Diagnoza pogłębiona sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej WrOF

Spis treści

Spis skrótów 8

1. Diagnoza sytuacji społecznej 10

1.1. Demografia 10

1.1.1. Zmiany liczby ludności WrOF w latach 2013-2023 11

1.1.2. Zmiany struktury wieku ludności WrOF w latach 2013-2023 14

1.1.3. Ruch naturalny 18

1.1.4. Migracje ludności 20

1.1.5. Prognozy demograficzne 26

1.1.6. Podsumowanie 30

1.2. Edukacja 31

1.2.1. Opieka w żłobkach i klubach dziecięcych 33

1.2.2. Wychowanie przedszkolne 37

1.2.3. Szkoły podstawowe 43

1.2.4. Szkoły ponadpodstawowe 50

1.2.5. Kształcenie ustawiczne 69

1.2.6. Uczelnie wyższe 71

1.2.7. Potrzeby gmin WrOF w zakresie budowy, rozbudowy i modernizacji infrastruktury edukacyjnej 74

1.2.8. Podsumowanie 78

1.3. Kultura i sztuka 79

1.3.1. Działalność kulturalna we Wrocławiu 81

1.3.2. Działalność kulturalna pozostałych gmin WrOF 83

1.3.3. Podsumowanie 86

1.4. Sport i rekreacja 87

1.4.1. Infrastruktura sportowo-rekreacyjna 87

1.4.2. Kluby sportowe 89

1.4.3. Imprezy sportowe 92
1.4.4. Potrzeby gmin WrOF w zakresie budowy, rozbudowy i modernizacji infrastruktury sportowej i rekreacyjnej o zasięgu ponadlokalnym 94
1.4.5. Podsumowanie 95
1.5. Ochrona zdrowia i pomoc społeczna 95
1.5.1. Podsumowanie 134
1.6. Bezpieczeństwo publiczne 136
1.6.1. Podmioty i instytucje realizujące zadania z zakresu bezpieczeństwa 136
1.6.2. Uwarunkowania wynikające z położenia 142
1.6.3. Bezpieczeństwo kryzysowe 158
1.6.4. Bezpieczeństwo dla ludności cywilnej 162
1.6.5. Bezpieczeństwo żywnościowe 168
1.6.6. Przestępczość i bezpieczeństwo w ruchu drogowym 177
1.6.7. Podsumowanie 182
2. Diagnoza sytuacji gospodarczej 185
2.1. Przedsiębiorczość 185
2.1.1. Najważniejsze dane liczbowe i statystyki 185
2.1.2. Największe przedsiębiorstwa działające na obszarze WrOF 192
2.1.3. Główne strefy inwestycyjne i wsparcie przedsiębiorczości 194
2.1.4. Podsumowanie 206
2.2. Rynek pracy 207
2.2.1. Podaż pracy 207
2.2.2. Popyt na pracę (miejsca pracy) 209
2.2.3. Podaż a popyt – zawody deficytowe i nadwyżkowe 211
2.2.4. Bezrobocie 214
2.2.5. Polityka publiczna prowadzona w ramach powiatowych urzędów pracy, centrów doradztwa zawodowego oraz kształcenia ustawicznego 217
2.2.6. Analiza przepływów międzygminnych z zakresie rynku pracy 220

2.2.7. Podsumowanie 232
2.3. Turystyka 233
2.3.1. Infrastruktura noclegowa 233
2.3.2. Wyposażenie obiektów 238
2.3.3. Walory turystyczne i oferta turystyczna 240
2.3.4. Podsumowanie 251
2.4. Finanse samorządowe 252
2.4.1. Dochody gmin i miast WrOF 252
2.4.2. Wydatki gmin i miast WrOF 254
2.4.3. Wynik budżetu i wysokość zadłużenia 257
2.4.4. Dofinansowanie projektów ze źródeł zewnętrznych, w tym ze środków unijnych, krajowych i innych 259
2.4.5. Zdolność inwestycyjna 262
2.4.6. Podsumowanie 265
3. Diagnoza sytuacji przestrzennej 267
3.1. Zasoby naturalne i ochrona środowiska 267
3.1.1. Charakterystyka zasobów przyrodniczych, naturalnych oraz ukształtowania terenu 267
3.1.2. Struktura użytkowania terenów 290
3.1.3. Adaptacja do zmian klimatu 305
3.1.4. Ochrona przyrody 318
3.1.5. Konflikty funkcji środowiskowej z funkcją mieszkalną, komunikacyjną lub gospodarczą 326
3.1.6. Podsumowanie 329
3.2. Rolnictwo 330
3.2.1. Podsumowanie 338
3.3. Energetyka 338
3.3.1. Sieć gazowa 338
3.3.2. Energia elektryczna 342

3.3.3. Energia cieplna 345
3.3.4. Źródła emisji 348
3.3.5. Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii i potencjał ich wykorzystania 350
3.3.6. Potrzeby inwestycyjne w zakresie termomodernizacji 355
3.3.7. Podsumowanie 359
3.4. Gospodarka wodno-ściekowa 360
3.4.1. Sieci wodociągowe 360
3.4.2. Sieci kanalizacyjne 375
3.4.3. Oczyszczalnie ścieków 383
3.4.4. Infrastruktura służąca retencji wodnej 390
3.4.5. Podsumowanie 397
3.5. Gospodarka odpadami komunalnymi 398
3.5.1. Ilość i rodzaj zbieranych odpadów 398
3.5.2. System odbioru, transportu i zagospodarowania odpadów 408
3.5.3. Instalacje przekształcania odpadów 414
3.5.4. Potrzeby inwestycyjne 416
3.5.5. Podsumowanie 418
3.6. Polityka przestrzenna 419
3.6.1. Pokrycie planistyczne 419
3.6.2. Skala wydawania warunków zabudowy 421
3.6.3. Analiza dokumentów planistycznych 423
3.6.4. Szacowana chłonność terenów pod zabudowę mieszkaniową 426
3.6.5. Zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową i miejsca pracy 427
3.6.6. Podsumowanie 431
3.7. Mieszkalnictwo 431
3.7.1. Zasoby mieszkaniowe 431
3.7.2. Budownictwo mieszkaniowe 448
3.7.3. Podsumowanie 451

3.8. Usługi 452
3.8.1. Podsumowanie 455
3.9. Produkcja, logistyka i magazynowanie 455
3.9.1. Podsumowanie 457
3.10. Rewitalizacja i obszary zdegradowane 458
3.10.1. Podsumowanie 460
3.11. Przestrzenie publiczne 460
3.11.1. Podsumowanie 466
3.12. Ochrona dziedzictwa kulturowego 466
3.12.1. Podsumowanie 476
3.13. Infrastruktura drogowa, rzeczna, lotnicza i transportu indywidualnego 477
3.13.1. Infrastruktura drogowa 477
3.13.2. Infrastruktura transportu wodnego 484
3.13.3. Infrastruktura lotnicza 486
3.13.4. Transport indywidualny 490
3.13.5. Podsumowanie 494
3.14. Infrastruktura kolejowa 496
3.14.1. Linie kolejowe 496
3.14.2. Stacje/przystanki oraz dworce kolejowe 502
3.14.3. Podsumowanie 518
3.15. Publiczny transport zbiorowy 518
3.15.1. Autobusy 519
3.15.2. Tramwaje 524
3.15.3. Kolej 527
3.15.4. Węzły przesiadkowe 528
3.15.5. Podsumowanie 531
3.16. System dróg rowerowych 532
3.16.1. Istniejąca sieć tras rowerowych 532

3.16.2. Podsumowanie 539
3.17. Telekomunikacja 540
3.17.1. Telefonia stacjonarna 540
3.17.2. Internet stacjonarny 541
3.17.3. Sieci komórkowe 555
3.17.4. Podsumowanie 559
4. Spis wykresów, tabel, map, rysunków, zdjęć 561

Spis skrótów

BDL GUS	Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego
CAWI	Wywiad internetowy wspomagany komputerowo
CIT	podatek dochodowy od osób prawnych
CPK	Centralny Port Komunikacyjny
DW	droga wojewódzka
EFSCM	Europejski Mechanizm Gotowości i Reagowania na Kryzysy Związane z Bezpieczeństwem Żywnościowym
FEnIKS	Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko
FGI	zogniskowany wywiad grupowy
GCZK	Gminne Centrum Zarządzana Kryzysowego
GPR	gminny program rewitalizacji
ICT	branża gospodarki obejmująca przedsiębiorstwa, których głównym rodzajem działalności jest produkcja dóbr i usług pozwalających na elektroniczne rejestrowanie, przetwarzanie, transmitowanie, odtwarzanie lub wyświetlanie informacji
JCWPd	jednolite części wód podziemnych
KPZK	Krajowy Plan Zarządzania Kryzysowego
KS	klub sportowy
KSSE	Kamiennogórska Specjalna Strefa Ekonomiczna
KSRG	Krajowy System Ratowniczo-Gaśniczy
LSK	lokalny klub sportowy
LSSE	Legnicka Specjalna Strefa Ekonomiczna
MCZK	Miejskie Centrum Zarządzana Kryzysowego
MPZP	miejski plan zagospodarowania przestrzennego
MRP	mapa ryzyka powodziowego
MZP	mapa zagrożenia powodziowego

NGO	sektor organizacji pozarządowych
OKE	Okręgowa Komisja Edukacyjna
OZE	odnawialne źródła energii
PCZK	Powiatowe Centrum Zarządzana Kryzysowego
PIT	podatek dochodowy od osób fizycznych
PKD	Polska Klasyfikacja Działalności
PO	Program Operacyjny
PSSE	Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna
PSZOK	punkt selektywnej zbiórki odpadów
PUP	powiatowy urząd pracy
RSO	regionalny system ostrzegania
SAG	strefa aktywności gospodarczej
SZRT	Strategia zrównoważonego rozwoju transportu do 2030 roku
TSSE	Tarnobrzeska Specjalna Strefa Ekonomiczna
UE	Unia Europejska
UKS	uczniowski klub sportowy
WCZK	Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego
WOPR	Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe
WrOF	Wrocławski Obszar Funkcjonalny
WrOPON	Wrocławski Ośrodek Pomocy Osobom Nietrzeźwym
WSSE	Wałbrzyska Specjalna Strefa Ekonomiczna
WZ	warunki zabudowy
ZDiUM	Zarządu Dróg i Utrzymania Miasta we Wrocławiu

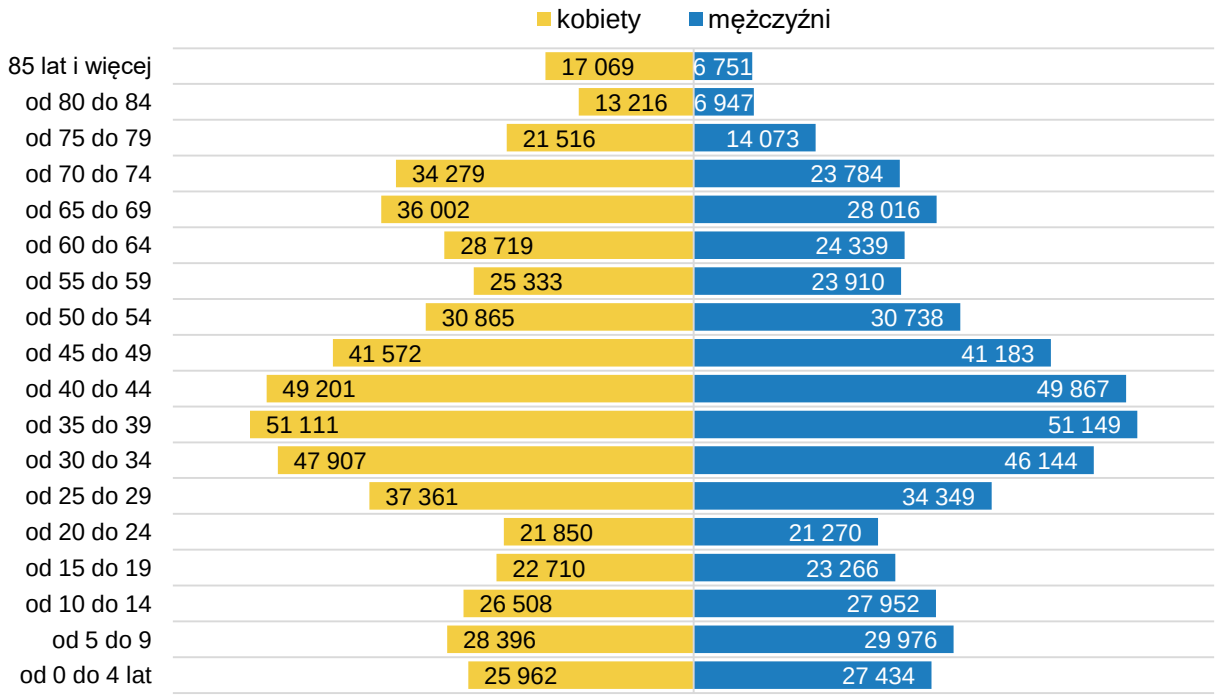
1. Diagnoza sytuacji społecznej

1.1. Demografia

Liczba ludności Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego (WrOF) na koniec roku 2023 wyniosła 1 070 725 osób. Nieznaczną większość tej populacji – 559 577 osób (52,3%) stanowią kobiety. Wśród najmłodszych mieszkańców (osób poniżej 15 roku życia) populacja chłopców jest o 5,3% większa od populacji dziewcząt (odpowiednio 85 362 wobec 80 866). W kolejnych grupach wieku (między 15 a 54 rokiem życia) proporcje płci są bardziej wyrównane. Różnice wahają się od 0,1% do 3,8%. Wyjątek stanowi grupa mieszkańców między 25 a 29 rokiem życia, w której kobiet jest o 8,8% więcej niż mężczyzn.

Wśród ludności po 55 roku życia populacja mężczyzn jest znacznie mniejsza niż populacja kobiet, a wraz z wiekiem ta dysproporcja się pogłębia. W kategorii wiekowej 75+ dwie trzecie ludności WrOF stanowią kobiety (65,1%). Poza tym piramida wieku jasno uwidacznia roczniki wyżu demograficznego z lat pięćdziesiątych (obecni 65-74 latkowie) i osiemdziesiątych (obecni 35-44 latkowie) ubiegłego wieku.

Wykres 1. Piramida wieku mieszkańców WrOF, 2023 r.

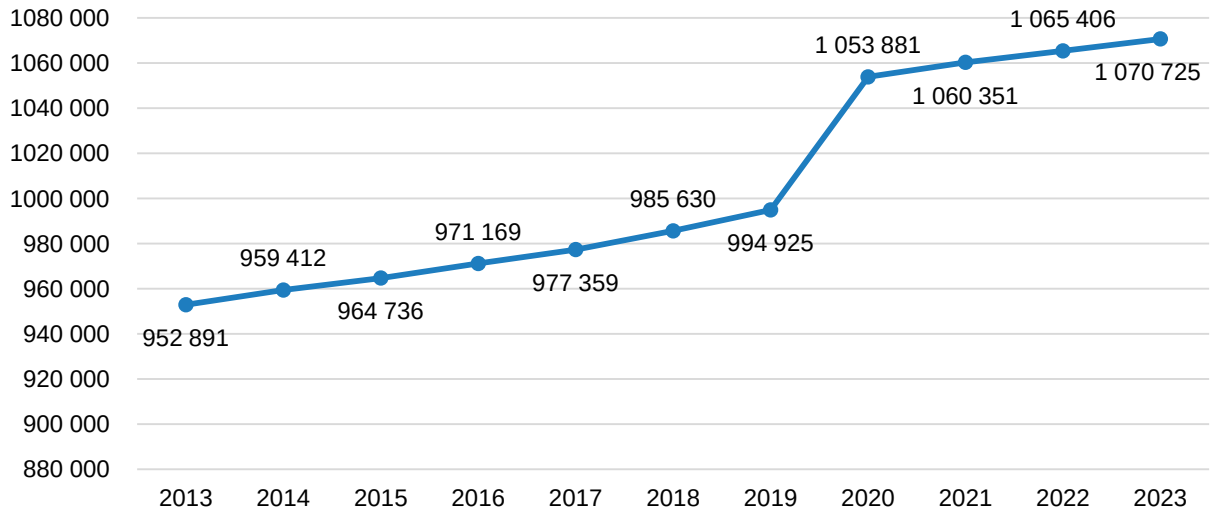
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 10.01.2025)

1.1.1. Zmiany liczby ludności WrOF w latach 2013-2023

W analizach dotyczących dynamiki liczby ludności zastosowano szerszy zakres czasowy niż w reszcie analiz odnoszących się do sfery społecznej oraz gospodarczej (lata 2018-2023). Ma to na celu uwidocznienie trendów demograficznych. Część zmian zachodzi powoli, ale systematycznie, co przy węższym zakresie czasowym mogłoby nie być wyraźnie widoczne.

Od roku 2013 do 2023 populacja WrOF zwiększyła się o 12,4% (+117 834 osoby). W tym okresie w skali województwa dolnośląskiego odnotowano ogólny spadek liczby mieszkańców o 1,1% (z 2 909 997 do 2 879 271 mieszkańców), a w skali kraju o 2,2% (z 38 495 659 do 37 636 508).

Wykres 2. Dynamika liczby ludności WrOF, lata 2013-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 10.01.2025)

Zmiana liczby ludności przebiegała z różną dynamiką dla poszczególnych gmin WrOF. Ubytek mieszkańców zanotowano, tylko w mieście Oleśnica, gdzie w ciągu ostatniej dekady liczba mieszkańców zmniejszyła się o 2 171 (-5,8%). Natomiast największy wzrost populacji w odniesieniu do 2013 roku odnotowała gmina Czernica, w której liczba mieszkańców zwiększyła się o 10 942 osoby (+84,0%). Na tle WrOF bardzo wysoką wartość niniejszego wskaźnika osiągają także gminy: Siechnice - 12 025 osób (+66,1%), Długołęka – 17 432 osób (+65,7%), Miękinia – 7 426 osób (+52,3%), Żórawina - 3 936 osób (+40,2%), Kobierzyce – 6 745 osób (+37,0%), Kąty Wrocławskie - 7 884 osób (+35,3%).

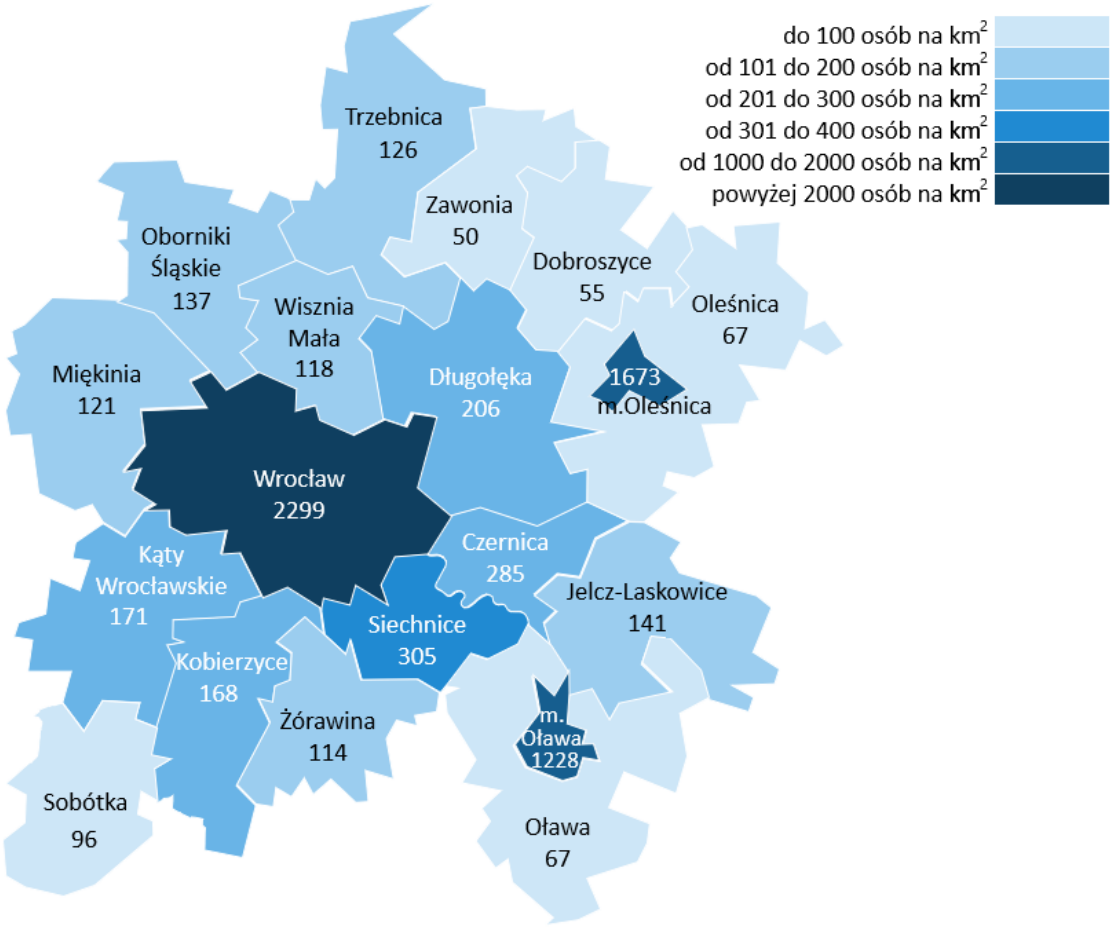
Największą gęstością zaludnienia w 2023 roku charakteryzowały się miasta: Wrocław (2 299 osób na km^2), Oleśnica (1 673 osób na km^2), Oława (1 228osób na km^2). Z kolei najmniejszą gęstość zaludnienia mają gminy wiejskie: Zawonia (50 osób na km^2), Dobroszyce (55 osób na km^2), Oleśnica (67 osób na km^2) oraz Oława (67 osób na km^2).

Tabela 1. Ludność, powierzchnia i gęstość zaludnienia WrOF, lata 2013 i 2023

Jednostka terytorialna	Pow. [km^2]	Ludność [osoby]				Gęstość zaludnienia [os/km^2]			
		2013	2023	Zmiana	Dynamika	2013	2023	Zmiana	Dynamika
Czernica	84	13 032	23 974	10 942	+84,0%	155	285	130	+84,0%
Długołęka	213	26 535	43 967	17 432	+65,7%	125	206	82	+65,7%
Dobroszyce	132	6 425	7 265	840	+13,1%	49	55	6	+13,1%
Jelcz-Laskowice	168	23 190	23 712	522	+2,3%	138	141	3	+2,3%
Kąty Wrocławskie	177	22 318	30 202	7 884	+35,3%	126	171	45	+35,3%
Kobierzyce	149	18 232	24 977	6 745	+37,0%	122	168	45	+37,0%
Miękinia	179	14 187	21 613	7 426	+52,3%	79	121	41	+52,3%
Oborniki Śląskie	154	19 724	21 088	1 364	+6,9%	128	137	9	+6,9%
Oleśnica (miasto)	21	37 303	35 132	-2 171	-5,8%	1 776	1 673	-103	-5,8%
Oleśnica (gmina)	243	12 752	16 208	3 456	+27,1%	52	67	14	+27,1%
Oława (miasto)	27	32 240	33 166	926	+2,9%	1 194	1 228	34	+2,9%
Oława (gmina)	235	15 036	15 636	600	+4,0%	64	67	3	+4,0%
Siechnice	99	18 189	30 214	12 025	+66,1%	184	305	121	+66,1%
Sobótka	136	12 793	12 995	202	+1,6%	94	96	1	+1,6%
Trzebnica	200	23 586	25 135	1 549	+6,6%	118	126	8	+6,6%
Wisznia Mała	103	9 712	12 112	2 400	+24,7%	94	118	23	+24,7%
Wrocław	293	632 067	673 743	41 676	+6,6%	2 157	2 299	142	+6,6%
Zawonia	118	5 786	5 866	80	+1,4%	49	50	1	+1,4%
Żórawina	120	9 784	13 720	3 936	+40,2%	82	114	33	+40,2%
WrOF	2 851	952 891	1 070 725	117 834	+12,4%	334	376	41	+12,4%
woj. dolnośląskie	19 947	2 909 997	2 879 271	-30 726	-1,1%	146	144	-2	-1,1%
Polska	313 931	38 495 659	37 636 508	-859 151	-2,2%	123	120	-2,7	-2,2%

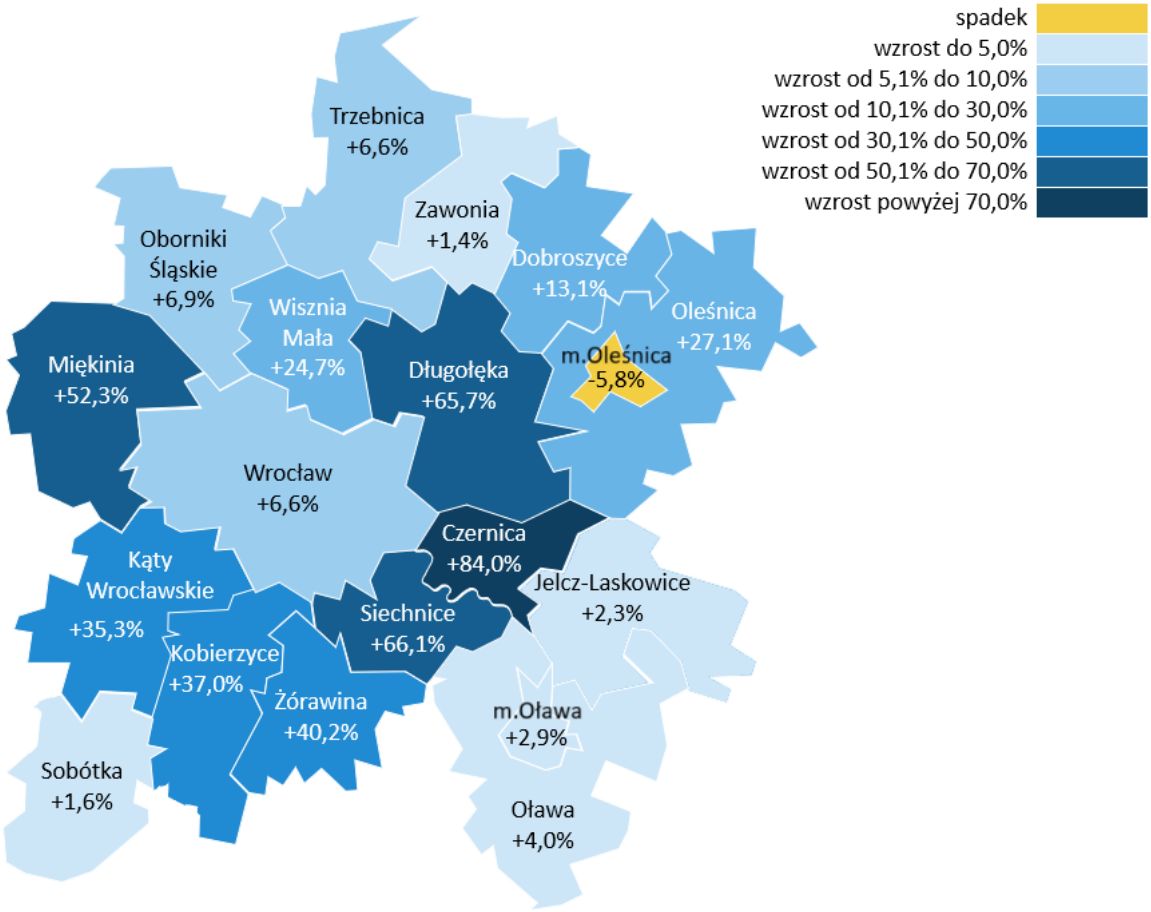
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 10.01.2025)

Mapa 1. Gęstość zaludnienia gmin WrOF, 2023 r. [os/km^2]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 13.01.2025)

Mapa 2. Zmiana liczby ludności na obszarze WrOF w porównaniu 2013 i 2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 13.01.2025)

1.1.2. Zmiany struktury wieku ludności WrOF w latach 2013-2023

W całej Polsce obserwuje się postępujące systematyczne zmiany struktury wiekowej ludności, wynikające ze starzenia się społeczeństwa, powodowanego przez jednocześnie występujące - niskie wskaźniki dzietności i wydłużający się czas trwania życia.

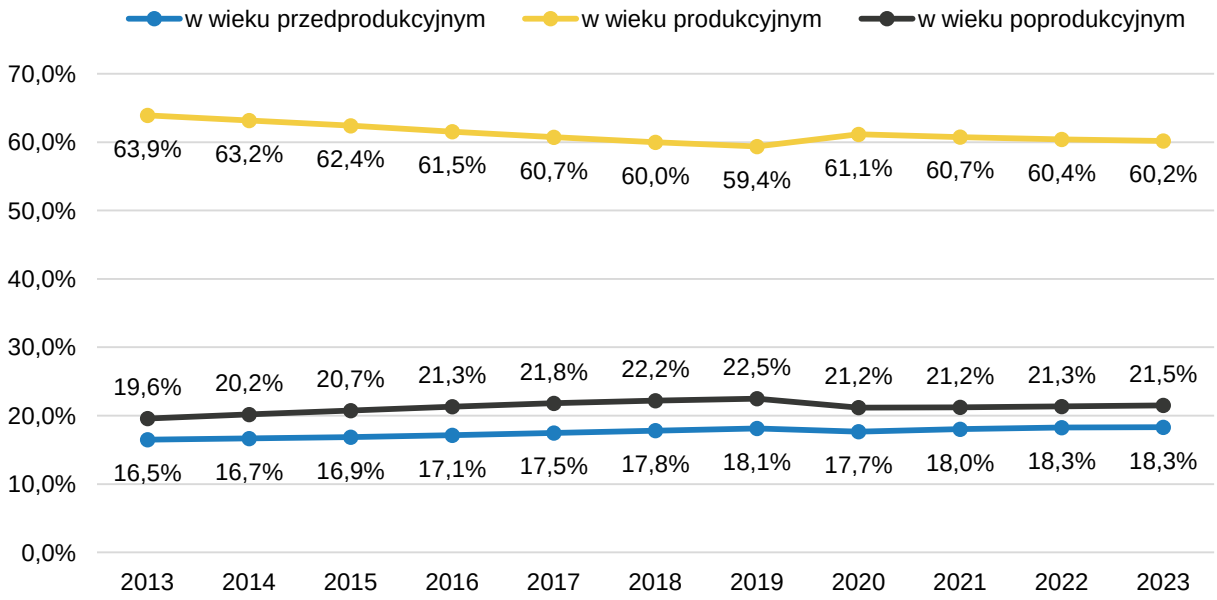
W Polsce obserwuje się proces starzenia się społeczeństwa. Oznacza to, że udział osób w wieku poprodukcyjnym (65 lat i więcej) w ogólnej populacji systematycznie rośnie, podczas gdy udział osób w wieku produkcyjnym i dzieci maleje. Według Głównego Urzędu Statystycznego (GUS) w 2013 roku osoby w wieku 65+ stanowiły około 15% populacji. W roku 2023 było to już 20% a prognozy wskazują, że do 2050 roku odsetek ten może wzrosnąć do nawet 30%.

Poza tym w Polsce od wielu lat utrzymuje się niski współczynnik dzietności. W roku 2023 wyniósł on około 1,3 dziecka na kobietę. Jest to znacznie poniżej poziomu zastępowalności pokoleń, który wynosi około 2,1. Oznacza to, że liczba urodzeń nie wystarcza, aby zapewnić stabilny przyrost naturalny.

Średnia długość życia w Polsce systematycznie rośnie. W 2023 roku wynosiła ona około 74,7 lat dla mężczyzn i 82,0 lat dla kobiet. W roku 1990 było to odpowiednio 66,2 lata i 75,2 lata.[1] Wydłużanie się życia jest wynikiem poprawy warunków życia, postępu medycyny oraz lepszej opieki zdrowotnej.

Zjawiska te nie omijają Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego. W okresie od 2013 do 2023 roku udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ogóle populacji WrOF wzrósł o 1,9 p. proc. – z 19,6% do 21,5%. Największy wzrost odsetka ludności w wieku poprodukcyjnym odnotowano w gminach: Jelcz-Laskowice (+9,6 p. proc.) i Zawonia (+7,0 p. proc.).

Wykres 3. Dynamika struktury wieku ludności WrOF, wg ekonomicznych grup wieku, lata 2013-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 14.01.2025)

Tabela 2. Liczba ludności WrOF według ekonomicznych grup wieku, lata 2013 i 2023

Jednostka terytorialna	Ludność w wieku przedprodukcyjnym			Ludność w wieku produkcyjnym			Ludność w wieku poprodukcyjnym		
	2013	2023	Dynamika	2013	2023	Dynamika	2013	2023	Dynamika
Czernica	2 917	6 206	+112,8%	8 363	14 438	+72,6%	1 752	3 330	+90,1%
Długołęka	5 687	11 361	+99,8%	17 306	26 508	+53,2%	3 542	6 098	+72,2%
Dobroszyce	1 306	1 568	+20,1%	4 174	4 278	+2,5%	945	1 419	+50,2%
Jelcz-Laskowice	4 253	4 534	+6,6%	15 658	13 552	-13,4%	3 279	5 626	+71,6%
Kąty Wrocławskie	4 705	7 062	+50,1%	14 404	18 286	+27,0%	3 209	4 854	+51,3%
Kobierzyce	4 086	6 420	+57,1%	11 929	14 967	+25,5%	2 217	3 590	+61,9%
Miękinia	2 913	5 375	+84,5%	9 406	13 015	+38,4%	1 868	3 223	+72,5%
Oborniki Śląskie	3 654	3 912	+7,1%	12 571	12 143	-3,4%	3 499	5 033	+43,8%
Oleśnica (miasto)	6 504	6 085	-6,4%	23 244	19 964	-14,1%	7 555	9 083	+20,2%
Oleśnica (gmina)	2 559	3 647	+42,5%	8 561	9 990	+16,7%	1 632	2 571	+57,5%

[1] Trwanie życia w 2023 roku, GUS, 2024

Jednostka terytorialna	Ludność w wieku przedprodukcyjnym			Ludność w wieku produkcyjnym			Ludność w wieku poprodukcyjnym		
	2013	2023	Dynamika	2013	2023	Dynamika	2013	2023	Dynamika
Oława (miasto)	5 664	6 127	+8,2%	19 732	18 816	-4,6%	6 844	8 223	+20,1%
Oława (gmina)	3 077	3 152	+2,4%	9 764	9 467	-3,0%	2 195	3 017	+37,4%
Siechnice	3 729	7 735	+107,4%	11 994	18 135	+51,2%	2 466	4 344	+76,2%
Sobótka	2 300	2 421	+5,3%	8 185	7 436	-9,2%	2 308	3 138	+36,0%
Trzebnica	4 608	5 007	+8,7%	15 042	14 688	-2,4%	3 936	5 440	+38,2%
Wisznia Mała	1 913	2 574	+34,6%	6 521	7 188	+10,2%	1 278	2 350	+83,9%
Wrocław	94 232	108 305	+14,9%	401 817	409 736	+2,0%	136 018	155 702	+14,5%
Zawonia	1 162	1 141	-1,8%	3 828	3 505	-8,4%	796	1 220	+53,3%
Żórawina	1 894	3 372	+78,0%	6 574	8 237	+25,3%	1 316	2 111	+60,4%
WrOF	159 176	198 027	+24,4%	611 086	646 372	+5,8%	188 668	232 395	+23,2%
woj. dolnośląskie	490 561	496 191	+1,1%	1 867 285	1 683 770	-9,8%	552 151	699 310	+26,7%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 15.01.2025)

Najbardziej korzystną sytuację – największy odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym, mają gminy: Czernica (25,9%), Długołęka (25,8%), Kobierzyce (25,7%) i Siechnice (25,6%). Należy zauważyć, że są to gminy bezpośrednio sąsiadujące z Wrocławiem, w dużej mierze pełniące funkcję tzw. sypialni dużego miasta. W latach 2019-2023 łącznie 17 857 mieszkańców Wrocławia opuściło miasto i zameldowało się w gminach bezpośrednio z nim graniczących: Długołęka (4 132 osoby), Siechnice (2 897 osób), Czernica (2 740 osób), Miękinia (2 681 osób), Kobierzyce (1 829 osób), Kąty Wrocławskie (1 814 osób), Oborniki Śląskie (889 osób), Wisznia Mała (875 osób). Należy zauważyć, że istotna część mieszkańców gmin sąsiadujących z Wrocławiem dojeżdża do niego do pracy. Według wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań w 2021 roku było to aż 34 666 osób.[2]

Powyżej przytoczone dane wskazują na to, że część rodzin osiedla się na terenie gmin przyległych do Wrocławia, ale pracuje i korzysta z usług w tym mieście. Jedną z przyczyn migracji z Wrocławia na tereny podmiejskie mogą być różnice między cenami nieruchomości zlokalizowanymi w mieście a tymi dostępnymi na suburbiach. W styczniu 2025 roku średnia cena za 1 m^2 mieszkania we Wrocławiu wynosiła 13 990 zł. Wyższe ceny odnotowano tylko w Warszawie (17,8 tys. zł), Krakowie (16,6 tys. zł), Gdańsku (15,5 tys. zł) i Gdyni (14,1 tys. zł). Sprzedaż mieszkania we Wrocławiu umożliwia nabycie w jego cenie atrakcyjniejszej nieruchomości poza miastem. Suburbanizacja jest wynikiem połączenia czynników ekonomicznych (wysokie ceny mieszkań), społecznych (aspiracje mieszkaniowe, np. chęć mieszkania w domu z ogrodem), infrastrukturalnych (rozwój transportu) i środowiskowych (poszukiwanie lepszych warunków życia, np. w mniejszym natężeniu hałasu).[3]

[2] Szczegółową analizę przepływów międzygminnych z zakresie rynku pracy przedstawiono w rozdziale 2.2.6.
[3] P. Śleszyński, M. J. Nowak, P. Legutko-Kobus, A. Hołuj, P. Lityński, A. Jadach-Sepioło, M. Blaszke, Suburbanizacja w Polsce jako wyzwanie dla polityki rozwoju, Warszawa: Polska Akademia Nauk, 2021

Mniejsza mobilność starszych mieszkańców powoduje natomiast, że obszary miejskie, zapewniają osobom starszym dogodniejsze warunki do życia niż obszary wiejskie. Dla seniorów szczególnie ważny jest dostęp do usług publicznych, ochrony zdrowia i opieki senioralnej.[4] Poza tym grupa ta w znacznie mniejszym stopniu doświadcza presji migracyjnej. Osoby w wieku poprodukcyjnym stanowią mniejszość wśród osób wymeldowujących się z Wrocławia do innych powiatów. Zgodnie z danymi GUS za rok 2023 takich osób było 727 (9,7% ogółu zmieniających miejsce zamieszkania).

Dane GUS za 2023 rok wykazują, że 21,6% ludności WrOF, to osoby w wieku poprodukcyjnym (w skali kraju jest to 23,3%, a w skali woj. dolnośląskiego 24,3%). Wśród gmin WrOF największym odsetkiem ludności w wieku poprodukcyjnym w ogóle populacji charakteryzuje się miasto Oleśnica - 25,9%. Na drugim miejscu znalazło się miasto Oława – 24,8%. Poza wymienionymi, wyższy odsetek ludności w wieku poprodukcyjnym niż średnia wartość dla Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego (21,6%) charakteryzował gminy: Sobótka (24,1%), Oborniki Śląskie (23,9%), Jelcz-Laskowice (23,7%) i Wrocław (23,1%). Tak identyfikowana sytuacja demograficzna wskazuje, że to właśnie w tych gminach będą koncentrować się najistotniejsze problemy powiązane ze starzejącym się społeczeństwem.

Struktura demograficzna WrOF na tle Polski i Dolnego Śląska przedstawia się dość korzystnie. Mimo, że w ciągu ostatniej dekady udział osób w wieku produkcyjnym zmalał (z 63,7% w roku 2013 do 60,0% w roku 2023), to spadek ten był istotnie mniejszy niż ogółem w woj. dolnośląskim (z 64,2% w roku 2013 do 58,5% w roku 2023). Poza tym przyrost udziału ludności w wieku poprodukcyjnym jest proporcjonalny wobec przyrostu udziału ludności w wieku przedprodukcyjnym.

Tabela 3. Struktura ludności WrOF w podziale na ekonomiczne grupy wieku, lata 2013 i 2023

Jednostka terytorialna	Ludność w wieku przedprodukcyjnym			Ludność w wieku produkcyjnym			Ludność w wieku poprodukcyjnym		
	2013 [%]	2023 [%]	Dynamika [p.p.]	2013 [%]	2023 [%]	Dynamika [p.p.]	2013 [%]	2023 [%]	Dynamika [p.p.]
Czernica	22,4	25,9	+3,5	64,2	60,2	-3,9	13,4	13,9	+0,4
Długołęka	21,4	25,8	+4,4	65,2	60,3	-4,9	13,3	13,9	+0,5
Dobroszyce	20,3	21,6	+1,3	65,0	58,9	-6,1	14,7	19,5	+4,8
Jelcz-Laskowice	18,3	19,1	+0,8	67,5	57,2	-10,4	14,1	23,7	+9,6
Kąty Wrocławskie	21,1	23,4	+2,3	64,5	60,5	-4,0	14,4	16,1	+1,7
Kobierzyce	22,4	25,7	+3,3	65,4	59,9	-5,5	12,2	14,4	+2,2
Miękinia	20,5	24,9	+4,3	66,3	60,2	-6,1	13,2	14,9	+1,7
Oborniki Śląskie	18,5	18,6	0,0	63,7	57,6	-6,2	17,7	23,9	+6,1
Oleśnica (miasto)	17,4	17,3	-0,1	62,3	56,8	-5,5	20,3	25,9	+5,6
Oleśnica (gmina)	20,1	22,5	+2,4	67,1	61,6	-5,5	12,8	15,9	+3,1
Oława (miasto)	17,6	18,5	+0,9	61,2	56,7	-4,5	21,2	24,8	+3,6
Oława (gmina)	20,5	20,2	-0,3	64,9	60,5	-4,4	14,6	19,3	+4,7
Siechnice	20,5	25,6	+5,1	65,9	60,0	-5,9	13,6	14,4	+0,8

[4] A. Miśniakiewicz, Rola przestrzeni miejskiej w społecznej aktywizacji środowiska senioralnego, Wrocław,2019

Jednostka terytorialna	Ludność w wieku przedprodukcyjnym			Ludność w wieku produkcyjnym			Ludność w wieku poprodukcyjnym		
	2013 [%]	2023 [%]	Dynamika [p.p.]	2013 [%]	2023 [%]	Dynamika [p.p.]	2013 [%]	2023 [%]	Dynamika [p.p.]
Sobótka	18,0	18,6	+0,7	64,0	57,2	-6,8	18,0	24,1	+6,1
Trzebnica	19,5	19,9	+0,4	63,8	58,4	-5,3	16,7	21,6	+5,0
Wisznia Mała	19,7	21,3	+1,6	67,1	59,3	-7,8	13,2	19,4	+6,2
Wrocław	14,9	16,1	+1,2	63,6	60,8	-2,8	21,5	23,1	+1,6
Zawonia	20,1	19,5	-0,6	66,2	59,8	-6,4	13,8	20,8	+7,0
Żórawina	19,4	24,6	+5,2	67,2	60,0	-7,2	13,5	15,4	+1,9
WrOF	16,6	18,4	+1,8	63,7	60,0	-3,7	19,7	21,6	+1,9
woj. dolnośląskie	16,9	17,2	+0,4	64,2	58,5	-5,7	19,0	24,3	+5,3
Polska	18,2	18,2	+0,1	63,4	58,4	-5,0	18,4	23,3	+5,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 15.01.2025)

Analizując strukturę wiekową ludności WrOF, województwa dolnośląskiego oraz całego kraju, należy zwrócić uwagę na występowanie dwóch wyżów demograficznych - powojennego oraz lat 80-tych XX wieku. Młodsze roczniki są wyraźnie mniej liczne, determinując przez to obecne procesy społeczno-gospodarcze, a w najbliższych dekadach jeszcze je pogłębiając. Ubytku ludności w wieku produkcyjnym (18-59 lat dla kobiet i 18-64 lat dla mężczyzn), wskutek przechodzenia na emeryturę kolejnych roczników dziś aktywnych zawodowo osób, nie jest w stanie zniwelować mniej liczebna populacja osób w wieku przedprodukcyjnym (wiek poniżej 18 lat). W perspektywie wieloletniej nadal zatem „kurczyć się" będzie populacja osób w wieku produkcyjnym, a zwiększać w wieku poprodukcyjnym, przy jednoczesnym stale spadającym potencjale reprodukcyjnym ludności. Wskazuje na to malejąca liczba młodych osób, w tym kobiet w wieku rozrodczym i coraz niższe wartości wskaźników urodzeń i dzietności.

1.1.3. Ruch naturalny

Za lata 2013-2023 średnia wartość współczynnika zgonów na 1000 mieszkańców wyniosła we WrOF 10,1 i była niższa (-1,4) od wartości notowanej dla województwa dolnośląskiego (11,5). Żadna z 19 gmin tworzących WrOF nie miała wyższego wskaźnika zgonów niż średnia wartość dla województwa dolnośląskiego. Dwucyfrowe wartości wskaźnika można było zaobserwować w sześciu gminach: Sobótka (11,1), Oleśnica miasto (11,0), Wrocław (10,9), Oława miasto (10,5), Oborniki Śląskie (10,5) i Zawonia (10,2).

W analizowanym okresie spośród gmin WrOF najniższymi średnimi współczynnika zgonów w przeliczeniu na 1000 mieszkańców charakteryzowały się: Czernica (6,0), Długołęka (6,6), Kobierzyce (6,6) i Siechnice (6,8).

Tabela 4. Zgony mieszkańców WrOF na 1000 ludności w latach 2013-2023

Jednostka	Liczba zgonów w latach 2013-2023 na 1 000 ludności

terytorialna	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Średnia
Czernica	5,1	6,4	6,5	5,7	5,8	6,7	6,6	5,6	6,2	6,0	5,4	6,0
Długołęka	5,8	6,4	6,7	7,8	6,8	7,6	6,3	6,6	6,9	6,0	5,2	6,6
Dobroszyce	6,8	8,8	10,1	8,8	9,7	9,9	8,1	9,8	12,4	9,8	8,8	9,4
Jelcz-Laskowice	6,3	8,1	6,8	7,5	9,0	8,6	8,8	9,6	9,8	10,0	9,5	8,6
Kąty Wrocławskie	8,0	7,2	7,1	7,4	7,5	7,2	8,1	8,6	8,4	8,2	7,9	7,8
Kobierzyce	6,0	6,8	7,1	6,3	6,1	6,9	6,6	7,3	7,7	6,2	5,3	6,6
Miękinia	9,0	7,5	9,1	7,7	8,8	8,8	7,6	8,7	9,8	7,1	6,4	8,2
Oborniki Śląskie	9,7	10,0	10,0	9,1	10,2	11,0	9,6	12,4	11,4	11,4	10,5	10,5
Oleśnica (miasto)	9,9	9,0	9,4	10,0	11,2	9,9	10,4	13,2	14,5	13,1	10,1	11,0
Oleśnica (gmina)	8,7	8,0	8,9	8,5	7,4	9,3	8,6	10,1	8,8	9,6	8,0	8,7
Oława (miasto)	8,9	9,5	9,7	9,6	9,9	10,1	9,5	13,2	13,3	12,3	10,0	10,5
Oława (gmina)	9,1	8,5	10,2	9,1	10,1	8,4	9,7	11,2	11,3	10,3	8,4	9,7
Siechnice	7,0	6,4	6,6	6,7	6,7	7,6	7,0	5,8	6,9	6,9	6,7	6,8
Sobótka	9,6	10,3	10,0	10,5	9,9	10,2	11,0	12,3	14,4	11,0	12,8	11,1
Trzebnica	9,5	9,2	8,5	8,1	10,1	10,3	9,7	10,9	11,1	11,0	9,3	9,8
Wisznia Mała	7,2	5,8	8,2	7,5	8,8	8,6	8,5	7,8	7,7	7,8	7,8	7,8
Wrocław	10,3	10,3	10,8	10,1	10,8	11,1	10,8	11,7	12,6	11,4	10,2	10,9
Zawonia	8,5	11,0	7,9	8,2	10,3	9,9	9,7	11,5	11,0	13,0	10,9	10,2
Żórawina	8,7	7,2	7,9	7,9	9,1	8,1	7,6	7,8	9,0	7,4	6,0	7,9
WrOF	9,6	9,5	10,0	9,5	10,1	10,3	10,0	10,9	11,6	10,5	9,4	10,1
woj. dolnośląskie	10,5	10,3	10,9	10,5	11,0	11,4	11,3	12,9	13,9	12,5	11,2	11,5
Polska	10,1	9,8	10,3	10,1	10,5	10,8	10,7	12,5	13,7	11,9	10,9	11,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 15.01.2025)

Ze zmianą liczby i struktury ludności, jakiej doświadcza WrOF, powiązane są dwa kolejne zjawiska demograficzne - przyrost naturalny (różnica pomiędzy liczbą urodzeń żywych i liczbą zgonów) oraz migracje ludności, w tym zewnętrzne (z i na teren obszaru) i wewnętrzne (pomiędzy jednostkami WrOF). W latach 2013-2023 średni przyrost naturalny w przeliczeniu na 1000 mieszkańców dla badanego obszaru osiągnął wartość na poziomie 0,4. W zestawieniu ze średnią wartością przyrostu naturalnego obserwowaną w analogicznym czasie w województwie dolnośląskim (-2,6) WrOF wypada znacznie korzystniej.

Co istotne, do roku 2019 włącznie WrOF notuje dodatnie wartości przyrostu naturalnego w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. W 2021 roku przyrost naturalny uzyskał najniższą wartość tj. -1,1. W województwie dolnośląskim, które danego roku również zanotowało rekordowo niską wartość, było to -5,5. Wynika z tego, że gminy WrOF charakteryzują się korzystniejszą sytuacją demograficzną niż Dolny Śląsk. Mniej odczuwalna jest także presja demograficzna związana ze spadkiem dzietności i starzejącym się społeczeństwem.

Analiza poszczególnych gmin WrOF pod względem wskaźnika przyrostu naturalnego na 1000 mieszkańców wykazuje, że jego najwyższą średnią wartość z lat 2013-2023 notowały gminy: Siechnice (6,7), Długołęka (5,9), Czernica (5,4) i Kobierzyce (4,8). Najmniej urodzeń żywych w stosunku do zgonów na 1 tys. mieszkańców z kolei miało miejsce w gminie Sobótka (-2,5).

Tabela 5. Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców WrOF w latach 2013-2023

Jednostka terytorialna	Przyrost naturalny w latach 2013-2023 na 1 000 ludności											
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Średnia
Czernica	4,1	3,3	4,4	5,4	5,2	5,4	6,8	6,4	7,0	5,9	5,3	5,4
Długołęka	4,9	5,7	4,7	5,3	7,1	7,4	8,3	5,8	6,1	4,8	4,3	5,9
Dobroszyce	3,6	2,9	-0,2	1,8	0,9	0,4	4,7	-1,9	-1,7	-0,4	-1,2	0,8
Jelcz-Laskowice	3,1	1,3	2,6	3,5	2,2	0,8	0,7	-0,5	-0,7	0,5	-1,0	1,1
Kąty Wrocławskie	3,0	3,6	2,0	4,4	5,1	4,8	4,7	3,3	2,5	1,3	1,3	3,3
Kobierzyce	5,3	5,3	4,1	6,4	6,9	7,5	5,6	3,1	2,6	3,2	2,6	4,8
Miękinia	1,7	3,7	0,4	2,3	1,9	4,0	3,9	1,9	2,4	4,0	1,8	2,5
Oborniki Śląskie	-0,8	-1,6	-0,6	0,0	-0,3	-1,6	-1,0	-4,4	-2,9	-5,0	-3,2	-1,9
Oleśnica (miasto)	-0,9	1,7	-0,3	-0,5	-0,5	-0,3	-0,5	-3,5	-5,0	-4,3	-3,3	-1,6
Oleśnica (gmina)	1,5	1,4	1,9	2,7	4,0	1,9	2,9	0,5	1,7	0,1	0,1	1,7
Oława (miasto)	0,4	-0,7	0,3	2,3	0,2	-0,2	1,7	-2,6	-3,4	-2,3	-1,1	-0,5
Oława (gmina)	0,4	2,0	-0,3	0,8	1,2	0,8	-1,3	-2,1	-3,0	-2,5	-1,3	-0,5
Siechnice	4,7	6,8	7,6	7,8	9,0	8,2	8,0	7,9	6,0	4,6	2,8	6,7
Sobótka	-0,5	-1,3	-1,5	-1,4	0,1	-0,1	-2,3	-3,3	-6,2	-4,7	-6,3	-2,5
Trzebnica	0,1	0,0	1,1	2,2	1,2	0,0	0,0	-1,6	-2,2	-1,6	-1,8	-0,2
Wisznia Mała	2,3	3,4	-1,5	2,4	0,7	1,4	1,4	0,6	-0,9	0,4	-0,1	0,9
Wrocław	-0,7	0,1	-0,7	1,0	0,4	0,8	0,9	-0,9	-2,0	-1,4	-1,8	-0,4
Zawonia	3,6	-1,0	1,7	3,1	-0,7	-0,8	-1,5	-0,7	-2,2	-5,3	-3,6	-0,7
Żórawina	1,1	5,0	4,9	4,6	3,8	4,6	2,2	2,4	1,3	2,8	3,0	3,2
WrOF	0,2	0,8	0,2	1,7	1,3	1,4	1,5	-0,2	-1,1	-0,7	-1,0	0,4
woj. dolnośląskie	-1,6	-0,9	-1,8	-1,1	-1,3	-1,8	-2,0	-4,1	-5,5	-4,6	-4,4	-2,6
Polska	-0,5	0,0	-0,7	-0,1	0,0	-0,7	-0,9	-3,2	-5,0	-3,8	-3,6	-1,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 15.01.2025)

1.1.4. Migracje ludności

Jako że w 2023 roku najwyższy wzrost liczby mieszkańców zaobserwowano dla gmin: Czernica (+84,0%), Siechnice (+66,1%), Długołęka (+65,7%) i Miękinia (+52,3%) - łącznie 47 825 osób (tj. +66,5% w stosunku do 2016 roku) należy przyjrzeć się determinantom tego zjawiska. Okazuje się, że decydującą rolę w jego wystąpieniu, nie odegrał przyrost naturalny, lecz procesy migracyjne, a wszystkie te gminy położone są w bezpośrednim sąsiedztwie Wrocławia.

Tabela 6. Saldo migracji ogółem na 1000 mieszkańców na obszarze WrOF w latach 2016-2023[5]

Jednostka terytorialna	Saldo migracji ogółem w latach 2016-2023 na 1 000 ludności								
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Średnia
Czernica	24,8	26,0	48,5	54,6	41,6	46,3	36,2	36,3	38,7
Długołęka	28,6	31,7	38,2	42,1	26,1	21,6	19,2	19,7	27,9
Dobroszyce	2,6	11,7	12,4	13,1	14,5	15,2	15,8	9,4	11,7
Jelcz-Laskowice	0,2	0,8	-0,7	0,2	-0,7	0,1	1,2	3,4	0,2
Kąty Wrocławskie	15,2	26,0	20,2	22,8	21,9	18,4	15,3	15,7	19,0

[5] GUS nie podaje danych o migracji za lata do 2015 włącznie, dlatego posłużono się danymi od 2016

Jednostka terytorialna	Saldo migracji ogółem w latach 2016-2023 na 1 000 ludności								
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Średnia
Kobierzyce	23,7	27,2	24,6	24,0	14,2	13,4	11,2	21,7	19,1
Miękinia	18,9	28,1	38,8	44,7	27,2	35,1	28,4	27,4	30,5
Oborniki Śląskie	6,0	5,8	6,3	5,8	3,7	7,9	10,4	10,5	6,8
Oleśnica (miasto)	-0,7	-1,2	-1,3	-2,5	-1,8	-3,9	-3,9	-1,0	-2,3
Oleśnica (gmina)	10,9	9,5	14,6	19,5	18,9	19,8	22,1	17,8	16,5
Oława (miasto)	4,1	2,9	2,8	3,9	3,0	0,9	0,9	2,1	2,2
Oława (gmina)	2,1	1,7	2,1	0,8	5,6	7,8	4,5	5,0	3,9
Siechnice	24,9	20,9	35,0	31,7	32,2	27,3	23,5	24,8	26,8
Sobótka	0,4	2,6	0,2	5,0	-0,3	2,6	4,5	8,2	2,8
Trzebnica	4,2	3,1	5,3	5,4	4,2	7,4	4,6	4,9	4,6
Wisznia Mała	16,0	10,3	14,8	17,6	6,9	8,2	17,5	16,6	13,0
Wrocław	3,2	2,2	2,3	3,2	1,9	1,4	1,5	1,4	1,7
Zawonia	4,3	6,6	8,7	-2,4	4,1	-1,2	8,4	6,8	4,1
Żórawina	12,5	20,0	22,5	25,1	16,5	23,2	22,6	20,4	19,8
WrOF	5,9	5,8	7,0	8,2	6,2	6,1	5,7	6,1	6,0
woj. dolnośląskie	1,0	1,0	1,3	1,7	1,3	1,2	1,2	1,4	1,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 16.01.2025)

Tabela 7. Saldo migracji wewnętrznej na 1000 mieszkańców na obszarze WrOF w latach 2016-2023

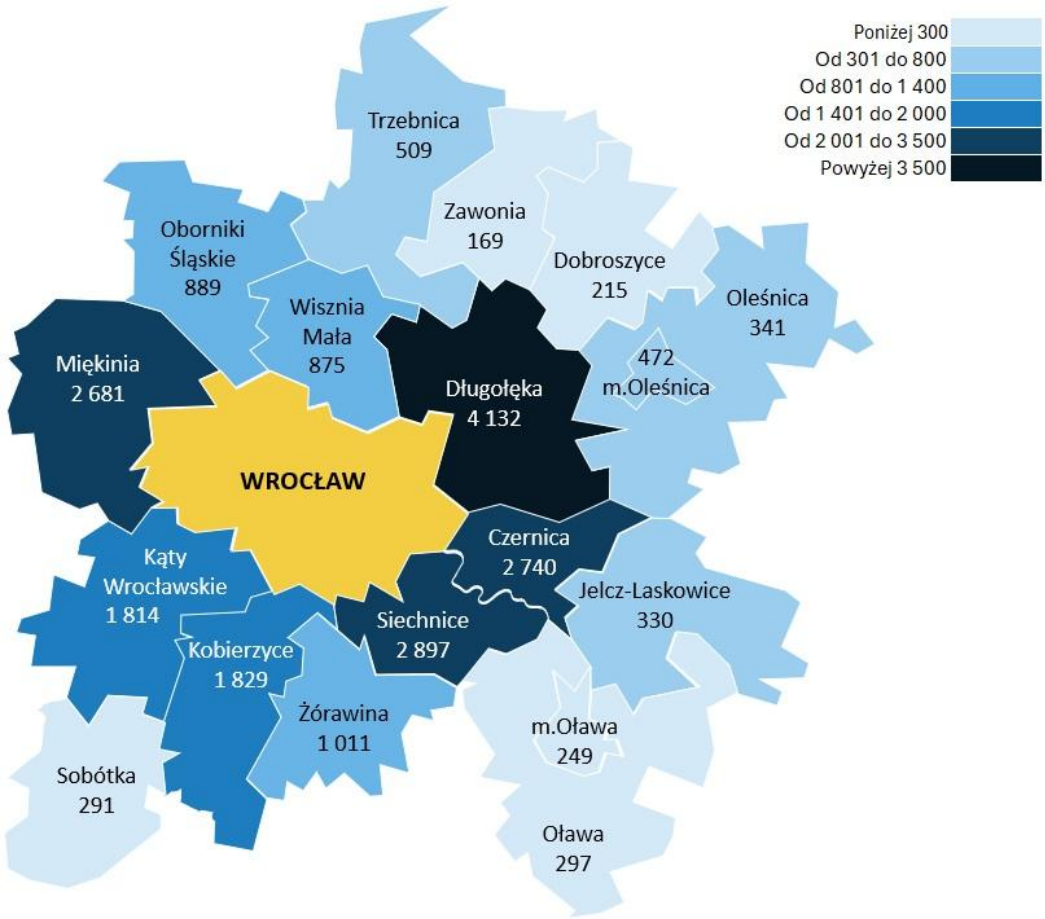
Jednostka terytorialna	Saldo migracji wewnętrznej w latach 2016-2023 na 1 000 ludności								
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Średnia
Czernica	24,7	25,7	47,1	53,3	40,9	45,8	36,2	35,7	39,7
Długołęka	28,6	31,3	37,2	41,0	25,5	21,0	19,1	19,2	29,6
Dobroszyce	2,9	11,8	10,8	12,6	14,8	15,5	15,9	8,9	12,2
Jelcz-Laskowice	-0,1	0,6	-1,4	-0,3	-1,2	-0,4	1,4	3,1	0,2
Kąty Wrocławskie	14,8	25,7	19,9	22,2	21,1	18,4	15,4	15,0	20,0
Kobierzyce	23,1	26,5	23,4	22,7	13,2	13,0	10,7	20,5	19,8
Miękinia	19,0	27,6	37,5	44,1	26,7	34,6	27,8	27,1	31,6
Oborniki Śląskie	6,0	5,5	6,1	5,5	3,2	7,4	10,3	10,4	6,6
Oleśnica (miasto)	-0,9	-1,5	-1,3	-2,9	-2,2	-4,0	-4,2	-1,1	-2,2
Oleśnica (gmina)	10,7	9,2	14,8	19,3	18,7	20,1	22,1	17,2	16,5
Oława (miasto)	3,6	2,7	2,2	3,6	2,6	0,5	0,7	1,8	2,6
Oława (gmina)	2,6	1,5	1,4	0,6	5,5	7,9	6,0	5,4	3,5
Siechnice	24,0	20,0	34,3	30,7	31,5	26,6	23,1	24,1	27,9
Sobótka	1,2	2,5	0,0	4,6	-0,5	2,1	4,4	8,0	2,1
Trzebnica	4,1	2,9	4,7	4,8	4,0	6,9	4,6	4,7	4,9
Wisznia Mała	15,8	10,1	13,7	17,1	6,8	8,1	17,1	15,4	13,0
Wrocław	2,5	1,6	1,7	2,7	1,6	1,1	1,3	1,2	2,2
Zawonia	4,3	6,1	8,7	-2,7	3,8	-2,4	8,6	6,5	4,1
Żórawina	12,1	19,5	22,4	24,4	15,9	22,4	21,7	19,9	20,4
WrOF	5,4	5,3	6,4	7,7	5,8	5,7	5,6	5,8	6,4
woj. dolnośląskie	0,9	0,9	1,1	1,5	1,1	1,1	1,3	1,3	1,2
Polska	0,0	0,0	0,1	0,2	0,1	0,1	0,1	0,2	0,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 16.01.2025)

W latach 2016-2023 we WrOF średnia salda migracji ogółem (migracje wewnętrzne i zewnętrzne) w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, przyjęła wartość +6,0, przy średnim na Dolnym Śląsku wynoszącym +1,1. Spośród 19 gmin WrOF tylko jedna miała ujemne saldo migracji – było to miasto Oleśnica (-2,3). Z kolei największym dodatnim saldem migracji charakteryzowały się gminy Czernica (+39,7), Miękinia (+31,6), Długołęka (+29,6) i Siechnice (+27,9). Wysokie wskaźniki uzyskały także gminy Żórawina, Kąty Wrocławskie i Kobierzyce.

Zasadne jest stwierdzenie, że gminy graniczące z Wrocławiem coraz intensywniej przejmują wobec niego funkcje osiedleńcze („sypialniane"). Jednocześnie obszary wiejskie, poprzez zagęszczanie się ludnością, zagrożone są problemami związanymi z zarządzaniem przestrzenią. Z całą pewnością na terenie WrOF mamy do czynienia z procesem suburbanizacji.

Mapa 3. Liczba osób, które w latach 2019-2023 zameldowały się z Wrocławia do gmin WrOF

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W latach 2019-2023 z Wrocławia wymeldowało się w sumie 36 164 mieszkańców. Prawie połowa z nich – 17 857 (49,4%), zgłosiła meldunek w gminach graniczących w miastem. Ogółem do gmin WrOF

z Wrocławia w latach 2019-2023 zameldowało się 21 741 osób (60,1% ogółu opuszczających Wrocław).

Tabela 8. Liczba osób, które w latach 2019-2023 zameldowały się z Wrocławia do gmin WrOF

Gmina	Liczba osób, które zameldowały się z Wrocławia do gmin					Udział w ogólnej liczbie osób, które wymeldowały się z Wrocławia [%]				
	2019	2020	2021	2022	2023	2019	2020	2021	2022	2023
Czernica	563	505	596	517	559	7,3	7,8	8,2	7,4	7,3
Długołęka	995	811	779	811	736	13,0	12,5	10,7	11,6	9,6
Dobroszyce	52	33	42	43	45	0,7	0,5	0,6	0,6	0,6
Jelcz–Laskowice	64	58	58	77	73	0,8	0,9	0,8	1,1	0,9
Kąty Wrocławskie	369	399	352	321	373	4,8	6,1	4,8	4,6	4,9
Kobierzyce	463	242	350	325	449	6,0	3,7	4,8	4,6	5,8
Miękinia	640	458	576	495	512	8,3	7,0	7,9	7,1	6,7
Oborniki Śląskie	191	135	146	215	202	2,5	2,1	2,0	3,1	2,6
Oleśnica (gmina)	85	47	74	59	76	1,1	0,7	1,0	0,8	1,0
Oleśnica (miasto)	86	83	112	85	106	1,1	1,3	1,5	1,2	1,4
Oława (gmina)	45	55	68	44	85	0,6	0,8	0,9	0,6	1,1
Oława (miasto)	44	57	38	59	51	0,6	0,9	0,5	0,8	0,7
Siechnice	509	648	600	545	595	6,6	10,0	8,2	7,8	7,7
Sobótka	59	32	62	55	83	0,8	0,5	0,8	0,8	1,1
Trzebnica	105	98	112	93	101	1,4	1,5	1,5	1,3	1,3
Wisznia Mała	208	127	145	192	203	2,7	2,0	2,0	2,7	2,6
Zawonia	27	22	24	60	36	0,4	0,3	0,3	0,9	0,5
Żórawina	171	182	232	205	221	2,2	2,8	3,2	2,9	2,9
SUMA	4 676	3 992	4 366	4 201	4 506	61,0	61,3	59,8	60,0	58,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

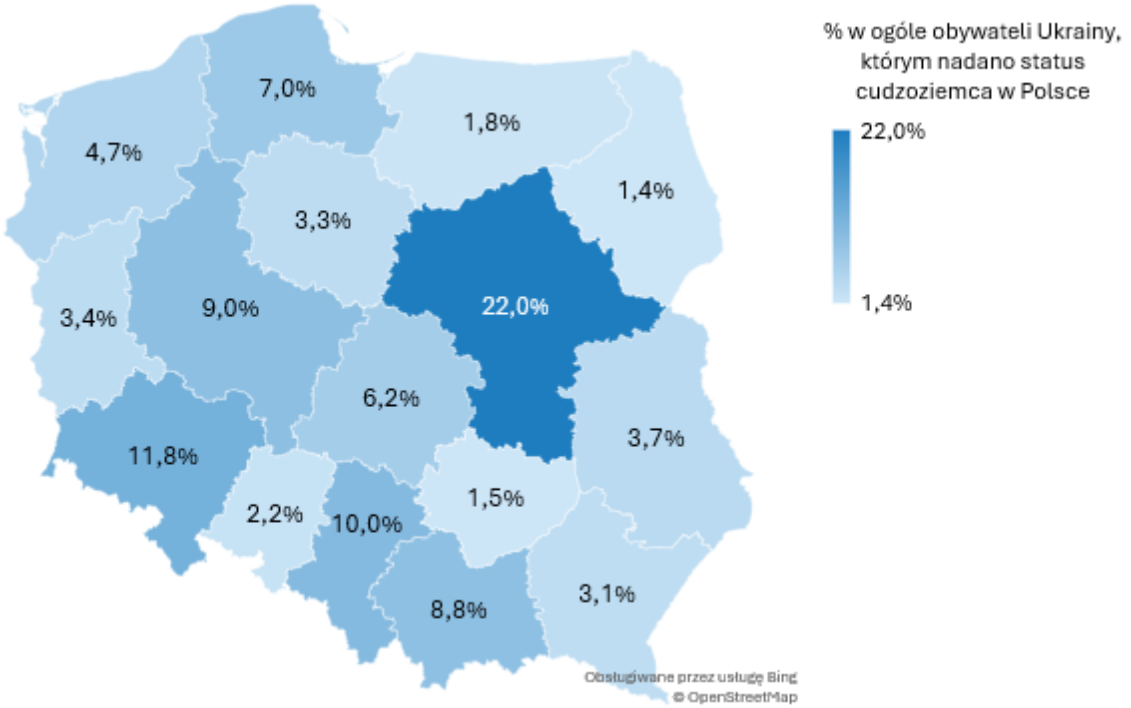
Od 24 lutego 2022 roku sytuacja migracyjna w kraju jest zdominowana przez wzmożony napływ obywateli Ukrainy. Stanowią oni zdecydowanie najliczniejszą grupę cudzoziemców w Polsce. W roku 2024 Ukraińcy stanowili aż 55,7% ogółu obcokrajowców zamieszkujących nasz kraj.[6] 12 marca 2022 roku w Polsce przyjęto „Ustawę o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa". Jej głównym zadaniem było umożliwienie szybkiej i skutecznej integracji uchodźców z Ukrainy w polskim społeczeństwie, eliminując bariery formalne związane z pobytem, pracą czy edukacją.

Do 11 marca 2025 roku na podstawie wspomnianej specustawy łącznie 994 153 osób zarejestrowano w rejestrze obywateli Ukrainy i członków ich rodzin oraz nadano im status cudzoziemca. Na terenie woj. dolnośląskiego zamieszkuje 11,8% (117 804 osoby) ogółu tej grupy. Więcej numerów PESEL

[6] Obliczono na podstawie danych pochodzących z migracje.gov.pl.

nadano jedynie obywatelom Ukrainy, którzy zatrzymali się w woj. mazowieckim (218 822 osoby, czyli 22,0% ogółu Ukraińców, którzy uzyskali nr PESEL).[7]

Mapa 4. Odsetek obywateli Ukrainy, którym na podstawie specustawy z 12.03.2022 nadano PESEL (stan na dzień 11.03.2025)

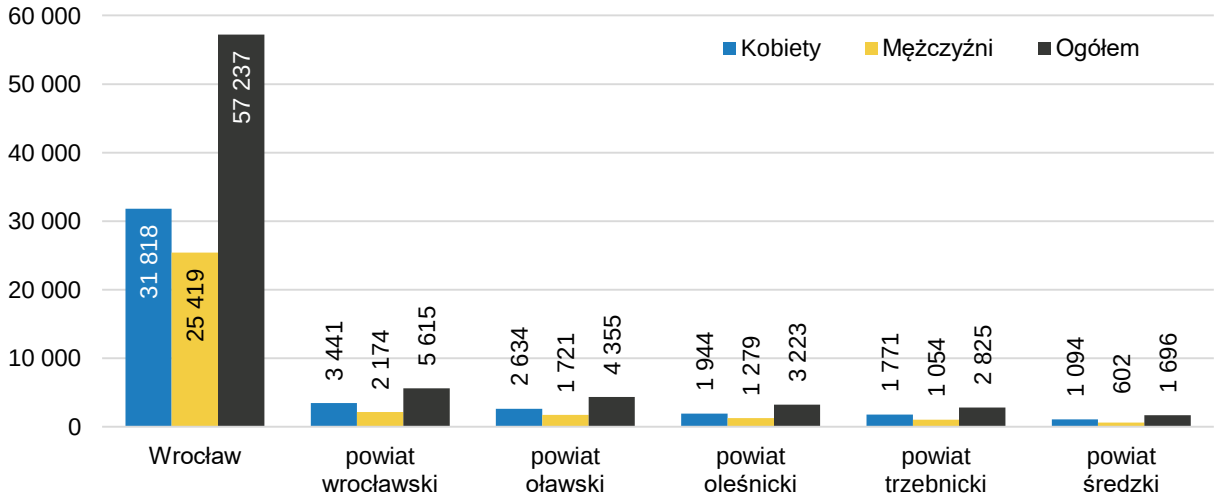
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych migracje.gov.pl (dostęp: 15.03.2025)

Uchodźcy z Ukrainy w Polsce najczęściej osiedlają się w dużych miastach oraz ich okolicach. Według danych z marca 2025 roku, najwięcej numerów PESEL nadano obywatelom Ukrainy w Warszawie (113,7 tys.), Wrocławiu (57,2 tys.), Krakowie (34,4 tys.) i Poznaniu (24,3 tys.).

Dostępne dane nie dają możliwości określenia ilu obywateli Ukrainy zamieszkało w ostatnich latach w gminach WrOF. Jednak pewien pogląd na sytuację dają statystyki odnoszące się do powiatów (wykres nr 4). Jest to najniższy poziom agregacji danych udostępnianych przez Ministerstwo Cyfryzacji za pośrednictwem portalu rządowego dane.gov.pl. W powiatach wrocławskim, oławskim, oleśnickim, trzebnickim i średzkim zamieszkuje łącznie 17 714 uchodźców z Ukrainy, którzy uzyskali PESEL.[8] W samym Wrocławiu liczba ta jest ponad trzykrotnie większa.

[7] Opracowanie własne na podstawie dane.gov.pl (dostęp: 30.03.2025)
[8] Należy zauważyć, że tylko część gmin tworzących wymienione powiaty wchodzi w skład WrOF (np. w przypadku powiatu średzkiego jest to tylko gmina Miękinia). Nie dysponujemy danymi agregowanymi do poziomu gmin.

Wykres 4. Liczba obywateli Ukrainy, którym nadano PESEL na podstawie specustawy z 12.03.2022 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych migracje.gov.pl (dostęp: 15.03.2025)

Napływ ludności ukraińskiej do Wrocławia i sąsiadujących gmin przyniósł zarówno korzyści, jak i wyzwania. Oto główne problemy, z jakimi mierzą się władze lokalne oraz mieszkańcy:

Rynek mieszkaniowy i infrastruktura

- Wzrost cen wynajmu;
- Przepełnienie osiedli i infrastruktury;
- Problemy z dostępnością mieszkań socjalnych.

Edukacja

- Przepełnione szkoły i przedszkola;
- Bariery językowe;
- Zmiany w programie nauczania (konieczność dostosowania systemu edukacyjnego, aby uwzględniał potrzeby uczniów z Ukrainy).

Rynek pracy

- Zapotrzebowanie na niskopłatne stanowiska – Większość uchodźców podejmuje pracę w sektorach takich jak gastronomia, budownictwo, magazyny czy usługi sprzątające;
- Konkurencja na rynku pracy – W niektórych branżach (np. budownictwo, transport) zwiększona liczba pracowników z Ukrainy może wpływać na presję płacową dla Polaków;
- Niedopasowanie kwalifikacji – Wielu uchodźców ma wyższe wykształcenie, ale nie może pracować w swoim zawodzie (np. lekarze, nauczyciele, inżynierowie) z powodu formalności i barier językowych.

Opieka zdrowotna

- Większe obciążenie systemu zdrowia;
- Bariery językowe na poziomie lekarz-pacjent.

Integracja społeczna

- Wzrost napięć społecznych;
- Tworzenie się ukraińskich enklaw, które mogą spowolnić proces integracji;
- Problemy z nauką języka polskiego utrudniające integrację przybyłej ludności.

Transport publiczny

- Zwiększone obciążenie komunikacji miejskiej;
- Większy ruch w podmiejskich gminach (Wrocławski Obszar Funkcjonalny odnotowuje wzrost liczby dojazdów z gmin takich jak Kąty Wrocławskie, Oborniki Śląskie czy Oleśnica).

Napływ ludności ukraińskiej do Wrocławia i sąsiednich gmin to zjawisko, które ma zarówno pozytywne aspekty (zasilenie rynku pracy, większa różnorodność kulturowa), jak i wyzwania (przeciążenie mieszkań, szkół, usług publicznych). Kluczową kwestią na przyszłość będzie skuteczna integracja społeczna i zawodowa uchodźców, aby zmniejszyć bariery językowe i dostosować ich kwalifikacje do potrzeb rynku pracy.

1.1.5. Prognozy demograficzne

Wrocławski Obszar Funkcjonalny jest przestrzenią, dla której GUS prognozuje w wybranych jej przestrzeniach wzrost liczby mieszkańców. Będzie on w głównej mierze dotyczył gmin podmiejskich względem Wrocławia, zlokalizowanych w powiecie wrocławskim, trzebnickim, średzkim. Zakłada się również nieznaczny wzrost liczby mieszkańców Wrocławia. W pozostałej części województwa dolnośląskiego zakłada się znaczący spadek liczby mieszkańców. GUS prognozuje przy tym wzrost odsetka osób w wieku poprodukcyjnym również na obszarze WrOF, jak też w przestrzeni całego kraju.

Prognozę demograficzną opracowano na podstawie danych GUS w odniesieniu do danych prezentujących liczbę ludności w przedziałach wieku co 5 lat (0-4, 5-9, itd.). Założono, że kategoria wieku 0-4 za 5 lat przesunie się w całości do kategorii wieku 5-9, a za 10 lat do kategorii wieku 10-14. W prognozie uwzględniono również aktualne wskaźniki odnoszące się do ruchu naturalnego oraz migracji, tj. takie, które notowane były w okresie pomiędzy 2013 a 2023 rokiem (prognozę skorygowano o odpowiedni wskaźnik zmiany pomiędzy grupami wieku uwzgledniający ruch naturalny i migracje). W odniesieniu do liczby urodzeń założono podobne do obecnych (czyli z ostatniej dekady) wskaźniki urodzeń. W tym celu obliczono proporcję liczby osób urodzonych w danej dekadzie, czyli

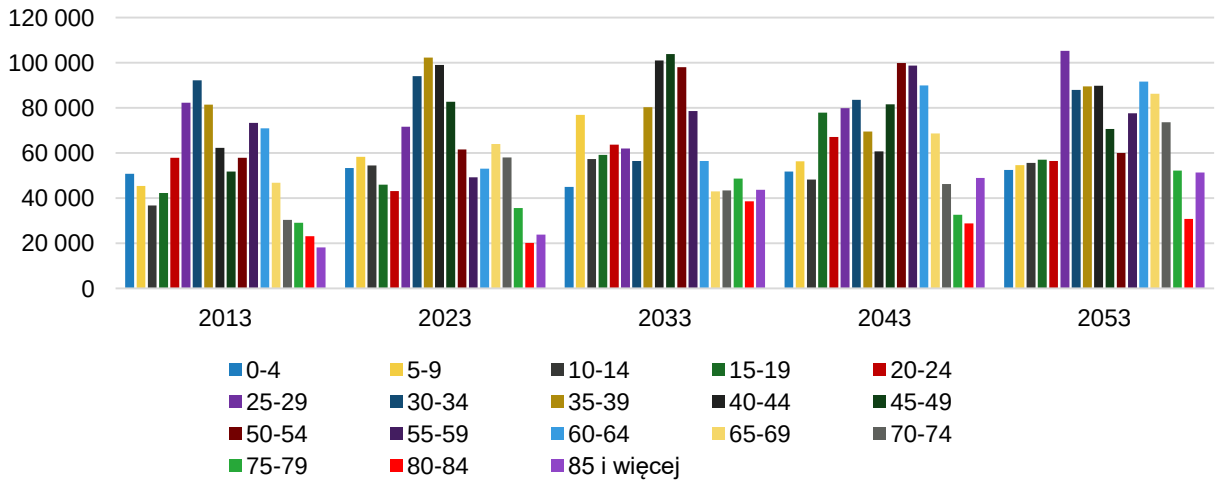
osób w wieku 0-9, (tj. osób urodzonych w przedziale czasu pomiędzy 2013 a 2023) do liczby osób w wieku rozrodczym (ze względu na poziom agregacji danych do grup wieku przyjęto wiek 20-44). Na podstawie tej proporcji prognozowano liczbę przyszłych mieszkańców w kategoriach 0-4 i 5-9 w kolejnych dekadach. Warto podkreślić, iż prognoza nie uwzględnia aspektów przestrzennych, tj. dostępności terenów pod rozwój funkcji mieszkaniowych. Jest jedynie symulacją matematyczną stanu ludności, przy założeniu, iż spełnione zostaną warunki do wzrostu demograficznego w oparciu o czynniki naturalne i migracyjne.

Warto zauważyć, iż w okresie od 2013 do 2023 r. w WrOF odnotowano znaczący przyrost liczby młodych osób:

- W 2023 r. ludność z przedziału wiekowego od 25 do 29 r. życia była liczniejsza o 70% wobec ludności sprzed dekady, będącej w wieku od 15 do 19 r. życia w 2013 r.
- W 2023 r. ludność z przedziału wiekowego od 30 do 34 r. życia była liczniejsza o 62% wobec ludności sprzed dekady, będącej w wieku od 20 do 24 r. życia w 2013 r.
- W 2023 r. ludność z przedziału wiekowego od 35-39 r. życia była liczniejsza o 24% wobec ludności sprzed dekady, będącej w wieku od 25 do 29 r. życia w 2013 r.

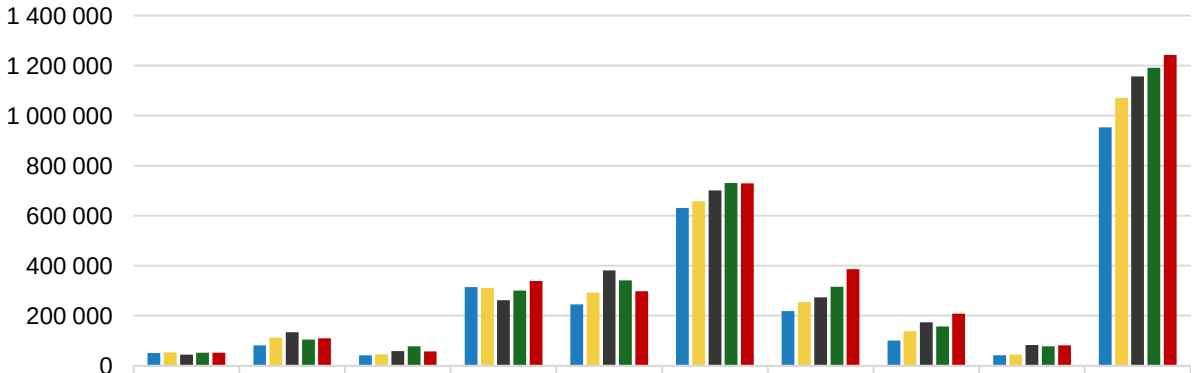
Powyższe dane wskazują na duży potencjał przyciągania młodych osób do zamieszkania we WrOF. Ze względu na prognozowaną depopulację kraju założono, że zdolność przyciągania nowych, młodych mieszkańców zdecydowanie spadnie. Do celów prognostycznych założono, iż w ujęciu liczbowym spadek ten wyniesie 50%, w stosunku do okresu od 2013 do 2023 r.

Wykres 5. Prognoza demograficzna WrOF – piramida wieku

Źródło: opracowanie własne

Wykres 6. Prognoza demograficzna WrOF – liczebność wybranych grup wieku

	0-4	5-14	15-19	20-39	40-59	20-64	pow. 60	pow. 70	pow. 80	Ogółem
2013	50 755	82 180	42 241	313 889	245 246	630 060	218 580	100 805	41 405	952 891
2023	53 396	112 832	45 976	311 141	292 669	656 868	254 711	137 635	43 983	1 070 7
2033	44 982	134 195	59 167	262 645	381 563	700 727	273 823	174 315	82 248	1 156 3
2043	51 773	104 548	77 949	300 030	340 938	730 880	315 312	156 733	77 808	1 190 5
2053	52 499	110 227	57 049	339 106	297 928	728 719	385 714	207 829	82 061	1 242 5

Źródło: opracowanie własne

Kluczowe wyniki prognozy demograficznej są następujące:

- Prognozuje się wzrost ludności WrOF do 1,23 mln osób około 2050 r. Wzrost liczby mieszkańców WrOF może zatem wynieść około 300 tys.
- Znacząco, bo około dwukrotnie w stosunku do 2023 r. wzrośnie w 2050 r. liczba osób najstarszych, tj. pow. 85 r. życia. Duża dynamika wzrostu osób w tej kategorii wiekowej nastąpi jeszcze przed 2033 r., po czym utrzymywać się będzie na mniej więcej stałym poziomie przez kolejne dekady.
- Znacząco wzrośnie liczba osób w wieku pow. 60 r. życia. Będzie to wzrost o około 130 tys. osób w perspektywie około 2050 r.
- Prognozuje się wzrost liczby osób w wieku produkcyjnym (przyjęto tu do celów niniejszej prognozy wiek od 20 do 64 r. życia). Wzrost ten wyniesie około 70 tys. osób.
- Widoczna jest wyraźna dysproporcja pomiędzy liczebnością osób starszych i w wieku produkcyjnym, a osób młodych i najmłodszych. W perspektywie 2050 r. liczebność dzieci i młodzieży nie ulegnie zasadniczej zmianie. W odniesieniu do kategorii wieku przedprodukcyjnego, warto jednak dodać, iż obliczenia prognozy demograficznej bazują na względnie niskich wskaźnikach urodzeń, które notowane były w okresie od 2013 do 2023 r., tj. założono, iż nie uda się przezwyciężyć problemu niskiej dzietności.

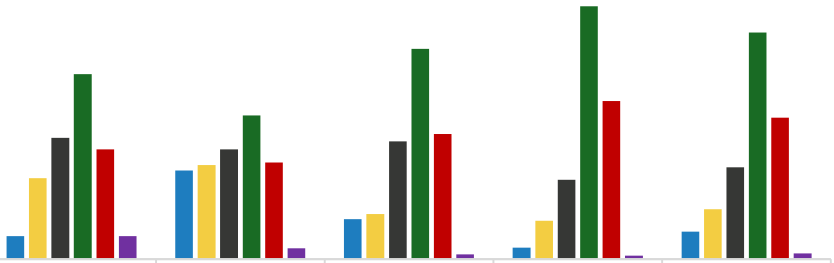
Prognozowane zmiany demograficzne stanowią istotne wyzwanie zarówno dla polityki rozwoju kraju, jak i województwa. Konsekwencje zmniejszenia się liczby ludności Polski dotykać będą również WrOF.

W kraju zmniejszy się przede wszystkim liczba osób aktywnych zawodowo, co wpłynie także na sytuację na rynku pracy we WrOF. Jednocześnie zwiększy się zapotrzebowanie na usługi społeczne, m. in. związane z opieką zdrowotną i społeczną. Zwiększy się konkurencja o zasoby ludzie, zarówno pomiędzy dużymi ośrodkami w kraju, jak też pomiędzy innymi obszarami.

Mając na uwadze wyżej opisaną prognozowaną sytuację demograficzną, należy podkreślić, iż WrOF będzie jednym z nielicznych na terenie kraju obszarów, w których w dłuższej perspektywie nie dojdzie do depopulacji. Co więcej przewiduje się wzrost liczby mieszkańców. Niemniej negatywne skutku depopulacji kraju i wybranych regionów dotykać będą również WrOF, zarówno pośrednio, jak i bezpośrednio. Depopulacja kraju i regionu to istotne zagrożenie między innymi dla gospodarki i szeregu funkcji usługowych ulokowanych również we WrOF. Zmniejszenie się ludności kraju wpłynie na spadek popytu na usługi, zwiększy konkurencję o zasoby ludzkie na rynku pracy w całej przestrzeni kraju. Może to oznaczać konieczność relokacji wybranych funkcji usługowych w kraju.

W perspektywie długoterminowej zakłada się, że WrOF będzie w stanie minimalizować niektóre negatywne skutki związane z depopulacją kraju. Wynika to z wysokiej pozycji WrOF w skali kraju w odniesieniu do oferowanej jakości życia i potencjału gospodarczego.

Wykres 7. Ocena zadowolenia z życia w miejscu zamieszkania [N=1465]

	gminy miejskie [M=3,53]	gminy wiejskie [M=3,12]	gminy miejsko-wiejskie [M=3,62]	Wrocław [M=3,94]	WrOF [M=3,75]
1 – zdecydowanie nie	4,3%	16,3%	7,4%	2,1%	5,1%
2 – raczej nie	14,9%	17,3%	8,3%	7,1%	9,2%
3 – umiarkowanie	22,3%	20,2%	21,7%	14,6%	16,9%
4 – raczej tak	34,0%	26,4%	38,7%	46,5%	41,7%
5 – zdecydowanie tak	20,2%	17,8%	23,0%	29,1%	26,0%
nie wiem/nie mam zdania	4,3%	2,0%	0,9%	0,6%	1,1%

* w nawiasach kwadratowych pod etykietami grup badawczych podano informację o średniej ocen [M]

Źródło: Raport z badań ilościowych przeprowadzonych w ramach diagnozy WrOF, IB IPC 2025

Zadowolenie z warunków życia było głównym tematem badania ilościowego zrealizowanego na potrzeby opracowania niniejszej diagnozy. Z dorosłymi mieszkańcami WrOF przeprowadzono ankietę.

Wzięło w niej udział 1 465 osób. Wyniki analizowano dla całego obszaru WrOF oraz w podziale na: gminy wiejskie; gminy miejsko-wiejskie; Wrocław; pozostałe gminy miejskie (Oława i Oleśnica).

Ankietowanym zadano pytanie o to, czy są zadowoleni z życia w swoim miejscu zamieszkania. Oceny były dokonywane w skali pięciostopniowej (od 1 – *zdecydowanie nie* do 5 – *zdecydowanie tak*). Średnia ocena zadowolenia z życia dla WrOF jest stosunkowo wysoka i wynosi 3,75. Wyższą średnią odnotowano dla mieszkańców Wrocławia (3,94). Natomiast najniższą odnotowano dla gmin wiejskich (3,12).

1.1.6. Podsumowanie

- Na przestrzeni lat 2013 - 2023 populacja Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego wzrosła o 12,4%. Jest to trend odwrotny wobec regionalnego i krajowego, które to mierzą się ze spadkiem liczby ludności. Co więcej zwiększenie populacji dotyczy prawie wszystkich gmin tworzących WrOF (wyjątkiem jest miasto Oleśnica).
- Proporcjonalnie największy wzrost liczby ludności odnotowano w gminach graniczących z Wrocławiem, szczególnie w Czernicy, Siechnicach, Długołęce i Miękini. Przyczynia się do tego nie tylko dodatni przyrost naturalny, ale przede wszystkim migracja. Daje to podstawy do twierdzenia, że gminy bezpośrednio sąsiadujące z Wrocławiem przejmują wobec niego funkcje osadnicze. Na terenie WrOF zachodzi proces suburbanizacji.
- Na obszarze WrOF zachodzi także proces starzenia się społeczeństwa. Jednak nie jest on tak dynamiczny, jak ma to miejsce w skali regionu i kraju. Powoduje to, że na obszarze WrOF presja demograficzna związana ze spadkiem dzietności i starzejącym się społeczeństwem jest mniej odczuwalna.
- Zmieniająca się struktura wieku ludności istotnie wpływa na sposób prowadzenia polityki rozwoju lokalnego. Rosnąca liczba osób w wieku senioralnym prowadzi do wzrostu potrzeb z zakresu opieki zdrowotnej i społecznej. Jest to również niekorzystne zjawisko z perspektywy rynku pracy.
- Napływ ludności ukraińskiej do Wrocławia i sąsiednich gmin to zjawisko powoduje pozytywne (zasilenie rynku pracy, większa różnorodność kulturowa) i negatywne skutki (przeciążenie mieszkań, szkół, usług publicznych). Kluczową kwestią na przyszłość będzie skuteczna integracja społeczna i zawodowa uchodźców, aby zmniejszyć bariery językowe i dostosować ich kwalifikacje do potrzeb rynku pracy.

1.2. Edukacja

System edukacji w Polsce obejmuje szkolnictwo publiczne i niepubliczne. Placówki publiczne są prowadzone głównie przez jednostki samorządu terytorialnego (gminę/miasto/powiat) lub przez osoby prawne lub przez osoby fizyczne, a finansowane przez państwo i samorząd terytorialny. Natomiast placówki niepubliczne mogą być prowadzone przez fundacje, stowarzyszenia, spółki lub osoby fizyczne. Mają one własne zasady rekrutacyjne, a część z nich pobiera opłaty za kształcenie.

Schemat 1. System edukacyjny w Polsce

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Kuratorium Oświaty w Poznaniu (dostęp: 19.02.2025)

System edukacyjny w Polsce jest podzielony na cztery zasadnicze etapy.

1. Przedszkole (dla dzieci w wieku 3-6 lat) – nieobowiązkowe poza ostatnim rokiem przed szkołą podstawową, w którym kształcenie jest obowiązkowe (klasa zerowa).
2. Szkoła podstawowa (7-14 lat) – trwa 8 lat i dzieli się na dwa etapy: klasy 1-3 (edukacja wczesnoszkolna) oraz klasy 4-8 (przedmiotowe nauczanie). Na koniec uczniowie zdają egzamin ósmoklasisty.
3. Szkoła ponadpodstawowa (15-19 lat) – po szkole podstawowej uczniowie mogą wybrać: liceum ogólnokształcące (4 lata); technikum (5 lat); szkołę branżową I stopnia (3 lata),

a następnie II stopnia (2 lata). Na koniec nauki w liceum lub technikum zdaje się egzamin maturalny, który jest wymagany do ubiegania się o miejsce na uczelni wyższej.

4. Uczelnie wyższe – oferują studia inżynierskie (7 semestrów), licencjackie (6 semestrów), uzupełniające magisterskie (3 lub 4 semestry) oraz doktoranckie. Można też wybrać studia jednolite magisterskie (np. prawo, medycyna), które trwają 5-6 lat.

Na terenie WrOF realizowana jest edukacja na wszystkich szczeblach – od poziomu przedszkolnego do poziomu uczelni. Przy czym kształcenie ponadpodstawowe jest realizowane przede wszystkim we Wrocławiu, a kształcenie wyższe wyłącznie w mieście rdzeniowym WrOF.

Zgodnie z danymi GUS dotyczącymi liczby ludności, w roku 2023 placówki z terenu WrOF zapewniły miejsce opieki i nauki dla około 212 tys. dzieci i młodzieży w wieku szkolnym, które zamieszkują gminy tworzące WrOF. Jest wśród nich 31,06 tys. dzieci poniżej 3 roku życia, 46,04 tys. dzieci w wieku przedszkolnym (od 3 do 6 lat), 89,14 tys. dzieci w wieku szkoły podstawowej (od 7 do 14 lat) i 45,98 tys. młodzieży w wieku szkoły ponadpodstawowej (od 15 do 19 lat).

W analogicznym roku 2023 na wrocławskich uczelniach studiowało 106,1 tys. osób. Należy jednak zauważyć, że Wrocław jest jednym z największych ośrodków akademickich w kraju i przyciąga studentów z całej Polski oraz z zagranicy (więcej studentów jest tylko w Warszawie i Krakowie).

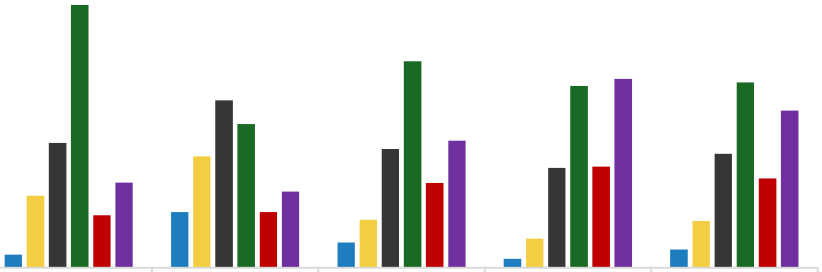
W badaniu ankietowym z udziałem mieszkańców WrOF, jakość systemu edukacji dostępnej w miejscu zamieszkania została oceniona umiarkowanie wysoko (średnia ocen wyniosła 3,62 w skali od 1 do 5). Najwyższą średnią ocenę zaobserwowano wśród ankietowanych z Wrocławia (3,80), z kolei najniższą wśród respondentów zamieszkujących gminy wiejskie (3,06).[9]

Interpretując wyniki badania, poza wartościami średnimi warto wziąć pod uwagę rozkład częstości wskazywania poszczególnych ocen. Wśród mieszkańców miast Oleśnica i Oława odpowiedzi *raczej dobrze* i *bardzo dobrze* stanowiły ponad połowę (51,6%) wskazanych ocen.

Natomiast wyskoki procent wskazań odpowiedzi *raczej źle* i *bardzo źle* (łącznie 27,4%) wśród mieszkańców gmin wiejskich potwierdza negatywną ocenę jakości systemu edukacji na terenach wiejskich WrOF.

[9] W obliczaniu średniej nie wzięto pod uwagę odpowiedzi „nie wiem/trudno powiedzieć”

Wykres 8. Ocena systemu edukacji w okolicy zamieszkania badanego [N=1 465]

	gminy miejskie [M=3,51]	gminy wiejskie [M=3,06]	gminy miejsko-wiejskie [M=3,57]	Wrocław [M=3,80]	WrOF [M=3,62]
1 – bardzo źle	2,2%	9,1%	4,2%	1,5%	3,0%
2 – dosyć źle	11,8%	18,3%	7,9%	4,8%	7,7%
3 – przeciętnie	20,4%	27,4%	19,4%	16,4%	18,6%
4 – dosyć dobrze	43,0%	23,6%	33,8%	29,8%	30,3%
5 – bardzo dobrze	8,6%	9,1%	13,9%	16,6%	14,6%
nie wiem/nie mam zdania	14,0%	12,5%	20,8%	30,9%	25,8%

Źródło: Raport z badań ilościowych przeprowadzonych w ramach diagnozy WrOF, IB IPC 2025

1.2.1. Opieka w żłobkach i klubach dziecięcych

Analizę sytuacji gmin Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego pod względem dostępności opieki nad dziećmi do lat 3 należy rozpocząć od określenia wielkości populacji tej grupy wiekowej. Między rokiem 2018 a 2023 liczba dzieci w wieku do 3 lat zamieszkujących gminy WrOF zmalała o 2 990 osób – z 34 048 do 31 058 (-8,8%). W województwie dolnośląskim procentowy spadek liczby ludności w wieku poniżej 3 lat jest niemal dwukrotnie większy niż na terenie WrOF (-16,6%). Jednak w kilku gminach WrOF widać wyraźny wzrost liczby dzieci w analizowanym wieku. Są to: Czernica (+63,8%), Miękinia (+22,8%), Oleśnica (+6,3%), Siechnice (+4,5%) oraz Żórawina (+3,5%).

Tabela 9. Liczba mieszkańców w wieku poniżej 3 lat w gminach WrOF, lata 2018 i 2023

Jednostka terytorialna	2018	2023	Zmiana	Dynamika [%]
Czernica	550	901	351	+63,8%
Długołęka	1 385	1 471	86	+6,2%
Dobroszyce	214	212	-2	-0,9%
Jelcz-Laskowice	715	665	-50	-7,0%
Kąty Wrocławskie	936	905	-31	-3,3%
Kobierzyce	886	733	-153	-17,3%
Miękinia	580	712	132	+22,8%
Oborniki Śląskie	571	477	-94	-16,5%
Oleśnica gmina	448	476	28	+6,3%
Oleśnica miasto	1 109	900	-209	-18,8%
Oława gmina	448	358	-90	-20,1%
Oława miasto	1 052	966	-86	-8,2%

Jednostka terytorialna	2018	2023	Zmiana	Dynamika [%]
Siechnice	1 055	1 102	47	+4,5%
Sobótka	369	267	-102	-27,6%
Trzebnica	767	656	-111	-14,5%
Wisznia Mała	306	281	-25	-8,2%
Wrocław	22 089	19 429	-2 660	-12,0%
Zawonia	173	138	-35	-20,2%
Żórawina	395	409	14	+3,5%
WrOF	34 048	31 058	-2 990	-8,8%
woj. dolnośląskie	110 285	92 025	-18 260	-16,6%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 20.02.2025)

Na terenie Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego opiekę nad dziećmi poniżej 3 roku życia świadczą żłobki oraz kluby dziecięce. W 2023 roku było ich na terenie WrOF 295 (247 żłobków i 48 klubów dziecięcych). Liczba ta wzrosła o 59 obiektów od roku 2018 (+25,0%). Do żłobków uczęszczało 9 656 dzieci, a do klubów dziecięcych 866 dzieci. Od roku 2018 wartości te zwiększyły się odpowiednio o 1 384 (+16,7%) i 573 (+195,6%).

Tabela 10. Żłobki i kluby dziecięce na terenie WrOF, lata 2018 i 2023

Jednostka terytorialna	Liczba żłobków [ob.]			Liczba klubów dziecięcych [ob.]			Żłobki i kluby dziecięce łącznie [ob.]			
	2018	2023	Zmiana	2018	2023	Zmiana	2018	2023	Zmiana	Dynamika [%]
Czernica	3	4	1	0	1	1	3	5	2	+66,7%
Długołęka	5	9	4	2	8	6	7	17	10	+142,9%
Dobroszyce	1	1	0	0	0	0	1	1	0	0,0%
Jelcz-Laskowice	2	6	4	0	0	0	2	6	4	+200,0%
Kąty Wrocławskie	7	10	3	0	0	0	7	10	3	+42,9%
Kobierzyce	14	9	-5	0	0	0	14	9	-5	-35,7%
Miękinia	3	5	2	0	0	0	3	5	2	+66,7%
Oborniki Śląskie	2	2	0	0	1	1	2	3	1	+50,0%
Oleśnica gmina	1	1	0	1	0	-1	2	1	-1	-50,0%
Oleśnica miasto	8	14	6	1	0	-1	9	14	5	+55,6%
Oława gmina	1	1	0	0	0	0	1	1	0	0,0%
Oława miasto	4	7	3	2	1	-1	6	8	2	+33,3%
Siechnice	10	11	1	0	2	2	10	13	3	+30,0%
Sobótka	0	2	2	2	2	0	2	4	2	+100,0%
Trzebnica	1	3	2	0	3	3	1	6	5	+500,0%
Wisznia Mała	1	1	0	0	0	0	1	1	0	0,0%
Wrocław	153	159	6	11	30	19	164	189	25	+15,2%
Zawonia	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-
Żórawina	1	2	1	0	0	0	1	2	1	+100,0%
WrOF	217	247	30	19	48	29	236	295	59	+25,0%
woj. dolnośląskie	330	427	97	55	91	36	385	518	133	+34,5%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 20.01.2025)

Tabela 11. Dzieci uczęszczające do żłobków i klubów dziecięcych na terenie WrOF, lata 2018 i 2023

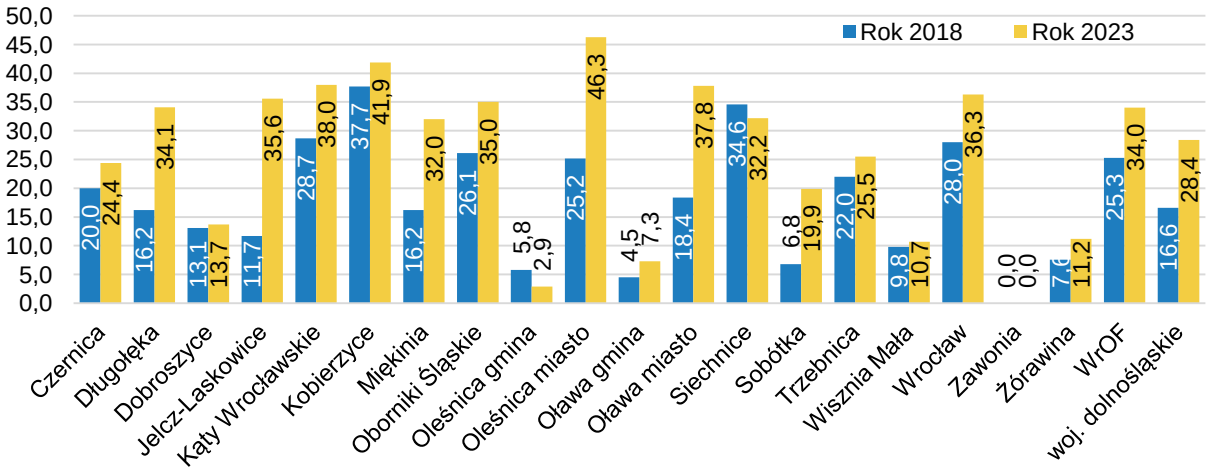
Jednostka terytorialna	Dzieci objęte opieką w żłobkach [os.]			Dzieci objęte opieką w klubach dziecięcych [os.]			Dzieci objęte opieką w żłobkach i w klubach dziecięcych łącznie [os.]			
	2018	2023	Zmiana	2018	2023	Zmiana	2018	2023	Zmiana	Dynamika [%]
Czernica	110	202	92	0	18	18	110	220	110	+100,0%
Długołęka	186	349	163	39	153	114	225	502	277	+123,1%
Dobroszyce	28	29	1	0	0	0	28	29	1	+3,6%
Jelcz-Laskowice	84	237	153	0	0	0	84	237	153	+182,1%
Kąty Wrocławskie	269	344	75	0	0	0	269	344	75	+27,9%
Kobierzyce	334	307	-27	0	0	0	334	307	-27	-8,1%
Miękinia	94	228	134	0	0	0	94	228	134	+142,6%
Oborniki Śląskie	149	149	0	0	18	18	149	167	18	+12,1%
Oleśnica gmina	15	14	-1	11	0	-11	26	14	-12	-46,2%
Oleśnica miasto	261	417	156	19	0	-19	280	417	137	+48,9%
Oława gmina	20	26	6	0	0	0	20	26	6	+30,0%
Oława miasto	172	351	179	22	14	-8	194	365	171	+88,1%
Siechnice	365	325	-40	0	30	30	365	355	-10	-2,7%
Sobótka	0	29	29	25	24	-1	25	53	28	+112,0%
Trzebnica	108	153	45	0	14	14	108	167	59	+54,6%
Wisznia Mała	30	30	0	0	0	0	30	30	0	0,0%
Wrocław	6 017	6 449	432	177	595	418	6 194	7 044	850	+13,7%
Zawonia	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-
Żórawina	30	46	16	0	0	0	30	46	16	+53,3%
WrOF	8 272	9 685	1 413	293	866	573	8 565	10 551	1 986	+23,2%
woj. dolnośląskie	12 841	17 408	4 567	861	1 551	690	13 702	18 959	5 257	+38,4%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 20.01.2025)

Tylko w jednej spośród 19 gmin WrOF nie ma placówek organizujących opiekę nad dziećmi do lat 3 – w Zawoni. W latach 2018-2023 w większości gmin dostępność opieki żłobkowej wzrastała. Najwięcej nowych placówek powstało w gminach: Wrocław (+25, wzrost o 15,2%), Długołęka (+10, wzrost o 142,9%), Trzebnica (+5, wzrost o 500,0%), miasto Oleśnica (+5, wzrost o 55,6%). Z kolei ubytek żłobków i klubów dziecięcych odnotowano w dwóch gminach: Kobierzyce (-5, spadek o 35,7%) i Oleśnica (-1, spadek o 50%).

Aby określić dostępność opieki żłobkowej liczbę dzieci uczęszczających do żłobków i klubów dziecięcych odniesiono do ogólnej liczby dzieci w wieku poniżej 3 lat w poszczególnych gminach WrOF. W zdecydowanej większości gmin na przestrzeni lat 2018-2023 analizowany wskaźnik wzrósł. Natomiast odsetek dzieci objętych opieką żłobkową zmalał w dwóch gminach (Siechnice i Oleśnica). Sytuacja w gminie wiejskiej Oleśnica wymaga uwagi. W latach 2018-2020 na jej terenie działały dwa obiekty oferujące opiekę nad dziećmi do lat 3. W latach 2021-2023 funkcjonował już tylko jeden z nich. Odsetek dzieci objętych opieką żłobkową w tej gminie wynosi jedynie 2,9% i poza Zawonią, która nie ma żłobka, jest najniższy na terenie WrOF.

Wykres 9. Odsetek dzieci w wieku do lat 3 objętych opieką w żłobkach i klubach dziecięcych na terenie WrOF w latach 2018 i 2023 [%]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 20.01.2025)

Niski odsetek dzieci uczęszczających do żłobków i klubów dziecięcych odnotowano także w gminach: Oława (7,3%), Wisznia Mała (10,7%), Żórawina (11,2%), Dobroszyce (13,7%). Z kolei najwyższe wartości tego wskaźnika (odsetek dzieci w wieku poniżej 3 lat objętych opieką w żłobkach) w 2023 roku obserwowano w gminach: Oleśnica miasto (46,3%), Kobierzyce (41,9%), Kąty Wrocławskie (38,0%), Oława miasto (37,8%), Wrocław (36,3%), Jelcz-Laskowice (35,6%), Oborniki Śląskie (35,0%).

Na przestrzeni lat 2018-2023 największy wzrost odsetka dzieci objętych opieką żłobkową odnotowano w gminach: Jelcz-Laskowice (+23,9 p. proc.), Oleśnica miasto (+21,1 p. proc.), Oława miasto (+19,3 p. proc.), Długołęka (+17,9 p. proc.).

W analizowanym okresie (lata 2018-2023) ogólna liczba dzieci poniżej 3 roku życia zamieszkujących tereny WrOF zmniejszyła się o niemal 3 tys. (-8,8%). Pomimo tego zainteresowanie ofertą żłobków i klubów dziecięcych stale wzrasta. Między 2018 a 2023 na terenie WrOF przybyło 59 placówek tego typu (+25,0%), a liczba dzieci do nich uczęszczających wzrosła o 1 986 (+23,2%).

Pomimo tego potrzeby gmin w zakresie zapewnienia miejsc opieki nad dziećmi w wieku do 3 lat nadal nie są zaspokojone i stale rosną. Ma to związek zarówno z procesami demograficznymi (napływ do gmin sąsiadujących z Wrocławiem młodych rodzin) oraz kulturowymi i ekonomicznymi (potrzeba aktywności zawodowej rodziców małych dzieci).

Na potrzeby niniejszej diagnozy, przedstawicieli urzędów gminy tworzących WrOF zaproszono do udziału w ankiecie. Jedno z pytań dotyczyło potrzeb inwestycyjnych w zakresie infrastruktury edukacyjnej gminy. 10 z 19 gmin (Kobierzyce, Miękinia, Oborniki Śląskie, gmina wiejska Oława, Siechnice, Trzebnica, Wisznia Mała, Wrocław, Zawonia i Żórawina) wskazało, że jest w trakcie lub

planuje utworzenie nowych miejsc opieki żłobkowej. Ma się to odbyć poprzez budowę nowych obiektów lub poprzez remont i zmianę sposobu użytkowania już istniejących.

1.2.2. Wychowanie przedszkolne

Między rokiem 2018 a 2023 liczba dzieci w wieku przedszkolnym (od 3 do 6 lat) zamieszkujących gminy WrOF zwiększyła się o 4 926 – z 41 104 do 46 030 (+12,0%). W województwie dolnośląskim procentowy wzrost liczby ludności w analogicznym wieku był znacznie niższy (+1,6%). Sytuacja w poszczególnych gminach Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego jest różna. W czterech gminach odnotowano zmniejszenie się liczby mieszkańców w wieku przedszkolnym: Zawonia (-10,6, %), Jelcz-Laskowice (-3,9%) oraz miasta Oleśnica (-8,0%) i Oława (-5,3%). Z kolei najwyższy wzrost (ponad 50-cio procentowy) ludności w wieku od 3 do 6 lat jest widoczny w gminach: Czernica (+115,9%), Długołęka (+78,0%), Miękinia (+64,9%), Siechnice (+59,2%), Oleśnica (+58,5%).

Tabela 12. Liczba mieszkańców w wieku od 3 do 6 lat w gminach WrOF, lata 2018 i 2023

Jednostka terytorialna	2018	2023	Zmiana	Dynamika [%]
Czernica	712	1 537	825	+115,9%
Długołęka	1 609	2 864	1 255	+78,0%
Dobroszyce	315	336	21	+6,7%
Jelcz-Laskowice	907	872	-35	-3,9%
Kąty Wrocławskie	1 108	1 653	545	+49,2%
Kobierzyce	1 176	1 483	307	+26,1%
Miękinia	766	1 263	497	+64,9%
Oborniki Śląskie	764	873	109	+14,3%
Oleśnica gmina	518	821	303	+58,5%
Oleśnica miasto	1 511	1 390	-121	-8,0%
Oława gmina	554	659	105	+19,0%
Oława miasto	1 312	1 242	-70	-5,3%
Siechnice	1 229	1 956	727	+59,2%
Sobótka	484	529	45	+9,3%
Trzebnica	1 011	1 073	62	+6,1%
Wisznia Mała	389	570	181	+46,5%
Wrocław	25 969	25 963	-6	0,0%
Zawonia	245	219	-26	-10,6%
Żórawina	525	727	202	+38,5%
WrOF	41 104	46 030	4 926	+12,0%
woj. dolnośląskie	108 287	110 065	1 778	+1,6%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 20.02.2025)

W 2023 roku na badanym obszarze wychowaniem przedszkolnym w 590 placówkach objętych było łącznie 48 356 dzieci. Najwięcej placówek tego typu (343), jak i dzieci uczestniczących w wychowaniu przedszkolnym (29 423), zanotowano we Wrocławiu. Nie jest to zaskakujące z uwagi na przewagę miasta, pod względem wielkości populacji, nad pozostałymi gminami tworzącymi obszar. Należy zauważyć, że liczba dzieci uczęszczających do przedszkoli na terenie WrOF jest większa od ogólnej

liczby mieszkańców gmin w wieku od 3 do 6 lat. Wynika to głównie z faktu, że część mieszkańców nie aktualizuje swojego meldunku, a przez to nie jest on zgodny z ich faktycznym miejscem zamieszkania.

Placówki realizujące wychowanie przedszkolne występowały w każdej z 19 gmin WrOF, a w zestawieniu lat 2018 i 2023 ich całkowita liczba wzrosła o 7,0% (39 placówek). Jednocześnie zwiększyła się też o 16,4% liczba dzieci uczęszczających do przedszkoli. Największy wzrost liczby dzieci uczęszczających do przedszkoli zarejestrowała gmina Miękinia tj. z 725 do 1 014 dzieci (+39,9%), przy jednoczesnym wzroście liczby placówek z 6 do 9, oraz gmina Czernica tj. z 764 do 1 063 dzieci, przy wzroście liczby placówek z 14 do 16. W dwóch gminach zmniejszyła się liczba placówek wychowania przedszkolnego. W Wiszni Małej z 10 do 9 obiektów i w Zawoni z 3 do 2 obiektów. Nie miało to wpływu na zmniejszenie liczby wychowanków.

Największy wzrost w stosunku do roku 2018 w zakresie funkcjonujących przedszkoli zanotowała gmina Miękinia (+50,0%), a za nią ulokowała się gmina Jelcz-Laskowice (+44,4%). Stosunkowo wysokie wartości wzrostu populacji przedszkolaków (poza wspomnianymi Miękinią i Czernicą) obserwuje się dla gmin: Wisznia Mała (+37,7%), Siechnice (+34,7%) i Długołęka (+32,1%). W analizowanym okresie na Dolnym Śląsku liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym zwiększyła się o 91%, a liczba placówek je realizujących o 2,1%. W obrębie WrOF funkcjonowało także 6 przedszkoli specjalnych (trzy we Wrocławiu i po jednym w miastach: Kąty Wrocławskie, Oleśnica, Oława).

Tabela 13. Placówki wychowania przedszkolnego ogółem i liczba dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na terenie WrOF, lata 2018 i 2023

Jednostka terytorialna	Placówki wychowania przedszkolnego ogółem [ob.]				Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego [os.]			
	2018	2023	Zmiana	Dynamika [%]	2018	2023	Zmiana	Dynamika [%]
Czernica	14	16	2	+14,3	764	1 063	299	+39,1
Długołęka	20	23	3	+15,0	1 637	2 163	526	+32,1
Dobroszyce	3	3	0	0,0	310	350	40	+12,9
Jelcz-Laskowice	9	13	4	+44,4	828	940	112	+13,5
Kąty Wrocławskie	19	19	0	0,0	1 316	1 552	236	+17,9
Kobierzyce	23	26	3	+13,0	1 507	1 880	373	+24,8
Miękinia	6	9	3	+50,0	725	1 014	289	+39,9
Oborniki Śląskie	11	11	0	0,0	700	849	149	+21,3
Oleśnica gmina	8	8	0	0,0	267	301	34	+12,7
Oleśnica miasto	25	28	3	+12,0	1 713	1 925	212	+12,4
Oława gmina	14	15	1	+7,1	404	462	58	+14,4
Oława miasto	17	20	3	+17,6	1 440	1 571	131	+9,1
Siechnice	20	22	2	+10,0	1 462	1 970	508	+34,7
Sobótka	7	8	1	+14,3	443	505	62	+14,0
Trzebnica	15	15	0	0,0	1 041	1 192	151	+14,5
Wisznia Mała	10	9	-1	-10,0	355	489	134	+37,7
Wrocław	328	343	15	+4,6	25 987	29 423	3 436	+13,2
Zawonia	3	2	-1	-33,3	165	178	13	+7,9
Żórawina	8	9	1	+12,5	463	529	66	+14,3

Jednostka terytorialna	Placówki wychowania przedszkolnego ogółem [ob.]				Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego [os.]			
	2018	2023	Zmiana	Dynamika [%]	2018	2023	Zmiana	Dynamika [%]
WrOF	560	599	39	+7,0	41 527	48 356	6 829	+16,4
woj. dolnośląskie	1 453	1 483	30	+2,1	100 880	110 047	9 167	+9,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 21.01.2025)

W analizowanym okresie (lata 2013-2023) liczba oddziałów w placówkach wychowania przedszkolnego na terenie WrOF wzrosła o 13,3% - z 1 999 do 2 264. Było to naturalną konsekwencją wzrostu liczby dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym.

Tabela 14. Oddziały w placówkach wychowania przedszkolnego ogółem i liczba dzieci przypadających na 1 oddział na terenie WrOF, lata 2018 i 2023

Jednostka terytorialna	Oddziały w placówkach wychowania przedszkolnego ogółem				Dzieci przypadające na 1 oddział w placówkach wychowania przedszkolnego [os.]			
	2018	2023	Zmiana	Dynamika [%]	2018	2023	Zmiana	Dynamika [%]
Czernica	37	46	9	+24,3	20,6	23,1	2,5	+11,9
Długołęka	78	96	18	+23,1	21,0	22,5	1,5	+7,4
Dobroszyce	15	15	0	0,0	20,7	23,3	2,7	+12,9
Jelcz-Laskowice	36	44	8	+22,2	23,0	21,4	-1,6	-7,1
Kąty Wrocławskie	71	74	3	+4,2	18,5	21,0	2,4	+13,2
Kobierzyce	68	91	23	+33,8	22,2	20,7	-1,5	-6,8
Miękinia	33	47	14	+42,4	22,0	21,6	-0,4	-1,8
Oborniki Śląskie	35	44	9	+25,7	20,0	19,3	-0,7	-3,5
Oleśnica gmina	15	15	0	0,0	17,8	20,1	2,3	+12,7
Oleśnica miasto	81	91	10	+12,3	21,1	21,2	0,0	0,0
Oława gmina	25	26	1	+4,0	16,2	17,8	1,6	+10,0
Oława miasto	68	74	6	+8,8	21,2	21,2	0,1	0,3
Siechnice	73	91	18	+24,7	20,0	21,6	1,6	+8,1
Sobótka	20	24	4	+20,0	22,2	21,0	-1,1	-5,0
Trzebnica	55	59	4	+7,3	18,9	20,2	1,3	+6,7
Wisznia Mała	20	25	5	+25,0	17,8	19,6	1,8	+10,2
Wrocław	1 239	1 368	129	+10,4	21,0	21,5	0,5	+2,5
Zawonia	8	8	0	0,0	20,6	22,3	1,6	+7,9
Żórawina	22	26	4	+18,2	21,0	20,3	-0,7	-3,3
WrOF	1 999	2 264	265	+13,3	20,8	21,4	0,6	+2,8
woj. dolnośląskie	4 927	5 340	413	+8,4	20,5	20,6	0,7	+0,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 21.01.2025)

Liczba dzieci przypadających na 1 oddział wychowania przedszkolnego na obszarze WrOF wyniosła w 2023 roku średnio 21,4 (o 0,8 więcej niż średnio w regionie). W poszczególnych gminach wskaźnik te wahał się od 17,8 (w gminie Oława) do 23,3 (w gminie Dobroszyce).

W tabelach na kolejnych stronach opracowania przedstawiono liczbę obiektów przedszkolnych wraz z liczbą oddziałów i dzieci do nich uczęszczających w podziale na formy: przedszkola, oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych, zespoły wychowania przedszkolnego, punkty

przedszkolne. Zdecydowana większość dzieci korzystających z edukacji przedszkolnej na terenie WrOF uczęszcza do przedszkoli (87,1% w roku 2023). Większość pozostałych przedszkolaków jest zapisana do oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych (9,1% w roku 2023).

Najrzadziej realizowaną formą są zespoły wychowania przedszkolnego. Są to placówki, w których zajęcia mogą być prowadzone tylko w niektóre dni tygodnia, w grupach liczących od 3 do 25 dzieci. Na terenie WrOF działają tylko dwa takie zespoły (obie placówki są zespołami niepublicznymi i działają w gminie wiejskiej Oława), a na terenie całego województwa dolnośląskiego – 4. Czwartą formą prowadzenia edukacji przedszkolnej są punkty wychowania przedszkolnego. Od zespołów różnią się przede wszystkim tym, że realizują zajęcia we wszystkie dni robocze w tygodniu przez cały rok szkolny, z wyjątkiem przerw ustalonych przez organ prowadzący. Na terenie WrOF w roku 2023 działały 104 punkty wychowania przedszkolnego, zdecydowana większość z nich – 82, we Wrocławiu. Z oferty punktów przedszkolnych na terenie WrOF skorzystało w 2023 roku 1 803 dzieci (3,7% ogółu przedszkolaków z terenu WrOF).

Tabela 15. Wychowanie przedszkolne na terenie WrOF w podziale na formy: przedszkola, oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych, lata 2018 i 2023

Jednostka terytorialna	Przedszkola (bez specjalnych)						Oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych					
	Obiekty		Oddziały		Dzieci		Obiekty		Oddziały		Dzieci	
	2018	2023	2018	2023	2018	2023	2018	2023	2018	2023	2018	2023
Czernica	10	12	29	36	570	823	4	4	8	10	194	240
Długołęka	11	13	51	74	1 049	1 702	7	6	25	18	554	382
Dobroszyce	1	1	10	11	235	266	2	2	5	4	75	84
Jelcz-Laskowice	3	6	22	27	509	592	6	7	14	17	319	348
Kąty Wrocławskie	7	13	39	63	808	1 360	8	5	24	10	432	164
Kobierzyce	10	15	45	72	1 065	1 522	5	6	13	14	277	297
Miękinia	5	9	31	47	678	1 014	1	0	2	0	47	0
Oborniki Śląskie	5	5	24	30	476	570	4	5	10	13	196	269
Oleśnica gmina	2	1	3	3	55	42	5	5	10	10	180	221
Oleśnica miasto	14	17	51	62	1 137	1 341	8	7	23	23	521	517
Oława gmina	4	5	13	14	230	248	7	6	9	8	127	139
Oława miasto	8	11	46	55	982	1 203	8	8	19	15	443	350
Siechnice	13	18	63	87	1 283	1 870	4	3	6	3	125	75
Sobótka	1	4	11	19	270	415	4	1	7	2	138	46
Trzebnica	7	8	38	39	701	808	7	7	16	20	320	384
Wisznia Mała	5	5	14	14	247	265	4	4	5	11	98	224
Wrocław	186	232	1 005	1 239	22 610	27 402	56	26	91	34	1 702	524
Zawonia	1	1	4	6	91	141	2	1	4	2	74	37
Żórawina	3	4	15	18	346	403	4	4	6	7	92	101
WrOF	296	380	1 514	1 916	33 342	41 987	146	107	297	221	5 914	4 402
woj. dolnośląskie	804	925	3 832	4 413	82 554	94 406	427	362	754	659	14 214	12 130

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 14.02.2025)

Tabela 16. Wychowanie przedszkolne na terenie WrOF w podziale na formy: zespoły wychowania przedszkolnego, punkty przedszkolne, lata 2018 i 2023

Jednostka terytorialna	Zespoły wychowania przedszkolnego						Punkty przedszkolne					
	Obiekty		Oddziały		Dzieci		Obiekty		Oddziały		Dzieci	
	2018	2023	2018	2023	2018	2023	2018	2023	2018	2023	2018	2023
Czernica	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Długołęka	0	0	0	0	0	0	2	4	2	4	34	79
Dobroszyce	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Jelcz-Laskowice	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kąty Wrocławskie	0	0	0	0	0	0	4	0	8	0	76	0
Kobierzyce	0	0	0	0	0	0	8	5	10	5	165	61
Miękinia	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Oborniki Śląskie	0	0	0	0	0	0	2	1	1	1	28	10
Oleśnica gmina	0	0	0	0	0	0	1	2	2	2	32	38
Oleśnica miasto	0	0	0	0	0	0	2	3	4	3	42	52
Oława gmina	2	2	2	2	36	37	1	2	1	2	11	38
Oława miasto	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Siechnice	0	0	0	0	0	0	3	1	4	1	54	25
Sobótka	0	0	0	0	0	0	2	3	2	3	35	44
Trzebnica	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	20	0
Wisznia Mała	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Wrocław	0	0	0	0	0	0	83	82	130	82	1 623	1 431
Zawonia	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Żórawina	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1	25	25
WrOF	1	2	2	2	36	37	110	104	166	104	2 145	1 803
woj. dolnośląskie	6	4	6	4	101	72	197	168	276	168	3 730	2 940

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 14.02.2025)

W latach 2018-2023 liczba mieszkańców WrOF w wieku przedszkolnym (3-6 lat) zwiększyła się o 12,0%. W analogicznym czasie w gminach WrOF przybyło 39 placówek wychowania przedszkolnego (+7,0%), a liczba dzieci do nich uczęszczających zwiększyła się o 6 829 (+16,4%). Warto zauważyć, że w tym czasie zmieniła się także struktura placówek pod względem formy wychowania przedszkolnego. Swój udział znacznie zwiększyły przedszkola (powstały 84 obiekty), natomiast ubyło oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych (zlikwidowano 39 oddziałów) i punktów przedszkolnych (zlikwidowano 6 punktów). Zmiany te wynikają przede wszystkim z optymalizacji sieci placówek edukacyjnych. Zwiększa się liczba uczniów szkół podstawowych, dlatego oddziały przedszkolne ze szkół są przenoszone do nowopowstających przedszkoli. Dzięki temu szkoły zyskują pomieszczenia, w których mogą realizować kształcenie podstawowe unikając nauczania w systemie zmianowym.

Pomimo znacznego zwiększenia się liczby przedszkoli, ich sieć nadal nie zaspokaja potrzeb gmin tworzących WrOF. W przeprowadzonej ankiecie zdecydowana większość z nich (wszystkie oprócz Kątów Wrocławskich, Żórawiny i miasta Oleśnica) wskazała na konieczność tworzenia kolejnych miejsc wychowania przedszkolnego – poprzez budowę nowych obiektów lub remont i zmianę sposobu użytkowania obiektów już istniejących. Ważną potrzebą gmin (poza budową nowych przedszkoli) jest także modernizacja działających placówek wychowania przedszkolnego. Część z nich wymaga dostosowania do aktualnych przepisów przeciwpożarowych. Wiele placówek potrzebuje także dostosowania do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

1.2.3. Szkoły podstawowe

W roku 2023 gminy WrOF zamieszkiwało w sumie 89 140 dzieci i młodzieży w wieku szkoły podstawowej (7-14 lat). Od roku 2018 liczba ta wzrosła o 11 122 osoby (+14,3%). W województwie dolnośląskim procentowy wzrost liczby ludności w analogicznym wieku był znacznie niższy (+2,2%). Tylko w jednej gminie WrOF liczba dzieci w wieku od 7 do 14 lat zmalała – w mieście Oleśnica (-9,4%). Z kolei w następujących pięciu gminach odnotowano najwyższy wzrost (ponad 50-cio procentowy): Długołęka (+63,2%), Siechnice (+62,5%), Żórawina (+60,5%), Czernica (+59,6%), Miękinia (+53,2%).

Tabela 17. Liczba mieszkańców w wieku od 7 do 14 lat w gminach WrOF, lata 2018 i 2023

Jednostka terytorialna	2018	2023	Zmiana	Dynamika [%]
Czernica	1 797	2 868	1 071	+59,6%
Długołęka	3 323	5 424	2 101	+63,2%
Dobroszyce	655	770	115	+17,6%
Jelcz-Laskowice	2 142	2 207	65	+3,0%
Kąty Wrocławskie	2 560	3 359	799	+31,2%
Kobierzyce	2 375	3 195	820	+34,5%
Miękinia	1 670	2 559	889	+53,2%
Oborniki Śląskie	1 734	1 873	139	+8,0%
Oleśnica gmina	1 235	1 752	517	+41,9%

Jednostka terytorialna	2018	2023	Zmiana	Dynamika [%]
Oleśnica miasto	3 068	2 779	-289	-9,4%
Oława gmina	1 471	1 523	52	+3,5%
Oława miasto	2 672	2 870	198	+7,4%
Siechnice	2 232	3 628	1 396	+62,5%
Sobótka	1 086	1 184	98	+9,0%
Trzebnica	2 334	2 399	65	+2,8%
Wisznia Mała	1 020	1 268	248	+24,3%
Wrocław	45 020	47 197	2 177	+4,8%
Zawonia	554	568	14	+2,5%
Żórawina	1 070	1 717	647	+60,5%
WrOF	78 018	89 140	11 122	+14,3%
woj. dolnośląskie	228 355	233 315	4 960	+2,2%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 20.02.2025)

Jak wskazują dane GUS w 2023 roku na terenie WrOF było 260 szkół podstawowych. Od roku 2018 przybyły 2 szkoły (+0,8%). Adekwatnie do powierzchni i liczby ludności, najwięcej szkół notuje się we Wrocławiu (144). Liczba placówek na terenie WrOF jest stosunkowo stała. W analizowanym czasie (lata 2018-2023) liczba szkół zmniejszyła się w trzech gminach: Kąty Wrocławskie (z 12 do 10 obiektów), Trzebnica (z 11 do 9 obiektów), Oława miasto (z 11 do 10 obiektów). Także w trzech gminach placówek kształcenia podstawowego przybyło: Wrocław (ze 139 do 144), Kobierzyce (z 7 do 8), Jelcz-Laskowice (z 6 do 7).

W tym samym okresie liczba uczniów szkół podstawowych na terenie WrOF zwiększyła się o niemal 14 tys. (+18,3%), z 76 597 w roku 2018 do 90 581 w roku 2023. Proporcjonalnie najwięcej uczniów przybyło w gminach Miękinia (+45,6%), Żórawina (+40,5%), Czernica (+39,7%) i Siechnice (+38,9%). Liczba uczniów szkół podstawowych zmniejszyła się w dwóch gminach WrOF: Oława (-1,0%) i Zawonia (-8,8%). Porównanie liczby uczniów z liczbą ludności w odpowiadającym wieku (7-14 lat) w poszczególnych gminach pozwala zaobserwować, że szkoły w gminach miejskich (Oleśnica, Oława i Wrocław) zapewniają miejsce nauki znacznej liczbie dzieci, które nie są w nich zameldowane.

Spośród 260 szkół podstawowych, które w 2023 działały na terenie WrOF, 27 to szkoły specjalne. Uczyło się w nich w sumie 1 532 uczniów ze szczególnymi potrzebami edukacyjnymi. Liczba uczniów podstawowych szkół specjalnych na terenie WrOF wzrosła między 2018 a 2023 rokiem o 43,4%. Charakterystyczną cechą tego typu placówek są małe oddziały klasowe. W 2023 roku było ich 393 (ponad dwukrotnie więcej niż w roku 2018 – 191 oddziałów). Na 1 oddział w szkole podstawowej specjalnej na terenie WrOF przypadało w 2023 roku około czterech uczniów.

Tabela 18. Szkoły podstawowe ogółem i liczba ich uczniów na terenie WrOF, lata 2018 i 2023

Jednostka	Szkoły podstawowe ogółem [ob.]	Uczniowie szkół podstawowych [os.]

terytorialna	2018	2023	Zmiana	Dynamika [%]	2018	2023	Zmiana	Dynamika [%]
Czernica	5	5	0	0,0	1658	2 316	658	+39,7
Długołęka	9	9	0	0,0	3 133	4 286	1153	+36,8
Dobroszyce	4	4	0	0,0	664	706	42	+6,3
Jelcz-Laskowice	6	7	1	+16,7	2048	2211	163	+8,0
Kąty Wrocławskie	12	10	-2	-16,7	2 402	3 047	645	+26,9
Kobierzyce	7	8	1	+14,3	2 343	3 191	848	+36,2
Miękinia	3	3	0	0,0	1360	1 980	620	+45,6
Oborniki Śląskie	6	6	0	0,0	1638	1704	66	+4,0
Oleśnica gmina	5	5	0	0,0	730	771	41	+5,6
Oleśnica miasto	10	10	0	0,0	3 480	3 538	58	+1,7
Oława gmina	7	7	0	0,0	967	957	-10	-1,0
Oława miasto	11	10	-1	-9,1	3 057	3 368	311	+10,2
Siechnice	6	6	0	0,0	2 267	3 148	881	+38,9
Sobótka	6	6	0	0,0	1175	1286	111	+9,4
Trzebnica	11	9	-2	-18,2	2 346	2 399	53	+2,3
Wisznia Mała	4	4	0	0,0	872	1044	172	+19,7
Wrocław	139	144	5	+3,6	45 113	52 964	7 851	+17,4
Zawonia	2	2	0	0,0	452	412	-40	-8,8
Żórawina	5	5	0	0,0	892	1253	361	+40,5
WrOF	258	260	2	+0,8	76 597	90 581	13 984	+18,3
woj. dolnośląskie	887	866	-21	-2,4	216 667	222 574	5 907	+2,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 22.01.2025)

Tabela 19.Szkoły podstawowe specjalne liczba oddziałów i uczniów na terenie WrOF, lata 2018 i 2023

Jednostka terytorialna	szkoły podstawowe specjalne			Oddziały w szkołach podstawowych specjalnych			Uczniowie specjalnych szkół podstawowych			Uczniowie w przeliczeniu na 1 oddział		
	2018	2023	Zmiana	2018	2023	Zmiana	2018	2023	Zmiana	2018	2023	Zmiana
Dobroszyce	2	2	0	8	15	+7	36	46	+10	4,5	3,1	-1
Kąty Wrocławskie	3	2	-1	17	33	+16	76	109	+33	4,5	3,3	-1
Kobierzyce	1	1	0	8	19	+11	48	56	+8	6,0	2,9	-3
Oleśnica miasto	1	1	0	13	22	+9	78	94	+16	6,0	4,3	-2
Oława miasto	3	2	-1	23	48	+25	136	158	+22	5,9	3,3	-3
Sobótka	1	1	0	3	2	-1	22	11	-11	7,3	5,5	-2
Trzebnica	2	1	-1	7	22	+15	65	84	+19	9,3	3,8	-5
Wrocław	17	17	0	112	232	+120	607	974	+367	5,4	4,2	-1
WrOF	30	27	-3	191	393	+202	1 068	1 532	+464	5,6	3,9	-2
woj. dolnośląskie	96	91	-5	582	1 288	+706	3 380	4 420	+1 040	5,8	3,4	-2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 22.01.2025)

Konsekwencją wzrostu liczby szkół podstawowych na terenie WrOF było zwiększenie się liczby oddziałów szkolnych. Między rokiem 2018 a 2023 w szkołach podstawowych (bez specjalnych) przybyły 553 oddziały (+14,8%). W analogicznym czasie procentowy wzrost liczby oddziałów szkolnych na terenie woj. dolnośląskiego wyniósł jedynie 1,0%. Dzięki wzrostowi liczby oddziałów, liczba uczniów przypadających na 1 oddział nie wzrosła istotnie. Wzrost w skali całego obszaru WrOF

wyniósł między 2018 a 2023 rokiem 2,7%. W 2023 roku na 1 oddział klasowy w szkołach podstawowych (bez specjalnych) przypadało 20,8 uczniów. Najniższą wartość wskaźnika odnotowano w gminie wiejskiej Oława (13,5), a najwyższą w mieście Oleśnica (23,1) i gminie Siechnice (23,0).

Nie zawsze zwiększanie liczebności oddziałów klasowych jest możliwe. W części szkół sale lekcyjne nie są przystosowane do tego, by uczyło się w nich więcej niż kilkunastu uczniów. Jednak utrzymywanie małych oddziałów szkolnych jest dla urzędów miast i gmin bardzo kosztowne. Skutkuje to obniżeniem komfortu uczniów i nauczycieli, którzy w małych salach lekcyjnych realizują kształcenie dla 25-osobowych (lub większych) oddziałów klasowych.[10]

Tabela 20. Oddziały w szkołach podstawowych (bez specjalnych) i liczba uczniów przypadających na 1 oddział na terenie WrOF, lata 2018 i 2023

Jednostka terytorialna	Oddziały w szkołach podstawowych bez specjalnych				Uczniowie przypadający na 1 oddział w szkołach podstawowych [os.]			
	2018	2023	Zmiana	Dynamika [%]	2018	2023	Zmiana	Dynamika [%]
Czernica	81	108	27	+33,3	20,5	21,4	1,0	+4,8
Długołęka	146	208	62	+42,5	21,5	20,6	-0,9	-4,0
Dobroszyce	29	32	3	+10,3	21,7	20,6	-1,0	-4,8
Jelcz-Laskowice	102	109	7	+6,9	20,1	20,3	0,2	+1,0
Kąty Wrocławskie	124	144	20	+16,1	18,8	20,4	1,6	+8,8
Kobierzyce	116	151	35	+30,2	19,8	20,8	1,0	+4,9
Miękinia	67	90	23	+34,3	20,3	22,0	1,7	+8,4
Oborniki Śląskie	86	84	-2	-2,3	19,0	20,3	1,2	+6,5
Oleśnica gmina	46	45	-1	-2,2	15,9	17,1	1,3	+8,0
Oleśnica miasto	155	149	-6	-3,9	21,9	23,1	1,2	+5,3
Oława gmina	69	71	2	+2,9	14,0	13,5	-0,5	-3,8
Oława miasto	138	144	6	+4,3	21,2	22,3	1,1	+5,3
Siechnice	103	137	34	+33,0	22,0	23,0	1,0	+4,4
Sobótka	65	66	1	+1,5	17,7	19,3	1,6	+8,9
Trzebnica	121	120	-1	-0,8	18,8	19,3	0,5	+2,7
Wisznia Mała	45	51	6	+13,3	19,4	20,5	1,1	+5,6
Wrocław	2146	2471	325	+15,1	20,7	21,0	0,3	+1,5
Zawonia	26	25	-1	-3,8	17,4	16,5	-0,9	-5,2
Żórawina	61	74	13	+21,3	14,6	16,9	2,3	+15,8
WrOF	3726	4279	553	+14,8	20,2	20,8	0,6	+2,7
woj. dolnośląskie	11 150	11 262	112	+1,0	19,1	19,4	0,3	+1,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 22.01.2025)

Trudnością dla urzędów gmin jest fakt, że wiele nowo zamieszkałych rodzin nie aktualizuje swojego meldunku. Przez to część dzieci w wieku szkolnym nie widnieje w spisie mieszkańców gminy i władze nie są w stanie prawidłowo oszacować potrzeb w zakresie miejsc w placówkach (żłobkach, przedszkolach, szkołach podstawowych). Przykładowo około 15% uczniów uczęszczających do

[10] Wniosek pochodzący z analizy ankiet z udziałem przedstawicieli urzędów gmin z terenu WrOF

gminnych placówek oświatowych w gminie Kąty Wrocławskie oświadcza, że zamieszkuje na terenie gminy, ale nie są w niej zameldowani.[11]

Wskaźnikiem efektów kształcenia podstawowego jest wynik egzaminu ósmoklasisty. W tym samym czasie, uczniowie z terenu całej Polski podchodzą do egzaminu składającego się z tych samych zadań. To powoduje, że uzyskane wyniki można między sobą porównywać i na tej podstawie wnioskować o jakości nauczania w poszczególnych powiatach, gminach i pojedynczych szkołach.

Nad przebiegiem i sprawdzaniem egzaminu ósmoklasisty w szkołach WrOF czuwa Okręgowa Komisja Egzaminacyjna we Wrocławiu (OKE we Wrocławiu). W poniższej tabeli przedstawiono średnie wyniki egzaminu ósmoklasisty z poszczególnych gmin WrOF w podziale na obszar miejski i wiejski (w ten sposób wyniki egzaminu są prezentowane przez OKE).

Tabela 21. Wyniki egzaminu ósmoklasisty uzyskane w 2024 r. przez uczniów szkół z terenu WrOF

Jednostka terytorialna	Obszar miejski/wiejski	Język polski			Matematyka			Język angielski		
		liczba zdających	średni wynik [%]	mediana [%]	liczba zdających	średni wynik [%]	mediana [%]	liczba zdających	średni wynik [%]	mediana [%]
Czernica	wiejski	124	64,9	67,0	124	60,1	58,0	123	77,2	91,0
Długołęka	wiejski	206	63,9	64,0	206	62,6	66,0	206	76,6	91,0
Dobroszyce	wiejski	29	53,8	51,0	29	43,4	36,0	31	55,7	44,0
Jelcz-Laskowice	wiejski	30	53,3	53,0	30	51,1	46,0	29	63,3	67,0
	miejski	118	54,9	56,0	118	39,6	32,0	134	61,7	65,0
Kąty Wrocławskie	wiejski	102	63,2	65,5	102	53,1	54,0	107	74,5	85,0
	miejski	47	63,4	67,0	47	57,0	56,0	51	75,5	89,0
Kobierzyce	wiejski	167	70,9	73,0	167	66,1	72,0	184	79,4	91,0
Miękinia	wiejski	83	62,4	67,0	83	55,4	60,0	84	73,1	83,0
	miejski	34	55,6	62,0	34	37,3	26,0	33	65,6	67,0
Oborniki Śląskie	wiejski	52	62,3	64,0	53	53,9	56,0	54	63,9	72,5
	miejski	67	57,7	62,0	67	52,0	48,0	68	69,7	81,0
Oleśnica	wiejski	57	61,6	67,0	57	52,2	48,0	56	67,6	76,5
Oleśnica	miejski	221	64,1	67,0	221	52,5	48,0	240	69,3	80,0
Oława	wiejski	75	60,9	62,0	75	54,0	52,0	75	68,5	82,0
Oława	miejski	227	57,0	60,0	225	51,7	52,0	257	67,6	80,0
Siechnice	wiejski	126	70,3	71,0	126	68,0	74,0	127	81,1	93,0
	miejski	65	71,2	73,0	65	68,9	80,0	70	80,3	91,0
Sobótka	wiejski	44	54,8	57,0	44	39,9	30,0	44	60,4	67,0
	miejski	78	60,9	62,0	78	51,3	48,0	73	68,2	75,0
Trzebnica	wiejski	31	50,7	53,0	31	33,4	24,0	31	49,9	38,0
	miejski	138	61,2	64,0	138	55,0	56,0	142	69,5	81,0
Wisznia Mała	wiejski	64	61,8	65,5	64	51,4	44,0	64	69,9	87,0
Wrocław	miejski	3198	66,2	69,0	3207	64,1	72,0	3748	76,2	89,0
Zawonia	wiejski	38	46,2	47,0	38	38,6	30,0	38	59,6	74,0

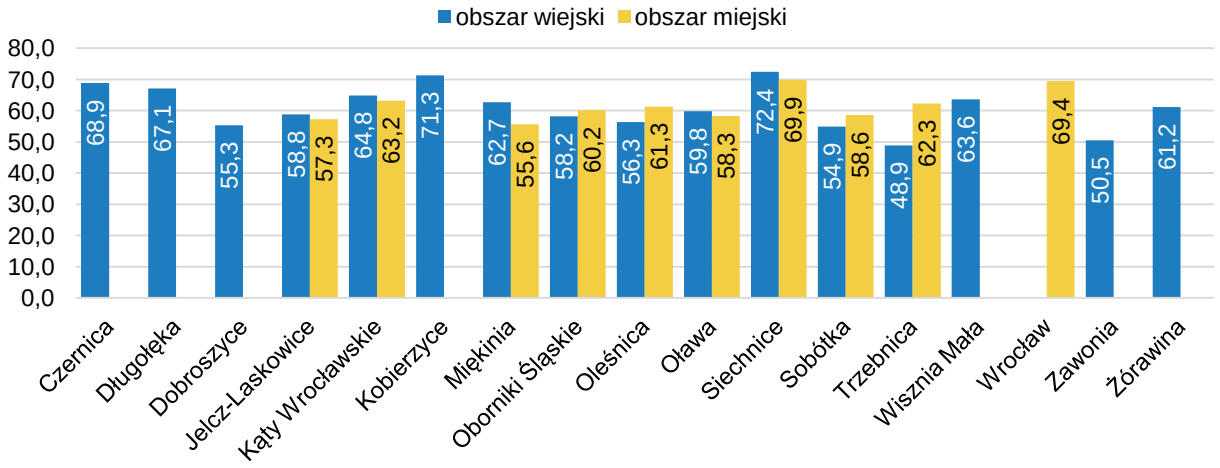
[11] Dane pochodzące z ankiet przeprowadzonej z udziałem przedstawicieli urzędów gmin WrOF

Jednostka terytorialna	Obszar miejski/wiejski	Język polski			Matematyka			Język angielski		
		liczba zdających	średni wynik [%]	mediana [%]	liczba zdających	średni wynik [%]	mediana [%]	liczba zdających	średni wynik [%]	mediana [%]
Żórawina	wiejski	69	60,4	62,0	69	47,4	40,0	70	63,9	64,0
WrOF		5490	64,4		5498	60,1		6139	74,1	
woj. dolnośląskie		13720	58,0		13 726	48,9		14126	66,1	
Polska		189 986	60,7		189 974	51,6		191 800	66,5	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OKE we Wrocławiu: Egzamin ósmoklasisty – Okręgowa Komisja Egzaminacyjna we Wrocławiu (dostęp: 23.01.2025)

W roku 2024 pod względem wyników egzaminu ósmoklasisty zdecydowanie wyróżniły się dwie gminy: Siechnice (zarówno obszar miejski, jak i wiejski gminy) i Kobierzyce. Uczniowie szkół z tych gmin uzyskali najlepsze noty z każdej części egzaminu (język polski, matematyka, język angielski). Bardzo dobre wyniki zdobyli także uczniowie z Wrocławia i z gmin wiejskich Czernica oraz Długołęka. Relatywnie najsłabiej egzamin zdali uczniowie ze szkół na obszarze wiejskim gminy Trzebnica oraz uczniowie szkół w gminie Zawonia. Jednocześnie należy zauważyć, że średnie wyniki egzaminu ósmoklasisty w szkołach na terenie WrOF są istotnie wyższe od średnich wyników w województwie dolnośląskim.

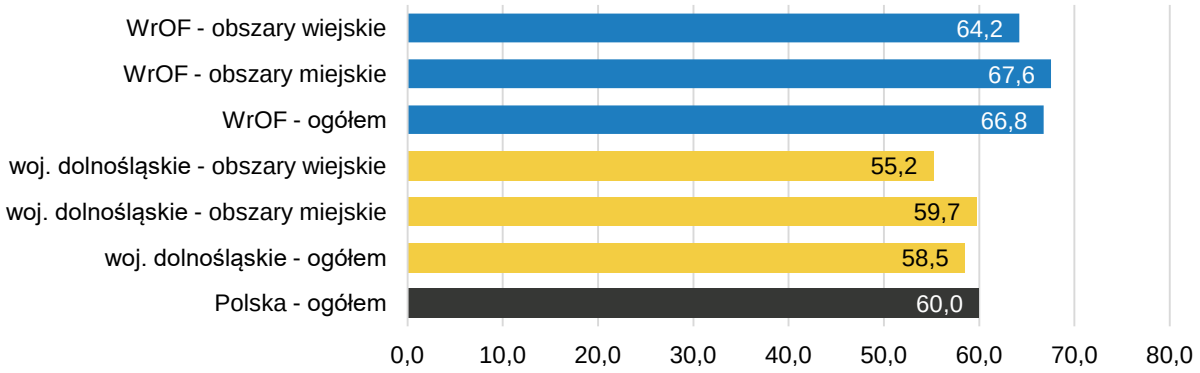
Wykres 10. Średnie wyniki egzaminu ósmoklasisty z lat 2021-2024, gminy WrOF

*w przypadku Oławy i Oleśnicy obszar miejski odpowiada obszarowi gminy miejskiej, a obszar wiejski obszarowi gminy wiejskiej.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OKE we Wrocławiu: Wyniki – Okręgowa Komisja Egzaminacyjna we Wrocławiu (dostęp: 23.01.2025)

Wykres 11. Średnie wyniki egzaminu ósmoklasisty z lat 2021-2024; WrOF, woj. dolnośląskie i Polska

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OKE we Wrocławiu: Wyniki – Okręgowa Komisja Egzaminacyjna we Wrocławiu (dostęp 23.01.2025) i MEiN: Mapa Egzaminów (dostęp: 14.02.2025)

Powyższe wykresy przedstawiają uśrednione[12] wyniki egzaminu ósmoklasisty uzyskane przez uczniów zdających w latach 2021-2024. Wynik dowodzi, że noty z roku 2024 nie są specyficzne dla danego rocznika uczniów, ale wpisują się w pewną prawidłowość (wysokie wyniki uczniów szkół w gminach Kobierzyce, Siechnice, Wrocław, Czernica, Długołęka oraz relatywnie niskie w gminach Zawonia, Dobroszyce i na obszarze wiejskim gminy Trzebnica). Na uwagę zasługuje fakt, że średnie wyniki egzaminu ósmoklasisty osiągane przez uczniów szkół na terenie WrOF są istotnie wyższe od średniej wyników dla woj. dolnośląskiego oraz dla Polski.

Na przestrzeni lat 2018-2023 liczba mieszkańców WrOF w wieku szkoły podstawowej (7-14 lat) zwiększyła się o 14,3%. W analogicznym czasie liczba uczniów szkół podstawowych wzrosła aż o 18,3% (+13 984 uczniów), a liczba szkół jedynie o dwie (+0,8%). Zamiast tego znacząco zwiększyła się liczba oddziałów klasowych – aż o 553 (+14,8%). Konsekwencją takiego stanu rzeczy jest przepełnienie wielu szkół podstawowych. Generuje ono konieczność wprowadzenia dwuzmianowości. Jednym ze sposobów optymalizacji sieci szkół podstawowych jest wydzielanie z nich oddziałów przedszkolnych i lokowanie ich w nowopowstałych przedszkolach. W części gmin zdecydowano się także na zmianę obwodów szkół.

W przeprowadzonej ankiecie przedstawiciele niemal wszystkich urzędów gmin i miast tworzących WrOF (poza Zawonią) zgłosili pilną potrzebę rozbudowy istniejących i budowy nowych szkół podstawowych (w tym zespołów szkolno-przedszkolnych). Ważną potrzebą gmin jest także modernizacja działających placówek, w tym dostosowania ich do aktualnych przepisów przeciwpożarowych oraz do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

[12] Średnie obliczono dwuetapowo. Najpierw określono uśredniony wynik egzaminów z j. polskiego, matematyki i j. obcego. W kolejnym kroku uśredniono wyniki dla lat 2021, 2022, 2023 i 2024

1.2.4. Szkoły ponadpodstawowe

Między rokiem 2018 a 2023 liczba młodzieży w wieku ponadpodstawowym (od 15 do 19 lat) zamieszkujących gminy WrOF zwiększyła się o 7 593 – z 38 383 do 45 976 (+19,8%). W województwie dolnośląskim procentowy wzrost liczby ludności w analogicznym wieku był istotnie niższy (+8,3%). Sytuacja w poszczególnych gminach Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego znacząco się od siebie różni. Na przestrzeni lat 2018-2023 zdecydowanie najwyższe wartości wzrostu liczby ludności w wieku ponadpodstawowym odnotowano w gminach: Siechnice (+87,4%), Czernica (+77,1%), Żórawina (+70,6%), Miękinia (+60,9%), Kąty Wrocławskie (+58,7%), Długołęka (+46,0%), Kobierzyce (+41,7%). Jedynie w dwóch spośród wymienionych gmin realizowane jest kształcenie ponadpodstawowe – w Długołęce (Liceum Ogólnokształcące im. Olimpijczyków Polskich w Długołęce) oraz w Kobierzycach (Powiatowy Zespół Szkół nr 1 w Krzyżowicach).

Tabela 22. Liczba mieszkańców w wieku od 15 do 19 lat w gminach WrOF, lata 2018 i 2023

Jednostka terytorialna	2018	2023	Zmiana	Dynamika [%]
Czernica	800	1 417	617	+77,1%
Długołęka	1 664	2 429	765	+46,0%
Dobroszyce	346	399	53	+15,3%
Jelcz-Laskowice	993	1 255	262	+26,4%
Kąty Wrocławskie	1 117	1 773	656	+58,7%
Kobierzyce	1 029	1 458	429	+41,7%
Miękinia	797	1 282	485	+60,9%
Oborniki Śląskie	987	1 108	121	+12,3%
Oleśnica gmina	720	951	231	+32,1%
Oleśnica miasto	1 588	1 629	41	+2,6%
Oława gmina	875	970	95	+10,9%
Oława miasto	1 415	1 589	174	+12,3%
Siechnice	848	1 589	741	+87,4%
Sobótka	547	683	136	+24,9%
Trzebnica	1 112	1 411	299	+26,9%
Wisznia Mała	528	704	176	+33,3%
Wrocław	22 252	24 206	1 954	+8,8%
Zawonia	303	335	32	+10,6%
Żórawina	462	788	326	+70,6%
WrOF	38 383	45 976	7 593	+19,8%
woj. dolnośląskie	125 225	135 588	10 363	+8,3%

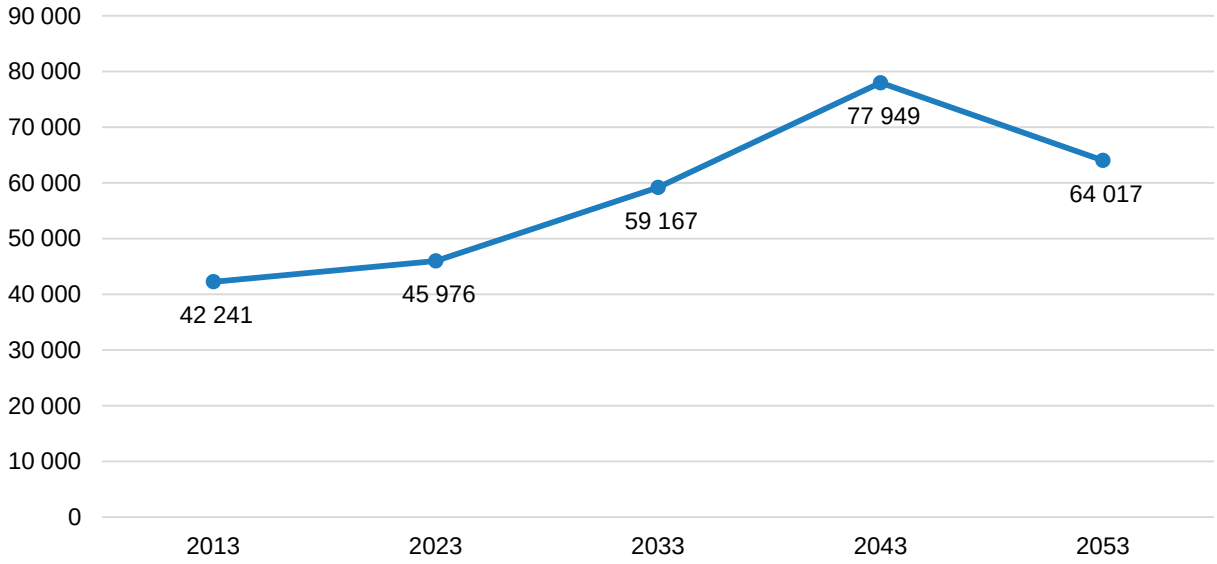
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 20.02.2025)

Na podstawie danych GUS o dynamice liczby ludności WrOF w latach 2013-2023, przygotowano prognozę demograficzną obszaru na kolejne dekady (lata 2033, 2043, 2053).[13] Na poniższym wykresie przedstawiono, jak będzie się kształtowała liczebność populacji WrOF w wieku szkoły

[13] Zastosowaną metodologię i wyniki prognozy przedstawiono w podrozdziale 1.1.5. Prognozy demograficzne.

ponadpodstawowej (15-19 lat). Przewiduje się, że grupa ta będzie się zwiększać do wczesnych lat ‘40 XXI wieku. Spadek prognozowany w kolejnej dekadzie w dużej mierze wynika z faktu, że wtedy grupa osób w wieku szkolnym ponadpodstawowym będzie tworzona przez dzieci osób urodzonych między 2000 a 2020 rokiem.

Wykres 12. Prognoza liczby ludności WrOF w wieku szkolnym ponadpodstawowym (15-19 lat)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 20.02.2025)

Algorytm zastosowany w prognozie zakłada, że liczba ludności WrOF w przyszłych latach będzie kształtowała się zgodnie z trendami zaobserwowanymi w latach 2013-2023. Dlatego jest niedoskonały (nie uwzględnia możliwości zmiany tego trendu np. w wyniku zmian kulturowych, gospodarczych, geopolitycznych, itp.). Niemniej daje podstawę do wnioskowania, że liczba osób w wieku szkolnym ponadpodstawowym będzie się w dalszym ciągu zwiększać, a to wymusza dostosowanie do niej infrastruktury oświatowej.

Zdecydowana większość szkół ponadpodstawowych (liceów ogólnokształcących, techników, szkół branżowych I stopnia) jest zlokalizowana we Wrocławiu (85 ze 109, czyli 78,0%, nie licząc szkół specjalnych). Między rokiem 2018 a 2023 na analizowanym obszarze przybyło łącznie 15 (+16,0%) szkół ponadpodstawowych – 14 we Wrocławiu i 1 w Kobierzycach.

Tabela 23. Licea ogólnokształcące dla młodzieży i liczba ich uczniów na terenie WrOF, lata 2018 i 2023

Jednostka terytorialna	Licea ogólnokształcące dla młodzieży bez specjalnych [ob.]				Uczniowie liceów ogólnokształcących [os.]			
	2018	2023	Zmiana	Dynamika [%]	2018	2023	Zmiana	Dynamika [%]
Długołęka	1	1	0	0,0	106	244	138	+130,2
Jelcz-Laskowice	1	1	0	0,0	81	194	113	+139,5
Oborniki Śląskie	1	1	0	0,0	124	252	128	+103,2

Jednostka terytorialna	Licea ogólnokształcące dla młodzieży bez specjalnych [ob.]				Uczniowie liceów ogólnokształcących [os.]			
	2018	2023	Zmiana	Dynamika [%]	2018	2023	Zmiana	Dynamika [%]
Oleśnica miasto	2	2	0	0,0	717	1 120	403	+56,2
Oława miasto	2	2	0	0,0	500	867	367	+73,4
Sobótka	1	1	0	0,0	62	141	79	+127,4
Trzebnica	1	1	0	0,0	310	536	226	+72,9
Wrocław	39	46	7	+17,9	11 919	23 036	11 117	+93,3
WrOF	48	55	7	+14,6	13 819	26 390	12 571	+91,0
woj. dolnośląskie	143	158	15	+10,5	30 976	55 734	24 758	+80,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 24.01.2025)

W przeciwieństwie do liczby szkół, liczba oddziałów klasowych znacząco zwiększyła się w latach 2018-2023. Było to wymuszone dynamicznym wzrostem liczby uczniów oraz było skutkiem reformy systemu oświaty. Jeżeli chodzi o licea ogólnokształcące, największy proporcjonalny wzrost liczby uczniów odnotowano w placówkach zlokalizowanych w gminach: Jelcz-Laskowice (+139,5), Długołęka (+130,2%) oraz Sobótka (+127,4%). Nie we wszystkich gminach zwiększenie liczby oddziałów klasowych w liceach ogólnokształcących było wystarczające wobec wzrostu liczby uczniów. Średnio we WrOF na 1 oddział przypada 27 uczniów, natomiast w szkole w Jelczu-Laskowicach jest to 32 uczniów, a w szkołach w Oławie średnio 31 uczniów.

Tabela 24. Oddziały w liceach ogólnokształcących i liczba uczniów przypadających na 1 oddział na terenie WrOF, lata 2018 i 2023

Jednostka terytorialna	Oddziały w liceach ogólnokształcących dla młodzieży bez specjalnych				Uczniowie przypadający na 1 oddział w liceach ogólnokształcących [os.]			
	2018	2023	Zmiana	Dynamika [%]	2018	2023	Zmiana	Dynamika [%]
Długołęka	4	9	5	+125,0	26,5	27,1	0,6	+2,3
Jelcz-Laskowice	4	6	2	+50,0	20,3	32,3	12,1	+59,7
Oborniki Śląskie	5	12	7	+140,0	24,8	21,0	-3,8	-15,3
Oleśnica miasto	24	38	14	+58,3	29,9	29,5	-0,4	-1,3
Oława miasto	17	28	11	+64,7	29,4	31,0	1,6	+5,3
Sobótka	3	6	3	+100,0	20,7	23,5	2,8	+13,7
Trzebnica	12	20	8	+66,7	25,8	26,8	1,0	+3,7
Wrocław	445	849	404	+90,8	26,8	27,1	0,3	+1,3
WrOF	514	968	454	+88,3	26,9	27,3	0,4	+1,4
woj. dolnośląskie	1 200	2 118	918	+76,5	25,8	26,3	0,5	+1,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 24.01.2025)

W roku 2023 na terenie WrOF znajdowało się 35 techników dla młodzieży. Uczęszczało do nich w sumie 16 529 uczniów, średnio po 24 osoby w jednym oddziale klasowym. Od 2018 roku liczba placówek zwiększyła się o 3 (wszystkie we Wrocławiu), a liczba uczniów aż o 8 040 (+94,7%). Relatywnie najwięcej uczniów przybyło w gminach Sobótka (+360,0%), Wrocław (+110,6%) i Trzebnica

(+103,4%). Skutkiem wzrostu liczby uczniów było zwiększenie liczby oraz wielkości oddziałów klasowych w technikach na terenie WrOF.

Tabela 25. Technika dla młodzieży i liczba ich uczniów na terenie WrOF, lata 2018 i 2023

Jednostka terytorialna	Technika dla młodzieży bez specjalnych [ob.]				Uczniowie techników [os.]			
	2018	2023	Zmiana	Dynamika [%]	2018	2023	Zmiana	Dynamika [%]
Jelcz-Laskowice	1	1	0	0,0	86	101	15	+17,4
Kobierzyce	1	1	0	0,0	298	431	133	+44,6
Oborniki Śląskie	1	1	0	0,0	75	127	52	+69,3
Oleśnica miasto	1	1	0	0,0	457	582	125	+27,4
Oława miasto	2	2	0	0,0	825	1061	236	+28,6
Sobótka	1	1	0	0,0	15	69	54	+360,0
Trzebnica	1	1	0	0,0	298	606	308	+103,4
Wrocław	23	27	4	+17,4	6435	13552	7 117	+110,6
WrOF	31	35	4	+12,9	8489	16529	8 040	+94,7
woj. dolnośląskie	128	134	6	+4,7	32474	53008	20 534	+63,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 27.01.2025)

Tabela 26.Oddziały w technikach dla młodzieży i liczba uczniów przypadających na 1 oddział na terenie WrOF, lata 2018 i 2023

Jednostka terytorialna	Oddziały w technikach dla młodzieży bez specjalnych				Uczniowie przypadający na 1 oddział w technikach [os.]			
	2018	2023	Zmiana	Dynamika [%]	2018	2023	Zmiana	Dynamika [%]
Jelcz-Laskowice	4	4	0	0,0	21,5	25,3	3,8	+17,4
Kobierzyce	14	19	5	+35,7	21,5	22,7	1,2	+5,5
Oborniki Śląskie	4	7	3	+75,0	21,7	18,1	-3,6	-16,4
Oleśnica miasto	18	23	5	+27,8	20,1	25,3	5,2	+25,9
Oława miasto	32	39	7	+21,9	18,8	27,2	8,4	+44,7
Sobótka	2	5	3	+150,0	19,8	13,8	-6,0	-30,3
Trzebnica	15	24	9	+60,0	20,3	25,3	5,0	+24,4
Wrocław	283	555	272	+96,1	19,0	24,4	5,4	+28,5
WrOF	372	676	304	+81,7	15,9	24,5	8,6	+53,8
woj. dolnośląskie	1374	2155	781	+56,8	21,9	24,6	2,7	+12,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 27.01.2025)

W technikach na terenie WrOF kształcenie jest realizowane w następujących zawodach (na podstawie danych Rejestru Szkół i Placówek Oświatowych, dostęp: 14.02.2025):

Gmina Jelcz-Laskowice

- Technik informatyk
- Technik programista

Gmina Kobierzyce

- Technik architektury krajobrazu
- Technik ekonomista
- Technik geodeta
- Technik hodowca koni
- Technik hotelarstwa
- Technik logistyk

- Technik rolnik
- Technik urządzeń i systemów energetyki odnawialnej
- Technik weterynarii

Gmina Oborniki Śląskie

- Technik hotelarstwa
- Technik reklamy

Miasto Oleśnica

- Technik mechanik,
- Technik informatyk,
- Technik ekonomista,
- Technik handlowiec
- Technik spedytor

Miasto Oława

- Technik ekonomista
- Technik eksploatacji portów i terminali
- Technik grafiki i poligrafii cyfrowej
- Technik handlowiec
- Technik hotelarstwa
- Technik informatyk
- Technik logistyk
- Technik mechanik
- Technik reklamy
- Technik spedytor
- Technik żywienia i usług gastronomicznych

Gmina Sobótka

- Technik informatyk.

Gmina Trzebnica

- Technik ekonomista
- Technik handlowiec
- Technik informatyk
- Technik logistyk
- Technik grafiki i poligrafii cyfrowej

Miasto Wrocław

- Technik analityk
- Technik aranżacji wnętrz
- Technik architektury krajobrazu
- Technik automatyk
- Technik automatyk sterowania ruchem kolejowym
- Technik budownictwa
- Technik chłodnictwa i klimatyzacji
- Technik grafiki i poligrafii cyfrowej
- Technik ekonomista
- Technik eksploatacji portów i terminali
- Technik elektroenergetyk transportu szynowego
- Technik elektronik
- Technik elektryk
- Technik fotografii i multimediów
- Technik geodeta
- Technik handlowiec

- Technik hotelarstwa
- Technik informatyk
- Technik księgarstwa
- Technik logistyk
- Technik lotniskowych służb operacyjnych
- Technik masażysta
- Technik mechanik
- Technik mechanik lotniczy
- Technik mechatronik
- Technik ochrony środowiska
- Technik ogrodnik
- Technik optyk
- Technik organizacji turystyki
- Technik ortopeda
- Technik pojazdów samochodowych
- Technik programista
- Technik przemysłu mody
- Technik rachunkowości
- Technik realizacji nagrań
- Technik reklamy
- Technik robotyk
- Technik spedytor
- Technik stylista
- Technik teleinformatyk
- Technik telekomunikacji
- Technik transportu kolejowego
- Technik urządzeń dźwigowych
- Technik urządzeń i systemów energetyki odnawialnej
- Technik usług fryzjerskich
- Technik usług kelnerskich
- Technik weterynarii
- Technik żywienia i usług gastronomicznych
- Technik żeglugi śródlądowej

W roku 2023 w gminach WrOF znajdowało się w sumie 19 branżowych szkół I stopnia dla młodzieży (bez szkół specjalnych). Większość z nich – 12 (63,2%), to placówki zlokalizowane we Wrocławiu. Do wspomnianych 19 szkół w 2023 roku uczęszczało 3 622 uczniów. W stosunku do roku 2018 liczba ta zwiększyła się o 2 260 (+166,0%). Należy zauważyć, że w każdej z analizowanych gmin liczba uczniów szkół branżowych I stopnia co najmniej podwoiła się, a w dwóch gminach (Jelcz-Laskowice i Oława miasto) odnotowano trzykrotny wzrost. Na 1 oddział w branżowych szkołach I stopnia na terenie WrOF przypadało średnio 25 uczniów. Najmniej – 18,8, w szkole w Jelczu-Laskowicach, a najwięcej – 30,7, w szkole w Trzebnicy.

Tabela 27.Branżowe szkoły I stopnia i liczba ich uczniów na terenie WrOF, lata 2018 i 2023

Jednostka terytorialna	Branżowe szkoły I stopnia bez specjalnych [ob.]				Uczniowie szkół branżowych I stopnia [os.]			
	2018	2023	Zmiana	Dynamika [%]	2018	2023	Zmiana	Dynamika [%]
Jelcz-Laskowice	1	1	0	0,0	72	256	184	+255,6
Kobierzyce	0	1	1	-	0	26	26	-
Oborniki Śląskie	1	1	0	0,0	36	94	58	+161,1
Oleśnica miasto	1	1	0	0,0	264	588	324	+122,7

Jednostka terytorialna	Branżowe szkoły I stopnia bez specjalnych [ob.]				Uczniowie szkół branżowych I stopnia [os.]			
	2018	2023	Zmiana	Dynamika [%]	2018	2023	Zmiana	Dynamika [%]
Oława miasto	2	2	0	0,0	115	357	242	+210,4
Trzebnica	1	1	0	0,0	133	368	235	+176,7
Wrocław	9	12	3	+33,3	742	1 933	1 191	+160,5
WrOF	15	19	4	+26,7	1 362	3 622	2 260	+166,0
woj. dolnośląskie	83	92	9	+10,8	6 118	15 155	9 037	+148,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 27.01.2025)

Tabela 28. Oddziały w branżowych szkołach I stopnia i liczba uczniów przypadających na 1 oddział na terenie WrOF, lata 2018 i 2023

Jednostka terytorialna	Oddziały w branżowych szkołach I stopnia bez specjalnych				Uczniowie przypadający na 1 oddział w szkołach branżowych I stopnia [os.]			
	2018	2023	Zmiana	Dynamika [%]	2018	2023	Zmiana	Dynamika [%]
Jelcz-Laskowice	4	10	6	+150,0	18,0	25,6	7,6	+42,2
Kobierzyce	0	1	1	+100,0	0,0	26,0	26,0	+100,0
Oborniki Śląskie	2	5	3	+150,0	18,0	18,8	0,8	+4,4
Oleśnica miasto	10	22	12	+120,0	26,4	26,7	0,3	+1,2
Oława miasto	4	13	9	+225,0	28,8	27,5	-1,3	-4,5
Trzebnica	6	12	6	+100,0	22,2	30,7	8,5	+38,3
Wrocław	36	81	45	+125,0	20,6	23,9	3,3	+15,8
WrOF	62	144	82	+132,3	22,0	25,2	3,2	+14,5
woj. dolnośląskie	277	595	318	+114,8	22,1	25,5	3,4	+15,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 27.01.2025)

W Branżowych Szkołach I stopnia na terenie WrOF kształcenie jest realizowane w następujących zawodach (na podstawie danych Rejestru Szkół i Placówek Oświatowych, dostęp: 14.02.2025):

Gmina Jelcz-Laskowice

- Blacharz samochodowy
- Cieśla
- Cukiernik
- Elektromechanik pojazdów samochodowych
- Elektromechanik
- Elektryk
- Fotograf
- Fryzjer
- Krawiec
- Kucharz
- Lakiernik samochodowy
- Mechanik pojazdów samochodowych
- Mechatronik
- Monter sieci i instalacji sanitarnych
- Operator obrabiarek skrawających
- Piekarz
- Sprzedawca
- Stolarz
- Ślusarz

Gmina Kobierzyce

- Automatyk
- Elektromechanik
- Fryzjer
- Kucharz
- Mechanik pojazdów samochodowych
- Piekarz
- Sprzedawca

Gmina Oborniki Śląskie

- Blacharz samochodowy
- Cukiernik
- Dekarz
- Elektromechanik pojazdów samochodowych
- Elektronik
- Elektryk
- Fryzjer
- Kucharz
- Lakiernik samochodowy
- Magazynier-logistyk
- Mechanik pojazdów samochodowych
- Mechanik-operator pojazdów i maszyn rolniczych
- Mechatronik
- Monter sieci i instalacji sanitarnych
- Monter zabudowy i robót wykończeniowych w budownictwie
- Murarz-tynkarz
- Piekarz
- Rolnik
- Sprzedawca
- Stolarz
- Ślusarz

Miasto Oleśnica

- Blacharz samochodowy
- Cukiernik
- Elektromechanik
- Elektromechanik pojazdów samochodowych
- Elektryk
- Fryzjer
- Krawiec
- Kucharz
- Lakiernik samochodowy
- Mechanik pojazdów samochodowych
- Mechanik-monter maszyn i urządzeń
- Monter sieci i instalacji sanitarnych
- Monter zabudowy i robót wykończeniowych w budownictwie
- Murarz-tynkarz
- Operator obrabiarek skrawających
- Piekarz
- Sprzedawca
- Stolarz
- Ślusarz
- Tapicer
- Złotnik-jubiler

Miasto Oława

- Blacharz samochodowy
- Cukiernik
- Elektromechanik

- Elektromechanik pojazdów samochodowych
- Elektryk
- Fryzjer
- Kucharz
- Lakiernik samochodowy
- Magazynier-logistyk
- Mechanik pojazdów samochodowych
- Monter sieci i instalacji sanitarnych
- Murarz-tynkarz
- Operator obrabiarek skrawających
- Piekarz
- Sprzedawca
- Stolarz
- Ślusarz

Gmina Trzebnica

- Blacharz samochodowy
- Cukiernik
- Dekarz
- Elektromechanik
- Elektromechanik pojazdów samochodowych
- Elektronik
- Elektryk
- Fryzjer
- Kucharz
- Lakiernik samochodowy
- Magazynier-logistyk
- Mechanik pojazdów samochodowych
- Mechanik precyzyjny
- Mechanik-monter maszyn i urządzeń
- Mechanik-operator pojazdów i maszyn rolniczych
- Mechatronik
- Monter sieci i instalacji sanitarnych
- Monter sieci i urządzeń telekomunikacyjnych
- Monter zabudowy i robót wykończeniowych w budownictwie
- Murarz-tynkarz
- Operator obrabiarek skrawających
- Piekarz
- Pracownik pomocniczy obsługi hotelowej
- Przetwórca mięsa
- Rolnik
- Sprzedawca
- Stolarz
- Ślusarz
- Tapicer

Miasto Wrocław

- Automatyk
- Betoniarz-zbrojarz
- Blacharz
- Blacharz samochodowy
- Cieśla
- Cukiernik
- Dekarz
- Elektromechanik
- Elektromechanik pojazdów samochodowych
- Elektronik
- Elektryk
- Fotograf
- Fryzjer

- Garbarz skór
- Kaletnik
- Kamieniarz
- Kelner
- Kierowca mechanik
- Kominiarz
- Kowal
- Krawiec
- Kucharz
- Kuśnierz
- Lakiernik samochodowy
- Magazynier-logistyk
- Mechanik motocyklowy
- Mechanik pojazdów samochodowych
- Mechanik precyzyjny
- Mechanik-monter maszyn i urządzeń
- Mechanik-operator pojazdów i maszyn rolniczych
- Mechatronik
- Modelarz odlewniczy
- Monter izolacji budowlanych
- Monter izolacji przemysłowych
- Monter konstrukcji budowlanych
- Monter sieci i instalacji sanitarnych
- Monter sieci i urządzeń telekomunikacyjnych
- Monter systemów rurociągowych
- Monter zabudowy i robót wykończeniowych w budownictwie
- Murarz-tynkarz
- Obuwnik
- Ogrodnik
- Operator obrabiarek skrawających
- Optyk-mechanik
- Piekarz
- Pracownik pomocniczy gastronomii
- Przetwórca mięsa
- Pszczelarz
- Rolnik
- Sprzedawca
- Stolarz
- Ślusarz
- Tapicer
- Zdun
- Zegarmistrz
- Złotnik-jubiler

W osobnym zestawieniu uwzględniono ponadpodstawowe szkoły specjalne dla młodzieży. Różnią się one od szkół ogólnodostępnych przede wszystkim pod względem dostosowania oferty edukacyjnej do potrzeb uczniów z różnymi rodzajami niepełnosprawności lub trudnościami w nauce. Główne różnice to: dostosowanie programu nauczania do potrzeb uczniów; realizacja zajęć terapeutycznych; mniejsza liczba uczniów w klasie; dodatkowe kwalifikacje nauczycieli umożliwiające im pracę z osobami z niepełnosprawnościami (OzN); indywidualny plan edukacyjno-terapeutyczny (IPET) każdego z uczniów.

Na terenie WrOF w roku 2023 znajdowało się w sumie 31 ponadpodstawowych szkół specjalnych (11 szkół branżowych I stopnia, 6 liceów ogólnokształcących, 3 technika, 11 szkół specjalnych przysposabiających do pracy). Do placówek tych uczęszczało w 2023 roku 863 uczniów. To dwie trzecie więcej niż w roku 2018 (wzrost o 351 osób; +68,6%). Także liczba oddziałów klasowych

zwiększyła się z 88 w roku 2018 do 165 w roku 2023 (+87,5%). Na 1 oddział przypadało średnio 5,2 uczniów. Ponadpodstawowe szkoły specjalne są zlokalizowane przede wszystkim we Wrocławiu (21 z 31).

Ponadpodstawowe szkoły specjalne na terenie WrOF realizują kształcenie w następujących zawodach (na podstawie danych Rejestru Szkół i Placówek Oświatowych, dostęp: 14.02.2025):

- Blacharz samochodowy
- Cukiernik
- Elektromechanik
- Fotograf
- Fryzjer
- Krawiec
- Kucharz
- Lakiernik samochodowy
- Magazynier-logistyk
- Mechanik pojazdów samochodowych
- Mechanik-monter maszyn i urządzeń
- Murarz-tynkarz
- Ogrodnik
- Operator procesów introligatorskich
- Piekarz
- Pracownik pomocniczy gastronomii
- Pracownik pomocniczy krawca
- Pracownik pomocniczy obsługi hotelowej
- Rękodzielnik wyrobów włókienniczych
- Sprzedawca
- Stolarz
- Ślusarz
- Tapicer
- Technik ekonomista
- Technik masażysta

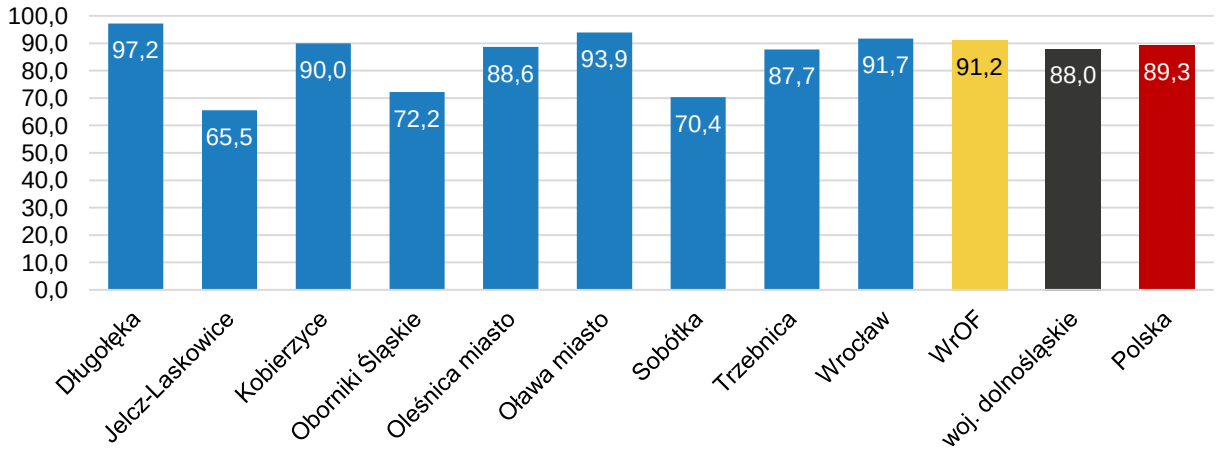
Tabela 29. Ponadpodstawowe szkoły specjalne dla młodzieży na terenie WrOF, lata 2018 i 2023

branżowe szkoły I stopnia dla młodzieży specjalne																
Jednostka terytorialna	liczba szkół				liczba oddziałów				liczba uczniów				liczba uczniów w 1 oddziale			
	2018	2023	Zmiana	Dynamika [%]	2018	2023	Zmiana	Dynamika [%]	2018	2023	Zmiana	Dynamika [%]	2018	2023	Zmiana	Dynamika [%]
Dobroszyce	0	1	1	+100,0	0	3	3,0	+100,0	0	14	14	+100,0	0	4,7	4,7	+100,0
Kąty Wrocławskie	1	0	-1	-100,0	2	0	-2,0	-100,0	3	0	-3	-100,0	1,5	0	-1,5	-100,0
Oleśnica miasto	1	1	0	0,0	1	3	2,0	+200,0	10	17	7	+70,0	10,0	5,7	-4,3	-43,3
Oława miasto	1	1	0	0,0	1	3	2,0	+200,0	9	12	3	+33,3	9,0	4,0	-5,0	-55,6
Sobótka	1	1	0	0,0	1	2	1,0	+100,0	4	23	19	+475,0	4,0	11,5	7,5	+187,5
Trzebnica	1	1	0	0,0	1	3	2,0	+200,0	8	13	5	+62,5	8,0	4,3	-3,7	-45,8
Wrocław	5	6	1	+20,0	26	49	23,0	+88,5	168	347	179	+106,5	6,5	7,1	0,6	+9,6
WrOF	10	11	1	+10,0	32	63	31,0	+96,9	202	426	224	+110,9	6,3	6,8	0,4	+7,1
licea ogólnokształcące specjalne dla młodzieży																
Jednostka terytorialna	liczba szkół				liczba oddziałów				liczba uczniów				liczba uczniów w 1 oddziale			
	2018	2023	Zmiana	Dynamika [%]	2018	2023	Zmiana	Dynamika [%]	2018	2023	Zmiana	Dynamika [%]	2018	2023	Zmiana	Dynamika [%]
Kobierzyce	1	0	-1	-100,0	1	0	-1,0	-100,0	2	0	-2	-100,0	2,0	0,0	-2,0	-100,0
Wrocław	6	6	0	0,0	10	37	27,0	+270,0	63	150	87	138,1	6,3	4,1	-2,2	-35,6
WrOF	7	6	-1	-14,3	11	37	26,0	+236,4	65	150	85	130,8	8,3	4,1	-4,2	-51,2
technika dla młodzieży specjalne																
Jednostka terytorialna	liczba szkół				liczba oddziałów				liczba uczniów				liczba uczniów w 1 oddziale			
	2018	2023	Zmiana	Dynamika [%]	2018	2023	Zmiana	Dynamika [%]	2018	2023	Zmiana	Dynamika [%]	2018	2023	Zmiana	Dynamika [%]
Wrocław/WrOF	3	3	0	0,0	13	16	3,0	+23,1	66	68	2	+3,0	5,1	4,3	-0,8	-16,3
szkoły specjalne przysposabiające do pracy																
Jednostka terytorialna	liczba szkół				liczba oddziałów				liczba uczniów				liczba uczniów w 1 oddziale			
	2018	2023	Zmiana	Dynamika [%]	2018	2023	Zmiana	Dynamika [%]	2018	2023	Zmiana	Dynamika [%]	2018	2023	Zmiana	Dynamika [%]
Dobroszyce	1	1	0	0,0	3	3	0	0,0	19	21	2	+10,5	6,3	7,0	0,7	+10,5
Kąty Wrocławskie	1	1	0	0,0	2	6	4	+200,0	14	12	-2	-14,3	7,0	2,0	-5,0	-71,4
Oleśnica miasto	1	1	0	0,0	3	6	3	+100,0	17	30	13	+76,5	5,7	5,0	-0,7	-11,8
Oława miasto	1	1	0	0,0	3	8	5	+166,7	13	19	6	+46,2	4,3	2,4	-2,0	-45,2
Trzebnica	1	1	0	0,0	3	6	3	+100,0	19	16	-3	-15,8	6,3	2,7	-3,7	-57,9
Wrocław	6	6	0	0,0	18	20	2	+11,1	97	121	24	+24,7	5,4	6,1	0,7	+12,3
WrOF	11	11	0	0,0	32	49	17	+53,1	179	219	40	+22,3	5,6	4,5	-1,1	-20,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 24.01.2025 i 28.04.2025)

Egzaminem weryfikującym wiedzę absolwentów liceów i techników jest matura. Podobnie jak egzamin ósmoklasisty odbywa się on w tej samej formie i w tym samym czasie na terenie całego kraju. W 2024 roku w województwie dolnośląskim zdawalność egzaminu maturalnego[14] wyniosła 88,0%. Analogiczny wskaźnik dla szkół z obszaru WrOF wyniósł 91,2%. Najwyższą zdawalność matury odnotowano w gminie Długołęka (97,2%), a najniższą w gminie Jelcz-Laskowice (65,5%). Średni wskaźnik zdawalności egzaminu maturalnego w szkołach WrOF był w 2024 roku nieznacznie wyższy niż w woj. dolnośląskim i ogółem w Polsce.

Wykres 13. Zdawalność egzaminu maturalnego w gminach WrOF, w woj. dolnośląskim i w Polsce, 2024 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OKE we Wrocławiu i CKE (dostęp: 28.01.2025)

Do egzaminu maturalnego z języka polskiego (poziom podstawowy) podeszło w 2024 roku 6 374 absolwentów szkół ponadpodstawowych. Średnia wyników przez nich uzyskanych to 64,8%. Najwyższy średni wynik wśród gmin WrOF odnotowano we Wrocławiu (65,8%), a relatywnie najniższy w Jelczu-Laskowicach (44,2%). Egzamin maturalny z języka polskiego na poziomie rozszerzonym pisało 1 527 abiturientów, którzy wybrali go jako przedmiot dodatkowy. Średnia wyników, które osiągnęli, to 41,1%.

Tabela 30. Wyniki z egzaminu maturalnego z języka polskiego, 2024 r.

Jednostka terytorialna	Język polski			
	poziom podstawowy		poziom rozszerzony	
	liczba zdających	średni wynik [%]	liczba zdających	średni wynik [%]
Długołęka	36	57,6	0	-
Jelcz-Laskowice	29	44,2	0	-
Kobierzyce	40	54,1	6	57,0
Oborniki Śląskie	54	57,2	8	32,0
Oleśnica miasto	340	60,0	104	43,9

[14] Odsetek osób, które uzyskały świadectwo dojrzałości spośród zdających, którzy przystąpili do wszystkich egzaminów wymaganych

Jednostka terytorialna	Język polski			
	poziom podstawowy		poziom rozszerzony	
	liczba zdających	średni wynik [%]	liczba zdających	średni wynik [%]
Oława miasto	328	61,2	76	34,8
Sobótka	27	53,6	5	23,6
Trzebnica	194	59,8	36	34,8
Wrocław	5 326	65,8	1 285	41,7
WrOF	6 374	64,8	1 527	41,1
woj. dolnośląskie	16 182	61,6	3 646	38,1
Polska	247 994	61,1	48 889	42,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OKE we Wrocławiu (dostęp: 28.01.2025)

Poza językiem polskim, maturzyści mają obowiązek podejść do egzaminu z języka obcego. Zdecydowana większość z nich wybiera język angielski. W 2024 roku do egzaminu z języka angielskiego na poziomie podstawowym podeszło 6 216 absolwentów szkół ponadpodstawowych z gmin tworzących WrOF. Średnia wyników przez nich uzyskanych to 83,9%. Najwyższe wyniki uzyskali maturzyści z Wrocławia (średnio 85,0%). Egzamin maturalny z języka angielskiego na poziomie rozszerzonym pisało 5 023 osób. Średnia wyników, które uzyskały, to 68,6% (średnia dla regionu to 63,4%).

Tabela 31. Wyniki z egzaminu maturalnego z języka angielskiego, 2024 r.

Jednostka terytorialna	Język angielski			
	poziom podstawowy		poziom rozszerzony	
	liczba zdających	średni wynik [%]	liczba zdających	średni wynik [%]
Długołęka	36	79,4	27	61,2
Jelcz-Laskowice	29	52,9	19	34,4
Kobierzyce	38	67,6	23	58,4
Oborniki Śląskie	54	74,4	41	54,7
Oleśnica miasto	324	81,1	235	66,6
Oława miasto	321	79,8	252	61,3
Sobótka	25	78,8	16	62,4
Trzebnica	193	76,0	157	59,0
Wrocław	5 196	85,0	4 253	69,9
WrOF	6 216	83,9	5 023	68,6
woj. dolnośląskie	15 631	79,8	11 703	63,4
Polska	242 129	78,3	171 611	62,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OKE we Wrocławiu (dostęp: 28.01.2025)

Matematykę, która także jest przedmiotem obowiązkowym na maturze, pisało w 2024 roku 6 369 absolwentów szkół z terenu WrOF. Średni wynik z egzaminu na poziomie podstawowym to 67,3%. Podobnie jak w przypadku języka polskiego i języka angielskiego, najwyższe wyniki uzyskali abiturienci z wrocławskich szkół ponadpodstawowych (68,9%). Egzamin z matematyki na poziomie rozszerzonym wybrało na obszarze WrOF 2 365 zdających. Średnia wyników, które osiągnęli, to 37,8%.

Tabela 32. Wyniki z egzaminu maturalnego z matematyki, 2024 r.

Jednostka terytorialna	Matematyka			
	poziom podstawowy		poziom rozszerzony	
	liczba zdających	średni wynik [%]	liczba zdających	średni wynik [%]
Długołęka	36	57,7	6	17,7
Jelcz-Laskowice	29	38,9	0	-
Kobierzyce	40	44,2	0	-
Oborniki Śląskie	54	42,4	10	21,4
Oleśnica miasto	338	63,7	102	30,0
Oława miasto	328	63,0	96	31,8
Sobótka	27	46,0	0	-
Trzebnica	193	58,7	59	30,8
Wrocław	5 324	68,9	2 088	38,8
WrOF	6 369	67,3	2 365	37,8
woj. dolnośląskie	16 160	61,4	4 898	31,7
Polska	247 877	63,1	68 586	33,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OKE we Wrocławiu (dostęp: 28.01.2025)

Analiza średnich wyników uzyskanych przez uczniów poszczególnych szkół pozwala na wskazanie czołówki. Spośród liceów ogólnokształcących zdecydowanie wyróżniają się: Akademickie Liceum Ogólnokształcące Politechniki Wrocławskiej we Wrocławiu oraz Liceum Ogólnokształcące nr III im. Adama Mickiewicza we Wrocławiu. Uśrednione wyniki egzaminów pisemnych na poziomie podstawowym z języka polskiego, języka angielskiego i matematyki, które w 2024 roku uzyskali absolwenci tych szkół oscylują wokół 90%. Wśród techników wyróżnić należy Technikum nr 10 im. Fryderyka Joliot-Curie we Wrocławiu. Uśredniony wynik egzaminów maturalnych uczniów tej szkoły to 83%.

Średnie wyniki maturzystów z terenu WrOF w przypadku egzaminów z języka angielskiego oraz matematyki (zarówno na poziomie podstawowym, jak i rozszerzonym) były w 2024 roku istotnie wyższe niż średnie dla województwa dolnośląskiego i dla Polski (różnice od 4,1 do 6,2 p. proc.). Nieco mniejsze różnice średnich wyników odnotowano w odniesieniu do egzaminów pisemnych z języka polskiego. Wyniki uzyskane przez abiturientów z terenu WrOF były bardzo zbliżone do średniej dla Dolnego Śląska i dla Polski.

Na wynikach egzaminu ósmoklasisty oraz egzaminu maturalnego bazują wskaźniki Edukacyjnej Wartości Dodanej (EWD) prezentowane przez Centralną Komisję Edukacyjną. Metoda EWD to zestaw technik statystycznych pozwalających zmierzyć wkład szkoły w wyniki nauczania. Wskaźniki EWD należy traktować jako ważną informację zwrotną dla szkoły, wspierającą podejmowanie decyzji o kierunkach jej rozwoju.

Wskaźnik EWD oblicza się z przynajmniej dwóch osiągnięć szkolnych - na początku edukacji w danej szkole oraz na jej zakończenie. W metodzie EWD brany jest pod uwagę wynik egzaminu przed

dostaniem się do szkoły oraz wynik egzaminu po jej zakończeniu np. wynik z egzaminu gimnazjalnego oraz z egzaminu maturalnego. Chodzi przede wszystkim o to, aby odejść od oceniania szkoły jedynie przez pryzmat egzaminów końcowych. Jeżeli uczniowie danej szkoły osiągnęli wyższe wyniki na koniec szkoły niż te z którymi przyszli, to uznaje się, że placówka ta nauczała efektywniej niż pozostałe szkoły w kraju.

Wskaźniki EWD dla liceów ogólnokształcących są obliczone na podstawie danych egzaminacyjnych z lat 2023-2024, a dla techników na podstawie danych egzaminacyjnych z lat 2021-2023. W poniższych tabelach przedstawiono wartości wskaźników EWD dla szkół ponadpodstawowych z terenu WrOF. Nie dla wszystkich szkół możliwe jest wyliczenie wskaźnika – by było to możliwe w połączonej bazie wyników matury i egzaminu ósmoklasisty dla analizowanego okresu dla danej szkoły musi być dostępnych co najmniej 30 wyników. Interpretując wartości wskaźników EWD i porównując między sobą szkoły nie można posługiwać się wyłącznie oszacowaniem punktowym, lecz należy wziąć pod uwagę przedział ufności.

Szkołami o najwyższych wartościach wskaźników EWD w zakresie języka polskiego są:

- Liceum Ogólnokształcące z Oddziałami Integracyjnymi nr XXX we Wrocławiu;
- Ogólnokształcąca Szkoła Muzyczna II st. im. Karola Szymanowskiego we Wrocławiu;
- Liceum Ogólnokształcące nr IV im. Stefana Żeromskiego we Wrocławiu;
- Liceum Ogólnokształcące nr XII im. Bolesława Chrobrego we Wrocławiu;
- Technikum w Powiatowym Zespole Szkół w Obornikach Śląskich.

W zakresie języka angielskiego najwyższe wartości wskaźnika EWD uzyskały następujące szkoły:

- Liceum Ogólnokształcące Sióstr Urszulanek Unii Rzymskiej we Wrocławiu;
- Liceum Ogólnokształcące nr IV im. Stefana Żeromskiego we Wrocławiu.

Najwyższe wartości wskaźnika EWD z zakresie matematyki osiągnęły szkoły:

- Technikum nr 10 im. Fryderyka Joliot-Curie we Wrocławiu;
- Technikum nr 11 im. Gen. Józefa Bema we Wrocławiu;
- Liceum Ogólnokształcące nr II w Oławie;
- Liceum Ogólnokształcące nr I im. Jana III Sobieskiego w Oławie.

Tabela 33. Wskaźniki EWD dla liceów ogólnokształcących z terenu WrOF, na podstawie danych egzaminacyjnych z lat 2023-2024

Gmina	Nazwa szkoły	Adres szkoły	EWD - język polski		EWD - matematyka		EWD - język angielski	
			oszacowanie punktowe	przedział ufności[15]	oszacowanie punktowe	przedział ufności	oszacowanie punktowe	przedział ufności
Oleśnica miasto	I LO IM. JULIUSZA SŁOWACKIEGO	ul. Juliusza Słowackiego 4, 56-400 Oleśnica	0,8	(3,1; -1,6)	0,5	(1,8; -0,8)	0,4	(1,5; -0,7)
	II LO IM. KS. JANA TWARDOWSKIEGO	ul. Wojska Polskiego 56, 56-400 Oleśnica	-2,6	(-0,6; -4,7)	-1,8	(-0,5; -3,2)	0,8	(1,8; -0,3)
Jelcz-Laskowice	LO W JELCZU-LASKOWICACH	ul. Techników 26, 55-220 Jelcz-Laskowice	-9,8	(-7,0; -12,7)	-4,1	(-1,6; -6,6)	-2,1	(-0,3; -4,0)
Oława miasto	LO NR I IM. JANA III SOBIESKIEGO	pl. Zamkowy 10, 55-200 Oława	-2,9	(-0,5; -5,3)	2,4	(3,7; 1,0)	0,6	(1,6; -0,3)
	LO NR II	ul. ks. Franciszka Kutrowskiego 31, 55-200 Oława	0,9	(3,5; -1,8)	3,3	(6,4; 0,1)	0,2	(2,2; -1,8)
Oborniki Śląskie	LO IM KAROLA HOLTEIA	ul. Wrocławska 18, 55-120 Oborniki Śląskie	-1,7	(1,2; -4,5)	-0,8	(1,8; -3,4)	0,7	(2,4; -1,0)
Trzebnica	LO IM. II ARMII WOJSKA POLSKIEGO	ul. Wojska Polskiego 17, 55-100 Trzebnica	-3,8	(-1,8; -5,7)	-0,4	(0,7; -1,5)	1,1	(2,2; -0,1)
Długołęka	LO IM. OLIMPIJCZYKÓW POLSKICH	Długołęka ul. Szkolna 40, 55-095 Mirków	-4,2	(-1,1; -7,4)	-1,9	(0,3; -4,1)	1,7	(3,3; 0,2)
Sobótka	LO W SOBÓTCE	ul. św. Jakuba 20, 55-050 Sobótka	-2,7	(1,1; -6,6)	-7,1	(-3,8; -10,4)	brak danych	brak danych
Wrocław	LO MISTRZOSTWA SPORTOWEGO JUNIOR	ul. Kwidzyńska 5, 51-415 Wrocław	-2,3	(0,8; -5,4)	-5,6	(-4,1; -7,1)	-1,2	(0,1; -2,5)
	LO NR I IM. DANUTY SIEDZIKÓWNY "INKI"	ul. Księcia Józefa Poniatowskiego 9, 50-326 Wrocław	1,2	(3,1; -0,7)	0,6	(1,7; -0,5)	0,8	(1,8; -0,2)
	LO NR III IM. ADAMA MICKIEWICZA	ul. Składowa 5, 50-209 Wrocław	-1,6	(0,5; -3,7)	-0,1	(1,4; -1,6)	0,6	(1,7; -0,6)
	LO NR IV IM. STEFANA ŻEROMSKIEGO	ul. Stacha Świstackiego 12-14, 50-430 Wrocław	5,2	(7,4; 3,0)	1,8	(2,8; 0,7)	2,0	(2,9; 1,2)
	LO NR V IM. GENERAŁA JAKUBA JASIŃSKIEGO	ul. Jacka Kuronia 14, 50-550 Wrocław	-1,4	(0,3; -3,2)	-1,9	(-0,6; -3,2)	-0,3	(0,7; -1,3)
	LO NR VI IM. BOLESŁAWA PRUSA	ul. Hutnicza 45, 54-139 Wrocław	-0,3	(1,5; -2,1)	1,6	(2,8; 0,3)	0,3	(1,4; -0,8)
	LO NR VII IM. KRZYSZTOFA KAMILA	ul. Krucza 49, 53-410 Wrocław	1,6	(3,0; 0,2)	-2,4	(-1,4; -3,3)	-0,4	(0,3; -1,1)

[15]Górna i dolna granica przedziału ufności

Gmina	Nazwa szkoły	Adres szkoły	EWD - język polski		EWD - matematyka		EWD - język angielski	
			oszacowanie punktowe	przedział ufności[15]	oszacowanie punktowe	przedział ufności	oszacowanie punktowe	przedział ufności
	BACZYŃSKIEGO							
	LO NR VIII IM. BOLESŁAWA KRZYWOUSTEGO	ul. Zaporoska 71, 53-415 Wrocław	2,2	(3,4; 1,0)	-3,2	(-2,1; -4,3)	0,8	(1,7; -0,2)
	LO NR IX IM. JULIUSZA SŁOWACKIEGO	ul. ks. Piotra Skargi 31, 50-082 Wrocław	-1,9	(-0,6; -3,3)	-1,0	(0,1; -2,1)	-0,3	(0,6; -1,2)
	LO NR X IM. STEFANII SEMPOŁOWSKIEJ	ul. Piesza 1, 51-109 Wrocław	-0,2	(1,2; -1,6)	0,0	(1,3; -1,3)	0,6	(1,5; -0,3)
	LO NR XI IM. STANISŁAWA KONARSKIEGO	ul. Spółdzielcza 2A, 51-662 Wrocław)	4,7	(7,1; 2,3)	-3,2	(-1,9; -4,4)	0,5	(1,7; -0,7)
	LO NR XII IM. BOLESŁAWA CHROBREGO	pl. Orląt Lwowskich 2a, 53-605 Wrocław	5,0	(6,7; 3,4)	0,7	(1,8; -0,3)	0,9	(2,0; -0,2)
	LO NR XIII IM. ALEKSANDRA FREDRY	ul. gen. J. Haukego-Bosaka 33-37, 50-447 Wrocław	4,2	(5,6; 2,7)	-0,2	(0,9; -1,2)	-0,2	(0,5; -1,0)
	LO NR XIV IM. POLONII BELGIJSKIEJ	al. Aleksandra Brücknera 10, 51-410 Wrocław	1,5	(3,3; -0,4)	0,7	(2,1; -0,7)	-0,9	(0,3; -2,1)
	LO NR XV IM. MJR PIOTRA WYSOCKIEGO	ul. Wojrowicka 58, 54-436 Wrocław	-0,4	(1,1; -1,8)	-4,2	(-2,9; -5,5)	0,0	(0,9; -0,9)
	LO NR XVII IM. AGNIESZKI OSIECKIEJ	ul. Tęczowa 60, 53-603 Wrocław	-0,8	(1,0; -2,6)	-1,1	(-0,1; -2,1)	-0,6	(0,3; -1,5)
	LO SIÓSTR URSZULANEK UNII RZYMSKIEJ	pl. bp. Nankiera 16, 50-140 Wrocław	3,5	(6,1; 0,8)	-0,3	(1,5; -2,0)	2,1	(3,6; 0,6)
	LO Z ODDZIAŁAMI INTEGRACYJNYMI NR XXX	ul. Nowodworska 70-82, 54-438 Wrocław	8,3	(10,8; 5,9)	-0,6	(2,2; -3,4)	1,4	(3,0; -0,2)
	OGÓLNOKSZTAŁCĄCA SZKOŁA MUZYCZNA II ST. IM. KAROLA SZYMANOWSKIEGO	ul. marsz. Józefa Piłsudskiego 25, 50-044 Wrocław	6,4	(10,4; 2,4)	0,3	(2,7; -2,1)	0,4	(2,3; -1,5)
	SPOŁECZNE INTEGRACYJNE LO "AMIGO"	ul. Żelazna 36, 53-428 Wrocław	3,9	(8,6; -0,7)	-3,6	(-0,7; -6,5)	0,7	(2,9; -1,5)
	SPOŁECZNE LO "ALA"	ul. Robotnicza 36, 53-608 Wrocław	-5,9	(-1,7; -10,1)	-4,8	(-1,7; -7,9)	-2,5	(-0,2; -4,8)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych CKE (https://ewd.edu.pl/wskazniki/matura/, dostęp: 27.01.2025)

Tabela 34. Wskaźniki EWD dla techników z terenu WrOF, na podstawie danych egzaminacyjnych z lat 2021-2023

Gmina	Nazwa szkoły	Adres szkoły	EWD - język polski		EWD - matematyka	
			oszacowanie punktowe	przedział ufności	oszacowanie punktowe	przedział ufności
Jelcz-	TECHNIKUM	ul. Techników 26, 55-220 Jelcz-Laskowice	-4,4	(-0,4; -8,3)	-2,2	(1,1; -5,5)

Gmina	Nazwa szkoły	Adres szkoły	EWD - język polski		EWD - matematyka	
			oszacowanie punktowe	przedział ufności	oszacowanie punktowe	przedział ufności
Laskowice						
Oleśnica	TECHNIKUM W ZESPOLE SZKÓŁ ZAWODOWYCH IM. MARII SKŁODOWSKIEJ-CURIE	ul. Wojska Polskiego 67/69, 56-400 Oleśnica	-0,6	(1,1; -2,4)	0,4	(1,8; -1,0)
Oława	TECHNIKUM NR 1	ul. ks. Franciszka Kutrowskiego 31, 55-200 Oława	-0,2	(1,8; -2,2)	0,7	(2,3; -0,9)
Oława	TECHNIKUM NR 2	ul. 3 Maja 18e, 55-200 Oława	-0,2	(1,8; -2,2)	0,7	(2,3; -0,9)
Oborniki Śląskie	TECHNIKUM W POWIATOWYM ZESPOLE SZKÓŁ	ul. Parkowa 8, 55-120 Oborniki Śląskie	5,1	(9,6; 0,6)	-2,4	(1,4; -6,2)
Trzebnica	TECHNIKUM W POWIATOWYM ZESPOLE SZKÓŁ NR 2 IM. PIOTRA WŁOSTOWICA	ul. Stefana Żeromskiego 25, 55-100 Trzebnica	-1,7	(0,7; -4,0)	-3,5	(-1,6; -5,4)
Kobierzyce	TECHNIKUM W KRZYŻOWICACH	Krzyżowice ul. Główna 2, 55-040 Kobierzyce	-4,3	(-1,3; -7,2)	-6,7	(-4,3; -9,2)
Wrocław	TECHNIKUM NR 1 IM. MUSTAFY KEMALA ATATÜRKA	ul. Słubicka 29-33, 53-615 Wrocław	-3,7	(-1,7; -5,6)	-2	(-0,5; -3,6)
Wrocław	TECHNIKUM NR 2 IM. I KORPUSU PANCERNEGO WOJSKA POLSKIEGO	ul. Borowska 105, 50-551 Wrocław	-0,2	(1,9; -2,4)	-4,7	(-3,0; -6,5)
Wrocław	TECHNIKUM NR 5 IM. JANA KILIŃSKIEGO	ul. Jana Władysława Dawida 5, 50-527 Wrocław	-1,1	(3,4; -5,5)	-6,3	(-2,5; -10,1)
Wrocław	TECHNIKUM NR 6	ul. Kiełczowska 43, 51-315 Wrocław	-2,5	(-0,8; -4,2)	-3,9	(-2,5; -5,3)
Wrocław	TECHNIKUM NR 9	ul. Kamienna 86, 50-547 Wrocław	3,5	(5,5; 1,5)	-1,5	(0,2; -3,1)
Wrocław	TECHNIKUM NR 10 IM. FRYDERYKA JOLIOT-CURIE	ul. Braniborska 57, 53-680 Wrocław	-0,9	(0,5; -2,3)	9,5	(10,6; 8,3)
Wrocław	TECHNIKUM NR 11 IM. GEN. JÓZEFA BEMA	ul. Grabiszyńska 236, 53-235 Wrocław	1,5	(4,2; -1,2)	4,9	(7,2; 2,5)
Wrocław	TECHNIKUM NR 12 IM. KS. STANISŁAWA STASZICA	ul. Jana Władysława Dawida 9-11, 50-527 Wrocław	-0,9	(0,8; -2,5)	-5,8	(-4,5; -7,1)
Wrocław	TECHNIKUM NR 13 IM. MARII DĄBROWSKIEJ	ul. Stanisława Worcella 3, 50-448 Wrocław	1,8	(3,6; 0,1)	-3	(-1,6; -4,4)
Wrocław	TECHNIKUM NR 15 IM. MARII SKŁODOWSKIEJ-CURIE	ul. Skwierzyńska 1-7, 53-521 Wrocław	1,1	(2,8; -0,6)	-0,7	(0,6; -2,1)
Wrocław	TECHNIKUM NR 16 IM. CZESŁAWA MIŁOSZA	ul. Szkocka 64, 54-402 Wrocław	3,5	(5,4; 1,5)	-4,8	(-3,2; -6,3)
Wrocław	TECHNIKUM AKADEMICKIE PRZY MIĘDZYNARODOWEJ WYŻSZEJ SZKOLE LOGISTYKI I TRANSPORTU	ul. Sołtysowicka 19b, 51-168 Wrocław	1,1	(3,7; -1,5)	-2,7	(-0,6; -4,8)
Wrocław	LICEUM SZTUK PLASTYCZNYCH IM. STANISŁAWA KOPYSTYŃSKIEGO	ul. ks. Piotra Skargi 23b, 50-082 Wrocław	0,2	(2,8; -2,5)	-2,5	(-0,3; -4,7)
Wrocław	SPOŁECZNE LICEUM SZTUK PLASTYCZNYCH ALA	ul. Robotnicza 36, 53-608 Wrocław	1,6	(5,7; -2,5)	-6,3	(-2,8; -9,8)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych CKE (https://ewd.edu.pl/wskazniki/matura/, dostęp: 27.01. 2025)

Na przestrzeni lat 2018-2023 znacząco wzrosła liczba mieszkańców WrOF w wieku szkolnym ponadpodstawowym (15-19 lat) – o 7 593 osób (+19,8%). Prognozuje się, że liczba ta w dalszym ciągu będzie się powiększać. Odnotowany wzrost liczby ludności w analizowanym wieku oraz reforma edukacji (wydłużenie o rok cyklu kształcenia ponadpodstawowego) spowodował, że liczba uczniów liceów ogólnokształcących, techników i szkół branżowych I stopnia na terenie WrOF między rokiem 2018 a 2023 zwiększyła się niemal dwukrotnie (z 23,7 tys. do 46,5 tys.). Jednocześnie we WrOF przybyło 15 szkół ponadpodstawowych (+16,0%).

Kształcenie ponadpodstawowe w zdecydowanej większości jest realizowane we Wrocławiu. To tu w 2023 zlokalizowanych było 78,0% szkół ponadpodstawowych z terenu WrOF, do których uczęszczało 82,8% łącznej liczby uczniów szkół WrOF. Przedstawiciele Urzędu Miejskiego Wrocławia w przeprowadzonej ankiecie zgłosili szereg potrzeb odnoszących się do infrastruktury edukacyjnej. Wśród nich duże znaczenie ma infrastruktura szkół ponadpodstawowych. Rozbudowy lub przebudowy wymaga 25 placówek. W odniesieniu do 19 obiektów zgłoszono potrzebę dostosowania placówek do przepisów przeciwpożarowych, natomiast w odniesieniu do 31 szkół ponadpodstawowych zgłoszono potrzebę dostosowania ich do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. W celu optymalizacji sieci szkolnej we Wrocławiu (z której korzysta cała aglomeracja) potrzebna jest budowa zespołu szkół ponadpodstawowych na 1000 miejsc edukacyjnych.

1.2.5. Kształcenie ustawiczne

Przez kształcenie ustawiczne rozumiane jest kształcenie w szkołach dla dorosłych, branżowych szkołach II stopnia oraz szkołach policealnych. Jest to także zdobywanie lub uzupełnianie kompetencji i kwalifikacji zawodowych lub zmiana kwalifikacji zawodowych w formach pozaszkolnych przez osoby, które spełniły już obowiązek szkolny.

Kształcenie ustawiczne organizują i prowadzą:

- w formach szkolnych: publiczne i niepubliczne szkoły dla dorosłych, branżowe szkoły II stopnia i szkoły policealne;
- w formach pozaszkolnych: publiczne i niepubliczne placówki kształcenia ustawicznego, centra kształcenia zawodowego i branżowe centra umiejętności oraz publiczne i niepubliczne szkoły prowadzące kształcenie zawodowe.

Tabela 35. Szkoły policealne na terenie WrOF, lata 2018 i 2023

Jednostka terytorialna	Szkoły policealne			Oddziały			Uczniowie			
	2018	2023	Zmiana	2018	2023	Zmiana	2018	2023	Zmiana	Dynamika [%]
Oleśnica (miasto)	3	2	-1	10	10	0	198	232	34	17,2%
Oława (miasto)	0	1	1	0	14	14	0	309	309	-
Oborniki Śląskie	3	1	-2	4	1	-3	41	9	-32	-78,0%
Wrocław	69	39	-30	464	377	-87	9 914	13 116	3 202	32,3%
WrOF	75	43	-32	478	402	-76	10 153	13 666	3 513	34,6%
woj. dolnośląskie	141	99	-42	816	874	58	16 333	24 020	7 687	47,1%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 20.02.2025)

Zgodnie z danymi GUS, w roku 2023 na terenie WrOF działały 43 szkoły policealne. Zdecydowana większość z nich (39) była zlokalizowana we Wrocławiu. Pozostałe placówki znajdowały się w Oławie, Oleśnicy i Obornikach Śląskich. Mimo, że na przestrzeni lat 2018-2023 liczba szkół policealnych na terenie WrOF znacznie się zmniejszyła (ubyły 32 szkoły), liczba ich uczniów istotnie wzrosła (z 10 153 do 13 666, wzrost o 34,6%). Wskazuje to na wzrost zainteresowania ludności kształceniem ustawicznym w tej formie. Może świadczyć także o tym, że likwidacji uległy mniejsze placówki (posiadające węższą ofertę kształcenia i/lub mniejszą liczbę oddziałów), a na rynku pozostały większe podmioty, które mają możliwość uruchamiania liczniejszych oddziałów.

Szkoły policealne z terenu WrOF oferują możliwość kształcenia w następujących zawodach:

- Asystent kierownika produkcji filmowej i telewizyjnej
- Asystent osoby niepełnosprawnej
- Asystentka stomatologiczna
- Florysta
- Higienistka stomatologiczna
- Opiekun medyczny
- Opiekun osoby starszej
- Opiekun w domu pomocy społecznej
- Opiekunka dziecięca
- Opiekunka środowiskowa
- Podolog
- Protetyk słuchu
- Technik administracji
- Technik administracji
- Technik archiwista
- Technik bezpieczeństwa i higieny pracy
- Technik dentystyczny
- Technik elektroradiolog
- Technik farmaceutyczny
- Technik masażysta
- Technik ochrony fizycznej osób i mienia
- Technik optyk
- Technik realizacji nagłośnień
- Technik realizacji nagrań
- Technik sterylizacji medycznej
- Technik usług kosmetycznych
- Technik usług pocztowych i finansowych
- Terapeuta zajęciowy

W związku z reformą szkolnictwa zawodowego od 2019 w Polsce funkcjonuje nowa struktura kształcenia. Szkoły branżowe II stopnia zaczęły działać od roku 2020. Wtedy na terenie WrOF było ich 3 (wszystkie we Wrocławiu). Zgodnie z danymi za rok 2023 na Wrocławskim Obszarze Funkcjonalnym działało 5 branżowych szkół II stopnia. Uczyło się w nich 130 uczniów. Szkoły te prowadzą kształcenie w zawodach:

- technik handlowiec
- technik logistyk
- technik pojazdów samochodowych
- technik przemysłu mody
- technik technologii żywności
- technik technologii drewna
- technik usług fryzjerskich
- technik żywienia i usług gastronomicznych

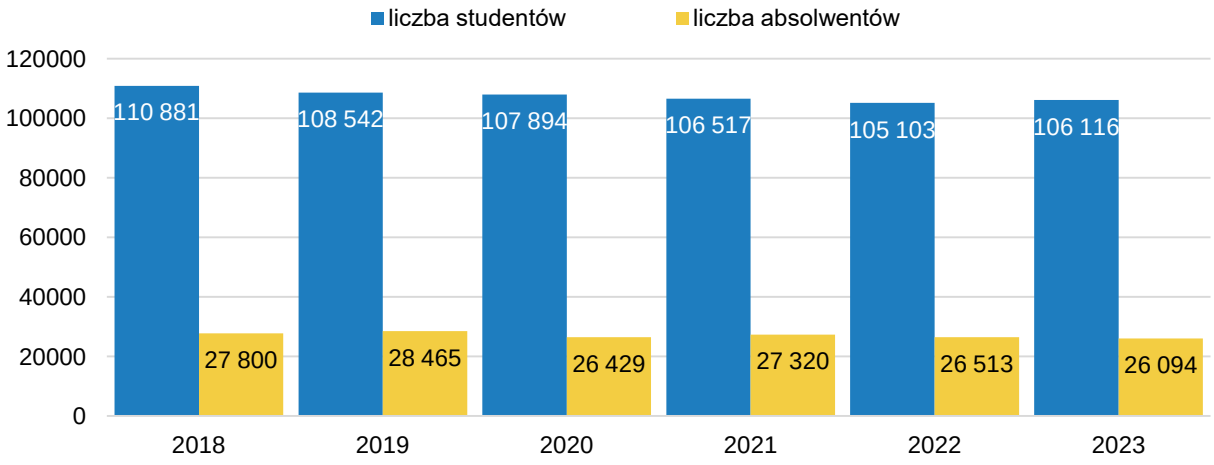
W formach pozaszkolnych kształcenie ustawiczne na terenie WrOF realizuje: 29 placówek kształcenia ustawicznego, 107 centrów kształcenia i doskonalenia zawodowego oraz 588 instytucji szkoleniowych. Tabele zawierające informacje o rozmieszczeniu tych podmiotów w gminach WrOF znajdują się w dalszej części niniejszego dokumentu (2.2.5. Polityka publiczna prowadzona w ramach powiatowych urzędów pracy, centrów doradztwa zawodowego oraz kształcenia ustawicznego).

1.2.6. Uczelnie wyższe

Ośrodkiem szkolnictwa wyższego na terenie WrOF jest miasto rdzeniowe Wrocław. Jednocześnie miasto jest jednym z największych ośrodków akademickich w Polsce. W roku akademickim 2023 we Wrocławiu działało 29 uczelni wyższych, w tym 11 uczelni publicznych. Uczelnie publiczne to:

- Politechnika Wrocławska,
- Uniwersytet Wrocławski,
- Uniwersytet Medyczny im. Piastów Śląskich we Wrocławiu,
- Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu,
- Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu,
- Akademia Muzyczna im. Karola Lipińskiego we Wrocławiu,
- Akademia Sztuk Pięknych im. Eugeniusza Gepperta we Wrocławiu,
- Akademia Wojsk Lądowych im. gen. Tadeusza Kościuszki,
- Akademia Wychowania Fizycznego im. Polskich Olimpijczyków we Wrocławiu,
- Akademia Sztuk Teatralnych im. Stanisława Wyspiańskiego w Krakowie – filia we Wrocławiu,
- Papieski Wydział Teologiczny we Wrocławiu.

Wykres 14 Liczba studentów i absolwentów wrocławskich uczelni wyższych, lata 2020-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 28.01.2025)

Wrocław jest głównym ośrodkiem akademickim w regionie. Podobnie jak inne ośrodki akademickie, również Wrocław odczuwa spadek liczby studentów będący konsekwencją niżu demograficznego oraz zmian prawnych. W roku akademickim 2022/2023 liczba studentów we Wrocławiu wynosiła 105 tys., w tym na najbardziej licznych wrocławskich uczelniach: Politechnice Wrocławskiej – 21,8 tys.; Uniwersytecie Wrocławskim – 21,2 tys.; Wyższej Szkole Bankowej – 14,9 tys.[16]

Wysoką pozycję wrocławskich uczelni potwierdzają lokaty, jakie zdobywają w rankingach tematycznych oraz osiągnięcia naukowe ich pracowników i studentów. W rankingu szkół wyższych „Perspektywy" w 2023 r. Politechnika Wrocławska znalazła się w pierwszej dziesiątce uczelni wyższych w kraju.

Tabela 36. Miejsce uczelni wrocławskich w rankingu szkół wyższych w latach 2020–2023

Uczelnia	Miejsce w rankingu „Perspektyw"			
	2020	2021	2022	2023
Politechnika Wrocławska	6.	6.	7.	8.
Uniwersytet Wrocławski	10.	13.	10.	19.
Uniwersytet Medyczny we Wrocławiu	12.	17.	20.	16.
Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu	25.	23.	25.	30.
Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu	45.	38.	45.	54.-61.

Źródło: „Perspektywy", „Raport o stanie Gminy Wrocław 2023", str. 96

W rankingu „Perspektyw" w kategorii uniwersytety w 2023 roku Uniwersytet Wrocławski zajął 5. miejsce w kraju, natomiast w kategorii uczelnie techniczne Politechnika Wrocławska znalazła się na 4. miejscu.

[16] Źródło: Raport o stanie Gminy Wrocław 2023, str. 95

W 2008 roku w strukturach Urzędu Miejskiego Wrocławia powstało Biuro Współpracy z Uczelniami Wyższymi (BWU). W ramach BWU funkcjonuje Wrocławskie Centrum Akademickie (WCA), które jest pierwszą i jedyną inicjatywą tego typu w Polsce. WCA koordynuje współpracę Miasta, środowiska akademickiego i przedsiębiorców. Od 2012 roku WCA realizuje Miejski Program Wsparcia Partnerstwa Szkolnictwa Wyższego i Nauki oraz Sektora Aktywności Gospodarczej MOZART. Program oferuje finansowe wsparcie partnerstwom utworzonym przez naukowca oraz przedsiębiorcę / firmę działających we Wrocławiu. W efekcie współpracy powstają nowe produkty i usługi, firmy zwiększają obroty i dochody, powstają nowe miejsca pracy, również w działach badań i rozwoju. Jednocześnie program ma korzystny wpływ na praktykę dydaktyczną pracowników wrocławskich uczelni i instytutów naukowych. Naukowiec zyskuje możliwość pracy w środowisku biznesowym, a na uczelniach powstają programy nauczania dostosowane do realnych potrzeb rynku pracy. W XII edycji programu MOZART (2023/2024) umowy podpisało 15 partnerstw naukowo-biznesowych, a na realizację programu przeznaczono w 2023 roku blisko 700 tys. zł. Od początku funkcjonowania programu MOZART Miasto przyznało dofinansowanie ponad 300 partnerstwom w kwocie ponad 12 mln zł.

1.2.7. Potrzeby gmin WrOF w zakresie budowy, rozbudowy i modernizacji infrastruktury edukacyjnej

Tabela 37. Potrzeby gmin WrOF w zakresie rozbudowy i modernizacji infrastruktury edukacyjnej

Gmina	Potrzeby w zakresie rozbudowy istniejących lub budowy nowych placówek	Potrzeby w zakresie remontu, modernizacji i doposażenia istniejących placówek
Czernica	• Budowa Zespołu Szkolno – Przedszkolnego w Nadolicach Wielkich.	-
Długołęka	• Kiełczów – budowa nowej szkoły podstawowej 18 oddziałów; • Szczodre – przebudowa i rozbudowa budynku na potrzeby szkoły podstawowej 8 oddziałów; • Domaszczyn – budowa nowej szkoły podstawowej 24 oddziały; • Mirków – budowa przedszkola 8 oddziałów.	• Szkoła Podstawowa w Kiełczowie; • Szkoła Podstawowa w Brzeziej Łące; • Szkoła Podstawowa w Siedlcu; • ZSP Długołęka; • Zespół Szkolno-Przedszkolny w Mirkowie; • Szkoła Podstawowa w Łozinie.
Dobroszyce	• Budowy obiektów przedszkolnych; • Rozbudowa istniejących lub budowa nowej szkoły podstawowej.	-
Jelcz-Laskowice	-	• Publiczna Szkoła Podstawowa w Wójcicach; • Publiczna szkoła Podstawowa nr 1 w Jelczu-Laskowicach; • Publiczna Szkoła Podstawowa nr 2 w Jelczu-Laskowicach; • Publiczna Szkoła Podstawowa nr 3 w Jelczu-Laskowicach • Publiczne Przedszkole nr 1 w Jelczu-Laskowicach; • Publiczne Przedszkole nr 2 przy w Jelczu-Laskowicach; • Publiczne Przedszkole nr 3 w Jelczu-Laskowicach; • Żłobek Gminny w Jelczu-Laskowicach; • Publiczna Szkoła Podstawowa w Minkowicach Oławskich.
Kąty Wrocławskie	• Rozbudowa i termomodernizacja Szkoły Podstawowej w miejscowości Jaszkotle należącej do Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Smolcu.	• Szkoła Podstawowa nr 1 im. Kardynała Bolesława Kominka; • Szkoła Podstawowa nr 2 im. Janusza Korczaka; • Szkoła Podstawowa w Małkowicach; • Szkoła Podstawowa w Gniechowicach; • Zespół Szkolno-Przedszkolny w Smolcu; • Zespół Szkolno-Przedszkolny w Sadkowie; • Przedszkole Publiczne w Kątach Wrocławskich.
Kobierzyce	• Budowa przedszkola i żłobka w Domasławiu; • Rozbudowa budynku Szkoły Podstawowej w Kobierzycach.	• Modernizacja starej części szkoły w Bielanach Wrocławskich

Gmina	Potrzeby w zakresie rozbudowy istniejących lub budowy nowych placówek	Potrzeby w zakresie remontu, modernizacji i doposażenia istniejących placówek
Miękinia	• Budowa szkoły w Wilkszynie; • Rozbudowa szkoły w Lutyni; • Rozbudowa szkoły w Miękini; • Budowa 2 obiektów przedszkolnych; • Budowa 2 obiektów żłobkowych.	• Termomodernizacja 8 budynków oświatowych
Oborniki Śląskie	• Rozbudowa Szkoły Podstawowej w Urazie; • Budowa żłobko-przedszkola w Pęgowie; • Budowa przedszkola w Obornikach Śląskich, które odciąży SP 2 (likwidacja oddziałów przedszkolnych w SP 2).	• Modernizacja placu zabaw przy Szkole Podstawowej nr 2 w Obornikach Śląskich, • Powiatowy Zespół Szkół im. W. Reymonta w Obornikach Śląskich.
Oleśnica (miasto)	• Budowa Szkoły Podstawowej na Ratajach w Oleśnicy; • Szkoła Podstawowa nr 7 – budowa sali gimnastycznej, remont elewacji budynku przy ul. 11 Listopada.	• Przedszkole nr 1; • Przedszkole nr 3; • Przedszkole nr 6; • Szkoła Podstawowa nr 2; • Szkoła Podstawowa nr 3; • Szkoła Podstawowa nr 8; • Katolicka Szkoła Podstawowa im. św. Jana Apostoła i Ewangelisty.
Oleśnica (gmina)	• Rozbudowa istniejących szkół podstawowych; • Budowa nowej szkoły podstawowej; • Budowa przedszkola gminnego i przeniesienie do niego oddziałów przedszkolnych obecnie funkcjonujących przy szkołach podstawowych.	-
Oława (miasto)	• Powstanie nowych obiektów oświatowych (przedszkole, szkoła)	• Szkoła Podstawowa nr 1 w Oławie; • Szkoła Podstawowa nr 3 w Oławie; • Gminna Szkoła Podstawowa im. Polskich Noblistów w Oławie.
Oława (gmina)	• Budowa nowoczesnego kompleksu tj. szkoły, przedszkola i żłobka w południowo-wschodniej części gminy; • Rozbudowa Publicznego Przedszkola w Bystrzycy.	
Siechnice	• Rozbudowa Szkoły Podstawowej nr 1 w Siechnicach; • Budowa przedszkola / zespołu świetlicowo-przedszkolnego w Radwanicach; • Rozbudowa Szkoły Podstawowej w Świętej Katarzynie; • Budowa nowej Szkoły Podstawowej w Iwinach.	• Przedszkole w Żernikach Wrocławskich; • Przedszkole w Świętej Katarzynie.

Gmina	Potrzeby w zakresie rozbudowy istniejących lub budowy nowych placówek	Potrzeby w zakresie remontu, modernizacji i doposażenia istniejących placówek
Sobótka	• Budowa nowego przedszkola; • Rozbudowa Szkoły Podstawowej nr 2 w Sobótce.	• Zespół Szkolno-Przedszkolny w Sobótce; • Zespół Szkolno-Przedszkolny w Świątnikach (obiekt pod opieką konserwatora zabytków).
Trzebnica	• Budowa punktu przedszkolnego w miejscowości Ujeździec Wielki; • Rozbudowa/Termomodernizacja budynku starej świetlicy na potrzeby utworzenia żłobka w miejscowości Ujeździec Wielki; • Szkoła Podstawowa nr 1 w Trzebnicy: rozbudowa szkoły; • Utworzenie nowych 24 miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 w Gminnym Żłobku im. Polskiej Niezapominajki przy ul. Wojska Polskiego 6 w Trzebnicy; • Budowa/modernizacja boiska sportowego wraz z zadaszeniem balonowym przy Szkole Podstawowej w Boleścinie oraz Masłowie.	• Szkoła Podstawowa w Boleścinie; • Szkoła Podstawowa w Masłowie; • Szkoła Podstawowa w Ujeździcu Wielkim; • Liceum Ogólnokształcące im. II Armii Wojska Polskiego w Trzebnicy; • Powiatowy Zespół Szkół nr 2 im. Piotra Włostowica w Trzebnicy.
Wisznia Mała	• Budowa nowego budynku Szkoły Podstawowej wraz z halą gimnastyczną w Wiszni Małej (obecnie nauka odbywa się w budynku zabytkowego pałacu; remontowanie go i dostosowywanie do potrzeb realizacji kształcenia jest bardzo kosztowne i nieefektywne); • Budowa przedszkola (wraz z oddziałem żłobkowym) w miejscowości Kryniczno.	-
Wrocław	Rozbudowy, przebudowy oraz budowy placówek: • Przedszkola – 23 placówki; • Zespoły Szkolno-Przedszkolne – 10 placówki; • Szkoły Podstawowe – 49 placówki; • Zespoły Szkół – 1 placówka; • Szkoły średnie – 25 placówki; • Żłobki – 4 placówki.	Dostosowanie placówek do przepisów p. poż.: • Przedszkola – 35 placówek; • Zespoły Szkolno-Przedszkolne – 3 placówki; • Szkoły Podstawowe – 30 placówek; • Zespoły Szkół – 1 placówka; • Szkoły średnie – 19 placówek; • Inne (szkoła specjalna) – 1 placówka. Dostosowanie do potrzeb osób z niepełnosprawnościami: • Przedszkola – 67 placówek; • Zespoły Szkolno-Przedszkolne – 12 placówek; • Szkoły Podstawowe – 13 placówek; • Szkoły średnie – 31 placówek; • Inne (MDK, specjalne ośrodki, szkoła specjalna, poradnie) – 9 placówek.

Gmina	Potrzeby w zakresie rozbudowy istniejących lub budowy nowych placówek	Potrzeby w zakresie remontu, modernizacji i doposażenia istniejących placówek
Zawonia	• Budowa nowego przedszkola w Zawoni.	• Przystosowanie obecnego budynku przedszkola do pełnienia funkcji żłobka gminnego.
Żórawina	• Budowa nowej szkoły podstawowej w miejscowości Karwiany (26 oddziałów); • Budowa nowej szkoły podstawowej w obwodach szkół w Polakowicach i Węgrach; • Budowa przedszkola.	• Zespół żłobkowo-przedszkolny w Mędłowie; • Szkoła Podstawowa w Polakowicach (dostosowanie placówki do przepisów przeciwpożarowych).

Źródło: ankieta internetowa z udziałem przedstawicieli gmin tworzących WrOF (stan na dzień 31.01.2025)

1.2.8. Podsumowanie

- Systematyczny przyrost liczby ludności w gminach graniczących z Wrocławiem przekłada się na wzrost potrzeb w zakresie infrastruktury edukacyjnej. Widoczny jest wzrost liczby żłobków i przedszkoli. Powoduje to, że dostępność miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 oraz placówek wychowania przedszkolnego nie obniża się. Większość gmin nadal zgłasza potrzebę tworzenia nowych placówek żłobkowych i przedszkolnych.
- W znacznie trudniejszej sytuacji są szkoły podstawowe. Odpowiedzią na przyrost liczby uczniów jest zwiększanie liczby oddziałów szkolnych. W części placówek prowadzi to do konieczności realizacji kształcenia w systemie zmianowym. Większość gmin zgłasza potrzebę budowy nowych szkół podstawowych oraz rozbudowy istniejących.
- Wiele szkół potrzebuje remontów i modernizacji. Zarówno w zakresie odnowienia sal gimnastycznych, doposażenia pracowni, jak i termomodernizacji obiektów i dostosowania ich do potrzeb osób z niepełnosprawnościami oraz wymogów przepisów przeciwpożarowych.
- Zdecydowana większość szkół ponadpodstawowych WrOF jest zlokalizowana we Wrocławiu. Pomimo znaczącego wzrostu liczby mieszkańców powiatów (innych niż Wrocław), żaden z nich nie planuje budowy/utworzenia szkoły ponadpodstawowej, co z kolei spowoduje dalsze obciążanie mieszkańców Wrocławia kosztami tworzenia miejsc w szkołach ponadpodstawowych dla uczniów spoza Wrocławia.
- Wyniki egzaminu ósmoklasisty świadczą o wysokim poziomie nauczania w szkołach podstawowych w gminach: Siechnice, Kobierzyce, Wrocław, Czernica. Natomiast relatywnie najsłabsze wyniki osiągnęli uczniowie szkół z gmin Zawonia, Dobroszyce i z obszarów wiejskich gminy Trzebnica. Średnie wyniki egzaminu ósmoklasisty osiągane przez uczniów szkół na terenie WrOF są istotnie wyższe od średniej wyników dla woj. dolnośląskiego oraz dla Polski.
- Najwyższą zdawalność egzaminów maturalnych odnotowano w szkołach ponadpodstawowych w gminach Długołęka (97,2%) i Oława miasto (93,9%), natomiast najniższą w gminach Jelcz-Laskowice (65,5%), Sobótka (70,4%) i Oborniki Śląskie (72,2%). Średnia zdawalności matury w szkołach z terenu WrOF jest nieznacznie wyższa od zdawalności w woj. dolnośląskim i w Polsce (odpowiednio 91% we WrOF wobec 88,0% w woj. dolnośląskim i 89,3% w Polsce).

- W związku z dynamicznym rozwojem gospodarczym Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego[17] rośnie popyt na wykwalifikowanych pracowników. Coroczne analizy, których wyniki są publikowane w Barometrze Zawodów pokazują, że do zawodów deficytowych na terenie WrOF należą zawody związane z branżą budowlaną, przemysłem, edukacją. Z punktu widzenia rozwoju innowacyjnej gospodarki konieczne jest zaspokojenie deficytu pracowników w zawodach powiązanych z sektorem ICT.[18] Odpowiedzią na te potrzeby powinno być perspektywiczne zarządzanie edukacją (na poziomie szkół ponadpodstawowych, uczelni wyższych oraz instytucji kształcenia ustawicznego). Wzmocnienie kompetencji uczniów, w tym kompetencji zawodowych, przyczyni się zarówno do rozwoju społecznego, jak i gospodarczego.

1.3. Kultura i sztuka

Zgodnie z danymi GUS za rok 2023, na terenie WrOF funkcjonowało 178 bibliotek (razem z filiami), 26 muzeów, 15 kin oraz 53 centrów kultury (centra, domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice). Zdecydowana większość tych instytucji jest zlokalizowana we Wrocławiu. Miasto to jest jednym z najważniejszych ośrodków kulturalnych zachodniej Polski. Imprezy masowe, które w roku 2023 miały miejsce na terenie Wrocławia, zgromadziły niemal 65% wszystkich osób, które w danym roku uczestniczyły w imprezach masowych w woj. dolnośląskim.

Tabela 38. Instytucje kultury zlokalizowane na terenie WrOF, 2023 r.

Jednostka terytorialna	biblioteki i filie		Centra, domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice	kina		muzea (łącznie z oddziałami)
	publiczne	niepubliczne		obiekty	sale	
Czernica	7	0	0	0	0	0
Długołęka	8	0	5	0	0	0
Dobroszyce	2	0	1	0	0	0
Jelcz-Laskowice	4	0	1	0	0	1
Kąty Wrocławskie	2	0	1	0	0	0
Kobierzyce	6	0	1	0	0	0
Miękinia	4	0	16[19]	0	0	0
Oborniki Śląskie	1	0	1	1	1	0
Oleśnica miasto	2	1	2	1	1	1
Oleśnica gmina	1	0	1	0	0	0
Oława miasto	3	1	2	2	5	0
Oława gmina	7	0	0	0	0	0
Siechnice	6	0	6	0	0	0

[17] Patrz rozdział 2.1. Przedsiębiorczość
[18] Patrz rozdział 2.2. Rynek pracy
[19] W gminie Miękinia w 2023 r. działało 16 świetlic, które były w strukturze organizacyjnej jednej instytucji kultury, tj. Samorządowego Ośrodka Kultury w Miękini. Metodologia GUS w zakresie zbierania danych o instytucjach kultury (badanie K-07) polega na tym, że każda tego typu jednostka sporządza oddzielne sprawozdanie i jest wliczana do liczby podmiotów działających na danym obszarze

Jednostka terytorialna	biblioteki i filie		Centra, domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice	kina		muzea (łącznie z oddziałami)
	publiczne	niepubliczne		obiekty	sale	
Sobótka	2	0	1	1	1	1
Trzebnica	1	1	1	1	1	1
Wisznia Mała	2	0	1	0	0	0
Wrocław	39	73	11	9	79	21
Zawonia	2	0	1	0	0	0
Żórawina	3	0	1	0	0	1
WrOF	102	76	53	15	88	26
woj. dolnośląskie	565	113	278	49	154	72

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 28.01.2025)

Instytucje kultury ulokowane w gminach WrOF, poza Wrocławiem, kierują swoją ofertę przede wszystkim do społeczności lokalnej. W tym zakresie istotnym wskaźnikiem jest liczba osób uczestniczących w imprezach i wydarzeniach organizowanych przez centra, domy i ośrodki kultury w przeliczeniu na liczbę ludności danego obszaru. Wysoką aktywność w animacji lokalnego życia kulturalnego przejawiają następujące instytucje:

- Gminne Centrum Kultury im. Anny Sojko w Dobroszycach (191,4 uczestników imprez w przeliczeniu na 100 mieszkańców gminy);
- Gminny Ośrodek Kultury w Zawoni (176,9 uczestników imprez w przeliczeniu na 100 mieszkańców gminy);
- Gminne Centrum Kultury i Sztuki w Trzebnicy (162,1 uczestników imprez w przeliczeniu na 100 mieszkańców gminy);
- Ośrodek Kultury Sportu i Rekreacji w Wiszni Małej (143,0 uczestników imprez w przeliczeniu na 100 mieszkańców gminy).

Tabela 39. Liczba osób, które skorzystały z oferty bibliotek, centrów kultury, kin i muzeów na terenie WrOF, 2023 r.

Jednostka terytorialna	czytelnicy korzystający ze zbiorów bibliotek		Uczestnicy imprez organizowanych przez centra, domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice		widzowie w kinach		zwiedzający muzea (łącznie z oddziałami)	
	liczba	na 100 ludności	liczba	na 100 ludności	liczba	na 100 ludności	liczba	na 100 ludności
Czernica	4615	19,3	-	-	-	-	-	-
Długołęka	5313	12,1	7030	16,0	-	-	-	-
Dobroszyce	598	8,2	13902	191,4	-	-	-	-
Jelcz-Laskowice	3025	12,8	16013	67,5	-	-	2400	10,1
Kąty Wrocławskie	2029	6,7	29130	96,5	-	-	-	-
Kobierzyce	4352	17,4	7010	28,1	-	-	-	-
Miękinia	1734	8,0	-	-	-	-	-	-
Oborniki Śląskie	2364	11,2	25444	120,7	34407	163,2	-	-
Oleśnica miasto	5966	17,0	26526	75,5	8399	23,9	1500	4,3
Oleśnica gmina	465	2,9	12240	75,5	-	-	-	-
Oława miasto	4839	14,6	31483	94,9	105064	316,8	-	-
Oława gmina	1597	10,2	-	-	-	-	-	-
Siechnice	4610	15,3	8964	29,7	-	-	-	-
Sobótka	1202	9,2	7928	61,0	5296	40,8	3795	29,2

Jednostka terytorialna	czytelnicy korzystający ze zbiorów bibliotek		Uczestnicy imprez organizowanych przez centra, domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice		widzowie w kinach		zwiedzający muzea (łącznie z oddziałami)	
	liczba	na 100 ludności	liczba	na 100 ludności	liczba	na 100 ludności	liczba	na 100 ludności
Trzebnica	1910	7,6	40744	162,1	19212	76,4	-	-
Wisznia Mała	775	6,4	17322	143,0	-	-	-	-
Wrocław	194315	28,8	1099921	163,3	2677519	397,4	1134979	168,5
Zawonia	731	12,5	10375	176,9	-	-	-	-
Żórawina	1135	8,3	4634	33,8	-	-	5346	39,0
WrOF	241575	22,6	1358666	126,9	2849897	266,2	1148020	107,2
woj. dolnośląskie	444390	15,4	3268434	113,5	4586549	159,3	2294750	79,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 28.01.2025)

1.3.1. Działalność kulturalna we Wrocławiu

Wrocław jako stolica Dolnego Śląska prowadzi nieporównywalnie szerszą działalność kulturalną niż pozostałe gminy WrOF. Bogactwo oferty kulturalnej przyciąga widzów z całego regionu, kraju, a także z zagranicy.

Tabela 40. Obiekty działalności wystawienniczej na terenie Wrocławia, lata 2018 i 2023

Działalność wystawiennicza we Wrocławiu	Rok 2018	Rok 2023	Zmiana	Dynamika [%]
galerie i salony sztuki ogółem	15	18	3	+20,0
wystawy w kraju	124	203	79	+63,7
ekspozycje w kraju	124	205	81	+65,3
zwiedzający w kraju	80 846	146 785	65939	+81,6
wystawy z wykorzystaniem "nowych mediów" w kraju	45	51	6	+13,3
seanse filmowe (związane z działalnością wystawienniczą)	11	14	3	+27,3
widzowie seansów filmowych	454	375	-79	-17,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 28.01.2025)

Działalność sceniczną i wystawienniczą na terenie WrOF prowadzi przede wszystkim Wrocław. W 2023 roku w mieście działało 18 galerii i salonów sztuki, które na 203 wystawach w kraju gościły łącznie 146 785 zwiedzających.

We Wrocławiu działa wiele instytucji teatralnych, obejmujących teatry dramatyczne, muzyczne, operowe oraz alternatywne. Oto najważniejsze z nich:

Teatry dramatyczne i instytucje repertuarowe:

- Teatr Polski we Wrocławiu – jeden z najważniejszych teatrów dramatycznych w Polsce, z trzema scenami: Scena im. J. Grzegorzewskiego, Scena na Świebodzkim i Scena Kameralna.
- Teatr Komedia – specjalizuje się w repertuarze komediowym i rozrywkowym.
- Wrocławski Teatr Współczesny – znany z nowatorskich inscenizacji i współczesnego repertuaru.

- Teatr Lalek we Wrocławiu – skierowany zarówno do dzieci, jak i dorosłych, jeden z czołowych teatrów lalkowych w Polsce.
- Wrocławski Teatr Pantomimy im. Henryka Tomaszewskiego - jedyny w Polsce zawodowy teatr pantomimy. Łączy ruch, gest, taniec i muzykę, tworząc spektakle bez użycia słów, ale z głębokim przekazem emocjonalnym i symbolicznym.
- Teatr Ad Spectatores – teatr offowy, znany z interaktywnych spektakli i nietypowych przestrzeni teatralnych.

Teatry muzyczne i operowe:

- Opera Wrocławska – jedna z najważniejszych oper w Polsce, słynąca m.in. z plenerowych widowisk operowych.
- Teatr Muzyczny Capitol – prezentuje musicale, spektakle muzyczne oraz koncerty, znany z wysokiej jakości inscenizacji. Realizowany przez niego coroczny Przegląd Piosenki Aktorskiej jest cieszy się ogromną popularnością.

Teatry alternatywne i eksperymentalne:

- Instytut Grotowskiego – ośrodek badań nad teatrem, inspirowany działalnością Jerzego Grotowskiego, organizujący spektakle i warsztaty.
- Teatr Pieśń Kozła – teatr eksperymentalny łączący ruch, muzykę i aktorstwo, ceniony na świecie.
- Teatr ZAR – związany z Instytutem Grotowskiego, tworzy spektakle oparte na muzyce i rytuale.
- Teatr Formy – teatr pantomimy i eksperymentu plastycznego.
- Teatr Arka – inkluzywny teatr, który angażuje osoby z niepełnosprawnościami.

Tabela 41. Działalność teatrów na terenie Wrocławia, lata 2018 i 2023

Rodzaje teatrów	Obiekty	Przedstawienia				Widzowie			
		2018	2023	Zmiana	Dynamika [%]	2018	2023	Zmiana	Dynamika [%]
Teatr dramatyczny	4	770	799	29	3,8	116 518	131 960	15 442	+13,3
Teatr muzyczny rozrywkowy, operetka - teatru tańca, baletu, musicalu	2	247	242	-5	-2,0	101 826	104 256	2 430	+2,4
Teatr operowy	1	160	155	-5	-3,1	77 070	78 537	1 467	+1,9
Teatr lalkowy	1	336	361	25	7,4	48 382	54 109	5 727	+11,8
Ogółem	8	1 513	1 557	44	2,9	343 796	368 862	25 066	+7,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 28.01.2025)

Największą instytucją muzyczną na Dolnym Śląsku oraz jedną z najważniejszych w Polsce jest Narodowe Forum Muzyki im. Witolda Lutosławskiego (NFM). Znajduje się ono przy pl. Wolności 1 we

Wrocławiu. Posiada cztery sale koncertowe, w tym główną salę na 1800 miejsc. Akustyka gmachu została zaprojektowana przez światowej klasy specjalistów, dzięki czemu jest to jeden z najlepszych obiektów koncertowych w Europie.

NFM organizuje wiele prestiżowych wydarzeń, m.in.:

- Wratislavia Cantans – jeden z najważniejszych festiwali muzyki klasycznej w Europie.
- Jazztopad Festival – prezentujący czołówkę światowego jazzu.
- Musica Electronica Nova – poświęcony muzyce elektronicznej i eksperymentalnej.
- Forum Musicum – festiwal muzyki dawnej.

Międzynarodowy zasięg mają także festiwale filmowe, które cyklicznie odbywają się we Wrocławiu. Należą do nich między innymi Międzynarodowy Festiwal Filmowy Nowe Horyzonty (odbywający się na przełomie lipca i sierpnia, jeden z największych festiwali kina artystycznego w Europie) oraz Millennium Docs Against Gravity (odbywający się w maju najważniejszy festiwal filmów dokumentalnych w Polsce). Jednymi z największych instytucji wystawienniczych we Wrocławiu jest BWA Wrocław Galerie Sztuki Współczesnej i Muzeum Architektury zlokalizowane w zabytkowym kompleksie pobernardyńskim będącym jedyną instytucją muzealną poświęconą historii architektury oraz architekturze współczesnej.

W celu rozwoju Muzeum Architektury zaplanowano w najbliższym czasie rozpoczęcie działań inwestycyjnych polegających na modernizacji i przebudowie obecnego kompleksu oraz utworzenie w bezpośrednim sąsiedztwie nowego obiektu.

1.3.2. Działalność kulturalna pozostałych gmin WrOF

Zgodnie z metodologią przyjętą przez GUS impreza masowa artystyczno-rozrywkowa to wydarzenie organizowane na dużą skalę, które spełnia określone kryteria dotyczące liczby uczestników i miejsca organizacji:

- Organizowane na stadionach, w halach widowiskowych, amfiteatrach, w plenerze itp.
- Warunek: co najmniej 1000 uczestników (na otwartym terenie) lub 500 uczestników (w obiekcie zamkniętym).

Tabela 42. Masowe imprezy artystyczno– rozrywkowe na terenie WrOF, 2023 r.

Jednostka terytorialna	koncerty	przedstawienia i spektakle	festiwale	kabarety	inne imprezy artystyczno - rozrywkowe
Długołęka	0	0	0	0	2
Dobroszyce	1	0	0	0	0
Jelcz-Laskowice	2	1	0	0	0
Kąty Wrocławskie	0	0	0	0	0
Kobierzyce	0	0	0	0	2

Jednostka terytorialna	koncerty	przedstawienia i spektakle	festiwale	kabarety	inne imprezy artystyczno - rozrywkowe
Oborniki Śląskie	1	0	0	0	0
Oleśnica miasto	2	0	0	0	1
Oława miasto	6	0	0	0	1
Sobótka	0	0	0	0	1
Trzebnica	1	0	0	1	0
Wrocław	81	3	3	21	0
WrOF	94	4	3	22	7
woj. dolnośląskie	177	6	14	27	12

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 28.01.2025)

Tabela 43. Uczestnicy masowych imprez artystyczno-rozrywkowych na terenie WrOF, 2023 r.

Jednostka terytorialna	Liczba uczestników imprez artystyczno - rozrywkowych				Liczba uczestników w przeliczeniu na 1 imprezę		Liczba uczestników w przeliczeniu na 100 mieszkańców	
	2018	2023	Zmiana	Dynamika [%]	2018	2023	2018	2023
Długołęka	4 000	5 500	1 500	37,5	2 000	2 750	12,4	12,5
Dobroszyce	1 500	1 800	300	20,0	1 500	1 800	22,5	24,8
Jelcz-Laskowice	7 600	5 300	-2 300	-30,3	1 086	1 767	32,6	22,4
Kąty Wrocławskie	7 500	0	-7 500	-100,0	3 750	0	30,4	0,0
Kobierzyce	5 000	5 500	500	10,0	2 500	2 750	23,7	22,0
Miękinia	2 500	0	-2 500	-100,0	2 500	0	15,5	0,0
Oborniki Śląskie	20 000	1 500	-18 500	-92,5	10 000	1 500	99,0	7,1
Oleśnica miasto	4 000	4 900	900	22,5	2 000	1 633	10,7	13,9
Oława miasto	6 500	13 050	6 550	100,8	2 167	1 864	19,7	39,3
Sobótka	0	1 000	1 000	-	0	1 000	0,0	7,7
Trzebnica	2 000	3 000	1 000	50,0	1 000	1 500	8,2	11,9
Wrocław	350 397	359 294	8 897	2,5	3 402	3 327	54,7	53,3
WrOF	410 997	400 844	-10 153	-2,5	3 236	3 083	41,7	37,4
woj. dolnośląskie	847 698	661 179	-186 519	-22,0	2 683	2 624	29,2	23,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 28.01.2025)

W roku 2023 takich imprez było w gminach WrOF (ale poza Wrocławiem) łącznie 22 i uczestniczyło w nich ponad 41,5 tys. osób. Jednak nie każde wydarzenie kulturalne o zasięgu ponadlokalnym musi spełniać kryteria imprezy masowej.

Gmina Długołęka

Znaczącym wydarzeniem jest Piknik Historyczny „Jak drzewiej bywało...” (w 2023 roku odbył się po raz siódmy). Impreza ta przyciąga miłośników historii z całego regionu, oferując rekonstrukcje historyczne, występy artystyczne oraz liczne atrakcje dla rodzin.

Gmina Jelcz-Laskowice

Międzynarodowy Festiwal Wokalno-Organowy - Odbywający się corocznie festiwal, który gromadzi artystów i melomanów z różnych części kraju i zagranicy. W 2024 roku festiwal odbył się w sierpniu i wrześniu.

Festiwal Filmowy im. Tadeusza Szymkowa - Impreza poświęcona pamięci aktora Tadeusza Szymkowa, organizowana w sierpniu. Festiwal obejmuje projekcje filmowe, spotkania z twórcami oraz inne wydarzenia towarzyszące, przyciągając miłośników kina z różnych regionów.

Dużą imprezą plenerową organizowaną w Jelczu-Laskowicach cyklicznie (1-3 maja) są Dni Jelcza-Laskowic. Impreza składa się z koncertów, pokazów i licznych wydarzeniach towarzyszących. Na scenie muzycznej goszczą największe gwiazdy polskiej estrady. Od wielu lat Dni Jelcza-Laskowic budują tożsamość i poczucie wspólnoty mieszkańców miasta, gromadząc kilka tysięcy widzów każdorazowo.

Gmina Kobierzyce

Dolnośląski Integracyjny Przegląd Teatrów Amatorskich „Kobierzycki Arlekin" to cykliczne wydarzenie, które skupia amatorskie grupy teatralne z całego Dolnego Śląska. Przegląd promuje twórczość teatralną oraz integrację środowisk artystycznych w regionie.

Dożynki Gminy Kobierzyce – coroczna dwudniowa impreza przyciągająca mieszkańców gminy, okolicznych miejscowości oraz licznych gości z Wrocławia i całego Dolnego Śląska. W programie kulturalnym wydarzenia znajduje się uroczysty korowód dożynkowy, występy zespołów folklorystycznych, koncerty największych gwiazd polskiej muzyki rozrywkowej.

Gmina Miękinia

Festiwal Lata w Miękini to coroczna impreza plenerowa, która odbywa się w sierpniu i trwa kilka dni. W programie festiwalu znajdują się koncerty znanych artystów, występy kabaretowe, atrakcje dla dzieci oraz pokazy sztucznych ogni.

Miasto Oleśnica

Oleśnicki Festiwal Cyrkowo-Artystyczny (OFCA) odbywa się w sierpniu i jest dedykowany współczesnej sztuce cyrkowej. Oferuje zobaczenie przedstawień żonglerów, akrobatów, iluzjonistów, muzyków, aktorów ulicznych i scenicznych. Nad miastem rozciągają się taśmy dla highlinerów, a ulicami spacerują goście i uczestnicy z całego świata. Najważniejszą częścią festiwalu są spektakle uliczne i sceniczne.

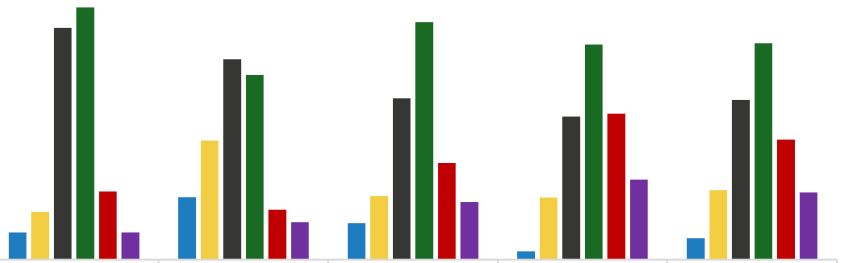
Gmina Sobótka

Międzynarodowy Festiwal Pianistyczny WroClavile jest wydarzeniem kulturalnym unikatowym w skali kraju i Europy. Uczestnikami konkursu są amatorzy w ścisłym znaczeniu tego słowa – ludzie, którzy nigdy nie studiowali na akademiach muzycznych, ani nie wykonywali zawodu muzyka pianisty, a jedynym motywem nauki gry na instrumencie jest dla nich pasja do muzyki fortepianowej.

Gmina Żórawina

Festiwal Rockowa Żórawina - odbywający się corocznie festiwal, który gromadzi wykonawców i fanów muzyki rockowej z różnych części kraju. Dolnośląski Konkurs Piosenki „Melodyna" - konkurs o zasięgu wojewódzkim skierowany do młodych adeptów sztuki wokalnej. „Lato z muzyką w Dolnośląskiej Perele Manieryzmu" - cykl koncertów muzyki klasycznej i dawnej i religijnej.

Wykres 15. Ocena oferty kulturalnej w okolicy zamieszkania badanego [N=1465]

	gminy miejskie [M=3,46]	gminy wiejskie [M=3,07]	gminy miejsko-wiejskie [M=3,49]	Wrocław [M=3,74]	WrOF [M=3,59]
1 – bardzo źle	4,2%	9,6%	5,6%	1,3%	3,3%
2 – dosyć źle	7,3%	18,2%	9,8%	9,5%	10,6%
3 – przeciętnie	35,4%	30,6%	24,7%	21,9%	24,4%
4 – dosyć dobrze	38,5%	28,2%	36,3%	32,8%	33,1%
5 – bardzo dobrze	10,4%	7,7%	14,8%	22,3%	18,3%
nie wiem/nie mam zdania	4,2%	5,7%	8,8%	12,2%	10,3%

Źródło: Raport z badań ilościowych przeprowadzonych w ramach diagnozy WrOF, IB IPC 2025

Wyniki przeprowadzonego badania ankietowego potwierdzają, że najbardziej zadowoleni z oferty kulturalnej dostępnej w miejscu swojego zamieszkania są Wrocławianie (średnia ocen 3,74 w skali od 1 do 5). Z kolei najwięcej ocen negatywnych wyrazili mieszkańcy gmin wiejskich (średnia 3,07).

1.3.3. Podsumowanie

- Sercem kultury i sztuki Dolnego Śląska jest Wrocław. Miasto koncentruje w sobie silne instytucje kultury dysponujące bardzo bogatą ofertą kulturalną. Część z nich ma charakter nie

tylko ponadlokalny, ale także ponadregionalny i ponadnarodowy. Są one ogromnym potencjałem WrOF, z którym nie mogą konkurować pozostałe gminy obszaru funkcjonalnego.

- Niemniej poza Wrocławiem także są organizowane imprezy kulturalne przyciągające nie tylko społeczność lokalną, ale także mieszkańców regionu i kraju. Wzmocnienie promocji tych wydarzeń może przyczynić się do wzrostu atrakcyjności gmin je orgaznizujących i przyciągnięcia turystów.
- W związku ze stałym wzrostem liczby mieszkańców gmin wokół Wrocławia (w ciągu ostatniej dekady średnio o 26%) kluczowy jest rozwój infrastruktury kulturalnej – centrów kultury, bibliotek i mediatek.

1.4. Sport i rekreacja

Przedmiotowy rozdział jest skoncentrowany na zidentyfikowaniu i ocenie oferty i infrastruktury rekreacyjno-sportowej. Analizę oparto na danych pochodzących od gmin oraz statystyce publicznej. Posłużono się przede wszystkim danymi GUS.[20]

1.4.1. Infrastruktura sportowo-rekreacyjna

Według danych BDL GUS w 2022 roku na terenie WrOF znajdowało się łącznie 208 obiektów sportowych (stadionów, hal sportowych, sal gimnastycznych, kortów tenisowych i krytych pływalni). Najwięcej we Wrocławiu (59), gminie Kobierzyce (14) i gminie Siechnice (13).

Tabela 44. Stadiony, hale sportowe, sale gimnastyczne i pływalnie kryte na terenie WrOF, 2022 r.

Jednostka terytorialna	stadiony		hale sportowe		sale gimnastyczne		pływalnie kryte	
	liczba	na 10 tys. ludności	liczba	na 10 tys. ludności	liczba	na 10 tys. ludności	liczba	na 10 tys. ludności
Czernica	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Długołęka	3	0,7	2	0,5	11	2,6	0	0,0
Dobroszyce	1	1,4	1	1,4	2	2,8	0	0,0
Jelcz-Laskowice	2	0,8	1	0,4	1	0,4	1	0,4
Kąty Wrocławskie	3	1,0	2	0,7	2	0,7	2	0,7
Kobierzyce	9	3,7	1	0,4	2	0,8	2	0,8
Miękinia	1	0,5	3	1,4	0	0,0	0	0,0
Oborniki Śląskie	1	0,5	1	0,5	6	2,9	0	0,0
Oleśnica (miasto)	2	0,6	2	0,6	0	0,0	1	0,3
Oleśnica (gmina)	0	0,0	1	0,6	0	0,0	0	0,0
Oława (miasto)	1	0,3	3	0,9	5	1,5	1	0,3
Oława (gmina)	0	0,0	1	0,6	1	0,6	0	0,0
Siechnice	3	1,0	3	1,0	7	2,4	0	0,0
Sobótka	2	1,5	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Trzebnica	0	0,0	2	0,8	1	0,4	0	0,0

[20] GUS zbiera dane na temat klubów sportowych i ćwiczących co 2 lata, natomiast na temat obiektów sportowych - co 4 lata. Najnowsze dane dotyczą roku 2022. Nimi posłużono się w niniejszej analizie.

Jednostka terytorialna	stadiony		hale sportowe		sale gimnastyczne		pływalnie kryte	
	liczba	na 10 tys. ludności	liczba	na 10 tys. ludności	liczba	na 10 tys. ludności	liczba	na 10 tys. ludności
Wisznia Mała	1	0,8	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Wrocław	13	0,2	16	0,2	22	0,3	8	0,1
Zawonia	1	1,7	0	0,0	1	1,7	0	0,0
Żórawina	1	0,7	1	0,7	0	0,0	0	0,0
WrOF	44	0,4	40	0,4	61	0,6	15	0,1
woj. dolnośląskie	181	0,6	101	0,3	113	0,4	57	0,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 30.01.2025)

Obiektami służącymi przede wszystkim społeczności lokalnej są boiska. Na terenie WrOF było ich w sumie 349. Dominowały boiska piłkarskie (212). Liczbę boisk odniesiono do liczby ludności zamieszkującej obszar poszczególnych gmin. Najwyższe wartości wskaźnika osiągnęły gminy Wisznia Mała (27,7 boisk na 10 tys. ludności) i Miękinia (14,8 boisk na 10 tys. ludności).

Tabela 45. Boiska na terenie WrOF, 2022 r.

Jednostka terytorialna	boiska piłkarskie		boiska do koszykówki		boiska do piłki ręcznej		boiska do piłki siatkowej		boiska uniwersalne - wielozadaniowe	
	liczba	na 10 tys. ludności	liczba	na 10 tys. ludności	liczba	na 10 tys. ludności	liczba	na 10 tys. ludności	liczba	na 10 tys. ludności
Czernica	11	4,8	11	4,8	0	0,0	3	1,3	0	0,0
Długołęka	27	6,3	0	0,0	0	0,0	0	0,0	11	2,6
Dobroszyce	4	5,5	1	1,4	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Jelcz-Laskowice	12	5,1	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	0,4
Kąty Wrocławskie	8	2,7	6	2,0	2	0,7	7	2,4	2	0,7
Kobierzyce	11	4,5	6	2,5	0	0,0	0	0,0	14	5,7
Miękinia	26	12,4	0	0,0	0	0,0	0	0,0	5	2,4
Oborniki Śląskie	9	4,3	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	0,5
Oleśnica (miasto)	2	0,6	0	0,0	0	0,0	1	0,3	0	0,0
Oleśnica (gmina)	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Oława (miasto)	3	0,9	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Oława (gmina)	12	7,7	0	0,0	0	0,0	0	0,0	4	2,6
Siechnice	9	3,1	4	1,4	0	0,0	0	0,0	6	2,0
Sobótka	0	0,0	1	0,8	0	0,0	1	0,8	0	0,0
Trzebnica	16	6,4	1	0,4	2	0,8	2	0,8	9	3,6
Wisznia Mała	14	11,8	5	4,2	0	0,0	9	7,6	5	4,2
Wrocław	37	0,5	7	0,1	1	0,0	0	0,0	8	0,1
Zawonia	3	5,1	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Żórawina	8	6,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	0,7
WrOF	212	2,0	42	0,4	5	0,0	23	0,2	67	0,6
woj. dolnośląskie	835	2,9	114	0,4	20	0,1	82	0,3	375	1,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 30.01.2025)

Znaczenie regionalne i krajowe mają przede wszystkim obiekty sportowe zlokalizowane we Wrocławiu. Do najważniejszych z nich należą:

- Tarczyński Arena Wrocław – wielofunkcyjna hala widowiskowo-sportowa mieszcząca nowoczesny stadion o pojemności 45 100 miejsc; jedna z najnowocześniejszych tego typu aren w Polsce;
- Hala Stulecia – zabytkowy obiekt wpisany na listę UNESCO, wykorzystywany do różnorodnych wydarzeń sportowych, kulturalnych i targowych;
- Stadion Olimpijski – historyczny stadion, obecnie siedziba drużyny futbolu amerykańskiego Panthers Wrocław oraz miejsce zawodów żużlowych;
- Wrocławski Tor Wyścigów Konnych – Partynice – jedyny na Dolnym Śląsku tor wyścigów konnych, organizujący regularne gonitwy oraz wydarzenia jeździeckie;
- Aquapark Wrocław – nowoczesny kompleks basenów rekreacyjnych i sportowych, oferujący szeroką gamę atrakcji wodnych dla mieszkańców i turystów;
- Hala Sportów Walki przy ul. Racławickiej – nowoczesny obiekt sportowy, z którego korzystają sekcje Śląska Wrocław, takie jak judo, zapasy klasyczne, podnoszenie ciężarów, boks i taekwondo.

1.4.2. Kluby sportowe

Według danych BDL GUS liczba klubów sportowych w roku 2022 wynosiła 390 (w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców było to 3,7). Liczba osób ćwiczących w klubach sportowych[21] to ogółem 33,7 tys. Niemal 70% tej grupy stanowiły osoby poniżej 18 roku życia (23,5 tys.). Liczba klubów zarejestrowanych we Wrocławiu stanowiła 43% ogółu klubów sportowych na terenie WrOF. Natomiast uwzględniając stosunek liczby klubów do liczby ludności, najwyższy wskaźnik dostępności klubów sportowych odnotowano w gminach: Jelcz-Laskowice (8,0 na 10 tys. ludności), Oława (7,7) i Wisznia Mała (7,6). Pod względem wskaźnika liczby ćwiczących na tle WrOF wyróżniały się gminy: Miękinia (45,2 ćwiczących na 1000 ludności), Trzebnica (43,6), Długołęka (41,7) oraz Kobierzyce (40,8).

Tabela 46. Kluby sportowe i ćwiczący w klubach na terenie WrOF, 2022 r.

Jednostka terytorialna	kluby		ćwiczący ogółem		ćwiczący do lat 18 ogółem	
	liczba	na 10 tys. ludności	liczba	na 1000 ludności	liczba	na 1000 ludności
Czernica	9	3,9	503	21,9	413	17,9
Długołęka	25	5,8	1 790	41,7	1 319	30,7
Dobroszyce	2	2,8	125	17,3	73	10,1
Jelcz-Laskowice	19	8,0	794	33,6	404	17,1
Kąty Wrocławskie	21	7,1	937	31,5	567	19,1

[21] Klub sportowy to podmiot prowadzący działalność w zakresie kultury fizycznej i sportu, posiadający osobowość prawną lub działający na podstawie przepisów o stowarzyszeniach i zarejestrowany w odpowiednim rejestrze. (Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS)

Jednostka terytorialna	kluby		ćwiczący ogółem		ćwiczący do lat 18 ogółem	
	liczba	na 10 tys. ludności	liczba	na 1000 ludności	liczba	na 1000 ludności
Kobierzyce	17	7,0	996	40,8	608	24,9
Miękinia	13	6,2	949	45,2	719	34,3
Oborniki Śląskie	14	6,7	830	39,5	507	24,2
Oleśnica (miasto)	18	5,1	1 362	38,5	1 044	29,5
Oleśnica (gmina)	7	4,4	237	14,9	81	5,1
Oława (miasto)	19	5,7	999	30,1	500	15,1
Oława (gmina)	12	7,7	565	36,3	268	17,2
Siechnice	11	3,8	1 139	38,8	920	31,4
Sobótka	6	4,6	248	19,1	203	15,6
Trzebnica	15	6,0	1 092	43,6	875	34,9
Wisznia Mała	9	7,6	302	25,4	136	11,4
Wrocław	166	2,5	20 483	30,4	14 723	21,8
Zawonia	1	1,7	20	3,4	0	0,0
Żórawina	6	4,5	294	21,9	180	13,4
WrOF	390	3,7	33 665	31,6	23 540	22,1
woj. dolnośląskie	1 381	4,8	98 061	34,0	65 489	22,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 30.01.2025)

Dane o specjalizacjach sportowych gmin WrOF zostały zebrane w diagnozie przeprowadzonej w 2022 roku na potrzeby opracowania Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych WrOF. Zaktualizowano o dane pochodzące ze stron internetowych gmin oraz informacje zdobyte bezpośrednio od przedstawicieli urzędów gmin tworzących WrOF. Zdecydowanie najpopularniejszą dyscypliną sportową w gminach WrOF jest piłka nożna (wskazało ją 18 spośród 19 gmin). Innymi bardzo często wskazywanymi sportami drużynowymi były koszykówka (wskazana przez 7 gmin) i siatkówka (wskazana przez 9 gmin). W 13 gminach mieszkańcy chętnie trenują sztuki i sporty walki (np. judo, karate, taekwondo, zapasy)[22].

Tabela 47. Specjalizacje sportowe w gminach WrOF w 2024 r.

Gmina	Specjalizacje sportowe
Czernica	piłka nożna, judo, taekwondo, koszykówka, lekkoatletyka, podnoszenie ciężarów
Długołęka	**piłka nożna**, **lekkoatletyka**, **taekwondo**, taniec towarzyski, hokej na trawie, **siatkówka**, **koszykówka**, akrobatyka, badminton
Dobroszyce	**piłka nożna**, strzelectwo sportowe
Jelcz-Laskowice	bieganie, kolarstwo, futsal, **boks**, **siatkówka**
Kąty Wrocławskie	**piłka nożna**, **piłka ręczna**, **koszykówka**, football amerykański, tenis ziemny, tenis stołowy, **zapasy**, **judo**, **taekwondo**
Kobierzyce	piłka nożna, piłka ręczna, badminton, karate
Miękinia	piłka nożna, siatkówka, tenis stołowy
Oborniki Śląskie	piłka nożna, piłka ręczna, siatkówka
Oleśnica (miasto)	piłka ręczna, koszykówka, tenis stołowy, siatkówka, piłka nożna, lekkoatletyka, hokej, sztuki walki, pływanie

[22] Strategia ZIT WrOF na lata 2021-2027, Część diagnostyczna, str. 211

Gmina	Specjalizacje sportowe
Oleśnica (gmina)	piłka nożna
Oława (miasto)	**piłka nożna**, podnoszenie ciężarów, szachy, **lekkoatletyka**, **boks**, **piłka siatkowa kobiet**, **piłka ręczna**, pływanie, tenis stołowy, **karate**, strzelectwo, **sztuki walki**, Petanque, taniec towarzyski
Oława (gmina)	piłka nożna, piłka ręczna, koszykówka
Siechnice	koszykówka, piłka nożna, wędkarstwo, karate
Sobótka	kolarstwo, **judo, karate**, biegi, **piłka nożna**, tenis stołowy, badminton, **siatkówka**
Trzebnica	**piłka nożna**, **siatkówka**, **piłka ręczna**, **koszykówka**, tenis stołowy, **lekkoatletyka**, **boks, sporty walki**, amatorskie kolarstwo szosowe, szachy, squash, gimnastyka artystyczna, pływanie, kręgle
Wisznia Mała	**piłka nożna**, **karate**, szachy, ringo, bieganie, kolarstwo górskie, **taekwondo, judo**, tenis stołowy
Wrocław	**piłka nożna**, strzelectwo, pływanie, **koszykówka**, tenis stołowy, **lekkoatletyka**, **zapasy**
Zawonia	**piłka nożna**, **siatkówka**, kolarstwo, bieganie
Żórawina	bieganie, sztuki walki, piłka nożna, piłka ręczna

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez gminy WrOF oraz na podstawie stron internetowych gmin (dostęp: 30.01.2025)

Profesjonalnymi drużynami sportowymi z terenu WrOF, które osiągają dobre wyniki w skali ponadregionalnej są:

- WKS Śląsk Wrocław,
- Śląsk Wrocław Koszykarski,
- Betard Sparta Wrocław,
- Panthers Wrocław,
- Gwardia Wrocław,
- Volleyball Wrocław,
- KS AZS-AWF Wrocław,
- Siechnicki Klub Kyokushin Karate,
- Klub Piłki Ręcznej Gminy Kobierzyce.

Poza Wrocławiem większość klubów działa na poziomie regionalnym lub lokalnym, choć niektóre z nich mają silne tradycje i wsparcie społeczności. Poniżej wymieniono kluby spoza Wrocławia, które odnoszą sukcesy w młodzieżowych zawodach regionalnych i ogólnopolskich.[23]

- LKPR "Moto-Jelcz Oława" Sp. z o.o. (piłka ręczna),
- Miejski Atletyczny Klub Sportowy TYTAN Oława (podnoszenie ciężarów),
- Towarzystwo Siatkarskie Volley Jelcz-Laskowice (siatkówka),
- LKS Odra Głoska (tenis stołowy),
- UKS Pływanie Artystyczne Trzebnica,

[2323] Kluby zostały wskazane w oparciu klasyfikację Systemu Sportu Młodzieżowego

- KS Deichmann SKSM Mat, Sobótka (kolarstwo),
- Gminny Klub Sportowy START Długołęka (lekkoatletyka),
- Stowarzyszenie Piłki Ręcznej GOKIS Kąty Wrocławskie,
- Stowarzyszenie Biały Król, Wisznia Mała (szachy).

1.4.3. Imprezy sportowe

Istotne znaczenie w kontekście wzmacniania marketingu sportowego, odgrywa liczba zorganizowanych masowych imprez sportowych. W 2023 roku na obszarze WrOF zorganizowano 139 masowych imprez sportowych, z czego 95% odbywało się we Wrocławiu. Wydarzenia organizowano również w gminie Kobierzyce (5 imprez) i Jelczu-Laskowicach (2 imprezy). We wskazanych wydarzeniach uczestniczyło łącznie 1 327 577 osób.

Porównanie danych z rokiem 2018 wskazuje, że liczba sportowych imprez masowych organizowanych we Wrocławiu istotnie wzrosła (o 24,5% między 2018 a 2023 rokiem). Liczba osób uczestniczących w tych wydarzeniach zwiększyła się o 46,5%.

Tabela 48. Sportowe imprezy masowe i ich uczestnicy na terenie WrOF, lata 2018 i 2023

Jednostka terytorialna	sportowe		uczestnicy		uczestnicy w przeliczeniu na 1000 ludności	
	2018	2023	2018	2023	2018	2023
Jelcz-Laskowice	4	2	7 000	1 700	301	72
Kobierzyce	17	5	10 693	3 145	507	126
Wrocław	106	132	888 475	1 322 732	1 387	1 963
WrOF	127	139	906 168	1 327 577	919	1 240
woj. dolnośląskie	348	298	1 653 390	1 942 057	570	674

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 30.01.2025 i 29.04.2025)

Oto najważniejsze imprezy sportowe odbywające się na tym terenie:

- Mecze WKS Śląsk Wrocław: regularne spotkania piłkarskie drużyny Śląsk Wrocław na Tarczyński Arena Wrocław przyciągają licznych kibiców;
- Wrocław Maraton i Półmaraton: coroczne biegi uliczne gromadzące biegaczy z całego kraju i zagranicy, promujące aktywność fizyczną i zdrowy styl życia;
- Mecze Panthers Wrocław: spotkania drużyny futbolu amerykańskiego Panthers Wrocław na Stadionie Olimpijskim cieszą się rosnącą popularnością;
- Zawody żużlowe: regularne zawody żużlowe na Stadionie Olimpijskim przyciągają fanów tego sportu z całego regionu;
- Bieg Kreta: ultramaraton, w którym przebiega się tak zwany Trójkąt Sudecki; zawodnicy wyruszają z Sobótki i pokonują jedną z dwóch tras na dystansach 148 km i 377 km; koniec zawodów ma miejsce także w Sobótce - biegacze z ultramaratonu dobiegają z powrotem do punktu startowego;
- Zawody jeździeckie na Wrocławskim Torze Wyścigów Konnych – Partynice: regularne gonitwy i wydarzenia jeździeckie przyciągają miłośników koni i sportów jeździeckich.

Te wydarzenia stanowią kluczowe punkty w kalendarzu sportowym WrOF, przyciągając zarówno mieszkańców, jak i turystów, oraz promując aktywność fizyczną i integrację społeczności lokalnej.

Uzupełnienie oferty stanowią imprezy sportowe o charakterze lokalnym, wśród których można wymienić np.:

- Bieg "Biało-Czerwona Piątka"- impreza cykliczna 11 listopada (Długołęka);
- Piknik Lekkoatletyczny (Długołęka);
- Onkobieg (Długołęka);
- Bieg Lupusa o puchar Wójta Gminy Dobroszyce (Dobroszyce);
- Turniej Siatkówki Plażowej o Puchar Burmistrza Jelcza-Laskowic (Jelcz-Laskowice);
- Memoriał Barbary Szlachetki (Jelcz-Laskowice);
- Nocny Maraton dla Służb Mundurowych i ich Sympatyków Ryś (Kąty Wrocławskie);
- Bieg o Puchar Burmistrza Kątów Wrocławskich (Kąty Wrocławskie);
- Kobierzycki Bieg z Konstytucją (Kobierzyce);
- Bike Maraton (Miękinia)
- Bieg Szerszenia - Nocny Bieg Świętojański (Oleśnica (miasto));
- Tiger Cup – Międzynarodowy Turniej Judo (Oleśnica (miasto));
- Oławskie mistrzostwa strzeleckie (Oława (miasto));
- Oławski Bieg Koguta (Oława (miasto));

- Rajd Koguta (Oława (miasto));
- Bieg Uliczny o Puchar Burmistrza Siechnic (Siechnice);
- Ogólnopolski Turnieju Gimnastyki Artystycznej „Puchar Wiosny” (Siechnice);
- Bike Maraton (Sobótka);
- Półmaraton Ślężański (Sobótka);
- Uliczny Bieg Sylwestrowy (Trzebnica);
- Wiszeńska (za)Dyszka (Wisznia Mała);
- MTB Puchar Kocich Gór (Wisznia Mała i Oborniki Śląskie);
- Biegamy Na Biało - Czerwono (Zawonia).

1.4.4. Potrzeby gmin WrOF w zakresie budowy, rozbudowy i modernizacji infrastruktury sportowej i rekreacyjnej o zasięgu ponadlokalnym

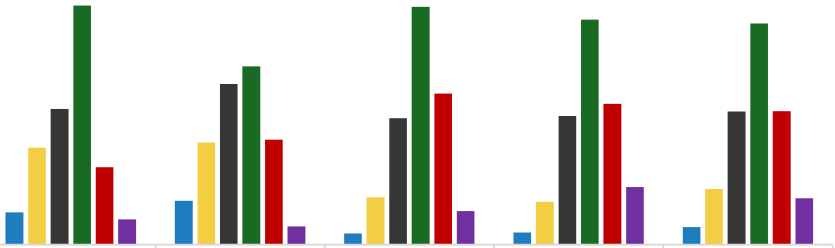
Tabela 49. Potrzeby gmin WrOF w zakresie budowy, rozbudowy i modernizacji infrastruktury sportowej i rekreacyjnej o zasięgu ponadlokalnym

Gmina	Potrzeby gmin w zakresie budowy, rozbudowy i modernizacji infrastruktury sportowej i rekreacyjnej o zasięgu ponadlokalnym
Długołęka	• Budowa hali lekkoatletycznej w Długołęce;
Dobroszyce	• Budowa świetlicy z salą widowiskową
Kobierzyce	• Budowa basenu; • Budowa boiska do piłki plażowej wraz z trybunami; • Budowa pełnowymiarowego boiska ze sztuczną nawierzchnią.
Oława (miasto)	• Budowla hali sportowo-widowiskowej na 3 000 osób
Trzebnica	Modernizacja Stadionu Fair Play Arena w Trzebnicy: • budowa dwóch boisk treningowych o nawierzchni trawiastej, • wymiana trawy na płycie boiska, • modernizacja i przebudowa budynku szatniowego, • wymiana nawierzchni poliuretanowej na trawiastą istniejącego boiska, • modernizacja oświetlenia wokół bieżni na ledowe; • modernizacja trybun oraz wzmocnienie skarpy.
Wrocław	• Budowa hali sportowo-widowiskowej, • Budowa stadionu lekkoatletycznego, • Remont toru kolarskiego, • Remont stadionu lekkoatletycznego AWF
Zawonia	• Budowa stadionu wraz z boiskiem pełnowymiarowym trawiastym.
Żórawina	• Budowa pełnowymiarowej hali sportowo-widowiskowej; • Budowa rekreacyjnych tras rowerowych.

Źródło: ankieta internetowa z udziałem przedstawicieli gmin tworzących WrOF (stan na dzień 31.01.2025)

Mieszkańcy gmin tworzących WrOF dość dobrze oceniają ofertę sportowo-rekreacyjną dostępną w swoich miejscowościach. Średnia ocen wyniosła 3,71 (w skali od 1 do 5). Najwięcej głosów zadowolenia wyrazili mieszkańcy gmin miejsko-wiejskich oraz mieszkańcy Wrocławia (około 62% ocen pozytywnych i około 9,5% ocen negatywnych).

Wykres 16. Ocena oferty sportowo-rekreacyjnej w okolicy zamieszkania badanego [N=1465]

	gminy miejskie [M=3,40]	gminy wiejskie [M=3,34]	gminy miejsko-wiejskie [M=3,82]	Wrocław [M=3,80]	WrOF [M=3,71]
1 – bardzo źle	5,3%	7,2%	1,8%	2,0%	2,9%
2 – dosyć źle	16,0%	16,8%	7,8%	7,1%	9,2%
3 – przeciętnie	22,3%	26,4%	20,8%	21,2%	21,9%
4 – dosyć dobrze	39,4%	29,3%	39,2%	37,0%	36,4%
5 – bardzo dobrze	12,8%	17,3%	24,9%	23,2%	22,0%
nie wiem/nie mam zdania	4,2%	3,0%	5,5%	9,5%	7,6%

Źródło: Raport z badań ilościowych przeprowadzonych w ramach diagnozy WrOF, IB IPC 2025

1.4.5. Podsumowanie

- Gminy WrOF mają rozbudowaną ofertę dotyczącą zajęć sportowych z różnorodnych dyscyplin, jednakże z uwagi na stały wzrost liczby mieszkańców i rosnące potrzeby, kluczowe jest jej dalsze rozwijanie i rozbudowa infrastruktury sportowej.
- Dodatkowo w celu umożliwienia realizacji różnorodnych zajęć, ważne jest zapewnienie odpowiedniego sprzętu i wyposażenia w poszczególnych gminach.

1.5. Ochrona zdrowia i pomoc społeczna

Kluczowym aspektem jakości życia mieszkańców jest dostęp do placówek medycznych oraz programów profilaktycznych. Na terenie WrOF, w 2023 roku odnotowano w sumie 805 podmiotów ambulatoryjnych. Liczba ta wzrosła o 85 w stosunku do 2018 roku. Podmioty zlokalizowane na terenie gmin WrOF stanowią niemal połowę wszystkich jednostek znajdujących się w województwie dolnośląskim. Najwięcej przychodni zlokalizowanych było we Wrocławiu (629), Oleśnicy - miasto (25) oraz w Kobierzycach (16); zaś najmniej w: Dobroszycach (2), Wiszni Małej (2), gminie Oława (2), Zawoni (3). W przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców najwyższy wskaźnik dostępności przychodni odnotowano we Wrocławiu (9), Oleśnicy (7), Kobierzycach (6) i Trzebnicy (6). W 2023 roku, liczba przychodni w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców na terenie WrOF (8) była wyższa w stosunku do kraju (6) i całego województwa dolnośląskiego (6).

Tabela 50. Podmioty ambulatoryjne - przychodnie ogółem oraz na 10 tys. ludności na terenie WrOF

Jednostka terytorialna	Przychodnie ogółem			Przychodnie na 10 tys. ludności		
	2018	2023	Dynamika [%]	2018	2023	Dynamika [%]
Czernica	4	6	+50,0%	3	3	-
Długołęka	10	15	+50,0%	3	3	-
Dobroszyce	2	2	-	3	3	-
Jelcz-Laskowice	10	9	-10,0%	4	4	-
Kąty Wrocławskie	14	12	-14,3%	6	4	-33,3%
Kobierzyce	15	16	+6,7%	7	6	-14,3%
Miękinia	9	7	-22,2%	6	3	-50,0%
Oborniki Śląskie	11	11	-	5	5	-
Oleśnica (miasto)	21	25	+19,0%	6	7	+16,7%
Oleśnica (gmina)	5	5	-	4	3	-25,0%
Oława (miasto)	17	22	+29,4%	5	7	+40,0%
Oława (gmina)	3	2	-33,3%	2	1	-50,0%
Siechnice	10	14	+40,0%	5	5	-
Sobótka	5	3	-40,0%	4	2	-50,0%
Trzebnica	14	15	+7,1%	6	6	-
Wisznia Mała	2	2	-	2	2	-
Wrocław	560	629	+12,3%	9	9	-
Zawonia	3	3	-	5	5	-
Żórawina	5	7	+40,0%	5	5	-
WrOF	720	805	+11,8%	7	8	+14,3%
woj. dolnośląskie	1 602	1 666	+4,00%	6	6	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 03.02.2025)

Infrastruktura świadczeń leczenia szpitalnego oraz ambulatoryjnej opieki specjalistycznej warunkuje dostępność, jakość i efektywność opieki zdrowotnej. To materialna i organizacyjna podstawa systemu ochrony zdrowia, od której zależy, czy pacjenci otrzymają pomoc w potrzebie. Jak widać, w miastach i większych ośrodkach dostępność infrastruktury leczenia szpitalnego oraz ambulatoryjnej opieki specjalistycznej jest większa. Mieszkańcy Czernicy, Długołęki, Miękini, Zawoni korzystają z opieki specjalistycznej w innych ośrodkach/większych miastach. Leczenie szpitalne odnotowano w Oleśnicy, Oławie, Trzebnicy i Wrocławiu. W całym województwie dolnośląskim liczba zawartych umów w zakresie ambulatoryjnej opieki specjalistycznej w 2023 roku wynosiła 424 oraz 170 w zakresie leczenia szpitalnego.

Tabela 51. Infrastruktura świadczeń leczenia szpitalnego oraz ambulatoryjnej opieki specjalistycznej na terenie WrOF (dane za rok 2024)

Jednostka terytorialna	Ambulatoryjna opieka specjalistyczna		Leczenie szpitalne	
	Liczba zawartych umów	Liczba świadczeniodawców	Liczba zawartych umów	Liczba świadczeniodawców
Czernica	0	0	0	0

Długołęka	0	0	0	0
Dobroszyce	1	1	0	0
Jelcz-Laskowice	1	1	0	0
Kąty Wrocławskie	2	2	0	0
Kobierzyce	1	1	0	0
Miękinia	0	0	0	0
Oborniki Śląskie	2	2	0	0
Oleśnica (miasto)	6	6	1	1
Oleśnica (gmina)	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
Oława (miasto)	5	5	3	1
Oława (gmina)	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
Siechnice	1	1	0	0
Sobótka	2	2	0	0
Trzebnica	3	2	2	1
Wisznia Mała	1	1	0	0
Wrocław	102	95	63	25
Zawonia	0	0	0	0
Żórawina	1	1	0	0
WrOF	128	120	69	28
woj. dolnośląskie	424	399	170	72

Źródło: wyszukiwarka świadczeń NFZ, informator o umowach, https://aplikacje.nfz.gov.pl/umowy/Provider/Search?Branch=01 (dostęp: 03.02.2025)

Poniżej zaprezentowano szpitale i placówki całodobowej opieki medycznej dostępne na terenie WrOF. Zestawienie placówek przygotowano na podstawie bazy danych NFZ (szpitale i opieka całodobowa). Należy zauważyć, że nagromadzenie szpitali i miejsc całodobowej opieki występuje we Wrocławiu z uwagi na status miasta wojewódzkiego i obecność wielu placówek specjalistycznych.

Tabela 52. Szpitale i placówki opieki całodobowej w powiatach WrOF

powiat	Nazwa placówki
oleśnicki	• Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Gaja Spółka z Ograniczoną Odpowiedzialnością • Ośrodek Medycyny Paliatywnej i Hospicyjnej Będkowo El Zein Spółka Jawna • Powiatowy Zespół Szpitali
oławski	• NZOZ Stacja Opieki, Centrum Pielęgniarstwa Rodzinnego, Rehabilitacji, Opieki Paliatywnej Caritas Archidiecezji Wrocławskiej • Zespół Opieki Zdrowotnej w Oławie
średzki	• NZOZ Stacja Opieki, Centrum Pielęgniarstwa Rodzinnego, Rehabilitacji, Opieki Paliatywnej Caritas Archidiecezji Wrocławskiej • Przychodnia „OMEGA-MED." Hospicjum Domowe Malczyce • Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Malczycach • Zakład Opiekuńczo Leczniczy dla Dorosłych Prowadzony Przez Zgromadzenie Sióstr Albertynek Posługujących Ubogim
trzebnicki	• Centrum pod wezwaniem Świętej Jadwigi Śląskiej prowadzące Zakład Opiekuńczo - Leczniczy dla Dorosłych • Dolnośląskie Centrum Onkologii, Pulmonologii i Hematologii • Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Vitomed" • Ośrodek Medycyny Paliatywnej i Hospicyjnej Będkowo El Zein Spółka Jawna • Szpital im. św. Jadwigi Śląskiej w Trzebnicy • Zol Oborniki Spółka z Ograniczoną Odpowiedzialnością. Zakład Opiekuńczo -

	Leczniczy
wrocławski	• Invictimed Spółka z Ograniczoną Odpowiedzialnością • Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Gaja Spółka z Ograniczoną Odpowiedzialnością • Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Nadzieja Sylwia Dereń. Ośrodek leczenia uzależnień bliżej niescharakteryzowanych • NZOZ Stacja Opieki, Centrum Pielęgniarstwa Rodzinnego, Rehabilitacji, Opieki Paliatywnej Caritas Archidiecezji Wrocławskiej • ORTHOS Szpital Wielospecjalistyczny Spółka z Ograniczoną Odpowiedzialnością • Stowarzyszenie "MONAR". Hostel dla Uzależnionych od Substancji Psychoaktywnych • Zakład Opiekuńczo-Leczniczy Dla Dzieci Prowadzony przez Zgromadzenie Sióstr św. Józefa • Zgromadzenie Sióstr Maryi Niepokalanej Prowincja Polska. Zakład Opiekuńczo-Leczniczy
Wrocław	• Wojskowy Szpital Kliniczny z Poliklinika Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej we Wrocławiu • ARTEMED Centrum Medyczne Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej • Bonifraterskie Centrum Medyczne Spółka z Ograniczoną Odpowiedzialnością • Dolnośląskie Centrum Chorób Serca im. Prof. Zbigniewa Religi - Medinet Spółka z Ograniczoną Odpowiedzialnością • Dolnośląskie Centrum Onkologii, Pulmonologii i Hematologii • Dolnośląskie Centrum Zdrowia Psychicznego Spółka z Ograniczoną Odpowiedzialnością • Dolnośląski Szpital Specjalistyczny im. T. Marciniaka - Centrum Medycyny Ratunkowej • Ekumeniczna Stacja Opieki - Centrum Pielęgniarstwa Rodzinnego, Rehabilitacji i Opieki Paliatywnej we Wrocławiu • EMEIS Spółka z Ograniczoną Odpowiedzialnością • Medicus Spółka z Ograniczoną Odpowiedzialnością • M-MED. Grupa Medyczna Spółka z Ograniczoną Odpowiedzialnością • Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Gaja Spółka z Ograniczoną Odpowiedzialnością • Ośrodek Medycyny Paliatywnej i Hospicyjnej Będkowo El Zein Spółka Komandytowa • Ośrodek Mikrochirurgii i Terapii Okulistycznej "OKO.M" Jarosław Miśkiewicz • Ośrodek Okulistyki Klinicznej SPEKTRUM • Ośrodek Świętego Jerzego we Wrocławiu prowadzący Zakład Opiekuńczo-Leczniczy • Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji we Wrocławiu • Stowarzyszenie Medyczne Hospicjum dla Dzieci Dolnego Śląska "Formuła Dobra" • Stowarzyszenie "MONAR". Ośrodek Leczenia, Terapii i Rehabilitacji Uzależnień dla Dzieci i Młodzieży • Szpital Specjalistyczny im A. Falkiewicza we Wrocławiu • Uniwersytecki Szpital Kliniczny Im. Jana Mikulicza-Radeckiego we Wrocławiu • Vratislavia Medica Spółka z Ograniczoną Odpowiedzialnością • Wojewódzki Szpital Specjalistyczny im. J. Gromkowskiego • Wojewódzki Szpital Specjalistyczny we Wrocławiu • Wrocławskie Centrum Okulistyczne Markuszewski Markuszewska Spółka Komandytowa • Wrocławskie Hospicjum dla Dzieci • Zakład Opiekuńczo -Leczniczy dla Dorosłych prowadzony przez Zgromadzenie Sióstr Albertynek • Zakład Opiekuńczo-Leczniczy o Profilu Rehabilitacyjnym Zgromadzenia Sióstr św. Elżbiety

Źródło: opracowanie własne na podstawie https://gsl.nfz.gov.pl/GSL/GSL/Szpitale (dostęp: 06.02.2025)

W kontekście placówek ochrony zdrowia warto także zwrócić uwagę na podmioty świadczące usługi medyczne. Liczba firm prowadzących działalność w sekcji Q dział 86 PKD208[24] na obszarze WrOF w 2023 roku zwiększyła się o 3,4 tys. w stosunku do roku porównawczego i wynosiła 12 946 podmiotów. Zaś w całym województwie dolnośląskim było ich 23 268. Największą koncentrację podmiotów gospodarczych związanych z usługami medycznymi odnotowano we Wrocławiu (9 633), Długołęce (469) oraz w Kobierzycach (405). Natomiast najmniej było ich w Zawoni (18). Rozwój tego sektora ma kluczowe znaczenie ze względu na rosnącą liczbę osób w wieku poprodukcyjnym, narastające choroby cywilizacyjne, uzależnienia, trudności związane ze zdrowiem psychicznym oraz konieczność zapewnienia opieki osobom wymagającym szczególnego wsparcia. W 2023 roku, w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, najwyższą wartość odnotowano w gminie Kobierzyce (16), kolejno we Wrocławiu (14), w Siechnicach (12); zaś najniższą wartość obserwowano dla Zawoni (3), gminy Oława (4), gminy Oleśnica (4), Jelcza-Laskowic (4).

Tabela 53. Liczba podmiotów gospodarczych prowadzących działalność w sekcji Q dział 86 PKD na terenie WrOF

Jednostka terytorialna	Liczba podmiotów gospodarczych prowadzących działalność w sekcji Q dział 86 PKD				
	2018	2023	Zmiana	Dynamika [%]	Liczba podmiotów na 1000 mieszkańców w 2023 roku
Czernica	157	274	+117	+74,5%	11
Długołęka	264	469	+205	+77,7%	11
Dobroszyce	25	38	+13	+52,0%	5
Jelcz-Laskowice	63	94	+31	+49,2%	4
Kąty Wrocławskie	162	265	+103	+63,6%	9
Kobierzyce	255	405	+150	+58,8%	16
Miękinia	64	120	+56	+87,5%	6
Oborniki Śląskie	125	166	+41	+32,8%	8
Oleśnica (miasto)	217	256	+39	+18,0%	7
Oleśnica (gmina)	35	67	+32	+91,4%	4
Oława (miasto)	161	195	+34	+21,1%	6
Oława (gmina)	42	60	+18	+42,9%	4
Siechnice	208	364	+156	+75,0%	12
Sobótka	45	64	+19	+42,2%	5
Trzebnica	133	186	+53	+39,8%	7
Wisznia Mała	72	121	+49	+68,1%	10
Wrocław	7 407	9 633	+2226	+30,1%	14
Zawonia	9	18	+9	+100,0%	3
Żórawina	85	151	+66	+77,6%	11
WrOF	9 529	12 946	+3 417	+35,9%	12
woj. dolnośląskie	18 361	23 268	+4 907	+26,7%	8

[24] Sekcja Q – opieka zdrowotna i pomoc społeczna, dział 86 – opieka zdrowotna

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 07.02.2025)

W 2023 roku liczba udzielonych porad lekarskich w zakresie ambulatoryjnej opieki zdrowotnej (podstawowej i specjalistycznej) na terenie gmin WrOF wyniosła 10 641 897 (wzrost o 19,1% w stosunku do 2018 roku). Porady udzielone w gminach WrOF stanowiły 44,8% wszystkich porad udzielonych na terenie województwa dolnośląskiego. Największą liczbę porad odnotowano we Wrocławiu (8 553 756), Oleśnicy (337 355) i Oławie (282 394). Największy wzrost obserwowano w Żórawinie (+58,5%), Czernicy (+54,6%) oraz w Długołęce (+47,6%); spadek odnotowano natomiast w gminie Oława (-13,8%), Kątach Wrocławskich (-7,7%) i Obornikach Śląskich (-2,8%).

Tabela 54. Porady lekarskie w zakresie ambulatoryjnej opieki zdrowotnej (podstawowej i specjalistycznej) na terenie WrOF

Jednostka terytorialna	Porady lekarskie ogółem		
	2018	2023	Dynamika [%]
Czernica	36 036	55 723	+54,6%
Długołęka	102 700	151 566	+47,6%
Dobroszyce	35 157	38 758	+10,2%
Jelcz-Laskowice	160 284	164 671	+2,7%
Kąty Wrocławskie	124 239	114 711	-7,7%
Kobierzyce	139 350	189 722	+36,1%
Miękinia	41 043	44 872	+9,3%
Oborniki Śląskie	110 363	107 271	-2,8%
Oleśnica (miasto)	284 411	337 355	+18,6%
Oleśnica (gmina)	25 916	29 576	+14,1%
Oława (miasto)	274 463	282 394	+2,9%
Oława (gmina)	30 669	26 436	-13,8%
Siechnice	108 476	129 396	+19,3%
Sobótka	63 603	78 751	+23,8%
Trzebnica	145 821	193 132	+32,4%
Wisznia Mała	23 426	26 921	+14,9%
Wrocław	7 185 927	8 553 756	+19,0%
Zawonia	27 652	31 661	+14,5%
Żórawina	53 785	85 225	+58,5%
WrOF	8 932 278	10 641 897	+19,1%
woj. dolnośląskie	21 821 897	23 733 575	+8,8%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 03.02.2025)

Liczba udzielonych porad lekarskich na terenie WrOF w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej wynosiła 5 022 498 (wzrost o 19,4% w stosunku do roku 2018). Największą liczbę porad lekarskich udzielono we Wrocławiu (3 487 444), Oleśnicy (207 888) i Oławie (185 284). W większości omawianych jednostek liczba porad lekarskich wzrosła w analizowanym okresie. Największy wzrost obserwowano w Czernicy (+54,6%), Żórawinie (+43,4%) oraz Oleśnicy (+40,7%); spadek odnotowano natomiast w Kątach Wrocławskich (-8,2%), Obornikach Śląskich (-6,6%) oraz w gminie Oława (-13,8%).

Tabela 55. Podstawowa opieka zdrowotna - porady lekarskie na terenie WrOF

Jednostka terytorialna	Porady lekarskie ogółem (podstawowa opieka zdrowotna)			% udział wizyt w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej w ogóle udzielonych porad	
	2018	2023	Dynamika [%]	2018	2023
Czernica	36 036	55 723	+54,6%	100%	100%
Długołęka	96 291	130 031	+35,0%	93,8%	85,8%
Dobroszyce	33 265	37 206	+11,8%	94,6%	96,0%
Jelcz-Laskowice	110 744	118 413	+6,9%	69,1%	71,9%
Kąty Wrocławskie	99 141	91 033	-8,2%	79,8%	79,4%
Kobierzyce	89 468	114 499	+28,0%	64,2%	60,4%
Miękinia	41 026	44 872	+9,4%	100,0%	100,0%
Oborniki Śląskie	87 932	82 145	-6,6%	79,7%	76,6%
Oleśnica (miasto)	147 758	207 888	+40,7%	52,0%	61,6%
Oleśnica (gmina)	11 880	14 453	+21,7%	45,8%	48,9%
Oława (miasto)	184 459	185 284	+0,4%	67,2%	65,6%
Oława (gmina)	30 669	26 436	-13,8%	100,0%	100,0%
Siechnice	90 242	104 411	+15,7%	83,2%	80,7%
Sobótka	60 901	72 918	+19,7%	95,8%	92,6%
Trzebnica	111 936	143 018	+27,8%	76,8%	74,1%
Wisznia Mała	20 415	24 526	+20,1%	87,1%	91,1%
Wrocław	2 934 008	3 487 444	+18,9%	40,8%	40,8%
Zawonia	26 976	30 926	+14,6%	97,6%	97,7%
Żórawina	35 748	51 272	+43,4%	66,5%	60,2%
WrOF	4 207 869	5 022 498	+19,4%	47,1%	47,2%
woj. dolnośląskie	13 036 909	13 868 051	+6,4%	59,7%	58,4%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 03.02.2025)

Biorąc pod uwagę wizyty u lekarzy specjalistów (porady lekarskie w zakresie specjalistycznej opieki zdrowotnej) należy zauważyć, że nie we wszystkich gminach obserwowano dostęp do specjalistycznej opieki zdrowotnej, tj. w gminie Czernica, Oława (gmina wiejska) oraz Miękinia. Na całym terenie WrOF, w 2023 roku odnotowano 5 619 339 wizyt u lekarzy specjalistów, co oznacza, że było ich o ponad 500 tys. więcej w porównaniu do wizyt w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej. Pod względem udzielonych porad u lekarzy specjalistów WrOF wypada korzystniej na tle województwa, bowiem wizyty u lekarzy specjalistów we WrOF stanowiły 52,8% wszystkich odnotowanych porad lekarskich, zaś w całym województwie udział ten w 2023 roku wynosił 41,6%. Najwięcej wizyt u lekarzy specjalistów odnotowano we Wrocławiu (5 066 312), Oleśnicy (129 467) i Oławie – miasto (129 467); zaś najmniej w Zawoni (735).

Tabela 56. Porady lekarskie w zakresie specjalistycznej opieki zdrowotnej

Jednostka terytorialna	Wizyty u lekarzy specjalistów			% udział wizyt w zakresie specjalistycznej opieki zdrowotnej w ogóle udzielonych porad	
	2018	2023	Dynamika [%]	2018	2023
Długołęka	6 409	21 535	+236,0%	6,2%	14,2%
Dobroszyce	1 892	1 552	-18,0%	5,4%	4,0%
Jelcz-Laskowice	49 540	46 258	-6,6%	6,2%	14,2%

Kąty Wrocławskie	25 098	23 678	-5,7%	5,4%	4,0%
Kobierzyce	49 882	75 223	+50,8%	30,9%	28,1%
Miękinia	17	0	-100,0%	20,2%	20,6%
Oborniki Śląskie	22 431	25 126	+12,0%	35,8%	39,6%
Oleśnica (miasto)	136 653	129 467	-5,3%	0,0%	0,0%
Oleśnica (gmina)	14 036	15 123	+7,7%	20,3%	23,4%
Oława (miasto)	90 004	97 110	+7,9%	48,0%	38,4%
Siechnice	18 234	24 985	+37,0%	16,8%	19,3%
Sobótka	2 702	5 833	+115,9%	4,2%	7,4%
Trzebnica	33 885	50 114	+47,9%	23,2%	25,9%
Wisznia Mała	3 011	2 395	-20,5%	12,9%	8,9%
Wrocław	4 251 919	5 066 312	+19,2%	59,2%	59,2%
Zawonia	676	735	+8,7%	2,4%	2,3%
Żórawina	18 037	33 953	+88,2%	33,5%	39,8%
WrOF	4 724 409	5 619 399	+18,9%	52,9%	52,8%
woj. dolnośląskie	8 784 988	9 865 524	+12,3%	40,3%	41,6%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 03.02.2025)

W 2023 roku liczba teleporad we wszystkich gminach WrOF wyniosła 1 223 519, w tym nieco więcej stanowiły teleporady w podstawowej opiece zdrowotnej - 617 tys. w stosunku do 606 tys. teleporad z zakresu specjalistycznej opieki zdrowotnej. Zaś w całym województwie dolnośląskim odnotowano 1 905 235 teleporad, w tym 1 194 333 w podstawowej opiece zdrowotnej i 710 903 w specjalistycznej opiece zdrowotnej.

Tabela 57. Teleporady lekarskie w zakresie ambulatoryjnej opieki zdrowotnej na terenie WrOF, 2023 r.

Jednostka terytorialna	teleporady ogółem	teleporady w podstawowej opiece zdrowotnej	teleporady w specjalistycznej opiece zdrowotnej
Czernica	2 268	2 268	0
Długołęka	9 109	9 109	0
Dobroszyce	180	180	0
Jelcz-Laskowice	12 169	11 145	1 024
Kąty Wrocławskie	5 452	5 030	422
Kobierzyce	15 962	12 880	3 082
Miękinia	5 557	5 557	0
Oborniki Śląskie	6 137	5 153	984
Oleśnica (miasto)	16 360	13 939	2 421
Oleśnica (gmina)	160	160	0
Oława (miasto)	14 271	13 165	1 106
Oława (gmina)	1 788	1 788	0
Siechnice	11 453	10 960	493
Sobótka	5 332	5 265	67
Trzebnica	23 548	23 424	124
Wisznia Mała	2 710	2 710	0
Wrocław	1 083 723	487 382	596 341
Zawonia	93	93	0
Żórawina	7 247	7 163	84

WrOF	1 223 519	617 371	606 148
woj. dolnośląskie	1 905 236	1 194 333	710 903

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 03.02.2025)

Istotnym aspektem związanym z usługami zdrowotnymi jest także dostępność aptek. Zarówno we WrOF, jak i w całym regionie wzrosła liczba ludności przypadająca na aptekę ogólnodostępną. Na całym obszarze WrOF ogólna liczba aptek w 2023 roku wynosiła 329. Ani jedna apteka nie funkcjonowała na terenie Oleśnicy (gmina wiejska). Ogólna liczba aptek w latach 2018-2023 na obszarze WrOF zmalała o 13,9%. W latach 2018-2023 wzrosła liczba osób przypadająca na aptekę niemal we wszystkich gminach WrOF (jedynie w Oławie i Zawoni obserwowano poprawę sytuacji). W przeliczeniu na liczbę mieszkańców, w 2023 roku największe obciążenie aptek występowało w Miękini, gdzie na jedną placówkę przypadało 21,6 tys. osób, w Żórawinie (13,7 tys. osób) oraz w Wiszni Małej (12,1 tys. osób).

Tabela 58. Ludność na aptekę ogólnodostępną na terenie WrOF

Jednostka terytorialna	Ludność na aptekę ogólnodostępną	
	2018	2023
Czernica	3 893	4 795
Długołęka	4 593	8 793
Dobroszyce	3 334	3 633
Jelcz-Laskowice	2 911	2 964
Kąty Wrocławskie	3 080	4 315
Kobierzyce	3 014	4 163
Miękinia	8 088	21 613
Oborniki Śląskie	3 368	4 218
Oleśnica (miasto)	2 483	2 342
Oleśnica (gmina)	0	0
Oława (miasto)	2 993	2 764
Oława (gmina)	7 600	7 818
Siechnice	3 137	5 036
Sobótka	2 565	3 249
Trzebnica	3 038	3 591
Wisznia Mała	10 370	12 112
Wrocław	2 232	2 807
Zawonia	2 979	2 933
Żórawina	5 433	13 720
WrOF	75 111	110 866
woj. dolnośląskie	2 798	3 253

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 03.02.2025)

Dostępność do specjalistycznej opieki zdrowotnej (w ramach oceny poszczególnych elementów jakości życia we WrOF) została najniżej oceniona przez mieszkańców gmin WrOF biorących udział w badaniu ilościowym zrealizowanym w styczniu 2025 roku. Biorąc pod uwagę miejsce zamieszkania respondenta, lepiej oceniano ten aspekt we Wrocławiu, zaś najgorzej w gminach wiejskich. Z tego

względu, dla respondentów mieszkających w gminach wiejskich dostępność do opieki zdrowotnej była ważniejsza niż w przypadku pozostałych gmin (miejskich i wiejsko-miejskich). Należy także zauważyć, że dostępność do opieki zdrowotnej to element jakości życia, który został wskazany przez badanych jako jeden z najważniejszych w ich życiu, zaraz po poczuciu bezpieczeństwa, zieleni oraz własnej sytuacji materialnej[25].

Z kolei, uczestnicy zogniskowanych wywiadów grupowych zwrócili uwagę na ograniczenia/ braki w obszarze opieki zdrowotnej. W poniższej tabeli zaprezentowano najważniejsze uwagi respondentów w podziale na miejsce zamieszkania. Na podstawie zgłaszanych problemów można wyróżnić kilka głównych obszarów, w których mieszkańcy doświadczają trudności związanych z opieką zdrowotną. Przepełnienie placówek i długi czas oczekiwania na wizyty to jedno z kluczowych obszarów problemowych. Mieszkańcy Wrocławia i okolicznych gmin skarżą się na ograniczony dostęp do dobrej jakości publicznej opieki zdrowotnej (podstawowej i specjalistycznej), co zmusza mieszkańców do korzystania z prywatnej opieki zdrowotnej. Wysokie ceny usług prywatnych są problemem dla mieszkańców gmin WrOF. W wielu gminach (m.in. Katy Wrocławskie, Długołęka, Trzebnica) dostęp do specjalistycznych usług medycznych jest mocno ograniczony, co zmusza mieszkańców do dojazdów do większych miast, głównie Wrocławia. Kolejno, mieszkańcy Oleśnicy zgłaszają brak Szpitalnego Oddziału Ratunkowego (SOR), co oznacza konieczność transportu pacjentów w stanie zagrożenia życia do innych miejscowości. Poza Wrocławiem dostępność szpitali jest ograniczona. W wielu miejscach (np. we Wrocławiu) brakuje także bezpłatnego wsparcia psychologicznego, co może prowadzić do pogłębienia problemów zdrowotnych u osób w kryzysie psychicznym. Respondenci dostrzegali pilną potrzebę zwiększenia liczby lekarzy specjalistów, psychiatrów i lekarzy rodzinnych. Koniecznym jest rozwój infrastruktury medycznej w mniejszych miejscowościach, w tym otwieranie nowych przychodni i oddziałów szpitalnych, a także zwiększenie dostępności usług diagnostycznych i rehabilitacyjnych, aby skrócić czas oczekiwania na badania i zabiegi. Ponadto, ważną kwestią jest również rozszerzenie wsparcia psychologicznego, zwłaszcza dla osób starszych i osób w kryzysie zdrowia psychicznego.

Tabela 59. Zgłaszane problemy w obszarze zdrowia i opieki

Miejsce zamieszkania	Zgłaszane problemy
Wrocław	Przepełnienie szpitali i przychodni, wysokie ceny usług prywatnych, długie kolejki do specjalistów; niewystarczająca liczba lekarzy rodzinnych, długie oczekiwanie na wizyty kontrolne; wysokie koszty leczenia prywatnego, brak dostępu do specjalistycznej opieki publicznej; niedobór specjalistycznych placówek zdrowotnych; ograniczona liczba świadczeń socjalnych, brak wsparcia psychologicznego
Wrocław (Klecina)	Ograniczona oferta usług medycznych

[25] Raport z badań ilościowych przeprowadzonych w ramach diagnozy WrOF, IB IPC 2025

Wrocław (Krzyki)	Długie kolejki do specjalistów, brak dostępu do niektórych specjalistów; brak wystarczającej liczby geriatrów; brak wsparcia dla samotnych seniorów, ograniczona liczba programów pomocowych
Wrocław (Psie Pole)	Braki kadrowe w służbie zdrowia, długie terminy oczekiwania na zabiegi; ograniczony dostęp do diagnostyki, długie terminy oczekiwania na badania
Wrocław (Fabryczna)	Ograniczony dostęp do rehabilitacji, brak wsparcia psychologicznego
Wrocław (Śródmieście)	Przepełnienie przychodni, problemy z rejestracją na badania; ograniczony dostęp do bezpłatnych usług wsparcia, wysokie koszty terapii prywatnych; brak indywidualnego podejścia do pacjentów
Wrocław (Stare Miasto)	Problemy z dostępnością usług stomatologicznych, brak specjalistycznych klinik pediatrycznych
Wrocław (Jagodno)	Brak placówek zdrowotnych, konieczność dojazdu do innych dzielnic; brak dostępu do specjalistycznych usług wsparcia; brak szpitala w okolicy, trudny dostęp do opieki długoterminowej
Wrocław (Maślice)	Brak publicznych placówek zdrowotnych w pobliżu, wysokie koszty prywatnych usług
Wrocław (Gaj)	Problemy z terminami wizyt lekarskich, ograniczony dostęp do rehabilitacji
Bielany Wrocławskie	Ograniczony dostęp do usług medycznych
Trzebnica	Brak specjalistycznej opieki zdrowotnej, konieczność dojazdów do Wrocławia
Kąty Wrocławskie	Ograniczona dostępność usług medycznych, ograniczony dostęp do specjalistów
Oleśnica	Brak SOR, niska jakość usług medycznych
Jelcz-Laskowice	Brak specjalistycznych placówek medycznych
Oława	Problemy z jakością usług zdrowotnych
Sobótka	Ograniczony dostęp do specjalistów, brak szpitala w bliskiej odległości
Długołęka	Problemy z dostępem do lekarzy specjalistów; brak lokalnych placówek specjalistycznych
Smolec (gmina Kąty Wrocławskie)	Ograniczony dostęp do specjalistycznych usług medycznych
Oborniki Śląskie	Długie kolejki do specjalistów
Siechnice	Brak szpitala w pobliżu
Żórawina	Potrzeba budowy nowych filii Ośrodka Zdrowia w rejonie Komorowice; budowa lądowiska na dachu Ośrodka Zdrowia w Żórawinie; brak aptek; brak wystarczających świadczeń zdrowotnych/ profilaktycznych, opieki psychologicznej, dietetycznej.

Źródło: Raport z badań jakościowych przeprowadzonych w ramach diagnozy WrOF, IB IPC 2025

W tym miejscu warto także zaakcentować obserwowane przez badanych problemy w kontekście wsparcia psychologicznego na terenie WrOF. Do najważniejszych wskazań rozmówców należy zaliczyć:

- długie kolejki do specjalistów,
- brak bezpłatnych konsultacji psychologicznych (niska dostępność bezpłatnego leczenia terapeutycznego),
- ograniczony dostęp do terapeutów specjalizujących się w pracy z osobami starszymi,
- brak kompleksowych programów wsparcia psychologicznego dla seniorów,
- brak specjalistycznego wsparcia psychologicznego dla dzieci i młodzieży,
- niewystarczająca liczba ośrodków wsparcia psychologicznego,
- problemy z rejestracją na konsultacje,

- wysokie koszty prywatnych terapii[26].

Podczas warsztatów diagnostycznych z udziałem interesariuszy (partnerów samorządowych gmin WrOF) poświęconych sferze społecznej zaakcentowano wyzwania w ochronie zdrowia. Podkreślano słaby dostęp do opieki zdrowotnej, brak wyspecjalizowanej kadry, kryzys psychiczny dzieci i młodzieży, a także dorosłych i osób w wieku senioralnym. Uwypuklono także problem lepszej dostępności do opieki zdrowotnej, w tym do lekarzy specjalistów w większych ośrodkach miejskich (np. we Wrocławiu), a deficyt tego typu usług na peryferiach WrOF (w mniejszych gminach)[27].

Pomoc społeczna

Podstawowymi jednostkami realizującymi politykę społeczną, w tym zadania pomocy społecznej w gminach WrOF są gminne, miejskie, miejsko-gminne Ośrodki Pomocy Społecznej. Ich działalność wynika z ustawy o pomocy społecznej, a ich głównym celem jest wsparcie osób i rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, której nie są w stanie samodzielnie przezwyciężyć.

Tabela 60. Ośrodki pomocy społecznej w gminach WrOF

Jednostka terytorialna	Jednostka realizująca politykę społeczną
Czernica	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czernicy
Długołęka	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Długołęce
Dobroszyce	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dobroszycach
Jelcz-Laskowice	Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jelczu-Laskowicach
Kąty Wrocławskie	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kątach Wrocławskich
Kobierzyce	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kobierzycach
Miękinia	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Miękini
Oborniki Śląskie	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Obornikach Śląskich
Oleśnica (miasto)	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Oleśnicy
Oleśnica (gmina)	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Oleśnicy
Oława (miasto)	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Oławie
Oława (gmina)	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Oławie
Siechnice	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Siechnicach
Sobótka	Ośrodek Pomocy Społecznej w Sobótce
Trzebnica	Ośrodek Pomocy Społecznej w Trzebnicy
Wisznia Mała	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wiszni Małej
Wrocław	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej we Wrocławiu
Zawonia	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zawoni
Żórawina	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żórawinie

Źródło: opracowanie własne na podstawie Oceny Zasobów Pomocy Społecznej gmin WrOF

W 2023 roku na terenie WrOF działało w sumie 35 form wsparcia instytucjonalnego (w 2018 roku było ich 30). Wśród nich, 18 stanowiły domy pomocy społecznej, 7 placówki zapewniające całodobową opiekę osobą niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku, 5

[26] Raport z badań jakościowych przeprowadzonych w ramach diagnozy WrOF, IB IPC 2025
[27] Raport z warsztatów diagnostycznych WrOF, IB IPC 2025

schroniska dla bezdomnych oraz noclegowania. Najwięcej, bowiem 13 z 18 domów pomocy społecznej zlokalizowanych jest na terenie Wrocławia; pozostałe w gminie Dobroszyce, Kąty Wrocławskie, Oborniki Śląskie, Oleśnicy (gmina wiejska) i Oławie (miasto). Wymienione placówki działające na terenie WrOF w 2023 roku stanowiły 24% (35 z 146) wszystkich zaprezentowanych jednostek zlokalizowanych w województwie dolnośląskim.

Tabela 61. Forma wsparcia instytucjonalnego na terenie WrOF

Jednostka terytorialna	domy pomocy społecznej		filie domów pomocy społecznej		placówka zapewniająca całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku w ramach działalności gospodarczej lub statutowej		noclegownia		schronisko dla bezdomnych		pozostałe	
	2018	2023	2018	2023	2018	2023	2018	2023	2018	2023	2018	2023
Długołęka	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0
Dobroszyce	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Jelcz-Laskowice	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0
Kąty Wrocławskie	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Oborniki Śląskie	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0
Oleśnica (gmina wiejska)	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Oława (miasto)	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Siechnice	0	0	0	0	2	2	0	0	0	0	0	0
Trzebnica	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0
Wrocław	11	13	0	0	2	3	1	1	6	4	2	3
WrOF	15	18	1	1	4	7	1	1	7	5	2	3
woj. dolnośląskie	57	67	6	6	26	45	2	2	20	20	4	6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 06.02.2025)

W latach 2018-2023 wzrosła liczba mieszkańców form wsparcia instytucjonalnego na obszarze WrOF (+128 osób). Największy wzrost obserwowano w Trzebnicy (+55 osób). Najwięcej osób w tego typu placówkach, w 2023 roku mieszkało we Wrocławiu (1 607 osób), kolejno w Obornikach Śląskich (256 osób) i Oleśnicy – gmina wiejska (232 osoby).

Tabela 62. Liczba osób w placówkach stacjonarnej pomocy społecznej (z filiami)

Jednostka terytorialna	mieszkańcy (łącznie z filiami)			
	2018	2023	Zmiana	Dynamika [%]
Długołęka	130	124	-6	-4,6%
Dobroszyce	31	32	+1	+3,2%
Jelcz-Laskowice	0	32	+32	-
Kąty Wrocławskie	0	28	+28	-
Oborniki Śląskie	256	256	-	-
Oleśnica (gmina wiejska)	243	232	-11	-4,5%

Oława (miasto)	109	105	-4	-3,7%
Siechnice	34	53	+19	+55,9%
Trzebnica	0	55	+55	-
Wisznia Mała	7	6	-1	-14,2%
Wrocław	1 592	1 607	+15	+0,9%
WrOF	2 402	2 530	+128	+5,3%
woj. dolnośląskie	8 136	9 006	+870	+10,7%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 10.02.2025)

Kolejno, zaprezentowano dane dotyczące innych obiektów świadczenia opieki społecznej, pozyskane z Raportów: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej gmin należących do WrOF.

Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie

Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie zlokalizowane są we wszystkich powiatach, których gminy należą do WrOF: oleśnickim, oławskim, trzebnickim, wrocławskim, średzkim.

Domy Dziennego Pobytu

Dzienne Domy Pomocy znajdują się w gminach: Kobierzyce (30 miejsc, 36 korzystających), Oleśnica - miasto (60 miejsc, 72 korzystających), Wrocław (409 miejsc, 453 korzystających), Trzebnica (16 miejsc, 20 korzystających).

Placówki opiekuńczo-wychowawcze

Placówki opiekuńczo-wychowawcze na terenie WrOF zlokalizowane są we Wrocławiu (393 miejsc, 437 korzystających) oraz na terenie gminy Oborniki Śląskie.

Należy zauważyć, że zarówno w dziennych domach pomocy, jak i w placówkach opiekuńczo-wychowawczych liczba osób korzystających z usług przewyższa liczbę dostępnych miejsc. Wskazuje to na konieczność zwiększenia liczby placówek lub ich rozbudowy, aby zaspokoić potrzeby lokalnych społeczności w sferze opieki społecznej.

Na terenie WrOF, w 2023 roku odnotowano 65 placówek wsparcia dziennego, zaś na Dolnym Śląsku było ich 183. Placówki wsparcia dziennego funkcjonują zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej[28]. Instytucja ta może być prowadzona w następujących formach: opiekuńczej, w tym kół zainteresowań, świetlic, klubów i ognisk wychowawczych, specjalistycznej oraz pracy podwórkowej realizowanej przez wychowawcę. Placówki wsparcia dziennego pełnią kluczową rolę w analizie sytuacji rodzinnej oraz środowiska, identyfikując przyczyny kryzysów dotykających rodzinę. Działania podmiotu koncentrują się na wzmacnianiu roli i funkcji rodziny, a także rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych, w celu lepszego funkcjonowania rodziny. Istotnym zadaniem placówek wsparcia dziennego jest podnoszenie świadomości w zakresie planowania i organizacji życia rodzinnego oraz wspieranie procesów integracji. Placówki te podejmują działania przeciwdziałające marginalizacji i degradacji społecznej, dążąc jednocześnie do reintegracji rodzin, co w konsekwencji powinno sprzyjać stabilizacji sytuacji w rodzinie i odbudowie relacji. W latach 2018-2023 wzrosła liczba tego typu placówek, zarówno na terenie WrOF, jak i w całym województwie dolnośląskim. W analizowanym okresie wzrosła także liczba korzystających ze wsparcia dziennego dla dzieci (+540 osób), a także liczba dostępnych miejsc.

[28] Dz. U. z 2011 r. Nr 149 poz. 887

Mimo to, nie wszystkie gminy należące do WrOF mają dostęp do usług pełnionych przez placówki, co może wskazywać na potrzebę udostępnienia takich usług w tych gminach.

Tabela 63. Placówki wsparcia dziennego na terenie WrOF

Jednostka terytorialna	placówki wsparcia ogółem			korzystający w roku sprawozdawczym			miejsca		
	2018	2023	zmiana	2018	2023	zmiana	2018	2023	zmiana
Czernica	0	1	+1	0	60	+60	0	15	+15
Jelcz-Laskowice	3	2	-1	208	237	+29	90	60	-30
Kąty Wrocławskie	0	9	+9	0	197	+197	0	270	+270
Kobierzyce	20	23	+3	396	333	-63	579	454	-125
Oborniki Śląskie	1	1	-	23	25	+2	25	25	-
Oleśnica (miasto)	1	2	+1	78	74	-4	72	72	-
Oleśnica (gmina)	2	0	-2	40	0	-40	40	0	-40
Oława (miasto)	1	1	-	151	280	+129	60	90	+30
Wrocław	16	25	+9	904	1 124	+220	614	762	+148
WrOF	44	64	+20	1 800	2 330	+530	1 480	1 748	+268
woj. dolnośląskie	146	183	+37	5 882	6 055	+173	4 800	4 886	+86

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 20.03.2025)

W Polsce w 2023 roku liczba beneficjentów wsparcia w formie pieniężnej, rzeczowej i świadczonych usług w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców wyniosła 338, w województwie dolnośląskim 252, natomiast we Wrocławskim Obszarze Funkcjonalnym 129. Należy zatem podkreślić, że gminy WrOF na tle całego województwa odnotowały o ponad połowę mniejszy wskaźnik. Największa liczba osób korzystających ze wsparcia, w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców, występuje w gminie: Zawonia (478 osób), Dobroszyce (373) oraz w Oleśnicy (miasto) - 246 osób. Zaś najmniejszą liczbę osób objętych wsparciem zarejestrowano w gminie: Miękinia (53 osoby), Siechnice (64 osoby) oraz Długołęka (67 osób). W 2023 roku, w stosunku do 2018 roku obserwowano spadek liczby osób objętych wsparciem w odniesieniu do liczby mieszkańców w każdej z gmin objętej niniejszą analizą. Największy spadek (zmianę) odnotowano w gminie Sobótka (-186 osób); najmniejszy w Trzebnicy (-4 osoby). Porównując dynamikę zmian dla całego obszaru WrOF (-27,9%) z wartością dla Polski (-34,1%) oraz województwa dolnośląskiego (-31%), widać, że tempo zmniejszenia się liczby beneficjentów jest zbliżone.

Tabela 64. Liczba osób w placówkach stacjonarnej pomocy społecznej (z filiami)

Jednostka terytorialna	beneficjenci na 10 tys. ludności			
	2018	2023	Zmiana	Dynamika [%]
Czernica	198	174	-24	-12,1%
Długołęka	100	67	-33	-33,0%
Dobroszyce	526	373	-153	-29,1%
Jelcz-Laskowice	336	240	-96	-28,6%
Kąty Wrocławskie	136	69	-67	-49,3%
Kobierzyce	302	142	-160	-53,0%
Miękinia	58	53	-5	-8,6%
Oborniki Śląskie	317	242	-75	-23,7%
Oleśnica (miasto)	254	246	-8	-3,1%
Oleśnica (gmina)	316	177	-139	-44,0%
Oława (miasto)	199	123	-76	-38,2%

Oława (gmina)	392	213	-179	-45,7%
Siechnice	142	64	-78	-54,9%
Sobótka	415	229	-186	-44,8%
Trzebnica	196	192	-4	-2,0%
Wisznia Mała	208	137	-71	-34,1%
Wrocław	149	115	-34	-22,8%
Zawonia	628	478	-150	-23,9%
Żórawina	136	81	-55	-40,4%
WrOF	179	129	-50	-27,9%
woj. dolnośląskie	365	252	-113	-31,0%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 06.02.2025)

We WrOF liczba osób, którym przyznano świadczenie w 2023 roku spadła z 18 tys. do 10 tys., w tym liczba osób długotrwale korzystających z pomocy i wsparcia (-26%). Spadek odnotowano także wśród osób objętych kontraktem socjalnym (-27%).

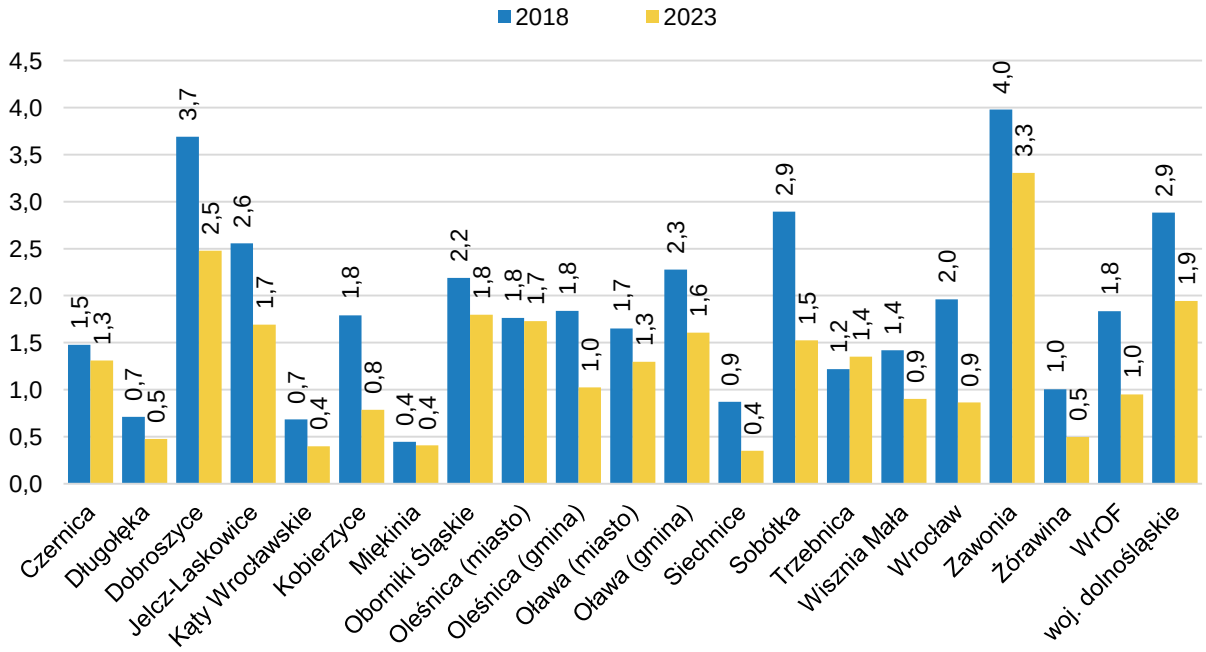
Tabela 65. Dane o korzystających z pomocy i wparcia, lata 2018 i 2023

Jednostka terytorialna	Liczba osób, którym przyznano świadczenie		W tym: osoby długotrwale korzystające		Osoby, z którymi przeprowadzono wywiad środowiskowy		Liczba osób objętych kontraktem socjalnym	
	2018	2023	2018	2023	2018	2023	2018	2023
Czernica	230	314	95	164	171	609	6	6
Długołęka	229	209	79	75	585	441	50	47
Dobroszyce	246	180	133	120	432	180	51	2
Jelcz-Laskowice	595	401	278	188	515	401	0	0
Kąty Wrocławskie	168	120	48	34	239	148	5	5
Kobierzyce	378	196	328	73	378	196	6	4
Miękinia	72	88	42	52	124	206	0	8
Oborniki Śląskie	442	379	260	175	346	328	3	4
Oleśnica (miasto)	656	608	380	372	981	722	21	36
Oleśnica (gmina)	249	166	87	68	249	181	17	8
Oława (miasto)	544	430	376	162	544	430	32	11
Oława (gmina)	346	251	109	52	306	219	14	37
Siechnice	191	106	71	51	229	214	8	10
Sobótka	371	198	177	82	745	217	10	21
Trzebnica	296	340	165	119	296	340	3	4
Wisznia Mała	147	109	34	63	147	109	2	1
Wrocław	12 562	5 823	3670	2 824	7 531	5 823	668	453
Zawonia	237	194	157	141	237	325	0	0
Żórawina	109	68	34	17	176	74	2	0
WrOF	18068	10180	6523	4832	14231	11163	898	657
woj. dolnośląskie	83 646	55 998	40 650	26 062	88 210	58 771	4 939	3 689

Źródło: opracowanie własne na podstawie Oceny Zasobów Pomocy Społecznej gmin należących do WrOF

Na poniższym wykresie zaprezentowano odsetek osób objętych pomocą społeczną, a zatem osoby, którym przyznano świadczenie na podstawie ustawy o pomocy społecznej. Należy zauważyć, że odsetek ten w analizowanym okresie spadł we wszystkich gminach WrOF. W 2023 roku, najwyższy odsetek odnotowano w Zawoni (3,3) oraz w Dobroszycach (2,5); zaś najniższy w gminach: Kąty Wrocławskie, Miękinia i Siechnice (odpowiednio 0,4). Na tle regionu, w 2023 roku WrOF odnotował niższy odsetek – 1,0 w stosunku do 1,9 w całym województwie dolnośląskim.

Wykres 17. Odsetek osób objętych pomocą społeczną

Źródło: opracowanie własne na podstawie Oceny Zasobów Pomocy Społecznej gmin należących do WrOF

W 2023 roku, w gminach WrOF najczęstszym powodem udzielania pomocy i wsparcia rodzinom było długotrwała lub ciężka choroba – w sumie 6,4 tys. rodzin. Kolejno, ubóstwo (3,8 tys.), niepełnosprawność (3,4 tys.), bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego (2,9 tys.) i bezrobocie (1,8 tys.). Należy nadmienić, że liczba rodzin, którym udzielone zostało wsparcie w ramach poszczególnych kategorii, zmniejszyła się w stosunku do roku 2018. Warto mieć na względzie, że powody udzielania pomocy i wsparcia niejednokrotnie występują jednocześnie, negatywnie oddziałując na sytuację życiową osób wymagających wsparcia i opieki.

W województwie dolnośląskim od kilku lat najczęstszymi powodami udzielania pomocy i wsparcia było ubóstwo, w roku 2023, kiedy znalazło się ono na drugiej pozycji, głównym powodem stała się długotrwała lub ciężka choroba. W 2023 roku liczba rodzin, którym udzielono pomocy i wsparcia z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby, wyniosła 23 282, zaś z powodu ubóstwa – 22 375. Kolejnymi powodami udzielania pomocy i wsparcia w województwie były niepełnosprawność (17 928 rodzin) oraz bezrobocie (13 928 rodzin).

Tabela 66. Struktura powodów przyznawania pomocy dla rodzin we WrOF

Jednostka terytorialna	długotrwała lub ciężka choroba		bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gos. dom.		niepełnosprawność		ubóstwo		bezrobocie		alkoholizm		potrzeba ochrony macierzyństwa		przemoc		bezdomność	
	2018	2023	2018	2023	2018	2023	2018	2023	2018	2023	2018	2023	2018	2023	2018	2023	2018	2023
Czernica	109	141	93	48	62	66	98	47	41	38	38	20	21	21	5	1	3	5
Długołęka	56	56	36	10	65	64	85	67	18	26	27	17	16	12	6	-	6	17
Dobroszyce	135	110	125	117	91	72	87	73	25	21	19	23	18	10	4	1	3	5
Jelcz-Laskowice	171	156	24	20	111	98	204	127	148	99	16	12	20	12	4	2	7	16
Kąty Wrocławskie	129	91	26	7	88	51	82	60	21	20	13	7	7	5	1	3	18	10
Kobierzyce	131	141	66	56	87	108	130	83	49	26	34	21	-	-	58	52	7	5
Miękinia	33	17	2	3	53	67	43	60	5	5	2	-	3	2		1	6	2
Oborniki Śląskie	138	215	52	29	125	104	228	174	113	74	9	4	11	2	-	1	15	13
Oleśnica (miasto)	373	443	84	64	319	236	333	317	150	113	90	112	39	12	5	5	39	66
Oleśnica (gmina)	136	116	46	18	119	79	127	95	85	67	12	28	15	7	6	1	9	6
Oława (miasto)	268	312	23	13	323	230	38	30	81	76	5	9	1	5	-	-	18	17
Oława (gmina)	93	73	26	17	117	84	14	7	57	37	5	5	20	10	-	2	4	5
Siechnice	87	66	22	6	58	48	85	69	58	21	7	-	11	4	1	1	6	7
Sobótka	138	82	37	12	107	55	49	31	35	34	7	8	27	10	1	-	6	9
Trzebnica	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Wisznia Mała	46	56	11	7	42	47	54	40	17	14	2	1	17	9	1	1	-	8
Wrocław	5 223	4 208	2 282	2 453	2 582	1 994	3 391	2 476	1 770	1 117	292	337	138	97	71	60	404	370
Zawonia	110	100	8	8	64	58	109	92	65	45	9	13	16	9	-	1	2	5
Żórawina	65	40	17	8	38	20	25	25	17	18	9	3	-	1	-	1	3	6
WrOF	7441	6423	2980	2896	4451	3481	5182	3873	2755	1851	596	620	380	228	163	133	556	572
woj. dolnośląskie	24 967	23 282	4 239	7 499	20 327	17 928	28 131	22 375	19 128	13 928	-	3 937	-	1 425	-	520	-	2 774

Jednostka terytorialna	trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego		trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy		zdarzenia losowe		sytuacja kryzysowa		narkomania		sieroctwo		klęska żywiołowa lub ekologiczna		potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	
	2018	2023	2018	2023	2018	2023	2018	2023	2018	2023	2018	2023	2018	2023	2018	2023
Czernica	7	4	-	-	-	-	3	9	3	3	-	-	-	-	-	-
Długołęka	-	2	-	-	7	12	-	15	-	2	1	-	-	-	-	-
Dobroszyce	3	3	-	-	-	-	1	1	-	2	-	1	-	-	-	-
Jelcz-Laskowice	10	3	-	-	4	2	1	3	1	5	-	-	1	-	-	-
Kąty Wrocławskie	4	1	-	-	-	2	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-
Kobierzyce	-	1			-	1	-	-	2	2	1	-	-	-	-	-
Miękinia	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Oborniki Śląskie	2	1	-	-	1	1	-	4	1	1	-	-	-	-	-	-
Oleśnica (miasto)	7	9			4	11	7	22	17	17	-	-	-	-	-	-
Oleśnica (gmina)	-	2			3	-	31	-	1	2	-					
Oława (miasto)	4	6			1	2	-	-	2	1	-	-				
Oława (gmina)	2	1	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-
Siechnice	3	-			12	1	5	1	3	1	1	-				
Sobótka	4	4			4	4	-	-	2	-	-	-				
Trzebnica	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Wisznia Mała	1	1			1	2	-	-	1	1	-	-				
Wrocław	137	109	16	210	30	6	19	102	83	83	6	2	-		-	
Zawonia	1	2	-	-	1	-	-	-	1	1	-	-				
Żórawina	-	-	-	-	2	-	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-
WrOF	185	149	16	210	70	44	67	157	123	125	9	3	1	0	0	0
woj. dolnośląskie	-	735	23	240	-	257	-	962	-	744	-	26	-	84	1	2

Źródło: opracowanie własne na podstawie Oceny Zasobów Pomocy Społecznej gmin należących do WrOF

W gminach WrOF obserwowano spadek liczby rodzin, którym przyznano pomoc w większości kategorii, co może wynikać z poprawy sytuacji społeczno-ekonomicznej lub zmian w systemie pomocy społecznej. WrOF charakteryzował się niższymi wskaźnikami w porównaniu do całego województwa. W przypadku długotrwałej lub ciężkiej choroby, w 2023 roku najwyższy wskaźnik odnotowano dla Zawoni (17), kolejno w Dobroszycach (15,1) oraz Oleśnicy (miasto) – 12,6; zaś najniższy w Miękini (0,8) oraz Długołęce (1,3). W kwestii bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego uwagę zwraca gmina Dobroszyce, dla której wskaźnik wynosił 16,1 – najwyższy wśród wszystkich gmin WrOF, gdzie wskaźnik ten nie przekroczył 4,0. Podobnie w odniesieniu do liczby ludności, najwyższą wartość w kwestii niepełnosprawności odnotowała gmina Dobroszyce oraz Zawonia (9,9). Kolejno, w przypadku ubóstwa najwyższą wartość obserwowano także w tych gminach: w Zawoni -15,7, a w Dobroszycach 10,0. W Zawoni odnotowano także najwyższy wskaźnik dla bezrobocia jako przyczyny przyznawania pomocy społecznej na tle pozostałych gmin WrOF.

Tabela 67. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc według przyczyn na 1000 mieszkańców

Jednostka terytorialna	długotrwała lub ciężka choroba		bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gos. dom.		niepełnosprawność		ubóstwo		bezrobocie		alkoholizm		potrzeba ochrony macierzyństwa		przemoc		bezdomność	
	2018	2023	2018	2023	2018	2023	2018	2023	2018	2023	2018	2023	2018	2023	2018	2023	2018	2023
Czernica	7,0	5,9	6,0	2,0	4,0	2,8	6,3	2,0	2,6	1,6	2,4	0,8	1,3	0,9	0,3	0,0	0,2	0,2
Długołęka	1,7	1,3	1,1	0,2	2,0	1,5	2,6	1,5	0,6	0,6	0,8	0,4	0,5	0,3	0,2		0,2	0,4
Dobroszyce	20,2	15,1	18,7	16,1	13,6	9,9	13,0	10,0	3,7	2,9	2,8	3,2	2,7	1,4	0,6	0,1	0,4	0,7
Jelcz-Laskowice	7,3	6,6	1,0	0,8	4,8	4,1	8,8	5,4	6,4	4,2	0,7	0,5	0,9	0,5	0,2	0,1	0,3	0,7
Kąty Wrocławskie	5,2	3,0	1,1	0,2	3,6	1,7	3,3	2,0	0,9	0,7	0,5	0,2	0,3	0,2	0,0	0,1	0,7	0,3
Kobierzyce	6,2	5,6	3,1	2,2	4,1	4,3	6,2	3,3	2,3	1,0	1,6	0,8			2,7	2,1	0,3	0,2
Miękinia	2,0	0,8	0,1	0,1	3,3	3,1	2,7	2,8	0,3	0,2	0,1		0,2	0,1		0,0	0,4	0,1
Oborniki Śląskie	6,8	10,2	2,6	1,4	6,2	4,9	11,3	8,3	5,6	3,5	0,4	0,2	0,5	0,1		0,0	0,7	0,6
Oleśnica (miasto)	10,0	12,6	2,3	1,8	8,6	6,7	8,9	9,0	4,0	3,2	2,4	3,2	1,0	0,3	0,1	0,1	1,0	1,9
Oleśnica (gmina)	10,0	7,2	3,4	1,1	8,8	4,9	9,4	5,9	6,3	4,1	0,9	1,7	1,1	0,4	0,4	0,1	0,7	0,4
Oława (miasto)	8,1	9,4	0,7	0,4	9,8	6,9	1,2	0,9	2,5	2,3	0,2	0,3	0,0	0,2			0,5	0,5
Oława (gmina)	6,1	4,7	1,7	1,1	7,7	5,4	0,9	0,4	3,8	2,4	0,3	0,3	1,3	0,6		0,1	0,3	0,3
Siechnice	4,0	2,2	1,0	0,2	2,6	1,6	3,9	2,3	2,6	0,7	0,3		0,5	0,1	0,0	0,0	0,3	0,2
Sobótka	10,8	6,3	2,9	0,9	8,3	4,2	3,8	2,4	2,7	2,6	0,5	0,6	2,1	0,8	0,1		0,5	0,7
Trzebnica	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Wisznia Mała	4,4	4,6	1,1	0,6	4,1	3,9	5,2	3,3	1,6	1,2	0,2	0,1	1,6	0,7	0,1	0,1		0,7
Wrocław	8,2	6,2	3,6	3,6	4,0	3,0	5,3	3,7	2,8	1,7	0,5	0,5	0,2	0,1	0,1	0,1	0,6	0,5
Zawonia	18,5	17,0	1,3	1,4	10,7	9,9	18,3	15,7	10,9	7,7	1,5	2,2	2,7	1,5			0,3	0,9
Żórawina	6,0	2,9	1,6	0,6	3,5	1,5	2,3	1,8	1,6	1,3	0,8	0,2		0,1			0,3	0,4
WrOF	7,5	6,0	3,0	2,7	4,5	3,3	5,3	3,6	2,8	1,7	0,6	0,6	0,4	0,2	0,2	0,1	0,6	0,5
woj. dolnośląskie	8,6	8,1	1,5	2,6	7,0	6,2	9,7	7,8	6,6	4,8	-	1,4	-	0,5	-	0,2	-	1,0

Jednostka terytorialna	trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego		trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy		zdarzenia losowe		sytuacja kryzysowa		narkomania		sieroctwo		klęska żywiołowa lub ekologiczna		potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	
	2018	2023	2018	2023	2018	2023	2018	2023	2018	2023	2018	2023	2018	2023	2018	2023
Czernica	0,4	0,2					0,2	0,4	0,2	0,1						
Długołęka		0,0			0,2	0,3		0,3		0,0	0,03					
Dobroszyce	0,4	0,4					0,1	0,1		0,3		0,1	0,04			
Jelcz-Laskowice	0,4	0,1			0,2	0,1	0,0	0,1	0,0	0,2						
Kąty Wrocławskie	0,2	0,0				0,1				0,1						
Kobierzyce		0,0				0,0			0,1	0,1	0,05					
Miękinia										0,0						
Oborniki Śląskie	0,1	0,0			0,0	0,0		0,2	0,0	0,0						
Oleśnica (miasto)	0,2	0,3			0,1	0,3	0,2	0,6	0,5	0,5						
Oleśnica (gmina)		0,1			0,2		2,3		0,1	0,1		0,0				
Oława (miasto)	0,1	0,2			0,0	0,1			0,1	0,0						
Oława (gmina)	0,1	0,1							0,1	0,1						
Siechnice	0,1	-			0,5	0,0	0,2	0,0	0,1	0,0	0,05					
Sobótka	0,3	0,3			0,3	0,3			0,2							
Trzebnica																
Wisznia Mała	0,1	0,1			0,1	0,2			0,1	0,1						
Wrocław	0,2	0,2	0,02	0,3	0,0	0,0	0,0	0,2	0,1	0,1	0,01	0,0				
Zawonia	0,2	0,3			0,2				0,2	0,2						
Żórawina					0,2				0,5							
WrOF	0,2	0,1	0,0	0,2	0,1	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
woj. dolnośląskie	-	0,3	0,0	0,1	-	0,1	-	0,3	-	0,3	-	0,0	-	0,0	0,0	0,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie Oceny Zasobów Pomocy Społecznej gmin należących do WrOF

W większości gmin obserwowano spadek wskaźnika. Wzrost odnotowano w przypadku długotrwałej choroby dla gmin: Oleśnica (miasto), Oborniki Śląskie. Kolejno w przypadku niepełnosprawności nieznaczny wzrost nastąpił w Kobierzycach. Dla pozostałych kategorii w większości gmin obserwowano spadek lub utrzymywanie się wskaźnika na podobnym poziomie.

Tabela 68. Zmiana wskaźnika - liczba rodzin, którym przyznano pomoc według przyczyn na 1000 mieszkańców

Jednostka terytorialna	długotrwała lub ciężka choroba	bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gos. dom.	niepełnosprawność	ubóstwo	bezrobocie	alkoholizm	potrzeba ochrony macierzyństwa	przemoc
Czernica	-1,1	-4,0	-1,2	-4,3	-1,0	-1,6	-0,5	-0,3
Długołęka	-0,5	-0,9	-0,6	-1,1	0,0	-0,5	-0,2	
Dobroszyce	-5,1	-2,6	-3,7	-3,0	-0,9	+0,3	-1,3	-0,5
Jelcz-Laskowice	-0,8	-0,2	-0,6	-3,4	-2,2	-0,2	-0,4	-0,1
Kąty Wrocławskie	-2,2	-0,8	-1,9	-1,3	-0,2	-0,3	-0,1	0,1
Kobierzyce	-0,6	-0,9	+0,2	-2,8	-1,3	-0,8	0,0	-0,7
Miękinia	-1,3	0,0	-0,2	+0,1	-0,1	-0,1	-0,1	
Oborniki Śląskie	+3,4	-1,2	-1,3	-3,0	-2,1	-0,3	-0,4	
Oleśnica (miasto)	+2,6	-0,4	-1,8	+0,1	-0,8	+0,8	-0,7	
Oleśnica (gmina)	-2,9	-2,3	-3,9	-3,5	-2,1	+0,8	-0,7	-0,4
Oława (miasto)	+1,3	-0,3	-2,9	-0,2	-0,2	0,1	0,1	
Oława (gmina)	-1,4	-0,6	-2,3	-0,5	-1,4	0,0	-0,7	
Siechnice	-1,8	-0,8	-1,1	-1,6	-1,9	-0,3	-0,4	
Sobótka	-4,4	-2,0	-4,1	-1,4	-0,1	0,1	-1,3	
Trzebnica	-	-	-	-	-	-	-	-
Wisznia Mała	0,2	-0,5	-0,2	-1,9	-0,5	-0,1	-0,9	
Wrocław	-1,9	0,1	-1,1	-1,6	-1,1	0,0	-0,1	
Zawonia	-1,4	0,0	-0,9	-2,6	-3,2	+0,7	-1,2	
Żórawina	-3,1	-1,0	-2,0	-0,5	-0,3	-0,6	-	

WrOF	-1,5	-0,3	-1,2	-1,7	-1,1	-	-0,2	-0,1	
woj. dolnośląskie	-0,5	+1,1	-0,8	-1,9	-1,8	-	-	-	

Jednostka terytorialna	bezdomność	trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy	zdarzenia losowe	sytuacja kryzysowa	narkomania	sieroctwo	klęska żywiołowa lub ekologiczna	potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi
Czernica		-0,3			0,2	-0,1			
Długołęka	0,2			0,1					
Dobroszyce	0,2								
Jelcz-Laskowice	0,4	-0,3		-0,1	0,1	0,2			
Kąty Wrocławskie	-0,4	-0,1							
Kobierzyce	-0,1								
Miękinia	-0,3								
Oborniki Śląskie	-0,1	-0,1							
Oleśnica (miasto)	0,8	0,1		0,2	0,4				
Oleśnica (gmina)	-0,3								
Oława (miasto)	0,0	0,1							
Oława (gmina)	0,1	-0,1							
Siechnice	0,0			-0,5	-0,2	-0,1			
Sobótka	0,2			0,0					
Trzebnica									
Wisznia Mała				0,1					
Wrocław	-0,1	-0,1	0,3	0,0	0,1				
Zawonia	0,5			-0,2					
Żórawina	0,2			-0,2		-0,5			
WrOF	-0,1	-0,1	-	-	-	-	-	-	
woj. dolnośląskie	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie Oceny Zasobów Pomocy Społecznej gmin należących do WrOF

W tym miejscu warto także przywołać opinie uczestników wywiadów grupowych w kontekście dostępu do usług socjalnych. Do najważniejszych problemów akcentowanych przez rozmówców należy zaliczyć:

- biurokracja utrudniająca dostęp do świadczeń, długie terminy rozpatrywania wniosków;
- ograniczona liczba pracowników socjalnych, brak mobilnych zespołów pomocy;
- brak elastycznych form pomocy dostosowanych do indywidualnych potrzeb;
- ograniczony dostęp do opieki domowej dla osób samotnych;
- brak dostatecznych informacji o dostępnych usługach socjalnych;
- przepełnienie ośrodków pomocy, trudny kontakt telefoniczny z placówkami
- brak zainteresowanych podjęciem pracy jako asystent lub opiekun[29].

Podczas warsztatów diagnostycznych z udziałem interesariuszy (partnerów samorządowych gmin WrOF) poświęconych sferze społecznej wskazano na najważniejsze problemy, wyzwania i determinanty przyszłego rozwoju społecznego WrOF. Do najważniejszych wyzwań w zakresie polityki społecznej zaliczono: wzrost liczby seniorów, wzrost liczby osób ze specjalnymi potrzebami, problem opieki dziennej nad seniorami, konflikt pokoleń w mniejszych gminach WrOF (młodzi mieszkańcy gmin zlokalizowanych w obrębie Wrocławia nie uczestniczą w życiu lokalnej społeczności), migracje, zmiana problemów społecznych. Ponadto, zwrócono uwagę, że teren WrOF nie jest obszarem o równym dostępie do usług publicznych, w tym pomocy społecznej. Wśród powodów wskazywano na braki kadrowe w usługach społecznych (z uwagi m.in. na brak prestiżu zawodu w obszarze pomocy społecznej) brak komunikacji/dialogu i wymiany informacji pomiędzy gminami, brak uroszczonych procedur współpracy, różny stopień rozwoju usług społecznych, bariery i ograniczenia finansowe oraz niewystarczającą infrastrukturę społeczną. Wśród najważniejszych determinant przyszłego rozwoju WrOF w zakresie pomocy społecznej według uczestników warsztatów wyróżnić należy: usługi środowiskowe dla seniorów, porozumienia międzygminne w zakresie wspólnej realizacji wybranych usług społecznych, wspólne usługi (polityki) społeczne, dobry przepływ informacji o usługach społecznych, integracja mieszkańców gmin, decentralizacja i rozwój usług społecznych (w tym rozwój CUS), rozwój kluczowej infrastruktury społecznej, dofinansowanie pomocy społecznej, podnoszenie prestiżu/ atrakcyjności zawodów związanych pomocą społeczną, wymiana dobrych praktyk, wspólne projekty rozwojowe,

[29] Raport z badań jakościowych przeprowadzonych w ramach diagnozy WrOF, IB IPC 2025

rozwój specjalistycznych ośrodków oferujących wsparcie, brak podziału na rodzaje usług społecznych w aglomeracji i w pozostałych gminach WrOF[30].

Zasoby mieszkaniowe gmin WrOF

Zgodnie z definicją GUS, zasoby mieszkaniowe należy rozumieć jako ogół mieszkań zamieszkanych i niezamieszkanych znajdujących się w budynkach mieszkalnych i niemieszkalnych. Do zasobów mieszkaniowych nie zalicza się lokali w obiektach zbiorowego zakwaterowania (tj. hoteli pracowniczych, domów studenckich, burs i internatów, domów pomocy społecznej), z wyjątkiem znajdujących się tam mieszkań, pomieszczeń prowizorycznych oraz obiektów ruchomych (tzn. barakowozów, wagonów kolejowych, barek i statków)[31].

W gminach WrOF, w 2023 roku odnotowano w sumie 534 780 mieszkań, o około 17,4% więcej w stosunku do 2018 roku. W całym województwie dolnośląskim liczba mieszkań wzrosła 10,6%, co pokazuje, że WrOF rozwija się szybciej niż inne regiony Dolnego Śląska.

W samym Wrocławiu przybyło 57 816 mieszkań (+17,6%), ale powierzchnia użytkowa wzrosła jedynie o 0,8%, co może sugerować budowę mniejszych lokali. Największą dynamikę wzrostu mieszkań odnotowano w Czernicy (+59,1%), Miękini (+42,1%), Długołęce (+32,3%) i Kątach Wrocławskich (+32,2%). Są to gminy położone blisko Wrocławia, co wskazuje na rosnące zainteresowanie suburbanizacją – mieszkańcy wybierają te lokalizacje ze względu na niższe ceny mieszkań i dogodny dojazd do stolicy regionu. Należy jednak podkreślić, że wzrost liczby mieszkań w podwrocławskich gminach nie idzie jednak w parze z równie dynamicznym wzrostem powierzchni użytkowej w całym regionie, co może oznaczać, że budowane są coraz mniejsze mieszkania. Największy wzrost powierzchni użytkowej mieszkań odnotowano w Czernicy (+56,1%), Miękini (+42,9%) oraz Żórawinie (+39,2%). Wskaźnik ten oznacza, że w tych lokalizacjach budowano przestronniejsze mieszkania i domy.

Warto także nadmienić, że wzrost liczby mieszkań w regionie może wskazywać na rosnącą atrakcyjność aglomeracji, ale także na potrzebę dalszych inwestycji w infrastrukturę (m.in. drogową) i transport publiczny.

[30] Raport z warsztatów diagnostycznych WrOF, IB IPC 2025

[31] https://stat.gov.pl/metainformacje/slownik-pojec/pojecia-stosowane-w-statystyce publicznej/651,pojecie.html (dostęp: 13.02.2025)

Tabela 69. Zasoby mieszkaniowe zamieszkane i niezamieszkane na terenie WrOF

Jednostka terytorialna	mieszkania				powierzchnia użytkowa mieszkań [m²]			
	2018	2023	Zmiana	Dynamika [%]	2018	2023	Zmiana	Dynamika [%]
Czernica	5 884	9 359	+3 475	+59,1%	689 140	1 076 003	+386863	+56,1%
Długołęka	11 782	15 588	+3 806	+32,3%	1 337 606	1 787 384	+449778	+33,6%
Dobroszyce	1 990	2 468	+478	+24,0%	203 150	257 900	+54750	+27,0%
Jelcz-Laskowice	8 645	9 589	+944	+10,9%	660 772	754 520	+93748	+14,2%
Kąty Wrocławskie	9 495	12 551	+3 056	+32,2%	966 589	1 166 951	200362	+20,7%
Kobierzyce	8 727	10 556	+1 829	+21,0%	907 593	1 093 389	+185796	+20,5%
Miękinia	5 761	8 186	+2 425	+42,1%	606 998	867 679	+260681	+42,9%
Oborniki Śląskie	7 137	7 934	+797	+11,2%	693 128	789 449	+96321	+13,9%
Oleśnica (miasto)	14 198	15 617	+1419	+10,0%	901 527	987 625	+86098	+9,6%
Oleśnica (gmina)	4 296	5 365	+1069	+24,9%	434 476	583 310	+148834	+34,3%
Oława (miasto)	13 801	15 762	+1961	+14,2%	880 337	1 022 972	+142635	+16,2%
Oława (gmina)	4 501	4 962	+461	+10,2%	472 158	550 722	+78564	+16,6%
Siechnice	9 233	12 408	+3 175	+34,4%	913 272	1 187 735	+274463	+30,1%
Sobótka	4 560	5 383	+823	+18,0%	391 674	477 918	+86244	+22,0%
Trzebnica	8 122	9 558	+1436	+17,7%	662 437	773 500	+111063	+16,8%
Wisznia Mała	3 170	4 025	+855	+27,0%	398 046	522 814	+124768	+31,3%
Wrocław	329 064	386 880	+57 816	+17,6%	22 788 045	22 966 137	+178092	+0,8%
Zawonia	1 719	1 996	+277	+16,1%	158 930	195 282	+36352	+22,9%
Żórawina	3 553	4 779	+1 226	+34,5%	393 326	547 569	+154243	+39,2%
WrOF	455 638	534 780	+79 142	+17,4%	34 459 204	36 741 180	+2281976	+6,6%
woj. dolnośląskie	1 186 739	1 312 857	+126 118	+10,6%	86 206 950	93 194 548	+6987598	+8,1%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 13.02.2025)

Liczba mieszkań na 1000 mieszkańców w gminach WrOF, w 2023 roku wzrastała szybciej niż w całym województwie dolnośląskim. Na terenie WrOF wskaźnik ten wzrósł z 425,5 do 499,5 mieszkań na 1000 mieszkańców (+17,4%), co wskazuje na zwiększenie dostępności mieszkań. Natomiast w województwie dolnośląskim nastąpił wzrost z 409 do 456 mieszkań na 1000 mieszkańców (+11,5%), co oznacza, że WrOF rozwijał się szybciej niż cały region.

Największy wzrost dostępności mieszkań obserwowano w Zawoni (+17,9%), Oleśnicy (+16,6%) i Sobótce (16,5%). Z kolei w Długołęce i Siechnicach odnotowano spadek liczby mieszkań w odniesieniu do liczby ludności (odpowiednio o 3,2% i 2,3%). Gminy te mogą mieć problem z nadążaniem za rosnącą populacją, co może prowadzić do trudności mieszkaniowych i presji na infrastrukturę.

Wrocław odnotował najwyższą wartość wskaźnika w regionie: 574,2 mieszkań na 1000 mieszkańców w 2023 roku. Pomimo wzrostu o +11,8%, wciąż istnieje duże zapotrzebowanie na nowe mieszkania w stolicy regionu, ponieważ ceny nieruchomości w mieście są wysokie, co prowadzi do migracji do okolicznych gmin. Sąsiednie gminy, takie jak Miękinia, Kobierzyce, Żórawina, również odnotowały wzrosty, co wskazuje rozwój strefy podmiejskiej.

Tabela 70. Liczba mieszkań na 1000 mieszkańców na terenie WrOF

Jednostka terytorialna	Mieszkania na 1000 mieszkańców			
	2018	2023	Zmiana	Dynamika [%]
Czernica	377,8	390,4	+12,6	+3,3%
Długołęka	366,4	354,5	-11,9	-3,2%
Dobroszyce	298,5	339,7	+41,2	+13,8%
Jelcz-Laskowice	371,3	404,4	+33,1	+8,9%
Kąty Wrocławskie	385,4	415,6	+30,2	+7,8%
Kobierzyce	413,7	422,6	+8,9	+2,2%
Miękinia	356,2	378,8	+22,6	+6,3%
Oborniki Śląskie	353,2	376,2	+23,0	+6,5%
Oleśnica (miasto)	381,2	444,5	+63,3	+16,6%
Oleśnica (gmina)	317,4	331,0	+13,6	+4,3%
Oława (miasto)	419,1	475,2	+56,1	+13,4%
Oława (gmina)	296,1	317,3	+21,2	+7,2%
Siechnice	420,4	410,7	-9,7	-2,3%
Sobótka	355,5	414,2	+58,7	+16,5%
Trzebnica	334,2	380,3	+46,1	+13,8%
Wisznia Mała	305,7	332,3	+26,6	+8,7%
Wrocław	513,6	574,2	+60,6	+11,8%
Zawonia	288,6	340,3	+51,7	+17,9%
Żórawina	327,0	348,3	+21,3	+6,5%
WrOF	425,5	499,5	+73,9	+17,4
woj. dolnośląskie	409,0	456,0	+47,0	+11,5%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 13.02.2025)

Wyposażenie mieszkań w podstawowe instalacje techniczno-sanitarne

W 2023 roku zdecydowana większość mieszkań w gminach WrOF miała dostęp do sieci wodociągowej. W latach 2018-2023 pokrycie siecią wodociągową zwiększyło się w gminach: Dobroszyce, Oborniki Śląskie, Oleśnica, Oława. Zaś w pozostałych gminach liczba mieszkań z dostępem do bieżącej wody w stosunku do ogólnej liczby mieszkań spadła. W Czernicy 5,7% mieszkań nie była podłączona do sieci dostarczającej wodę.

Kolejno, gminy WrOF korzystnie wypadły pod względem wyposażenia w ustęp spłukiwany. Bowiem zdecydowana większość mieszkań wyposażona była w tego typu instalacje. W latach 2018-2023 odnotowano wzrost w gminach: Długołęka, Dobroszyce, Jelcz-Laskowice, Miękinia, Oborniki Śląskie, Oleśnica, Oława, Sobótka i Wisznia Mała. Zaś pogorszenie sytuacji wyposażenia mieszkań w ustęp obserwowano w Czernicy, Kątach Wrocławskich, Kobierzycach, Oleśnicy (miasto), Oławie (miasto), Siechnicach, Trzebnicy, Wrocławiu, Zawoni i Żórawinie.

Należy zauważyć, że 2023 roku, zdecydowana większość mieszkań była wyposażona w łazienkę (93% i więcej ogółu mieszkań). Uwagę zwraca gmina Czernica, w której 10,1% mieszkań nie posiada łazienki.

W kontekście centralnego ogrzewania, w 2023 roku sytuacja najlepiej wyglądała w gminie Siechnice (93,1% mieszkań posiadało centralne ogrzewanie), a nieco gorzej w Zawoni i Sobótce – odpowiednio 20,9% oraz 20,6% mieszkań nie miało ogrzewania centralnego.

Kolejno, istnieje duża dysproporcja w dostępie do sieci gazowej między miastami a okolicznymi gminami. Wysoki poziom przyłączeń w Oleśnicy (83,7%) i Oławie (81%) kontrastuje z niskim odsetkiem w gminach wiejskich, takich jak gmina Oleśnica (16%) czy gmina Oława (28,5%) oraz Zawonia (28,9%). Dane te wskazują na potrzebę zwiększania nowych przyłączy do sieci gazowej we wskazanych gminach.

Należy podkreślić, że rozwój sieci gazowej wpływa na jakość życia mieszkańców. Gaz jest wygodniejszy i bezpieczniejszy niż np. piece na paliwa stałe. Ponadto, zastąpienie konwencjonalnych źródeł ciepła gazem może wpłynąć na zmniejszenie emisji zanieczyszczeń (mniejsze wykorzystanie węgla i drewna poprawi jakość powietrza).

Tabela 71. Mieszkania wyposażone w instalacje - w % ogółu mieszkań

Jednostka terytorialna	wodociąg		ustęp spłukiwany		łazienka		centralne ogrzewanie		gaz sieciowy	
	2018	2023	2018	2023	2018	2023	2018	2023	2018	2023
Czernica	99,1	94,3	98,1	94,1	96,8	93,9	92,4	88,1	55,1	72,6
Długołęka	98,1	97,8	96,8	97,3	95,2	96,7	91,9	90,6	42,8	57,7
Dobroszyce	96,5	97,5	93,6	96,0	88,6	93,2	80,1	83,5	5,3	33,0
Jelcz-Laskowice	98,8	98,7	96,4	98,0	94,6	97,0	92,4	90,6	51,8	57,0
Kąty Wrocławskie	98,9	97,7	97,3	97,0	95,9	96,6	89,5	87,4	52,1	62,4
Kobierzyce	99,4	98,1	98,3	97,6	97,4	97,2	91,9	90,4	43,5	51,6
Miękinia	98,5	98,2	94,7	96,3	92,6	95,2	86,8	89,5	25,0	43,6
Oborniki Śląskie	98,3	98,5	95,3	96,7	93,0	95,4	87,4	83,9	45,3	49,3
Oleśnica (miasto)	99,9	98,7	99,0	97,8	97,7	97,5	87,8	91,8	87,4	83,7
Oleśnica (gmina)	95,1	97,3	91,0	95,3	88,4	94,3	82,2	87,5	6,3	16,0
Oława (miasto)	99,8	99,1	98,3	98,2	97,2	97,8	90,3	92,9	83,1	81,0
Oława (gmina)	96,8	97,8	93,0	95,3	89,3	94,0	82,8	81,8	19,4	28,5
Siechnice	99,0	96,6	98,0	96,2	97,4	96,0	94,1	93,1	59,6	62,0
Sobótka	98,0	97,2	94,5	95,2	91,3	93,4	75,3	79,4	38,7	49,7
Trzebnica	99,2	97,4	96,9	96,3	94,9	95,4	86,1	86,7	62,4	61,9
Wisznia Mała	99,2	98,6	97,3	97,8	95,6	97,3	91,8	81,0	40,3	51,5
Wrocław	99,8	99,0	98,2	97,8	97,2	97,5	87,9	90,5	75,6	70,3
Zawonia	97,4	93,8	92,9	92,0	88,7	89,9	77,3	79,1	13,7	28,9
Żórawina	98,5	95,9	96,3	94,9	94,4	94,2	88,5	86,2	25,1	36,6
WrOF	98,4	97,5	96,1	96,3	94,0	95,4	87,2	87,1	43,8	52,5
woj. dolnośląskie	98,6	98,2	95,0	95,4	92,8	94,0	81,9	85,2	64,7	64,72

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 12.02.2025)

W 2022 roku, według danych GUS w zasobach gmin WrOF funkcjonowało 35 672 mieszkań komunalnych, o około 8,0% mniej niż w roku 2018. Mieszkania tego typu traktowane są jako specyficzna forma pomocy społecznej. W sprawozdaniu OZPS do tego typu lokali zaliczane są mieszkania stanowiące własność gminy albo gminnych osób prawnych lub spółek handlowych utworzonych z udziałem gminy, z wyjątkiem towarzystwa budownictwa społecznego. Są to zatem mieszkania:

- znajdujące się w budynkach stanowiących w całości własność gminy;

- mieszkania będące własnością gminy, ale znajdujące się w budynkach stanowiących nieruchomości wspólne, tj. mieszkania, które służą zaspokajaniu potrzeb mieszkaniowych ogółu mieszkańców gminy, pozostające w zarządzie komunalnej jednostki organizacyjnej specjalnie powołanej do zarządzania zasobami mieszkaniowymi gminy (np. Przedsiębiorstwo/ZGM, ZDK) lub pozostające w bezpośrednim zarządzie urzędu gminy;
- stanowiące własność Skarbu Państwa, ale zarządzane przez gminę.

Nie są ujmowane jako mieszkania komunalne mieszkania przekazane gminie, ale pozostające w dyspozycji jednostek użyteczności publicznej, jak: ZOZ, jednostki systemu oświaty, nauki, kultury itp., służące głównie zaspokajaniu potrzeb mieszkaniowych pracowników tych jednostek[32].

Wzrost liczby mieszkań komunalnych obserwowano w Oleśnicy (+136 mieszkań), Długołęce (+9 mieszkań) i Kobierzycach (+1). W pozostałych gminach WrOF odnotowano spadek, w tym największy we Wrocławiu (- 3 058 mieszkań) i Oławie (-139 mieszkań).

Liczba mieszkań socjalnych na terenie WrOF w 2022 roku wynosiła nieco ponad 1,2 tys. (spadek o ponad 1000 mieszkań w stosunku do roku 2018). Największy spadek obserwowano we Wrocławiu (-1 029 lokali socjalnych).

Tabela 72. Liczba mieszkań komunalnych i lokali socjalnych na terenie WrOF

Jednostka terytorialna	mieszkania komunalne ogółem				lokale socjalne ogółem			
	2018	2022	Zmiana	Dynamika [%]	2018	2022	Zmiana	Dynamika [%]
Czernica	28	24	-4	-14,3%	8	7	-1	-12,5%
Długołęka	14	23	+9	+64,3%	8	8	-	-
Dobroszyce	20	20	-	-	0	0	-	-
Jelcz-Laskowice	357	334	-23	-6,4%	89	94	+5	5,6%
Kąty Wrocławskie	268	261	-7	-2,6%	30	16	-14	-46,7%
Kobierzyce	87	88	+1	+1,1%	4	4	-	-
Miękinia	55	45	-10	-18,2%	6	6	-	-
Oborniki Śląskie	171	147	-24	-14,0%	61	55	-6	-9,8%
Oleśnica (miasto)	1 123	1 259	+136	+12,1%	255	241	-14	-5,5%
Oleśnica (gmina)	38	23	-15	-39,5%	8	4	-4	-50,0%
Oława (miasto)	1 152	1 013	-139	-12,1%	82	99	+17	20,7%
Oława (gmina)	52	33	-19	-36,5%	0	2	+2	-
Siechnice	113	109	-4	-3,5%	24	7	-17	-70,8%
Sobótka	199	185	-14	-7,0%	40	52	+12	30,0%
Trzebnica	283	256	-27	-9,5%	53	48	-5	-9,4%
Wisznia Mała	23	18	-5	-21,7%	0	0	-	-
Wrocław	34 805	31 747	-3058	-8,8%	1 600	571	-1029	-64,3%
Zawonia	14	13	-1	-7,1%	1	0	-1	-100,0%
Żórawina	85	74	-11	-12,9%	0	0	-	-
WrOF	38 887	35 672	-3215	-8,3%	2269	1214	-1055	-46,5%
woj. dolnośląskie	109 254	96 775	-12 479	-11,4%	9 971	7 228	-2 743	-27,5%

[32] Ocena Zasobów Pomocy Społecznej w gminach i powiatach województwa dolnośląskiego w 2023 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OZPS gmin WrOF https://dops.wroc.pl/ozps/ (dostęp: 13.02.2025)

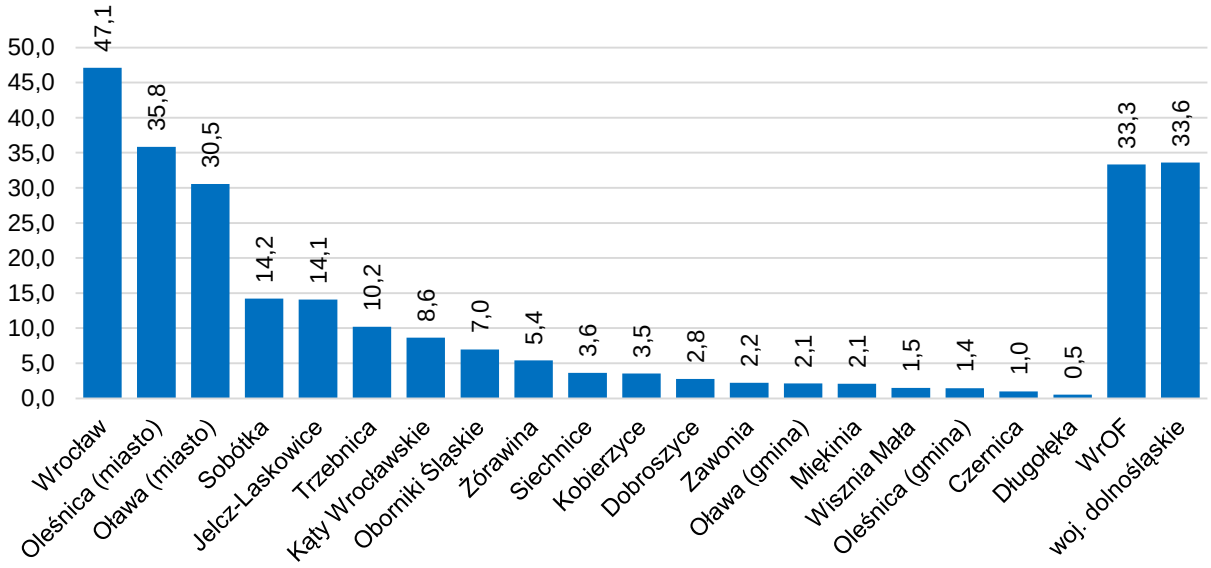
Z kolei w 2023 roku, w całym województwie dolnośląskim funkcjonowało 93 756 mieszkań komunalnych, o około 3,0% mniej niż w roku 2022. Spadła również liczba mieszkań socjalnych w 2022 roku z 7228 do 7004 w roku 2023, a także oczekujących na mieszkania socjalne z 7562 w 2022 roku na 7219 w roku 2023.[33]

W odniesieniu do liczby ludności omawianych gmin, w 2022 roku sytuacja najlepiej prezentowała się we Wrocławiu (na 1000 mieszkańców we Wrocławiu przypadało 47 mieszkań), Oleśnicy (35 mieszkań) oraz w Oławie (30 mieszkań). Z kolei niską wartość wskaźnika (niską dostępność mieszkań dla osób w trudnej sytuacji życiowej) odnotowano w gminach: Długołęka (0,5), Czernica (1). Co warte nadmienienia, gmina Długołęka, na terenie której mieszka niemal 44 tys. osób posiadała jedynie 23 mieszkania komunalne. Zaś w Czernicy, która jest o niespełna połowę mniej liczna (24 tys. mieszkańców) liczba mieszkań komunalnych wynosiła 24. Wartość wskaźnika dla WrOF i całego województwa dolnośląskiego jest zbliżona.

Wskaźnik ten jest istotnym elementem oceny dostępności mieszkań dla osób w trudnej sytuacji życiowej i może wskazywać na kierunki polityki mieszkaniowej w danej gminie.

Wykres 18. Liczba mieszkań komunalnych na 1000 mieszkańców, 2022 r.

[33] Ocena Zasobów Pomocy Społecznej w gminach i powiatach województwa dolnośląskiego w 2023 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OZPS gmin WrOF https://dops.wroc.pl/ozps/ (dostęp: 13.02.2025)

W latach 2018-2023 w całym WrOF liczba lokali mieszkalnych objętych umową najmu zmniejszyła się o 2 817 lokali (z 26 372 do 23 555). Zaś w województwie dolnośląskim spadek wyniósł 10 332 lokali (z 79 654 do 69 322). Największy spadek liczby wynajmowanych lokali dotyczył Wrocławia (-2734), miasta Oleśnicy (-155) oraz gminy Jelcz-Laskowice (-56).

We WrOF liczba lokali wynajmowanych na cele socjalne nie zmieniła się znacząco w 2023 roku w stosunku do 2018. W niektórych gminach nastąpił wzrost liczby umów o najem socjalny, największy wzrost obserwowano w Oławie (+72) i Sobótce (+37).

Liczba tymczasowych pomieszczeń w WrOF w 2023 roku wynosiła 45, o 3 lokale mniej w stosunku do 2018 roku. Natomiast w województwie dolnośląskim było ich 145, o 3 więcej w porównaniu do roku 2018. W 2023 roku umowy o najem pomieszczeń tymczasowych podpisano w czterech gminach: Oleśnicy (miasto), Oławie (miasto), Trzebnicy i Wrocławiu.

Zarówno w gminach WrOF, jak i w całym województwie całkowita powierzchnia użytkowa lokali mieszkalnych objętych najmem zmniejszyła się. Kolejno, nieznacznie zwiększyła się powierzchnia użytkowa lokali objętych najmem socjalnym we WrOF; zaś w regionie odnotowano spadek. W obu przypadkach spadła także powierzchnia użytkowa pomieszczeń tymczasowych.

Tabela 73. Najem lokali mieszkalnych z mieszkaniowych zasobów gmin oraz najem tymczasowych

Jednostka terytorialna	umowy obwiązujące o najem								
	lokali mieszkalnych			w tym najem socjalny			tymczasowych pomieszczeń		
	2019	2023	Zmiana	2019	2023	Zmiana	2019	2023	Zmiana
Czernica	24	19	-5	9	9	-	0	0	-
Długołęka	22	23	+1	7	9	+2	0	0	-
Dobroszyce	0	17	+17	0	0	-	0	0	-
Jelcz-Laskowice	349	293	-56	91	75	-16	1	0	-1
Kąty Wrocławskie	232	199	-33	32	6	-26	0	0	-
Kobierzyce	78	86	+8	4	7	+3	4	0	-4
Miękinia	48	32	-16	6	2	-4	0	0	-
Oborniki Śląskie	143	118	-25	38	41	+3	0	0	-
Oleśnica (miasto)	1 286	1 131	-155	232	229	-3	21	21	-
Oleśnica (gmina)	23	24	+1	8	9	1	0	0	-
Oława (miasto)	803	900	+97	28	100	+72	0	2	+2
Oława (gmina)	47	28	-19	2	2	-	0	0	-
Siechnice	99	91	-8	25	5	-20	0	0	-
Sobótka	0	168	+168	0	37	+37	0	0	-
Trzebnica	219	186	-33	21	17	-4	0	2	+2
Wisznia Mała	18	13	-5	0	0	-	3	0	-3
Wrocław	22 886	20 152	-2734	632	578	-54	19	20	+1
Zawonia	10	8	-2	0	0	-	0	0	-
Żórawina	85	67	-18	0	0	-	0	0	-
WrOF	26 372	23 555	-2 817	1135	1126	-9	48	45	-3
woj. dolnośląskie	79 654	69 322	-10 332	6 834	5 491	-1343	142	145	+3

Jednostka terytorialna	powierzchnia użytkowa lokali [m²]			powierzchnia użytkowa lokali objętych najmem socjalnym [m²]			powierzchnia użytkowa pomieszczeń [m²]		
	2019	2023	Zmiana	2019	2023	Zmiana	2019	2023	Zmiana
Czernica	937	710	-227	227	203	-24	0	0	-
Długołęka	840	885	+45	248	306	+58	0	0	-
Dobroszyce	0	841	+841	0	0	-	0	0	-
Jelcz-Laskowice	10 726	9 084	-1642	1 986	1 691	-295	21	0	-21
Kąty Wrocławskie	10 067	8 596	-1471	921	201	-720	0	0	-
Kobierzyce	3 188	3 517	+329	110	185	+75	159	0	-159
Miękinia	2 147	1 461	-686	100	34	-66	0	0	-
Oborniki Śląskie	5 873	4 087	-1786	1 309	1 882	+573	0	0	-
Oleśnica (miasto)	57 059	49 619	-7440	6 979	6 665	-314	321	308	-13
Oleśnica (gmina)	1 117	1 143	+26	251	277	+26	0	0	-
Oława (miasto)	37 894	39 817	+1923	750	3 145	+2395	0	32	+32
Oława (gmina)	2 407	1 342	-1065	44	44	-	0	0	-
Siechnice	3 842	3 589	-253	738	131	-607	0	0	-
Sobótka	0	6 974	+6974	0	1 162	+1162	0	0	-
Trzebnica	9 099	7 844	-1255	442	377	-65	0	21	+21
Wisznia Mała	932	684	-248	0	0	-	112	0	-112
Wrocław	1 132 046	995 430	-136616	21 038	19 349	-1689	681	438	-243
Zawonia	775	619	-156	0	0	-	0	0	-
Żórawina	4 596	2 980	-1616	0	0	-	0	0	-
WrOF	1 283 545	1 139 222	-144 323	35 143	35 652	+509	1294	799	-495
woj. dolnośląskie	3 652 936	3 174 496	-478 440	228 427	178 670	-49 757	3 264	3 069	-195

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 13.02.2025)

W kontekście dostępności zasobów komunalnych gmin WrOF warto przywołać dane dotyczące liczby gospodarstw domowych oczekujących na najem lokali mieszkalnych i tymczasowych pomieszczeń. W 2023 roku w gminach WrOF na najem lokali socjalnych oczekiwało 2 407 gospodarstw domowych (o 131 mniej w stosunku do roku 2020). Najwięcej było ich we Wrocławiu, Oleśnicy i Kątach Wrocławskich. O ile, w większości gmin WrOF zapotrzebowanie na najem lokali socjalnych spadło w analizowanym, okresie, o tyle w gminie Czernica, Kąty Wrocławskie i gminie Oleśnica (obszar wiejski) obserwowano wzrost gospodarstw domowych starających się o przyznanie lokalu. Należy przy tym pamiętać o niskiej dostępności mieszkań w gminie Czernica (niski wskaźnik liczby mieszkań komunalnych na każde 1000 mieszkańców gminy), co może wskazywać na potrzebę inwestycji w mieszkania komunalne na terenie gminy.

Z kolei zapotrzebowanie na tymczasowe pomieszczenia było mniejsze w gminach WrOF - 1 104 gospodarstw domowych (o 35 mniej w porównaniu do 2020 roku). Najwięcej oczekujących było we Wrocławiu, Oławie i Oleśnicy. Jedynie w gminie Jelcz-Laskowice odnotowano wzrost liczby gospodarstw domowych oczekujących na najem.

Tabela 74. Gospodarstwa domowe oczekujące na najem lokali mieszkalnych i tymczasowych pomieszczeń

Jednostka terytorialna	najem socjalny lokali				tymczasowe pomieszczenia			
	2020	2023	Zmiana	Dynamika [%]	2020	2023	Zmiana	Dynamika [%]
Czernica	5	23	+18	+360,0%	0	0	-	-
Długołęka	3	3	-	-	0	0	-	-
Jelcz-Laskowice	6	3	-3	-50,0%	1	3	+2	+200,0%
Kąty Wrocławskie	8	33	+25	+312,5%	0	0	-	-
Kobierzyce	0	2	+2		0	0	-	-
Miękinia	20	20	-	-	0	0	-	-
Oborniki Śląskie	5	0	-5	-100,0%	0	0	-	-
Oleśnica (miasto)	58	39	-19	-32,8%	16	6	-10	-62,5%
Oleśnica (gmina)	16	20	+4	+25,0%	0	0	-	-
Oława (miasto)	61	27	-34	-55,7%	10	10	-	-
Oława (gmina)	2	0	-2	-100,0%	0	0	-	-
Siechnice	15	4	-11	-73,3%	0	0	-	-
Sobótka	24	11	-13	-54,2%	0	0	-	-
Trzebnica	2	2	-	-	0	0	-	-
Wisznia Mała	4	4	-	-	0	0	-	-
Wrocław	2 306	2 213	-93	-4,0%	1 112	1 085	-27	-2,4%
Zawonia	3	3	-	-	0	0	-	-
WrOF	2 538	2 407	-131	-5,2%	1 139	1 104	-35	-3,1%
woj. dolnośląskie	8 913	8 493	-420	-4,7%	2 776	2 744	-32	-1,2%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 10.02.2025)

W poniższej tabeli zaprezentowano dane dotyczące zapotrzebowanie na najem lokali z mieszkaniowego zasobu gmin. W latach 2018-2022 w całym WrOF liczba lokali koniecznych do pozyskania przez gminę w związku z ich niedoborem wzrosła o 7,7%. Największe zapotrzebowanie

odnotowano we Wrocławiu, Oławie (na terenie miasta i gminy). Wzrost zapotrzebowania obserwowano również w Miękini, Dobroszycach, Czernicy oraz Długołęce.

W 2022 roku, zapotrzebowanie na lokale mieszkalne wynosiło 2 831 lokali (wzrost o 14% w stosunku do 2018 roku), zaś popyt na najem socjalny lokali był nieco mniejszy, bowiem wynosił 2 579 lokali (wzrost o 1,7%).

Wzrost zapotrzebowania na mieszkania komunalne i socjalne w regionie WrOF wskazuje na rosnącą presję na samorządy, by zwiększyć dostępność lokali mieszkalnych. Może to wymagać inwestycji w budownictwo komunalne, programów wsparcia dla najemców oraz skuteczniejszej polityki mieszkaniowej.

Tabela 75. Zapotrzebowanie na najem lokali z mieszkaniowego zasobu gmin

Jednostka terytorialna	ogółem				lokale mieszkalne		najem socjalny lokali	
	2018	2022	Zmiana	Dynamika [%]	2018	2022	2018	2022
Czernica	8	16	+8	+100,0%	8	3	0	13
Długołęka	5	8	+3	+60,0%	3	2	2	6
Dobroszyce	42	50	+8	+19,0%	42	50	0	0
Jelcz-Laskowice	13	10	-3	-23,1%	4	4	9	6
Kąty Wrocławskie	56	51	-5	-8,9%	33	21	23	30
Kobierzyce	305	298	-7	-2,3%	304	296	1	2
Miękinia	215	241	+26	+12,1%	198	221	17	20
Oborniki Śląskie	21	8	-13	-61,9%	8	6	13	2
Oleśnica (miasto)	114	108	-6	-5,3%	44	48	70	60
Oleśnica (gmina)	39	30	-9	-23,1%	25	9	14	21
Oława (miasto)	131	209	+78	+59,5%	57	189	74	20
Oława (gmina)	13	63	+50	+384,6%	12	61	1	2
Siechnice	38	10	-28	-73,7%	21	2	17	8
Sobótka	34	13	-21	-61,8%	2	2	32	11
Trzebnica	9	7	-2	-22,2%	8	5	1	2
Wisznia Mała	16	12	-4	-25,0%	7	8	9	4
Wrocław	3 932	4 263	+331	+8,4%	1 685	1 894	2 247	2 369
Zawonia	5	5	-	-	2	2	3	3
Żórawina	25	8	-17	-68,0%	21	8	4	0
WrOF	5 021	5 410	+389	+7,7%	2 484	2 831	2 537	2 579
woj. dolnośląskie	18 418	19 100	+682	+3,7%	8 730	10 245	9 688	8 855

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 12.02.2025)

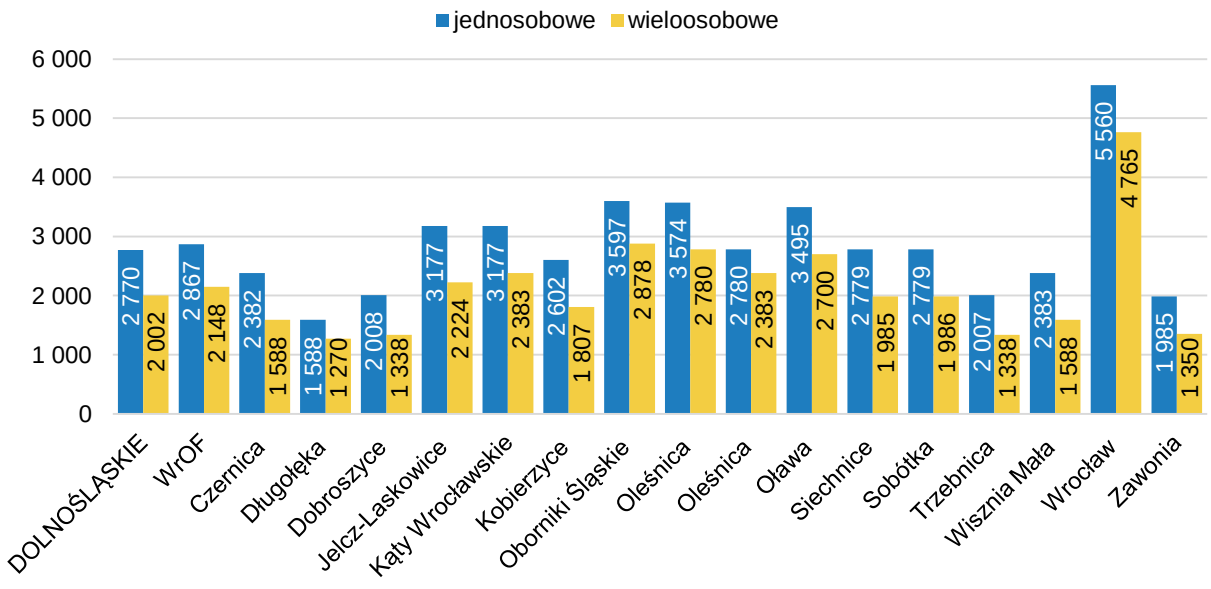
Rozwój infrastruktury lokalowej, realny dostęp do mieszkań stanowił także ważną kwestię do zaadresowania według uczestników warsztatów diagnostycznych WrOF. Ponadto, podkreślano nierówny dostęp do nieruchomości mogących stanowić lokale socjalne w gminach WrOF. Zaakcentowano dużą dostępność we Wrocławiu w stosunku do mniejszych gmin[34].

[34] Raport z warsztatów diagnostycznych WrOF, IB IPC 2025

Dochód gospodarstwa domowego jest jednym z najważniejszych kryteriów decydujących o możliwości wynajęcia lokalu mieszkalnego z zasobów gminy. W 2023 roku średni dochód zezwalający na ubieganie się o najem lokalu mieszkalnego z zasobów gmin był wyższy w stosunku do najmu lokalu socjalnego (we WrOF odpowiednio 2,8 tys. w stosunku do 1,6 tys. dla gospodarstw jednoosobowych oraz 2,1 tys. do 1,2 tys. dla gospodarstw wieloosobowych). Jak widzimy, dla jednoosobowych gospodarstw domowych, średnia dochodu, który uprawniał do uzyskania prawa najmu lokalu mieszkalnego z zasobów gmin, była wyższa niż dla gospodarstw wieloosobowych.

Średni dochód uprawniający do uzyskania prawa najmu lokalu mieszkalnego z zasobów gmin, jak i prawa najmu lokalu socjalnego, różnił się w omawianych gminach. Najniższą średnią dochodu uprawniającego do uzyskania prawa najmu lokalu z zasobów gminnych odnotowano zarówno dla gospodarstw jednoosobowych, jak i wieloosobowych w Długołęce (1 588 zł oraz 1 270 zł); zaś najwyższy próg obowiązywał we Wrocławiu (5 560 zł oraz 4 765 zł).

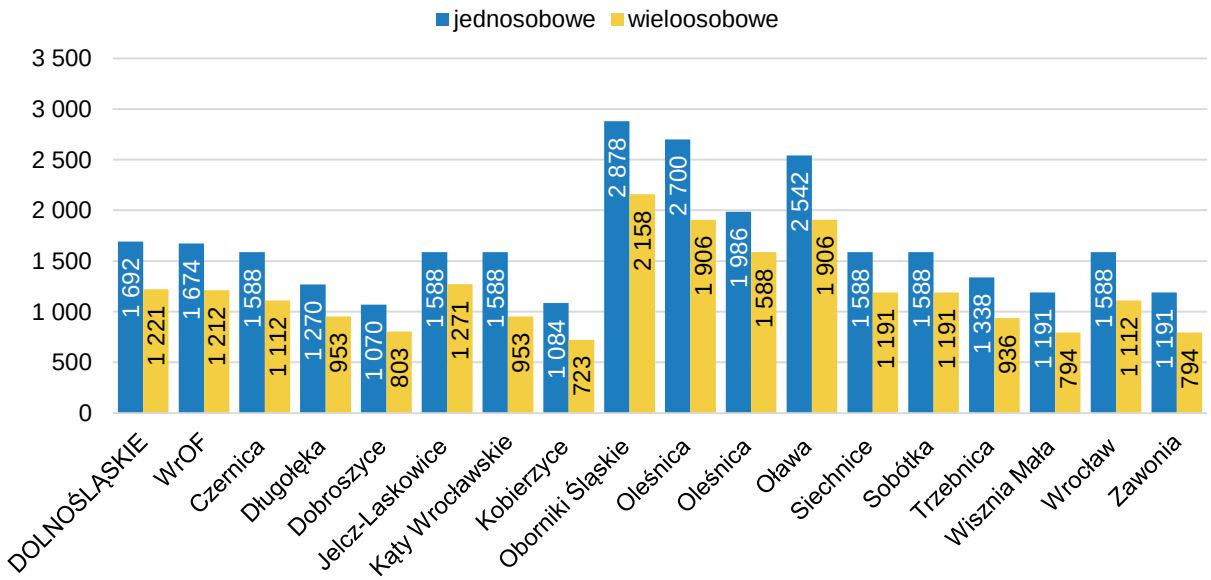
Wykres 19. Średni dochód uprawniający do uzyskania prawa najmu lokalu mieszkalnego z mieszkaniowych zasobów gmin na terenie WrOF w 2023 r., gospodarstwa jednoosobowe i wieloosobowe (zł)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 13.02.2025)

O ile w przypadku najmu lokalu mieszkalnego najwyższy próg odnotowano we Wrocławiu, o tyle w kwestii najmu lokalu socjalnego sytuacja wygląda nieco inaczej. Bowiem najwyższy średni dochód uprawniający do uzyskania prawa najmu lokalu socjalnego, zarówno dla gospodarstw jednoosobowych, jak i wieloosobowych obserwowano w Obornikach Śląskich (odpowiednio 2,8 tys. i 2,1 tys.), Oleśnicy (2,7 tys. oraz 1,9 tys.) i Oławie (2,5 tys. i 1,9 tys.); zaś najniższy w Dobroszycach (1 070 zł i 803 zł) i Kobierzycach (1 084 zł i 723 zł).

Wykres 20. Średni dochód uprawniający do uzyskania prawa najmu lokalu socjalnego z mieszkaniowych zasobów gmin na terenie WrOF w 2023 r., gospodarstwa jednoosobowe i wieloosobowe, (zł)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 13.02.2025)

Tabela 76. Zasoby mieszkaniowe gmin (komunalne) wyposażenie w urządzenia techniczno-sanitarne na terenie WrOF

Jednostka terytorialna	Mieszkania ogółem								
	wyposażone w wodociąg			wyposażone w kanalizację			wyposażone w centralne ogrzewanie		
	2020	2023	Zmiana	2020	2023	Zmiana	2020	2023	Zmiana
Czernica	24	19	-5	23	19	-4	6	14	+8
Długołęka	23	23	-	9	9	-	8	5	-3
Dobroszyce	20	19	-1	17	16	-1	6	6	-
Jelcz-Laskowice	344	314	-30	344	313	-31	296	287	-9
Kąty Wrocławskie	273	258	-15	210	201	-9	28	28	-
Kobierzyce	79	88	+9	55	66	+11	30	31	+1
Miękinia	53	42	-11	2	14	+12	0	0	-
Oborniki Śląskie	161	137	-24	161	104	-57	45	27	-18
Oleśnica (miasto)	1316	1152	-164	1134	1152	+18	637	991	+354
Oleśnica (gmina)	26	36	+10	25	7	-18	1	3	+2
Oława (miasto)	1078	952	-126	1078	952	-126	372	471	+99
Oława (gmina)	43	30	-13	43	30	-13	0	0	-
Siechnice	104	108	+4	104	108	+4	59	59	-
Sobótka	200	184	-16	200	174	-26	29	29	-
Trzebnica	265	241	-24	199	180	-19	43	26	-17
Wisznia Mała	19	13	-6	9	5	-4	5	1	-4
Wrocław	33493	30845	-2648	33114	30509	-2605	7129	15561	8432
Zawonia	14	8	-6	14	0	-14	14	0	-14
Żórawina	86	67	-19	47	46	-1	47	0	-47
WrOF	37621	34536	-3085	36788	33905	-2883	8755	17539	+8784
woj. dolnośląskie	100 367	91 022	-9345	96 352	87 254	-9098	19 507	25 540	+6033
Jednostka terytorialna	lokale, na wynajem których podpisano umowę najmu socjalnego lokalu								
	wyposażone w wodociąg			wyposażone w kanalizację			wyposażone w centralne ogrzewanie		
	2020	2023	Zmiana	2020	2023	Zmiana	2020	2023	Zmiana
Czernica	8	9	1	8	9	1	0	10	10
Długołęka	7	9	2	1	4	3	2	2	0

Dobroszyce	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Jelcz-Laskowice	94	80	-14	94	80	-14	51	56	5
Kąty Wrocławskie	24	16	-8	18	11	-7	0	0	0
Kobierzyce	4	4	0	0	0	0	0	0	0
Miękinia	6	5	-1	0	5	5	0	0	0
Oborniki Śląskie	49	56	7	49	49	0	12	0	-12
Oleśnica (miasto)	255	229	-26	185	229	44	65	110	45
Oleśnica (gmina)	7	9	2	7	5	-2	0	0	0
Oława (miasto)	86	166	80	86	166	80	8	25	17
Oława (gmina)	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Siechnice	2	7	5	2	7	5	1	5	4
Sobótka	46	37	-9	46	34	-12	11	8	-3
Trzebnica	49	17	-32	15	8	-7	1	1	0
Wisznia Mała	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Wrocław	682	243	-439	671	238	-433	257	91	-166
Zawonia	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Żórawina	0	0	0	0	0	0	0	0	0
WrOF	1319	887	-432	1182	845	-337	408	308	-100
woj. dolnośląskie	7 166	6 262	-904	6 690	5 715	-975	1 906	1 400	-506

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 13.02.2025)

Najwięcej mieszkań niespełniających standardów odnotowano we Wrocławiu (411), co implikuje potrzebę modernizacji zasobów komunalnych. Na terenie całego województwa dolnośląskiego obserwowano 864 lokali mieszkalnych i 63 lokali w najmie socjalnym niespełniających norm technicznych. Z uwagi na wzrost zapotrzebowania na najem lokali z mieszkaniowego zasobu gmin, szczególnie we Wrocławiu (patrz tabela nr 77) należy zwiększyć liczbę mieszkań spełniających standardy techniczne. Konieczne zatem stają się inwestycje w remonty lokali i przystosowanie ich do aktualnych wymogów budowlanych.

Tabela 77. Zasoby mieszkaniowe gmin (komunalne) niespełniające standardów technicznych do zamieszkania na terenie WrOF, 2022 r.

Jednostka terytorialna	Lokal mieszkalny	Najem socjalny lokalu
Czernica	1	0
Kąty Wrocławskie	10	2
Oborniki Śląskie	2	2
Oleśnica (miasto)	7	0
Oława (miasto)	20	0
Wrocław	411	0
WrOF	451	4
woj. dolnośląskie	864	63

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 13.02.2025

Według danych pozyskanych z Wieloletnich Programów Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gmin należących do WrOF, większość budynków charakteryzuje się średnim (2 011) stanem technicznym.

Tabela 78. Stan techniczny komunalnych zasobów mieszkaniowych w gminach WrOF

Jednostka terytorialna	Stan techniczny			
	bardzo dobry	dobry	średni	zły
Czernica	16	5	2	1
Długołęka	-	1	21	-
Dobroszyce	-	-	-	-
Jelcz-Laskowice	1	4	1	-
Kąty Wrocławskie	3	4	85	3
Kobierzyce	26	49	-	12
Miękinia	-	-	-	-
Oborniki Śląskie	15	79	62	
Oleśnica (miasto)	-	-	-	-
Oleśnica (gmina)		4	4	
Oława (miasto)	-	442	579	31
Oława (gmina)	--	18	33	7
Siechnice		3	3	9
Sobótka	-	110	65	
Trzebnica	-	-	-	-
Wisznia Mała	-	-	-	-
Wrocław	7	89	1127	58
Zawonia	-	6	6	1
Żórawina	-	2	23	3
WrOF	68	816	2011	125

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wieloletniego Programu Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy – gmin należących do WrOF https://edzienniki.duw.pl/actbymonths (dostęp: 05.02.2025)

1.5.1. Podsumowanie

- Wrocław (i powiat wrocławski) to centrum świadczenia usług publicznych i prywatnych w zakresie opieki szpitalnej i całodobowej. Stale wzrasta liczba podmiotów gospodarczych świadczących usługi medyczne. Im dalej od Wrocławia, tym dostępność specjalistycznych usług medycznych spada (najgorzej sytuacja kształtuje się w gminach wiejskich).
- W 2023 roku WrOF charakteryzował się wyższym wskaźnikiem liczby przychodni w odniesieniu do liczby ludności w stosunku do kraju i całego województwa dolnośląskiego.
- Porady u lekarzy specjalistów we WrOF stanowiły nieco ponad połowę wszystkich udzielonych porad (z zakresu specjalistycznej i podstawowej opieki zdrowotnej), zaś w całym województwie dolnośląskim udział ten był mniejszy.
- Do głównych obszarów problemowych w zakresie opieki zdrowotnej na terenie WrOF zidentyfikowanych na podstawie przeprowadzonych wywiadów grupowych należy zaliczyć: przepełnienie placówek medycznych i długi czas oczekiwania na wizyty (szczególnie do lekarzy specjalistów), ograniczony dostęp do rehabilitacji, brak wystarczającego wsparcia

psychologicznego (bezpłatnego), brak lekarzy specjalistów w mniejszych gminach (konieczność korzystania z usług medycznych w większych ośrodkach, zwłaszcza we Wrocławiu), ograniczona dostępność szpitali, w tym oddziałów ratunkowych (w Oleśnicy brak Oddziału Ratunkowego) poza Wrocławiem oraz ograniczony dostęp do diagnostyki.

- W analizowanym okresie, zarówno we WrOF, jak i w całym regionie spadła dostępność aptek w stosunku do liczby ludności. Największe obciążenie aptek odnotowano w Miękini.
- Wśród gmin WrOF, Wrocław charakteryzował się największą dostępnością placówek stacjonarnej pomocy społecznej. W pozostałych gminach, obserwowano ograniczony dostęp do domów pomocy społecznej, placówek zapewniające całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku czy noclegowni. W analizowanym okresie wzrosła liczba mieszkańców placówek stacjonarnej pomocy społecznej, co wskazuje na potrzebę podjęcia działań w tym obszarze. W celu ograniczenia wzrostu liczby mieszkańców tych placówek, warto podjąć działania tj. rozwój usług opieki środowiskowej (zwiększenie liczby asystentów i opiekunów, dziennych ośrodków wsparcia), rozszerzanie programów wsparcia sąsiedzkiego, większa dostępność zakładów opiekuńczo-leczniczych i pielęgnacyjnych, zreformować system pomocy społecznej.
- Dzienne Domy Pomocy odnotowano jedynie w gminie Wrocław, Kobierzyce, Oleśnica (miasto) oraz Trzebnica. Zaś palcówki opiekuńczo-wychowawcze zlokalizowane są tylko we Wrocławiu oraz na terenie gminy Oborniki Śląskie. We wszystkich tych jednostkach liczba osób korzystających z usług przewyższa liczbę dostępnych miejsc.
- W porównaniu do regionu gminy WrOF odznaczały się niższym odsetkiem osób objętych pomocą i wsparciem. W latach 2018-2023 obserwowano spadek liczby beneficjantów wsparcia w formie pieniężnej, rzeczowej i świadczonych usług w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców. Gminy WrOF na tle kraju i całego województwa dolnośląskiego odnotowały najniższy wskaźnik.
- W 2023 roku, w gminach WrOF najczęstszym powodem udzielania pomocy i wsparcia rodzinom było długotrwała lub ciężka choroba, a dalej ubóstwo i niepełnosprawność.
- WrOF cechował się większą liczbą mieszkań w odniesieniu do liczby ludności niż całe województwo dolnośląskie. O ile, w większości gmin odnotowano wzrost dostępności mieszkań, uwagę zwracają gminy Długołęka i Siechnice, gdzie obserwowano spadek liczby mieszkań w odniesieniu do liczby ludności.
- Najwyższy wskaźnik dostępności mieszkań komunalnych (w odniesieniu do liczby ludności) odnotowano we Wrocławiu, zaś najniższy z Długołęce. W 2022 roku, w gminach Czernica, Kąty Wrocławskie i Oleśnica (gmina) obserwowano wzrost zapotrzebowania na najem lokali

socjalnych. Zaś popyt na pomieszczenia tymczasowe wzrósł jedynie w gminie Jelcz-Laskowice.

1.6. Bezpieczeństwo publiczne

1.6.1. Podmioty i instytucje realizujące zadania z zakresu bezpieczeństwa

Bezpieczeństwo publiczne ma kluczowe znaczenie, bowiem bezpośrednio wpływa na komfort i jakość życia mieszkańców. Obejmuje działania mające na celu ochronę zdrowia, życia i mienia obywateli, a także zapobieganie zagrożeniom, takim jak przestępczość, klęski żywiołowe czy sytuacje kryzysowe. W kontekście dynamicznie rozwijających się miast i ich obszarów funkcjonalnych, takich jak Wrocławski Obszar Funkcjonalny, bezpieczeństwo publiczne stanowi fundament stabilnego i zrównoważonego rozwoju. W tym kontekście, warto zaakcentować, że bezpieczeństwo publiczne uznane zostało za najważniejszy aspekt jakości życia przez mieszkańców gmin WrOF biorących udział w badaniu ilościowym przeprowadzonym w styczniu 2025 roku.[35]

Do najważniejszych podmiotów realizujących zadania z zakresu bezpieczeństwa na terenie WrOF należy zaliczyć: Policję, Państwową Straż Pożarną wspieraną przez jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej, Straż miejską lub gminną. Ponadto, wyszczególnić należy także Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego, Powiatowe Centra Zarządzania Kryzysowego, Gminne (Miejskie) Centra Zarządzania Kryzysowego, Dolnośląskie Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe we Wrocławiu (WOPR), Wojewódzką Stację Sanitarno-Epidemiologiczną oraz Powiatowe Stacje Sanitarno-Epidemiologiczne (PSSE). W gminach WrOF, nad bezpieczeństwem ludności czuwa także Szef Obrony Cywilnej. W zakresie bezpieczeństwa ludności i reagowania na sytuacje kryzysowe ważną rolę odgrywają także organizacje pozarządowe (m.in. te związane z bezpieczeństwem, ratownictwem, ochroną zdrowia, pomocą społeczną, ekologią), które zastępują lub uzupełniają rolę państwa w sensie funkcjonalnym, organizacyjnym i moralnym. Ich rola jest wieloaspektowa, bowiem obejmuje pomoc bezpośrednią, koordynację działań, rzecznictwo oraz odbudowę i wsparcie długoterminowe w obliczu sytuacji kryzysowych.

Na omawianym terenie działalność prowadzi 5 powiatowych Komend Policji (zlokalizowanych we Wrocławiu, Trzebnicy, Oleśnicy, Oławie i Środzie Śląskiej).

Tabela 79. Policja na terenie WrOF

Nazwa podmiotu	Jednostki podległe działające na terenie WrOF

[35] Raport z badań ilościowych przeprowadzonych w ramach diagnozy WrOF, IB IPC 2025

Komenda Miejska Policji we Wrocławiu	Komisariat Policji we Wrocławiu – 10 komisariatów Komisariat Policji w Długołęce Komisariat Policji w Sobótce Komisariat Policji w Kątach Wrocławskich Komisariat Policji w Siechnicach Komisariat Policji w Kobierzycach Posterunek Policji w Kamieńcu Wrocławskim (gmina Czernica) Komisariat Policji w Smolcu (gmina Kąty Wrocławskie) Posterunek Policji w Żórawinie
Komenda Powiatowa Policji w Trzebnicy	Komisariat Policji w Obornikach Śląskich
Komenda Powiatowa Policji w Oleśnicy	Posterunek Policji w Dobroszycach
Komenda Powiatowa Policji w Oławie	Komisariat Policji w Jelczu-Laskowicach
Komenda Powiatowa Policji w Środzie Śląskiej	Posterunek Policji w Miękini

Źródło: https://dolnoslaska.policja.gov.pl/wr1/twoja-k (dostęp: 17.02.2025)

Na obszarze WrOF znajduje się 5 Komend Państwowej Straży Pożarnej. Oprócz państwowych jednostek ratowniczo-gaśniczych działają, również jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej, w tym 35 włączonych do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego. Ponadto, istnieje wiele jednostek OSP, które, choć nie są częścią tego systemu, pełnią istotną rolę w zapewnianiu bezpieczeństwa lokalnych społeczności.

Tabela 80. Państwowa oraz Ochotnicza Straż Pożarna na terenie WrOF

Nazwa podmiotu	Państwowa Straż Pożarna	Ochotnicza Straż Pożarna (jednostki włączone do KSRG) w gminach
Komenda Miejska Państwowej Straży Pożarnej we Wrocławiu	8 jednostek ratowniczo-gaśniczych zlokalizowanych na terenie Wrocławia i 1 na terenie Kątów Wrocławskich	Wrocław – 2 Czernica – 3 Długołęka – 3 Kobierzyce – 2[36] Kąty Wrocławskie – 3 Siechnice – 3 Sobótka – 3 Żórawina - 3
Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Oławie	Jednostka Gaśnicza w Oławie Jednostka Gaśnicza w Jelczu-Laskowicach	Oława – 3 Jelcz-Laskowice - 3
Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Oleśnicy	Jednostka Ratowniczo-Gaśnicza w Oleśnicy	Dobroszyce – 1 Oleśnica - 2
Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Trzebnicy	Jednostka Gaśnicza w Trzebnicy	Trzebnica – 1 Oborniki Śląskie – 3 Wisznia Mała – 1 Zawonia - 2
Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Środzie Śląskiej	Jednostka Ratowniczo-Gaśnicza w Środzie Śląskiej (obejmuje teren gminy Miękinia)	Miękinia - 2

[36] Dodatkowo, warto nadmienić, że w gminie Kobierzyce, w miejscowości Tyniec Mały trwają prace budowlane w związku z powstającą na tym terenie Jednostką Ratowniczo-Gaśniczą z bazą szkoleniową. https://www.gov.pl/web/kwpsp-wroclaw/budowa-jrg-w-tyncu-malym (dostęp: 22.05.2025)

Źródło: https://www.gov.pl/web/kwpsp-wroclaw/dane-aresowe-kmkp-psp (dostęp: 14.02.2025)

W kontekście bezpieczeństwa istotną rolę odgrywa także straż miejska/gmina. Na terenie WrOF działają 4 Straże miejskie i 2 gminne:

- Komenda Straży Miejskiej we Wrocławiu
- Straż Miejska w Oławie
- Straż Gminna Gminy Oława
- Straż Miejska w Trzebnicy
- Straż Miejska w Siechnicach
- Straż Gminna w Miękini[37].

Kolejno, za bezpieczeństwo wodne na terenie WrOF odpowiedzialne jest Dolnośląskie Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe we Wrocławiu (WOPR). Odpowiada za patrolowanie kąpielisk, ratownictwo wodne oraz edukację w zakresie bezpieczeństwa nad wodą. Jednostka ta przygotowuje także ratowników wodnych do pełnienia swoich funkcji[38].

Za ochronę zdrowia i życia ludności na terenie WrOF odpowiada, również Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna, która swoją siedzibę ma we Wrocławiu oraz podległe jej jednostki powiatowe: PSSE w Oleśnicy, PSSE w Oławie, PSSE w Środzie Śląskiej, PSSE w Trzebnicy, PSSE we Wrocławiu[39]. Do najważniejszych zadań PSSE należy:

- nadzorowanie warunków higieny w różnych obszarach życia i działalności człowieka,
- kontrola standardów higieniczno-sanitarnych, środowiska pracy, warunków pracy,
- dbałość o jakość żywności i kosmetyków,
- realizacja badań/ analiz mikrobiologicznych i fizykochemicznych,
- zapobieganie chorobom, w tym chorobom zakaźnym i zawodowym.[40]

Stacje Sanitarno-Epidemiologiczne przeprowadzają regularne inspekcje placówek oświatowych, zakładów pracy, obiektów gastronomicznych oraz innych miejsc publicznych w celu zapewnienia zgodności z normami sanitarnymi i higienicznymi. Ponadto, realizowane są inicjatywy mające na celu zwiększenie świadomości zdrowotnej wśród mieszkańców. Obejmuje to kampanie informacyjne dotyczące profilaktyki chorób, zdrowego stylu życia oraz higieny osobistej.

[37] Strategia ZIT WrOF na lata 2021-2027, s. 232
[38] http://www.dolnoslaskiewopr.pl/index.php?todo=1 (dostęp: 14.02.2025)
[39] https://www.gov.pl/web/wsse-wroclaw/kontakt-psse (dostęp: 14.02.2025)
[40] Ocena stanu bezpieczeństwa sanitarnego województwa dolnośląskiego w 2023 r., s. 11

W kontekście bezpieczeństwa kluczową rolę odgrywają także mechanizmy informowania i ostrzegania mieszkańców przed nadzwyczajnymi zagrożeniami. Za zarządzanie kryzysowe na szczeblu krajowym odpowiada rada Ministrów oraz Prezes Rady Ministrów, kolejno, na szczeblu wojewódzkim jest to Wojewoda, na szczeblu powiatowym Starosta, a w poszczególnych gminach Wójt, Burmistrz lub Prezydent Miasta. Na szczeblu wojewódzkim gminy WrOF podlegają Wojewódzkiemu Centrum Zarządzania Kryzysowego (WCZK) z siedzibą we Wrocławiu. W ramach zadań WCZK realizuje m.in.:

- kontrolę nad funkcjonowaniem systemu wykrywania i alarmowania oraz systemu wczesnego ostrzegania ludności,
- współpracę z instytucjami zajmującymi się monitoringiem środowiska,
- koordynację działań z podmiotami prowadzącymi akcje ratownicze, poszukiwawcze i humanitarne,
- dystrybucję ostrzeżeń, komunikatów oraz informacji meteorologicznych i hydrologicznych,
- realizacja wytycznych i procedur wojewódzkiego planu zarządzania kryzysowego.[41]

WCZK odpowiada, również za zarządzanie Regionalnym Systemem Ostrzegania (RSO), który umożliwia rozpowszechnianie informacji o możliwych zagrożeniach i klęskach żywiołowych. Komunikaty są udostępniane na stronach internetowych urzędów wojewódzkich, w regionalnych kanałach TVP, telegazecie oraz poprzez dedykowaną aplikację mobilną na smartfony[42].

Zaś na poziomie powiatowym funkcjonują Powiatowe Centra Zarządzana Kryzysowego. Gminy WrOF podlegają PCZK znajdującym się w Oleśnicy, Oławie, Środzie Śląskiej, Trzebnicy i we Wrocławiu[43]. Kolejno, za zarządzanie kryzysowe na poziomie gminnym odpowiadają wójtowie, burmistrzowie i prezydenci miast, którzy powołują Gminne (Miejskie) Centra Zarządzania Kryzysowego. Organem pomocniczym jest Gminny Zespół Zarządzania Kryzysowego[44]. Na terenie WrOF działają:

- Gminny Zespół Zarządzania Kryzysowego w Czernicy,
- Gminny Zespół Zarządzania Kryzysowego w Długołęce,
- Gminny Zespół Zarządzania Kryzysowego w Dobroszycach,
- Gminny Zespół Zarządzania Kryzysowego w Jelcz-Laskowicach,
- Gminny Zespół Zarządzania Kryzysowego w Kątach Wrocławskich,
- Gminny Zespół Zarządzania Kryzysowego w Kobierzycach,
- Gminny Zespół Reagowania Kryzysowego w Miękini,

[41] https://www.gov.pl/web/dolnoslaski-uw/oddzial-wojewodzkie-centrum-zarzadzania-kryzysowego (dostęp: 14.02.2025)
[42] Tamże, s. 75
[43] https://www.gov.pl/web/rcb/centra-zarzadzania-kryzysowego (dostęp: 17.02.2025)
[44] https://www.czk.pl/zk/index03.php (dostęp: 17.02.2025)

- Gminny Zespół Zarządzania Kryzysowego w Obornikach Śląskich,
- Miejski Zespół Zarządzania Kryzysowego w Oleśnicy,
- Gminny Zespół Zarządzania Kryzysowego w Oleśnicy,
- Miejski Zespół Zarządzania Kryzysowego w Oławie,
- Gminny Zespół Zarządzania Kryzysowego w Oławie,
- Gminny Zespół Zarządzania Kryzysowego w Siechnicach,
- Gminny Zespół Zarządzania Kryzysowego w Sobótce,
- Gminny Zespół Zarządzania Kryzysowego w Trzebnicy,
- Gminny Zespół Zarządzania Kryzysowego w Wiszni Małej,
- Centrum Zarządzania Kryzysowego we Wrocławiu,
- Centrum Zarządzania Kryzysowego w Zawoni,
- Gminny Zespół Zarządzania Kryzysowego w Żórawinie.

Nieocenioną rolę w zakresie bezpieczeństwa i reagowania na sytuacje kryzysowe pełnią także organizacje społeczne, które stanowią uzupełnienie i wsparcie działań instytucji publicznych. W obliczu wyzwań współczesnego świata, takich jak przyspieszające zmiany klimatu, klęski żywiołowe, migracje, epidemie i katastrofy ekologiczne, a także w sytuacji niepewności geopolitycznej, rola trzeciego sektora staje się coraz bardziej znacząca. Jednym z kluczowych obszarów działalności organizacji pozarządowych jest dostarczanie pomocy humanitarnej osobom poszkodowanym w wyniku katastrof, konfliktów i innych sytuacji kryzysowych. Organizacje pozarządowe odgrywają, również ważną funkcje w prowadzeniu działań ratowniczych i udzielaniu pierwszej pomocy w sytuacjach zagrożenia. Działania te obejmują zarówno niesienie pomocy za pośrednictwem wyspecjalizowanych zespołów ratunkowych, jak i edukację społeczeństwa w tym zakresie. Organizacja społeczne realizują także działania z zakresu wsparcia psychologicznego.

Należy zauważyć, że organizacje pozarządowe (NGO) działające na terenie WrOF odegrały kluczową rolę w reagowaniu na ostatnie kryzysy, takie jak pandemia COVID-19, wojna na Ukrainie oraz powódź we wrześniu 2024 roku. Ich zaangażowanie obejmowało szeroki zakres działań, od bezpośredniej pomocy humanitarnej po wsparcie psychologiczne i logistyczne. W czasie pandemii organizacje pozarządowe skupiły się na wsparciu służby zdrowia, zapewnienia pomocy i wparcia osobom potrzebującym, a także prowadzeniu kampanii informacyjnych dotyczących profilaktyki zdrowotnej i szczepień[45]. Z kolei w obliczu konfliktu na Ukrainie, NGO organizowały pomoc i wparcie uchodźcom, oferowały m.in. pomoc psychologiczną, a także realizowały programy integracyjne czy kursy języka

[45] Organizacja pozarządowe wobec pandemii, raport z badań https://wro-ngo.pl/raport-organizacje-pozarzadowe-wobec-pandemii/ (dostęp: 18.03.2025)

polskiego[46]. Podczas powodzi we wrześniu 2024 roku organizacje społeczne odegrały, również fundamentalną rolę w organizowaniu pomocy dla powodzian (współpraca z mieszkańcami w zabezpieczaniu terenów zagrożonych, dostarczanie osuszaczy, generatorów i innego sprzętu niezbędnego do usuwania skutków powodzi, zbieraniu funduszy na rzecz poszkodowanych rodzin).

Zgodnie z ostatnimi dostępnymi danymi na stronie www. spis.ngo.pl, we WrOF odnotowano 5833 działających organizacji pozarządowych, w tym 191 działających w obszarze ratownictwa i bezpieczeństwa publicznego. Zaś w całym województwie dolnośląskim, liczba organizacji pozarządowych wynosiła 13,5 tys., z czego 950 stanowiły organizacje, których działania skupiały się na bezpieczeństwie i ratownictwie.

W opinii gmin WrOF, w gminach wiejskich w porównaniu do większych ośrodków dostępność organizacji pozarządowych jest ograniczona, szczególnie tych oferujących wyspecjalizowane usługi.

Tabela 81. Organizacje pozarządowe na terenie WrOF

Jednostka terytorialna	Organizacje pozarządowe ogółem	w tym zajmujące się ratownictwem i bezpieczeństwem
Czernica	77	3
Długołęka	151	9
Dobroszyce	23	4
Jelcz-Laskowice	92	11
Kąty Wrocławskie	109	6
Kobierzyce	113	3
Miękinia	69	7
Oborniki Śląskie	129	7
Oleśnica (miasto)	121	6
Oleśnica (gmina)	48	5
Oława (miasto)	103	1
Oława (gmina)	48	9
Siechnice	101	6
Sobótka	69	6
Trzebnica	107	9
Wisznia Mała	66	4
Wrocław	4341	88
Zawonia	21	3
Żórawina	45	4
WrOF	5833	191
woj. dolnośląskie	13555	950

Źródło: opracowanie własne na podstawie https://spis.ngo.pl/ (dostęp: 18.03.2025)

Na terenie WrOF funkcjonuje jedna placówka pełniąca funkcję izby wytrzeźwień, jest to:

- Wrocławski Ośrodek Pomocy Osobom Nietrzeźwym (WrOPON), ul. Sokolnicza 14-18, 53-676 Wrocław.

[46] https://www.wroclaw.pl/rozmawia/wroclawskie-ngo-razem-w-dzialaniach-dla-uchodzcow (dostęp: 18.03.2025) oraz https://partnerstwo.info/wywiady/historia-odwagi-sumiennosci-uporu-ze-smakiem-karmelowej-kawy-2/ (dostęp: 18.03.2025)

Ośrodek ten oferuje 48 łóżek w 11 salach i zapewnia całodobową opiekę medyczną oraz wsparcie psychologiczne dla osób nietrzeźwych.[47]

1.6.2. Uwarunkowania wynikające z położenia

Jednym z czołowych zagrożeń naturalnych na terenie WrOF jest ryzyko powodzi. Podstawowymi dokumentami planistycznymi wykorzystywanymi do zarządzania ryzykiem powodziowym są mapy zagrożenia powodziowego (MZP) i mapy ryzyka powodziowego (MRP). Należy zauważyć, że zarówno MZP, jak i MRP opublikowane przez Wody Polskie w 2022 roku podlegają obecnie przeglądowi i aktualizacji. W ramach tego działania weryfikowane są źródła i dane dotyczące m.in. liczby mieszkańców, którzy narażeni są na powódź czy klasy użytkowania terenu. Ponadto, aktualizacji podlegają informacje dotyczące m.in. budowy i przebudowy urządzeń wodnych, mobilnych systemów ochrony przeciwpowodziowej, budowy i modernizacji drogowych i kolejowych obiektów inżynierskich, liniowych inwestycji drogowych.[48]

Możliwość wystąpienia powodzi związana jest z obecnością na terenie WrOF rzek m.in. takich jak: Odra, Oława, Bystrzyca, Strzegomka, Barycz, Ślęża, Zielona oraz Widawa oraz cieków wodnych (strug) takich jak Brochówka i Czarna Woda.

Zgodnie z Mapą zagrożenia powodziowego na obszarze gmin WrOF znajdują się obszary szczególnego zagrożenia powodziowego. W szczególności są to gminy położone w południowej, centralnej i zachodniej części WrOF: Oława (gmina), Oława (miasto), Jelcz- Laskowice, Siechnice, Czernica, Żórawina, Wrocław, Długołęka, Sobótka, Kąty Wrocławskie, Wisznia Mała, Oborniki Śląskie oraz niewielka część gminy Oleśnica.

[47] https://www.wroclaw.pl/dla-mieszkanca/izba-wytrzezwien-wroclaw-nocleg-cena-oplata-osrodek-pomocy-nietrzezwym (dostęp: 26.03.2025)
[48] https://www.powodz.gov.pl/pl/Mapy_3cykl (dostęp: 17.02.2025)

Mapa 5. Mapa szczególnego zagrożenia powodziowego

Źródło: opracowanie własne na podstawie https://wody.isok.gov.pl/imap_kzgw/?gpmap=gpMRP (dostęp: 27.02.2025)

Według Mapy Zagrożenia Powodziowego udostępnianej przez Wody Polskie[49] obszar WrOF jest również narażony na wystąpienie powodzi w przypadku zniszczenia budowli piętrzących – najbardziej zagrożonymi gminami w tym przypadku są:

- Oława (miasto) i Oława (gmina) – w gminach tych może dojść do powodzi na skutek awarii zbiorników retencyjnych, takich jak Zbiornik Topola, Zbiornik Kozielno, Zbiornik Otmuchów, Zbiornik Nysa, Zbiornik Turawa,
- Kąty Wrocławskie – zagrożenie powodziowe dotyczy obszarów wzdłuż rzek Bystrzycy i Strzegomki, a jego przyczyną może być uszkodzenie Zbiornika Mietków lub Zbiornika Dobromierz,

[49] https://wody.isok.gov.pl/imap_kzgw/?gpmap=gpMRP (dostęp: 27.02.2025)

- Miękinia – istnieje ryzyko zalania terenów wzdłuż rzeki Bystrzycy w wyniku awarii Zbiornika Mietków,
- Wrocław – w zachodnich rejonach miasta powódź może być spowodowana wylaniem rzeki Bystrzycy w przypadku uszkodzenia Zbiornika Mietków[50]. Ponadto przez teren Wrocławia przepływają również rzeki: Odra, Ślęża, Widawa, Zielona oraz struga Brochówka.

Zgodnie z „Planem zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry"[51] na terenie WrOF znajdują się następujące obszary problemowe:

- Obszar problemowy Racibórz – wysokie ryzyko powodziowe może być związane z nadmierną ilością wód opadowych kumulujących się w Odrze, która w górnym biegu gromadzi dopływy z obszarów górskich położonych przy granicy z Czechami. Choć, Racibórz nie znajduje się bezpośrednio na obszarze Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego, w sytuacji ekstremalnych/ długotrwałych opadów czy wezbrań, fala powodziowa przemieszczająca się z Raciborza może podnieść poziom wód na odcinku Odry przepływającej przez WrOF, prowadząc do podtopień czy powodzi. Należy zauważyć, że zbiornik suchy Racibórz Dolny stanowi kluczowy element systemu ochrony przeciwpowodziowej górnej i środkowej Odry. Jest to obiekt strategiczny dla bezpieczeństwa hydrologicznego, szczególnie w kontekście ochrony Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego (WrOF). Jego rola w ochronie WrOF, w tym Wrocławia, jest nieoceniona – ogranicza ryzyko powtórzenia się katastrofalnych powodzi, takich jak ta z 1997 roku. Dzięki niemu zwiększyło się bezpieczeństwo mieszkańców oraz infrastruktury regionu, co czyni go jednym z najważniejszych obiektów hydrotechnicznych w Polsce. Podczas intensywnych opadów i roztopów w latach 2020–2024, zbiornik odegrał istotną rolę w ograniczaniu fali wezbraniowej. Szczególnie ważna była jego funkcja podczas powodzi we wrześniu 2024 roku, kiedy to uruchomienie zbiornika pozwoliło znacząco zmniejszyć falę powodziową na Odrze, która mogłaby zagrozić terenom WrOF, w tym miastu Wrocław.
- Obszar problemowy Oława - Jelcz-Laskowice – dla miasta Oława zidentyfikowano duże ryzyko powodziowe. Szczególne zagrożenie odnotowano dla obszarów przemysłowych i zabudowy mieszkalnej w okolicy ujścia Kanału Młyńskiego. Zaś zagrożenie w gminie wiejskiej Oława dotyczy miejscowości Stary Otok, Stary Górnik, Ścinawa, Ścinawa Polska. W tym miejscu warto także wspomnieć o polderze Oława-Lipki, który stanowi element systemu ochrony przeciwpowodziowej. Polder ten zlokalizowany jest na prawym brzegu Odry,

[50] Mapy zagrożenia powodziowego, https://wody.isok.gov.pl/imap_kzgw/?gpmap=gpMRP (dostęp: 18.02.2025)
[51] Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry, https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20220002714 (dostęp: 17.02.2025)

pomiędzy miejscowościami Oława i Lipki. Jego zadaniem jest czasowe magazynowanie nadmiaru wody podczas fali powodziowej, co pozwala na redukcję zagrożenia podtopieniami w dolnym biegu rzeki, szczególnie w rejonie Wrocławia. Polder ten jednak budzi kontrowersje pod względem formalnoprawnym. Ponadto, w jego obrębie zlokalizowane są tereny mieszkalne (wsie Stary Górnik i Stary Otok i częściowo Bystrzyca), które częściowo zostały zalane podczas powodzi z września 2024 roku. Gmina Oława złożyła zawiadomienie do prokuratury, wskazując na możliwe zaniedbania ze strony Wód Polskich w zarządzaniu tym obszarem, co mogło wpłynąć na skalę zalania[52]. Gmina stara się, aby teren ten pełnił jedynie funkcje rolnicze, bez możliwości powstawania nowych obiektów, a także nasadzeń drzew i krzewów, które ograniczają przepływ wezbrań wód powodziowych[53].

- Obszar problemowy Marszowice i Stabłowice (osiedla zlokalizowane we Wrocławiu) – dla Marszowic poziom ryzyka powodziowego od strony rzeki Bystrzycy określono jako wysoki, natomiast dla Stabłowic jako bardzo wysoki[54].

W dokumencie „Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry”[55] zawarto katalog działań ogólnych, które mają pomóc w ograniczeniu negatywnych, potencjalnych skutków powodzi. Wśród działań wymieniono m.in.:

- rozwój systemów monitorowania i prognozowania powodzi,
- współpraca z instytucjami naukowymi i badawczymi w celu poprawy dokładności prognoz meteorologicznych i hydrologicznych,
- ograniczenie zabudowy na terenach zalewowych,
- budowa i modernizacja wałów przeciwpowodziowych,
- tworzenie polderów i zbiorników retencyjnych,
- renaturyzacja rzek i przywracanie naturalnych terenów zalewowych,
- kampanie informacyjne dotyczące zagrożeń powodziowych,
- szkolenia dla mieszkańców i samorządów lokalnych,
- wdrażanie innowacyjnych rozwiązań technologicznych.[56]

Działania te nabierają szczególnego znaczenia w kontekście ostatniego kryzysu związanego z powodzią. Powódź, która dotknęła południową Polskę[57] we wrześniu 2024 roku, stała się jednym z

[52] https://www.tuolawa.pl/artykul/39100%2Cgmina-olawa-zawiadomila-prokurature-w-sprawie-wod-polskich-chodzi-o-powodz-i-tzw-polder (dostęp: 20.03.2025)
[53] Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Oława, s. 31
[54] Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry, https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20220002714 (dostęp: 17.02.2025)
[55] Tamże
[56] Tamże

najpoważniejszych wyzwań w ostatnich latach. Deszcze padające nieprzerwanie przez kilka dni spowodowały wzrost poziomu wody w rzekach do nienotowanych wcześniej wartości, niszcząc setki domów, infrastrukturę a nawet odbierając życie. W związku z powodzią został wprowadzony stan klęski żywiołowej, który zniesiono w połowie października 2024 roku. Na terenie WrOF fala powodziowa dotarła do Oławy i Wrocławia, jednakże nie doprowadziła do zalania miast. Katastrofa naturalna uwidoczniała wiele problemów i wyzwań w kontekście ochrony przeciwpowodziowej, m.in:

- konieczność modernizacji i rozbudowy infrastruktury przeciwpowodziowej,
- lepsze wyposażenie służb (Straży Pożarnej, Policji, Straży Miejskiej) w specjalistyczny sprzęt np. łodzie, sprzęt z zakresu ratownictwa wodnego, sprzęt łączności itp.,
- lepsze planowanie urbanistyczne (konieczność unikania zabudowy na terenach zalewowych),
- poprawa procedur z zakresu zarządzania kryzysowego (syreny alarmowe, koordynacja działań pomiędzy różnymi służbami; komunikacja z mieszkańcami).

Co warte nadmienienia, podjęto kompleksowe działania mające na celu aktualizację i opracowanie dokumentów strategicznych dotyczących bezpieczeństwa powodziowego. Działania te obejmują przegląd i aktualizację istniejących Planów Zarządzania Ryzykiem Powodziowym, aktualizację Map Zagrożenia i Ryzyka Powodziowego, tworzenie nowych programów inwestycyjnych oraz wprowadzenie zmian prawnych, co ma na celu skuteczniejsze zarządzanie ryzykiem powodziowym i ochronę ludności przed negatywnymi skutkami powodzi. Ministerstwo Klimatu i Środowiska rozpoczęło tworzenie nowych programów inwestycyjnych w zarządzaniu zasobami wodnymi. Programy te mają na celu wsparcie samorządów w inwestycjach związanych z adaptacją do zmian klimatu, w tym w budowie infrastruktury chroniącej przed powodziami[58].

Dostęp do bieżącego monitoringu sytuacji hydrologicznej możliwy jest za pośrednictwem oficjalnej strony www Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej https://imgw.pl/, na której dostępne są dokładne informacje meteorologiczne. Sytuację hydrologiczną kontroluje, również Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie, które na stronie https://www.gov.pl/web/wody-polskie/sytuacja-hydrologiczna zamieszcza komunikaty o sytuacji na rzekach i zbiornikach retencyjnych.

Do innych, ekstremalnych zjawisk pogodowych należy zaliczyć suszę. Cechuje ją długotrwały deficyt opadów atmosferycznych. W konsekwencji dochodzi do przesuszenia gleby, zmniejszenia lub

[57] Powódź dotknęła obszary województwa opolskiego, śląskiego, dolnośląskiego i lubuskiego.
[58] https://www.gov.pl/web/klimat/dzialania-mkis-zwiazane-z-adaptacja-do-zmian-klimatu (dostęp: 20.03.2025)

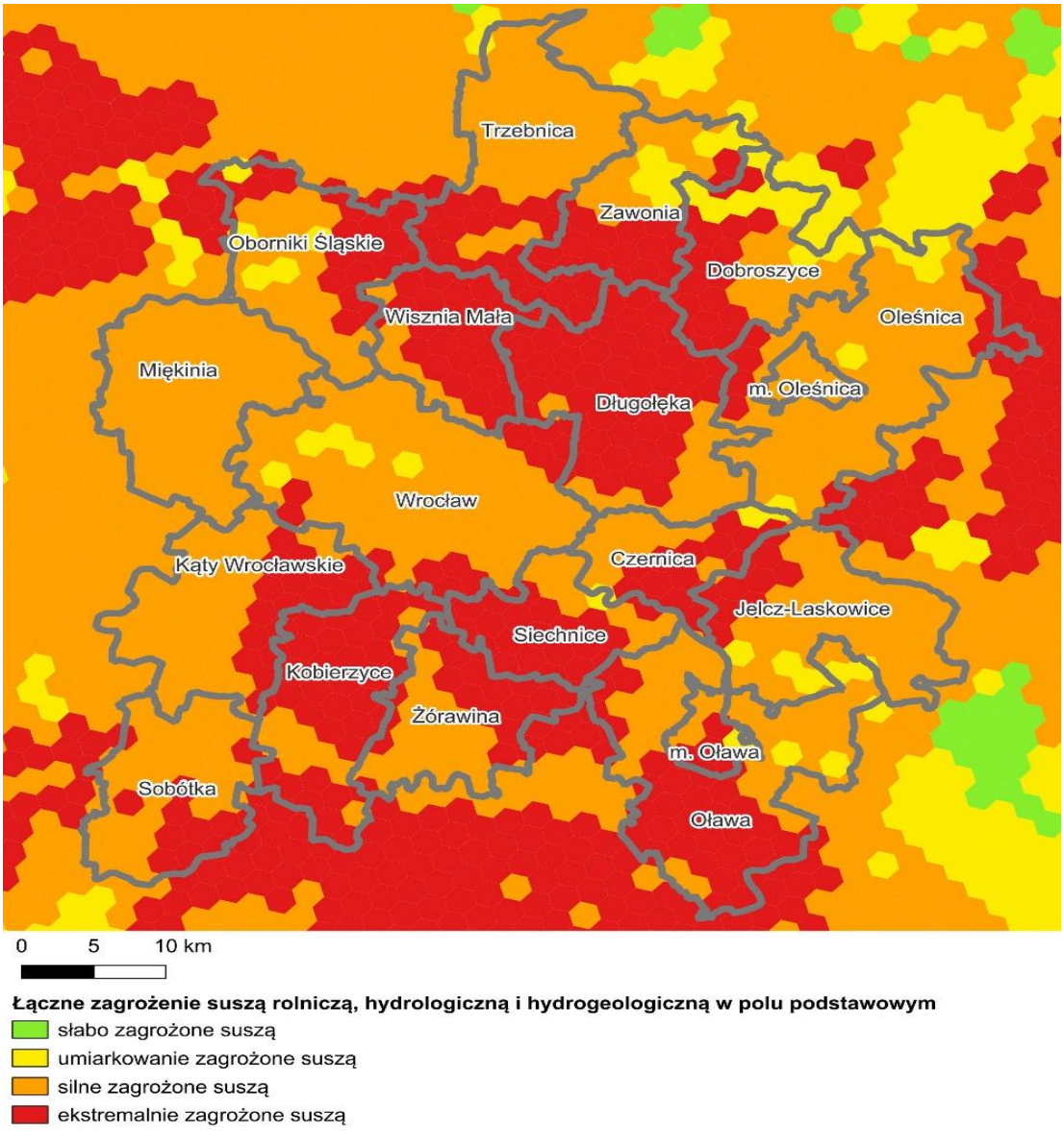
całkowitego zniszczenia upraw roślinnych, a także może prowadzić do wystąpienia pożarów. Wyróżniamy cztery rodzaje suszy: atmosferyczną, rolniczą, hydrologiczną oraz hydrogeologiczną. Susza atmosferyczna ma miejsce wtedy, gdy opady występują poniżej średniej wieloletniej lub nie występują wcale. Sytuacja taka prowadzi do naruszenia zasobów wód glebowych i powierzchniowych. Następstwem suszy atmosferycznej jest susza rolnicza, zwaną także susza glebową. Wówczas wzrost roślin jest ograniczony, co skutkuje stratami w produkcji rolnej i leśnej. Pogłębianie się suszy atmosferycznej i rolniczej prowadzi do pojawienia się suszy hydrologicznej, związanej ze spadkiem ilości wody w rzekach i jeziorach. Zaś obniżenie zasobów podziemnych (m.in. wysychanie studni) charakteryzuje suszę hydrogeologiczną.

Podstawowym dokumentem planistycznym z zakresu suszy w Polsce jest „Plan przeciwdziałania skutkom suszy" (PPSS). Obecnie trwają prace nad pierwszą aktualizacją PPSS opracowanego na lata 2021-2027, który powinien podlegać przeglądowi i aktualizacji co sześć lat. Dokument ten powstał na podstawie wytycznych Ramowej Dyrektywy Wodnej UE oraz przepisów prawa krajowego (ustawy Prawo wodne)[59].

Według mapy zagrożenia suszą (https://wody.isok.gov.pl/imap_kzgw/?gpmap=gpPPSS) większość terenów WrOF zaliczono do obszarów ekstremalnie i silnie zagrożonych suszą. Do terenów ekstremalnie zagrożonych suszą należą obszary w gminach: Długołęka, Wisznia Mała, Zawonia, Oława (gmina), Kobierzyce, Siechnice, Czernica. Z kolei Wrocław, Miękinia, Jelcz-Laskowice, Oleśnica (miasto), Oleśnica (gmina), Katy Wrocławskie, Oborniki Śląskie, Trzebnica, Sobótka, Żórawina, Dobroszyce, stanowią obszary silnie i w części ekstremalnie zagrożone suszą. A zatem problem ten stanowi kluczowe wyzwanie dla gmin WrOF.

[59] https://stopsuszy.pl/prace-nad-pierwsza-aktualizacja-planu-przeciwdzialania-skutkom-suszy-nabieraja-tempa/ (dostęp: 18.02.2025)

Mapa 6. Mapa zagrożenia suszą na terenie WrO

Źródło: opracowanie własne na podstawie https://wody.isok.gov.pl/imap_kzgw/?gpmap=gpPPSS (dostęp: 24.02.2025)

Zgodnie z mapą klas zagrożenia suszą rolniczą na terenach rolnych i leśnych, obszar WrOF zaliczono do klasy IV (ekstremalnie zagrożony suszą) i III (silnie zagrożony suszą). Kolejno, zagrożenie suszą hydrologiczną na terenie WrOF oceniono jako słabe i umiarkowane. Zaś, w niektórych częściach gmin WrOF odnotowano tereny ekstremalnie i umiarkowanie zagrożone suszą hydrogeologiczną[60].

Wrocław

[60] Plan przeciwdziałania skutkom suszy, https://dziennikustaw.gov.pl/DU/2021/1615 (dostęp: 17.02.2025)

Według „Planu adaptacji Miasta Wrocławia do zmian klimatu do roku 2030" najpoważniejsze zagrożenie klimatyczne dla Wrocławia będzie związane m.in. z dalszym, wzrostem temperatury powietrza oraz wzrostem częstości występowania wysokich temperatur, w tym dni gorących, upalnych i fali upałów. Dalej, w dokumencie określono, że intensywność zjawiska związanego z występowaniem dni ekstremalnie gorących oraz fali upałów, może stać się krytyczna w ciągu najbliższych lat. Podobnie, za bardzo duże zagrożenie w najbliższych latach uznano miejską wyspę ciepła. Co więcej, należy nadmienić, że w ciągu najbliższych 10 lat częstość występowania okresów bezopadowych z wysoką temperaturą także może stać się krytyczna.[61]

Czernica

Na terenie gminy Czernica zjawisko suszy wpływa przede wszystkim na spadek wilgotności gleb, co może negatywnie wpływać na działalność rolniczą, a także na stan zieleni na terenie gminy. Nie obserwowano problemów z zaopatrzeniem w wodę do celów komunalnych.[62]

Jelcz-Laskowice

Na terenie gminy występują gleby podatne na susze, co może skutkować stratami w gospodarstwach rolnych. W 2018 roku na terenie gminy wystąpiła susza, w wyniku której poszkodowane były gospodarstwa rolne.[63]

Miękinia

W gminie Miękinia występowanie suszy stanowi poważne zagrożenie dla walorów przyrodniczych, w tym stanu zdrowotności lasów. Na obszarze gminy obserwowano susze w wyniku, których następowało obniżanie się poziomu wód gruntowych.[64]

Oława (gmina)

Gmina Oława należy do terenów ekstremalnie i silnie zagrożonych suszą. Temat ten podjęto jedynie w „Studium Uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Oława", w którym zaakcentowano konieczność wprowadzenia rozwiązań zmierzających do przeciwdziałania skutkom suszy poprzez zwiększanie tzw. „małej retencji" oraz wdrożenie metod zatrzymywania wody na terenach zabudowy produkcyjno-usługowej.

Trzebnica

[61] Plan adaptacji Miasta Wrocławia do zmian klimatu do roku 2030, s. 52-53
[62] Program Ochrony Środowiska dla Gminy Czernica na lata 2022-2025 z perspektywą na lata 2026-2029
[63] Program Ochrony Środowiska dla Gminy Jelcz-Laskowice na lata 2020-2023 z perspektywą do 2027 roku
[64] Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrznennego Gminy Miękinia, 2024, s. 16 i 17

Na terenie gminy Trzebnica odnotowano dwa użytki ekologiczne, które między innymi pełnią funkcję rezerwuarów wody dla przyległych drzewostanów podczas suszy. Są to: Biedaszkowska Łąka oraz Żabie Kąpielisko. Ważnym działaniem podejmowanym przez gminę jest także zakładanie zadrzewień, co pozytywnie wpływa na mikroklimat otoczenia, powodując między innymi zatrzymanie wilgoci w glebie. Ponadto, pozytywnie wpływają na wydajność upraw rolnych dzięki lepszemu wykorzystaniu wody przez uprawy. Nowe nasadzenia liniowe stają się tym bardziej potrzebne z uwagi na niski stopień lesistości w centralnej i południowej części gminy. Położone tam pola uprawne są narażone na wysuszające działanie wiatru.[65]

Długołęka

Znaczna część gminy Długołęka należy do terenów ekstremalnie zagrożonych suszą. W „Strategii zrównoważonego rozwoju gminy Długołęka na lata 2021-2030" w ramach celu strategicznego „3. Zrównoważony rozwój gminy poprzez dbałość o środowisko naturalne", nawiązano do kwestii gospodarowania wodami, w tym wspieranie rozwoju systemu małej retencji wodnej w celu operacyjnym „3.1. Ochrona i zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi". Wśród oczekiwanych rezultatów planowanych działań założono m.in. odporność gminy na ekstremalne zjawiska pogodowe, tj. nawalne deszcze, intensywne przybory wody czy susze[66]. Wątek suszy ujęto również w celach, kierunkach interwencji i działaniach w zakresie ochrony środowiska zaplanowanych na lata 2021-2024 z perspektywą do 2028 roku. Bowiem jednym z zadań było opracowanie i wdrażanie koncepcji zabezpieczenia przeciwpowodziowego i przeciwdziałania skutkom suszy. Zgodnie z „Programem Ochrony Środowiska dla gminy Długołęka na lata 2021-2024 z perspektywą do 2028 roku" w gminie należałoby zmniejszyć zużycie wody, m.in. poprzez minimalizację wodochłonności produkcji oraz poprzez wdrożenie mechanizmów finansowych zachęcających do oszczędności wody, a także uszczelnianie systemów wodociągowych.[67]

Żórawina

Teren gminy zalicza się do klasy III i IV, czyli silnie i ekstremalnie zagrożony suszą. W „Strategii Rozwoju Gminy Żórawina na lata 2023-2030" określono działania w kontekście minimalizowania niekorzystnych skutków suszy, m.in. takie jak: retencjonowanie wód opadowych, wprowadzanie nowych zadrzewień, utrzymanie w stanie naturalnym terenów zależnych od wód i innych obszarów o wysokiej zdolności retencyjnej (mokradła, bagna, trzęsawiska, torfowiska).[68]

[65] Aktualizacja planu urządzeniowo-rolnego gminy Trzebnica, 2021
[66] Strategia zrównoważonego rozwoju gminy Długołęka na lata 2021-2030
[67] Program Ochrony Środowiska dla gminy Długołęka na lata 2021-2024 z perspektywą do 2028 roku
[68] Strategia Rozwoju Gminy Żórawina 2023-2030

W „Programie Ochrony Środowiska dla gminy Żórawina na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 roku" za słabe strony występujące w gminie uznano m.in.: bardzo niski udział obszarów leśnych, likwidacja pasów erozyjnych i obszarów buforowych w wyniku nieodpowiedniej gospodarki rolnej oraz awaryjność sieci wodociągowej. Zaś jednym z zagrożeń wskazanych w analizie SWOT dla gminy był deficyt wód powierzchniowych w wyniku suszy hydrologicznej oraz nieodpowiedzialnej gospodarki zasobami wodnymi. Wśród działań administracyjnych wymienionych w dokumencie w kontekście suszy było wprowadzenie limitów w zakresie wykorzystania w okresach suszy wody wodociągowej na cele inne niż socjalne. Ważnym aspektem pozostaje, również zwiększanie świadomości mieszkańców z zakresu suszy i roli retencjonowania oraz oszczędzania wody.[69]

Kąty Wrocławskie

Zgodnie z „Programem Ochrony Środowiska dla gminy Kąty Wrocławskie na lata 2022-2026 z perspektywą do 2030 roku", prawdopodobieństwo wystąpienia suszy uznano za średnie, zaś wyższe prawdopodobieństwo występowania przyznano falom upałów. Zmiany klimatu, w tym wzrost temperatury i zwiększające się ryzyko suszy negatywnie będzie oddziaływać na rolnictwo, zasoby przyrodnicze gminy oraz jakość życia mieszkańców.[70]

Oborniki Śląskie

W gminie Oborniki Śląskie skutki suszy najbardziej dotkliwe są dla rolnictwa, bowiem generują potencjalne starty ekonomiczne.[71]

Siechnice

Jednym z celów szczegółowych w „Miejskim Planie Adaptacji do zmian klimatu dla Miasta Siechnice do roku 2030" jest zwiększenie odporności miasta na występowanie okresów bezopadowych i suszy. Ponadto, susza i obniżenie zwierciadła wód gruntowych, określone zostało jako jedno z głównych zagrożeń środowiska leśnego na terenie miasta Siechnice. Co warte nadmienienia, w 2022 roku w gminie zrealizowano zadanie pn. „Rewitalizacja i infrastruktura bezpieczeństwa we WrOF – poprawa zdolności retencyjnych na terenie gminy Siechnice poprzez budowę zbiornika wielofunkcyjnego w Smardzowie". Zbiornik ten jest ważny z punktu widzenia adaptacji do zmian klimatu. W czasie suszy atmosferycznej, a następnie glebowej i rolniczej, zgromadzona w nim woda pomoże zmniejszyć deficyt wilgoci, poprawiając dostępność wody dla upraw na pobliskich terenach. Natomiast w przypadku suszy hydrologicznej przyczyni się do zwiększenia zasobów wód powierzchniowych oraz

[69] Program Ochrony Środowiska dla Gminy Żórawina na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 roku
[70] Program Ochrony Środowiska dla gminy Kąty Wrocławskie na lata 2022-2026 z perspektywą do 2030 roku
[71] Program Ochrony Środowiska dla Gminy Oborniki Śląskie na lata 2021-2024 z perspektywa do roku 2028

odbudowy wód podziemnych. Dzięki zdolności retencyjnej zbiornik umożliwi regulację przepływu poprzez wydłużenie okresu odpływu wody ze zlewni. Zaś w okresie wezbrań, zbiornik będzie mógł przejąć część wód. Susza dotyka głównie sektor zieleni i rolnictwa. W 2021 roku susza zniszczyła uprawy zbóż jarych na terenie gminy.[72]

Wisznia Mała

Wisznia Mała należy do obszaru ekstremalnie i silnie zagrożonego suszą. W „Strategii Rozwoju Gminy Wisznia mała na lata 2021-2030" ujęto działania z zakresu ograniczania negatywnych skutków zjawisk naturalnych – powodzi i suszy, m.in. działania związane z mała retencją, inwestycjami w niebiesko-zielona infrastrukturę, zwiększanie lesistości.

Oleśnica (miasto)

W kontekście walki z suszą, Gmina Miasta Oleśnicy wprowadziła program miejski pn.: „Oleśnica zasilana naturą na lata 2021-2025", którego założeniem było uzyskanie przez mieszkańców wsparcia finansowego/ dotacji w zakresie walki ze smogiem, zagospodarowania wód opadowych oraz poprawę efektywności energetycznej budynków mieszkalnych. W ramach walki z suszą zachęcano mieszkańców do zagospodarowania wody opadowej, m.in. poprzez: budowę zbiornika na deszczówkę, budowę zbiornika podziemnego do gromadzenia wody, którą w dalszej kolejności można wykorzystać np. do podlewania przydomowego ogródka. W tym kontekście Program miał przeciwdziałać używaniu wody pitnej do tych celów.[73]

Dobroszyce

Na obszarze gminy Dobroszyce występują gleby podatne na susze, co zwiększa ryzyko pożaru, który należy do jednego z wskazanych w Programie Ochrony Środowiska nadzwyczajnych zagrożeń na terenie Gminy, obok zanieczyszczenia powietrza i transportu substancji niebezpiecznych. W związku z tym, we wspomnianym dokumencie w ramach celu: ochrona przed poważnymi awariami i zagrożeniami naturalnymi ujęto zadanie dotyczące budowy strażnicy OSP w Dobroszycach.[74] Ponadto, kwestię suszy poruszono również w „Strategii Rozwoju Gminy Dobroszyce na lata 2023-2030", gdzie jedną z rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej było podejmowanie kompleksowych działań ukierunkowanych na zwiększenie retencji wodnej na terenach rolniczych, leśnych oraz zurbanizowanych. Wśród zalecanych form działań wymieniono takie jak: właściwe użytkowanie rolnicze gleb, realizacja zabiegów przeciwerozyjnych, zalesianie, wyznaczanie i

[72] Miejski Plan Adaptacji do zmian klimatu dla Miasta Siechnice do roku 2030
[73] https://www.olesnica.pl/dla-mieszkanca/program-olesnica-zasilana-natura (dostęp: 25.03.2025)
[74] Program Ochrony Środowiska dla Gminy Dobroszyce na lata 2020-2023 z perspektywą do roku 2027

utrzymywanie stref buforowych wzdłuż cieków wodnych, ochrona oraz odtwarzanie oczek wodnych i obszarów podmokłych, retencjonowanie wody w istniejących zbiornikach i rowach, jak również wspieranie inicjatyw zmierzających do budowy nowych zbiorników wodnych[75].

Kobierzyce

W centralnej części gminy odnotowano wysokie ryzyko występowania suszy, natomiast na jej południowych i północnych krańcach zagrożenie to jest bardzo wysokie. Na terenie gminy stwierdzono czwartą klasę zagrożenia suszą rolniczą, co oznacza silne ryzyko, trzecią klasę zagrożenia suszą hydrologiczną i hydrogeologiczną oraz pierwszą klasę zagrożenia suszą atmosferyczną, która wskazuje na niewielkie zagrożenie. Wśród działań dedykowanych gminie Kobierzyce znalazły się m.in. takie jak: rozwój retencji leśnej, budowa systemów/ połączeń wodociągów zaopatrujących tereny dotknięte klęską suszy, stosowanie zabiegów agrotechnicznych minimalizujących ryzyko przesuszenia gleby , kontrola ujęć wód podziemnych, wykorzystywanie wody pochodzącej z retencji do nawodnień.[76]

Oleśnica (gmina)

W „Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Oleśnica na lata 2022-2025" zaakcentowano potrzebę odtwarzania sztucznej i naturalnej retencji, a także rozbudowy kanalizacji deszczowej. W gminie rekomenduje się zmniejszenie zużycia wody poprzez wprowadzanie, np. dotacji do budowy zbiorników retencjonujących wodę. Kolejno zwrócono uwagę na uszczelnianie systemów wodociągowych. W zadaniach na lata 2022-2025 ujęto m.in. działania dotyczące racjonalnego wykorzystywania zasobów wodnych, np. zwiększenie retencji wodnej, przygotowanie i wdrożenie koncepcji przeciwdziałania skutkom suszy, zatrzymywanie wód opadowych.[77]

Sobótka

Tereny leżące w gminie Sobótka należą do obszarów umiarkowanie lub silnie zagrożonych występowaniem suszy rolniczej. Zaś jako ekstremalne określono zagrożenie wystąpieniem suszy hydrogeologicznej. Ponadto, na terenie gminy susze stanowią poważne zagrożenie dla terenów leśnych.

Zawonia

Na terenie gminy Zawonia występuje wysokie zagrożenie wszystkimi czterema rodzajami suszy, tj. atmosferyczną, hydrogeologiczną, rolniczą oraz hydrologiczną. Największe zagrożenie w ostatnich

[75] Strategia Rozwoju Gminy Dobroszyce na lata 2023-2030
[76] Program Ochrony Środowiska dla gminy Kobierzyce na lata 2022-2025
[77] Program Ochrony Środowiska dla Gminy Oleśnica na lata 2022-2025

latach stanowi susza rolnicza. W zagadnieniach horyzontalnych ujęto m.in. działania takie jak: regulowanie popytu na wodę, ograniczania zużycia wody poprzez stosowanie nowych technologii, rozwój „małej" i „dużej" retencji oraz konserwacja urządzeń melioracyjnych.[78]

Oława (miasto)

Gmina Miasto Oława w 2023 roku przystąpiła do opracowania „Miejskiego Planu Adaptacji do zmian klimatu", który jest aktualnie przygotowywany. Dokument ten umożliwi podjęcie ważnych działań, także z zakresu przeciwdziałania skutkom suszy. Bowiem będzie zawierał m.in.: diagnozę zjawisk klimatycznych w mieście, projekt zazielenienia miasta oraz zagospodarowanie wód opadowych o roztopowych.[79]

W kontekście suszy kluczową rolę odgrywa sposób gospodarowania zasobami środowiska, w tym wody. Jednym z aspektów (poruszanych także w dokumentach strategicznych gmin WrOF) jest zużycie wody. Należy zauważyć, że oszczędzanie wody i odpowiedzialne zarządzanie zasobami wodnymi może pomóc w łagodzeniu skutków suszy i zapobieganiu jej eskalacji. W 2023 roku, największe zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w ciągu roku na 1 mieszkańca odnotowano w gminie Kobierzyce (312,9) i było ono wyższe w porównaniu do roku 2018, a także w stosunku do średniej w grupie porównawczej (57,7). Zaś najmniejsze zużycie wody obserwowano w gminie Oborniki Śląskie (39,5). W gminach: Czernica, Długołęka, Dobroszyce, Jelcz-Laskowice, Oleśnica (gmina), Oława (gmina), Siechnice, Trzebnica, Wisznia Mała, Wrocław, Zawonia - obserwowano spadek wskaźnika. Drastyczny spadek nastąpił w gminie wiejskiej Oleśnica (-563,4), która w 2023 roku osiągnęła wskaźnik na poziomie 46 i był on niższy niż w grupie porównawczej. Znaczny spadek zużycia wody nastąpił także w Trzebnicy (-288,9). W gminach tych prowadzono nabór wniosków w programie „Moja Woda", w ramach którego mieszkańcy mogli ubiegać się o dofinansowanie do działań dotyczących retencjonowania wody, np. poprzez instalację zbiornika retencyjnego (nadziemnego, podziemnego, otwartego lub zamkniętego)[80]. Zaś w pozostałych gminach WrOF obserwowano wzrost wskaźnika, największy w gminie Kąty Wrocławskie (+77,9), a dalej w Kobierzycach (+14,8), co mogło być związane z rozwojem przemysłu czy większą liczbą mieszkańców. Należy odnotować, że w większości przypadków zużycie wody w analizowanych gminach jest wyraźnie niższe niż średnia w grupie porównawczej, co może wskazywać na skuteczne oszczędzanie zasobów wodnych.

[78] Program Ochrony Środowiska dla Gminy Zawonia na lata 2023-2026 z perspektywa do roku 2030
[79] Raport o stanie Gminy Miasto Oława za 2023 rok
[80] https://trzebnica.naszemiasto.pl/w-polsce-ekologiczne-budownictwo-cieszy-sie-coraz-wiekszym/ar/c9-9496757#doplaty-do-budowy-domu-2023-do-kiedy-mozna-skladac-wnioski (dostęp: 25.03.2025) oraz https://www.olesnica.wroc.pl/pl/aktualnosc/ostatni-nabor-wnioskow-w-programie-moja-woda (dostęp: 25.03.2025)

Tabela 82. Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w ciągu roku na 1 mieszkańca

Jednostka terytorialna	Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w ciągu roku na 1 mieszkańca				
	2018	średnia w grupie porównawczej[81]	2023	średnia w grupie porównawczej	zmiana 2018/2023
Czernica	49,3	65,8	44,8	57,7	-4,5
Długołęka	171,9	65,8	129,8	57,7	-42,1
Dobroszyce	252,3	116,5	161,2	114	-91,1
Jelcz-Laskowice	68,7	593,2	68	366,5	-0,7
Kąty Wrocławskie	52,6	520,2	130,5	366,5	+77,9
Kobierzyce	298,1	65,8	312,9	57,7	+14,8
Miękinia	47,8	520,2	50,5	366,5	+2,7
Oborniki Śląskie	37,7	520,2	39,5	366,5	+1,8
Oleśnica (miasto)	44	72,1	46,5	65,2	+2,5
Oleśnica (gmina)	609,4	65,8	46	57,7	-563,4
Oława (miasto)	60,2	91,7	64,4	91	+4,2
Oława (gmina)	63,1	116,5	60,1	114	-3
Siechnice	97,3	520,2	62,8	366,5	-34,5
Sobótka	38,1	520,2	40,3	366,5	+2,2
Trzebnica	368	520,2	79,1	336,5	-288,9
Wisznia Mała	43	65,8	42,7	57,7	-0,3
Wrocław	122,1	82,7	76,9	83,8	-45,2
Zawonia	465,6	116,5	49,6	114	-416
Żórawina	40,8	65,8	45,7	57,7	+4,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie: gminy.monitorrozwoju.pl (dostęp: 25.03.2025)

Zmiany klimatyczne będą miały istotny wpływ na stan terenów zielonych w gminach WrOF. Ekosystemy będą musiały zmierzyć się z wyzwaniami, takimi jak zmieniające się temperatury, zarówno pod względem średnich wartości, jak i ekstremalnych amplitud, a także zmieniona dostępność wody i opadów. Coraz częstsze ekstremalne zjawiska pogodowe, zakwaszanie gleby, utrata składników odżywczych oraz wyższe stężenie ozonu dodatkowo wpłyną na ich kondycję. Wydłużające się okresy bezopadowe i nasilające się susze zwiększą ryzyko pożarów lasów, a wichury oraz gradacja owadów spowodują znaczne szkody w środowisku naturalnym. Ponadto, następstwa zmian klimatu, m.in. takie jak: fale upałów, ekstremalne temperatury, nagłe zjawiska pogodowe, będą miały także wpływ na kondycję zdrowotną mieszkańców WrOF. Ważnym aspektem przeciwdziałania skutkom suszy jest także edukowanie rolników i wszystkich mieszkańców nt. zagrożenia suszą.

Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa – Państwowy Instytut Badawczy w Puławach, zgodnie z wytycznymi Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, opracował wartości klimatycznego bilansu wodnego dla wszystkich 3064 gmin w Polsce. Na podstawie kategorii gleb określił także aktualne zagrożenie suszą rolniczą dla różnych upraw, takich jak kukurydza (na ziarno i kiszonkę), ziemniaki, buraki

[81] Dane dla gmin pochodzą z Monitora Rozwoju Lokalnego, który pozwala na analizę wskaźników na tle grupy porównawczej. Grupę tę tworzą gminy o zbliżonej roli w strukturze osadniczej kraju, co oznacza, że charakteryzują się podobnymi uwarunkowaniami rozwojowymi. Dokładny spis gmin, które wchodzą w skład grupy porównawczej dla wymienionych w tabeli gmin WrOF znajduje się tutaj: https://gminy.monitorrozwoju.pl/indicators/624 (dostęp 23.05.2025).

cukrowe, chmiel, tytoń, warzywa gruntowe, krzewy i drzewa owocowe oraz rośliny strączkowe. Szczegółowe dane dotyczące poszczególnych gmin można znaleźć na stronie internetowej: www.susza.iung.pulawy.pl.

W „Planie przeciwdziałania skutkom suszy”[82] sformułowano katalog działań na obszary dorzeczy, które – zdaniem autorów - powinny być wprowadzane na obszarze całego kraju. Należą do nich m.in.:

- zwiększenie retencji wód na gruntach rolnych,
- wdrożenie systemów retencji i efektywnego wykorzystania wód opadowych oraz roztopowych na obszarach miejskich,
- wykorzystanie technik podpiętrzania wód zbiorników wodnych w celu zwiększenia retencji i łagodzenia skutków suszy na obszarach przyległych,
- przeprowadzenie szczegółowych analiz możliwości zwiększenia retencji w zlewniach z uwzględnieniem zarówno naturalnych, jak i sztucznych metod retencjonowania wód,
- budowa oraz przebudowa systemów melioracyjnych w celu zwiększenia retencji wody w glebie, co wpłynie na poprawę warunków wilgotnościowych na terenach rolniczych,
- inwestycje w budowę lub modernizację ujęć wód podziemnych oraz wodooszczędnych systemów nawadniania, wykorzystujących zasoby wód podziemnych do celów rolniczych,
- analiza i aktualizacja pozwoleń wodnoprawnych oraz zintegrowanych na obszarach o wysokim i bardzo wysokim stopniu wykorzystania zasobów wodnych, w celu optymalizacji ich zarządzania.[83]

Należy zauważyć, że obszar dorzecza Odry został uznany za bardzo i silnie zagrożony wystąpieniem suszy atmosferycznej (minimum raz na 5 lat na niemal 70% powierzchni dorzecza). Co warte nadmienienia, ¼ obszarów silnie zagrożonych suszą leżą w środkowym (teren WrOF) i dolnym biegu Odry.[84]

Zagrożenia antropogeniczne, czyli te wynikające z działalności człowieka, stanowią poważne wyzwanie dla środowiska, gospodarki i społeczeństwa. Do najważniejszych zagrożeń antropogenicznych na obszarze WrOF należą: zanieczyszczenie powietrza, wody, gleb, hałas, awarie przemysłowe, nadmierna eksploatacja zasobów naturalnych.

[82] Plan przeciwdziałania skutkom suszy, https://dziennikustaw.gov.pl/DU/2021/1615 (dostęp: 17.02.2025)
[83] Tamże
[84] Strategia Rozwoju Gminy Sobótka na lata 2022-2032

Ważnym problemem jest zanieczyszczenie powietrza, które szczegółowo zostało opisane w podrozdziale 3.1 Zasoby naturalne i ochrona środowiska, przedmiotowej diagnozy. Podjęto tam, również zagadnienia dotyczące hałasu, stanu wód i gleb na terenie WrOF.

Na terenie województwa dolnośląskiego, w ramach monitoringu wojewódzkiego, prowadzone są systematyczne badania gleb i ziemi. Celem tych działań jest identyfikacja obszarów, na których stwierdzono przekroczenia dopuszczalnych stężeń substancji stanowiących potencjalne ryzyko dla środowiska oraz zdrowia ludzi. Monitoring ten ma na celu ocenę stanu zanieczyszczenia gleb, określenie źródeł zanieczyszczeń oraz dostarczenie danych niezbędnych do podejmowania działań naprawczych i ochronnych. Według badań przeprowadzonych w 2021 roku na terenie WrOF odnotowano przekroczenia poziomu stężeń substancji takich jak: benzo(b)fluoranten, benzo(a)piren.[85]

Na terenie gmin WrOF promieniowanie elektromagnetyczne nie stanowi poważnego zagrożenia. Zgodnie z ostatnim przeprowadzonym pomiarem, w 2023 roku na terenie WrOF najwyższą zmierzoną wartość pól elektromagnetycznych odnotowano w punkcie pomiarowym we Wrocławiu, ul. Krepicka – 4,6 V/m (16,43% wartości dopuszczalnej poziomu PEM w środowisku).[86] Należy jednak pamiętać, że wraz z dynamicznym rozwojem branży telekomunikacyjnej wzrasta liczba sztucznych źródeł pól elektromagnetycznych, co może stanowić zagrożenie dla ludzi i środowiska.

Ważną kwestią są także zagrożenia wynikające z awarii zakładów przemysłowych. Na terenie gmin WrOF odnotowano 9 zakładów stwarzających zagrożenie wystąpienia poważnej awarii przemysłowej, w tym 3 znajdują się na terenie Wrocławia, kolejne 3 na obszarze gminy Kąty Wrocławskie, następne w gminie Kobierzyce, Miękinia oraz w Oławie (miasto). W tabeli ujęto także zakład w Brzegu Dolnym, który choć nie leży na terenie WrOF stanowi poważne zagrożenie dla części gmin WrOF (leżących w zachodniej części WrOF) w przypadku awarii przemysłowej. W całym województwie dolnośląskim odnotowano 30 zakładów o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej.[87]

Tabela 83. Wykaz zakładów stwarzających zagrożenie wystąpienia poważnej awarii przemysłowej na terenie WrOF

Jednostka terytorialna	Nazwa zakładu	Adres
Wrocław	3M Wrocław Sp. z o. o.	ul. Kowalska 143, 51-424 Wrocław
	Terminal Paliw we Wrocławiu BP 111 ORLEN S. A.	ul. Swojczycka 44, 50-501 Wrocław

[85] Badania monitoringowe gleb w województwie dolnośląskim w 2021 roku

[86] Ocena poziomów pól elektromagnetycznych w Polsce w 2023 roku, s. 9 https://www.gov.pl/web/gios/opracowania-wyniki-pomiarow (dostęp: 18.02.2025)

[87] Wykaz zakładów stwarzających zagrożenie wystąpienia poważnej awarii przemysłowej wg stanu na 31.12.2023, https://www.gov.pl/web/gios/di-zaklady-stwarzajace-zagrozenie-wystapienia-powaznej-awarii-przemyslowej (dostęp: 07.02.2025)

Jednostka terytorialna	Nazwa zakładu	Adres
	Zakłady Chemiczne ZŁOTNIKI S. A.	ul. Żwirowa 73, 54-029 Wrocław
Kobierzyce	LG Energy Solution Wrocław Sp. z o. o.	LG 1a, 55-040 Biskupice Podgórne
Kąty Wrocławskie	LX Pantos Poland Sp. z o.o.	ul. Fabryczna 23, 55-080 Pietrzykowice
	LX Pantos Poland Sp. z o.o.	ul. Relaksowa 44, 55-080 Nowa Wieś Wrocławska
	Selena S. A.	55-080 Nowa Wieś Wrocławska
Miękinia	PERSAN POLSKA S.A.	ul. Innowacyjna 10, 55-330 Wróblowice
Oława (miasto)	ZM SILESIA S. A. Oddział Huta Oława	ul. gen. Wł. Sikorskiego 2, 55-200 Oława
Brzeg Dolny	PCC Rokita SA	ul. Henryka Sienkiewicza 4, 56-120 Brzeg Dolny

Źródło: opracowanie własne na podstawie Wykazu zakładów stwarzających zagrożenie wystąpienia poważnej awarii przemysłowej wg stanu na 31.12.2023

Uwarunkowania wynikające z położenia gmin WrOF implikują wiele wyzwań związanych z bezpieczeństwem mieszkańców. Według uczestników warsztatów diagnostycznych WrOF do najważniejszych wyzwań w należą m.in.: przystosowanie się do zmian klimatu, w tym suszy oraz zagrożenia powodziowego, edukacja ekologiczna mieszkańców, zachowanie bioróżnorodności, poprawa stanu środowiska naturalnego, wspólne planowanie rozwoju WrOF uwzgledniające lokalne potencjały i uwarunkowania, w tym zasady ochrony przyrody.[88]

1.6.3. Bezpieczeństwo kryzysowe

Bezpieczeństwo kryzysowe nierozerwalnie wiąże się z pojęciem zarządzania kryzysowego, które według Ustawy o zarządzaniu kryzysowym[89] oznacza „działalność organów administracji publicznej będąca elementem kierowania bezpieczeństwem narodowym, która polega na zapobieganiu sytuacjom kryzysowym, przygotowaniu do przejmowania nad nimi kontroli w drodze zaplanowanych działań, reagowaniu w przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowych, usuwaniu ich skutków oraz odtwarzaniu zasobów i infrastruktury krytycznej”[90]. Z kolei przez sytuację kryzysową należy rozumieć „sytuację wpływającą negatywnie na poziom bezpieczeństwa ludzi, mienia w znacznych rozmiarach lub środowiska, wywołującą znaczne ograniczenia w działaniu właściwych organów administracji publicznej ze względu na nieadekwatność posiadanych sił i środków”[91].

[88] Raport z warsztatów diagnostycznych WrOF, IB IPC 2025
[89] Ustawa z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowych (Dz.U.2023.122), https://sip.lex.pl/akty-prawne/dzu-dziennik-ustaw/zarzadzanie-kryzysowe-17348453 (dostęp: 20.02.2025)
[90] Tamże
[91] Tamże

Nadrzędnym dokumentem planistycznym w kontekście bezpieczeństwa kryzysowego jest Krajowy Plan Zarządzania Kryzysowego (dalej: KPZK), który stanowi podstawę planowania cywilnego na szczeblu centralnym i wojewódzkim. Zgodnie z ustawą, KPZK powinien być aktualizowany przynajmniej raz na dwa lata. Ostatnia aktualizacja dokumentu miała miejsce w 2022 roku. W KPZK wyszczególniono 19 następujących zagrożeń: „powódź, epidemia, skażenie chemiczne, zakłócenie funkcjonowania systemów i usług telekomunikacyjnych, zakłócenie w systemach energetycznych, paliwowych, gazowych, silny mróz, intensywne opady śniegu, huragan, pożar wielkopowierzchniowy, epizootia, epifitoza, katastrofa morska, susza, upał, skażenie radiacyjne, zbiorowe zakłócenie porządku publicznego, zdarzenie o charakterze terrorystycznym, zakłócenie w funkcjonowaniu sieci i systemów informatycznych oraz działania hybrydowe”[92].

Na szczeblu krajowym organem zarządzania kryzysowego jest Rada Ministrów oraz Prezes Rady Ministrów, kolejno, na szczeblu wojewódzkim jest to Wojewoda, na szczeblu powiatowym Starosta, a w poszczególnym gminach Wójt, Burmistrz lub Prezydent Miasta.

Tabela 84. System Zarządzania Kryzysowego w Polsce

Szczebel administracyjny	Organ zarządzania kryzysowego	Organ opiniodawczo-doradczy	Centrum zarzadzania kryzysowego
Krajowy	Rada Ministrów, Prezes Rady Ministrów	Rządowy Zespół Zarządzania Kryzysowego	Rządowe Centrum Bezpieczeństwa
Wojewódzki	Wojewoda	Wojewódzki Zespół Zarządzania Kryzysowego	Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego
Powiatowy	Starosta powiatu	Powiatowy Zespół Zarządzania Kryzysowego	Powiatowe Centrum Zarządzania Kryzysowego
Gminny	Wójt, Burmistrz, prezydent Miasta	Gminny Zespół Zarządzania Kryzysowego	Gminne/Miejskie Centra Zarządzania Kryzysowego (nie ma obowiązku ich utworzenia)

Źródło: opracowanie własne na podstawie https://www.gov.pl/web/rcb (dostęp: 20.02.2025)

Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego (WCZK), zlokalizowane we Wrocławiu opisano szeroko w pierwszym podrozdziale (patrz 1.6.1). WCZK pełni kluczową rolę w monitorowaniu i koordynowaniu działań związanych z zarządzaniem kryzysowym na terenie województwa dolnośląskiego. Do jego głównych zadań należy m.in. całodobowe monitorowanie sytuacji w regionie, koordynacja działań ratowniczych oraz współpraca z innymi służbami i instytucjami w sytuacjach nadzwyczajnych.

Na terenie WrOF wyróżnić można następujące Powiatowe Centra Zarządzania Kryzysowego: w Oleśnicy, w Oławie, w Środzie Śląskiej, Trzebnicy, Wrocławiu (dla miasta i dla powiatu wrocławskiego).

[92] https://www.gov.pl/web/rcb/krajowy-plan-zarzadzania-kryzysowego (dostęp: 20.02.2025)

Zgodnie z ustawą o zarządzaniu kryzysowym, organy gminy, takie jak wójt, burmistrz czy prezydent miasta, są odpowiedzialne za zarządzanie kryzysowe na swoim terenie. Mają oni możliwość powołania Gminnego lub Miejskiego Centrum Zarządzania Kryzysowego (GCZK/MCZK) jako organu pomocniczego. Jednakże, utworzenie takiego centrum nie jest obowiązkowe i zależy od decyzji władz danej gminy. W każdej gminie WrOF odnotowano Gminne Zespoły Zarządzania Kryzysowego, z kolei Gminne/Miejskie Centra Zarządzania Kryzysowego obserwowano w gminie Wrocław, Czernica, Oleśnica (miasto), Oława (miasto), Kobierzyce, Kąty Wrocławskie, Miękinia. Z kolei w gminie Siechnice funkcjonuje Biuro Obronności i Zarządzania Kryzysowego.

Tabela 85. Zadania WCZK, PCZK oraz GCZK/MCZK

Jednostka	Zadania
Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego	• pełnienie całodobowego dyżuru w celu zapewnienia przepływu informacji niezbędnych do skutecznego zarządzania kryzysowego, • współpraca z centrami zarządzania kryzysowego administracji publicznej, • nadzorowanie funkcjonowania systemu wykrywania i alarmowania oraz systemu wczesnego ostrzegania ludności, • współdziałanie z podmiotami odpowiedzialnymi za monitoring środowiska, • koordynacja działań z jednostkami prowadzącymi akcje ratownicze, poszukiwawcze i humanitarne, a także z Siłami Zbrojnymi RP, służbą poszukiwania i ratownictwa lotniczego ASAR oraz podmiotami infrastruktury krytycznej, • dokumentowanie realizowanych działań, • wykonywanie zadań stałego dyżuru związanych z podwyższaniem gotowości obronnej państwa, • realizacja obowiązków wynikających z art. 22 ustawy z dnia 24 lipca 2015 roku – Prawo o zgromadzeniach, w zakresie uproszczonych postępowań dotyczących zgromadzeń, • przygotowanie oraz zapewnienie sprawnego działania systemów wykrywania, alarmowania i ostrzegania o zagrożeniach, • wdrażanie i realizacja procedur wynikających z wojewódzkiego planu zarządzania kryzysowego, • monitorowanie zagrożeń na terenie województwa, • prowadzenie monitoringu środków masowego przekazu w zakresie zagrożeń i sytuacji kryzysowych, • obsługa systemów informatycznych oraz systemów łączności dedykowanych zarządzaniu kryzysowemu i ochronie ludności, • uzgadnianie planów działań przedsiębiorców telekomunikacyjnych na wypadek szczególnych zagrożeń, • udział w ćwiczeniach z zakresu zarządzania kryzysowego, ochrony ludności i spraw obronnych, • zarządzanie i administrowanie informatycznym Systemem Ostrzegania, Alarmowania i Informowania Województwa Dolnośląskiego, • realizacja obowiązków Międzynarodowej Centrali Ostrzegawczej w ramach Międzynarodowego Planu Ochrony Odry przed Zanieczyszczeniami, • administrowanie stroną internetową Wydziału, • realizacja zadań wynikających z ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt i zwalczaniu chorób zakaźnych, we współpracy z Dolnośląskim Wojewódzkim Lekarzem Weterynarii oraz powiatowymi lekarzami weterynarii, • uzgadnianie planów działań operatorów pocztowych na wypadek sytuacji szczególnych zagrożeń, • natychmiastowe informowanie społeczeństwa i właściwych podmiotów o ryzyku przekroczenia poziomów alarmowych substancji w powietrzu, zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska, • sporządzanie i przekazywanie Zarządowi Województwa Dolnośląskiego sprawozdań z realizacji działań krótkoterminowych określonych w odpowiednich planach, • przekazywanie sygnałów dotyczących stopni alarmowych oraz stopni alarmowych

Jednostka	Zadania
	CRP do jednostek samorządu terytorialnego, administracji publicznej oraz operatorów telekomunikacyjnych, a także monitorowanie realizacji tych procedur, • koordynacja działań wynikających z krajowego systemu zarządzania kryzysowego, uwzględniających zobowiązania Polski wobec NATO, • sporządzanie wniosków do Rządowego Centrum Bezpieczeństwa o uruchomienie Alertu RCB dla obszarów zagrożonych, • obsługa infolinii dla osób bezdomnych na terenie województwa dolnośląskiego, • zapewnienie ciągłości funkcjonowania Wojewódzkiego Centrum Zarządzania Kryzysowego, w tym zabezpieczenie działania w przypadku awarii zasilania lub systemów łączności, • monitorowanie i analiza zagrożeń epidemiologicznych oraz chorób szczególnie niebezpiecznych i wysoce zakaźnych, • współdziałanie z właściwymi instytucjami w ramach realizacji ustawy z dnia 13 lipca 2023 r. o rewitalizacji rzeki Odry, w szczególności w zakresie reagowania na zmiany jakości wody wykorzystywanej do zaopatrzenia ludności[93].
Powiatowe Centrum Zarządzania Kryzysowego	• zapewnienie przepływu informacji niezbędnych do zarządzania sytuacjami kryzysowym; • organizacja, siedziba oraz sposób funkcjonowania powiatowego centrum zarządzania kryzysowego, w tym procedury całodobowego alarmowania członków zespołu zarządzania kryzysowego i mechanizmy zapewniające nieprzerwany obieg informacji w sytuacjach kryzysowych, są ustalane przez starostę; • w miastach, które pełnią jednocześnie funkcję siedziby powiatu i miasta na prawach powiatu, możliwe jest utworzenie wspólnego centrum zarządzania kryzysowego obejmującego obszar obu jednostek samorządu terytorialnego[94].
Gminne/Miejskie Centra Zarządzania Kryzysowego	• zapewnienie całodobowego alarmowania członków gminnego zespołu zarządzania kryzysowego oraz organizacja stałego dyżuru w sytuacjach kryzysowych w celu zapewnienia płynnego przepływu informacji i dokumentowania podejmowanych działań; • współpraca z centrami zarządzania kryzysowego administracji publicznej; • nadzór nad działaniem systemu wykrywania i alarmowania oraz systemu wczesnego ostrzegania ludności; • koordynacja działań z podmiotami prowadzącymi monitoring środowiska; • współdziałanie z jednostkami realizującymi akcje ratownicze, poszukiwawcze i humanitarne; • pełnienie stałego dyżuru w celu zapewnienia gotowości obronnej państwa[95].

Źródło: opracowanie na podstawie https://www.gov.pl/web/dolnoslaski-uw/oddzial-wojewodzkie-centrum-zarzadzania-kryzysowego, https://sip.lex.pl/akty-prawne/dzu-dziennik-ustaw/zarzadzanie-kryzysowe-17348453/art-18, https://sip.lex.pl/akty-prawne/dzu-dziennik-ustaw/zarzadzanie-kryzysowe-17348453/art-20 (dostęp: 20.02.2025)

W zakresie bezpieczeństwa kryzysowego należy także wspomnieć o działającym na terenie WrOF Klubie Dolnośląskiej Amatorskiej Sieci Ratunkowej SP6PSR, która wchodzi w skład pionu łączności kryzysowej Polskiego Związku Krótkofalowców, a także współpracują z WCZK w zakresie utrzymania w gotowości łączności jako uzupełnienie kanałów łączności służb profesjonalnych: policji, straży pożarnej, pogotowia ratunkowego czy wojska. A zatem w sytuacjach kryzysowych, takich jak klęski żywiołowe, katastrofy czy w przypadków innych zagrożeń, które wymagają skutecznego przekazywania informacji z obszarów wyłączonych z komercyjnych systemów telekomunikacyjnych, na terenie WrOF istnieje możliwość włączenia Amatorskiej Sieci Ratunkowej w działania z zakresu

[93] https://www.gov.pl/web/dolnoslaski-uw/oddzial-wojewodzkie-centrum-zarzadzania-kryzysowego (dostęp: 20.02.2025)
[94] https://sip.lex.pl/akty-prawne/dzu-dziennik-ustaw/zarzadzanie-kryzysowe-17348453/art-18 (dostęp: 20.02.2025)
[95] https://sip.lex.pl/akty-prawne/dzu-dziennik-ustaw/zarzadzanie-kryzysowe-17348453/art-20 (dostęp: 20.02.2025)

bezpieczeństwa ludności cywilnej.[96] Ważną kwestią do zaadresowania przez gminy WrOF może być podjęcie współpracy z podmiotem.

1.6.4. Bezpieczeństwo dla ludności cywilnej

Bezpieczeństwo ludności cywilnej jest kluczowym elementem polityki obronnej, mającym na celu zapewnienie stabilności społecznej w obliczu zagrożeń.

W Polsce kwestie związane z ochroną ludności reguluje m.in. Ustawa z dnia 5 grudnia 2024 r. o ochronie ludności i obronie cywilnej, która definiuje ochronę ludności jako „system składający się z organów administracji publicznej wykonujących zadania mające na celu zapewnienie bezpieczeństwa ludności przez ochronę życia i zdrowia ludzi, mienia, w tym zwierząt, infrastruktury niezbędnej do zaspokojenia potrzeb bytowych, dóbr kultury i środowiska w sytuacji zagrożenia, zwanych dalej "organami ochrony ludności", podmiotów wykonujących te zadania, zwanych dalej "podmiotami ochrony ludności" oraz zasobów ochrony ludności”.[97]

Zaś obrona cywilna to „realizacja zadań określonych w art. 61 lit. a Protokołu dodatkowego do Konwencji Genewskich z 12 sierpnia 1949 roku dotyczącego ochrony ofiar międzynarodowych konfliktów zbrojnych (Protokół I), sporządzonego w Genewie dnia 8 czerwca 1977 r. (Dz. U. z 1992 r. poz. 175 oraz z 2015 r. poz. 1056), zwanego dalej "Pierwszym Protokołem dodatkowym do Konwencji Genewskich z 12 sierpnia 1949 r.", mająca na celu ochronę ludności cywilnej przed zagrożeniami wynikającymi z działań zbrojnych i ich następstw”.[98]

W ramach Unii Europejskiej działa dedykowany mechanizm ochrony ludności, który w razie klęski żywiołowej lub innych katastrof umożliwia państwom skorzystanie z pomocy. Organem nadzorującym jest Unijne Centrum Koordynacji Reagowania Kryzysowego (ERCC), które całodobowo kontroluje wydarzenia na świecie i podejmuje odpowiednie kroki w sytuacjach kryzysowych. UE korzysta z programu Copernicus w ramach usługi zarządzania kryzysowego, dzięki któremu ma dostęp do informacji geoprzestrzennych wykorzystywanych do przygotowywania działań pomocowych. Do przyczyn podejmowania interwencji w ostatnich latach należy zaliczyć: trzęsienie ziemi w Turcji i Syrii (2023), wojna Rosji przeciwko Ukrainie (od 2022), pandemia COVID-19 (2020-2022), pożary lasów w Europie (2021-2022), repatriacje z Afganistanu (2021)[99]. Co warte nadmieniania, w 2021 roku weszło w życie nowe rozporządzenie zwiększające możliwości reagowania UE na nowe zagrożenia w Unii i

[96] https://ot01.pzk.org.pl/kluby_dotpzk/sp6psr.html (dostęp: 26.03.2025)
[97] Ustawa z dnia 5 grudnia 2024 r. o ochronie ludności i obronie cywilnej (Dz.U. 2024 poz. 1907)
[98] Tamże
[99] https://www.consilium.europa.eu/pl/policies/civil-protection/ (dostęp: 20.02.2025)

poza nią,[100] zaś w listopadzie 2023 roku Unia Europejska zatwierdziła decyzję o finansowaniu samolotów i śmigłowców gaśniczych do końca roku 2027.[101]

Ochrona ludności wiążę się także z działaniami edukacyjnymi, taki jak nauka pierwszej pomocy, zasad ewakuacji, zwiększanie świadomości z zakresu zachowania się w razie ogłoszenia alarmu/ sytuacji zagrożenia.

Ponadto, ochrona ludności obejmuje także działania w sferze prawnej, w tym ratyfikację umów międzynarodowych, które ustanawiają kluczowe zasady oraz zabezpieczają fundamentalne interesy obywateli.

W zakresie obrony cywilnej organem centralnym administracji rządowej jest Szef Obrony Cywilnej. Jego powołanie odbywa się na wniosek Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji, a decyzję w tej sprawie podejmuje Prezes Rady Ministrów. Do obowiązków Szefa Obrony Cywilnej Kraju należy:

- opracowywanie projektów dotyczących założeń oraz zasad funkcjonowania obrony cywilnej,
- określanie ogólnych wytycznych dotyczących realizacji działań obrony cywilnej,
- koordynowanie działań oraz nadzorowanie wykonania zadań obrony cywilnej przez najwyższe organy administracyjne, terenowe jednostki administracji rządowej oraz organy samorządowe,
- kontrolowanie realizacji zasadniczej służby w ramach obrony cywilnej.[102]

W myśl art. 9 ust. 3 u.o.c. Ustawy o ochronie ludności i obronie cywilnej uchwalonej przez Sejm 5 grudnia 2024 roku za obronę cywilną na poziomie województwa, powiatu i gminy odpowiedzialni są odpowiednio wojewodowie, starostowie, wójtowie, burmistrzowie i prezydenci miast. Do zakresu ich obowiązków należy zarządzanie oraz koordynowanie przedsięwzięciami obrony cywilnej we współpracy z instytucjami państwowymi, samorządowymi, podmiotami gospodarczymi i innymi jednostkami organizacyjnymi działającymi na danym terenie. Podstawą działań w ramach obrony cywilnej są tzw. plany obrony cywilnej opracowywane na poziomie gminy, powiatu i województwa. Zawierają one zasady działania w przypadku pojawienia się zagrożeń[103].

---

[100] https://www.consilium.europa.eu/pl/press/press-releases/2021/05/10/civil-protection-council-adopts-new-rules-to-strengthen-disaster-response/ (dostęp: 20.02.2025)

[101] https://www.consilium.europa.eu/pl/press/press-releases/2023/11/13/council-adopts-decision-on-funding-for-firefighting-planes-and-helicopters/ (dostęp: 20.02.2025)

[102] https://www.gov.pl/web/wsse-bydgoszcz/obrona-cywilna (dostęp: 21.02.2025)

[103] Zadania wójta (burmistrza, prezydenta miasta), starosty, marszałka województwa oraz wojewody szczegółowo zostały opisane w art. 10-13 Ustawy o ochronie ludności i obronie cywilnej z dnia 5 grudnia 2024 r. Vide https://orka.sejm.gov.pl/proc10.nsf/ustawy/664_u.htm (dostęp: 21.02.2025)

Wspomniana ustawa wprowadza dodatkowe zadania do realizacji dla jednostek samorządu terytorialnego, m.in.:

- opracowywanie i aktualizowanie procedur ewakuacji mieszkańców w przypadku wystąpienia zagrożeń (plany przemieszczania/ewakuacji ludności do miejsc bezpiecznych) na danym obszarze;
- wdrożenie nowoczesnych systemów powiadamiania (modernizacja istniejących oraz implementacja nowych technologii służących do szybkiego informowania mieszkańców o potencjalnych niebezpieczeństwach);
- inwentaryzacja i budowa schronów (przeprowadzanie spisu istniejących schronów oraz planowanie budowy nowych obiektów ochronnych dla ludności);
- przygotowywanie co 2 lata informacji o stanie przygotowań gminy do realizacji zadań ochrony ludności i obrony cywilnej oraz zaprezentowanie jej radzie gminy.[104]

Obecnie, w związku z wejściem w życie nowych przepisów, gminy wchodzące w skład WrOF są zobowiązane do opracowania lub aktualizacji swoich planów obrony cywilnej, aby dostosować je do obowiązujących wymogów prawnych. Zgodnie z dostępnymi danymi, większość gmin WrOF nie posiada aktualnych planów obrony cywilnej. W poniżej tabeli zaprezentowano dokumenty, którymi dysponują gminy WrOF w ramach obrony cywilnej.

Tabela 86. Dokumenty dotyczące obrony cywilnej w gminach WrOF

Jednostka terytorialna	dokumenty dotyczące obrony cywilnej	Źródło
Czernica	Brak aktualnych dokumentów dot. obrony cywilnej.	Gmina Czernica
Długołęka	Brak aktualnego Planu Obrony Cywilnej.	Gmina Długołęka
Dobroszyce	Plan obrony cywilnej Gminy Dobroszyce, Plan operacyjny funkcjonowania Gminy Dobroszyce w warunkach zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa i w czasie wojny, Plan ewakuacji (przyjęcia) ludności III stopnia Gminy Dobroszyce, Plan przygotowań podmiotów leczniczych Gminy Dobroszyce na potrzeby obronne państwa, Plan dystrybucji preparatów jodowych w postaci tabletek jodku potasu na wypadek wystąpienia zagrożenia radiacyjnego na terenie Gminy Dobroszyce.	Raport o stanie Gminy Dobroszyce za 2023 rok
Jelcz-Laskowice	Brak aktualnego Planu Obrony Cywilnej, Plan operacyjny funkcjonowania Gminy Jelcz-Laskowice w warunkach zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa i w czasie wojny, Plan dystrybucji preparatu stabilnego jodu na terenie Miasta i Gminy Jelcz-Laskowice, Plan ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych dla miasta i gminy Jelcz-Laskowice, Gminny Plan Zarządzania Kryzysowego dla Miasta i Gminy Jelcz- Laskowice, Plan operacyjny ochrony przed powodzią dla Miasta i Gminy Jelcz-Laskowice.	Urząd Miasta i Gminy Jelcz-Laskowice
Kąty Wrocławskie	Zarządzenie w sprawie wprowadzenia szczegółowych zadań i struktur Systemu Wczesnego Ostrzegania o zagrożeniach oraz Systemu	Urząd Miasta i Gminy Kąty Wrocławskie

[104] https://orka.sejm.gov.pl/proc10.nsf/ustawy/664_u.htm (dostęp: 21.02.2025)

	Wykrywania i Alarmowania na terenie gminy Kąty Wrocławskie z dnia 31 sierpnia 2021 r.; Plan Operacyjny Funkcjonowania Miasta i Gminy Kąty Wrocławskie w warunkach zagrożenia bezpieczeństwa państwa i w czasie wojny; Plan Obrony Cywilnej Gminy Kąty Wrocławskie z 2013 r. (nieaktualny).	
Kobierzyce	Plan działania w zakresie obrony cywilnej gminy Kobierzyce, Gminny Plan Zarządzania Kryzysowego, Plan dystrybucji preparatu ze stabilnym jodem na terenie Gminy Kobierzyce, Plan operacyjny funkcjonowania Gminy Kobierzyce w warunkach zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa i w czasie wojny, Plan ochrony zabytków gminy Kobierzyce, Plan przygotowań podmiotów leczniczych Gminy Kobierzyce, Plan Operacyjny Gminnego Komitetu Przeciwpowodziowego, Zarządzenie Wójta Gminy Kobierzyce w sprawie sposobu realizacji zadań w poszczególnych stopniach alarmowych i stopniach alarmowych dla zagrożeń w cyberprzestrzeni w ramach przedsięwzięć i procedur systemu zarządzania kryzysowego.	Gmina Kobierzyce
Miękinia	Gminny Plan Zarządzania Kryzysowego, Plan Operacyjny Gminnego Komitetu Przeciwpowodziowego, Plan Ochrony Zabytków, Plan Obrony Cywilnej, Plan Dystrybucji Jodku Potasu.	Gmina Miękinia
Oborniki Śląskie	Plan operacyjny funkcjonowania Gminy Oborniki Śląskie w warunkach zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa i w czasie wojny. Plan dystrybucji preparatów jodowych w postaci tabletek jodku potasu na terenie Gminy Oborniki Śląskie.	Urząd Miasta i Gminy w Obornikach Śląskich
Oleśnica (miasto)	Brak aktualnego Planu Obrony Cywilnej; Plan operacyjny funkcjonowania Miasta Oleśnicy w warunkach zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa i w czasie wojny; Plan dystrybucji preparatów jodowych w postaci tabletek jodku potasu na wypadek wystąpienia zagrożenia radiacyjnego na terenie Miasta Oleśnicy; Plan ochrony zabytków.	Urząd Miasta Oleśnicy
Oleśnica (gmina)	Brak aktualnego Planu Obrony Cywilnej; Plan operacyjny funkcjonowania Gminy Oleśnica w warunkach zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa i w czasie wojny; Plan dystrybucji preparatów jodowych w postaci tabletek jodku potasu na wypadek wystąpienia zagrożenia radiacyjnego na terenie Gminy Oleśnica; Zarządzenie Wójta Gminy Oleśnica w sprawie sposobu realizacji zadań w poszczególnych stopniach alarmowych i stopniach alarmowych dla zagrożeń cyberprzestrzeni w ramach przedsięwzięć i procedur systemu zarządzania kryzysowego.	Gmina Oleśnica
Oława (miasto)	Brak aktualnego Planu Obrony Cywilnej.	https://bip.duw.pl/download/2/23431/WystapieniepokontrolneSPOlawa190620.pdf (dostęp: 26.03.2025)
Oława (gmina)	Brak aktualnego Planu Obrony Cywilnej.	https://bip.duw.pl/download/2/23431/WystapieniepokontrolneSPOlawa190620.pdf (dostęp: 26.03.2025)
Siechnice	Brak aktualnego Planu Obrony Cywilnej.	Gmina Siechnice
Sobótka	Plan Obrony Cywilnej Gminy Sobótka (nieaktualny), Plan operacyjny funkcjonowania Gminy Sobótka w warunkach zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa i w czasie wojny, Zasady odbioru preparatów jodowych w punktach wydawania na terenie Gminy Sobótka.	Urząd Miasta i Gminy Sobótka
Trzebnica	Brak aktualnego Planu Obrony Cywilnej, Plan operacyjny funkcjonowania Gminy Trzebnica w warunkach zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa i w czasie wojny, Plan dystrybucji preparatu stabilnego jodu na terenie Miasta i Gminy Trzebnica, Plan ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych dla gminy Trzebnica, Gminny Plan Zarządzania Kryzysowego dla Gminy Trzebnica, Plan operacyjny ochrony przed powodzią dla Gminy Trzebnica.	Gmina Trzebnica
Wisznia Mała	Gminny Plan Zarządzania Kryzysowego (w trakcie aktualizacji), Gminny Plan Dystrybucji Preparatu Stabilnego Jodu (tabletki jodku potasu),	Gmina Wisznia Mała

	brak aktualnego Planu Obrony Cywilnej.	
Wrocław	Roczny Plan Działania w zakresie Obrony Cywilnej Szefa obrony Cywilnej Miasta Wrocławia na rok 2022.	https://bip.um.wroc.pl/artykul/100/58034/roczny-plan-dzialania-szefa-obrony-cywilnej-wroclawia-w-zakresie-obrony-cywilnej-w-2022-roku (dostęp: 26.03.2025)
Zawonia	Gminny Plan Zarządzania Kryzysowego – wymaga aktualizacji, Plan dystrybucji preparatów jodowych w postaci tabletek jodku potasu na wypadek zagrożenia radiacyjnego na terenie Gminy Zawonia, Plan Ochrony Zabytków Gminy Zawonia.	Gmina Zawonia
Żórawina	Brak aktualnego Planu Obrony Cywilnej.	Gmina Żórawina

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych przekazanych przez gminy WrOF (dostęp: 28.04.2024)

Jednym z kluczowych zadań obrony cywilnej jest ostrzeganie i alarmowanie ludności o zagrożeniach. System wczesnego ostrzegania i alarmowania opiera się na syrenach zainstalowanych w obiektach Państwowej Straży Pożarnej, Ochotniczej Straży Pożarnej oraz w zakładach pracy. W większości przypadków uruchamiane są one elektronicznie z centrów kierowania obroną cywilną[105]. W gminach WrOF przewiduje się rozbudowę systemu ostrzegania i alarmowania ludności o zagrożeniach.

Gminy Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego (WrOF) podejmują szereg działań mających na celu zapewnienie ochrony fizycznej ludności. Jak wcześniej wskazywano, gminy WrOF posiadają dedykowane centra/zespoły zarządzania kryzysowego, które są odpowiedzialne za monitorowanie sytuacji kryzysowych, koordynację działań ratowniczych oraz współpracę z innymi służbami.

Gminy WrOF aktywnie wspierają lokalne jednostki Policji, Państwowej Straży Pożarnej oraz Ochotniczych Straży Pożarnych poprzez przekazywanie środków na zakup sprzętu, pojazdów ratowniczo-gaśniczych oraz organizację szkoleń. Takie działania mają na celu zwiększenie efektywności i gotowości służb do reagowania na zagrożenia. Mimo to, gminy zauważają potrzebę dodatkowych dotacji i finansowania budowy lub modernizacji remiz strażackich, wyposażenia w specjalistyczny sprzęt, szkoleń i kursów dla funkcjonariuszy.

Bezpieczeństwo w obliczu wojny w Ukrainie

Kwestie bezpieczeństwa gmin należących do WrOF, całego regionu i kraju należy także rozpatrywać w kontekście toczącej się wojny na Ukrainie. Polska jako państwo graniczące z Ukrainą, Białorusią oraz Rosją, znajduje się w strategicznym, ale ryzykownym położeniu. Jej rola jako „wschodniej flanki NATO" i wsparcie dla Ukrainy czynią ją potencjalnym celem działań odwetowych Rosji, zarówno konwencjonalnych, jak i hybrydowych. Do głównych zagrożeń zaliczyć należy: konflikty konwencjonalne, cyberataki na infrastrukturę krytyczną (energetyka, transport), kampanie mające na

[105] https://www.gov.pl/web/wsse-bydgoszcz/obrona-cywilna (dostęp: 21.02.2025)

celu polaryzację społeczeństwa (dezinformacja), migracje instrumentalizowane (kryzys na granicy z Białorusią), sabotaż i szpiegostwo, zależność od rosyjskich surowców, sankcje odwetowe i manipulacje rynkiem (np. fałszywe informacje o destabilizacji złotówki).

Kwestie te implikują kluczowe wyzwania na przyszłość, tj. budowa infrastruktury obronnej (bunkry, schrony, niezależne ujęcia wody), bezpieczeństwo energetyczne, obrona demokracji, wczesne wykrywanie i neutralizacja zagrożeń hybrydowych (np. dezinformacji), stabilność regionalna.

W tym miejscu warto zaakcentować działania podjęte przez Państwową Straż Pożarną w 2023 roku w sprawie inwentaryzacji budowli ochronnych na terenie całego kraju. W wyniku tego działania powstała aplikacja, dzięki której każdy może znaleźć najbliższy schron, ukrycie albo miejsce doraźnego schronienia. W aplikacji dostępna jest mapa, która pozwala na łatwe i szybkie wyszukiwanie najbliższego miejsca schronienia.[106]

Wyróżnić należy 3 kategorie budowli ochronnych: miejsca doraźnego schronienia (MDS), ukrycia (U) oraz schrony (S). Pierwsze z nich pełnią rolę ochrony przed gwałtownymi zjawiskami pogodowymi, tj. wichury, orkany, trąby powietrzne. Natomiast ukrycia stanowią budowle ochronne niehermetyczne, wyposażone w podstawowe instalacje zapewniające ochronę osób, urządzeń, zapasów materiałowych lub innych dóbr. Z kolei schrony to budowle charakteryzujące się hermetyczną, zamkniętą konstrukcją, zapewniającą ochronę osób, urządzeń, zapasów materiałowych lub innych dóbr przed zagrożeniami.[107]

Na obszarze WrOF schrony zlokalizowane są jedynie na terenie Wrocławia (132 obiekty). Liczba ukryć największa jest we Wrocławiu (47), dalej 14 można odnaleźć w powiecie średzkim, 4 w powiecie oławskim oraz po jednym w powiecie wrocławskim i trzebnickim. Liczba schronień doraźnych w całym województwie sięga niemal 19 tys., w tym 2 571 zlokalizowanych jest na terenie Wrocławia, 1 236 w powiecie oleśnickim, 969 w powiecie oławskim, 786 w powiecie wrocławskim, 622 w powiecie trzebnickim oraz 479 w powiecie średzkim.

Tabela 87. Schrony, ukrycia i schronienia doraźne na obszarze wybranych powiatów woj. dolnośląskiego

Powiat	Liczba schronów	Liczba ukryć	Liczba schronień doraźnych
Wrocław (miasto)	132	47	2 571
wrocławski	0	1	786
oleśnicki	0	0	1 236
oławski	0	4	969
średzki	0	14	479

[106] https://strazpozarna.maps.arcgis.com/apps/instant/nearby/index.html?appid=ec00a2b879424296b6dcc400393c6c1e (dostęp: 18.02.2025)
[107] https://www.arcgis.com/apps/dashboards/61c1173592544501b4406b68224800d3 (dostęp: 18.02.2025)

Powiat	Liczba schronów	Liczba ukryć	Liczba schronień doraźnych
trzebnicki	0	1	622
woj. dolnośląskie	152	285	18 887

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych aplikacji „SCHRONY" Komendy Głównej Państwowej Straży Pożarnej (stan na dzień 18.02.2025)

Należy zauważyć, że w razie nieprzewidzianych sytuacji, konfliktu zbrojnego tylko niewielka część mieszkańców WrOF będzie miała szansę na schronienie z uwagi na niedobór schronów. Zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańcom w razie nieprzewidzianych sytuacji jest kluczowym wyzwaniem. Z tego względu konieczne jest modernizowanie i rozwijanie infrastruktury obronnej, tym budowanie schronów i ukryć przy każdej nowej budowie obiektów użyteczności publicznej.

Co warte nadmienienia, uczestnicy badań jakościowych (zogniskowanych wywiadów grupowych) zrealizowanych na potrzeby przygotowania diagnozy WrOF, zwrócili uwagę na istotny problem, jakim jest brak wystarczającej informacji w społeczności lokalnej dotyczącej postępowania w przypadku zagrożenia konfliktem zbrojnym. Mieszkańcy nie posiadają wiedzy na temat procedur obowiązujących w sytuacjach kryzysowych ani informacji o lokalizacji schronów bezpieczeństwa na terenie gminy, w której mieszkają.[108]

1.6.5. Bezpieczeństwo żywnościowe

Na bezpieczeństwo żywnościowe składają się trzy kluczowe elementy: dostępność fizyczna żywności, dostępność ekonomiczna oraz zdrowa żywność i odpowiednia racja żywnościowa. Dostępność fizyczną, należy rozumieć jako możliwość posiadania wystarczającej ilości żywności, dostępnej dla całej ludności w każdym czasie. Natomiast dostępność ekonomiczna odnosi się do możliwości zakupu żywności przez wszystkie grupy społeczne, w tym także te najuboższe. Trzecim warunkiem bezpieczeństwa żywnościowego jest adekwatna podaż żywności (odpowiedniość żywności pod kątem zdrowotnym). A zatem odpowiednie spożycie pokarmu (wolnego od chorób i szkodliwych substancji) oraz optymalne wykorzystanie składników odżywczych, które zawiera[109]. Wyróżniamy trzy wymiary bezpieczeństwa żywnościowego: gospodarstw domowych, narodowe oraz międzynarodowe. Należy zauważyć, że wszystkie te wymiary są ze sobą ściśle powiązane, bowiem jedno wpływa na drugie. Inne, szersze koncepcje bezpieczeństwa żywnościowego uwzględniają cztery czynniki: odpowiednią podaż żywności, jej dostępność, wykorzystanie oraz stabilność. Ten ostatni, nie uwzględniany wcześniej wymiar dotyczy stałości dostaw, niezależnie od zmian gospodarczych, uwarunkowań

[108] Raport z badań jakościowych przeprowadzonych w ramach diagnozy WrOF, IB IPC 2025
[109] https://repozytorium.uwb.edu.pl/jspui/bitstream/11320/8116/1/Optimum_3_2019_M_Kozlowska-Burdziak_Warunki_bezpieczenstwa_zywnosciowego_Polski.pdf (dostęp: 19. 02.2025)

geograficznych i klimatycznych czy polityki międzynarodowej kraju. Jego celem jest zapewnienie ciągłości dostępu do żywności w długiej perspektywie.[110]

Utrzymanie bezpieczeństwa żywnościowego staje się coraz trudniejsze w obliczu zwiększania się liczby ludności na świecie. Na wzrost zapotrzebowania na żywność wpływa także wydłużająca się długość życia człowieka (postęp w medycynie, zmiany stylów życia, poprawa standardu życia i zamożności społeczeństw). Zachowanie bezpieczeństwa żywnościowego stanowi także wyzwanie z uwagi na zmieniający się klimat, w tym występowanie ekstremalnych zjawisk pogodowych (susze, powodzie), postępującą urbanizację. Innym problemem jest także utrata bioróżnorodności spowodowanej wycinką lasów, przeznaczaniem coraz większych areałów na budowę infrastruktury miejskiej, zanieczyszczaniem środowiska naturalnego. Zagrożeniem dla bezpieczeństwa żywnościowego jest także wzrost cen (spadek przystępności cenowej), który następuje w wyniku pogorszenia koniunktury gospodarczej (taka sytuacja miała miejsce w wyniku pandemii i wojny na Ukrainie, kiedy inflacja w Polsce w 2023 roku sięgnęła niemal 19%). Wojna na Ukrainie i światowy skok cen uwidocznił słabości systemu żywnościowego, tj. uzależnienie UE od importu energii, nawozów i pasz. Ważną determinantą regulującą dostępność żywności jest także polityka handlowa poszczególnych państw, co współcześnie prowadzi do zależności międzynarodowej dotyczącej dostaw towarów, w tym żywności. Kluczową kluczą kwestią jest dywersyfikacja geograficzna dostaw w celu zapewnienia bezpieczeństwa żywnościowego. Potrzebę odporności systemu żywnościowego na kryzysy uwidoczniała także pandemia COVID-19. Uwypukliła bowiem wzajemne powiązania między zdrowiem ludzi, łańcuchami dostaw, wzorcami konsumpcji. Ponadto, rynki rolne zostały zdestabilizowane przez rosyjską inwazję na Ukrainę, która w wyniku wojny mierzy się z brakiem bezpieczeństwa żywnościowego. Problemowym zjawiskiem jest także marnotrawstwo żywności oraz jej straty. W krajach uboższych straty żywności wynikają z nieprawidłowych technik upraw, hodowli, a także z uwagi na niski poziom infrastruktury logistycznej (np. przechowywania żywności). Z kolei w państwach rozwiniętych i wysoko rozwiniętych należy mówić o marnotrawstwie[111]. W 2022 roku mieszkaniec Polski wyrzucił około 119 kg, co plasuje kraj na 4 miejscu wśród państw UE[112].

W ramach dążenia do zrównoważonego systemu żywnościowego, UE wprowadziła Strategię „Od pola do stołu" (ang. Farm to Fork Strategy), która jest integralną częścią Europejskiego Zielonego Ładu. Strategia ta, przedstawiona przez Komisję Europejską 20 maja 2020 roku, ma na celu przekształcenie

[110] https://czasopisma.uni.lodz.pl/em/article/view/4875/4613 (dostęp: 19.02.2025)
[111] Tamże
[112] https://interzero.pl/blog/ile-zywnosci-marnuje-sie-w-polsce-i-w-ue/ (dostęp: 19.02.2025)

unijnego systemu żywnościowego w bardziej zrównoważony i przyjazny dla środowiska. Główne cele Strategii „Od pola do stołu" obejmują:

- redukcję stosowania pestycydów chemicznych,
- zmniejszenie użycia nawozów,
- ograniczenie sprzedaży środków przeciwdrobnoustrojowych,
- zwiększenie udziału rolnictwa ekologicznego,
- stymulowanie odpowiedzialnych praktyk w zakresie przetwórstwa spożywczego, sprzedaży hurtowej i detalicznej, hotelarstwa i gastronomii,
- promowanie konsumpcji i diety zrównoważonej,
- ograniczenie strat żywności i marnotrawienia żywności.[113]

W strategii „Od pola do stołu" zapowiedziano przygotowanie „Planu awaryjnego na rzecz zapewnienia bezpieczeństwa żywnościowego" w Europie w czasach kryzysu, który opublikowano pod koniec 2021 roku oraz przyjęcie do końca 2023 roku przepisów ramowych dotyczących zrównoważonych systemów żywnościowych.[114] Kluczową częścią „Planu awaryjnego na rzecz zapewnienia bezpieczeństwa żywnościowego" było ustanowienie w 2022 roku Europejskiego Mechanizmu Gotowości i Reagowania na Kryzysy Związane z Bezpieczeństwem Żywnościowym (EFSCM) – wyłoniono grupę ekspertów w obszarze łańcucha dostaw żywności koordynowaną przez Komisję w celu wymiany informacji i praktyk.[115] W wyniku prac ekspertów przygotowana ma zostać szczegółowa analiza zagrożeń i słabych stron unijnego łańcucha dostaw. Ponadto, opublikowano informację dotyczącą uprzywilejowanych korytarzy w celu zapewnienia przepływu towarów w ramach jednolitego rynku.

Co ważne, państwa członkowskie UE mają dostęp do unijnych funduszy takich jak Europejski Fundusz Pomocy Najbardziej Potrzebującym (FEAD), który ma na celu zapewnienie osobom najbardziej potrzebującym żywności lub pomocy finansowej. Ponadto, UE w Komunikacie Komisji Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiej, Rady Europejskiego Komitetu ekonomiczno-społecznego i Komitetu Reginów z 2022 roku, zaproponowała wprowadzanie obniżonych stawek podatków od wartości dodanej, by zachęcać podmioty gospodarcze do obniżania cen dla konsumentów. Kolejno, zapowiedziała przekazanie wsparcia w wysokości 500 mln EUR na pomoc dla rolników najbardziej dotkniętych kryzysem, podniesienie zaliczek płatności bezpośrednich, stosowanie tymczasowych

[113] https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:ea0f9f73-9ab2-11ea-9d2d 01aa75ed71a1.0015.02/DOC_2&format=PDF (dostęp: 19.02.2025)
[114] https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/pl/ip_21_5903 (dostęp: 19.02.2025)
[115] Tamże

kryzysowych ram prawnych oraz wskazała na umożliwienie państwom członkowskim odstępstwa od niektórych obowiązków w zakresie zazieleniania w 2022 roku w celu włączenia do produkcji dodatkowych gruntów rolnych. Z kolei państwa UE były zachęcane do „priorytetowego traktowania inwestycji, które zmniejszają zależność od gazu i paliw oraz czynników produkcji, takich jak pestycydy i nawozy oraz zapewnienia skuteczności i odpowiedniego zasięgu systemów zabezpieczenia społecznego oraz dostępu do podstawowych usług osobom potrzebującym”.[116]

Co warte nadmienienia, według raportu prezentującego dane na temat globalnego bezpieczeństwa żywnościowego (Global Food Security Index, 2022), Polska ulokowała się na 21 pozycji.[117]

W kontekście bezpieczeństwa żywnościowego warto podkreślić, że Wrocław od 20 kwietnia 2022 roku jest sygnatariuszem Paktu Mediolańskiego, czego efektem jest m.in. podjęcie prac na stworzeniem miejskiej polityki żywnościowej. Wrocław podjął szereg działań w zakresie budowania zrównoważonego systemu żywieniowego, m.in.:

- wprowadzenie tematyki bezpieczeństwa żywnościowego do projektu Strategii Rozwoju Wrocławia 2050 (zapisy w Strategii stanowić będą klarowną podstawę do tworzenia polityki żywnościowej Miasta jako aktu wykonawczego),
- uczestnictwo w corocznych konferencjach Stowarzyszenia Zdrowych Miast Polskich (współpraca w zakresie wszystkich działań dotyczących polityki zdrowotnej, w tym wymiana doświadczeń pomiędzy poszczególnymi samorządami),
- współpraca z organizacjami pozarządowymi w temacie budowania świadomości żywieniowej i ochrony zdrowia,
- realizacja międzynarodowego projektu pn. „BioCanteens#2” w ramach europejskiego programu operacyjnego „URBACT III” - projekt polegał na przekazaniu pilotażowo czterem placówkom szkolnym mikro dobrych praktyk wypracowanych przez miasto Mouans-Sartoux (wiodącego partnera z Francji) w dziedzinie zbiorowego żywienia szkolnego trzem miastom: Wrocławiowi (Polska), Gavie (Hiszpania) oraz Liege (Belgia),
- wprowadzenie praktyki układania jadłospisu w placówkach edukacyjnych zgodnie z aktualną wiedzą naukową, w tym normami żywienia dla populacji Polski opracowanymi przez Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego – Państwowy Zakład Higieny,
- wykonanie 24 ogrodów warzywnych na terenach wrocławskich placówek oświatowych w latach 2020-2023,

[116]https://orka.sejm.gov.pl/SUE9.nsf/Plikizal/COM%282022%29_133_1_PL_ACT_part1_v2.pdf/%24File/COM%282022%29_133_1_PL_ACT_part1_v2.pdf (dostęp: 19.02.2025)
[117] https://impact.economist.com/sustainability/project/food-security-index/ (dostęp: 19.02.2025)

- wprowadzenie procesu certyfikacji sklepików szkolnych,
- wprowadzenie procesu certyfikacji stołówek w żłobkach, przedszkolach i szkołach,
- prowadzenie warsztatów dla dzieci i młodzieży w celu podniesienia poziomu wiedzy i świadomości zdrowotnej uczniów oraz ich rodziców w zakresie profilaktyki nadwagi i otyłości, a także kształtowanie postawy odpowiedzialności za zdrowie własne i innych poprzez działania promujące zdrowy styl życia,
- promowanie wśród dzieci i młodzieży diety roślinnej, opartej na produktach lokalnych i sezonowych, a także potraw, które można przygotować z wykorzystaniem warzyw i owoców, uprawianych w ogródkach przydomowych,
- realizacja projektu „Fair Green Local Deals", w którym proponowano, aby żywność roślinna stanowiła podstawę całego systemu żywnościowego miasta,
- organizacja na mieniu komunalnym 8 targowisk, na których mogą wystawiać się m.in. producenci rolni; targowiskiem dedykowanym dla rolników jest plac przy ul. Żmigrodzkiej; ponadregionalny hurtowy rynek rolno spożywczy - Targpiast obsługuje podmioty gospodarcze z Wrocławia, Dolnego Śląska i regionu,
- skracanie łańcucha dostaw poprzez powiązanie regionalnych producentów żywności z wrocławską branżą gastronomiczną.[118]

Należy podkreślić, że Wrocław przystąpił do „Milan Urban FooD policy Act" – to zawarte w 2015 roku porozumienie zobowiązuje do wspierania zrównoważonych systemów żywnościowych, które uwzględniają bioróżnorodność, zapewniają zdrową i dostępną cenowo żywność oraz minimalizują negatywny wpływ na środowisko.[119]

Według przeprowadzonego badania systemu żywnościowego przez ekspertów z Instytutu Gospodarki Przestrzennej UPWr Wrocławski Obszar Funkcjonalny jest w stanie zaspokoić lokalne, wegetariańskie potrzeby żywnościowe mieszkańców, a także ma nadwyżki, którymi mógłby się podzielić. Dr Marta Sylla i dr Małgorzata Świąder sprawdziły pod kątem samowystarczalności żywnościowej dziewięć regionów miejskich, reprezentujących różne kraje europejskie: Ateny, Avignon, Barcelona, Bari, Berlin, Brasov, Kopenhaga, Ostenda i Wrocław. Analizą objęto nie tylko miasta, ale również ich otoczenie (funkcjonalne obszary miejskie).

W przeprowadzonych badaniach oceniono potencjalną zdolność lokalnych systemów żywnościowych do zapewnienia dostępu do diety roślinnej. Stopień samowystarczalności żywnościowej oszacowano

[118] https://bip.um.wroc.pl/attachments/download/145620 (dostęp: 19. 02. 2025)
[119] https://www.milanurbanfoodpolicypact.org/our-cities/ (dostęp: 19. 02. 2025)

na podstawie modelu dr Zasady, który opiera się na analizie relacji między popytem a podażą żywności w danym regionie. Popyt określono w oparciu o roczne spożycie poszczególnych grup produktów przez mieszkańców, wyrażone w kilogramach na osobę. Dodatkowo analiza uwzględniała udział tych produktów w pokryciu dziennego zapotrzebowania kalorycznego. Obliczono także powierzchnię gruntów rolnych niezbędnych do wyprodukowania wymaganej ilości żywności oraz zweryfikowano, czy dostępne zasoby gruntowe są wystarczające do jej zabezpieczenia.[120]

W rezultacie analizy spożycia kalorii oraz obecnie dostępnej powierzchni użytków rolnych, jedynie trzy na dziewięć regionów objętych badaniem byłoby w stanie zaspokoić zapotrzebowanie na żywność: Berlin, Ostenda oraz Wrocław.

„Wrocław ma duży potencjał; otaczają nas głównie pola, sady, grunty orne. To ziemia wysokiej klasy, o wysokiej produktywności z hektara. Wyniki pokazują, że możemy wyżywić dwa razy więcej mieszkańców, o ile będzie to dieta wegetariańska, oraz trzy razy więcej osób, o ile ograniczymy się do spożywania nie więcej niż 2,5 tysiąca kalorii dziennie”.[121]

W tym kontekście warto nadmienić, że rolnictwo we WrOF jest mocno skoncentrowane na produkcję roślinną, co wzmacnia potencjał samowystarczalności żywnościowej (diety roślinnej) obszaru. Na terenie WrOF występują dobrej jakości gleby, co sprzyja produkcji roślinnej. Zgodnie z danymi GUS BDL we WrOF największe powierzchnie uprawy zbóż podstawowych występują w gminach: Długołęka, Kąty Wrocławskie, Kobierzyce, Oleśnica, Oława, Trzebnica. Największe powierzchnie uprawy kukurydzy występują w gminach: Kobierzyce, Oława, Żórawina. Zaś największy areał zajęty pod uprawę ziemniaków odnotowano w gminach Długołęka i Oleśnica. Kolejno, rzepak zajmował największe powierzchnie upraw w gminie Oława. Domeną upraw warzyw gruntowych we WrOF były gminy Kąty Wrocławskie, Sobótka, Trzebnica i Wrocław.

Na bezpieczeństwo żywnościowe duży wpływ ma dostępność terenów rolnych. W strukturze użytkowania terenów WrOF, największą część stanowią obszary rolnicze (42,3%),[122] co stanowi niewątpliwy potencjał tego obszaru. Zaś na każdego mieszkańca przypada 1,4 tys. mkw pól.

Bezpieczeństwo żywnościowe Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego jest na stosunkowo wysokim poziomie, dzięki dobrze rozwiniętej infrastrukturze, lokalnej produkcji rolnej oraz aktywnym działaniom samorządów i organizacji społecznych. Jednakże, aby utrzymać i poprawić ten stan, konieczne są dalsze inwestycje w zrównoważone rolnictwo, edukację żywieniową oraz przygotowanie

[120] https://upwr.edu.pl/aktualnosci/mniej-kalorii--wiecej-swiadomosci-3985.html#k1 (dostęp: 19.02.2025)
[121] Tamże
[122] Diagnoza przestrzenna dla wybranych gmin Wrocławskiego Obszaru Metropolitalnego, Wrocław 2050, s. 140-141

na potencjalne kryzysy. Współpraca między sektorami publicznym, prywatnym i pozarządowym jest kluczowa dla zapewnienia długoterminowego bezpieczeństwa żywnościowego w regionie.

Jak wykazano teren WrOF charakteryzuje się korzystnymi warunkami do uprawy roślinnej, na co ma wpływ występowanie wysokiej jakości gleb, w szczególności w gminach Kobierzyce oraz Żórawina. Największą część WrOF zajmują obszary rolnicze, stanowiące 42,3% powierzchni wszystkich gmin, co stanowi ważny czynnik sprzyjający bezpieczeństwu żywnościowemu. Ponadto, Wrocław jako ważny węzeł komunikacyjny i logistyczny, ma dostęp do żywności z innych regionów Polski oraz z zagranicy. Dzięki dobrze rozwiniętej sieci dróg, kolei i centrów dystrybucyjnych, żywność jest łatwo dostępna dla mieszkańców.

Należy zauważyć, że struktura demograficzna WrOF, na tle Polski i Dolnego Śląska prezentuje się dość korzystanie. Choć, w ciągu ostatniej dekady udział osób w wieku produkcyjnym zmalał, to spadek ten był znacznie mniejszy niż w regionie. Co więcej, przyrost udziału ludności w wieku poprodukcyjnym jest proporcjonalny wobec przyrostu udziału ludności w wieku przedprodukcyjnym. Zwiększanie się liczby ludności w większości gmin powoduje presję urbanizacyjną. Także z uwagi na odchodzenie od modelu rodzin wielopokoleniowych zamieszkujących w jednym domostwie, obserwuje się stały rozwój budownictwa domów jednorodzinnych i bloków mieszkalnych. Rozwój Wrocławia i okolicznych gmin może prowadzić do zmniejszenia areałów rolnych, co w konsekwencji będzie miało wpływ na lokalną produkcję żywności.

W całym województwie dolnośląskim, w tym także na terenie WrOF następuje odejście od samowystarczalności regionalnej w zakresie produkcji żywności na rzecz pozyskiwania towarów na rynkach: krajowym, europejskim i światowym. Na terenie WrOF, jak i w całym regionie produkcja roślinna dominuje nad zwierzęcą. Ta pierwsza realizowana jest na skalę wysokotowarową. Najliczniejszą grupą gospodarstw rolnych we WrOF są te z przedziału powierzchni od 1 do 5 ha.

Warunki klimatyczne oraz glebowe stanowią potencjał regionu w zakresie uprawy roślinnej, w tym także produkcji ogrodniczej, sadowniczej i upraw ciepłolubnych. Na obszarach wiejskich istnieje także niewykorzystany potencjał z zakresu produkcji ekologicznej oraz produktów tradycyjnych i regionalnych. Warto w tym miejscu wymienić, produkty wpisane na Listę Produktów Tradycyjnych we WrOF: Kapusta kwaszona Ślężańska, Ogórki kwaszone Ślężańskie, Chleb Chłopski z Rogowa Sobóckiego, Pszenno-żytnie pierniki z Oleśnicy, Jabłecznik trzebnicki (cydr).[123] Zmiany stylów życia, zmieniające się trendy konsumenckie oraz większa świadomość nt. wpływu żywności na zdrowie człowieka mogą tworzyć popyt na produkty ekologiczne, nisko przetworzone, tradycyjne i regionalne.

[123] https://www.gov.pl/web/rolnictwo/woj-dolnoslaskie (dostęp: 20.02.2025)

Z tego względu, ważną kwestią we WrOF byłoby wspieranie powstania gospodarstw ekologicznych, działalności oferujących wysokiej jakości żywność. Zgodnie z wykazem producentów ekologicznych na terenie WrOF odnotowano 65 takich podmiotów. W całym województwie dolnośląskim było ich aż 906. Najwięcej podmiotów obserwowano w gminie Miękinia (10), zaś najmniej w Dobroszycach i Oleśnicy (miasto) – po jednym. W dwóch gminach należących do WrOF: Czernicy i Siechnicach nie odnotowano zarejestrowanych producentów ekologicznych.

Tabela 88. Liczba producentów ekologicznych

Jednostka terytorialna	Liczba producentów ekologicznych
Długołęka	6
Dobroszyce	1
Jelcz-Laskowice	2
Kąty Wrocławskie	2
Kobierzyce	5
Miękinia	10
Oborniki Śląskie	5
Oleśnica (miasto)	1
Oleśnica (gmina)	5
Oława (miasto)	3
Oława (gmina)	3
Sobótka	5
Trzebnica	3
Wisznia Mała	3
Wrocław	6
Zawonia	2
Żórawina	3
WrOF	65
woj. dolnośląskie	906

Źródło: opracowanie własne na podstawie Wykazu producentów w rolnictwie ekologicznym, https://www.gov.pl/web/ijhars/udostepnianie-informacji-o-producentach-w-rolnictwie-ekologicznym-1 (dostęp: 20.02.2025)

Podczas warsztatów diagnostycznych WrOF, przedstawiciele gmin akcentowali wyzwania związane ze wzrostem liczby ludności w gminach WrOF, presją urbanizacyjną (duże tempo zmian przestrzennych) oraz utratą wysokiej jakości gleb. Zauważali, możliwość utarty potencjału produktywności zasobów glebowych, w tym bezpieczeństwa żywnościowego na terenie WrOF ze względu na czynniki zewnętrzne (m. in. susza, erozja), jak też wewnętrzne (rozwój urbanizacyjny). Podkreślali rolę ochrony terenów rolnych, zrównoważonego planowania przestrzennego, współdziałania jednostek (potrzeba partnerstwa), tworzenia własnych produktów/ marek, rolę promocji wspólnych produktów turystycznych i lokalnych oraz krótkie łańcuchy dostaw.[124]

Presja urbanizacyjna

[124] Raport z warsztatów diagnostycznych WrOF, IB IPC 2025

Presja urbanizacyjna w Wrocławskim Obszarze Funkcjonalnym ma znaczący wpływ na bezpieczeństwo żywnościowe mieszkańców. Rozwój miasta Wrocław i okolicznych gmin może prowadzić do zmniejszenia areałów rolnych, co oznacza zmniejszenie potencjału upraw i produkcji żywności. Degradacja terenów rolnych przez zanieczyszczenie, erozję gleby czy zmiany hydrologiczne dodatkowo zmniejsza ich przydatność rolniczą. Przemiany urbanizacyjne mogą prowadzić do koncentracji rynku żywnościowego w dużych sieciach handlowych, co może ograniczyć konkurencję z lokalnymi producentami i skutkować wyższymi cenami. Co więcej, zmniejszenie lokalnej produkcji żywności powoduje, że miasta stają się bardziej zależne od dostawców zewnętrznych, co zwiększa ryzyko zakłóceń w łańcuchach dostaw. Warto wspierać we WrOF bezpośrednią sprzedaż surowców i produktów rolnych na targowiskach, bazarach, kiermaszach czy regionalnych jarmarkach. Co ważne, wzrastająca świadomość współczesnych konsumentów powoduje, że wybierają oni jedynie tych producentów, którzy oferują świeże i najwyższej jakości produkty w odpowiednich cenach. A zatem, w tego typu miejscach, utrzymają się Ci producenci, którzy spełniają takie wymagania. Lokalne targowiska mogą też stanowić impuls do rozwoju lokalnej przedsiębiorczości, generować miejsca pracy, przyciągać mieszkańców. Zaś organizacja regionalnych kiermaszów czy jarmarków promuje region, a także stanowi miejsce spotkań i nawiązywania relacji oraz wspiera lokalną tożsamość.

Zmiany klimatyczne

Zmiany klimatyczne stanowią jedno z największych wyzwań dla globalnego bezpieczeństwa żywnościowego. Negatywnie wpływają na produkcję rolną, dostępność i ceny żywności, a także na jej jakość i stabilność dostaw. Ekstremalne zjawiska pogodowe, takie jak susze czy powodzie, mogą zakłócać produkcję rolną i dostępność żywności. Przeważająca część przestrzeni WrOF zaliczana jest do obszaru ekstremalnie lub silnie zagrożonego suszą. Ponadto, na obszarze WrOF występuje również ryzyko powodzi. Zmiany temperatury i opadów wpływają na długość sezonów wegetacyjnych, zmieniając plony oraz rozprzestrzenianie się szkodników i chorób roślin. Ponadto, degradacja gleb i pustynnienie wywołane zmianami klimatycznymi, zmniejszają powierzchnię użytków rolnych i ich produktywność. Należy zauważyć, że obecnie obserwuje się niestałość warunków klimatycznych, co powoduje zmienność plonów w poszczególnych latach, prowadząc do wahań podaży żywności i cen na rynkach.

Globalne zależności

WrOF, podobnie jak inne regiony, jest częścią globalnego systemu żywnościowego, co oznacza, że jest narażony na wahania cen i dostępności żywności na rynkach światowych. Pandemia COVID-19 oraz wojna w Ukrainie znacząco wpłynęły na globalne bezpieczeństwo żywnościowe, w tym Polski. Pandemia spowodowała przerwy w globalnych i lokalnych łańcuchach dostaw żywności, co

prowadziło do opóźnień i niedoborów niektórych produktów na rynku. Z drugiej strony, w obliczu globalnych zakłóceń dostaw, mieszkańcy WrOF zaczęli bardziej doceniać lokalnych producentów żywności, co sprzyjało rozwojowi krótkich łańcuchów dostaw i wsparciu regionalnych rolników oraz przetwórców. W wyniku wojny nastąpił skokowy wzrost cen surowców i produktów spożywczych. Ukraina jest jednym z kluczowych eksporterów zbóż na świecie. Konflikt zbrojny ograniczył eksport tych surowców, co wpłynęło na globalny wzrost cen żywności. W efekcie, również we WrOF odczuwalne były podwyżki cen niektórych produktów spożywczych. Ponadto, napływ uchodźców z Ukrainy zwiększył zapotrzebowanie na pomoc żywnościową i wsparcie socjalne, co mogło wpłynąć na lokalne zasoby i organizację systemu pomocy we WrOF. Zarówno pandemia COVID-19, jak i wojna na Ukrainie uwidoczniły wrażliwość systemów żywnościowych na globalne kryzysy. We WrOF zaobserwowano zakłócenia w łańcuchach dostaw, wzrost cen oraz zmiany w preferencjach konsumentów. Te doświadczenia podkreślają potrzebę wzmacniania lokalnej produkcji żywności, rozwijania krótkich łańcuchów dostaw oraz budowania odporności systemu żywnościowego na przyszłe kryzysy.

1.6.6. Przestępczość i bezpieczeństwo w ruchu drogowym

W latach 2018-2023 nastąpiła nieznaczna poprawa sytuacji pod względem liczby przestępstw stwierdzonych na terenie WrOF ogółem w odniesieniu do liczby ludności. Wskaźnik ten zmniejszył się z 284 do 272,8 w 2023 roku i był zbliżony do wartości dla całego województwa dolnośląskiego. Zaś w stosunku do kraju był wyższy. Najwyższy wskaźnik odnotowano we Wrocławiu i Kobierzycach (odpowiednio 331,5 oraz 285,5), zaś najmniejszy w Czernicy i Żórawinie (odpowiednio 86,8 oraz 96,2).

Kolejno, w kwestii przestępstw przeciwko zdrowiu i życiu WrOF odnotował wyższy wskaźnik w stosunku do regionu i kraju. Było to 4,2 dla WrOF w stosunku do 3,9 dla województwa i 3,5 dla Polski. Ogólnie, w latach 2018-2023 odnotowano spadek liczby przestępstw przeciwko zdrowiu i życiu we WrOF, w regionie i całej Polsce. Najwyższy wskaźnik obserwowano dla obszaru: Oława (miasto), Oława (gmina) oraz Jelcz-Laskowice, zaś najniższy dla gminy Żórawina.

W 2023 roku obserwowano nieco wyższy wskaźnik przestępstw przeciwko mieniu w przeliczeniu na 10 tys. ludności we WrOF wobec roku 2018. Było to 173,1 w 2023 roku w stosunku do 171,2 w 2018 roku. Na tle województwa i kraju był to najwyższy wskaźnik. Wśród gmin z najwyższym wskaźnikiem znalazły się: Wrocław, Kobierzyce i Kąty Wrocławskie (odpowiednio 230,5; 213,4 oraz 108,9); zaś najniższym Oborniki Śląskie (23,2).

Tabela 89. Przestępstwa na terenie WrOF

Jednostka terytorialna	przestępstwa stwierdzone ogółem		przestępstwa stwierdzone ogółem na 10 tys. ludności	
	2018	2023	2018	2023
Czernica	203	208	130,4	86,8
Długołęka	519	581	161,4	132,1
Kąty Wrocławskie	500	560	202,9	185,4
Kobierzyce	679	713	321,8	285,5
Miękinia	283	252	175,0	116,6
Oborniki Śląskie	295	248	146,0	117,6
Oleśnica (miasto), Oleśnica (gmina), Dobroszyce	1238	1107	215,5	188,9
Oława (miasto), Oława (gmina), Jelcz-Laskowice	1686	1676	236,1	231,1
Siechnice	390	355	177,6	117,5
Sobótka	171	216	133,3	166,2
Trzebnica, Wisznia Mała, Zawonia	775	830	190,8	192,5
Wrocław	21129	2 233	329,8	331,5
Żórawina	126	132	116,0	96,2
WrOF	27 994	29 213	284,0	272,8
woj. dolnośląskie	74 726	79 302	257,6	275,4
Polska	768 049	792 014	200,0	210,4
Jednostka terytorialna	przestępstwa przeciwko zdrowiu i życiu		przestępstwa przeciwko zdrowiu i życiu na 10 tys. ludności	
	2018	2023	2018	2023
Czernica	3	4	1,9	1,7
Długołęka	11	8	3,4	1,8
Kąty Wrocławskie	12	5	4,9	1,7
Kobierzyce	3	8	1,4	3,2
Miękinia	13	7	8,0	3,2
Oborniki Śląskie	6	9	3,0	4,3
Oleśnica (miasto), Oleśnica (gmina), Dobroszyce	84	44	14,6	7,5
Oława (miasto), Oława (gmina), Jelcz-Laskowice	50	55	7,0	7,6
Siechnice	10	5	4,6	1,7
Sobótka	6	0	4,7	0,0
Trzebnica, Wisznia Mała, Zawonia	24	20	5,9	4,6
Wrocław	341	282	5,3	4,2
Żórawina	0	1	0,0	0,7
WrOF	563	448	5,7	4,2
woj. dolnośląskie	1 332	1 127	4,6	3,9
Polska	17 505	13 187	4,6	3,5
Jednostka terytorialna	przestępstwa przeciwko mieniu		przestępstwa przeciwko mieniu na 10 tys. ludności	
	2018	2023	2018	2023
Czernica	114	117	73,2	48,8
Długołęka	263	373	81,8	84,8
Kąty Wrocławskie	260	329	105,5	108,9
Kobierzyce	448	533	212,4	213,4
Miękinia	112	137	69,2	63,4
Oborniki Śląskie	46	49	22,8	23,2
Oleśnica (miasto), Oleśnica (gmina), Dobroszyce	467	563	81,3	96,1

Oława (miasto), Oława (gmina), Jelcz-Laskowice	427	389	59,8	53,6
Siechnice	201	230	91,5	76,1
Sobótka	78	101	60,8	77,7
Trzebnica, Wisznia Mała, Zawonia	120	106	29,5	24,6
Wrocław	14 258	15 527	222,6	230,5
Żórawina	78	79	71,8	57,6
WrOF	16 872	18 533	171,2	173,1
woj. dolnośląskie	40 766	44 371	140,5	154,1
Polska	348 914	409 114	90,8	108,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań Policji (dostęp: 27.02.2025)

W gminach WrOF w 2023 roku obserwowano nieznaczny spadek wskaźnika (wypadki na 10 tys. ludności) w stosunku do roku porównawczego. Ogółem wskaźnik ten spadł z poziomu 9,2 do 8,5 i był wyższy na tle województwa i kraju. W odniesieniu do liczby mieszkańców najwyższy wskaźnik obserwowano w gminie Kąty Wrocławskie (23,8); zaś najniższy w Oleśnicy (miasto) – 1,7. Spadek wskaźnika odnotowano także pod względem ofiar śmiertelnych. Był on niższy w porównaniu do województwa i całego kraju. W większości gmin wskaźnik ten spadł, w tym znacząco obniżył się dla Wrocławia (z 35,3 do 0,1). Biorąc pod uwagę rannych w wypadkach, najwyższym wskaźnikiem odznaczyła się gmina Kąty Wrocławskie, a najniższym Zawonia, gdzie nie odnotowano rannych w wypadkach. WrOF charakteryzował się wyższym wskaźnikiem dot. rannych w odniesieniu do liczby ludności niż województwo dolnośląskie i Polska. Wskaźnik dotyczący kolizji we WrOF spadł z 171,5 do 126. We wszystkich gminach obserwowano spadek kolizji, jedynie w Zawoni nieznaczny wzrost.

Tabela 90. Wypadki drogowe, zabici, ranni i kolizje w gminach WrOF

Jednostka terytorialna	wypadki ogółem		wypadki na 10 tys. ludności	
	2018	2023	2018	2023
Czernica	8	16	5,1	6,7
Długołęka	27	28	8,4	6,4
Dobroszyce	3	2	4,5	2,8
Kąty Wrocławskie	44	72	17,9	23,8
Kobierzyce	31	46	14,7	18,4
Miękinia	15	5	9,3	2,3
Oborniki Śląskie	6	5	3,0	2,4
Oleśnica (miasto)	11	6	3,0	1,7
Oleśnica (gmina)	11	16	8,1	9,9
Oława (miasto), Oława (gmina), Jelcz-Laskowice	61	30	8,5	4,1
Siechnice	31	26	14,1	8,6
Sobótka	11	6	8,6	4,6
Trzebnica	15	9	6,2	3,6
Wisznia Mała	16	3	15,4	2,5
Wrocław	598	619	9,3	9,2
Zawonia	1	3	1,7	5,1
Żórawina	17	21	15,6	15,3
WrOF	906	913	9,2	8,5
woj. dolnośląskie	2148	1792	7,4	6,2

Polska	31674	20936	8,2	5,6
Jednostka terytorialna	ofiary śmiertelne		ofiary śmiertelne na 10 tys. ludności	
	2018	2023	2018	2023
Czernica	1	1	0,3	0,4
Długołęka	3	3	4,5	0,7
Dobroszyce	0	0	0,0	0,0
Kąty Wrocławskie	3	2	1,4	0,7
Kobierzyce	2	3	1,2	1,2
Miękinia	4	0	2,0	0,0
Oborniki Śląskie	1	2	0,3	0,9
Oleśnica (miasto)	0	1	0,0	0,3
Oleśnica (gmina)	2	3	0,6	1,9
Oława (miasto), Oława (gmina), Jelcz-Laskowice	7	4	1,0	0,6
Siechnice	3	2	2,3	0,7
Sobótka	1	1	0,4	0,8
Trzebnica	4	2	3,9	0,8
Wisznia Mała	3	0	0,0	0,0
Wrocław	21	5	35,3	0,1
Zawonia	0	0	0,0	0,0
Żórawina	2	0	0,0	0,0
WrOF	57	29	0,6	0,3
woj. dolnośląskie	203	122	0,7	0,4
Polska	2862	1893	0,7	0,5
Jednostka terytorialna	ranni		ranni na 10 tys. ludności	
	2018	2023	2018	2023
Czernica	10	19	6,4	7,9
Długołęka	30	34	9,3	7,7
Dobroszyce	3	2	4,5	2,8
Kąty Wrocławskie	55	93	22,3	30,8
Kobierzyce	40	54	19,0	21,6
Miękinia	19	8	11,7	3,7
Oborniki Śląskie	8	5	4,0	2,4
Oleśnica (miasto)	13	7	3,5	2,0
Oleśnica (gmina)	17	20	12,6	12,3
Oława (miasto), Oława (gmina), Jelcz-Laskowice	67	32	9,4	4,4
Siechnice	46	31	20,9	10,3
Sobótka	13	6	10,1	4,6
Trzebnica	17	11	7,0	4,4
Wisznia Mała	20	4	19,3	3,3
Wrocław	699	666	10,9	9,9
Zawonia	1	0	1,7	0,0
Żórawina	22	29	20,2	21,1
WrOF	1080	1021	11,0	9,5
woj. dolnośląskie	2674	2079	9,2	7,2
Polska	37359	24125	9,7	6,4
Jednostka terytorialna	kolizje		kolizje na 10 tys. ludności	
	2018	2023	2018	2023
Czernica	122	131	78,3	54,6
Długołęka	434	295	135,0	67,1
Dobroszyce	65	54	97,5	74,3
Kąty Wrocławskie	672	650	272,7	215,2
Kobierzyce	944	729	447,5	291,9
Miękinia	143	191	88,4	88,4
Oborniki Śląskie	129	111	63,8	52,6
Oleśnica (miasto)	449	352	120,6	100,2
Oleśnica (gmina)	279	210	206,1	129,6
Oława (miasto), Oława (gmina), Jelcz-Laskowice	770	698	107,8	96,3

Siechnice	264	185	120,2	61,2
Sobótka	112	73	87,3	56,2
Trzebnica	356	295	146,5	117,4
Wisznia Mała	171	130	164,9	107,3
Wrocław	11676	9120	182,3	135,4
Zawonia	34	41	57,1	69,9
Żórawina	282	224	259,5	163,3
WrOF	16902	13489	171,5	126,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań Policji (dostęp: 27.02.2025)

Z uwagi na zwiększającą się populację gmin WrOF, należałoby dążyć do zwiększania kadr Policji. Uwagę zwracają gminy Kąty Wrocławskie oraz Kobierzyce, w których obserwowano wysokie wskaźniki dotyczące przestępstw, wypadków i kolizji w odniesieniu do liczby mieszkańców. Ponadto, w gminie Kąty Wrocławskie zgłoszono potrzebę utworzenia dodatkowej jednostki Policji w Mietkowie.

Kolejną kwestią, która odgrywa kluczową rolę w poczuciu bezpieczeństwa mieszkańców, zarówno w przestrzeni publicznej, jak i prywatnej, stanowi oświetlenie. Jego odpowiednie rozmieszczenie i jakość mogą wpływać na zmniejszenie przestępczości, poprawę komfortu życia i wzrost aktywności społecznej po zmroku. W gminach WrOF istnieje potrzeba w tym obszarze, a implementacja inteligentnych rozwiązań przyczyni się do obniżenia kosztów energii oraz zwiększenia poczucia bezpieczeństwa mieszkańców. Wątek ten został zaakcentowany podczas badań jakościowych (zogniskowanych wywiadów grupowych) z mieszkańcami gmin należących do WrOF. Niewystarczające oświetlenie ulic odnotowano:

- w gminie Wrocław (Gaj, Ołbin, Krzyki, Stabłowice, Klecina),
- w gminie Kąty Wrocławskie (Smolec),
- w gminie Siechnice,
- w gminie Jelcz-Laskowice,
- w gminie Sobótka.

W toku badań jakościowych i ilościowych odnotowano potrzebę wzmocnienia poczucia bezpieczeństwa mieszkańców poprzez modernizację i rozbudowę monitoringu we Wrocławiu (Gaj, Klecina, Stabłowice), w gminie: Kąty Wrocławskie (Kąty Wrocławskie, Smolec), Siechnice, Długołęka, Sobótka, w mieści Oława Oławie (dzielnica Nowy Otok, monitoring w obrębie przystanków). Modernizacja i rozbudowa monitoringu są istotne, ponieważ wpływają na zwiększenie bezpieczeństwa mieszkańców, skuteczniejsze zapobieganie przestępczości oraz szybsze reagowanie na zagrożenia. Nowoczesne systemy monitoringu umożliwiają lepszą jakość obrazu, analizę w czasie rzeczywistym oraz integrację z innymi systemami, co pozwala na bardziej efektywne działania służb

porządkowych. Dodatkowo, obecność kamer działa prewencyjnie, zmniejszając ryzyko aktów wandalizmu, kradzieży czy innych incydentów zagrażających porządkowi publicznemu.[125]

1.6.7. Podsumowanie

- Za bezpieczeństwo publiczne na terenie WrOF odpowiada wiele jednostek, m.in. policja, straż pożarna, jednostki ochotniczej straży pożarnej, straż miejska lub gminna, centra zarządzania kryzysowego, stacje sanitarno-epidemiologiczne, wodne ochotnicze pogotowie ratunkowe.
- W kontekście bezpieczeństwa ważną rolę odgrywają również organizacje pozarządowe, które wspierają instytucje publiczne w zapewnieniu ochrony ludności cywilnej. Ich działania koncentrują się na różnych aspektach bezpieczeństwa, w tym na pomocy humanitarnej, ochronie praw człowieka, przeciwdziałaniu zagrożeniom oraz wsparciu w odbudowie po kryzysach. W gminach WrOF obserwuje się nierównomierny dostęp do usług organizacji społecznych, bowiem ich dostępność jest mniejsza w gminach wiejskich. Brakuje również organizacji oferujących wyspecjalizowane usługi.
- Do kluczowych zagrożeń naturalnych wynikających z położenia gmin WrOF należą: powodzie i susze. WrOF narażony jest na wystąpienie powodzi z uwagi na obecność rzek, między innymi takich jak. Odra, Oława, Bystrzyca, Strzegomka, Barycz, Czarna Woda, Ślęża oraz Widawa. Ponadto, gminy WrOF (Oława miasto, Oława gmina, Kąty Wrocławskie, Miękinia, Wrocław) narażone są na powódź w przypadku zniszczenia budowli piętrzących.
- Kolejno, wyzwaniem dla gmin WrOF jest przeciwdziałanie suszy, bowiem większość terenów WrOF należy do obszarów ekstremalnie i silnie zagrożonych suszą.
- Wśród zagrożeń antropogenicznych wymienić należy zanieczyszczenie powietrza, wody, gleb, hałas, możliwość wystąpienia awarii przemysłowej. Szczególnym wyzwaniem dla WrOF jest zanieczyszczenie powietrza. Główne źródła zanieczyszczeń to spalanie niskiej jakości paliw w domowych piecach oraz emisje komunikacyjne. W sezonie grzewczym, zwłaszcza od jesieni do zimy, jakość powietrza ulega pogorszeniu, co negatywnie wpływa na zdrowie mieszkańców. Gminy podejmują działania mające na celu poprawę jakości powietrza, takie jak monitorowanie stanu powietrza, wymiana starych pieców na ekologiczne źródła ciepła oraz promowanie transportu publicznego. Choć badania monitoringowe gleb we WrOF nie wskazywały na przekroczenia poziomu stężeń substancji niebezpiecznych, w wielu gminach

[125] Raport z badań ilościowych przeprowadzonych w ramach diagnozy WrOF, IB IPC 2025 oraz Raport z badań jakościowych przeprowadzonych w ramach diagnozy WrOF, IB IPC 2025

WrOF stan wód podziemnych i powierzchniowych określono jako zły.[126] We WrOF nie odnotowano poważnych zagrożeń wynikających z promieniowania elektromagnetycznego.

- Obecność zakładów o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej stanowi realne zagrożenie dla mieszkańców WrOF (Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego) oraz całego Dolnego Śląska. Potencjalne skutki awarii mogą obejmować uwolnienie niebezpiecznych substancji chemicznych, pożary, eksplozje oraz skażenie środowiska, co może prowadzić do zagrożenia zdrowia i życia ludzi, a także strat materialnych. Ważną kwestią w tej materii jest odpowiednia lokalizacja nowych zakładów przemysłowych, z uwzględnieniem minimalizacji zagrożeń dla ludności oraz tworzenie stref buforowych wokół zakładów wysokiego ryzyka.
- We WrOF obserwuje się nierównomierną dostępność do budowli ochronnych. Wszystkie schrony w obrębie WrOF znajdują się wyłącznie na terenie Wrocławia, co oznacza, że mieszkańcy innych gmin nie mają dostępu do tego rodzaju infrastruktury ochronnej. Ponadto, liczba schronów jest niewielka w porównaniu do populacji miasta. W pozostałych gminach liczba ukryć i miejsc schronienia doraźnego jest bardzo ograniczona, co może stanowić problem w przypadku sytuacji kryzysowych. Należy rozważyć budowę nowych schronów i ukryć na terenie gmin WrOF, szczególnie poza Wrocławiem. Warto zmodernizować i dostosować istniejące budynki pod kątem ich wykorzystania jako miejsca schronienia. Konieczne jest edukowanie ludności na temat lokalizacji i dostępności schronień doraźnych oraz zasad korzystania z nich w sytuacjach zagrożenia (np. promowanie aplikacji pn. „SCHRONY" udostępnionej przez Państwową Straż Pożarną).
- WrOF posiada dobrze rozwiniętą infrastrukturę logistyczną oraz dogodne warunki dla produkcji rolnej, co wspiera bezpieczeństwo żywnościowe regionu. Jednakże, rozwój Wrocławia i sąsiednich gmin prowadzi do zmniejszania powierzchni gruntów rolnych, co może wpłynąć na lokalną produkcję żywności. Koncentracja rynku na dużych sieciach handlowych ogranicza konkurencję lokalnych producentów i może prowadzić do wzrostu cen żywności. Warto zatem, wspierać sprzedaż bezpośrednią na targowiskach i jarmarkach, co może pomóc w utrzymaniu lokalnej produkcji i zwiększeniu dostępności świeżych produktów.
- WrOF posiada niewykorzystany potencjał w zakresie produkcji ekologicznej oraz produktów tradycyjnych i regionalnych. Liczba producentów ekologicznych jest stosunkowo niska w porównaniu do całego Dolnego Śląska, co wskazuje na potrzebę większego wsparcia dla tego

[126] Patrz rozdział 3, podrozdział 3.1. Zasoby naturalne i ochrona środowiska

sektora. Konieczne jest wzmacnianie lokalnej produkcji, rozwój krótkich łańcuchów dostaw oraz budowanie odporności systemu żywnościowego na przyszłe kryzysy.

- Gmina Wrocław podejmuje wiele działań w kontekście bezpieczeństwa żywnościowego i może stanowić ważne źródło inspiracji dla pozostałych gmin WrOF.
- We WrOF nastąpiła nieznaczna poprawa sytuacji pod względem liczby przestępstw stwierdzonych na terenie WrOF ogółem w odniesieniu do liczby ludności. Podobnie w kwestii wypadków, w latach 2018-2023 liczba wypadków w stosunku do liczby ludności nieznacznie się zmniejszyła. Odnotowano spadek ofiar śmiertelnych oraz rannych, a także spadek liczby kolizji.
- Mieszkańcy gmin WrOF zauważają potrzebę modernizacji oświetlenia w gminach oraz rozwoju systemu monitoringu, co znacząco poprawi poziom odczuwanego bezpieczeństwa w miejscach najbardziej newralgicznych i niebezpiecznych, w szczególności w bliskości ciągów komunikacyjnych.

2. Diagnoza sytuacji gospodarczej

2.1. Przedsiębiorczość

2.1.1. Najważniejsze dane liczbowe i statystyki

Zgodnie z danymi Banku Danych Lokalnych w roku 2023 na obszarze WrOF działało 207,9 tys. podmiotów gospodarczych. W porównaniu do roku 2018 ich liczba wzrosła o 25%. Najwięcej, bo aż 71,5% (148,6 tys.) wszystkich podmiotów zlokalizowanych było we Wrocławiu. W drugiej kolejności, z odsetkiem 3,3% (6,9 tys.) należy wskazać gminę Długołęka. Udział poniżej 1% charakteryzował gminy: Wisznia Mała (0,9%; 1 957 podmiotów), Oława (0,9%; 1 888 podmiotów), Sobótka (0,9%; 1 809 podmiotów), Dobroszyce (0,4%; 933 podmioty), Zawonia (0,3%; 687 podmiotów). Największy procentowy przyrost liczby podmiotów odnotowano w gminie Czernica – liczba podmiotów wzrosła o 65,6% - z 2,2 tys. w roku 2018 do niemal 3,7 tys. w roku 2023. Najmniejszy zaś w mieście Oława (+17,6%; 3,9 do 4,6 tys. podmiotów) oraz mieście Oleśnica (+17,8%; z 4,1 do 4,9 tys. podmiotów).

Tabela 91. Liczba podmiotów gospodarczych na obszarze WrOF w latach 2018-2023

Jednostka terytorialna	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Czernica	2 215	2 424	2 676	2 974	3 340	3 667
Długołęka	4 558	5 013	5 440	5 940	6 402	6 903
Dobroszyce	711	733	799	854	889	933
Jelcz-Laskowice	2 288	2 360	2 483	2 621	2 780	2 904
Kąty Wrocławskie	3 493	3 786	4 057	4 386	4 735	4 962
Kobierzyce	3 744	4 060	4 355	4 615	4 922	5 216
Miękinia	1 929	2 119	2 315	2 539	2 756	2 951
Oborniki Śląskie	2 600	2 725	2 791	2 926	3 014	3 134
Oleśnica gmina	1 379	1 522	1 622	1 746	1 878	1 984
Oleśnica miasto	4 139	4 324	4 472	4 617	4 782	4 875
Oława gmina	1 437	1 497	1 580	1 661	1 792	1 888
Oława miasto	3 880	3 986	4 112	4 308	4 429	4 564
Siechnice	3 430	3 790	4 065	4 381	4 655	5 034
Sobótka	1 442	1 508	1 573	1 645	1 734	1 809
Trzebnica	3 002	3 172	3 297	3 454	3 518	3 666
Wisznia Mała	1 447	1 533	1 637	1 719	1 854	1 957
Wrocław	122 684	122 731	127 516	133 806	141 611	148 559
Zawonia	505	544	567	605	651	687
Żórawina	1 491	1 620	1 752	1 926	2 088	2 218
WrOF (suma)	166 374	169 447	177 109	186 723	197 830	207 911

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 10.01.2025)

Na przestrzeni lat 2018-2023 widoczny jest stały systematyczny wzrost liczby podmiotów gospodarczych we Wrocławskim Obszarze Funkcjonalnym. Średnia liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych we WrOF, w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, w 2023 wyniosła 150,1. W województwie dolnośląskim - 153,3, niewiele więcej od wartości odnotowanej we Wrocławskim Obszarze Funkcjonalnym. Wartość dla Polski była niższa niż we WrOF i wyniosła 136,8.

Wśród gmin i miast WrOF zdecydowanie wyróżnia się Wrocław – w przeliczeniu na 1000 mieszkańców działało 220,5 podmiotów gospodarczych, a zatem zdecydowanie więcej niż w skali województwa dolnośląskiego oraz kraju. Dynamika wzrostu, również była we Wrocławiu jedną z największych (+29,0 w porównaniu do roku 2018). Poza głównym ośrodkiem miejskim WrOF, stosunkowo dużą dynamiką (ponad 25) charakteryzowały się gminy: Zawonia (+31,3), miasto Oleśnica (+27,7), Sobótka (+26,8), gmina Oława (+26,2).

W drugiej kolejności po Wrocławiu, pod względem wartości wskaźnika liczby podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, należy wskazać gminę Kobierzyce (208,8). Z kolei najniższą wartość wskaźnika odnotowano w gminach: Zawonia (117,1), Jelcz-Laskowice (122,5), Oleśnica (122,4), Oława (120,7), Dobroszyce (128,4). Widać zatem, że dwie gminy (Zawonia i Oława) charakteryzują się z jednej strony stosunkowo niską wartością wskaźnika, a z drugiej, stosunkowo szybkim jego wzrostem.

Tabela 92. Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców na obszarze WrOF w latach 2018-2023

Jednostka terytorialna	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2023 wobec 2018
Czernica	142,2	145,9	128,4	135,0	145,2	153,0	10,8
Długołęka	141,8	148,1	133,6	141,9	149,2	157,0	15,2
Dobroszyce	106,6	107,8	113,8	120,5	123,0	128,4	21,8
Jelcz-Laskowice	98,3	101,3	105,0	110,9	117,5	122,5	24,2
Kąty Wrocławskie	141,8	149,8	142,1	150,2	159,4	164,3	22,5
Kobierzyce	177,5	186,6	183,6	191,9	201,8	208,8	31,3
Miękinia	119,3	124,6	118,5	125,0	131,3	136,5	17,2
Oborniki Śląskie	128,7	134,1	134,3	140,1	143,6	148,6	19,9
Oleśnica gmina	101,9	109,9	106,7	112,6	118,1	122,4	20,5
Oleśnica miasto	111,1	116,4	124,5	129,5	135,3	138,8	27,7
Oława gmina	94,5	98,6	102,4	106,9	115,1	120,7	26,2
Oława miasto	117,8	120,4	123,5	129,8	133,6	137,6	19,8
Siechnice	156,2	165,7	147,6	153,4	158,8	166,6	10,4
Sobótka	112,4	116,8	121,0	126,9	133,6	139,2	26,8
Trzebnica	123,5	129,8	132,5	138,2	140,5	145,9	22,4
Wisznia Mała	139,5	145,2	141,2	147,3	155,8	161,6	22,1
Wrocław	191,5	190,9	189,3	198,4	210,1	220,5	29,0
Zawonia	84,8	92,1	96,9	103,8	111,5	117,1	32,3
Żórawina	137,2	145,2	137,5	147,5	155,6	161,7	24,5
WrOF (średnia)	127,7	133,1	130,7	137,4	144,2	150,1	22,3
DOLNOŚLĄSKIE	129,4	132,0	136,2	141,8	147,9	153,3	23,9
POLSKA	113,6	117,5	122,4	127,6	132,3	136,8	23,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 10.01.2025)

Analizując udział osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w ogólnej liczbie osób w wieku produkcyjnym widać, że średnia wartość wskaźnika dla całego WrOF, w roku 2023, wyniosła 19,3. Na przestrzeni lat 2018-2023 widoczny jest jej systematyczny wzrost. Podobnie w przypadku całego województwa dolnośląskiego, w którym omawiany wskaźnik wyniósł 17,4, a więc był niższy od średniej wartości odnotowanej we Wrocławski Obszarze Funkcjonalnym. Natomiast wartość dla całego kraju była jeszcze niższa i wyniosła 16,6.

Wśród gmin i miast WrOF wyróżnia się gmina Kobierzyce – udział osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w ogólnej liczbie osób w wieku produkcyjnym w tej gminie wyniósł 24,8%, a więc więcej niż w skali całego województwa oraz kraju. Również dynamika wzrostu wskaźnika była w gminie Kobierzyce jedną z największych (+4,9 w porównaniu do roku 2018). Poza Kobierzycami stosunkowo dużą dynamiką (ponad 4,0) charakteryzowały się gminy: Zawonia (+5,5), Jelcz-Laskowice (+4,5), Trzebnica (+4,2).

W drugiej kolejności należy wskazać miasto Wrocław, z wartością wskaźnika wynoszącą 22,2.

Najniższą wartość wskaźnika (poniżej 17,0) odnotowano w: mieście Oleśnica (16,1), gminie Oława (16,3), gminie Oleśnica (16,5).

Tabela 93. Udział osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w liczbie osób w wieku produkcyjnym na obszarze WrOF w latach 2018-2023

Jednostka terytorialna	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2023 wobec 2018
Czernica	19,2	19,9	17,7	18,8	20,5	21,5	2,3
Długołęka	18,1	19,1	17,5	18,9	20,2	21,4	3,3
Dobroszyce	13,5	13,9	15,0	16,1	16,5	17,4	3,9
Jelcz-Laskowice	12,5	13,2	13,9	15,0	16,2	17,0	4,5
Kąty Wrocławskie	17,3	18,4	17,6	18,7	20,0	20,7	3,4
Kobierzyce	19,9	21,1	21,0	22,2	23,6	24,8	4,9
Miękinia	14,8	15,7	15,6	16,7	17,8	18,5	3,7
Oborniki Śląskie	16,0	17,0	17,4	18,4	19,2	19,9	3,9
Oleśnica gmina	12,8	13,8	14,0	15,0	15,8	16,5	3,7
Oleśnica miasto	12,9	13,6	14,5	15,0	15,7	16,1	3,2
Oława gmina	12,3	13,0	13,8	14,5	15,6	16,3	4,0
Oława miasto	14,5	14,9	15,3	16,1	16,8	17,4	2,9
Siechnice	19,6	21,1	18,8	19,9	20,9	22,0	2,4
Sobótka	13,5	14,1	15,0	15,8	16,6	17,5	4,0
Trzebnica	14,0	15,1	15,6	16,5	17,4	18,2	4,2
Wisznia Mała	17,8	18,7	18,7	19,8	21,1	21,8	4,0
Wrocław	19,9	19,4	18,4	19,4	20,9	22,2	2,3
Zawonia	11,4	12,6	13,6	14,8	16,0	16,9	5,5
Żórawina	17,6	18,7	17,9	19,4	20,6	21,5	3,9
WrOF (średnia)	15,7	16,5	16,4	17,4	18,5	19,3	3,7

Jednostka terytorialna	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2023 wobec 2018
DOLNOŚLĄSKIE	14,1	14,5	15,0	15,8	16,7	17,4	3,3
POLSKA	13,4	14,0	14,7	15,4	16,0	16,6	3,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 10.01.2025)

Podmioty gospodarcze zatrudniające do 9 pracowników stanowiły 97,6% ogółu podmiotów działających na obszarze WrOF w roku 2023 (202,8 tys. podmiotów). Podmioty zatrudniające od 10 do 49 osób miały udział wielkości 1,9% (4 tys. podmiotów), a zatrudniające 50 i więcej pracowników to 0,5% wszystkich podmiotów. Podmioty największe, tj. liczące co najmniej 1000 pracowników, zlokalizowane były we Wrocławiu (27 firm) i gminach: Kobierzyce (2 firmy), Kąty Wrocławskie, Trzebnica i Jelcz-Laskowice (po jednej firmie). W porównaniu do roku 2018 liczby tych podmiotów spadła o 2.

Analizując liczbę podmiotów gospodarczych od 2018 do 2023 roku widać, że wzrost nastąpił wyłącznie w przypadku podmiotów najmniejszych: +25,9%. Dla pozostałych klas wielkości odnotowano spadek liczby podmiotów na obszarze WrOF.

Tabela 94. Liczba podmiotów gospodarczych według liczby pracowników na obszarze WrOF, lata 2018 i 2023

Jednostka terytorialna	0-9		10-49		50-249		250-999		1000 i więcej	
	2018	2023	2018	2023	2018	2023	2018	2023	2018	2023
Czernica	2 169	3 619	42	43	4	5	0	0	0	0
Długołęka	4 438	6 759	102	124	16	18	2	2	0	0
Dobroszyce	694	914	14	15	3	4	0	0	0	0
Jelcz-Laskowice	2 189	2 802	75	79	20	17	4	5	0	1
Kąty Wrocławskie	3 380	4 842	88	92	22	25	3	2	0	1
Kobierzyce	3 588	5 059	111	118	31	30	10	7	4	2
Miękinia	1 870	2 883	50	55	7	10	2	3	0	0
Oborniki Śląskie	2 508	3 050	76	67	15	16	1	1	0	0
Oleśnica gmina	1 341	1 943	30	33	7	7	1	1	0	0
Oleśnica miasto	3 989	4 721	122	123	23	26	5	5	0	0
Oława gmina	1 391	1 837	39	42	6	8	1	1	0	0
Oława miasto	3 740	4 429	107	105	29	28	3	2	1	0
Siechnice	3 343	4 932	72	89	14	12	1	1	0	0
Sobótka	1 402	1 770	33	32	7	7	0	0	0	0
Trzebnica	2 881	3 542	97	98	20	22	3	3	1	1
Wisznia Mała	1 414	1 919	32	36	1	2	0	0	0	0
Wrocław	118 818	144 970	3 055	2 845	659	593	124	124	28	27
Zawonia	491	674	12	11	2	2	0	0	0	0
Żórawina	1 450	2 175	40	43	1	0	0	0	0	0
WrOF (suma)	161 096	202 840	4 197	4 050	887	832	160	157	34	32

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 10.01.2025)

Uwzględniając formę prawną podmiotów gospodarczych należy wskazać, że na obszarze WrOF najliczniej działają spółki handlowe i spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. W roku 2023 było ich odpowiednio, prawie 88 tys. i 36,1 tys. Stanowiły 63,0% i 26,0% ogółu podmiotów gospodarczych.

Tabela 95. Liczba podmiotów gospodarczych według formy prawnej na obszarze WrOF w 2023 r.

Jednostka terytorialna	spółki handlowe	spółki z ograniczoną odpowiedzialnością	spółki akcyjne	spółki jawne	spółki komandytowe	spółki partnerskie	spółki cywilne	spółdzielnie
Czernica	698	298	2	14	21	1	86	0
Długołęka	1 631	664	7	35	65	2	201	4
Dobroszyce	137	54	1	6	1	0	43	1
Jelcz-Laskowice	564	224	4	15	16	0	136	1
Kąty Wrocławskie	1 452	560	8	30	76	0	149	6
Kobierzyce	2 269	878	27	32	90	2	126	5
Miękinia	621	244	5	15	27	0	102	1
Oborniki Śląskie	535	226	1	16	9	1	154	2
Oleśnica gmina	310	129	1	8	10	2	59	5
Oleśnica miasto	1 150	482	4	25	32	1	305	4
Oława gmina	341	135	1	14	5	0	64	4
Oława miasto	821	327	3	31	29	0	330	6
Siechnice	1 265	531	6	30	36	0	155	5
Sobótka	332	142	0	3	9	0	66	1
Trzebnica	584	241	2	18	16	1	218	8
Wisznia Mała	436	184	1	9	16	0	61	3
Wrocław	74 197	30 536	750	1 055	2 041	147	8 121	193
Zawonia	48	19	0	3	1	0	18	0
Żórawina	585	233	5	21	11	0	54	2
WrOF (suma)	87 976	36 107	828	1 380	2 511	157	10 448	251

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 10.01.2025)

Dominującymi (udział na poziomie co najmniej 10%) branżami gospodarki na obszarze WrOF w roku 2023 były:

- handel hurtowy i detaliczny – udział wynosił 15,5%,
- działalność profesjonalna, naukowa i techniczna – udział wynosił 15,1%,
- budownictwo – udział wynosił 11,7%,
- informacja i komunikacja – udział wynosił 11,5%.

Porównując dane z roku 2023 z danymi za rok 2018 widać, że w niemal w każdej branży nastąpił wzrost liczby podmiotów. Wyjątkiem są:

- górnictwo i wydobywanie – spadek o 7,5%,
- handel hurtowy i detaliczny – spadek o 0,8%,
- działalność finansowa i ubezpieczeniowa – spadek o 0,5%.

Największy wzrost w 2023 roku względem roku 2018 odnotowano w przypadku branży:

- informacja i komunikacja – wzrost o 99,3%,
- wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych – wzrost o 67%.

W odniesieniu do wskazanych wcześniej branż dominujących zmienił się ich udział procentowy względem roku 2018. O ile dla działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej oraz budownictwa, zmiana nie była znacząca (14,8 i 10,8% w roku 2018), to dla handlu hurtowego i detalicznego oraz informacji i komunikacji, udział w ogóle podmiotów zwiększył się bardziej widocznie – z 19,5% w przypadku handlu, oraz z 7,2% w przypadku informacji i komunikacji.

Tabela 96. Dominujące branże gospodarki według PKD na obszarze WrOF w latach 2018-2023

Sekcja PKD	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2023 wobec 2018
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	904	908	910	922	929	929	2,8%
górnictwo i wydobywanie	173	163	159	160	161	160	-7,5%
przetwórstwo przemysłowe	10 794	10 778	10 949	11 061	11 352	11 619	7,6%
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	454	528	574	629	728	758	67,0%
dostawa wody, gospodarowanie ściekami,	469	453	457	468	480	486	3,6%
budownictwo	17 958	18 845	20 123	21 444	22 772	24 138	34,4%
handel hurtowy i detaliczny	32 293	30 083	30 652	31 387	31 570	32 023	-0,8%
transport i gospodarka magazynowa	8 382	8 329	8 560	8 710	8 952	9 172	9,4%
działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	4 550	4 670	4 986	5 419	5 631	5 820	27,9%
informacja i komunikacja	11 898	13 253	14 627	16 910	20 967	23 707	99,3%

Sekcja PKD	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2023 wobec 2018
działalność finansowa i ubezpieczeniowa	5 671	5 585	5 588	5 595	5 537	5 643	-0,5%
działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	13 582	14 129	14 669	15 189	15 517	15 816	16,4%
działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	24 445	25 171	26 512	28 082	29 592	31 123	27,3%
działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	6 208	6 538	6 943	7 385	7 929	8 470	36,4%
administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe ubezpieczenia społeczne	246	257	250	250	252	257	4,5%
edukacja	5 629	5 807	6 065	6 467	7 025	7 509	33,4%
opieka zdrowotna i pomoc społeczna	10 104	10 638	11 221	12 049	12 824	13 665	35,2%
działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	2 654	2 753	2 882	2 998	3 101	3 149	18,7%
pozostała działalność usługowa; usługi gospodarstw domowych	9 199	9 549	9 813	10 276	10 959	11 717	27,4%
organizacje i zespoły eksterytorialne	10	9	10	11	11	11	10,0%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 10.01.2025)

2.1.2. Największe przedsiębiorstwa działające na obszarze WrOF

Według danych pochodzących z bazy REGON udostępnionej przez Urząd Statystyczny we Wrocławiu (stan na koniec stycznia 2025 roku) na obszarze WrOF działały w sumie 173 podmioty zatrudniające co najmniej 250 osób, w tym 29 podmiotów zatrudniających 1000 i więcej pracowników. Najwięcej, bo 141 podmiotów, zlokalizowanych było we Wrocławiu. Następnie: 8 w gminie Kobierzyce, 5 w gminie Jelcz-Laskowice, 4 w mieście Oleśnica, 3 w gminie Miękinia, 3 w mieście Trzebnica, 2 w mieście Oława, po jednym w: gminie Długołęka, mieście Kąty Wrocławskie, gminie Kąty Wrocławskie (obszar wiejski), gminie Oborniki Śląskie (obszar wiejski), gminie Oława, mieście Siechnice, gminie Trzebnica (obszar wiejski).

Tabela 97. Największe podmioty na obszarze WrOF w styczniu 2025 r.

Jednostka terytorialna	250-999	1000 i więcej
Czernica	0	0
Długołęka	1	0
Dobroszyce	0	0
Jelcz-Laskowice	4	1
Kąty Wrocławskie - miasto	1	0
Kąty Wrocławskie – obszar wiejski	0	1
Kobierzyce	7	1
Miękinia	3	0
Oborniki Śląskie – miasto	0	0
Oborniki Śląskie – obszar wiejski	1	0
Oleśnica gmina	0	0
Oleśnica miasto	4	0

Jednostka terytorialna	250-999	1000 i więcej
Oława gmina	1	0
Oława miasto	2	0
Siechnice - miasto	1	0
Siechnice – obszar wiejski	0	0
Sobótka - miasto	0	0
Sobótka - obszar wiejski	0	0
Trzebnica – miasto	3	0
Trzebnica – obszar wiejski	0	1
Wisznia Mała	0	0
Wrocław	116	25
Zawonia	0	0
Żórawina	0	0
WrOF (suma)	144	29

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych REGON (stan na dzień 31.01.2025)

Podmioty zatrudniające co najmniej 1000 osób to:

- AUTOLIV POLAND Spółka z o.o. (gmina Jelcz Laskowice),
- TARCZYŃSKI Spółka akcyjna (gmina Trzebnica),
- NESTLÉ PURINA MANUFACTURING OPERATIONS POLAND Spółka z o.o. (gmina Kąty Wrocławskie),
- LG ELECTRONICS WROCŁAW Spółka z o.o. (gmina Kobierzyce),
- ZF CV SYSTEMS POLAND Spółka z o.o. (Wrocław),
- Dolnośląskie Szpital Specjalistyczny im. T. Marciniaka - Centrum Medycyny Ratunkowej (Wrocław),
- CREDIT AGRICOLE BANK POLSKA Spółka akcyjna (Wrocław),
- SANTANDER CONSUMER BANK Spółka akcyjna (Wrocław),
- DEICHMANN-OBUWIE Spółka z o.o. (Wrocław),
- EMC INSTYTUT MEDYCZNY Spółka akcyjna (Wrocław),
- KAUFLAND POLSKA MARKETY Spółka z o.o. Spółka jawna (Wrocław),
- Uniwersytecki Szpital Kliniczny im. Jana Mikulicza-Radeckiego we Wrocławiu (Wrocław),
- Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu (Wrocław),
- AMREST Spółka z o.o. (Wrocław),
- 4 Wojskowy Szpital Kliniczny z Poliklinika Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej we Wrocławiu (Wrocław),
- IMPEL Spółka akcyjna (Wrocław),
- HOSPITAL SERVICE Spółka z o.o. (Wrocław),
- ALIGN TECHNOLOGY AFAB POLAND Spółka z o.o. (Wrocław),

- LESS Spółka akcyjna (Wrocław),
- Wojewódzki Szpital Specjalistyczny we Wrocławiu (Wrocław),
- VOLVO POLSKA Spółka z o.o. (Wrocław),
- Urząd Miejski Wrocławia (Wrocław),
- Uniwersytet Wrocławski (Wrocław),
- HEWLETT PACKARD ENTERPRISE GLOBAL BUSINESS CENTER Spółka z o.o. (Wrocław),
- Komenda Wojewódzka Policji we Wrocławiu (Wrocław),
- Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne Spółka z o.o. (Wrocław),
- Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu (Wrocław),
- Uniwersytet Medyczny im. Piastów Śląskich we Wrocławiu (Wrocław),
- Politechnika Wrocławska (Wrocław).

Biorąc pod uwagę zakres działalności to najwięcej podmiotów (ogółem zatrudniających co najmniej 250 osób) sklasyfikowano w dziale „działalność szpitali" (14 podmiotów). Na kolejnych pozycjach znalazły się szkoły wyższe (8 podmiotów) oraz podmioty zajmujące się produkcją pozostałych części i akcesoriów do pojazdów silnikowych, z wyłączeniem motocykl (7 podmiotów).

2.1.3. Główne strefy inwestycyjne i wsparcie przedsiębiorczości

Objęcie części WrOF działalnością specjalnych stref ekonomicznych, obecność inwestorów zagranicznych, a także silna metropolia Wrocław, dobrze rozwinięta sieć dróg oraz położenie geograficzne, to niektóre z czynników stanowiących o sile gospodarki obszaru funkcjonalnego[127].

Gminy i miasta WrOF objęte są zasięgiem następujących specjalnych stref ekonomicznych oraz stref aktywności gospodarczych:

[127] Raport z warsztatów diagnostycznych WrOF, IB IPC 2025

1) Legnicka Specjalna Strefa Ekonomiczna (LSSE)

Zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z grudnia 2008 roku[128], strefa obejmuje zasięgiem gminę Miękinia z terenu WrOF oraz grunty położone na terenach miast: Chojnów, Głogów, Legnica, Lubin, Zgorzelec i Złotoryja oraz gmin: Chojnów, Gromadka, Iłowa, Kostomłoty, Legnickie Pole, Miłkowice, Polkowice, Prochowice, Przemków, Radwanice i Środa Śląska.

Poza podstawową pomocą oferowaną firmom skupionym w Legnickiej Specjalnej Strefie Ekonomicznej, spółka organizuje: spotkania, warsztaty, szkolenia, konferencje oraz przydziela każdej firmie opiekuna – osobę, która w całym procesie inwestycyjnym wspiera konkretne przedsiębiorstwo.[129]

Według danych o inwestycjach w LSSE[130], w gminie Miękinia ulokowały się trzy firmy: Wago Elwag Sp. z o.o., Empol S.A. oraz JVN-AGRI Sp. z o.o. (łączna powierzchnia inwestycji to 13,04 ha).

2) Kamiennogórska Specjalna Strefa Ekonomiczna (KSSE)

Od 2018 KSSE roku realizuje przypisane ustawą o wspieraniu nowych inwestycji zadania na obszarze obejmującym jeden z powiatów, w którym leżą gminy WrOF: powiat trzebnicki, a także powiaty: jeleniogórski, kamiennogórski, lubański, lwówecki, m. Jelenia Góra, milicki, zgorzelecki, kępiński, ostrowski, bolesławiecki.[131]

Wśród przedsiębiorców, którzy otrzymali decyzje o wsparciu znajdują się: UPBW Bartłomiej Woźniak (gmina Oborniki Śląskie), Tarczyński Spółka Akcyjna (gmina Trzebnica), IMPACT Michał Malisz (gmina Wisznia Mała).

Na terenie gminy Trzebnica wydzielono obszar ponad 150 ha terenów inwestycyjnych pod Specjalną Strefę Ekonomiczną w Trzebnicy, która stanowi podstrefę Kamiennogórskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej.[132]

3) Tarnobrzeska Specjalna Strefa Ekonomiczna Euro-Park Wisłosan (TSSE)

Zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z grudnia 2008 roku[133] strefa obejmuje zasięgiem gminę Kobierzyce oraz grunty położone na terenach miast: Gostynin, Jasło, Kraśnik, Łuków, Pionki, Przemyśl,

---

[128] Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 15 grudnia 2008 r. w sprawie legnickiej specjalnej strefy ekonomicznej, https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20190000758/O/D20190758.pdf (dostęp: 31.01.2025)
[129] https://lsse.eu/o-nas/ (dostęp: 31.01.2025)
[130] https://mapa.lsse.eu/map/212/139?0=3&1=286&2=2102 (dostęp: 31.01.2025)
[131] http://archiwumwww.zawonia.pl/www.zawonia.pl/asp/pl_start873e.html?typ=13&menu=2&sub=1&dzialy=2&akcja=artykul&artykul=2789 (dostęp: 31.01.2025)
[132] http://zainwestuj.trzebnica.pl/ (dostęp: 31.01.2025)
[133] Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 15 grudnia 2008 r. w sprawie tarnobrzeskiej specjalnej strefy ekonomicznej, https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20190002322/O/D20192322.pdf (dostęp: 31.01.2025)

Radom, Siedlce, Stalowa Wola, Tarnobrzeg, Tomaszów Lubelski i Włodawa oraz gmin: Baranów Sandomierski, Białobrzegi, Gorzyce, Horodło, Janów Lubelski, Jedlicze, Łapy, Łuków, Mińsk Mazowiecki, Nisko, Nowa Dęba, Nowe Miasto nad Pilicą, Opatów, Orły, Ożarów Mazowiecki, Pilawa, Połaniec, Poniatowa, Przasnysz, Rudnik nad Sanem, Ryki, Rymanów, Siedlce, Staszów, Tomaszów Lubelski, Tuczępy, Węgrów, Wierzbica i Wyszków.

Do tej pory wydano 378 zezwoleń na prowadzenie działalności gospodarczej oraz 129 decyzje o wsparciu według nowych zasad. Inwestorzy zainwestowali ponad 16,94 mld zł tworząc blisko 35 335 miejsc pracy.[134] W podstrefie w Kobierzycach zainwestowało 12 firm, w tym m.in. LG Innotek Polska Sp. z o.o., Linde Gaz Polska Sp. z o.o., Dong Yang Electronics Sp. z o.o.[135]

4) Wałbrzyska Specjalna Strefa Ekonomiczna (WSSE)

Zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z grudnia 2008 roku[136] strefa obejmuje swoim zasięgiem miasta Oleśnicę, Oławę, Wrocław, gminy: Długołęka, Dobroszyce, Jelcz-Laskowice, Kąty Wrocławskie, Kobierzyce, Oławę, oraz grunty położone na terenach miast spoza WrOF: Bielawa, Bolesławiec, Dzierżoniów, Grodków, Jawor, Kalisz, Kłodzko, Kudowa-Zdrój, Leszno, Nowa Ruda, Opole, Świdnica, Świebodzice, Wałbrzych oraz gmin: Bolków, Brzeg, Brzeg Dolny, Bystrzyca Kłodzka, Dąbrowa, Dobromierz, Góra, Jarocin, Kluczbork, Kłodzko, Kościan, Krotoszyn, Książ Wielkopolski, Lewin Brzeski, Łubowo, Męcinka, Namysłów, Niemodlin, Nowa Ruda, Nysa, Otmuchów, Pleszew, Praszka, Prudnik, Rawicz, Skarbimierz, Stoszowice, Strzegom, Strzelin, Syców, Szprotawa, Śrem, Świdnica, Świebodzin, Twardogóra, Wądroże Wielkie, Wiązów, Wołów, Września, Ząbkowice Śląskie i Żarów.

W skład Podstrefy Oława wchodzą trzy Kompleksy:

- Kompleks 1 obejmujący obręb ewidencyjny Oława o powierzchni łącznej 82,7378 ha;
- Kompleks 2 obejmujący obręb ewidencyjny 0026 – Stanowice, gmina Oława, o powierzchni łącznej 40,7667 ha;
- Kompleks 3 obejmujący obręb ewidencyjny 0007 – Godzikowice, gmina Oława, o powierzchni 41,5114 ha.

Na ten moment tereny inwestycyjne są w pełni wykorzystane powierzchniowo i nie ma możliwości powstawania nowych zakładów.[137]

[134]https://um.tarnobrzeg.pl/tsse-euro-park-wislosan (dostęp: 31.01.2025)
[135]https://arp.pl/pl/sse/europark-kobierzyce/zainwestowali-w-podstrefie-euro-park-kobierzyce/ (dostęp: 31.01.2025)
[136] Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 15 grudnia 2008 r. w sprawie wałbrzyskiej specjalnej strefy ekonomicznej, https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20180000415/O/D20180415.pdf (dostęp: 31.01.2025)
[137] Strategia Rozwoju Miasta Oława, perspektywa 2030

Na obszarze gmin WrOF w strefie ulokowało się: 11 firm w gminie Jelcz-Laskowice, jedna firma w mieście Oleśnica, 6 firm w mieście Oława, 4 firmy w gminie Oława, 17 firm we Wrocławiu.[138] Natomiast dostępne tereny znajdują się w:[139]

- gmina Oleśnica (3 oferty, łącznie 20,09 ha),
- miasto Oleśnica (2 oferty, łącznie 8,74 ha),
- gmina Czernica (3 oferty, łącznie 31,04 ha),
- gmina Oława (3 oferty, łącznie 47,18 ha),
- gmina Jelcz-Laskowice (1 oferta, 8,49 ha),
- Wrocław (2 oferty, łącznie 124,7 ha).

Wsparcie oferowane przez Wałbrzyską Specjalną Strefę Ekonomiczną „INVEST-PARK" w ramach Polskiej Strefy Inwestycji w imieniu Ministra Rozwoju, to pomoc publiczna w postaci zwolnienia z podatku dochodowego CIT lub PIT. Wysokość takiego zwolnienia, udzielonego na podstawie decyzji o wsparciu nowej inwestycji uzależniona jest od wielkości przedsiębiorstwa i lokalizacji inwestycji. Maksymalna dopuszczalna intensywność pomocy publicznej dla przedsiębiorstw na terenie Dolnego Śląska:

- dla dużych firm: ulga w podatku dochodowym do 25% kosztów inwestycji lub 2-letniach kosztów zatrudnienia nowych pracowników;
- dla średnich firm: ulga w podatku dochodowym do 35% kosztów inwestycji lub 2-letniach kosztów zatrudnienia nowych pracowników;
- dla małych i mikro firm: ulga w podatku dochodowym do 45% kosztów inwestycji lub 2-letniach kosztów zatrudnienia nowych pracowników.

Na poziomie lokalnym, kadra Punktu Obsługi Inwestora w gminie Kobierzyce służy wsparciem w zakresie:

- pomocy w niezbędnych procedurach administracyjnych i prawnych na poziomie gminy,
- pomocy w procesie reinwestycji,
- pośredniczenie w kontaktach z podmiotami wspierającymi obsługę inwestora na szczeblu ponadlokalnym,
- informację o zachętach inwestycyjnych,
- opiekę poinwestycyjną.[140]

[138]https://invest-park.com.pl/inwestorzy-w-strefie/ (dostęp: 31.01.2025)
[139]https://gis.invest-park.com.pl/#investment-areas/district/5/map=10/1949906.02/6666531.82/0 (dostęp: 31.01.2025)
[140]https://www.ugk.pl/wsparcie-dla-inwestora (dostęp: 31.01.2025)

5) Park Przemysłowy Źródła – Błonie (gmina Miękinia)

Park stanowi kompleks działek na terenie gminy Miękinia. Zlokalizowany jest przy drodze krajowej nr 94, w odległości 8 km od granic Wrocławia i 20 km od jego centrum. Całość oferowanego terenu objęta jest miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego z przeznaczeniem podstawowym pod zabudowę usługową i produkcyjną, baz, składów i magazynów. Zabudowa uzupełniająca: lokalizacja urządzeń sportowych i rekreacyjnych, zieleń, urządzenia i sieci infrastruktury technicznej, komunikacja wewnętrzna, parkingi.[141]

6) Strefa Rozwoju Gospodarczego w Godzikowicach (gmina Oława)

Tereny w Godzikowicach są jednym z dwóch głównych kompleksów inwestycyjnych gminy Oława. Łącznie zajmują powierzchnię 46 ha, pozostało do zagospodarowania 19 ha. Na terenie ustanowiono podstrefę Oława II Godzikowice Wałbrzyskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej "Invest-Park". Strefa rozwoju gospodarczego w Godzikowicach położona jest około 30 km na południowy wschód od stolicy Dolnego Śląska Wrocławia, wzdłuż drogi krajowej nr 94 Wrocław – Opole.[142]

7) Strefa Rozwoju Gospodarczego w Stanowicach

Tereny w Stanowicach są jednym z dwóch głównych kompleksów inwestycyjnych gminy Oława. Łącznie zajmują powierzchnię 360 ha, pozostało do zagospodarowania 25 ha. Na części terenów ustanowiono podstrefę Oława II Stanowice Wałbrzyskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej „Invest-Park". Strefa rozwoju gospodarczego w Stanowicach położona jest około 20 km na południowy wschód od stolicy Dolnego Śląska Wrocławia, wzdłuż drogi krajowej nr 94 Wrocław – Opole.[143] Ułatwieniami dla inwestorów są:

- zwolnienia z podatku od nieruchomości do lat 3 w ramach Pomocy Publicznej dla przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą na terenie gminy Oława w ramach programu pomocy de *minimis*),
- możliwość podziału terenu według potrzeb inwestora,
- atrakcyjna cena gruntów,
- zwolnienie nabywców z opłat za wyłączenie gruntów z produkcji rolniczej,
- możliwość nabycia terenów na własność,
- sprawnie działające instytucje wspierające przedsiębiorczość,

[141] https://www.miekinia.pl/bw/O-terenie (dostęp: 31.01.2025)
[142] https://gminaolawa.pl/dla-inwestorow/strefa-w-godzikowicach/polozenie/ (dostęp: 31.01.2025)
[143]https://gminaolawa.pl/dla-inwestorow/strefa-w-stanowicach/polozenie/ (dostęp: 31.01.2025)

- dobrze wykwalifikowani pracownicy, kadra techniczna i specjaliści,
- kierunki kształcenia zawodowego zapewniające stały dopływ młodych, dobrze wykwalifikowanych pracowników. [144]

8) Gminna Strefa Aktywności Gospodarczej (GSAG) w mieście Siechnice

Teren wydzielono z przeznaczeniem na inwestycje produkcyjne, usługowe i handlowe. Jego ogólna powierzchnia to 80 ha, na którą składają się między innymi: w pełni uzbrojone przez gminę działki, drogi wewnętrzne i tereny zielone. GSAG posiada bezpośredni zjazd z drogi krajowej nr 94 Wrocław-Opole. W ciągu ostatnich kilku lat wszystkie działki znalazły nabywców.[145]

W konsekwencji podjęcia decyzji o budowie nowej elektrociepłowni gazowej Czechnica, zapadła decyzja o podjęciu współpracy pomiędzy Kogeneracją S.A. i Polską Grupą Energetyczna S.A. oraz gminą Siechnice, dzięki której powołano do życia spółkę z o.o. Siechnice Nowa Energia. Celem działalności spółki jest kompleksowa rewitalizacja Elektrociepłowni Czechnica oraz nadanie jej nowych funkcji gospodarczych, naukowych, społecznych i kulturalnych, co stanowi odpowiedź, równieżna potrzeby regionu podwrocławskiego. Teren położony w Siechnicach w optymalnej pod względem układu komunikacyjnego z Wrocławiem lokalizacji, tworzy idealną przestrzeń inwestycyjną. Na terenie Elektrociepłowni znajduje się kompleks administracyjno-biurowy dający szereg możliwości adaptacyjnych, połączony z zespołem działek pod zabudowę, uzbrojony w sieci energetyczne, wodociągowe, kanalizacyjne, ciepłownicze oraz światłowodowe, z bezpośrednim dostępem do linii kolejowej Wrocław-Opole Groszowice. Może stanowić obszar nowego, intensywnego rozwoju gospodarczego w skali całego WrOF.

Podsumowując, zasięgiem specjalnych stref ekonomicznych i stref aktywności gospodarczej objęte są gminy: Długołęka, Dobroszyce, Jelcz-Laskowice, Kąty-Wrocławskie, Kobierzyce, Miękinia, Oborniki Śląskie, miasto Oleśnica, miasto i gmina Oława, Siechnice, Trzebnica, Wisznia Mała, Wrocław, Zawonia.

Według generatora Polskiej Agencji Inwestycji i Handlu[146] (stan na dzień 16.01.2025) w gminach WrOF dostępne są tereny inwestycyjne:

- gmina Miękinia (0,5 ha),
- gmina Czernica (11,35 ha),
- gmina Kobierzyce (3 lokalizacje: 5,91 ha; 7,41 ha; 34,7 ha),

[144] Strategia Rozwoju Gminy Oława na lata 2021-2025
[145] https://siechnice.gmina.pl/strona-647-gminna_strefa_aktywnosci_gospodarczej.html (dostęp: 31.01.2025)
[146] https://baza.paih.gov.pl/?lang=pl (dostęp: 31.01.2025)

- gmina Oleśnica (2 lokalizacje: 3,55 ha; 8,42 ha),
- gmina Dobroszyce (0,96 ha).

W celu poznania polityki inwestycyjnej prowadzonej przez miasta i gminy tworzące WrOF, dokonano analizy treści serwisów internetowych i dokumentów strategicznych gmin.

Analiza pokazała, że część gmin WrOF nie komunikuje na swoich stronach czy oraz jakiego wsparcia udziela przedsiębiorcom i potencjalnym inwestorom lub komunikuje to w sposób bardzo ogólny (dotyczy to serwisów internetowych gmin Dobroszyce, Jelcz-Laskowice, Kąty Wrocławskie, Oborniki Śląskie, Siechnice, Sobótka, Zawonia, Żórawina). Pozytywnie wyróżniają się serwisy gmin: Kobierzyce, Oleśnica, Oława. W przypadku serwisu Wrocławia obszernie prezentowane są zagadnienia związane z prowadzeniem firmy w mieście.

W dokumentach strategicznych gmin bardzo często określane są kierunki działań zmierzających do stworzenia zachęt, usług i pozyskania inwestorów. Poniżej przedstawiono cele oraz kierunki, w jakich zmierzają miasta i gminy WrOF[147].

Celem podniesienia jakości obsługi inwestora w Urzędzie Gminy **w Czernicy**, utworzony został Punkt Obsługi Inwestora. Władze Czernicy kreują pozytywny wizerunek gminy w zakresie polityki gospodarczej tworząc optymalne warunki dla przedsięwzięć inwestycyjnych. Sprzyjający klimat społeczny oraz infrastruktura techniczna, to najważniejsze atuty gminy. Z myślą o inwestorach przygotowano tereny inwestycyjne w miejscowości Dobrzykowice o łącznej powierzchni ok. 20 ha, położonej w bezpośrednim sąsiedztwie Wrocławia i Wschodniej Obwodnicy Wrocławia.[148]

Gmina Długołęka oferuje inwestorom pomoc w znalezieniu odpowiedniej lokalizacji, zgodnej z oczekiwaniem inwestora, pomoc w niezbędnych procedurach administracyjnych występujących w trakcie realizacji projektu, opiekę poinwestycyjną, informację o zachętach inwestycyjnych. Dostępność mediów i uzbrojenia terenu umożliwiają podejmowanie szerokiego rodzaju działalności gospodarczej – ale jednocześnie w zgodzie z przepisami dotyczącymi ochrony środowiska. Nowym inwestorom Gmina oferuje liczne zachęty finansowe do podjęcia działalności na swoim terenie i zwiększania zatrudnienia.[149] W Urzędzie Gminy działa Punkt Obsługi Inwestora, natomiast niedostateczny poziom wspierania lokalnej przedsiębiorczości oraz braki w zakresie obsługi przedsiębiorców, wskazano jako słabe strony gminy[150].

[147] W opisie uwzględniono miasta i gminy posiadające adekwatne zapisy w dokumentach strategicznych.
[148] https://czernica.pl/ (dostęp: 31.01.2025)
[149] https://gmina.dlugoleka.pl/ (dostęp: 31.01.2025)
[150] Strategia Zrównoważonego Rozwoju Gminy Długołęka na lata 2021-2030

Na terenie **gminy Dobroszyce** nie działają instytucje otoczenia biznesu, parki przemysłowe, inkubatory przedsiębiorczości. W gminie nie funkcjonują również organizacje zrzeszające przedsiębiorców.[151]

Gmina Kąty Wrocławskie jest gminą o funkcji przemysłowo-rolniczej, pełni także funkcję usługowo-handlową dla miejscowej ludności oraz atrakcyjny teren inwestycyjny dla lokalnych przedsiębiorstw i międzynarodowych korporacji.[152]

Przełomowym momentem dla rozwoju gospodarczego **gminy Kobierzyce** był rok 1992, kiedy zakończono procedurę komunalizacji oraz uzyskania zgody na zmianę przeznaczenia gruntu rolnego na cele nierolnicze, około 80 ha gruntów w rejonie Węzła Bielańskiego. Podjęte działania, a także znakomita lokalizacja terenów inwestycyjnych przyczyniły się do napływu na teren gminy Kobierzyce wielu inwestorów. W latach 1992–1998 na terenie gminy inwestorzy zewnętrzni zrealizowali przedsięwzięcia o wartości ok. 250 mln USD. Obecnie kapitał zainwestowany na terenie gminy Kobierzyce szacuje się na ok. 5 mld euro.[153]

Gmina Miękinia, dzięki swojej korzystnej lokalizacji i dostępności komunikacyjnej, posiada duży potencjał do rozwoju gospodarczego. Potencjał ten wzmacniany jest poprzez dostępność terenów inwestycyjnych oraz funkcjonowanie Parku Przemysłowego.[154] W roku 2023 w gminie realizowano zadanie mające na celu poprawę warunków obsługi i rozwoju strefy przemysłowej Wróblowice – Krępice w gminie Miękinia. Wykonano opracowanie projektowo-kosztorysowe w ramach zadania pn. „Rozbudowa układu wodno-kanalizacyjnego dla obsługi strefy aktywności gospodarczej Krępic" oraz podpisano umowę na realizację robót w zakresie poprawy warunków obsługi i rozwoju strefy przemysłowej Wróblowice – Krępice w gminie Miękinia. Prace obejmują budowę drogi (obwodnica terenów przemysłowych), branże teletechniczną, budowę oświetlenia drogowego, budowę kanalizacji sanitarnej, pompowni oraz tłoczni ścieków, budowę sieci wodociągowej.[155]

Łączna powierzchnia terenów przeznaczonych w **gminie Oleśnica** pod aktywizację gospodarczą wynosi 5%. Gmina oferuje atrakcyjny system zwolnień podatkowych, zgodny z przepisami ustawy o specjalnych strefach ekonomicznych. Zwolnienie z podatku od nieruchomości w ramach pomocy de minimis oraz najniższa z możliwych stawek podatku od środków transportowych. W gminie działa szereg instytucji okołobiznesowych świadczących usługi prawne, finansowe, ubezpieczeniowe i

[151] Strategia Rozwoju Gminy Dobroszyce na lata 2023-2030
[152] Raport o stanie Gminy Kąty Wrocławskie za 2023 rok
[153] Strategia Rozwoju Gminy Kobierzyce do roku 2030
[154] Strategia Rozwoju Gminy Miękinia na lata 2021-2027
[155] Raport o stanie Gminy Miękinia za 2023 rok

doradcze. W celu zachęcenia do inwestowania na terenie gminy Oleśnica i wspierania przedsiębiorców dokonujących nowych inwestycji podjęto dwie znaczące uchwały.

Pierwsza z nich dotyczy zwolnienia z podatku od nieruchomości w ramach pomocy de minimis (Uchwała nr VI/48/24 Rady Gminy Oleśnica z dnia 31 października 2024 r. w sprawie zwolnień od podatku od nieruchomości dla przedsiębiorców w ramach pomocy de minimis). Zwolnienie to dotyczy budynków będących nowymi inwestycjami, ale również rozbudowy, nadbudowy lub odbudowy już istniejących budynków lub budowli, w których prowadzona jest działalność gospodarcza.

Kolejna uchwała, która ma służyć wspieraniu przedsiębiorców, dotyczy wysokości stawek podatku od środków transportowych (Uchwała nr XII/106/19 Rady Gminy Oleśnica z dnia 28 listopada 2019 r.), w której przyjęto najniższe z możliwych stawki opodatkowania.

Gmina Oleśnica uzyskała Certyfikat Złota Lokalizacja Biznesu „Gmina Fair Play". Konkurs ten ma na celu promowanie gmin, które są przyjazne inwestorom.[156]

Ważnym etapem dla rozwoju gospodarczego **gminy Siechnice** było ustanowienie w 2000 roku wspomnianej wcześniej Gminnej Strefy Aktywności Gospodarczej (GSAG) w mieście Siechnice. Zwiększeniu atrakcyjności inwestycyjnej gminy ma służyć szereg inicjatyw i wysiłków. Wśród takich zabiegów można wymienić: preferencje w podatkach i opłatach lokalnych uzbrojenie terenu, przygotowanie działek pod inwestycje, wieloaspektową promocję gminy czy stałą jakościową poprawę procedury obsługi inwestorów.[157]

W Urzędzie **Gminy Trzebnica** działa Gminny Punkt Obsługi Inwestora. Każdy z inwestorów otrzymuje wsparcie obsługi wyspecjalizowanego eksperta, który przeprowadzi przez proces zdobywania informacji oraz niezbędnych danych, a ponadto w szczególności:

- przygotowuje informację o możliwościach inwestycyjnych miasta (w tym o ofercie terenów inwestycyjnych, powierzchni biurowych, hal i magazynów),
- asystuje inwestorowi we wszystkich niezbędnych procedurach administracyjnych i prawnych, występujących w trakcie realizacji projektu,
- oferuje szybki dostęp do kompleksowej informacji dotyczącej otoczenia gospodarczo-prawnego inwestycji,
- udziela wszechstronnej pomocy w znalezieniu odpowiednich lokalizacji, zgodnej z oczekiwaniem inwestora oraz partnerów i poddostawców,

[156] https://www.olesnica.wroc.pl/pl/artykul/Wsparcie-dla-inwestora (dostęp: 31.01.2025)
[157] Strategia Rozwoju Gminy Siechnice 2030

- oferuje opiekę poinwestycyjną dla firm (wspiera także firmy, które już działają na terenie gminy),
- informuje o zachętach inwestycyjnych udzielanych przez Radę Gminy oraz przez SSE, Parki Technologiczne itd.[158]

Gmina Wisznia Mała, również nie komunikuje szczegółowo na swojej stronie internetowej jakiego wsparcia udziela przedsiębiorcom i potencjalnym inwestorom. Jak wynika z dokumentów strategicznych, mocną strona gminy są uzbrojone tereny inwestycyjne przygotowane do zagospodarowania przez potencjalnych inwestorów, a aktywną formą pozyskiwania potencjalnych inwestorów, będzie nie tylko opracowanie bogatej i zachęcającej oferty inwestycyjnej, ale również szereg przedsięwzięć kształtujących doświadczenie inwestycyjne władz samorządowych oraz wzbogacających atrakcyjność oferty.[159]

Uchwała nr XLIII/336/2014 Rady **Miasta Oleśnicy** z dnia 30 kwietnia 2014 r. w sprawie zwolnień od podatku od nieruchomości w ramach pomocy de minimis stanowi program pomocowy zwolnienia podatkowego z zachowaniem rozwiązań opartych na wspólnotowych przepisach o pomocy de minimis. W Urzędzie Miasta działa Punkt Obsługi Inwestora, udzielający pomocy w zakresie:

- przygotowania informacji o dostępnych lokalizacjach inwestycyjnych, w tym poprzez udostępnienie przeglądania bazy w Internecie, podanie przykładowych lokalizacji,
- udzielenia informacji przedsiębiorcom/inwestorom, w tym pomoc w uzyskaniu dodatkowych informacji na temat przepisów dotyczących podatków od nieruchomości, prezentacja posiadanej przez gminę oferty inwestycyjnej,
- organizowanie w razie potrzeby wizyt lokalizacyjnych inwestorów na terenie gminy,
- przygotowania informacji o podmiotach gospodarczych z gminy poszukujących inwestora, o potencjalnych poddostawcach według sektorów; dostarczenie zainteresowanym inwestorom informacji gospodarczych o gminie,
- charakterystyki instrumentów wsparcia rozwoju przedsiębiorczości, dostępnych zachęt inwestycyjnych oferowanych na poziomie regionu i kraju oraz wskazania instytucji właściwych dla poszczególnych instrumentów poprzez udostępnienie ich danych teleadresowych oraz ich charakterystykę i zakres kompetencji,
- asystowania inwestorom w niezbędnych procedurach administracyjnych i prawnych na poziomie gminy, występujących w trakcie realizacji projektu inwestycyjnego,

[158] http://zainwestuj.trzebnica.pl/ (dostęp: 31.01.2025)
[159] Strategia Rozwoju Gminy Wisznia Mała na lata 2021-2030

- inicjowanie kontaktów pomiędzy przedsiębiorstwami i podmiotami wspierającymi rozwój gospodarczy w gminie, właściwymi dla struktury potrzeb potencjalnego inwestora,
- zapewnienia opieki poinwestycyjnej dla firm (wspiera także firmy, które już działają na terenie gminy).[160]

Gmina Wrocław wspiera przedsiębiorców poprzez Punkt Informacji Gospodarczej (PIG) oraz Wrocławskie Centrum Wsparcia Przedsiębiorców (CWP) działające w Urzędzie Miejskim Wrocławia. W 2023 roku CWP w ramach koordynacji realizacji Wrocławskiego Pakietu Pomocowego (system ulg podatkowych) dla przedsiębiorców udzielało kompleksowej informacji związanej z ulgami podatkowymi oraz ulgami od zobowiązań cywilnoprawnych, stanowiącymi dochody budżetu Miasta. Pomoc w zakresie ulg obejmowała:

- ulgi od podatku od nieruchomości,
- ulgi od podatku rolnego,
- ulgi od podatku od środków transportowych,
- ulgi od zobowiązań cywilnoprawnych, takich jak użytkowanie, opłaty z tytułu dzierżawy gruntu, najem i dzierżawa lokali, bezumowne korzystanie z gruntu,
- nienaliczanie opłaty prolongacyjnej,
- informowanie o rządowych tarczach antykryzysowych.

Działania mające na celu rozwój wrocławskiego ekosystemu startupowego i promocję Wrocławia na poziomie międzynarodowym realizuje Agencja Rozwoju Aglomeracji Wrocławskiej S.A. (ARAW). W roku 2023 Wrocław utrzymał tytuł startupowej stolicy Polski. ARAW wspiera także rozwój całego ekosystemu biznesowego w regionie poprzez podjęcie szeregu działań, tj. odpowiadanie na zapytania inwestorskie, organizację i przygotowanie wizyt inwestorskich, organizację spotkań dla przedstawicieli biznesu, a także wspieranie ich procesów administracyjnych. Współpracuje z instytucjami z otoczenia biznesu, uczelniami, jak również partnerami z sektora agencji personalnych, nieruchomości i firm odpowiedzialnych za doradztwo prawne.

Wrocławski Park Technologiczny S.A. (WPT), to jedna z największych w Polsce pod względem liczby firm działających na jej terenie instytucji biznesowych tego typu. Udostępnia nie tylko przestrzeń pozwalającą na rozwój biznesu, ale też tworzy społeczność ludzi przedsiębiorczych. W WPT działają firmy innowacyjne, przedsiębiorcy i naukowcy z sektora badawczo-rozwojowego, a także spółki lokujące tu swoje działy badawczo-rozwojowe. Miejsce dla siebie znajdą tutaj zarówno startupy, przedsiębiorstwa z sektora MSP, jak i duże, międzynarodowe firmy.

[160] https://www.olesnica.pl/invest-in-olesnica/wsparcie-od-miasta (dostęp: 31.01.2025)

W roku 2023 uruchomiono projekt WRO4digITal – Europejski Hub Innowacji Cyfrowych (WRO4digITal), którego liderem został WPT. Celem inicjatywy WRO4digITal jest podniesienie poziomu ucyfrowienia gospodarki na Dolnym Śląsku. Przedsiębiorstwa z sektora małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP) w ramach projektu mogą skorzystać z nieodpłatnych usług eksperckich i zmodernizować sposób produkcji lub świadczenia usług zgodnie z trendami cyfryzacyjnymi. W założeniu Działalność WRO4digITal ma wpłynąć na podniesienie konkurencyjności lokalnych firm, wzrost gospodarczy w regionie, zwiększenie dostępności wykwalifikowanej kadry pracowniczej oraz poprawę jakości życia; przyśpieszy również modernizację administracji publicznej. Misją WRO4digITal jest uzyskanie efektu sieciowania i budowa ekosystemu innowacji cyfrowych na potrzeby małych i średnich przedsiębiorstw.

Z miast regionalnych Wrocław wyróżnia się:

- zajmując 2. miejsce pod względem istniejącej powierzchni biurowej (1 354 tys. m2), natomiast w zakresie powierzchni biurowej w budowie Wrocław w 2023 roku znalazł się na 1. miejscu (68 513 m2); w 2023 roku we Wrocławiu oddano do użytkowania 75 662 m2 nowej powierzchni biurowej (więcej o ponad 15% niż rok wcześniej),
- w 2023 roku Wrocław dysponował 526 803 m2 GLA (gross leasable area – powierzchnia najmu brutto) powierzchni handlowej, co plasowało go na 4. miejscu po Gdańsku, Poznaniu i Krakowie,
- biorąc pod uwagę powierzchnię użytkową hoteli oddanych do użytkowania, Wrocław w 2023 roku utrzymał się na 3. miejscu wśród 6 największych miast w Polsce,
- w 2023 roku powierzchnia użytkowa oddanych do użytku budynków handlowo-usługowych wyniosła we Wrocławiu ponad 35 tys. m^2, co dawało mu 1. miejsce w Polsce w grupie 6 największych miast w Polsce, a w porównaniu do 2022 roku powierzchnia użytkowa budynków handlowo-usługowych oddanych do użytkowania zwiększyła się ponad dwukrotnie.

We Wrocławiu działa ponad 100 centrów badawczo-rozwojowych i IT, ponad 50 akredytowanych laboratoriów badawczych oraz ponad 30 inkubatorów i przestrzeni coworkingowych. Główne obszary badawcze to: technologia informacyjna, inżynieria, chemia i farmacja, biotechnologia i nanotechnologia. Najważniejszymi placówkami są:

- oddział Polskiej Akademii Nauk z dwoma samodzielnymi placówkami naukowymi oraz sześcioma terenowymi jednostkami placówek naukowych,
- Wojskowy Instytut Techniki Inżynieryjnej (WITI) im. prof. Józefa Kosackiego,
- Ośrodek Badawczo-Rozwojowy Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego we Wrocławiu,

- Centrum Badawczo-Rozwojowe NOVASOME Spółka z o.o. nadzorowane przez Ministerstwo Rozwoju i Technologii,
- Polski Ośrodek Rozwoju Technologii (wcześniej Centrum Badań EIT+), włączony do ogólnopolskiej Sieci Badawczej Łukasiewicz.

Pozostałe instytucje naukowe działające we Wrocławiu, to m.in.: Instytut Automatyki Systemów Energetycznych Sp. z o.o., KGHM CUPRUM Sp. z o.o. Centrum Badawczo-Rozwojowe, „Poltegor – Instytut" Instytut Górnictwa Odkrywkowego we Wrocławiu nadzorowany przez Ministerstwo Aktywów Państwowych.

W 2023 roku Wrocław po raz kolejny znalazł się na czele polskich miast w kategorii wschodzących gwiazd hubów technologicznych według raportu „The next generation of tech ecosystems" przygotowanego przez Dealroom (globalna platforma danych zawierająca informacje na temat startupów, innowacji, firm szybko rozwijających się, ekosystemów i strategii inwestycyjnych). Miasta oceniane są na podstawie dostępności kapitału, innowacyjności i jakości lokalnych ośrodków akademickich, rozwoju ekonomicznego oraz tempa rozwoju startupów.[161]

2.1.4. Podsumowanie

- WrOF rozwija się gospodarczo – rośnie liczba podmiotów gospodarczych w ogóle (przy czym największy wzrost procentowy odnotowano w gminie Czernica) oraz ich liczba w relacji do liczby mieszkańców. Wartość tego wskaźnika pokazuje, że przedsiębiorczość na obszarze WrOF jest większa niż w skali kraju. Podobnie jest w przypadku udziału osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w ogólnej liczbie osób w wieku produkcyjnym.
- Najsilniejszym ośrodkiem obszaru funkcjonalnego jest Wrocław – zlokalizowanych jest tu 71,5% wszystkich podmiotów, a w przeliczeniu na 1000 mieszkańców tego miasta działało tu aż 220,5 podmiotów gospodarczych. W drugiej kolejności, z wartością wskaźnika wynoszącą 208,8, należy wskazać gminę Kobierzyce. Gmina ta wyróżnia się również pod względem udziału osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w ogólnej liczbie osób w wieku produkcyjnym.
- Najmniej podmiotów gospodarczych zlokalizowanych jest w gminie Zawonia – mowa zarówno o liczbie podmiotów ogółem, jak i liczbie podmiotów w relacji do liczby mieszkańców. Warto jednak zaznaczyć, że dynamika zmiany wartości wskaźników opisujących poziom przedsiębiorczości, jest w gminie stosunkowo duża.

[161] Raport o stanie Gminy Wrocław za 2023 rok

- Tak, jak ma to miejsce w skali kraju i województwa dolnośląskiego, na obszarze WrOF rozwija się przede wszystkim sektor mikroprzedsiębiorstw - wzrasta liczba podmiotów zatrudniających do 9 pracowników, przy spadku liczby większych firm. Przyczyny tego zjawiska są złożone, niemniej nie bez znaczenia są sprzyjające warunki prowadzenia działalności. WrOF jako obszar rozwijający się, oferuje przedsiębiorcom infrastrukturę techniczną, wysoko wykwalifikowaną kadrę, wsparcie instytucji publicznych i prywatnych.
- Handel hurtowy i detaliczny, działalność profesjonalna, naukowa i techniczna, budownictwo oraz informacja i komunikacja, to branże dominujące na obszarze WrOF. Szczególnie rozwija się informacja i komunikacja – liczba firm rośnie, w związku z czym zwiększa się udział tej branży. Postępująca digitalizacja gospodarki i społeczeństwa stwarza ogromne możliwości dla firm działających w sektorze ICT, a Wrocław, jako ośrodek akademicki i technologiczny, przyciąga zarówno wykwalifikowanych pracowników, jak i inwestorów z branży IT.
- Część obszaru WrOF objęta jest zasięgiem specjalnych stref ekonomicznych oraz stref aktywności i rozwoju gospodarczego. Objęcie gminy SSE, to szansa na przyspieszenie rozwoju gospodarczego, zwiększenie liczby miejsc pracy, poprawę jakości życia mieszkańców. Według generatora Polskiej Agencji Inwestycji i Handlu (stan na dzień 16.01.2025) w gminach WrOF dostępne są tereny inwestycyjne o łącznej powierzchni 72,8 ha (najwięcej w gminie Kobierzyce), a inwestycja realizowana w gminie Siechnice (obszar rewitalizacji EC Czechnica) sprawi, że WrOF zyska dodatkowo co najmniej 20 ha nowego uzbrojonego obszaru inwestycyjnego.
- W dokumentach strategicznych gmin bardzo często określane są kierunki działań zmierzające do stworzenia zachęt, usług i pozyskania inwestorów. Jednak nie wszystkie gminy w sposób szczegółowy komunikują swoją ofertę inwestycyjną oraz korzyści, jakie może odnieść przedsiębiorstwo z ulokowania swojej inwestycji na ich terenie. W związku z tym, nie uczestniczą aktywnie w kreowaniu wizerunku WrOF jako atrakcyjnego miejsca dla lokalizacji inwestycji.

2.2. Rynek pracy

2.2.1. Podaż pracy

W czerwcu 2024 roku na całym obszarze WrOF pracowało 509,7 tys. osób, z czego 50,9% stanowili mężczyźni. Najwięcej, bo 65,4% ogółu pracujących, stanowili pracujący we Wrocławiu. W drugiej

kolejności, z udziałem wynoszącym 3,9%, należy wskazać gminę Długołęka. W porównaniu do czerwca 2023 roku[162] liczba pracujących wzrosła w 17 z 19 gmin i miast tworzących WrOF (największy wzrost odnotowano w gminach Miękinia i Czernica – było to odpowiednio 6,6 i 6,0%). Wyjątek stanowiły gminy Jelcz-Laskowice oraz Zawonia. Spadek liczby pracujących był jednak nieznaczny (odpowiednio 0,4 i 0,1%).

Tabela 98. Pracujący w gospodarce narodowej w czerwcu 2023 i 2024 r.

jednostka terytorialna	ogółem		mężczyźni		kobiety		udział w ogóle pracujących we WrOF w 2024 roku
	2023	2024	2023	2024	2023	2024	
Czernica	9 900	10 493	5 018	5 275	4 882	5 218	2,1%
Długołęka	19 325	20 066	9 878	10 276	9 447	9 790	3,9%
Dobroszyce	3 195	3 240	1 725	1 720	1 470	1 520	0,6%
Jelcz-Laskowice	11 658	11 609	6 152	6 065	5 506	5 544	2,3%
Kąty Wrocławskie	13 714	14 124	7 019	7 212	6 695	6 912	2,8%
Kobierzyce	11 444	11 728	5 731	5 991	5 713	5 737	2,3%
Miękinia	8 563	9 130	4 374	4 648	4 189	4 482	1,8%
Oborniki Śląskie	8 286	8 463	4 302	4 410	3 984	4 053	1,7%
Oleśnica gmina	6 608	6 881	3 571	3 700	3 037	3 181	1,3%
Oleśnica miasto	14 771	14 809	7 712	7 741	7 059	7 068	2,9%
Oława gmina	6 450	6 493	3 458	3 483	2 992	3 010	1,3%
Oława miasto	15 523	15 791	7 910	8 073	7 613	7 718	3,1%
Siechnice	13 211	13 802	6 604	6 902	6 607	6 900	2,7%
Sobótka	5 119	5 170	2 719	2 740	2 400	2 430	1,0%
Trzebnica	10 610	10 873	5 492	5 617	5 118	5 256	2,1%
Wisznia Mała	4 890	5 028	2 514	2 595	2 376	2 433	1,0%
Wrocław	330 923	333 571	166 950	168 518	163 973	165 053	65,4%
Zawonia	2 394	2 392	1 315	1 300	1 079	1 092	0,5%
Żórawina	5 861	6 046	2 982	3 084	2 879	2 962	1,2%
WrOF (suma)	502 445	509 709	255 426	259 350	247 019	250 359	100,0%

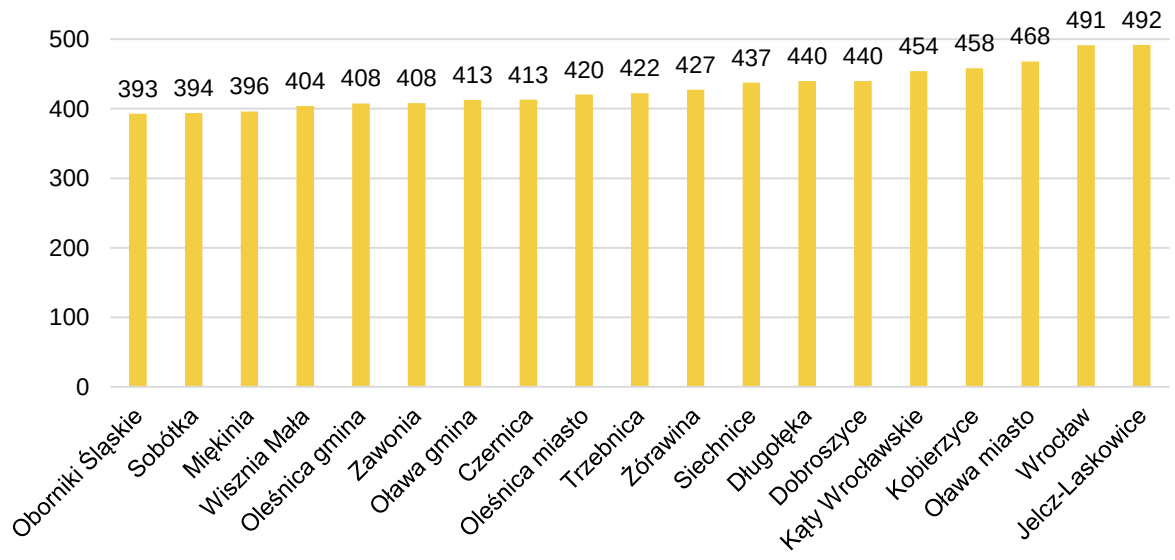
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 20.01.2025)

Przeliczając liczbę pracujących w gminach na 1000 ich mieszkańców, najwyższą wartość wskaźnika uzyskano dla gminy Jelcz-Laskowice (492). Średnia wartość dla całego WrOF wyniosła 430. Powyżej tej wartości ulokowało się 8 z 19 miast i gmin obszaru funkcjonalnego.

Na drugiej pozycji znalazł się Wrocław (491), a na trzecim miasto Oława (468). Najniższą liczbę pracujących w relacji do liczby mieszkańców (poniżej 400) odnotowano w trzech gminach: Miękinia, Sobótka, Oborniki Śląskie.

[162] Brak jest analogicznych danych dla lat wcześniejszych

Wykres 21. Pracujący w gospodarce narodowej w przeliczeniu na 1000 mieszkańców gminy WrOF w 2023 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 20.01.2025)

2.2.2. Popyt na pracę (miejsca pracy)

W celu analizy popytu na pracę wykorzystano dane pochodzące z Centralnej Bazy Ofert Pracy[163]. Przeanalizowano liczbę propozycji oraz miejsc pracy we wszystkich miastach i wsiach tworzących WrOF. Według stanu na dzień 21.01.2025 roku na obszarze funkcjonalnym oferowano w sumie 212 propozycji pracy, a liczba miejsc pracy wynosiła 1 501. Zdecydowanie wyróżniały się gmina Kobierzyce oraz Wrocław. Jak wynika z przeprowadzonych na potrzeby diagnozy badań jakościowych, szczególnie Wrocław traktowany jest jako kluczowy dla regionu hub gospodarczy i niemalże niewyczerpany rynek ofert pracy. Zdaniem zdecydowanej większości badanych, we Wrocławiu każdy chętny jest w stanie znaleźć dla siebie zatrudnienie[164].

Liczba miejsc pracy dostępnych w gminie Kobierzyce wynosiła 523, z czego 439 oferowano w Biskupicach Podgórnych. W większości były to stanowiska związane z produkcją: pracownik produkcji (150 miejsc), pracownik wspomagający prace produkcyjne (100 miejsc).

Liczba miejsc pracy dostępnych we Wrocławiu wynosiła 508, a stanowiska były bardzo zróżnicowane.

Stosunkowo dużo miejsc pracy oferowano w gminie Trzebnica – 126, w tym 109 we wsi Ujeździec Mały. Większość (90) dotyczyła stanowiska: pracownik produkcji.

Na tym samym stanowisku oferowano 50 z ogółu 95 miejsc pracy w Oławie.

[163]https://oferty.praca.gov.pl/portal/lista-ofert (dostęp: 21.01.2025)
[164] Raport z badań jakościowych przeprowadzonych w ramach diagnozy WrOF, IB IPC 2025

Tabela 99. Liczba propozycji i miejsc pracy w poszczególnych gminach WrOF (stan na dzień 21.01.2025)

jednostka terytorialna	Liczba propozycji	Liczba miejsc pracy
gmina Czernica OGÓŁEM, w tym:	5	33
Kamieniec Wrocławski	4	13
Łany	1	20
gmina Długołęka OGÓŁEM, w tym:	6	16
Długołęka	1	3
Domaszczyn	1	2
Pietrzykowice	1	1
Wilczyce	3	10
gmina Dobroszyce OGÓŁEM, w tym:	2	3
Dobroszyce	2	3
Gmina Jelcz-Laskowice OGÓŁEM, w tym:	2	31
Jelcz-Laskowice	2	31
gmina Kąty Wrocławskie OGÓŁEM, w tym:	10	28
Kąty Wrocławskie	3	6
Nowa Wieś Wrocławska	7	22
Gmina Kobierzyce OGÓŁEM, w tym:	21	523
Bielany Wrocławskie	7	38
Biskupice Podgórne	9	439
Krzyżowice	1	1
Kobierzyce	1	3
Magnice	1	40
Wierzbice	2	2
gmina Miękina OGÓŁEM, w tym:	4	64
Błonie	3	61
Brzezina	1	2
Gałów	1	1
gmina Oborniki Śląskie OGÓŁEM, w tym:	3	3
Oborniki Śląskie	2	2
Siemianice	1	1
gmina Oleśnica OGÓŁEM, w tym:	1	1
Sokołowice	1	1
Oleśnica miasto	8	11
gmina Oława OGÓŁEM, w tym:	1	5
Godzikowice	1	5
Oława miasto	9	95
Gmina Siechnice OGÓŁEM, w tym:	4	4
Siechnice	3	3
Żerniki Wrocławskie	1	1
gmina Sobótka OGÓŁEM, w tym:	6	8
Nasławice	2	4
Sobótka	4	4
gmina Trzebnica OGÓŁEM, w tym:	16	126
Szczytkowice	1	1
Trzebnica	11	16

jednostka terytorialna	Liczba propozycji	Liczba miejsc pracy
Ujeździec Mały	4	109
gmina Wisznia Mała OGÓŁEM, w tym:	5	37
Ligota Piękna	1	2
Pierwoszów	1	1
Psary	1	2
Strzeszów	1	2
Szymanów	1	30
Wrocław miasto	108	508
gmina Zawonia OGÓŁEM, w tym:	1	1
Tarnowiec	1	1
gmina Żórawina OGÓŁEM, w tym:	4	8
Karwiany	1	1
Wojkowice	1	5
Żórawina	2	2
WrOF (suma)	212	1 501

Źródło: opracowanie własna na podstawie Centralnej Bazy Ofert Pracy (dostęp: 20.01.2025)

2.2.3. Podaż a popyt – zawody deficytowe i nadwyżkowe

W tabeli poniżej przedstawiono dane dotyczące prognoz zapotrzebowania na poszczególne zawody w 2025 roku na podstawie Barometru Zawodów[165]. Ze względu na poziom udostępniania danych i ograniczenie szczegółowości do poziomu powiatu, przeanalizowano sytuację dla powiatów, w skład których wchodzą gminy tworzące WrOF, przy czym podkreśla się, że w skład niektórych powiatów wchodzi kilka lub tylko jedna gmina należąca do WrOF.

Na podstawie przedstawionego zestawienia stwierdza się, że na obszarze do zawodów deficytowych należy zaliczyć zawody związane z branżą budowlaną, przemysłem, edukacją.

Analizując różnice pomiędzy prognozą na rok 2025, a na rok 2018 widać, że w zestawieniu dla roku 2018, wśród zawodów deficytowych, znajdują się zawody powiązane z sektorem ICT:

- Administratorzy stron internetowych
- Analitycy, testerzy i operatorzy systemów teleinformatycznych
- Projektanci i administratorzy baz danych, programiści
- Technicy informatycy

Tabela 100. Grupy zawodów deficytowych - prognoza na 2025 r.

powiat	Grupy zawodów deficytowych
Wrocław i wrocławski (gminy: Czernica, Długołęka, Kąty	• Nauczyciele (praktycznej nauki zawodu, przedmiotów zawodowych, przedszkoli) (duży deficyt)

[165]https://barometrzawodow.pl/ (dostęp: 21.01.2025)

powiat	Grupy zawodów deficytowych
Wrocławskie, Kobierzyce, Sobótka, Siechnice, Żórawina)	• Pracownicy służb mundurowych (duży deficyt) • Blacharze i lakiernicy samochodowi • Pracownicy prac budowlanych i wykończeniowych (brukarze; dekarze i blacharze budowlani; monterzy instalacji budowlanych; murarze i tynkarze; pracownicy robót wykończeniowych w budownictwie; robotnicy budowlani) • Elektrycy, elektromechanicy i elektromonterzy; inżynierowie elektrycy i energetycy • Fryzjerzy; kosmetyczki • Gospodarze obiektów, portierzy, woźni i dozorcy • Kierowcy (autobusów, samochodów ciężarowych i ciągników siodłowych) • Krawcy i pracownicy produkcji odzieży • Kucharze; pomoce kuchenne; szefowie kuchni) • Personel medyczny (lekarze; ratownicy medyczni) • Magazynierzy • Maszyniści • Mechanicy (pojazdów samochodowych; mechanicy-monterzy maszyn i urządzeń; technicy mechanicy; inżynierowie mechanicy) • Ogrodnicy i sadownicy • Operatorzy i mechanicy sprzętu do robót ziemnych • Operatorzy (maszyn do produkcji wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych; obrabiarek skrawających; urządzeń dźwigowo-transportowych) • Opiekunki i opiekunowie (dziecięce; osoby starszej lub niepełnosprawnej) • Personel sprzątający • Pracownicy administracyjni i biurowi; samodzielni księgowi; specjaliści ds. administracji • Pracownicy fizyczni w produkcji i pracach prostych • Robotnicy obróbki drewna i stolarze • Spawacze; ślusarze • Sprzedawcy i kasjerzy • Zaopatrzeniowcy i dostawcy
oleśnicki (gminy: Oleśnica, Dobroszyce, miasto Oleśnica)	• Betoniarze i zbrojarze; • Elektrycy, elektromechanicy i elektromonterzy • Fizjoterapeuci i masażyści • Fryzjerzy • Gospodarze obiektów, portierzy, woźni i dozorcy • Kierowcy samochodów ciężarowych i ciągników siodłowych • Kucharze; pomoce kuchenne • Lakiernicy • Magazynierzy • Nauczyciele (nauczania wczesnoszkolnego; przedmiotów ogólnokształcących; przedszkoli; szkół specjalnych i oddziałów integracyjnych); pedagodzy • Operatorzy i mechanicy sprzętu do robót ziemnych; operatorzy maszyn do produkcji wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych; obrabiarek skrawających) • Personel sprzątający • Pracownicy ochrony fizycznej • Pracownicy służb mundurowych • Psycholodzy i psychoterapeuci • Robotnicy obróbki drewna i stolarze • Samodzielni księgowi • Spawacze, ślusarze • Tapicerzy
oławski (gminy: Oława, Jelcz-Laskowice, miasto Oława)	• Mechanicy-monterzy maszyn i urządzeń (duży deficyt) • Pracownicy prac budowlanych i wykończeniowych (betoniarze i zbrojarze; brukarze; cieśle i stolarze budowlani; dekarze i blacharze budowlani; monterzy instalacji budowlanych; murarze i tynkarze; pracownicy robót wykończeniowych w budownictwie; robotnicy budowlani) • Blacharze i lakiernicy samochodowi

powiat	Grupy zawodów deficytowych
	• Elektrycy, elektromechanicy i elektromonterzy • Fizjoterapeuci i masażyści • Fryzjerzy • Kierowcy (autobusów; samochodów ciężarowych i ciągników siodłowych) • Krawcy i pracownicy produkcji odzieży; tapicerzy • Lakiernicy • Personel medyczny (lekarze; pielęgniarki i położne; ratownicy medyczni) • Magazynierzy • Nauczyciele (nauczania wczesnoszkolnego; praktycznej nauki zawodu; przedmiotów ogólnokształcących; przedmiotów zawodowych; przedszkoli); pedagodzy; wychowawcy w placówkach oświatowych i opiekuńczych • Operatorzy maszyn do produkcji wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych; obrabiarek skrawających; urządzeń dźwigowo-transportowych • Personel sprzątający • Piekarze • Pracownicy ds. rachunkowości i księgowości • Pracownicy fizyczni w produkcji i pracach prostych • Pracownicy służb mundurowych • Pracownicy socjalni • Robotnicy obróbki drewna i stolarze • Samodzielni księgowi • Spawacze; ślusarze; pracownicy przetwórstwa metali • Sprzedawcy i kasjerzy
średzki (gmina Miękinia)	• Fizjoterapeuci i masażyści (duży deficyt) • Ochrona zdrowia: logopedzi i audiofonolodzy (duży deficyt); psycholodzy i psychoterapeuci (duży deficyt) • Nauczyciele (przedmiotów zawodowych; szkół specjalnych i oddziałów integracyjnych) (duży deficyt); asystenci w edukacji • Pracownicy służb mundurowych (duży deficyt) • Samodzielni księgowi (duży deficyt) • Pracownicy prac budowlanych i wykończeniowych (cieśle i stolarze budowlani; monterzy instalacji budowlanych; murarze i tynkarze; pracownicy robót wykończeniowych w budownictwie; robotnicy budowlani) • Cukiernicy • Elektrycy, elektromechanicy i elektromonterzy • Fryzjerzy, kosmetyczki • Kierowcy (autobusów; samochodów ciężarowych i ciągników siodłowych) • Kucharze • Magazynierzy • Mechanicy pojazdów samochodowych • Nauczyciele (nauczania wczesnoszkolnego; praktycznej nauki zawodu; przedmiotów ogólnokształcących; przedszkoli); pedagodzy; pozostali specjaliści edukacji; wychowawcy w placówkach oświatowych i opiekuńczych • Ogrodnicy i sadownicy • Operatorzy i mechanicy sprzętu do robót ziemnych; maszyn do produkcji wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych; obrabiarek skrawających; urządzeń dźwigowo-transportowych • Opiekunki i opiekunowie (dziecięce; osoby starszej lub niepełnosprawnej) • Pracownicy ds. rachunkowości i księgowości • Pracownicy ochrony fizycznej • Pracownicy socjalni • Spawacze, ślusarze
trzebnicki (Trzebnica, gminy: Oborniki Śląskie, Wisznia Mała, Zawonia)	• Pracownicy prac budowlanych i wykończeniowych (dekarze i blacharze budowlani; monterzy instalacji budowlanych; murarze i tynkarze; robotnicy budowlani) • Elektrycy, elektromechanicy i elektromonterzy • Fizjoterapeuci i masażyści • Fryzjerzy

powiat	Grupy zawodów deficytowych
	• Kierowcy (autobusów; samochodów ciężarowych i ciągników siodłowych) • Kucharze; pomoce kuchenne • Logopedzi i audiofonolodzy • Magazynierzy • Mechanicy-monterzy maszyn i urządzeń • Nauczyciele (nauczania wczesnoszkolnego; praktycznej nauki zawodu; przedmiotów ogólnokształcących; przedmiotów zawodowych; przedszkoli; szkół specjalnych i oddziałów integracyjnych); asystenci w edukacji; pedagodzy; wychowawcy w placówkach oświatowych i opiekuńczych • Operatorzy i mechanicy sprzętu do robót ziemnych; obrabiarek skrawających • Opiekunki dziecięce • Piekarze • Pielęgniarki i położne • Pracownicy ds. rachunkowości i księgowości • Pracownicy służb mundurowych • Przetwórcy mięsa i ryb • Psycholodzy i psychoterapeuci • Robotnicy obróbki drewna i stolarze • Rolnicy i hodowcy • Spawacze, ślusarze

Źródło: opracowanie własna na podstawie Barometru Zawodów (stan na dzień 21.01.2025)

2.2.4. Bezrobocie

W 2024 roku na całym obszarze WrOF zarejestrowanych było 11,3 tys. bezrobotnych, z czego 50,4% stanowiły kobiety. Najwięcej, bo 58,5% ogółu bezrobotnych, stanowili mieszkańcy Wrocławia. W drugiej kolejności, z udziałem wynoszącym 6,1%, należy wskazać miasto Oławę. W porównaniu do 2018 roku liczba bezrobotnych spadła w 14 z 19 gmin i miast tworzących WrOF (największy spadek odnotowano w gminie oraz mieście Oława – było to odpowiednio 35,9 i 27,5%). Wyjątek stanowiły gminy: Oleśnica, Długołęka, Siechnice, miasto Oleśnica i gmina Dobroszyce. Na całym obszarze WrOF liczba bezrobotnych spadła o 12,9%.

Odsetek kobiet w ogólnej liczbie bezrobotnych nieco spadł w porównaniu do roku 2018, kiedy to wynosił 52,2%. W tym okresie spadł również udział bezrobotnych po 50. roku życia (z 34,2 do 31,1%) oraz osób bezrobotnych długotrwale (z 48,1 do 39,3%). Nieznacznie wzrósł natomiast odsetek bezrobotnych do 25. roku życia – z 6,6 do 7,2%.

Negatywnym zjawiskiem jest utrzymujący się stosunkowo wysoki odsetek osób pozostających bez pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat (z wyłączeniem okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego dorosłych w miejscu pracy). Najwyższą wartość wskaźnika w roku 2024 odnotowano w gminie Zawonia – 51%. Wśród gmin WrOF, w których udział osób bezrobotnych długotrwale przekraczał 40%, znalazły się gminy: Kobierzyce, Miękinia, Oborniki Śląskie, miasto Oława, Oława, Sobótka, Trzebnica, Wisznia Mała, Żórawina.

Z kolei najniższą wartością omawianego wskaźnika charakteryzowała się gmina Dobroszyce – 23,3%.

Tabela 101. Liczba bezrobotnych na obszarze WrOF, lata 2018 i 2024

Kategoria	ogółem		kobiety		do 25 roku życia		powyżej 50 roku życia		długotrwale bezrobotni	
rok	2018	2024	2018	2024	2018	2024	2018	2024	2018	2024
Czernica	168	155	85	76	10	12	66	41	86	48
Długołęka	256	290	156	168	20	26	81	93	107	88
Dobroszyce	85	90	51	47	12	11	24	27	28	21
Jelcz-Laskowice	441	437	240	216	57	49	138	144	212	174
Kąty Wrocławskie	225	191	131	111	20	19	71	62	97	69
Kobierzyce	172	146	115	79	11	11	55	42	82	61
Miękinia	278	257	145	126	31	13	96	73	131	115
Oborniki Śląskie	346	269	185	159	38	39	108	71	175	121
Oleśnica gmina	190	220	120	130	25	28	55	58	78	69
Oleśnica miasto	528	568	286	290	42	47	168	162	222	226
Oława gmina	510	327	232	143	60	43	164	106	282	144
Oława miasto	960	696	459	364	78	65	275	198	527	284
Siechnice	207	226	129	139	10	22	61	56	76	80
Sobótka	149	136	88	68	8	9	58	47	79	67
Trzebnica	436	367	265	218	51	47	102	94	218	163
Wisznia Mała	129	108	84	58	13	10	27	29	64	47
Wrocław	7 672	6 632	3 868	3 203	342	341	2 827	2 148	3 673	2 576
Zawonia	132	102	87	58	16	17	30	38	63	52
Żórawina	130	121	71	63	9	10	43	34	66	52
WrOF (suma)	13 014	11 338	6 797	5 716	853	819	4 449	3 523	6 266	4 457

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 20.01.2025)

Analizując liczbę osób bezrobotnych w gminach w roku 2024 w relacji do liczby ich mieszkańców w wieku produkcyjnym widać, że najwyższą wartość wskaźnika uzyskano w mieście i gminie Oława – odpowiednio 3,6 i 3,2. Na drugiej pozycji znalazły się gminy Jelcz-Laskowice i Zawonia (po 2,7), a na trzeciej miasto Oleśnica i gmina Trzebnica (po 2,6). Najniższym udziałem bezrobotnych w liczbie mieszkańców w wieku produkcyjnym charakteryzowały się gminy: Czernica (0,9), Długołęka, Kąty Wrocławskie i Kobierzyce (po 1,0).

Tabela 102. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym na obszarze WrOF w latach 2018-2023

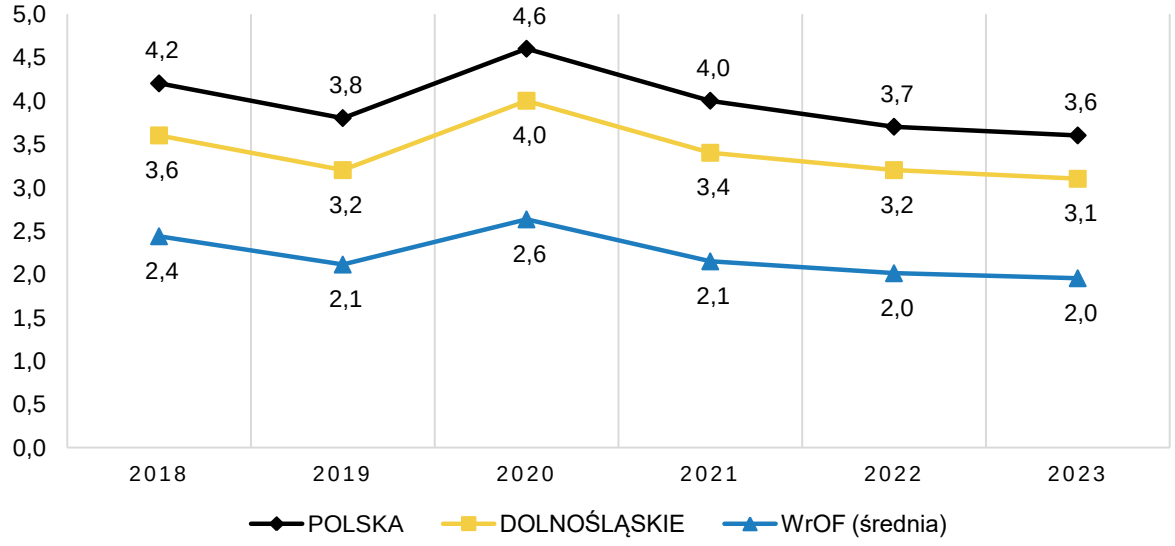
jednostka terytorialna	2018	2019	2020	2021	2022	2023
POLSKA	4,2	3,8	4,6	4,0	3,7	3,6
DOLNOŚLĄSKIE	3,6	3,2	4,0	3,4	3,2	3,1
Czernica	1,7	1,4	1,5	1,5	1,1	0,9
Długołęka	1,2	1,0	1,6	1,3	0,9	1,0
Dobroszyce	2,0	2,4	3,2	2,3	2,1	2,0
Jelcz-Laskowice	3,2	2,8	3,4	2,5	2,9	2,7
Kąty Wrocławskie	1,4	1,2	1,5	1,3	1,1	1,0
Kobierzyce	1,4	1,4	1,8	1,4	1,1	1,0

jednostka terytorialna	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Miękinia	2,9	2,5	3,2	2,8	2,1	2,1
Oborniki Śląskie	2,5	2,3	2,6	2,0	2,0	2,2
Oleśnica gmina	2,1	2,1	2,9	2,3	1,9	2,2
Oleśnica miasto	2,2	2,3	3,7	2,6	2,8	2,6
Oława gmina	5,2	3,8	4,6	3,5	3,5	3,2
Oława miasto	4,8	3,9	4,2	3,1	3,6	3,6
Siechnice	1,4	1,2	1,4	1,4	1,1	1,1
Sobótka	1,8	1,5	2,3	2,2	2,2	1,8
Trzebnica	3,1	2,6	3,0	2,4	2,4	2,6
Wisznia Mała	2,1	1,9	2,1	1,6	1,6	1,6
Wrocław	1,9	1,7	2,3	1,9	1,6	1,5
Zawonia	3,6	2,6	2,9	3,0	2,9	2,7
Żórawina	1,8	1,5	1,8	1,7	1,3	1,3
WrOF (średnia)	2,4	2,1	2,6	2,1	2,0	2,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 20.01.2025)

Średnia wartość dla całego WrOF wyniosła 2,0. W porównaniu do całego województwa dolnośląskiego oraz kraju, wrocławski obszar funkcjonalny wypadał dużo korzystniej, a analizując cały okres 2018-2024 widać spadek wartości omawianego wskaźnika. Wyjątkiem był rok pandemiczny 2020, kiedy to zarówno na obszarze WrOF, w regionie oraz w całym kraju, udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wzrósł.

Wykres 22. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym na obszarze WrOF, województwa dolnośląskiego oraz kraju w latach 2018-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 20.01.2025)

2.2.5. Polityka publiczna prowadzona w ramach powiatowych urzędów pracy, centrów doradztwa zawodowego oraz kształcenia ustawicznego

Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy określa zadania państwa w zakresie promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia oraz aktywizacji zawodowej m.in. klientów urzędów pracy oraz wprowadza różnego rodzaju formy wsparcia, wśród których można wyróżnić m.in.: pośrednictwo pracy, poradnictwo zawodowe, formy wpierające podnoszenie kwalifikacji, świadczenia pieniężne, refundacja kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy.

Powiatowe urzędy pracy (PUP) obejmujące swoim obszarem działań miasta i gminy zlokalizowane na obszarze WrOF (tj. PUP w Oleśnicy, Oławie, Środzie Śląskiej, Trzebnicy oraz Wrocławiu) realizują wsparcie skierowane w szczególności do osób bezrobotnych, pracodawców, ale również ukierunkowane na konkretne grupy społeczności: osoby, które straciły pracę wskutek powodzi z roku 2024, czy uciekające przed wojną w Ukrainie.

Do końca 2024 roku PUPy realizowały m.in. projekty, których celem była aktywizacja osób na rynku pracy tj. poprawa dostępu do zatrudnienia i działań aktywizujących dla wszystkich osób, w szczególności osób młodych, w wieku 18-29 lat, zwłaszcza z grupy NEET[166]. Mowa o projektach realizowanych w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska 2021-2027.

W styczniu 2025 roku PUPy, jak co roku, ogłosiły możliwość uzyskania wsparcia w ramach Funduszy Europejskich dla Dolnego Śląska 2021-2027 współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej. Możliwe było uzyskanie dofinansowania na takie działania jak: zorganizowanie stażu dla osób bezrobotnych, przyznanie jednorazowo środków na podjęcie działalności gospodarczej, refundacja kosztów doposażenia lub wyposażenia stanowiska pracy, zorganizowanie szkolenia dla osób bezrobotnych, bon szkoleniowy dla osób bezrobotnych. Z kolei, w ramach środków Funduszu Pracy, zainteresowani mogli starać się o środki na zorganizowanie stażu dla osób bezrobotnych, organizację prac interwencyjnych, a także o dofinansowanie wynagrodzenia za zatrudnienie osoby 50+, dofinansowanie kosztów studiów podyplomowych, szkolenia dla osób bezrobotnych, bon szkoleniowy, bon na zasiedlenie, przyznanie jednorazowo środków na podjęcie działalności gospodarczej.[167]

[166] NEET oznacza osoby młode niepracujące, nieuczące się i niedokształcające się. (źródło: GUS)
[167] https://olesnica.praca.gov.pl/ (dostęp: 22.02.2025)

Osobom, które straciły pracę wskutek powodzi, przyznawane jest wsparcie w postaci świadczenia pieniężnego w wysokości zasiłku dla bezrobotnych oraz prawo do zasiłku, skierowania do pracy w ramach robót publicznych, umorzenia pożyczki na sfinansowanie kosztów szkolenia, umorzenia środków przyznanych na podjęcie działalności gospodarczej.[168]

Przedsiębiorcom oferowana jest m.in. pomoc w poszukiwaniu kandydatów do pracy (w tym pośrednictwo pracy, pomoc w doborze kandydata do pracy, pomoc w rozwoju zawodowym pracowników), pomoc w podnoszeniu kompetencji i kwalifikacji pracowników oraz kandydatów do pracy oraz wsparcie w zakresie tworzenia miejsc pracy.[169]

Publiczne służby zatrudnienia w Polsce wspierają opuszczających swój kraj obywateli Ukrainy w znalezieniu odpowiedniego zatrudnienia na terenie Polski, a także udzielają informacji na temat innego możliwego wsparcia.

PUPy udzielają także informacji dotyczących możliwości zatrudnienia poza granicami kraju.

Na obszarze WrOF działa w sumie 1 086 agencji zatrudnienia. Są one instytucjami rynku pracy realizującymi zadania określone w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Podmioty te – posiadające wpis do rejestru agencji zatrudnienia – uprawnione są do świadczenia usług w zakresie pośrednictwa pracy, pośrednictwa do pracy za granicą u pracodawców zagranicznych, poradnictwa zawodowego, doradztwa personalnego lub pracy tymczasowej. Ich największa liczba zarejestrowana jest we Wrocławiu – 897 agencji, a następnie w gminach Kobierzyce, Długołęka i Siechnice (odpowiednio: 23, 22 i 19 agencji zatrudnienia).[170]

Na obszarze WrOF działają również instytucje szkoleniowe. W myśl ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, jest to publiczny lub niepubliczny podmiot prowadzący na podstawie odrębnych przepisów edukację pozaszkolną. Osoby prawne i fizyczne mogą zakładać szkoły i placówki niepubliczne po uzyskaniu wpisu do ewidencji prowadzonej przez jednostkę samorządu terytorialnego obowiązaną do prowadzenia odpowiedniego typu publicznych szkół i placówek. W gminach i miastach WrOF działa w sumie 588 takich instytucji. Największa liczba zarejestrowana jest we Wrocławiu – 478, a następnie w gminach Kobierzyce, Czernica i Długołęka (odpowiednio: 14, 13 i 12 instytucji szkoleniowych).[171]

[168] https://olesnica.praca.gov.pl/wsparciedlabezrobotnych (dostęp: 22.02.2025)
[169] https://trzebnica.praca.gov.pl/dla-pracodawcow-i-przedsiebiorcow (dostęp: 22.02.2025)
[170] Na podstawie Rejestru Agencji Zatrudnienia (KRAZ): https://stor.praca.gov.pl/portal/wyszukiwarka (dostęp: 23.02.2025)
[171] Na podstawie Rejestru Instytucji Szkoleniowych (RIS): https://stor.praca.gov.pl/portal/ris (dostęp: 23.02.2025)

Tabela 103. Liczba agencji zatrudnienia oraz instytucji szkoleniowych zarejestrowanych na obszarze WrOF (stan na dzień 23.01.2025)

jednostka terytorialna	liczba agencji zatrudnienia	liczba instytucji szkoleniowych
Czernica	16	13
Długołęka	22	12
Dobroszyce	1	1
Jelcz-Laskowice	12	6
Kąty Wrocławskie	12	6
Kobierzyce	23	14
Miękinia	8	4
Oborniki Śląskie	7	6
Oleśnica gmina	5	5
Oleśnica miasto	15	11
Oława gmina	14	4
Oława miasto	15	3
Siechnice	19	11
Sobótka	3	3
Trzebnica	4	3
Wisznia Mała	6	4
Wrocław	897	478
Zawonia	1	1
Żórawina	6	3
WrOF (suma)	1 086	588

Źródło: opracowanie własne na podstawie https://stor.praca.gov.pl/portal/wyszukiwarka oraz https://stor.praca.gov.pl/portal/ris/ris-przeglad (dostęp: 23.01.2025)

Na obszarze WrOF działa w sumie 107 centrów kształcenia i doskonalenia zawodowego[172] oraz 29 placówek kształcenia ustawicznego[173]. Centra zlokalizowane są w 8 z 19 miast i gmin tworzących WrOF, natomiast placówki kształcenia ustawicznego działają w 6 gminach i miastach.

Tabela 104. Liczba centrów kształcenia i doskonalenia zawodowego oraz placówek kształcenia ustawicznego zarejestrowanych na obszarze WrOF (stan na dzień 23.01.2025)

jednostka terytorialna	centra kształcenia i doskonalenia zawodowego	placówki kształcenia ustawicznego
Czernica	1	1
Długołęka	1	1
Miękinia	2	0
Oborniki Śląskie	7	0
Oleśnica miasto	3	1
Oława miasto	3	2
Siechnice	1	1
Wrocław	89	23

[172] https://dolnoslaskie.centra-ksztalcenia-zawodowego.edubaza.pl/ (dostęp: 23.02.2025)
[173] Na podstawie Rejestru Szkół i Placówek Oświatowych: https://rspo.gov.pl/ (dostęp: 23.02.2025)

jednostka terytorialna	centra kształcenia i doskonalenia zawodowego	placówki kształcenia ustawicznego
WrOF (suma)	107	29

Źródło: opracowanie własne na podstawie https://dolnoslaskie.centra-ksztalcenia-zawodowego.edubaza.pl/ oraz https://rspo.gov.pl/ (dostęp: 23.01.2025)

2.2.6. Analiza przepływów międzygminnych z zakresie rynku pracy

Przedstawiciele samorządów, uczestniczący w badaniach jakościowych wskazali, że przeważająca większość mieszkańców gmin ościennych pracuje we Wrocławiu, na co wskazują liczne zatory komunikacyjne w godzinach szczytu na drogach dojazdowych do miasta[174].

Z analizy danych dotyczących dojazdów do pracy w świetle wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021 wynika, że do gmin i miast tworzących WrOF przyjeżdżało 176,7 tys. osób. Najwięcej do Wrocławia – 99,9 tys., oraz do gminy Kobierzyce – 23,5 tys. osób. Z kolei do pracy wyjeżdżało 117,6 tys., co oznacza różnicę liczby przyjeżdżających i wyjeżdżających wynoszącą 59,1 tys. osób. Najwięcej osób wyjeżdżało z Wrocławia – 32,9 tys., oraz z gminy Długołęka – 10,8 tys. Liczby przedstawione w poniższej tabeli zawierają zarówno wyjazdy/dojazdy w ramach WrOF, jak z i do gmin, i miast spoza WrOF. Bardziej szczegółowe dane przedstawiono w kolejnych tabelach.

Tabela 105. Liczba wyjeżdzających i przyjeżdżających do gmin WrOF do pracy w 2021 r.

jednostka terytorialna	wyjeżdżający z gmin	przyjeżdżający do gmin	saldo
Czernica	5 949	862	-5 087
Długołęka	10 794	5 457	-5 337
Dobroszyce	1 516	869	-647
Jelcz-Laskowice	4 518	7 138	2 620
Kąty Wrocławskie	7 182	8 250	1 068
Kobierzyce	4 678	23 534	18 856
Miękinia	4 669	3 179	-1 490
Oborniki Śląskie	4 605	2 631	-1 974
Oleśnica gmina	3 919	995	-2 924
Oleśnica miasto	5 199	4 727	-472
Oława gmina	3 769	2 861	-908
Oława miasto	5 105	5 547	442
Siechnice	7 847	2 197	-5 650
Sobótka	2 869	1 055	-1 814
Trzebnica	5 084	4 154	-930
Wisznia Mała	2 605	1 402	-1 203
Wrocław	32 925	99 887	66 962
Zawonia	1 170	435	-735
Żórawina	3 204	1 532	-1 672

[174] Raport z badań jakościowych przeprowadzonych w ramach diagnozy WrOF, IB IPC 2025

jednostka terytorialna	wyjeżdżający z gmin	przyjeżdżający do gmin	saldo
WrOF (suma)	117 607	176 712	59 105

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych dotyczących dojazdów do pracy w świetle wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021

Jak wynika z danych demograficznych, proporcjonalnie największy wzrost liczby ludności odnotowano w gminach graniczących z Wrocławiem, szczególnie w Czernicy, Siechnicach, Długołęce i Miękini. Przyczynia się do tego nie tylko dodatni przyrost naturalny, ale przede wszystkim migracja. Daje to podstawy do twierdzenia, że gminy bezpośrednio sąsiadujące z Wrocławiem przejmują wobec niego funkcje osadnicze. Na terenie WrOF zachodzi proces suburbanizacji. Potwierdzeniem są przedstawionej poniżej dane dotyczące liczby osób dojeżdżających do pracy do Wrocławia z obszaru gmin tworzących WrOF.

Tabela 106. Liczba osób dojeżdżających do pracy do Wrocławia z obszaru gmin WrOF w 2021 r.

Gmina zamieszkania - obszar WrOF	liczba osób dojeżdżających do Wrocławia
Długołęka	9 088
Czernica	4 279
Kąty Wrocławskie - obszar wiejski	3 542
Miękinia	3 522
Siechnice - obszar wiejski	3 443
Kobierzyce	3 433
Oleśnica - miasto	2 530
Siechnice - miasto	2 057
Żórawina	2 015
Wisznia Mała	2 006
Oborniki Śląskie - obszar wiejski	1 660
Oława - miasto	1 645
Trzebnica - miasto	1 137
Oleśnica – gmina	1 026
Oborniki Śląskie - miasto	936
Jelcz-Laskowice - miasto	903
Trzebnica - obszar wiejski	880
Oława - gmina	875
Kąty Wrocławskie - miasto	700
Dobroszyce	562
Jelcz-Laskowice - obszar wiejski	520
Zawonia	464
Sobótka - miasto	449
Sobótka - obszar wiejski	396
SUMA	48 068

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych dotyczących dojazdów do pracy w świetle wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021

W poniższej tabeli zaprezentowano liczbę osób dojeżdżających do pracy do Wrocławia spoza WrOF. Wylistowano 20 pierwszych w kolejności.

Tabela 107. Liczba osób dojeżdżających do pracy do Wrocławia spoza WrOF w 2021 r. – 20 pierwszych

gmina zamieszkania - poza obszarem WrOF (pierwsze 20)	liczba osób dojeżdżających do Wrocławia
Legnica	1 045
Wałbrzych	929
Warszawa	897
Łódź	740
Świdnica	711
Brzeg	692
Brzeg Dolny - miasto	653
Strzelin - miasto	627
Kraków	529
Opole	505
Żmigród - miasto	492
Lubin	489
Prusice - obszar wiejski	481
Poznań	473
Wołów - miasto	471
Środa Śląska - obszar wiejski	458
Dzierżoniów	447
Jelenia Góra	429
Strzelin - obszar wiejski	409
Środa Śląska - miasto	398

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych dotyczących dojazdów do pracy w świetle wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021

W kolejnej tabeli zaprezentowano liczbę osób dojeżdżających z Wrocławia do pracy do innych gmin tworzących WrOF oraz do gmin spoza WrOF. Wskazano po 10 pierwszych w kolejności.

Tabela 108. Liczba osób dojeżdżających z Wrocławia do pracy do innych gmin tworzących WrOF oraz do gmin spoza WrOF w 2021 r.

obszar docelowy WrOF	liczba osób dojeżdżających z Wrocławia	obszar docelowy poza WrOF	liczba osób dojeżdżających z Wrocławia
Kobierzyce	8 810	Warszawa	3 315
Kąty Wrocławskie - obszar wiejski	2 243	Kraków	568
Długołęka	2 200	Legnica	392
Miękinia	1 185	Poznań	357
Siechnice - miasto	733	Środa Śląska - obszar wiejski	346
Siechnice - obszar wiejski	699	Brzeg Dolny - miasto	315
Kąty Wrocławskie - miasto	534	Tarnowo Podgórne	286
Wisznia Mała	529	Opole	268
Jelcz-Laskowice - miasto	487	Wałbrzych	256
Żórawina	483	Świdnica	246

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych dotyczących dojazdów do pracy w świetle wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021

W kolejnych tabelach przestawiono liczbę osób wyjeżdżających i dojeżdżających do pracy z uwzględnieniem kolejnych czterech (po Wrocławiu) gmin i miast WrOF. Rozróżniono dojeżdżających i wyjeżdżających zarówno w ramach obszaru funkcjonalnego, jak i gminy i miasta spoza WrOF.

W przypadku gminy Kobierzyce, która jest drugim po Wrocławiu najpopularniejszym miejscem docelowym, najliczniejszą grupą przyjezdnych do pracy (z obszaru WrOF) były osoby zamieszkujące Wrocław. W drugiej kolejności należy wskazać osoby dojeżdżające z obszaru wiejskiego gminy Kąty Wrocławskie, zaś w trzeciej, z gminy Żórawina.

Tabela 109. Liczba osób dojeżdżających do pracy do gminy Kobierzyce z obszaru gmin WrOF w 2021 r. (pierwsze 10)

gmina zamieszkania - obszar WrOF (pierwsze 10)	liczba osób dojeżdżających do gminy Kobierzyce
Wrocław	8 810
Kąty Wrocławskie - obszar wiejski	875
Żórawina	526
Sobótka - obszar wiejski	418
Sobótka - miasto	381
Długołęka	244
Siechnice - obszar wiejski	217
Czernica	168
Siechnice - miasto	164
Kąty Wrocławskie - miasto	162

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych dotyczących dojazdów do pracy w świetle wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021

Biorąc pod uwagę przyjezdnych spoza WrOF, to do gminy Kobierzyce najliczniej dojeżdżały osoby zamieszkujące Wałbrzych.

Tabela 110. Liczba osób dojeżdżających do pracy do gminy Kobierzyce spoza WrOF w 2021 r. (pierwsze 10)

gmina zamieszkania - poza obszarem WrOF (pierwsze 10)	liczba osób dojeżdżających do gminy Kobierzyce
Wałbrzych	773
Łagiewniki	570
Bielawa	536
Dzierżoniów	521
Świdnica	448
Jordanów Śląski	408
Nysa - miasto	245
Ziębice - miasto	225
Ząbkowice Śląskie - miasto	222
Legnica	203

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych dotyczących dojazdów do pracy w świetle wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021

Analizując dojazdy do gminy Kąty Wrocławskie z gmin obszaru WrOF widać, że dojazdy dotyczyły przede wszystkim obszaru wiejskiego gminy. Inaczej jest, gdy pod uwagę weźmiemy dojeżdżających spoza WrOF – większość z nich pracowała w mieście Kąty Wrocławskie.

Tabela 111. Liczba osób dojeżdżających do pracy do gminy Kąty Wrocławskie z obszaru gmin WrOF w 2021 r. (pierwsze 10)

gmina zamieszkania - obszar WrOF (pierwsze 10)	liczba osób dojeżdżających do gminy Kąty Wrocławskie - miasto
Kąty Wrocławskie - obszar wiejski	625
Wrocław	534
Kobierzyce	83
Sobótka - obszar wiejski	54
Miękinia	47
Sobótka - miasto	39
Długołęka	21
Siechnice - obszar wiejski	19
Żórawina	15
Oława - miasto	11
gmina zamieszkania - obszar WrOF (pierwsze 10)	liczba osób dojeżdżających do gminy Kąty Wrocławskie - obszar wiejski
Wrocław	2 243
Kąty Wrocławskie - miasto	230
Kobierzyce	219
Sobótka - obszar wiejski	154
Sobótka - miasto	92
Miękinia	88
Żórawina	65
Długołęka	59
Siechnice - obszar wiejski	56
Czernica	34

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych dotyczących dojazdów do pracy w świetle wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021

Tabela 112. Liczba osób dojeżdżających do pracy do gminy Kąty Wrocławskie spoza WrOF w 2021 r. (pierwsze 10)

gmina zamieszkania - poza obszarem WrOF (pierwsze 10)	liczba osób dojeżdżających do gminy Kąty Wrocławskie - miasto
Kostomłoty	418
Mietków	245
Środa Śląska - obszar wiejski	95
Żarów - miasto	69
Udanin	54
Żarów - obszar wiejski	54
Środa Śląska - miasto	50
Świdnica	27

Wałbrzych	26
Jaworzyna Śląska - miasto	17
gmina zamieszkania - poza obszarem WrOF (pierwsze 10)	liczba osób dojeżdżających do gminy Kąty Wrocławskie - obszar wiejski
Kostomłoty	138
Mietków	87
Ziębice - miasto	83
Dzierżoniów	82
Bielawa	81
Łagiewniki	79
Świdnica	73
Legnica	67
Strzelin - miasto	60
Jordanów Śląski	59

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych dotyczących dojazdów do pracy w świetle wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021

Z podobną sytuacją mamy do czynienia w przypadku gminy Jelcz-Laskowice - mieszkańcy gmin obszaru WrOF dojeżdżali przede wszystkim z obszaru wiejskiego gminy. Inaczej jest, gdy pod uwagę weźmiemy dojeżdżających spoza WrOF – większość z nich pracowała na obszarze miejskim gminy Jelcz-Laskowice.

Tabela 113. Liczba osób dojeżdżających do pracy do gminy Jelcz-Laskowice z obszaru gmin WrOF w 2021 r. (pierwsze 10)

gmina zamieszkania - obszar WrOF (pierwsze 10)	liczba osób dojeżdżających do gminy Jelcz-Laskowice - miasto
Jelcz-Laskowice - obszar wiejski	1259
Oława – miasto	839
Wrocław	487
Czernica	475
Oława – gmina	405
Oleśnica - miasto	109
Oleśnica – gmina	92
Siechnice - obszar wiejski	45
Siechnice - miasto	43
Kobierzyce	11
gmina zamieszkania - obszar WrOF (pierwsze 10)	liczba osób dojeżdżających do gminy Jelcz-Laskowice - obszar wiejski
Jelcz-Laskowice - miasto	461
Oława - miasto	193
Wrocław	185
Czernica	124
Oława – gmina	72
Długołęka	62
Oleśnica - miasto	52

gmina zamieszkania - obszar WrOF (pierwsze 10)	liczba osób dojeżdżających do gminy Jelcz-Laskowice - miasto
Oleśnica - gmina	28
Długołęka	14
Siechnice - obszar wiejski	11

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych dotyczących dojazdów do pracy w świetle wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021

Tabela 114. Liczba osób dojeżdżających do pracy do gminy Jelcz-laskowice spoza WrOF w 2021 r. (pierwsze 10)

gmina zamieszkania - poza obszarem WrOF (pierwsze 10)	liczba osób dojeżdżających do gminy Jelcz-Laskowice - miasto
Bierutów - obszar wiejski	186
Brzeg	186
Namysłów - obszar wiejski	172
Lubsza	150
Bierutów - miasto	84
Wiązów - obszar wiejski	57
Domaniów	55
Namysłów - miasto	55
Skarbimierz	51
Grodków - miasto	40
gmina zamieszkania - poza obszarem WrOF (pierwsze 10)	liczba osób dojeżdżających do gminy Jelcz-Laskowice - obszar wiejski
Brzeg	108
Bierutów - obszar wiejski	70
Lubsza	43
Namysłów - obszar wiejski	40
Bierutów - miasto	37
Namysłów - miasto	31
Wilków	20
Wałbrzych	19
Skarbimierz	19
Wiązów - obszar wiejski	15

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych dotyczących dojazdów do pracy w świetle wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021

W przypadku miasta Oława, które jest piątym najpopularniejszym miejscem docelowym, najliczniejszą grupą przyjezdnych do pracy były osoby zamieszkujące gminę Oława. W drugiej kolejności należy wskazać osoby dojeżdżające z Wrocławia, zaś w trzeciej, z gminy Jelcz-Laskowice.

Tabela 115. Liczba osób dojeżdżających do pracy do miasta Oława z obszaru gmin WrOF w 2021 r. (pierwsze 10)

gmina zamieszkania - obszar WrOF (pierwsze 10)	liczba osób dojeżdżających do miasta Oława
Oława – gmina	1 636
Wrocław	411
Jelcz-Laskowice - miasto	337
Jelcz-Laskowice - obszar wiejski	189

gmina zamieszkania - obszar WrOF (pierwsze 10)	liczba osób dojeżdżających do miasta Oława
Czernica	99
Siechnice - obszar wiejski	90
Siechnice - miasto	74
Żórawina	41
Oleśnica - miasto	25
Kobierzyce	17

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych dotyczących dojazdów do pracy w świetle wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021

Biorąc pod uwagę przyjezdnych spoza WrOF, to do miasta Oława najliczniej dojeżdżały osoby zamieszkujące gminę Brzeg (województwo opolskie).

Tabela 116. Liczba osób dojeżdżających do pracy do miasta Oława spoza WrOF w 2021 r. (pierwsze 10)

gmina zamieszkania - poza obszarem WrOF (pierwsze 10)	liczba osób dojeżdżających do miasta Oława
Brzeg	504
Domaniów	383
Grodków - obszar wiejski	245
Skarbimierz	211
Wiązów - obszar wiejski	189
Lubsza	141
Grodków - miasto	120
Wiązów - miasto	70
Skoroszyce	57
Strzelin - miasto	53

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych dotyczących dojazdów do pracy w świetle wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021

W kolejnych tabelach zaprezentowano liczbę osób wyjeżdżających do pracy z uwzględnieniem kolejnych czterech (po Wrocławiu) gmin i miast WrOF. Rozróżniono wyjeżdżających zarówno w ramach obszaru funkcjonalnego, jak i gmin i miast spoza WrOF.

W przypadku gminy Długołęka, która była drugim po Wrocławiu najliczniej opuszczanym w celach zarobkowych miejscem, najczęstszym miejscem docelowym na obszarze WrOF był Wrocław. W drugiej kolejności należy wskazać Kobierzyce, zaś w trzeciej, miasto Oleśnicę.

Tabela 117. Liczba osób wyjeżdżających do pracy z gminy Długołęka do gmin z obszaru gmin WrOF w 2021 r. (pierwsze 10)

gmina docelowa - obszar WrOF (pierwsze 10)	liczba osób wyjeżdżających z gminy Długołęka
Wrocław	9088
Kobierzyce	244
Oleśnica - miasto	179
Jelcz-Laskowice - miasto	62
Kąty Wrocławskie - obszar wiejski	59

gmina docelowa - obszar WrOF (pierwsze 10)	liczba osób wyjeżdżających z gminy Długołęka
Czernica	59
Wisznia Mała	52
Siechnice - miasto	47
Trzebnica - miasto	43
Dobroszyce	33

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych dotyczących dojazdów do pracy w świetle wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021

Biorąc pod uwagę obszar poza WrOF, to mieszkańcy gminy Długołęka najliczniej dojeżdżali do Warszawy.

Tabela 118. Liczba osób wyjeżdżających do pracy z gminy Długołęka do gmin spoza WrOF w 2021 r. (pierwsze 10)

gmina docelowa poza WrOF (pierwsze 10)	liczba osób wyjeżdżających z gminy Długołęka
Warszawa	181
Poznań	24
Kraków	20
Brzeg Dolny - miasto	16
Legnica	16
Opole	16
Świdnica	15
Łódź	14
Dzierżoniów	13
Lubin	12

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych dotyczących dojazdów do pracy w świetle wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021

Analizując wyjazdy z gminy Siechnice do gmin obszaru WrOF widać, że mieszkańcy, zarówno z obszaru miejskiego, jak i wiejskiego, dojeżdżali przede wszystkim do Wrocławia, do miejsc na obszarze gminy Siechnice, gminy Kobierzyce oraz miasta Oława. Częściej wyjeżdżały osoby zamieszkujące obszar wiejski gminy.

Tabela 119. Liczba osób wyjeżdżających do pracy z gminy Siechnice do gmin z obszaru gmin WrOF w 2021 r. (pierwsze 10)

gmina docelowa - obszar WrOF (pierwsze 10)	liczba osób wyjeżdżających z gminy Siechnice - miasto
Wrocław	2 057
Siechnice - obszar wiejski	202
Kobierzyce	164
Oława - miasto	74
Oława - gmina	48
Jelcz-Laskowice - miasto	43
Żórawina	37
Czernica	36
Kąty Wrocławskie - obszar wiejski	27

Długołęka	25

gmina docelowa - obszar WrOF (pierwsze 10)	liczba osób wyjeżdżających z gminy Siechnice - obszar wiejski
Wrocław	3 443
Siechnice - miasto	494
Kobierzyce	217
Oława - miasto	90
Żórawina	86
Kąty Wrocławskie - obszar wiejski	56
Długołęka	49
Jelcz-Laskowice - miasto	45
Oława - gmina	42
Czernica	20

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych dotyczących dojazdów do pracy w świetle wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021

Biorąc pod uwagę obszar poza WrOF, to mieszkańcy gminy Siechnice najliczniej dojeżdżali do Warszawy. Częściej wyjeżdżały osoby zamieszkujące obszar wiejski gminy.

Tabela 120. Liczba osób wyjeżdżających do pracy z gminy Siechnice do gmin spoza WrOF w 2021 r. (pierwsze 10)

gmina docelowa poza WrOF (pierwsze 10)	liczba osób wyjeżdżających z gminy Siechnice - miasto
Warszawa	47
Opole	9
Skarbimierz	8
Poznań	8
Tarnowo Podgórne	6
Wałbrzych	5
Kraków	5
Kostrzyn - miasto	5
Głogów	4
Radwanice	4

gmina docelowa poza WrOF (pierwsze 10)	liczba osób wyjeżdżających z gminy Siechnice - obszar wiejski
Warszawa	73
Strzelin - miasto	21
Kraków	13
Legnica	8
Wałbrzych	8
Opole	8
Domaniów	7
Katowice	7
Lubin	6
Brzeg	5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych dotyczących dojazdów do pracy w świetle wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021

Analizując wyjazdy z gminy Kąty Wrocławskie do gmin obszaru WrOF widać, że mieszkańcy, zarówno z obszaru miejskiego, jak i wiejskiego, dojeżdżali przede wszystkim do Wrocławia, do miejsc na obszarze gminy Kąty Wrocławskie oraz gminy Kobierzyce. Częściej wyjeżdżały osoby zamieszkujące obszar wiejski gminy.

Tabela 121. Liczba osób wyjeżdżających do pracy z gminy Kąty Wrocławskie do gmin z obszaru gmin WrOF w 2021 r. (pierwsze 10)

gmina docelowa - obszar WrOF (pierwsze 10)	liczba osób wyjeżdżających z gminy Kąty Wrocławskie - miasto
Wrocław	700
Kąty Wrocławskie - obszar wiejski	230
Kobierzyce	162
Miękinia	16
Długołęka	7
Sobótka - obszar wiejski	6
Wisznia Mała	4
Siechnice - obszar wiejski	3
-[175]	
-	
gmina docelowa - obszar WrOF (pierwsze 10)	liczba osób wyjeżdżających z gminy Kąty Wrocławskie - obszar wiejski
Wrocław	3 542
Kobierzyce	875
Kąty Wrocławskie - miasto	625
Miękinia	51
Długołęka	46
Żórawina	36
Sobótka - obszar wiejski	23
Wisznia Mała	16
Siechnice - obszar wiejski	16
Sobótka - miasto	11

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych dotyczących dojazdów do pracy w świetle wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021

Biorąc pod uwagę obszar poza WrOF, to mieszkańcy gminy Kąty Wrocławskie najliczniej dojeżdżali do Warszawy, przy czym częściej wyjeżdżały osoby zamieszkujące obszar wiejski gminy.

Tabela 122. Liczba osób wyjeżdżających do pracy z gminy Kąty Wrocławskie do gmin spoza WrOF w 2021 r. (pierwsze 10)

gmina docelowa poza WrOF (pierwsze 10)	liczba osób wyjeżdżających z gminy Kąty Wrocławskie - miasto
Warszawa	41

[175] Wyniki NSP pomijają wartości poniżej 3

gmina docelowa poza WrOF (pierwsze 10)	liczba osób wyjeżdżających z gminy Kąty Wrocławskie - miasto
Kostomłoty	21
Mietków	12
Środa Śląska - miasto	9
Legnica	9
Poznań	9
Łódź	6
Środa Śląska - obszar wiejski	5
Żarów - miasto	5
Wałbrzych	4
gmina docelowa poza WrOF (pierwsze 10)	liczba osób wyjeżdżających z gminy Kąty Wrocławskie - obszar wiejski
Warszawa	107
Świdnica	23
Środa Śląska - obszar wiejski	20
Wałbrzych	18
Mietków	17
Legnica	16
Kostomłoty	15
Środa Śląska - miasto	11
Kraków	11
Łódź	10

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych dotyczących dojazdów do pracy w świetle wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021

W przypadku gminy Czernica, piątej najliczniej opuszczanej w celach zarobkowych gminy WrOF, najczęstszym miejscem docelowym na obszarze WrOF był Wrocław. W drugiej kolejności należy wskazać obszar miejski gminy Jelcz-Laskowice.

Tabela 123. Liczba osób wyjeżdżających do pracy z gminy Czernica do gmin z obszaru gmin WrOF w 2021 r. (pierwsze 10)

gmina docelowa obszar WrOF (pierwsze 10)	liczba osób wyjeżdżających z gminy Czernica
Wrocław	4 279
Jelcz-Laskowice - miasto	475
Długołęka	175
Kobierzyce	168
Jelcz-Laskowice - obszar wiejski	124
Oława – miasto	99
Siechnice - miasto	75
Siechnice - obszar wiejski	45
Kąty Wrocławskie - obszar wiejski	34
Oława – gmina	28

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych dotyczących dojazdów do pracy w świetle wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021

Biorąc pod uwagę obszar poza WrOF, to mieszkańcy gminy Czernica najliczniej dojeżdżali do Warszawy.

Tabela 124. Liczba osób wyjeżdżających do pracy z gminy Czernica do gmin spoza WrOF w 2021 r. (pierwsze 10)

gmina docelowa poza WrOF (pierwsze 10)	liczba osób wyjeżdżających z gminy Czernica
Warszawa	100
Kraków	13
Strzelin - miasto	10
Legnica	10
Wałbrzych	9
Poznań	8
Lubin	7
Opole	7
Kostrzyn - miasto	7
Tarnowo Podgórne	7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych dotyczących dojazdów do pracy w świetle wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021

2.2.7. Podsumowanie

- W porównaniu do czerwca 2023 roku, w analogicznym okresie roku 2024, liczba pracujących w miastach i gminach WrOF wzrosła. Największą liczbę pracujących notowano we Wrocławiu, a w drugiej kolejności w gminie Długołęka.
- Największą liczbę pracujących (na 1000 mieszkańców) notowała gmina Jelcz-Laskowice (492). Na drugiej pozycji znalazł się Wrocław (491), a na trzecim miasto Oława (468). Najniższą wartością wskaźnika charakteryzowały się gminy: Miękinia, Sobótka, Oborniki Śląskie.
- Pod kątem liczby dostępnych ofert pracy (według stanu na dzień 21.01.2025 roku) wyróżniały się gmina Kobierzyce oraz miasto Wrocław. W przypadku gminy Kobierzyce, a także gminy Trzebnica i miasta Oława, w których oferowano stosunkowo dużo miejsc pracy, wakaty w większości dotyczyły stanowisk związanych z produkcją, takich jak: pracownik produkcji, pracownik wspomagający prace produkcyjne. W przypadku Wrocławia dostępne stanowiska pracy były bardzo zróżnicowane.
- Do deficytowych na obszarze WrOF należy zaliczyć zawody związane z branżą budowlaną, przemysłem, edukacją. Analizując różnice pomiędzy prognozą na rok 2025 a na rok 2018 widać, że w zestawieniu dla roku 2018, wśród deficytowych, znajdują się zawody powiązane z sektorem ICT. Aktualne prognozy nie przewidują trudności w zapełnieniu wakatów w tym sektorze.
- W porównaniu do 2018 roku liczba bezrobotnych zarejestrowanych na obszarze WrOF spadła o 12,9%. Negatywnym zjawiskiem jest utrzymujący się stosunkowo wysoki odsetek osób

pozostających bez pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat. Najwyższą wartość wskaźnika w roku 2024 odnotowano w gminie Zawonia – 51%.

- Najmniej korzystną relacją liczby osób bezrobotnych do liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym charakteryzowały się miasto i gmina Oława. Średnia wartość wskaźnika dla całego WrOF, w porównaniu do całego województwa dolnośląskiego oraz kraju, była korzystna.
- Obszar WrOF objęty jest działaniami pięciu powiatowych urzędów pracy. Na obszarze działa w sumie 1 086 agencji zatrudnienia, 588 instytucji szkoleniowych, 107 centrów kształcenia i doskonalenia zawodowego oraz 29 placówek kształcenia ustawicznego. Placówki te zlokalizowane są przede wszystkim we Wrocławiu oraz gminach Kobierzyce i Długołęka.
- W roku 2021 do gmin i miast tworzących WrOF do pracy przyjeżdżało więcej osób, aniżeli wyjeżdżało. Miejscami docelowymi przyjezdnych były najczęściej: Wrocław, gmina Kobierzyce, gmina Kąty Wrocławskie, gmina Jelcz-Laskowice oraz miasto Oława. Natomiast najwięcej osób wyjeżdżało z Wrocławia, gmin Długołęka, Siechnice, Kąty Wrocławskie i Czernica.
- Do pracy do Wrocławia, z obszaru WrOF, najczęściej dojeżdżali mieszkańcy gminy Długołęka. Natomiast spoza WrOF – z Legnicy. Z kolei mieszkańcy Wrocławia najliczniej wyjeżdżali do pracy w gminie Kobierzyce, a poza WrOF, do pracy w Warszawie.

2.3. Turystyka

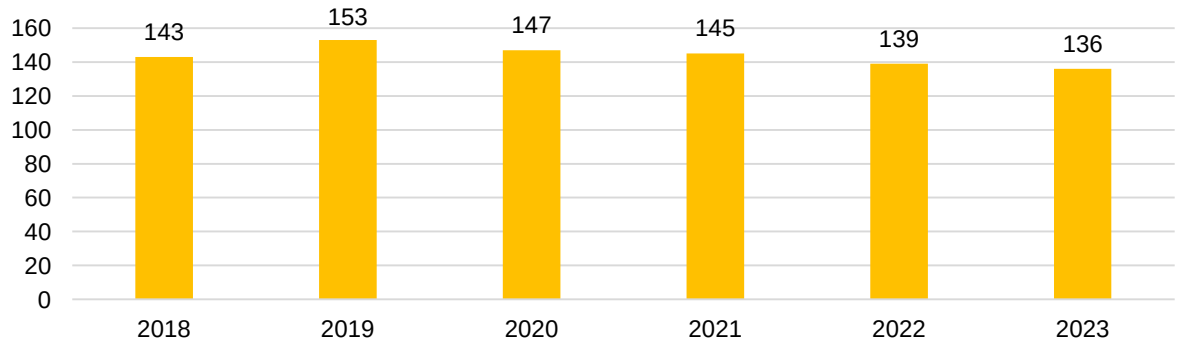
2.3.1. Infrastruktura noclegowa

W roku 2023 na obszarze WrOF funkcjonowało 136 obiektów noclegowych, w tym 130 całorocznych. Większość, bo 92 zlokalizowane były we Wrocławiu. Spośród pozostałych gmin najwięcej obiektów działało w gminie Kobierzyce (8 obiektów) i mieście Oława (6 obiektów). W 2023 roku obiektami noclegowymi nie dysponowały gminy: Dobroszyce, Zawonia oraz Wisznia Mała (w przypadku tej gminy brak jest obiektów noclegowych w całym okresie 2018-2023).

Ze wspomnianych 136 obiektów, 96 stanowiły obiekty hotelowe. Liczba obiektów klasyfikowanych jako obiekty noclegowe krótkotrwałego zakwaterowania wynosiła 37 i na terenie WrOF były to: 1 schronisko młodzieżowe (Wrocław), 1 schronisko młodzieżowe szkolne (gmina Oborniki Śląskie), 1 ośrodek kolonijny (Wrocław), 4 ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe (Wrocław oraz gmina Sobótka), 15 hosteli (Wrocław), 1 zespół domków turystycznych (gmina Oborniki Śląskie), 5 pokoi gościnnych i kwater turystycznych (gminy: Jelcz-Laskowice, Czernica, Kąty Wrocławskie oraz Wrocław), oraz 9 obiektów nieklasyfikowanych. Ponadto, we Wrocławiu oraz gminie Sobótka działały 2 kempingi, a w gminie Oborniki Śląskie1 pole biwakowe.

W porównaniu do roku 2018 ogólna liczba obiektów zmalała o 7, a spadek następował od roku 2020.

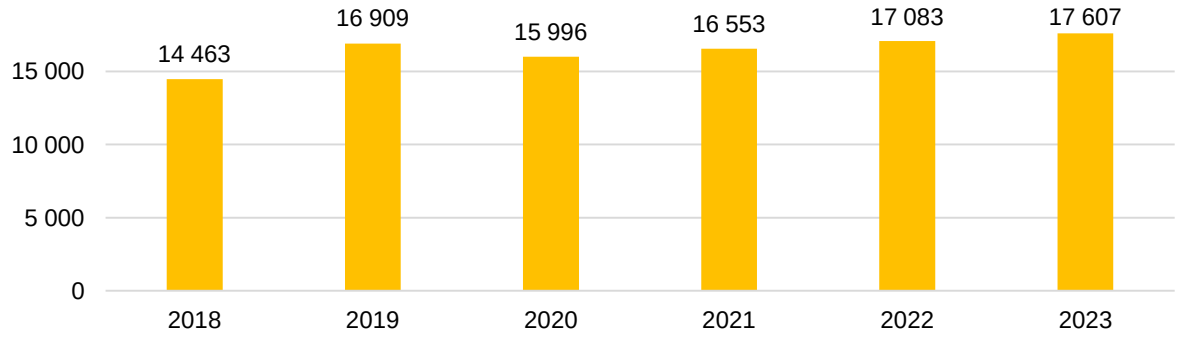
Wykres 23. Liczba obiektów noclegowych na obszarze WrOF w latach 2018-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 24.01.2025)

Wzrosła liczba miejsc noclegowych w obiektach – o 21,7% porównując rok 2023 do roku 2018. Najwięcej (procentowo) miejsc przybyło w gminie Kobierzyce – z 463 do 983 (+112,3%). W niektórych gminach odnotowano spadek (miasto Oleśnica, Dobroszyce, gmina Oleśnica, Jelcz-Laskowice, Miękinia, Oborniki Śląskie). Zdecydowaną większość miejsc (82,3%) oferowały obiekty hotelowe.

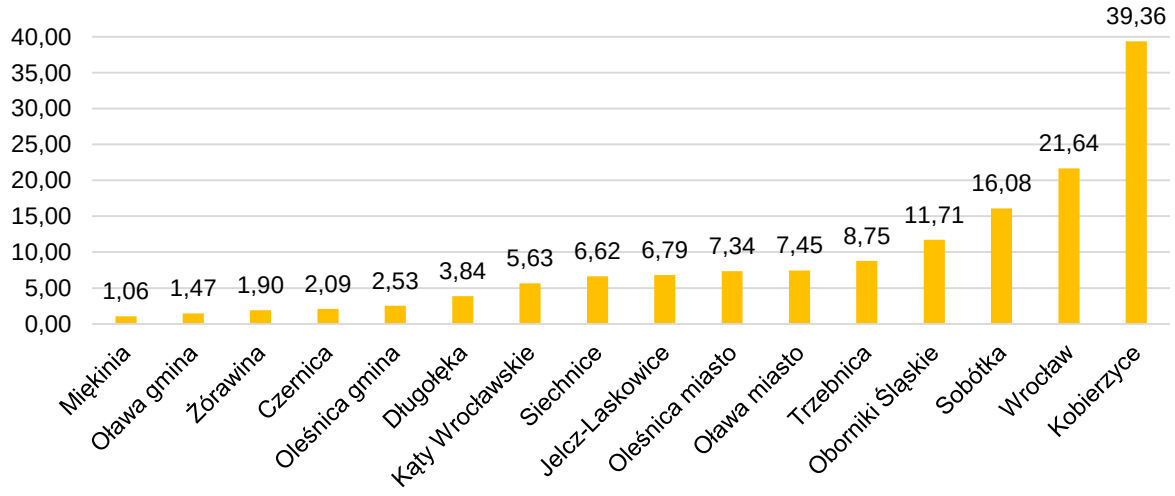
Wykres 24. Liczba miejsc w obiektach noclegowych na obszarze WrOF w latach 2018-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 24.01.2025)

Największą liczbą miejsc noclegowych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w 2023 roku charakteryzowała się gmina Kobierzyce (39,36), a najniższą gmina Miękinia (1,06). Średnia wartość dla całego WrOF wynosiła 16,44, a powyżej tej wartości znajdowały się, tylko dwie jednostki – Kobierzyce oraz Wrocław.

Wykres 25. Liczba miejsc w obiektach noclegowych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców na obszarze WrOF w 2023 r.*

*nie uwzględniono gmin, w których w roku 2023 nie było miejsc noclegowych (gminy: Dobroszyce, Wisznia Mała, Zawonia)

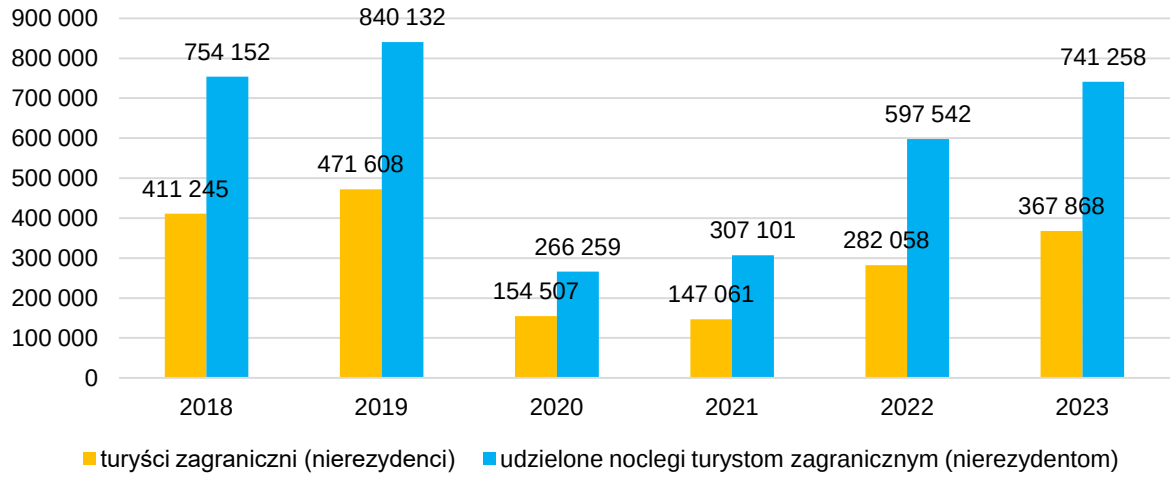
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 24.01.2025)

W roku 2023 obiekty noclegowe zlokalizowane na obszarze WrOF odwiedziło 367,9 tys. turystów zagranicznych, którzy skorzystali w sumie z 741,3 tys. noclegów (co daje średnio 2 noclegi na jedną osobę). Liczby te spadły w porównaniu do roku 2018, jednak w całym okresie 2018-2023 widoczny jest duży spadek w latach 2020-2021, czyli w okresie pandemii (pandemia wirusa COVID-19 i będące jej konsekwencją – obawa przed zachorowaniem oraz ogólnokrajowe restrykcje – zahamowały dotychczasowy intensywny rozwój sektora turystycznego i doprowadziły do kryzysu w branży). Pięć głównych destynacji zagranicznych turystów w roku 2023 to: Wrocław (331 tys.), gmina Kobierzyce (18,6 tys.), gmina Kąty Wrocławskie (3,7 tys.), gmina Długołęka (2,2 tys.) oraz gmina Jelcz-Laskowice (2,2 tys.).

Na zmianę wielkości i struktury ruchu turystycznego wpływa, również wojna w Ukrainie. Obłożenie hoteli spadło, ale ceny pozostały stosunkowo stabilne, zwłaszcza w stolicach państw europejskich sąsiadujących z krajami zaangażowanymi w wojnę. Z czasem migracja miała pozytywny wpływ na sektor hotelarski, zwiększając popyt turystyczny i wykorzystanie bazy hotelowej.[176]

[176] https://podroze.onet.pl/aktualnosci/wojna-zmienia-turystyke-w-europie-eksperci-wyciagneli-wnioski/w4dv948 (dostęp: 27.03.2025)

Wykres 26. Liczba turystów zagranicznych i udzielonych im noclegów na obszarze WrOF w latach 2018-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 24.01.2025)

Ze względu na ograniczone dane, informacje na temat ogółu liczby turystów korzystających z noclegów oraz liczby tych noclegów przedstawiono w ujęciu powiatowym (pod uwagę wzięto wyłącznie powiaty, w których zlokalizowana jest przynajmniej jedna gmina WrOF).

Dane historyczne ukazują spadek liczby turystów w każdym powiecie, poza wrocławskim. Był on szczególnie widoczny w latach pandemicznych.

Najwięcej, bo około 90% wszystkich przyjezdnych zza granicy[177] oraz 84% turystów w ogóle, skorzystało z noclegu we Wrocławiu. W drugiej kolejności, najczęściej odwiedzano powiat wrocławski. Podobnie było w przypadku liczby udzielonych noclegów, co jest efektem największej dostępności miejsc noclegowych właśnie w tych lokalizacjach. Warto dodać, że stopień wykorzystania miejsc noclegowych dostępnych we Wrocławiu był wyższy niż przeciętnie w województwie. W roku 2023 było to 44,7% wobec 40,5%. Taki stan utrzymywał się przez cały okres 2018-2023, poza rokiem 2020, kiedy to wartość dla województwa była nieznacznie wyższa niż w mieście (26,3% wobec 26% we Wrocławiu).

Tabela 125. Turyści korzystający z obiektów noclegowych w latach 2018-2023

powiat	2018	2019	2020	2021	2022	2023	% w ogólnej liczbie turystów w 2023	zmiana 2023 wobec 2018
oleśnicki	47 052	47 245	24 607	24 678	33 474	37 328	2,5%	-20,7%
oławski	35 168	31 903	15 237	17 319	26 892	31 403	2,1%	-10,7%
średzki	5 159	3 076	1 617	1 760	10 177	5 147	0,3%	-0,2%
trzebnicki	25 791	28 814	11 142	14 828	24 496	24 623	1,6%	-4,5%

[177] Najczęściej byli to przyjezdni z Niemiec (110,9 tys.), Ukrainy (40,2 tys.) i Niemiec (36,6 tys.) – dotyczy roku 2023

powiat	2018	2019	2020	2021	2022	2023	% w ogólnej liczbie turystów w 2023	zmiana 2023 wobec 2018
wrocławski	72 448	79 486	44 590	49 512	107 558	149 465	9,8%	106,3%
Wrocław	1 281 556	1 401 007	595 131	757 954	1 192 944	1 272 227	83,7%	-0,7%
SUMA	1 467 174	1 591 531	692 324	866 051	1 395 541	1 520 193	100,0%	3,6%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 24.01.2025)

Tabela 126. Turyści zagraniczni korzystający z obiektów noclegowych w latach 2018-2023

powiat	2018	2019	2020	2021	2022	2023	% w ogólnej liczbie turystów w 2023	zmiana 2023 wobec 2018
oleśnicki	6 472	6 247	2 243	1 951	2 240	4 229	1,1%	-34,7%
oławski	7 873	5 466	2 000	1 645	4 199	6 209	1,7%	-21,1%
średzki	202	1	0	148	1 494	671	0,2%	232,2%
trzebnicki	4 838	3 615	879	1 253	1 653	1 479	0,4%	-69,4%
wrocławski	7 509	8 539	3 797	5 478	15 669	27 308	7,4%	263,7%
Wrocław	386 983	450 720	146 880	137 793	259 148	330 989	89,2%	-14,5%
SUMA	413 877	474 588	155 799	148 268	284 403	370 885	100,0%	-10,4%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 24.01.2025)

Tabela 127. Noclegi udzielone turystom w latach 2018-2023

powiat	2018	2019	2020	2021	2022	2023	% w ogólnej liczbie noclegów w 2023	zmiana 2023 wobec 2018
oleśnicki	76 159	73 051	40 455	43 311	58 661	66 215	2,5%	-13,1%
oławski	69 727	59 468	30 383	36 131	53 178	64 375	2,4%	-7,7%
średzki	15 122	10 401	4 949	6 068	22 653	12 853	0,5%	-15,0%
trzebnicki	42 582	45 378	22 012	32 543	40 103	41 398	1,6%	-2,8%
wrocławski	146 969	151 458	91 692	102 619	194 649	261 582	9,8%	78,0%
Wrocław	2 049 338	2 258 982	998 134	1 381 706	2 150 386	2 224 212	83,3%	8,5%
SUMA	2 399 897	2 598 738	1 187 625	1 602 378	2 519 630	2 670 635	100,0%	11,3%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 24.01.2025)

Tabela 128. Noclegi udzielone turystom zagranicznym w latach 2018-2023

powiat	2018	2019	2020	2021	2022	2023	% w ogólnej liczbie noclegów w 2023	zmiana 2023 wobec 2018
oleśnicki	10 447	9 073	3 090	3 070	4 729	7 475	1,0%	-28,4%
oławski	15 902	11 335	4 714	3 786	9 276	13 026	1,7%	-18,1%
średzki	408	5	0	290	3 218	1 465	0,2%	259,1%
trzebnicki	10 144	7 319	3 124	4 924	3 984	3 418	0,5%	-66,3%
wrocławski	20 350	21 685	9 510	12 200	27 399	46 618	6,2%	129,1%
Wrocław	701 906	795 376	247 386	284 765	554 258	674 739	90,4%	-3,9%
SUMA	759 157	844 793	267 824	309 035	602 864	746 741	100,0%	-1,6%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 24.01.2025)

Analizując sytuację we Wrocławiu na tle województwa dolnośląskiego widać, że zmienia się ona w zależności od rodzaju przyjętego do analizy wskaźnika. Miasto wypada korzystniej pod względem liczby turystów korzystających z noclegów oraz liczby noclegów udzielonych turystom zagranicznym (w relacji do liczby mieszkańców). Natomiast w województwie obserwuje się wyższy wskaźnik liczby obiektów noclegowych, miejsc noclegowych oraz noclegów udzielonych turystom krajowym.

Tabela 129. Wskaźniki obrazujące wielkość i wykorzystanie bazy noclegowej w 2023 r.

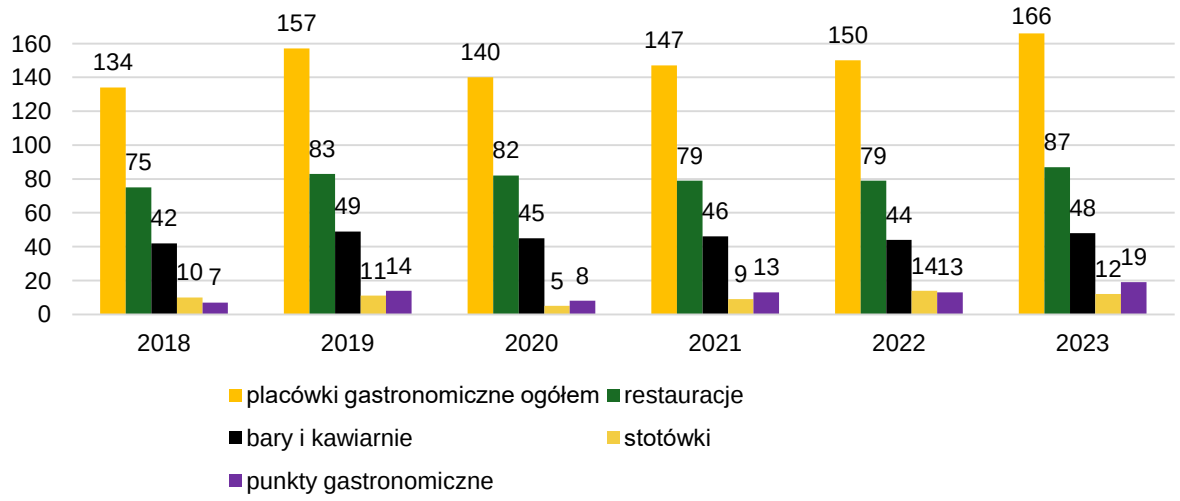
wskaźnik	DOLNOŚLĄSKIE	Wrocław
miejsca noclegowe na 1000 ludności	26,3	21,6
udzielone noclegi na 1000 ludności	3 676,2	3 299,4
turyści korzystający z noclegów na 1000 ludności	1 455,6	1 887,2
noclegi udzielone turystom krajowym w turystycznych obiektach noclegowych ogółem na 10 tys. mieszkańców	31 153,0	22 985,0
udzielone noclegi turystom zagranicznym w turystycznych obiektach noclegowych na 10 tys. mieszkańców	5 609,0	10 009,0
turystyczne obiekty noclegowe ogółem na 10 tys. ludności	3,2	1,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp 24.01.2025)

2.3.2. Wyposażenie obiektów

Turystyczne obiekty noclegowe zlokalizowane na obszarze WrOF w roku 2023 dysponowały łącznie 166 placówkami gastronomicznymi. W porównaniu do roku 2018 ich liczba wzrosła o 32. Nieco ponad połowę (52,4%) placówek stanowiły restauracje, a 29% bary i kawiarnie.

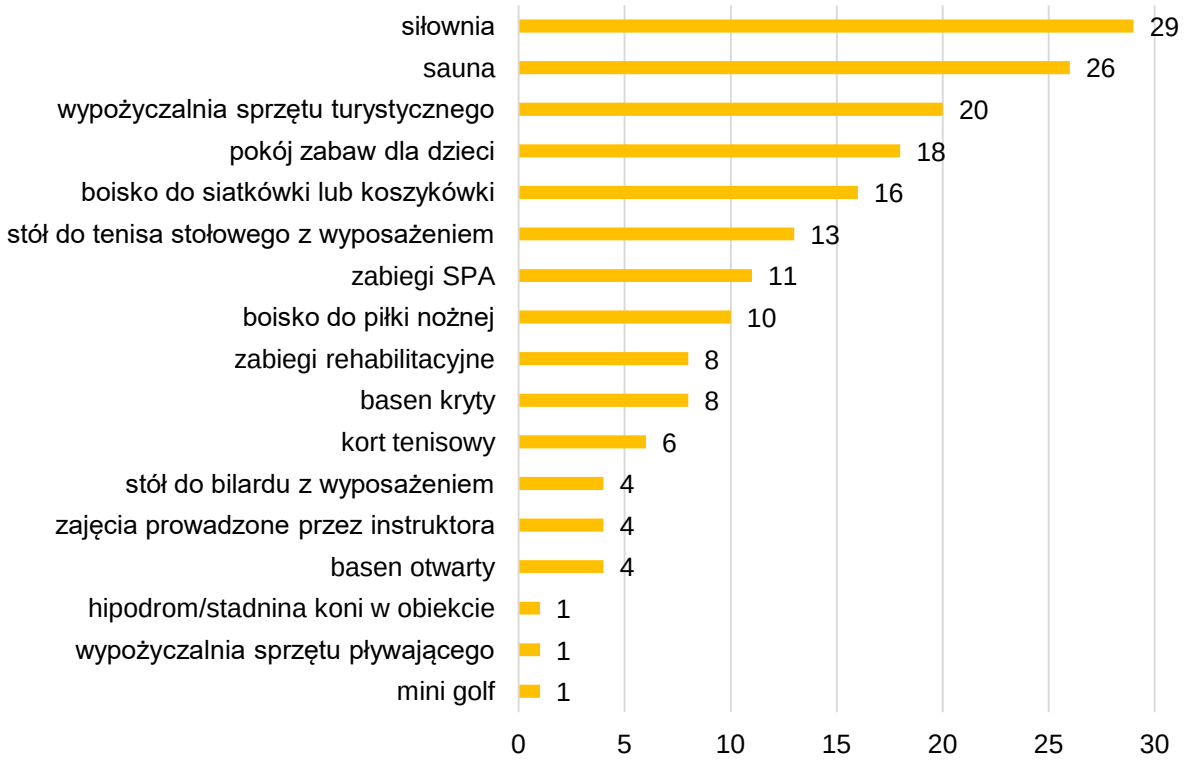
Wykres 27. Placówki gastronomiczne w turystycznych obiektach noclegowych na obszarze WrOF w latach 2018-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 27.01.2025)

Według danych GUS za rok 2021 (ostatnie dostępne), najwięcej obiektów wyposażonych było w siłownię oraz saunę (biorąc pod uwagę zaplecze sportowo-rekreacyjne). Poza Wrocławiem, najczęściej wyposażone w tego rodzaju infrastrukturę były obiekty zlokalizowane w gminie Oborniki Śląskie oraz mieście Oława.

Wykres 28. Obiekty na obszarze WrOF posiadające zaplecze sportowo-rekreacyjne w 2021 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 27.01.2025)

Biorąc pod uwagę dostosowanie do potrzeb osób z niepełnosprawnością ruchową, to takimi udogodnienia dysponowały obiekty zlokalizowane w 9 z 19 miast i gmin WrOF: mieście Wrocław, Oława i Oleśnica, oraz gminach: Oleśnica, Oława, Oborniki Śląskie, Trzebnica, Długołęka, Kobierzyce.

Wykres 29. Obiekty na obszarze WrOF wyposażone w udogodnienia dla osób niepełnosprawnych ruchowo w 2021 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 27.01.2025)

W roku 2023 miasto Wrocław realizowało program pn. „Rozwój turystyki biznesowej i wzmocnienie potencjału konferencyjno-kongresowego Wrocławia jako lokalnego produktu turystycznego w latach 2022–2024”. Celem programu było wzmocnienie potencjału konferencyjno-kongresowego Wrocławia

poprzez wzbogacenie oferty turystyki biznesowej skierowanej do szerokiej grupy uczestników i obserwatorów.

Dla rozwoju turystyki biznesowej istotna jest baza obiektów z zapleczem konferencyjnym. W 2021 roku wg GUS we Wrocławiu (ostatnie dostępne dane, GUS zbiera dane co 4 lata) było 188 sal konferencyjnych z łączną liczbą 8 374 miejsc. W latach 2017–2021 liczba obiektów konferencyjnych we Wrocławiu wzrosła, jednakże równolegle nastąpił spadek liczby miejsc w salach, łącznie o 7%. Spadki odnotowano również w Łodzi (o 4%) i Poznaniu (o 23%).

Poza Wrocławiem, obiektami z zapleczem konferencyjnym, w roku 2021, dysponowały: miasto Oława, gmina Oborniki Śląskie (po 3 obiekty, w sumie 7 sal), miasto Oleśnica, gmina Długołęka, gmina Kąty Wrocławskie, gmina Kobierzyce (po 2 obiekty, w sumie 18 sal), oraz gminy Czernica Oleśnica, Oława, Trzebnica, Zawonia oraz Żórawina (po jednym obiekcie, w sumie 12 sal).

Jednym z najważniejszych i najbardziej rozpoznawalnych obiektów konferencyjnych we Wrocławiu jest kompleks Hali Stulecia. W 2023 roku najważniejszymi wydarzeniami zorganizowanymi w obiekcie były m.in.: Made in Wro, SQL Days, Szczyt Cyfrowy IGF Polska 2023, Porsche Parade 2023, Networking 3.0 czy Wrocław Hip Hop Festival. W kompleksie Hali Stulecia odbyły się również liczne kongresy, m.in. Kongres Medycyny Sportowej EFSMA, 43. Kongres Polskiego Lekarskiego Towarzystwa Radiologicznego. Innymi znaczącymi wydarzeniami były festiwal 3-Majówka, Beksiński Live oraz Noc pokazów. Łącznie w kompleksie Hali Stulecia zrealizowano w 2023 roku 246 wydarzeń.

Wielofunkcyjnym obiektem oferującym szeroki wachlarz możliwości organizacji różnorodnych wydarzeń oraz spotkań biznesowych jest Tarczyński Arena Wrocław (Stadion Wrocław). W 2023 roku obiekt zanotował rekordową liczbę ok. 750 tys. odwiedzających podczas niemal 200 wydarzeń.[178]

Dla osób podróżujących służbowo ważna jest możliwość komfortowej pracy, np. w pokoju hotelowym. Brak jest szczegółowych i kompletnych danych na temat tego rodzaju wyposażenia, natomiast posługując się popularną wyszukiwarką obiektów noclegowych[179], tylko w samym Wrocławiu odnajdujemy 75 obiektów, które oferują swoim gościom bezpłatne Wi-Fi, biurko, a także transfer z lotniska.

2.3.3. Walory turystyczne i oferta turystyczna

Głównym ośrodkiem turystycznym WrOF jest Wrocław, który stanowi rdzeń turystyczny, jest miastem mającym wpływ na rozwój turystyki w całym województwie dolnośląskim. Miasto bezsprzecznie

[178] Raport o stanie gminy Wrocław za 2023 rok
[179] Booking.com (stan na dzień 18.02.2025)

odgrywa rolę „rozdzielnika" ruchu turystycznego. Jest węzłem komunikacyjnym o znaczeniu międzynarodowym, siedziba licznych biur turystycznych oraz ośrodek dysponujący największą bazą noclegową, w tym obiektami o wysokim standardzie. Najwięcej atrakcji i zabytków na obszarze WrOF znajduje się we Wrocławiu. W roku 2016 miasto nosiło miano Europejskiej Stolicy Kultury. Zorganizowano w nim cykl imprez oraz wydarzeń, mających na celu ukazanie życia kulturalnego miasta, całego regionu i Polski. W 2021 roku Wrocław dołączył do grona miast (m.in. Gdańska, Łodzi, Poznania czy Warszawy), w których działają lokalne organizacje turystyczne - w listopadzie 2021 roku powołano tam Wrocławską Organizację Turystyczną (WROT), która współpracuje z Polską Organizacją Turystyczną.

Za atrakcyjnością turystyczną obszaru WrOF przemawiają przede wszystkim walory przyrodnicze m.in. występowanie obszarów chronionych – parków krajobrazowych „Dolina Baryczy", „Dolina Bystrzycy" czy Ślężańskiego Parku Krajobrazowego, rezerwatów przyrody (m.in. Góra Ślęża, Grodzisko Ryczyńskie, Zwierzyniec), obszarów Natura 2000, czy zespołów przyrodniczo-krajobrazowych. Gminy Kąty Wrocławskie, Sobótka i Wisznia Mała odznaczają się wysokimi walorami przyrodniczymi z uwagi na wysoki stopień pokrycia formami ochrony przyrody. Czynnikami wpływającym na atrakcyjność turystyczną, oprócz wskazanych powyżej są występujące na tym terenie zabytki i pomniki historii oraz obiekty i atrakcje turystyczne, wśród których można wskazać zamki, dwory i pałace, parki i ogrody, bulwary, przystanie, porty. Na obszarze WrOF występują również obiekty sakralne – kościoły, sanktuaria, synagogi, kaplice i cmentarze. Atrakcyjność obszaru podnoszą, również występujące we WrOF tematyczne rzeźby – krasnale (Wrocław), koty (Trzebnica), zające (Zajączków - Oborniki Śląskie) czy autobusy (Jelcz-Laskowice), które stanowią atrakcję głównie dla młodszych turystów.[180]

Atrakcyjność turystyczną WrOF kształtują również znaczące zasoby dziedzictwa kulturowego, o których szerzej napisano w rozdziale *3.12. Ochrona dziedzictwa kulturowego*. Wskazuje to na duże możliwości uprawiania turystyki historycznej.

W roku 2023 łączna powierzchnia terenów zielonych na obszarze WrOF (parków spacerowo wypoczynkowych i lasów gminnych) wynosiła 2 164 ha. W porównaniu do roku 2018 wielkość ta wzrosła nieznacznie. Niemal 80% parków i 85% lasów zlokalizowanych było na obszarze Wrocławia. W przypadku parków, stosunkowo dużą powierzchnią charakteryzowała się gmina Kobierzyce (54,5 ha, tj. 5,3% ogółu powierzchni parków WrOF), a w przypadku lasów gminnych, gmina Trzebnica (43,7 ha, tj. 3,8% ogółu powierzchni lasów gminnych WrOF).

[180] Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2021-2027 – część diagnostyczna

Tabela 130. Tereny zieleni na obszarze WrOF w latach 2018-2023 (ha)

tereny zieleni	2018	2019	2020	2021	2022	2023
parki spacerowo - wypoczynkowe	1 010,62	929,72	1 002,55	1 007,87	1 021,92	1 022,06
lasy gminne	1 128,49	1 131,21	1 132,32	1 138,12	1 144,95	1 141,66

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 27.01.2025)

Tu warto zaznaczyć, że stan zieleni (parków) był jednym z dwóch (zaraz po bezpieczeństwem publicznym) elementów jakości życia, wskazywanych przez ankietowanych mieszkańców WrOF, jako najważniejsze[181].

Udział powierzchni terenów zieleni w powierzchni ogółem Polski w latach 2018-2023 pozostawał niemal bez zmian (0,59% w roku 2023 wobec 0,58% w roku 2018). Wartość dla WrOF była widocznie wyższa w porównaniu z województwem dolnośląskim i krajem. Poza Wrocławiem, gdzie wartość wskaźnika w roku 2023 była najwyższa i wynosiła 12,26%, udziałem powierzchni terenów zieleni w powierzchni ogółem wynoszącym więcej niż 1% charakteryzowały się miasta Oleśnica (4,06%) i Oława (3,20%). Z kolej najmniejszym udziałem (poniżej 0,1%) odznaczały się gminy Dobroszyce, Oława Miękinia i Zawonia.

Tabela 131. Udział powierzchni terenów zieleni w powierzchni ogółem w latach 2018-2023 (%)

Jednostka terytorialna	2018	2019	2020	2021	2022	2023
POLSKA	0,58	0,58	0,58	0,58	0,59	0,59
DOLNOŚLĄSKIE	0,81	0,79	0,80	0,81	0,83	0,83
WrOF (średnia)	1,35	1,26	1,28	1,28	1,30	1,30

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 27.01.2025)

Średnia powierzchnia terenów zieleni ogółem na 1 mieszkańca WrOF[182] w roku 2023 wynosiła 27,5 m^2, a więc o 21,7 m^2 mniej niż w kraju oraz o 30,2 m^2 mniej niż w województwie dolnośląskim. Najwyższą wartością wskaźnika charakteryzowały się: gmina Sobótka (61,4), Wrocław (53,3), gmina Oleśnica (42,2) oraz gmina Trzebnica (41,4).

Tabela 132. Powierzchnia terenów zieleni ogółem na 1 mieszkańca w latach 2018-2023 (m^2)

Jednostka terytorialna	2018	2019	2020	2021	2022	2023
POLSKA	46,8	47,2	47,6	48,2	48,7	49,2
DOLNOŚLĄSKIE	56,0	54,5	55,0	55,5	57,5	57,7
WrOF (średnia)	29,5	28,9	27,4	27,2	27,7	27,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 27.01.2025)

[181] Raport z badań ilościowych przeprowadzonych w ramach diagnozy WrOF, IB IPC 2025
[182] Średnia wartości wskaźników dla poszczególnych miast i gmin WrOF.

Udział parków spacerowo-wypoczynkowych w łącznej powierzchni terenów zieleni danej jednostki terytorialnej WrOF w roku 2023 wynosił 26,1%[183], a więc o 11,0 p. proc. więcej niż w kraju oraz o 7,3 p. proc. więcej niż w województwie dolnośląskim. Najwyższą wartością wskaźnika charakteryzowały się gminy: Kobierzyce (73,8%), Wisznia Mała (48,2%) i Długołęka (45,0%).

Tabela 133. Udział powierzchni gminnych parków spacerowo-wypoczynkowych w łącznej powierzchni terenów zieleni danej jednostki terytorialnej w latach 2018-2023

Jednostka terytorialna	2018	2019	2020	2021	2022	2023
POLSKA	14,7%	14,6%	14,5%	14,7%	14,8%	15,2%
DOLNOŚLĄSKIE	18,4%	18,5%	18,8%	19,4%	18,8%	18,8%
WrOF (średnia)	24,9%	26,3%	27,4%	27,5%	26,2%	26,1%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 27.01.2025)

Istotnym elementem infrastruktury sprzyjającej rozwojowi form turystyki aktywnej są szlaki rowerowe. Najwięcej szlaków przebiega przez Trzebnicę (m.in. Wzgórzami Kocich Gór czy Szlak Trzebnica-Koniówko-Ujeździec). Ponadto, przez niektóre gminy WrOF (Długołęka, Kąty Wrocławskie, Trzebnica, Wrocław, Zawonia) przebiega szlak EuroVelo 9 trasa północ-południe: Bałtyk –Adriatyk), należący do europejskiej sieci szlaków rowerowych, będących projektem Europejskiej Federacji Cyklistów. Przez miasto Oława przebiegają trasy rowerowe w ramach dolnośląskiej Cyklostrady: Trasa Złota, Via Regia, Blue Velo. Do dyspozycji na terenie WrOF są również trasy MTB188, zlokalizowane w szczególności w Miękini.

W roku 2023 łączna długość dróg dla rowerów na obszarze WrOF wynosiła 560,4 km. W porównaniu do roku 2018 znacznie wzrosła (o 54,0%). Ponad jedna trzecia dróg (65,7%) zlokalizowana była na obszarze Wrocławia.

Tabela 134. Długość dróg dla rowerów[184] na obszarze WrOF w latach 2018-2023 (km)

Jednostka terytorialna	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2023 wobec 2018
Oleśnica miasto	16,6	20,4	26,3	26,9	29,4	30,1	81,3%
Oleśnica gmina	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,3	200,0%
Oława miasto	10,9	10,9	11,0	13,4	13,6	13,6	24,8%
Jelcz-Laskowice	11,8	11,8	7,4	9,0	9,0	9,6	-18,6%
Oława gmina	0,0	0,0	0,0	0,0	2,2	2,2	-
Miękinia	6,3	6,3	8,9	8,9	9,6	12,1	92,1%
Oborniki Śląskie	2,6	2,6	2,6	3,2	7,8	7,8	200,0%

[183] Przy obliczeniu powierzchni terenów zieleni ogółem pod uwagę wzięto powierzchnię: parków, zieleńców, zieleni osiedlowej, cmentarzy, lasów gminnych

[184] Ścieżka rowerowa (droga dla rowerów) – jest to droga lub jej część przeznaczona do ruchu rowerów, oznaczona odpowiednimi znakami drogowymi, określona w art. 2 pkt 5 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym. Droga dla rowerów jest oddzielona od jezdni konstrukcyjnie (np. krawężnikiem) lub za pomocą urządzeń bezpieczeństwa ruchu drogowego (np. barierami). Źródło: https://www.gov.pl/web/uw-mazowiecki/fds2020-podstawowe-roznice-miedzy-sciezka-rowerowa-a-pasem-ruchu-dla-rowerow (dostęp: 17.03.2025)

Jednostka terytorialna	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2023 wobec 2018
Trzebnica	16,4	16,4	16,4	16,4	16,4	19,1	16,5%
Wisznia Mała	0,0	1,9	1,9	1,9	2,9	5,1	-
Czernica	2,2	2,2	2,2	2,2	2,3	2,3	4,5%
Długołęka	3,8	4,2	4,2	6,7	27,6	25,3	565,8%
Kąty Wrocławskie	3,3	4,3	8,3	9,9	10,8	19,8	500,0%
Kobierzyce	9,2	9,2	10,8	10,8	12,0	13,4	45,7%
Sobótka	3,2	3,2	3,2	3,2	3,2	8,3	159,4%
Siechnice	16,8	16,8	17,2	17,2	20,9	20,9	24,4%
Żórawina	0,6	1,5	1,5	1,5	2,1	2,1	250,0%
Wrocław	260,0	312,1	360,4	286,4	355,2	368,4	41,7%
WrOF (suma)	363,8	423,9	482,4	417,7	525,1	560,4	54,0%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 27.01.2025)

Średnia długość dróg rowerowych w przeliczeniu na 100 km^2 wynosiła w roku 2023 na obszarze WrOF 24,1 km[185], a więc zdecydowanie więcej niż w kraju i województwie dolnośląskim. Najwyższą wartością wskaźnika charakteryzowały się miasta Oleśnica (143,6) i Wrocław (125,8). Zaś najniższą gminy Oleśnica (0,12) i Oława (0,92).

Tabela 135. Drogi dla rowerów na 100 km2 w latach 2018-2023

Jednostka terytorialna	2018	2019	2020	2021	2022	2023
POLSKA	4,45	4,97	5,52	5,89	6,34	6,87
DOLNOŚLĄSKIE	4,49	5,08	5,61	5,43	6,17	6,57
WrOF (średnia)	15,33	17,64	20,44	19,84	23,19	24,08

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 27.01.2025)

Na terenie WrOF są dostępne szlaki turystyczne: piesze, rowerowe, konne i wodne. Ponadto przez teren WrOF przebiegają również szlaki kulturowe, które ukazują różnorodność kulturową oraz odgrywają znaczenie dla tożsamości regionu, kultury oraz wspólnego dziedzictwa WrOF. Najwięcej szlaków pieszych występuje we Wrocławiu (m.in. szlak filmowy, poznaj wrocławskie krasnale, militarne zabytki Wrocławia, ścieżka przyrodniczo-edukacyjna na obszarze Parku Krajobrazowego „Dolina Bystrzycy" czy szlak „Zwiedzaj Wrocław nad Odrą"), następnie w Sobótce (głównie szlaki piesze m.in. czerwony PKP Sobótka – Ślęża – Łagiewniki, czarny prowadzący wokół Ślęży, ale również ścieżki przyrodniczo-dydaktyczne) i Trzebnicy (m.in. ścieżka zdrowia w Lesie Bukowym, Południowy Szlak Kocich Gór).

W ofercie WrOF są również szlaki konne m.in. szlak konny Wzgórz Trzebnickich. Uzupełnieniem oferty są szlaki wodne, które występują na rzekach, przebiegających przez obszar WrOF, mianowicie: Odra,

[185] Średnia wartości wskaźników dla poszczególnych miast i gmin WrOF.

Widawa, Oleśnica, Oława, Bystrzyca, Strzegomka, Ślęza. Wśród nich można wymienić szlak kajakowy po Odrze przebiegający przez Oborniki Śląskie. Istotnym elementem sieci transportowej we WrOF jest rzeka Odra wraz z jej infrastrukturą, którą przebiega Odrzańska Droga Wodna, będąca śródlądowym szlakiem żeglugowym. Drogi wodne na terenie WrOF wchodzą w skład Europejskiej Drogi Wodnej E–30 łączącej Morze Bałtyckie w Świnoujściu z Dunajem w Bratysławie. Na terenie WrOF w obrębie Ordy i jej odnóg znajdują się: 2 porty, 11 przystani, 16 śluz, 1 nabrzeże. Więcej informacji na temat zawarto w punkcie poświęconym infrastrukturze transportu wodnego.

Przez WrOF przebiegają, również szlaki kulturowe, które związane są m.in. z kuchnią regionalną, winnicami oraz browarami zlokalizowanymi na tym terenie, czy zabytkami. Ponadto przez teren WrOF przebiega również Droga św. Jakuba Via Regia, będąca szlakiem pielgrzymkowym wiodącym do grobu świętego w hiszpańskiej katedrze w Santiago de Compostela oraz Szlak Cysterski na który składają się klasztory zakonu cystersów.[186]

Poniżej wyszczególniono część z ww. szlaków:

- **gmina Długołęka:**
    - trasy rowerowe: zielona, czerwona, niebieska, czarna, pomarańczowa (łączna długość: 82 km)
    - droga rowerowa Byków – Pruszowice
    - szlaki konne: Borowa – Nieciszów, Stępin - Smardzów – Nieciszów, Stępin - Dobrzeń - Rozdroże pod Strzelcami
- **gmina Jelcz-Laskowice**:
    - Szlak Trzech Zamków
    - Szlak stawów jelczańskich i nowodworskich
    - Szlak Martyrologii
- **gmina Dobroszyce:**
    - pętla rowerowa wokół Dobroszyc (trasa rowerowa)
    - trasa niebieska (trasa rowerowa)
    - trasa czerwona (trasa piesza)
- **gmina Kąty Wrocławskie:**
    - szlak rowerowy EuroVelo9
- **gmina Miękinia:**

[186] Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2021-2027 – część diagnostyczna

- trasa niebieska (trasa rowerowa)
- trasa zielona (trasa rowerowa)
- trasa czerwona (trasa rowerowa)
- trasa czarna (trasa rowerowa)
- ścieżka rowerowa relacji Krępice-Lutynia (trasa rowerowa)
- ścieżki dydaktyczne: ścieżka przy szkółce leśnej w Mrozowie, ścieżka Zielone Łąki, ścieżka Dwie wieże w Lutyni, ścieżka wraz z placem zabaw dla dzieci i młodzieży w centrum miejscowości Wilkszyn

- **gmina Oborniki Śląskie:**
  - Szlak Dębowy (żółty) (trasa rowerowa)
  - Szlak Jodłowy (niebieski) (trasa rowerowa)
  - Szlak Wrzosowy (zielony) (trasa rowerowa)
  - Szlak Sosnowy (czerwony) (trasa rowerowa)
  - droga rowerowa Oborniki Śląskie – Golędzinów – Zajączków – Wrocław
  - droga rowerowa Oborniki Śląskie – Kuraszków
- **miasto Oleśnica:**
  - trasa Pałacowa (niebieska) (trasa rowerowa)
  - trasa Parkowa (czerwona) (trasa rowerowa)
  - trasa Ulicówek (pomarańczowa) (trasa rowerowa)
  - trasa Podworska (czarna) (trasa rowerowa)
- **gmina i miasto Oława:**
  - sieć szlaków, dróg i ścieżek rowerowych w ramach Odrzańskiej Drogi Rowerowej
  - trasy rowerowe w ramach dolnośląskiej Cyklostrady: Trasa Złota, Via Regia, Blue Velo
  - trasa piesza po najciekawszych miejscach w Oławie
  - trasa Starorzeczem Odry (trasa piesza)
  - Szlakiem sztuki sakralnej (trasa piesza)
  - Śladami rycerzy konnych (trasa piesza)
  - Szlakiem rezerwatów przyrody (trasa piesza)
  - szlak VIA REGIA - Droga św. Jakuba (trasa piesza)
  - szlak kajakowy na rzece Smortawa
- **gmina Siechnice:**
  - trasa rowerowa A i B
  - trzy trasy rowerowe w Kotowicach
  - szlak VIA REGIA - Droga św. Jakuba (trasa piesza)

- żółty szlak turystyczny (część szlaku przeznaczonego do turystki pieszej i rowerowej prowadzący wokół Wrocławia)
- szlaki żeglugi pasażerskiej

- **gmina Sobótka:**
  - szlaki piesze i górskie: szlak czerwony, żółty, niebieski, czarny, Szlak archeologiczny czerwonego niedźwiedzia
  - szalki dydaktyczne: Ścieżka przyrodnicza w Ślężańskim Parku Krajobrazowym, Ścieżka dydaktyczna (przyrodniczo – leśna): przełęcz pod Wieżycą – źródło Anny – przełęcz pod Wieżycą
  - szlaki rowerowe: Mistrzowska Pętla, Niebieska trasa górska, Pomarańczowa trasa górska, KrossTrailSuliwoods, trasy MTB Sobótka – Janosik
- **gmina Wisznia Mała:**
  - do najważniejszych z nich należą szlaki rowerowe rozpoczynające swój bieg poza granicami gminy i biegnące przez takie miejscowości jak Psary, Szymanów, Szewce, Ozorowice, Strzeszów, Piotrkowiczki
  - drugim z najważniejszych szlaków rowerowych jest ścieżka przebiegająca przez miejscowości: Psary, Kryniczno, Malin, Pierwoszów, Wysoki Kościół, Machnice
- **miasto Wrocław:**
  - Trasa Twierdzy Wrocław (historyczno-rekreacyjna pętla rowerowa prowadząca przez większość zachowanych obiektów militarnych dawnej Twierdzy Wrocław; na trasie znajdują się forty, schrony, jazy forteczne, pozostałości baterii przeciwlotniczych i inne zabytki militarne; cała pętla liczy 60 kilometrów)
- **gmina Zawonia:**
  - ścieżka przyrodnicza „Storczyk”, pieszo-rowerowa o długości 5 km, położona na Wzgórzach Trzebnickich; tematyką ścieżki jest fauna i flora oraz osobliwości przyrodnicze jak pomnik przyrody „Dąb Grochowski”
- **gmina Żórawina:**
  - Międzynarodowy Szlak Świętego Wojciecha z Kościołem pod wezwaniem Świętej Trójcy w Żórawinie (kościół został uznany za Pomnik Historii rozporządzeniem Prezydenta Rzeczpospolitej Polskiej z dnia 14 marca 2024 roku)

Gminy i miasta WrOF, w swoich dokumentach strategicznych, mocno akcentują potrzebę rozwoju turystyki wskazując jednocześnie swoje słabe strony w tym obszarze.

Słabymi stronami gminy Czernica są: brak obiektów turystyczno-sportowych, brak właściwego promowania walorów turystycznych dla różnych form wypoczynku oraz ograniczone środki

w budżecie na ich promocję, niewykorzystany potencjał żeglugi na systemie rzecznym Odry, brak ścieżek rowerowych.[187]

Gmina Długołęka, dzięki swoim walorom przyrodniczym oraz obecności zabytków o wielowiekowej historii, stanowi bardzo atrakcyjne miejsce dla osób preferujących turystykę pieszą i rowerową.[188] Miłośnicy historii i architektury odnajdą tu zabytkowe pałace, dworki oraz kościoły, w tym barokowy kościół św. Michała Archanioła w Długołęce oraz pałac w Szczodrem, nazywany niegdyś „śląskim Windsorem". Dodatkowym atutem gminy jest rozwinięta infrastruktura rekreacyjna, jak place zabaw, boiska sportowe i stadniny koni. Jednak analizy przeprowadzone na potrzeby „Strategii zrównoważonego rozwoju Gminy Długołęka na lata 2021-2030" wskazały na niedostateczne wykorzystanie walorów naturalnych i turystycznych gminy. Położenie w pobliżu Wrocławia i dobre skomunikowanie z Aglomeracją Wrocławską w połączeniu z relatywnie dużą liczbą interesujących kulturowo i przyrodniczo miejsc przyczynić się może do wzrostu ruchu turystycznego, szczególnie w modelu turystyki jednodniowej, a także do zwiększenia popytu na unikatowe lokalne produkty i usługi. Problemem jest jednak niedostateczna promocja walorów gminy, produktów i usług, braki w zakresie informacji turystycznej.[189]

Z kolei jako jeden z problemów rozwojowych gminy Miękinia diagnozuje się niezadowalające wykorzystanie potencjału turystycznego gminy. Brakuje dobrze rozwiniętej infrastruktury turystycznej oraz przedsiębiorstw związanych z zaspokajaniem potrzeb turystów (np. z branży gastronomicznej).[190]

Skromna baza gastronomiczna i noclegowa, brak infrastruktury turystycznej jako czynniki ograniczające rozwój turystyki, to problemy diagnozowane również w przypadku gminy Wisznia Mała. Wskazuje się także niewystarczające działania promocyjne gminy, mające na celu pozyskanie potencjalnych turystów.[191]

Choć przez gminę Siechnice przebiega 16,5 kilometrowy odcinek szlaku wodnego Odry (łączna długość szlaku wodnego Odry w granicach Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego wynosi 132,4km), to jednak stopień wyposażenia szlaku w specjalistyczną infrastrukturę turystyczną pozostaje nadal niewystarczający, wobec czego potencjał turystyczny odrzańskiego szlaku wodnego w dalszym ciągu nie jest w pełni wykorzystywany.[192]

---

[187] Strategia z elementami planowania rozwoju lokalnego Gminy Czernica na lata 2014-2025
[188] Raport o stanie gminy Długołęka za 2023 rok
[189] Strategia zrównoważonego rozwoju Gminy Długołęka na lata 2021-2030
[190] Strategia Rozwoju Gminy Miękinia na lata 2021-2027
[191] Strategia Rozwoju Gminy Wisznia Mała na lata 20212030
[192] Strategia Rozwoju Gminy Siechnice 2030+tom i- diagnoza prospektywna gminy Siechnice i analiza SWOT

Brak infrastruktury sprzyjającej turystyce (dróg rowerowych, agroturystyki), zły stan techniczny części obiektów zabytkowych, niewystarczająco wykorzystane zasoby środowiska przyrodniczego i możliwości turystyczne gminy, a także niewystarczająco rozwinięta baza gastronomiczna i noclegowa, to słabe strony gminy Zawonia, identyfikowane w dokumentach strategicznych.[193]

Jak już zapisano, głównym ośrodkiem turystycznym we WrOF jest Wrocław, który stanowi rdzeń turystyczny i posiada znaczny wpływ na rozwój turystyki w całym województwie dolnośląskim. Wysoka rozpoznawalność WrOF jako krajowej destynacji turystycznej, przy rosnącej rozpoznawalności wśród turystów zagranicznych, kształtowana jest głównie przez potencjał turystyczny Wrocławia oraz dobrą dostępność komunikacyjną[194].

W 2023 roku jednymi z największych wrocławskich atrakcji były: ZOO Wrocław Sp. z o.o. (ZOO), Centrum Edukacji Ekologicznej Hydropolis (CEE Hydropolis**)** oraz Panorama Racławicka, z najwyższą liczbą odwiedzających w ciągu czterech ostatnich lat (ponad 476 tys.).

Według raportu Polskiej Organizacji Turystycznej[195], spośród 19 ogrodów zoologicznych, za najbardziej popularny można uznać ten zlokalizowany we Wrocławiu wraz z Afrikarium (1,7 mln zwiedzających w roku 2022). Na drugiej pozycji znalazł się ogród w Łodzi wraz z Orientarium (ponad 1,0 mln zwiedzających). Ogród zoologiczny w Poznaniu odwiedziło 0,7 mln osób, w Warszawie i Gdańsku po 0,6 mln, a w Krakowie, Gdyni, Chorzowie i Lubinie po około 0,5 mln zwiedzających.

Według serwisu visitWroclaw.eu w 2023 roku największymi atrakcjami turystycznymi Wrocławia były niezmiennie m.in.: Rynek z Ratuszem, Ostrów Tumski, Ogród Botaniczny, Panorama Racławicka, ZOO z Afrykarium, Hydropolis, Hala Stulecia, park Szczytnicki z Ogrodem Japońskim.

Poza ww. atrakcjami turystycznymi do najczęściej odwiedzanych należały również m.in.: Mostek Pokutnic, Muzeum Narodowe Wrocław, Kolejkowo i wrocławskie krasnale.

Wspomniane ZOO wraz z Afrykarium jest jednym z najpopularniejszych ogrodów zoologicznych w Europie. Niezmiennie znajduje się w czołówce miejsc przyciągających najwięcej zwiedzających we Wrocławiu. W 2023 roku liczba wejść wyniosła 1 698 107.

W 2023 roku CEE Hydropolis odwiedziło ponad 389 tys. osób (w 2022 roku – ponad 400 tys.). CEE Hydropolis ze względu na misję popularyzacji nauki i ekologii uczestniczy, również w wielu wydarzeniach. W 2023 roku było obecne na ponad 30 wydarzeniach w 16 miastach, w których wzięło udział ponad 220 tys. osób.

[193] Strategia Rozwoju Gminy Zawonia na lata 2021-2027
[194] Raport z warsztatów diagnostycznych WrOF, IB IPC 2025
[195] Frekwencja w atrakcjach turystycznych w roku 2022, raport Polskiej Organizacji Turystycznej, Kraków – Warszawa, 2023

Kompleks Hali Stulecia – obiekt wpisany na listę światowego dziedzictwa UNESCO – to jeden z najpopularniejszych obiektów turystycznych we Wrocławiu oraz regionie. W Hali Stulecia funkcjonuje Visitor Centre – interaktywna, nowoczesna wystawa przybliżająca odwiedzającym historię obiektu, umożliwiająca również zwiedzanie Hali Stulecia w wirtualny sposób. W 2023 roku Visitor Centre oraz Halę Stulecia odwiedziło ponad 38 tys. osób (w 2022 roku ponad 28 tys. osób).

Do niewątpliwych atrakcji turystycznych Wrocławia należy Kolejkowo, które według Wrocławskiej Organizacji Turystycznej odwiedziło w 2023 roku 230 tys. osób. To największa w Polsce makieta kolejowa wykonana w skali 1:25, pokazująca codzienne życie mieszkańców Wrocławia i Dolnego Śląska. Na 900 m2 znajduje się ponad 3400 figurek ludzi i zwierząt, 242 budynki i inne obiekty architektoniczne, ponad 200 samochodów oraz 510 metrów torowiska.

Ofertę kulturalną miasta wyróżniają zrekonstruowane organy Michaela Englera w bazylice pw. św. Elżbiety odbudowane po 46 latach od pożaru bazyliki w 1976 roku, podczas którego uległy zniszczeniu. W 2023 roku odbyły się 24 bezpłatne koncerty, których wysłuchało ok. 9 tys. osób.

W 2023 roku Wrocław otrzymał nagrody: Różę Regionów w kategorii projekt specjalny za kampanię turystyczną „Wrocław – miasto przygody" i „Złoty Lajk Europa" przyznany za „wysokozasięgową promocję miasta za granicą poprzez media społecznościowe z wykorzystaniem innowacyjnych narzędzi cyfrowych oraz angażującego kontentu".[196]

Wśród innych niż wyżej wymienione, najczęściej odwiedzanych atrakcji, Polska Organizacja Turystyczna wskazała: Ogród Botaniczny Uniwersytetu Wrocławskiego (164,2 tys. odwiedzających w roku 2022), Ośrodek „PAMIĘĆ I PRZYSZŁOŚĆ" we Wrocławiu (158,9 tys. odwiedzających w roku 2022), Arboretum Wojsławice, filia ogrodu botanicznego we Wrocławiu (128,1 tys. odwiedzających w roku 2022).[197]

Oceniając atrakcje turystyczne poza Wrocławiem, uczestnicy badań jakościowych w pierwszej kolejności przywoływali walory przyrodniczo-krajobrazowe Masywu Ślęży (turystyka piesza i rowerowa na terenie gminy Sobótka). Mimo dużych zalet obszaru, zwrócono uwagę na braki w zakresie oczekiwanej infrastruktury gastronomicznej i noclegowej w obrębie Ślęży. Zdaniem mieszkańców, priorytetem dla gminy Sobótka powinien być rozwój infrastruktury turystycznej dostosowanej do potrzeb współczesnego turysty, z poszanowaniem lokalnej estetyki i kwestii środowiskowych („nie" dla dużych kompleksów hotelowych, „tak" dla rozwoju agroturystyki i drobnej gastronomii).

[196] Raport o stanie gminy Wrocław za 2023 rok

[197] Frekwencja w atrakcjach turystycznych w roku 2022, raport Polskiej Organizacji Turystycznej, Kraków Warszawa, 2023

W opinii urzędników, jedną z większych barier rozwoju sektora turystyki w regionie jest popularność tzw. „turystyki jednodniowej". Pomimo, że wiele osób przyjeżdża w celach turystycznych do gmin WrOF, to jednak z uwagi na bliską lokalizację Wrocławia, osoby te korzystają z wrocławskiej infrastruktury noclegowej i gastronomicznej.

Za niewykorzystany zasób postrzegana jest rzeka Odra przepływająca przez gminy na terenie Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego. Odpowiednie zagospodarowanie nadbrzeży rzeki mogłoby przyczynić się do dalszego rozwoju regionu w zakresie turystyki, gospodarki wodnej oraz ochrony środowiska[198].

2.3.4. Podsumowanie

- Ponad połowa obiektów noclegowych (92 z 136) zlokalizowanych na obszarze WrOF mieści się we Wrocławiu. Spośród pozostałych gmin najwięcej obiektów, w roku 2023, działało w gminie Kobierzyce i mieście Oława. Obszar funkcjonalny tworzą również gminy, w których nie ma obiektów noclegowych (objętych statystykami GUS). Choć ogólna liczba obiektów spadła, w porównaniu do roku 2018, to liczba miejsc noclegowych wzrosła. Największą liczbą miejsc w relacji do liczby mieszkańców charakteryzowała się gmina Kobierzyce.
- Główne destynacje gości zagranicznych w roku 2023, to Wrocław oraz gminy: Kobierzyce, Kąty Wrocławskie, Długołęka oraz Jelcz-Laskowice. Liczba przyjezdnych oraz liczba udzielonych im noclegów rośnie stale od roku 2021.
- Dane historyczne ukazują spadek liczby turystów w każdym powiecie, poza wrocławskim. Załamanie jest szczególnie widoczne w latach pandemicznych.
- Stopień wykorzystania miejsc noclegowych dostępnych we Wrocławiu był wyższy niż przeciętnie w województwie. Miasto wypada korzystniej, również pod względem liczby turystów korzystających z noclegów oraz liczby noclegów udzielonych turystom zagranicznym w relacji do liczby mieszkańców.
- Głównym ośrodkiem turystycznym WrOF jest Wrocław. Dysponuje największą bazą noclegową, w tym obiektami o wysokim standardzie oraz znajduje się tu najwięcej atrakcji i zabytków obszaru WrOF.
- W 2023 roku jednymi z największych wrocławskich atrakcji były: ZOO Wrocław, Centrum Edukacji Ekologicznej Hydropolis oraz Panorama Racławicka.

[198] Raport z badań jakościowych przeprowadzonych w ramach diagnozy WrOF, IB IPC 2025

- Za atrakcyjnością turystyczną obszaru WrOF przemawiają, również walory przyrodnicze m.in. występowanie obszarów chronionych, rezerwatów przyrody, obszarów Natura 2000, czy zespołów przyrodniczo-krajobrazowych. Atrakcyjność turystyczną WrOF kształtują, również znaczące zasoby dziedzictwa kulturowego.
- Gminy i miast WrOF, w swoich dokumentach strategicznych, mocno akcentują potrzebę rozwoju turystyki. Część gmin identyfikuje jednocześnie swoje słabe strony w tym obszarze, takie jak: brak obiektów turystyczno-sportowych, niedostateczne wykorzystanie walorów naturalnych i turystycznych, niewystarczająco rozwinięta baza noclegowa.
- Dla rozwoju turystyki biznesowej istotna jest baza obiektów z zapleczem konferencyjnym. Obiekty konferencyjne powinny być wyposażone w nowoczesny sprzęt, a także oferować szeroki zakres usług dodatkowych, W 2021 we Wrocławiu było 188 sal konferencyjnych z łączną liczbą 8 374 miejsc. Obiektami z zapleczem konferencyjnym dysponowały również miasta Oława, Oleśnica oraz gminy Oborniki Śląskie, Długołęka, Kąty Wrocławskie, Kobierzyce oraz Czernica, Oleśnica, Oława, Trzebnica, Zawonia oraz Żórawina.

2.4. Finanse samorządowe

2.4.1. Dochody gmin i miast WrOF

Łączne dochody ogółem[199] gmin i miast WrOF w roku 2023 wyniosły niemal 9 mld zł. W porównaniu do roku 2018 kwota ta wzrosła o 43,5%. Największy udział miał Wrocław (71%), a w następnej kolejności gminy: Kobierzyce (3,7%), Długołęka (3%), Kąty Wrocławskie (2,6%), miasto Oleśnicę (2,4%), Siechnice (2,3%). Udział procentowy poszczególnych miast i gmin w ogóle dochodów WrOF w roku 2023, pozostał na podobnym poziomie co 5 lat wcześniej.

Największy (powyżej 60%) wzrost dochodów odnotowano w gminach: Dobroszyce (+80,5%), Siechnice (+70,8%), Kąty Wrocławskie (+63,9%), Żórawina (+63,2%) i Długołęka (+60,5%). Najmniejszy natomiast (poniżej 20%) w gminie Zawonia (+12%) i mieście Oława (+17,7%).

W kontekście budżetów gminnych poważnym problemem jest brak opodatkowania nowych mieszkańców (red. utrata dochodów własnych). Okazuje się również, że napływowi osadnicy powszechnie nie zmieniają miejsca swojego zameldowania, co sprawia, że gminy nie odnotowują od nich wpłat z tytułu podatków dochodowych[200].

[199]Na dochody ogółem składają się: 1) dochody własne, 2) dotacje, 3) subwencja ogólna, 4) środki na dofinansowanie zadań.
[200] Raport z badań jakościowych przeprowadzonych w ramach diagnozy WrOF, IB IPC 2025

Tabela 136. Dochody ogółem miast i gmin WrOF w latach 2018-2023 (w tys. zł)

jednostka terytorialna	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2023 wobec 2018
Czernica	76 663	94 626	118 813	135 667	144 359	121 892	59,0%
Długołęka	168 657	205 023	238 347	270 950	272 735	270 613	60,5%
Dobroszyce	31 688	35 985	52 335	46 125	61 045	57 212	80,5%
Jelcz-Laskowice	109 117	122 973	136 711	146 887	163 895	145 275	33,1%
Kąty Wrocławskie	140 050	158 832	196 447	208 928	217 725	229 606	63,9%
Kobierzyce	218 687	247 618	285 513	319 529	321 858	332 537	52,1%
Miękinia	90 373	105 403	113 305	136 008	132 899	133 481	47,7%
Oborniki Śląskie	91 460	98 641	110 412	119 535	128 775	117 320	28,3%
Oleśnica gmina	55 749	68 299	81 389	88 709	87 757	80 674	44,7%
Oleśnica miasto	165 493	216 364	190 796	211 009	213 244	216 615	30,9%
Oława gmina	90 424	102 067	104 084	114 713	117 227	114 808	27,0%
Oława miasto	144 446	153 783	171 581	183 337	187 978	169 954	17,7%
Siechnice	120 971	146 592	180 470	194 489	210 380	206 677	70,8%
Sobótka	61 139	68 208	78 466	83 170	87 962	81 107	32,7%
Trzebnica	111 942	127 641	136 275	148 978	155 396	140 967	25,9%
Wisznia Mała	49 925	58 824	68 805	82 010	77 526	76 645	53,5%
Wrocław	4 456 648	4 928 476	5 175 361	6 193 646	6 147 436	6 378 603	43,1%
Zawonia	33 415	38 876	39 950	40 763	44 760	37 436	12,0%
Żórawina	48 005	67 481	74 312	84 780	83 560	78 366	63,2%
WrOF (suma)	6 264 852	7 045 714	7 553 374	8 809 232	8 856 519	8 989 789	43,5%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 28.01.2025)

W strukturze dochodów WrOF w roku 2023 pierwsze pięć pozycji zajmowały dochody w ramach działów:

1) dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem – 3 867 478 077,45 zł (udział w ogóle dochodów w 2023 roku: 43%; wzrost w stosunku do roku 2018: 30,3%),
2) różne rozliczenia – 2 134 642 643,22 zł (udział w ogóle dochodów w 2023 roku: 23,7%; wzrost w stosunku do roku 2018: 129,1%),
3) gospodarka mieszkaniowa – 823 600 616,74 zł (udział w ogóle dochodów w 2023 roku: 9,2%; wzrost w stosunku do roku 2018: 37,9%),
4) gospodarka komunalna i ochrona środowiska – 623 981 385,75 zł (udział w ogóle dochodów w 2023 roku: 6,9%; wzrost w stosunku do roku 2018: 106,4%),
5) transport i łączność – 536 607 126,44 zł (udział w ogóle dochodów w 2023 roku: 6%; wzrost w stosunku do roku 2018: 49,2%).

Średnia wielkość dochodów WrOF w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosła w 2023 roku 6 791 zł, a więc o 978 zł mniej niż wynosiła wartość wskaźnika dla województwa dolnośląskiego oraz 758 mniej niż w kraju. W porównaniu do roku 2018 dochody na 1 mieszkańca wzrosły o 1 406 zł, a więc również mniej niż w Polsce i regionie.

Spośród miast i gmin WrOF najwyższą wartością omawianego wskaźnika, niezmiennie w całym okresie 2018-2023, charakteryzuje się gmina Kobierzyce (13 469 zł w roku 2023). W drugiej kolejności należy wskazać Wrocław (9 462 zł w roku 2023), a dalej z dochodami na mieszkańca powyżej 7 tys. zł, gminy: Dobroszyce, Kąty Wrocławskie, Oława.

Najniższe dochody (poniżej 5,5 tys. zł) w przeliczeniu na 1 mieszkańca w roku 2023 odnotowano w: gminie Oleśnica, mieście Oława oraz gminie Czernica.

Tabela 137. Dochody na 1 mieszkańca w latach 2018-2023 (w zł)

jednostka terytorialna	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2023 wobec 2018
POLSKA	5 387	5 969	6 533	7 226	7 455	7 549	2 162
DOLNOŚLĄSKIE	5 423	5 992	6 423	7 299	7 607	7 769	2 346
Czernica	5 051	5 888	5 853	6 325	6 405	5 198	147
Długołęka	5 375	6 209	5 952	6 560	6 424	6 242	867
Dobroszyce	4 787	5 353	7 479	6 502	8 555	7 885	3 098
Jelcz-Laskowice	4 689	5 273	5 778	6 218	6 921	6 128	1 439
Kąty Wrocławskie	5 761	6 372	6 982	7 225	7 388	7 669	1 908
Kobierzyce	10 517	11 516	12 102	13 372	13 266	13 469	2 952
Miękinia	5 696	6 348	5 883	6 797	6 415	6 297	601
Oborniki Śląskie	4 541	4 869	5 298	5 734	6 152	5 568	1 027
Oleśnica gmina	4 160	4 989	5 410	5 759	5 604	5 036	875
Oleśnica miasto	4 435	5 821	5 291	5 908	6 006	6 152	1 717
Oława gmina	5 964	6 711	6 749	7 413	7 519	7 377	1 413
Oława miasto	4 391	4 656	5 140	5 513	5 669	5 122	731
Siechnice	5 621	6 545	6 698	6 901	7 245	6 955	1334
Sobótka	4 772	5 306	6 029	6 421	6 782	6 250	1 478
Trzebnica	4 619	5 235	5 470	5 985	6 208	5 631	1 012
Wisznia Mała	4 864	5 612	5 928	7 051	6 571	6 394	1 530
Wrocław	6 972	7 681	7 662	9 205	9 122	9 462	2 490
Zawonia	5 626	6 557	6 821	6 999	7 647	6 410	784
Żórawina	4 477	6 153	5 889	6 571	6 315	5 787	1 310
WrOF (średnia)	5 385	6 163	6 443	6 971	7 169	6 791	1 406

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 28.01.2025)

2.4.2. Wydatki gmin i miast WrOF

Łączne wydatki ogółem miast i gmin WrOF w roku 2023 wyniosły ponad 9,8 mld zł. W porównaniu do roku 2018 kwota ta wzrosła o 51,5%. Największy udział miał Wrocław (71,1%), a w następnej kolejności należy wskazać gminy: Długołęka, Kobierzyce (po 3,2%), Kąty Wrocławskie (2,5%), miasto Oleśnicę oraz gminę Siechnice (po 2,4%). Udział procentowy tych miast i gmin w ogóle wydatków WrOF w roku 2023, nieznacznie zmienił się w porównaniu do roku 2018: w przypadku gminy Długołęka wzrósł z poziomu 2,7%, w przypadku gminy Kąty Wrocławskie spadł z poziomu 3,7%, a w przypadku gminy Siechnice wzrósł z poziomu 1,9%. Zatem są to różnice w granicach 0,5 p. proc.

Największy (powyżej 60%) wzrost wydatków odnotowano w gminach: Siechnice (+87,4%), Długołęka (+79,9%), Żórawina (+76,4%), Sobótka (+68,4%) oraz Kąty Wrocławskie (+62,9%). Najmniejszy natomiast (poniżej 30%) w mieście Oława (+27,6%), gminie Oława (+26,7%), gminie Zawonia (+26,1%) oraz gminie Trzebnica (+24,4%).

Tabela 138. Wydatki ogółem miast i gmin WrOF w latach 2018-2023 (w tys. zł)

jednostka terytorialna	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2023 wobec 2018
Czernica	84 845	87 567	113 268	123 507	140 510	128 138	51,0%
Długołęka	176 292	185 509	251 451	266 560	299 670	317 148	79,9%
Dobroszyce	32 270	38 021	36 579	45 486	71 198	67 140	108,1%
Jelcz-Laskowice	103 832	119 637	129 519	140 312	150 105	145 561	40,2%
Kąty Wrocławskie	153 212	169 123	184 837	186 613	224 448	249 607	62,9%
Kobierzyce	237 931	261 411	267 644	257 790	277 722	309 781	30,2%
Miękinia	104 086	95 210	108 686	126 296	139 581	142 751	37,1%
Oborniki Śląskie	97 063	101 989	106 613	110 499	137 256	130 778	34,7%
Oleśnica gmina	59 902	69 364	77 276	83 281	96 103	91 264	52,4%
Oleśnica miasto	160 334	187 072	201 405	214 316	222 817	233 259	45,5%
Oława gmina	96 067	98 925	91 854	95 280	117 035	121 689	26,7%
Oława miasto	148 271	161 587	159 995	181 716	199 305	189 200	27,6%
Siechnice	125 119	145 024	178 141	202 042	215 603	234 503	87,4%
Sobótka	59 837	71 414	68 565	72 260	101 495	100 775	68,4%
Trzebnica	125 182	127 667	134 845	144 140	178 837	155 697	24,4%
Wisznia Mała	62 361	61 829	63 951	73 829	81 871	88 846	42,5%
Wrocław	4 566 359	4 980 980	5 432 109	6 010 342	6 552 788	6 977 349	52,8%
Zawonia	35 425	38 913	29 970	32 551	40 379	44 660	26,1%
Żórawina	48 266	65 591	72 366	72 617	91 188	85 120	76,4%
WrOF (suma)	6 476 653	7 066 835	7 709 075	8 439 437	9 337 910	9 813 268	51,5%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 28.01.2025)

W strukturze wydatków WrOF w roku 2023 pierwsze pięć pozycji zajmowały wydatki w ramach działów:

1) oświata i wychowanie – 3 372 566 453,24 zł (udział w ogóle wydatków w 2023 roku: 34,4%; wzrost w stosunku do roku 2018: 83,6%),
2) transport i łączność – 1 864 020 738,24 zł (udział w ogóle wydatków w 2023 roku: 19%; wzrost w stosunku do roku 2018: 85,2%),
3) gospodarka komunalna i ochrona środowiska – 963 942 550,26 zł (udział w ogóle wydatków w 2023 roku: 9,8%; wzrost w stosunku do roku 2018: 54,5%),
4) administracja publiczna – 693 625 326,20 zł (udział w ogóle wydatków w 2023 roku: 7,1%; wzrost w stosunku do roku 2018: 49,6%),
5) gospodarka mieszkaniowa – 497 565 943,26 zł (udział w ogóle wydatków w 2023 roku: 5,1%; wzrost w stosunku do roku 2018: 22,4%).

Średnia wielkość wydatków WrOF w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosła w 2023 roku 7 443 zł, a więc o 1 055 zł mniej niż wynosiła wartość wskaźnika dla województwa dolnośląskiego oraz 684 zł mniej niż w kraju. W porównaniu do roku 2018 wydatki na 1 mieszkańca wzrosły o 1 726 zł, a więc również mniej niż w Polsce i regionie.

Spośród miast i gmin WrOF najwyższą wartością omawianego wskaźnika, niezmiennie w całym okresie 2018-2023, charakteryzuje się gmina Kobierzyce (12 547 zł w roku 2023). W drugiej kolejności należy wskazać Wrocław (10 350 zł w roku 2023), a dalej z wydatkami na mieszkańca powyżej 8 tys. zł, gminy Dobroszyce i Kąty Wrocławskie.

Najniższe wydatki (poniżej 6 tys. zł) w przeliczeniu na 1 mieszkańca w roku 2023 odnotowano w gminach Czernica i Oleśnica oraz mieście Oława.

Tabela 139. Wydatki na 1 mieszkańca w latach 2018-2023 (w zł)

jednostka terytorialna	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2023 wobec 2018
POLSKA	5 387	5 969	6 533	7 226	7 455	7 549	2 162
DOLNOŚLĄSKIE	5 423	5 992	6 423	7 299	7 607	7 769	2 346
Czernica	5 051	5 888	5 853	6 325	6 405	5 198	147
Długołęka	5 375	6 209	5 952	6 560	6 424	6 242	867
Dobroszyce	4 787	5 353	7 479	6 502	8 555	7 885	3 098
Jelcz-Laskowice	4 689	5 273	5 778	6 218	6 921	6 128	1 439
Kąty Wrocławskie	5 761	6 372	6 982	7 225	7 388	7 669	1 908
Kobierzyce	10 517	11 516	12 102	13 372	13 266	13 469	2 952
Miękinia	5 696	6 348	5 883	6 797	6 415	6 297	601
Oborniki Śląskie	4 541	4 869	5 298	5 734	6 152	5 568	1 027
Oleśnica gmina	4 160	4 989	5 410	5 759	5 604	5 036	875
Oleśnica miasto	4 435	5 821	5 291	5 908	6 006	6 152	1 717
Oława gmina	5 964	6 711	6 749	7 413	7 519	7 377	1 413
Oława miasto	4 391	4 656	5 140	5 513	5 669	5 122	731
Siechnice	5 621	6 545	6 698	6 901	7 245	6 955	1 334
Sobótka	4 772	5 306	6 029	6 421	6 782	6 250	1 478
Trzebnica	4 619	5 235	5 470	5 985	6 208	5 631	1 012
Wisznia Mała	4 864	5 612	5 928	7 051	6 571	6 394	1 530
Wrocław	6 972	7 681	7 662	9 205	9 122	9 462	2 490
Zawonia	5 626	6 557	6 821	6 999	7 647	6 410	784
Żórawina	4 477	6 153	5 889	6 571	6 315	5 787	1 310
WrOF (średnia)	5 385	6 163	6 443	6 971	7 169	6 791	1 406

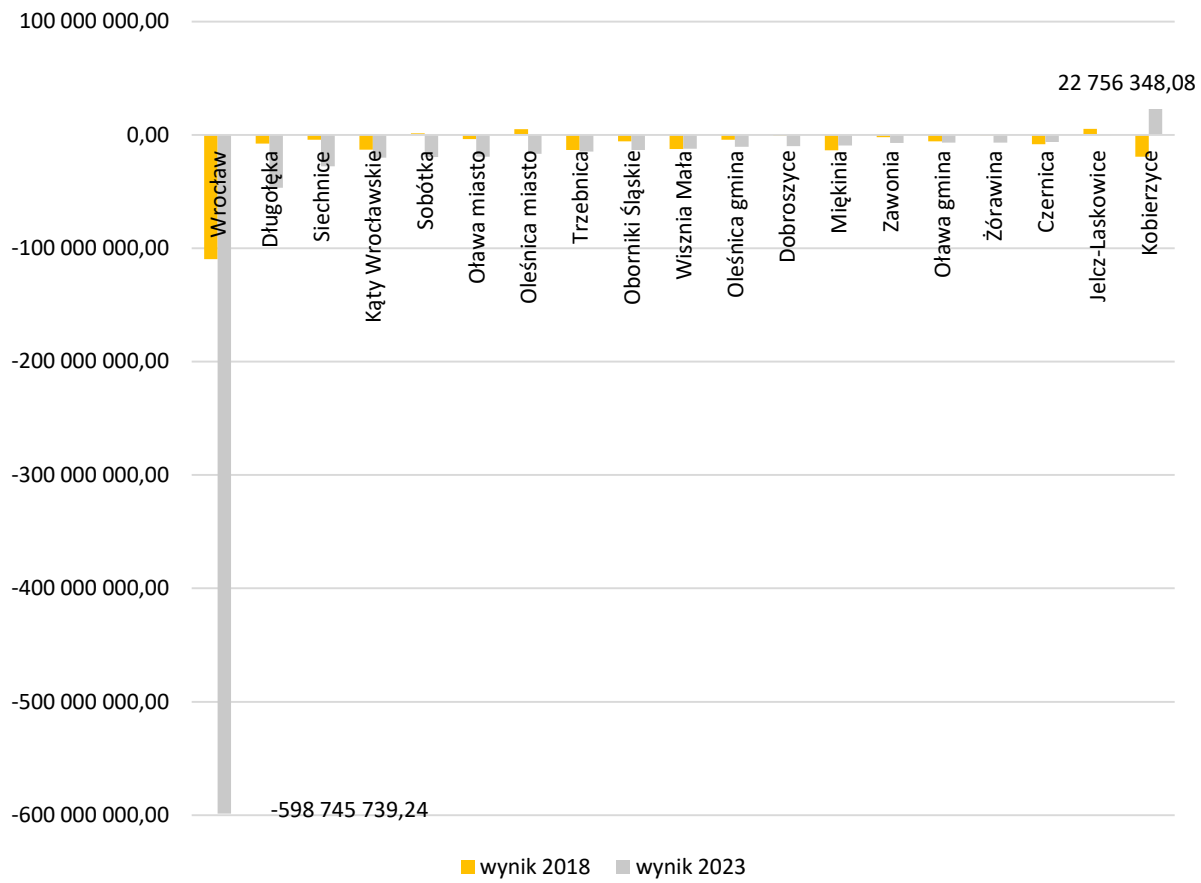
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 28.01.2025)

2.4.3. Wynik budżetu i wysokość zadłużenia

Gmina Kobierzyce była jedyną jednostką terytorialną, która w roku 2023 uzyskała pozytywny wyniki budżetowy. Pozostałe miasta i gminy odnotowały deficyt – największy we Wrocławiu (-598,7 mln zł), najmniejszy w gminie Jelcz-Laskowice (-286,4 tys. zł).

Porównując rok 2023 z rokiem 2018 widać znaczne różnice. Po pierwsze, w roku 2018 trzem gminom udało się osiągnąć pozytywny wynik budżetu. Były to: gmina Jelcz-Laskowice, miasto Oleśnica oraz gmina Sobótka. Jak widać nie było wśród nich gminy Kobierzyce, która w roku 2018 odnotowała drugi po Wrocławiu najwyższy wynik ujemy (prawie -19,5 mln zł). Sam Wrocław zanotował wówczas zdecydowanie niższy deficyt, niż miało to miejsce w roku 2023, kiedy to deficyt wzrósł ponad czterokrotnie (dokładnie 445,8%).

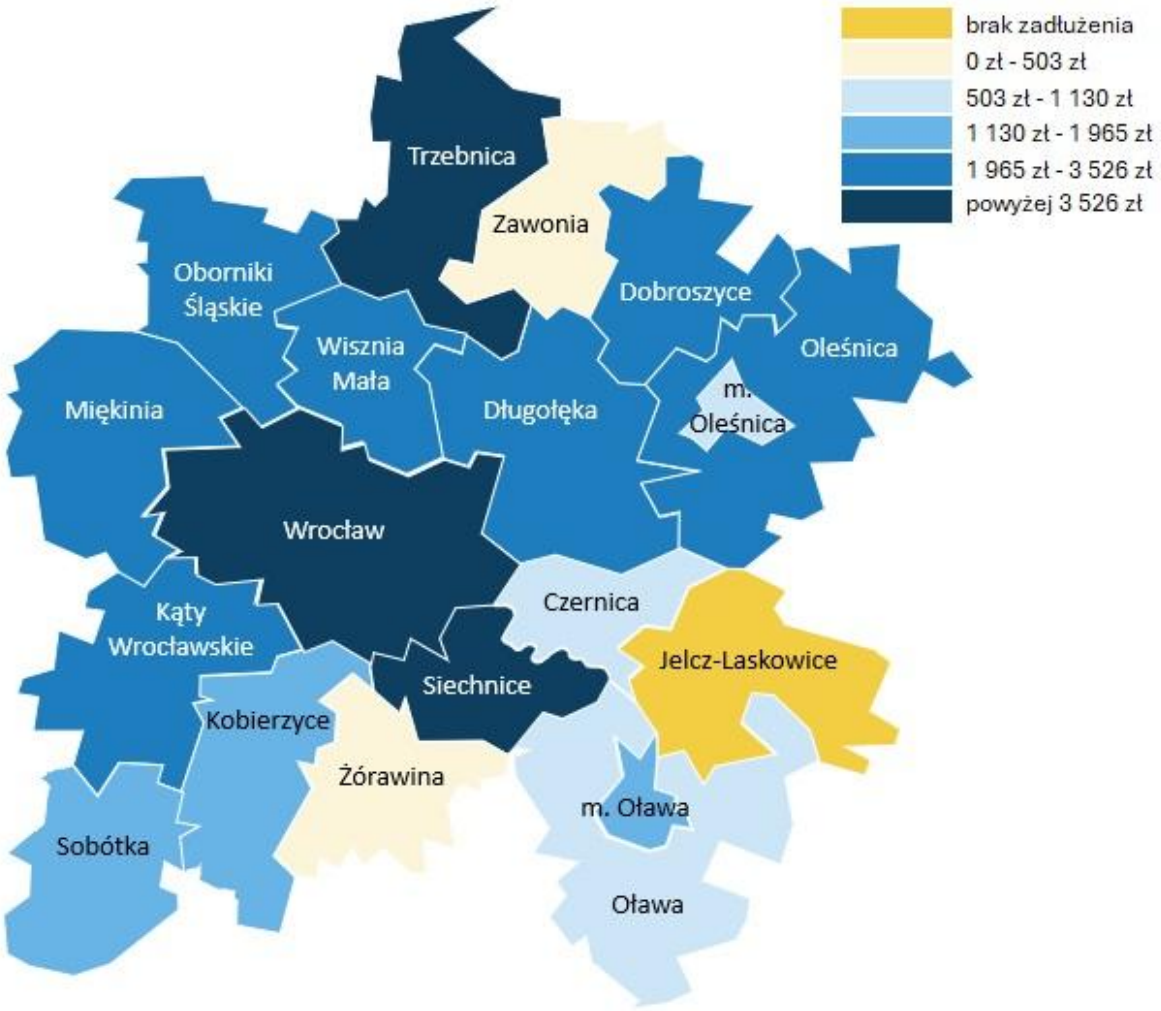
Wykres 30. Wynik budżetu gmin i miast WrOF w 2018 i 2023 r. (zł)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 28.01.2025)

W roku 2023 trzy spośród 19 gmin WrOF notowały zadłużenie przekraczające kwotę 3 526 zł na 1 mieszkańca. Również w przypadku trzech gmin zadłużenie mieściło się w przedziale 503-1 130 zł na 1 mieszkańca, a tylko jedna gmina Zawonia, notowała zadłużenie poniżej 504 zł. Gmina Jelcz-Laskowice była jedyną jednostką terytorialną bez zadłużenia.

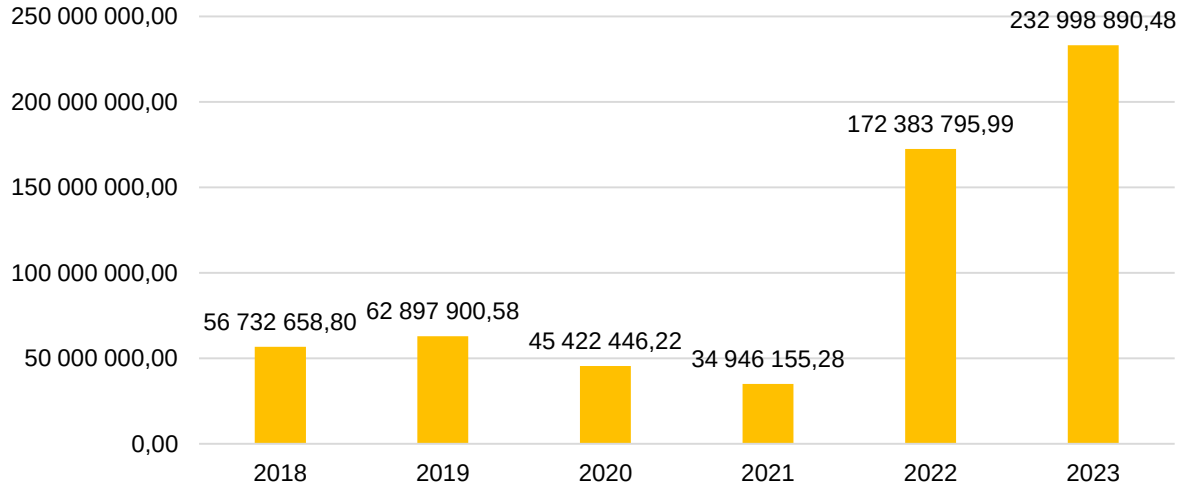
Mapa 7. Poziom zadłużenia na 1 mieszkańca WrOF w roku 2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdania z działalności regionalnych izb obrachunkowych i wykonania budżetu przez jednostki samorządu terytorialnego w 2023 roku oraz raportu o stanie gminy Wrocław za rok 2023

Jednym z rodzajów wydatków bieżących są wydatki związane z obsługą długu, które przeznaczane są przede wszystkim na spłatę oprocentowania od zaciągniętych zobowiązań, dyskonta i odsetek od wyemitowanych przez JST papierów wartościowych. Poniższy wykres (nr 31) prezentuje wydatki na obsługę długu wszystkich miast i gmin współtworzących WrOF. Wydatki te znacznie wzrosły w okresie 2022-2023, a w porównaniu do roku 2018 wzrost procentowy wyniósł 310,7%. Najwyższe koszty związane z obsługą zadłużenia ponosi rokrocznie Wrocław (184,5 mln zł w roku 2023) oraz gminy Trzebnica (8 mln zł) i Siechnice (7,8 mln zł). Z kolei najniższe: Zawonia (47,4 tys. zł), Żórawina (50,4 tys. zł) oraz Jelcz-Laskowice (62 tys. zł).

Wykres 31. Wydatki miast i gmin WrOF na obsługę długu (obsługa długu publicznego bez wypłat z tytułu gwarancji i poręczeń) w latach 2018-2023 (zł)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 28.01.2025)

Największy procentowy wzrost wydatków na obsługę długu, porównując rok 2023 do roku 2018, nastąpił w przypadku gminy Sobótka: 2164,1% (z 43,1 do 976,3 tys. zł). W czterech gminach odnotowano spadek: Żórawina (-63,6%), Oława (-63,1%), Jelcz-Laskowice (-46,6%) oraz Zawonia (-39,1%).

2.4.4. Dofinansowanie projektów ze źródeł zewnętrznych, w tym ze środków unijnych, krajowych i innych

Według stanu na dzień 31.12.2023 roku, gminy i miasta WrOF otrzymały decyzję/podpisały łącznie 3 518 umów o dofinansowanie w ramach programów operacyjnych[201]. W porównaniu do analogicznego okresu w roku 2018 liczba umów/decyzji wzrosła ponad dwukrotnie (dokładnie o 1 939 tj. 122,8%). Najwięcej, bo 2,2 tys. umów/decyzji, dotyczyło Wrocławia (stanowiły 62,6% ogółu wszystkich umów i decyzji dotyczących WrOF). Warto dodać, że udział WrOF w ogólnej liczbie umów i decyzji w województwie dolnośląskim w roku 2023 wynosił 41,1% (stosunek podobny do odnotowanego w roku 2018 – wyniósł on wówczas 42,5%).

Dofinansowania najczęściej pochodziły z „Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego” – 2 465 umów/decyzji (70,1% ogółu). W drugiej kolejności należy wskazać „Program Operacyjny Inteligentny Rozwój” (23,6%), zaś w trzeciej „Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko” (2,9%).

[201] Dotyczy: UMOWY PARTNERSTWA - UMOWY / DECYZJE O DOFINANSOWANIE - 2014-2020

Największy procentowy przyrost liczby umów/decyzji, porównując rok 2018 i 2023, odnotowano w gminach: Oława (133,3%), Kobierzyce (118,2%), Siechnice (111,1%), Długołęka (106,1%), oraz miastach: Wrocław (157,1%) i Oława (104,3%). Najmniejszy zaś w gminach: Wisznia Mała (44,1%) i Sobótka (57,1%).

Tabela 140. Liczba umów / decyzji o dofinansowanie według programów operacyjnych (PO), lata 2018 i 2023

Jednostka terytorialna	ogółem		PO Infrastruktura i Środowisko		PO Inteligentny Rozwój		PO Polska Cyfrowa		PO Wiedza Edukacja Rozwój		RPO Województwa Dolnośląskiego	
	2018	2023	2018	2023	2018	2023	2018	2023	2018	2023	2018	2023
Czernica	36	61	0	0	3	6	2	2	3	5	28	48
Długołęka	49	101	2	3	5	24	1	1	3	6	38	67
Dobroszyce	16	28	0	0	0	1	2	2	0	1	14	24
Jelcz-Laskowice	37	71	1	2	0	11	3	3	0	0	33	55
Kąty Wrocławskie	65	113	1	1	3	16	2	3	3	7	56	86
Kobierzyce	55	120	0	0	4	20	4	4	3	5	44	91
Miękinia	36	60	1	1	2	14	1	1	1	1	31	43
Oborniki Śląskie	42	69	1	1	1	11	3	3	0	1	37	53
Oleśnica gmina	22	38	0	0	3	8	1	1	0	1	18	28
Oleśnica miasto	47	96	5	7	3	15	2	2	0	1	37	71
Oława gmina	18	42	0	1	1	13	1	1	0	1	16	26
Oława miasto	47	96	5	7	3	15	2	2	0	1	37	71
Siechnice	54	114	3	5	0	10	2	2	3	6	46	91
Sobótka	49	77	1	1	0	4	5	5	3	5	40	62
Trzebnica	49	88	3	3	1	11	2	2	0	1	43	71
Wisznia Mała	34	49	2	3	1	1	2	2	1	1	28	42
Wrocław	856	2 201	46	69	186	643	1	2	18	29	605	1 458
Zawonia	16	29	2	2	0	3	2	2	0	0	12	22
Żórawina	42	70	0	0	7	14	3	3	3	5	29	48
WrOF (suma)	1 579	3 518	69	101	220	832	40	42	43	78	1 207	2 465

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 19.03.2025)

W kolejnej tabeli przedstawiono wartości wynikające z wniosków o płatność (w tys. zł). Ogólna wartość na koniec roku 2023 wynosiła ponad 8,1 mld zł, co w porównaniu do roku 2018 oznaczało wzrost rzędu 293,3%. Stanowiła 31,5% ogółu wartości wniosków o płatność w całym województwie dolnośląskim.

Najwyższą kwotę w roku 2023 odnotowano we Wrocławiu (prawie 5,8 mld zł), a najmniejszą w gminie Oleśnica (26,7 mln zł).

Biorąc pod uwagę cały obszar WrOF to 75,8% ogółu wartości stanowiły środki wspólnotowe, 9,2% krajowe środki publiczne, a 15,1% środki prywatne. Analogiczne odsetki dla roku 2018 wynosiły 75,6%, 9,2% oraz 15,1%. Warto dodać, że udział środków publicznych z budżetu państwa w roku 2023

wynosił 12,3%, natomiast udział budżetu jednostek samorządu terytorialnego stanowił 54,3% (w roku 2018 było to odpowiednio 5,3 i 48,7%).

Tabela 141. Wartość skorygowanych wniosków o płatność do certyfikacji, lata 2018 i 2023 (tys. zł)

Jednostka terytorialna	ogółem		środki wspólnotowe		krajowe środki publiczne ogółem		środki prywatne	
	2018	2023	2018	2023	2018	2023	2018	2023
Czernica	22 064	136 530	9 667	104 386	8 429	26 391	3 968	5 688
Długołęka	66 104	205 822	40 560	157 120	2 511	12 868	23 033	35 834
Dobroszyce	8 993	34 556	6 497	28 221	2 457	5 082	39	1 253
Jelcz-Laskowice	17 095	140 520	12 024	86 594	1 494	9 615	3 577	44 312
Kąty Wrocławskie	29 094	148 339	21 048	90 152	2 536	11 984	5 509	46 103
Kobierzyce	65 652	234 539	34 422	147 836	19 448	33 319	11 782	53 311
Miękinia	72 127	155 906	56 629	116 486	12 564	19 936	2 934	19 281
Oborniki Śląskie	11 842	88 373	9 439	74 466	1 532	10 208	870	3 698
Oleśnica gmina	865	26 739	734	18 090	88	1 087	42	7 561
Oleśnica miasto	28 757	137 505	20 760	105 919	3 812	15 295	4 185	16 376
Oława gmina	10 893	68 158	5 658	35 544	8	10 711	5 227	21 904
Oława miasto	34 861	213 823	25 317	161 894	3 826	20 530	5 718	31 399
Siechnice	22 178	132 022	13 201	97 882	5 766	19 233	3 211	14 907
Sobótka	15 916	144 815	11 517	106 052	2 277	13 050	2 122	25 713
Trzebnica	27 110	142 989	16 469	85 798	6 424	26 540	4 217	30 651
Wisznia Mała	7 973	150 661	6 315	119 352	1 633	22 142	26	9 168
Wrocław	1 520 395	5 787 165	1 213 049	4 512 742	160 371	485 244	147 041	802 565
Zawonia	100 129	131 670	57 409	79 130	644	2 832	42 075	49 707
Żórawina	7 385	57 950	4 554	43 327	320	5 726	2 511	8 897
WrOF (suma)	2 069 433	8 138 081	1 565 271	6 170 992	236 141	751 793	268 088	1 228 328

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 19.03.2025)

Z uwagi na to, że powyższe dane dotyczą perspektywy finansowej 2014-2020 (analogiczne dane na temat perspektywy 2021-2027 nie są jeszcze dostępne), w poniższej tabeli zaprezentowano informacje na temat liczby projektów realizowanych z Funduszy Europejskich w Polsce w latach 2021-2027 oraz wartości uzyskanego dofinansowania przez poszczególne miasta i gminy WrOF, na podstawie listy projektów realizowanych z Funduszy Europejskich w Polsce w latach 2021-2027 - stan na dzień 31.03.2025.[202]

W ramach trwającej perspektywy 2021-2027 samorządy tworzące obszar funkcjonalny uzyskały dofinansowanie w ramach 64 projektów w łącznej w kwocie ponad 192 mln zł. Poza Wrocławiem, najwięcej projektów (pięć) dofinansowano samorządom gminy Oborniki Śląskie oraz miasta Oleśnica.

[202] https://www.funduszeeuropejskie.gov.pl/strony/o-funduszach/projekty/lista-projektow/lista-projektow realizowanych-z-funduszy-europejskich-w-polsce-w-latach-2021-2027/ (dostęp: 24.04.2025)

Następnie, dofinansowanie dla czterech projektów uzyskały gminy: Kąty Wrocławskie, Sobótka, Wisznia Mała. Według stanu na 31 marca 2025 roku, żadnego projektu nie dofinansowano gminom Czernica oraz Trzebnica.

Tabela 142. Liczba projektów realizowanych z Funduszy Europejskich w Polsce w latach 2021-2027 oraz wartość uzyskanego dofinansowania

jednostka terytorialna	projekty realizowane z Funduszy Europejskich w Polsce w latach 2021-2027	
	liczba projektów (gmina jako beneficjent)	wartość dofinansowania z UE (zł)
Czernica	0	0
Długołęka	3	8 798 640,53 zł
Dobroszyce	3	6 859 597,18 zł
Jelcz-Laskowice	1	4 202 564,00 zł
Kąty Wrocławskie	4	5 092 626,09 zł
Kobierzyce[203]	2	4 629 776,32 zł
Miękinia	1	3 547 583,35 zł
Oborniki Śląskie[204]	5	6 861 940,76 zł
Oleśnica gmina	1	101 307,30 zł
Oleśnica miasto	5	14 079 295,58 zł
Oława gmina	1	779 105,07 zł
Oława miasto	2	4 237 586,19 zł
Siechnice	1	4 299 767,34 zł
Sobótka	4	4 849 074,96 zł
Trzebnica	0	0
Wisznia Mała	4	19 539 982,52 zł
Wrocław	24	100 358 173,15 zł
Zawonia	1	994 816,20 zł
Żórawina	2	2 831 720,66 zł
WrOF (suma)	64	192 063 557,20 zł

Źródło: opracowanie własne na podstawie listy projektów realizowanych z Funduszy Europejskich w Polsce w latach 2021-2027 (stan na dzień 01.01.2025)

2.4.5. Zdolność inwestycyjna

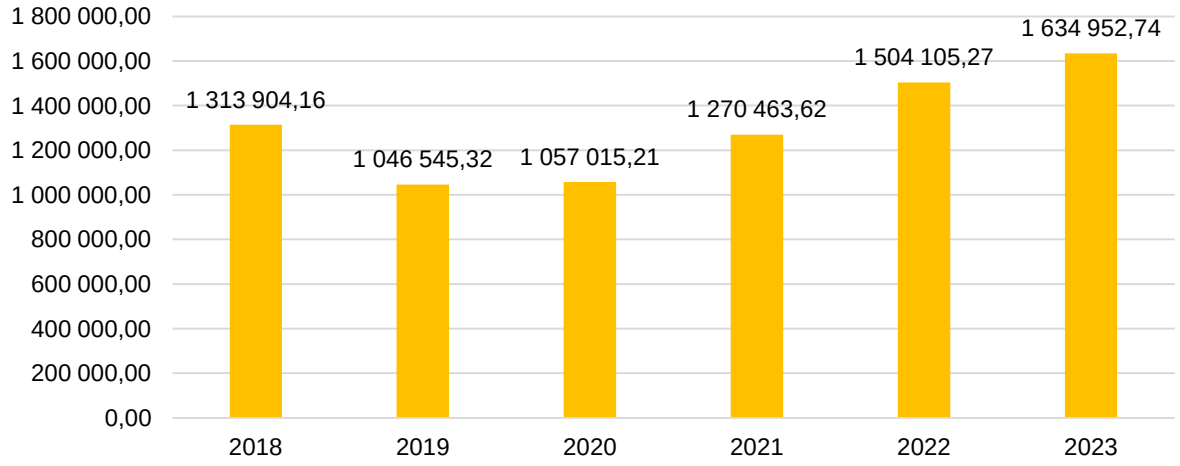
Analizując wydatki gmin WrOF należy wyodrębnić wydatki majątkowe inwestycyjne, których łączna wartość w latach 2018-2023 w gminach WrOF wyniosła ponad 7,8 mld zł, co stanowi 16% wszystkich wydatków.

[203] Według danych przekazanych przez Gminę Kobierzyce, na dzień 22.04.2025 liczba projektów wyniosła 5, a łączna wartość dofinansowania 7 160 514,10 zł.

[204] Według danych przekazanych przez Gminę Oborniki Śląskie, na dzień 22.04.2025 liczba projektów wyniosła 9, a łączna wartość dofinansowania 7 678 422,65 zł.

W okresie 2020-2023 zauważyć można wzrost wydatków majątkowych inwestycyjnych, co powiązane jest m.in. z finansowaniem i współfinansowaniem programów i projektów unijnych w perspektywie finansowej na lata 2014-2020 (uwzględniając zasadę n+3 zakończyła się ona w 2023 roku). Rok 2023 charakteryzował się najwyższą kwotą wydatków w całym analizowanym okresie.

Wykres 32. Wydatki majątkowe inwestycyjne miast i gmin WrOF w latach 2018-2023 (w tys. zł)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 28.01.2025)

Analizując wydatki majątkowe inwestycyjne i ich poziom w ostatnich latach zaobserwować można spadek w okresie 2019-2020 względem roku 2018. Od roku 2021 wydatki inwestycyjne ponownie rosły i według ostatnich dostępnych danych GUS wyniosły 1,6 mld zł. W porównaniu do roku 2019, kiedy to suma wydatków we WrOF była najmniejsza, procent wzrostu wyniósł 56,2. Najwyższy odnotowano w gminie Siechnice (+268,5%) oraz gminach: Dobroszyce (+157,4%), Długołęka (+139,5%) oraz Wisznia Mała (+107,1%). Trzy gminy odnotowały spadek, a były to gminy Kobierzyce (-31%) i Oława (-7,1%) oraz miasto Oława (-5,2%).

Największy udział wydatków majątkowych inwestycyjnych w wydatkach ogółem w latach 2018-2023 odnotowano w gminie Kobierzyce (27,6%), a następnie w gminach Dobroszyce (24,7%) i Długołęka (24,4%). Z kolei najmniejszy udział (poniżej 15%) wystąpił we Wrocławiu (13,8%) oraz gminie Oleśnica (14,2%).

Tabela 143. Wydatki majątkowe inwestycyjne miast i gmin WrOF w latach 2018-2023 (w tys. zł)

Jednostka terytorialna	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2023 wobec 2018
Czernica	27 880	13 518	25 165	22 066	31 782	25 936	-7,0%
Długołęka	59 534	40 055	68 128	56 191	75 889	95 944	61,2%
Dobroszyce	5 960	8 668	4 639	8 923	27 104	22 312	274,3%
Jelcz-Laskowice	22 521	23 112	22 101	29 526	29 833	25 430	12,9%
Kąty Wrocławskie	51 710	46 955	39 472	31 484	43 241	73 668	42,5%

Jednostka terytorialna	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2023 wobec 2018
Kobierzyce	96 276	93 906	79 626	56 164	54 647	64 784	-32,7%
Miękinia	42 861	21 906	20 720	23 990	24 542	33 293	-22,3%
Oborniki Śląskie	22 801	17 647	14 100	11 470	25 922	20 761	-8,9%
Oleśnica gmina	9 766	12 075	10 449	7 911	11 718	15 662	60,4%
Oleśnica miasto	28 206	27 582	29 953	30 048	33 398	48 642	72,5%
Oława gmina	33 503	29 204	11 961	11 632	21 073	27 126	-19,0%
Oława miasto	37 029	29 946	17 142	29 963	35 471	28 375	-23,4%
Siechnice	21 289	17 605	30 183	41 136	51 134	64 875	204,7%
Sobótka	13 934	19 046	10 559	6 667	29 825	34 597	148,3%
Trzebnica	31 130	21 209	14 430	16 285	30 807	23 771	-23,6%
Wisznia Mała	18 321	8 716	7 652	10 369	8 716	18 050	-1,5%
Wrocław	771 840	586 556	631 372	864 244	944 269	979 062	26,8%
Zawonia	11 812	12 668	1 790	3 317	5 904	15 253	29,1%
Żórawina	7 531	16 171	17 572	9 079	18 829	17 411	131,2%
WrOF (suma)	1 313 904	1 046 545	1 057 015	1 270 464	1 504 105	1 634 953	24,4%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 28.01.2025)

W poniższej tabeli (nr 144) zaprezentowano wskaźnik samofinansowania. Wartość wskaźnika wskazuje stopień, w jakim jednostka samorządu terytorialnego finansuje inwestycje środkami własnymi, czyli zdolność do samofinansowania. Im wyższa jest ta relacja, tym mniejsze ryzyko utraty płynności finansowej w związku z nadmiernymi kosztami obsługi zadłużenia. Z drugiej strony jego wysoka wartość może świadczyć o niskim poziomie realizowanych inwestycji w stosunku do własnych możliwości.[205]

Wskaźnik samofinansowania w 2023 roku w przypadku województwa dolnośląskiego wzrósł z 120,9% w roku 2019 do poziomu 147,2%. Wzrost odnotowała, tylko jedna gmina WrOF: Kobierzyce, gdzie według ostatnich dostępnych danych Ministerstwa Finansów, wskaźnik samofinansowania wynosił 135,1%. Wartość wskaźnika dla pozostałych miast i gmin spadła poniżej 100%. Największy spadek, w porównaniu do roku 2018, odnotowało miasto Oleśnica.

Tabela 144. Wskaźnik samofinansowania w latach 2019-2023

Jednostka terytorialna	2019	2020	2021	2022	2023
Czernica	150,28	121,86	153,65	112,00	75,92
Długołęka	148,72	81,13	107,81	64,51	52,80
Dobroszyce	76,52	439,62	107,17	65,12	60,78
Jelcz-Laskowice	113,72	130,93	121,30	143,18	98,89

[205] Wskaźniki do oceny sytuacji finansowej jednostek samorządu terytorialnego w latach 2019-2023, Ministerstwo Finansów, Warszawa, 2024

Jednostka terytorialna	2019	2020	2021	2022	2023
Kąty Wrocławskie	78,13	128,91	170,88	84,45	72,85
Kobierzyce	85,51	121,89	207,44	180,77	135,13
Miękinia	146,53	122,29	140,48	75,16	73,46
Oborniki Śląskie	81,03	126,94	178,78	67,28	43,36
Oleśnica gmina	91,42	136,79	154,23	31,31	34,44
Oleśnica miasto	203,28	65,48	89,31	71,34	65,78
Oława gmina	110,76	202,25	267,06	100,91	74,63
Oława miasto	76,60	157,33	104,86	71,98	39,06
Siechnice	107,98	107,30	83,60	89,83	59,17
Sobótka	83,17	193,77	263,64	54,62	43,15
Trzebnica	99,88	108,49	123,86	30,37	44,97
Wisznia Mała	78,27	143,92	147,74	70,00	45,40
Wrocław	92,82	66,12	117,96	66,87	49,61
Zawonia	99,71	657,64	347,58	174,20	52,64
Żórawina	108,79	111,07	233,97	59,49	61,21

Źródło: załącznik nr 1 do dokumentu: Wskaźniki do oceny sytuacji finansowej jednostek samorządu terytorialnego w latach 2019-2023

2.4.6. Podsumowanie

- W porównaniu do roku 2018 łączne dochody ogółem gmin i miast WrOF wzrosły o 43,5%, natomiast łączne wydatki ogółem wzrosły o 51,5%. Gminami, w których odnotowano zarówno największy wzrost dochodów, jak i wydatków, były: Siechnice, Kąty Wrocławskie, Żórawina i Długołęka.
- Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem, stanowiły najwięcej, bo ponad 40% ogółu dochodów w roku 2023.
- Wydatki na oświatę i wychowanie stanowiły najwięcej, bo jedną trzecią ogółu wydatków w roku 2023.
- Najwyższą wartością zarówno dochodów, jak i wydatków, w przeliczeniu na 1 mieszkańca, charakteryzowała się gmina Kobierzyce. Najniższe dochody oraz wydatki w przeliczeniu na 1 mieszkańca w roku 2023 odnotowano w: gminie Oleśnica, mieście Oława oraz gminie Czernica.
- Gmina Kobierzyce była również jedyną jednostką terytorialną, która w roku 2023 uzyskała pozytywny wyniki budżetowy (w roku 2018 były to trzy gminy, a wśród nich nie było gminy Kobierzyce, która odnotowała wówczas drugi po Wrocławiu najwyższy wynik ujemy). Największy deficyt odnotowano we Wrocławiu.
- W okresie 2022-2023 znacznie wzrosły wydatki na obsługę długu. Widoczne są znaczne różnice w wysokości kwot przeznaczanych na ten cel przez poszczególne Gminy.

- Analizując sumę liczby projektów unijnych, które otrzymały dofinansowanie w ramach trwającej perspektywy finansowej 2021-2027 oraz minionej perspektywy 2014-2020, do najaktywniejszych (i najskuteczniejszych) samorządów należą: Wrocław, Kąty Wrocławskie, miasto Oleśnica oraz miasto Oława.
- W okresie 2020-2023 zauważyć można wzrost wydatków majątkowych inwestycyjnych gmin WrOF. W całym okresie 2018-2023 wydatki te stanowiły 16% wszystkich wydatków. Największy udział odnotowano w gminach Kobierzyce, Dobroszyce i Długołęka.
- Wzrost wskaźnika samofinansowania (porównując rok 2023 do roku 2019) odnotowała, tylko jedna gmina WrOF – Kobierzyce, gdzie według ostatnich dostępnych danych, wskaźnik samofinansowania wynosił 135,1% (12,1 p. proc. mniej niż dla całego województwa dolnośląskiego. Wartość wskaźnika dla pozostałych miast i gmin spadła poniżej 100%.

3. Diagnoza sytuacji przestrzennej

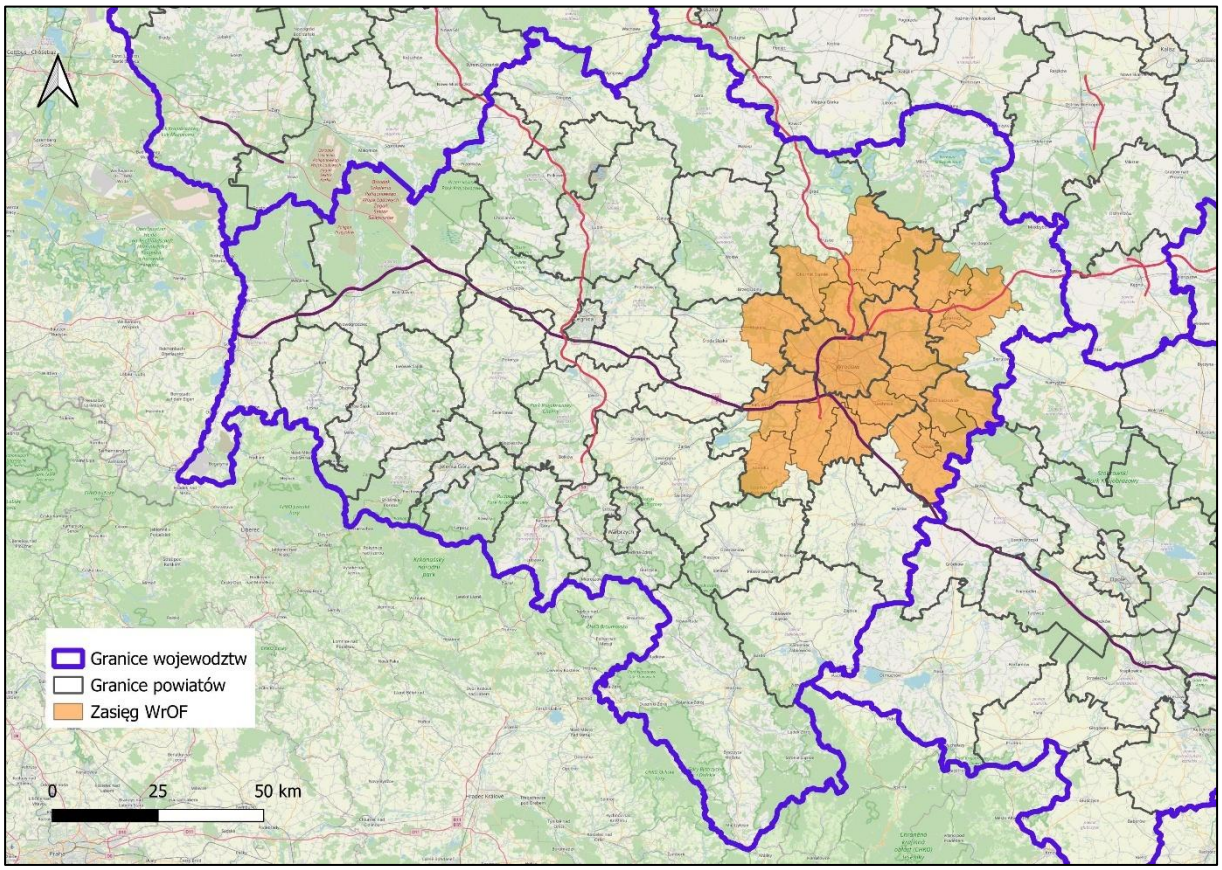
3.1. Zasoby naturalne i ochrona środowiska

3.1.1. Charakterystyka zasobów przyrodniczych, naturalnych oraz ukształtowania terenu

Położenie i bogactwa naturalne

WrOF jest kluczowym regionem Dolnego Śląska, obejmującym 19 jednostek administracyjnych: 3 miasta (Oleśnica, Oława, Wrocław), 6 gmin miejsko-wiejskich (Jelcz-Laskowice, Kąty Wrocławskie, Oborniki Śląskie, Siechnice, Sobótka, Trzebnica), 10 gmin wiejskich (Czernica, Długołęka, Dobroszyce, Kobierzyce, Miękinia, Oleśnica, Oława, Wisznia Mała, Zawonia, Żórawina). Położony jest w centralnej części województwa dolnośląskiego. Wrocław jest stolicą regionu i głównym ośrodkiem gospodarczym, administracyjnym oraz komunikacyjnym. WrOF graniczy z powiatami: strzelińskim, średzkim, wołowskim, milickim oraz oleśnickim.

Mapa 8. Położenie WrOF na tle województwa dolnośląskiego

Źródło: opracowanie własne

WrOF jest jednym z najważniejszych obszarów metropolitalnych w Polsce, który pełni funkcję kluczowego węzła transportowego i gospodarczego w południowo-zachodniej części kraju. Jest strategicznie zlokalizowany na przecięciu głównych szlaków komunikacyjnych, w tym autostrady A4, łączącej Niemcy z Ukrainą oraz trasy S8, łączącej Wrocław z Warszawą i dalej z centralną częścią Polski. Bliskość granicy z Niemcami i Czechami sprawia, że WrOF ma duże znaczenie w transporcie międzynarodowym, a także w kontekście współpracy transgranicznej w ramach Euroregionu Nysa.

WrOF położony jest w mezoregionach: Równina Wrocławska, Równina Oleśnicka, Wzgórza Trzebnickie, Kotlina Żmigrodzka, Masyw Ślęży i Pradolina Wrocławska. Obszar ten wchodzi w skład makroregionów: Niziny Śląskiej, Przedgórza Sudeckiego oraz Wału Trzebnickiego. Uwarunkowania geomorfologiczne wpływają na rzeźbę terenu WrOF, która w większości (ze względu na położenie w części Niziny Śląskiej) jest płaska. Urozmaicenie rzeźby terenu obserwuje się w południowo-zachodniej części, na terenie Sobótki, gdzie wznosi się Masyw Ślęży, który jest najwyższym wzniesieniem Przedgórza Sudeckiego. System przyrodniczy stanowią przede wszystkim doliny rzeczne, tereny użytkowane rolniczo oraz leśne. Doliny rzeczne zapewniają ciągłość przestrzenną systemu przyrodniczego, warunkując jego trwałość i rozwój, a także (z punktu widzenia zagospodarowania terenu) możliwości komunikacyjne czy urbanizacyjne. Charakterystyczne jest występowanie na obszarze WrOF wzgórz morenowych o znacznym nachyleniu oraz głębokich wąwozów o bardzo stromych stokach (w rejonie gmin: Trzebnica, Zawonia i Oborniki Śląskie).

Na terenie WrOF planowany jest odwiert Oława GT-1 (celem jest rozpoznanie złóż wód termalnych perspektywicznych poziomów wodonośnych w celach energetycznych). W 2024 roku rozpoczęły się prace związane z odwiertem Jadwiga T-1 (zawierającego wody lecznicze i solankę) w gminie Trzebnica przy ulicy Czereśniowej. Odwiert Jadwiga T-1, to kluczowy projekt dla gminy mający na celu pozyskanie wód termalnych o temperaturze około 80°C. Planowane zastosowania obejmują ogrzewanie obiektów publicznych, takich jak placówki edukacyjne i Hala Widowiskowo-Sportowa, a także wykorzystanie w celach rekreacyjnych i zdrowotnych poprzez budowę kompleksu basenów termalnych oraz rozbudowę Gminnego Parku Wodnego Trzebnica-Zdrój. Wartość inwestycji przekracza 22 mln zł i stanowi istotny krok w kierunku zrównoważonego wykorzystania energii geotermalnej w regionie. Dzięki dogodnemu położeniu i rozwiniętej infrastrukturze transportowej,

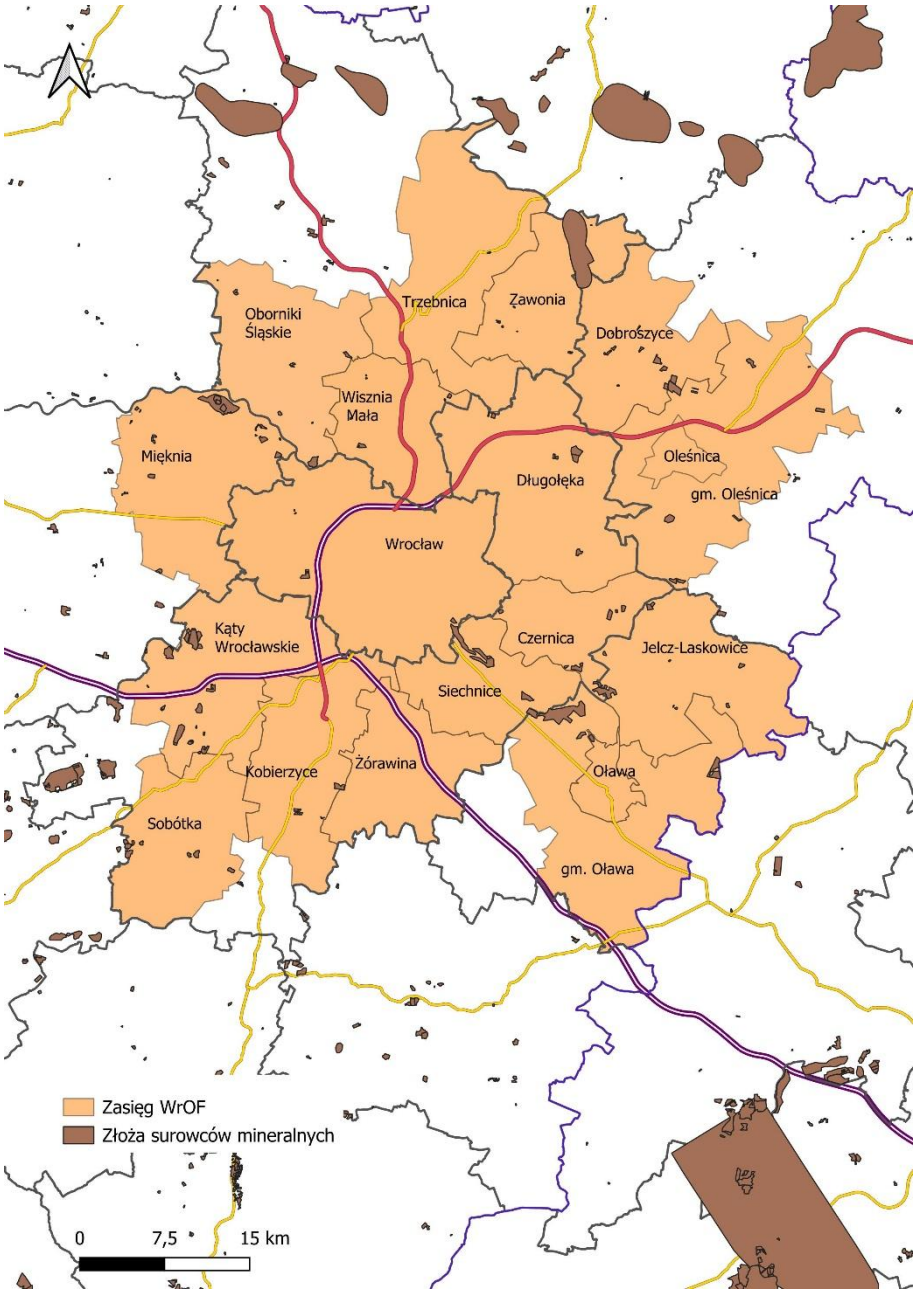
Trzebnica ma potencjał stać się ważnym ośrodkiem uzdrowiskowym na północ od Wrocławia. Obecnie trwają intensywne prace przygotowawcze na terenie inwestycji.[206]

Terytorium WrOF charakteryzuje się występowaniem udokumentowanych złóż kopalin – dominujący udział odgrywają piaski i żwiry, a następnie surowce ilaste, wykorzystywane w ceramice budowlanej.[207] Występowanie surowców mineralnych stanowi istotny czynnik wpływający na rozwój gospodarczy regionu. Dominującą rolę odgrywają złoża piasków i żwirów, które mają kluczowe znaczenie dla sektora budowlanego i infrastrukturalnego, wspierając rozwój inwestycji drogowych, mieszkaniowych oraz przemysłowych. Ich dostępność wpływa na obniżenie kosztów transportu surowców oraz zwiększenie konkurencyjności lokalnych przedsiębiorstw zajmujących się wydobyciem i przetwórstwem kruszyw. Ważnym elementem potencjału geologicznego WrOF są również surowce ilaste, wykorzystywane w produkcji ceramiki budowlanej. Obecność tych złóż sprzyja rozwojowi branży materiałów budowlanych, w tym cegielni i zakładów produkujących wyroby ceramiczne, co przyczynia się do wzrostu lokalnego zatrudnienia oraz stymuluje rozwój powiązanych gałęzi przemysłu. Posiadanie udokumentowanych złóż kopalin ma również znaczenie strategiczne, ponieważ zapewnia regionowi stabilność surowcową, umożliwia rozwój gospodarki opartej na zasobach lokalnych oraz przyczynia się do zwiększenia samowystarczalności w zakresie zaopatrzenia w materiały budowlane.

[206] Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2021-2027 – część diagnostyczna, s. 27-28, https://www.pgi.gov.pl/geotermia/wm-aktualnosci/16045-odwiert-jadwiga-t-1-szansa-na-rozwoj-trzebnicy-jako-uzdrowiska.html (dostęp: 25.03.2025 r.)

[207] Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2021-2027 – część diagnostyczna, s. 27-28

Mapa 9. Złoża surowców mineralnych WrOF

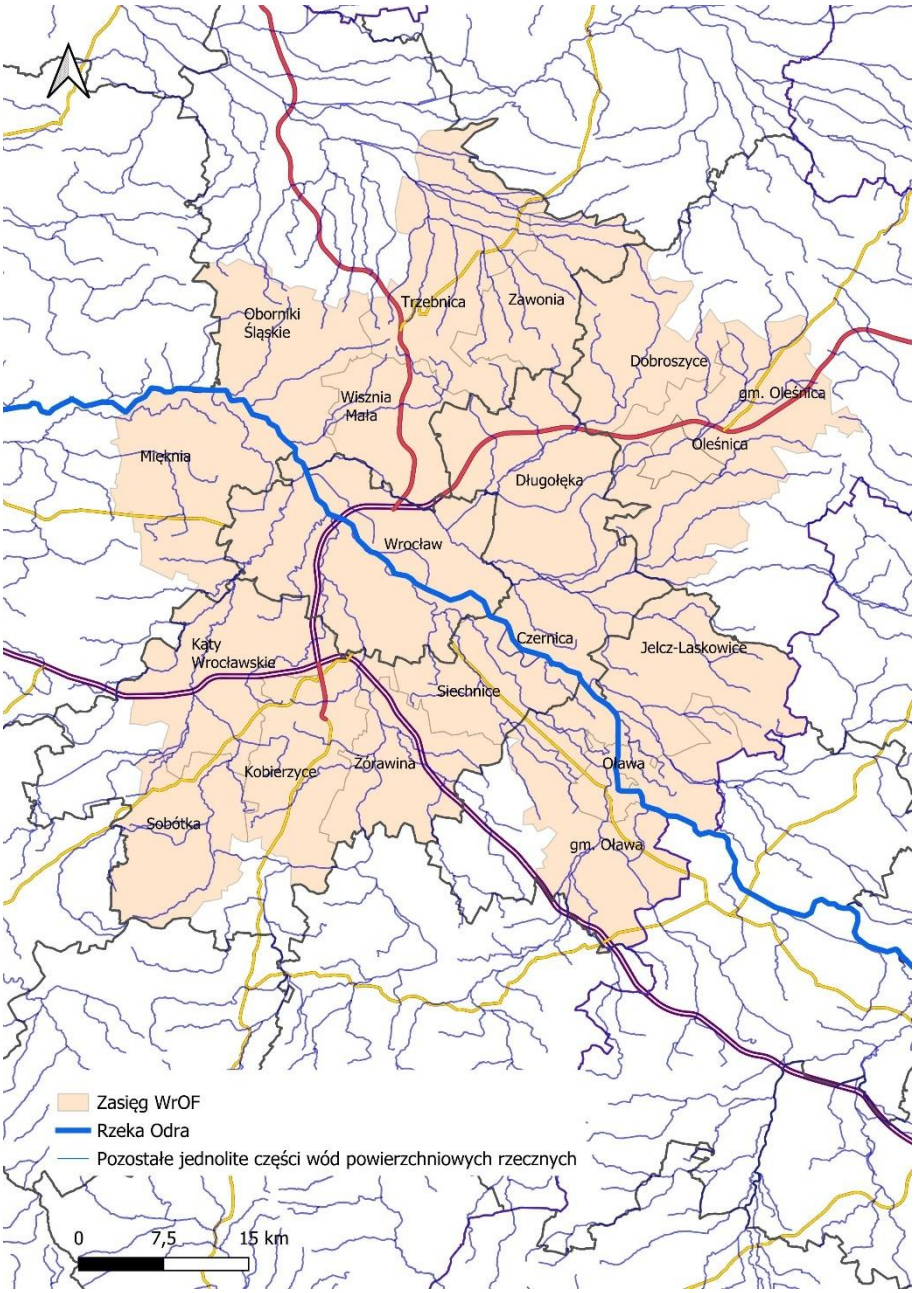
Źródło: opracowanie własne

Wody

Wrocławski Obszar Funkcjonalny stanowi hydrologiczny węzeł Dolnego Śląska, który zlokalizowany jest w dorzeczu Odry. Sieć wodna stanowi złożony system, w którym mieszczą się m.in. rzeki: Odra, Widawa, Ślęza, Bystrzyca i Oława. Obecność ich tworzy znaczną mozaikę ekosystemów wodnych. W krajobraz WrOF łącznie wpisują się 82 zlewnie jednolitych części wód powierzchownych (JCWP) oraz 5 jednolitych części wód podziemnych (JCWPd – nr 79, 95, 96, 108, 109), tworzą one różnorodną strukturę hydrologiczną terenu. Duża dostępność siatki wód powierzchniowych i podziemnych, stanowi znaczny walor naturalny WrOF.

Ponadto obszar WrOF posiada dostęp do istotnych zbiorników wód podziemnych tj. Prochowice, Środa Śląska, Pradolina rzeki Odry (S Wrocław), Pradolina Barycz Głogów oraz Zbiornik Oleśnica, które stanowią ważny komponent środowiska naturalnego odpowiadającego na potrzeby dostępu do wody pitnej. Pełnią one, również ważną rolę w zapewnianiu równowagi ekosystemów.[208]

Mapa 10. Sieć hydrologiczna WrOF

Źródło: opracowanie własne

[208] „Prognoza oddziaływania na środowisko Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2021-2027", s. 36

W ramach państwowego monitoringu środowiska (PMŚ) dokonywana jest bieżąca analiza stanu wód. Obowiązek podejmowania systematycznych badań i oceny jakości środowiska nakreśla ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne.

Jakość wód powierzchniowych w „Prognozie oddziaływania na środowisko Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2021-2027", została oceniona jako „niedostateczna", jest to jeden z podstawowych problemów środowiskowych w całym województwie dolnośląskim, a w tym również dotyczy terenu WrOF. Dominującymi powodami pogarszającego się stanu wód powierzchniowych określono „odprowadzanie ścieków z gospodarstw domowych, działalność turystyczna, zakłady przemysłowe i rolnictwo".[209] Przeprowadzone badania w 2023 roku dotyczące jakości wód podziemnych we WrOF (JCWPd – nr 79, 95, 96, 108, 109) wskazują na ich dobry stan chemiczny. Wyjątek stanowią wody podziemne w gminie Wisznia Mała, których stan został określony jako niezadowalający.[210]

Złożoność i różnorodność siatki wód powierzchniowych, podziemnych oraz występujące zanieczyszczenia i problemy z jakością wód wymagają kompleksowego podejścia. Istotnym jest skoordynowanie działań między gminami WrOF, aby w sposób efektywny i długofalowy zarządzać zasobami wodnymi, aby minimalizować zagrożenia stanu środowiska.

Gleby

Gleby obszaru WrOF, to głównie piaski luźne i słabo gliniaste. Szczególnie rozpowszechnione są piaski pokrywowe, podścielone glinami morenowymi. Większość obszaru WrOF leży w subregionie północno wschodnim charakteryzującym się najbardziej urozmaiconą rzeźbą polodowcową. W równych ilościach występują tu gleby rdzawe, płowe oraz mady. Dominujący udział gruntów klas IIIa i IIIb w stosunku do ogólnej powierzchni gruntów ornych występuje w powiatach: oławskim, wrocławskim. Grunty orne przyporządkowane do klas IVa i IVb występują w większym stopniu w powiatach: oławskim, oleśnickim, średzkim. Okolice gmin Zawoni i Trzebnicy charakteryzują się glebami słabymi, natomiast w Wiszni Małej dominują najbardziej urodzajne czarne ziemie i czarnoziemy. Najlepsze warunki glebowe występują w powiecie wrocławskim, niewiele gorsze w powiecie oławskim. Zdecydowanie najmniej korzystne warunki występują w powiecie oleśnickim.[211]

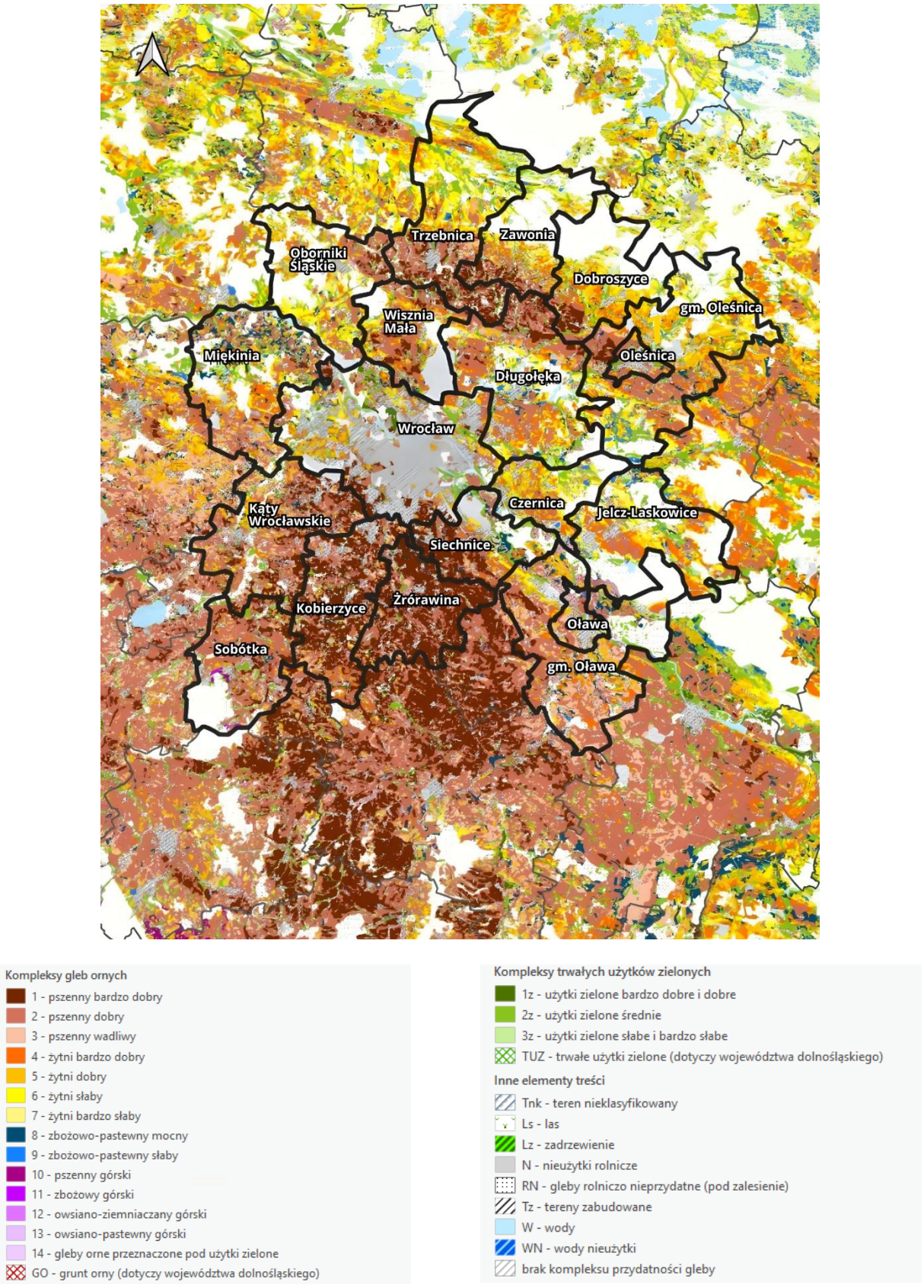
---

[209] „Prognoza oddziaływania na środowisko Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2021-2027", s. 34

[210] Ocena Jakości Wód Podziemnych na Podstawie Wyników Regionalnego Monitoringu Wód Podziemnych Uzyskanych w 2023 roku z terenu Województwa Dolnośląskiego, GIOŚ, s. 8

[211] Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2021-2027 – część diagnostyczna, s. 107-108

Mapa 11. Gleby i rzeźba terenu we WrOF

Źródło: opracowanie własne

Rodzaj i jakość gleb, stanowią kluczowy czynnik warunkujący potencjalny rozwój przestrzenny obszaru. Mają wpływ na możliwości zagospodarowania terenu, jak i na kierunki rozwoju poszczególnych sektorów gospodarki. Występowanie piasków luźnych i słabo gliniastych oraz obecność gleb rdzawych, płowych i mad w subregionie północno-wschodnim, determinuje zarówno potencjał rolniczy, jak i możliwości intensyfikacji innych form użytkowania terenu.

Najlepsze warunki glebowe w powiecie wrocławskim, a także korzystne w powiecie oławskim, sprzyjają rozwojowi rolnictwa oraz umożliwiają prowadzenie inwestycji wymagających stabilnych warunków glebowych. Grunty orne klasy IIIa i IIIb w tych powiatach, stanowią istotny zasób dla rozwoju gospodarstw rolnych o wysokiej produktywności.

W powiatach oławskim, oleśnickim i średzkim, w których w większym stopniu występują gleby klas IVa i Ivb, mogą rozwijać się zarówno tradycyjne formy użytkowania rolniczego, jak i funkcje związane z rekreacją, leśnictwem czy innymi działalnościami niezwiązanymi z intensywną produkcją rolną. Najmniej korzystne warunki glebowe w powiecie oleśnickim ograniczają jego potencjał rolniczy, co może sprzyjać przekształcaniu gruntów na inne formy użytkowania.

Jakość powietrza

Czynności podejmowane w ramach analizy powietrza są uregulowane na podstawie „ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska”. Pomiary oceny jakości powietrza dokonywane są regionalnie - w wymiarze województwa w ramach corocznej oceny jakości powietrza. W województwie dolnośląskim przyjęto następujący podział na 4 strefy funkcjonalne, tj. aglomeracja wrocławska, miasto Wałbrzych, miasto Legnica oraz strefa dolnośląska. Wrocław ujęto w pierwszej z nich. Zaś do ostatniej strefy należą gminy WrOF, jak Czernica, Dobroszyce, Długołęka, Dobroszyce, Jelcz-Laskowice, Kąty Wrocławskie, Kobierzyce, Miękinia, Oborniki Śląskie, Oleśnica, Oleśnica (miasto), Oława, Oława (miasto), Siechnice, Sobótka, Trzebnica, Zawonia oraz Żórawina. Oceny są dokonywane przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska. Systematyczny pomiar stężeń substancji w powietrzu umożliwia szczegółową ocenę jego składu oraz identyfikację zanieczyszczeń przekraczających dopuszczalne normy, co ma fundamentalne znaczenie dla dobrostanu ludzi oraz środowiska naturalnego.[212]

Na terenie WrOF funkcjonuje 8 stacji pomiarowych, w tym 5 zlokalizowanych jest we Wrocławiu, a kolejne odpowiednio po 1 w Oławie, Oleśnicy i Trzebnicy:

1. Aglomeracja Wrocławska, Wrocław al. Wiśniowa/ul. Powstańców Śląskich

[212] Roczna ocena jakości powietrza w województwie dolnośląskim za rok 2023

2. Aglomeracja Wrocławska, Wrocław ul. Bartnicza
3. Aglomeracja Wrocławska, Wrocław ul. Na Grobli
4. Aglomeracja Wrocławska, Wrocław ul. Orzechowa 61
5. Aglomeracja Wrocławska, Wrocław ul. Wybrzeże Józefa Conrada Korzeniowskiego 18
6. Strefa dolnośląska_2, Oława ul. Żołnierzy AK 9
7. Strefa dolnośląska_2, Oleśnica ul. Brzozowa 7
8. Strefa dolnośląska_2, Trzebnica ul. 3 Maja[213]

Według „Rocznej oceny jakości powietrza w województwie dolnośląskim za rok 2023" na obszarze całego województwa, w tym na terenie WrOF, dominują zanieczyszczenia o charakterze emisji antropogenicznej, tj. wynikającej z działalności człowieka, związanej ze spalaniem paliw kopalnianych, procesami przemysłowymi, transportem, rolnictwem, spalaniem odpadów i emisją z wysypisk śmieci. Główne źródło pyłu PM10, PM2,5 oraz benzo(a)pirenu stanowi sektor komunalno-bytowy, związany z emisją powierzchniową. Emisja tlenków azotu (NO_x) pochodzi w największym stopniu z przemysłu w emisji punktowej oraz transportu w emisji liniowej. Natomiast za dominującą emisję tlenków siarki (SO_x) odpowiada sektor przemysłowy. Poziom zanieczyszczeń w regionie jest także kształtowany przez napływ emisji z innych obszarów Polski i Europy, na który wpływ mają m.in. kierunek i prędkość wiatru.[214]

Lokalnymi źródłami emisji zanieczyszczeń są przede wszystkim emisje komunalno-bytowe, znane jako „niska emisja", które pochodzą z indywidualnych systemów grzewczych wykorzystujących paliwa stałe. W szczególności nasilenie uciążliwości następuje w okresie grzewczym w gminach i obszarach o dominującej starej zabudowie, również jednorodzinnej ze starymi piecami. Sektor wskazanych emisji komunalno-bytowych jest głównym źródłem pyłu PM10, PM2,5 oraz benzo(a)pirenu. W województwie dolnośląskim „niska emisja" odpowiada za około 95% całkowitej emisji benzo(a)pirenu. W skali kraju emisja komunalno-bytowa w tym regionie stanowi około 9% emisji pyłu PM10, PM2,5 oraz benzo(a)pirenu.[215]

Źródło emisji stanowi w regionie również transport, który w obszarach o szczególnym zagęszczeniu dróg i dużym natężeniu ruchu, wywołuje znaczne zanieczyszczenie powietrza. Udział w emisji mają powstające pyły m.in. w wyniku ścierania hamulców, opon, nawierzchni dróg, unoszących zanieczyszczeń z powierzchni. Emisja tlenków azotu (NO_x), w największym stopniu pochodzi z transportu drogowego. W tym przypadku największe ośrodki miejskie, będą stanowić najmniej

[213] Tamże
[214] Tamże
[215] Prognoza oddziaływania na środowisko Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2021-2027, 37

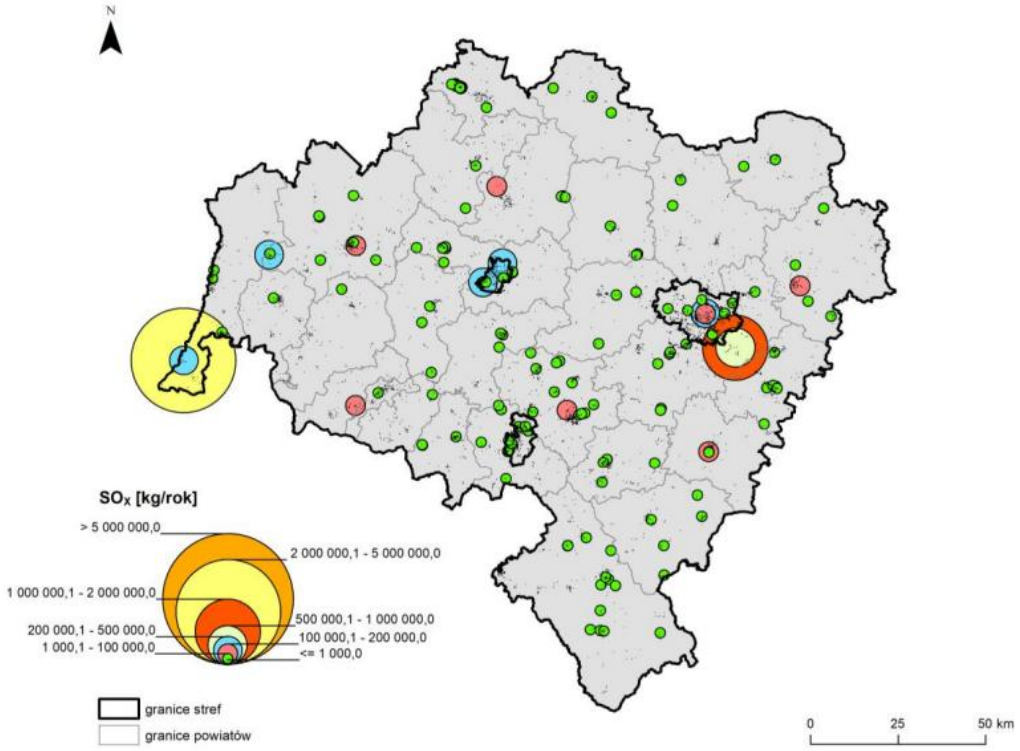
korzystne obszary, co jest związane z większym natężeniem ruchu drogowego. Zatem największe ośrodki miejskie we WrOF takie jak Wrocław, Oława oraz Oleśnica są najbardziej narażone na wysoki poziom zanieczyszczenia powietrza. Ponadto znaczne zanieczyszczenia w transporcie drogowym generują obszary autostrad A4 oraz drogi ekspresowe, takie jak S3, S5 i S8. Jak wykazano w „Rocznej ocenie jakości powietrza w województwie dolnośląskim za rok 2023", we Wrocławiu generowane jest 53% emisji NO_x pochodzącej z transportu drogowego, która odpowiada za 13% emisji tlenku azotu i około 12% emisji pyłu PM10 i PM2,5. Wrocław jako największy ośrodek miejski w obszarze WrOF, ma największy udział w emisji zanieczyszczeń do środowiska spośród wszystkich gmin. W wymiarze krajowym stanowi blisko 7% emisji zanieczyszczeń.[216]

Biorąc pod uwagę mapy prezentujące przestrzenny zakres występowania poszczególnych zanieczyszczeń, pochodzących głównie ze spalania paliw kopalnych, procesów przemysłowych czy transportu, to w przypadku:

- tlenku siarki (SO_x): największa odnotowywana emisja SO_x jest na obrzeżach Wrocławia oraz głównie w gminie: Siechnice, Czernica i częściowo Długołęka, Żórawina, Oława. Rozkład punktów nasilenia źródeł emisji, związany jest z obecnością obiektów przemysłowych, co prezentują skupienia (Mapa nr 12);
- tlenku azotu (NO_x): największa odnotowywana emisja NO_x jest w gminie Wrocław oraz w okolicznych gminach tj. Długołęka, Wisznia Mała, Czernica, Siechnice i częściowo tereny gminy: Żórawina, Kobierzyce, Kąty Wrocławskie, Miękinia, Oborniki Śląskie;
- pyłu PM10: największa odnotowywana emisja pyłu zawieszonego PM10 jest w centralnej części Wrocławia oraz częściowo w gminach: Siechnice oraz Czernica.

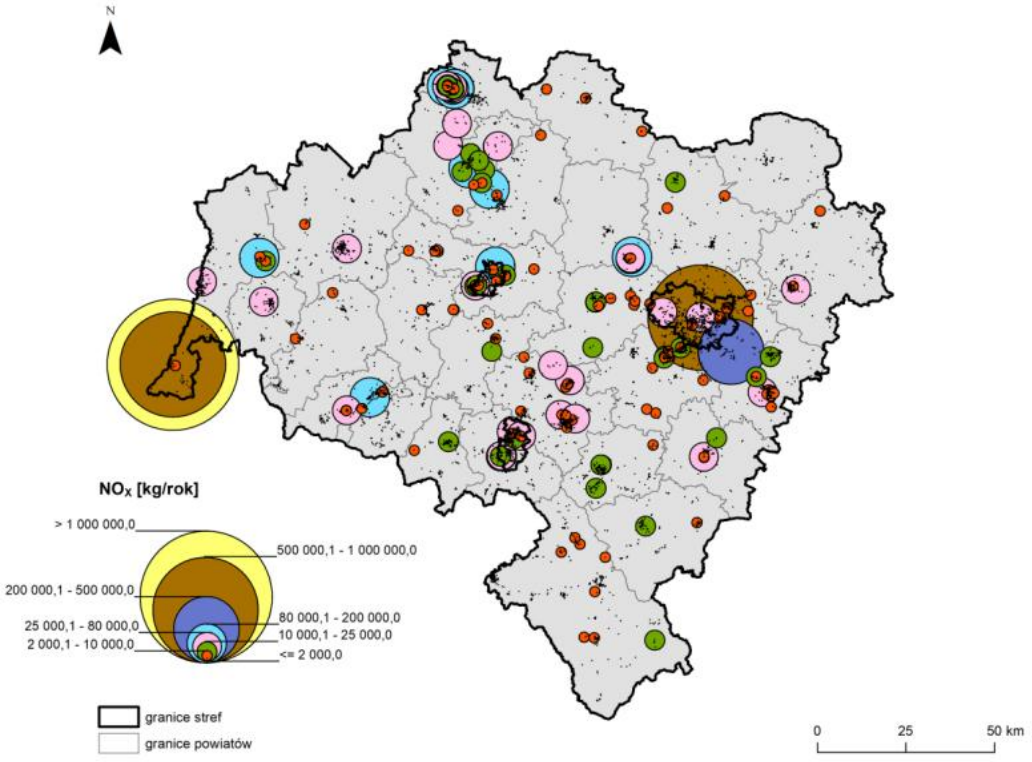
[216] Roczna ocena jakości powietrza w województwie dolnośląskim za rok 2023, s.36

Mapa 12. Lokalizacja punktowych źródeł emisji SO_x na obszarze województwa dolnośląskiego

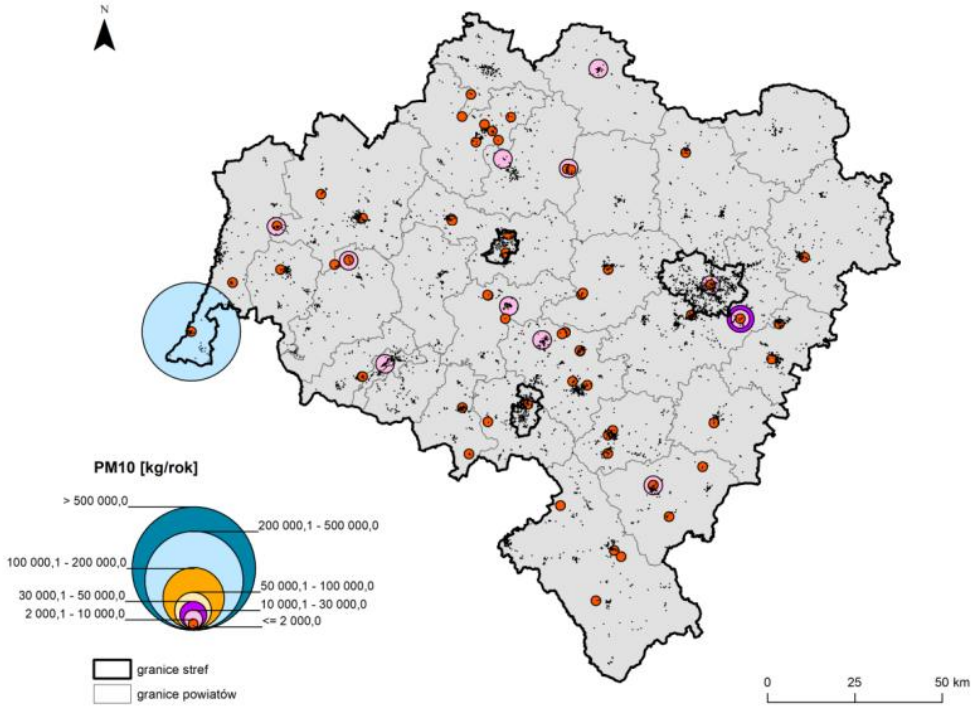
Źródło: „Roczna ocena jakości powietrza w województwie dolnośląskim za rok 2023", s. 41

Mapa 13. Lokalizacja punktowych źródeł emisji NO_x na obszarze województwa dolnośląskiego

Źródło: „Roczna ocena jakości powietrza w województwie dolnośląskim za rok 2023", s. 41

Mapa 14. Lokalizacja punktowych źródeł emisji pyłu PM10 na obszarze województwa dolnośląskiego

Źródło: „Roczna ocena jakości powietrza w województwie dolnośląskim za rok 2023", s. 42

Zgodnie z „Roczną oceną jakości powietrza w województwie dolnośląskim za 2023 rok" przekroczenie dopuszczalnego średniorocznego poziomu dwutlenku azotu odnotowano we Wrocławiu. Ponadto, na terenie WrOF obserwowano przekroczenia docelowego poziomu stężenia ozonu w powietrzu. W gminach WrOF nie wystąpiły przekroczenia dopuszczalnych wartości dwutlenku siarki, tlenku węgla, benzenu, ołowiu w pyle zawieszonym PM10, kadmu, niklu oraz arsenu[217].

W tym miejscu warto przywołać opinie mieszkańców WrOF, którzy wskazywali na złą jakość powietrza, szczególnie w okresie jesienno-zimowym (smog). Mieszkańcy gmin WrOF akcentowali niedostateczne działania gmin z zakresu przeciwdziałania przedostawaniu się do atmosfery szkodliwych substancji (spaliny samochodowe, spalanie węgla, przemysł)[218].

Problemy z jakością powietrza atmosferycznego zostały zaakcentowane, również podczas warsztatów diagnostycznych WrOF. Wskazywano bowiem, że należy rozwijać wspólne polityki/ programy mające na celu poprawę stanu środowiska naturalnego, w tym jakości powietrza. Według rozmówców ważną

[217] Roczna ocena jakości powietrza w województwie dolnośląskim za rok 2023, Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska we Wrocławiu, s. 14-102
[218] Raport z badań jakościowych przeprowadzonych w ramach diagnozy WrOF, IB IPC 2025

kwestią jest także podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców, wspierającej zrównoważony rozwój WrOF oraz zwiększenie roli komunikacji zbiorowej w obsłudze transportowej WrOF.[219]

Hałas

Hałas to „wszelkie niepożądane, nieprzyjemne, dokuczliwe, uciążliwe lub szkodliwe drgania ośrodka sprężystego, oddziałujące za pośrednictwem powietrza na narząd słuchu i inne zmysły oraz elementy organizmu człowieka. Pod względem źródła pochodzenia można podzielić na hałas przemysłowy, komunikacyjny (drogi, linie kolejowe, lotniska) i komunalny. Hałas komunalny to dźwięki emitowane wewnątrz i na zewnątrz budynków mieszkalnych, osiedli mieszkaniowych, a także te dobiegające z pawilonów usługowych i gospodarczych".[220]

Hałas jest obecnie uznawany za formę zanieczyszczenia środowiska, które należy zwalczać podobnie jak inne rodzaje zanieczyszczeń. Problem ten dotyka wszystkich większych miast, gdzie przekroczenie dopuszczalnych norm hałasu negatywnie wpływa na komfort życia mieszkańców. Powoduje zmęczenie, zaburzenia snu, a także zwiększa poziom stresu, drażliwość oraz ryzyko wystąpienia problemów zdrowotnych. Istotnym czynnikiem przyczyniającym się do wysokiego poziomu hałasu jest transport, zwłaszcza drogowy[221]. Oprócz hałasu komunikacyjnego wyróżnić, należy także hałas przemysłowy, komunalny (osiedlowy), domowy oraz związany ze środowiskiem pracy.[222]

Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad, realizując obowiązki wynikające z art. 118 ust. 3 „ustawy o Prawie ochrony środowiska",[223] przygotowała strategiczne mapy hałasu w ramach IV rundy mapowania. Opracowanie to dotyczyło dróg krajowych, na których natężenie ruchu przekraczało 3 mln pojazdów rocznie. Zgodnie z wymaganiami określonymi w rozporządzeniu Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 20 lipca 2021 r, dotyczącym zakresu danych prezentowanych na strategicznych mapach hałasu, sposobu ich wizualizacji oraz formy udostępniania, wyniki tych analiz są publicznie dostępne zgodnie z zapisami załącznika nr 2 ust. 10.[224]

Zgodnie ze „Strategiczną mapą hałasu" dla dróg krajowych o ruchu powyżej 3 mln pojazdów rocznie w województwie dolnośląskim do terenów zagrożonych hałasem zaliczono następujące gminy WrOF: miasto Oława z największym zasięgiem przekroczeń LDWN oraz LN w zakresie od 1 do 5 dB odnotowano w - odpowiednio 180 oraz 150 budynków chronionych oraz Kobierzyce - 174 budynków oraz 115 budynków. W tych gminach, również obserwowano najwięcej przekroczeń LDWN i LN w

[219] Raport z warsztatów diagnostycznych WrOF, IB IPC 2025
[220] https://www.gov.pl/web/psse-walcz/latozsanepidem-halas (dostęp: 27.02.2025)
[221] Program Ochrony Środowiska dla miasta Wrocławia na lata 2021-2025 z perspektywą do roku 2030, s. 56
[222] https://www.senat.gov.pl/gfx/senat/pl/senatopracowania/30/plik/ot-612_inter.pdf (dostęp: 13.03.2025)
[223] Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2021 r. poz. 1973)
[224] Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 1 lipca 2021 r. w sprawie szczegółowego zakresu danych ujętych na strategicznych mapach hałasu, sposobu ich prezentacji i formy ich przekazywania (Dz.U. z 2021 r. poz. 1325)

zakresie od 5dB do 10 dB. W przypadku miasta Oława było to 88 budynków oraz 67 budynków, a w gminie Kobierzyce 34 i 27 budynków chronionych.

Tabela 145. Opis i usytuowanie terenów zagrożonych hałasem

Jednostka terytorialna	Numer drogi	Przekroczenia LDWN[225]	Przekroczenia LN[226]
Oleśnica (miasto)	S8	Przekroczenia w zakresie od 1 dB do 5 dB sięgają 4 budynków chronionych	Przekroczenia w zakresie od 1 dB do 5 dB sięgają 2 budynków chronionych.
Oleśnica (gmina)	S8	Przekroczenia w zakresie od 1 dB do 5 dB sięgają 1 budynku chronionego.	Brak przekroczeń.
Oława (miasto)	94	Przekroczenia w zakresie od 1 dB do 5 dB sięgają 180 budynków chronionych. Przekroczenia w zakresie od 5 dB do 10 dB sięgają 88 budynków chronionych. Przekroczenia w zakresie od 10 dB do 15 dB sięgają 6 budynków chronionych.	Przekroczenia w zakresie od 1 dB do 5 dB sięgają 150 budynków chronionych. Przekroczenia w zakresie od 5 dB do 10 dB sięgają 67 budynków chronionych. Przekroczenia w zakresie od 10 dB do 15 dB sięgają 3 budynków chronionych.
Oława (gmina)	94	Przekroczenia w zakresie od 1 dB do 5 dB sięgają 119 budynków chronionych. Przekroczenia w zakresie od 5 dB do 10 dB sięgają 24 budynków chronionych. Przekroczenia w zakresie od 10 dB do 15 dB sięgają 2 budynków chronionych.	Przekroczenia w zakresie od 1 dB do 5 dB sięgają 108 budynków chronionych. Przekroczenia w zakresie od 5 dB do 10 dB sięgają 37 budynków chronionych.
Miękinia	94	Przekroczenia w zakresie od 1 dB do 5 dB sięgają 11 budynków chronionych. Przekroczenia w zakresie od 5 dB do 10 dB sięgają 2 budynków chronionych.	Przekroczenia w zakresie od 1 dB do 5 dB sięgają 13 budynków chronionych. Przekroczenia w zakresie od 5 dB do 10 dB sięgają 5 budynków chronionych.
Trzebnica	S5	Przekroczenia w zakresie od 1 dB do 5 dB sięgają 14 budynków chronionych.	Przekroczenia w zakresie od 1 dB do 5 dB sięgają 5 budynków chronionych.
Wisznia Mała	S5	Przekroczenia w zakresie od 1 dB do 5 dB sięgają 38 budynków chronionych.	Przekroczenia w zakresie od 1 dB do 5 dB sięgają 3 budynków chronionych.
Kąty Wrocławskie	A4, A8, 8, 35	Przekroczenia w zakresie od 1 dB do 5 dB sięgają 67 budynków chronionych. Przekroczenia w zakresie od 5 dB do 10 dB sięgają 5 budynków chronionych.	Przekroczenia w zakresie od 1 dB do 5 dB sięgają 32 budynków chronionych. przekroczenia w zakresie od 5 dB do 10 dB sięgają 2 budynków chronionych. Przekroczenia w zakresie od 10 dB do 15 dB sięgają 2 budynków chronionych
Kobierzyce	A4, A8, 8, 35	Przekroczenia w zakresie od 1 dB do 5 dB sięgają 174 budynków chronionych. Przekroczenia w zakresie od 5 dB do 10 dB sięgają 34 budynków chronionych.	Przekroczenia w zakresie od 1 dB do 5 dB sięgają 115 budynków chronionych. Przekroczenia w zakresie od 5 dB do 10 dB sięgają 27 budynków chronionych.
Czernica	35	Przekroczenia w zakresie od 1 dB do 5 dB sięgają 16 budynków chronionych. Przekroczenia w zakresie od 5 dB do 10 dB sięgają 3 budynków chronionych.	Przekroczenia w zakresie od 1 dB do 5 dB sięgają 16 budynków chronionych. Przekroczenia w zakresie od 5 dB do 10 dB sięgają 4 budynków chronionych.
Siechnice	94	Przekroczenia w zakresie od 1 dB do 5 dB sięgają 51 budynków. Przekroczenia w zakresie od 5 dB do 10 dB sięgają 7 budynków chronionych.	Przekroczenia w zakresie od 1 dB do 5 dB sięgają 55 budynków chronionych. Przekroczenia w zakresie od 5 dB do 10 dB sięgają 9 budynków chronionych.
Sobótka	35	Przekroczenia w zakresie od 1 dB do 5 dB sięgają 25 budynków chronionych. Przekroczenia w zakresie od 5 dB do 10 dB sięgają 10 budynków chronionych.	Przekroczenia w zakresie od 1 dB do 5 dB sięgają 21 budynków chronionych. Przekroczenia w zakresie od 5 dB do 10 dB sięgają 6 budynków chronionych.

[225] LDWN - długookresowy średni poziom dźwięku A wyrażony w decybelach (dB), wyznaczony w ciągu wszystkich dób w roku, z uwzględnieniem pory dnia (6:00 - 18:00), pory wieczoru (18:00 - 22:00) oraz pory nocy (22:00 - 6:00).
[226] LN - długookresowy średni poziom dźwięku A wyrażony w decybelach (dB), wyznaczony w ciągu wszystkich pór nocy w roku (22:00 - 6:00).

		Przekroczenia w zakresie od 10 dB do 15 dB sięgają 2 budynków chronionych.	
Żórawina	A4	Przekroczenia w zakresie od 1 dB do 5 dB sięgają 6 budynków ochronnych. Przekroczenia w zakresie od 5 dB do 10 dB sięgają 2 budynków chronionych.	Przekroczenia w zakresie od 1 dB do 5 dB sięgają 2 budynków chronionych. Przekroczenia w zakresie od 5 dB do 10 dB sięgają 2 budynków chronionych. Przekroczenia w zakresie od 10 dB do 15 dB sięgają 2 budynków chronionych

Źródło: opracowanie własne na podstawie Strategicznej mapy hałasu dla dróg krajowych o ruchu powyżej 3 000 000 pojazdów rocznie w województwie dolnośląskim (dostęp: 13.03.2025)

Wrocław

Wrocław jako miasto liczące więcej niż 100 tys. mieszkańców zobligowane zostało do sporządzenia strategicznej mapy hałasu zgodnie z art. 118 „ustawy z dnia 27 kwietnia 2021 r. Ochrony Środowiska". Obowiązek ten wynika z „Dyrektywy 2002/49/WE Parlamentu Europejskiego oraz Rady odnoszącej się do oceny i zarządzania poziomem hałasu w środowisku, zwaną dalej Dyrektywą 2002/49/WE".[227]

Do głównych źródeł hałasu na terenie Wrocławia należy zaliczyć ruch drogowy, kolejowy, tramwajowy, lotniczy oraz wynikający z działalności przemysłowej. Zgodnie ze strategiczną mapą hałasu Wrocławia, kluczowym źródłem hałasu w mieście jest ruch drogowy. Przez miasto przebiegają dwie drogi krajowe, tj. DK5 i DK 94. Zaś przy południowej granicy miasta, swój bieg kończy droga krajowa nr 35. Źródłem hałasu drogowego jest także przebiegająca w granicach miasta, od strony południowej i zachodniej autostrada A4 oraz Autostradowa Obwodnica Wrocławia o długości 22,4 km, która biegnie wzdłuż węzłów Wrocław Zachód, Wrocław Lotnisko, Wrocław Stadion oraz Wrocław Północ, dalej łącząc się z drogą ekspresową S5 w kierunku Poznania oraz A8 w kierunku Łodzi i Warszawy. Co więcej, przez Wrocław biegną drogi wojewódzkie, są to: DW 342, DW 347, DW 359, DW 372, DW 395, DW 455.[228]

Zgodnie z danymi Zarządu Dróg i Utrzymania Miasta we Wrocławiu (ZDiUM), sieć dróg publicznych w mieście wynosiła 1100,73 km, w tym najwięcej stanowiły drogi gminne, bowiem 991,5 km (stan na dzień 31.12.2024).

Tabela 146. Sieć dróg we Wrocławiu

Typ drogi	Długość [km]
Drogi krajowe	37,24 km
Drogi wojewódzkie	30,96 km
Drogi powiatowe	41,03 km
Drogi gminne	991,50km
Suma	1100,73 km

[227] Strategiczna mapa hałasu dla Wrocławia 2022, https://geoportal.wroclaw.pl/www/pliki/SMH_2022_streszczenie_jezyk_niespecjalistyczny.pdf (dostęp: 13.03.2025)
[228] Tamże

Źródło: opracowanie własne na podstawie https://www.zdium.wroc.pl/strona-glowna/wykaz-drog-zdium/ (dostęp: 13.03.2025)

Należy także dodać, że przez Wrocław przebiegają dwie magistrale kolejowe będące częścią kolejowego międzynarodowego korytarza transportowego, tj. linia E30 biegnąca od Zgorzelca w stronę Krakowa, Przemyśla i Medyki oraz linia E59 ze Świnoujścia do granicy państwa z Czeską Republiką. Ponadto, ruch pasażerki obsługiwany jest przez 8 linii normalnotorowych, w tym 5 z nich służy pociągom międzynarodowym.[229] Na terenie miasta zlokalizowanych jest 30 stacji kolejowych.[230]

Ponadto, hałas komunikacyjny we Wrocławiu, również generuje codziennie kilkadziesiąt linii tramwajowych, łącznie jest ich w mieście 25,[231] a ich całkowita długość wynosi ok. 200 km.[232] W ramach minimalizacji omawianego rodzaju zanieczyszczenia środowiska hałasem, stosowane są rozwiązania takie jak „zielone torowiska", czyli specjalny typ torowisk tramwajowych, których powierzchnia między szynami oraz wokół nich jest porośnięta roślinnością, co przyczynia się do tłumienia dźwięków powstających podczas przejazdu tramwajów. Ponadto, umożliwiają retencję wód opadowych, pozwalają na obniżenie temperatury dzięki procesowi parowania i pochłaniają zanieczyszczenia unoszące się w powietrzu.[233] Przykładowo takie rozwiązania posiadają torowiska na odcinku ul. Legnickiej czy wzdłuż ul. Starogroblowej i Popowickiej.[234] Działania na rzecz zwiększenia udziału „zielonych torowisk" są we Wrocławiu stale podejmowane. W tym przypadku warto przywołać jeden z największych planowanych remontów w ramach programu „Toryrewolucja 2025", czyli zazielenienie torowiska wzdłuż ul. Kosmonautów, którego realizacja przewidziana jest na 2025 r.[235]

Według „Strategicznej mapy hałasu Wrocławia", największa szacunkowa powierzchnia obszarów, na których odnotowano przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu związana była z hałasem drogowym. Najczęściej były to przekroczenia L_{DWN} w zakresie od 1 do 5 dB i obejmowały 1,575 km². Z kolei przekroczenia w zakresie od 5,1 do 10 dB obejmowały 0,361 km². Zaś szacunkowa liczba mieszkańców zamieszkująca te tereny wyniosła odpowiednio 21,6 tys. oraz 2,2 tys.[236] Warto wspomnieć także o hałasie przemysłowym, który usytuował się na drugim miejscu pod względem powierzchni obszarów, na których przekroczone zostały dopuszczalne poziomy hałasu (0,343 km² dla

[229] Tamże
[230] Program Ochrony Środowiska przed hałasem dla województwa dolnośląskiego, 2024
[231] www.wroclaw.pl/komunikacja/rozklady-jazdy (dostęp: 22.04.2025)
[232] www.zdium.wroc.pl (dostęp: 23.04.2025)
[233] I. Gisterek, Zrównoważone zielone torowiska tramwajowe, „Zeszyty naukowo-techniczne SITK RP, Oddział w Krakowies, Nr 2(123), 2021, s. 138
[234] www.transport-publiczny.pl (dostęp: 23.04.2025)
[235] www.gazetawroclawska.pl (dostęp: 23.04.2025)
[236] Strategiczna mapa hałasu dla Wrocławia 2022

przekroczeń w zakresie od 1 do 5 dB dla wskaźnika L_{DWN} oraz 0,383 km² dla wskaźnika L_N) oraz pod względem liczby osób zamieszkujących te tereny (odpowiednio 2,1 tys. osób oraz 3,2 tys. osób). Przekroczenia dotyczyły, również obu wskaźników w zakresie od 5,1 do 10. Powierzchnia obszarów w tym przypadku wyniosła dla wskaźnika L_{DWN} 0,128 km² oraz dla wskaźnika L_N 0,130 km². Tereny te zamieszkiwało odpowiednio 1 tys. i 1,1 tys. osób.[237]

Tabela 147. Szacunkowa powierzchnia obszarów, na których występują przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu wyrażonych wskaźnikiem L_{DWN} i wskaźnikiem L_N

	Wskaźnik LDWN [dB]				Wskaźnik LN [dB]			
	1-5	5,1-10	10,1-15	>15,1	1-5	5,1-10	10,1-15	>15,1
hałas drogowy	1,575	0,361	0,006	0,000	0,710	0,052	0,000	0,000
hałas kolejowy	0,033	0,000	0,000	0,000	0,036	0,004	0,000	0,000
hałas tramwajowy	0,007	0,000	0,000	0,000	0,007	0,000	0,000	0,000
hałas lotniczy	0	0	0	0	0	0	0	0
hałas przemysłowy	0,343	0,128	0,028	0,000	0,383	0,130	0,074	0,000

Źródło: Strategiczna mapa hałasu Wrocławia 2022 (dostęp: 1.04.2025)

Tabela 148. Szacunkowa liczba mieszkańców zamieszkujących na terenach, na których występują przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu wyrażonych wskaźnikiem L_{DWN} i wskaźnikiem L_N

	Wskaźnik LDWN [dB]				Wskaźnik LN [dB]			
	1-5	5,1-10	10,1-15	>15,1	1-5	5,1-10	10,1-15	>15,1
hałas drogowy	21 600	2 200	0	0	6 300	400	0	0
hałas kolejowy	100	0	0	0	0	0	0	0
hałas tramwajowy	100	0	0	0	0	0	0	0
hałas lotniczy	0	0	0	0	0	0	0	0
hałas przemysłowy	2 100	1000	200	0	3 200	1 100	600	200

Źródło: Strategiczna mapa hałasu Wrocławia 2022 (dostęp: 1.04.2025)

W celu przeciwdziałania negatywnym skutkom hałasu przygotowano listę działań o charakterze inwestycyjnym, którą ujęto w „Strategicznej mapie hałasu Wrocławia". Należy zauważyć, że część tych zadań zrealizowano:

- budowa Alei Wielkiej Wyspy we Wrocławiu (zrealizowano),
- budowa Osi Zachodniej we Wrocławiu w ciągu drogi krajowej nr 94 (zrealizowano),
- remonty mostów: Średzkich, Pomorskich, Trzebnickiego (zrealizowano remont mostu Pomorskiego),
- budowa linii kolejowych,
- modernizacje torowisk.[238]

Czernica

[237] Tamże
[238] Strategiczna mapa hałasu Wrocławia 2022

Podobnie, jak we Wrocławiu, w gminie Czernica głównym typem hałasu jest hałas komunikacyjny, który związany jest przebiegającą przez gminę drogą wojewódzką nr 455, a także w pewnym stopniu występuje, również wzdłuż dróg powiatowych i gminnych (chociaż w tym przypadku zagrożenie jest nieco mniejsze). Powierzchnia terenów zagrożonych hałasem w ramach wskaźnika hałasu L_{DWN} w przedziale od 1 do 5 dB wynosiła 0,030 km², zaś w ramach wskaźnika L_N 0,019 km². Hałas przemysłowy nie stanowi znaczącego zagrożenia dla klimatu akustycznego gminy. Pewien dyskomfort akustyczny może być związany z działalnością obiektów sportowych, rekreacji i rozrywki (imprezy na wolnym powietrzu).[239]

Jelcz-Laskowice

W gminie Jelcz-Laskowice najbardziej uciążliwy jest hałas komunikacyjny wynikający z bliskości dróg wojewódzkich nr 455 oraz 396. Przez obszar gminy przebiega, również linia kolejowa, lecz nie charakteryzuje się ona wzmożonym ruchem[240]. Nie przeprowadzono jednak w ostatnich latach badań natężenia hałasu.

Miękinia

Na klimat akustyczny gminy w największym stopniu wpływa hałas komunikacyjny, w tym drogowy, kolejowy i lotniczy. Hałas przemysłowy ma natomiast mniejsze znaczenie, ponieważ jego oddziaływanie nie obejmuje dużych obszarów. Głównym źródłem hałasu w gminie jest ruch drogowy, zwłaszcza na drodze krajowej nr 94, łączącej Wrocław, Środę Śląską i Lubin. Trasa ta charakteryzuje się intensywnym ruchem pojazdów osobowych oraz znacznym udziałem transportu ciężkiego. Ponadto, natężenie ruchu związane jest także z bliskością drogi wojewódzkiej nr 336 Wrocław-Wilkszyn-Brzezinka. Przez gminę przebiegają linie kolejowe nr 275 oraz 273, w związku z czym na hałas kolejowy narażeni są częściowo mieszkańcy wsi Pisarzowice, Brzezinka Średzka, Księginice i Miękinia. Na południowo-wschodnią część gminy wpływa także hałas lotniczy (bliskość portu lotniczego Wrocław-Strachowice). Prowadzone są jednak stałe pomiary hałasu w czterech punktach pomiarowych na terenie Wrocławia, co pozwala reagować i przeciwdziałać przekroczeniom dopuszczalnej normy. Należy także wspomnieć o hałasie związanym z eksploatacją surowców na terenie Radakowic, Źródeł i Miękini. Szczególnie występuje on w obrębie zabudowy znajdującej się wzdłuż tras przejazdu samochodów przewożących urobek.[241]

Oława (gmina)

[239] Program Ochrony Środowiska dla gminy Czernica na lata 2022-2025 z perspektywą na lata 2026-2029, s. 55-62
[240] Program Ochrony Środowiska dla gminy Jelcz-Laskowice na lata 2020-2023 z perspektywa do 2027 roku, s. 66, 76
[241] Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Miękinia, Miękinia 2024, s. 84-85

Czołowym czynnikiem pogarszającym klimat akustyczny w omawianej gminie jest transport. Hałas komunikacyjny szczególnie dotyka mieszkańców budynków położonych wzdłuż najbardziej obciążonej ruchem drogi krajowej nr 94, łączącej Wrocław z Opolem. Problem dotyczy w największym stopniu miejscowości Gać, Godzikowice, Stanowice, Marcinkowice oraz Jankowice. Za uciążliwą uznaje się, również drogę wojewódzką nr 396, która przebiega przez Gaj Oławski i łączy Oławę z autostradą A4. Przewiduje się, że natężenie ruchu na tej trasie będzie wzrastać, co może skutkować większą emisją hałasu.[242]

Trzebnica

W Trzebnicy za główne źródła hałasu można uznać działalność produkcyjną oraz transport drogowy. Mimo braku dużych zakładów przemysłowych, działające w mieście przedsiębiorstwa, warsztaty i inne podmioty gospodarcze, wpływają na poziom hałasu w ich otoczeniu. Największe znaczenie dla klimatu akustycznego ma jednak hałas generowany przez ruch drogowy, który rozprzestrzenia się wzdłuż głównych arterii komunikacyjnych. Do najważniejszych z nich należą ulice: Wrocławska, ks. Bochenka, Prusicka, Milicka i Oleśnicka, a także obwodnica będąca częścią drogi krajowej nr 5 oraz droga ekspresowa S5.[243]

Żórawina

Emisja hałasu w gminie Żórawina związana jest przede wszystkim z przebiegającą przez jej teren autostradą A4. Ponadto, wzdłuż ośrodków zamieszkanych przez ludzi biegną drogi wojewódzkie: nr 395 oraz nr 346, które stanowią poważne źródło hałasu komunikacyjnego. Dodatkowo, na terenie gminy zlokalizowane są liczne drogi powiatowe i gminne o zróżnicowanym stanie nawierzchni. Dalej, środkową część gminy przecina linia kolejowa nr 276. Warto wspomnieć, że dworce w Żórawinie oraz Węgrach obsługują codziennie 16 par pociągów.[244]

Długołęka

Na obszarze gminy Długołęka głównym źródłem hałasu jest ruch drogowy. Przez teren gminy przebiega droga ekspresowa S8 oraz droga wojewódzka DW 368. Sieć drogową uzupełniają liczne drogi powiatowe oraz rozbudowany system komunikacji gminnej[245]. W „Strategii zrównoważonego rozwoju gminy Długołęka na lata 2021-2030" w ramach czynników środowiskowych, zwrócono uwagę na poziom hałasu komunikacyjnego, którego siłę oddziaływania określono jako średni. Ponadto, wśród rekomendacji w zakresie kształtowania polityki przestrzennej w gminie podjęto temat hałasu,

[242] Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Oława, 2023
[243] Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Trzebnica
[244] Raport o stanie Gminy Żórawina w 2023 roku
[245] Raport o stanie Gminy Długołęka za 2023 rok

wskazując na minimalizowanie negatywnego oddziaływania hałasu na istniejące i planowane obszary podlegające ochronie akustycznej.[246]

Kąty Wrocławskie

Na klimat akustyczny w gminie Kąty Wrocławskie w głównej mierze oddziałuje ruch drogowy. Przez teren gminy przebiegają autostrada A4 oraz A8, droga ekspresowa S8, droga krajowa DK35, drogi wojewódzkie DW 346, 347, 362, drogi powiatowe oraz gminne. Wzrost liczby pojazdów i rosnące natężenie ruchu drogowego sprawiają, że hałas komunikacyjny na terenie gminy wykazuje tendencję wzrostową. Dodatkowym czynnikiem wpływającym na uciążliwość jest stan nawierzchni dróg. Ponadto, ruch pojazdów powoduje wibracje, które są odczuwalne w budynkach położonych w bezpośrednim sąsiedztwie tras. Zarówno w dzień, jak i w nocy, duży udział w ruchu mają samochody ciężarowe, co sprawia, że mieszkańcy gminy są nieustannie narażeni na hałas. Zakres przekroczeń wartości dopuszczalnych przedstawiono w tabeli nr 145. Do terenów zagrożonych hałasem należą obszary leżące w miejscowościach: Nowa Wieś Kącka, Kąty Wrocławskie, Sośnica, Różaniec, Strzeganowice, Baranowice, Biskupice Podgórne, Nowa Wieś Wrocławska, Zabrodzie, Gniechowice, Małuszów.[247] W „Programie ochrony środowiska przed hałasem dla województwa dolnośląskiego" wskazano działania mające na celu poprawę klimatu akustycznego w gminie. Sprowadzają się one do remontów/wymiany nawierzchni jezdni, rozbudowy DK35, budowy chodników i ścieżek rowerowych.[248]

Oborniki Śląskie

W gminie Oborniki Śląskie, podobnie jak w pozostałych jednostkach objętych niniejszym opracowaniem, głównym źródłem emisji hałasu jest ruch drogowy, w tym przypadku na drogach wojewódzkich nr 340, 341 i 342, a także linia kolejowa przebiegająca przez teren gminy. Z uwagi na brak wyznaczonych punktów pomiaru hałasu na terenie gminy, nie zidentyfikowano obszarów, na których obserwowano przekroczenia dopuszczalnej normy. Warto nadmienić, że jednym z celów przewidzianych w Programie ochrony Środowiska dla gminy Oborniki Śląskie jest poprawa klimatu akustycznego. Zadania do celu obejmują modernizację i naprawę nawierzchni dróg oraz przebudowę dróg.

Siechnice

[246] Strategia zrównoważonego rozwoju gminy Długołęka na lata 2021-2030, s. 98
[247] Dane te zamieszczone są w Strategicznej mapie hałasu dla dróg krajowych o ruchu powyżej 3 000 000 pojazdów rocznie w województwie dolnośląskim (dostęp: 22.04.2025)
[248] Program Ochrony Środowiska dla gminy Kąty Wrocławskie na lata 2022-2026, z perspektywą do roku 2030

Głównym źródłem hałasu w gminie Siechnice jest ruch drogowy. Na terenie gminy prowadzony jest pomiar hałasu. W gminie odnotowano przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu L_{DWN} w 51 budynkach oraz L_N w 55 budynkach chronionych. Ponadto, w związku z działalnością firmy PPO „Siechnice" sp. z o.o., mieszkańcy zgłaszali do Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska (WIOŚ) we Wrocławiu uciążliwości związane z emisją hałasu. Wyniki przeprowadzonych pomiarów wykazały przekroczenie dopuszczalnego poziomu hałasu w porze nocnej[249]. Aby zminimalizować negatywny wpływ hałasu na mieszkańców, istotne jest kontynuowanie monitoringu poziomu hałasu oraz wdrażanie odpowiednich działań ochronnych, takich jak instalacja ekranów akustycznych czy wprowadzanie ograniczeń prędkości w obszarach szczególnie narażonych.

Wisznia Mała

Jednym z problemów funkcjonalno-przestrzennych gminy są przekroczenia norm poziomu hałasu, co ma związek z obecnością ciągów komunikacyjnych, w tym wymienić należy drogę ekspresową S5, drogę ekspresową S8, drogę wojewódzką DW359, drogę wojewódzką DW342 oraz linię kolejową nr 270[250]. Przekroczenia L_{DWN} zakresie od 1 dB do 5 dB dotyczą 38 budynków chronionych w gminie, zaś L_N 3 budynków. W ostatnich latach mieszkańcy gminy Wisznia Mała podejmowali działania z zakresu ochrony przed hałasem wzdłuż biegnącej przez teren gminy drogi ekspresowej S5. W wyniku decyzji administracyjnych wykonane zostaną dodatkowe ekrany akustyczne w 6 miejscowościach.[251]

Dobroszyce

Zgodnie z „Programem Ochrony Środowiska dla Gminy Dobroszyce na lata 2020-2023 z perspektywa do roku 2027", hałas komunikacyjny związany jest z obecnością niewielkiego odcinka drogi ekspresowej S8 oraz drogi wojewódzkiej nr 340. Ponadto, przez teren gminy przebiega linia kolejowa. W ostatnich latach nie przeprowadzono pomiarów poziomu hałasu komunikacyjnego. Należy zaznaczyć, że jednym z celów przywołanego programu jest poprawa klimatu akustycznego poprzez zadania dotyczące przebudowy dróg oraz ciągów pieszych. Program zakłada, także prowadzenie monitoringu hałasu w środowisku.[252]

Kobierzyce

Przez gminę Kobierzyce przebiegają następujące trasy komunikacyjne: drogi krajowe nr 5, 8, 35, 98, autostrada A4, Obwodnica Autostradowa Wrocławia (S8/A8), tzw. wschodnia obwodnica Wrocławia,

[249] https://www.wroclaw.wios.gov.pl/siechnice-halas-uciazliwy-dla-mieszkancow-wios-we-wroclawiu-naklada-kolejne-kary-na-zaklad-za-przekroczenie-dopuszczalnego-poziomu-halasu/ (dostęp:14.03.2025)
[250] Strategia Rozwoju Gminy Wisznia Mała na lata 2021-2023
[251] https://radio-dtr.live/nsa-przyznal-racje-gminie-wisznia-mala-w-sprawie-ekranow-akustycznych-na-s5/ (dostęp: 14.03.2025)
[252] Program Ochrony Środowiska dla Gminy Dobroszyce na lata 2020-2023 z perspektywa do roku 2027

drogi wojewódzkie nr 346 i 348. W związku z tym, osoby mieszkające wzdłuż tych szlaków narażone są na ponadnormatywny lub uciążliwy hałas. Skupienie dróg o dużym natężeniu ruchu w północnej części gminy, gdzie zamieszkuje najwięcej osób, sprawia, że hałas ma w tym miejscu największy negatywny wpływ na mieszkańców. Szczególnie narażone są osoby mieszkające wzdłuż drogi krajowej nr 8. Natomiast oddziaływanie hałasu pochodzącego z transportu kolejowego jest znacznie mniejsze, głównie ze względu na stosunkowo niewielką liczbę kursujących pociągów.

Mieszkańcy zgłaszali również uciążliwości związane z hałasem emitowanym przez zakłady przemysłowe, takie jak LG Energy Solution w Kobierzycach. Hałas ten, według obserwacji mieszkańców, pochodził prawdopodobnie z wentylatorów używanych w procesach produkcyjnych. W odpowiedzi na te problemy, władze gminy podjęły działania mające na celu poprawę klimatu akustycznego. Przykładem jest realizacja nasadzeń drzew oddzielających strefy mieszkalne od przemysłowych, co ma na celu naturalne ograniczenie hałasu i światła.[253] Pomimo podjętych działań, mieszkańcy nadal wyrażają obawy dotyczące planów budowy nowych hal produkcyjnych, obawiając się zwiększenia hałasu i natężenia ruchu. W odpowiedzi na te obawy, samorząd zadeklarował uwzględnienie stanowiska mieszkańców w planowaniu przestrzennym gminy.[254]

Oleśnica (miasto)

W mieście Oleśnica odnotowano przekroczenia wskaźników hałasu L_{DWN} oraz L_N generowanego przez transport kołowy odbywający się na drogach nr 340 oraz 451. Przekroczenia L_{DWN} w zakresie od 1 do 5 dB dotyczyły 92 budynków chronionych, zaś dla wskaźnika L_N było to 80 budynków chronionych.

Źródłami hałasu w mieście jest hałas komunikacyjny oraz przemysłowy. W Oleśnicy problem nadmiernej emisji hałasu komunikacyjnego, występuje głównie wzdłuż drogi krajowej nr 8. Przez północną część miasta przebiega droga ekspresowa S8, łącząca Kudowę-Zdrój z Budziskiem, a także dwie drogi wojewódzkie: nr 340 (Ścinawa – Wołów – Trzebnica – Oleśnica) oraz nr 451 (Oleśnica – Namysłów). Układ drogowy miasta obejmuje również sieć dróg powiatowych i gminnych o łącznej długości 75,664 km. Mimo że infrastruktura drogowa jest dobrze rozwinięta, konieczna jest modernizacja oraz poprawa nawierzchni na odcinkach, gdzie brakuje asfaltu. Przez centralną, wschodnią i zachodnią część miasta przebiega w pełni zelektryfikowana linia kolejowa nr 143 (Wrocław – Oleśnica – Kluczbork), a także linie kolejowe nr 181 (Oleśnica – Kępno, obecnie z zawieszonym ruchem), nr 281 (Oleśnica – Jarocin – Ostrów Wielkopolski) oraz nr 766 (Łukanów –

[253] https://www.ugk.pl/beda-kolejne-nasadzenia (dostęp: 14.03.2025)
[254] https://echo24.tv/mieszkancy-gminy-kobierzyce-nie-chca-nowych-hal-jest-deklaracja-samorzadu (dostęp: 14.03.2025)

Dąbrowa Oleśnicka). W mieście funkcjonują dwie stacje kolejowe: Oleśnica i Oleśnica Rataje. Należy także wskazać, że na terenie miasta nie ma punktów pomiarowych hałasu komunikacyjnego.[255]

Oleśnica (gmina)

Kluczowym źródłem hałasu na terenie gminy Oleśnica jest ruch kołowy, w tym znaczne natężenie komunikacyjne związane jest z obecnością drogi krajowej nr S8 Wrocław-Warszawa. Co więcej, przez obszar gminy przebiega droga krajowa nr 25, droga wojewódzka nr 340, 368 i 451 oraz szereg dróg powiatowych. Ruch drogowy staje się coraz bardziej uciążliwy z powodu rosnącego natężenia, szczególnie w przypadku samochodów ciężarowych, które oprócz hałasu generują również drgania i stanowią zagrożenie dla bezpieczeństwa. Zgodnie z Mapą akustyczną dróg krajowych o ruchu powyżej 3 mln pojazdów z 2022 roku do niewielkich przekroczeń dopuszczalnych norm hałasu dochodziło zarówno w porze dnia, jak i w nocy w rejonie m. Cieśle i Sokołowice. Kwestią do zaadresowania jest także niewystarczająca ilość pomiarów w obszarze dróg wojewódzkich i powiatowych na terenie gminy. Poprawa klimatu akustycznego stanowi jeden z celów w zakresie ochrony środowiska, w ramach którego przewidziano następujące zadania: modernizacja nawierzchni drogowej oraz infrastruktury kolejowej, implementacja rozwiązań ograniczających hałas, budowę obwodnicy, ograniczenia prędkości.[256]

Sobótka

W ostatnich latach nie dokonano pomiarów hałasu drogowego w ramach monitoringu środowiska w gminie Sobótka. Przez teren gminy przebiega droga krajowa DK35, drogi powiatowe i gminne. Ponadto, przez obszar gminy prowadzi linia kolejowa nr 285, jednak nie prowadzono w ostatnich latach pomiarów hałasu kolejowego. W odniesieniu do drogi krajowej DK35, zgodnie z mapą akustyczną dla dróg krajowych, odnotowano przekroczenia L_{DWN} w zakresie o 1 dB do 15 dB łącznie dla 37 budynków chronionych oraz przekroczenia L_N w zakresie od 1 do 10 dB łącznie dla 27 budynków. W „Programie ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Sobótka" przewidziano zmniejszenie uciążliwości hałasu dla mieszkańców gminy poprzez zadania dotyczące ustalenia terenów o korzystnym klimacie akustycznym, budowy dróg rowerowych oraz obiektów Parkuj i jedź (P&J), zrównoważonej mobilności, budowy chodników, rozbudowy autostrady A4 na odcinku Krzyżowa-Wrocław.[257]

Zawonia

[255] Program Ochrony Środowiska dla Miasta Oleśnicy do 2030 roku
[256] Program Ochrony Środowiska dla Gminy Oleśnica na lata 2022-2025
[257] Program Ochrony Środowiska dla Miasta i gminy Sobótka na lata 2024-2027 z perspektywa do 2030 roku

Czołowym źródłem hałasu na obszarze gminy Zawonia jest przede wszystkim ruch kołowy, w tym bliskość drogi wojewódzkiej nr 340. Hałas komunikacyjny jest szczególnie uciążliwy dla osób, których posesje znajdują się wzdłuż tej drogi.[258]

W związku z brakiem aktualnych pomiarów hałasu dla Zawoni, zaleca się przeprowadzenie badań akustycznych, zwłaszcza w rejonach o największym natężeniu ruchu drogowego. Pozwoli to na dokładniejsze określenie aktualnej sytuacji akustycznej i ewentualne podjęcie działań mających na celu ograniczenie hałasu w środowisku.

Oława (miasto)

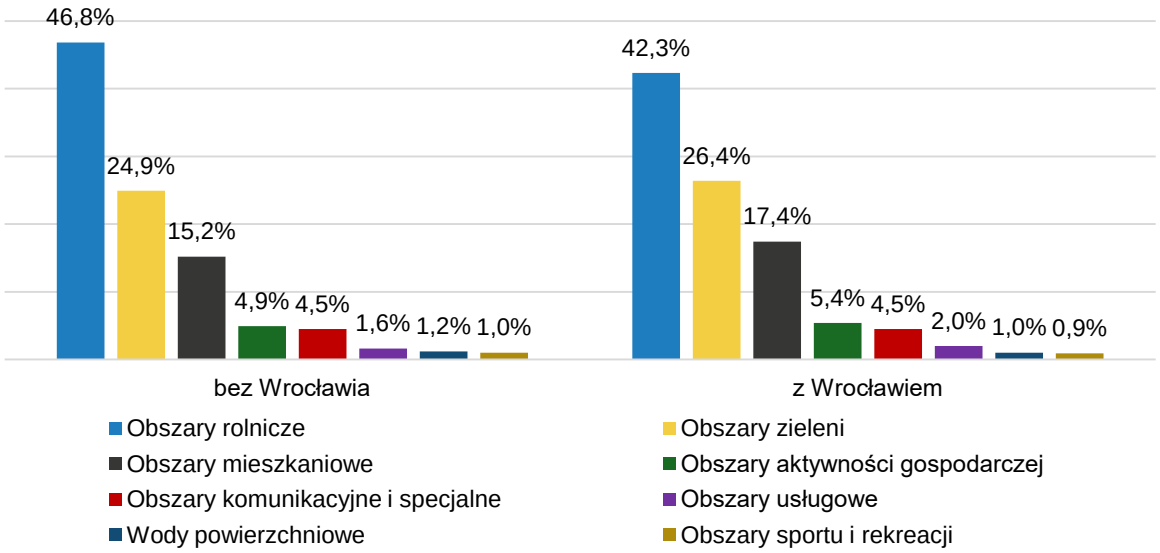
Sieć komunikacyjną miasta Oława stanowią drogi: krajowa nr 94, wojewódzkie nr 396 i 455, powiatowe oraz gminne. Dla miasta Oława zidentyfikowano najwięcej przekroczeń. Przekroczenia L_{DWN} w zakresie od 1 dB do 5 dB sięgają aż 180 budynków chronionych. Zaś przekroczenia L_N dotyczą 150 budynków (patrz tabela nr 145). W „Strategii Rozwoju Miasta Oława" ujęto działania związane z ochroną przed hałasem, m.in. planowanie nowych odcinków dróg w sposób minimalizujący niekorzystne oddziaływanie hałasu oraz przeznaczanie terenów pod budownictwo mieszkaniowe poza zasięgiem oddziaływania hałasu. Ponadto, określono minimalne odległości pomiędzy terenami zabudowy podlegającej ochronie przed hałasem.[259]

3.1.2. Struktura użytkowania terenów

Powierzchnia wszystkich gmin stanowiących WrOF wynosi 306 561 ha. Największą część zajmują obszary rolnicze (42,3%), a następnie obszary zieleni (26,4%) oraz obszary mieszkaniowe (17,4%). Natomiast najmniejszy odsetek stanowią obszary sportu i rekreacji (0,9%).

[258] Program Ochrony Środowiska dla gminy Zawonia na lata 2023-2026 z perspektywą do roku 2026
[259] Strategia rozwoju Miasta Oława z perspektywą do roku 2030

Wykres 33. Struktura funkcjonalna obszaru WrOF na podstawie SUiKZP gmin

Źródło: Diagnoza przestrzenna dla wybranych gmin Wrocławskiego Obszaru Metropolitalnego, Wrocław 2050, s. 140-141

W tabeli zawarto szczegółowe informacje na temat udziału poszczególnych obszarów w strukturze każdej gminy tworzącej WrOF.

Tabela 149. Powierzchnie i udziały w powierzchniach gmin ogółem przeznaczeń terenu w kierunkach SUiKZP gmin według uproszczonej klasyfikacji

Jednostka terytorialna	Pow. gminy ogółem	Obszary mieszkaniowe		Obszary aktywności gospodarczej		Obszary usługowe		Obszary sportu i rekreacji		Obszary komunikacyjne i specjalne		Obszary zieleni		Obszary rolnicze		Wody powierzchniowe	
	[ha]	[ha]	[%]	[ha]	[%]	[ha]	[%]	[ha]	[%]	[ha]	[%]	[ha]	[%]	[ha]	[%]	[ha]	[%]
Czernica	8361	2167	25,9	630	7,5	124	1,5	225	2,7	524	6,3	2880	34,5	1596	19,1	215	2,6
Długołęka	21296	3754	17,6	542	2,6	688	3,2	311	1,5	1231	5,8	4526	21,3	10036	47,1	20,8	1,0
Dobroszyce	13195	1468	11,1	237	1,8	124	0,9	7	0,1	41	0,3	7171	54,4	4020	30,5	127	1,0
Jelcz-Laskowice	16764	1659	9,9	436	2,6	446	2,7	37	0,2	576	3,4	5779	34,5	7662	45,7	169	1,0
Kąty Wrocławskie	17671	3281	18,6	1734	9,8	93	0,5	155	0,9	1714	9,7	1495	8,5	9078	51,4	121	0,7
Kobierzyce	14920	2327	15,6	1473	9,9	423	2,8	106	0,7	777	5,2	726	4,9	9052	60,7	36	0,2
Miękinia	17951	3372	18,8	1259	7,0	146	0,8	406	2,3	787	4,4	4340	24,2	7281	40,6	360	2,0
Oborniki Śląskie	15426	3676	23,8	361	2,3	745	4,8	-	-	662	4,3	5666	36,7	4148	26,9	168	1,1
Oleśnica (miasto)	2096	665	31,7	349	16,7	263	12,6	23	1,1	259	12,4	204	9,7	309	14,7	24	1,2
Oleśnica (gmina)	24292	3807	15,7	1266	5,2	191	0,8	20	0,1	749	3,1	6232	25,7	11612	47,8	417	1,7
Oława (miasto)	2737	663	24,2	414	15,1	38	1,4	54	2,0	256	9,4	407	14,9	782	28,6	123	4,5
Oława (gmina)	23459	1413	6,0	765	3,3	45	0,2	48	0,2	896	3,8	6521	27,8	13591	57,9	180	0,8
Siechnice	9881	2403	24,3	860	8,7	104	1,1	99	1,0	1159	11,7	1653	16,7	3288	33,3	315	3,2
Sobótka	13629	2038	15,0	581	4,3	183	1,8	316	2,3	571	4,2	4233	31,1	5650	41,5	57	0,4
Trzebnica	19997	2337	11,7	511	2,6	54	0,3	32	0,2	4,7	2,0	5215	26,1	11388	57,0	53	0,3
Wisznia Mała	10333	1454	14,1	838	8,1	313	3,0	693	6,7	629	6,1	2224	21,5	4117	39,8	65	0,6
Wrocław	29281	11363	38,8	2983	10,2	1604	5,5	-	-	1420	4,8	11912	40,7	-	-	-	-
Zawonia	11745	1679	14,3	90	0,8	34	0,3	34	0,3	233	2,0	4663	39,7	4895	41,7	117	1,0
Żórawina	12019	2144	17,8	372	3,1	252	2,1	31	0,3	289	2,4	207	1,7	8690	72,3	34	0,3
WrOF	306561	534623	17,4	16519	5,4	6021	2,0	2676	0,9	13922	4,5	81011	26,4	129753	42,3	3201	1,0

Źródło: Diagnoza przestrzenna dla wybranych gmin Wrocławskiego Obszaru Metropolitalnego, Wrocław 2050, s. 142

Lesistość we WrOF pozostaje względnie stała na przestrzeni lat od 2008 do 2023 roku, jej przestrzenne zróżnicowanie wynika przede wszystkim z intensywności procesów urbanizacyjnych oraz charakterystyki siedliskowej poszczególnych obszarów. Średni wskaźnik lesistości we WrOF wynosi 17,4% (stan na rok 2023), co jest wartością znacząco niższą od średniej województwa dolnośląskiego (29,7%).

Największą lesistością cechują się gminy: Dobroszyce (43,4%), Zawonia (37,5%) oraz Oborniki Śląskie (34,8%), co wynika z ich położenia w rejonach o korzystnych warunkach siedliskowych oraz relatywnie niskiej presji urbanizacyjnej. Z kolei najmniejsze udziały terenów leśnych notowane są w jednostkach silnie zurbanizowanych, takich jak: miasto Oleśnica (0,5%), gmina Żórawina (1,1%) oraz gmina Kobierzyce (2,6%), gdzie intensywny rozwój infrastruktury i osadnictwa ogranicza możliwości utrzymania i rozwoju kompleksów leśnych. Wrocław jako największa jednostka WrOF wykazuje stosunkowo niski wskaźnik lesistości (7,4%).

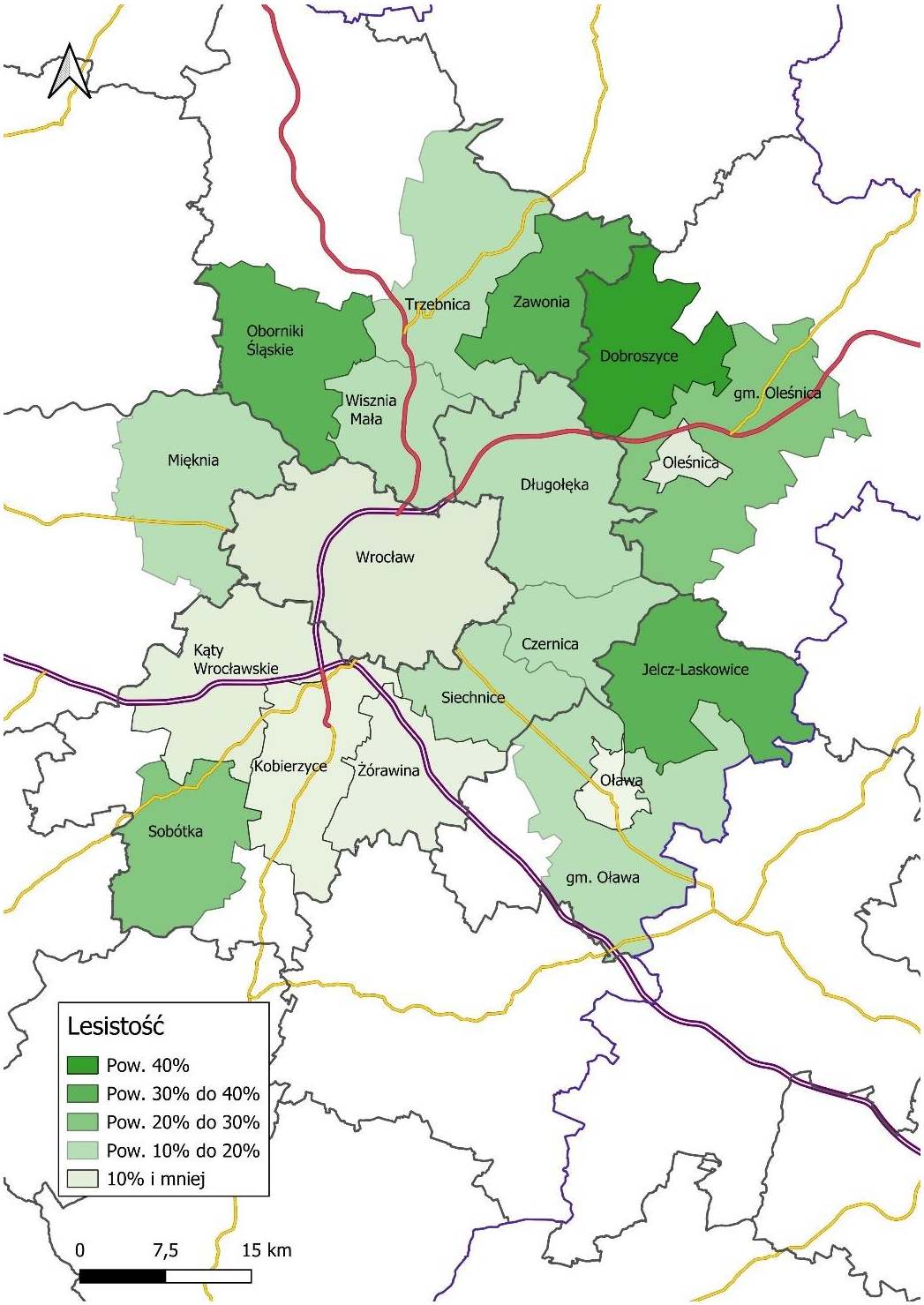
Tabela 150. Lesistość w jednostkach WrOF (%)

Jednostka terytorialna	2008	2013	2018	2023	zmiana 2008/2023
Czernica	19,4	19,4	19,4	19,4	0,0 p.proc.
Długołęka	16,7	16,9	16,7	16,9	0,2 p.proc.
Dobroszyce	43,4	43,4	43,4	43,4	0,0 p.proc.
Jelcz-Laskowice	31,7	31,9	31,7	31,9	0,2 p.proc.
Kąty Wrocławskie	7,3	7,5	7,3	7,5	0,2 p.proc.
Kobierzyce	2,5	2,6	2,5	2,6	0,1 p.proc.
Miękinia	19,8	20,0	19,8	20,0	0,2 p.proc.
Oborniki Śląskie	34,7	34,8	34,7	34,8	0,1 p.proc.
Oleśnica (miasto)	0,5	0,5	0,5	0,5	0,0 p.proc.
Oleśnica (gmina)	22,3	22,6	22,3	22,6	0,3 p.proc.
Oława (miasto)	4,7	4,7	4,7	4,7	0,0 p.proc.
Oława (gmina)	19,9	19,8	19,9	19,8	-0,1 p.proc.
Siechnice	10,3	10,2	10,3	10,2	-0,1 p.proc.
Sobótka	20,8	21,0	20,8	21,0	0,2 p.proc.
Trzebnica	16,9	17,0	16,9	17,0	0,1 p.proc.
Wisznia Mała	12,8	12,7	12,8	12,7	-0,1 p.proc.
Wrocław	7,2	7,4	7,2	7,4	0,2 p.proc.
Zawonia	37,0	37,5	37,0	37,5	0,5 p.proc.
Żórawina	1,0	1,1	1,0	1,1	0,1 p.proc.
WrOF (średnia)	17,3	17,4	17,3	17,4	0,1 p.proc.
woj. dolnośląskie	29,5	29,7	29,5	29,7	0,2 p.proc.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 25.03.2025)

Na mapie zilustrowano % lesistości w poszczególnych gminach WrOF w 2023 roku.

Mapa 15. Lesistość w jednostkach WrOF (%) w 2023 roku

Źródło: opracowanie własne

Ważnym potencjałem WrOF są lasy społeczne, czyli obszary leśne, w których priorytetem jest funkcja społeczna i przyrodnicza, a nie gospodarcza. Oznacza to, że w tych lasach ogranicza się lub całkowicie rezygnuje z wycinki drzew, skupiając się na ochronie przyrody, rekreacji i edukacji ekologicznej.

Inicjatywa ta jest odpowiedzią na potrzeby mieszkańców dużych aglomeracji, takich jak Wrocław, w zakresie dostępu do terenów zielonych, mają tworzyć zielone pierścienie wokół dużych miast.

Lasy społeczne we WrOF są obecnie w fazie planowania i przygotowań. Ministerstwo Klimatu i Środowiska w październiku 2024 roku zainicjowało pilotażowy projekt tworzenia lasów o wiodącej funkcji społecznej wokół Wrocławia. Łączna powierzchnia lasów społecznych wynosić ma 13 817 ha. Propozycja dotyczyła obszarów położonych na terenie 4 nadleśnictw (Oborniki Śląskie, Miękinia, Oleśnica Śląska, Oława) i 9 gmin (Wrocław, Długołęka, Czernica, Siechnice, Kąty Wrocławskie, Kobierzyce, Oborniki Śląskie, Wisznia Mała oraz Miękinia). Lasy społeczne wyznaczono na ok 70% powierzchni gruntów z zarządzie PGL LP znajdujących się w tych gminach.[260]

W analizowanym okresie liczba posadzonych drzew we WrOF spadła z 13 498 szt. w 2016 roku do 3 634 szt. w 2023 roku (spadek o 9 864). Przeciwną tendencje obserwuje się dla województwa dolnośląskiego, gdzie w tym samym okresie liczba nasadzeń wzrosła, zwłaszcza w latach 2022–2023.

Liczba nasadzeń drzew w poszczególnych jednostkach WrOF kształtuje się w sposób różnorodny. Gminy takie jak Oława, Czernica, Miękinia zanotowały największy spadek liczby nowych nasadzeń, odpowiednio o 3 273, 2 581 oraz 2 394 drzewa. Z kolei Kobierzyce odnotowały dynamiczny wzrost liczby sadzonych drzew – z 23 szt. w 2016 roku do 966 w 2023 roku, co stanowi najwyższy wzrost wartości we WrOF.

Wzrost liczby drzew w niektórych jednostkach, może wynikać z działań związanych z urbanizacją. Natomiast spadek, może sugerować zmiany w strategiach zagospodarowania przestrzennego.

Tabela 151. Nasadzenia drzew w jednostkach WrOF w latach 2016-2023* [szt.]

Jednostka terytorialna	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	zmiana 2016/2023
Czernica	2 601	145	50	9	6	10	60	20	-2581
Długołęka	0	220	192	20	234	45	319	14	14
Dobroszyce	22	34	42	81	0	91	64	44	22
Jelcz-Laskowice	127	72	173	262	129	64	0	62	-65
Kąty Wrocławskie	4	249	56	46	110	6	29	8	4
Kobierzyce	23	79	53	0	0	98	565	966	943
Miękinia	3 508	2 813	2 703	2 559	2 600	3 856	1 200	1 114	-2394
Oborniki Śląskie	367	247	43	26	200	31	91	0	-367
Oleśnica (miasto)	354	173	145	199	168	78	173	239	-115
Oleśnica (gmina)	916	138	1 955	527	345	457	147	302	-614
Oława (miasto)	129	48	149	82	62	138	36	377	248

[260] Raport z pilotażowego, uspołecznionego procesu zainicjowanego przez Ministerstwo Klimatu i Środowiska dotyczącego lasów o wiodącej funkcji społecznej wokół miasta Wrocławia, listopad 2024, https://www.wroclaw.pl/dla-mieszkanca/lasy-spoleczne-we-wroclawiu-i-w-okolicy-to-ponad-15-tys-hektarow-lasow oraz https://www.gov.pl/web/klimat/polecenie-ministra-w-sprawie-lasow-spolecznych-wokol-wroclawia (dostęp: 24.04.2025)

Jednostka terytorialna	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	zmiana 2016/2023
Oława (gmina)	3 407	99	245	239	117	348	221	134	-3273
Siechnice	592	829	611	624	771	0	1 036	22	-570
Sobótka	380	30	398	0	40	0	22	48	-332
Trzebnica	0	0	6	95	0	79	47	54	54
Wisznia Mała	0	0	186	0	0	5	0	0	0
Wrocław	994	331	166	656	91	29	508	216	-778
Zawonia	74	0	0	23	0	66	9	0	-74
Żórawina	0	33	39	0	59	25	78	14	14
WrOF	13 498	5 540	7 212	5 448	4 932	5 426	4 605	3 634	-9864
woj. dolnośląskie	36 424	42 900	39 670	31 198	16 653	21 927	178 225	92 481	56057

* podany zakres czasowy obejmuje lata, w których dane udostępnia GUS; przed rokiem 2016 GUS nie agregował informacji na temat sadzenia drzew

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 25.03.2025)

Nasadzenia krzewów w jednostkach WrOF w latach 2016–2023, wykazują zmienność zarówno pod względem ilościowym, jak i przestrzennym. W analizowanym okresie liczba posadzonych krzewów dla całego WrOF wzrosła z 10 383 szt. w 2016 roku do 19 796 szt. w 2023 roku, co oznacza wzrost o 9 413 nasadzeń. Tendencja ta jest spójna z ogólnym wzrostem liczby nasadzeń w województwie dolnośląskim.

Wrocław odnotował najbardziej dynamiczny wzrost liczby nasadzeń, z poziomu 1 370 szt. w 2016 roku do 11 908 szt. w 2023 roku, co stanowi największy wzrost w całym WrOF i może być wynikiem realizacji miejskich programów zazieleniania oraz działań kompensacyjnych w związku z intensywną urbanizacją. Znaczący wzrost liczby posadzonych krzewów odnotowano, również w gminie Kobierzyce, gdzie liczba nasadzeń zwiększyła się z 748 szt. w 2016 roku do 1 945 w 2023 roku. W gminach: Sobótka, Trzebnica, Wisznia Mała, Zawonia oraz Żórawina, nie odnotowano we wskazanym czasie żadnych nasadzeń krzewów.

Tabela 152. Nasadzenia krzewów w jednostkach WrOF w latach 2016-2023* [szt.]

Jednostka terytorialna	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	zmiana 2016/2023
Czernica	1 600	145	12	0	0	0	74	0	-1600
Długołęka	0	0	0	0	0	0	5 796	0	0
Dobroszyce	0	0	0	200	0	0	0	0	0
Jelcz-Laskowice	0	0	0	1 510	0	18	0	0	0
Kąty Wrocławskie	0	0	0	10	0	0	0	0	0
Kobierzyce	748	756	734	0	540	50	6 962	1 945	1197
Miękinia	5 000	5 100	5 000	4 800	4 900	4 800	2 500	5 653	653
Oborniki Śląskie	0	0	0	0	0	1 560	4 257	0	0
Oleśnica (miasto)	150	0	0	0	0	0	0	0	-150
Oleśnica (gmina)	61	100	12 650	0	0	946	0	0	-61
Oława (miasto)	0	0	0	0	167	170	0	200	200
Oława (gmina)	687	0	0	52	0	0	0	90	-597

Jednostka terytorialna	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	zmiana 2016/2023
Siechnice	767	7 862	3 530	1 322	2 576	0	6 822	0	-767
Sobótka	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Trzebnica	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Wisznia Mała	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Wrocław	1 370	2 077	800	194	0	0	6 211	11 908	10 538
Zawonia	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Żórawina	0	0	0	0	0	0	0	0	0
WrOF	10 383	16 040	22 726	8 088	8 183	7 544	32 622	19 796	9413
woj. dolnośląskie	26 443	33 247	69 715	101 943	21 716	17 418	86 008	181 638	155 195

* podany zakres czasowy obejmuje lata, w których dane udostępnia GUS; przed rokiem 2016 GUS nie agregował informacji na temat sadzenia krzewów

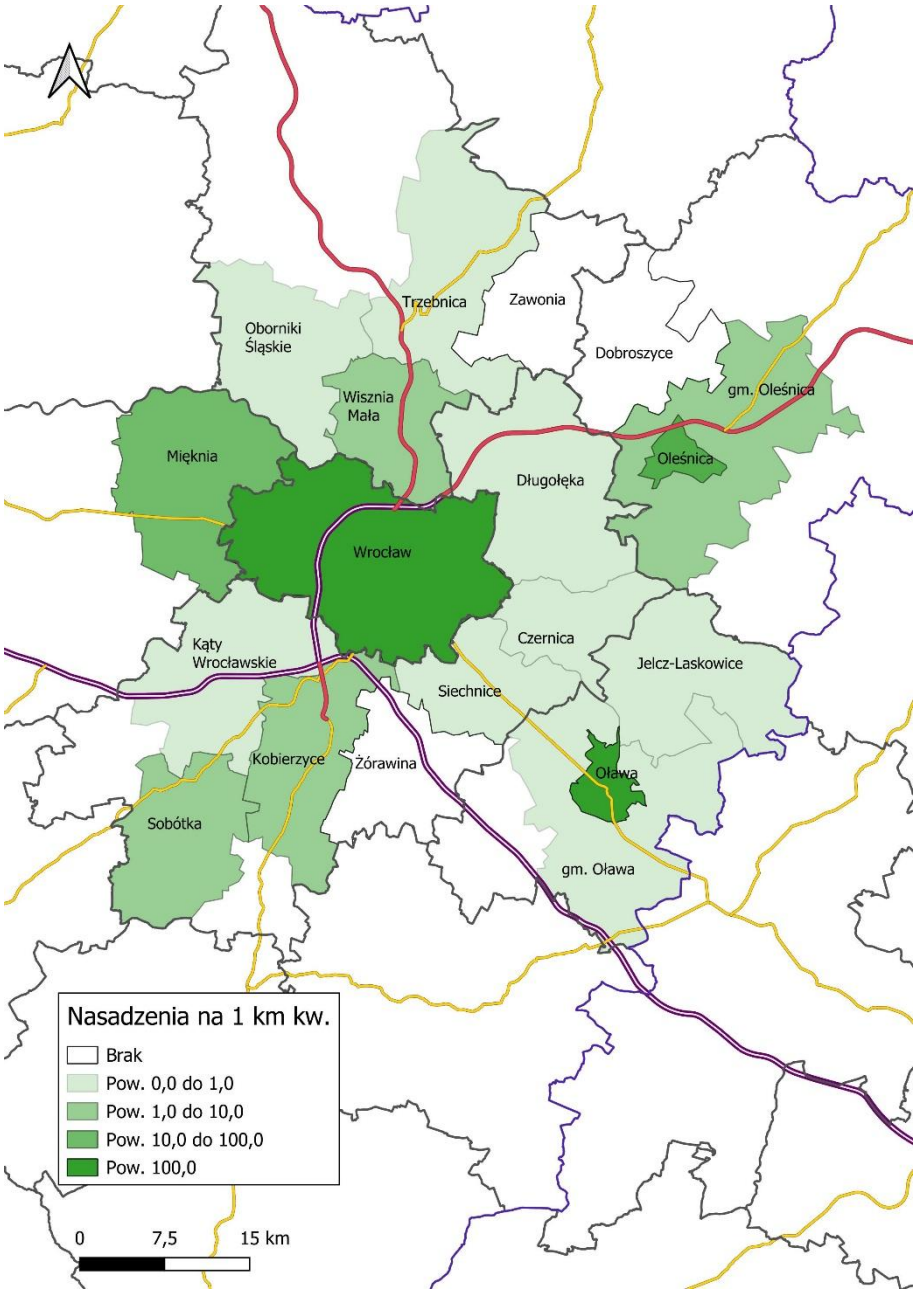
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 25.03.2025)

W 2023 roku liczba nasadzeń drzew i krzewów w przeliczeniu na 1 km² powierzchni jednostek terytorialnych WrOF wykazała zróżnicowanie przestrzenne.

Najwyższą intensywność nasadzeń odnotowano w miastach o wysokim stopniu zurbanizowania. Wrocław osiągnął wskaźnik 200,7 nasadzeń na 1 km². Oława, drugie pod względem liczby nasadzeń miasto, osiągnęła wynik 126,5 szt./km², z kolei Oleśnica (66,2 szt./km²) oraz Siechnice (23,4 szt./km²) wykazują relatywnie wysokie wskaźniki w porównaniu do innych obszarów, co może być efektem działań lokalnych samorządów na rzecz rozwoju terenów zieleni.

W przeciwieństwie do miast, obszary wiejskie oraz gminy charakteryzują się znacznie niższymi wartościami nasadzeń, co może wynikać z odmiennej struktury użytkowania terenu oraz większej dostępności naturalnych form zadrzewień. Najniższe wartości odnotowano w takich gminach jak: Dobroszyce, Zawonia i Żórawina, gdzie liczba nasadzeń wyniosła 0,0 szt./km², co wskazuje na brak lub bardzo ograniczoną realizację projektów zieleni. Podobnie niskie wskaźniki obserwuje się w gminach: Jelcz-Laskowice (0,3 szt./km²), Oborniki Śląskie (0,6 szt./km²) oraz Trzebnica (0,1 szt./km²).

Mapa 16. Liczba nasadzeń drzew i krzewów w zadrzewieniach oraz terenach zieleni na 1 km^2 powierzchni danej jednostki terytorialnej w 2023 roku [szt.]

Źródło: opracowanie własne

Średnia udziału parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej w powierzchni ogółem dla WrOF wzrosła z 0,6% w 2008 roku do 0,7% w 2023 roku, co oznacza przyrost o 0,1 p.proc. Wzrost ten jest jednak nierównomierny na przestrzeni wskazanych lat i w dużej mierze determinowany przez dynamikę zmian w największym mieście obszaru – Wrocławiu, gdzie odnotowano znaczny wzrost udziału terenów zielonych, z poziomu 3,9% w 2008 roku do 6,4% w 2023 roku (wzrost o 2,5 p. proc.). Świadczy to o intensyfikacji działań na rzecz zazieleniania miasta. W pozostałych jednostkach WrOF dynamika wzrostu omawianego wskaźnika była zdecydowanie niższa. Spadek udziału terenów

zielonych wystąpił w dwóch jednostkach terytorialnych: w mieście Oleśnica (o 0,4 p.proc.) oraz w gminie Żórawina (o 0,3 p.proc.).

Na tle województwa dolnośląskiego WrOF wypada stosunkowo korzystnie, udział parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej w powierzchni ogółem jest zdecydowanie wyższy dla WrOF.

Tabela 153. Udział parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej w powierzchni ogółem we WrOF w latach 2008-2023 (%)

Jednostka terytorialna	2008	2013	2018	2023	zmiana 2008/2023
Czernica	0,0	0,0	0,0	0,2	0,2 p. proc.
Długołęka	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1 p. proc.
Dobroszyce	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0 p. proc.
Jelcz-Laskowice	0,3	0,4	0,4	0,4	0,1 p. proc.
Kąty Wrocławskie	0,2	0,2	0,3	0,3	0,1 p. proc.
Kobierzyce	0,0	0,4	0,5	0,4	0,4 p. proc.
Miękinia	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0 p. proc.
Oborniki Śląskie	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0 p. proc.
Oleśnica (miasto)	2,9	2,9	3,6	2,5	-0,4 p. proc.
Oleśnica (gmina)	0,0	0,0	0,2	0,2	0,2 p. proc.
Oława (miasto)	2,1	2,1	2,2	2,4	0,3 p. proc.
Oława (gmina)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0 p. proc.
Siechnice	0,0	0,1	0,1	0,2	0,2 p. proc.
Sobótka	0,1	0,2	0,2	0,2	0,1 p. proc.
Trzebnica	0,2	0,2	0,2	0,2	0,0 p. proc.
Wisznia Mała	0,3	0,3	0,3	0,3	0,0 p. proc.
Wrocław	3,9	4,8	7,0	6,4	2,5 p. proc.
Zawonia	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0 p. proc.
Żórawina	0,6	0,1	0,2	0,3	-0,3 p. proc.
WrOF (średnia)	0,6	0,6	0,8	0,7	0,1 p. proc.
woj. dolnośląskie	0,2	0,3	0,3	0,3	0,1 p. proc.

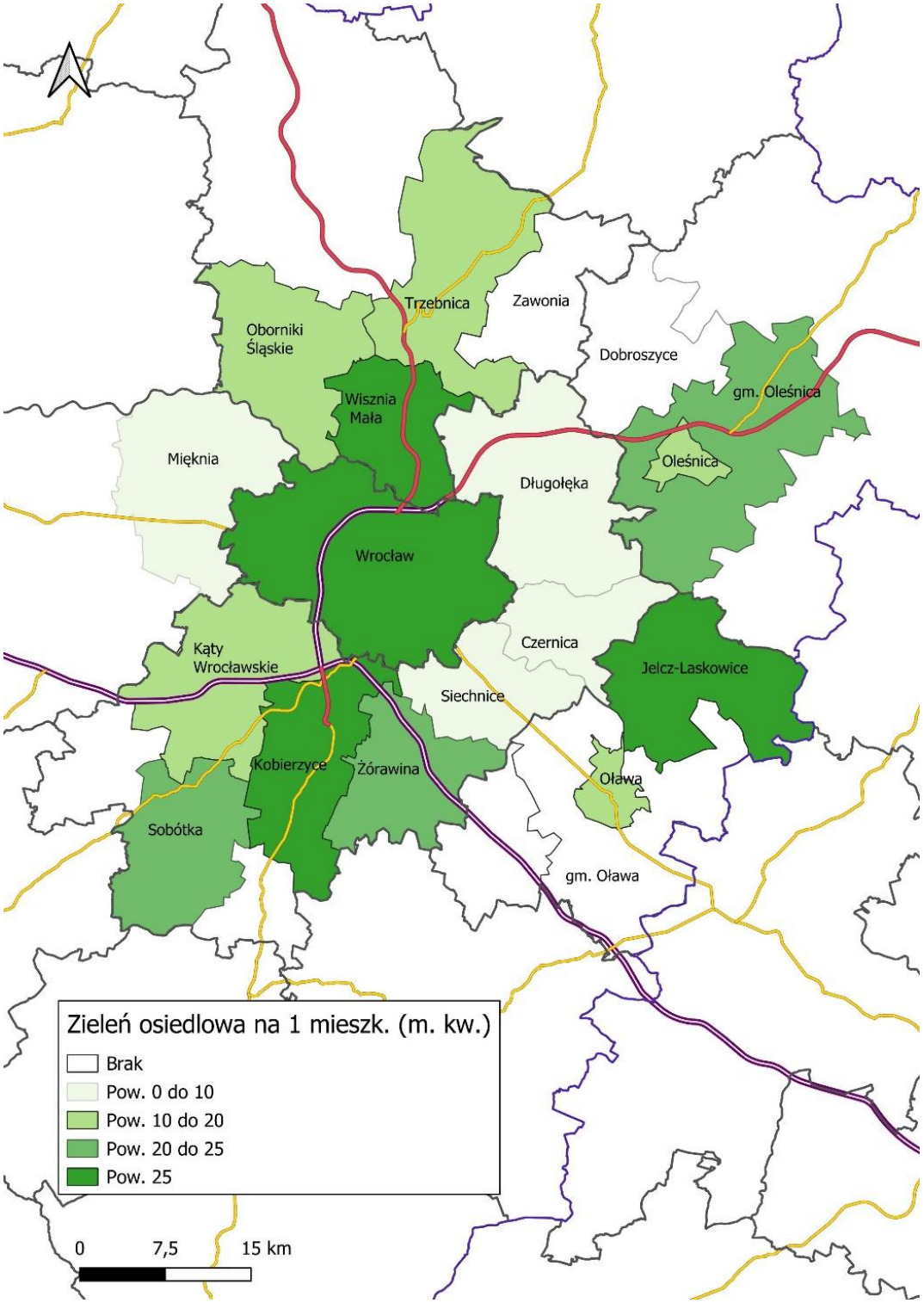
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 25.03.2025)

W 2023 roku powierzchnia parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej na 1 mieszkańca w jednostkach terytorialnych WrOF wykazała znaczną zmienność, co może być wynikiem różnic w polityce zagospodarowania przestrzennego oraz dostępności terenów zieleni.

Najwyższy wskaźnik powierzchni parków i terenów zieleni osiedlowej na 1 mieszkańca odnotowano we Wrocławiu (27,8 m²). Wysokie wartości charakteryzowały, również gminy takie jak: Wisznia Mała (26,8 m²), Kobierzyce (26,0 m²) oraz Jelcz-Laskowice (25,6 m²). Wysokie wskaźniki w tych gminach mogą wynikać z relatywnie dużej dostępności terenów zieleni oraz polityki rozwoju infrastruktury rekreacyjnej. Wśród miast wyróżniała się Oława (19,7 m²) i Oleśnica (15,1 m²). Może to świadczyć o dużym znaczeniu zieleni miejskiej w tych ośrodkach oraz ich strategii ekologicznej.

Z kolei najniższe wskaźniki, wskazujące na ograniczony dostęp do parków i terenów zieleni osiedlowej, odnotowano w gminach: Dobroszyce, Oława i Zawonia, gdzie wskaźnik wyniósł 0,0 m² na mieszkańca. Bardzo niskie wartości zaobserwowano także w gminie Miękinia (1,8 m²) oraz Siechnice (5,3 m²).

Mapa 17. Powierzchnia parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej na 1 mieszkańca we WrOF w 2023 (m^2)

Źródło: opracowanie własne

Analiza wskaźnika udziału powierzchni terenów zieleni w powierzchni ogółem we WrOF w latach 2008–2023 wskazuje na niewielką tendencję wzrostową. Średnia wartość wskaźnika dla całego WrOF wzrosła w analizowanym okresie z 1,12% w 2008 roku do 1,30% w 2023 roku (wzrost o 0,18 p. proc.). Wzrost ten jest większy niż średnia dla województwa dolnośląskiego, gdzie udział terenów zieleni zwiększył się o 0,10 p. proc, osiągając poziom 0,83% w 2023 roku. Co więcej, dla WrOF omawiany wskaźnik jest wyższy niż w przypadku wartości notowanych dla województwa dolnośląskiego.

Wysoki wzrost wartości wskaźnika odnotowano we Wrocławiu, gdzie udział terenów zielonych wzrósł z 8,74% w 2008 roku do 12,26% w 2023 roku (wzrost o 3,52 p. proc.). Wrocław odegrał zatem kluczową rolę w rozwoju terenów zielonych w całym WrOF.

Poza Wrocławiem wysoki wzrost odnotowano w gminie Kobierzyce, gdzie wskaźnik wzrósł o 0,43 p. proc. oraz w mieście Oława, gdzie przyrost wyniósł 0,36 p. proc, a także gminie Czernica (0,27 p. proc.) oraz gminie Sobótka (0,26 p. proc.). W pozostałych jednostkach terytorialnych wzrost omawianego wskaźnika był stosunkowo niewielki, a w gminie Żórawina, mieście Oleśnica oraz gminie Wisznia Mała spadek, kolejno o 1,55 p. proc, 0,42 p. proc. oraz 0,14 p. proc.

Tabela 154. Udział powierzchni terenów zieleni w powierzchni ogółem we WrOF w latach 2008-2023 (%)

Jednostka terytorialna	2008	2013	2018	2023	zmiana 2008/2023
Czernica	0,13	0,14	0,13	0,40	0,27 p. proc.
Długołęka	0,10	0,20	0,22	0,21	0,11 p. proc.
Dobroszyce	0,06	0,06	0,06	0,06	0,00 p. proc.
Jelcz-Laskowice	0,48	0,50	0,52	0,49	0,01 p. proc.
Kąty Wrocławskie	0,33	0,36	0,45	0,52	0,19 p. proc.
Kobierzyce	0,07	0,50	0,55	0,50	0,43 p. proc.
Miękinia	0,08	0,09	0,09	0,09	0,01 p. proc.
Oborniki Śląskie	0,37	0,38	0,38	0,39	0,02 p. proc.
Oleśnica (miasto)	4,48	4,46	5,14	4,06	-0,42 p. proc.
Oleśnica (gmina)	0,11	0,08	0,28	0,28	0,17 p. proc.
Oława (miasto)	2,84	2,91	2,98	3,20	0,36 p. proc.
Oława (gmina)	0,09	0,09	0,09	0,09	0,00 p. proc.
Siechnice	0,10	0,15	0,16	0,24	0,14 p. proc.
Sobótka	0,33	0,58	0,58	0,59	0,26 p. proc.
Trzebnica	0,47	0,48	0,54	0,52	0,05 p. proc.
Wisznia Mała	0,50	0,49	0,35	0,36	-0,14 p. proc.
Wrocław	8,74	10,03	12,74	12,26	3,52 p. proc.
Zawonia	0,09	0,09	0,09	0,09	0,00 p. proc.
Żórawina	1,99	0,31	0,33	0,44	-1,55 p. proc.
WrOF (średnia)	1,12	1,15	1,35	1,30	0,18 p. proc.
woj. dolnośląskie	0,73	0,75	0,81	0,83	0,10 p. proc.

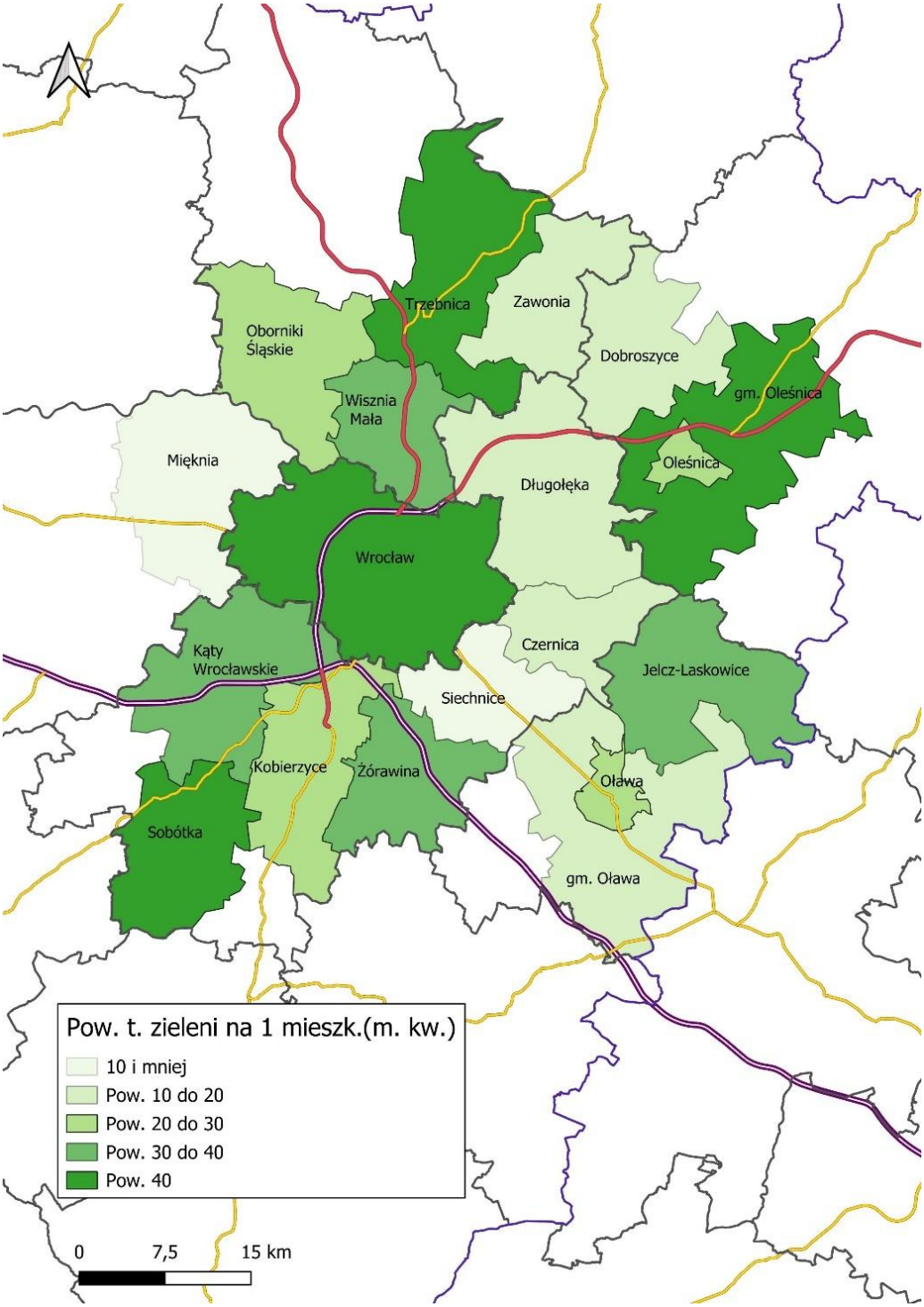
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 25.03.2025)

W 2023 roku powierzchnia terenów zieleni ogółem na 1 mieszkańca w jednostkach terytorialnych WrOF wykazała istotne zróżnicowanie, co może wynikać z odmiennych struktur użytkowania gruntów, polityki przestrzennej oraz poziomu urbanizacji.

Najwyższy wskaźnik powierzchni terenów zieleni na 1 mieszkańca odnotowano w gminie Sobótka, gdzie wyniósł on 61,4 m² oraz we Wrocławiu, który osiągnął wartość wskaźnika 53,3 m². Wysokie wartości charakteryzowały, również gminy: Oleśnica (42,2 m²), Trzebnica (41,4 m²) oraz Żórawina (38,2 m²).

Z kolei najniższe wartości wskaźnika zaobserwowano w gminie Miękinia (7,5 m²), Siechnice (7,9 m²) oraz Długołęka (10,2 m²), co może sugerować ograniczoną powierzchnię terenów zielonych w stosunku do liczby mieszkańców.

Mapa 18. Powierzchnia terenów zieleni ogółem na 1 mieszkańca we WrOF w 2023 (m^2)

Źródło: opracowanie własne

Analiza wskaźnika udziału powierzchni gminnych parków spacerowo-wypoczynkowych w łącznej powierzchni terenów zieleni we WrOF w latach 2010–2023 wskazuje na wzrost wartości średniej dla całego obszaru, z 19,3% w 2010 roku do 22,5% w 2023 roku, co oznacza przyrost o 3,2 p.proc. Wzrost ten może świadczyć o stopniowej poprawie dostępności terenów rekreacyjnych. Na tle województwa

dolnośląskiego WrOF prezentuje się stabilnie – średnia wojewódzka wzrosła w badanym okresie z 31,7% do 32,8% (wzrost o 1,1, p. proc.). Jednak należy odnotować, że wartości dla WrOF są niższe niż dla całego województwa.

Dynamika zmian w poszczególnych jednostkach terytorialnych była zróżnicowana, a w niektórych przypadkach doszło do znacznych spadków. W gminie Żórawina spadek wyniósł aż 33,9 p. proc., a w gminie Długołęka było to 19,0 p. proc.

Największy wzrost wartości omawianego wskaźnika odnotowano w gminie Kobierzyce, gdzie udział parków spacerowo-wypoczynkowych w całkowitej powierzchni terenów zieleni wzrósł z 0% w 2010 roku do 83,9% w 2023 roku. Oznacza, to dynamiczny rozwój tego rodzaju infrastruktury. Znaczący wzrost wystąpił również w gminie Kąty Wrocławskie, gdzie wskaźnik wzrósł o 26,6 p. proc.

W gminach: Czernica, Dobroszyce, Miękinia, Oborniki Śląskie, Oleśnica, Oława, Siechnice oraz Zawonia wartość tego wskaźnika wynosiła 0,0 w analizowanym okresie.

Tabela 155. Udział powierzchni gminnych parków spacerowo-wypoczynkowych w łącznej powierzchni terenów zieleni danej jednostki terytorialnej we WrOF w latach 2010-2023 (%)

Jednostka terytorialna	2010	2013	2018	2023	zmiana 2010/2023
Czernica	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Długołęka	92,2	79,8	67,1	73,2	-19,0
Dobroszyce	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Jelcz-Laskowice	27,3	25,7	24,4	26,3	-1,0
Kąty Wrocławskie	0,0	0,0	33,0	26,6	26,6
Kobierzyce	0,0	81,7	74,1	83,9	83,9
Miękinia	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Oborniki Śląskie	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Oleśnica (miasto)	27,9	27,7	23,2	30,4	2,5
Oleśnica (gmina)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Oława (miasto)	36,5	37,7	36,7	33,7	-2,8
Oława (gmina)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Siechnice	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sobótka	7,7	7,7	7,7	7,6	-0,1
Trzebnica	10,3	10,9	10,4	11,2	0,9
Wisznia Mała	55,7	55,7	55,7	54,4	-1,3
Wrocław	28,9	29,2	22,0	33,2	4,3
Zawonia	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Żórawina	80,9	84,4	75,1	47,0	-33,9
WrOF (średnia)	19,3	23,2	22,6	22,5	3,2
woj. dolnośląskie	31,7	32,6	29,8	32,8	1,1

* podany zakres czasowy obejmuje lata, w których dane udostępnia GUS; przed rokiem 2010 GUS nie agregował informacji na temat udziału powierzchni gminnych parków spacerowo-wypoczynkowych w łącznej powierzchni terenów zieleni danej jednostki terytorialnej

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 25.03.2025)

3.1.3. Adaptacja do zmian klimatu

Zmiany klimatu, to jedno z największych wyzwań współczesnego świata. Coraz częstsze ekstremalne zjawiska pogodowe, takie jak fale upałów, susze, intensywne opady czy powodzie, wpływają na codzienne życie ludzi, gospodarkę i środowisko. Choć działania na rzecz ograniczenia emisji gazów cieplarnianych są kluczowe, równie ważne staje się przystosowanie się do skutków tych zmian. Adaptacja do zmian klimatu polega na podejmowaniu działań, które zmniejszają podatność społeczeństwa na negatywne skutki klimatu oraz zwiększają odporność i zdolność do funkcjonowania w nowych warunkach. Adaptacja jest nie tylko koniecznością, ale także szansą na budowę bardziej zrównoważonych, bezpiecznych i odpornych ekosystemów oraz społeczności.

Proces adaptacji wymaga implementacji spójnych kierunków strategicznych m.in. w sektorach takich jak: gospodarka odpadami, gospodarka wodna, sieci infrastrukturalne, gospodarka przestrzenna czy bezpieczeństwo zdrowotne.

Tabela 156. Sektory kierunków strategicznych w procesie adaptacji do zmian klimatu

Sektor	Zakres
Gospodarka odpadami	• systemy zarządzania odpadami • infrastruktura • ochrona środowiska
Gospodarka wodna	• zaopatrzenie w wodę • gospodarka ściekowa • infrastruktura przeciwpowodziowa • gospodarka wodami opadowymi • ochrona środowiska
Sieci infrastrukturalne	• linie i sieci kolejowe • sieci dróg • infrastruktura przeciwpowodziowa • sieci telekomunikacyjne
Gospodarka przestrzenna	• planowanie przestrzenne • zabudowa • zabytki, obszary chronione • infrastruktura przemysłowa • infrastruktura administracyjna • gospodarka gruntami • sieci dróg, w tym również wodnych • infrastruktura przeciwpowodziowa • gospodarka wodami opadowymi • ochrona środowiska
Bezpieczeństwo zdrowotne	• dostępność i efektywność systemów zdrowotnych • odporność infrastruktury ochrony zdrowia.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie „Planu adaptacji Miasta Wrocławia do zmian klimatu do roku 2030”

W poniższej tabeli zaprezentowano listę aktualnych dokumentów odnoszących się do zmian klimatu, tj. Programów Ochrony Środowiska oraz w przypadku Wrocławia i Siechnic, również „Miejskich Planów Adaptacji do zmian klimatu".

Tabela 157. Dokumenty strategiczne gmin WrOF dot. adaptacji do zmian klimatu

Jednostka terytorialna	Rodzaj dokumentu strategicznego	Komentarz
Dokument nadrzędny	PLAN DZIAŁAŃ W ZAKRESIE NEUTRALNOŚCI KLIMATYCZNEJ W WOJEWÓDZTWIE DOLNOŚLĄSKIM, LUTY 2024	aktualny dokument
Czernica	PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY CZERNICA NA LATA 2022 - 2025 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2026 - 2029	aktualny dokument
Długołęka	PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DŁUGOŁĘKA NA LATA 2021 - 2024 Z PERSPEKTYWĄ DO 2028 ROKU	aktualny dokument
Dobroszyce	PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DOBROSZYCE NA LATA 2020-2023 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2027	aktualny dokument
Jelcz-Laskowice	PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY JELCZ-LASKOWICE NA LATA 2024–2027 Z UWZGLĘDNIENIEM PERSPEKTYWY DO 2030 R.	aktualny dokument
Kąty Wrocławskie	PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY KĄTY WROCŁAWSKIE NA LATA 2022-2026 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2030	aktualny dokument
Kobierzyce	PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI GMINY KOBIERZYCE, 2024 AKTUALIZACJA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA GMINY KOBIERZYCE NA LATA 2022 – 2025, LISTOPAD 2021 R. PROGRAM POPRAWY STANU ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO I ADAPTACJI DO ZMIAN KLIMATU W GMINIE KOBIERZYCE, WRZESIEŃ 2022	aktualny dokument ostatni dostępny dokument aktualny dokument
Miękinia	PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO do zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Miękinia (Faza projektu–wyłożenie do publicznego wglądu), 2023/2024 r. PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY MIĘKINIA, Wrocław, czerwiec 2007 r.	aktualny dokument ostatni dostępny dokument
Oborniki Śląskie	PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY OBORNIKI ŚLĄSKIE NA LATA 2021-2024 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2028	aktualny dokument
Oleśnica (miasto)	PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA MIASTA OLEŚNICY DO 2030 ROKU	aktualny dokument
Oleśnica (gmina)	PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA MIASTA OŁAWA NA LATA 2023-2028	aktualny dokument
Oława (miasto)	PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA MIASTA OŁAWA NA LATA 2023-2028	aktualny dokument
Oława (gmina)	PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY OŁAWA NA LATA 2011-2015 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2025	Ostatni dostępny dokument
Siechnice	MIEJSKI PLAN ADAPTACJI DO ZMIAN KLIMATU DLA MIASTA SIECHNICE DO ROKU 2030	aktualny dokument
Sobótka	PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA MIASTA I GMINY SOBÓTKA NA LATA 2024–2027 Z PERSPEKTYWĄ DO 2030 ROKU	aktualny dokument
Trzebnica	PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY TRZEBNICA NA LATA 2024-2027 Z UWZGLĘDNIENIEM PERSPEKTYWY NA LATA 2028-2031	aktualny dokument
Wisznia Mała	PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY WISZNIA MAŁA NA LATA 2014 – 2017 Z PERSPEKTYWĄ DO 2020 R. STRATEGIA ROZWOJU GMINY WISZNIA MAŁA W LATACH 2021 – 2030	Ostatni dostępny dokument aktualny dokument
Wrocław	PLAN ADAPTACJI MIASTA WROCŁAWIA DO ZMIAN KLIMATU DO ROKU 2030 PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA MIASTA WROCŁAWIA NA LATA 2021-2025 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2030	aktualny dokument aktualny dokument

Jednostka terytorialna	Rodzaj dokumentu strategicznego	Komentarz
Zawonia	PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY ZAWONIA NA LATA 2023-2026 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2030	aktualny dokument
Żórawina	PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY ŻÓRAWINA NA LATA 2017-2020 Z UWZGLĘDNIENIEM PERSPEKTYWY DO 2024	aktualny dokument

Źródło: opracowanie własne

Do najważniejszych zagrożeń wynikających z przyspieszających zmian klimatu we WrOF należą: powodzie, susze, wysokie temperatury, wichury, zanieczyszczenia powietrza oraz utrata bioróżnorodności.

Powódź

Jednym z kluczowych zagrożeń naturalnych na terenie WrOF jest ryzyko powodzi. Zmiany klimatyczne, które nasilają ekstremalne zjawiska pogodowe, zwiększają ryzyko występowania intensywnych opadów i gwałtownych wezbrań rzek. Obserwowane częstsze i silniejsze opady deszczu, zwiększają ryzyko lokalnych podtopień i powodzi miejskich. Dynamiczny rozwój urbanistyczny WrOF zmniejsza zdolność gruntu do wchłaniania wody. Brak naturalnej retencji i zabetonowanie gruntów powoduje, że woda opadowa nie ma gdzie wsiąkać, co prowadzi do zalewania ulic i budynków. Możliwość wystąpienia powodzi związana jest z obecnością na terenie WrOF rzek m.in. takich jak: Odra, Oława, Bystrzyca, Strzegomka, Barycz, Czarna Woda, Ślęża, Brochówka, Zielona oraz Widawa. Do obszarów szczególnego zagrożenia powodziowego, należą gminy położone w południowej, południowo-wschodniej, centralnej i zachodniej części WrOF: gmina Oława, Oława, Jelcz - Laskowice, Siechnice, Czernica, Żórawina, Wrocław, Długołęka, Sobótka, Kąty Wrocławskie, Kobierzyce, Wisznia Mała, Oborniki Śląskie, Miękinia oraz niewielka część gminy Oleśnica. Ponadto, gminy WrOF narażone są także na wystąpienie powodzi w przypadku zniszczenia budowli piętrzących. Do najbardziej zagrożonych gmin w tym przypadku należą: Oława, gmina Oława, Kąty Wrocławskie, Miękinia, Wrocław.[261]

Susza i wysokie temperatury

Zmiany klimatu prowadzą nie tylko do częstszych powodzi, ale również do coraz bardziej dotkliwych suszy. Gminy WrOF doświadczają coraz dłuższych okresów bez opadów, co niesie poważne skutki dla mieszkańców, środowiska i gospodarki. Ocieplanie się klimatu powoduje większe parowanie wody z gleby, rzek, zbiorników, co przekłada się na większe zapotrzebowanie na wodę przez rośliny, zwierzęta i ludzi. Obserwuje się także nieregularne i słabsze opady, które nie nawadniają skutecznie gleby. Ponadto, brak lub mniejsza pokrywa śnieżna zimą oznacza brak naturalnego zasilania wód

[261] Szczegółowe informacje dot. zagrożenia powodziowego we WrOF znajdują się w części diagnozy poświęconej uwarunkowaniom wynikającym z położenia (patrz 1.6.2)

gruntowych wiosną. Susza, podobnie jak powódź, stanowi szczególne wyzwanie dla gmin WrOF, ponieważ większość ich obszaru należy do terenów ekstremalnie lub silnie zagrożonych suszą – zarówno rolniczą, hydrologiczną i hydrogeologiczną. Do terenów ekstremalnie zagrożonych suszą należą obszary w gminach: Długołęka, Wisznia Mała, Zawonia, gmina Oława, Kobierzyce, Siechnice, Czernica. Z kolei Wrocław, Miękinia, Jelcz-Laskowice, Oleśnica, gmina Oleśnica, Kąty Wrocławskie, Oborniki Śląskie, Trzebnica, Sobótka, Żórawina, Dobroszyce, stanowią obszary silnie i w części ekstremalnie zagrożone suszą. Według mapy klas zagrożenia suszą rolniczą na terenach rolnych i leśnych, obszar WrOF zaliczono do klasy IV (ekstremalnie zagrożony suszą) i III (silnie zagrożony suszą). Dalej, zagrożenie suszą hydrologiczną na terenie WrOF oceniono jako słabe i umiarkowane. Zaś, w niektórych częściach gmin WrOF odnotowano tereny ekstremalnie i umiarkowanie zagrożone suszą hydrogeologiczną.[262]

Poważnym zagrożeniem dla gmin, w tym szczególnie dla obszarów miejskich na terenie WrOF, będzie dalszy wzrost temperatury powietrza oraz wzrost częstości występowania wysokich temperatur, w tym dni gorących, upalnych i fali upałów. Zgodnie z „Planem adaptacji Miasta Wrocławia do zmian klimatu do roku 2030" intensywność zjawiska może stać się krytyczna w ciągu najbliższych lat. Za bardzo duże zagrożenie w najbliższych latach dla Wrocławia uznano także miejską wyspę ciepła oraz częstość występowania okresów bezopadowych.[263]

Wzrost częstości występowania wysokich temperatur, w tym dni upalnych i fali upałów ma też poważne skutki dla zdrowia ludzi, zwłaszcza w miastach takich jak Wrocław. Wysokie temperatury, charakterystyczne dla okresów suszy, mogą prowadzić do przegrzania organizmu. W czasie upałów łatwiej też o odwodnienie, zwłaszcza u dzieci, osób starszych i przewlekle chorych. Ponadto, z uwagi na wysoką temperaturę powietrze staje się suche, a stężenie pyłów i zanieczyszczeń rośnie, co pogarsza jakość powietrza atmosferycznego.

Susza, a w jej konsekwencji spadek wilgotności gleb, oddziaływać będzie na działalność rolniczą oraz stan zieleni na terenach gmin WrOF. Co więcej, susze zwiększają ryzyko pożarów. W niektórych gminach WrOF, m.in. takich jak Jelcz-Laskowice, Oborniki-Śląskie czy Dobroszyce występują gleby podatne na susze, co może skutkować stratami w gospodarstwach rolnych.

[262] Plan przeciwdziałania skutkom suszy, https://dziennikustaw.gov.pl/DU/2021/1615 (dostęp: 08.04.2025 r.)
[263] Plan adaptacji Miasta Wrocławia do zmian klimatu do roku 2030, s. 52-53

Zanieczyszczenie powietrza

Głównym źródłem złej jakości powietrza na terenie WrOF jest tzw. niska emisja, powstająca w wyniku spalania paliw stałych podczas ogrzewania budynków mieszkalnych (emisja komunalno-bytowa pochodząca z gospodarstw domowych). Dodatkowym źródłem emisji jest spalanie paliw (w mniejszym stopniu) w budynkach użyteczności publicznej. W związku z czym na terenie WrOF, szczególne zagrożenie dla stanu powietrza generowane jest przez sektor mieszkalnictwa. Ponadto, duże narażenie na występowanie zagrożenia, obserwowane jest częściej w obszarach z większym udziałem zabudowy oraz z mniejszą wietrznością.

Największy problem związany z natężeniem zanieczyszczeń w powietrzu odnotowuje Wrocław, który w dokumencie „Plan Adaptacji Miasta Wrocławia do zmian klimatu do roku 2030" został określony jako „miasto w stanie alarmu klimatycznego", w związku z czym konieczność realizacji działań w mieście oceniana jest jako priorytetowa. Ponadto, należy zauważyć, że gminy graniczące z Wrocławiem (Długołęka, Czernica, Siechnice, Kobierzyce, Kąty Wrocławskie, Miękinia, Oborniki Śląskie oraz Wisznia Mała), także są narażone na negatywne skutki zanieczyszczenia powietrza w mieście. Znaczne zagrożenie dla jakości powietrza (choć mniejsze niż we Wrocławiu) mogą również odnotowywać miasta Oława i Oleśnica.

Kolejnym źródłem zanieczyszczenia powietrza we WrOF jest ruch drogowy. Jego oddziaływanie jest zróżnicowane w zależności od charakteru drogi, lokalizacji gminy, formy osadnictwa (problem częściej dotyczy miast) oraz emisji z zakładów przemysłowych.

Do zanieczyszczeń drogowych dochodzi najczęściej na obszarach miejskich, w pobliżu dróg - głównie krajowych, wojewódzkich i ekspresowych. Największy problem zanieczyszczenia powietrza pochodzącego z emisji drogowej dotyczy Wrocławia. Wysokie natężenie ruchu wynika m.in. z dużego udziału transportu, dojazdów do głównego ośrodka miejskiego WrOF oraz ruchu z okolicznych gmin, określanych jako tzw. „sypialnie Wrocławia".

Zanieczyszczenie powietrza pochodzące z zakładów przemysłowych w największym stopniu dotyczą terenów obrzeży miast, choć ich emisje mogą oddziaływać również na bardziej odległe tereny zabudowane. W szczególności zauważalne są znaczne zagrożenia w gminach: Wrocław, Oława i Oleśnica, a emisje zlokalizowanych tam zakładów przemysłowych wpływają także na sąsiednie obszary.

Silne wiatry

Zmiany klimatu prowadzą również do występowania intensywnych i gwałtownych zjawisk pogodowych, takich jak silne wiatry i huragany. Obszar WrOF cechuje się zróżnicowany poziomem zagrożenia związanym z tymi zjawiskami. Najczęściej do nagłych zjawisk może dochodzić w okresie

wiosenno-jesiennym. Powstające zagrożenia mają szczególny wpływ na funkcjonowanie infrastruktury technicznej, a także stanowią poważe ryzyko dla ekosystemów. Zagrożenie występowaniem silnych wiatrów czy huraganów, może doprowadzić do znacznego uszkodzenia, np. linii wysokiego napięcia, masztów, sieci kanalizacyjnej i wodociągowej, pogorszenia stanu jakości wód czy do wystąpienia awarii infrastruktury gospodarki wodnej. Ponadto, oddziaływanie wiatrów w obszarze gmin WrOF, może stanowić zagrożenie dla gleb, prowadząc do ich degradacji. Występowanie nagłych i gwałtownych wiatrów, poza wpływem na środowisko naturalne, stwarza także zagrożenie dla zdrowia i bezpieczeństwa mieszkańców m.in. poprzez możliwe uszkodzenia budynków oraz zakłócenia w funkcjonowaniu transportu.

Utrata bioróżnorodności

Obszary gmin WrOF są zróżnicowane pod kątem dostępności różnych form przyrodniczych. W związku z czym w każdej jednostce odnotowywane są zróżnicowane ekosystemy pod względem bytujących w nich gatunków m.in. drzew, roślin, zwierząt czy owadów. Następstwo „wędrówki" inwazyjnych gatunków, może wywołać znaczne zagrożenie dostępnych zasobów przyrodniczych. Duże zagrożenie dla różnorodności biologicznej, występuje na terenach zagrożonych występowaniem nagłych i gwałtownych zjawisk pogodowych (jak susze, opady, wiatry). Zatem problem ten może dotknąć całego obszaru WrOF. Natomiast w przypadku powodzi i podtopień, które prowadzą do naruszenia bioróżnorodności, są to obszary uwzględnione w MZP i MRP. W największym stopniu narażone są w tym przypadku: Wrocław, gmina Oława, Oława, Kąty Wrocławskie, Miękinia, Jelcz-Laskowice. Pozostałe gminy pozostają w możliwości zaistnienia podtopień, które również mogą znacząco narazić stan lokalnych ekosystemów.

Ponadto, zmiany klimatu mogą prowadzić do migracji gatunków, stanowiących zagrożenie dla występujących lokalnie ekosystemów. Doprowadzić, to może do procesu wymierania gatunków czy występowania chorób.

Co więcej, wzrastająca antropopresja w obszarze WrOF, oddziałująca na zwiększanie terenów zabudowanych oraz innych rodzajów nieracjonalnego zagospodarowania terenu, będzie stanowić źródło problemów związanych z fragmentaryzacją siedlisk, przerywaniem korytarzy ekologicznych, uniemożliwiając tym migrację zwierząt, czy również z zanieczyszczeniem gleb spowodowanym nadmiernym nawożeniem lub wykorzystywaniem szkodliwych substancji przez rolników. W tym przypadku można wskazać na większy problem w środowiskach osad gmin wiejskich o znaczącym udziale gruntów przyrodniczych i rolnych, jak gmina Oleśnica, gmina Oława, Żórawina, Zawonia, Długołęka, Dobroszyce, Czernica, Wisznia Mała.

Należy wskazać, że wszelkie inicjatywy i działania na rzecz adaptacji do zmian klimatu oraz niwelowania negatywnych ich skutków, określane są w dokumentach strategicznych na poziomie europejskim, krajowym oraz regionalnym. „Program Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska 2021-2027" w ramach Celu szczegółowego: „RSO2.7. Wzmacnianie ochrony i zachowania przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury, w tym na obszarach miejskich, oraz ograniczanie wszelkich rodzajów zanieczyszczenia (EFRR)", określa wsparcie ukierunkowane na konieczność rozwoju zielonej i niebieskiej infrastruktury w szczególności w obszarach miejskich, ochronę przyrody, różnorodności biologicznej, dziedzictwa naturalnego i zasobów naturalnych.[264]

W ramach polityki adaptacyjnej do zmian klimatu istotne jest także wsparcie, które zapewnia „Program Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021–2027 (FEnIKS)". Program ten został zaprojektowany m.in. z myślą o wzmacnianiu zdolności adaptacyjnych społeczeństwa i gospodarki wobec skutków zmian klimatycznych oraz minimalizacji ryzyka związanego z występowaniem klęsk żywiołowych i katastrof naturalnych. W kontekście tego celu program kładzie szczególny nacisk na podejście ekosystemowe, integrujące rozwiązania przyrodnicze z planowaniem przestrzennym i infrastrukturą miejską. W szczególności przewiduje się wdrażanie działań wynikających z miejskich planów adaptacji do zmian klimatu (MPA), które obejmują m.in. rozwój zrównoważonych systemów gospodarowania wodami opadowymi. Kluczowe znaczenie ma tu zarówno poprawa retencji wód, jak i integracja rozwiązań opartych na zielonej i niebieskiej infrastrukturze – takich jak parki, zbiorniki retencyjne, ogrody deszczowe czy tereny zalewowe – które wspierają naturalne procesy retencyjne i zwiększają odporność miast na ekstremalne zjawiska pogodowe.[265]

Państwa członkowskie Unii Europejskiej od niemal dekady systematycznie rozwijają strategie oraz plany działań ukierunkowane na adaptację do zmieniających się warunków klimatycznych. Polska aktywnie uczestniczy w tym procesie, wdrażając zalecenia wynikające z unijnej polityki adaptacyjnej. W ramach tych działań, w październiku 2013 roku Rada Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej zatwierdziła opracowany przez Ministerstwo Środowiska dokument strategiczny pn. „Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030" (SPA 2020). Plan ten stanowił pierwszy ogólnokrajowy dokument wyznaczający kierunki polityki adaptacyjnej w Polsce, identyfikując sektory szczególnie narażone na skutki zmian klimatu oraz definiując zestaw priorytetowych działań mających na celu ograniczenie ich podatności i zwiększenie

[264] Program Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska 2021-2027
[265] Program Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027

odporności systemów społeczno-gospodarczych i środowiskowych.[266]

W ramach Projektu Ministerstwa Środowiska, który miał na celu opracowanie planów adaptacji do zmian klimatu w miastach powyżej 100 tys. mieszkańców w 2019 roku uchwalono „Plan adaptacji Miasta Wrocławia do zmian klimatu do roku 2030". Jako cel nadrzędny określono: „Zrównoważony rozwój miasta 3Z (zdrowego, zielonego, zadowolonego) w warunkach zmian klimatu".[267] Spośród wszystkich jednostek tworzących WrOF, plan adaptacji został jeszcze przyjęty jedynie w gminie Siechnice. W roku 2024 Rada Miejska Siechnic uchwaliła przyjęcie „Miejskiego Planu Adaptacji do Zmian Klimatu dla miasta Siechnice". W ramach Planu oceniono podatność miasta na zmiany klimatu oraz wykonano analizę ryzyka związanego z tymi zmianami. Dzięki analizie określono sektory najbardziej wrażliwe w przypadku miasta Siechnice, czyli gospodarkę wodną, różnorodność biologiczną i tereny zielone, energetykę oraz zdrowie publiczne. Następnie zaproponowano grupy działań adaptacyjnych dla Siechnic oraz jego obszaru funkcjonalnego.

Działania na rzecz adaptacji do zmian klimatu podejmowane są także przez Regionalną Dyrekcję Lasów Państwowych we Wrocławiu, która realizuje szereg działań mających na celu adaptację lasów do zmian klimatu. Podejmowane działania ukierunkowane są głównie na zwiększenie odporności lasów na zjawiska takie jak powodzie, susze i pożary poprzez budowę i modernizację infrastruktury retencyjnej oraz przeciwdziałanie erozji wodnej. Działania te miały na celu nie tylko ochronę lasów, ale również poprawę różnorodności biologicznej poprzez odbudowę cennych ekosystemów naturalnych.[268]

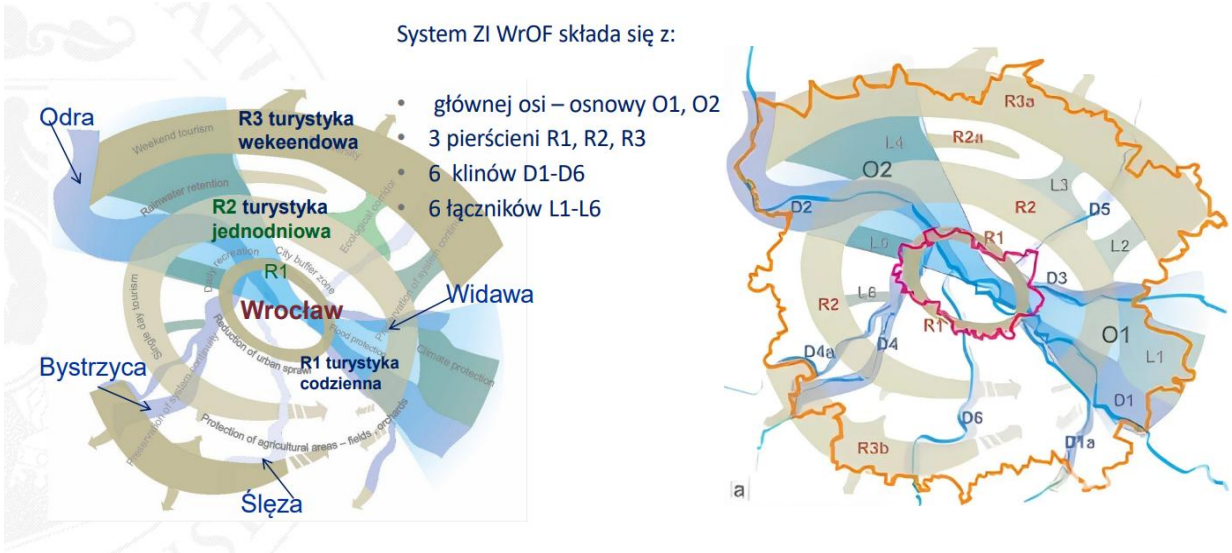
Inicjatywy na rzecz zwiększenia odporności gospodarki wodnej na skutki zmian klimatu realizowane są również przez Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie, które jako główny beneficjent programu Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko (FEnIKS), realizują projekty związane z budową, przebudową i remontem urządzeń wodnych. Działania te mają na celu adaptację do zmian klimatu oraz zapobieganie klęskom i katastrofom. Ponadto, Wody Polskie opracowały „Plan Przeciwdziałania Skutkom Suszy (PPSS) na lata 2021–2027", który koncentruje się na identyfikacji obszarów zagrożonych suszą oraz proponowaniu działań mających na celu minimalizację jej skutków.

[266] Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030
[267] Plan adaptacji Miasta Wrocławia do zmian klimatu do roku 2030
[268] https://www.wroclaw.lasy.gov.pl (dostęp: 05.04.2025)

Plan obejmuje m.in. tworzenie mechanizmów realizacji i finansowania działań służących przeciwdziałaniu skutkom suszy.[269]

Jednym ze szczególnych form radzenia sobie ze zmianami klimatu jest rozwijanie koncepcji rozszerzenia udziału zielonej infrastruktury (ZI) i racjonalnego wykorzystania zasobów przyrodniczych. Flagowym projektem jest "Koncepcja Zielonych Pierścieni" opracowana przez Dr hab. inż. arch. Irenę Niedźwiecką-Filipiak, prof. UPWr. Projekt ten ma na celu ochronę bezpieczeństwa środowiska-ekosystemów i zdrowia mieszkańców. Wyznaczonymi funkcjami jest ekologiczna, klimatyczna oraz krajobrazowa. W zakresie założeń mieści się "wskazanie optymalnego układu zielonej infrastruktury jako istotnego elementu strukturotwórczego przestrzeni, ograniczenie fragmentacji obszarów zieleni i otwartych, poprawa warunków klimatycznych miasta i jego otoczenia, zapewnienie ochrony przed zabudową cennych przyrodniczo obszarów, zachowanie zaplecza przyrodniczego w otoczeniu terenów osadniczych, identyfikacja wytycznych dla zagospodarowania przestrzennego w tym zakresie, stworzenie warunków dla rozwoju turystyki i rekreacji".[270]

Rysunek 1. Schemat koncepcji zielonych pierścieni WrOF

Źródło: Niedźwiecka-Filipiak I., Potyrała J., Filipiak P., Contemporary management of green infrastructure within the borders of Wrocław Functional Area (WrOF) Współczesne kształtowanie zielonej infrastruktury we Wrocławskim Obszarze Funkcjonalnym (WROF) Architektura Krajobrazu Landscape Architecture" AK 2/2015 vol. 47, nr 47, 2015, s. 4-27

Kluczowym wyzwaniem dla jednostek WrOF jest rozwój niebiesko-zielonej infrastruktury, która nie tylko pozwala niwelować negatywne skutki zmian klimatycznych, ale także pozytywnie wpływa na

[269] https://wody.gov.pl (dostęp: 05.04.2025)
[270] Dr hab. inż. arch. Irena Niedźwiecka-Filipiak, prof. UPWr, Projekt optymalnego układu zielonej infrastruktury we Wrocławskim Obszaru Funkcjonalnego WrOF, Wrocław, s. 3

jakość życia mieszkańców i poprawia bioróżnorodność obszarów miejskich. W Tabeli zawarto informacje na temat tego, jakie potrzeby inwestycyjne dotyczące niebiesko-zielonej infrastruktury planowane są do realizacji przez poszczególne gminy WrOF. Koncentrują się one głównie na: konieczności modernizacji istniejących zbiorników retencyjnych oraz tworzeniu nowych, zwiększaniu retencji na obszarach silnie zurbanizowanych, rewitalizacji przestrzeni publicznych oraz inwestycji w systemy melioracyjne.

Tabela 158. Potrzeby inwestycyjne dotyczące niebiesko-zielonej infrastruktury w jednostkach WrOF

Jednostka terytorialna	Opis potrzeb
Czernica	• zwiększenie małej retencji na obszarach wiejskich poprzez modernizację istniejących zbiorników retencyjnych.
Długołęka	• Szczodre – odtworzenie dokumentacji hydrologicznej stawów Kaczego i Polakowskiego oraz wykonanie prac konserwacyjnych zbiorników oraz systemu drenaży leśnych; • Długołęka – prace remontowo-konserwacyjne stawów zlokalizowanych przy ul. Wiejskiej; • Zielone ogrody, szklarnie i zbieranie deszczówki w szkołach.
Dobroszyce	• staw rekreacyjny w Dobrzeniu, rewitalizacja parków, w tym zabytkowego z systemem grobli i cieków m. Siekierowice.
Jelcz-Laskowice	• rozszerzanie zielonych stref relaksu i powiększanie zieleńców w przestrzeni publicznej; • rewitalizacja parku przy ul. Ogrodowej w Jelczu-Laskowicach; • zagospodarowanie terenu kąpieliska przy jelczańskim stawie; • rewitalizacja i zagospodarowanie otwartych zbiorników retencyjnych w gminie Jelcz-Laskowice; • inwestycje w zielone przestrzenie na terenie całej gminy.
Kąty Wrocławskie	• rewitalizacja parków gminnych pod kątem naprawy bądź modernizacji elementów składowych, które na przestrzeni lat od ostatniej rewitalizacji uległy zniszczeniu, degradacji; • gruntowe oczyszczenie wraz odmuleniem stawu w parku gminnym w Zabrodziu; • modernizacja zbiornika na wodę deszczową przy skwerze dr Teresy Gniedziejko w Kątach Wrocławskich, wykarczowanie samosiejek, umocnienie brzegów i dna agrowłókniną lub innym podłożem w celu eliminacji ponownego odrostu chwastów i samosiejek; • rewitalizacja stawu przy ul. Grunwaldzkiej/Popiełuszki w celu podniesienia walorów estetycznych.
Kobierzyce	• modernizacja stawów; • utworzenie pasów zieleni izolacyjnej odgradzającej tereny zabudowy mieszkaniowej od terenów aktywności gospodarczej; • nasadzenie zieleni wzdłuż istniejących i planowanych dróg rowerowych; • utworzenie terenów zieleni; • utworzenie pasów zieleni izolacyjnej; • rewitalizacja parków; • utworzenie zielonych azyli dla zwierząt i owadów; • rozszczelnienie terenów oraz zwiększenie powierzchni biologicznie czynnej.
Miękinia	• przebudowa, konserwacja i bieżące utrzymanie rowów melioracyjnych – 50 km; • przebudowa, konserwacja i bieżące utrzymanie zbiorników retencyjnych – 15 zbiorników; • w obszarach rozbudowy terenów aktywności gospodarczej i budownictwa mieszkaniowego przewiduje się budowę 3 dodatkowych zbiorników retencyjnych; • odnowa parku przypałacowego w miejscowości Źródła; • odnowa parku w Lutyni; • założenie parku rekreacyjnego w Miękini.
Oborniki Śląskie	• budowa zbiorników retencyjnych na terenie Gminy Oborniki Śląskie; • rewitalizacja terenu wokół stawu przy ul. Trzebnickiej w Obornikach Śląskich.
Oleśnica (miasto)	• zagospodarowanie terenów zielonych – Park nad Stawami, tereny retencyjne w Oleśnicy; • system retencjonowania wody – Staw przy ul. Kruczej; • rozszczelnienie Placu Zwycięstwa oraz Rynku;

Jednostka terytorialna	Opis potrzeb
	• przebudowa kanalizacji deszczowej wraz z systemami retencji w celu usprawnienia odprowadzania wód opadowych na terenach zurbanizowanych.
Oleśnica (gmina)	• pielęgnacja stawów w miejscowościach na terenie Gminy Oleśnica; • remonty gminnych rowów melioracyjnych.
Oława (miasto)	• czyszczenie stawów w parku miejskim przy ul. Spacerowej oraz stawu przy ul. Nowy Otok; • czyszczenie rowów melioracyjnych oraz wdrożenie zadań związanych z tworzeniem retencji terenowej; • budowa rowu retencyjnego w ramach budowy Centrum Przesiadkowego przy nowym przystanku kolejowym Oława Zachodnia; • wykonanie ogrodu deszczowego w ramach inwestycji – budowa parkingu przy ul. Spacerowej przy dworcu PKP w Oławie.
Oława (gmina)	• w miejscowościach na terenie gminy, gdzie dominują powierzchnie utwardzone m.in.: Stanowice, Marcinkowice, Godzikowice, Bystrzyca, wymagane jest bieżące utrzymywanie rowów melioracyjnych; • bieżąca konserwacja istniejących zbiorników retencyjnych na terenie Gminy Oława.
Siechnice	• ochrona ekosystemów i bioróżnorodności, ochrona terenów cennych przyrodniczo, ochrona i tworzenie terenów zielonych, rozwój zielono-niebieskiej infrastruktury; • zwiększenie retencjonowania wód, zagospodarowanie wody deszczowej, przeciwdziałanie suszy, modernizacja i budowa infrastruktury uzbrojenia terenu, monitoring i regulacja gospodarki wodociągowej i kanalizacyjnej; • zrównoważone wykorzystanie zasobów, wprowadzenie rozwiązań z zakresu gospodarki obiegu zamkniętego, zmniejszenie presji na środowisko naturalne, przeciwdziałanie zanieczyszczaniu komponentów środowiska (w tym zanieczyszczeń hałasem i światłem); • wymiana wysokoemisyjnych źródeł ciepła, rozwój systemu ciepłowniczego, zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii, zwiększenie efektywności energetycznej, ochrona obszarów generowania świeżego/chłodnego powietrza; • rozwój systemu komunikacji miejskiej, zmniejszenie zanieczyszczenia komunikacyjnego, optymalizowanie transportu drogowego, rozwój elektromobilności, ciągów pieszych i rowerowych; • rozwój systemu monitoringu i ostrzegania przed zagrożeniami związanymi z ekstremalnymi zjawiskami oraz zmianami klimatu, wzmocnienie służb ratowniczych z uwzględnieniem zmian klimatycznych, budowa systemu dla zapewnienia ochrony zdrowia; • edukowanie, informowanie o następstwach zmian klimatu oraz promowanie dobrych praktyk, działań i postaw, propagowanie partycypacji społecznej.
Sobótka	• Park w Sobótce Górce.
Trzebnica	• rewitalizacja stawów zlokalizowanych przy ul. Leśniej w Trzebnicy; • prace konserwatorskie na stawie w miejscowości Brzezie; • rewitalizacja glinianki w Trzebnicy; • budowa stawu retencyjnego przy Placu Błonia Trzebnickie w Trzebnicy.
Wisznia Mała	• zagospodarowanie istniejących zbiorników wodnych w Gminie Wisznia Mała.
Wrocław	• budowa Klina Wojszycko – Jagodzińskiego – zagospodarowanie 60 ha terenów porolnych na rzecz parku leśnego, pierwszego terenu parku - miejsca wypoczynku dla mieszkańców osiedla Wojszyce i osiedla Jagodno. Poprawa warunków siedliskowych poprzez wprowadzenie odpowiedniej roślinności, budowa zbiorników retencyjnych, poprawiających gospodarowanie wód opadowych, których celem będzie m.in. odciążenie rzeki Brochówki; • rewaloryzacja placu rynkowego oraz ul. Świdnickiej we Wrocławiu w zakresie zieleni i małej architektury, mająca na celu poprawę warunków siedliskowych drzew oraz zwiększenie ilości zieleni; • zagospodarowanie nieurządzonego, zdegradowanego terenu przy ul. Kajdasza, przestrzeni wypoczynkowej dla mieszkańców otoczonej ogrodami deszczowymi; • prowadzenie prac związanych z rozszczelnieniami ulic i placów poprzez wprowadzanie jak największej ilości zieleni z możliwością retencjonowania wód opadowych płynących chodnikami celem ograniczenia spływy wód do kanalizacji; • rewitalizacja skwerów i zieleńców w zabytkowych częściach miasta mająca na celu stworzenie miejsc wypoczynku dla mieszkańców przy poprawie bioróżnorodności i zmniejszeniu miejsc zasklepionych na rzecz powierzchni przepuszczalnych oraz

Jednostka terytorialna	Opis potrzeb
	biologicznie czynnych; • MPWiK S.A. realizuje wprowadzoną Zarządzeniem nr 11756/23 Prezydenta Wrocławia z dnia 16.11.2023 r. Strategię Gospodarowania Wodami Opadowymi. Obecnie realizowane są zadania strategiczne dotyczące: 1. Uporządkowania systemu GWO na terenie zlewni problemowych rzek Ługowina, Kasina, Brochówka+Zielona. W dalszej perspektywie działania obejmą zlewnie pozostałych cieków wodnych na obszarze miasta Wrocławia, tworzących jednolity miejski system gospodarowania wodami opadowymi. 2. Uporządkowania hot spotów deszczowych i hot spotów suszy Wrocławia. 3. Utrzymania infrastruktury GWO we Wrocławiu. 4. Kampanii informacyjnych, programów edukacyjnych i aktywizujących mieszkańców aglomeracji w obszarze GWO.
Zawonia	• remonty gminnych rowów melioracyjnych; • rewitalizacja zabytkowego parku wraz z stawami w Złotowie.
Żórawina	• regulacja rzeki Ślęzy w szczególności jej dopływów wraz z odbudową urządzeń regulacji przepływu wody, konserwacja i odbudowa rowów dopływających, konserwacja mniejszych rzek i cieków wodnych na terenie Gminy w ilości 50 km; • odbudowa zbiorników wodnych w ilości 10 szt.; • rewitalizacja parków w Polakowicach, Węgrach, Bogunowie poprzez ich uporządkowanie, z zachowaniem powierzchni czynnej biologicznie.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych udostępnianych przez jednostki WrOF na potrzeby prezentowanej analizy (stan na dzień 05.02.2025)

Środowisko dla mieszkańców WrOF stanowi ważny komponent, którego stan bezpośrednio oddziałuje na bezpieczeństwo, jak i również jakość życia. Badania ilościowe wykazały, iż wśród części społeczności lokalnej mogą występować obawy przed zmianami i klimatycznymi, które najczęściej występują wśród mieszkańców zamieszkujących gminy miejskie, a w szczególności Wrocław.[271] Co pokazuje, iż istotnym jest stała, regularna komunikacja - realizacja działań w zakresie edukacji mieszkańców i podejmowanie akcji informacyjnych.

Kwestia oceny problemów i wyzwań została pogłębiona, również podczas warsztatów diagnostycznych WrOF. W obszarze obserwowanych negatywnych zmian w środowisku WrOF wskazywano m.in. postępującą suburbanizację, spadek bioróżnorodności i ubytek terenów wiejskich, zmniejszanie powierzchni biologicznie czynnej na rzecz terenów zurbanizowanych, przerywanie korytarzy ekologicznych, wykorzystanie pestycydów, zabudowa terenów zalewowych, wystąpienia suszy, nawalnych deszczy, zanieczyszczenie wody, wycinka drzew. Ponadto, spotkanie przyczyniło się do wypracowania przez uczestników obszaru wyzwań rozwojowych, wpisujących się w sferę środowiskową oraz przestrzenną. Wśród nich znalazły się kwestie:[272]

- podnoszenia świadomości ekologicznej, wspierającej zrównoważony rozwój WrOF,

[271] Raport z badań ilościowych przeprowadzonych w ramach diagnozy WrOF, IB IPC 2025
[272] Raport z warsztatów diagnostycznych WrOF, IB IPC 2025

- świadome i partnerskie w ujęciu WrOF planowanie przestrzenne, zorientowane na zachowanie bioróżnorodności,
- poprawa stanu środowiska, w tym wód, powietrza, klimatu akustycznego,
- zwiększenie roli komunikacji zbiorowej w obsłudze transportowej i poprawa funkcjonalności systemu transportowego w ujęciu WrOF,
- zwiększenie zdolności obszaru WrOF do zatrzymania i retencjonowania wody,
- wspólne planowanie rozwoju WrOF uwzględniające lokalne potencjały i uwarunkowania, w tym możliwości rozwoju funkcji mieszkaniowej, gospodarczej oraz zasady ochrony przyrody,
- przystosowanie się do zmian klimatu, w tym suszy oraz zagrożenia powodziowego.

W odpowiedzi na zidentyfikowane problemy związane z postępującymi we WrOF zmianami klimatu, konieczne jest podejmowanie działań ukierunkowanych na ich niwelowanie i przeciwdziałanie. WrOF boryka się przede wszystkim z problemem suszy, powodzi, wysokimi temperaturami, wichurami, zanieczyszczeniem powietrza, hałasem koniecznością ochrony bioróżnorodności.

Warsztaty diagnostyczne WrOF nakreśliły, również najistotniejsze działania i inwestycje w kontekście poprawy i ochrony środowiska, w tym reagowania na zmiany klimatu:[273]

- edukacja mieszkańców,
- współdziałanie jednostek, partnerstwo i komunikacja,
- współpraca przy udziale WrOF z instytucjami, np. Wody Polskie,
- wypracowanie wspólnej polityki w zakresie zasobów wody, wprowadzenie wspólnych standardów środowiska, np. poprzez programy; łączenie działań, np. wspólne rozbudowywanie parków, zalesianie terenów,
- wykorzystanie retencji lokalnej (naturalnej),
- zagospodarowanie wody opadowej,
- rozwój infrastruktury wodno-kanalizacyjnej,
- minimalizowanie start wody,
- ochrona terenów rolnych,
- tworzenie instalacji do zagospodarowania odpadów,
- prowadzenie gospodarki obiegu zamkniętego,
- planowanie przestrzenne w ujęciu WrOF z uwzględnieniem środowiskowych i obszarów cennych przyrodniczo, współpraca przy udziale WrOF z instytucjami, np. Wody Polskie,

[273] Tamże

- zapewnienie przemieszczania gatunków fauny i flory; planowanie inwestycji z uwzględnieniem ciągłości korytarzy ekologicznych,
- zachowanie bioróżnorodności przy jednoczesnych zapewnieniu bezpieczeństwa np. na drogach,
- zwiększanie terenów zielonych, w tym m.in. tworzenie alei przydrożnych, zadrzewień, również przydrożnych, zalesień,
- wsparcie mieszkańców w wymianie „kopciuchów".

Kluczowym jest rozbudowa i modernizacja systemów małej retencji, (zbiorników, stawów i rowów retencyjnych), gromadzenie wód opadowych i ponowne ich wykorzystanie, tworzenie i utrzymanie terenów zieleni miejskiej (parków, zieleńców, pasów zieleni izolacyjnej), transformacja systemów grzewczych w kierunku niskoemisyjnym i OZE, ochrona i przywracanie naturalnych ekosystemów, tworzenie korytarzy ekologicznych umożliwiających przemieszczanie się gatunków, a także usprawnienie systemów wczesnego ostrzegania i zarządzania kryzysowego oraz monitoring meteorologiczny.

3.1.4. Ochrona przyrody

Na terenie WrOF zlokalizowane są liczne obszary chronione. Oznacza to, że WrOF jest cenny pod względem przyrodniczym. Najliczniej znajdują się tu użytki ekologiczne – są to zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej (np. naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, starorzecza, kamieńce, siedliska przyrodnicze oraz stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów, ich ostoje oraz miejsca rozmnażania lub miejsca sezonowego przebywania).

Według Centralnego Rejestru Form Ochrony Przyrody[274] na obszarze WrOF znajdują się:

1) 22 użytki ekologiczne,
2) 17 obszarów Natura 2000,
3) 9 rezerwatów przyrody,
4) 3 parki krajobrazowe,
5) 1 zespół przyrodniczo-krajobrazowy,
6) 1 obszar chronionego krajobrazu.

[274]https://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/ (dostęp: 31.01.2025)

W poniższej tabeli przedstawiono zestawienie tych obszarów. Obejmują one 17 z 19 gmin WrOF – poza gminami Kobierzyce i Żórawina.

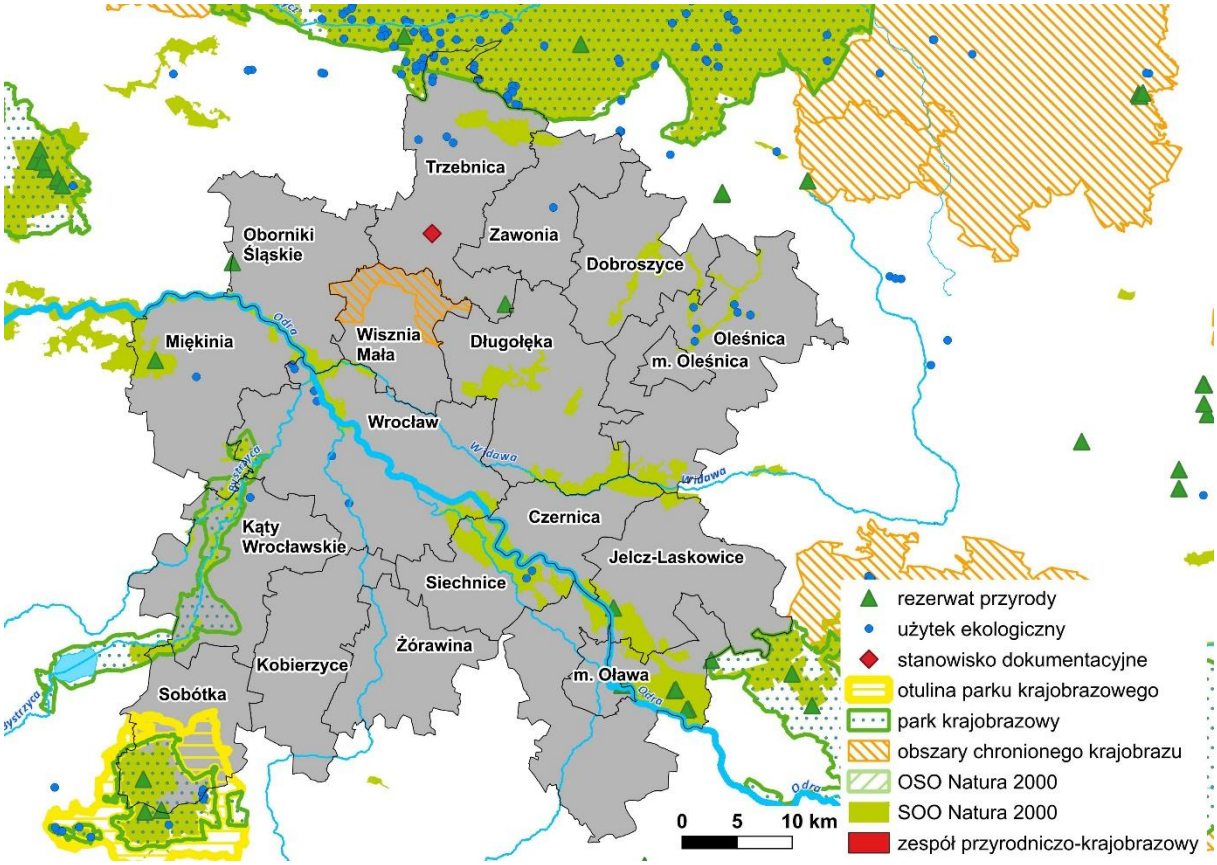
Tabela 159. Obszary chronione na terenie WrOF

obszary Natura 2000	Położenie (gmina WrOF)
Dolina Oleśnicy i Potoku Boguszyckiego	Dobroszyce, Oleśnica (gmina), Oleśnica (miasto)
Kumaki Dobrej	Wrocław, Dobroszyce, Długołęka
Lasy Grędzińskie	Jelcz-Laskowice, Czernica, Oleśnica (gmina), Długołęka
Dąbrowy Janikowskie	Jelcz-Laskowice, Oława (gmina)
Grądy w Dolinie Odry	Jelcz-Laskowice, Wrocław, Siechnice, Czernica, Oława (miasto), Oława (gmina)
Grądy Odrzańskie	Jelcz-Laskowice, Wrocław, Siechnice, Czernica, Oława (miasto)
Dolina Widawy	Wrocław, Oborniki Śląskie, Miękinia, Wisznia Mała
Łęgi nad Bystrzycą	Wrocław, Kąty Wrocławskie, Miękinia
Łęgi Odrzańskie	Miękinia
Jodłowice	Oborniki Śląskie
Ostoja nad Baryczą	Trzebnica
Skoroszowskie Łąki	Zawonia, Trzebnica
Dolina Baryczy	Trzebnica
Las Pilczycki	Wrocław
Stawy w Borowej	Długołęka
Przeplatki nad Bystrzycą	Sobótka, Kąty Wrocławskie
Masyw Ślęży	Sobótka
użytki ekologiczne	Położenie (gmina WrOF)
Las Boguszycki	Oleśnica (gmina)
Olsy Sokołowickie	Oleśnica (gmina)
Olsy Spalickie	Oleśnica (gmina)
Mokradła Boguszyckie	Oleśnica (gmina)
Stanowisko występowania sasanki łąkowej Pulsatilla pratensis (L.) Mill	Miękinia
Łąki Koniowskie	Trzebnica
Biedaszkowska Łąka	Trzebnica
Żurawia Łąka	Trzebnica
Wiklina	Trzebnica
Żabie Kąpielisko	Trzebnica
Polana Grochowska	Zawonia
Dwa zbiorniki wodne wraz z otaczającym obszarem leśnym na terenie Janówka	Wrocław
Obszar na terenie Nowej Karczmy we Wrocławiu	Wrocław
Starorzecze Łacha Farna	Wrocław
Lasek Oporowski	Wrocław
Las Pracki	Wrocław
Kuźniki w Dolinie Ślęży	Wrocław
Stara piaskownia	Kąty Wrocławskie
Jezioro Panieńskie	Siechnice
Jezioro Dziewicze	Siechnice
Paprocie serpentynitowe w Masywie Ślęży stanowisko nr 9	Sobótka
Paprocie serpentynitowe w Masywie Ślęży stanowisko nr 10	Sobótka
rezerwat przyrody	Położenie (gmina WrOF)
Łacha Jelcz	Jelcz-Laskowice
Zwierzyniec	Oława (gmina)
Grodzisko Ryczyńskie	Oława (gmina)
Kanigóra	Oława (gmina)
Zabór	Miękinia
Jodłowice	Oborniki Śląskie
Las Bukowy w Skarszynie	Trzebnica
Góra Ślęża	Sobótka

Łąka Sulistrowicka	Sobótka
park krajobrazowy	Położenie (gmina WrOF)
Park Krajobrazowy Dolina Bystrzycy	Sobótka, Wrocław, Kąty Wrocławskie, Miękinia
Park Krajobrazowy Dolina Baryczy	Trzebnica
Ślężański Park Krajobrazowy	Sobótka
zespół przyrodniczo-krajobrazowy	Położenie (gmina WrOF)
Skalna	Sobótka
obszar chronionego krajobrazu	Położenie (gmina WrOF)
Wzgórza Trzebnickie	Trzebnica, Długołęka, Wisznia Mała

Źródło: opracowanie własne na podstawie Centralnego Rejestru Form Ochrony Przyrody (stan na dzień 31.01.2025)

Mapa 19. Obszary chronione na obszarze WrOF

Źródło: opracowanie własne na podstawie Centralnego Rejestru Form Ochrony Przyrody (stan na dzień 31.01.2025)

Użytki ekologiczne na obszarze WrOF, to przede wszystkim siedliska przyrodnicze i stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków. Cztery to starorzecza (Obszar na terenie Nowej Karczmy we Wrocławiu, Starorzecze Łacha Farna, Jezioro Panieńskie i Jezioro Dziewicze), a dwa to śródleśne oczka wodne (Dwa zbiorniki wodne wraz z otaczającym obszarem leśnym na terenie Janówka oraz Stara piaskownia). Dwa największe użytki ekologiczne, to Olsy Sokołowickie (77,98 ha) i Las Boguszycki (70,27 ha). Wartością przyrodniczą tych użytków są bagna, naturalne zbiorniki wodne, stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów, ich ostoje oraz miejsca rozmnażania lub sezonowego przebywania.

Na terenie WrOF znajduje się 17 obszarów Natura 2000, których celem jest zachowanie określonych typów siedlisk przyrodniczych oraz gatunków i ich siedlisk, które uważa się za cenne i zagrożone w skali całej Europy, a także ochrona różnorodności biologicznej. Wśród obszarów Natura 2000 dominują specjalne obszary ochrony siedlisk (jest ich 15). Obszar Łęgi Odrzańskie stanowi zarówno specjalny obszar ochrony siedlisk, jak i obszar specjalnej ochrony ptaków. Obszarami specjalnej ochrony ptaków są również Grądy Odrzańskie oraz Dolina Baryczy. Największym Obszarem Natura 2000, który leży w granicach WrOF, jest Ostoja nad Baryczą. Jego powierzchnia równa się 82 026,38 ha i obejmuje teren 12 gmin, w tym jednej z obszaru WrOF - Trzebnicy.

Wśród rezerwatów przyrody siedem to rezerwaty typu leśnego. Wyznaczono także jeden rezerwat florystyczny (Łąka Sulistrowicka w gminie Sobótka – rezerwat łąk mezofilnych) oraz jeden wodny (Łacha Jelcz w gminie Jelcz-Laskowice – rezerwat rzek i dolin, potoków i źródeł). Największy, a zarazem najstarszy rezerwat przyrody na opisywanym obszarze, to Góra Ślęża w gminie Sobótka (161,43 ha). Najmniejszym rezerwatem jest Grodzisko Ryczyńskie (1,82 ha).

Największym z trzech parków krajobrazowo-przyrodniczych jest Dolina Baryczy. Zajmuje łączną powierzchnię 86 336,54 ha, a na terenie województwa dolnośląskiego Park obejmuje obszar o powierzchni 70 040 ha. Celem ochrony jest zachowanie doliny rzeki Baryczy wraz z łąkami, starorzeczami i terenami podmokłymi oraz zachowanie stawów i innych zbiorników wodnych, będących siedliskami chronionych i rzadkich gatunków roślin i zwierząt.

Jedynym zespołem przyrodniczo-krajobrazowym znajdującym się na obszarze WrOF jest zespół Skalna. Został ustanowiony w roku 1994 i zajmuje powierzchnię 32,87 ha. Celem ustanowienia zespołu było zachowanie unikalnych walorów geologicznych, przyrodniczych i krajobrazowych. Zespół położony jest w gminie Sobótka, na południowo-zachodnim zboczu góry Ślęży. Charakteryzuje się największym nagromadzeniem formacji skalnych. Znajdują się tu skalne baszty, bramy i ogromne blokowiska gabrowych głazów. Na jego terenie znajduje się punkt widokowy, z którego rozpościera się panorama na Sudety Zachodnie i częściowo Sudety Środkowe.[275]

Jedyny obszar chronionego krajobrazu na terenie WrOF – Wzgórza Trzebnickie, położony jest na terenie gmin: Trzebnica, Długołęka i Wisznia Mała. Zajmuje obszar 3 440 ha. Teren jest objęty ochroną ze względu na wyjątkowy, bardzo zróżnicowany krajobraz oraz zmienność i bogactwo ekosystemów. Duże niezabudowane przestrzenie powodują, iż obszar może pełnić funkcję korytarzy ekologicznych.[276]

[275] https://przyrodniczo.pl/cenne-tereny/skalna/ (dostęp: 18.02.2025)
[276] Na podstawie formularza danych dla obszaru Wzgórza Trzebnickie, www.crfop.gdos.gov.pl (dostęp: 18.02.2025)

Udział powierzchni prawnie chronionej WrOF w roku 2023 wynosił 5,0%. Największy udział tych obszarów miały (w roku 2023) gminy Wisznia Mała (33,3%), której północną część zajmuje Obszar Chronionego Krajobrazu Wzgórza Trzebnickie oraz Sobótka (32,6%) – za sprawą obecności na swoim terenie parku krajobrazowego Masyw Ślęży. Z uwagi na wysoki stopień pokrycia formami ochrony przyrody gminy te odznaczają się wysokimi walorami przyrodniczymi. Stosunkowo wysoką wartość wskaźnika odnotowano, również w gminie Kąty Wrocławskie (22,8%). Analogiczna wartość dla całego województwa wynosiła 18,6%, a dla kraju – 32,2%.

W porównaniu do roku 2008 udział obszarów prawnie chronionych w powierzchni ogółem zmienił się w przypadku gmin Siechnice i Wisznia Mała.

Tabela 160. Udział obszarów prawnie chronionych w powierzchni ogółem dla lat 2008 i 2023 (%) *

Jednostka terytorialna	2008	2023
Jelcz-Laskowice	-	0,4
Kąty Wrocławskie	22,8	22,8
Miękinia	2,9	2,9
Oleśnica gmina	0,8	0,8
Oława gmina	0,1	0,1
Siechnice	0,0	0,6
Sobótka	32,6	32,6
Trzebnica	4,1	4,1
Wisznia Mała	0,0	33,3
Wrocław	2,5	2,5
Zawonia	0,5	0,5

*nie uwzględniono jednostek terytorialnych, w których udział wynosił 0% (w tabeli oznaczono symbolem „-„)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 31.01.2025)

Zdecydowanie największą powierzchnią obszarów prawnie chronionych w przeliczeniu na 1 mieszkańca charakteryzowały się trzy gminy WrOF: Kąty Wrocławskie, Wisznia Mała i Trzebnica. W każdym przypadku, w porównaniu do roku 2010 (najstarsze dostępne dane) wartość wskaźnika spadła, najbardziej w gminie Wisznia Mała. Podobnie zresztą było w innych gminach tworzących obszar funkcjonalny.

Tabela 161. Powierzchnia obszarów prawnie chronionych na 1 mieszkańca, lata 2010 i 2023 (m^2)

jednostka terytorialna	2010	2023
Czernica	0,0	0,0
Długołęka	0,0	0,0
Dobroszyce	0,0	0,0
Jelcz-Laskowice	3,0	25,2
Kąty Wrocławskie	1 911,0	1 331,6
Kobierzyce	0,0	0,0
Miękinia	394,7	242,6

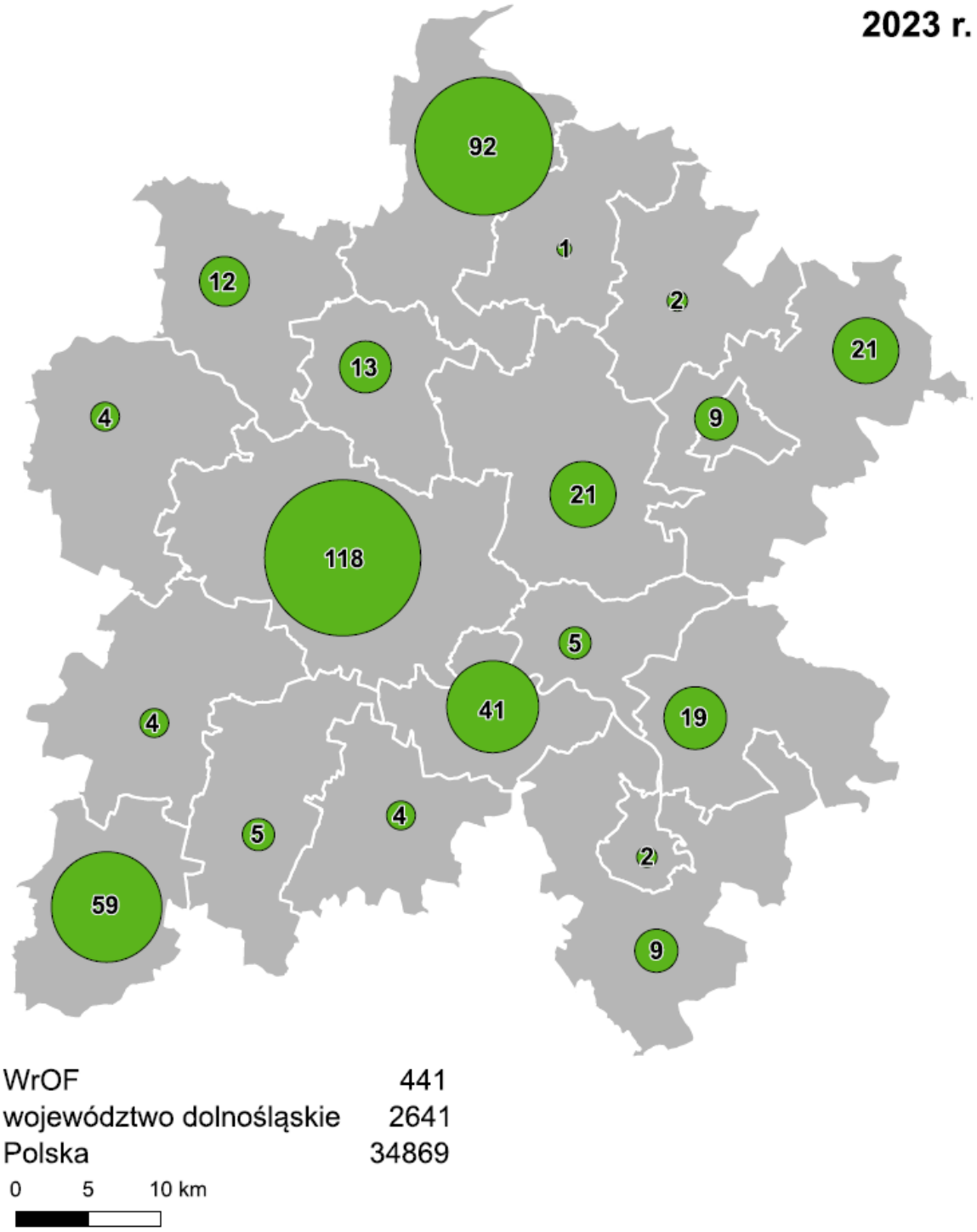
jednostka terytorialna	2010	2023
Oborniki Śląskie	3,9	3,5
Oleśnica gmina	153,7	116,9
Oleśnica miasto	0,0	0,0
Oława gmina	11,8	11,0
Oława miasto	0,0	0,0
Siechnice	0,0	20,1
Sobótka	3 496,7	3 422,9
Trzebnica	354,2	323,3
Wisznia Mała	3 714,9	2 840,2
Wrocław	11,2	10,8
Zawonia	95,2	92,6
Żórawina	0,0	0,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 31.01.2025)

Na terenie każdej z gmin wchodzących w skład WrOF znajdują się pomniki przyrody, czyli pojedyncze okazy przyrody ożywionej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych.[277] Najwięcej znajdowało się na terenie Wrocławia - 118, a następnie Trzebnicy – 92. Na całym obszarze WrOF w roku 2023, znajdowało się 441 pomników przyrody, a w porównaniu do roku 2008 ich liczba wzrosła o 57.[278]

[277] https://www.wroclaw.pl/zielony-wroclaw/pomniki-przyrody (dostęp: 19.02.2025)
[278] Na podstawie danych GUS BDL (stan na dzień 31.01.2025)

Mapa 20. Pomniki przyrody na obszarze WrOF w 2023 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 31.01.2025)

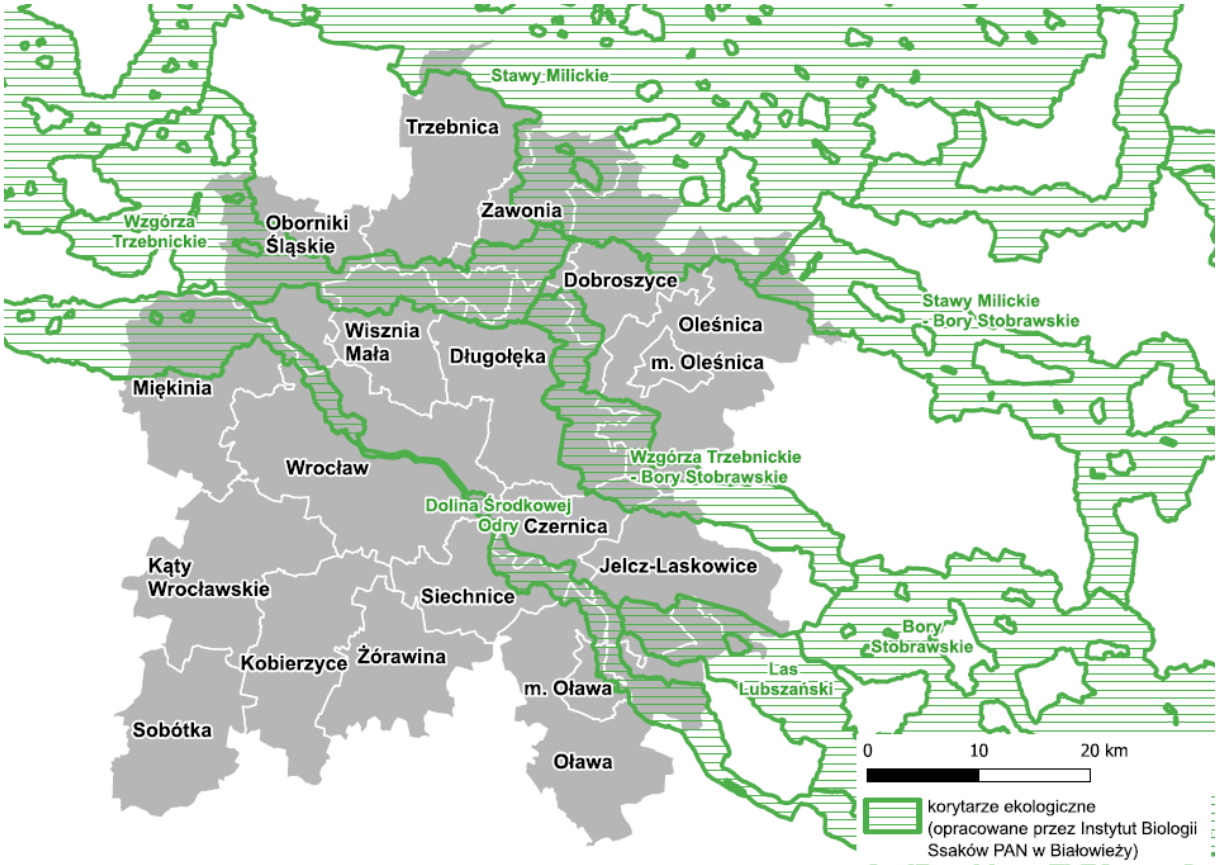
W przestrzeni przyrodniczej ważną rolę spełniają korytarze ekologiczne. Są to obszary umożliwiające migrację roślin, zwierząt lub grzybów.[279] Korytarze ekologiczne wyznacza się głównie w celu

[279] Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody

zapobiegania izolacji cennych obszarów i populacji je zamieszkujących. Zapewniają one połączenie tych obszarów w skali krajowej i międzynarodowej, w ten sposób chroniąc i odbudowując bioróżnorodność fauny i flory. Korytarze ekologiczne tworzą także spójną sieć obszarów chronionych i oferują optymalne warunki do życia dla roślin i zwierząt.[280] Przez teren WrOF przebiegają następujące korytarze ekologiczne:

- Dolina Odry Środkowej KPdC-19A,
- Wzgórza Trzebnickie KPdC-18B,
- Wzgórza Trzebnickie - Bory Stobrawskie KPdC-12C,
- Las Lubszański KPdC-12B,
- Stawy Milickie GKPdC-17,
- Stawy Milickie - Bory Stobrawskie GKPdC-14.

Mapa 21. Korytarze ekologiczne na obszarze WrOF

Źródło: opracowanie własne

[280] https://avesnature.com.pl/korytarze-ekologiczne/ (dostęp:19.02.2025)

Korytarz ekologiczny Bory Stobrawskie nie wchodzi swoim zasięgiem na teren WrOF, a jedynie łączy korytarze Wzgórza Trzebnickie - Bory Stobrawskie KPdC-12C i Las Lubszański KPdC-12B.[281]

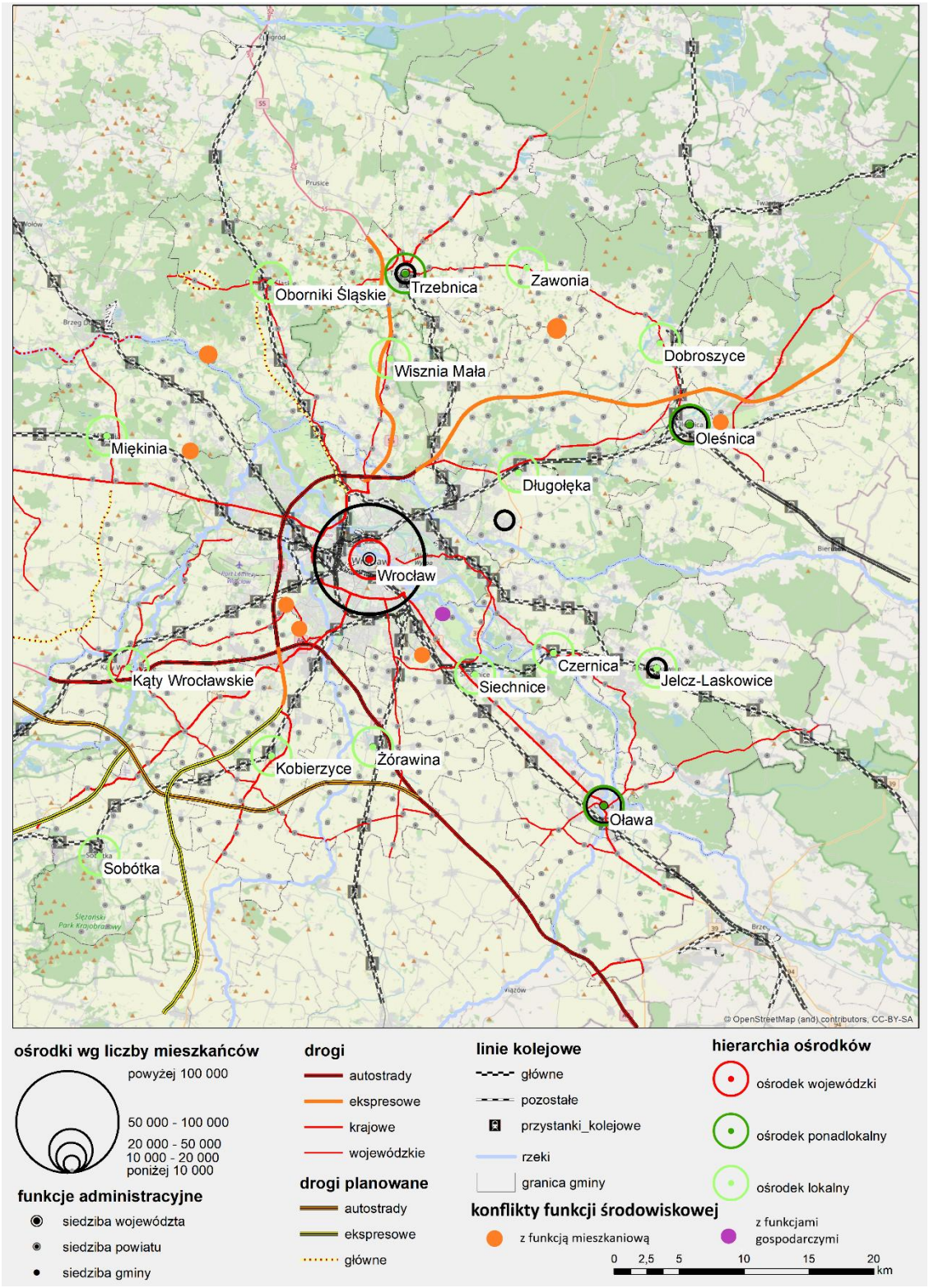
3.1.5. Konflikty funkcji środowiskowej z funkcją mieszkalną, komunikacyjną lub gospodarczą

Wrocławski Obszar Funkcjonalny charakteryzuje się znaczną niespójnością w zagospodarowaniu przestrzennym. Z uwagi na przebieg wielkoprzestrzennej doliny Odry, w przybliżeniu na osi południowy wschód – północny zachód, występowanie gleb wysokich klas bonitacyjnych (głównie na południe, w mniejszej skali na północ od Wrocławia), dużych obszarów leśnych (zwłaszcza w części północnej i wschodniej) oraz Masywu Ślęży (kraniec południowo-zachodni WrOF), istnieją obiektywne przeszkody dla bezproblemowego, nieograniczonego rozwoju zabudowy czy infrastruktury technicznej, zwłaszcza komunikacyjnej. Główne ciągi komunikacyjne poza autostradą A4 i linią kolejową E 30 przecinają dolinę Odry, zbiegając się we Wrocławiu, a wszystkie główne trasy drogowe i kolejowe przecinają obszary intensywnego rolnictwa. Plany rozbudowy autostrady A4 muszą jednak uwzględnić obszary objęte Parkiem Krajobrazowym Dolina Bystrzycy oraz obszarami Natura 2000 Łęgi nad Bystrzycą i Przeplatki nad Bystrzycą.

W ostatnich dekadach do tego wyliczenia doszła zwiększona presja osadnicza na tereny cenne przyrodniczo i atrakcyjne krajobrazowo. Potencjalne konflikty funkcji występują przede wszystkim na terenach podlegających największej presji urbanizacyjnej, a więc na styku Wrocławia z gminami Kąty Wrocławskie, Siechnice, Długołęka, Wisznia Mała i Miękinia, a także na wzajemnych stykach gmin graniczących z Wrocławiem. Natomiast w zakresie funkcji, konflikty przejawiają się pomiędzy terenami otwartymi bądź przebiegiem ciągów ekologicznych a terenami mieszkaniowymi i różnorakiej działalności gospodarczej (produkcyjnej, magazynowej, wydobycia kruszyw). Wskazać należy, że najczęstszym modelem konfliktu przestrzennego jest sytuacja, w której w gminie o niższym stopniu urbanizacji wyznacza się tereny mieszkaniowe bądź produkcyjno-magazynowe na styku z gminą wyżej zurbanizowaną, gdzie z kolei przy granicy dąży się do zachowania terenów zieleni, ciągów ekologicznych. Takie sytuacje mają miejsce na styku Wrocławia z gminami Siechnice, Długołęka czy Wisznia Mała, ale także na granicy gminy Długołęka z gminą Zawonia i gminy Siechnice z gminą wiejską Oława. Aktualnych konfliktów z funkcją komunikacyjną nie stwierdzono.

[281] Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2021-2027 – część diagnostyczna

Mapa 22. Lokalizacje głównych konfliktów funkcji na obszarze WrOF

Źródło: opracowanie własne na podstawie Diagnozy przestrzennej dla wybranych gmin Wrocławskiego Obszaru Metropolitalnego (ARAW 2022) oraz A. Grochowskiej (2016) 282.

[282] Grochowska, A. 2016, Konflikty przestrzenne w planowaniu przestrzennym obszarów metropolitalnych na przykładzie Wrocławskiego Obszaru Metropolitalnego. Rozprawy Naukowe Instytutu Geografii i Rozwoju Regionalnego, 38, Uniwersytet

Poszczególne gminy wykazują swoiste specjalizacje w zakresie rozwoju przestrzennego poszczególnych funkcji, i tak w zakresie funkcji mieszkaniowej wyróżnia się szczególnie gmina Czernica, dalej Długołęka i Siechnice, tak w zakresie rozwoju funkcji: produkcyjnej i magazynowo - składowej są to szczególnie gminy: Kobierzyce, a następnie Kąty Wrocławskie i Miękinia.

W samym Wrocławiu po intensywnej ekspansji zabudowy w kierunku południowych granic miasta obecnie największa skala przekształceń przestrzennych ma miejsce w zachodniej części, gdzie istnieją największe rezerwy terenu w ramach obszarów zurbanizowanych – w okolicy Żernik i osi ul. Lotniczej. Duże przekształcenia mają też miejsce w obszarze wschodnim w związku z budową alei Wielkiej Wyspy – zintensyfikowaniu podlega aktywność inwestycyjna – zarówno inwestycje drogowo-mostowe, jak i mieszkaniowe na spokojnym dotąd obszarze Sępolna i Bartoszowic.

Kolizje przestrzenne i potencjalne konflikty związane ze wprowadzeniem Kolei Dużych Prędkości do Wrocławskiego Węzła Kolejowego, związana z tym oraz z planami powstania kolei metropolitalnej, potrzeba zwiększenia przepustowości Dworca Wrocław Główny. Inne dylematy przestrzenne mogące przełożyć się na sytuacje kolizyjne i konfliktowe to:

- konieczność budowy 4. toru na nasypie kolejowym w centrum Wrocławia,
- kolizyjne przebiegi południowego odcinka Wschodniej Obwodnicy Wrocławia (przez Wysoką),
- nowy przebieg autostrady A4 między węzłami Kąty Wrocławskie i Stary Śleszów przez tereny o wysokich walorach rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
- stopniowa realizacja ciągu dróg wojewódzkich relacji A4 – S5 przez tereny doliny Odry i Wzgórz Trzebnickich (w relacji Kąty Wrocławskie-Błonie-Brzeg Dolny-Oborniki Śląskie-Trzebnica[283]).

3.1.6. Podsumowanie

- WrOF cechuje się wysokimi walorami przyrodniczymi, krajobrazowymi, istnieją tutaj liczne bogactwa naturalne m. in. piaski i żwiry oraz surowce ilaste.
- Największą część WrOF zajmują obszary rolnicze, stanowiące 42,3% powierzchni wszystkich gmin.
- WrOF posiada niski poziom lesistości, niższy niż w przypadku województwa dolnośląskiego. Pod względem terenów zieleni widoczne jest zróżnicowanie terytorialne polegające na nierównomiernym rozmieszczeniu terenów leśnych i nasadzeń roślinności. Wpływ na to mają

Wrocławski, Wrocław

[283] według zamiarów Dolnośląskiej Służby Dróg i Kolei https://gazetawroclawska.pl/nowa-droga-na-dolnym-slasku-polaczy-autostrade-a4-z-droga-s5-sa-projekty-i-wizualizacje/ar/c1p2-27131525 (dostęp:19.02.2025)

warunki naturalne, a także proces urbanizacji oraz prowadzone lokalna polityka w tym obszarze.

- Kluczowym wyzwaniem we WrOF jest poprawa jakości powietrza atmosferycznego, szczególnie w obszarach miejskich. Wprowadzanie ekologicznego transportu, ograniczanie emisji z domowych pieców, zazielenianie przestrzeni publicznych i edukacja społeczna to działania, które realnie mogą poprawić jakość życia w gminach WrOF, zwłaszcza w miastach.
- Największa szacunkowa powierzchnia obszarów, na których odnotowano przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu w gminach WrOF związana była z hałasem drogowym. W wielu gminach brakuje aktualnych pomiarów hałasu/ prowadzenia badań akustycznych. Poprawa klimatu akustycznego we WrOF stanowi jedno z ważnych wyzwań rozwojowych obszaru.
- Do najważniejszych zagrożeń wynikających z przyspieszających zmian klimatu we WrOF należą: powodzie, susze, wysokie temperatury, wichury, zanieczyszczenia powietrza, hałas oraz utrata bioróżnorodności.
- Zmiany klimatu wymagają nie tylko działań adaptacyjnych, ale także strategicznej transformacji modelu zarządzania przestrzenią, infrastrukturą i zasobami naturalnymi.

3.2. Rolnictwo

Dolny Śląsk należy do regionów w kraju, w których dominującą specjalizacją rolnictwa jest produkcja roślinna. Występowanie najlepszych gleb w rejonie Wrocławia, przy jednoczesnym systemie dopłat bezpośrednich, skutkują tym, że przeważa tu produkcja zbóż oraz rzepaku. Wpływa to w pewnym stopniu na pogorszenie samowystarczalności żywnościowej i oznacza konieczność sprowadzania żywności i produktów spożywczych z innych regionów kraju. Niemniej zasoby glebowe rejonu Wrocławia stanowią istotny atut ekonomiczny i przyrodniczy. Zagrożeniem dla tego zasobu może być przede wszystkim niewłaściwa gospodarka rolna, jak też zmiany klimatu, które docelowo mogą prowadzić do degradacji gleb i zmniejszania ich żyzności.

Procesy ekonomiczne sprzyjają powiększaniu areału gospodarstw rolnych i zmniejszania ich liczby ogółem. Pomiędzy 2010 a 2020 rokiem liczba gospodarstw ogółem, zarówno w WrOF, jak też na Dolnym Śląsku, zmniejszyła się o około połowę. W tym samym czasie odnotowano nieznaczny wzrost liczby największych gospodarstw. W WrOF w 2020 roku było łącznie 1581 gospodarstw o powierzchni pow. 15 ha. W 2010 roku takich gospodarstw było 1525.

Tabela 162. Liczba gospodarstw rolnych (2020 r.)*

Jednostka terytorialna	gospodarstwa ogółem w 2020 r.	gospodarstwa ogółem w 2010 r.	gospodarstwa pow. 15 ha w 2020 r.	gospodarstwa pow. 15 ha w 2010 r.
Czernica	250	537	41	45
Długołęka	881	1 901	148	147
Dobroszyce	299	603	46	53
Jelcz-Laskowice	477	834	64	47
Kąty Wrocławskie	634	1 419	119	129
Kobierzyce	413	650	102	98
Miękinia	352	1 389	64	73
Oborniki Śląskie	471	1 257	54	62
Oleśnica (miasto)	147	408	25	27
Oleśnica (gmina)	717	1 026	209	175
Oława (miasto)	112	226	21	22
Oława (gmina)	648	1 844	127	131
Siechnice	386	1 238	57	43
Sobótka	423	882	82	93
Trzebnica	927	1 234	127	102
Wisznia Mała	413	652	53	44
Wrocław	768	2 115	132	113
Zawonia	298	684	30	37
Żórawina	428	773	80	84
WrOF	9 044	19 672	1 581	1 525
woj. dolnośląskie	52 072	105 659	10 913	10 701

*Dane pochodzą z ostatniego Powszechnego Spisu Rolnego z 2020 roku
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 07.02.2025)

Względnie małe zróżnicowanie profilu rolnictwa w WrOF widoczne było w niedużej liczbie gospodarstw ekologicznych. Zgodnie z wykazem producentów ekologicznych na terenie WrOF odnotowano 65 takich podmiotów. W całym województwie dolnośląskim było ich 906. Najwięcej producentów ekologicznych funkcjonowało w ujęciu WrOF w gminie Miękinia (10). Warto zauważyć, iż atutem dla rozwoju rolnictwa ekologicznego w WrOF jest dostępność chłonnego i dużego rynku zbytu. Umożliwia to rozwój kanałów sprzedażowych dla produktów ekologicznych lub lokalnych.

Ogółem według danych z „Powszechnego Spisu Rolnego z 2020 roku" w WrOF było 6401 gospodarstw indywidualnych, gdzie końcowa produkcja rolnicza przeznaczona była na sprzedaż oraz 1061, gdzie końcowa produkcja rolnicza przeznaczona była głównie (w tym wyłącznie) na samozaopatrzenie. Najwięcej gospodarstw indywidualnych, które produkowały z przeznaczeniem na sprzedaż było w gminie Długołęka (726) i Trzebnica (717), najmniej zaś w Oławie (73). Co ciekawe we Wrocławiu (397) było więcej takich gospodarstw niż w wielu gminach z WrOF, jak np. w gminie Kobierzyce (351).

Tabela 163. Gospodarstwa indywidualne według przeznaczenia końcowej produkcji rolniczej (2020 r.) *

Jednostka terytorialna	Gospodarstwa indywidualne, gdzie końcowa produkcja rolnicza przeznaczona była na sprzedaż	Gospodarstwa indywidualne, gdzie końcowa produkcja rolnicza przeznaczona była głównie (w tym wyłącznie) na samozaopatrzenie
Czernica	146	26
Długołęka	726	64
Dobroszyce	219	43
Jelcz-Laskowice	302	72
Kąty Wrocławskie	486	33
Kobierzyce	351	63
Miękinia	235	48
Oborniki Śląskie	302	119
Oleśnica (miasto)	109	14
Oleśnica (gmina)	555	66
Oława (miasto)	73	28
Oława (gmina)	481	86
Siechnice	285	82
Sobótka	326	31
Trzebnica	717	116
Wisznia Mała	268	47
Wrocław	397	70
Zawonia	209	27
Żórawina	214	26
WrOF	6 401	1 061
woj. dolnośląskie	34 714	6 002

*Dane pochodzą z ostatniego Powszechnego Spisu Rolnego z 2020 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 07.02.2025)

Najliczniejszą grupą gospodarstw rolnych we WrOF są te z przedziału powierzchni od 1 do 5 ha. Według danych z „Powszechnego Spisu Rolnego z 2020 roku" na 9044 gospodarstw ogółem, około połowę stanowiły te z przedziału 1 do 5 ha. Proporcja ta była charakterystyczna dla Dolnego Śląska. Najwięcej gospodarstw powyżej 15 ha było w gminach Oleśnica (209) oraz Długołęka (148), najmniej zaś w Oławie (25) i w gminie Zawonia (30).

Tabela 164. Gospodarstwa rolne wg grup obszarowych użytków rolnych (2020 r.) *

Jednostka terytorialna	ogółem	do 1 ha włącznie	1 - 5 ha	5 - 10 ha	10 - 15 ha	15 ha i więcej
Czernica	250	3	147	39	20	41
Długołęka	881	22	419	216	76	148
Dobroszyce	299	3	149	68	33	46
Jelcz-Laskowice	477	5	298	80	30	64
Kąty Wrocławskie	634	19	287	147	62	119
Kobierzyce	413	5	155	98	53	102
Miękinia	352	12	181	69	26	64
Oborniki Śląskie	471	26	293	77	21	54
Oleśnica (miasto)	147	5	93	19	5	25
Oleśnica (gmina)	717	18	282	151	57	209

Jednostka terytorialna	ogółem	do 1 ha włącznie	1 - 5 ha	5 - 10 ha	10 - 15 ha	15 ha i więcej
Oława (miasto)	112	0	65	15	0	21
Oława (gmina)	648	14	309	138	60	127
Siechnice	386	7	228	74	20	57
Sobótka	423	5	194	93	49	82
Trzebnica	927	20	508	212	60	127
Wisznia Mała	413	8	243	88	21	53
Wrocław	768	31	439	121	45	132
Zawonia	298	6	164	76	22	30
Żórawina	428	6	212	100	30	80
WrOF	9 044	215	4 666	1 881	690	1 581
woj. dolnośląskie	52 072	1 132	24 672	10 697	4 658	10 913

*Dane pochodzą z ostatniego Powszechnego Spisu Rolnego z 2020 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 07.02.2025)

WrOF posiada jedne z najlepszych w skali województwa dolnośląskiego warunki przyrodnicze dla produkcji roślinnej. Wyjątkowo korzystne warunki dla produkcji roślinnej występują w szczególności w gminach Kobierzyce i Żórawina. Także w pozostałej części WrOF można mówić o wyjątkowo korzystnych, bardzo korzystnych lub korzystnych warunkach przyrodniczych dla produkcji roślinnej. Wynika to z faktu, iż w tej części województwa dolnośląskiego występuje koncentracja gleb o dobrej jakości. Rozwojowi produkcji roślinnej sprzyja ponadto łagodny klimat oraz korzystne ukształtowanie terenu i stosunki wodne. Najkorzystniejsze warunki panują na terenach nizinnych lub lekko falistych, na których nie występują denudacyjne, ani gwałtowne spływy wód powierzchniowych. Mając na uwadze powyższe, najmniej korzystne w ujęciu całego WrOF warunki dla produkcji roślinnej zlokalizowane są jego północnej części, w gminach powiatu trzebnickiego, głównie ze względu na ukształtowanie terenu.

Powierzchnia użytków rolnych ogółem WrOF wynosiła według danych z „Powszechnego Spisu Rolnego z 2020 roku" 146,8 tys. ha. Największa powierzchnia użytków rolnych znajdowała się w gminach Oława (15,8 tys. ha), Oleśnica (prawie 14 tys. ha) oraz Długołęka (13,1 tys. ha). Największa powierzchnia zajęta pod uprawy trwałe znajdowała się w gminie Trzebnica (799 ha, 2,3 tys. ha w całym WrOF). Gmina Trzebnica jest tradycyjnym obszarem upraw sadowniczych. Największą powierzchnią łąk trwałych (3,3 tys. ha) oraz pastwisk (516 ha) charakteryzował się Wrocław, co w dużej mierze związane jest z kompleksem pól irygacyjnych w północnej części miasta.

Tabela 165. Powierzchnia użytkowanych gruntów (2020 r.) *

Jednostka terytorialna	grunty rolne ogółem	użytki rolne ogółem	uprawy trwałe	łąki trwałe	pastwiska trwałe
Czernica	3 147	3 032	0	338	86
Długołęka	13 653	13 094	118	580	60
Dobroszyce	3 334	3 154	29	260	13
Jelcz-Laskowice	5 615	5 314	38	577	34
Kąty Wrocławskie	12 983	12 562	215	539	76
Kobierzyce	11 162	10 927	146	261	10
Miękinia	7 725	7 493	147	441	10
Oborniki Śląskie	4 370	4 042	111	509	91
Oleśnica (miasto)	1 864	1 723	77	268	11
Oleśnica (gmina)	14 561	13 982	72	659	47
Oława (miasto)	1 515	1 451	0	89	0
Oława (gmina)	16 155	15 840	83	334	48
Siechnice	4 978	4 741	36	418	14
Sobótka	7 911	7 703	106	183	18
Trzebnica	13 073	12 135	799	1 065	75
Wisznia Mała	5 188	5 002	105	340	34
Wrocław	13 011	11 918	159	3 311	516
Zawonia	4 198	3 806	39	657	22
Żórawina	9 162	8 945	3	112	31
WrOF	153 605	146 863	2 286	10 940	1 195
woj. dolnośląskie	961 528	914 066	10 229	118 659	19 970

*Dane pochodzą z ostatniego Powszechnego Spisu Rolnego z 2020 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 07.02.2025)

Grunty ugorowane we WrOF wskazują na istotny potencjał do ponownego wykorzystania w rolnictwie lub inwestycjach. Powierzchnia gruntów ugorowanych w obszarze WrOF wynosi 1 771,56 ha, co stanowi 20,7% gruntów tego typu w województwie dolnośląskim (8 558,77 ha). W skali regionu jest to istotna wartość, wskazująca na rezerwę gruntów rolniczych mogących podlegać rekultywacji lub przekształceniu. Największe obszary gruntów ugorowanych znajdują się we Wrocławiu – 471,85 ha (26,6% powierzchni ugorów w WrOF), Trzebnicy – 194,79 ha, Kątach Wrocławskich – 172,77 ha. Najmniejsze wartości notowane są w mieście Oleśnica – 9,08 ha oraz w gminie Czernica (0,00 ha).

Lasy i grunty leśne w WrOF zajmują 2 059,63 ha, co stanowi 11,7% analogicznych gruntów w województwie dolnośląskim (17 640,17 ha). Największe powierzchnie leśne występują w: Trzebnicy – 411,06 ha (20% powierzchni leśnej WrOF), Wrocławiu – 496,58 ha, Długołęce – 150,12 ha. Najmniejsze powierzchnie lasów występują w gminach o wysokim stopniu urbanizacji, np. w Oławie (miasto) – 5,80 ha.

Sady w WrOF zajmują 2 136,99 ha, co stanowi 23% całkowitej powierzchni sadów w województwie (9 307,69 ha). Największe powierzchnie sadownicze znajdują się w: Trzebnicy – 751,76 ha (35% powierzchni sadów WrOF), Kątach Wrocławskich – 209,31 ha, Miękini – 145,59 ha.

Najmniejsze występują w gminie Żórawina – 2,30 ha oraz mieście Oława – 0,00 ha. Trzebnica jest zdecydowanym liderem pod względem produkcji sadowniczej, co może wynikać z korzystnych warunków glebowych i klimatycznych.

Tabela 166. Grunty ugorowane łącznie z nawozami zielonymi, lasy i grunty leśne, powierzchnia sadów (2020 r.) *

Jednostka terytorialna	grunty ugorowane łącznie z nawozami zielonymi [ha]	lasy i grunty leśne [ha]	powierzchnia sadów [ha]
Czernica	0,00	8,39	23,82
Długołęka	84,20	150,12	94,49
Dobroszyce	30,56	58,56	28,01
Jelcz-Laskowice	113,85	122,35	32,20
Kąty Wrocławskie	172,77	79,57	209,31
Kobierzyce	129,23	38,20	137,96
Miękinia	140,31	12,12	145,59
Oborniki Śląskie	70,17	84,88	96,91
Oleśnica (miasto)	9,08	50,19	76,42
Oleśnica (gmina)	37,07	125,07	62,49
Oława (miasto)	13,06	5,80	0,00
Oława (gmina)	99,35	80,22	82,09
Siechnice	32,07	39,60	20,35
Sobótka	13,42	66,36	100,39
Trzebnica	194,79	411,06	751,76
Wisznia Mała	22,10	47,38	104,61
Wrocław	471,85	496,58	134,71
Zawonia	119,61	145,85	33,58
Żórawina	18,07	37,33	2,30
WrOF	1 771,56	2 059,63	2 136,99
woj. dolnośląskie	8 558,77	17 640,17	9 307,69

*Dane pochodzą z ostatniego Powszechnego Spisu Rolnego z 2020 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 07.02.2025)

Najistotniejszym problemem dotyczącym zasobu glebowego Dolnego Śląska jest erozja i zakwaszenie gleb. Prawie 30% powierzchni gruntów jest zagrożonych erozją wodną oraz około 45% erozją powietrzną. Niemniej na obszarze WrOF ze względu na wysoką żyzność gleb oraz ukształtowanie terenu, problemy te nie są tak dotkliwe.

Istotnym problemem dla jakości środowiska i również zdrowia ludzi ma chemizacja rolnictwa. Ma to również negatywny wpływ na lokalne pszczelarstwo. Do zagrożeń związanych z działalnością rolniczą zaliczyć należy występowanie niskich stanów wód w ciekach, stawach, a nawet ich okresowe wysychanie czy też obniżanie poziomu wód gruntowych.

Przeważająca część przestrzeni WrOF zaliczana jest do obszaru ekstremalnie lub silnie zagrożonego suszą. Obszar ekstremalnie zagrożony suszą to przede wszystkim rejon pomiędzy Wrocławiem a

Trzebnicą oraz tereny na południe od Wrocławia, pomiędzy Katami Wrocławskimi, Siechnicami oraz w rejonie Jelcza-Laskowic, jak też tereny położone na południe od Oławy.[284]

Poważnym zagrożeniem dla siedlisk rolniczych o wysokiej wartości przyrodniczej zlokalizowanych w WrOF jest prowadzenie zintensyfikowanej produkcji (tj. stosowanie dużych ilości nawozów sztucznych i pestycydów) oraz przekształcanie ich w tereny leśne lub miejskie. Niepokojącym zjawiskiem jest wycofywanie gruntów z produkcji rolniczej.[285]

Z uwagi na bardzo korzystne warunki środowiskowe WrOF dla produkcji rolniczej, produkcja zwierzęca ma marginalne znacznie. Notuje się tu najwyższe w skali regionu udziały gruntów pod zasiewami. Dominują uprawy zbóż, w tym kukurydzy. Uprawa kukurydzy na ziarno koncentruje się w gospodarstwach większych, co wynika także z konieczności zakupu specjalistycznego sprzętu do zbioru i suszenia. W WrOF największe powierzchnie uprawy zbóż podstawowych występują w gminach: Długołęka, Kąty Wrocławskie, Kobierzyce, Oleśnica, Oława, Trzebnica. Największe powierzchnie uprawy kukurydzy występują w gminach: Kobierzyce, Oława, Żórawina. Największy areał zajęty pod uprawę ziemniaków był w gminach Długołęka i Oleśnica. Rzepak zajmował największe powierzchnie upraw w gminie Oława. Domeną upraw warzyw gruntowych we WrOF były gminy Kąty Wrocławskie, Sobótka, Trzebnica i Wrocław.

Tabela 167. Powierzchnia zasiewów wybranych upraw (2020 r.) *

Jednostka terytorialna	ogółem	zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi	kukurydza na ziarno	ziemniaki	buraki cukrowe	rzepak i rzepik razem	warzywa gruntowe
Czernica	2 453	1 113	1 088	24	0	38	32
Długołęka	12 137	5 481	2 553	1 113	563	2 004	70
Dobroszyce	2 775	1 302	640	294	64	365	2
Jelcz-Laskowice	4 475	1 764	1 738	194	0	305	0
Kąty Wrocławskie	11 471	5 638	2 684	36	289	1 854	351
Kobierzyce	10 363	4 303	4 190	202	48	1 120	119
Miękinia	6 717	3 959	677	11	457	1 153	0
Oborniki Śląskie	3 120	2 082	476	36	0	238	21
Oleśnica (miasto)	1 344	538	422	19	0	227	6
Oleśnica (gmina)	13 089	6 316	2 824	1 373	266	1 867	70
Oława (miasto)	1 338	641	360	3	0	233	0
Oława (gmina)	15 205	6 852	4 374	366	118	3 177	49
Siechnice	4 212	2 037	1 113	43	89	625	45
Sobótka	7 360	3 476	1 722	45	396	1 122	269
Trzebnica	9 885	5 043	2 149	198	348	1 338	222
Wisznia Mała	4 462	2 317	872	70	0	447	14

[284] https://wody.isok.gov.pl/ (dostęp: 07.02.2025)
[285] www.dodr.pl/sites/default/files/paragraph.attachments.field_attachments/2023-09/zarys_opracowania.pdf (dostęp: 07.02.2025)

Jednostka terytorialna	ogółem	zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi	kukurydza na ziarno	ziemniaki	buraki cukrowe	rzepak i rzepik razem	warzywa gruntowe
Wrocław	7 153	3 286	1 431	48	175	587	149
Zawonia	2 926	1 824	530	36	0	361	12
Żórawina	8 777	3 609	3 106	137	509	1 265	6
WrOF	129 261	61 583	32 951	4 249	3 322	18 327	1 437
woj. dolnośląskie	747 402	413 582	99 081	14 442	20 111	127 125	6 916

*Dane pochodzą z ostatniego Powszechnego Spisu Rolnego z 2020 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 07.02.2025)

Województwo dolnośląskie należy do regionów o najniższej w kraju obsadzie zwierząt gospodarskich. Nie inaczej jest także we WrOF. Według „Powszechnego Spisu Rolnego z 2020 roku" odnotowano tu 4402 szt. bydła ogółem, z czego zaledwie 1762 stanowiły krowy. Świadczy, to o przewadze produkcji mięsnej nad produkcją mleka. Największe pogłowie bydła, jak też krów odnotowano w gminie Oleśnica. Produkcja trzody chlewnej skupiała się w trzech gminach WrOF: Długołęka, Oleśnica, Żórawina. Największe pogłowie drobiu ogółem odnotowano w gminach Oleśnica i Miękinia.

Tabela 168. Pogłowie zwierząt gospodarskich (2020 r.) *

Jednostka terytorialna	bydło ogółem	bydło - krowy	świnie ogółem	drób ogółem
Czernica	196	81	0	19 210
Długołęka	345	85	25 898	40 374
Dobroszyce	98	0	91	51 765
Jelcz-Laskowice	306	115	0	5 445
Kąty Wrocławskie	45	23	27	116 215
Kobierzyce	0	0	90	2 998
Miękinia	149	60	0	470 032
Oborniki Śląskie	319	124	601	108 759
Oleśnica (miasto)	33	0	0	17 230
Oleśnica (gmina)	1 021	454	11 983	578 176
Oława (miasto)	0	0	0	1 024
Oława (gmina)	198	52	75	24 183
Siechnice	43	25	0	3 112
Sobótka	49	13	59	4 373
Trzebnica	540	215	1 591	86 360
Wisznia Mała	672	276	0	3 377
Wrocław	317	210	256	95 215
Zawonia	71	29	0	8 351
Żórawina	0	0	8 840	3 998
WrOF	4 402	1 762	49 511	1 640 197
woj. dolnośląskie	109 650	45 038	231 439	7 046 163

*Dane pochodzą z ostatniego Powszechnego Spisu Rolnego z 2020 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 07.02.2025)

3.2.1. Podsumowanie

- WrOF posiada jedne z najlepszych w kraju warunków dla funkcjonowania rolnictwa. Wpływ na to ma przede wszystkim występowanie wysokiej jakości gleb. Potencjał ten dotyczy praktycznie całej przestrzeni WrOF.
- Z uwagi na relacje opłacalności specjalizacją rolnictwa WrOF jest produkcja roślinna, w tym produkcja towarowa zbóż, kukurydzy, rzepaku.
- W WrOF widoczny był trend zmniejszania się liczby małych gospodarstw.
- Przeważająca część przestrzeni WrOF zaliczana jest do obszaru ekstremalnie lub silnie zagrożonego suszą. Praktycznie cały obszar WrOF zaliczany jest to przestrzeni ekstremalnie zagrożonej suszą rolniczą.
- Poważnym zagrożeniem dla siedlisk rolniczych o wysokiej wartości przyrodniczej zlokalizowanych w WrOF jest prowadzenie zintensyfikowanej produkcji (w tym stosowanie dużych ilości nawozów sztucznych i pestycydów) oraz przekształcanie ich w tereny zurbanizowane.
- Potencjał rozwoju dla branży rolniczej, w szczególności dla mniejszych gospodarstw, związany jest z dużym rynkiem zbytku i rosnącą popularnością form sprzedaży bezpośredniej, jak też z rozwojem świadomości konsumenckiej dot. wartości produktów lokalnych i ekologicznych.[286]

3.3. Energetyka

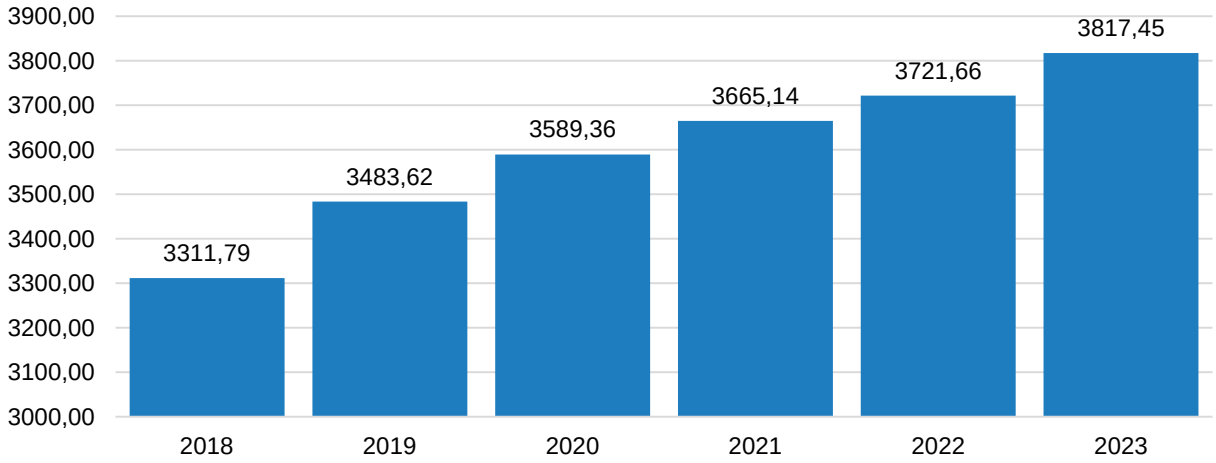
3.3.1. Sieć gazowa

Zaopatrzenie odbiorców gazu w województwie dolnośląskim odbywa się poprzez krajowy system przesyłowy z trzech źródeł: ze złóż krajowych zlokalizowanych w północnej części regionu i eksploatowanych przez Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo S.A. w Warszawie, import z Niemiec poprzez zlokalizowany na terenie województwa, przy granicy polsko-niemieckiej, węzeł Lasów, oraz z Podziemnego Magazynu Gazu Wierzchowice w powiecie milickim.[287]

Łączna długość sieci gazowej na terenie WrOF w 2023 roku wyniosła 3 817,5 km. W porównaniu do roku 2018 długość sieci wzrosła o 505,7 km.

[286] Przy opracowaniu treści rozdziału wykorzystano opracowanie Pani dr hab. Barbary Kutkowskiej z Katedry Ekonomiki Stosowanej Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu pod tytułem „Zarys opracowania dotyczący rozwoju obszarów wiejskich i rolnictwa województwa dolnośląskiego do 2030 r."
[287] Raport o stanie energetyki w województwie dolnośląskim, Wrocław, 2022 rok

Wykres 34. Długość czynnej sieci gazowej na terenie WrOF w latach 2018-2023 (w km)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 13.02.2025)

Najdłuższą siecią charakteryzował się Wrocław (1 488,5 km), zaś najkrótszą, gmina Sobótka (47,8 km). Wrocław jest jedyną jednostką terytorialną, gdzie długość sieci zmniejszyła się w porównaniu do początku analizowanego okresu (o 29,9 km). Największy rozwój sieci gazowej (w kilometrach) miał miejsce w gminach Siechnice (+80,3 km) i Długołęka (+65,1 km).

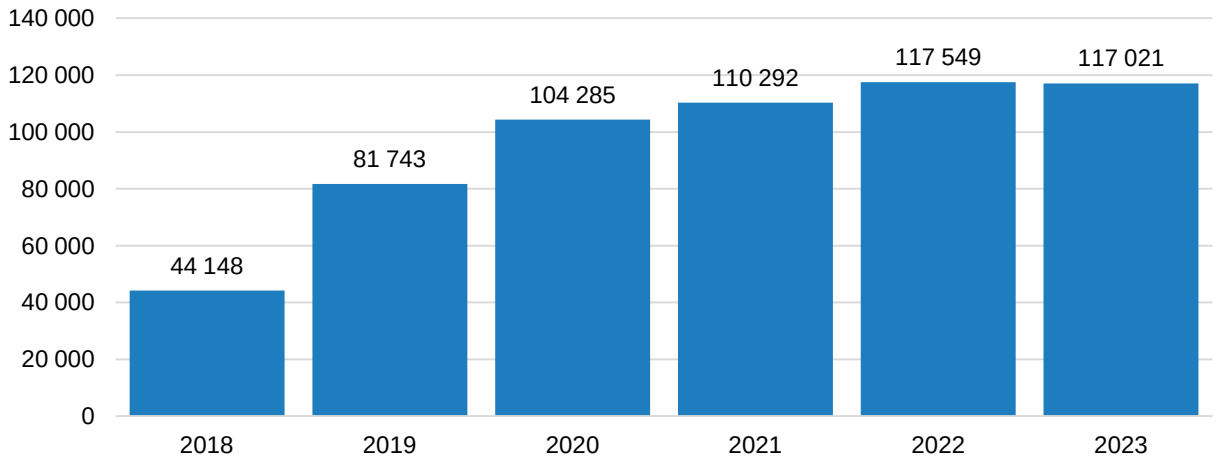
Tabela 169. Długość czynnej sieci gazowej na terenie WrOF, lata 2018 i 2023 (w m)

Jednostka terytorialna	2018	2023	zmiana
Czernica	205 202	236 270	31 068
Długołęka	193 643	258 721	65 078
Dobroszyce	48 927	63 215	14 288
Jelcz-Laskowice	81 867	117 667	35 800
Kąty Wrocławskie	141 879	170 923	29 044
Kobierzyce	133 778	171 092	37 314
Miękinia	170 872	202 619	31 747
Oborniki Śląskie	113 255	134 373	21 118
Oleśnica gmina	42 473	63 662	21 189
Oleśnica miasto	92 140	92 772	632
Oława gmina	74 814	106 518	31 704
Oława miasto	82 676	105 653	22 977
Siechnice	123 362	203 608	80 246
Sobótka	40 122	47 811	7 689
Trzebnica	60 161	77 705	17 544
Wisznia Mała	95 123	112 373	17 250
Wrocław	1 518 437	1 488 496	-29 941
Zawonia	80 585	105 701	25 116
Żórawina	12 471	58 275	45 804

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 13.02.2025)

Łączna liczba gospodarstw domowych zamieszkujących na terenie WrOF, które w 2023 roku ogrzewały mieszkania gazem, wynosiła 117 tys. W porównaniu do roku 2018 liczba ta znacznie wzrosła – o 72,9 tys., tj. o 165,1%.

Wykres 35. Liczba gospodarstw domowych ogrzewających mieszkania gazem w latach 2018-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 13.02.2025)

Na poziomie gmin WrOF największy wzrost odnotowano w gminie Trzebnica (+495%), mieście Oleśnica (+304,7%) oraz gminie Żórawina (+300,3%). Najmniejszy zaś w gminach Zawonia i Czernica (odpowiednio 55,9 i 88,1%). Co za tym idzie, w tych dwóch gminach najmniej wzrosło zużycie gazu. W skali całego WrOF zużycie gazu na ogrzewanie mieszkań przez gospodarstwa domowe w roku 2023 wyniosło 1,49 mln MWh, a więc o 66,2% więcej niż w roku 2018. W czterech gminach wzrost przekroczył 150%, a były to: Żórawina, Miękinia, Trzebnica, Dobroszyce.

Tabela 170. Liczba gospodarstw domowych ogrzewających mieszkania gazem, lata 2018 i 2023

Jednostka terytorialna	2018	2023	zmiana
Czernica	2 918	5 488	88,1%
Długołęka	2 042	6 684	227,3%
Dobroszyce	244	662	171,3%
Jelcz-Laskowice	722	1 962	171,7%
Kąty Wrocławskie	1 636	4 731	189,2%
Kobierzyce	1 521	3 623	138,2%
Miękinia	643	2 850	343,2%
Oborniki Śląskie	745	2 588	247,4%
Oleśnica gmina	208	572	175,0%
Oleśnica miasto	1 034	4 185	304,7%
Oława gmina	436	1 027	135,6%
Oława miasto	1 148	4 045	252,4%
Siechnice	1 532	4 380	185,9%
Sobótka	362	1 081	198,6%
Trzebnica	496	2 951	495,0%

Jednostka terytorialna	2018	2023	zmiana
Wisznia Mała	699	1 689	141,6%
Wrocław	27 102	66 587	145,7%
Zawonia	297	463	55,9%
Żórawina	363	1 453	300,3%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 13.02.2025)

Największym zużyciem gazu (w przeliczeniu na 1 mieszkańca), zarówno w roku 2018 jak i 2023, charakteryzowała się gmina Kąty Wrocławskie. Najmniejszym zaś gminy: Dobroszyce, Jelcz-Laskowice, Oleśnica, Oława i Zawonia. W przypadku 6 z 19 jednostek, wartość wskaźnika spadła (najbardziej w gminie Czernica). Średnia wartość dla całego WrOF wyniosła 1 817, a więc więcej niż przeciętnie w kraju i województwie dolnośląskim.

Tabela 171. Zużycie gazu na 1 mieszkańca, lata 2018 i 2013 (kWh)

Jednostka terytorialna	2018	2023	zmiana
Czernica	2 532,2	2 029,3	-502,9
Długołęka	2 200,6	2 129,8	-70,8
Dobroszyce	442,9	936,8	493,9
Jelcz-Laskowice	824,4	991,6	167,2
Kąty Wrocławskie	4 942,8	4 620,2	-322,6
Kobierzyce	3 660,6	3 618,9	-41,7
Miękinia	1 222,2	1 689,8	467,6
Oborniki Śląskie	1 422,4	1 888,5	466,1
Oleśnica gmina	417,4	522,8	105,4
Oleśnica miasto	1 468,3	1 600,0	131,7
Oława gmina	866,4	980,3	113,9
Oława miasto	1 827,3	1 959,7	132,4
Siechnice	2 329,0	2 167,4	-161,6
Sobótka	1 149,9	1 400,6	250,7
Trzebnica	1 384,0	1 806,8	422,8
Wisznia Mała	2 036,4	2 307,0	270,6
Wrocław	1 987,3	1 809,4	-177,9
Zawonia	659,1	716,0	56,9
Żórawina	854,8	1 355,4	500,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 13.02.2025)

Ogółem 61,8% ludności całego województwa dolnośląskiego korzysta z sieci gazowej. Jest to wartość wyższa od krajowej równej 56,3%. Najwyższy wskaźnik gazyfikacji obserwuje się w miastach Oleśnica oraz Oława (odpowiednio 83,7 i 81,5%). W większości gmin WrOF odsetek gazyfikacji w okresie ostatnich pięciu lat wzrósł, a znaczny wzrost nastąpił w gminie Kobierzyce. W kilku jednostkach

terytorialnych odnotowano spadek odsetka ludności korzystającej z sieci gazowej, co wynika ze zmiany źródeł ciepła.

Tabela 172. Korzystający z instalacji gazowej w ogóle ludności, lata 2018 i 2023 (w %)

Jednostka terytorialna	2018	2023	zmiana
Czernica	56,4	72,6	16,2
Długołęka	43,9	57,7	13,8
Dobroszyce	15,4	32,9	17,5
Jelcz-Laskowice	51,2	54,3	3,1
Kąty Wrocławskie	52,0	62,1	10,1
Kobierzyce	43,5	87,8	44,3
Miękinia	30,0	43,8	13,8
Oborniki Śląskie	43,9	45,6	1,7
Oleśnica gmina	9,9	16,0	6,1
Oleśnica miasto	87,3	83,7	-3,6
Oława gmina	20,5	28,5	8,0
Oława miasto	83,3	81,5	-1,8
Siechnice	61,0	63,8	2,8
Sobótka	34,9	45,5	10,6
Trzebnica	53,7	52,4	-1,3
Wisznia Mała	43,3	51,5	8,2
Wrocław	75,7	70,3	-5,4
Zawonia	19,7	28,9	9,2
Żórawina	25,1	36,6	11,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 13.02.2025)

Znaczny, pozytywny wpływ na zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego całego obszaru WrOF ma zakończona w roku 2024 roku inwestycja budowy nowej EC Czechnica w Siechnciach. W wyniku inwestycji powstała jedna z najnowocześniejszych elektrociepłowni gazowych w kraju, której łączna moc cieplna wynosi 315 MWt (wcześniej 247 MWt), a moc elektryczna 179 MWe (wcześniej 100 MWe).

3.3.2. Energia elektryczna

Zasadniczym źródłem zaopatrującym odbiorców województwa dolnośląskiego w energię elektryczną jest krajowy system elektroenergetyczny, którego elementy (stacje i linie o napięciu 400 kV i 220 kV) umożliwiają wyprowadzenie mocy z Elektrowni Turów (województwo dolnośląskie) i Elektrowni Opole (województwo opolskie) oraz współpracę systemu krajowego z systemem międzynarodowym

(niemieckim). Cały obszar Dolnego Śląska posiada dostęp do sieci elektroenergetycznej, która za pomocą sieci przesyłowych i dystrybucyjnych zaopatruje mieszkańców w energię elektryczną.[288]

Moc zainstalowana ogółem elektrowni działających w województwie dolnośląskim w roku 2023 wynosiła 4 191,7 MW (+71,9% wobec roku 2018).[289]

Na terenie WrOF znajdują się następujące linie najwyższego napięcia[290]:

- 400 kV Czarna – Pasikurowice / Mikułowa – Pasikurowice
- 400 kV Pasikurowice – Ostrów
- 400 kV Dobrzeń – Pasikurowice (I)
- 400 kV Dobrzeń – Pasikurowice (II)
- 400 kV Dobrzeń – Wrocław
- 400 kV Świebodzice – Wrocław + 110kV Wrocław – Sobótka

Zgodnie z planem rozwoju sieci przesyłowej na lata 2025-2034[291], planowana jest budowa nowej stacji 400/110 kV w rejonie Legnicy wraz z wprowadzeniem linii 400 kV Mikułowa-Pasikurowice oraz Czarna-Pasikurowice. Podstawowym celem inwestycji jest zasilanie terenu inwestycyjnego w rejonie Legnicy i poprawa niezawodności zasilania odbiorców w obrębie Wrocławia i jego aglomeracji. Linia 400 kV Czarna – Pasikurowice / Mikułowa – Pasikurowice zostanie rozbudowana na terenie gminy Miękinia.

Na obszarze WrOF zlokalizowane są także sieci niskiego, średniego i wysokiego napięcia.

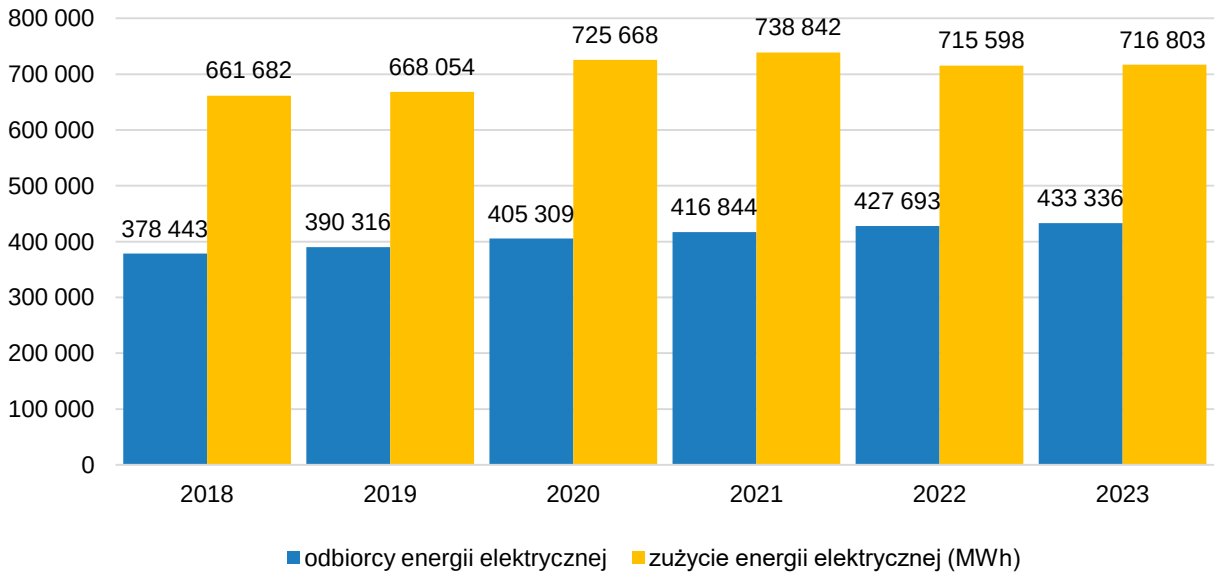
Produkcja energii elektrycznej ogółem w roku 2023 wyniosła w województwie 13 214,42 GWh. W porównaniu do roku 2018 produkcja wzrosła o jedną trzecią. Natomiast większy wzrost odnotowała produkcja z odnawialnych nośników energii – o 178,4% (analogiczny wzrost w kraju był mniejszy wyniósł 111,9%).[292]

Na poniższym wykresie przedstawiono liczbę odbiorców (gospodarstw domowych) oraz zużycie energii elektrycznej w miastach WrOF – dane wykazane są dla miast imiennie, dane dla wsi (gmin wiejskich i części wiejskich gmin miejsko-wiejskich) nie są dostępne; dane dla gmin miejsko-wiejskich dotyczą części miejskich tych gmin.

[288] Raport o stanie energetyki w województwie dolnośląskim, Wrocław, 2022
[289] Na podstawie danych BDL GUS (stan na dzień 17.02.2025)
[290] Na podstawie https://ebin.josm.pl/electricity/#7.71/51.171/17.715 (dostęp: 19.02.2025)
[291] Plan rozwoju w zakresie zaspokojenia obecnego i przyszłego zapotrzebowania na energię elektryczną na lata 2025-2034, Polskie Sieci Elektroenergetyczne, 2024
[292] Na podstawie danych BDL GUS (stan na dzień 17.02.2025)

Liczba odbiorców energii elektrycznej w miastach systematycznie rosła. W roku 2023 było to 433,3 tys., co w porównaniu do roku 2018 oznacza wzrost rzędu 14,5%. W tym czasie wzrosło także zużycie energii (+8,3%), jednak w okresie 2020-2023 pozostało na zbliżonym poziomie.

Wykres 36. Liczba odbiorców i zużycie energii elektrycznej w miastach WrOF w latach 2018-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 19.03.2025)

Poza Siechnicami, w miastach WrOF wzrosło zużycie energii elektrycznej w przeliczeniu na 1 mieszkańca. Najwyższą wartością wskaźnika charakteryzowała się Sobótka, zaś najmniejszą, Siechnice. W regionie wskaźnik wyniósł 820,39 kWh na 1 mieszkańca, więc więcej niż w Jelcz-Laskowicach, Miękini, Oleśnicy, Oławie i Siechnicach.

Tabela 173. Zużycie energii elektrycznej na 1 mieszkańca, lata 2018 i 2023 (kWh)

Jednostka terytorialna	2018	2023	zmiana
Jelcz-Laskowice	666,55	779,92	113,37
Kąty Wrocławskie	815,61	864,77	49,16
Miękinia	nie dotyczy	711,82	-
Oborniki Śląskie	906,70	948,94	42,24
Oleśnica	688,21	749,68	61,47
Oława	692,30	789,90	97,60
Siechnice	514,15	433,18	-80,97
Sobótka	873,34	1 004,54	131,20
Trzebnica	746,60	847,71	101,11
Wrocław	889,90	909,28	19,38
DOLNOŚLĄSKIE	764,58	820,39	55,81

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 19.03.2025)

Poza Oławą i Jelczem-Laskowicami, w miastach WrOF spadło zużycie energii elektrycznej w przeliczeniu na 1 odbiorcę. Najwyższą wartością wskaźnika charakteryzowały się Sobótka i Oborniki Śląskie, zaś najmniejszą, Wrocław. W regionie wskaźnik wyniósł 1 634,73 kWh na odbiorcę, więc mniej niż w miastach WrOF (nie licząc Wrocławia). Tym samym widać, że mieszkańcy (odbiorcy) miast WrOF zużywali więcej energii elektrycznej niż przeciętnie w województwie dolnośląskim. Dotyczy to w szczególności Kątów Wrocławskich, Oborników Śląskich i Sobótki.

Tabela 174. Zużycie energii elektrycznej na 1 odbiorcę, lata 2020 i 2023

Jednostka terytorialna	2020	2023	zmiana
Jelcz-Laskowice	1 715,81	1 721,39	5,58
Kąty Wrocławskie	2 306,09	2 056,11	-249,98
Miękinia	nie dotyczy	1 923,40	-
Oborniki Śląskie	2 406,97	2 195,81	-211,16
Oleśnica	1 714,32	1 662,65	-51,67
Oława	1 611,54	1 657,58	46,04
Siechnice	1 938,45	1 842,79	-95,66
Sobótka	2 280,34	2 191,02	-89,32
Trzebnica	1 831,66	1 825,67	-5,99
Wrocław	1 787,25	1 634,27	-152,98
DOLNOŚLĄSKIE	1 687,78	1 634,73	-53,05

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 19.03.2025)

3.3.3. Energia cieplna

Systemy ciepłownicze na obszarze WrOF funkcjonują w miastach Wrocław, Oleśnica, Oława oraz gminie Jelcz-Laskowice. Łączna długość sieci cieplnej przesyłowej i rozdzielczej w roku 2023 wynosiła 449,5 km (+29,8 km wobec roku 2018), a długość przyłączy do budynków 226,4 km (+23,7 km wobec roku 2018).

Tabela 175. Długość sieci cieplnej przesyłowej i rozdzielczej oraz długość przyłączy do budynków, lata 2018 i 2023 (w km)

Jednostka terytorialna	długość sieci cieplnej przesyłowej i rozdzielczej		długość przyłączy do budynków	
	2018	2023	2018	2023
Jelcz-Laskowice	12,6	12,0	4,9	4,8
Oleśnica miasto	23,0	24,3	10,7	12,4
Oława miasto	9,8	10,7	6,0	7,7
Wrocław	374,3	402,5	181,1	201,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 13.02.2025)

Miejski system ciepłowniczy w gminie Jelcz-Laskowice funkcjonuje m.in. w oparciu o kotłownię systemową. Ponadto, mieszkańcy korzystają z lokalnych kotłowni, które zwykle zasilają kilka obiektów

mieszkalnych. Najczęściej stosowanym paliwem jest węgiel, olej opałowy oraz gaz ziemny, a także biomasa.[293]

Przedsiębiorstwami energetycznymi działającymi na terenie Gminy Wrocław w zakresie wytwarzania i dystrybucji energii cieplnej są:

- Zespół Elektrociepłowni Wrocławskich KOGENERACJA S.A., który jest producentem ciepła sieciowego i energii elektrycznej w układzie produkcji skojarzonej. Dodatkowo do zakresu działalności przedsiębiorstwa należy, również lokalnie dystrybucja ciepła.
- Fortum Power and Heat Polska Sp. z o. o. jako spółka bazowa dla większości działalności energetycznej Fortum w Polsce i spółka Fortum Network Wrocław Sp z o.o. będąca bezpośrednim właścicielem sieci ciepłowniczych na terenie Wrocławia.

Ponadto, na obszarze Wrocławia koncesjonowaną działalność w zakresie wytwarzania i/lub przesyłu i dystrybucji i/lub obrotu energią cieplną, prowadzą również następujące przedsiębiorstwa energetyczne:

- Dolnośląskie Zakłady Usługowo–Produkcyjne „Dozamel" Sp. z o.o.,
- EC Zakrzów Sp. z o.o. Sp. k.

Dodatkowo, na obszarze Wrocławia koncesję na działalność w zakresie obrotu ciepłem posiada ZEC Service Sp. z o.o.

Plany inwestycyjne Zespołu Elektrociepłowni Wrocławskich KOGENERACJA S.A. zmierzają w kierunku stopniowej, ale całkowitej rezygnacji ze spalania węgla kamiennego jako paliwa o wysokiej emisyjności, na rzecz paliw o niższej emisyjności (gaz ziemny), odnawialnych źródeł energii oraz poprzez szereg działań mających na celu większą elastyczność w eksploatacji oraz akumulację energii (cieplnej i elektrycznej), aby ograniczać produkcję ze źródeł emisyjnych.

Źródłami zasilania miejskiego systemu ciepłowniczego Wrocławia, zaopatrującego w ciepło obiekty na terenie znacznej części miasta – z możliwością rozprowadzenia ciepła do odbiorców na terenie gminy Siechnice – są EC Wrocław i EC Czechnica 2[294]. Dodatkowo EC Zawidawie jest źródłem ciepła dla systemu lokalnego Wrocławia.

[293] Program Ochrony Środowiska dla Gminy Jelcz-Laskowice na lata 2020-2023 z perspektywą do roku 2027

[294] Według komunikatu z dnia 6.02.2025 nowa inwestycja niskoemisyjna EC Czechnica 2 została uruchomiona i zasila odbiorców w ciepło oraz energię elektryczną. Kotłownia szczytowa i rezerwowa oraz blok gazowo-parowy są w trakcie pracy regulacyjnej. Źródło: https://kogeneracja.com.pl/grupa/o-spolce/ec-czechnica-2/aktualnosci/aktualny-status-nowo-wybudowanej-inwestycji-w-siechnicach (dostęp: 13.02.2025)

Elektrociepłownia Wrocław jest podstawowym źródłem ciepła dla miejskiego systemu ciepłowniczego Wrocławia i znaczącym źródłem wytwarzania energii elektrycznej oddawanej do Krajowego Systemu Elektroenergetycznego, opartym na wykorzystaniu wysokosprawnej technologii wytwarzania ciepła w kogeneracji z produkcją energii elektrycznej. Zlokalizowana jest w centrum Wrocławia przy ul. Łowieckiej 24.[295]

Producentem energii cieplnej jest również Veolia, która wchodzi w skład grupy Veolia w Polsce. Głównym obszarem jej działalności jest produkcja i dystrybucja ciepła na potrzeby centralnego ogrzewania, ciepłej wody użytkowej oraz ciepła technologicznego. Grupa Veolia term jest obecna w blisko 60 polskich miastach. W jej skład wchodzi 6 spółek, w tym Veolia Zachód Sp. z o.o. z siedzibą we Wrocławiu.[296]

Za produkcję i dystrybucję ciepła w Oleśnicy odpowiada Zakład Gospodarki Cieplnej spółki Miejska Gospodarka Komunalna z siedzibą w Oleśnicy. Zakład zajmuje się wytwarzaniem, przesyłaniem oraz dystrybucją ciepła. Istniejący system ciepłowniczy zasilany jest ze źródła, jakim jest ciepłownia przy ul. Ciepłej 2 w Oleśnicy, w której zainstalowane są 4 kotły WR-10. Spółka jest w trakcie modernizacji Ciepłowni węglowej na źródła bardziej przyjazne środowisku. Dzięki przeprowadzonym dotąd inwestycjom Ciepłownia stała się Elektrociepłownią, która produkuje energię elektryczną oraz ciepło na cele centralnego ogrzewania i ciepłej wody użytkowej.[297]

Kolejnym producentem energii cieplnej na obszarze WrOF jest Miejski Zakład Energetyki Cieplnej – Oława sp. z o.o. Przedmiotem działalności spółki jest wytwarzanie i dystrybucja ciepła, roboty budowlano-montażowe w zakresie sieci cieplnych oraz montaż urządzeń cieplnych.[298]

Według raportu Urzędu Regulacji Energetyki[299] w województwie dolnośląskim zdecydowanie dominuje zużycie paliw węglowych (85,2%). Średnia cena ciepła była nieco niższa od średniej w kraju i wynosiła 102,93 zł. W żadnym województwie nie nastąpił spadek średniej stawki opłaty za usługi przesyłowe, a w pięciu województwach, w tym dolnośląskim, średnia stawka opłaty za usługi przesyłowe ukształtowała się poniżej średniej stawki w kraju. Skumulowany najniższy wzrost tej stawki w latach 2022-2023, nastąpił w województwie w województwie dolnośląskim (38,6%).

[295] Aktualizacja założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe na obszarze Gminy Wrocław, 2023
[296] https://veoliaterm.pl/o-nas/ (dostęp: 18.03.2025)
[297] https://mgk.olesnica.pl/zaklady/zaklad-gospodarki-cieplnej (dostęp: 18.03.2025)
[298] https://www.mzec.ig.pl/przedmiot-dzialalnosci (dostęp: 18.03.2025)
[299] Energetyka cieplna w liczbach w 2023 roku, Warszawa, styczeń 2025

3.3.4. Źródła emisji

Poza miastami Wrocław, Oleśnica, Oława oraz gminą Jelcz-Laskowice, jednostki WrOF nie posiadają scentralizowanego systemu ciepłowniczego. Budynki obsługiwane są poprzez lokalne systemy ciepłownicze, w szczególności źródła indywidualne. Ciepło na cele grzewcze pochodzi przede wszystkim ze spalania węgla, drewna oraz gazu ziemnego, a do ogrzewania wody dodatkowo wykorzystuje się energię elektryczną.[300] W niektórych budynkach wielorodzinnych, zakładach produkcyjnych oraz obiektach użyteczności publicznej i usługowych, funkcjonują kotłownie, które zaopatrują w ciepło kilka budynków.[301] Analiza dostępnych dokumentów (strategie rozwoju gmin, plany gospodarki niskoemisyjnej, raporty o stanie gmin, programy ochrony środowiska) jasno wskazuje, że głównymi źródłami emisji, związanymi z efektywnością energetyczną, są źródła komunalno-bytowe (mieszkalnictwo). Gminy WrOF podejmują liczne działania na rzecz wymiany niskoemisyjnych[302] źródeł ciepła, np. poprzez udzielanie dotacji na ten cel.

Tabela 176. Lokalne źródła emisji[303]

Jednostka terytorialna	Źródła emisji[304]
Czernica[305]	• źródłem niskiej emisji są lokalne kotłownie i piece węglowe używane w indywidualnych gospodarstwach domowych; wielkość emisji z tych źródeł wykazuje zmienność sezonową wynikającą z sezonu grzewczego; spala się w nich rożnego rodzaju materiały nieodpowiedniej jakości - koks, miał, węgiel;
Długołęka[306]	• emisja z kotłów indywidualnych na paliwo stałe; • emisja z rolnictwa;
Dobroszyce[307]	• niska emisja z budynków mieszkalnych – niepełna wymiana pozaklasowych kotłów w połączeniu z niedostatecznym przewietrzaniem wsi podnosi ryzyko zanieczyszczenia powietrza głównie w sezonie zimowym (sezon grzewczy oraz brak zieleni pochłaniającej zanieczyszczenia); • kopalnia odkrywkowa (wzrost zapylenia związany z transportem urobku);
Jelcz-Laskowice[308]	• kotły zainstalowane głównie w prywatnych domach jednorodzinnych;
Kąty Wrocławskie[309]	• źródła komunalno-bytowe: kotłownie lokalne, indywidualne paleniska domowe, emitory z zakładów użyteczności publicznej; • źródła przemysłowe – pochodzące z procesów produkcyjnych oraz kotłowni przemysłowych;

[300] Program Ochrony Środowiska dla Gminy Czernica na lata 2022-2025 z perspektywą na lata 2026-2029
[301] Program Ochrony Środowiska dla Gminy Dobroszyce na lata 2020-2023 z perspektywą do roku 2027
[302] Przez niską emisję w rozumie się emisję zanieczyszczeń do powietrza z emitorów o wysokości nieprzekraczającej 40 m.
[303] Przedstawione w tabeli dane nie są agregowane z uwzględnieniem lat; aktualność zależy od aktualności dokumentu, z którego pochodzi informacja (każdorazowo wskazano w przypisie). Brak jest innych źródeł danych dla identyfikacji lokalnych źródeł emisji w podziale na gminy WrOF.
[304] Nie uwzględniono emisji komunikacyjnej.
[305] Program Ochrony Środowiska dla Gminy Czernica na lata 2022-2025 z perspektywą na lata 2026-2029
[306] Raport o stanie Gminy Długołęka za rok 2023 oraz Strategia zrównoważonego rozwoju gminy Długołęka na lata 2021-2030
[307] Strategia Rozwoju Gminy Dobroszyce na lata 2023-2030
[308] Raport o stanie Gminy Jelcz-Laskowice za rok 2022
[309] Raport o stanie Gminy Kąty Wrocławskie za rok 2023 oraz Program Ochrony Środowiska dla Gminy Kąty Wrocławskie na lata 2022-2026 z perspektywą do roku 2030

Jednostka terytorialna	Źródła emisji[304]
Kobierzyce[310]	• emisja ze źródeł technologicznych (przemysłowych); • emisja ze źródeł sektora bytowo-komunalnego (głównie małe kotłownie oraz paleniska domowe niepodłączone do sieci ciepłowniczej);
Miękinia[311]	• w sezonie zimowym wszystkie wsie na terenie gminy Miękinia wykazują większe zanieczyszczenie powietrza związane z niską emisją z budynków mieszkalnych;
Oborniki Śląskie[312]	• przede wszystkim indywidualne posesje, w których występuje opalanie węglowe, a także mniejsze zakłady produkcyjne, punkty usługowe i handlowe;
Oleśnica gmina[313]	• emisja powierzchniowa pochodzi głównie z lokalnych kotłowni i palenisk domowych; • zakłady przemysłowe;
Oleśnica miasto[314]	• głównymi źródłami emisji na terenie miasta są: sektor komunalno-bytowy (mieszkalnictwo), sektor transportowy oraz sektor usługowy; • emisja bezpośrednia jest przede wszystkim rezultatem energetycznego wykorzystania paliw kopalnych na terenie miasta – zarówno do celów gospodarczo-bytowych (np. ogrzewanie domów), transportowych jak i przemysłowych; • emisje pośrednie związane są z wykorzystaniem nośników energii na terenie miasta, takich jak: energia elektryczna oraz ciepło sieciowe;
Oława gmina[315]	• lokalne kotłownie zaopatrujące w ciepło zakłady przemysłowe i usługowe, obiekty użyteczności publicznej oraz indywidualne ogrzewanie piecowe w gospodarstwach domowych;
Oława miasto	• źródła ciepła - piece i kotły na paliwa stałe;
Siechnice[316]	• piece węglowe wykorzystywane do ogrzewania domów;
Sobótka[317]	• kotłownie wytwarzające ciepło dla obiektów użyteczności publicznej i budynków mieszkalnych – powszechne wykorzystanie wysokoemisyjnych paliw stałych, głównie paliw węglowych w przestarzałych kotłach lub piecach ceramicznych;
Trzebnica[318]	• spalanie paliw do celów grzewczych – znacząca ilość lokali mieszkalnych jest ogrzewana z innych źródeł niż sieć ciepłownicza lub sieć gazowa;
Wisznia Mała[319]	• emisja ze źródeł sektora bytowo-komunalnego;
Wrocław[320]	• sektor komunalno-bytowy (mieszkalnictwo); • sektor usługowy;

[310] Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska Gminy Kobierzyce na lata 2022-2025
[311] Strategia Rozwoju Gminy Miękinia na lata 2021-2027
[312] Program Ochrony Środowiska dla Gminy Oborniki Śląskie na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2028
[313] Program Ochrony Środowiska dla Gminy Oleśnica na lata 2022-2025
[314] Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego - Miasto Oleśnica
[315] Program Ochrony Środowiska Gminy Oława - streszczenie
[316] Strategia Rozwoju Gminy Siechnice 2030+, Tom I
[317] Program Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Sobótka na lata 2024-2027 z perspektywą do roku 2030
[318] Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Trzebnica na lata 2015-2025
[319] Strategia Rozwoju Gminy Wisznia Mała na lata 2021-2030
[320] Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego – Gmina Wrocław (aktualizacja, 2018 r.)

Jednostka terytorialna	Źródła emisji[304]
Zawonia[321]	• sektor mieszkalnictwa - emisja niska, pochodząca z domowych pieców grzewczych i lokalnych kotłowni węglowych, w których spalanie odbywa się w nieefektywny sposób; • emisja powodowana jest przez liczne źródła wprowadzające do powietrza niewielkie ilości zanieczyszczeń, duża liczba kominów o niewielkiej wysokości powoduje, że wprowadzane zanieczyszczenia do środowiska są uciążliwe, ponieważ zanieczyszczenia gromadzą się wokół miejsca powstania;
Żórawina[322]	• sektor komunalno-bytowy (mieszkalnictwo) - energetyczne wykorzystanie węgla na potrzeby gospodarczo-bytowe, wysokie zapotrzebowanie energetyczne znacznej części obiektów mieszkalnych na terenie gminy.

Źródło: opracowane własne na podstawie dokumentów źródłowych wskazanych w przypisach

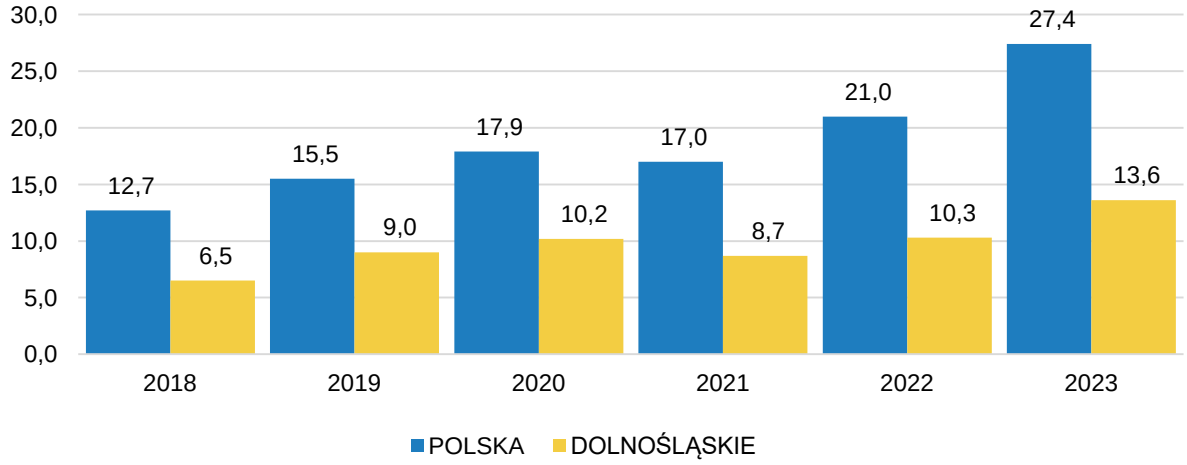
3.3.5. Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii i potencjał ich wykorzystania

W opinii mieszkańców WrOF, obserwuje się olbrzymie zmiany w zakresie wykorzystywanych powszechnie źródeł ciepła w ciągu ostatnich kilku lat. Zmiany te skutkują wyraźną poprawą jakości powietrza. Natomiast zdaniem samorządowców, we Wrocławskim Obszarze Funkcjonalnym brakuje wspólnych rozwiązań dotyczących rozwoju odnawialnych źródeł energii. Postulują oni utworzenie spółdzielni energetycznej w ramach WrOF, funkcjonującej na zasadzie integracji różnych źródeł energii, w tym energii odnawialnej, fotowoltaiki, wiatrowej, biomasy, etc.[323].

Wraz ze wzrostem produkcji z odnawialnych nośników energii wzrósł udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej ogółem. W roku 2018 w województwie dolnośląskim, było to 6,5%, natomiast w roku 2023 już 13,6%. Wciąż jest to udział dwukrotnie mniejszy niż w kraju.

[321] Program Ochrony Środowiska dla Gminy Zawonia na lata 2023-2026 z perspektywą do roku 2030
[322] Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego – Gmina Żórawina
[323] Raport z badań jakościowych przeprowadzonych w ramach diagnozy WrOF, IB IPC 2025

Wykres 37. Udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej ogółem w latach 2018-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 17.02.2025)

W tym miejscu warto wskazać, że na potrzebę pomocy i doradztwa przy dostosowaniu swojego gospodarstwa domowego do nowych źródeł energii, najczęściej wskazywali mieszkańcy gmin miejsko-wiejskich (29,7%) oraz gmin wiejskich (25,9%). Należy jednak podkreślić, że wśród wszystkich wyodrębnionych jednostek terytorialnych przeważały odpowiedzi świadczące o braku wskazanej potrzeby, dla całego obszaru odsetek ten wyniósł 63,6%[324].

Wykorzystanie OZE na cele energetyczne ma kluczowe znaczenie w osiągnięciu neutralności klimatycznej UE do 2050 roku. Zgodnie z wynikami diagnozy przeprowadzonej na potrzeby Strategii Energetycznej Dolnego Śląska, województwo charakteryzuje się korzystnymi warunkami do rozwoju energetyki opartej na źródłach odnawialnych.

Dolny Śląsk charakteryzuje się wystarczającymi warunkami wietrznymi dla rozwoju energetyki wiatrowej, jednak mniej korzystnymi niż tereny Polski północnej i północno-zachodniej. Znaczna część terenów jest obszarem wykluczonym lub niezalecanym do przeprowadzenia inwestycji z dziedziny energetyki wiatrowej ze względu m.in. na uwarunkowania przyrodnicze, dostępność komunikacyjną obszaru czy uwarunkowania przeciwpowodziowe. Do obszarów najmniej konfliktowych pod lokalizację elektrowni wiatrowych, biorąc pod uwagę WrOF, należy zaliczyć centralną część województwa, w okolicach Złotoryi i Legnicy rozciągającą się w kierunku wschodnim w stronę Wrocławia, a także rejonu Oławy. Potencjał dla rozwoju energetyki wiatrowej mają również tereny

[324] Raport z badań ilościowych przeprowadzonych w ramach diagnozy WrOF, IB IPC 2025

położone w północnej części województwa: okolice Trzebnicy i Oleśnicy. Według danych zawartych we wspomnianym raporcie, na obszarze WrOF działały 3 elektronie wiatrowe (gmina Oława).[325]

W strefie warunków dość korzystnych dla rozwoju energetyki wiatrowej znajduje się gmina Dobroszyce. Potencjalne tereny predysponowane do lokalizacji elektrowni wiatrowych znajdują się w zachodniej, północnej i wschodniej części gminy, w rejonie Wzgórz Trzebnickich i Wzgórz Twardogórskich. Potencjalnym terenem pod rozwój energetyki wiatrowej jest również obszar miejscowości Dobrzeń i Siekierowice.[326]

Wykorzystanie energii wiatru można rozważać także na obszarze gminy Kąty Wrocławskie,[327] Żórawina[328] oraz miasta Wrocław (w przypadku energii wiatru brak na terenie miasta Wrocławia farm wiatrowych, których funkcjonowanie wymagałaby uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach realizacji przedsięwzięcia, a przyczyną jest brak możliwości rozwoju energii wiatrowej z powodu gęstej zabudowy - farmy mogą powstać w ściśle określonej odległości od zabudowań, stąd w miastach lokalizacja jest niemożliwa)[329].

Największym potencjałem wytwarzania energii fotowoltaicznej charakteryzuje się centralna część województwa, a biorąc pod uwagę WrOF: powiat średzki, wrocławski, Wrocław, powiat oławski, centralna część powiatu trzebnickiego.[330]

Wysoki potencjał wykorzystania energii słonecznej (ze względu na położenie w rejonie wysokich w skali kraju wartości natężenia promieniowania słonecznego), ma gmina Czernica. Dotyczy to przede wszystkim mikroinstalacji przydomowych takich jak kolektory słoneczne czy panele słoneczne. Duża powierzchnia obszarów rolnych (niezurbanizowanych) na terenie gminy predysponuje, również do budowy większych (przemysłowych) elektrowni słonecznych o mocach od kilkuset kW do kilku MW.[331]

Wysoki potencjał wykorzystania energii słonecznej występuje, również na terenie gminy Miękinia. Gmina ma duży potencjał do rozwoju farm fotowoltaicznych – dla około 51 ha podstawowym przeznaczeniem w planach zagospodarowania przestrzennego są farmy fotowoltaiczne, a na około 1 250 ha możliwość dopuszczenia uzupełnienia funkcji podstawowej.

[325] Na podstawie Raportu o stanie energetyki w województwie dolnośląskim, Wrocław, 2022 rok
[326] Program Ochrony Środowiska dla Gminy Dobroszyce na lata 2020-2023 z perspektywą do roku 2027
[327] Program Ochrony Środowiska dla Gminy Kąty Wrocławskie na lata 2022-2026 z perspektywą do roku 2030
[328] Program Ochrony Środowiska dla Gminy Żurawina na lata 2013-2016 z perspektywą na lata 2017-2020
[329] Program ochrony środowiska dla miasta Wrocławia na lata 2021-2025 z perspektywą do roku 2030
[330] Na podstawie Raportu o stanie energetyki w województwie dolnośląskim, Wrocław, 2022 rok
[331] Program Ochrony Środowiska dla Gminy Czernica na lata 2022-2025 z perspektywą na lata 2026-2029

Potencjał w zakresie wykorzystania energii słonecznej na cele c.o. i c.w.u. mają także gminy: Dobroszyce[332], Jelcz-Laskowice[333], Kąty Wrocławskie[334], Kobierzyce[335], Oborniki Śląskie[336], Siechnice[337], Sobótka[338], Trzebnica[339], Żórawina[340] oraz miasto Wrocław[341].

W województwie dolnośląskim istnieją dobre warunki dla rozwoju energetyki wodnej ze względu na potencjał płynących wód powierzchniowych. Region położony jest w dorzeczu środkowej Odry, która stanowi główną oś hydrologiczną regionu. Najlepsze warunki do rozwoju energetyki wodnej występują poza obszarem WrOF (na obszarze Sudetów i Przedgórza Sudeckiego). Według danych zawartych we wcześniej wspomnianym raporcie, na obszarze WrOF działało w sumie 14 elektrowni wodnych: 4 we Wrocławiu, 3 w gminie Kąty Wrocławskie, 3 w mieście Oława, 3 w gminie Oława, 1 w gminie Czernica.[342]

Korzystne warunki hydrograficzne pod względem lokalizacji małych elektrowni są również w rejonie rzeki Dobrej, Sąsiecznicy czy Potoku Boguszyckiego (gmina Dobroszyce)[343], a także w gminie Siechnice (Jaz Siechnice, Jaz Siechnice 2)[344].

Na terenie Dolnego Śląska potencjał dla produkcji bioenergii jest wyższy niż w innych obszarach kraju. Województwo posiada dużą powierzchnię nieużytków, które można wykorzystać między innymi na uprawę roślin energetycznych. Ze względu na odpowiednią ilość opadów i dogodne nasłonecznienie, wegetacja roślin na Dolnym Śląsku zachodzi w tempie porównywalnym z wegetacją w lepiej nasłonecznionych rejonach świata, ale za to w bardziej suchych. Stwarza to na Dolnym Śląsku relatywnie korzystne warunki dla konkurencyjnej produkcji bioenergii. Na obszarze WrOF działało w sumie 7 instalacji na biogaz/biomasę: 2 we Wrocławiu, po jednej w gminach: Siechnice, Oława, Żórawina, Kobierzyce, mieście Oława.[345]

[332] Program Ochrony Środowiska dla Gminy Dobroszyce na lata 2020-2023 z perspektywą do roku 2027
[333] Program Ochrony Środowiska dla Gminy Jelcz-Laskowice na lata 2020-2023 z perspektywą do roku 2027
[334] Program Ochrony Środowiska dla Gminy Kąty Wrocławskie na lata 2022-2026 z perspektywą do roku 2030
[335] (Projekt) Założeń do Planu Zaopatrzenia w Ciepło, Energię Elektryczną i Paliwa Gazowe dla Gminy Kobierzyce na lata 2022 - 2036
[336] Program Ochrony Środowiska dla Gminy Oborniki Śląskie na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2028
[337] Miejski Plan Adaptacji do zmian klimatu dla Miasta Siechnice do roku 2030
[338] Program Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Sobótka na lata 2024-2027 z perspektywą do roku 2030
[339] Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego – Gmina Trzebnica
[340] Program Ochrony Środowiska dla Gminy Żurawina na lata 2013-2016 z perspektywą na lata 2017-2020
[341] Program ochrony środowiska dla miasta Wrocławia na lata 2021-2025 z perspektywą do roku 2030
[342] Raport o stanie energetyki w województwie dolnośląskim, Wrocław, 2022
[343] Program Ochrony Środowiska dla Gminy Dobroszyce na lata 2020-2023 z perspektywą do roku 2027
[344] Miejski Plan Adaptacji do zmian klimatu dla Miasta Siechnice do roku 2030
[345] Raport o stanie energetyki w województwie dolnośląskim, Wrocław, 2022

Według dostępnych dokumentów, duży potencjał wykorzystania biomasy ma również gmina Czernica,[346] gmina Dobroszyce (w związku z rolniczym charakterem gminy, na jej terenie występują warunki do rozwoju biogazowni rolniczych),[347] Jelcz-Laskowice,[348] Oborniki Śląskie (obszar o dużych zasobach ziem wykorzystywanych rolniczo, jak i obszar, gdzie występują powierzchnie leśne),[349] Trzebnica,[350] Sobótka,[351] oraz Żórawina[352].

Według doniesień Magazynu Biomasa, Miejska Gospodarka Komunalna sp. z o.o. w Oleśnicy przeprowadza się największą w swojej dotychczasowej historii zmianę infrastrukturalną – instalacja kotła na biomasę, który pokryje 40% rocznego zapotrzebowania na produkcję ciepła w mieście. Stanowi to, kolejny etap modernizacji Centralnej Ciepłowni w Oleśnicy. Koszt instalacji, to blisko 50 mln zł. Fundusze pozyskano dzięki pożyczce z NFOŚiGW i bezzwrotnej dotacji pozyskanej z programu „Ciepłownictwo Powiatowe" i KPO oraz ze środków własnych spółki. Termin ukończenia inwestycji przewidziano na 31.12.2026 rok.[353]

Część gmin WrOF ma ponadto duże możliwości pozyskiwania energii związanej **z** geotermią niskotemperaturową (płytką), w gospodarstwach domowych poprzez pompy ciepła: Czernica,[354] Dobroszyce,[355] Jelcz-Laskowice,[356] Kobierzyce,[357] Trzebnica,[358] oraz Sobótka[359].

Zgodnie z danymi Urzędu Regulacji Energetyki (stan na dzień 31.12.2024) na obszarze WrOF znajdowało się 98 instalacji OZE o łącznej mocy 263,530 MW.[360] Najwięcej instalacji (30) znajdowało się we Wrocławiu, a następnie w gminie Oława (17). Biorąc pod uwagę rodzaj instalacji, to dominowały elektrownie fotowoltaiczne (69 instalacji). W trzech gminach WrOF (Oborniki Śląskie, Sobótka oraz Zawonia), nie odnotowano instalacji.

---

[346] Program Ochrony Środowiska dla Gminy Czernica na lata 2022-2025 z perspektywą na lata 2026-2029
[347] Program Ochrony Środowiska dla Gminy Dobroszyce na lata 2020-2023 z perspektywą do roku 2027
[348] Program Ochrony Środowiska dla Gminy Jelcz-Laskowice na lata 2020-2023 z perspektywą do roku 2027
[349] Program Ochrony Środowiska dla Gminy Oborniki Śląskie na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2028
[350] Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego – Gmina Trzebnica
[351] Program Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Sobótka na lata 2024-2027 z perspektywą do roku 2030
[352] Program Ochrony Środowiska dla Gminy Żurawina na lata 2013-2016 z perspektywą na lata 2017-2020
[353] https://magazynbiomasa.pl/olesnica-idzie-w-biomase-to-bedzie-najwieksza-inwestycja-w-historii-miejskiej-spolki/ (dostęp: 24.02.2025)
[354] Program Ochrony Środowiska dla Gminy Czernica na lata 2022-2025 z perspektywą na lata 2026-2029
[355] Program Ochrony Środowiska dla Gminy Dobroszyce na lata 2020-2023 z perspektywą do roku 2027
[356] Program Ochrony Środowiska dla Gminy Jelcz-Laskowice na lata 2020-2023 z perspektywą do roku 2027
[357] (Projekt) Założeń do Planu Zaopatrzenia w Ciepło, Energię Elektryczną i Paliwa Gazowe dla Gminy Kobierzyce na lata 2022 - 2036
[358] Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego – Gmina Trzebnica
[359] Program Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Sobótka na lata 2024-2027 z perspektywą do roku 2030
[360] W publikowanych danych URE nie uwzględniono mikroinstalacji, w tym instalacji prosumenckich.

Porównując dane z roku 2024, do analogicznego okresu w roku 2022 (brak wcześniejszych, analogicznych danych), należy wskazać, że liczba instalacji znacznie wzrosła. Bowiem na koniec grudnia 2022 roku było to 50 instalacji OZE (w tym 24 elektrownie fotowoltaiczne).

Tabela 177. Instalacje odnawialnych źródeł energii na obszarze WrOF (stan na dzień 31.12.2024) *

Jednostka terytorialna	rodzaj instalacji OZE						
	elektrownia wodna	elektrownia wiatrowa	elektrownia fotowoltaiczna	elektrownia biogazowa	elektrownia biomasowa	instalacja współspalająca paliwa konwencjonalne i biomasę lub biogaz	instalacja wykorzystująca wodór odnawialny
Czernica	1						
Długołęka			2				
Dobroszyce			3				
Jelcz-Laskowice			1				
Kąty Wrocławskie	1		2				
Kobierzyce			2	1			
Miękinia			4				
Oborniki Śląskie							
Oleśnica gmina			4				
Oleśnica miasto			5	1			
Oława gmina		9	5	2			1
Oława miasto	3		3				
Siechnice			1		1		
Sobótka							
Trzebnica			12				
Wisznia Mała			1				
Wrocław	4		23	2		1	
Zawonia							
Żórawina			1	2			
SUMA WrOF	9	9	69	8	1	1	1

* W przypadku instalacji podmiotów koncesjonowanych (koncesjonowaniu podlegają wyłącznie instalacje OZE o łącznej mocy zainstalowanej większej niż 1 MW), zlokalizowanych w więcej niż dwóch miejscowościach, może zachodzić prawdopodobieństwo, że miejscowości te mogą przynależeć do różnych gmin, czego brak jest możliwości odzwierciedlenia w niniejszym zestawieniu.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Regulacji Energetyki (dostęp: 18.03.2025)

3.3.6. Potrzeby inwestycyjne w zakresie termomodernizacji

Jak zapisano wcześniej, poza miastami Wrocław, Oleśnica, Oława oraz gminą Jelcz-Laskowice, jednostki WrOF nie posiadają scentralizowanego systemu ciepłowniczego. Budynki obsługiwane są poprzez lokalne systemy ciepłownicze, w szczególności źródła indywidualne. To powoduje, że głównymi źródłami emisji, związanymi z efektywnością energetyczną, są źródła komunalno-bytowe

(mieszkalnictwo). W badaniu ankietowym przeprowadzonym na potrzeby niniejszej diagnozy, większość jednostek WrOF wskazała istniejące potrzeby w zakresie termomodernizacji. Potrzeby te dotyczą zarówno obiektów użyteczności publicznej, jak i zasobu mieszkaniowego. Szczegóły przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 178. Potrzeby inwestycyjne w zakresie termomodernizacji obiektów użyteczności publicznej w gminach WrOF

Jednostka terytorialna	Potrzeby/obiekty wymagające termomodernizacji
Czernica	Większość obiektów publicznych została poddana termomodernizacji. Planowa w najbliższym terminie jest termomodernizacja świetlicy w Gajkowie.
Długołęka	1. Termomodernizacja budynku Urzędu Gminy w Długołęce 2. Szkoła podstawowa w miejscowości Łozina – docieplenie ścian, docieplenie dachu wraz z wymianą pokrycia, wymiana stolarki, zmiana źródła ogrzewania i CWU, modernizacja instalacji C.O. w budynku, montaż instalacji fotowoltaicznej 3. Świetlice w miejscowościach: Dobroszów Oleśnicki, Bielawa, Raków, Jaksonowice, Januszkowice, Kątna, Węgrów – docieplenie ścian, wymiana stolarki, wymiana instalacji ogrzewania 4. Zakład Usług Komunalnych: wykonanie fotowoltaiki w budynku ZUK; docieplenie budynku Warsztatowo-Magazynowego ZUK (wymiana okien, wykonanie izolacji dachu i ścian)
Dobroszyce	Inwestycje związane z modernizacją oświetlenia ulicznego i rozbudowa do terenów zamieszkałych, instalacje OZE – by zmniejszyć koszty bieżące energii elektrycznej, termomodernizacja Szkoły Podstawowej w Dobrzeniu.
Jelcz-Laskowice	1. Publiczna Szkoła Podstawowa nr 3 w Jelczu-Laskowicach – budynek przy ul. Prusa i na ul. Hirszfelda 2. Publiczna Szkołą podstawowa nr 2 w Jelczu-Laskowicach 3. Publiczna Szkoła Podstawowa w Miłoszycach - w części 4. Publiczna Szkoła Podstawowa w Wójcicach 5. Publiczna Szkołą Podstawowa w Minkowicach Oławskich 6. Publiczne Przedszkole nr 1 w Jelczu-Laskowicach 7. Sala Gimnastyczna w Wójcicach 8. Świetlice wiejskie w: Biskupicach, Dębinie, Kopalinie, Miłocicach, Minkowicach Oławskich 9. Remizy Ochotniczej Straży Pożarnej w: Biskupicach, Dębinie, Miłocicach, Minkowicach Oławskich, Wójcicach 10. Biblioteka Publiczna w Wójcicach 11. Schronisko Młodzieżowe w Chwałowicach 12. Hala Sportowa przy ul. Partyzantów w Jelczu-Laskowicach 13. Zespół pałacowo-parkowy, Pałac – siedziba urzędu miasta i gminy Jelcz-Laskowice
Kąty Wrocławskie	1. Termomodernizacja budynków szkolnych, wymiana źródła ciepła na bardziej ekologiczne (np. pompy ciepła i instalacje fotowoltaiczne): • Szkoła Podstawowa nr 1 im. Kardynała Bolesława Kominka w Kątach Wrocławskich (źródło ciepła: gaz) • Szkoła Podstawowa w Gniechowicach (źródło ciepła: olej opałowy) • Szkoła Podstawowa w Małkowicach - jeden budynek (źródło ciepła: węgiel) • Zespół Szkolno-Przedszkolny w Smolcu – budynek w Jaszkotlu (źródło ciepła: olej opałowy); budynek w Smolcu (źródło ciepła: gaz) • Przedszkole Publiczne w Kątach Wrocławskich (źródło ciepła: gaz) 2. Termomodernizacja budynków mieszkalnych: • Stradów ul. Gliniana 6 • Zachowice ul. Piwna 18 • Wojtkowice 34 • Kilianów 22a • Gniechowice ul. Kątecka 49 3. Termomodernizacja budynków świetlic wiejskich na terenie gminy Kąty Wrocławskie; 4. Termomodernizacja budynków jednostek pomocniczych gminy.
Kobierzyce	Obiekty użyteczności publicznej w gminie nie wymagają niezbędnych inwestycji w zakresie termomodernizacji. Natomiast wskazuje się potrzeby w zakresie: • termomodernizacji oraz wymiany źródeł ciepła w mieszkaniach komunalnych i socjalnych

Jednostka terytorialna	Potrzeby/obiekty wymagające termomodernizacji
	• termomodernizacji budynków świetlic wiejskich • termomodernizacji budynków OSP • termomodernizacji budynków oświatowych
Miękinia	Termomodernizacji wymagają budynki oświatowe, świetlice wiejskie oraz budynek Ratusza. Łącznie: 25 obiektów.
Oborniki Śląskie	1. Budowa Farmy Fotowoltaicznej na terenie Gminy Oborniki Śląskie 2. Termomodernizacja Świetlic wiejskich 3. Termomodernizacja budynków OSP 4. Termomodernizacja oraz wymiana źródeł ciepła w mieszkaniach komunalnych i socjalnych (ok. 20 mieszkań) 5. Wymiana źródła ciepła (kotłów, pieców, urządzeń grzewczych) w gospodarstwach domowych (w budynkach mieszkalnych jednorodzinnych i wielorodzinnych)
Oleśnica (miasto)	1. Termomodernizacja budynku użyteczności publicznej przy ul. Wojska Polskiego 13 2. Termomodernizacja budynku Szkoły Podstawowej nr 3 i Przedszkola nr 1 3. Docieplenie ostatniej kondygnacji Szkoły Podstawowej nr 2 4. Modernizacja dachów w Przedszkolu nr 3 i Przedszkolu nr 6 wraz z dociepleniem 5. Kompleksowa termomodernizacja Szkoły Podstawowej przy ul. Północnej 6. Termomodernizacja budynku biblioteki przy ul. Reja 10
Oleśnica (gmina)	Świetlice wiejskie oraz szkoły podstawowe. Szkoły - 4 szt., świetlice 10 szt., zarówno szkoły jak i świetlice z fotowoltaiką.
Oława (miasto)	Obiekty użyteczności publicznej w gminie nie wymagają niezbędnych inwestycji w zakresie termomodernizacji.
Oława (gmina)	1. Termomodernizacja Gminnej Szkoły Podstawowej w Oławie 2. Termomodernizacja Szkoły Podstawowej w Chwalibożycach 3. Termomodernizacja Szkoły Podstawowej w Drzemlikowicach 4. Termomodernizacja budynku głównego Urzędu Gminy
Siechnice	Konieczne jest przeprowadzenie głębokich audytów energetycznych wszystkich obiektów kubaturowych będących w zasobie gminy Siechnice w kontekście dążenia do poprawy ich bilansu energetycznego poprzez zmniejszenie zapotrzebowania na energię pierwotną oraz zastosowanie nowoczesnych rozwiązań OZE. Obecnie zdiagnozowano następujące potrzeby: 1. Budynek Świetlicy Wiejskiej w Żernikach Wrocławskich ul. Parkowa 2 (poprawa efektywności energetycznej budynku, poprzez ocieplenie przegród zewnętrznych, wymianę systemu grzewczego, wymianę okien i drzwi, modernizacje systemu wentylacji, wykonanie instalacji fotowoltaicznej, modernizacja instalacji elektrycznej) 2. Centrum Kultury w Siechnicach ul. Fabryczna 15 (poprawa efektywności energetycznej budynku poprzez ocieplenie dachu i ścian, modernizacje systemu grzewczego, wymianę okien i drzwi, modernizacje systemu wentylacji, wykonanie instalacji fotowoltaicznej, modernizacja instalacji elektrycznej) 3. Budynek hali sportowej przy Szkole Podstawowej w Radwanicach ul. Szkolna 14 A (poprawa efektywności energetycznej budynku, poprzez modernizacje systemu grzewczego, wykonanie instalacji fotowoltaicznej, modernizacje oświetlenia) 4. Przedszkole Publiczne w Żernikach Wrocławskich ul. Kolejowa 2 (poprawa efektywności energetycznej budynku, poprzez ocieplenie stropu i ścian, wymianę okien a co za tym idzie modernizacja systemu wentylacji grawitacyjnej, wykonanie instalacji fotowoltaicznej, modernizacja instalacji elektrycznej – oświetlenie) 5. Przedszkole Publiczne w Siechnicach ul. Osiedlowa 26 A (poprawa efektywności energetycznej budynku, poprzez docieplenie stropodachu, wymianę okien)
Sobótka	1. Obiekty komunalne w Sobótce przy ul. T. Kościuszki, przy ul. Zamkowej przy ul. M. Skłodowskiej 2. Szkoła Podstawowa w Świątnikach 3. Przedszkole nr 1 w Sobótce przy ul. Słonecznej i ul. Świdnickiej 4. Regionalne Centrum Kultury Słowiańskiej w Sobótce (dom kultury) 5. Muzeum Ślężańskie im. Stanisława Dunajewskiego w Sobótce 6. Budynek stacji uzdatniania wody w Sobótce
Trzebnica	1. Szkoła Podstawowa w Boleścinie: kompleksowa termomodernizacja obiektu 2. Szkoła Podstawowa w Masłowie: kompleksowa termomodernizacja obiektu 3. Termomodernizacja budynku starej świetlicy na potrzeby utworzenia żłobka w miejscowości Ujeździec Wielki 4. Budynek Urzędu Miejskiego w Trzebnicy: termomodernizacja obiektu 5. Termomodernizacja dwóch budynków komunalnych znajdujących się przy ul. Oleśnickiej w Trzebnicy

Jednostka terytorialna	Potrzeby/obiekty wymagające termomodernizacji
	6. Szkoła Podstawowa nr 3 – wymiana pieca 7. Montaż fotowoltaiki na budynku świetlicy wiejskiej w miejscowości: Kuźniczysko, Ligota, Księginice, Skarszyn 8. Montaż pompy ciepła oraz fotowoltaiki dla budynku świetlicy wiejskiej w miejscowości: Skoroszów oraz Taczów Wielki 9. Montaż fotowoltaiki oraz magazynu energii dla budynku szkoły podstawowej w miejscowości Ujeździec Wielki oraz Kuźniczysko Łącznie 15 obiektów użyteczności publicznej wymaga prac związanych z termomodernizacją.
Wisznia Mała	1. Obiekty oświatowe: • Szkoła Podstawowa w Krynicznie - obiekt po częściowej termomodernizacji, obecnie wymaga prac w zakresie: wymiana stolarki okiennej i drzwiowej, wymiana oświetlenia wewnętrznego • Szkoła Podstawowa w Psarach- obecnie wymaga prac termomodernizacyjnych w zakresie: montaż paneli fotowoltaicznych oraz wymiana oświetlenia wewnętrznego • Przedszkole Publiczne w Strzeszowie- obecnie wymaga prac termomodernizacyjnych w zakresie: wymiana źródła ciepła, montaż paneli fotowoltaicznych oraz wymiana oświetlenia wewnętrznego 2. Świetlice wiejskie: • Wysoki Kościół - wymiana źródła ciepła, montaż paneli fotowoltaicznych, docieplenie stropów i częściowa wymiana stolarki • Ozorowice - wymiana źródła ciepła, montaż paneli fotowoltaicznych, docieplenie stropów i częściowa wymiana stolarki • Ligota Piękna - montaż paneli fotowoltaicznych, docieplenie stropów oraz wykonanie iniekcji przeciwwilgociowych • Malin - montaż paneli fotowoltaicznych, wykonanie iniekcji przeciwwilgociowych • Kryniczno - montaż paneli fotowoltaicznych • Szewce - wymiana źródła ciepła, montaż paneli fotowoltaicznych, docieplenie stropów i wymiana stolarki • Krzyżanowice - montaż paneli fotowoltaicznych • Rogoż - montaż paneli fotowoltaicznych • Mienice - montaż paneli fotowoltaicznych • Piotrkowiczki – obiekt po częściowej termomodernizacji, obecnie wymaga prac w zakresie: kompleksowy remont stropów, wymiana instalacji elektrycznej, kanalizacyjnej i wodnej • Szymanów - wymiana źródła ciepła, montaż paneli fotowoltaicznych, docieplenie stropów i wymiana stolarki • Psary - montaż paneli fotowoltaicznych 3. Obiekty mieszkaniowe komunalne: Gmina Wisznia Mała posiada 14 lokali w 9 budynkach komunalnych. Każdy z obiektów wymaga pilnych prac remontowych oraz termomodernizacyjnych związanych głównie z wymianą źródła ciepła oraz montażem źródeł energii. 4. Pozostałe obiekty użyteczności publicznej: • Ośrodek Zdrowia w Wiszni Małej - montaż paneli fotowoltaicznych • Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji w Wiszni Małej - montaż paneli fotowoltaicznych
Wrocław	1. Termomodernizacja, remonty elewacji, remonty dachów: • Przedszkola – 24 placówki • Zespoły Szkolno-Przedszkolne – 6 placówek • Szkoły Podstawowe – 25 placówek • Zespoły Szkół – 3 placówki • Szkoły średnie – 20 placówek • Inne (MDK, specjalny ośrodek, szkoła specjalna) – 3 placówki 2. Termomodernizacja szatni hali przy ul. Parkowej (docieplenie budynku). 3. Termomodernizacja wraz z kompleksowym remontem budynku szatniowo-sanitarnego na Stadionie Sportowym „Oławka” przy ul. Na Niskich Łąkach 8 we Wrocławiu. 4. Termomodernizacja DPS (modernizacja kotłowni wraz z instalacją c.o. i wymianą grzejników): • Ul. Karmelkowa 25 • Ul. Mączna 3 • Ul. Rędzińska 66/68 • Ul. Kaletnicza 8 5. Przebudowa i remont drugiego i trzeciego piętra budynku przy ul. Semaforowej 5 na cele

Jednostka terytorialna	Potrzeby/obiekty wymagające termomodernizacji
	kulturalno-społeczne 6. Remont budynku B - ul. Skoczylasa 8 7. Termomodernizacja budynku żłobka nr 4 przy ul. Kłodnickiej 25 we Wrocławiu 8. Termomodernizacja budynku żłobka nr 11 przy ul. Hubskiej 39 we Wrocławiu
Zawonia	W 2025 roku planowana jest termomodernizacja urzędu gminy w Zawoni. Obiektami publicznymi, które wymagają inwestycji w zakresie poprawy efektywności energetycznej budynku (wymiany oświetlenia, montażu instalacji fotowoltaicznej, docieplenia przegród zewnętrznych) są: • remizy strażackie w miejscowości Zawonia, Czeszów • świetlice wiejskie
Żórawina	1. Szkoła Podstawowa w Węgrach – zabytek, konieczność prac remontowych i termomodernizacyjnych 2. Urząd Gminy w Żórawinie, konieczność rozbudowy (zapewnienie przestrzeni biurowej dostosowanej do obsługi mieszkańców, w tym niepełnosprawnych, Sali ślubów, urzędu stanu cywilnego i spraw obywatelskich, biura rady gminy) 3. Świetlice wiejskie: w Jaksonowie, Galowicach, Wilczkowie, Bratowicach, Turowie, Żórawinie - Gminne Centrum Kultury w Żórawinie. 4. Termomodernizacja budynków komunalnych 5. Inne obiekty pełniące funkcje publiczne (np. ośrodki zdrowia i filie)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych udostępnianych przez jednostki WrOF na potrzeby prezentowanej analizy (stan na dzień 05.02.2025)

3.3.7. Podsumowanie

- Sieć gazowa na obszarze WrOF rozwija się – w porównaniu do roku 2018 długość sieci wzrosła o 505,7 km. Największy rozwój sieci (w kilometrach) miał miejsce w gminach Siechnice i Długołęka. Wzrosła także liczba gospodarstw domowych, które ogrzewały mieszkania gazem (wzrost o 165,1% - największy w gminach Trzebnica i Żórawina oraz mieście Oława) oraz zużycie gazu na ogrzewanie mieszkań (o 66,2%). Największym zużyciem gazu (w przeliczeniu na 1 mieszkańca) charakteryzowała się gmina Kąty Wrocławskie.
- Najwyższy wskaźnik gazyfikacji obserwuje się w miastach Oleśnica oraz Oława (odpowiednio 83,7 i 81,5%). W większości gmin WrOF odsetek gazyfikacji w okresie ostatnich pięciu lat wzrósł, a znaczny wzrost nastąpił w gminie Kobierzyce. W kilku jednostkach terytorialnych odnotowano spadek odsetka ludności korzystającej z sieci gazowej, co wynika ze zmiany źródeł ciepła.
- Systemy ciepłownicze na obszarze WrOF funkcjonują w miastach Wrocław, Oleśnica, Oława oraz gminie Jelcz-Laskowice. Pozostałe jednostki WrOF nie posiadają scentralizowanego systemu ciepłowniczego. Budynki obsługiwane są poprzez lokalne systemy ciepłownicze, w szczególności źródła indywidualne.
- Głównymi źródłami emisji, związanymi z efektywnością energetyczną, są źródła komunalno-bytowe (mieszkalnictwo). Gminy WrOF podejmują liczne działania na rzecz wymiany niskoemisyjnych źródeł ciepła, np. poprzez udzielanie dotacji na ten cel, niemniej w dalszym ciągu istnieją potrzeby z zakresu termomodernizacji, zarówno obiektów użyteczności publicznej, jak i zasobu mieszkaniowego.

- Na przestrzeni lat w województwie dolnośląskim, wzrósł udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej ogółem - wciąż jednak jest to udział dwukrotnie mniejszy niż w kraju (13,6% w województwie dolnośląskim w roku 2023).
- Gminy i miasta WrOF mają potencjał dla rozwoju energetyki odnawialnej. W przypadku energii z wiatru: gminy Trzebnica, Oleśnica, Oława, Dobroszyce, Kąty Wrocławskie, Żórawina. Potencjał wykazuje również miasto Wrocław, jednak z uwagi na to, że farmy wiatrowe mogą powstać w ściśle określonej odległości od zabudowań, w miastach ich lokalizacja jest niemożliwa.

  Wysoki potencjał wykorzystania energii słonecznej mają gminy: gmina Czernica, Dobroszyce, Jelcz-Laskowice, Kąty Wrocławskie, Kobierzyce, Oborniki Śląskie, Siechnice, Sobótka, Trzebnica, Żórawina, miasto Wrocław.

  W województwie dolnośląskim istnieją dobre warunki dla rozwoju energetyki wodnej ze względu na potencjał płynących wód powierzchniowych. Najlepsze warunki do rozwoju energetyki wodnej występują na obszarze Sudetów i Przedgórza Sudeckiego. Na obszarze WrOF działało w sumie 14 elektrowni wodnych (Wrocław, Oława oraz gminy: Kąty Wrocławskie, Oława, Czernica). Korzystne warunki hydrograficzne pod względem lokalizacji małych elektrowni wodnych są również w gminach Dobroszyce i Siechnice.

  Na terenie Dolnego Śląska potencjał dla produkcji bioenergii jest wyższy niż w innych obszarach kraju. Na obszarze WrOF działało w sumie 7 instalacji na biogaz/biomasę (Wrocław, Oława oraz gminy: Siechnice, Oława, Żórawina, Kobierzyce). Duży potencjał wykorzystania biomasy ma również gmina: Czernica, Dobroszyce, Jelcz-Laskowice, Oborniki Śląskie, Trzebnica, Sobótka, Żórawina. Obecnie prowadzona jest również inwestycja w mieście Oleśnica (instalacja kotła na biomasę, który pokryje 40% rocznego zapotrzebowania na produkcję ciepła w mieście).

  Część gmin WrOF ma możliwości pozyskiwania energii związanej z geotermią niskotemperaturową (płytką), w gospodarstwach domowych poprzez pompy ciepła: Czernica, Dobroszyce, Jelcz-Laskowice, Kobierzyce, Trzebnica, Sobótka.

3.4. Gospodarka wodno-ściekowa

3.4.1. Sieci wodociągowe

Na przestrzeni ostatnich 15 lat we wszystkich jednostkach WrOF, wzrastał odsetek osób korzystających z sieci wodociągowych w % ogółu ludności. W 2023 roku odsetek ten dla WrOF był wyższy niż dla całego województwa dolnośląskiego o 1,5 p. proc. Dane wskazują, że najwyższym odsetkiem osób korzystających z sieci wodociągowej cechowały się gminy: Czernica (100,0%),

Długołęka (100,0%), Sobótka (99,9%) oraz miasto Oleśnica (99,9%), z kolei najniższym gmina Oława (86,3%)[361]. Od 2008 do 2023 roku najwyższy wzrost odsetka notowany był w przypadku gminy Oleśnica (27,5 p. proc.) oraz gminy Długołęka (26,1 p. proc.).

Tabela 179. Korzystający z sieci wodociągowej w % ogółu ludności w latach 2008-2023 [%]

Jednostka terytorialna	2008	2013	2018	2023	zmiana 2008/2023
Czernica	95,4	96,5	100,0	100,0	+4,6 p. proc.
Długołęka	73,9	79,6	100,0	100,0	+26,1 p. proc.
Dobroszyce	87,7	91,0	98,9	99,1	+11,4 p. proc.
Jelcz-Laskowice	94,6	95,2	95,4	95,8	+1,2 p. proc.
Kąty Wrocławskie	91,2	92,9	98,6	98,7	+7,5 p. proc.
Kobierzyce	92,1	93,0	94,2	95,4	+3,3 p. proc.
Miękinia	93,3	94,6	99,8	99,9	+6,6 p. proc.
Oborniki Śląskie	92,4	93,0	94,6	95,2	+2,8 p. proc.
Oleśnica (miasto)	98,1	98,3	99,9	99,9	+1,8 p. proc.
Oleśnica (gmina)	71,4	77,0	98,4	98,9	+27,5 p. proc.
Oława (miasto)	98,6	98,8	98,9	99,1	+0,5 p. proc.
Oława (gmina)	80,6	82,7	85,3	86,3	+5,7 p. proc.
Siechnice	91,0	92,2	93,4	93,9	+2,9 p. proc.
Sobótka	93,0	94,5	99,9	99,9	+6,9 p. proc.
Trzebnica	94,9	95,7	98,4	98,4	+3,5 p. proc.
Wisznia Mała	90,6	91,8	92,8	93,8	+3,2 p. proc.
Wrocław	96,0	96,5	96,5	96,5	+0,5 p. proc.
Zawonia	89,5	89,9	93,1	93,9	+4,4 p. proc.
Żórawina	90,1	91,4	93,3	94,8	+4,7 p. proc.
WrOF (średnia)	90,2	91,8	96,4	96,8	+6,6 p. proc.
woj. dolnośląskie	91,3	92,1	94,9	95,3	+4,0 p. proc.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 10.01.2025)

Mieszkańcy gmin, którzy nie eksploatują sieci wodociągowej, korzystają z przydomowych studni. Korzystanie ze studni implikuje problemy związane z takimi kwestiami jak: jakość wody i jej zanieczyszczenie, wysychanie studni, problemy z ciśnieniem wody.

W 2023 roku długość eksploatowanej sieci wodociągowej (rozdzielczej i przesyłowej) w jednostkach WrOF wynosiła 5 653,7 km. Od 2020 roku nastąpił jej wzrost o 5,6%. Całkowita długość eksploatowanej sieci wodociągowej WrOF, stanowiła około 1/4 długości w województwie dolnośląskim.

Tabela 180. Długość eksploatowanej sieci wodociągowej (rozdzielczej i przesyłowej) w latach 2020-2023 [w km]*

[361] Dane odnoszą się do tych udostępnionych przez GUS, w których Gmina wykazuje tylko swoją sieć wodociągową, na terenie gminy istnieje sieć wodociągowa należąca do ZDHiR w Oleśnicy Małej oraz do gminy Domaniów, co powoduje, że poziom zwodociągowania gminy Oława wynosi praktycznie 100%.

Jednostka terytorialna	2020	2021	2022	2023	zmiana 2020/2023
Czernica	201,3	204,9	215,1	218,1	+8,3%
Długołęka	375,4	388,0	396,8	401,6	+7,0%
Dobroszyce	114,3	115,1	116,4	122,4	+7,1%
Jelcz-Laskowice	209,5	213,4	217,0	223,8	+6,8%
Kąty Wrocławskie	248,6	253,6	264,5	270,4	+8,8%
Kobierzyce	306,5	319,2	331,1	337,9	+10,2%
Miękinia	244,1	248,2	260,2	265,6	+8,8%
Oborniki Śląskie	225,8	228,2	231,2	233,3	+3,3%
Oleśnica (miasto)	114,0	117,6	119,0	122,6	+7,5%
Oleśnica (gmina)	231,4	233,6	239,9	246,9	+6,7%
Oława (miasto)	121,2	121,5	122,6	122,6	+1,2%
Oława (gmina)	386,8	393,7	400,5	400,5	+3,5%
Siechnice	178,0	181,9	194,3	199,3	+12,0%
Sobótka	172,0	173,2	178,5	178,5	+3,8%
Trzebnica	253,4	256,0	261,4	265,6	+4,8%
Wisznia Mała	137,2	140,0	144,8	148,3	+8,1%
Wrocław	1 548,6	1 567,1	1 585,0	1 592,3	+2,8%
Zawonia	100,0	100,0	107,4	109,1	+9,1%
Żórawina	185,5	187,4	191,2	194,9	+5,1%
WrOF (suma)	5 353,6	5 442,6	5 576,9	5 653,7	+5,6%
woj. dolnośląskie	20 693,9	20 944,7	21 086,5	21 243,9	+2,7%

* podany zakres czasowy obejmuje lata, w których dane udostępnia GUS; przed rokiem 2020 GUS nie agregował informacji na temat długości eksploatowanej sieci wodociągowej (rozdzielczej i przesyłowej)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 10.01.2025)

Z uwagi na brak danych dotyczących długości eksploatowanej sieci wodociągowej (rozdzielczej i przesyłowej) przed rokiem 2020, w poniższej tabeli zaprezentowano dane dla długości sieci rozdzielczej w przeliczeniu na 100 km^2. Zarówno na początku analizowanego okresu (rok 2008), jak i w roku 2023, najwyższą wartością tego wskaźnika charakteryzowały się miasta: Wrocław oraz Oleśnica. W każdym z tych miast wskaźnik znacznie przekraczał wartość dla województwa dolnośląskiego (106,5 km w roku 2023) i kraju (108,7 km w roku 2023). Jednak, to w przypadku miasta Oława odnotowano największy jego przyrost: +240,5. W tym przypadku warto przypomnieć, że w roku 2023 miasta Wrocław, Oleśnica oraz Oława, charakteryzowały się największą gęstością zaludnienia.

Najwolniej wskaźnik wzrastał w gminach Zawonia (+20,6) i Dobroszyce (+27,8). W tych dwóch jednostkach terytorialnych, w roku 2023, długości sieci rozdzielczej w przeliczeniu na 100 km^2 była najmniejsza. Ponadto, były to gminy z najmniejszą gęstością zaludnienia.

Tabela 181. Sieć rozdzielcza na 100 km^2 w latach 2008-2023 (km)

Jednostka terytorialna	2008	2013	2018	2023	zmiana 2008/2023
Czernica	176,6	202,8	231,1	260,9	84,3
Długołęka	84,3	112,3	137,1	188,6	104,3
Dobroszyce	65,0	77,1	82,6	92,8	27,8

Jednostka terytorialna	2008	2013	2018	2023	zmiana 2008/2023
Jelcz-Laskowice	92,8	102,6	107,7	133,5	40,7
Kąty Wrocławskie	98,2	113,6	132,6	153,0	54,8
Kobierzyce	117,2	131,6	189,9	226,5	109,3
Miękinia	74,6	91,1	101,7	148,0	73,4
Oborniki Śląskie	93,3	101,3	108,7	151,2	57,9
Oleśnica (miasto)	52,4	63,0	71,9	101,6	49,2
Oleśnica (gmina)	424,6	426,5	500,5	584,9	160,3
Oława (miasto)	75,6	77,9	82,7	170,7	95,1
Oława (gmina)	207,6	264,3	338,1	448,1	240,5
Siechnice	126,3	129,9	142,8	201,7	75,4
Sobótka	96,7	99,1	120,4	131,0	34,3
Trzebnica	92,3	97,0	112,1	132,8	40,5
Wisznia Mała	79,9	93,9	107,9	143,5	63,6
Wrocław	422,2	449,7	481,4	543,8	121,6
Zawonia	72,3	79,8	83,4	92,9	20,6
Żórawina	89,5	98,9	110,4	162,1	72,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 26.02.2025)

Liczba przyłączy sieci wodociągowej prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania w latach 2008-2023 dla WrOF wzrosła o 45,5%, z 82,8 tys. w roku bazowym do 120,6 tys. w 2023 roku. Największy wzrost w tym przedziale czasowym obserwowany był dla gminy Czernica (152,8%). Czernica jest również gminą, w której w okresie 2008-2013 odnotowano największy wzrost liczby ludności (o 132,5%, z 10,3 tys. do 24 tys. mieszkańców).

Pozostałe jednostki, w których odnotowano co najmniej dwukrotny wzrost liczby przyłączy to: gmina Długołęka, gmina Kobierzyce, miasto Oleśnica, gmina Żórawina.

Tabela 182. Przyłącza sieci wodociągowej prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania w latach 2008-2023 [szt.]

Jednostka terytorialna	2008	2013	2018	2023	zmiana 2008/2023
Czernica	3 194	4 256	5 210	8 074	152,8%
Długołęka	5 391	7 151	9 819	11 238	108,5%
Dobroszyce	1 376	1 858	1 812	2 244	63,1%
Jelcz-Laskowice	2 846	3 268	3 428	4 068	42,9%
Kąty Wrocławskie	3 563	4 661	5 963	7 001	96,5%
Kobierzyce	2 288	2 840	3 500	4 703	105,6%
Miękinia	2 920	3 701	4 764	5 512	88,8%
Oborniki Śląskie	4 162	4 519	4 508	5 179	24,4%
Oleśnica (miasto)	2 787	3 148	3 070	3 427	23,0%
Oleśnica (gmina)	2 422	3 139	3 937	5 207	115,0%
Oława (miasto)	1 404	1 710	2 103	2 587	84,3%
Oława (gmina)	2 761	3 187	3 532	3 846	39,3%
Siechnice	3 510	3 758	4 385	4 993	42,3%
Sobótka	3 016	3 047	3 531	3 846	27,5%
Trzebnica	3 169	3 830	4 210	4 560	43,9%

Jednostka terytorialna	2008	2013	2018	2023	zmiana 2008/2023
Wisznia Mała	2 156	2 506	2 823	3 428	59,0%
Wrocław	32 902	36 388	34 995	35 131	6,8%
Zawonia	1 186	1 189	1 680	1 886	59,0%
Żórawina	1 781	2 079	2 665	3 630	103,8%
WrOF (suma)	82 834	96 235	105 935	120 560	45,5%
woj. dolnośląskie	292 546	331 457	344 057	383 268	31,0%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 12.01.2025)

Liczba awarii sieci wodociągowych we WrOF zmieniała się. Na początku analizowanego okresu (rok 2015) było to w sumie 1 129 awarii. Natomiast według ostatnich dostępnych danych GUS (rok 2023) – 1 030. Największy procentowy wzrost liczby awarii notowany był w: gminie Siechnice (640,0%), mieście Oława (225,0%) oraz gminie Długołęka (218,2%). Spadek liczby awarii dotyczył gmin: Dobroszyce, Jelcz-Laskowice, Kobierzyce, Oleśnica, Sobótka, Zawonia, Żórawina, a także miast Oleśnica i Wrocław. Należy jednak zaznaczyć, że liczba awarii nie podlegała stałemu trendowi – w całym okresie 2015-2023 zmieniała się, spadała i rosła.

Tabela 183. Liczba awarii sieci wodociągowej w latach 2015-2023*

Jednostka terytorialna	2015	2017	2019	2021	2023	zmiana 2015/2023
Czernica	0	0	2	5	13	13,0%
Długołęka	44	80	43	39	140	218,2%
Dobroszyce	35	30	14	17	22	-37,1%
Jelcz-Laskowice	31	17	4	11	7	-77,4%
Kąty Wrocławskie	37	20	22	43	43	16,2%
Kobierzyce	46	104	42	110	42	-8,7%
Miękinia	53	56	28	55	60	13,2%
Oborniki Śląskie	26	19	22	84	60	130,8%
Oleśnica (miasto)	53	27	17	36	34	-35,8%
Oleśnica (gmina)	23	12	9	6	15	-34,8%
Oława (miasto)	29	20	19	27	33	13,8%
Oława (gmina)	12	15	20	8	39	225,0%
Siechnice	5	3	5	8	37	640,0%
Sobótka	70	50	64	63	37	-47,1%
Trzebnica	82	50	39	106	84	2,4%
Wisznia Mała	14	9	6	18	26	85,7%
Wrocław	509	380	370	399	292	-42,6%
Zawonia	23	15	12	19	12	-47,8%
Żórawina	37	30	34	24	34	-8,1%
WrOF (suma)	1 129	937	772	1 078	1 030	-8,8%
woj. dolnośląskie	7 174	5 828	5 625	5 542	4 924	-31,4%

* podany zakres czasowy obejmuje lata, w których dane udostępnia GUS; przed rokiem 2015 GUS nie agregował informacji na temat awarii sieci wodociągowej

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 12.01.2025)

W tabeli zawarto opis potrzeb w zakresie rozwoju i modernizacji sieci wodociągowych w jednostkach WrOF. Zgłaszane przez gminy potrzeby wskazują w głównej mierze na konieczność rozbudowy oraz modernizacji sieci wodociągowych, które wynikają z pogarszającego się stanu technicznego sieci (wybudowanych w minionych latach) oraz potrzeby uzbrojenia w sieć nowych obszarów pod inwestycje.

Tabela 184. Potrzeby w zakresie rozwoju i modernizacji systemu sieci wodociągowych w jednostkach WrOF

Jednostka terytorialna	Opis stanu i potrzeb
Czernica	• Potrzeba wymiany wyeksploatowanych odcinków sieci wodociągowych oraz odcinków sieci wykonanych z rur stalowych i żeliwnych, które mogą być w złym stanie; • Zły stan urządzeń powoduje znaczne ubytki wody. Straty wynikają m.in. z awarii spowodowanych złym stanem technicznym wodociągów, niezlokalizowanymi w szybkim czasie awariami tzw. wyciekami ukrytymi. Wraz z wyznaczeniem nowych obszarów zabudowy konieczne jest podjęcie działań zmierzających do jak najszybszej rozbudowy sieci wodociągowej, zwiększania jej niezawodności, obniżania awaryjności i strat ilości wody oraz zapewnienia odpowiedniej ilość wody dla celów przeciwpożarowych określonej w przepisach dotyczących zaopatrzenia w wodę oraz dróg pożarowych.[362] • Potrzeba rozwoju nowych magistrali wodociągowych oraz budowa nowego wodociągu z miasta Wrocławia.
Długołęka	Potrzeby w zakresie rozwoju sieci wodociągowej w gminie Długołęka dotyczą budowy sieci: • budowa sieci wodociągowej Ø160 Mirków-Długołęka, zad. NR 2 Etap I (odcinek pod łącznikiem); • budowa sieci wodociągowej Ø160 Januszkowice-Jaksonowice (Etap II włączenie do sieci Michałowice); • budowa sieci wodociągowej Ø125 Wilczyce ul. Dworska, Wilczycka; • budowa sieci wodociągowej Ø160 Stępin-Januszkowice; • budowa sieci wodociągowej Ø125 Krakowiany – Zaprężyn; • budowa sieci wodociągowej Ø160 Kiełczów-Małe Wilczyce (alternatywne zasilanie dla osiedla Małe Wilczyce); • budowa sieci wodociągowej Ø125 Długołęka ul. Zielona, • budowa sieci wodociągowej Ø225 Łozina; • budowa sieci wodociągowej Ø160 Pruszowice – Pasikurowice; • budowa sieci wodociągowej Ø225 Bielawa – Piecowice; • budowa sieci wodociągowej Ø160 Godzieszowa; • budowa sieci wodociągowej Ø125 Siedlec ul. Piaskowa, Grzybowa; • budowa sieci wodociągowej PEHD Ø 160 mm po dz. 453, 404/4, 404/5, 404/3, 405/20, 408/17, 409/12, 412/15, 413/19 obręb Długołęka (ul. Bukowa, Południowa i inne); • zadania inwestycyjne przebudowy/budowy sieci wodociągowych - wykonywane w ramach polepszenia warunków dostawy wody w celu likwidacji układów „pajęczynowych" przyłączy wodociągowych.
Dobroszyce	• Stan infrastruktury jest dobry, jednak wymaga modernizacji i rozwoju ze względu na potrzeby bytowo-gospodarcze i przeciwpożarowe oraz dostosowanie do urbanizacji – uzbrojenie nowych terenów wodociągowych przed ich zabudową. • W roku 2023 zrealizowano przebudowę wodociągu w ulicy Wojska Polskiego w Dobroszycach, a także podpisano umowę na rozbudowę sieci wodociągowej i kanalizacji sanitarnej na obszarze mpzp w Dobroszycach i Nowosiedlicach. • Największe potrzeby modernizacyjne dotyczą miejscowości: Barków, Miodary, Dobroszyce, Nowica, Sadków, Dobrzeń, Strzelce, Nowosiedlice.[363]
Jelcz-Laskowice	• Liczba awarii sieci wyciągowej jest w gminie stosunkowo mała. Niemniej niezbędna jest modernizacja starszych odcinków sieci wodociągowej, a także rozbudowa sieci

[362] Program Ochrony Środowiska dla Gminy Czernica na lata 2022-2025 z perspektywą na lata 2026-2029
[363] Strategia Rozwoju Gminy Dobroszyce na lata 2023-2030 oraz Raport o stanie Gminy Dobroszyce za 2023 rok

Jednostka terytorialna	Opis stanu i potrzeb
	w obszarach nowego budownictwa mieszkaniowego.
Kąty Wrocławskie	• W roku 2023 zrealizowano takie inwestycje jak: budowa zbiornika wody czystej SUW Smolec, budowa studni głębinowej nr 3 w miejscowości Kębłowice.[364] • Budowa pierścieniowej sieci wodociągowej DN225 Gniechowice; • Budowa sieci wodociągowej pomiędzy miejscowościami Mokronos Górny a Mokronos Dolny.
Kobierzyce	Z uwagi na rozwijające się w gminie mieszkalnictwo oraz napływ nowych inwestorów zapotrzebowanie na wodę będzie rosło, co spowoduje konieczność modernizacji sieci wodociągowej oraz stacji uzdatniania wody, a także dalszą rozbudowę ujęć własnych.[365] Dalsze potrzeby dotyczą następujących inwestycji: • budowa sieci wodociągowej DN 200 w ul. Innowacyjnej w obrębie Tarnobrzeskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej w Biskupicach Podgórnych; • budowa sieci wodociągowej DN200 pomiędzy miejscowością Królikowice a miejscowością Bąki; • budowa sieci wodociągowej DN300 w ul. Niebieskiej (Bielany Wrocławskie) oraz w ul. Rekreacyjnej i ul. Przystankowej (Ślęza); • budowa sieci wodociągowej DN150 pomiędzy miejscowością Owsianka (ul. Słoneczna) a miejscowością Żurawice (ul. Orzechowa); • budowa sieci wodociągowej w ul. Rajskiej w miejscowości Domasław; • rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej na terenie Gminy Kobierzyce - na potrzeby obszaru mieszkalnictwa; • budowa sieci wodociągowej De 160 w miejscowości Tyniec nad Ślęzą- ul. Sosnowa Szkolna Wrocławska; • budowa sieci wodociągowej w ul. Wrocławskiej w miejscowości Tyniec nad Ślęzą.
Miękinia	• Główne źródło wody stanowią studnie głębinowe i 14 zbiorników retencyjnych. • Kluczowe miejscowości wymagające zabezpieczenia wody – Wilkszyn, Brzezina, Brzezinka Średzka, Pisarzowice, Żurawiniec, Krępice, Lutynia, Wróblowice, Gałów. • Ze względu na rozwój budownictwa mieszkaniowego konieczne jest modernizowanie sieci wodociągowej.[366] Dalsze potrzeby dotyczą inwestycji: • wymiana sieci wodociągowej w miejscowościach: Mrozów, Żurawiniec, Wróblowice; • remont wodociągowych sieci azbestowo cementowych i stalowych; w miejscowościach: Miękinia, Krępice i Żurawiniec; • budowa nowej stacji wodociągowej w miejscowości Źródła.
Oborniki Śląskie	• W miarę możliwości dokonuje się częściowych wymian najbardziej awaryjnych starszych odcinków sieci celem zmniejszenia strat wody wynikających z częstych awarii. Podstawowymi przyczynami występowania awarii na instalacjach wodociągowych w roku 2023 były m.in.: znaczny stopień wyeksploatowania sieci, zła jakość materiałów zastosowanych podczas realizacji (np. rury stalowe, azbestocement).[367]
Oleśnica (miasto)	• W grudniu 2023 roku Rada Miasta Oleśnicy uchwaliła wieloletni plan rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych na lata 2024-2027, będących w posiadaniu Miejskiej Gospodarki Komunalnej Spółki z o.o. w Oleśnicy. Zgodnie z dokumentem, przedsięwzięcia rozwojowo-modernizacyjne planowane w poszczególnych latach to m.in. budowa sieci wodociągowej w ul. Trzebnickiej, przebudowa sieci wodociągowej na ul. Słonecznikowej, modernizacja zbiorników wody czystej ZUW Dobroszycka.[368] Ponadto, potrzeby dotyczą inwestycji: • budowa (rozbudowa) sieci wodociągowej na terenach przeznaczonych pod nową zabudowę (głównie mieszkaniową) – na powierzchni ok. 70 ha; • modernizacja (przebudowa) starych odcinków sieci na sieci o większych przekrojach – ul. Krzywa, Wileńska;

[364] Raport o stanie Gminy Kąty Wrocławskie za 2023 rok
[365] Strategia Rozwoju Gminy Kobierzyce do roku 2030
[366] Raport o stanie Gminy Miękinia za 2023 rok
[367] Raport o stanie Gminy Oborniki Śląskie za 2023 rok
[368] Wieloletni planu rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych na lata 2024-2027

Jednostka terytorialna	Opis stanu i potrzeb
	• wdrożenie monitoringu i strefowania sieci wodociągowej; • budowa nowej stacji uzdatniania wody (w miejscu starej) o większej wydajności.
Oleśnica (gmina)	• Gmina Oleśnica cechuje się bardzo dobrze rozwiniętą siecią wodociągów, obejmującą wszystkie jednostki osadnicze[369]. • Potrzeby gminy w zakresie rozwoju i modernizacji sieci wodociągowych dotyczą modernizacji istniejących sieci poprzez zwiększenie przekrojów, a także rozbudowy sieci według potrzeb nowych odbiorców. • W roku 2024 ruszyła budowa stacji Uzdatniania Wody w miejscowości Ligota Polska. Stacja będzie zaopatrywała w wodę takie miejscowości jak: Ostrowina oraz Ligota Polska, co zakończy dotychczasowe problemy obniżonego ciśnienia czy okresowych braków wody w czasie letnim w wymienionych miejscowościach. Jednocześnie odciąży Stacje Uzdatniania Wody w miejscowości Zarzysko i również przyczyni się do poprawy ciśnienia wody w pozostałe miejscowościach obsługiwane przez stację. Inwestycja ma zakończyć się w roku 2025.[370]
Oława (miasto)	• Oława posiada pełną niezależność zaopatrzenia w wodę, dzięki czemu 100% dostaw dla miasta stanowi woda ujmowana i uzdatniana poprzez urządzenia ZWiK Sp. z o.o. w Oławie. Od 2014 roku Spółka nie kupuje wody od dostawców zewnętrznych. • w mieście Oława odnotowano jeden z największych procentowych wzrostów liczby awarii sieci wodociągowej (porównując rok 2023 do roku 2015). Eliminacja występowania awarii i przerw w dostawie wody, to planowane efekty działań przewidzianych w strategii rozwoju miasta. • W roku 2023 realizowano inwestycje związane z przebudową miejskiej sieci wodociągowej, takie jak: przebudowa istniejącej sieci wodociągowej na ul. Brzeskiej, ul. Kościuszki i ul. Rzeźniczej w ramach rewitalizacji Starówki; przebudowa istniejącej sieci wodociągowej na ul. Kutrowskiego.[371] Dalsze potrzeby dotyczą inwestycji: • budowa sieci wodociągowej na terenach intensywnego rozwoju budownictwa mieszkaniowego w szczególności w obrębie Nowego Otoku i Nowego Górnika ok. 2,5 km; • ograniczenie strat wody uzdatnionej w systemie dystrybucji poprzez rozbudowę systemu kontroli ciśnień i przepływów w sieci wodociągowej oraz budowę systemu informatycznego strefowej kontroli przepływów oraz zużycia wody na terenie miasta w oparciu o stworzony system SCADA i system odczytu w technologii LoRaWan; • przebudowa oraz modernizacja sieci wodociągowej, w tym wymiana sieci o dużej awaryjności i z rur AC - łącznie ok. 6,8 km.
Oława (gmina)	• W roku 2023 realizowano działania inwestycyjne takie jak: rozbudowa sieci wodociągowej Bystrzyca, Janików, Stary Górnik, Stary Otok; rozbudowa sieci wodociągowej Stanowice, Marcinkowice, Siedlce, Zakrzów, Jankowice, Zabardowice, Sobocisko, Miłonów[372]. Dalsze potrzeby dotyczą: • budowy sieci wodociągowej na nowych terenach zgodnie z planami zagospodarowania przestrzennego (dla nowobudowanych budynków) • budowy rurociągów tranzytowych Gaj Oławski – Miłonów, Godzikowice- Gać; • budowy sieci wodociągowej rozdzielczej w Marszowicach; • zdalnego systemu odczytu wodomierzy na terenie gminy; • systemu monitoringu sieci wodociągowej.
Siechnice	• Istniejący system dystrybucji wody na obszarze Gminy Siechnice nie jest jeszcze wystarczająco przygotowany do zaspokajania potrzeb obecnych i przyszłych mieszkańców gminy w zakresie ilości i jakości wody pitnej. Konieczna jest jego rozbudowa w kierunku obszarów, na których występują jej niedobory, a warunki geologiczne nie pozwalają na pozyskanie i uzdatnienie wody. • Konieczne jest także poniesienie znacznych nakładów na modernizację istniejących stacji uzdatniania wody i aktywne poszukiwanie nowych źródeł.

[369] Program Ochrony Środowiska dla Gminy Oleśnica na lata 2022-2025
[370] Raport o stanie Gminy Oleśnica za 2023 rok oraz https://olesnicainfo.pl/wydarzenia/rusza-budowa-stacji-uzdatniania-wody-w-ligocie-polskiej/249409/ (dostęp: 26.02.2025)
[371] Strategia Rozwoju Miasta Oława. Perspektywa 2030 oraz Raport o stanie Gminy Miasto Oława za 2023 rok
[372] Raport o stanie Gminy Oława za 2023 rok

Jednostka terytorialna	Opis stanu i potrzeb
	Kierunki działań Spółki, która zajmuje się w gminie gospodarką wodną, w latach następnych to m.in.: • aktywne poszukiwanie nowych źródeł wody w celu zabezpieczenia jej ilości dla mieszkańców gminy, • poprawa jakości wody dostarczanej dla mieszkańców, • dalsza rozbudowa sieci wodociągowych na terenie Gminy Siechnice w celu zabezpieczenia dostaw wody dla mieszkańców gminy, • rozbudowa i przebudowa stacji uzdatniania wody oraz stacji podwyższania ciśnienia na terenie gminy, • wykonanie kompleksowego systemu monitoringu pracy stacji uzdatniania wody, • przejęcie sieci wodociągowych i sieci kanalizacji sanitarnej od prywatnych inwestorów.[373]
Sobótka	• W roku 2023 prowadzono takie inwestycje jak budowa sieci wodociągowej i kanalizacji sanitarnej w rejonie ul. Warszawskiej i ul. A. Mickiewicza w Sobótce, czy wykup sieci wodociągowych.[374] • Dalsze potrzeby dotyczą modernizacji sieci wodociągowej ze względu na zły stan techniczny, małą przepustowość i spadki ciśnienia – m.in. Będkowice ul. Strażacka. Ponadto, uporządkowanie gospodarki wodnej gminy Sobótka – etap II (Modernizacja stacji uzdatniania wody – SUW Świątniki).
Trzebnica	Potrzeby w zakresie rozwoju i modernizacji sieci wodociągowych to: • przebudowa sieci wodociągowej na ul. Milickiej w Trzebnicy; • budowa sieci wodociągowej na ul. Pogodnej w Trzebnicy; • przebudowa sieci wodociągowej we wsi Piersno; • przebudowa sieci wodociągowej na ul. Nowej w Trzebnicy; • budowa sieci wodociągowej w Głuchowie Górnym; • przebudowa sieci wodociągowej na ul. Sikorskiego w Trzebnicy; • budowa sieci wodociągowej na ul. Broniewskiego i ul. M. Dąbrowskiej w Trzebnicy; • przebudowa sieci wodociągowej na ul. Obrońców Pokoju w Trzebnicy; • budowa sieci wodociągowej na ul. Chrobrego w Trzebnicy.
Wisznia Mała	Aktualne potrzeby dotyczą: • budowy nowych odcinków sieci wodociągowej m.in. w miejscowości Pierwoszów, Malin, Wisznia Mała; • wymiany istniejącej (niekiedy kilkudziesięcioletniej) infrastruktury wodociągowej, ze względu na wysoki wskaźnik awaryjności oraz negatywny wpływ na jakość wody. Szczególnie pilna jest potrzeba przebudowy starej żeliwnej magistrali wodociągowej DN300/250 od SUW Machnice do ul. Szkolnej w Wiszni Małej o długości ok 2,1 km.
Wrocław	• Sieć wodociągowa Wrocławia jest dobrze rozwinięta i wciąż rozbudowywana. MPWiK zarządza około 2 210 km sieci, dostarczając wodę do całego Wrocławia i 7 gmin ościennych (Kobierzyce, Siechnice, Wisznia Mała, Długołęka, Kąty Wrocławskie, Czernica oraz Miękinia).[375] • W mieście prowadzony jest szereg działań ograniczających straty wody, a uchwalony w 2023 roku „Wieloletni Plan Rozwoju i Modernizacji Urządzeń Wodociągowych i Urządzeń Kanalizacyjnych we Wrocławiu na lata 2023-2027", zawiera inwestycje związane m.in. z procesami ujmowania wody surowej, produkcji i dystrybucji wody, odbioru i oczyszczania ścieków. Celem prowadzonych inwestycji w sferze ujęć wody surowej jest utrzymanie poziomu ilościowego i jakościowego dostaw wody dla aglomeracji miejskiej oraz zwiększenie sprawności istniejących układów hydraulicznych, a także przeciwdziałanie skutkom zmian klimatu • Potrzebna jest modernizacja wybudowanego w latach 80-tych Zakładu Produkcji Wody Mokry Dwór (ZPW MD), w celu zapewnienie bezpieczeństwa dostaw wody. • Konieczna jest przebudowa sieci wodociągowej, w tym azbestocementowej w różnych rejonach miasta, przebudowa sieci wodociągowej w pasach drogowych we współpracy z Wrocławskimi Inwestycjami Sp. z o.o., budowa/przebudowa sieci wodociągowej przy uzbrajaniu obszarów pod mieszkalnictwo i usługi (budowa sieci wodociągowej dla

[373] Raport o stanie Gminy Siechnice za 2023 rok
[374] Raport o stanie Gminy Sobótka za 2023 rok
[375] Raport o stanie Gminy Wrocław za 2023 rok

Jednostka terytorialna	Opis stanu i potrzeb
	potrzeb rozwoju miasta), w tym także we współpracy z inwestorami zewnętrznymi, implementacja systemów monitoringu jakości i ciśnienia wody oraz służących ograniczaniu strat wody[376]. • Do potrzebnych inwestycji należy także budowa magistrali Północnej, służącej zabezpieczeniu dostaw wody o wymaganym ciśnieniu do północnych rejonów miasta; a także modernizacja magistral i sieci wodociągowej mająca na celu zapewnienie dostaw właściwej jakości wody.
Zawonia	• Rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej oraz zwiększenie przepustowości istniejącej sieci poprzez budowę ujęć wody oraz stacji uzdatniania, to jeden z kierunków działań określonych w aktualnej strategii rozwoju gminy Zawonia[377]. • W roku 2023, podpisano umowę na opracowanie dokumentacji projektowej na rozbudowę sieci wodociągowej: budowa odcinków sieci wodociągowej Zawonia ul. Leśna, budowa sieci wodociągowej Zawonia ul. Topolowa, budowa przepompowni w Niedarach[378]. Dalsze, aktualne potrzeby dotyczą: • Rozbudowy istniejącej infrastruktury, w tym budowy sieci wodociągowych mających na celu połączenie systemu wodociągowego odrębnych ujęć (w tym celu Gmina Zawonia będzie realizowała w 2025 roku budowę odcinka sieci wodociągowej Tarnowiec – Sucha Mała, która zwiększy możliwości zapewnienia dostawy wody dla miejscowości Tarnowiec, w tym umożliwi zasilenie w wodę nowo powstałych działek budowlanych); • Budowy odcinka sieci wodociągowej w miejscowości Pęciszów; • Modernizacji odcinków sieci wodociągowej na terenie gminy Zawonia, w tym w samej miejscowości Zawonia, polegającej na zwiększeniu istniejących średnic rurociągów.
Żórawina	Kluczowym projektem jest budowa nowoczesnego szkieletu obwodowej sieci wodociągowej dla gminy Żórawina. Zadanie obejmować będzie połączenie rozproszonych systemów produkcji i dystrybucji wody na terenie gminy w jeden system naczyń połączonych. Realizacja zadania zwiększy poziom bezpieczeństwa dostaw wody dla mieszkańców, pozwalając prowadzić dywersyfikacje w tym zakresie. Wykonanie nowoczesnych sieci i pompowni pozwoli na ograniczenie energochłonności w zakresie dostaw wody, oraz optymalizację kierunków zasilania i równomierny rozkład ciśnienia w sieci wodociągowej. Dzięki inwestycji zmniejszy się ślad węglowy związany ze zużyciem paliw kopalnych. Projekt obejmować będzie co najmniej poniższe zadania: • Budowa głównej sieci przesyłowej wodociągowej Żórawina – Północ. Magistrala o średnicy od DN 315 do DN 200 to kluczowa inwestycja w zakresie dystrybucji wody i zasilenia takich rejonów jak Karwiany-Komorowice a w przyszłości również Mędłów i Suchy Dwór. Inwestycja pozwoli na budowę sieci obwodowej dla istniejących i przyszłych inwestycji w rejonie Karwiany-Komorowice oraz stanowić będzie element przyszłych połączeń sieci wodociągowej Żórawina z siecią Bratowice poprzez połączenie w miejscowościach Suchy Dwór i Mędłów. Pozwoli to na połączenie ze sobą dwóch największych obecnie systemów produkcji i dystrybucji wody na terenie Gminy Żórawina. Projekt zakłada budowę przeszło 10 km sieci magistralnych o znaczeniu strategicznym dla całego systemu zaopatrzenia Północnej części Gminy Żórawina. • Budowa łącznika SUW Węgry – SUW Jaksonów. Inwestycja o łącznej długości sieci ok 2,5 km. Inwestycja zapewni połączenie pomiędzy dwoma skrajnymi sieciami wodociągowymi Jaksonów i Węgry, które obecnie nie posiadają alternatywnych źródeł zasilania. • Budowę sieci łączącej sieć Stary Śleszów z wodociągiem Węgry. Inwestycja o łącznej długości sieci ok 2,0 km. Inwestycja zapewni połączenie pomiędzy dwoma sieciami wodociągowymi Węgry i Stary Śleszów. • Budowę sieci wodociągowej łączącej SUW Żórawina i SUW Bratowice. Zadanie obejmować będzie budowę sieci wodociągowych łączących Wodociąg Żórawina z wodociągiem Bratowice poprzez miejscowości Suchy Dwór i Mędłów. • Zadanie obejmować będzie budowę przeszło 2 km sieci. Realizacja inwestycji zwiększy poziom bezpieczeństwa dostaw wody dla mieszkańców, pozwalając prowadzić dywersyfikacje w tym

[376] Wieloletni Plan Rozwoju i Modernizacji Urządzeń Wodociągowych i Urządzeń Kanalizacyjnych we Wrocławiu na lata 2023-2027
[377] Strategii Rozwoju Gminy Zawonia na lata 2021-2027
[378] Raport o stanie Gminy Zawonia za 2023 rok

Jednostka terytorialna	Opis stanu i potrzeb
	zakresie. Zwieńczeniem projektu i jego sercem jest budowa inteligentnego, zautomatyzowanego opartego o rozwiązania IA systemu zarządzania obiegiem wody od jej wydobycia, uzdatniania, dystrybucji aż po odbiór w postaci ścieków, ich transport, oczyszczenie i odprowadzenie. • Potrzeba wymiany wyeksploatowanych odcinków sieci wodociągowych oraz odcinków sieci wykonanych z rur stalowych i PVC.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych udostępnianych przez jednostki WrOF na potrzeby prezentowanej analizy (stan na dzień 05.02.2025) oraz dokumentów wskazanych w przypisach

Obszar WrOF posiada dobrze rozwinięty system zaopatrzenia w wodę, jednak wymaga działań modernizacyjnych i rozwojowych. Główne źródła zaopatrzenia w wodę na terenie WrOF, to ujęcia wód podziemnych, dominujące w większości gmin i wykorzystujące studnie głębinowe o różnych poziomach eksploatacji oraz zakłady uzdatniania wody. W niektórych gminach, takich jak przykładowo: Dobroszyce, Trzebnica czy Oleśnica, funkcjonują sieci wodociągowe grupowe, zapewniające zaopatrzenie dla kilku miejscowości z jednego ujęcia.

Jednym z głównych problemów systemu zaopatrzenia w wodę jest nierównomierny dostęp do zasobów wodnych. Niektóre jednostki terytorialne, przykładowo gmina Zawonia, bazują na ujęciach znajdujących się poza terenem gminy. Dodatkowo, w niektórych gminach, np. w Kątach Wrocławskich, w celu zabezpieczenia ciągłości dostaw wody zawierane są umowy z operatorami w gminach sąsiednich, co stanowi potencjalne zagrożenie w przypadku awarii.

W Tabeli zawarto zestawienie informacji na temat źródeł zaopatrzenia w wodę w poszczególnych jednostkach WrOF.

Tabela 185. Źródła zaopatrzenia w wodę w jednostkach WrOF

Jednostka terytorialna	Opis potrzeb
Czernica	Źródłem zaopatrzenia gminy w wodę jest ujęcie wód podziemnych i stacja uzdatniania wody w Nadolicach Wielkich. Ujęcie składa się z pięciu studni wierconych: Studnia nr I - działka ewidencyjna nr 309/3, Studnia nr Ia - działka ewidencyjna nr 309/3, Studnia nr II - działka ewidencyjna nr 309/5, Studnia nr IIa - działka ewidencyjna nr 309/724, Studnia nr III - działka ewidencyjna nr 309/194, Studnia nr IV - działka ewidencyjna nr 309/194.[379]
Długołęka	Gmina Długołęka zaopatruje swoich mieszkańców w wodę wyłącznie z ujęć podziemnych. Studnie głębinowe są zlokalizowane na głębokości od kilkudziesięciu do stu metrów.[380]
Dobroszyce	W gminie Dobroszyce funkcjonują trzy systemy wodociągów gminnych grupowych bazujących na ujęciach wód gruntowych poziomu czwartorzędowego. Są to: • Wodociąg wiejski grupowy Dobroszyce (2 studnie, w tym 1 rezerwowa). Obsługuje miejscowości: Dobroszyce, Nowica, Strzelce, Kolonia Miodary, Miodary i Nowosiedlice; • Wodociąg wiejski grupowy Łuczyna (2 studnie, w tym 1 rezerwowa). Obsługuje miejscowości: Łuczyna, Sadków, Bartków, Białe Błoto, Kolonia Białe Błoto i 2 Kolonie Strzelce; • Wodociąg wiejski grupowy Siekierowice (2 studnie, w tym 1 rezerwowa). Obsługuje miejscowości: Siekierowice oraz Mękarzowice. Ponadto, Wsie Dobra i Dobrzeń zaopatrywane są w wodę z wodociągu grupowego Jenkowice w

[379] Program Ochrony Środowiska dla Gminy Czernica na lata 2022 - 2025 z perspektywą na lata 2026 – 2029, s. 81
[380] https://gmina.dlugoleka.pl/komunikat-zakladu-uslug-komunalnych-w-kielczowie/ (dostęp: 17.03.2025)

Jednostka terytorialna	Opis potrzeb
	gminie Oleśnica, z kolei wieś Malerzów zaopatrywana jest z wodociągu grupowego Czeszów w gminie Zawonia.[381]
Jelcz-Laskowice	Gmina Jelcz-Laskowice zaopatrywana jest w wodę z wodociągów należących do ZGK – Jelcz-Laskowice. Na terenie gminy funkcjonuje Zakład Uzdatniania Wody w Piekarach, ponadto Stacje Uzdatniania Wody znajdują się w Minkowicach Oławskich, Miłocicach, Wójcicach, Nowym Dworze, Grędzinie oraz Biskupicach Oławskich.[382]
Kąty Wrocławskie	Zakład Gospodarki Komunalnej Sp. z o. o. w Kątach Wrocławskich ujmuje wodę z 16 studni głębinowych o charakterze trzeciorzędowym. Dystrybucja wody realizowana jest z wykorzystaniem stacji uzdatniania wody, które zlokalizowane są na obszarach ochrony bezpośredniej ujęć wody w miejscowościach: Kąty Wrocławskie, Pietrzykowice, Smolec, Sadków, Gniechowice, Kębłowice, Bogdaszowice. Sieci dostarczają wodę do 44 miejscowości gminnych. Dla miejscowości zlokalizowanych w obszarach najbardziej odległych, a także dla utrzymania ciągłości dostaw w sytuacjach awaryjnych woda na terenie gminy Kąty Wrocławskie zabezpieczona jest poprzez umowy zawarte z operatorami w gminach sąsiednich.[383]
Kobierzyce	Gmina Kobierzyce obejmuje swym zasięgiem 33 sołectwa (33 miejscowości), które są w 100% zwodociągowane. Wodę pozyskuje się ze studni głębinowych zlokalizowanych w 7 miejscowościach: Ksieginice, Tyniec Mały, Kobierzyce, Cieszyce, Tyniec nad Ślęzą, Krzyżowice i Biskupice Podgórne.[384]
Miękinia	Woda dostarczana mieszkańcom gminy Miękinia pochodzi z ujęć wód podziemnych. Łącznie na terenie gminy funkcjonuje pięć ujęć, w skład których wchodzi szesnaście studni głębinowych. Woda czerpana jest z pokładów trzecio i czwartorzędowych. Produkcja wody odbywa się w czynnych stacjach uzdatniania wody zlokalizowanych w miejscowościach: Brzezina, Kadłub, Lutynia, Miękinia, Mrozów, Źródła.[385]
Oborniki Śląskie	Na terenie gminy znajduje się 29 studni głębinowych w tym: dla SUW Oborniki Śląskie – 12 szt., dla SUW Borkowice – 3 szt., dla SUW Golędzinów – 3 szt., dla SUW Lubnów – 6 szt., dla SUW Osola – 1 szt., dla SUW Rościsławice – 2 szt., dla SUW Wielka Lipa – 2 szt.[386]
Oleśnica (gmina)	Mieszkańcy gminy są zaopatrywani w wodę pochodzącą z ujęć podziemnych. Wszystkie miejscowości gminy są wyposażone w sieć wodociągową opartą o ujęcia wody w miejscowościach: Zarzysko, Krzeczyn, Świerzna, Cieśle, Jenkowice.[387]
Oleśnica (miasto)	Miasto Oleśnica jest zaopatrywane w wodę pochodzącą wyłącznie z podziemnych ujęć. Woda czerpana jest z 12 studni głębinowych zlokalizowanych w Boguszycach (2 studnie), Smardzowie (5), Dąbrowie (1) oraz na terenie Oleśnicy (4). Uzdatnianie wody odbywa się w trzech stacjach uzdatniania wody (SUW) zlokalizowanych przy ulicach Brzozowej, Dobroszyckiej i Ciepłej.[388]
Oława (gmina)	Na obszarze gminy działa 9 stacji uzdatniania wody (SUW), które zlokalizowane są w miejscowościach: Gać, Oleśnica Mała, Jakubowice, Owczary, Gaj Oławski, Sobocisko, Godzikowice, Siedlce, Bystrzyca. SUW czerpią wodę ze studni sięgających poziomów trzeciorzędowych, wyjątek stanowi SUW Bystrzyca, który sięga poziomów czwartorzędowych.[389]
Oława (miasto)	Miasto Oława zaopatrywane jest w wodę wyłącznie z ujęć podziemnych, co oznacza, że woda dostarczana mieszkańcom pochodzi z 10 głębinowych studni.[390]
Siechnice	Źródła ujęć wody zaopatrujące mieszkańców zlokalizowane są w miejscowościach: Święta Katarzyna, Groblice, Suchy Dwór i Łukaszowice.[391]
Sobótka	Na terenie gminy znajdują się dwie stacje uzdatniania wody, zlokalizowane w miejscowościach: Świątniki i Sulistrowiczki. Ujęcie wody w Świątnikach posiada czynne są 4 studnie głębinowe, z kolei w Sulistrowiczkach znajduje się 5 studni drenażowych.[392]

[381] Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Dobroszyce, s. 66
[382] Program Ochrony Środowiska dla gminy Jelcz-Laskowice na lata 2020-2023 z perspektywą do 2027 roku, s. 89
[383] Program Ochrony Środowiska dla gminy Kąty Wrocławskie na lata 2022-2026 z perspektywą do roku 2030, s. 61
[384] Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska Gminy Kobierzyce na lata 2022-2025, s. 88
[385] Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Miękinia, s. 101
[386] Program Ochrony Środowiska dla gminy Oborniki Śląskie na lata 2021-2024 z perspektywą do 2028 roku, s. 89
[387] Program Ochrony Środowiska dla gminy Oleśnica na lata 2022-2025, s. 63
[388] https://mgk.olesnica.pl (dostęp: 23.04.2025)
[389] Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Oława, s. 153-154
[390] https://zwik.olawa.pl (dostęp: 23.04.2025)
[391] Miejski Plan Adaptacji do zmian klimatu Miasta Siechnice do roku 2030, s. 36

Jednostka terytorialna	Opis potrzeb
Trzebnica	Zaopatrzenie w wodę poszczególnych miejscowości gminy odbywa się z wodociągów grupowych i zbiorowych: • wodociąg grupowy ZUW Trzebnica (9 studni), • wodociąg grupowy SUW Ligota Trzebnicka (2 studnie), • wodociąg grupowy SUW Skarszyn (2 studnie), • wodociąg grupowy SUW Blizocin (2 studnie), • wodociąg grupowy SUW Ujeździec Wielki (2 studnie), • wodociąg grupowy SUW Brochocin (2 studnie), • wodociąg zbiorowy SUW Cerekwica (2 studnie).[393]
Wisznia Mała	Mieszkańcom gminy woda dostarczana jest z: SUW Machnice (2 studnie głębinowe), SUW Kryniczno (2 studnie głębinowe), SUW Psary (3 studnie głębinowe).[394]
Wrocław	Zaopatrzenie w wodę odbywa się w mieście Wrocław z dwóch głównych zakładów produkcji wody pitnej – Mokry Dwór i Na Grobli oraz jednej małej, lokalnej stacji uzdatniania wody w Leśnicy.[395]
Zawonia	Gmina Zawonia zaopatrywana jest w wodę do picia i do celów gospodarczych z ujęć (SUW) w Czeszowie, Zawoni i Głuchowie Górnym (Gmina Trzebnica).[396]
Żórawina	Woda dla mieszkańców gminy Żórawina dostarczana jest z sześciu stacji uzdatniania wody: SUW Bratowice, SUW Stary Śleszów, SUW Węgry, SUW Jaksonów, SUW Żórawina, SUW Żerniki Wielkie. Ujmowana woda pochodzi w utworów neogenu (dawniej trzeciorzęd), z wyjątkiem SUW Bratowice, która korzysta zarówno z zasobów neogeńskich, jak i czwartorzędowych.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych udostępnianych przez jednostki WrOF na potrzeby prezentowanej analizy (stan na dzień 05.02.2025)

Kolejnym istotnym problemem jest stan infrastruktury wodociągowej, który ze względu na wiek oraz zwiększającą się eksploatacje, powodowaną przede wszystkim przez proces urbanizacji, wymaga stałych prac modernizacyjnych oraz rozwoju. W związku z tym istnieje potrzeba szukania nowych ujęć wody. Ważnym aspektem jest także ochrona terenów wodonośnych, które są źródłem zaopatrzenia w wodę pitną oraz nawadniania.[397]

W tabelach zawarto szczegółowe informacje na temat potrzeb w zakresie modernizacji i rozbudowy stacji uzdatniania wody oraz ujęć wody w jednostkach WrOF.

Tabela 186. Potrzeby w zakresie modernizacji i rozbudowy stacji uzdatniania wody w jednostkach WrOF

Jednostka terytorialna	Opis potrzeb
Czernica	• modernizacja istniejącej Stacji Uzdatniania Wody w Nadolicach Wielkich, Inwestycja jest gotowa do realizacji od strony dokumentacyjnej. Obecnie trwają działania celem pozyskania finansowania inwestycji.
Długołęka	• rozbudowa SUW BOROWA (zwiększenie wydajności stacji z 70 m3/h do 140 m3/h); • SUW SIEDLEC - uruchomienie i włączenie do eksploatacji nowych ujęć wody; • SUW Piecowice - budowa zbiornika wody uzdatnionej; • budowa zjazdu - do ujęcia wody na działce nr 301/2, Borowa.

[392] Program Ochrony Środowiska dla miasta i gminy Sobótka na lata 2024-2027 z perspektywą do 2030 roku, s. 42
[393] Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Trzebnica, s. 42-55
[394] Strategia Rozwoju Gminy Wisznia Mała na lata 2021-2030, s. 95
[395] Wieloletni Plan Rozwoju i Modernizacji Urządzeń Wodociągowych i Urządzeń Kanalizacyjnych we Wrocławiu na lata 2023-2027, s. 6
[396] Strategia Rozwoju Gminy Zawonia na lata 2021-2027, s. 50
[397] Raport z warsztatów diagnostycznych WrOF, IB IPC 2025

Jednostka terytorialna	Opis potrzeb
Dobroszyce	• potrzeba wybudowania Stacji Uzdatniania Wody/ Hydrofornii w Kolonii Strzelce.
Jelcz-Laskowice	• modernizacja stacji uzdatniania wody w Grędzinie, Piekarach-nowym Dworze, Miłocicach, Wójcicach i Biskupicach Oławskich, polegająca na rozbudowie i dostosowaniu wydajności urządzeń w budynkach stacji.
Kąty Wrocławskie	• rozbudowa stacji uzdatniania wody SUW Kębłowice; • budowa zbiornika wody czystej SUW Pietrzykowice; • modernizacja stacji uzdatniania wody w m. Gniechowice; • budowa zbiornika wody czystej SUW Kąty Wrocławskie - zbiornik numer 3; • budowa stacji uzdatniania wody w Bogdaszowicach.
Kobierzyce	• rozbudowa i modernizacja SUW Cieszyce; rozbudowa i modernizacja pompowni "Ślęza"
Miękinia	• budowa nowej stacji wodociągowej w miejscowości Źródła
Oborniki Śląskie	• modernizacja Stacji Uzdatniania wody w Wielkiej Lipie
Oleśnica (miasto)	• budowa nowej stacji uzdatniania wody (w miejscu starej) o większej wydajności
Oleśnica (gmina)	• modernizacja istniejących i budowa nowych stacji uzdatniania wody; • budowa kolejnych stacji uzdatniania wody.
Oława (miasto)	• budowa nowego zakładu uzdatniania wody o wydajności docelowej około 180 m3h w oparciu o nowe ujęcie wody (studnie głębinowe) wraz ze zbiornikiem na wodę czystą i rurociągami przesyłowymi do istniejącej sieci wodociągowej
Oława (gmina)	• modernizacja istniejących stacji uzdatniania wody Jakubowice, Oleśnica Mała, Gać, Godzikowice
Siechnice	-
Sobótka	• uporządkowanie gospodarki wodnej gminy Sobótka – etap II (Modernizacja stacji uzdatniania wody – SUW Świątniki)
Trzebnica	• modernizacja SUW przy ul. Oleśnickiej w Trzebnicy; • modernizacja SUW w miejscowości Ligota; • modernizacja SUW w miejscowości Brochocin; • modernizacja SUW w miejscowości Skarszyn; • modernizacja SUW przy ul. Żołnierzy Września w Trzebnicy; • modernizacja SUW przy ul. Ogrodowej w Trzebnicy.
Wisznia Mała	• na obszarze gminy eksploatowane są trzy stacje uzdatniania wody (SUW): w Krynicznie, Psarach i Machnicach. Wszystkie stacje wymagają rozbudowy ze względu na potrzebę zwiększenia wydajności SUW dla poprawy parametrów dystrybucji wody oraz zapewnienia dostaw wody dla stale rozwijającej się zabudowy mieszkalnej i aktywności gospodarczej na obszarze gminy w okresie perspektywicznym.
Wrocław	• modernizacje i usprawnienia istniejących Zakładów Produkcji Wody (Na Grobli, Mokry Dwór) mające na celu zapewnienie bezpieczeństwa dostaw wody. Jednym z istotnych zadań jest przebudowa instalacji dawkowania dezynfektantów w chlorowni w Zakładzie Produkcji Wody Na Grobli; • budowa nowej stacji uzdatniania wody z ujęciami wody niezależnymi od rzeki Nysy i Oławy.
Zawonia	• Gmina Zawonia obecnie jest na etapie budowy nowej stacji uzdatniania wody w miejscowości Zawonia. Inwestycja ta umożliwi „odciążenie" istniejącego ujęcia w Zawoni i zabezpieczy dostawę wody do miejscowości: Budczyce, Pęciszów, Kałowice, Pstrzejowice i Sucha Wielka. • modernizacja SUW w Czeszowie.
Żórawina	• budowa nowej centralnej stacji uzdatniania wody w rejonie Żernik Wielkich; • rozbudowa Stacji Uzdatniania Wody w Starym Śleszowie; • rozbudowa Stacji Uzdatniania Wody w Żórawinie; • modernizacja Stacji Uzdatniania Wody w Węgrach; • rozbudowa Stacji Uzdatniania Wody w Bratowicach.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych udostępnianych przez jednostki WrOF na potrzeby prezentowanej analizy (stan na dzień 05.02.2025)

Tabela 187. Potrzeby w zakresie modernizacji i rozbudowy ujęć wody w jednostkach WrOF

Jednostka terytorialna	Opis potrzeb

Jednostka terytorialna	Opis potrzeb
Czernica	• budowy nowych ujęć wody na terenie gminy w Nadolicach Małych oraz Chrząstawie Wielkiej
Długołęka	• odwiert badawczy w miejscowości Raków
Dobroszyce	-
Jelcz-Laskowice	• rewitalizacja stawów jelczańskich
Kąty Wrocławskie	• rozbudowa ujęcia poprzez budowę studni głębinowych w utworach trzeciorzędowych w miejscowości Kębłowice - studnie numer 3,4,5; • rozbudowa ujęcia poprzez budowę studni głębinowej w utworach trzeciorzędowych w miejscowości Smolec; • rozbudowa ujęcia poprzez budowę studni głębinowych w utworach trzeciorzędowych w miejscowości Gniechowice.
Kobierzyce	• budowa awaryjnych/zastępczych ujęć wody; • budowa rurociągu wody surowej pomiędzy studnią nr 1z i nr 1a a rozbudowywaną modernizowaną SUW Cieszyce; • budowa kabla zasilającego i AKPiA studnią nr 1z i nr 1a a rozbudowywaną modernizowaną SUW Cieszyce.
Miękinia	• rozbudowa ujęć wody poprzez wykonanie dodatkowych odwiertów w miejscowościach: Kadłub, Lutynia i Źródła; • budowa rurociągów wody surowej łączącej nowe ujęcia wody z istniejącymi stacjami uzdatniania wody w miejscowościach: Kadłub, Lutynia, Źródła.
Oborniki Śląskie	• wymiana rurociągów tłocznych wody surowej (zwiększenie przepustowości) działających na potrzeby SUW Oborniki; • uruchomienie studni istniejącej „Szarotka" wraz z wykonaniem rurociągu tłocznego wody surowej do SUW Oborniki Śląskie.
Oleśnica (miasto)	• modernizacji linii energetycznej i wymiana szaf sterowniczych
Oleśnica (gmina)	• modernizacja istniejących ujęć wody; • budowa kolejnych studni na istniejących stacjach uzdatniania wody.
Oława (miasto)	• budowa nowego ujęcia wody o wydajności docelowej około 180 m/3 w tym 3-4 studnie głębinowe wraz z rurociągami przesyłowymi do nowego zakładu Uzdatniania Wody; • renowacja studni głębinowych na istniejącym ujęciu wody i odwiert studni zastępczych szt.2.
Oława (gmina)	-
Siechnice	-
Sobótka	-
Trzebnica	• budowa ujęcia wody dla SUW przy ul. Bukowej w Trzebnicy; • budowa ujęcia wody dla SUW przy ul. Ogrodowej w Trzebnicy.
Wisznia Mała	• na obszarze gminy funkcjonuje obecnie 10 ujęć wody, których łączna wydajność jest niewystarczająca, aby zaspokoić potrzeby mieszkańców gminy Wisznia Mała dla okresu perspektywicznego, dlatego też jest konieczne podjęcie działań w zakresie poszukiwania nowych źródeł wód podziemnych. Na podstawie sporządzonego opracowania Państwowego Instytutu Geologicznego zostały wytypowane obszary miejscowości Piotrkowiczki i Pierwoszów, na których należy podjąć próbę działania pod kątem poszukiwania nowych źródeł wód podziemnych.
Wrocław	• odtworzenie i utrzymanie istniejącego układu ujęć wody; • zwiększenie pojemności retencyjnej osadnika Czechnica w celu zapewnienia bezpieczeństwa dostaw wody surowej w przypadku pogorszenia jakości surowca w rzece Oławie.
Zawonia	• budowa nowej studni w Głuchowie Górnym; • konieczność wykonania nowego odwiertu studni, co spowoduje poprawę wydajności eksploatacyjnej w ujęciu wody w Czeszowie.
Żórawina	• budowa studni zastępczych i awaryjnych na istniejących ujęciach wody. • badania poszukiwawcze wraz z odwiertami pilotażowymi w zakresie rozpoznania nowych terenów wodonośnych na obszarze Gminy Żórawina.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych udostępnianych przez jednostki WrOF na potrzeby prezentowanej analizy (stan na dzień 05.02.2025)

3.4.2. Sieci kanalizacyjne

Odsetek korzystających z sieci kanalizacyjnej w % ogółu ludności we WrOF wzrósł od 2008 do 2023 roku o 17,2 p. proc. Pomimo wysokiej dynamiki wzrostu, to odsetek osób korzystających z sieci kanalizacyjnej jest niższy niż w województwie o 13,9 p. proc. Najwyższym odsetkiem cechują się miasta Oleśnica (96,8%), Oława (94,7%) oraz Wrocław (92,7%). Z kolei najniższym gmina Zawonia (1,7%).

Gmina Zawonia do roku 2020 nie posiadała kanalizacji. Do roku 2023 wybudowano 2,6 km sieci kanalizacyjnej, do której przyłączono jedynie 28 budynków mieszkalnych. Obecnie Gmina jest w trakcie realizacji projektu „Budowa kanalizacji sanitarnej w Aglomeracji Zawonia". W roku 2024 realizowano prace projektowe dotyczące budowy kanalizacji w miejscowościach Zawonia, Budczyce i Tarnowiec.

Tabela 188. Korzystający z sieci kanalizacyjnej w % ogółu ludności w latach 2008-2023 [%]

Jednostka terytorialna	2008	2013	2018	2023	zmiana 2008/2023
Czernica	61,0	70,5	74,9	80,4	+19,4 p. proc.
Długołęka	31,8	46,0	56,9	60,7	+28,9 p. proc.
Dobroszyce	48,4	50,9	71,1	70,5	+22,1 p. proc.
Jelcz-Laskowice, *w tym:*	73,2	79,1	81,3	83,2	+10,0 p. proc.
obszar miejski	95,7	96,2	96,0	96,4	+0,7 p. proc.
obszar wiejski	20,3	41,2	50,2	60,4	+40,1 p. proc.
Kąty Wrocławskie, *w tym:*	33,6	45,5	64,1	67,9	+34,3 p. proc.
obszar miejski	81,3	85,5	97,5	97,6	+16,3 p. proc.
obszar wiejski	13,8	29,3	51,0	58,7	+44,9 p. proc.
Kobierzyce	46,3	52,8	65,5	73,3	+27,0 p. proc.
Miękinia, *w tym:*	8,7	10,1	26,5	26,8	+18,1 p. proc.
obszar miejski	-	-	-	54,8	-
obszar wiejski	8,7	10,1	26,5	23,8	+15,1 p. proc.
Oborniki Śląskie, *w tym:*	44,3	44,3	43,5	42,1	-2,2 p. proc.
obszar miejski	88,2	88,7	88,3	88,9	+0,7 p. proc.
obszar wiejski	6,5	6,7	6,8	7,3	+0,8 p. proc.
Oleśnica (miasto)	95,0	96,5	96,3	96,8	+1,8 p. proc.
Oleśnica (gmina)	22,2	28,0	31,4	35,9	+13,7 p. proc.
Oława (miasto)	91,0	92,5	94,2	94,7	+3,7 p. proc.
Oława (gmina)	31,5	41,5	64,9	79,0	+47,5 p. proc.
Siechnice, *w tym:*	51,4	64,1	77,4	78,9	+27,5 p. proc.
obszar miejski	91,4	92,9	94,6	95,4	+4,0 p. proc.
obszar wiejski	37,1	49,7	67,7	69,5	+32,4 p. proc.
Sobótka, w tym:	51,3	54,5	71,6	72,9	+21,6 p. proc.
obszar miejski	75,5	76,9	83,0	84,1	+8,6 p. proc.
obszar wiejski	21,6	27,6	58,0	59,8	+38,2 p. proc.
Trzebnica, *w tym:*	55,7	55,8	56,0	56,0	+0,3 p. proc.
obszar miejski	94,6	95,0	95,3	95,5	+0,9 p. proc.
obszar wiejski	6,9	8,0	8,4	9,0	+2,1 p. proc.
Wisznia Mała	29,3	30,9	36,7	52,4	+23,1 p. proc.
Wrocław	88,3	91,7	92,6	92,7	+4,4 p. proc.

Jednostka terytorialna	2008	2013	2018	2023	zmiana 2008/2023
Zawonia	0,0	0,0	0,0	1,7	+1,7 p. proc.
Żórawina	22,9	28,0	35,0	46,5	+23,6 p. proc.
WrOF (średnia)	46,6	51,7	60,0	63,8	+17,2 p. proc.
obszar miejski	89,0	90,7	93,1	89,7 (93,6) *	+0,7 (+4,6) * p. proc.
obszar wiejski	25,5	32,6	44,1	49,3	+23,8 p. proc.
woj. dolnośląskie	67,5	70,8	76,5	77,7	+10,2 p. proc.
obszar miejski	85,0	87,2	90,6	91,2	+6,2 p. proc.
obszar wiejski	25,6	33,5	45,5	50,0	+24,4 p. proc.

* w nawiasach podano wartości bez uwzględnienia Miękini, która otrzymała prawa miejskie w 2023 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 12.01.2025)

Długość czynnej sieci kanalizacyjnej w latach 2008-2023 we WrOF wzrosła o 84,6%. W 2023 roku wynosiła 3 449,3 km, co stanowiło około 1/4 długości czynnej sieci kanalizacyjnej w województwie dolnośląskim. Liczba przyłączy sieci kanalizacyjnej prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania w latach 2008-2023 we WrOF wzrosła o 92,5%, z 43 857 w roku bazowym do 84 420 w 2023 roku.

Tabela 189. Długość czynnej sieci kanalizacyjnej w latach 2008-2023 [w km]

Jednostka terytorialna	2008	2013	2018	2023	zmiana 2008/2023
Czernica	110,1	150,6	174,5	184,3	+67,4%
Długołęka	61,4	118,9	180,5	236,6	+285,3%
Dobroszyce	29,0	33,4	37,4	41,9	+44,5%
Jelcz-Laskowice, *w tym:*	64,0	119,5	149,4	178,3	+178,6%
obszar miejski	43,6	45,2	48,3	50,7	+16,3%
obszar wiejski	20,4	74,3	101,1	127,6	+525,5%
Kąty Wrocławskie, *w tym:*	88,9	142,5	163,1	201,9	+127,1%
obszar miejski	31,8	32,9	35,3	36,5	+14,8%
obszar wiejski	57,1	109,6	127,8	165,4	+189,7%
Kobierzyce	192,6	124,8	179,3	260,6	+35,3%
Miękinia, *w tym:*	7,1	8,9	57,3	72,9	+926,8%
obszar miejski	-	-	-	10,1	-
obszar wiejski	7,1	8,9	57,3	62,8	+784,5%
Oborniki Śląskie, *w tym:*	35,7	37,1	39,4	41,0	+14,8%
obszar miejski	28,2	29,6	31,9	33,1	+17,4%
obszar wiejski	7,5	7,5	7,5	7,9	+5,3%
Oleśnica (miasto)	75,5	85,7	94,2	106,7	+41,3%
Oleśnica (gmina)	34,7	42,6	43,2	52,2	+50,4%
Oława (miasto)	47,1	83,4	107,9	112,8	+139,5%
Oława (gmina)	78,7	136,7	190,8	256,4	+225,8%
Siechnice, *w tym:*	57,3	71,1	105,0	132,6	+131,4%
obszar miejski	22,0	22,4	26,6	58,8	+167,3%
obszar wiejski	35,3	48,7	78,4	73,8	+109,1%
Sobótka, w tym:	82,3	101,2	71,3	83,6	+1,6%
obszar miejski	57,7	76,6	32,4	42,1	-27,0%
obszar wiejski	24,6	24,6	38,9	41,5	+68,7%
Trzebnica, *w tym:*	37,8	41,0	41,4	46,7	+23,5%

Jednostka terytorialna	2008	2013	2018	2023	zmiana 2008/2023
obszar miejski	29,4	29,5	32,4	37,4	+27,2%
obszar wiejski	8,4	11,5	9,0	9,3	+10,7%
Wisznia Mała	20,7	30,8	39,8	81,3	+292,8%
Wrocław	830,4	902,1	1027,0	1324,8	+59,5%
Zawonia	0,0	0,0	0,0	2,6	-
Żórawina	15,4	17,0	18,9	32,1	+108,4%
WrOF	1 868,7	2 247,3	2 720,4	3 449,3	+84,6%
obszar miejski	1 165,7	1 307,4	1 436,0	1 813,0 (1 802,9)	+55,5% (+54,7%)
obszar wiejski	703,0	939,9	1 284,4	1 636,3	+132,8%
woj. dolnośląskie	7 584,00	9 647,40	11 745,60	13 235,50	+74,5%

* w nawiasach podano wartości bez uwzględnienia Miękini, która otrzymała prawa miejskie w 2023 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 12.01.2025)

Tabela 190. Przyłącza sieci kanalizacyjnej prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania w latach 2008-2023 [szt.]

Jednostka terytorialna	2008	2013	2018	2023	zmiana 2008/2023
Czernica	2 001	2 959	3 719	5 479	+173,8%
Długołęka	1 978	3 219	4 790	5 983	+202,5%
Dobroszyce	728	800	1 531	1 499	+105,9%
Jelcz-Laskowice, *w tym:*	1 071	1 757	2 086	2 817	+163,0%
obszar miejski	816	961	910	1 051	+28,8%
obszar wiejski	255	796	1 176	1 766	+592,6%
Kąty Wrocławskie, *w tym:*	1 341	2 365	3 472	4 463	+232,8%
obszar miejski	864	996	1 172	1 222	+41,4%
obszar wiejski	477	1 369	2 300	3 241	+579,5%
Kobierzyce	1 205	1 710	2 669	4 076	+238,3%
Miękinia, *w tym:*	114	158	850	1 498	+1 214,0%
obszar miejski	-	-	-	402	-
obszar wiejski	114	158	850	1 096	+861,4%
Oborniki Śląskie, *w tym:*	1 219	1 265	1 177	1 296	+6,3%
obszar miejski	1 118	1 159	1 079	1 175	+5,1%
obszar wiejski	101	106	98	121	+19,8%
Oleśnica (miasto)	2 223	3 153	2 990	3 404	+53,1%
Oleśnica (gmina)	449	640	770	1 059	+135,9%
Oława (miasto)	1 110	1 448	2 012	2 351	+111,8%
Oława (gmina)	1 090	1 680	2 874	4 422	+305,7%
Siechnice, *w tym:*	1 704	2 407	3 164	3 637	+113,4%
obszar miejski	463	509	686	841	+81,6%
obszar wiejski	1 241	1 898	2 478	2 796	+125,3%
Sobótka, w tym:	1 460	1 686	2 197	2 367	+62,1%
obszar miejski	961	1 085	1 279	1 381	+43,7%
obszar wiejski	499	601	918	986	+97,6%
Trzebnica, *w tym:*	1 276	1 373	1 452	1 540	+20,7%
obszar miejski	1 098	1 166	1 234	1 304	+18,8%
obszar wiejski	178	207	218	236	+32,6%
Wisznia Mała	546	595	792	1 849	+238,6%
Wrocław	23 992	30 157	34 463	35 205	+46,7%
Zawonia	0	0	0	28	-

Jednostka terytorialna	2008	2013	2018	2023	zmiana 2008/2023
Żórawina	350	469	685	1 447	+313,4%
WrOF	43 857	57 841	71 693	84 420	+92,5%
obszar miejski	32 645	40 634	45 825	48 336 (47 934)	+48,1% (+46,8%)
obszar wiejski	11 212	17 207	25 868	36 084	+221,8%
woj. dolnośląskie	156 498	202 337	233 931	266 537	+70,3%

* w nawiasach podano wartości bez uwzględnienia Miękini, która otrzymała prawa miejskie w 2023 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 12.01.2025)

Dane dotyczące gmin miejsko-wiejskich przedstawiono zarówno całościowo, jak i w rozbiciu na obszar miejski i obszar wiejski. Analiza z uwzględnieniem tego podziału pozwala na zauważenie, że obszary wiejskie są skanalizowane w znacznie mniejszym stopniu niż miasta, co implikuje konieczność rozbudowy sieci kanalizacyjnej przede wszystkim na obszarach wiejskich. W analizowanym okresie (lata 2008-2023) długość sieci kanalizacyjnej na obszarach wiejskich WrOF zwiększyła się o 132,8%. Z kolei w miastach wzrost ten wyniósł 54,7% (nie uwzględniając Miękini, która w 2023 zyskała prawa miejskie i zaniża wynik). Między 2008 a 2023 rokiem średni przyrost odsetka korzystających z sieci kanalizacyjnej na obszarach wiejskich WrOF wyniósł 23,8 p. proc. W przypadku obszarów miejskich było to średnio 4,6 p. proc.

Taki stan rzeczy powoduje, że obszary miejskie i wiejskie WrOF mierzą się z zupełnie odmiennymi problemami w zakresie gospodarki ściekowej. Na wsiach podstawowym problemem jest niska dostępność sieci kanalizacyjnej (szczególnie dotyczy to gminy Zawonia oraz obszarów wiejskich gmin Oborniki Śląskie, Trzebnica i Miękinia). W dużej mierze wynika ona z rozproszonej sieci osadniczej, a jej skutkiem jest powszechność odprowadzania ścieków do zbiorników bezodpływowych. Z nimi z kolei wiąże się ryzyko rozszczelnienia i zanieczyszczenia wód gruntowych.

Natomiast w miastach problem stanowi przestarzała sieć kanalizacyjna. Może ona prowadzić do wielu poważnych konsekwencji, które wpływają na jakość życia mieszkańców, środowisko naturalne oraz koszty utrzymania infrastruktury. Zagrożenia związane z przestarzałą siecią kanalizacyjną to przede wszystkim:

- częste awarie i przerwy w działaniu – stare rury są bardziej podatne na pęknięcia, korozję i zapchania, co prowadzi do awarii i przerw w dostępie do kanalizacji;
- wycieki ścieków – nieszczelności w rurach mogą powodować wycieki ścieków do gruntu, wód gruntowych i powierzchniowych, co zanieczyszcza środowisko i stanowi zagrożenie dla zdrowia;
- wysokie koszty napraw i utrzymania – przestarzała infrastruktura wymaga częstych i kosztownych napraw, co obciąża budżety miast i mieszkańców;

- zagrożenie epidemiologiczne – wycieki ścieków mogą stanowić zagrożenie dla zdrowia publicznego, zwiększając ryzyko rozprzestrzeniania się chorób.

Na części terenów nie ma rozdzielonej kanalizacji sanitarnej i deszczowej. Kanalizacja ogólnospławna występuje przykładowo w gminach: Oława, Sobótka. W czasie intensywnych opadów kanalizacja ogólnospławna może być przeciążona, co prowadzi do przelewów i zanieczyszczenia wód powierzchniowych. Wymaga ona regularnego czyszczenia i konserwacji, aby zapobiec awariom. Problem ten dotyczy szczególnie starszych części miast.

W poniższej tabeli przedstawiono liczbę awarii sieci kanalizacyjnej na terenie gmin WrOF odnotowanych w kolejnych latach od 2015 do 2023. Takie ujęcie danych pozwala zauważyć, że nie występuje tu trend (nie zachodzi systematyczna zmiana świadcząca o wzroście lub spadku awaryjności sieci). Sieci kanalizacyjne w gminach WrOF są stale rozbudowywane, remontowane i modernizowane. Konieczność taka wynika nie tylko ze zużycia przestarzałej sieci (o której już wspomniano), ale także z przeciążenia relatywnie nowych instalacji kanalizacyjnych. Z problemem przeciążenia sieci kanalizacyjnej. w związku z dynamicznym rozwojem osiedli mieszkaniowych, zmaga się m.in. Gmina Czernica.[398]

Tabela 191. Liczba awarii sieci kanalizacyjnej w latach 2015-2023

Jednostka terytorialna	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	zmiana 2015/2023
Czernica	0	0	0	0	450	440	460	450	430	-
Długołęka	0	235	48	301	294	313	328	376	52	-
Dobroszyce	52	50	60	64	72	65	37	90	95	82,7%
Jelcz-Laskowice	6	2	6	8	2	2	4	2	3	-50,0%
Kąty Wrocławskie	28	31	56	47	53	66	77	84	86	207,1%
Kobierzyce	170	152	351	33	19	57	151	220	176	3,5%
Miękinia	9	49	26	22	7	29	38	26	58	544,4%
Oborniki Śląskie	11	8	36	15	7	16	23	31	9	-18,2%
Oleśnica (miasto)	351	761	601	354	418	657	546	497	511	45,6%
Oleśnica (gmina)	4	5	5	6	15	9	14	16	13	225,0%
Oława (miasto)	7	5	7	6	1	4	8	6	7	0,0%
Oława (gmina)	12	31	50	51	54	62	50	40	41	241,7%
Siechnice	6	5	4	5	3	6	4	4	8	33,3%
Sobótka	32	86	90	96	87	91	101	107	89	178,1%
Trzebnica	33	19	10	6	8	28	27	26	31	-6,1%
Wisznia Mała	8	17	26	47	26	21	16	14	15	87,5%
Wrocław	462	474	374	295	180	439	357	336	267	-42,2%
Zawonia	0	0	0	0	0	1	1	2	1	-
Żórawina	8	0	5	10	6	1	5	15	20	150,0%

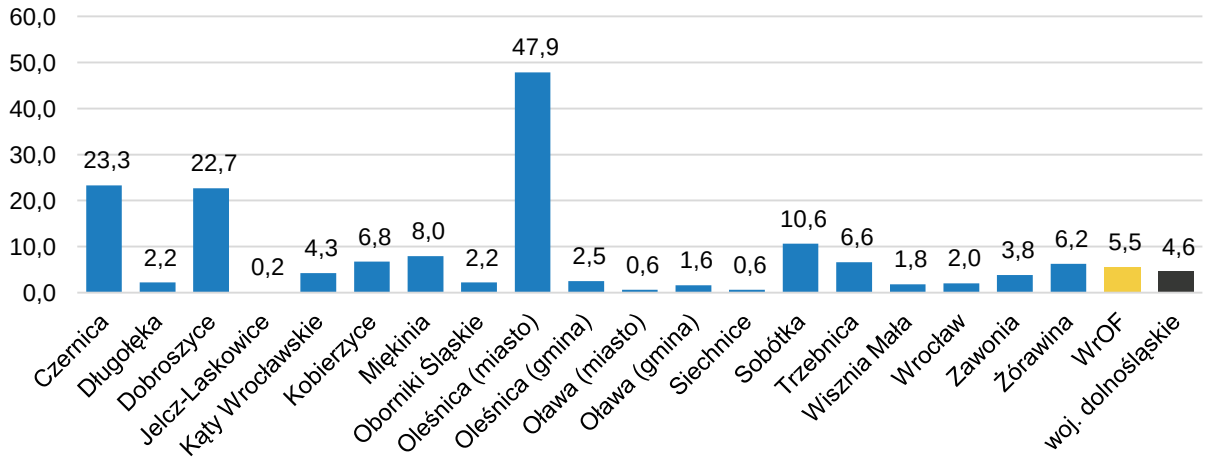
[398] Wieloletni plan rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych Zakładu Gospodarki Komunalnej Czernica Sp. z o.o. na lata 2022-2024, s.13

Jednostka terytorialna	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	zmiana 2015/2023
WrOF	1 199	1 930	1 755	1 366	1 702	2 307	2 247	2 342	1 912	59,5%
woj. dolnośląskie	6 126	7 511	8 341	7 600	7 814	7 778	7 552	7 447	6 099	-0,4%

* podany zakres czasowy obejmuje lata, w których dane udostępnia GUS; przed rokiem 2015 GUS nie agregował informacji na temat awarii sieci kanalizacyjnej
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 25.02.2025)

Wykres przedstawia wartości wskaźnika awaryjności sieci kanalizacyjnej w gminach WrOF (liczba awarii sieci kanalizacyjnej na 10 km sieci kanalizacyjnej w 2023 roku). Zaprezentowano stan za rok 2023.[399] Odniesienie liczby awarii sieci kanalizacyjnej do jej długości dostarcza informacji o niewydolności infrastruktury sieciowej w mieście Oleśnica oraz w gminach Czernica i Dobroszyce.

Wykres 38. Liczba awarii sieci kanalizacyjnej na 10 km sieci kanalizacyjnej w gminach WrOF, średnia za lata 2020-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 25.02.2025)

Sieć kanalizacyjną w gminach Czernice i Dobroszyce uruchomiono w roku 1996. Od tamtego czasu sukcesywnie zwiększała ona swoją długość. Około 35% długości sieci kanalizacyjnej w tych gminach powstało przed rokiem 2005[400]. Wiek sieci jest jednym z czynników wpływających na jej stan techniczny. Jednak kluczowe znaczenie mają: jakość materiałów (czy rury zostały wykonane z PVC czy z betonu lub żeliwa), sposób eksploatacji (jak dużą liczbę budynków i jakiego typu obsługuje sieć), warunki środowiskowe oraz regularność konserwacji (czy sieć była do tej pory modernizowana).

Z innego typu sytuacją mamy do czynienia w przypadku miasta Oleśnica. Ponad 40% długości sieci kanalizacyjnej w mieście zostało zbudowane przed rokiem 1995[401]. Przestarzała sieć jest bardzo

[399] Dane najaktualniejsze dostępne do dnia 25.02.2025
[400] Zgodnie z danymi GUS, do roku 2005 powstało 59,5 km sieci kanalizacyjne w gminie Czernica i 16,0 km w gminie Dobroszyce
[401] Jest to najstarszy okres, za jaki GUS udostępnia dane. Zgodnie z nimi w roku 1995 długość sieci kanalizacyjnej w mieście Oleśnica wynosiła 43,9 km

awaryjna. Miasto systematycznie realizuje zadania z zakresu zarówno wymiany przestarzałej sieci kanalizacyjnej, jak i modernizacji infrastruktury oczyszczania ścieków i uzdatniania wody.[402] Potrzeby i plany gmin WrOF dotyczące sieci kanalizacyjnej były jednym z tematów ankiety przeprowadzonej z udziałem przedstawicieli urzędów gmin i miast. Zgłaszali oni liczne potrzeby związane z rozwojem i modernizacją sieci kanalizacyjnej. Głównymi powodami są rozwój zabudowy mieszkaniowej w gminach, brak skanalizowania niektórych części gmin oraz niewydolność i awaryjność przestarzałych odcinków sieci kanalizacyjnej.

Tabela 192. Potrzeby w zakresie rozwoju i modernizacji sieci kanalizacyjnych w jednostkach WrOF

Jednostka terytorialna	Opis potrzeb
Czernica	• budowa kanalizacji sanitarnej na terenie sołectwa Chrząstawa Mała; • dynamiczny rozwój zabudowy mieszkaniowej na terenie gminy wymaga rozbudowy istniejącej sieci kanalizacyjnej na pozostałych terenach, aby nadążać za realizowaną zabudową lokalową (m.in. Kamieniec Wrocławski, Nadolice Wielkie, Chrząstawa Wielka).
Długołęka	• przebudowa sieci kanalizacyjnej z Ø200 na Ø300 Wrocław, ul. Mazepy (w celu przerzutu ścieków do kanalizacji we Wrocławiu); • przebudowa przepompowni ścieków PG3 Długołęka (dz. nr 9/23, obręb Długołęka); • budowa sieci kanalizacji sanitarnej ciśnieniowej fi160 Kiełczów ul. Polna; • budowa sieci kanalizacji sanitarnej tłocznej Ø250 i grawitacyjnej Ø400 Kiełczów – Mirków; • budowa sieci kanalizacji sanitarnej tłocznej Ø250 Długołęka (od PG3 do ul. Wrocławskiej); • budowa sieci kanalizacji sanitarnej tłocznej Ø250 i Ø315 Długołęka (od PG2 do ul. Kryształowej/Bławatnej Mirków); • budowa sieci kanalizacji sanitarnej tłocznej Ø315 Długołęka (od Wrocławskiej do ul. Okrężnej); • budowa sieci kanalizacji sanitarnej tłocznej Ø315 Długołęka (od Okrężnej do ul. Kryształowa/Bławatna Mirków); • budowa sieci kanalizacji sanitarnej tłocznej Ø315 Długołęka (od Kryształowej do OŚ Mirków).
Dobroszyce	• rozbudowa sieci głównie na terenach objętych miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego (miejscowości: Nowica, Sadków, Nowosiedlice, Strzelce, Dobroszyce)
Jelcz-Laskowice	• budowa sieci kanalizacji w Miłoszycach, w Jelczu-Laskowicach, w Biskupicach Oławskich, Celina, w Wójcicach, w Dziuplinie, w Dębinie, w Kopalinie, w Piekarach, w Nowym Dworze, w Łęgu i w Chwałowicach; • budowa przydomowych oczyszczali ścieków lub bezodpływowych szamb ekologicznych przy budynkach jednorodzinnych na terenie gminy w miejscach, gdzie poprowadzenie sieci kanalizacji jest niemożliwe; • modernizacja kolektora kanalizacji sanitarnej na terenie miasta Jelcz-Laskowice technologią bezwykopową i metodą rękawa epoksydowego.
Kąty Wrocławskie	• budowa sieci kanalizacji sanitarnej w m. Nowa Wieś Wrocławska; • budowa sieci kanalizacji sanitarnej w południowej części gminy Kąty Wrocławskie; • modernizacja rurociągu tłocznego Rybnica-Sadków 110mm na 225mm; • budowa rurociągu tłocznego Kębłowice - Małkowice DN225 L ok.=2400mb; • budowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Kębłowice; • budowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Nowa Wieś Kącka; • budowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Gądów; • budowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Kozłów.
Kobierzyce	• budowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowościach Szczepankowice, Budziszów,

[402] Wieloletni plan rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych na lata 2024-2027, Oleśnica, październik 2023

Jednostka terytorialna	Opis potrzeb
	Tyniec n/Ślężą i Pustków Wilczkowski; • rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej w ul. Poziomkowej i ul. Wierzbowej w miejscowości Domasław; • rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej na ul. Bocznej w miejscowości Tyniec Mały; • rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej na ul. Rajskiej w miejscowości Domasław; • budowa sieci kanalizacji sanitarnej ciśnieniowej na terenie gminy Kobierzyce; • budowa spięć sieci kanalizacji sanitarnej ciśnieniowej na terenie gminy Kobierzyce; • rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej na terenie gminy Kobierzyce - na potrzeby obszaru mieszkalnictwa; • przebudowa pompowni ścieków sanitarnych na terenie gminy Kobierzyce.
Miękinia	• rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej w następujących miejscowościach gminy Miękinia objętych obszarem aglomeracji wrocławskiej: Brzezina, Brzezinka Średzka, Błonie, Gałów, Krępice, Lutynia, Miękinia, Mrozów, Pisarzowice, Wilkszyn, Wojnowice, Wróblowice, Źródła, Żurawiniec; • budowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowościach Białków i Łąkoszyce.
Oborniki Śląskie	• budowa sieci kanalizacji na terenach wiejskich gminy Oborniki Śląskie; • rozbudowa sieci kanalizacji w miejscowości Siemianice; • rozbudowa sieci kanalizacji w Obornikach Śląskich – m.in. okolice Grzybowej, okolice Szymborskiej, okolice Warneńczyka, Kazimierza Wielkiego.
Oleśnica (miasto)	• budowa (rozbudowa) kanalizacji sanitarnej na terenach przeznaczonych pod nową zabudowę (gł. mieszkaniową) – na powierzchni ok. 70 ha; • budowa kanalizacji sanitarnej na terenach zabudowanych nieskanalizowanych – ul. Krzywoustego.
Oleśnica (gmina)	• skanalizowanie miejscowości, gdzie nie ma kanalizacji;
Oława (miasto)	• budowa systemu odbioru ścieków z obszarów Nowego Otoku i Nowego Górnika (trzecia oś). Etap pierwszy - Budowa rurociągów tłocznych kanalizacji sanitarnej o długości około 10.5 km, Etap II - sukcesywna (na obszarach poddanych zagospodarowaniu) budowa sieci kanalizacji sanitarnej grawitacyjnej o długości około 34 km wraz z przepompowniami ścieków 9-11 szt.; • budowa sieci kanalizacji na terenach intensywnego rozwoju budownictwa mieszkaniowego, w szczególności w obrębie Nowego Otoku i Nowego Górnika około 3,7 km.
Oława (gmina)	• budowa nowych odcinków sieć kanalizacji sanitarnej zgodnie z planami zagospodarowania przestrzennego (dla nowobudowanych budynków); • system monitoringu przepompownie /sieć) w celu lokalizacji ewentualnych awarii; • zmniejszenie uciążliwości odorowych kanalizacji (sieć/przepompownie).
Siechnice	• rozbudowa systemu gospodarki wodno-ściekowej poprzez wykonanie nowych sieci kanalizacji sanitarnej (grawitacyjnych i tłocznych wraz z przepompowniami); • budowa sieci kanalizacyjnej wraz z lokalnymi oczyszczalniami ścieków; • podniesienie jakości usług świadczonych przez ZGK Sp. z o.o. poprzez zakup sprzętu i oprogramowania IT; • zakup usług świadczonych przez ZGK Sp. z o.o. poprzez zakup koniecznych maszyn i urządzeń, w tym parku samochodów ascenizacyjnych wraz z bazą techniczną.
Sobótka	• uporządkowanie gospodarki ściekowej w miejscach skanalizowanych – rozdział kanalizacji ogólnospławnej; • wykonanie kanalizacji sanitarnej na terenach nieskanalizowanych.
Trzebnica	• przebudowa kanału sanitarnego na ul. Św. Jadwigi w Trzebnicy; • modernizacja głównej magistrali sanitarnej k2000 w rejonie Zespołu Klasztornego w Trzebnicy.
Wisznia Mała	• budowa 26 km sieci kanalizacji sanitarnej w największej miejscowości gminy – w miejscowościach: Szewce, Rogoż i części miejscowości Kryniczno o długości 8,2 km; • budowa sieci kanalizacji sanitarnej: 1 km w aglomeracji Wisznia Mała i 5 km na obszarze współtworzącym aglomerację Wrocław.
Wrocław	• uzupełnienie sieci kanalizacji sanitarnej na obszarach zamieszkanych, nie w pełni wyposażonych w zbiorczy system odprowadzania ścieków; • rozbudowa sieci kanalizacyjnej wynikająca z potrzeb rozwoju miasta i budowy nowych obiektów mieszkaniowych oraz przemysłowych; • modernizacja sieci kanalizacyjnej, w tym położonych w przebudowywanych fragmentach pasów drogowych.

Jednostka terytorialna	Opis potrzeb
Zawonia	• budowa sieci kanalizacji sanitarnej w aglomeracji Zawonia – gmina Zawonia, obejmująca projekt i budowę sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowościach: Budczyce, Zawonia i Tarnowiec. Planowana do realizacji długość sieci to 37,30 km.
Żórawina	• zakup wraz z dostawą innowacyjnego - specjalistycznego sprzętu do monitorowania, diagnozowania, napraw oraz bieżącego utrzymania sieci kanalizacji sanitarnej i pompowni ścieków na terenie gminy Żórawina w najwyższej sprawności; • rozbudowa i adaptacja infrastruktury sieci kanalizacji sanitarnej ze szczególnym uwzględnieniem Aglomeracji Żórawina oraz terenów przyległych do niej; • budowa inteligentnego systemu zarządzania sieciami wodno – kanalizacyjnymi.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych udostępnianych przez jednostki WrOF na potrzeby prezentowanej analizy (stan na dzień 05.02.2025)

3.4.3. Oczyszczalnie ścieków

Na przestrzeni ostatnich 15 lat zwiększała się liczba ludności korzystających z oczyszczalni ścieków komunalnych we WrOF. Liczba mieszkańców korzystających z oczyszczalni we Wrocławiu utrzymuje się we wskazanym okresie na podobnym poziomie w przeciwieństwie do innych jednostek, w których widoczny jest znaczący wzrost. Najwyższy dotyczy gmin: Kobierzyce (547,2%), Długołęka (438,4%), Siechnice (234,8%) oraz Miękinia, gdzie w roku bazowym liczba ludności korzystających z oczyszczalni wynosiła 0. Gminy wokół Wrocławia (Długołęka, Kobierzyce, Siechnice, Miękinia) odnotowały duże wzrosty, co wynika z suburbanizacji i rozwoju infrastruktury.

Tabela 193. Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków komunalnych w latach 2008-2023

Jednostka terytorialna	2008	2013	2018	2023	zmiana 2008/2023
Czernica	7 300	10 579	11 538	16 302	123,3%
Długołęka	5 200	12 300	19 458	27 996	438,4%
Dobroszyce	3 830	4 468	5 055	5 628	46,9%
Jelcz-Laskowice	16 340	20 500	18 600	18 586	13,7%
Kąty Wrocławskie	8 781	13 133	14 793	19 101	117,5%
Kobierzyce	3 420	8 838	13 529	22 134	547,2%
Miękinia	0	3 000	6 990	12 243	12 243,0%
Oborniki Śląskie	8 813	9 622	9 553	9 426	7,0%
Oleśnica (miasto)	36 840	36 441	35 774	34 452	-6,5%
Oleśnica (gmina)	1 861	2 290	2 637	2 811	51,0%
Oława (miasto)	30 846	30 870	31 800	31 536	2,2%
Oława (gmina)	4 911	7 027	12 093	14 746	200,3%
Siechnice	6 300	11 963	17 958	21 091	234,8%
Sobótka	7 673	7 708	8 980	9 287	21,0%
Trzebnica	12 576	12 900	15 030	15 498	23,2%
Wisznia Mała	2 122	2 532	2 974	5 827	174,6%
Wrocław	631 900	603 195	625 394	630 232	-0,3%
Zawonia	0	0	0	104	104,0%
Żórawina	2 250	3 650	4 578	5 692	153,0%
WrOF	790 963	801 016	856 734	902 692	14,1%
woj. dolnośląskie	2 185 429	2 262 323	2 351 795	2 347 746	7,4%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 18.02.2025)

W Tabeli zawarto informacje na temat oczyszczalni ścieków na terenie WrOF, podano ich liczbę dla każdej z gmin oraz dokonano krótkiej charakterystyki. Łącznie na obszarze znajduje się 20 oczyszczalni ścieków.

Tabela 194. Opis i charakterystyka oczyszczalni ścieków we WrOF

Jednostka terytorialna	Liczba oczyszczalni	Opis/charakterystyka
Czernica	0	Gmina Czernica nie posiada własnej oczyszczalni ścieków, jednak podjęto decyzje o jej budowie w miejscowości Dobrzykowice. Inwestycja ta realizowana jest w formule partnerstwa publiczno-prywatnego (PPP) we współpracy z firmą SUEZ Woda Sp. z o.o. Umowa, podpisana 21 grudnia 2022 roku.[403]
Długołęka	2	Gmina Długołęka posiada dwie oczyszczalnie ścieków: • w miejscowości Mirków przy ulicy Bławatnej 1A – jest to mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia z chemicznym wspomaganiem usuwania fosforu. Obsługuje miejscowości takie jak Długołęka, Domaszczyn, Kamień, Kiełczów, Mirków, Piecowice, Szczodre, Wilczyce oraz osiedle przy ul. Trzebnickiej w Pruszowicach. • w miejscowości Borowa przy ulicy Cisowej 4 – jest to mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia typu BOS-EK. Obsługuje miejscowości Borowa, Byków, Bielawa, Raków i Oleśniczka.[404] • W gminie planowana jest także budowa III Oczyszczalni Ścieków.[405]

[403] https://www.ppp.gov.pl/budowa-i-eksploatacja-oczyszczalni-sciekow-w-czernicy (dostęp: 20.02.2025)
[404] https://zuk-kielczow.pl (dostęp: 20.02.2025)

Jednostka terytorialna	Liczba oczyszczalni	Opis/charakterystyka
Dobroszyce	1	Gmina Dobroszyce posiada oczyszczalnię ścieków zlokalizowaną przy ulicy Truskawkowej w miejscowości Dobroszyce, przeszła ona modernizację w ramach realizowanego projektów pn. „Modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków w Dobroszycach wraz z jej dociążeniem poprzez rozbudowę sieci kanalizacji sanitarnej w Dobroszycach i Nowosiedlicach".[406]
Jelcz-Laskowice	1	W gminie Jelcz-Laskowice znajduje się oczyszczalnia ścieków zlokalizowana przy ulicy Zachodniej 4, jest to mechaniczno-biologiczno-chemiczna oczyszczalnia.[407] W październiku 2024 roku podpisano umowę z Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej na dofinansowanie projektu „Rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków w Jelczu-Laskowicach". Po modernizacji oczyszczalnia zwiększy swoją wydajność z obecnych 24 tys. do ponad 33 tys. RLM (równoważnej liczby mieszkańców) oraz zdolności retencyjne z 1000 m³ do 5000 m³.[408]
Kąty Wrocławskie	1	W gminie Kąty Wrocławskie działa oczyszczalnia ścieków powstała w 1995 roku, zlokalizowana jest w miejscowości Wszemiłowice-Jurczyce, jest to oczyszczalnia biologiczno-mechaniczna. Po rozbudowie jej przepustowość wynosi 3 650 m³ na dobę, co odpowiada obsłudze równoważnej liczby mieszkańców (RLM) wynoszącej 34 200. Oczyszczone ścieki są odprowadzane do rzeki Bystrzycy.[409]
Kobierzyce	1	Na terenie gminy Kobierzyce zlokalizowana jest oczyszczalnia ścieków przy ulicy Czystej 1, Kobierzyce. Ze względu na przeciążenie została ona zmodernizowana i rozbudowana w ramach projektu „Modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków w Kobierzycach". Obecnie obsługuje całą aglomerację Kobierzyce.[410]
Miękinia	0	Gmina nie posiada własnej oczyszczalni ścieków, ścieki z gminy Miękinia odprowadzane są do wrocławskiej oczyszczalni ścieków „Janówek". Do 2027 roku ma powstać w gminie nowoczesna oczyszczalnia ścieków.[411]
Oborniki Śląskie	2	Na terenie gminy Oborniki Śląskie funkcjonują dwie oczyszczalnie. Obie zlokalizowane są na terenie miasta Oborniki Śląskie. Pierwszy obiekt zlokalizowany przy ul. Grunwaldzkiej w Obornikach Śląskich, stanowi główną oczyszczalnię ścieków wraz ze zlokalizowaną na terenie A zlewnią ścieków dowożonych. Ścieki dopływające do bloku technologicznego oczyszczalni stanowią około 70% ścieków powstających na terenie miasta i gminy Oborniki Śląskie. Druga oczyszczalnia znajduje się na przy ul. Gen S. Maczka w Obornikach Śląskich realizuje oczyszczanie ścieków z części miasta oraz ścieków pochodzących z miejscowości Golędzinów i Wilczyn objętych zbiorczym systemem kanalizacji. Planowana jest jej rozbudowa w ramach projektu „Kompleksowa modernizacja oczyszczalni ścieków w Obornikach Śląskich".
Oleśnica (gmina)	1	W Oleśnicy funkcjonuje Oczyszczalnia Ścieków przy ulicy Batalionów Chłopskich zarządzana przez Miejską Gospodarkę Komunalną Sp. z o.o., jest to mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia z podwyższonym usuwaniem biogenów. Odbiera i oczyszcza ścieki komunalne z miasta oraz miejscowości Boguszyce i Smardzów. Do stacji zlewnej wozami asenizacyjnymi dowożone są również nieczystości ze zbiorników bezodpływowych należących do mieszkańców pobliskich miejscowości.[412]
Oława (miasto)	1	W mieście Oława funkcjonuje mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków w technologii osadu czynnego, została ona zmodernizowana w 2021 roku w ramach projektu pn. „Modernizacja oczyszczalni ścieków oraz budowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej w mieście Oława".[413]
Oława (gmina)	2	W gminie Oława zlokalizowane są dwie oczyszczalnie ścieków:

[405] https://gmina.dlugoleka.pl/iii-oczyszczalnia-sciekow/centralna-oczyszczalnia-sciekow/ (dostęp: 20.02.2025)
[406] https://dobroszyce.pl/2092/modernizacja-i-rozbudowa-oczyszczalni-sciekow-w-dobroszycach-wraz-z-jej-dociazeniem-poprzez-rozbudowe-sieci-kanalizacji-sanitarnej-w-dobroszycach-i-nowosiedlicach.html (dostęp: 20.02.2025)
[407] https://www.zgk-jelcz.pl/oczyszczalnia.php (dostęp: 20.02.2025)
[408] https://www.tuolawa.pl/artykul/37162,jelcz-laskowice-sa-pieniadze-na-rozbudowe-oczyszczalni-sciekow (dostęp: 20.02.2025)
[409] https://www.zgk-katy.pl/oczyszczalnia-sciekow (dostęp: 20.02.2025)
[410] https://www.ugk.pl/modernizacja-i-rozbudowa-oczyszczalni-sciekow-w-kobierzycach (dostęp: 20.02.2025)
[411] https://www.miekinia.pl/bw/Najwieksza-inwestycja-w-gminie-Miekini,11,3862 (dostęp: 23.04.2025)
[412] https://mgk.olesnica.pl/zaklady/oczyszczalnia-sciekow (dostęp: 20.02.2025)
[413] https://zwik.olawa.pl/fundusze-unijne/kontrakt-8-oczyszczalnia-sciekow/ (dostęp: 20.02.2025)

Jednostka terytorialna	Liczba oczyszczalni	Opis/charakterystyka
		• w Oleśnicy Małej, jest to oczyszczalnia mechaniczno-biologiczna, wybudowana w 1999 roku. Aby lepiej wykorzystać możliwości oczyszczalni, w latach 2013-2014 wybudowano kanalizację sanitarną w miejscowości Owczary, której ścieki są kierowane właśnie do Oleśnicy Małej; • w 2012 roku została wybudowana nowa oczyszczalnia ścieków w Stanowicach, jest to oczyszczalnia biologiczno-mechaniczna.[414]
Siechnice	2	Gmina Siechnice na swym terenie posiada dwie oczyszczalnie ścieków: • oczyszczalnia typu SBR (Sequencing Batch Reactor) znajduje się przy ul. Zachodniej 5 w Siechnicach; • oczyszczalnia Ścieków BIOBLOK zlokalizowana jest przy ul. Rataja w Siechnicach.[415]
Sobótka	2	W gminie Sobótka funkcjonują dwie oczyszczalnie ścieków zarządzane przez Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej „Ślęża": • oczyszczalnia mechaniczno-biologiczna typu SUPERBOS-2500, zaprojektowana do obsługi równoważnej liczby mieszkańców (RLM) wynoszącej 14 800, z przepustowością średnią dobową 2 500 m³ ścieków. Obiekt ten obsługuje miejscowości: Sobótka, Sobótka Zachodnia, Rogów Sobócki oraz Garncarsko; • oczyszczalnia BOS – 200 w Sulistrowicach o przepustowości do 200 m^3/d odprowadzane są ścieki sanitarne z miejscowości Sulistrowiczki i Sulistrowice.[416]
Trzebnica	1	W gminie Trzebnica funkcjonuje jedna komunalna oczyszczalnia ścieków zarządzana przez Gminny Zakład Gospodarki Komunalnej TRZEBNICA - ERGO Spółka z o.o. z kolei w Skarszynie mieści się sanitarna oczyszczalnia ścieków.[417]
Wisznia Mała	1	W gminie Wisznia Mała znajduje się jedna oczyszczalnia ścieków zlokalizowana w miejscowości Strzeszów, zarządzana przez Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w 2022 roku zakończyła się jej rozbudowa i modernizacja w ramach projektu pn. „Rozbudowa i przebudowa oczyszczalni ścieków w Strzeszowie wraz z uporządkowaniem gospodarki wodnej w gminie Wisznia Mała”.[418]
Wrocław	1	Wrocławska Oczyszczalnia Ścieków "Janówek" – to mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia z chemicznym wspomaganiem usuwania związków fosforu. Ostatnia modernizacja oczyszczalni odbyła się w 2012 roku. Obecnie trwają prace nad rozbudową oczyszczalni, co pozwoli na bardziej efektywne oczyszczanie większej ilości ścieków.[419]
Zawonia	1	Gmina Zawonia posiada oczyszczalnię ścieków, która zlokalizowana jest w miejscowości Sucha Wielka. W 2024 roku zakończona została przebudowa i rozbudowa oczyszczalni ścieków w miejscowości Sucha Wielka dzięki któremu oczyszczalnia ścieków z typu stawowego stała się nowoczesną oczyszczalnią mechaniczno-biologiczną.
Żórawina	1	W gminie Żórawina mieści się oczyszczalnia ścieków mechaniczno-biologiczna, która przeszła modernizację i rozbudowę w latach 2007-2013. Oczyszczone ścieki, spełniające wszystkie obowiązujące normy, odprowadzane są do rzeki Ślęzy. Gmina aktualnie realizuje projekt "Budowa sieci kanalizacji sanitarnej wraz z rozbudową oczyszczalni ścieków w aglomeracji Żórawina modernizacji części mechanicznej oczyszczalni ścieków" w ramach którego realizowana jest rozbudowa części mechanicznej oczyszczalni oraz modernizacja i rozbudowa węzła przyjmowania ścieków i osadów dowożonych z terenów nieskanalizowanych na terenie Gminy Żórawina.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych udostępnianych przez jednostki WrOF na potrzeby prezentowanej analizy (stan na dzień 05.02.2025)

[414] Strategia rozwoju gminy Oława na lata 2015-2025, s 47-48
[415] https://zgksiechnice.pl (dostęp: 20.02.2025)
[416] https://zgkimsobotka.pl (dostęp: 20.02.2025)
[417] https://ergo.trzebnica.pl/ (dostęp: 20.02.2025)
[418] http://pgk.wiszniamala.pl/category/rozbudowa-i-przebudowa-oczyszczalni-sciekow-w-strzeszowie/ (dostęp: 20.02.2025)
[419] https://www.wroclaw.pl/zielony-wroclaw/rozbudowa-wroclawskiej-oczyszczalni-sciekow-janowek-wizualizacje (dostęp: 20.02.2025)

Gminy planują modernizacje, rozbudowę lub też budowę nowych oczyszczalni ścieków, co wynika bezpośrednio ze zwiększającej się liczby mieszkańców, a także z powodu niewystarczającej efektywności infrastruktury, która w wielu przypadkach była przeciążona i nie była od lat modernizowana, a zatem nie jest w stanie zaspokajać rosnących potrzeb mieszkańców WrOF.

Tabela zawiera szczegółowe informacje na temat aktualnych potrzeb gmin w zakresie modernizacji oraz budowy nowych oczyszczalni ścieków. Największe potrzeby zgłoszono we Wrocławiu. Należy zaznaczyć, że nie wszystkie gminy zgłaszały potrzeby w tym obszarze (9 gmin nie podało żadnych informacji w tym zakresie).

Tabela 195. Potrzeby jednostek WrOF w zakresie modernizacji lub budowy oczyszczalni ścieków

Jednostka terytorialna	Opis potrzeb
Czernica	• budowa oczyszczalni ścieków
Długołęka	• budowa Trzeciej Oczyszczalni Ścieków w Piecowicach; • oczyszczalnia ścieków w Mirkowie: instalacja drugiego punktu zlewczego, budowa nowego systemu odwadniania, instalacja nowego transformatora; • oczyszczalnia ścieków w Borowej: modernizacja systemu monitorowania SCADA; • instalacja urządzeń do przedmuchów rurociągów tłocznych; • zakup gruntów pod przepompownie ścieków w Kiełczowie.
Dobroszyce	• przebudowa i rozbudowa oczyszczalni ścieków w m. Dobrzeń.
Jelcz-Laskowice	• wprowadzenie cyfryzacji obiegu nieczystości płynnych w gminie na terenach nieskanalizowanych – gmina – obywatele – oczyszczalnia ścieków, stacje zlewne
Kąty Wrocławskie	• rozbudowa oczyszczalni ścieków do wydajności 6000 m3/d wraz z modernizacją gospodarki osadowej oraz montażem instalacji fotowoltaicznej o mocy 130kW; • budowa instalacji biogazu w celu produkcji energii elektrycznej i ciepła na terenie oczyszczalni ścieków w Jurczycach.
Kobierzyce	• budowa instalacji do odbioru i utylizacji osadów usuwanych z kanalizacji sanitarnej
Miękinia	• budowa oczyszczalni ścieków
Oborniki Śląskie	• przebudowa Oczyszczalni Ścieków na terenie gminy Oborniki Śląskie; • modernizacja części mechanicznej Terenu A - stacja zlewcza oraz Terenu B – blok technologiczny, oczyszczalni ścieków przy ul. Grunwaldzkiej oraz przystosowanie obiektu i umożliwienie odbioru osadów z przydomowych oczyszczalni ścieków; • budowa nowej oczyszczalni ścieków dla miejscowości Pęgów i Zajączków, a dla pozostałych miejscowości mniejszych kontenerowych oczyszczalni.
Oleśnica (miasto)	-
Oleśnica (gmina)	-
Oława (miasto)	• rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków, w tym modernizacja systemu napowietrzania zbiornika biologicznego wraz z przebudową systemu dystrybucji powietrza i wymianą energochłonnych dmuchaw
Oława (gmina)	• modernizacja oczyszczalni ścieków w Oleśnicy Małej; • rozbudowa obecnej oczyszczalni ścieków w Stanowicach w perspektywie około 10 lat.
Siechnice	• modernizacja oczyszczalni ścieków przy ul. Zachodniej m.in. poprzez zwiększenie przepustowości oczyszczalni, poniesienie jakości ścieków oczyszczonych, modernizację układu zrzutu ścieków oczyszczonych do rzeki Odry oraz polepszenia bilansu energetycznego całego obiektu. Odzysk wody oczyszczonej oraz Fosfor i azotu.
Sobótka	• modernizacja oczyszczalni ścieków w Sobótce; • remont oczyszczalni ścieków w Sulistrowicach – dach oczyszczalni.
Trzebnica	• modernizacja oczyszczalni ścieków w Trzebnicy; • modernizacja oczyszczalni ścieków w Skarszynie; • modernizacja systemu zaopatrzenia w wodę Trzebnicy poprzez budowę hydroforni przy ul. Alpejskiej i ul. Okulickiego w Trzebnicy.
Wisznia Mała	-

Jednostka terytorialna	Opis potrzeb
Wrocław	• budowa systemu kontroli jakości i ilości ścieków, w tym ścieków przemysłowych w celu poprawy zarządzania siecią kanalizacyjną oraz eliminacji zdarzeń zaburzających proces technologiczny na oczyszczalni ścieków; • rozbudowa i modernizacja Wrocławskiej Oczyszczalni Ścieków; • wdrożenie procesu kofermentacji na Wrocławskiej Oczyszczalni Ścieków w celu zwiększenia produkcji energii elektrycznej i ciepła z OZE. Przedsięwzięcie będzie polegało na budowie na terenie Wrocławskiej Oczyszczalni Ścieków obiektu do przygotowania dodatkowego wsadu do procesu kofermentacji w komorach fermentacyjnych (WKF) wraz ze zbiornikami i infrastrukturą towarzyszącą. Przedsięwzięcie obejmie, również rozbudowę istniejącej na Wrocławskiej Oczyszczalni Ścieków instalacji biogazowej (w tym wymianę zbiornika gazu na większy). Realizacja przedsięwzięcia pozwoli na zwiększenie samowystarczalności energetycznej oczyszczalni ścieków, dzięki zwiększeniu produkcji biogazu wykorzystywanego na potrzeby pracy oczyszczalni, a tym samym zmniejszenie zapotrzebowania na gaz ziemny oraz energię elektryczną pozyskiwaną ze źródeł zewnętrznych; • budowa instalacji termicznego unieszkodliwiania komunalnych osadów ściekowych dla Wrocławskiej Oczyszczalni Ścieków.
Zawonia	• budowa kontenerowej oczyszczalni ścieków w Czeszowie.
Żórawina	• rozbudowa oczyszczalni ścieków w Żórawinie w ramach Etapu II' i III", które mają objąć przebudowę i rozbudowę części biologicznej oczyszczalni oraz szeroko rozumianą gospodarkę osadową. • w ramach dostosowywania Oczyszczalni do przekształcenia w Zakład odzysku surowców oraz w celu dostosowywania rozwiązań i układów do wymagań nowej dyrektywy ściekowej, do 2050 roku założono następujące działania inwestycyjne w ramach kolejnych etapów rozbudowy oczyszczalni: - IV stopień odnowy wody w zakresie filtracji końcowej ścieków oraz dezynfekcja i sorpcja ścieków oczyszczonych (usuwanie mikrozanieczyszczeń w tym mikro plastiku oraz dezynfekcja pod kątem bakterii i wirusów w tym sars-cov-2. - Instalacja do przyjęcia i pasteryzacji zewnętrznych odpadów do procesu fermentacji wraz z odzyskiem fosforu z ciągu bocznego i usuwanie azotu w ciągu bocznym w procesie deamonifikacji. - Budowa farmy fotowoltaicznej o mocy co najmniej 0,25 MWp. - Końcowe zagospodarowanie osadów z wykorzystaniem suszarni hybrydowej (słonecznej wspomaganej pompami ciepła i panelami fotowoltaicznymi). Po rozbudowie zakładane jest wykorzystanie osadów jako pełnowartościowego nawozu oraz alternatywne wykorzystanie jako biopaliwo. - po osiągnięciu nominalnej przepustowości w ramach realizacji etapu II' i II", zostanie wykonana dalsza rozbudowa oczyszczalni do przepustowości maksymalnej do 62 000 RLM.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych udostępnianych przez jednostki WrOF na potrzeby prezentowanej analizy (stan na dzień 05.02.2025)

Na terenie WrOF utworzonych zostało 15 aglomeracji ściekowych. Celem ich tworzenia jest efektywne zarządzanie gospodarką wodno-ściekową obszarów, a także ochrona środowiska naturalnego, poprawa warunków sanitarnych oraz dostosowanie do wymogów unijnych (Dyrektywy Rady 91/271/EWG dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych), krajowych (Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych (KPOŚK)).

Głównymi celami KPOŚK są:

- Modernizacja infrastruktury: Rozbudowa i modernizacja istniejących systemów kanalizacyjnych oraz oczyszczalni ścieków, aby spełniały współczesne standardy.

- Poprawa jakości wód: Zapewnienie, aby ścieki komunalne były odpowiednio zbierane, oczyszczane i odprowadzane, co ma zapobiegać zanieczyszczaniu rzek, jezior i innych zbiorników wodnych.
- Ochrona środowiska: Zmniejszenie negatywnego wpływu ścieków komunalnych na środowisko naturalne, w szczególności na wody powierzchniowe i podziemne.
- Dostosowanie do wymogów unijnych: Wdrożenie przepisów Dyrektywy Ściekowej, która wymaga, aby aglomeracje powyżej określonej liczby mieszkańców posiadały skuteczne systemy oczyszczania ścieków.

Za koordynację wdrażania KPOŚK i monitorowanie postępów odpowiada Ministerstwo Infrastruktury. Na poziomie krajowym realizację programu nadzorują Wody Polskie. Natomiast gminy i miasta są odpowiedzialne za budowę, modernizację i utrzymanie systemów kanalizacyjnych oraz oczyszczalni ścieków na swoim terenie.

Kluczowymi elementami KPOŚK są:

- Aglomeracje: KPOŚK identyfikuje tzw. aglomeracje, czyli obszary, na których gęstość zaludnienia lub działalność gospodarcza wymagają zorganizowanego systemu zbierania i oczyszczania ścieków. Każda z gmin WrOF należy do aglomeracji ściekowej.
- Wymagania techniczne: Określa standardy techniczne dla systemów kanalizacyjnych i oczyszczalni ścieków, w tym wymagania dotyczące efektywności usuwania zanieczyszczeń.
- Harmonogram działań: KPOŚK zawiera harmonogram inwestycji, które muszą zostać zrealizowane, aby osiągnąć cele programu.
- Finansowanie: Program wskazuje źródła finansowania inwestycji, w tym fundusze unijne, krajowe środki publiczne oraz prywatne inwestycje.

Tabela 196. Aglomeracje ściekowe na obszarze WrOF

Nazwa aglomeracji ściekowej	Nazwy gmin w aglomeracji	Uchwała	Równoważna liczba mieszkańców zgodnie z uchwałą
Wrocław	Wrocław, Czernica, Kobierzyce, Miękinia, Siechnice, Wisznia Mała	Uchwała nr LXXX/2097/24 Rady Miejskiej Wrocławia z dnia 18 kwietnia 2024 r. zmieniająca uchwałę nr XXXI/794/20 Rady Miejskiej Wrocławia w sprawie wyznaczenia obszaru i granic Aglomeracji Wrocław na potrzeby Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych	1 077 849
Długołęka	Długołęka	Uchwała nr XIII/140/19 Rady Gminy Długołęka z dnia 30 października 2019 r. w sprawie wyznaczenia Aglomeracji Długołęka	33 701
Dobroszyce	Dobroszyce	UCHWAŁA NR LVIII-479/2023 RADY GMINY DOBROSZYCE z dnia 28 grudnia 2023 r. (DZ. URZ. WOJ. 2024.161) RLM 5016	4 786
Jelcz-Laskowice	Jelcz-Laskowice	Uchwała nr XXIX.252.2020 Rady Miejskiej w Jelczu - Laskowicach z dnia 30 grudnia 2020 r. w sprawie wyznaczenia obszaru, wielkości i granic Aglomeracji Jelcz - Laskowice	30 364

Nazwa aglomeracji ściekowej	Nazwy gmin w aglomeracji	Uchwała	Równoważna liczba mieszkańców zgodnie z uchwałą
Kąty Wrocławskie	Kąty Wrocławskie	Uchwała nr XXX/445/20 Rady Miejskiej w Kątach Wrocławskich z dnia 30 grudnia 2020 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Kąty Wrocławskie	20 461
Kobierzyce	Kobierzyce	Uchwała nr XXV/498/2020 Rady Gminy Kobierzyce z dnia 18 grudnia 2020 r. w sprawie wyznaczenia aglomeracji Kobierzyce	5 406
Oborniki Śląskie	Oborniki Śląskie	Uchwała nr XXXI/259/21 Rady Miejskiej w Obornikach Śląskich z dnia 25 lutego 2021 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Oborniki Śląskie	10 030
Oleśnica	Oleśnica Miasto	Uchwała nr XXIV/271/2020 Rady Miasta Oleśnicy z dnia 30 grudnia 2020 r. w sprawie wyznaczenia aglomeracji Oleśnica	39 728
Oława	Gmina Miasto Oława, Gmina Oława	Uchwała nr XXXI/194/20 Rady Miejskiej w Oławie z dnia 29 grudnia 2020 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic Aglomeracji Oława	36 136
Siechnice	Siechnice	Uchwała Rady Miejskiej w Siechnicach nr XXXVI/307/20 z dnia 30.12.2020 r.	14 689
Sobótka	Sobótka	Uchwała nr XXV/265/20 Rady Miejskiej w Sobótce z dnia 27 listopada 2020 r. w sprawie wyznaczenia obszaru, wielkości i granic Aglomeracji Sobótka	10 489
Trzebnica	Trzebnica	Uchwała nr XXII/249/20 Rady Miejskiej w Trzebnicy z dnia 30 grudnia 2020 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Trzebnica	15 694
Wisznia Mała	Wisznia Mała	Uchwała nr VIII/XXVI/278/20 Rady Gminy Wisznia Mała z dnia 30 listopada 2020 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Wisznia Mała na potrzeby Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych	3 300
Zawonia	Zawonia	Uchwała nr XXIV/153/2020 Rady Gminy Zawonia z dnia 17 grudnia 2020 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Zawonia	2 022
Żórawina	Żórawina	Uchwała nr XXII/187/20 Rady Gminy Żórawina z dnia 29 grudnia 2020 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Żórawina	7 392

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Państwowego Gospodarstw Wodnego Wody Polskie (stan na dzień 05.02.2025)

Rozwój i modernizacja gospodarki wodno-ściekowej na terenie WrOF jest jednym z problemów, który mieszkańcy tego obszaru wskazują jako priorytetowy do rozwiązania.[420] Zmieniająca się struktura demograficzna wymaga rozbudowy i modernizacji zarówno sieci wodociągowych, jak i kanalizacyjnych, a także oczyszczalni ścieków. Gospodarka wodno-ściekowa powinna współpracować z systemem zarządzania odpadami, aby zminimalizować wpływ na środowisko, np. poprzez odpowiednie oczyszczanie wód deszczowych i minimalizowanie ich zanieczyszczeń.[421]

3.4.4. Infrastruktura służąca retencji wodnej

Stan kanalizacji deszczowej w gminach WrOF jest zróżnicowany na co wpływają czynniki takie jak: dynamiczny proces urbanizacji, zmiany klimatyczne oraz uwarunkowania przestrzenne. Na obszarze całego WrOF istotnym problemem jest zły stan infrastruktury kanalizacyjnej, w wielu przypadkach niedostosowanej do współczesnych standardów gospodarki wodnej. Wiele systemów, szczególnie w

[420] Raport z badań ilościowych przeprowadzonych w ramach diagnozy WrOF, IB IPC 2025
[421] Raport z badań jakościowych przeprowadzonych w ramach diagnozy WrOF, IB IPC 2025

starszych częściach gmin i miast, wymaga kompleksowej przebudowy, obejmującej zarówno wymianę przewodów, jak i zastosowanie nowoczesnych rozwiązań technicznych pozwalających na efektywniejsze zarządzanie wodami opadowymi.

Wrocław jako centralna jednostka obszaru funkcjonalnego dysponuje rozbudowanym, lecz w wielu miejscach przestarzałym systemem kanalizacji deszczowej, który wymaga stopniowej modernizacji. Problemem pozostaje niepełny rozdział kanalizacji ogólnospławnej i deszczowej, co prowadzi do przeciążeń systemu w czasie intensywnych opadów, skutkujących przelewami burzowymi i wprowadzaniem nieoczyszczonych ścieków do odbiorników wodnych.

Jednym z ważniejszych wyzwań Wrocławia w obszarze infrastruktury służącej retencji wodnej jest uporządkowanie zlewni problemowych Ługowina, Kasina, Brochówka+Zielona na terenie miasta. Jest to strategiczny cel w zakresie zarządzania wodami opadowymi i roztopowymi w obrębie Wrocławia, obejmuje zarówno aspekty inżynieryjne, jak i administracyjne, koncentrując się na optymalizacji zarządzania zlewniami, poprawie efektywności istniejących systemów odwodnienia oraz minimalizacji ryzyka podtopień w krytycznych obszarach. Wskazane trzy zlewnie zostały uznane za krytyczne ze względu na powtarzające się problemy hydrologiczne, w tym zatory w sieci kanalizacyjnej, brak odpowiednich systemów retencji i wzrastające ryzyko podtopień.

Istotnym elementem jest opracowanie wariantów działań naprawczych i projektów inwestycyjnych oraz zapewnienie ich finansowania. Zlewnie Ługowina, Kasina i Brochówka+Zielona charakteryzują się wysoką podatnością na lokalne podtopienia i przeciążenia sieci kanalizacyjnych, co wynika zarówno z ukształtowania terenu, jak i stopnia urbanizacji. Wprowadzenie nowych standardów zarządzania i monitoringu ma na celu zwiększenie zdolności retencyjnych oraz poprawę przepustowości systemu.[422]

W otaczających Wrocław gminach sytuacja jest różnorodna. W niektórych jednostkach, takich jak Siechnice, Jelcz-Laskowice czy Oleśnica, istnieje względnie dobrze rozwinięta infrastruktura kanalizacyjna, choć w wielu przypadkach wymaga ona modernizacji i dostosowania do wzrastających obciążeń hydraulicznych wynikających ze zwiększonych opadów oraz rozwoju terenów zurbanizowanych. Gminy o intensywnym tempie rozbudowy, w tym Kobierzyce, Długołęka i Miękinia, borykają się z problemem niewystarczającej przepustowości istniejących sieci oraz koniecznością ich rozbudowy na nowo powstających obszarach inwestycyjnych. W wielu z tych miejsc obserwuje się także rosnącą konieczność integrowania systemów kanalizacji

[422] Strategia Gospodarowania Wodami Opadowymi i Roztopowymi dla Miasta Wrocławia, s. 64-65

deszczowej z infrastrukturą retencyjną, co jest niezbędne do ograniczenia ryzyka podtopień i skuteczniejszego zarządzania wodami opadowymi.

Gminy o niższym stopniu zurbanizowania, takie jak Wisznia Mała, Kąty Wrocławskie, Trzebnica czy Zawonia, cechują się znacznymi brakami w zakresie rozbudowanej sieci kanalizacji deszczowej. W wielu przypadkach system opiera się na rowach melioracyjnych, które nie są dostatecznie utrzymywane, co prowadzi do ich niedrożności i utraty funkcji retencyjnych. W miejscowościach tych pojawia się także problem niekontrolowanego spływu wód opadowych, często bez odpowiedniej infrastruktury retencyjnej, co skutkuje wzrostem zagrożenia podtopieniami oraz degradacją lokalnych zasobów wodnych.

Gminy WrOF korzystają z licznych projektów, dofinansowań w celu jej rozbudowy, jednak liczne zgłaszane potrzeby jej modernizacji i przebudowy wskazują na konieczność podejmowania dalszych działań w tym zakresie. Diagnoza stanu kanalizacji deszczowej w jednostkach WrOF oraz zgłaszane przez poszczególne gminy potrzeby jednoznacznie wskazuje na konieczność intensyfikacji działań modernizacyjnych.

W poniższej tabeli zaprezentowano dane na temat stanu i potrzeb dotyczących modernizacji i rozbudowy kanalizacji deszczowej oraz urządzeń melioracyjnych w miastach i gminach WrOF.

Tabela 197. Stan i potrzeby w zakresie modernizacji i rozbudowy kanalizacji deszczowej oraz urządzeń melioracyjnych w jednostkach WrOF

Jednostka terytorialna	Opis stanu/potrzeb
Czernica	• Głównym wyzwaniem rozwojowym jest inwentaryzacja istniejących odcinków sieci kanalizacji deszczowej w celu uregulowania sytuacji formalno-prawnej i opracowania planu konserwacji i rozwoju sieci kanalizacji deszczowej, a także wykonanie na terenie gminy kanalizacji deszczowej.[423] • Zaplanowane są działania dotyczące modernizacji 6 zbiorników retencyjnych w 5 miejscowościach: Chrząstawa Mała (1 zbiornik), Jeszkowice (1 zbiornik), Chrząstawa Wielka (2 zbiorniki), Dobrzykowice (1 zbiornik), Wojnowice (1 zbiornik).[424] • Problemem na terenie gminy są wody opadowe i roztopowe, co związane jest z występowaniem zwartej zabudowy oraz z małą ilością odsłoniętej gleby. Konieczne jest zbieranie i retencjonowanie tych wód bez szkody dla terenów zurbanizowanych i upraw.[425] • Obecnie prowadzone są także działania celem poprawy małej retencji na terenach wiejskich poprzez modernizację istniejących zbiorników wodnych. • Zbiorniki wodne na terenie gminy to: jezioro Bajkał - obszar około 35 - 40 ha, połączony z Odrą, przez co jakość wód w zbiorniku jest pozaklasowa, stawy rybne w Chrząstawie Wielkiej - Zielonka obszar około 10,5 ha, stawy rekreacyjne - Piaskop, powierzchnia około 7 ha.[426]
Długołęka	• Planowane są działania związane z rozbudową sieci kanalizacji sanitarnej i deszczowej, a także z rozwojem systemu małej retencji wodnej w regionie (budowa

[423] Strategia z elementami planowania rozwoju lokalnego Gminy Czernica na lata 2014-2025
[424] https://czernica.pl (dostęp: 14.03.2025)
[425] Program Ochrony Środowiska dla Gminy Czernica na lata 2022-2025 z perspektywą na lata 2026-2029, s. 86
[426] Program Ochrony Środowiska dla Gminy Czernica na lata 2022-2025 z perspektywą na lata 2026-2029, s. 72

Jednostka terytorialna	Opis stanu/potrzeb
	nowych oraz odtworzenie i poprawa stanu technicznego i skuteczności istniejących zbiorników małej retencji).[427] • Prowadzone są inwestycje (np. budowa kanalizacji deszczowej w ul. Zielonej i części ul. Kwiatowej w miejscowości Kiełczów), a wartość inwestycji w elementy melioracji, małej retencji oraz zbiorniki przeciwpożarowe na terenie gminy wyniosła 486,8 tys. zł (rok 2023; rok 2022: 645,7 tys. zł). • Łączna powierzchnia zbiorników wodnych na terenie gminy Długołęka to 386,44 ha. • Długość sieci kanalizacji sanitarnej i deszczowej na terenie gminy Długołęka (km) w roku 2023 wynosiła 13,9 km (6,75 km w roku 2022).[428] • Dalsze potrzeby gminy związane są z dostosowaniem istniejących separatorów substancji ropopochodnych do zwiększonych ilości zrzucanych wód opadowych oraz konserwacją i przebudową odbiorników końcowych dla wód opadowych. • Istotną rolę w infrastrukturze retencji wodnej w gminie stanowią stawy, zlokalizowane w miejscowościach: Borowa, Długołęka, Szczodre, Pruszowicach.
Dobroszyce	• Utrzymanie oraz zwiększenie istniejącej zdolności retencyjnej zlewni w regionie wodnym, ma prowadzić do zahamowania wzrostu ryzyka powodziowego.[429] • Aktualne potrzeby w zakresie modernizacji i rozbudowy kanalizacji deszczowej dotyczą nowopowstających dróg planowanych do przebudowy na terenach objętych miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego (miejscowości: Nowica, Sadków, Nowosiedlice, Miodary). • Na terenie gminy zlokalizowane są dwa stawy retencyjne, w miejscowości Dobroszyce oraz w Strzelcach. Są to prywatne stawy hodowlane. Przepływają tutaj także rzeki: Sąsiecznica, Dobra oraz Potok Boguszycki, które wraz z siecią rowów melioracyjnych wpływają na gospodarkę wodną regionu.
Jelcz-Laskowice	• Aktualne potrzeby gminy koncentrują się wokół modernizacji sieci kanalizacyjnej (deszczowej) na terenie gminy oraz rozwoju infrastruktury wodno-melioracyjnej.[430] • Funkcje retencyjne w gminie pełnią stawy: Pierwszy Staw Jelczański oraz Drugi i Trzeci Staw Jelczański.
Kąty Wrocławskie	• Kanalizacja deszczowa w gminie funkcjonuje, tylko w niektórych miejscach. W poszczególnych wsiach istnieją jedynie odcinki kanalizacji deszczowej, odprowadzającej wody opadowe do cieków powierzchniowych i rowów melioracyjnych.[431] • Aktualne potrzeby dotyczą przede wszystkim: zagospodarowania wód opadowych i roztopowych w pasach drogowych dróg na osiedlu Leśnym w Smolcu; zagospodarowania wód opadowych przy nowo budowanych drogach na terenie gminy; zagospodarowania wód opadowych na osiedlu nr 5 w Kątach Wrocławskich. • Funkcje retencyjne w gminie pełnią następujące zbiorniki wodne: Jezioro Mietkowskie, Bystrzyca i Strzegomka, występują liczne starorzecza i mniejsze zbiorniki wodne, które zwiększają pojemność retencyjną terenu oraz stawy w obrębie wsi.
Kobierzyce	• Aktualne potrzeby gminy dotyczą budowy, rozbudowy i modernizacji sieci kanalizacji deszczowej w szczególności na drogach osiedlowych, a także zwiększenie retencji wód, w tym zatrzymanie spływu wód opadowych z terenów aktywności gospodarczej, usługowej i skoncentrowanej zabudowy mieszkaniowej. Uszczelnianie trenów naturalnych i brak sprawnego systemu retencyjno-infiltracyjnego, może prowadzić do podtapiania posesji oraz niedoborów wody gruntowej. • Zagrożeniem jest także susza – przeciwdziałać jej mają takie działania jak: zwiększenie retencji leśnej, zwiększenie retencji na obszarach rolniczych, zmiana reguł sterowania urządzeniami wodnymi retencjonującymi wodę w sposób umożliwiający wykorzystanie wody do nawodnień[432].

[427] Strategia Zrównoważonego Rozwoju Gminy Długołęka na lata 2021-2030, s. 74
[428] Raport o stanie gminy Długołęka za 2023 rok, s. 56
[429] Program Ochrony Środowiska dla Gminy Dobroszyce na lata 2020-2023 z perspektywą do roku 2027, s.118
[430] Program Ochrony Środowiska dla Gminy Jelcz-Laskowice na lata 2020-2023 z perspektywą do roku 2027, s. 181
[431] Program Ochrony Środowiska dla Gminy Kąty Wrocławskie na lata 2022-2026 z perspektywą do roku 2030, s. 63
[432] Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska Gminy Kobierzyce na lata 2022-2025, s.88-102

Jednostka terytorialna	Opis stanu/potrzeb
	• Funkcje retencyjne w gminie pełnią następujące zbiorniki wodne: Staw w Kobierzycach, stawy w miejscowościach takich jak Budziszów, Damianowice, Małuszów, Tyniec nad Ślężą, Tyniec Mały, Solna i Szczepankowice.
Miękinia	• Na terenie gminy zlokalizowanych jest 15 zbiorników retencyjnych stanowiących własność gminy. Łączna powierzchnia zbiorników retencyjnych na terenie gminy Miękinia wynosi 23 370 m^2. Całkowita pojemność zbiorników wynosiła natomiast 42 330 m^3 (w tym pojemność użytkowa: 29 180 m^3). • Gmina Miękinia zagrożona jest zarówno suszą, jak i powodzią. Dlatego też priorytetowo należy traktować inicjatywy zmierzające do zwiększenia retencji wody na terenie gminy, np. poprzez przechwytywanie i zatrzymanie deszczówki przez mieszkańców i podmioty gospodarcze, zmniejszanie powierzchni nieprzepuszczalnych oraz wdrażanie systemów zagospodarowania wód opadowych. • Konieczna jest rozbudowa sieci kanalizacji deszczowej oraz utrzymywanie w dobrym stanie infrastruktury wodnej.[433] • W gminie prowadzone są liczne działania mające na celu budowę systemów odwodnieniowych dróg gminnych. • Funkcje retencyjne w gminie pełnią następujące zbiorniki wodne: Staw w Miękini, Zbiornik w Lenartowicach.
Oborniki Śląskie	• W gminie istnieją niewielkie zbiorniki, często o historycznym pochodzeniu (np. dawne stawy młyńskie). Przykładem może być kompleks stawów w okolicach miejscowości Wilczyn lub Uraz, wykorzystywanych do celów rekreacyjnych i przeciwpożarowych. Na terenie gminy występują również stawy hodowlane oraz inne zbiorniki wodne, które pełnią różne funkcje, w tym retencyjne i rekreacyjne. W dolinach rzek zachowane są naturalne obszary retencyjne, choć ich stan może wymagać renaturyzacji. • Potrzeby infrastrukturalne w gminie dotyczą podejmowania działań wzmacniających adaptacyjność do zmian klimatu oraz sprzyjających neutralności klimatycznej, w tym w zakresie rozwoju zielonej i niebieskiej infrastruktury (m.in. parków miejskich, niskiej zieleni i zadrzewień, zielonych ścian i dachów budynków, otwartych zielonych przestrzeni) oraz wsparcie małej i mikroretencji wodnej.[434]
Oleśnica (miasto)	• Aktualne potrzeby miasta w zakresie modernizacji i rozbudowy kanalizacji deszczowej dotyczą budowy kanalizacji deszczowej w ramach budowy nawierzchni drogowych oraz przebudowa kanalizacji deszczowej wraz z systemami retencji w celu usprawnienia odprowadzania wód opadowych na terenach zurbanizowanych. Miasto podejmuje działania w tym zakresie, np. przebudowa jezdni ul. Ogrodowej (wymieniono całą konstrukcję nawierzchni jezdni ul. Ogrodowej oraz uzupełniono system kanalizacji deszczowej), przebudowa ul. Mokrej od ul. Jastrzębiej do ul. Wiejskiej na odcinku od ul. Jastrzębiej do ul. Wiejskiej (wykonano m.in. przebudowę nawierzchni jezdni, zbudowano ciąg pieszo-rowerowy, wybudowano kanalizację deszczową). • W ramach Programu „Oleśnica zasilana naturą 2021-2025" w roku 2022 udzielono dotacji na 6 zbiorników podziemnych i 1 na zbiornik naziemny (na zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych).[435] • W Oleśnicy znajdują się stawy zlokalizowane przy ulicy Spacerowej, które pełnią funkcje rekreacyjne i retencyjne.
Oleśnica (gmina)	• Aktualne potrzeby gminy koncentrują się wokół przebudowy dróg wraz z budową kanalizacji deszczowej. W roku 2023 przeprowadzono przebudowę ulicy Bukowej na Spalicach (700 m wraz z kanalizacją deszczową, koszt to ponad 2,5 mln zł) oraz przebudowę drogi gminnej nr 102173D wraz z budową kanalizacji deszczowej w miejscowości Krzeczyn.[436] • Zwiększanie retencji wodnej, w tym realizacja zbiorników małej retencji, konieczność zaplanowania działań związanych z rozwojem sieci kanalizacji deszczowej, to zadania niezbędne ze względu na postępujące zmiany klimatu.[437]

[433] Strategia Rozwoju Gminy Miękinia na lata 2021-2027
[434] Strategia Rozwoju Gminy Oborniki Śląskie na lata 2023-2030, s. 124
[435] Raport o stanie Gminy Miasta Oleśnica za 2023 rok, s. 33-34
[436] Raport o stanie Gminy Oleśnica za 2023 rok, s. 40
[437] Program Ochrony Środowiska dla Gminy Oleśnica na lata 2022-2025, s. 110

Jednostka terytorialna	Opis stanu/potrzeb
	• W ramach „Projektu Małej Retencji Nizinnej na terenie Nadleśnictwa Oleśnica Śląska" zrealizowano 31 obiektów retencyjnych, zdolnych do retencjonowania prawie 63 tys. m³ wody. Inwestycje te mają na celu poprawę bilansu wodnego w lasach oraz zwiększenie bioróżnorodności.
Oława (miasto)	• Siecią kanalizacji deszczowej w mieście zarządza Zakład Wodociągów i Kanalizacji Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. Spółka utrzymuje w pełnej sprawności technicznej przepompownie wód opadowych, wyloty wód opadowych do rzek, oczyszcza, konserwuje, naprawia wpusty uliczne oraz studnie rewizyjne i uzgadnia warunki techniczne przyłączenia do kanalizacji deszczowej. W roku 2023 wykonano 92,6 mb kanalizacji deszczowej.[438]
Oława (gmina)	Aktualnie najpilniejsze potrzeby gminy Oława to: • budowa nowych sieci kanalizacji deszczowej – w miejscowościach na terenie gminy o rosnącej urbanizacji, np. Stanowice, Marcinkowice, Godzikowice, Bystrzyca; • rozbudowa systemów zbiorników retencyjnych i infiltracyjnych – Zwiększający się poziom wód gruntowych i zmieniające się warunki klimatyczne prowadzą do nadmiernego obciążenia istniejących systemów kanalizacyjnych. W tym kontekście potrzeba inwestycji w budowę zbiorników retencyjnych, np. w Godzikowicach na terenie Strefy Przemysłowej; • modernizacja przepustowości systemów – w obszarach, gdzie istniejąca infrastruktura jest niewystarczająca, konieczne jest zwiększenie przepustowości kanałów deszczowych oraz budowa nowych odcinków głownie w miejscowości Stanowice, które pomogą odprowadzać większe ilości wód opadowych w przypadku intensywnych opadów. • rewitalizacja i naprawa starych sieci kanalizacyjnych – W starszych częściach gminy, zwłaszcza w historycznych centrach wsi takich jak: Owczary, Zabardowice, Niemil, Marszowice. • Na terenie gminy Oława funkcjonują stawy rybne, które pełnią funkcję retencyjną, magazynując wody opadowe i gruntowe. W zasobach Nadzoru Wodnego w Oławie znajdują się urządzenia infrastruktury wodnej służące zwiększeniu retencji wodnej, takie jak jaz zasuwowy Hanna na rzece Smortawa.
Siechnice	• Istniejąca infrastruktura retencyjna i melioracyjna w gminie Siechnice jest przestarzała i wymaga pilnych inwestycji. • W północno-zachodniej części gminy (Żerniki Wrocławskie – Iwiny) istnieje potrzeba budowy zbiorników retencyjnych, które mogłyby efektywnie magazynować wody opadowe i ograniczać ryzyko podtopień. • obszar gminy Siechnice posiada bardzo skomplikowaną sieć hydrograficzną. Przez teren gminy przepływają cieki podstawowe: Odra, Oława, Zielona, Miłoszowska Struga, Kuna, Katarzynka, Brochówka. Obszar zlewni rzecznych pocięty jest gęstą siecią urządzeń melioracyjnych, w tym około 180 km rowów melioracyjnych stanowiących, również otwartą kanalizację deszczową w rejonach zabudowanych. • Wybudowany został zbiornik retencyjny wielofunkcyjny w Smardzowie (zlewnia strugi Brochówka). • Na terenie miasta Siechnice większość dróg posiada kanalizację deszczową. Kwestia podtopień związanych z powodziami chwilowymi wzdłuż dróg występuje okresowo na terenie głównych ulic. • Gmina jest terenem silnie zurbanizowanym z dynamicznie wzrastającą liczbą ludności będącej w stanie ciągłego zagrożenia występowaniem regularnych niepożądanych zjawisk ekstremalnych związanych z powodziami i podtopieniami - mającymi miejsce w wyniku intensywnych lub długotrwałych opadów deszczu.[439]
Sobótka	• W roku 2023 zrealizowano zadanie dotyczące budowy kanalizacji deszczowej w Mirosławicach, Michałowicach i Sobótce. Występowanie ulewnych deszczy na obszarach wysoce uszczelnionych zwiększa zagrożenie wystąpienia powodzi i podtopień. Podczas ulewnych deszczy urządzenia melioracyjne, takie jak kanały oraz licznie występujące stawy mogą jednak nie nadążyć z odbiorem wody i może dojść do

[438] Raport o stanie Gminy Miasta Oława za 2023 rok, s. 91
[439] Miejski Plan Adaptacji do zmian klimatu dla Miasta Siechnice do roku 2030, s. 19

Jednostka terytorialna	Opis stanu/potrzeb
	lokalnych podtopień. Konieczna w związku z tym jest stała kontrola drożności urządzeń melioracyjnych, wykaszanie rowów, usuwanie powalonych drzew i gałęzi itp.[440] • W miejscowości Sulistrowice znajduje się zbiornik retencyjny, który pełni funkcje związane z magazynowaniem wód opadowych oraz rekreacją.
Trzebnica	• Do urządzeń melioracji wodnych na terenie gminy Trzebnica należą: rowy wraz z budowlami związanymi z nimi funkcjonalnie, drenowanie, jak również zbiorniki małej retencji. Łączna długość rowów na terenie całej gminy wynosi 684,56 km. Melioracje wodne, oprócz sieci rowów melioracyjnych, uzupełniają także stawy i zbiorniki małej retencji. Są one zazwyczaj położone na gruntach prywatnych przy zabudowaniach lub w terenie rolnym. Ich łączna powierzchnia wynosi 172,11 ha. • W celu zwiększenia retencji wodnej obszaru gminy w „Aktualizacji planu urządzeniowo-rolnego" zaproponowano odbudowę 35, obecnie zdegradowanych, zbiorników wodnych o łącznej powierzchni 6,42 ha zlokalizowanych w 16 obrębach.[441]
Wisznia Mała	• Priorytetową inwestycją Gminy Wisznia Mała jest budowa kanalizacji deszczowej w miejscowości Wysoki Kościół oraz budowa sieci kanalizacji deszczowej wraz z przebudową/budową dróg gminnych. W tym zakresie podejmowane są liczne inwestycje, np. przebudowa ul. Szkolnej w Wiszni Małej, przebudowa ul. Wiosennej w Krynicznie, przebudowa ulic Brzoskwiniowej, Stawowej, Morelowej i Wiśniowej w Ligocie Pięknej, przebudowa ul. Lipowej w Krzyżanowicach. • W „Strategii Rozwoju Gminy Wisznia Mała na lata 2021–2030" przewidziano działania mające na celu zatrzymanie wód opadowych i roztopowych w miejscu ich powstawania poprzez promocję i wsparcie dla budowy zbiorników małej retencji.
Wrocław	• System gospodarowania wodami opadowymi we Wrocławiu składa się z: sieci kanalizacji deszczowej i drenażowej wraz z urządzeniami, sieci kanalizacji ogólnospławnej wraz z urządzeniami, pompowni wód deszczowych i drenażowych, pompowni ścieków ogólnospławnych, urządzeń do retencjonowania i infiltracji wód opadowych, urządzeń małej retencji połączonych w system, systemu rowów wraz z urządzeniami, służących odprowadzaniu wód opadowych do odbiornika. • W 2023 roku długość rowów zarządzanych przez MPWiK wyniosła około 650 km. Długość sieci kanalizacji deszczowej na terenie Wrocławia eksploatowanej przez MPWiK to około 580 km. Występuje ona na osiedlach kanalizowanych współcześnie, przylegających do terenów śródmiejskich oraz na obszarach peryferyjnych. Na terenie Wrocławia funkcjonuje 18 przepompowni deszczowych eksploatowanych przez MPWiK, a także znajduje się sieć drenaży zbierających i odprowadzających wody gruntowe w celu lokalnego obniżenia lub ustabilizowania warunków gruntowo-wodnych. Wody drenażowe są zbierane, przepompowywane i odprowadzane do lokalnych odbiorników. Na terenie miasta zlokalizowanych było w 2023 roku, podobnie jak w roku 2022, 5 przepompowni drenażowych.[442] • Pilnym działaniem z zakresu modernizacji i rozbudowy kanalizacji deszczowej jest rozdział sieci kanalizacji deszczowej od ogólnospławnej w celu ograniczenia napływu wód opadowych do kanalizacji ogólnospławnej i zmniejszenia wielkość ścieków nieoczyszczanych odprowadzanych do rzek poprzez przelewy burzowe.
Zawonia	• Inwestycje w zakresie kanalizacji deszczowej realizowane będą w sytuacji, rozbudowy i przebudowy infrastruktury drogowej i wynikać będą z warunków technicznych i potrzeb modernizacyjnych. • Jak wynika z „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Zawonia na lata 2023-2026", nieuregulowane spływy wód deszczowych z terenów zurbanizowanych, niesprawnie działające systemy urządzeń melioracyjnych, przesięki z nieszczelnych szamb z gospodarstw położonych przy rzekach, ścieki komunalne i przemysłowe, to najważniejsze źródła zanieczyszczeń wód powierzchniowych na terenie gminy. • Funkcje retencyjne w gminie pełnią stawy leśne oraz Staw Złotowskie Młyny, który powstał w miejscu istniejących dawniej stawów z fontanną. Obecnie pełni funkcję retencyjną, spowalniając odpływ wody.

[440] Program Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Sobótka na lata 2024 – 2027 z perspektywą do 2030 roku, s. 69

[441] Aktualizacja planu urządzeniowo-rolnego Gminy Trzebnica, s. 128

[442] Raport o stanie Gminy Wrocław za 2023 rok, s. 223

Jednostka terytorialna	Opis stanu/potrzeb
Żórawina	• Obecny stan kanalizacji deszczowej wymaga przeprowadzenia inwentaryzacji, przebudowy i rozbudowy, budowy i modernizacji. Konieczne są inwestycje w zakresie czyszczenia, udrożnienia rowów melioracyjnych i cieków wodnych zlokalizowanych na terenie gminy. • W roku 2023 zakończono przebudowę zbiorników małej retencji w gminie Żórawina (projekt objął Wilczków, Galowice, Polakowice, Bratowice). • Zwiększenie retencji i bioróżnorodności w zlewni rzeki Ślęzy, optymalizacja zużycia wody w poszczególnych sektorach gospodarki, z uwzględnieniem jej retencjonowania na potrzeby rolnictwa, oraz budowa i rozbudowa zbiorników retencyjnych na terenie gminy, to niektóre z działań przewidzianych w ramach strategii gminnej.[443]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych udostępnianych przez jednostki WrOF na potrzeby prezentowanej analizy (stan na dzień 05.02.2025)

3.4.5. Podsumowanie

- WrOF cechuje się wysokim odsetkiem osób korzystających z sieci wodociągowej.
- Z kolei odsetek osób korzystających z sieci kanalizacyjnej jest nieznacznie niższy niż w przypadku sieci wodociągowej. W gminie Zawonia wynosił w 2023 roku jedynie 1,7%, co jest najniższym wynikiem spośród wszystkich gmin tworzących WrOF.
- Sieć wodociągowa oraz kanalizacyjna jest cały czas rozbudowywana. Wymaga także prac modernizacyjnych. Jednym z głównych powodów konieczności jej rozbudowy jest rozwój mieszkalnictwa, postępująca urbanizacja.
- Ze względu na postępujący proces urbanizacji ważnym aspektem jest także poszukiwanie nowych źródeł wody, ochrona terenów wodonośnych oraz modernizacja i rozwój istniejących stacji uzdatniania wody.
- Stan oczyszczalni ścieków na terenie WrOF jest zróżnicowany i zależy od stopnia urbanizacji, gęstości zaludnienia oraz poziomu rozwoju infrastruktury wodno-kanalizacyjnej w poszczególnych gminach. W obszarach silnie zurbanizowanych, takich jak Wrocław, Oleśnica czy Oława, funkcjonują duże i nowoczesne obiekty. Na obszarach podmiejskich oraz w gminach wiejskich stan infrastruktury oczyszczania ścieków jest mniej rozwinięty.
- Stan techniczny i zdolności przerobowe oczyszczalni ścieków wymagają dalszych inwestycji i modernizacji, polepszania obecnej infrastruktury.
- Kluczowym wyzwaniem jest poprawa retencji wodnej we WrOF. Zgłaszane liczne potrzeby gmin świadczą o konieczności podejmowania działań w tym zakresie. Wymagają one podejmowania zróżnicowanych działań na poziomie miejskim, wiejskim oraz regionalnym, uwzględniając zarówno retencje naturalną, jak i sztuczną.

[443] Strategia Rozwoju Gminy Żórawina na lata 2023-2030, s. 49

3.5. Gospodarka odpadami komunalnymi

3.5.1. Ilość i rodzaj zbieranych odpadów

Ilość odpadów komunalnych wytworzonych w ciągu roku we WrOF wzrosła o 15,1% w stosunku do roku 2017. Zdecydowana większość odpadów komunalnych wytworzonych w ciągu roku pochodzi z gospodarstw domowych. Na przestrzeni lat ich odsetek w ogóle wszystkich odpadów komunalnych wytworzonych w ciągu roku wzrastał: z 85,8% w 2017 roku do 93,7% w 2023. Z kolei w przypadku odpadów komunalnych z innych źródeł (usług komunalnych, handlu, małego biznesu, biur i instytucji) widoczna jest odwrotna tendencja - ich udział w ogóle wszystkich wytworzonych odpadów komunalnych spadł z 14,2% w 2017 do 6,3% w 2023 roku.

Wzrost ilości odpadów komunalnych wytworzonych w ciągu roku we WrOF w latach 2017-2023 był wyższy niż w województwie dolnośląskim o 5,0 p. proc. Również w odniesieniu do odpadów pochodzących z gospodarstw domowych wzrost był wyższy o 5,3 p. proc. Z kolei w przypadku odpadów komunalnych z innych źródeł (usług komunalnych, handlu, małego biznesu, biur i instytucji) we WrOF notowano spadek o 49,0% we wskazanym czasie, podczas gdy w województwie spadek ten wyniósł 37,1%.

Niemal w każdej gminie tworzącej WrOF obserwowany jest, na przestrzeni lat 2017-2023, wzrost ilości odpadów komunalnych wytworzonych w ciągu roku, a wyjątek stanowi jedynie miasto Oleśnica (zanotowana spadek wynoszący 7,1%). Gmina Kobierzyce wyróżnia się na tle pozostałych pod względem wzrostu ilości odpadów komunalnych ogółem, który wyniósł we wskazanym czasie aż 254,7% - jest to najwyższy wyniki spośród wszystkich analizowanych jednostek terytorialnych. Co więcej, wzrost ilości odpadów komunalnych z innych źródeł (usług komunalnych, handlu, małego biznesu, biur i instytucji) wyniósł w Kobierzycach aż 1917,0%, podczas gdy w niemal wszystkich innych gminach notowany był spadek (wyjątek stanowią jedynie gminy Miękinia i Kąty Wrocławskie).

Przyczyną wzrostu ilości wytwarzanych odpadów komunalnych jest zwiększająca się liczba mieszkańców, postępujący proces suburbanizacji oraz rozwój mieszkalnictwa.

Tabela 198. Ilość odpadów komunalnych wytworzonych w ciągu roku w latach 2017-2023 [w t] *

Jednostka terytorialna	2017	2019	2021	2023	zmiana 2017/ 2023
	ogółem				
Czernica	6 090,07	7 182,08	8 850,54	10 024,94	64,6%
Długołęka	14 091,00	15 722,80	22 098,52	20 316,41	44,2%

Jednostka terytorialna	2017	2019	2021	2023	zmiana 2017/ 2023
Dobroszyce	2 079,36	2 210,52	3 317,09	3 099,48	49,1%
Jelcz-Laskowice	9 630,60	10 265,79	11 490,74	11 487,53	19,3%
Kąty Wrocławskie	10 536,01	13 342,03	19 070,84	17 631,02	67,3%
Kobierzyce	4 295,37	8 533,91	11 560,35	15 237,00	254,7%
Miękinia	5 630,16	6 049,67	7 768,19	8 400,58	49,2%
Oborniki Śląskie	10 856,24	14 359,51	14 124,29	12 467,40	14,8%
Oleśnica (miasto)	14 257,64	14 088,47	14 379,55	13 244,31	-7,1%
Oleśnica (gmina)	2 867,77	4 862,82	6 058,90	6 236,62	117,5%
Oława (miasto)	9 590,81	10 988,68	11 545,69	12 590,64	31,3%
Oława (gmina)	4 200,54	4 846,07	8 469,42	9 014,90	114,6%
Siechnice	7 636,78	8 999,56	8 820,85	8 929,52	16,9%
Sobótka	5 112,08	5 795,82	5 941,29	5 808,76	13,6%
Trzebnica	6 412,25	8 452,30	10 249,94	10 072,55	57,1%
Wisznia Mała	3 193,76	3 556,50	5 305,56	5 310,35	66,3%
Wrocław	316 520,77	350 201,72	366 046,85	327 337,90	3,4%
Zawonia	1 194,25	1 317,78	1 689,99	1 771,42	48,3%
Żórawina	4 416,35	5 125,93	5 402,57	5 836,32	32,2%
WrOF	438 611,81	495 901,96	542 191,17	504 817,65	15,1%
woj. dolnośląskie	1 086 240,16	1 173 002,14	1 261 843,76	1 196 463,60	10,1%
	Z gospodarstw domowych				
Czernica	5 037,79	6 265,26	8 050,37	9 324,73	85,1%
Długołęka	11 898,57	14 452,79	21 248,52	19 681,25	65,4%
Dobroszyce	1 720,87	1 912,44	2 838,73	2 794,74	62,4%
Jelcz-Laskowice	7 185,29	7 309,69	9 307,36	9 321,57	29,7%
Kąty Wrocławskie	9 113,68	11 578,69	16 613,86	15 348,22	68,4%
Kobierzyce	4 225,36	8 432,33	10 920,24	13 824,91	227,2%
Miękinia	4 906,51	5 425,33	7 024,08	7 372,61	50,3%
Oborniki Śląskie	9 378,09	13 139,88	12 959,82	11 428,17	21,9%
Oleśnica (miasto)	11 070,51	11 483,57	11 892,13	10 815,81	-2,3%
Oleśnica (gmina)	2 428,31	4 795,62	5 904,94	6 014,40	147,7%
Oława (miasto)	6 432,69	8 595,99	9 529,37	10 571,24	64,3%
Oława (gmina)	3 303,04	4 232,73	7 942,28	8 274,73	150,5%
Siechnice	5 456,48	6 800,90	6 788,95	7 270,12	33,2%
Sobótka	4 502,40	4 685,45	5 360,36	5 293,95	17,6%
Trzebnica	5 355,25	7 477,00	9 283,18	9 016,27	68,4%
Wisznia Mała	2 824,92	3 213,18	4 906,13	4 704,28	66,5%
Wrocław	277 068,56	325 796,80	349 113,24	315 350,31	13,8%
Zawonia	983,23	1 186,80	1 527,99	1 635,27	66,3%
Żórawina	3 619,31	4 359,99	4 499,57	5 131,82	41,8%
WrOF	376 510,86	451 144,44	505 711,12	473 174,40	25,7%
woj. dolnośląskie	891 772,69	1 019 580,60	1 129 418,83	1 074 062,46	20,4%
	z innych źródeł (usług komunalnych, handlu, małego biznesu, biur i instytucji)				
Czernica	1 052,28	916,82	800,17	700,21	-33,5%
Długołęka	2 192,43	1 270,01	850,00	635,16	-71,0%
Dobroszyce	358,49	298,08	478,36	304,74	-15,0%
Jelcz-Laskowice	2 445,31	2 956,10	2 183,38	2 165,96	-11,4%

Jednostka terytorialna	2017	2019	2021	2023	zmiana 2017/ 2023
Kąty Wrocławskie	1 422,33	1 763,34	2 456,98	2 282,80	60,5%
Kobierzyce	70,01	101,58	640,11	1 412,09	1917,0%
Miękinia	723,65	624,34	744,11	1 027,97	42,1%
Oborniki Śląskie	1 478,15	1 219,63	1 164,47	1 039,23	-29,7%
Oleśnica (miasto)	3 187,13	2 604,90	2 487,42	2 428,50	-23,8%
Oleśnica (gmina)	439,46	67,20	153,96	222,22	-49,4%
Oława (miasto)	3 158,12	2 392,69	2 016,32	2 019,40	-36,1%
Oława (gmina)	897,50	613,34	527,14	740,17	-17,5%
Siechnice	2 180,30	2 198,66	2 031,90	1 659,40	-23,9%
Sobótka	609,68	1 110,37	580,93	514,81	-15,6%
Trzebnica	1 057,00	975,30	966,76	1 056,28	-0,1%
Wisznia Mała	368,84	343,32	399,43	606,07	64,3%
Wrocław	39 452,21	24 404,92	16 933,61	11 987,59	-69,6%
Zawonia	211,02	130,98	162,00	136,15	-35,5%
Żórawina	797,04	765,94	903,00	704,50	-11,6%
WrOF	62 100,95	44 757,52	36 480,05	31 643,25	-49,0%
woj. dolnośląskie	194 467,47	153 421,54	132 424,93	122 401,14	-37,1%

* podany zakres czasowy obejmuje lata, w których dane udostępnia GUS; przed rokiem 2017 GUS nie agregował informacji na temat ilości odpadów komunalnych zebranych w ciągu roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 17.02.2025)

Analiza danych dotyczących masy wytworzonych odpadów komunalnych przez 1mieszkańca wskazuje, że w latach 2019-2023 we WrOF odnotowano wzrost tego wskaźnika wynoszący 8,7% - w 2019 roku jeden mieszkaniec WrOF wytworzył średnio 414 kg odpadów komunalnych, a w 2023 było to już 449 kg. W tym samym okresie w województwie dolnośląskim odnotowano wzrost o 2,6%. W większości jednostek WrOF widoczny jest wzrost ilości masy wytworzonych odpadów przez 1 mieszkańca, a najwyższy wzrost dotyczy gmin podmiejskich (gminy Oława - 81,8%, oraz Kobierzyce - 55,5%), gdzie obserwuje się intensywną suburbanizację i wzrost liczby mieszkańców. Oborniki Śląskie wyróżniają się na tle innych gmin WrOF. Masa wytworzonych odpadów komunalnych przez 1 mieszkańca ma tendencję spadkową, jednak należy podkreślić, że niemal każdego roku, wyjątek stanowi 2023 rok, notowano tutaj najwyższą wartość omawianego wskaźnika.

Tabela 199. Masa wytworzonych odpadów komunalnych przez 1 mieszkańca w latach 2019-2023 [kg]*

Jednostka terytorialna	2019	2020	2021	2022	2023	zmiana 2019/2023
Czernica	447	410	413	422	428	-4,3%
Długołęka	476	491	535	506	469	-1,6%
Dobroszyce	329	319	468	438	427	29,9%
Jelcz-Laskowice	440	409	486	475	485	10,1%
Kąty Wrocławskie	535	475	660	560	589	10,0%
Kobierzyce	397	408	484	572	617	55,5%
Miękinia	364	354	388	398	396	8,8%

Jednostka terytorialna	2019	2020	2021	2022	2023	zmiana 2019/2023
Oborniki Śląskie	709	725	678	616	592	-16,5%
Oleśnica (miasto)	379	393	403	392	376	-0,7%
Oleśnica (gmina)	355	369	393	399	389	9,6%
Oława (miasto)	333	404	347	374	379	14,0%
Oława (gmina)	319	325	547	566	579	81,8%
Siechnice	402	339	313	305	301	-25,2%
Sobótka	451	450	459	408	448	-0,7%
Trzebnica	414	409	458	450	449	8,7%
Wisznia Mała	347	382	412	404	402	16,1%
Wrocław	339	362	456	472	443	30,6%
Zawonia	546	459	544	510	486	-11,0%
Żórawina	467	459	419	432	431	-7,8%
WrOF (suma)	7 857	7 777	8 695	8 548	8 540	8,7%
WrOF (średnia)	414	409	458	450	449	8,7%
woj. dolnośląskie	404	398	435	422	415	2,6%

* podany zakres czasowy obejmuje lata, w których dane udostępnia GUS; przed rokiem 2019 GUS nie agregował informacji na temat masy wytworzonych odpadów komunalnych przez 1 mieszkańca

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 17.02.2025)

Ilość odpadów zebranych selektywnie ogółem w ciągu roku w latach 2017-2023 we WrOF wzrosła o 60,0%, a w przypadku województwa dolnośląskiego jest to wzrost wynoszący 83,4%. Zdecydowaną większość odpadów zebranych selektywnie tworzą odpady pochodzące z gospodarstw domowych. W 2017 roku odsetek ten wyniósł 96,3%, natomiast w 2023 roku osiągnął wartość 95,9%.

W analizowanym okresie we WrOF obserwuje się znaczący wzrost ilości odpadów zebranych selektywnie z innych źródeł (usług komunalnych, handlu, małego biznesu, biur i instytucji), wyniósł on bowiem 78,6% i był wyższy niż dla województwa dolnośląskiego, oraz wyższy niż w przypadku odpadów zebranych selektywnie z gospodarstw domowych.

Pod względem ilości odpadów zebranych selektywnie zdecydowanie wyróżnia się gmina Kobierzyce, gdzie wzrost, na przestrzeni lat 2017-2023, wyniósł aż 24 221,2%. W niemal każdej gminie obserwuje się pozytywny trend wzrostu ilości odpadów zbieranych selektywnie, wyjątek stanowią jedynie gminy Czernica, Dobroszyce, Długołęka, Zawonia oraz Żórawina, gdzie w przypadku odpadów zebranych selektywnie z innych źródeł (usług komunalnych, handlu, małego biznesu, biur i instytucji) notowany był spadek w analizowanym czasie.

Tabela 200. Ilość odpadów zebranych selektywnie w ciągu roku w latach 2017-2023 [w t] *

Jednostka terytorialna	2017	2019	2021	2023	zmiana 2017/ 2023
	ogółem				
Czernica	1 657,35	2 598,00	4 421,00	5 663,81	241,7%
Długołęka	6 608,60	8 091,79	11 923,96	10 697,19	61,9%

Jednostka terytorialna	2017	2019	2021	2023	zmiana 2017/ 2023
Dobroszyce	573,78	704,98	904,48	1 327,08	131,3%
Jelcz-Laskowice	1 537,60	1 897,85	3 778,26	4 283,83	178,6%
Kąty Wrocławskie	2 194,43	4 438,41	5 098,00	5 750,22	162,0%
Kobierzyce	28,93	4 339,81	4 082,37	7 036,12	24221,2%
Miękinia	1 696,63	2 425,20	3 416,85	3 758,45	121,5%
Oborniki Śląskie	4 026,85	6 050,94	5 279,67	4 401,24	9,3%
Oleśnica (miasto)	4 323,79	4 929,60	5 395,70	4 643,53	7,4%
Oleśnica (gmina)	712,73	1 670,82	2 531,28	2 674,80	275,3%
Oława (miasto)	152,88	1 264,30	2 695,55	3 374,21	2107,1%
Oława (gmina)	359,20	1 139,09	6 098,06	6 050,52	1584,4%
Siechnice	651,00	1 500,60	2 188,01	2 593,60	298,4%
Sobótka	1 501,48	1 940,30	2 366,15	2 383,93	58,8%
Trzebnica	998,25	2 465,38	4 079,26	4 088,35	309,6%
Wisznia Mała	938,23	1 468,52	3 031,28	2 891,93	208,2%
Wrocław	93 233,89	111 090,30	133 750,54	120 658,37	29,4%
Zawonia	330,44	730,88	756,84	787,30	138,3%
Żórawina	862,34	1 296,21	1 332,57	2 753,06	219,3%
WrOF	122 388,40	160 042,98	203 129,83	195 817,54	60,0%
woj. dolnośląskie	243 907,06	322 641,25	452 755,04	447 352,43	83,4%
	z gospodarstw domowych				
Czernica	1 491,61	2 598,00	4 421,00	5 632,30	277,6%
Długołęka	5 912,65	8 091,79	11 923,96	10 694,41	80,9%
Dobroszyce	516,41	704,98	863,60	1 284,24	148,7%
Jelcz-Laskowice	1 435,56	1 632,85	3 566,56	3 814,61	165,7%
Kąty Wrocławskie	1 905,38	4 325,19	4 779,05	5 385,72	182,7%
Kobierzyce	28,93	4 338,23	3 593,16	5 796,61	19936,7%
Miękinia	1 668,59	2 359,34	3 378,50	3 605,46	116,1%
Oborniki Śląskie	3 935,72	5 962,96	5 197,70	4 267,51	8,4%
Oleśnica (miasto)	4 143,76	4 694,71	5 114,39	4 338,45	4,7%
Oleśnica (gmina)	699,71	1 649,62	2 477,38	2 621,50	274,7%
Oława (miasto)	152,88	1 263,94	2 692,99	3 371,94	2105,6%
Oława (gmina)	359,20	1 139,09	6 093,06	6 047,39	1583,6%
Siechnice	651,00	1 500,60	2 188,01	2 593,60	298,4%
Sobótka	1 452,42	1 701,93	2 295,34	2 306,87	58,8%
Trzebnica	833,25	2 388,50	3 821,01	3 631,37	335,8%
Wisznia Mała	924,36	1 442,00	2 920,91	2 740,06	196,4%
Wrocław	90 657,84	108 072,22	131 146,83	116 026,36	28,0%
Zawonia	297,39	730,88	756,84	787,30	164,7%
Żórawina	776,10	1 296,21	1 299,57	2 753,06	254,7%
WrOF	117 842,76	155 893,04	198 529,86	187 698,76	59,3%
woj. dolnośląskie	224 967,25	302 336,56	428 703,80	420 633,20	87,0%
	z innych źródeł (usług komunalnych, handlu, małego biznesu, biur i instytucji)				
Czernica	165,74	0,00	0,00	31,51	-81,0%
Długołęka	695,95	0,00	0,00	2,78	-99,6%
Dobroszyce	57,37	0,00	40,88	42,84	-25,3%
Jelcz-Laskowice	102,04	265,00	211,70	469,22	359,8%
Kąty Wrocławskie	289,05	113,22	318,95	364,50	26,1%

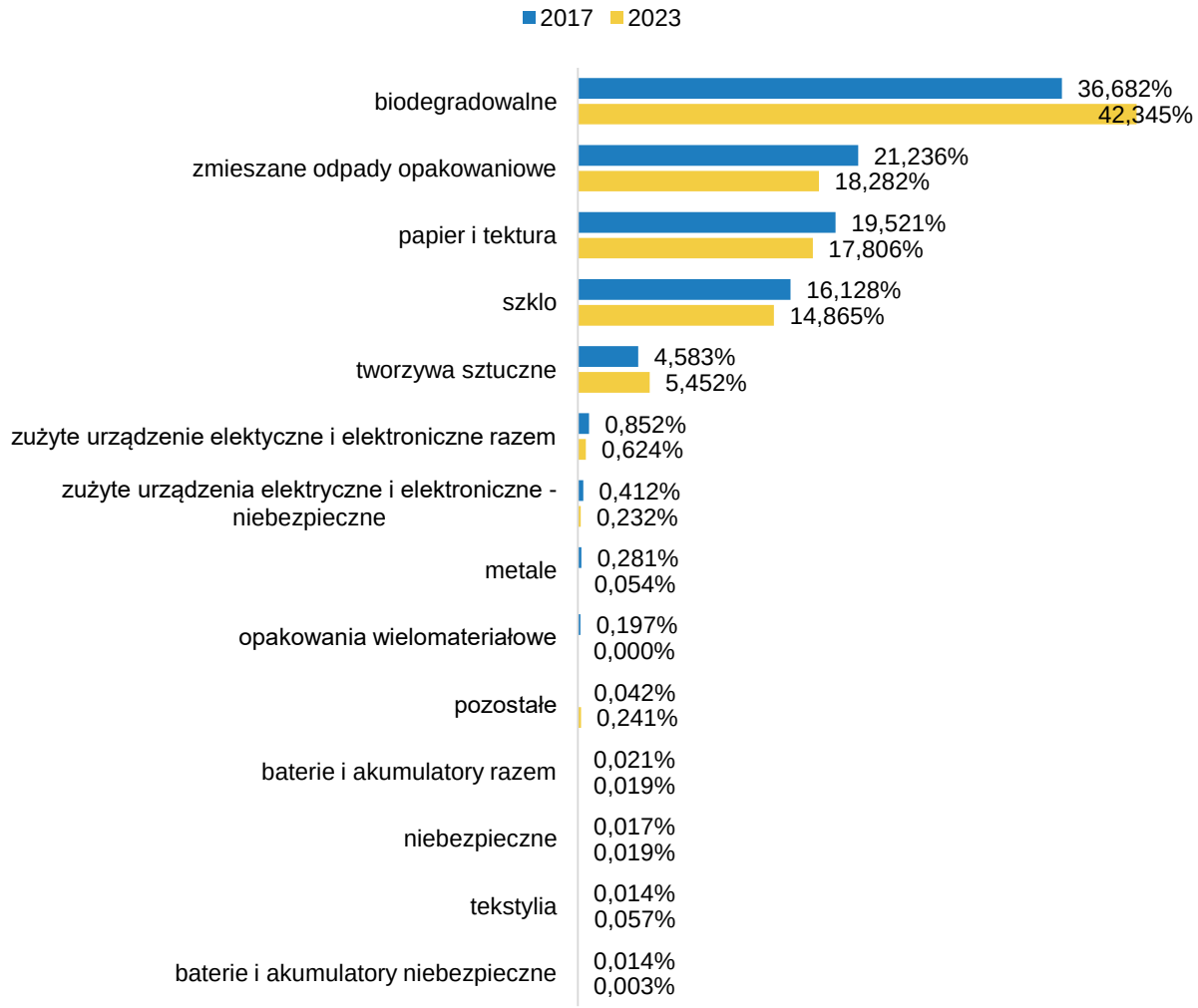
Jednostka terytorialna	2017	2019	2021	2023	zmiana 2017/ 2023
Kobierzyce	0,00	1,58	489,21	1 239,51	1 239,5%
Miękinia	28,04	65,86	38,35	152,99	445,6%
Oborniki Śląskie	91,13	87,98	81,97	133,73	46,7%
Oleśnica (miasto)	180,03	234,89	281,31	305,08	69,5%
Oleśnica (gmina)	13,02	21,20	53,90	53,30	309,4%
Oława (miasto)	0,00	0,36	2,56	2,27	2,27%
Oława (gmina)	0,00	0,00	5,00	3,13	3,13%
Siechnice	0,00	0,00	0,00	0,00	0,0%
Sobótka	49,06	238,37	70,81	77,06	57,1%
Trzebnica	165,00	76,88	258,25	456,98	177,0%
Wisznia Mała	13,87	26,52	110,37	151,87	995,0%
Wrocław	2 576,05	3 018,08	2 603,71	4 632,01	79,8%
Zawonia	33,05	0,00	0,00	0,00	-100,0%
Żórawina	86,24	0,00	33,00	0,00	-100,0%
WrOF	4 545,64	4 149,94	4 599,97	8 118,78	78,6%
woj. dolnośląskie	18 939,81	20 304,69	24 051,24	26 719,23	41,1%

* podany zakres czasowy obejmuje lata, w których dane udostępnia GUS; przed rokiem 2017 GUS nie agregował informacji na temat ilości odpadów zebranych selektywnie w ciągu roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 17.02.2025)

Dane dotyczące udziału poszczególnych rodzajów odpadów zebranych selektywnie w ciągu roku ukazują wzrost udziału frakcji biodegradowalnej z 36,68% w 2017 roku do 42,35% w 2023 roku. Pozytywnym trendem jest także spadek udziału zmieszanych odpadów opakowaniowych - z 21,24% do 18,28%, oraz zmniejszenie udziału papieru i tektury (z 19,52% do 17,81%) oraz szkła (z 16,13% do 14,87%). Wskazane prawidłowości świadczą o wzrastającej świadomości mieszkańców na temat potrzeby segregowania odpadów oraz lepszym oddzielaniu materiałów nadających się do recyklingu. Niepokojący jest trend związany ze wzrostem udziału tworzyw sztucznych (z 4,58% do 5,45%), gdyż może oznaczać większą produkcję odpadów plastikowych oraz wolniejsze tempo przejścia na rozwiązania wielorazowe.

Wykres 39. Udział poszczególnych rodzajów odpadów zebranych selektywnie w ciągu roku we WrOF w latach 2017 oraz 2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 17.02.2025)

We WrOF widoczny jest pozytywny trend wzrostowy odsetka odpadów zebranych selektywnie w relacji do ogółu odpadów. W latach od 2017 do 2023 wyniósł 20,1 p. proc. Ponadto, dla WrOF notowany był każdego roku wyższy odsetek odpadów zebranych selektywnie w relacji do ogółu odpadów niż dla całego województwa. W 2023 roku najwyższy odsetek notowany był w gminie Oława (67,1%) oraz gminie Czernica (56,5%), a najniższy w mieście Oława (26,8%).

Tabela 201. Odpady zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów w latach 2017-2023 [%]*

Jednostka terytorialna	2017	2019	2021	2023	zmiana 2017/2023
	ogółem				
Czernica	27,2	36,2	50,0	56,5	29,3
Długołęka	46,9	51,5	54,0	52,7	5,8
Dobroszyce	27,6	31,9	27,3	42,8	15,2
Jelcz-Laskowice	16,0	18,5	32,9	37,3	21,3

Jednostka terytorialna	2017	2019	2021	2023	zmiana 2017/2023
Kąty Wrocławskie	20,8	33,3	26,7	32,6	11,8
Kobierzyce	0,7	50,9	35,3	46,2	45,5
Miękinia	30,1	40,1	44,0	44,7	14,6
Oborniki Śląskie	37,1	42,1	37,4	35,3	-1,8
Oleśnica (miasto)	30,3	35,0	37,5	35,1	4,8
Oleśnica (gmina)	24,9	34,4	41,8	42,9	18,0
Oława (miasto)	1,6	11,5	23,3	26,8	25,2
Oława (gmina)	8,6	23,5	72,0	67,1	58,5
Siechnice	8,5	16,7	24,8	29,0	20,5
Sobótka	29,4	33,5	39,8	41,0	11,6
Trzebnica	15,6	29,2	39,8	40,6	25,0
Wisznia Mała	29,4	41,3	57,1	54,5	25,1
Wrocław	29,5	31,7	36,5	36,9	7,4
Zawonia	27,7	55,5	44,8	44,4	16,7
Żórawina	19,5	25,3	24,7	47,2	27,7
WrOF	22,7	33,8	39,5	42,8	20,1
woj. dolnośląskie	22,5	27,5	35,9	37,4	14,9
	z gospodarstw domowych				
Czernica	29,6	41,5	54,9	60,4	30,8
Długołęka	49,7	56,0	56,1	54,3	4,6
Dobroszyce	30,0	36,9	30,4	46,0	16,0
Jelcz-Laskowice	20,0	22,3	38,3	40,9	20,9
Kąty Wrocławskie	20,9	37,4	28,8	35,1	14,2
Kobierzyce	0,7	51,4	32,9	41,9	41,2
Miękinia	34,0	43,5	48,1	48,9	14,9
Oborniki Śląskie	42,0	45,4	40,1	37,3	-4,7
Oleśnica (miasto)	37,4	40,9	43,0	40,1	2,7
Oleśnica (gmina)	28,8	34,4	42,0	43,6	14,8
Oława (miasto)	2,4	14,7	28,3	31,9	29,5
Oława (gmina)	10,9	26,9	76,7	73,1	62,2
Siechnice	11,9	22,1	32,2	35,7	23,8
Sobótka	32,3	36,3	42,8	43,6	11,3
Trzebnica	15,6	31,9	41,2	40,3	24,7
Wisznia Mała	32,7	44,9	59,5	58,2	25,5
Wrocław	32,7	33,2	37,6	36,8	4,1
Zawonia	30,2	61,6	49,5	48,1	17,9
Żórawina	21,4	29,7	28,9	53,6	32,2
WrOF	25,4	37,4	42,7	45,8	20,3
woj. dolnośląskie	25,2	29,7	38,0	39,2	14,0
	papier i tektura, metale, szkło i tworzywa sztuczne				
Czernica	3,4	9,1	10,2	10,3	6,9
Długołęka	22,2	23,0	26,7	23,9	1,7
Dobroszyce	17,9	19,7	17,5	10,4	-7,5
Jelcz-Laskowice	5,6	4,9	6,4	6,8	1,2
Kąty Wrocławskie	11,0	15,1	12,4	14,4	3,4
Kobierzyce	0,2	9,7	20,2	11,8	11,6
Miękinia	14,6	24,7	13,9	13,6	-1,0

Jednostka terytorialna	2017	2019	2021	2023	zmiana 2017/2023
Oborniki Śląskie	5,7	10,0	11,5	14,5	8,8
Oleśnica (miasto)	12,9	15,3	17,0	14,8	1,9
Oleśnica (gmina)	18,0	19,5	19,5	18,1	0,1
Oława (miasto)	0,6	2,6	8,2	9,5	8,9
Oława (gmina)	0,7	3,0	28,7	6,8	6,1
Siechnice	2,9	3,3	23,1	29,0	26,1
Sobótka	7,8	7,3	8,6	8,9	1,1
Trzebnica	11,5	7,2	12,8	18,6	7,1
Wisznia Mała	24,2	29,1	25,1	26,9	2,7
Wrocław	9,9	12,0	13,3	12,3	2,4
Zawonia	22,5	31,6	27,0	23,0	0,5
Żórawina	2,1	6,0	5,5	8,7	6,6
WrOF	10,2	13,3	16,2	14,9	4,7
woj. dolnośląskie	8,5	9,9	13,4	12,9	4,4

* podany zakres czasowy obejmuje lata, w których dane udostępnia GUS; przed rokiem 2017 GUS nie agregował informacji na temat odpadów zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 17.02.2025)

Ilość zmieszanych odpadów ogółem we WrOF w latach 2008-2023 zmniejszyła się o 2,1%, natomiast w całym województwie dolnośląskim spadek był wyższy i wyniósł 13,6%. Odpady zmieszane z gospodarstw domowych stanowiły w 2008 roku 61,9% w ogóle wszystkich zmieszanych odpadów. Na przestrzeni lat odsetek ten wzrastał i w 2023 roku wyniósł 92,4%.

Najwyższy spadek ilości zmieszanych odpadów ogółem notowany jest dla miast: Oleśnica (30,0%), Wrocław (13,3%), Oława (8,9%), a także gminy Kobierzyce (8,7%). Z kolei największy wzrost dotyczy gmin: Dobroszyce (475,0%), Miękinia (303,2%), Żórawina (344,1%), Czernica (149,2%) oraz Długołęka (141,2%). Do przyczyn wzrostu ilości zmieszanych odpadów zaliczyć można: intensywny rozwój budownictwa mieszkaniowego, wzrost liczby ludności, rosnący poziom konsumpcji, który generuje większe ilości odpadów opakowaniowych, plastikowych i wielomateriałowych, jak również niedostateczną skuteczność systemu segregacji odpadów.

Sytuacja w Kobierzycach cechuje się nietypowym trendem. Obserwuje się tutaj znaczący wzrost ilości odpadów komunalnych oraz wzrost odpadów zbieranych selektywnie, przy jednoczesnym spadku ilości odpadów zmieszanych na przestrzeni lat.

Tabela 202. Ilość zmieszanych odpadów w ciągu roku w latach 2008-2023 (t)

Jednostka terytorialna	2008	2013	2018	2023	zmiana 2008/2023
	Ogółem				
Czernica	1 750,22	2 687,47	4 325,48	4 361,13	149,2%
Długołęka	3 988,20	5 755,06	7 691,50	9 619,22	141,2%
Dobroszyce	308,22	206,19	1 475,54	1 772,40	475,0%
Jelcz-Laskowice	5 590,61	5 043,04	8 198,54	7 203,70	28,9%

Jednostka terytorialna	2008	2013	2018	2023	zmiana 2008/2023
Kąty Wrocławskie	9 479,28	8 389,26	8 197,61	11 880,80	25,3%
Kobierzyce	8 978,90	6 012,59	3 719,56	8 200,88	-8,7%
Miękinia	1 151,21	2 122,85	4 130,47	4 642,13	303,2%
Oborniki Śląskie	5 665,90	4 561,02	7 587,54	8 066,16	42,4%
Oleśnica (miasto)	12 295,27	10 615,44	9 382,40	8 600,78	-30,0%
Oleśnica (gmina)	1 460,10	1 413,68	2 556,09	3 561,82	143,9%
Oława (miasto)	10 119,22	10 713,93	8 507,15	9 216,43	-8,9%
Oława (gmina)	2 283,36	3 069,75	3 357,33	2 964,38	29,8%
Siechnice	4 319,59	5 794,03	7 147,12	6 335,92	46,7%
Sobótka	1 758,73	2 700,80	3 730,70	3 424,83	94,7%
Trzebnica	5 381,42	4 739,07	6 160,00	5 984,20	11,2%
Wisznia Mała	1 640,95	1 715,67	2 314,46	2 418,42	47,4%
Wrocław	238 400,54	200 405,83	236 529,17	206 679,53	-13,3%
Zawonia	510,36	539,99	803,19	984,12	92,8%
Żórawina	694,33	1 314,88	3 698,28	3 083,26	344,1%
WrOF (średnia)	315 776,41	277 800,55	329 512,13	309 000,11	-2,1%
woj. dolnośląskie	867 493,03	760 088,09	864 944,82	749 111,17	-13,6%
	z gospodarstw domowych				
Czernica	1 123,41	1 729,37	3 460,38	3 692,43	228,7%
Długołęka	3 207,11	4 482,26	6 391,00	8 986,84	180,2%
Dobroszyce	281,23	175,18	1 183,66	1 510,50	437,1%
Jelcz-Laskowice	3 276,69	2 792,76	5 601,61	5 506,96	68,1%
Kąty Wrocławskie	7 387,82	6 906,13	6 709,41	9 962,50	34,9%
Kobierzyce	3 454,56	4 320,05	3 641,72	8 028,30	132,4%
Miękinia	747,78	1 410,71	3 360,94	3 767,15	403,8%
Oborniki Śląskie	4 518,03	3 523,50	6 328,60	7 160,66	58,5%
Oleśnica (miasto)	7 365,31	7 236,14	6 916,58	6 477,36	-12,1%
Oleśnica (gmina)	969,11	1 021,23	2 070,09	3 392,90	250,1%
Oława (miasto)	8 178,70	7 917,07	5 785,78	7 199,30	-12,0%
Oława (gmina)	1 743,09	2 045,03	2 580,59	2 227,34	27,8%
Siechnice	3 208,94	3 873,07	4 980,50	4 676,52	45,7%
Sobótka	775,53	2 016,80	3 058,00	2 987,08	285,2%
Trzebnica	3 130,94	3 216,00	5 080,00	5 384,90	72,0%
Wisznia Mała	1 074,85	1 223,04	1 997,79	1 964,22	82,7%
Wrocław	144 379,79	151 905,55	205 107,85	199 323,95	38,1%
Zawonia	317,52	390,61	641,01	847,97	167,1%
Żórawina	449,31	889,93	2 958,62	2 378,76	429,4%
WrOF (średnia)	195 589,72	207 074,43	277 854,13	285 475,64	46,0%
woj. dolnośląskie	600 623,61	567 990,59	704 325,28	653 429,26	8,8%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 17.02.2025)

Ilość zmieszanych odpadów zebranych w ciągu roku przypadających na 1 mieszkańca we WrOF wzrosła na przestrzeni lat 2008-2023u. W roku bazowym wartość ta wynosiła 241,4 kg, a w roku 2023 było to 254,86 kg, jest to wzrost o 13,5, podczas gdy dla województwa dolnośląskiego w tych latach notowany był spadek ilości zmieszanych odpadów przypadających na 1 mieszkańca.

Większość gmin stanowiących WrOF notowała w tych latach spadek wartości omawianego wskaźnika, jednak są gminy w których miał miejsce wysoki wzrost – mowa o gminie Kobierzyce, gdzie wyniósł on aż 153,3.

Tabela 203. Ilość zmieszanych odpadów przypadających na 1 mieszkańca w ciągu roku w latach 2008-2023 (kg)

Jednostka terytorialna	2008	2013	2018	2023	zmiana 2008/2023
Czernica	172,8	209,7	285,0	186,0	13,2
Długołęka	180,9	220,8	245,1	221,9	41,0
Dobroszyce	50,3	32,2	222,9	244,3	194,0
Jelcz-Laskowice	257,0	218,0	352,3	303,9	46,9
Kąty Wrocławskie	511,5	379,2	337,2	396,8	-114,7
Kobierzyce	618,9	335,0	178,9	332,2	-286,7
Miękinia	95,7	151,7	260,3	219,0	123,3
Oborniki Śląskie	310,6	231,9	376,7	382,8	72,2
Oleśnica (miasto)	333,2	284,1	251,4	244,3	-88,9
Oleśnica (gmina)	127,0	111,9	190,8	222,3	95,3
Oława (miasto)	327,7	332,8	258,6	277,7	-50,0
Oława (gmina)	165,9	203,8	221,4	190,5	24,6
Siechnice	298,2	325,6	332,1	213,2	-85,0
Sobótka	141,7	211,2	291,2	263,9	122,2
Trzebnica	243,1	202,6	254,2	239,0	-4,1
Wisznia Mała	197,3	177,8	225,5	201,8	4,5
Wrocław	376,7	317,5	370,0	306,6	-70,1
Zawonia	92,2	93,7	135,2	168,5	76,3
Żórawina	85,6	135,7	344,9	227,7	142,1
WrOF (średnia)	241,4	219,7	270,2	254,9	13,5
woj. dolnośląskie	301,5	261,1	298,2	259,8	-41,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 17.02.2025)

3.5.2. System odbioru, transportu i zagospodarowania odpadów

Analizie poddano system odbioru, transportu i zagospodarowania odpadów wśród jednostek WrOF. W celu zapewnienia lepszego gospodarowania odpadami gminy nawiązują współprace w tym zakresie. W tabeli zaprezentowano charakterystykę trzech związków międzygminnych, do których należą gminy WrOF. Głównym celem działalności związków jest efektywniejsze zarządzanie gospodarką odpadami komunalnymi oraz rozwój i modernizacja infrastruktury technicznej gmin.

Tabela 204. Przynależność jednostek WrOF do Związków Międzygminnych (stan na dzień 17.02.2025)

Nazwa związku	Jednostki chodzące w skład związku	Cel działalności
Związek Gmin Zlewni Rzeki Bystrzycy z siedzibą w Świdnicy	Miasta: Dzierżoniów, Piława Górna, Świdnica, gminy: Dzierżoniów, Kąty Wrocławskie, Marcinowice, Świdnica, Żarów	z zakresu gospodarki wodnej i ochrony środowiska: opracowanie i realizacja programów zabezpieczających przed powodzią i innymi klęskami żywiołowymi, promocja na rzecz ochrony środowiska, budowa kanalizacji, oczyszczalni ścieków, zakładów utylizacji odpadów komunalnych, wprowadzenie nowoczesnych rozwiązań systemów gospodarki odpadami w gminach, wspieranie programu zadrzewienia i ochrony terenów zielonych oraz ginących

Nazwa związku	Jednostki chodzące w skład związku	Cel działalności
		gatunków zwierząt, ochrona środowiska przed hałasem i wibracjami, eliminacja emisji zanieczyszczeń
Związek Międzygminny Ślęża-Oława z siedzibą w Świętej Katarzynie	Gminy: Borów, Ciepłowody, Czernica, Przeworno, Siechnice, Żórawina, miasto Oława	ochrona środowiska, gospodarka odpadami komunalnymi
Ekologiczny Związek Gospodarki Odpadami Komunalnymi „EKOGOK" z siedzibą we wsi Gać	miasto Brzeg (*), miasto Oława, gminy: Skarbimierz (daw. Brzeg (*), Lubsza (*), Oława (*) – gminy z trenu woj. opolskiego	realizacja inwestycji pn. „Zakład Utylizacji Odpadów Komunalnych oraz Składowisko odpadów komunalnych we wsi Gać", budowa wodociągów, budowa sali gimnastycznej przy Szkole Podstawowej, oczyszczanie ścieków, budowa drogi do stacji PKP we wsi Lipki, ochrona środowiska i ekologia

Źródło: opracowanie własne na podstawie Rejestru Związków Międzygminnych Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji

Gminy tworzące WrOF stosują różne podejścia do gospodarowania odpadami. Niektóre z nich przekazują obowiązki związane z odbiorem i transportem odpadów Związkowi Międzygminnemu Ślęża-Oława, inne gminy gospodarują odpadami poprzez własne jednostki komunalne lub zewnętrzne firmy. W większości gmin za odbiór i transport odpadów odpowiadają prywatne przedsiębiorstwa, głównie ALBA, Chemeko-System, ENERIS czy FBSerwis. Warto dodać, że gminy WrOF podejmują współpracę w celu tworzenia nowoczesnych instalacji do sortowania i utylizacji odpadów, np.:

- planowane jest utworzenie Centrum Sortowania, Odzysku i Unieszkodliwiania Odpadów w Sobótce (w rejonie wsi Nasławice),
- planowane jest utworzenie Centrum w Brzegu Dolnym, obsługującego Trzebnicę i powiat wołowski.

System segregacji odpadów w gminach WrOF opiera się na standardowym podziale na pięć frakcji: odpady biodegradowalne, szkło, odpady zmieszane, papier oraz metale i tworzywa sztuczne. Występują jednak różnice w sposobie realizacji zbiórki – w niektórych gminach (np. Wrocław, Kąty Wrocławskie) stosuje się głównie system pojemnikowy, natomiast w innych (np. Jelcz-Laskowice, Dobroszyce) segregacja odbywa się zarówno w pojemnikach, jak i w workach.

Właściciele nieruchomości niezamieszkałych są zobowiązani do samodzielnego organizowania odbioru odpadów i zawierania umów z podmiotami wpisanymi do rejestru działalności regulowanej.

W tabeli poniższej przedstawiono szczegółowy opis systemu gospodarowania odpadami w każdej gminie.

Tabela 205. Opis systemów gospodarowania odpadami w poszczególnych gminach WrOF

Jednostka terytorialna	opis
Czernica	• Gmina Czernica przekazała wszystkie obowiązki związane z gospodarowaniem odpadami, ich odbiorem i transportem Związkowi Międzygminnemu Ślęża-Oława z siedzibą w Świętej Katarzynie. • Usługi odbioru i transportu odpadów realizowane są także przez firmy zewnętrzne: ALBA,

Jednostka terytorialna	opis
	FBSerwis Wrocław Sp. z o.o. • Na terenie gminy Czernica funkcjonuje składowisko odpadów komunalnych, zlokalizowane na północny wschód od wsi Ratowice, przy drodze łączącej Ratowice z Miłoszycami, jednakże 90% odpadów wywożonych jest poza teren gminy. • Na terenie gminy brak jest PSZOK, mieszkańcy mogą korzystać z punktu przeznaczonego dla mieszkańców gmin należących do Związku Międzygminnego Ślęza-Oława. Do PSZOK przyjmowane są selektywnie zebrane odpady komunalne pochodzące z nieruchomości zamieszkałych z terenu gmin należących do Związku. • Mieszańcy gminy należącej do Związku Międzygminnego Ślęza-Oława segregują odpady w pojemnikach spełniających normę EN840. Segregowanych jest 5 frakcji: odpady biodegradowalne, szkło, zmieszane, papier oraz metale i tworzywa sztuczne. Mieszkańców obowiązuje zakup minimum 3 pojemników. • Mieszkańcy mogą korzystać z taksówki odpadowej, która odbiera odpady wielkogabarytowe, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, opony, odpady poremontowe i budowlane oraz odpady frakcji tekstylia, odzież, obuwie z terenu nieruchomości zamieszkałych w gminie. • Właściciele nieruchomości, w których nie zamieszkują mieszkańcy, mają możliwość wyboru sposobu gospodarowania odpadami komunalnymi. Mogą przystąpić do gminnego systemu odbioru odpadów lub samodzielnie zorganizować odbiór tych odpadów, zawierając umowę z uprawnionym przedsiębiorcą.
Długołęka	• Usługa odbioru i transportu odpadów realizowana jest przez firmę ChemekoSystem Sp. z o.o. • Na terenie gminy funkcjonuje składowisko odpadów komunalnych w Bielawie oraz PSZOK. • Właściciele nieruchomości zamieszkałych na terenie gminy zobowiązani są do zakupu pojemnika na odpady. W przypadku nieruchomości zamieszkałych obowiązkowe jest ich wyposażenie w pojemnik na odpady zmieszane (kolor czarny). Pozostałe frakcje segregowane mogą być umieszczane w workach (możliwość odbioru worków w biurze podawczym urzędu). • W Gminie Długołęka, od 1 lipca 2024 roku, nieruchomości niezamieszkałe (takie jak działalności gospodarcze, szkoły czy placówki użyteczności publicznej), na których powstają odpady komunalne, zostały wyłączone z gminnego systemu odbioru tych odpadów. W związku z tym, właściciele tych nieruchomości są zobowiązani do zawarcia umowy z firmą wpisaną do rejestru działalności regulowanej, w celu odbioru odpadów komunalnych.
Dobroszyce	• Usługa odbioru i transportu odpadów realizowana jest przez firmę ALBA. • Na terenie gminy funkcjonuje nowoczesne gminne składowisko odpadów komunalnych, położone w miejscowości Łuczyna Wielka oraz PSZOK w miejscowości Dobroszyce. • W gminie obowiązują mieszkańców następujące wytyczne dotyczące zbiórki odpadów: odpady z papieru zbiera się do worków/pojemników w kolorze niebieskim, odpady ze szkła zbiera się do pojemników w kolorze zielonym, odpady z metali, tworzyw sztucznych oraz odpady opakowaniowe wielomateriałowe zbiera się do worków/pojemników w kolorze żółtym, bioodpady zbiera się do worków/pojemników w kolorze brązowym, pojemniki na zmieszane odpady komunalne powinny być koloru czarnego lub posiadać napis "odpady zmieszane". • Właściciele nieruchomości niezamieszkałych mogą skorzystać z usług odbioru odpadów oferowanych przez firmy wpisane do rejestru działalności regulowanej.
Jelcz-Laskowice	• Gospodarką odpadami na terenie gminy zajmuje się Zakład Gospodarki Komunalnej, który odpowiada za odbiór, transport, przetwarzanie odpadów komunalnych. • Na terenie gminy usuwanie i unieszkodliwianie odpadów stałych odbywa się na komunalnym składowisku odpadów w Dębinie, w Jelczu-Laskowicach. W miejscowości Jelcz-Laskowice zlokalizowany jest także PSZOK. • Odpady segregowane są w zabudowanie wielorodzinnej w opisanych pojemnikach, z kolei w zabudowie jednorodzinnej w opisanych workach o ujednoliconej kolorystyce. • Właściciele nieruchomości niezamieszkałych są zobowiązani do samodzielnego organizowania odbioru odpadów komunalnych. Odpady należy składać zgodnie z umową zawartą z przedsiębiorstwem uprawnionym do odbioru odpadów komunalnych. Wykaz takich przedsiębiorstw dostępny jest na stronie Urzędu Miasta i Gminy Jelcz-Laskowice.
Kąty Wrocławskie	• Gospodarką odpadami na terenie gminy zajmuje się Zakład Gospodarki Mieszkaniowej. Usługa odbioru i transportu odpadów realizowana jest także przez firmę ALBA.

Jednostka terytorialna	opis
	• Brak składowiska odpadów na terenie gminy, w gminie zlokalizowane są trzy punkty selektywnego zbierania odpadów. • Mieszkańcy gminy segregują odpady w pojemnikach. • Właściciele nieruchomości niezamieszkałych są zobowiązani do samodzielnego organizowania odbioru odpadów komunalnych. W tym celu należy zawrzeć umowę z przedsiębiorstwem wpisanym do rejestru działalności regulowanej.
Kobierzyce	• Usługa odbioru i transportu odpadów realizowana jest przez firmę ALBA. • Gmina Kobierzyce aktualnie nie posiada własnego składowiska (do 2008 r. funkcjonowało w Cieszycach). Na terenie gminy Kobierzyce składowane są uciążliwe dla środowiska odpady przemysłowe, z których większość znajduje się na terenie zakładów przemysłowych. Tylko około 8% odpadów jest wykorzystywanych gospodarczo. Odpady nie są poddawane procesom unieszkodliwiania, a tereny składowania rekultywacji. • W miejscowości Kobierzyce zlokalizowany jest PSZOK. • Odbiór odpadów segregowanych od mieszkańców gminy (tworzyw sztucznych i metali, papieru, szkła i odpadów biodegradowalnych) odbywa się w workach lub w pojemnikach, oznaczonych odpowiednimi kolorami. • Właściciele nieruchomości niezamieszkałych są zobowiązani do samodzielnego organizowania odbioru odpadów komunalnych. W tym celu należy zawrzeć indywidualną umowę z uprawnionym przedsiębiorstwem odbierającym odpady.
Miękinia	• Gmina Miękinia nie posiada własnego składowiska. Wszelkie odpady wywożone są przez różne podmioty do regionalnej instalacji przetwarzającej odpady komunalne w Równej Wielkiej i na składowisko w Legnicy. • Na terenie gminy są zlokalizowane dwa punkty selektywnego zbierania odpadów. • Model odbioru odpadów komunalnych to system pojemnikowo-workowy, który uzależniony jest od rodzaju zamieszkiwanej nieruchomości (jednorodzinna czy wielorodzinna) oraz sposobu wyboru zbierania odpadów. • Właściciele nieruchomości, na której nie zamieszkują mieszkańcy i którzy są poza gminnym systemem, zobowiązani są do posiadania indywidualnych umów z podmiotem odbierającym odpady komunalne od właścicieli nieruchomości.
Oborniki Śląskie	• Gospodarką odpadami na terenie gminy zajmuje się Zakład Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. • Usługa odbioru i transportu odpadów realizowana jest również przez firmę ALBA. • Na terenie zamkniętego składowiska odpadów w obrębie wsi Golędzinów funkcjonuje tylko punkt przeładunkowy, z którego odpady wywożone są poza teren gminy (do Marcinowa w gminie Trzebnica oraz do Wrocławia). • Na terenie gminy zlokalizowane są dwa punkty selektywnego zbierania odpadów. • Model odbioru odpadów komunalnych to system pojemnikowo-workowy. • Właściciele nieruchomości niezamieszkałych są zobowiązani do samodzielnego organizowania odbioru odpadów komunalnych. W tym celu należy zawrzeć indywidualną umowę z przedsiębiorstwem wpisanym do rejestru działalności regulowanej.
Oleśnica (miasto)	• Teren miasta obsługiwany jest przez Miejską Gospodarkę Komunalną Sp. z o.o. w Oleśnicy. Według ustaleń Planu gospodarki odpadami dla województwa wielkopolskiego miasto Oleśnica oraz 12 innych gmin przystąpiło do spółki budującej Zakład Zagospodarowania Odpadów w Olszowej, gmina Kępno, woj. wielkopolskie. • Na terenie miasta zlokalizowany jest PSZOK. • W mieście Oleśnica odpady segregowane są w specjalnie oznakowanych według koloru pojemnikach. • W mieście Oleśnica gospodarka odpadami na terenach niezamieszkałych jest zarządzana przez Miejską Gospodarkę Komunalną Sp. z o.o. (MGK Oleśnica). Firma ta odpowiada za odbiór i transport odpadów komunalnych z tych nieruchomości.
Oleśnica (gmina)	• Odpady komunalne z terenu nieruchomości zamieszkałych są odbierane przez Gminne Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o. w Boguszycach. • Na terenie gminy funkcjonuje miejskie składowisko odpadów komunalnych, położone w miejscowości Smolna, obsługujące wszystkie wsie gminy oraz miasto Oleśnica. • Według ustaleń Planu gospodarki odpadami dla województwa wielkopolskiego miasto Oleśnica oraz 12 innych gmin przystąpiło do spółki budującej Zakład Zagospodarowania Odpadów w Olszowej, gmina Kępno, woj. wielkopolskie. • Na terenie gminy zlokalizowany jest PSZOK. • Model odbioru odpadów komunalnych to system pojemnikowo-workowy. • Właściciele nieruchomości niezamieszkałych są zobowiązani do samodzielnego

Jednostka terytorialna	opis
	organizowania odbioru odpadów komunalnych. W tym celu należy zawrzeć indywidualną umowę z uprawnionym przedsiębiorstwem odbierającym odpady.
Oława (miasto)	• Miasto Oława przekazało wszystkie obowiązki związane z gospodarowaniem odpadami, ich odbiorem i transportem, Związkowi Międzygminnemu Ślęza-Oława z siedzibą w Świętej Katarzynie. • Odpady komunalne z miasta wywożone są na wysypisko znajdujące się poza terenem miasta, na terenie gminy wiejskiej Oława w miejscowości Gać. • Mieszańcy gminy należącej do Związku Międzygminnego Ślęza-Oława segregują odpady w pojemnikach spełniających normę EN840. Segregowanych jest 5 frakcji: odpady biodegradowalne, szkło, zmieszane, papier oraz metale i tworzywa sztuczne. Mieszkańców obowiązuje zakup minimum 3 pojemników. • Mieszkańcy mogą korzystać z taksówki odpadowej, która odbiera odpady wielkogabarytowe, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, opony, odpady poremontowe i budowlane oraz odpady frakcji tekstylia, odzież, obuwie z terenu nieruchomości zamieszkałych w gminie. • W gminie Oława mieszkańcy mogą korzystać z PSZOK Związku Międzygminnego Ślęza-Oława. • Za odbiór odpadów od właścicieli nieruchomości niezamieszkałych odpowiedzialny jest Związek Międzygminny Ślęza-Oława.
Oława (gmina)	• Od 1999 roku działa nowoczesne międzygminne składowisko odpadów wraz z oddaną w 2003 roku sortownią odpadów, działające pod nazwą Zakład Gospodarowania Odpadami Sp. z o. o., zlokalizowane w obrębie wsi Gać. Oprócz Zakładu Gospodarowania Odpadami w Gaci działają składowiska odpadów przemysłowych (na terenie zakładów): PPZM Centrozłom w Godzikowicach, Ergis S.A. Oława w Owczarach, DKE Oława − Zakład Przeróbczy w Godzikowicach. • W gminie Oława mieszkańcy mogą korzystać z PSZOK Związku Międzygminnego Ślęza-Oława. • Model odbioru odpadów komunalnych to system pojemnikowo-workowy. • Od 1 marca 2020 roku, zgodnie z Uchwałą Nr XVI/137/2020 Rady Gminy Oława z dnia 24 stycznia 2020 r., nieruchomości niezamieszkałe w Gminie Oława zostały wyłączone z gminnego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi. Oznacza to, że właściciele tych nieruchomości są zobowiązani do samodzielnego zawarcia umów na odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych z przedsiębiorcami wpisanymi do rejestru działalności regulowanej.
Siechnice	• Gmina Siechnice należy do Związku Międzygminnego Ślęza-Oława w Świętej Katarzynie, w ramach którego funkcjonuje między innymi Zakład Gospodarowania Odpadami Sp. z o.o. w miejscowości Gać, w gminie Oława, który może stanowić główne miejsce składowania i przetwarzania odpadów komunalnych z obszaru gminy Siechnice. • Mieszkańcy mogą korzystać z punktu przeznaczonego dla mieszkańców gmin należących do Związku Międzygminnego Ślęza-Oława. Do PSZOK przyjmowane są selektywnie zebrane odpady komunalne pochodzące z nieruchomości zamieszkałych z terenu gmin należących do Związku. • Mieszańcy gminy należącej do Związku Międzygminnego Ślęza-Oława segregują odpady w pojemnikach spełniających normę EN840. Segregowanych jest 5 frakcji: odpady biodegradowalne, szkło, zmieszane, papier oraz metale i tworzywa sztuczne. Mieszkańców obowiązuje zakup minimum 3 pojemników. • Mieszkańcy mogą korzystać z taksówki odpadowej, która odbiera odpady wielkogabarytowe, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, opony, odpady poremontowe i budowlane oraz odpady frakcji tekstylia, odzież, obuwie z terenu nieruchomości zamieszkałych w gminie. • Za odbiór odpadów od właścicieli nieruchomości niezamieszkałych odpowiedzialny jest Związek Międzygminny Ślęza-Oława.
Sobótka	• Usługę odbioru i zagospodarowanie odpadów od właścicieli nieruchomości zamieszkałych z terenu gminy Sobótka świadczy ZUK Hadlux Sp. z o.o. • W koordynacji z innymi gminami powiatu wrocławskiego, gmina Sobótka planuje utworzenie Centrum Sortowania, Odzysku i Unieszkodliwiania Odpadów w rejonie wsi Nasławice. Dawne wysypisko w Strzegomianach ma pełnić funkcje sortowni. • Na terenie gminy zlokalizowany jest PSZOK. • Model odbioru odpadów komunalnych to system pojemnikowy. • Właściciele nieruchomości niezamieszkałych muszą zawrzeć indywidualną umowę

Jednostka terytorialna	opis
	z firmą odbierającą odpady, wpisaną do rejestru działalności regulowanej.
Trzebnica	• Za gospodarowanie odpadami w gminie odpowiedzialny jest Gminny Zakład Gospodarki Komunalnej Trzebnica-ERGO. • W miejscowości Marcinowo zlokalizowane jest składowisko odpadów. • Zakłada się, że gmina Trzebnica należeć będzie do obszaru, na którym Centrum Sortowania, Odzysku i Utylizacji w Brzegu Dolnym realizować będzie program gospodarki odpadami komunalnymi i przemysłowymi dla gmin powiatów wołowskiego, trzebnickiego oraz północno-zachodniej części miasta Wrocławia. • Na terenie gminy zlokalizowany jest PSZOK. • Model odbioru odpadów komunalnych to system pojemnikowo-workowy. • Właściciele nieruchomości niezamieszkałych muszą zawrzeć indywidualną umowę z firmą odbierającą odpady, wpisaną do rejestru działalności regulowanej.
Wisznia Mała	• Za odbiór, transport i zagospodarowanie odpowiedzialna jest firma Chemeko-System Spółka z o.o. Zakład Zagospodarowania Odpadów z siedzibą we Wrocławiu. • Na terenie gminy istnieje nieczynne składowisko odpadów w Mienicach, które podlega procesowi rekultywacji. • Na terenie gminy zlokalizowany jest PSZOK. • Model odbioru odpadów komunalnych to system pojemnikowo-workowy. • Właściciele nieruchomości niezamieszkałych muszą zawrzeć indywidualną umowę z firmą odbierającą odpady, wpisaną do rejestru działalności regulowanej.
Wrocław	• Za gospodarowanie odpadami w gminie odpowiedzialna jest spółka Ekosystem. • Wrocław został podzielony na 6 sektorów obsługi odpadów komunalnych. • Na terenie miasta zlokalizowane są trzy punkty selektywnego zbierania odpadów komunalnych. • Model odbioru odpadów komunalnych to system pojemnikowo-workowy. • Właściciele nieruchomości niezamieszkałych mają dwie opcje zarządzania odpadami komunalnymi: przystąpienie do gminnego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi lub zawarcie indywidualnej umowy z uprawnioną firmą odbierającą odpady (właściciele mogą samodzielnie wybrać firmę wpisaną do rejestru działalności regulowanej).
Zawonia	• Usługa odbioru i transportu odpadów realizowana jest przez firmę zewnętrzna wyłonioną w drodze przetargu. • Na terenie gminy istnieje nieczynne składowisko odpadów w Skotnikach, które podlega procesowi rekultywacji. • Na terenie gminy zlokalizowany jest PSZOK. • Model odbioru odpadów komunalnych to system pojemnikowo-workowy. • Właściciele nieruchomości niezamieszkałych muszą zawrzeć indywidualną umowę z firmą odbierającą odpady, wpisaną do rejestru działalności regulowanej.
Żórawina	• Gmina Żórawina przekazała wszystkie obowiązki związane z gospodarowaniem odpadami, ich odbiorem i transportem Związkowi Międzygminnemu Ślęza-Oława z siedzibą w Świętej Katarzynie. Usługi odbioru i transportu odpadów realizowane są także przez firmę ALBA. • Składowisko odpadów w Brześciu zostało zamknięte i poddane rekultywacji. Obecnie jest w fazie poeksploatacyjnej. • Mieszkańcy mogą korzystać z punktu przeznaczonego dla mieszkańców gmin należących do Związku Międzygminnego Ślęza-Oława. Do PSZOK przyjmowane są selektywnie zebrane odpady komunalne pochodzące z nieruchomości zamieszkałych z terenu gmin należących do Związku. • Mieszańcy gminy należącej do Związku Międzygminnego Ślęza-Oława segregują odpady w pojemnikach spełniających normę EN840. Segregowanych jest 5 frakcji: odpady biodegradowalne, szkło, zmieszane, papier oraz metale i tworzywa sztuczne. Mieszkańców obowiązuje zakup minimum 3 pojemników. • Mieszkańcy mogą korzystać z taksówki odpadowej, która odbiera odpady wielkogabarytowe, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, opony, odpady poremontowe i budowlane oraz odpady frakcji tekstylia, odzież, obuwie z terenu nieruchomości zamieszkałych w gminie. • Za odbiór odpadów od właścicieli nieruchomości niezamieszkałych odpowiedzialny jest Związek Międzygminny Ślęza-Oława.

Źródło: Diagnoza przestrzenna dla wybranych gmin Wrocławskiego Obszaru Metropolitalnego, Wrocław 2050, s. 71-135, informacje udostępniane na stronach internetowych gmin oraz w BIP

3.5.3. Instalacje przekształcania odpadów

Według stanu na 31lipca 2024 roku na terenie WrOF znajduje się jedna instalacja komunalna do mechaniczno-biologicznego przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych. Jest to Zakład Gospodarowania Odpadami Gać Sp. z o.o., zlokalizowany w gminie Oława. Zajmuje się on zagospodarowaniem odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne, produkcją energii elektrycznej i cieplnej z odpadów biodegradowalnych, sortowaniem odpadów (zbiórka selektywna i odpady komunalne), odzyskiem odpadów wielkogabarytowych, przekazywaniem wydzielonych odpadów do odzysku i recyklingu, unieszkodliwieniem odpadów przez deponowanie na składowisku, sprzedażą surowców wtórnych.[444] Jest to największa instalacja przekształcania na terenie WrOF.

Na terenie WrOF funkcjonują dwie biogazownie, które zajmują się wytwarzaniem energii elektrycznej z biogazu rolniczego w układzie kogeneracyjnym, zlokalizowane są:

- w gminie Kobierzyce w miejscowości Bielany Wrocławskie (ul. Mac Millan 1), biogazownia prowadzona jest przez firmę Cargill Poland sp. z o.o.,
- w gminie Żórawina w miejscowości Żerniki Wielkie (ul. Badawcza 6), biogazownia o mocy 2 MW prowadzona przez firmę BIOWATT S.A.

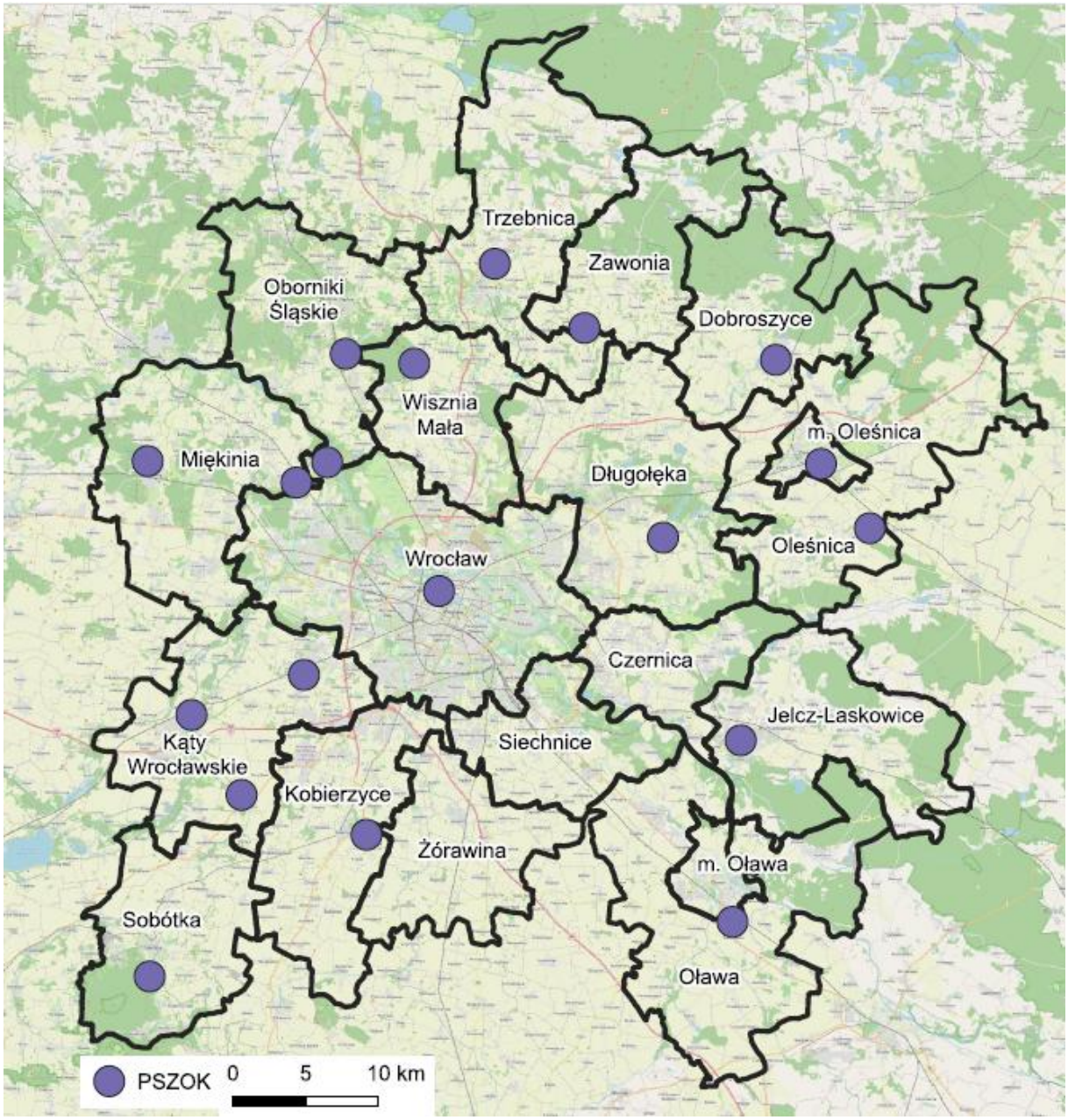
We WrOF zlokalizowane są także trzy kompostownie odpadów, które zajmują się przetwarzaniem odpadów biodegradowalnych. Jedna z nich mieści się w gminie Oleśnica. Miejska Gospodarka Komunalna Sp. z o.o. w Oleśnicy zrealizowała budowę kompostowni odpadów w celu ograniczenia ilości odpadów biodegradowalnych kierowanych na składowiska oraz zmiany sposobu zagospodarowania osadów ściekowych. Z kolei Kompostownia odpadów Zielonych we Wrocławiu (ul. Janowska 51) to miejsce, gdzie z przywiezionych gałęzi, liści oraz trawy wytwarzany jest certyfikowany kompost. Kompost wytwarzany jest nie tylko z odpadów zielonych przywożonych przez mieszkańców do PSZOK, ale też z odpadów zielonych dostarczanych do kompostowni przez firmy pielęgnujące zieleń lub odbierające odpady zielone od właścicieli nieruchomości. Trzecia kompostownia mieści się w gminie Kąty Wrocławskie w miejscowości Sośnica. Jest to instalacja do przetwarzania odpadów biodegradowalnych i bioodpadów, należąca do Alba Biorecykling Sp. z o. o.

Każda gmina jest zobowiązana utworzyć co najmniej jeden stacjonarny punkt selektywnego zbierania odpadów komunalnych, samodzielnie lub wspólnie z inną gminą lub gminami. Na terenie WrOF zlokalizowane są one:

[444] _LISTA INSTALACJI KOMUNALNYCH NA TERENIE WOJEWÓDZTWA DOLNOŚLĄSKIEGO (data sporządzenia: 31 lipca 2024 roku) oraz https://zgo.org.pl/o-firmie/profil-dzialalnosci.html (dostęp: 21.02.2025)

- w gminie Długołęka PSZOK zlokalizowany jest na ul. Komunalnej 1, 55-093 Bielawa,
- w gminie Dobroszyce PSZOK zlokalizowany jest na ul. Lipowej 1, 56-410 Dobroszyce,
- w gminie Jelcz-Laskowice PSZOK zlokalizowany jest na ul. Techników 6, 55-220 Jelcz-Laskowice,
- w gminie Kąty Wrocławskie zlokalizowane są trzy punkty selektywnego zbierania odpadów: w Smolcu ul. Polna, w Kątach Wrocławskich, Jurczyce (teren oczyszczalni ścieków) ul. Leśna 4, w Gniechowicach, ul. Szkolna,
- w gminie Kobierzyce PSZOK zlokalizowany jest na ul. Czystej, 55-040 Kobierzyce,
- w gminie Miękinia zlokalizowane są dwa punkty selektywnego zbierania odpadów: ul. Czysta 3, Miękinia, ul. Miłoszyńska 4, Wilkszyn,
- w gminie Oborniki Śląskie PSZOK zlokalizowany jest na ul. Grunwaldzkiej 41, Golędzinów,
- w mieście Oleśnica PSZOK zlokalizowany jest przy ul. Moniuszki, 56-400 Oleśnica,
- w gminie Oleśnica PSZOK zlokalizowany jest w miejscowości Smolna nr 150,
- w gminie Oława PSZOK Związku Międzygminnego Ślęza-Oława (ul. Stalowa 12, Godzikowice, 55-200 Oława) został utworzony na potrzeby gmin Borów, Ciepłowody, Czernica, Domaniów, Oława (m.), Przeworno, Siechnice, Żórawina oraz gminy Oława; mieszkańcy gmin, którzy są objęci systemem gospodarowania odpadami przez Związek Międzygminny Ślęza-Oława mogą także korzystać z Mobilnych Punktów Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (MPSZOK),
- w gminie Sobótka PSZOK jest zlokalizowany na terenie zamkniętego składowiska odpadów na działce nr 375/3 obręb Strzegomiany,
- w gminie Trzebnica PSZOK zlokalizowany jest przy ul. Milickiej 47 w Trzebnicy (teren oczyszczalni ścieków komunalnych),
- w gminie Wisznia Mała PSZOK zlokalizowany jest przy ul. Leśnej 47, 55-114 Mienice,
- we Wrocławiu zlokalizowane są trzy punkty selektywnego zbierania odpadów: ul. Michalczyka 9, ul. Janowska 51 i ul. Szwajcarska 15,
- w gminie Zawonia PSZOK zlokalizowany jest w miejscowości Skotniki (nr ewidencyjne działek: 159/1, 159/2, 159/6 obręb Tarnowiec).

Mapa 23. Lokalizacja PSZOK na obszarze WrOF

Źródło: opracowanie własne

3.5.4. Potrzeby inwestycyjne

Gminy WrOF zgłaszały swoje potrzeby w zakresie rozwoju i modernizacji systemów gospodarowania odpadami. Wskazują one konieczność unowocześnienia systemu gospodarki odpadami głównie poprzez modernizację i rozbudowę już istniejącej infrastruktury. Uwidaczniają rosnące potrzeby efektywnego zarządzania odpadami, zwiększenia poziomu recyklingu oraz efektywności segregacji odpadów.

Tabela 206. Potrzeby rozwojowe i modernizacyjne dotyczące gospodarki odpadami w jednostkach WrOF (stan na dzień 31.01.2025)

Jednostka terytorialna	Opis potrzeb
Czernica	• Gmina rozważa budowę własnego PSZOK lub ewentualnie modernizację obecnych punktów selektywnej zbiórki odpadów
Długołęka	• Bielawa – budowa kompostowni odpadów zielonych • wykonanie modernizacji PSZOK
Dobroszyce	-
Jelcz-Laskowice	• rozbudowa i modernizacja boksów śmietnikowych w zabudowie wielorodzinnej – budownictwo komunalne • poprawa jakości segregacji odpadów komunalnych poprzez zaopatrzenie budynków zabudowy wielorodzinnej w inteligentne pojemniki do segregowania śmieci • likwidacja „dzikich wysypisk" oraz zapobieganie powstawaniu nowych na terenie gminy Jelcz-Laskowice
Kąty Wrocławskie	• poprawa jakości segregacji odpadów komunalnych poprzez zaopatrzenie budynków zabudowy wielorodzinnej w inteligentne pojemniki do segregowania śmieci • utworzenie nowoczesnego punktu lub punktów selektywnej zbiórki odpadów na terenie gminy • stworzenie potencjału dla produkcji bioenergii (np. biogaz, biomasa)
Kobierzyce	• stworzenie nowoczesnego punktu lub punktów selektywnej zbiórki odpadów na terenie gminy
Miękinia	• budowa instalacji do sortowania i przetwarzania odpadów komunalnych • modernizacja i rozbudowa Punktów Selektywnej Zbiórki Odpadów • Gmina Miękinia planuje budowę nowego punktu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych w Brzezince Średzkiej, wpisanie inwestycji do przedmiotowego dokumentu, może mieć znaczenie dla późniejszego wnioskowania o dofinasowanie przedsięwzięcia
Oborniki Śląskie	• doposażenie Zakładu Gospodarki Komunalnej Sp z o.o. • budowa kompostowni na terenie gminy • wymiana istniejących pojemników służących do segregacji oraz zakup nowych zlokalizowanych w jednostkach Gminy, na terenach zieleni miejskiej oraz w miejscach publicznych • budowa drogi dojazdowej do PSZOK w Golędzinowie
Oleśnica (miasto)	• zakup niskoemisyjnych pojazdów do odbioru odpadów oraz nowoczesnego systemu do zbiórki odpadów tj. pojemniki do selektywnej zbiórki wraz z pojazdami do odbioru i transportu odpadów • rozbudowa kompostowni odpadów biodegradowalnych • budowa instalacji do fermentacji odpadów • budowa instalacji do produkcji paliwa alternatywnego RDF • budowa nowego Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych
Oleśnica (gmina)	• likwidacja systemu workowego • zakup i doposażenie mieszkańców w pojemniki do segregacji • zakup kontenerów na tekstylia
Oława (miasto)	-
Oława (gmina)	• uruchomienie Gminnego Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadami Komunalnymi
Siechnice	• budowa biogazowni typu SBR (Sequencing Batch Reactor)
Sobótka	• wykonanie odwodnienia na terenie PSZOK w Strzegomianach
Trzebnica	• budowa stacji przeładunkowej dla odpadów komunalnych wraz z niezbędną infrastrukturą towarzyszącą (składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne z wydzielonymi kwaterami A i B dla odpadów niebezpiecznych zawierających azbest, zlokalizowanym na północ od miejscowości Marcinowo) • budowa instalacji do biologicznego przetwarzania selektywnie zebranych odpadów zielonych i innych • rozbudowa, modernizacja i doposażenie Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych • budowa nowego Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów • rekultywacja składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne z wydzielonymi kwaterami A i B dla odpadów niebezpiecznych zawierających azbest,

Jednostka terytorialna	Opis potrzeb
	zlokalizowanego na północ od miejscowości Marcinowo (przywrócenie walorów użytkowych i przyrodniczych) • budowa instalacji do biologicznego przetwarzania odpadów ulegających biodegradacji i innych bioodpadów w Trzebnicy
Wisznia Mała	• budowa nowego i modernizacja istniejącego Punktu Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych w Mienicach, w tym modernizacja budynku znajdującego się na PSZOK oraz zagospodarowania i doposażenia terenu zewnętrznego • utworzenie punktów (stałych lub mobilnych) napraw i wymiany rzeczy używanych • budowa instalacji do przetwarzania bioodpadów w procesach tlenowych (kompostownia)
Wrocław	• rozbudowa sieci EkoPunktów (Punktów Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych - PSZOK) oraz modernizacja istniejących EkoPunktów (Punktów Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych - PSZOK) - rozbudowa sieci PSZOKów (budowa co najmniej 3 kolejnych Punktów) • rozbudowa Kompostowni Odpadów Zielonych przy ul. Janowskiej 51 do przepustowości 22 000 Mg/rok • utworzenie Punktu Drugiego Życia i Napraw Odpadów wraz z Wrocławskim Centrum Edukacji Ekologicznej (modernizacja istniejącego budynku) – EKOMANUFAKTURA - inwestycja zakłada modernizację i przebudowę istniejącego budynku hali biurowo-garażowej oraz zmianę funkcji budynku na część do funkcjonowania „Ekomanufaktury” - Punktu Drugiego Życia Odpadów i Napraw oraz części edukacyjnej • docelowa instalacja do przetwarzania odpadów komunalnych dla Gminy Wrocław
Zawonia	• modernizacja Punktu Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych w Skotnikach, tj. modernizacja budynku znajdującego się na terenie PSZOK, rozbudowa systemu monitoringu, modernizacja ogrodzenia terenu, zagospodarowanie i doposażenie terenu zewnętrznego
Żórawina	• zakup pojemników na tekstylia • Gmina rozważa budowę własnego PSZOK

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych udostępnianych przez jednostki WrOF na potrzeby prezentowanej analizy (stan na dzień 05.02.2025)

Dla mieszkańców WrOF gospodarowanie odpadami jest istotnym elementem wpływającym na jakość życia. Gospodarka odpadami znalazła się na 9 miejscu spośród 11 badanych elementów decydujących o zadowoleniu z jakości życia. Obszar ten został wskazany przez mieszkańców gmin wiejskich oraz miejsko-wiejskich jako wymagający rozwiązania w pierwszej kolejności.[445] Co więcej, priorytetem na terenie WrOF są inwestycje w obszarze gospodarowania i utylizacji odpadów.[446]

3.5.5. Podsumowanie

- Na przestrzeni lat zwiększa się ilość wytwarzanych przez gminy odpadów komunalnych, co jest wynikiem rosnącej liczby mieszkańców oraz intensywnego rozwoju mieszkalnictwa.
- Widoczny jest pozytywny trend dotyczący wzrastającej ilość odpadów zbieranych selektywnie.

  W latach 2017–2023 ilość odpadów selektywnie zbieranych wzrosła o 60%, co wskazuje na poprawę systemu segregacji odpadów oraz powiększającą się świadomość ekologiczną

[445] Raport z badań ilościowych przeprowadzonych w ramach diagnozy WrOF, IB IPC 2025
[446] Raport z badań jakościowych przeprowadzonych w ramach diagnozy WrOF

mieszkańców gmin WrOF. Należy też podkreślić, że WrOF cechuje się wyższym odsetkiem odpadów zbieranych selektywnie niż województwo dolnośląskie. Coraz większa część selektywnie zbieranych odpadów to bioodpady (42,3% w 2023 roku).

- Każda z gmin ma dostęp do punktu selektywnej zbiórki odpadów.
- Ilość zmieszanych odpadów komunalnych zmniejszyła się o 2,1% we WrOF, choć w województwie dolnośląskim spadek ten był większy (13,6%).
- Gminy podejmują współprace w zakresie wspólnego gospodarowania odpadami. Planowane są nowe regionalne centra przetwarzania odpadów m.in. w Sobótce. Współpraca międzygminna pozwala na realizowanie dużych inwestycji, poprawia logistykę odbioru i transportu odpadów. W tym obszarze istnieje przestrzeń do podejmowania dalszych wspólnych działań oraz planowania inwestycji.
- Analiza potrzeb w zakresie gospodarowania odpadami wskazuje na konieczność rozbudowy i modernizacji już istniejącej infrastruktury, budowę nowych instalacji do przetwarzania odpadów oraz tworzenia nowoczesnych rozwiązań gospodarowania nimi.
- Konieczne jest prowadzenie intensywnych działań edukacyjnych w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów oraz prawidłowego segregowania odpadów komunalnych.

3.6. Polityka przestrzenna

3.6.1. Pokrycie planistyczne

Na terenie Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego obowiązywało 1 007 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, z tej liczby w samym Wrocławiu 536. Wrocław na tle innych największych ośrodków miejskich charakteryzował się wysokim pokryciem planami miejscowymi (62,4% - więcej w Krakowie 78%, podobny poziom 61% w Szczecinie[447]).

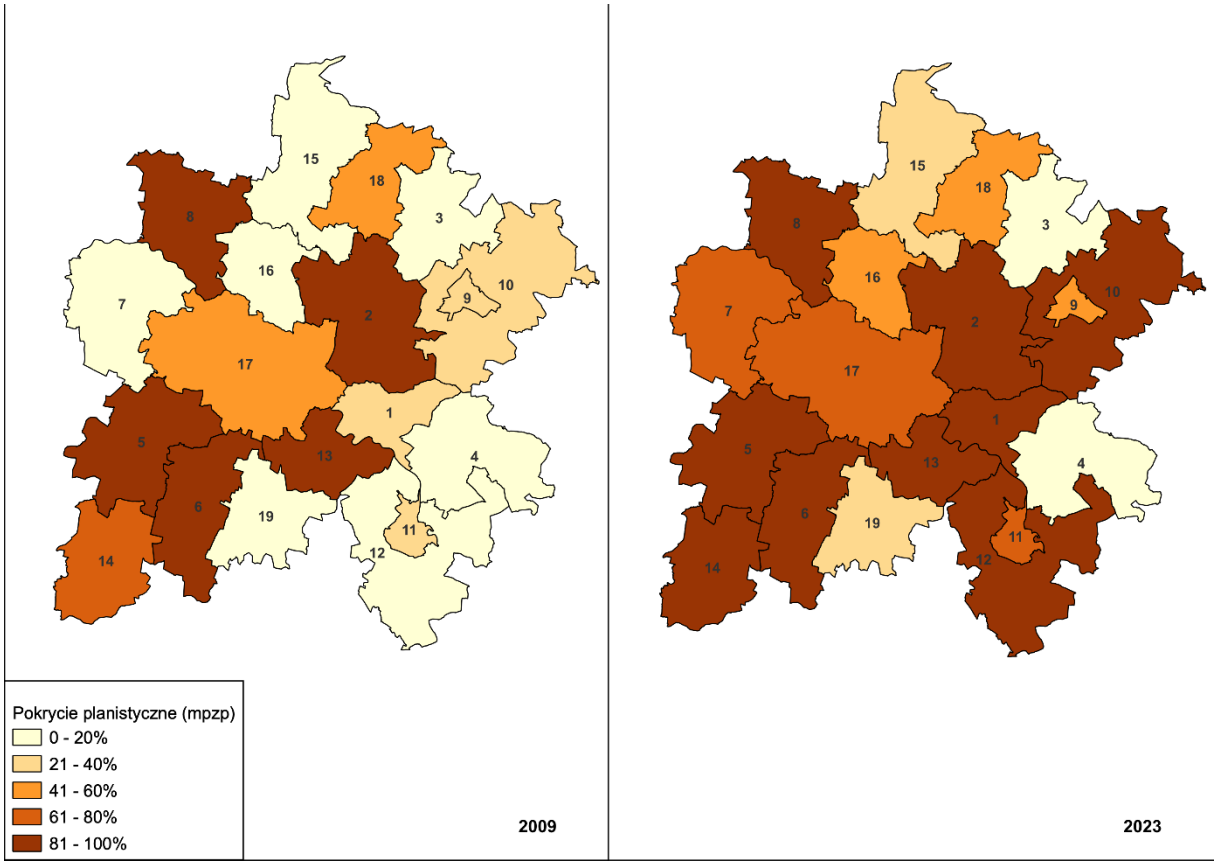
Obszar gmin bezpośrednio graniczących z Wrocławiem miał ogólnie wyższy wskaźnik pokrycia planistycznego niż Wrocław. Pięć gmin miało pełne pokrycie planistyczne lub powyżej 90%, a pozostałe trzy gminy od 84,6% do 57,9%. Łącznie obszar objęty mpzp wokół Wrocławia przekraczał 89% powierzchni 8 gmin. Stan taki utrzymywał się przez cały analizowany okres (lata 2009-2023[448]). W tym czasie odsetek terenu objętego planami miejscowymi wzrósł we Wrocławiu o 21,4%, natomiast w gminie Miękinia o 62,3%, a w gminie Czernica o 45,3%. Pozostałe gminy graniczące z Wrocławiem

[447] Źródłem wszystkich danych w rodz. 3.6 – 3.11 jest Bank Danych Lokalnych GUS
[448] Dane w zakresie planowania przestrzennego dostępne są w BDL GUS za okres 2009-2023

miały już zupełne lub niemal zupełne pokrycie planami, stąd nie wykazały zauważalnych zmian wskaźnika.

Także niektóre gminy położone dalej od Wrocławia miały wskaźnik pokrycia planistycznego większy od wrocławskiego.

Mapa 24. Odsetek powierzchni gmin WrOF z uchwalonymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego (2009, 2023)

1. Czernica
2. Długołęka
3. Dobroszyce
4. Jelcz-Laskowice
5. Kąty Wrocławskie
6. Kobierzyce
7. Miękinia
8. Oborniki Śląskie
9. Oleśnica miasto
10. Oleśnica gmina
11. Oława miasto
12. Oława gmina
13. Siechnice
14. Sobótka
15. Trzebnica
16. Wisznia Mała
17. Wrocław
18. Zawonia
19. Żórawina

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 12.01.2025)

W skali całego WrOF suma powierzchni obowiązujących planów miejscowych sięgała 70% obszaru. Prezentowaną sytuację należy uznać za ogólnie korzystną. Najniższym poziomem objęcia planami miejscowymi we WrOF charakteryzowały się gminy Dobroszyce (8,3%), Jelcz-Laskowice (18,9%) i Żórawina (28%). W latach 2021-2023 zasięg terenów objętych planami miejscowymi powiększył się wyraźnie jedynie w tej ostatniej gminie (wzrost z 18,8%). Najwięcej prac planistycznych prowadzonych było w gminach charakteryzujących się największym ruchem inwestycyjnym – Kąty Wrocławskie, Kobierzyce, Siechnice, Długołęka – mimo pełnego lub niemal pełnego pokrycia. Są to zmiany aktów istniejących.

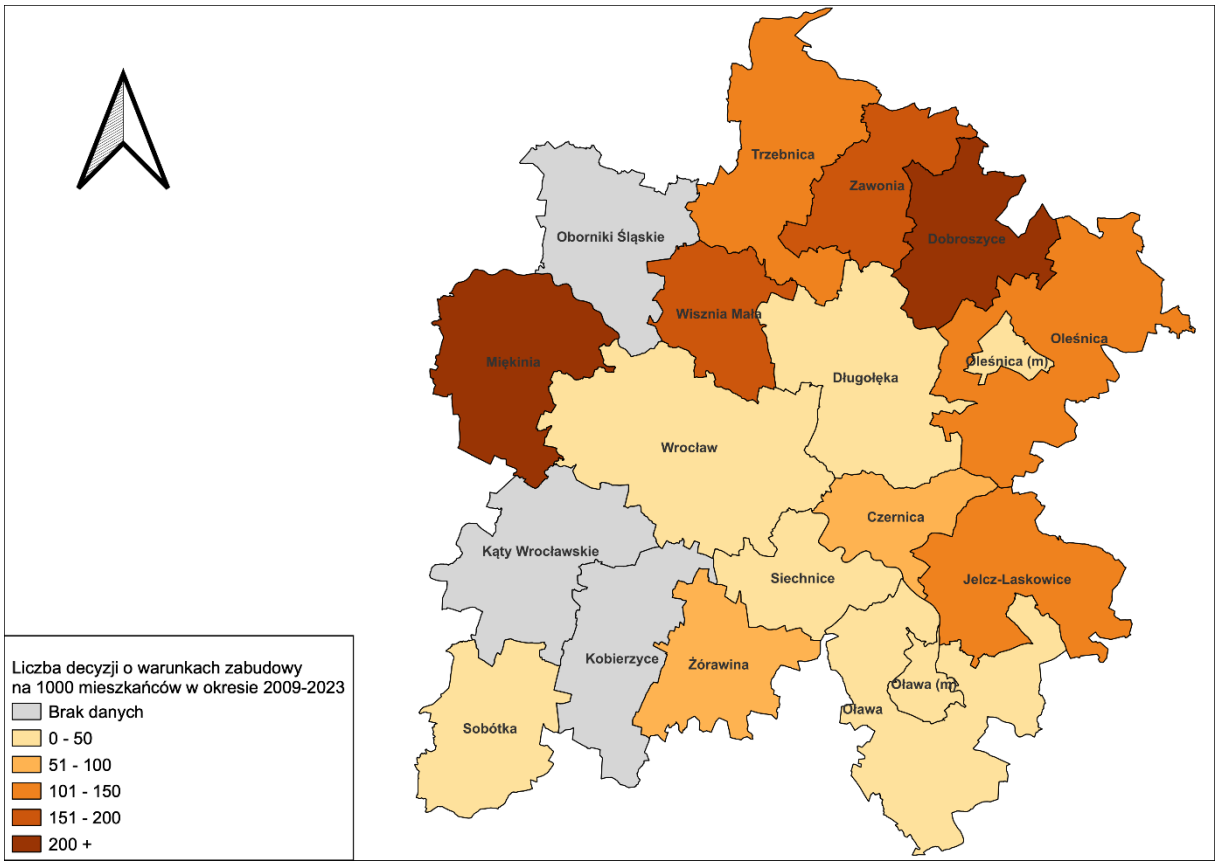
Największe postępy w opracowywaniu planów miejscowych poczyniły gminy: Oława (wiejska) i Wisznia Mała, które w początku badanego okresu miały pokrycie około 5%, a w 2023 roku odpowiednio 88,7% i 57,9%. Najmniejsze różnice charakteryzowały gminy, które już na początku były w całości lub prawie w całości objęte obowiązującymi planami miejscowymi.

3.6.2. Skala wydawania warunków zabudowy

Aktywność gmin w wydawaniu decyzji o warunkach zabudowy stanowi swoisty negatyw pokrycia planistycznego. Gminy z pełnym pokryciem nie wydawały w badanym okresie wz wcale, natomiast najwięcej takich decyzji wydawano w tych jednostkach, gdzie znaczne tereny nie są objęte planami. Największą liczbę decyzji o warunkach zabudowy (8 233 w okresie 2009-2023) wydano we Wrocławiu (tu występowała tendencja spadkowa wraz ze wzrostem pokrycia planistycznego) natomiast w przeliczeniu na 1000 mieszkańców – w gminach Dobroszyce, Miękinia, Zawonia, Wisznia Mała i Oleśnica (wiejska). W gminach Dobroszyce i Zawonia po początkowym spadku występował trend wzrostowy wydawania wz, natomiast w gminie Miękinia występowały fluktuacje. Podobne wahania liczby wydawanych decyzji, przy mniejszym natężeniu, charakteryzowały gminę Jelcz-Laskowice.

W pozostałych gminach WrOF, zwłaszcza tam, gdzie decyzji o warunkach zabudowy wydawano mniej, zjawisko miało tendencję spadkową.

Mapa 25. Liczba decyzji o warunkach zabudowy na 1000 mieszkańców – suma w okresie 2009-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS (dostęp: 24.02.2025)

Tabela 207. Liczba decyzji o warunkach zabudowy na 1000 mieszkańców – suma w okresie 2009-2023

Nazwa	decyzje o warunkach zabudowy ogółem									SUMA
	2009	2011	2013	2015	2017	2019	2021	2022	2023	2009-2023
	[szt.]	[szt.]	[szt.]	[szt.]	[szt.]	[szt.]	[szt.]	[szt.]	[szt.]	[szt.]
Czernica	18,1	3,8	6,0	5,0	2,6	3,5	3,9	1,3	1,1	74,54
Długołęka	0,1	0,0	0,1	0,1	0,0	0,0	0,1	0,0	0,1	0,69
Dobroszyce	55,5	34,8	24,6	21,4	30,5	14,1	33,9	28,9	41,4	428,79
Jelcz-Laskowice	11,6	7,1	4,7	8,1	12,4	9,5	12,0	10,0	11,6	134,89
Kąty Wrocławskie	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,00
Kobierzyce	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,00
Miękinia	38,4	28,6	24,0	15,7	26,0	11,0	21,1	18,3	17,5	337,81
Oborniki Śląskie	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,00
Oleśnica (miasto)	4,8	2,3	2,1	1,8	1,1	3,1	0,5	1,2	0,6	28,38
Oleśnica (gmina)	35,7	9,5	17,3	9,0	1,5	5,3	2,6	6,8	5,4	150,09
Oława (miasto)	2,2	1,8	1,7	1,8	1,8	1,2	1,6	1,7	0,9	25,95
Oława (gmina)	4,3	3,1	1,2	2,9	3,0	1,7	1,5	4,0	2,2	42,21
Siechnice	2,0	1,1	0,8	0,8	0,1	0,1	0,1	0,0	0,1	7,26
Sobótka	1,8	1,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	5,61
Trzebnica	15,4	11,0	9,5	8,6	6,9	5,5	12,9	6,5	5,9	134,05
Wisznia Mała	37,8	9,8	11,7	6,8	6,2	8,4	8,4	6,0	4,2	155,86
Wrocław	1,1	1,1	1,1	0,9	0,9	0,7	0,6	0,6	0,4	12,75
Zawonia	14,8	16,3	5,4	6,3	2,9	6,3	24,0	14,1	18,6	159,98
Żórawina	8,2	8,8	5,8	3,7	3,4	3,5	2,3	2,2	2,3	68,06

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS (dostęp: 24.02.2025)

3.6.3. Analiza dokumentów planistycznych

Podstawowe dokumenty polityki przestrzennej w gminach stanowią studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.

Największe areały terenów pod zabudowę mieszkaniową przeznaczono w zapisach studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego w gminach: Oleśnica (gmina) (3807 ha), Długołęka (3754 ha), Oborniki Śląskie (3676 ha), Miękinia (3372 ha) oraz Kąty Wrocławskie (3281 ha). Nawet gdyby tereny te miały być zajęte zabudową jednorodzinną wolnostojącą z gęstością zaludnienia 40 osób na 1 ha, pozwoliłoby to na zamieszkanie od 131 240 osób w gminie Kąty Wrocławskie po 152 280 osób w gminie Oleśnica. Są to liczby kilkukrotnie większe od wskazywanych w prognozach demograficznych GUS.

Otaczające Wrocław gminy WrOF stanowią naturalną „zlewnię migracyjną" ośrodka metropolitalnego[449], przy czym proces ten przyjmował odwrotny kierunek niż wcześniej – przeważał odpływ z Wrocławia do zewnętrznych obszarów aglomeracji. Dlatego rozpatrując rezerwy terenów pod funkcje mieszkaniowe, a także potrzeby w zakresie nowych miejsc pracy należy wziąć pod uwagę nie tylko ruch naturalny w samych gminach, ale także wielkość migracji – głównie z Wrocławia.

O realistycznym wyznaczaniu areałów pod funkcję mieszkaniową można mówić tylko w przypadku gmin miejskich: Wrocławia (11 367 ha), Oleśnicy (665 ha) i Oławy (663 ha). W pozostałych gminach można mówić o przeszacowaniu (najmniejsze areały w gminach wiejskich Oława, Wisznia Mała i Dobroszyce miały powierzchnie 1413 – 1468 ha, a więc w tym ujęciu pozwalały na osiedlenie 56 520 – 58 720 mieszkańców). Zapisy studiów zostaną przynajmniej częściowo skorygowane przez sporządzane obecnie plany ogólne. Studia natomiast po 1.01.2026 utracą moc obowiązującą.

Tereny pod funkcje: produkcyjną i usługową zostały w studiach gmin wskazane bądź osobno, bądź w ramach zbiorczej kategorii terenów aktywizacji gospodarczej. Najwięcej terenów produkcyjnych wskazano we Wrocławiu (2983 ha) w zapisach gmin Kąty Wrocławskie (1734 ha), Kobierzyce (1443 ha), Oleśnica (wiejska) (1266 ha) i Miękinia (1259 ha). Przez tereny tych gmin biegną szlaki komunikacyjne o randze krajowej i międzynarodowej. Osobno wyznaczone tereny usługowe zajmowały największy odsetek powierzchni w mieście Oleśnica (12,6%). Największe powierzchnie pod usługi oferowały natomiast miasto Wrocław (1604 ha – 5,5% powierzchni miasta), gmina Oborniki Śląskie (745 ha – 4,8%) i gmina Długołęka (688 ha – 3,2%). Wysoka wartość w gminie Oborniki Śląskie wynikała z objęcia kategorią usług także terenów sportu i rekreacji.

[449] Por. Śleszyński, P. 2016, Współczesne i prognozowane uwarunkowania demograficzno-migracyjne w rozwoju miejskiego systemu osadniczego Polski. *Konwersatorium Wiedzy o Mieście*, 29(1), 97–106

Analiza terenów wyznaczanych pod sport i rekreację implikuje trudności z uwagi na odmienne ich kategoryzowanie na poziomie studiów gminnych. Wyznaczone wielkości mieszczą się w przedziale 0% (gmina Oborniki Śląskie – brak stosownej kategorii) po 6,7% (gmina Wisznia Mała).

Inaczej ma się sprawa z miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, które po 2025 roku zachowają swoją moc. Analiza chłonności terenów wyznaczonych pod zabudowę mieszkaniową w planach miejscowych została dokonana dla Wrocławia i 8 gmin otaczających miasto (Czernica, Długołęka, Kąty Wrocławskie, Kobierzyce, Miękinia, Oborniki Śląskie, Siechnice, Wisznia Mała). W tych jednostkach koncentrowała się znacząca większość ruchu inwestycyjnego mierzona ilością wydawanych pozwoleń na budowę czy powstających mieszkań.

Łączna powierzchnia terenów przeznaczonych pod funkcje mieszkaniowe w planach miejscowych na omawianym terenie stanowi niespełna 12% obszaru objętego planami, jednak w przypadku poszczególnych gmin są to duże obszary. We Wrocławiu na cele mieszkaniowe przeznacza się 3381 ha, w gminie Długołęka 2416 ha, w gminie Oborniki Śląskie 2244 ha, w gminie Kąty Wrocławskie 1894 ha.

Wśród szerokiej kategorii terenów mieszkaniowych 85% areału stanowiło przeznaczenie pod zabudowę jednorodzinną, 9% pod jeszcze mniej intensywną zabudowę zagrodową, 3% pod zabudowę mieszaną, a jedynie 3% pod wielorodzinną. Prawie 82% terenów pod zabudowę wielorodzinną (1510 ha) wskazano we Wrocławiu, w pozostałych gminach były to areały wielokrotnie mniejsze. Przeznaczenie pod zabudowę mieszaną (jedno- lub wielorodzinną) występowało najczęściej w gminie Miękinia w dotychczas mało zurbanizowanej strefie niepowiązanej z tkanką urbanistyczną Wrocławia, za to w sąsiedztwie dynamicznie rozwijanych stref produkcyjnych.

Gminy graniczące z Wrocławiem wyznaczały tereny mieszkaniowe w dużej mierze na styku z granicami miasta. W części przypadków stanowiło to kontynuację funkcji rozwijającej się na terenie Wrocławia (zwłaszcza na granicy z gminą Siechnice), jednak w innych przypadkach występowała sprzeczność i nieciągłość funkcji, zwłaszcza na pograniczu Wrocławia (tereny leśne i wolne od zabudowy) z gminą Miękinia. Należy zwrócić uwagę, że dodatkowo po stronie tej gminy były to tereny nieobjęte mpzp.

Proporcja wielkości obszarów przeznaczonych w planach miejscowych pod działalność produkcyjną i magazynową odpowiadała tej opisanej już w przypadku studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Oprócz wcześniej opisanych stref należy wskazać kompleksy w gminach Długołęka wzdłuż drogi łączącej Wrocław z Oleśnicą, Oborniki Śląskie wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 342 prowadzącej do Wrocławia, a także w Czernicy na przedłużeniu strefy istniejącej we wschodniej części Wrocławia na terenie osiedli Kowale oraz Strachocin – Swojczyce – Wojnów.

Na terenie Wrocławia w uchwalonych planach na tereny usług przeznaczono 1451 ha (4,9% powierzchni planów). Największym udziałem terenów o tej funkcji poza Wrocławiem odznaczały się gminy Kobierzyce – 2,4% (351 ha) oraz Miękinia – 1,9% (334 ha).

W odróżnieniu od braku stosownej kategorii w studium, najwięcej terenów sportu i rekreacji przeznaczono w planach w gminie Oborniki Śląskie (2,9% - 442 ha). Na dalszych miejscach znajdowały się gminy: Czernica (2,1% - 179 ha), Miękinia (1,5% - 275 ha) oraz Długołęka (1,2% - 254 ha). Natomiast najmniej terenów sportu i rekreacji zaplanowano w gminach: Kąty Wrocławskie (0,2% - 35 ha), Kobierzyce (0,5% - 77 ha) i Siechnice (0,7% - 65 ha). Należy zauważyć, że rozmiar terenów sportu i rekreacji niekorzystnie korelował z planami rozwoju funkcji mieszkaniowej, a także z rzeczywistym rozwojem demograficznym. W samym Wrocławiu było to 389 ha (1,3%), przy czym w mieście funkcja ta była nieporównanie bardziej rozwinięta niż w okolicznych gminach.

Tempo zmian przestrzennych, w tym urbanizacji w gminach okalających Wrocław było większe aniżeli w samym mieście, co miało istotne, często niekorzystne i trudne do odwrócenia konsekwencje takie jak chaos przestrzenny – fragmentacja obszarów rolniczych, kolizje i konflikty wynikające z odmiennego zagospodarowania terenów sąsiednich, niedostateczna obsługa komunikacyjna i wyposażenie w funkcje towarzyszące terenów mieszkaniowych, kongestia komunikacyjna. Procesy takie szczególnie niekorzystnie rzutują na wydatki budżetów lokalnych, które nie są rekompensowane z opłat planistycznych czy adjacenckich.

W obecnym stanie prawnym współpraca międzygminna na rzecz integracji i spójnego zarządzania procesami planowania i zagospodarowania przestrzennego jest utrudniona.

Na terenie WrOF istnieją nadal duże tereny pod nowe inwestycje mieszkaniowe, usługowe i przemysłowe wyznaczone już w dokumentach planistycznych. Natomiast coraz więcej obiektów produkcyjnych i magazynowych jest lokalizowanych w gminach okalających Wrocław.

Mimo wysokiego pokrycia planistycznego, na terenie WrOF równolegle obserwowano rozdrobnienie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego – średnia powierzchnia mpzp w latach 2009-2023 spadła z 101,7 ha do 89 ha, podczas gdy średnio w kraju z 221,1 do 157,7 ha, a w województwie dolnośląskim z 244,7 do 176,3. Można więc zauważyć, że choć są to tendencje ogólnokrajowe, średnia powierzchnia planu miejscowego była tu mniejsza o połowę aniżeli w województwie, i stanowiła niewiele ponad 56% średniej w kraju. Rozdrobnienie wynikało przede wszystkim z procesu fragmentarycznych zmian planów wcześniej uchwalonych – najwięcej planów przybyło bowiem, prócz Wrocławia (294), w gminach: Kąty Wrocławskie (143) i Oborniki Śląskie (103), a więc charakteryzujących się pełnym pokryciem planistycznym. Szczególnie niekorzystnym zjawiskiem jest sporządzanie „mikroplanów” dla pojedynczych działek geodezyjnych, często o powierzchni znacząco

poniżej 1 ha. Działania te obserwowano szczególnie w gminach Długołęka, Kobierzyce, Kąty Wrocławskie i Siechnice, a więc na obszarze najbardziej dynamicznych przemian funkcjonalno - przestrzennych.

Wszystkie gminy WrOF podjęły uchwały o przystąpieniu do sporządzania planów ogólnych. Plany te w poszczególnych gminach są na etapie sporządzania wstępnych projektów, więc trudno dokonać ich analizy na tym etapie.

3.6.4. Szacowana chłonność terenów pod zabudowę mieszkaniową

Tereny mieszkaniowe wyznaczone w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego stanowiły 15,2% powierzchni całego WrOF, co w stosunku do istniejących terenów mieszkaniowych stanowiło prawie czterokrotność powierzchni aktualnego pokrycia terenami zabudowy mieszkaniowej, które wynosiło 4% powierzchni wszystkich gmin.

We Wrocławiu obszary zabudowy mieszkaniowej powiększają się znacząco od co najmniej 15 lat. Natomiast obszary przemysłowe kurczą się, choć w ostatnich latach ten proces nieco wyhamowuje. Proces urbanizacji miasta odbywa się głównie kosztem zajmowania dotychczasowych gruntów rolnych. Zjawiskom tym towarzyszą – w tym na terenach zurbanizowanych niezabudowanych – punktowe zagęszczanie istniejącej zabudowy, a także wymiana dotychczasowej zabudowy na nową, zazwyczaj bardziej intensywną. Są to procesy sukcesji notowane zwyczajowo w dużych ośrodkach miejskich w krajach rozwiniętych.

W stosunku do sytuacji demograficznej znaczne przeszacowanie wielkości terenów pod funkcję mieszkaniową występowało zwłaszcza w gminie Oborniki Śląskie, w mniejszym stopniu w każdej z pozostałych gmin. W przypadku gminy Oborniki Śląskie zasoby terenów pod budownictwo pozwoliłyby na osiedlenie 86 680 osób[450], podczas gdy liczba ludności w gminie wynosiła w 2023 roku 21 088 osób i stagnuje – ma wynieść 21 250 osób w 2043 roki i 20 975 osób w 2050 roku. Jest to więc przeszacowanie ponad 4-krotne. Również w gminach, które doświadczają największego napływu migracyjnego w stosunku do liczby mieszkańców, istnieje nadpodaż wyznaczonych terenów mieszkaniowych. W gminie Czernica przeznaczono tereny dla 67 660 osób wobec prognoz na 33 560

[450] W oparciu o literaturę:
Jeleński T. 2010, Urbanistyka i gospodarka przestrzenna [W:] Bergier T., Kronenberg J. (red.): Wyzwania zrównoważonego rozwoju w Polsce. Fundacja Sendzimira, Kraków.
Campoli J., MacLean A. 2002, Visualing Density: A Catalog Illustrating the Density of Residential Neighborhoods, Lincoln Institute of Land Policy www.lincolninst.edu/subcenters/visualizing-density
i dostępne dane statystyczne dotyczące gęstości zaludnienia terenów zabudowanych i zurbanizowanych oraz tendencji w zakresie liczby osób przypadających na 1 mieszkanie w Polsce
określono perspektywicznie gęstość zaludnienia terenów mieszkaniowych (brutto) na 1 ha: 100 osób w zabudowie wielorodzinnej, 70 w mieszanej, 40 w wielorodzinnej i 20 w zagrodowej.

mieszkańców w 2043 roku i 36 302 osoby w 2050 roku, w gminie Długołęka tereny dla 95 260 osób przy prognozowanych wielkościach 59 393 osoby i 63 415 osób, w gminie Siechnice zasoby terenów dla 63 200 osób przy prognozach 43 878 osób w 2043 roku i 47 552 osoby w 2050 roku.

Nawet w tych jednostkach, gdzie wyznaczono pod zabudowę mieszkaniową najmniejsze tereny, wraz z istniejącymi terenami mieszkaniowymi są to zasoby znacząco przekraczające prognozy demograficzne (w gminie Wisznia Mała tereny dla 36 660 osób wobec prognozowanej liczby 12 728 osób w 2043 roku i 12 577 osób w 2050 rku, w gminie Miękinia dla 51 700 osób w stosunku do 27 725 osób i 28 983 osób w prognozach). Jedynym ośrodkiem, w którym dość realistycznie wyznaczono zasoby terenów pod funkcje mieszkaniowe jest Wrocław, gdzie umożliwia to osiedlenie 225 840 osób[451], przy czym znaczna część tych terenów jest już zainwestowana, zaś jak wspomniano – pokrycie planistyczne w mieście jest niepełne i z tego względu znaczna część mieszkań jest realizowana po wydaniu decyzji o warunkach zabudowy. Niemniej jednak Wrocław w perspektywie może stać się miastem milionowym, do czego ma potencjał, ale i rzeczywista liczba mieszkańców niewiele może odbiegać od tej wielkości. Faktyczna liczba mieszkańców Wrocławia jest wyraźnie większa od podawanej przez statystyki GUS, osiągając nawet 837 tys. (statystyki MPWiK dotyczące zużycia wody).

3.6.5. Zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową i miejsca pracy

Na podstawie prognoz Głównego Urzędu Statystycznego[452] na terenie WrOF przybędzie około 46 tys. osób w perspektywie 2043 roku i ponad 49 tys. osób do 2050 roku, przy czym liczba ludności Wrocławia spadnie odpowiednio o 13,6 tys. i ponad 27 tys. osób.

Zapotrzebowanie na nowe zasoby mieszkaniowe obliczone zostało według wzoru z § 3. „Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r.” w sprawie projektu planu ogólnego gminy, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wyrysów (Dz. U. z 2023 r., poz. 2758)

$$ZAP = M_{20} - \frac{PUM_0}{P_{20}}$$

[451] Jest to liczba minimalna, gdyż we Wrocławiu zabudowa wielorodzinna w wielu miejscach charakteryzuje się znacząco większą intensywnością aniżeli w pozostałych ośrodkach, gdzie obecnie realizuje się zabudowę nieprzekraczającą 4-5 kondygnacji.

[452] Dostępnych pod adresem:
https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/ludnosc/prognoza-ludnosci/prognoza-ludnosci-na-lata-2023-2060,11, 1.html

Gdzie:

ZAP – liczba osób, dla których trzeba zapewnić nowe tereny pod zabudowę

M_{20} – liczba mieszkańców za 20 lat

PUM_0/P_{20} – liczba osób mogąca się pomieścić w istniejącej zabudowie mieszkaniowej uwzględniając prognozowane polepszenie komfortu życia (zwiększenie PUM/os.)

Prognozowaną powierzchnię użytkową mieszkań w gminie na 1 mieszkańca obliczono zgodnie z wzorem[453]:

$P_{20} = 3P_0 - 2P_{-10}$

Wyliczone wielkości wahają się od 2671 w gminie Zawonia do 118 997 we Wrocławiu.

Zapotrzebowanie na nowe miejsca pracy obliczono biorąc pod uwagę powołane wcześniej prognozy GUS oraz struktury demograficzne gmin prognozowane na 2043 rok, przy założeniu, że liczba nowych miejsc pracy będzie równa przyrostowi ludności w wieku produkcyjnym (18-59/64 lata)[454]. Szacowanie nie uwzględnia możliwych dojazdów międzygminnych, które w miejskich obszarach funkcjonalnych są zjawiskiem powszechnym. Łączne zapotrzebowanie na nowe miejsca pracy określono w perspektywie roku 2043 na 41 952, przy czym najwięcej powinno przybyć w gminie Długołęka (ponad 9 tys.) i w gminie Siechnice (ponad 8 tys.). W miastach: Wrocław, Oława, Oleśnica, a także w mniejszym stopniu w gminach Jelcz-Laskowice i Trzebnica z uwagi na prognozowany ubytek ludności w ciągu najbliższych 20 lat nie wskazuje się wzrostu liczby miejsc pracy.

Tabela 208. Zapotrzebowanie na nowe mieszkania i miejsca pracy w perspektywie 20-letniej (2043 r.)

Jednostka terytorialna	ludność ogółem		przyrost ludności	ludność wg prognozy GUS +5% (M20)	zapotrzebowanie na nowe mieszkania (ZAP)	ludność w wieku produkcyjnym (18-59/64)		zapotrzebowanie na miejsca pracy	zapotrzebowanie na miejsca pracy korekta
	2023	2043	2023-2043	2043	2043	2043	2043	2043	2043
	[osoby]	[osoby]	[osoby]	[osoby]	[osoby]	[osoby]	[%]	[-]	[-]
Czernica	23974	33560	9586	35238	14506	19707	58,7%	5629	5629
Długołęka	43967	59393	15426	62363	23422	35057	59,0%	9105	9105
Dobroszyce	7265	8206	941	8616	3666	4744	57,8%	544	544
Jelcz-Laskowice	23712	23449	-263	24621	7316	12724	54,3%	-143	0

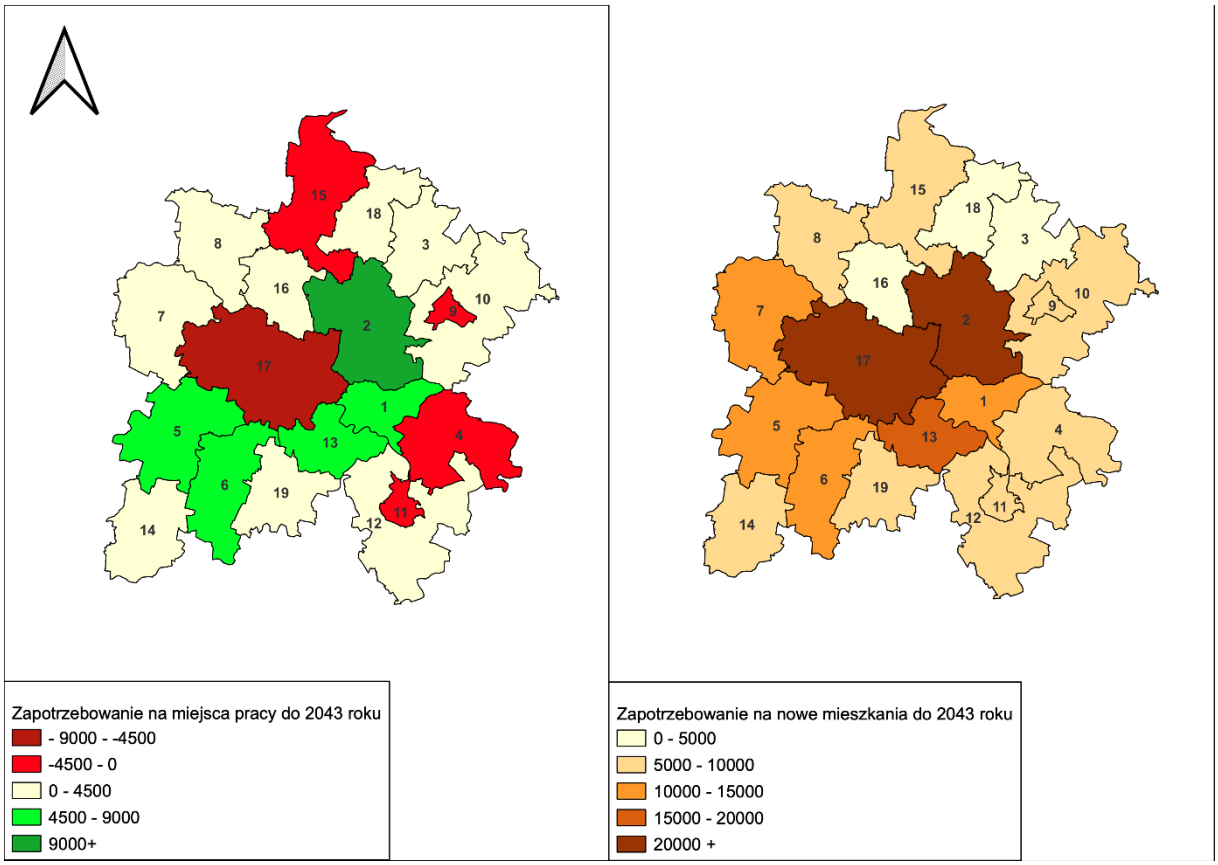
[453] W powołanym rozporządzeniu podaje się alternatywny wzór w postaci: $P_{20} = 2P_0 - P_{-20}$, który zakłada zastosowanie wskaźnika wielkości powierzchni mieszkalnej na 1 osobę sprzed „boomu" w zakresie budownictwa jednorodzinnego, który w większości gmin miał miejsce zaraz po 2004 r. Otrzymane wyniki zakładałyby powtórzenie tak gwałtownego przyrostu powierzchni mieszkaniowej, jak w tamtym okresie, podczas gdy w ostatnich latach buduje się mniejsze domy, a w miastach, a także gminach graniczących z Wrocławiem rozwija się na szerszą skalę budownictwo wielorodzinne.

[454] w przypadku spodziewanego ubytku ludności nie zakładano ubytku miejsc pracy – dotyczy to przede wszystkim Wrocławia. Gdyby miejsca pracy odjąć proporcjonalne do prognozowanego ubytku ludności, w samym Wrocławiu powinno ich ubyć 8071, w innych miastach: w Oleśnicy 2303, w Oławie 1528, w Jelczu-Laskowicach 143, w Trzebnicy 117

Jednostka terytorialna	ludność ogółem		przyrost ludności	ludność wg prognozy GUS +5% (M20)	zapotrzebowanie na nowe mieszkania (ZAP)	ludność w wieku produkcyjnym (18-59/64)		zapotrzebowanie na miejsca pracy	zapotrzebowanie na miejsca pracy korekta
	2023	2043	2023-2043	2043	2043	2043	2043	2043	2043
	[osoby]	[osoby]	[osoby]	[osoby]	[osoby]	[osoby]	[%]	[-]	[-]
Kąty Wrocławskie	30202	39370	9168	41339	13945	22583	57,4%	5259	5259
Kobierzyce	24977	33297	8320	34962	13006	19370	58,2%	4840	4840
Miękinia	21613	27725	6112	29111	12393	16181	58,4%	3567	3567
Oborniki Śląskie	21088	21250	162	22313	5225	11355	53,4%	87	87
Oleśnica gmina	16208	18 178	1970	19087	7559	10348	56,9%	1121	1121
Oleśnica miasto	35132	30806	-4326	32346	7656	16398	53,2%	-2303	0
Oława gmina	15636	16182	546	16991	5421	8638	53,4%	291	291
Oława miasto	33166	30374	-2792	31893	8322	16625	54,7%	-1528	0
Siechnice	30214	43878	13664	46072	16379	25782	58,8%	8029	8029
Sobótka	12995	13390	395	14060	5176	7266	54,3%	214	214
Trzebnica	25135	24921	-214	26167	7573	13625	54,7%	-117	0
Wisznia Mała	12112	12728	616	13364	4028	6793	53,4%	329	329
Wrocław	673743	660143	-13600	693150	118997	391769	59,3%	-8071	0
Zawonia	5866	6332	466	6649	2671	3625	57,2%	267	267
Żórawina	13720	17710	3990	18596	8474	10251	57,9%	2310	2310
WrOF	1070725	1120892	50167	1176937	285736			29430	41952

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 12.01.2025)

Mapa 26. Zapotrzebowanie na nowe mieszkania i miejsca pracy w perspektywie 20-letniej (2043 r.)

1. Czernica
2. Długołęka
3. Dobroszyce
4. Jelcz-Laskowice
5. Kąty Wrocławskie
6. Kobierzyce
7. Miękinia
8. Oborniki Śląskie
9. Oleśnica miasto
10. Oleśnica gmina
11. Oława miasto
12. Oława gmina
13. Siechnice
14. Sobótka
15. Trzebnica
16. Wisznia Mała
17. Wrocław
18. Zawonia
19. Żórawina

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 12.01.2025)

Po korekcie prognoz GUS i skróceniu horyzontu do 2040 roku.[455] na 10 gmin, w których zakłada się największy przyrost liczby ludności w skali całej Polski w okresie lat 2022-2040, 4 należą do WrOF, wchodząc w skład powiatu wrocławskiego i graniczą bezpośrednio ze stolicą aglomeracji. Są to, według kolejności miejsc i zakładanego przyrostu populacji:

[455] Por. https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/ludnosc/prognoza-ludnosci/prognoza-ludnosci-na-lata-2023-2060,11,1.html (dostęp 12.01.2025)

- 1. Siechnice 43,9%,
- 5. Czernica 40,3%,
- 7. Długołęka 34,1%,
- 9. Kobierzyce 32,2%.

3.6.6. Podsumowanie

- Do silnych stron Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego w zakresie polityki przestrzennej należy objęcie miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego 70% terenu. Również Wrocław z pokryciem 62,4% wyróżniał się na tle innych wielkich miast w Polsce. Powoduje to, że większość inwestycji jest lokowana w sposób planowy, wpisując się w politykę rozwoju lokalnego.
- Skala wydawania decyzji o warunkach zabudowy jest niejako negatywem pokrycia planistycznego. Mimo iż liczba wydanych warunków zabudowy była największa we Wrocławiu, najwięcej decyzji na 1000 mieszkańców w latach 2009 – 2023 wydano w gminach Dobroszyce, Miękinia, Zawonia i Jelcz-Laskowice (ponad 100).
- Tereny wskazywane w studiach gminnych i planach miejscowych pod zabudowę mieszkaniową są – poza miastami Wrocław, Oleśnica i Oława – znacznie przeszacowane – nawet trzy- czy czterokrotnie. Z powodu tego przeskalowania na obszarach podmiejskich pojawiają się chaotyczne, trudne do obsługi infrastrukturalnej układy przestrzenne. Jest to także sytuacja niekorzystna dla budżetów lokalnych. Obserwuje się też postępujące rozdrobnienie planów miejscowych.
- Zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową w perspektywie roku 2043 obliczono na wielkość 285 736 osób, w tym niespełna 119 tys. we Wrocławiu.
- Zapotrzebowanie na nowe miejsca pracy wynosi 29 430 do 2043 roku w wariancie proporcjonalnym do zmian demograficznych. Najwięcej – ponad 9 tys. potrzebne będzie w gminie Długołęka, a ponad 8 tys. w gminie Siechnice.

3.7. Mieszkalnictwo

3.7.1. Zasoby mieszkaniowe

Analizując dane dotyczące mieszkalnictwa z GUS, można stwierdzić, iż w latach 2008-2023 cały obszar WrOF odnotowywał trend wzrostowy względem zasobów mieszkaniowych. Ponadto, charakteryzował się znacznie wyższą tendencją wzrostu zasobów niż w przypadku trendów regionalnych i ogólnokrajowych. W przypadku województwa dolnośląskiego obecny był wyższy wzrost ilości

budynków mieszkalnych o 31,9 p.proc., mieszkań o 28,3 p.proc., zaś izb o 26 p.proc. Natomiast w porównaniu do trendów odnotowywanych w wymiarze krajowym, tendencja wzrostowa była wyższa zarówno w przypadku budynków mieszkalnych o 44,5 p.proc., mieszkań o 34,6 p.proc. czy izb o 30,2 p.proc.

Wskaźniki dynamiki (zmiany %) w gminach obszaru WrOF, cechowały się dużym zróżnicowaniem, co świadczy o odmienności procesów zachodzących na terenie różnych jednostek oraz również o położeniu względem głównego ośrodka miejskiego obszaru WrOF. Wśród najwyższych wskaźników, gdzie uwidoczniły się znacznie postępujące procesu rozwoju zasobów budynków mieszkalnych, znalazły się gminy osiągające poziom powyżej 100%. Wśród nich dominowały jednostki, które zlokalizowane są blisko Wrocławia, w tym gminy tj.: Czernica (wzrost o 213,9%), Długołęka (wzrost o 149,8%), Miękinia (141,7%), Siechnice (123,7%), Kobierzyce (115,6%) oraz w mniejszym stopniu gminy, które nie znajdują się w bezpośredniej bliskości głównego ośrodka miejskiego, jak: Żórawina (133,2%) i miasto Oleśnica (101,1%).

Spośród wszystkich gmin WrOF, to gmina Czernica odnotowała największą dynamikę wzrostu zasobów. W przypadku budynków mieszkalnych wzrost o 213,9%, mieszkań o 189,8% oraz izb o 220,2%.

Skupiając się na oddziaływaniu położenia – bliskości jednostek względem Wrocławia, to również inne okoliczne gminy tj. Długołęka, Siechnice czy Miękinia, odnotowały znaczny rozwój zasobów mieszkaniowych. Na taki stan rzeczy wskazywano, również podczas badań jakościowych, gdzie wskazane gminy zostały określone jako szczególnie intensywnie rozwijające sektor mieszkaniowy, dodatkowo wyróżniono, również gminę Wisznia Mała.[456] Na takie procesy oddziaływać mogą m.in. kwestie ekonomiczne, które skłaniają do poszukiwania bardziej optymalnych ofert mieszkaniowych, np. cenowo czy powierzchniowo.

W tym przypadku nakreśla się fakt, stawania się pobliskich obszarów tzw. „sypialniami" względem największej gminy WrOF. W świetle przeprowadzonych badań jakościowych, gmina Oborniki Śląskie została określona mianem „sypialni dla bogatych". Przedstawiciele gminy wykazali, iż pojawiające się inwestycje i osiedla skupiają się na luksusowych apartamentach skierowanych do zamożniejszych nabywców. Co powoduje, ukształtowanie powszechnej opinii, iż Oborniki Śląskie stają się miejscem do życia dla „lepiej sytuowanych" mieszkańców Wrocławia.[457]

[456] Raport z badań jakościowych przeprowadzonych w ramach diagnozy WrOF, IB IPC 2025
[457] Tamże

Biorąc pod uwagę najniższe poziomy rozwoju zasobów (poniżej 40%), to w przypadku liczby budynków mieszkalnych najmniejsza dynamika obecna była w gminach: Oława (wzrost o 26,4%), Wrocław (wzrost o 31,1%) oraz Oborniki Śląskie (wzrost o 39,6%). Natomiast wobec dynamiki liczby mieszkań były to gminy: Jelcz-Laskowice (wzrost o 38,9%), Trzebnica (wzrost o 37,3%), Oborniki Śląskie (wzrost o 36,6%), Oława (wzrost o 33,3%), Sobótka (wzrost o 33,3%), Zawonia (wzrost o 27,9%) oraz miasto Oleśnica (wzrost o 25,3%). Zaś najniższa dynamika liczby izb odnotowana była w mieście Oleśnica (wzrost o 24,7%).

Tabela 209. Budynki mieszkalne i zasoby mieszkaniowe w gminach WrOF, lata 2008 i 2023

jednostka terytorialna	ROK								
	2008	2023	zmiana [%]	2008	2023	zmiana [%]	2008	2023	zmiana [%]
	budynki mieszkalne			mieszkania			izby		
Czernica	2575	8 082	213,9	3230	9 359	189,8	14555	46 609	220,2
Długołęka	5149	12 860	149,8	6266	15 588	148,8	29855	75 700	153,6
Dobroszyce	1314	2 082	58,4	1692	2 468	45,9	7328	11 780	60,8
Jelcz-Laskowice	2698	4 116	52,6	6906	9 589	38,9	25972	38 654	48,8
Kąty Wrocławskie	3664	6 944	89,5	6486	12 551	93,5	26251	53 137	102,4
Kobierzyce	2790	6 016	115,6	5640	10 556	87,2	21948	46 803	113,2
Miękinia	2536	6 129	141,7	3390	8 186	141,5	14966	38 284	155,8
Oborniki Śląskie	3882	5 418	39,6	5809	7 934	36,6	25410	36 058	41,9
Oleśnica (gmina)	2250	3 164	40,6	3245	5 365	65,3	13472	25 864	92,0
Oleśnica (miasto)	2257	4 538	101,1	12460	15 617	25,3	44103	54 976	24,7
Oława (gmina)	2924	3 697	26,4	3722	4 962	33,3	16555	24 724	49,3
Oława (miasto)	2235	4 315	93,1	11087	15 762	42,2	39117	55 305	41,4
Siechnice	2790	6 240	123,7	4929	12 408	151,7	21713	51 457	137,0
Sobótka	2263	3 176	40,3	4039	5 383	33,3	15782	23 104	46,4
Trzebnica	3093	4 356	40,8	6961	9 558	37,3	26580	37 585	41,4
Wisznia Mała	1916	3 549	85,2	2562	4 025	57,1	12124	21 069	73,8
Wrocław	35896	47 047	31,1	258877	386 880	49,4	865032	1 238 673	43,2
Zawonia	1136	1 706	50,2	1560	1 996	27,9	6560	9 244	40,9
Żórawina	1638	3 820	133,2	2449	4 779	95,1	10809	22 960	112,4
WrOF (suma)	83 006	137 255	65,4	351 310	542 966	54,6	1 238 132	1 911 986	54,4
woj. dolnośląskie	321334	429086	33,5	1039800	1312857	26,3	3753021	4817570	28,4
POLSKA	5751174	6950954	20,9	13150294	15779243	20,0	48703136	60481692	24,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 20.02.2025)

Zweryfikowano, również wskaźnik zagęszczenia budynków mieszkalnych w przeliczeniu na 1 km^2, który dla całego obszaru WrOF wyniósł w 2023 roku około 42 budynki. Co stanowiło identyczny stan w wymiarze krajowym, natomiast mniejszy w porównaniu do regionu województwa dolnośląskiego. Ogółem w gminach należących do WrOF na przestrzeni lat 2008-2023, obserwowalne były tendencje

wzrostowe względem ilości budynków mieszkalnych na 1km2. Co świadczy o znacznym rozwoju zapotrzebowania na przestrzeni 15 analizowanych lat. Wśród gmin, które charakteryzowała najwyższa dynamika znalazły się: Czernica (wzrost o 213,9%), Długołęka (wzrost o 149,8%), Miękinia (141,7%), Żórawina (133,2%), Siechnice (123,7%), Kobierzyce (115,6%) oraz miasto Oleśnica (101,1%). Najniższy wzrost zaś odnotowywały gminy: Oborniki Śląskie (39,6%), Wrocław (31,1%) oraz Oława (26,4%).

Tabela 210. Wskaźniki gęstości zabudowy mieszkaniowej w gminach WrOF, lata 2008 i 2023

jednostka terytorialna	ROK		zmiana [%]
	2008	2023	
	budynki mieszkalne na 1 km2		
Czernica	30,8	96,6	213,9%
Długołęka	24,2	60,4	149,8%
Dobroszyce	10,0	15,8	58,4%
Jelcz-Laskowice	16,0	24,5	52,6%
Kąty Wrocławskie	20,8	39,3	89,5%
Kobierzyce	18,7	40,3	115,6%
Miękinia	14,1	34,1	141,7%
Oborniki Śląskie	25,2	35,1	39,6%
Oleśnica (gmina)	9,3	13,0	40,6%
Oleśnica (miasto)	107,7	216,5	101,1%
Oława (gmina)	12,5	15,8	26,4%
Oława (miasto)	81,9	158,1	93,1%
Siechnice	28,3	63,3	123,7%
Sobótka	16,7	23,4	40,3%
Trzebnica	15,5	21,8	40,8%
Wisznia Mała	18,5	34,4	85,2%
Wrocław	122,6	160,7	31,1%
Zawonia	9,7	14,6	50,2%
Żórawina	13,7	31,8	133,2%
WrOF (suma)	29,1	41,9	43,8%
woj. dolnośląskie	16,1	52,1	223,6%
POLSKA	18,3	41,9	128,7%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 20.02.2025)

Analizą objęto, również dodatkowe wskaźniki opisujące stan mieszkalnictwa w obszarze WrOF. Trendy w poszczególnych gminach były zróżnicowane. W roku 2023 najwyższy wskaźnik przeciętnej powierzchni użytkowej 1 mieszkania, odnotowywała gmina Wisznia Mała – ok. 130 m^2. Zaś najniższy wskaźnik był w przypadku Wrocławia około 59 m^2. Uwzględniając kwestię dynamiki na przestrzeni lat 2008-2023, największy wzrost powierzchni użytkowej 1 mieszkania był odnotowywany w przypadku gminy: Oleśnica - 24,8% oraz Żórawina - 24,4%. Natomiast tendencję spadkową odnotowywały gmina Siechnice -2,9% oraz Wrocław -1,2%.

Z kolei najwyższy wskaźnik przeciętnej powierzchni użytkowej mieszkania na 1 osobę był w gminie Czernica – około 45m^2, zaś najniższy w mieście Oleśnica – około 28 m^2 oraz mieście Oława – około 28

m^2. Natomiast na przestrzeni 15 lat największa dynamika wzrostu powierzchni użytkowej była obecna w gminie Miękinia - 59,8%. Z kolei najmniejszy wzrost odnotowywała gmina Oborniki Śląskie - 28,5%.

Wskaźnik liczba mieszkań przypadających na 1000 mieszkańców odnotowywany był najwyższy we Wrocławiu – około 574, a najniższy w gminie Oława – 331.

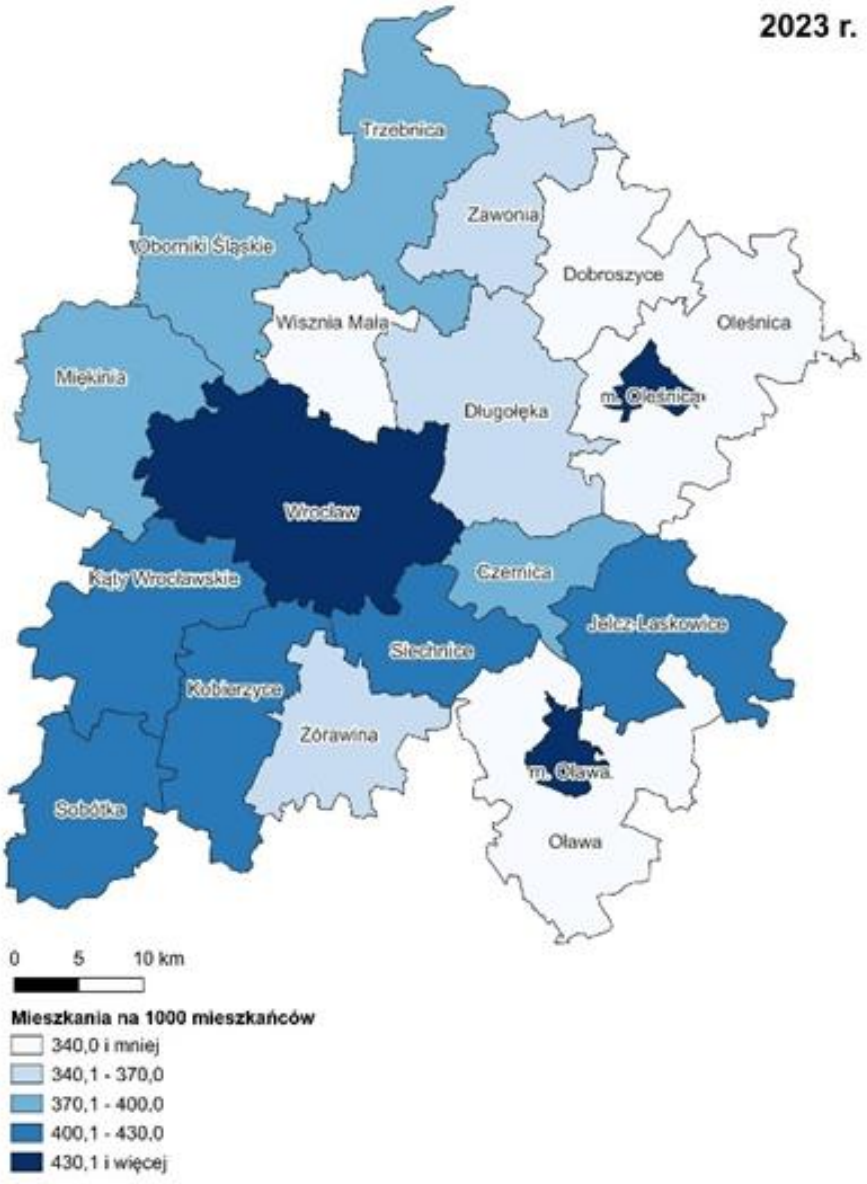
W obszarze WrOF przeciętnie na 1 mieszkanie przypadało około 3 osób. Natomiast w województwie oraz w wymiarze krajowym były to w przybliżeniu 2 osoby. Wśród gmin z najwyższym wskaźnikiem, czyli około 3 osób, znalazły się: Czernica, Długołęka, Dobroszyce, Jelcz-Laskowice, Miękinia, Oborniki Śląskie, Oleśnica, Oława, Trzebnica, Wisznia Mała, Zawonia oraz Żórawina. Natomiast w gminach: Kąty Wrocławskie, Kobierzyce, Siechnice, Sobótka oraz miastach: Wrocław, Oleśnica, Oława przypadała mniejsza liczba w około 2 osób.

Tabela 211. Wybrane wskaźniki stanu mieszkalnictwa w gminach WrOF, lata 2008 i 2023

jednostka terytorialna	ROK																	
	2008	2023	zmiana [%]	2008	2023	zmiana [%]	2008	2023	zmiana [%]	2008	2023	zmiana [%]	2008	2023	zmiana [%]	2008	2023	zmiana [%]
	przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania [m2]			przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę [m2]			mieszkania na 1000 mieszkańców			przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie			przeciętna liczba izb w 1 mieszkaniu			przeciętna liczba osób na 1 izbę		
Czernica	101,2	115,0	13,6%	31,7	44,9	41,6%	313,3	390,4	24,6%	3,2	2,6	-19,7%	4,5	5,0	10,4%	0,7	0,5	-28,2%
Długołęka	107,2	114,7	7,0%	30,1	40,7	35,2%	280,6	354,5	26,3%	3,6	2,8	-20,8%	4,8	4,9	2,1%	0,8	0,6	-22,7%
Dobroszyce	87,1	104,5	20,0%	24,1	35,5	47,3%	277,3	339,7	22,5%	3,6	2,9	-18,6%	4,3	4,8	10,2%	0,8	0,6	-25,3%
Jelcz-Laskowice	68,2	78,7	15,4%	21,5	31,8	47,9%	315,7	404,4	28,1%	3,2	2,5	-22,1%	3,8	4,0	7,2%	0,8	0,6	-27,4%
Kąty Wrocławskie	84,7	93,0	9,8%	29,2	38,6	32,2%	345,2	415,6	20,4%	2,9	2,4	-16,9%	4,1	4,2	4,4%	0,7	0,6	-20,8%
Kobierzyce	88,4	103,6	17,2%	33,7	43,8	30,0%	381,3	422,6	10,8%	2,6	2,4	-9,5%	3,9	4,4	13,9%	0,7	0,5	-20,9%
Miękinia	89,9	106,0	17,9%	25,1	40,1	59,8%	279,1	378,8	35,7%	3,6	2,6	-26,3%	4,4	4,7	6,1%	0,8	0,6	-30,9%
Oborniki Śląskie	91,7	99,5	8,5%	29,1	37,4	28,5%	317,0	376,2	18,7%	3,15	2,66	-15,6%	4,37	4,54	3,9%	0,7	0,6	-19,4%
Oleśnica (gmina)	87,1	108,7	24,8%	24,3	36,0	48,1%	278,7	331,0	18,8%	3,59	3,02	-15,9%	4,15	4,82	16,1%	0,9	0,6	-26,7%
Oleśnica (miasto)	60,5	63,2	4,5%	20,4	28,1	37,7%	337,2	444,5	31,8%	2,97	2,25	-24,2%	3,54	3,52	-0,6%	0,8	0,6	-23,8%
Oława (gmina)	95,6	111,0	16,1%	25,7	35,2	37,0%	268,3	317,3	18,3%	3,73	3,15	-15,5%	4,45	4,98	11,9%	0,8	0,6	-25,0%
Oława (miasto)	60,5	63,2	4,5%	20,4	28,1	37,7%	337,2	444,5	31,8%	2,97	2,25	-24,2%	3,54	3,52	-0,6%	0,8	0,6	-23,8%
Siechnice	98,6	95,7	-2,9%	33,2	39,3	18,4%	336,6	410,7	22,0%	2,97	2,44	-17,8%	4,41	4,15	-5,9%	0,7	0,6	-11,9%
Sobótka	76,5	88,8	16,1%	24,8	36,8	48,4%	324,3	414,2	27,7%	3,08	2,41	-21,8%	3,91	4,29	9,7%	0,8	0,6	-29,1%
Trzebnica	73,8	80,9	9,6%	23,1	30,8	33,3%	313,8	380,3	21,2%	3,19	2,63	-17,6%	3,82	3,93	2,9%	0,8	0,7	-19,3%
Wisznia Mała	109,4	129,9	18,7%	33,3	43,2	29,7%	304,5	332,3	9,1%	3,28	3,01	-8,2%	4,73	5,23	10,6%	0,7	0,6	-17,4%
Wrocław	60,1	59,4	-1,2%	24,6	34,1	38,6%	409,5	574,2	40,2%	2,44	1,74	-28,7%	3,34	3,20	-4,2%	0,7	0,5	-26,0%
Zawonia	84,1	97,8	16,3%	23,6	33,3	41,1%	281,1	340,3	21,1%	3,56	2,94	-17,4%	4,21	4,63	10,0%	0,9	0,6	-25,9%
Żórawina	92,1	114,6	24,4%	27,6	39,9	44,6%	299,4	348,3	16,3%	3,3	2,9	-14,1%	4,41	4,80	8,8%	0,8	0,6	-21,1%
WrOF (średnia)	85,1	96,2	13,1%	26,6	36,7	38,0%	315,8	390,5	23,7%	3,2	2,6	-18,6%	4,1	4,4	6,4%	0,8	0,6	-23,7%
woj. dolnośląskie	70,2	75,5	7,5%	24,2	31,6	30,6%	344,8	419,3	21,6%	2,9	2,39	-17,6%	3,7	3,83	3,5%	0,8	0,6	-20,5%
POLSKA	66,8	71	6,3%	24,1	32,4	34,4%	361,4	456	26,2%	2,77	2,19	-20,9%	3,61	3,67	1,7%	0,8	0,6	-22,1%

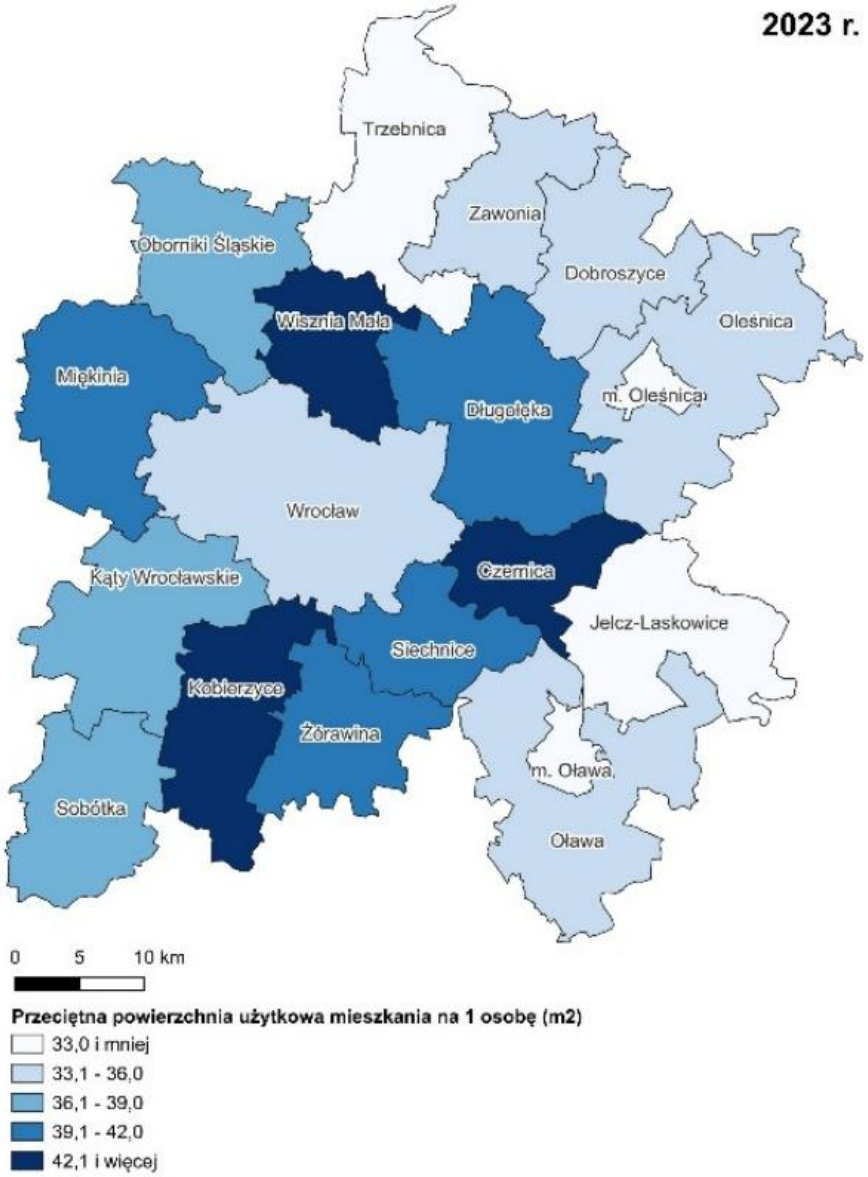
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 20.02.2025)

Mapa 27. Wskaźnik mieszkań na 1000 mieszkańców w gminach WrOF w 2023 r.

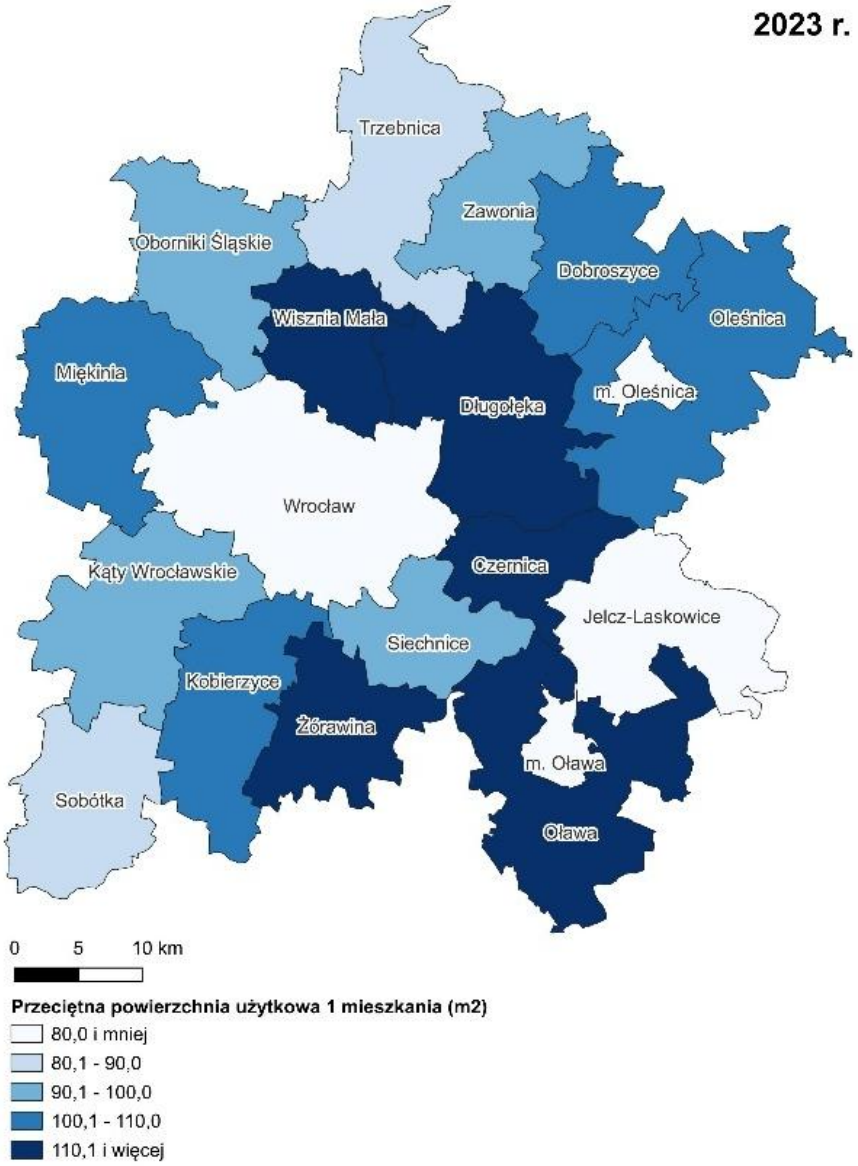
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 20.02.2025)

Mapa 28. Wskaźnik przeciętnej powierzchni użytkowej na 1 osobę (m2) w gminach WrOF w 2023 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 20.02.2025)

Mapa 29. Wskaźnik przeciętnej powierzchni użytkowej 1 mieszkania (m2) w gminach WrOF w 2023 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 20.02.2025)

Według dostępnych danych w BDL GUS za lata 2018 i 2023, dominującą formę budownictwa nowych budynków mieszkalnych, które oddano do użytkowania w gminach WrOF, stanowiło budownictwo indywidualne. Zaś zdecydowanie mniejszy udział miało budownictwo społeczne czynszowe (12 budynków mieszkalnych), czy spółdzielcze (1 budynek). W porównaniu obszaru WrOF do województwa, to indywidualne budynki mieszkalne w 2023 roku stanowiły mniejszy udział – 36,4%. Natomiast zdecydowaną większość w województwie stanowiły budynki społeczne czynszowe - 86,7% we Wrocławiu.

Dynamika rozwoju dominującej w obszarze WrOF indywidualnej formy budownictwa była odnotowywana w większości przypadków z tendencją wzrostową, przy czym najwyższa w gminie

Oborniki Śląskie – 134%. Wyjątek stanowiły gminy: miasto Oleśnica -27%, Żórawina -12% oraz miasto Oława -8,2%, w których liczba indywidualnych budynków mieszkalnych spadła.

Tabela 212. Forma budownictwa nowych budynków mieszkalnych oddanych do użytkowania w gminach WrOF, lata 2018 i 2023[458]

jednostka terytorialna	ROK										Zmiana %				
	2018					2023									
	Indywidualne	spółdzielcze	komunalne	społeczne czynszowe	zakładowe	Indywidualne	spółdzielcze	komunalne	społeczne czynszowe	zakładowe	Indywidualne	spółdzielcze	komunalne	społeczne czynszowe	zakładowe
Czernica	151	0	0	0	0	189	0	0	0	0	25,2	0,0	0,0	0,0	0,0
Długołęka	196	0	0	0	0	234	0	0	0	0	19,4	0,0	0,0	0,0	0,0
Dobroszyce	39	0	0	0	0	50	0	0	0	0	28,2	0,0	0,0	0,0	0,0
Jelcz-Laskowice	66	1	0	0	0	105	1	0	1	0	59,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Kąty Wrocławskie	129	0	0	0	0	141	0	0	0	0	9,3	0,0	0,0	0,0	0,0
Kobierzyce	83	0	0	0	0	121	0	0	0	0	45,8	0,0	0,0	0,0	0,0
Miękinia	105	0	0	0	0	164	0	0	0	0	56,2	0,0	0,0	0,0	0,0
Oborniki Śląskie	53	0	0	0	0	124	0	0	0	0	134,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Oleśnica (gmina)	92	0	0	0	0	132	0	0	0	0	43,5	0,	0,0	0,0	0,0
Oleśnica (miasto)	37	0	0	0	0	27	0	0	0	0	-27,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Oława (gmina)	43	0	0	0	0	86	0	0	0	0	100,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Oława (miasto)	49	2	0	0	0	45	0	0	0	0	-8,2	-100,0	0,0	0,0	0,0
Siechnice	103	0	0	0	0	112	0	0	0	0	8,7	0,0	0,0	0,0	0,0
Sobótka	32	0	0	0	0	46	0	0	0	0	43,8	0,0	0,0	0,0	0,0
Trzebnica	60	0	0	0	0	80	0	0	0	0	33,3	0,0	0,0	0,0	0,0
Wisznia Mała	50	0	0	0	0	91	0	0	0	0	82,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Wrocław	173	2	0	0	0	187	0	0	12	0	8,1	-100,0	0,0	0,0	0,0
Zawonia	27	0	0	0	0	39	0	0	0	0	44,4	0,0	0,0	0,0	0,0
Żórawina	75	0	0	0	0	66	0	0	0	0	-12,0	0,0	0,0	0,0	0,0
WrOF (suma)	1563	5	0	0	0	2039	1	0	13	0	30,5	-80,0	0,0	0,0	0,0
Udział % WrOF w województwie	38,8	83,3	0,0	0,0	0,0	36,4	50,0	0,0	86,7	0,0	0,0	-40,0	0,0	0,0	0,0
woj. dolnośląskie	4029	6	3	3	0	5599	2	47	15	1	39,0	-66,7	1466,7	400,0	100,0
POLSKA	63356	119	111	71	29	76671	26	118	62	12	21,0	-78,2	6,3	-12,7	-58,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 20.02.2025)

Według danych GUS dotyczących zasobów mieszkaniowych w podziale na rodzaj nowych budynków mieszkalnych oddanych do użytkowania w latach 2018-2023, obszar WrOF charakteryzowały

[458] Dane dostępne w GUS od roku 2018

minimalnie wyższe wskaźniki względem ilości budynków jednorodzinnych oraz wielorodzinnych niż w zestawieniu wojewódzkim czy krajowym.

Najwyższy wzrost zabudowy jednorodzinnej odnotowywany był w przypadku gmin: Oława (181,4%) oraz Oborniki Śląskie (160,0%). Wśród pozostałych gmin, które osiągnęły mniejszy wzrost poniżej 100% były: Czernica, Dobroszyce, Jelcz-Laskowice, Kobierzyce, Miękinia, miasto Oława, Sobótka, Trzebnica, Zawonia oraz Wrocław. Spadek liczby nowych budynków jednorodzinnych odnotowywały gminy tj.: Długołęka, Kąty Wrocławskie, Siechnice, Wisznia Mała oraz Wrocław.

Wskaźnik budynków jednorodzinnych przypadających na 1000 mieszkańców w 2023 roku był najwyższy w gminie Czernica – 18 budynków, zaś najniższy we Wrocławiu – 1 budynek jednorodzinny.

Nowe budynki wielorodzinne stanowiły w obszarze WrOF zdecydowaną mniejszość, przy czym wskaźnik budynków wielorodzinnych na 1000 mieszkańców był w gminach na zbliżonym poziomie, z wyjątkiem gminy Siechnice (0,9). Największą dynamiką nowo powstałych budynków wielorodzinnych odnotowano w przypadku gminy: Siechnice (300%), dalej Dobroszyce (200%), Czernica (100%) oraz Kąty Wrocławskie (100%).

Tabela 213. Rodzaje nowych budynków mieszkalnych oddanych do użytkowania w gminach WrOF, lata 2008 i 2023

jednostka terytorialna	ROK								Zmiana % jednorodzinny	Zmiana % wielorodzinny
	2008				2023					
	jednorodzinny	budynki jednorodzinne na 1000 mieszkańców	wielorodzinny	budynki wielorodzinne na 1000. mieszkańców	jednorodzinny	budynki jednorodzinne na 1000 mieszkańców	wielorodzinny	budynki wielorodzinne na 1000 mieszkańców		
Czernica	342	22,0	1	0,1	433	18,1	2	0,1	26,6%	100,0%
Długołęka	514	16,0	11	0,3	478	10,9	3	0,1	-7,0%	-72,7%
Dobroszyce	52	7,8	0	0,0	61	8,4	2	0,3	17,3%	200,0%
Jelcz-Laskowice	90	3,9	2	0,1	137	5,8	2	0,1	52,2%	0,0%
Kąty Wrocławskie	241	9,8	2	0,1	205	6,8	4	0,1	-14,9%	100,0%
Kobierzyce	190	9,0	6	0,3	323	12,9	2	0,1	70,0%	-66,7%
Miękinia	223	13,8	8	0,5	350	16,2	4	0,2	57,0%	-50,0%
Oborniki Śląskie	55	2,7	0	0,0	143	6,8	0	0,0	160,0%	\
Oleśnica (gmina)	108	2,9	0	0,0	239	14,7	0	0,0	121,3%	\
Oleśnica (miasto)	53	3,9	4	0,3	70	2,0	5	0,1	32,1%	25,0%
Oława (gmina)	43	1,3	0	0,0	121	7,7	0	0,0	181,4%	\
Oława (miasto)	88	5,8	11	0,7	131	3,9	1	0,0	48,9%	-90,9%
Siechnice	285	13,0	7	0,3	249	8,2	28	0,9	-12,6%	300,0%
Sobótka	34	2,7	1	0,1	55	4,2	0	0,0	61,8%	-100,0%
Trzebnica	61	2,5	3	0,1	82	3,3	2	0,1	34,4%	-33,3%
Wisznia Mała	57	5,5	0	0,0	0	0,0	0	0,0	-100,0%	\
Wrocław	686	1,1	153	0,2	721	1,1	120	0,2	5,1%	-21,6%
Zawonia	27	4,5	0	0,0	39	6,6	0	0,0	44,4%	\
Żórawina	148	13,6	0	0,0	147	10,7	0	0,0	-0,7%	\
WrOF (suma)	3297	3,3	209	0,2	3984	3,7	175	0,2	20,8%	-16,3%

	ROK								Zmiana % jednorodzinny	Zmiana % wielorodzinny
jednostka terytorialna	2008				2023					
woj. dolnośląskie	6087	2,1	283	0,1	8337	2,9	259	0,1	37,0%	-8,5%
POLSKA	76607	2,0	2684	0,1	96485	2,6	2602	0,1	25,9%	-3,1%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 20.02.2025)

Gminy gospodarują zasobem mieszkaniowym na podstawie „Wieloletniego Programu Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy". Zatem jest to uregulowany ustawowo obowiązek, zakładający długoterminowe planowanie wraz z prognozą uwzględniającą kompleksowe podejście, które pozwala oszacować m.in. wielkość i stan techniczny zasobów, przyszłe potrzeby mieszkaniowe, remonty i modernizacje, zasady polityki czynszowej. Zagadnienie stanu mieszkalnictwa i potrzeb poszczególnych jednostek gminnych należących do analizowanego obszaru funkcjonalnego, zostało pogłębione badaniami wśród przedstawicieli gmin WrOF. Wszystkie obszary wskazywane przez badanych – przedstawione zostały w poniższej tabeli, która zawiera podsumowanie potrzeb gmin należących do WrOF w zakresie komunalnej infrastruktury mieszkaniowej.

Uwzględniając listę obszarów, które wymagających poprawy, można wskazać, iż obecne jest zróżnicowanie potrzeb poszczególnych gmin w obszarze WrOF, co wymaga kompleksowego podejścia na rzecz poprawy obecnego stanu zasobów. Wśród zgłaszanych potrzeb znajduje się m.in. konieczność budowy nowych mieszkań, modernizacji infrastruktury zasobu, poprawy standardu, w tym poprzez termomodernizacje, remonty, dostosowanie budynków do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, wykonanie infrastruktury sanitarnej wraz likwidacją wspólnych toalet, wymianą systemów grzewczych, ponadto również potrzeba zwiększenia udziału OZE w zgodnie z polityką klimatyczną i zrównoważonym rozwojem, wprowadzenie zdalnych odczytów mediów, ale również konieczność renowacji zabytkowych budynków.

Według zbiorczych kategorii, konieczność budowy mieszkań komunalnych/socjalnych wykazały gminy: Czernica, Długołęka, Dobroszyce, Kąty Wrocławskie, Miękinia, Oborniki Śląskie, Oleśnica, miasto Oleśnica, Wrocław oraz Żórawina.

W dalszej kolejności potrzebę termomodernizacji budynków wykazały gminy: Długołęka, Jelcz-Laskowice, miasto Oleśnica, Oława, Trzebnica, Wisznia Mała, Wrocław oraz Żórawina.

Kolejno potrzebę remontów i modernizacji obecnego zasobu wykazały gminy: Kobierzyce, Miękinia, Oleśnica, miasto Oława, Siechnice, Trzebnica, Wisznia Mała, Wrocław, Zawonia oraz Żórawina.

W zakresie dostępności architektonicznej oraz wsparcia społecznego, potrzebę dostosowania lokali wskazały gminy: Czernica, Dobroszyce oraz Wrocław.

Natomiast zakres niezbędnej modernizacji infrastruktury i systemów grzewczych, zasygnalizowały gminy: Długołęka, Jelcz-Laskowice, Kąty Wrocławskie, Kobierzyce, Trzebnica, Wisznia Mała, Wrocław oraz Żórawina.

Jedna gmina z obszaru WrOF wykazała jedynie listę adresów, bez uwzględnienia wobec nich konkretnego zakresu prac/potrzeb – Sobótka.

Tabela 214. Podsumowanie zakresu potrzeb inwestycyjnych dotyczących komunalnej infrastruktury mieszkaniowej w gminach WrOF

jednostka terytorialna	zakres potrzeb
Czernica	• budowa mieszkania wspomaganego/treningowego na potrzeby Gminnego Ośrodka Pomocy • rozwój - budowa lokali mieszkalnych (socjalnych)
Długołęka	• termomodernizacja budynków • wykonanie infrastruktury sanitarnej w budynkach; wymiana rodzaju ogrzewania w budynkach; adaptacja pomieszczeń będących w zasobie komunalnym na lokal mieszkalny; rozwój budownictwa w systemie kontenerowym lokali mieszalnych (socjalnych/komunalnych)
Dobroszyce	• rozszerzenie oferty (budowa) mieszkań niskoczynszowych, mieszkań chronionych czy mieszkalnictwo komunalne
Jelcz-Laskowice	• termomodernizacja budynków; rozszerzenie oferty (budowa) budynków mieszkalnych modernizacja infrastruktury budynków i lokali mieszkalnych
Kąty Wrocławskie	• modernizacja infrastruktury budynków mieszkalnych (m.in. balkony, elewacje, dachy) • modernizacja instalacji centralnego ogrzewania w zasobie komunalnym • odbudowa budynku mieszkalnego po pożarze; wymiana systemów grzewczych z węglowych na gazowe • budowa budynku komunalnego
Kobierzyce	• rozbiórka starych pomieszczeń gospodarczych i wykonanie nowych • zakup i montaż nowej instalacji centralnego ogrzewania • remont klatki schodowej i lokali mieszkalnych • remont pomieszczeń piwnicznych • modernizacja instalacji centralnego ogrzewania modernizacja systemu odwodnienia budynku (kanalizacja deszczowa) • remont pomieszczenia kotłowni • budowa budynków mieszkalnych • modernizacja wielorodzinnych budynków mieszkalnych
Miękinia	• przebudowa i remont lokali komunalnych • budowa lokali socjalnych
Oborniki Śląskie	• budowa mieszkań komunalno/socjalnych • modernizacja energetyczna budynków wraz z remontami
Oleśnica (gmina)	• remonty istniejących budynków • budowa budynków mieszkalnych wielorodzinnych, mieszkalnictwa socjalnego
Oleśnica (miasto)	• kompleksowa termomodernizacja budynków mieszkalnych • budowa budynków mieszkalnych wielorodzinnych
Oława (gmina)	• termomodernizacja budynków obecnie nieużytkowanych
Oława (miasto)	• inwestycja w komunalną infrastrukturę mieszkaniową (remonty - m.in. elewacji, dachów, docieplenie budynków)
Siechnice	• zamknięcie połaci dachowej, zamurowanie szczytów budynku • modernizacja urządzeń pomiarowych w zakresie mediów z dostosowaniem do zdalnego odczytu, remont klatki schodowej • remont klatki schodowej • budowa mieszkań komunalnych/socjalnych • budowa mieszkań komunalnych/lokali z najmem socjalnym
Sobótka	- NIE WSKAZANO KONKRETNEGO ZAKRESU PRAC/POTRZEB, WYŁĄCZNIE ADRESY: 1. ul. Strzelców 2A w Sobótce 2. ul. Chrobrego 2A, Sulistrowice 3. ul. Szkolna 1, Sulistrowice 4. ul. Leśna 5, Okulice 5. ul. Leśna 12, Okulice 6. ul. Partyzantów 4, Przemiłów 7. ul. Św. Jakuba 5, Sobótka 8. ul. Św. Jakuba 26A, Sobótka

jednostka terytorialna	zakres potrzeb
	9. ul. Św. Jakuba 56, Sobótka 10. ul. Św. Jakuba 58, Sobótka 11. ul. Św. Jakuba 64, Sobótka 12. ul. A. Mickiewicza 3A, Sobótka 13. ul. A. Mickiewicza 5A, Sobótka 14. ul. M. Curie - Skłodowskiej 28, Sobótka 15. ul. Browarniana 7 - 7A, Sobótka 16. ul. T. Kościuszki 13, Sobótka 17. ul. T. Kościuszki 27, Sobótka 18. ul. T. Kościuszki 33, Sobótka 19. ul. T. Kościuszki 51, Sobótka 20. ul. Chopina 14, Sobótka 21. ul. Zamkowa 11, Sobótka 22. ul. Strzelców 2, Sobótka
Trzebnica	• remont budynków (m.in. elewacje, renowacje podłóg na strychu, dachy, remonty klatki schodowej, uzupełnienie stolarki okiennej, remont stolarki drzwiowej – wejściowej do klatek schodowych), w celu ich napraw oraz poprawy ich funkcjonowania • wymiana systemu grzewczego • dokończenie bieżących remontów (m.in. klatek schodowych) • termomodernizacja budynków
Wisznia Mała	• prace remontowe w lokalach budynków komunalnych • termomodernizacja budynków, w tym głównie wymiana źródła ciepła oraz montaż źródeł energii
Wrocław	• renowacja budynków wpisanych do rejestru i ewidencji zabytków • budowa mieszkań komunalnych • remonty i przebudowa obecnych lokali • likwidacja toalet wspólnych • dostosowanie lokali do potrzeb osób z niepełnosprawnościami • budowa wind osobowych • poprawa wentylacji • termomodernizacja budynków (ocieplenie przegród zewnętrznych (dach, ściany) budynku, ocieplenie stropu piwnic oraz wymiana lub uszczelnienie stolarki okiennej i drzwiowej, izolacja cieplna rurociągów c.o. i c.w.u., modernizacja układów przygotowania c.o. i c.w.u., instalacja samozamykaczy drzwiowych, budowa wiatrołapów, wymiana oświetlenia na energooszczędne, zastosowanie ciepłomierzy i podzielników kosztów ogrzewania • ograniczenie niskiej emisji • zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii oraz przyłączenie budynków do miejskiej sieci ciepłowniczej • poprawa stanu technicznego zasobu mieszkaniowego Wrocławia, to również poprawa warunków zamieszkiwania lokalnej społeczności, poprzez remonty części wspólnych wielorodzinnych budynków mieszkalnych, w tym likwidacja wspólnych sanitariatów znajdujących się poza lokalami mieszkalnymi i wykonanie ich w obrębie lokali, jak również zwiększenie efektywności energetycznej budynków • wykonanie remontów w standardzie lokali zamiennych, socjalnych i tymczasowych • remonty w gminnych lokalach mieszkalnych, pustostanach w zakresie obejmującym: prace murarsko - tynkarskie, podłogowe, posadzkarskie, stolarskie, okładzinowe, malarskie, instalacje sanitarne wraz z konieczną wymianą osprzętu, instalacje elektryczne wraz z konieczną wymianą osprzętu, w tym z zapewnieniem ogrzewania
Zawonia	• remont i modernizacja mieszkań komunalnych • powstrzymanie degradacji budynków, również zabytkowych • poprawa izolacji budynków
Żórawina	• modernizacja całego zasobu mieszkaniowego • prace remontowe w zakresie wymiany pokrycia dachowego, elewacji, stolarski okiennej i drzwiowej • wymiana systemów grzewczych • wymiana instalacji elektrycznej, sanitarnej, wodnej

jednostka terytorialna	zakres potrzeb
	• budowa nowych lokali komunalnych i socjalnych

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiet zebranych od przedstawicieli jednostek WrOF (stan na dzień 14.03.2025)

W badanym okresie zasoby mieszkaniowe na całym terenie WrOF znacząco wzrosły, lecz przede wszystkim zmieniły się ich parametry. I tak w gminach z dominacją zabudowy jednorodzinnej przeciętne powierzchnie mieszkań wzrastały, zaś tam, gdzie dominuje zabudowa wielorodzinna – malały. Rosły natomiast przeciętne powierzchnie mieszkalne na 1 osobę i obecnie sytuacja na omawianym terenie jest niemal wszędzie korzystniejsza niż średnio w kraju, z wyjątkiem miast Oława i Oleśnica, oraz gminy Trzebnica. We Wrocławiu, również wskaźnik powierzchni mieszkalnej przedstawia się korzystniej niż w innych największych miastach Polski.

Średnia liczba mieszkań na 1 budynek mieszkalny wykazuje typowe zależności. Najwyższa jest w miastach, gdzie większy udział ma zabudowa wielorodzinna, w związku z czym natężenie zjawiska zależy od wielkości miasta. W gminach wiejskich (poza gminą Kobierzyce, gdzie już we wcześniejszych dekadach budowano bloki dla dawnych PGR-ów) wskaźnik nie przekracza 1,3, co świadczy o absolutnej dominacji zabudowy jednorodzinnej i zagrodowej. Natomiast zmiany zjawiska w analizowanym okresie (2008-2023), w większości przypadków szły w kierunku zmniejszania wielkości wskaźnika. Było tak zarówno w miastach (w Oleśnicy z 5,52 do 4,94, w Oławie z 4,96 do 4,26), jak i na terenach podmiejskich podlegających suburbanizacji (gminy Oleśnica z 1,44 na 1,18 oraz Oława z 1,27 na 1,15). Świadczy, to o rozprzestrzenianiu się zabudowy jednorodzinnej. Zauważyć można jednak, że w gminach, gdzie suburbanizacja wchodzi w kolejne fazy, wskaźnik wzrasta (Siechnice z 1,77 do 1,99, Kąty Wrocławskie z 1,77 do 1,81, Czernica z 1,12 do 1,16). Oznacza to, że następuje wzrost udziału budynków wielorodzinnych w zabudowie, choć nie mają one charakteru dominującego. O intensyfikacji zabudowy mieszkaniowej można mówić jedynie w przypadku Wrocławia, gdzie wielkość wskaźnika wzrosła z 7,51 do 8,22.

Sytuacje mieszkaniowa ma bardzo duże znaczenie dla mieszkańców, czego potwierdzenie stanowiły zrealizowane w ramach diagnozy WrOF badania ilościowe, gdzie najczęściej przyznawano bardzo wysokie oceny względem poziomu ważności elementów wpływających na jakość życia, w tym sytuacji mieszkaniowej.[459] Co więcej, w kontekście negatywnych aspektów, odczuwany jest przez

[459] Raport z badań ilościowych przeprowadzonych w ramach diagnozy WrOF, IB IPC 2025

mieszkańców wzrost cen mieszkań, co oddziałuje na powstawanie procesu suburbanizacji. Ze szczególnym problemem mierzą się mieszkańcy Wrocławia, którzy uważają, iż dla przeciętnego obywatela zakup nieruchomości we Wrocławiu przestał być w zasięgu możliwości.[460]

W obszarze sektora mieszkaniowego WrOF negatywne zmiany i obserwowane problemy zostały, również wykazane przez uczestników warsztatów diagnostycznych WrOF. Wśród nich m.in. kwestie: niewystarczającej ilości usług wśród zabudowy mieszkaniowej, zbyt liberalnej polityki przestrzennej, występującej niekontrolowanej rozproszonej zabudowy, pojawiających się konfliktów, np. pomiędzy mieszkańcami, a przedsiębiorcami, problemów związanych ze zmiany funkcji terenów (gminy wiejskie – funkcja mieszkaniowa, gminy miejskie – przemysł).[461]

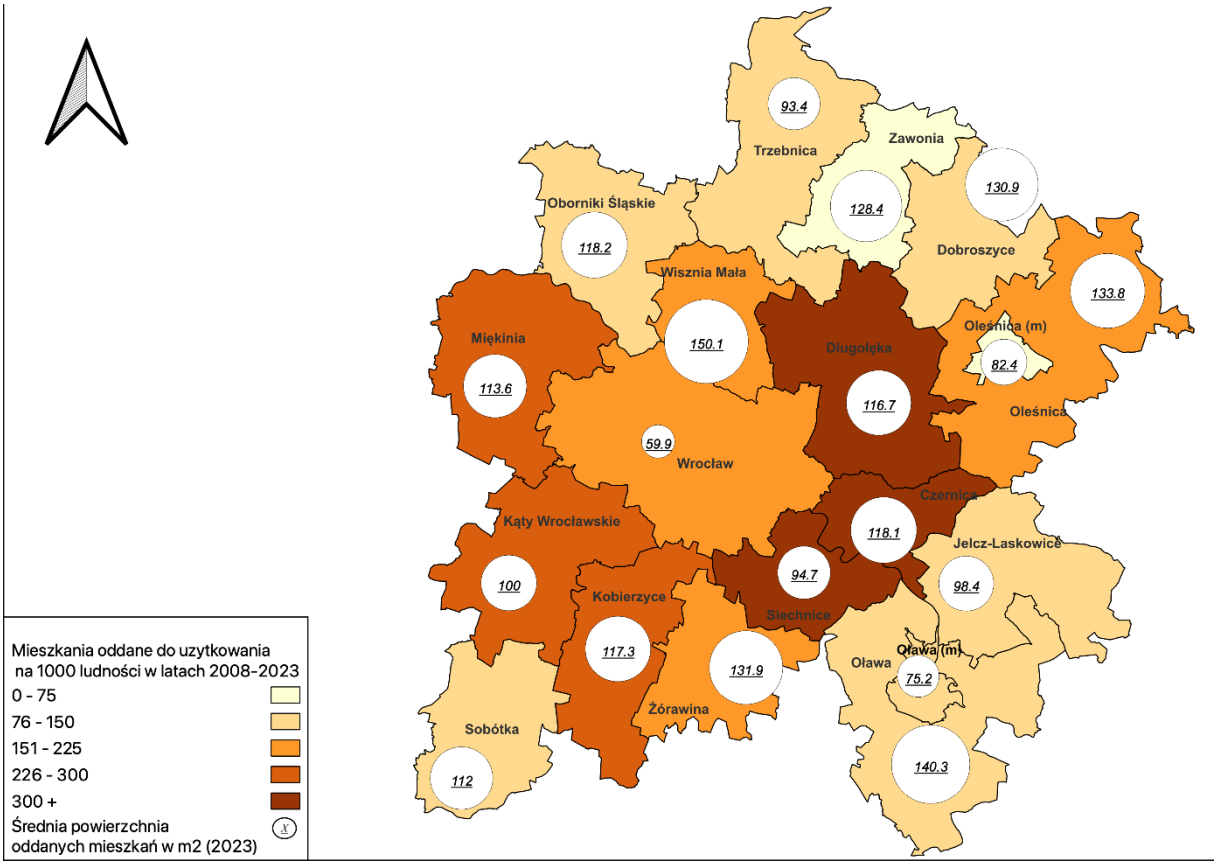
Dynamiczna i trudna do skontrolowania suburbanizacja, stanowi jedno z kluczowych wyzwań WrOF. Wiążą się z tym, również problemy w zakresie planowania przestrzennego oraz zapewnianienia równego dostępu do usług dla wszystkich mieszkańców. Zjawisko suburbanizacji dotyczy ogółu gmin wchodzących w skład WrOF. Badania jakościowe, ukazały, iż niezbędnym krokiem jest podjęcie skoordynowanych działań w obszarze planowania przestrzennego. A wspólne podejście powinno zapewnić zrównoważony rozwój wszystkich obszarów według wypracowanej spójnej wieloletniej wizji rozwoju.[462]

3.7.2. Budownictwo mieszkaniowe

Dynamika budownictwa mieszkaniowego na terenie Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego była w okresie 2008 – 2023 znacznie wyższa niż średnio w kraju. Najwięcej mieszkań na 1000 mieszkańców przez badany cały okres oddano do użytku w gminach Siechnice, Długołęka i Czernica, przy czym natężenie budownictwa w dwu ostatnich wymienionych gminach od 2020 roku osłabło na rzecz gminy Miękinia. Najmniejsze mieszkania buduje się we Wrocławiu, natomiast największe w położonych na północ od miasta gminach, gdzie występuje udział budownictwa rezydencjonalnego, a nie powstają domy wielorodzinne. Są to gminy takie jak: Wisznia Mała, Oława, Oleśnica, Dobroszyce, Żórawina i Zawonia (mapa nr 30).

[460] Raport z badań jakościowych przeprowadzonych w ramach diagnozy WrOF, IB IPC 2025
[461] Raport z warsztatów diagnostycznych WrOF, IB IPC 2025
[462] Raport z badań jakościowych przeprowadzonych w ramach diagnozy WrOF, IB IPC 2025

Mapa 30. Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 mieszkańców (2008-2023), średnia powierzchnia nowych mieszkań, 2023 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS (dostęp: 26.02.2025)

Budowane mieszkania indywidualne są we WrOF nieco większe niż w kraju i województwie (149 m^2 wobec 140-141 m^2 poza WrOF), natomiast lokale deweloperskie są bardziej zbliżone powierzchnią (średnio 61-64 m^2). Największe mieszkania indywidualne (o średniej powierzchni 170 m^2 i więcej) powstają we Wrocławiu oraz w gminach Kobierzyce i Siechnice.

Łącznie oba te rodzaje budownictwa odpowiadają za powstawanie ponad 97% nowych mieszkań na analizowanym obszarze, wypierając inne formy. Są to udziały zbliżone do notowanych w województwie dolnośląskim i w skali kraju, jednak proporcje budownictwa indywidualnego i deweloperskiego są odmienne. Ponad dwukrotnie mniejszy jest udział budownictwa indywidualnego, a ponad 4/5 zasobów mieszkaniowych powstaje w systemie deweloperskim, co jest charakterystyczne dla wielkomiejskich rynków mieszkaniowych, z dominującą skalą inwestycji w ośrodku metropolitalnym. We Wrocławiu bowiem udział nowych mieszkań indywidualnych w okresie analizy mieścił się w przedziale 1,8 – 6,2% z tendencją do spadku. Natomiast budownictwo na sprzedaż lub wynajem ma udział ponad 90% od 2015 roku. Mieszkania w dużym ośrodku są często skupowane jako lokata kapitału bądź na wynajem dla studentów czy pracowników. Udział tych grup w rynku mieszkaniowym wyróżnia największe ośrodki miejskie.

Ten rodzaj budownictwa dominuje także w graniczących z Wrocławiem gminach: Czernica, Długołęka, Kąty Wrocławskie, Kobierzyce, Miękinia, Siechnice, a także w gminach Trzebnica i Żórawina oraz miastach: Oławie i Oleśnicy. W pozostałych gminach przeważa budownictwo indywidualne.

Przez niemal cały badany okres wyłącznie budownictwo indywidualne miało miejsce w gminach Dobroszyce i Zawonia, stosunkowo słabiej skomunikowanych z Wrocławiem. W ostatnich latach sytuacja zaczęła się zmieniać w gminie Dobroszyce i odnotowano tam w 2023 roku już większościowy udział inwestycji deweloperskich (tabela nr 215).

Tabela 215. Dominujące rodzaje budownictwa mieszkaniowego we WrOF w latach 2008-2023

Jednostka terytorialna	indywidualne								
	2008	2010	2012	2014	2016	2018	2020	2022	2023
Czernica	94,3%	85,2%	75,8%	62,7%	53,0%	41,9%	33,0%	36,9%	40,9%
Długołęka	63,1%	62,1%	39,8%	33,0%	25,9%	25,8%	24,5%	37,6%	45,0%
Dobroszyce	100,0%	100,0%	100,0%	97,2%	100,0%	75,9%	72,7%	88,0%	34,0%
Jelcz-Laskowice	62,1%	62,0%	40,2%	100,0%	59,6%	41,3%	43,7%	56,5%	48,8%
Kąty Wrocławskie	44,9%	60,3%	68,4%	51,9%	24,6%	43,1%	22,7%	24,7%	54,9%
Kobierzyce	14,4%	24,2%	26,0%	39,8%	20,8%	33,6%	39,2%	18,5%	33,2%
Miękinia	100,0%	99,4%	65,5%	66,4%	36,8%	30,9%	44,0%	43,8%	29,2%
Oborniki Śląskie	67,8%	44,3%	42,5%	86,1%	93,6%	96,5%	91,9%	54,5%	85,2%
Oleśnica gmina	100,0%	19,1%	37,3%	22,4%	26,5%	21,2%	17,1%	17,5%	10,3%
Oleśnica miasto	98,0%	100,0%	96,0%	99,1%	94,4%	85,6%	57,7%	73,7%	53,0%
Oława gmina	47,3%	23,1%	17,9%	43,4%	25,3%	10,0%	11,9%	12,2%	34,1%
Oława miasto	100,0%	100,0%	94,7%	100,0%	94,8%	100,0%	72,2%	68,2%	69,6%
Siechnice	69,8%	26,0%	30,4%	17,8%	27,2%	21,2%	23,3%	28,8%	17,4%
Sobótka	100,0%	100,0%	100,0%	95,5%	56,7%	63,0%	91,2%	26,2%	82,8%
Trzebnica	57,0%	59,0%	43,1%	45,1%	32,8%	41,9%	29,2%	37,7%	40,2%
Wisznia Mała	100,0%	99,1%	94,1%	100,0%	97,2%	79,4%	63,7%	66,7%	69,1%
Wrocław	4,6%	4,8%	4,8%	4,0%	2,7%	1,9%	1,8%	2,9%	2,4%
Zawonia	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Żórawina	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
WrOF	21,3%	25,2%	19,5%	19,6%	13,1%	12,0%	11,7%	16,0%	16,2%
woj. dolnośląskie	35,0%	37,1%	32,8%	33,5%	24,6%	22,6%	23,2%	28,0%	28,9%
Polska	45,7%	47,6%	46,0%	46,3%	40,2%	35,8%	33,5%	38,0%	35,9%
Jednostka terytorialna	przeznaczone na sprzedaż lub wynajem								
	2008	2010	2012	2014	2016	2018	2020	2022	2023
Czernica	5,7%	14,8%	24,2%	37,3%	47,0%	58,1%	67,0%	63,1%	59,1%
Długołęka	36,9%	37,9%	60,2%	67,0%	73,0%	74,2%	75,5%	62,4%	55,0%
Dobroszyce	0,0%	0,0%	0,0%	2,8%	0,0%	24,1%	27,3%	12,0%	66,0%
Jelcz-Laskowice	0,0%	4,6%	9,2%	0,0%	0,0%	28,8%	20,7%	43,5%	15,7%
Kąty Wrocławskie	55,1%	39,7%	17,0%	48,1%	75,2%	56,9%	77,3%	75,3%	45,1%
Kobierzyce	85,6%	70,8%	44,2%	60,2%	79,2%	66,4%	60,8%	81,5%	66,8%
Miękinia	0,0%	0,6%	34,5%	33,6%	62,8%	69,1%	56,0%	56,2%	70,8%
Oborniki Śląskie	32,2%	40,8%	57,5%	13,9%	6,4%	3,5%	8,1%	45,5%	14,8%
Oleśnica gmina	0,0%	50,0%	62,7%	77,6%	73,5%	78,8%	82,9%	69,3%	89,7%
Oleśnica miasto	2,0%	0,0%	4,0%	0,9%	5,6%	14,4%	42,3%	26,3%	47,0%
Oława gmina	52,7%	66,5%	48,4%	56,6%	39,9%	76,2%	81,1%	87,8%	65,9%
Oława miasto	0,0%	0,0%	5,3%	0,0%	5,2%	0,0%	27,8%	31,8%	30,4%
Siechnice	12,7%	74,0%	64,7%	82,2%	72,8%	78,8%	76,7%	71,2%	82,6%

Jednostka terytorialna	indywidualne								
	2008	2010	2012	2014	2016	2018	2020	2022	2023
Sobótka	0,0%	0,0%	0,0%	4,5%	43,3%	37,0%	8,8%	73,8%	17,2%
Trzebnica	43,0%	41,0%	56,1%	54,9%	67,2%	58,1%	70,8%	62,3%	59,8%
Wisznia Mała	0,0%	0,9%	5,9%	0,0%	2,8%	20,6%	36,3%	33,3%	30,9%
Wrocław	80,6%	66,7%	92,3%	86,9%	96,0%	96,9%	97,7%	96,8%	94,0%
Zawonia	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Żórawina	0,0%	36,7%	45,2%	22,2%	60,7%	53,0%	54,9%	52,4%	56,7%
WrOF	67,8%	56,1%	75,3%	74,4%	85,0%	86,3%	87,3%	83,7%	80,9%
woj. dolnośląskie	54,4%	45,0%	62,4%	59,7%	72,3%	74,8%	76,0%	70,9%	67,9%
Polska	45,1%	43,7%	48,6%	48,1%	56,0%	60,7%	64,6%	60,4%	62,2%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 27.02.2025)

Pozostałe kategorie, jak budownictwo spółdzielcze czy społeczne czynszowe (TBS) występowało na terenie WrOF w latach 2008-2023 niemal wyłączenie we Wrocławiu. Natomiast budownictwo komunalne poza pojedynczymi inwestycjami nie występowało wcale. Większe liczby mieszkań komunalnych (powyżej 100) oddano do użytku, tylko we Wrocławiu w latach 2009 i 2023 (w tym ostatnim roku najwięcej – 655).

Wzrost zapotrzebowania na mieszkania komunalne i socjalne w regionie WrOF szczegółowo omówiono w rozdziale „1.5 Ochrona zdrowia i pomoc społeczna". Należy zauważyć, że w latach 2018-2022[463] w całym WrOF liczba lokali koniecznych do pozyskania przez gminę w związku z ich niedoborem wzrosła o 7,7%. Największe zapotrzebowanie odnotowano we Wrocławiu, Oławie (na terenie miasta i gminy). Wzrost zapotrzebowania obserwowano, również w Miękini, Dobroszycach, Czernicy oraz Długołęce.

Według prognoz GUS zakłada się, że gminy na południe i wschód od Wrocławia, gdzie występuje suburbanizacja, nadal będą dynamicznie zwiększać liczbę ludności (por. rozdział 3.5). Natomiast gminy pozostające niejako „w cieniu" tych procesów, z uwagi na trudniejszy dojazd do centrum metropolii bądź większe oddalenie – mają charakteryzować się w perspektywie 2050 roku mniejszym wzrostem, stagnować demograficznie albo tracić ludność. W samym Wrocławiu zakłada się spadek liczby ludności o ponad 27 tys. (o 4%), zaś w skali WrOF – wzrost o ponad 49 tys. (4,6%).

3.7.3. Podsumowanie

- WrOF charakteryzują zachodzące na przestrzeni lat 2008-2023 trendy wzrostowe wielkości zasobów mieszkaniowych, odnotowane na terenie wszystkich 19 gmin.
- Największe wzrosty zasobów mieszkaniowych wystąpiły w graniczących z Wrocławiem gminach: Czernica, Długołęka, Miękinia, Siechnice, Kobierzyce. Stosunkowo najmniejsze, ale

[463] Dane dot. zapotrzebowania na najem lokali z mieszkaniowego zasobu gmin są dostępne tylko dla lat 2018-2022

również wyraźne przyrosty zasobów, miały miejsce w gminach miejskich – we Wrocławiu, Oławie, Oleśnicy.

- Największe średnie powierzchnie mieszkań występują w gminie Wisznia Mała (130 m^2), a najmniejsze we Wrocławiu (59,2 m^2). Natomiast w przeliczeniu na 1 osobę największa powierzchnia przypada w gminie Czernica (45 m^2), a najmniejsze w miastach: Oława i Oleśnica (po 28 m^2). Różnice między oboma wskaźnikami są podyktowane różną wielkością gospodarstw domowych w poszczególnych gminach.
- Budownictwo spółdzielcze i społeczne czynszowe rozwija się jedynie we Wrocławiu. Pozostałe formy budownictwa zanikły.
- Z biegiem lat obserwuje się coraz większy udział mieszkań na sprzedaż lub wynajem (deweloperskich) w nowym budownictwie – we WrOF udział tej formy przekracza 80%. Udział budownictwa indywidualnego spadł do około 16%. Łącznie oba rodzaje budownictwa zdominowały sektor mieszkaniowy w stopniu podobnym jak w Polsce i województwie, przy czym udział nowych mieszkań indywidualnych jest we WrOF znacznie mniejszy. Świadczy to o metropolitalnym, wielkomiejskim charakterze rynku mieszkaniowego.
- Na terenie WrOF komunalny zasób mieszkaniowy jest stale ulepszany i stopniowo odnawiany. Natomiast istnieją wciąż obiekty, które wymagają interwencji, modernizacji, remontów, wprowadzenia OZE, dalszego rozwoju polityki niskoemisyjnej.
- Intensywność zabudowy zwiększała się przez cały okres jedynie we Wrocławiu. Na większości pozostałego obszaru WrOF można obserwować rozpraszanie zabudowy powodowane dużym natężeniem budownictwa jednorodzinnego.
- Dynamika budownictwa mieszkaniowego na terenie Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego była w okresie 2008-2023 wyższa niż średnio w kraju.
- Najwięcej mieszkań w przeliczeniu na 1000 mieszkańców oddawano w gminach Czernica, Siechnice i Długołęka. Najmniejsze mieszkania powstają we Wrocławiu, gdzie dominuje budownictwo wielorodzinne.

3.8. Usługi

Rolę najważniejszego ośrodka handlowo-usługowego w całej metropolii wrocławskiej pełni zdecydowanie centrum Wrocławia, mieszczące zarówno tradycyjne sklepy i ulice handlowe, takie jak Oławska, jak i dogęszczone w ostatnich dekadach galeriami handlowymi. Bardzo duże ośrodki handlu znajdują się także w innych dzielnicach Wrocławia, obsługując miasto, ale także przyciągając klientów spoza jego granic. Przyczyniając się z jednej strony do intensyfikacji lokalnej gospodarki, a z drugiej – potęgując zjawisko kongestii komunikacyjnej, czyli wystąpienia „stanu zatłoczenia infrastruktury

transportowej i pojazdów, (…) sytuacji, w której popyt na obiekt infrastrukturalny uniemożliwia swobodny przepływ przy maksymalnej dopuszczalnej prędkości ruchu”.[464]

Relatywnie osłabło znaczenie funkcji handlowej w tradycyjnych subcentrach miasta, wokół rynków dawniej samodzielnych miast – Psiego Pola i Leśnicy, które zostały niejako „wygaszone” przez lokalizację galerii handlowych Korona i Magnolia Park.

Dla południowej części WrOF rolę subcentrum o charakterze ponadlokalnym, aglomeracyjnym pełni Aleja Bielany w Bielanach Wrocławskich (gmina Kobierzyce) – największe centrum handlowe w Polsce. Dla części północnej trudno wskazać takie miejsce. Dobrym położeniem charakteryzuje się Centrum Handlowe Marino, najstarszy tego typu obiekt we Wrocławiu, jednak stosunkowo nieduży jak na tę kategorię (20 000 m^2 powierzchni handlowej). Największe placówki handlowe i usługowe są rozmieszczone wzdłuż dawnego przebiegu drogi krajowej nr 8 we Wrocławiu i gminie Długołęka. Pochodną takiego rozmieszczenia jest udział terenów usługowych – prócz Wrocławia (7,2% obszaru miasta) wyróżniają się tu gminy Kobierzyce i Długołęka, a także Siechnice, w których funkcja ta zajmuje odpowiednio 1%, 0,7% i 0,8% powierzchni gmin.

Również najpopularniejsze obiekty sportowe czy kulturalne WrOF mieszczą się we Wrocławiu, najczęściej w dzielnicach śródmiejskich. Pewien wyjątek stanowią:

- stadion Tarczyński Arena w zachodniej części miasta, dobrze dostępny zarówno przez zjazd z autostradowej obwodnicy Wrocławia, jak i komunikacją kolejową oraz wewnątrzmiejską
- Wrocławski Tor Wyścigów Konnych Partynice, położony na południowym skraju miasta, przy wylotowym odcinku Alei Karkonoskiej i stacji kolejowej

Inne obiekty charakteryzują się znacznie trudniejszym dostępem szczególnie spoza miasta, jak na przykład Aquapark Wrocław.

Do słynnego na cały kraj wrocławskiego ZOO, a także kompleksu Parku Szczytnickiego z Ogrodem Japońskim i Halą Stulecia oraz do Stadionu Olimpijskiego i pobliskich obiektów sportowych oraz uczelni, dotąd w pewien sposób „ukrytych” w przestrzeni miasta poprzez położenie na wyspie, większy dostęp otworzy budowana Aleja Wielkiej Wyspy. Tereny sportu i rekreacji zajmują ponad 6,1% powierzchni Wrocławia.

Jednak do wielu z opisywanych powyżej obiektów już w tej chwili dojazd jest możliwy koleją, ewentualnie z krótkim dojazdem komunikacją miejską, stąd istotne znaczenie w zarządzaniu

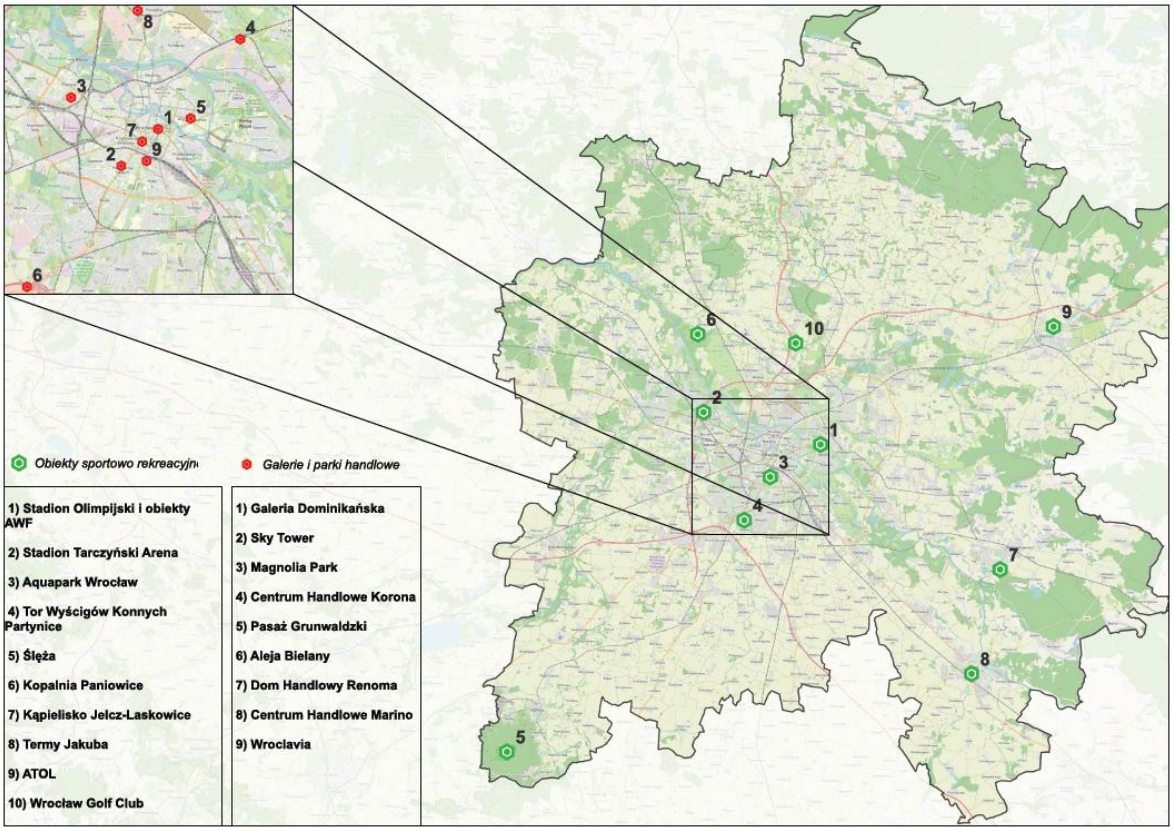
[464] P. Bojar, B. Landowski, M. Woropay, Ł. Muślewski, P. Kolber, Ocena zjawiska kongestii transportowej w wybranej aglomeracji miejskiej, [w:] Technika Transportu Szynowego koleje=tramwaje=metro, 10/2013, s. 3001

przestrzennym w sferze usług handlu, kultury, sportu i rekreacji mają starania na rzecz powołania Wrocławskiej Kolei Metropolitalnej.

Najpopularniejszym celem wypraw jednodniowych poza Wrocław jest Masyw Ślęży w gminie Sobótka. Obiekty znajdujące się na pozostałym obszarze WrOF mają znaczenie lokalne i nie powodują większych dojazdów na dłuższe dystanse. Można tu wymienić popularne kąpieliska: Kopalnia Wrocław w Paniowicach (gmina Oborniki Śląskie), Kąpielisko Jelcz-Laskowice nad Stawem Pierwszym Jelczańskim (popularne wśród wielu pokoleń mieszkańców WrOF), Termy Jakuba w Oławie, kompleks ATOL w Oleśnicy, pola golfowe: Wrocław Golf Club w Krynicznie (gmina Wisznia Mała) i Rycerski Klub Golfowy w Krobielowicach (gmina Kąty Wrocławskie). Poza tym obiekty sportowe i rekreacyjne znajdują się we wszystkich gminach WrOF. W każdej większej miejscowości, są to przede wszystkim boiska, coraz częściej boiska ze sztuczną nawierzchnią oraz siłownie zewnętrzne.

Rozmieszczenie największych centrów handlowych oraz najpopularniejszych i charakterystycznych obiektów i terenów sportowo-rekreacyjnych we Wrocławskim Obszarze Funkcjonalnym zostało zaprezentowane na poniższym rysunku.

Rysunek 2. Rozmieszczenie głównych centrów handlowych oraz obiektów sportowo-rekreacyjnych na terenie WrOF

Źródło: opracowanie własne na podkładzie OpenStreetMap.org

3.8.1. Podsumowanie

- Rolę najważniejszego ośrodka handlowo-usługowego w całej metropolii wrocławskiej pełni zdecydowanie centrum Wrocławia. Inne największe galerie handlowe i obiekty usługowe znajdują się w poza śródmiejskich dzielnicach Wrocławia, obsługując także ruch spoza aglomeracji. Sytuacja taka potęguje problem zakorkowania miasta.
- Rolę subcentrum usługowego o znaczeniu ponadlokalnym zwłaszcza dla południowej części WrOF pełni Aleja Bielańska w Bielanach Wrocławskich (gmina Kobierzyce).
- Również największe ośrodki akademickie i medyczne mieszczą się we Wrocławiu – w obrębie tkanki miejskiej i są nalepiej dostępne dzięki komunikacji miejskiej: autobusom i tramwajom.
- Obiekty i tereny sportowe i rekreacyjne o znaczeniu ponadlokalnym, skupiające największy ruch, również mieszczą się we Wrocławiu, jednak są bardziej równomiernie rozmieszczone w różnych dzielnicach miasta. Obiekty mieszczące się poza Wrocławiem są rozmieszczone dość równomiernie na terenie WrOF.

3.9. Produkcja, logistyka i magazynowanie

Działalność produkcyjna jest rozwinięta głównie we wschodniej części Wrocławia, na terenie osiedli Kowale oraz Strachocin – Swojczyce – Wojnów, a także w zachodnich rejonach miasta. Przemysł ustępuje też z terenów w pobliżu Śródmieścia, takich jak Przedmieście Oławskie, a tereny ograniczone barierami infrastrukturalnymi (jak Wrocławski Park Przemysłowy – dawniej Dolmel i PaFaWag) nie mają perspektyw rozwoju w dotychczasowej formule, bez zmian technologicznych.

Tradycyjne strefy przemysłowe na terenie Wrocławia stopniowo ustępują miejsca innemu zainwestowaniu. Jest tak na północnym Nadodrzu, Kleczkowie, gdzie rozwija się zabudowa mieszkaniowa, a także na Sołysowicach, gdzie część terenów pozostaje bez nowej funkcji.

Strefy przemysłowe rozwijają się, również w zachodnich rejonach miasta, w okolicach ul. E. Kwiatkowskiego i Portu Lotniczego, gdzie powstają wciąż nowe zakłady. W ostatnich latach jednak działalność produkcyjna rozwija się w większym stopniu poza jego granicami, w związku z przebiegiem głównych dróg. Największe zwarte kompleksy zabudowy produkcyjnej rozciągają się wzdłuż autostrady A4 i drogi krajowej nr 35 w gminach Kobierzyce i Kąty Wrocławskie. W gminie Kobierzyce dodatkowo rozwinięta jest strefa przemysłowa przy drodze krajowej nr 8. Ogółem tereny przynależne do tej kategorii w planach miejscowych zajmują odpowiednio 8,4% powierzchni tej gminy (1249 ha). W gminie Kąty Wrocławskie kategoria ta stanowi 6,8% (1206 ha). We Wrocławiu jest to 4,5%.

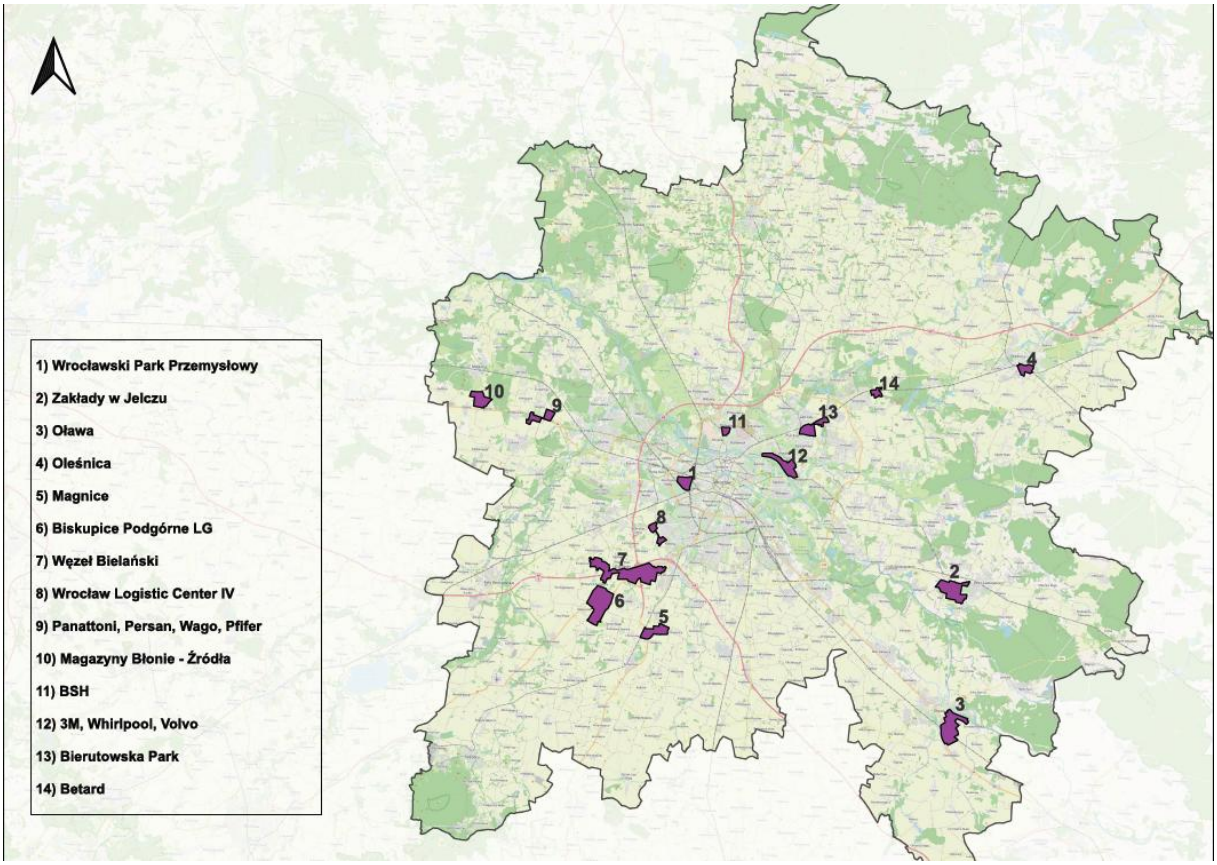
Do rozwiniętych wcześniej stref przemysłowych dołączają nowe: w gminie Miękinia duże kompleksy przy drodze nr 94 (łącznie 768 ha pod tę kategorię w gminie), w gminie Długołęka i Oleśnica oraz w samym mieście Oleśnica wzdłuż dróg wojewódzkich nr 372 i 368, stanowiących dawny przebieg drogi krajowej nr 8. W podobny sposób rozwija się także strefa wzdłuż drogi krajowej nr 94 w gminie Siechnice i Oława. Znacznej wielkości strefa produkcji jest zaplanowana także za wschodnią granicą Wrocławia, w rejonie Dobrzykowic w gminie Czernica, w pobliżu Wschodniej Obwodnicy Wrocławia oraz wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 342 w gminach Wisznia Mała i Oborniki Śląskie. Jedynie w gminach Kobierzyce i Długołęka, co najmniej 50% zaplanowanych stref przemysłowych jest zagospodarowanych zgodnie z przeznaczeniem. W pozostałych gminach jest to relacja znacznie mniejsza, a w gminie Czernica wynosi około 10%. Oznacza to, że tereny pod działalność produkcyjną mogą okazać się przeszacowane, bądź zostaną zagospodarowane w sposób mało efektywny.

Stare obszary przemysłowe, o genezie XIX-wiecznej, rozwijały się najczęściej w sąsiedztwie linii kolejowych, natomiast dostęp drogowy do nich jest często mało korzystny, uciążliwy dla otoczenia. Nowe, powstające od lat 90-tych XX wieku strefy produkcyjne, charakteryzują się przede wszystkim dobrym dostępem do sieci głównych dróg i rzadko są obsługiwane koleją.

Duży związek z dostępnością transportową ma też rozwój funkcji logistycznej, magazynowej, który ma miejsce w sąsiedztwie stref produkcyjnych, jak i w nowych lokalizacjach – tu wskazać należy okolice Portu Lotniczego we Wrocławiu oraz węzłów drogowych, zwłaszcza autostrady A4 (Pietrzykowice, Kąty Wrocławskie). Mimo, iż wielu strefom gospodarczym rozciągniętym wzdłuż dróg towarzyszą równolegle biegnące linie kolejowe, przeważnie zelektryfikowane, często magistralne i pierwszorzędne, jedynie niewielka część firm produkcyjnych korzysta z bocznic kolejowych. Podmioty logistyczne i magazynowe nie korzystają z sąsiedztwa torów niemal w ogóle.

Większe obszarowo skupienia działalności produkcyjnej i magazynowej przedstawiono na poniższym rysunku.

Rysunek 3. Największe strefy produkcyjne i magazynowe na terenie WrOF

Źródło: opracowanie własne na podkładzie OpenStreetMap.org

3.9.1. Podsumowanie

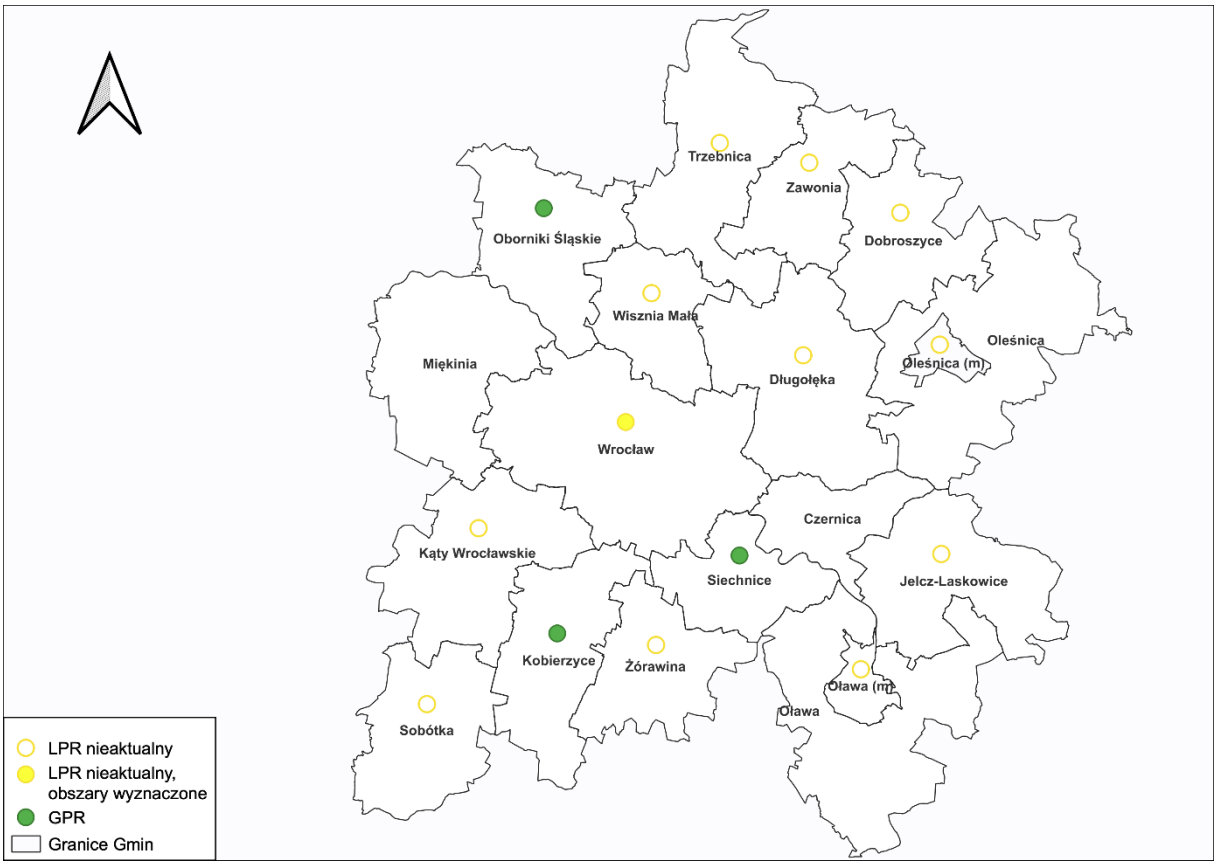
- We Wrocławskim Obszarze Funkcjonalnym znajduje się wiele dawnych i nowych stref przemysłowych, przy czym większy rozwój tej funkcji ma miejsce poza granicami miasta.
- W niektórych gminach WrOF wyznaczono rozległe strefy przemysłowe. Największy zasięg tereny tego rodzaju mają w gminach Kobierzyce, Kąty Wrocławskie i Długołęka, w ostatnich latach dochodzi, również gmina Miękinia. W niektórych gminach jednak tereny pod przemysł mogą okazać się przeszacowane.
- Działalność logistyczna i magazynowa rozwija się przeważnie w powiązaniu z nowymi strefami przemysłowymi, w pobliżu autostrady A4, głównych dróg, węzłów drogowych i Portu Lotniczego Wrocław-Strachowice.
- Większość firm produkcyjnych, zwłaszcza nowych, oraz branża logistyki i magazynowania nie korzysta z usług transportu kolejowego, mając do nich potencjalnie dobry dostęp.

3.10. Rewitalizacja i obszary zdegradowane

Spośród 19 gmin Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego, 15 podjęło działania rewitalizacyjne. W 12 gminach działania były podejmowane na podstawie Lokalnych Programów Rewitalizacji (LPR) uchwalanych na podstawie ustawy o samorządzie gminnym. Gminy Oborniki Śląskie, Kobierzyce i Siechnice dysponują Gminnymi Programami Rewitalizacji (GPR) przyjętymi na podstawie ustawy o rewitalizacji. Lokalne programy rewitalizacji przygotowywano w związku z perspektywą finansową UE 2014-2020, stąd były przyjmowane najczęściej w latach 2015 i 2016. Na mocy art. 52 ust. 1 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji, działania rewitalizacyjne na podstawie LPR mogły być prowadzone do 31.12.2023 roku. Część LPR w gminach WrOF utraciła moc przed 2023 rokiem. Do końca 2023 roku aktualne były dokumenty w mieście Oleśnica, gminach Dobroszyce, Kąty Wrocławskie, Sobótka, Trzebnica, Zawonia i Żórawina. Na cele GPR zostały osobnymi uchwałami wyznaczone obszary zdegradowane i obszary rewitalizacji. Uchwałę taką podjęto także między innymi we Wrocławiu. Żadnych dokumentów rewitalizacyjnych nie uchwaliły dotąd gminy: Czernica, Miękinia, Oleśnica i Oława.

Schematycznie zróżnicowanie procesów rewitalizacji w gminach WrOF obrazuje mapa poniżej:

Mapa 31. Programy rewitalizacji w poszczególnych gminach WrOF

Źródło: opracowanie własne na podstawie Geoportalu Dolny Śląsk i Dziennika Urzędowego Woj. Dolnośląskiego

Szczegóły realizowanych na terenie WrOF programów rewitalizacji zaprezentowano w poniższej tabeli.

Tabela 216. Programy i działania rewitalizacyjne we WrOF według stanu na 2023 r.

Jednostka terytorialna	Rodzaj dokumentu	Obszary rewitalizacji		Liczba zaplanowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych	
		Powierzchnia (ha)	Ludność (osoby)	ogółem	w tym społecznych
Czernica	-	-	-	-	-
Długołęka	LPR nieaktualny	-	-	-	-
Dobroszyce	LPR nieaktualny od 2024	411	1 764	22	2
Jelcz-Laskowice	LPR nieaktualny	24	1 290	11	1
Kąty Wrocławskie	LPR nieaktualny od 2024	3 492	5 308	-	-
Kobierzyce	GPR[465]	2 897	5273	46	16
Miękinia	-	-	-	-	-
Oborniki Śląskie	GPR	475	3 990	24	8
Oleśnica gmina	-	-	-	-	-
Oleśnica miasto	LPR nieaktualny	22	2 744	5	2
Oława gmina	-	-	-	-	-
Oława miasto	LPR nieaktualny	69	5 143	43	13
Siechnice	GPR	246	5 945	15	0
Sobótka	LPR nieaktualny	10	2 400	59	1
Trzebnica	LPR nieaktualny od 2024	1 883	6 688	45	7
Wisznia Mała	LPR nieaktualny od 2024	-	-	16	6
Wrocław	LPR nieaktualny*	-	-	-	-
Zawonia	LPR nieaktualny od 2024	47	286	5	1
Żórawina	LPR nieaktualny od 2024	789	2 549	29	5

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

We Wrocławiu i w gminie Kąty Wrocławskie zostały podjęte uchwały o wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. We Wrocławiu przystąpiono też w 2021 roku do sporządzania GPR. Obszary rewitalizacji obejmują historyczne centra miast i gmin, a przynajmniej ich obrzeża, w przypadku większych ośrodków także wybrane inne obszary, na przykład osiedla z czasów PRL. Największy obszar rewitalizacji wyznaczono w gminie Kąty Wrocławskie (3491,87 ha, 19,77% powierzchni gminy) i we Wrocławiu (2977 ha, 10,00% powierzchni miasta), natomiast najludniejszy we Wrocławiu (113 739 osób, 16,90% populacji miasta).

W ramach działań rewitalizacyjnych zaplanowano wiele inwestycji (85 na podstawie GPR, 219 na podstawie LPR). Większość przedsięwzięć rewitalizacyjnych ma charakter odnowy budynków

[465] Gminny Program Rewitalizacji Gminy Kobierzyce został uchwalony 7.06.2024 r., stąd statystki przedsięwzięć rewitalizacyjnych GUS nie obejmują tego programu. Na potrzeby wiarygodności niniejszej diagnozy dane w tabeli zostały zaktualizowane na podstawie informacji otrzymanych z UG Kobierzyce.

i infrastruktury. W latach 2020-2023 rozpoczęto realizację 30 przedsięwzięć, a zakończono 14[466]. Projekty rewitalizacyjne o największej skali miały miejsce we Wrocławiu w przypadku Nadodrza i Przedmieścia Oławskiego („Trójkąta Bermudzkiego") przyczyniając się do zmiany postrzegania tych dzielnic. W ramach tych prac procesem rewitalizacji objęto wiele podwórzy[467]. Warto wspomnieć też o rewitalizacji rynków: w Oławie, gdzie odkryto cenne podziemia, i w Kątach Wrocławskich, w wyniku której zamiast placu parkingowego przed Ratuszem przybyło zieleni, a w pobliżu skatepark i strefa dla seniorów. To ostatnie przedsięwzięcie zostało dofinansowane z rządowego Programu „Polski Ład". Innym przykładem jest zmiana przy ul. Wileńskiej w Oleśnicy.

Zagadnienie podwórzy ma większe znaczenie jedynie w miastach, gdzie zachowała się starsza zabudowa kwartałowa. Oprócz Wrocławia, gdzie prowadzone są szeroko zakrojone działania rewitalizacyjne zwłaszcza na Starym Mieście i na Nadodrzu, duże potrzeby w tym zakresie wskazuje się w starej części Oławy. Potrzeby takie występują też w Oleśnicy i pozostałych mniejszych ośrodkach o charakterze miejskim. Również w samym Wrocławiu zagadnienie poprawy zagospodarowania wnętrz kwartałowych rozszerza się na inne dzielnice, takie jak Brochów (obszar 3 Maja-Polna-Chińska), Przedmieście Oławskie, Kleczków, Śródmieście, Plac Grunwaldzki, Ołbin, Karłowice-Różanka, Psie Pole-Zawidawie).

3.10.1. Podsumowanie

- 15 z 19 gmin WrOF podjęło dotąd działania rewitalizacyjne, w 13 przypadkach były to Lokalne Programy Rewitalizacji, które przestały obowiązywać z końcem 2023 roku Gminne Programy Rewitalizacji wdrażają obecnie jedynie 3 gminy, natomiast we Wrocławiu wyznaczono na obowiązujących zasadach obszar rewitalizacji.
- Przedsięwzięcia o charakterze przestrzenno-funkcjonalnym i technicznym stanowią 58 z 80 zaplanowanych w GPR i aż 197 z 235 w LPR.
- Rewitalizacja na terenie WrOF poskutkowała dotąd wieloma zauważalnymi zmianami, zarówno we Wrocławiu (Nadodrze, Przedmieście Oławskie) jak i w mniejszych ośrodkach.

3.11. Przestrzenie publiczne

WrOF odznacza się dużą liczbą historycznych układów przestrzennych, jednak tylko część z nich dotrwała do dzisiejszych czasów w spójnej formie. Najbardziej znanym obszarem jest Stare Miasto we

[466] Brak jest jednolitych, zbiorczych danych statystycznych dla wcześniejszego okresu.
[467] Na przykład w ramach Programu Kompleksowej Modernizacji Podwórek Komunalnych na lata 2021-2024

Wrocławiu, którego najbardziej znane przestrzenie stanowią Rynek i Plac Nowy Targ wraz z historycznymi ciągami ulic handlowych takich jak Oławska-Ruska czy Świdnicka wraz z bulwarami nad Odrą i fosą staromiejską. Dla obszaru tego, liczącego 140 ha powierzchni, pod koniec 2021 roku opracowano „Masterplan dla przestrzeni miejskich w Centrum". Omawiany obszar ściśle łączy się z jednej strony z Ostrowem Tumskim, a z drugiej z Przedmieściem Świdnickim i wybiegającą na południe osią ul. Powstańców Śląskich, przy których mieszczą się wielkoskalowe centra handlowe i kompleksy biurowe, z najsłynniejszym na Dolnym Śląsku „drapaczem chmur" – Sky Tower.

Przestrzeń o charakterze reprezentacyjnym stanowi też rynek w Oleśnicy wraz z Bazyliką pw. Św. Jana, Zamkiem i Parkiem Książąt Oleśnickich. Renesansowy Zamek – najbardziej okazały zabytek miasta – jest połączony z Bazyliką krytym przejściem. Zza stawu w Parku rozpościera się popularny widok na Zamek.

Ukształtowany system przestrzeni publicznych istnieje też w Trzebnicy, gdzie ulicę I. Daszyńskiego (w części stanowiąca deptak) łączy Rynek z Błoniami Trzebnickimi (z Amfiteatrem), które z kolei łączą się z Bazyliką Mniejszą oraz z Parkiem Winna Góra.

Innymi przez wieki kształtowanymi miejscami o charakterze „salonów miast" są rynek w Sobótce, a także niedawno odnowione rynki w Oławie i w Kątach Wrocławskich (ten ostatni wymieniony już w rozdz. 3.10).

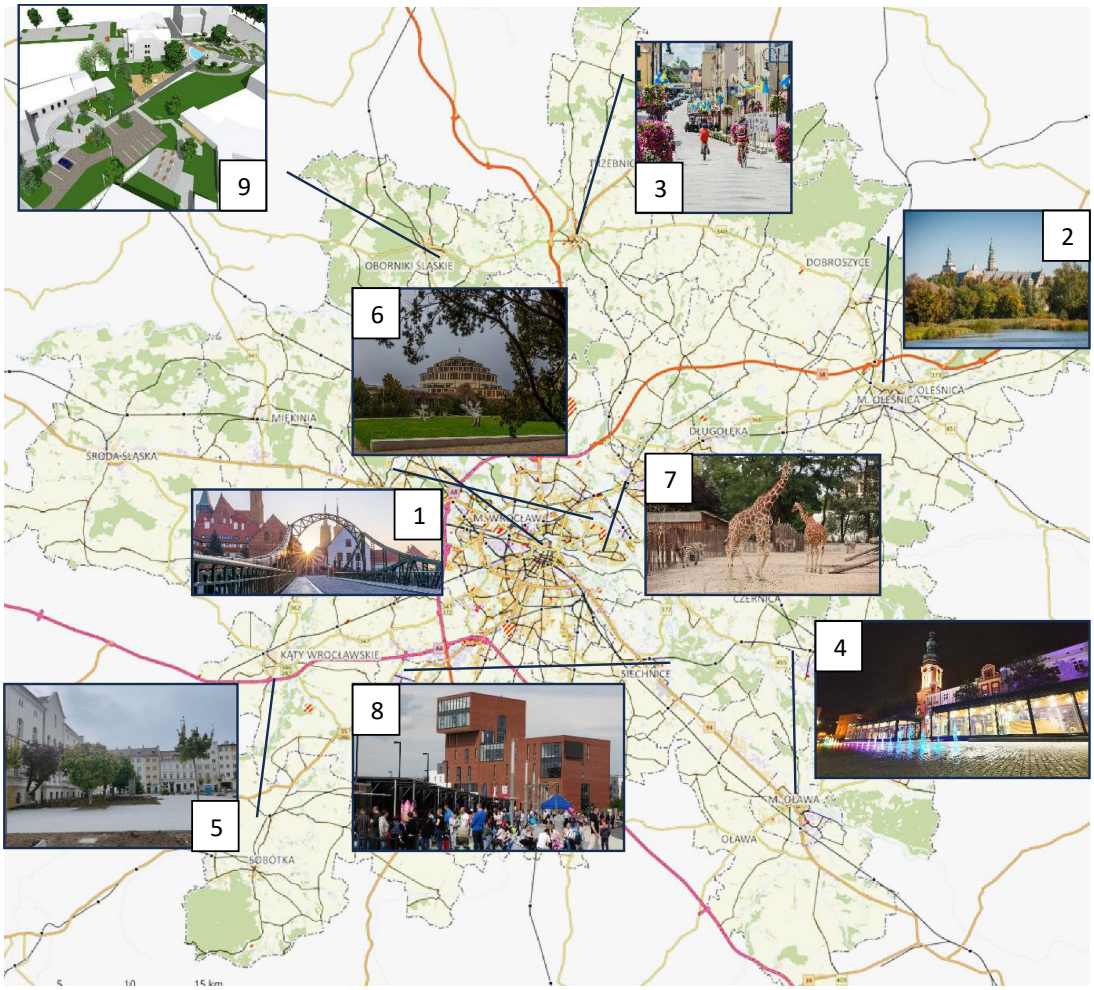
Obszarem o nowszej proweniencji jest ukształtowany po II wojnie światowej Plac Grunwaldzki we Wrocławiu, stanowiący de facto, szeroką arterię o długości 1 400 m, obustronnie obudowaną obiektami głównie o charakterze modernistycznym, niekiedy o oryginalnym charakterze. Niektóre z realizacji doczekały się już statusu zabytków. Po wschodniej stronie Starej Odry znajduje się ukształtowane w I połowie XX wieku cenne założenie przyrodniczo-urbanistyczne Parku Szczytnickiego i Hali Stulecia wraz z otoczeniem. Od południa do tego kompleksu przylega ZOO, a od wschodu – Pola Marsowe, kompleks AWF i dalej na północ Stadion Olimpijski. Są to zielone płuca Wrocławia.

Jeszcze nowszą od wrocławskiego Pl. Grunwaldzkiego, wyróżniającą się realizacją, jest Urząd Miejski w Siechnicach wraz z otoczeniem z 2012 roku, stanowiącym nową przestrzeń centralną spajającą układ przestrzenny nowopowstałego miasta. Najnowszą, dopiero powstającą reprezentacyjną przestrzeń publiczną stanowi Centrum Obornik Śląskich (miasto to otrzymało prawa miejskie dopiero w 1945 roku, stąd nie posiada historycznego rynku).

Zauważyć można zasadniczy niedobór tego rodzaju przestrzeni identyfikacji w innych gminach, poza wyjątkami takimi jak Urzędy Gmin w Jelczu-Laskowicach i Kobierzycach, mieszczące się w zabytkowych pałacach, do których przylegają rozległe, zabytkowe parki. Rynek funkcjonuje też w Dobroszycach, jednak jest przecięty przelotowymi ulicami. W każdej gminie WrOF znajdują się

przestrzenie mające publiczny charakter, jednak w mniejszych, niewymienionych wcześniej ośrodkach, nie są to miejsca jednoznacznie ogniskujące życie całych gmin. Ich status i stan jest różny, jednak przestrzenie te nie tworzą hierarchicznych struktur.

Rysunek 4. Reprezentacyjne przestrzenie publiczne we Wrocławskim Obszarze Funkcjonalnym

1 Ostrów Tumski we Wrocławiu
2 Zamek Książąt Oleśnickich
3 Deptak w Trzebnicy
4 Rynek w Oławie
5 Rynek w Kątach Wrocławskich
6 Hala Stulecia we Wrocławiu
7 ZOO Wrocław
8 Ratusz w Siechnicach
9 Nowe centrum Obornik Śląskich (wizualizacja)

Źródło: opracowanie własne na podstawie na podstawie Diagnozy przestrzennej dla wybranych gmin Wrocławskiego Obszaru Metropolitalnego (ARAW 2022) oraz stron internetowych gmin WrOF

W poniższej tabeli zawarto szczegółowe informacje na temat potrzeb inwestycyjnych dotyczących tworzenia i rozwoju przestrzeni publicznych w gminach WrOF.

Tabela 217. Kluczowe przestrzenie publiczne wymagające rewaloryzacji

Jednostka terytorialna	Opis potrzeb
Czernica	• modernizacja terenów publicznych (placów zabaw, boisk, świetlic wiejskich)

Jednostka terytorialna	Opis potrzeb
	• budowa nowych obszarów i skwerów zielonych
Długołęka	• Łozina – budowa centrum przesiadkowego transport wewnątrz gminny linie aglomeracyjne • Długołęka – zagospodarowanie skweru przy ul. Wiejskiej (i love Długołęka) • Szczodre, Byków, Godzieszowa, Siedlec - Rewitalizacja i modernizacja parków na terenie gminy • modernizacja placów zabaw i przestrzeni publicznych • wybiegi dla psów • rozwój infrastruktury sportowo rekreacyjnej na terenie gminy • dostosowanie przestrzeni publicznych pod kątem bezpieczeństwa i zarządzania kryzysowego • modernizacja oświetlenia drogowego na terenie gminy
Dobroszyce	• rewaloryzacja: rynku w Dobroszycach, w tym rewitalizacja elewacji kamienic; parków, ukwiecenie terenów zielonych przy ulicach, nasadzenia drzew i krzewów
Jelcz-Laskowice	• przebudowa Ośrodka nad stawem wraz z infrastrukturą sportową i rekreacyjną, polegająca na wybudowania nowych ścieżek pieszo-rowerowych wokół stawu oraz miejsca do organizowania imprez plenerowych z zadaszoną sceną • organizacja zielonych przestrzeni, w celu przeciwdziałaniu negatywnym skutkom urbanizacji • rozbudowa sieci ścieżek rowerowych, zmodernizowanie i oznaczenie już istniejących
Kąty Wrocławskie	• rewaloryzacja parków gminnych i utworzenie nowych terenów zielonych, w tym parków i miejsc wypoczynku w obrębie miasta Kąty Wrocławskie oraz na terenach sołectw • rewitalizacja ścieżki dydaktycznej w obrębia parku Cicha Dolina • rewitalizacja i rozbudowa infrastruktury turystycznej w obrębie parku Cicha Dolina oraz w rejonie rzeki Bystrzycy • modernizacja infrastruktury sportowej • modernizacja terenów publicznych w zakresie infrastruktury na placach zabaw, wyposażenie wybiegu dla psów • budowa dróg dla pieszych i rowerów na terenie gminy • budowa i modernizacja dróg na terenie gminy
Kobierzyce	• budowa parkingów park&ride i bike&ride w miejscowościach Wierzbice, Solna i Domasław oraz ma terenie innych miejscowości Gminy Kobierzyce • przebudowa i rozbudowa węzła przesiadkowego w Kobierzycach • tworzenie nowych zielonych przestrzeni publicznych, jak również rewitalizacja istniejących takich jak parki alejki skwery • zagospodarowanie terenu przy nowym ośrodku kultury w Kobierzycach wraz • z terenem bazy pracowników utrzymania mienia gminnego • budowa parkingu w Pustkowie Żurawskim • budowa dróg dla pieszych i rowerów na terenie gminy • budowa i modernizacja dróg na terenie gminy
Miękinia	• zagospodarowanie przestrzeni publicznej w Miękini (rynek w Miękini, plac przy Urzędzie Miejskim)
Oborniki Śląskie	• rewitalizacja parku przy ul. Fredy w Obornikach Śląskich • rewitalizacja terenu wokół stawu przy ul. Trzebnickiej w Obornikach Śląskich • rewitalizacja parku przy ul. Dworcowej w Obornikach Śląskich (gminny park przy Dworcu PKP) • rewitalizacja parku z altanką przy ul. Paderewskiego w Obornikach Śląskich • rewitalizacja „Ruskiej Górki” w Obornikach Śląskich • rewitalizacja parku w Wilczynie oraz w Osolinie • rewitalizacja cmentarza przy ul. Kasztanowej w Obornikach Śląskich • rewitalizacja cmentarza przy ul. Zielonej w Osolinie • rewitalizacja cmentarza w Zajączkowie • budowa skatepak 'u w Obornikach Śląskich
Oleśnica gmina	• modernizacja istniejących placów zabaw • modernizacja boisk sportowych • wykonanie wielofunkcyjnych boisk

Jednostka terytorialna	Opis potrzeb
Oleśnica miasto	• renowacja Parków miejskich • modernizacja istniejących podwórzy komunalnych
Oława gmina	• rewitalizacja terenów przyrodniczych na rzeką Smortawą • rewitalizacja terenów po byłym lotnisku w Stanowicach
Oława miasto	• rozbudowa i modernizacja przystanków komunikacji miejskiej w dzielnicy Nowy Otok • zieleń miejska i tereny rekreacyjne dla Nowego Otoku • poprawa infrastruktury drogowej i ścieżek rowerowych • rozbudowa systemu oświetlenia • parking przy ul. Rybackiej obok Szkoły Podstawowej nr 2 • dworzec PKP – remont • peron PKS – modernizacja • parking przy cmentarzu przy ul. Zwierzynieckiej: wykonanie nowej nawierzchni, uzupełnienie przestrzeni o zieleń • działka 7/8 AM-71 w rejonie ul. Kasprowicza / 3 Maja: wydzielenie nowych stref do parkowania, modernizacja placu zabaw, wprowadzenie dodatkowej zieleni urządzonej • działka 7 AM-6 „Piaski” - zagospodarowanie przestrzeni jako miejsce sportu i rekreacji • przestrzeń w rejonie ul. Zielnej i Dzierżonia „5 dzielnica” • teren w rejonie ul. Żołnierza Polskiego i 3 Maja • modernizacja placu zabaw przy dużym wieżowcu • zagospodarowanie przestrzeni w rejonie ul. Sybiraków • zagospodarowanie terenu w rejonie Szpitala przy ul. Baczyńskiego • rewitalizacja podwórek • modernizacja budynków Komunalnych • modernizacja Pałacu ślubów • budowa oświetlenia w mieście Oława • budowa drogi przy ul. Malinowej
Siechnice	• wdrażanie energooszczędnych technologii oświetlenia dróg, budynków użyteczności publicznej i przestrzeni publicznych • rozwój energetyki rozproszonej i obywatelskiej, w tym rozwoju klastrów energii spółdzielni energetycznych wraz z lokalnymi magazynami energii • zwiększanie efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej • wykorzystanie rozwiązań proekologicznych, w szczególności dotyczących zwiększenia efektywności energetycznej, zastosowania OZE, dotyczących budynków innych niż mieszkalne oraz przestrzeni otwartych • tworzenie bezpiecznej i zielonej infrastruktury dla niechronionych uczestników ruchu drogowego (np. budowa deptaków, woonerfów, przebudowa lub zmiana organizacji ruchu przed placówkami edukacji, przebudowa miejsc, w których często dochodzi do wypadków) • tworzenie wielofunkcyjnych, otwartych przestrzeni publicznych, z uwzględnieniem projektów realizowanych w podejściu partycypacyjnym; rewitalizacji społeczno-gospodarczej (w tym rewitalizacji budynków innych niż mieszkalne oraz przestrzeni miejskich), gdzie priorytetem będą działania i inwestycje przyczyniające się do zrównoważonej odnowy miast i podwyższenia standardów jakości środowiska na podstawie kompleksowej koncepcji zagospodarowania przestrzeni • tworzenie preferencji dla ruchu pieszego oraz rowerowego, w tym budowy spójnych sieci dróg rowerowych w miastach i ich obszarach funkcjonalnych wraz z parkingami rowerowymi • rozwój infrastruktury transportu zeroemisyjnego (pieszego, rowerowego) zintegrowanego z transportem zbiorowym • zwiększenie terenów zieleni w miastach, w tym nowe nasadzenia drzew i krzewów • inwestycje polegające na rozbudowie i doposażeniu terenów zieleni w infrastrukturę techniczną zachęcającą do korzystania z publicznych terenów zieleni, w tym urządzenia które poprawiają warunki sanitarno-higieniczne (tj. toalety publiczne, poidełka, itp.) • zwiększenie powierzchni biologicznie czynnej poprzez rozszczelnienie oraz zagospodarowanie lub rekultywację powierzchni i terenów nieprzepuszczalnych, w

Jednostka terytorialna	Opis potrzeb
	tym tworzenie farm i upraw miejskich • inwestycje w rozwój technologii typu smart city, w tym inteligentne systemy zarządzania infrastrukturą
Sobótka	• zagospodarowanie zabytkowego parku w Sobótce Górce • zagospodarowanie parku w Sobótce przy ul. Wrocławskiej • zagospodarowanie miejsc publicznych w Rogowie Sobóckim, Mirosławicach i Sobótce w zakresie elementów małej architektury, boisk wielofunkcyjnych oraz infrastruktury technicznej
Trzebnica	• rewitalizacja parku miejskiego im. Marii i Lecha Kaczyńskich w Trzebnicy • przebudowa podwórka przy budynkach mieszkalnych wielorodzinnych przy ulicach Daszyńskiego, Głowackiego, Drzymały, Lipowej, Sienkiewicza, Solnej, Kościelnej i Rynek w Trzebnicy
Wisznia Mała	• rewaloryzacja zabytkowych parków w Wiszni Małej, Malinie oraz w Psarach- w ramach zadania przewiduje się odtworzenie zabytkowych alejek spacerowych, oświetlenie oraz zakup elementów małej architektury w tym ławek, stojaków na rowery oraz ławek solarnych. Ponadto, przewiduje się zagospodarowanie istniejących placów zabaw • place zabaw- budowa nowych oraz zagospodarowanie istniejących obiektów poprzez wykonanie nowych nawierzchni, wymianę/ zakup urządzeń zabawowych, nasadzenia. Planuje się również budowę obiektów typu pump truck, skatepark • zagospodarowanie Wiszniaka- najwyższego wzniesienia w gminie Wisznia Mała poprzez budowę wieży widokowej oraz zakup i montaż elementów małej architektury • zagospodarowanie istniejących przestrzeni publicznych w celu nadania funkcji społeczno-kulturalnych- budowa plenerowych scen oraz wiat spotkaniowych między innymi w m. Rogoż
Wrocław	• powiększenie parku Szczytnickiego - największego Parku w mieście Wrocław - o Ogrody Szczytnickie • rewitalizacja kolejnych sektorów parku Szczytniciego ze zbiornikiem sektora V i sektora VII • rewitalizacja Parku Grabiszyńskiego i Górka Skarbowców • rewitalizacja parku Biskupińskiego • rewitalizacja skwerów i zieleńców na osiedlu Sepolno i Biskupin oraz Leśnica • budowa nowego parku o pow. 3 ha na osiedlu Lipa Piotrowska • budowa parku na Kępie Mieszczańskiej • budowa nowego parku przy ul. Rdestowej • budowa parku przy ul. Zakopiańskiej • rewitalizacja i zagospodarowanie terenu zieleni na Maślicach • zagospodarowanie terenu Wzgórza Polskiego • „Laboratorium społeczno-przyrodnicze", w ramach którego powstałaby nowa zabudowa umożliwiająca utworzenie centrum edukacyjnego z funkcją wystawienniczą, strefa gastro, laboratorium badawcze w zakresie oceny rośliny, ogrody społeczne - zieleń i rekreacja oraz budynki (siedziba ZZM, CAL, gastronomia, toalety, baza dla brygady ze spółdzielni socjalnej utrzymującej park, laboratoria przy współpracy z Uniwersytetami) • zagospodarowanie Promenady Staromiejskiej na odcinku od ul. Świdnickiej do ul. Piotra Skargi
Zawonia	• rewitalizacja centrum Zawoni obejmująca zagospodarowanie terenu działki gminnej, na której zlokalizowany jest budynek Urzędu gminy Zawonia w zakresie przebudowy nawierzchni, rozbiórki starej sceny widowiskowej, zagospodarowania przestrzeni zielenią, rozbiórki istniejącej instalacji oświetleniowej, budowy nowych instalacji oświetleniowych, przebudowy i rozbudowy sieci i przyłączy kanalizacji deszczowej, przebudowy kolidujących sieci podziemnych – wodociągowej i kanalizacyjnych
Żórawina	• Dz. nr 516 i 515 W Żórawinie- znajdująca się w sąsiedztwie Kościoła Św. Trójcy, jest to miejsce potencjalnie reprezentacyjne, aktualnie znajduje się tu objazdowe targowisko, natomiast docelowo teren powinien zostać zagospodarowany, utwardzony ścieżkami, parkingiem, skwerem i powierzchnią czynną biologicznie, z zapewnieniem obsługi ruchu turystycznego. Infrastruktura – mała architektura,

Jednostka terytorialna	Opis potrzeb
	oświetleniem ławki, zaplecze sanitarne, w kolejnych etapach kawiarenka/kiosk • parki w Węgrach, Bogunowie, Suchym Dworze, Polakowicach wymagają rewitalizacji i prac budowlanych w postaci wykonania alei, małej architektury • inne przedsięwzięcia to Budowa i modernizacja terenów, parków rekreacyjnych, sportowych na terenie gminy

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych udostępnianych przez jednostki WrOF na potrzeby prezentowanej analizy (stan na dzień 14.03.2025)

Jak można odczytać z powyższej tabeli, planowane przedsięwzięcia dotyczące odnowy przestrzeni publicznych dotyczą niemal w każdej gminie terenów zieleni – parków, skwerów. Drugim najpopularniejszym celem są przestrzenie stanowiące miejsca spotkań, ogniskujące aktywność ludzi. W tym miejscu wskazać należy dążenia do wykreowania miejsc o charakterze rynków w Miękini i w Zawoni. W tych przypadkach planuje się najczęściej fizyczną odnowę substancji – nawierzchni, wymianę i uzupełnienie małej architektury. Odnowy podwórek wskazano w Oleśnicy, Oławie i Trzebnicy.

3.11.1. Podsumowanie

- Najbardziej znane historyczne układy przestrzenne znajdują się we Wrocławiu (w tym Stare Miasto objęte „Masterplanem dla przestrzeni miejskich w Centrum") oraz Oleśnicy, jednak w mniejszych miejscowościach odnaleźć można zarówno historyczne, jak i nowo zaaranżowane, interesujące przestrzenie publiczne (Siechnice, Oborniki Śląskie).
- Ukształtowane systemy przestrzeni publicznych znajdują się głównie w miastach o wielowiekowej tradycji, stanowiąc miejsca ogniskujące życie lokalnych społeczności. Na terenach wiejskich są to najczęściej place i przestrzenie w centrach ośrodków gminnych, które dopiero podlegają kształtowaniu jako przestrzenie publiczne.
- Gminy WrOF zgłaszają liczne potrzeby dotyczące odnowy przestrzeni publicznych, coraz częściej dotyczące nie infrastruktury drogowej, lecz sportowo-rekreacyjnej i zieleni publicznej.

3.12. Ochrona dziedzictwa kulturowego

Obszar WrOF cechuje różnorodność i bogactwo dziedzictwa kulturowego. Dolny Śląsk, w tym obszar WrOF, ze względu na swoje położenie oraz uwarunkowania polityczne, podlegał oddziaływaniom głównych ośrodków kultury artystycznej Europy Środkowej, przede wszystkim Pragi, Krakowa i Norymbergi, a później również Drezna, Wiednia i Berlina. Przenikające stamtąd impulsy artystyczne oraz wielowyznaniowa i wielonarodowa specyfika regionu zadecydowały o bogactwie dziedzictwa kulturowego. Odnaleźć tutaj można zabytki architektury reprezentujące niemalże wszystkie epoki artystyczne, zespoły miejskie i ruralistyczne zespoły rezydencjonalne i sakralne, założenia obronne,

zabytki przemysłu i techniki oraz liczne obiekty zabudowy mieszkaniowej i gospodarczej, a także zabytki ruchome (dzieła sztuk plastycznych i rzemiosła artystycznego), stanowiska archeologiczne oraz krajobrazy kulturowe.[468]

Na obszarze WrOF występuje duża różnorodność obiektów materialnego dziedzictwa, które charakterystyczne jest dla Dolnego Śląska. Zlokalizowane są tu zamki (zamek w Oleśnicy) oraz relikty zamków (we Wrocławiu). Do dawnych siedzib szlacheckich należy zaliczyć zamek Topacz oraz zamek w Leśnicy we Wrocławiu.

Z czasem warowne zamki były zastępowane pałacami i dworami tworzącymi rozległe założenia rezydencjonalne z parkami i folwarkami, które dość licznie występują na obszarze WrOF. Stan zachowania zespołów rezydencjonalnych jest przy tym zróżnicowany, istnieją obiekty w bardzo dobrym stanie, stanowiące regionalne atrakcje turystyczne, ale także takie, które są nieużytkowane i pozostają w stanie ruiny.

Od czasów średniowiecza do początku XIX wieku rolę kulturotwórczą na Dolnym Śląsku odgrywały klasztory, zwłaszcza opactwa cystersów. Obiekty związane z działalnością cystersów tworzą ogniwa Szlaku Cysterskiego, stanowiącego jedną z najważniejszych osi turystycznych regionu. W obszarze WrOF na Szlaku Cysterskim położona jest Trzebnica wraz z Sanktuarium św. Jadwigi.

Relikty obiektów romańskich zachowały się m. in. na Ostrowie Tumskim we Wrocławiu oraz kościele parafialnym w Trzebnicy. Szczytowym osiągnieciem architektury sakralnej są monumentalne kościoły gotyckie, wśród nich na uwagę zasługują kościoły Wrocławia (katedra, kościół pw. św. Elżbiety, pw. św. Marii Magdaleny, pw. św. Wojciecha, Stanisława i Doroty). Wśród nielicznych, renesansowo-manierystycznych kościołów i kaplic wymienić należy kościół poewangelicki w Żórawinie. Z okresu nowożytnego pochodzą liczne świątynie katolickie.

Obok kościołów katolickich zachowały się także synagogi, z których najbardziej znana to wrocławska Synagoga pod Białym Bocianem oraz dawna synagoga w Oleśnicy.

Ważnym elementem krajobrazu kulturowego są układy urbanistyczne i ruralistyczne. Większość miast WrOF posiada rodowód średniowieczny. W miastach zachowały się czytelne, historycznie wykształcone układy przestrzenne z obszernymi rynkami z ratuszami, otoczonymi kwartałami zabudowy z zabytkowymi kamienicami, charakterystycznymi dla kolejnych epok.

Wśród współczesnych założeń przestrzennych warto wymienić modelowe mieszkalne osiedle WUWA we Wrocławiu.

[468] Program opieki nad zabytkami Województwa Dolnośląskiego na lata 2021-2024, s. 5

Intensywny rozwój gospodarczy Dolnego Śląska sprzyjał powstawaniu obiektów inżynieryjnych i przemysłowych. We WrOF przykładem takich rozwiązań są obiekty Wrocławskiego Węzła Wodnego.

Obok obiektów architektonicznych, ważną rolę odgrywają założenia zieleni i przestrzeni komponowanych (parki, zabytkowe aleje, stawy), powstające w otoczeniu zespołów rezydencjonalnych oraz zakładane na obszarach miejskich.[469]

Według danych GUS największa liczba zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków znajduje się w województwie dolnośląskim - to około 11% ogółu zabytków wpisanych do rejestru w Polsce. Pod względem liczby obiektów wpisanych do rejestru i ewidencji zabytków zdecydowanie wyróżnia się Wrocław. Zlokalizowanych jest tutaj niemal połowa wszystkich zabytków wpisanych do rejestru z WrOF, jak też obszarów zabytkowych oraz stanowisk archeologicznych.

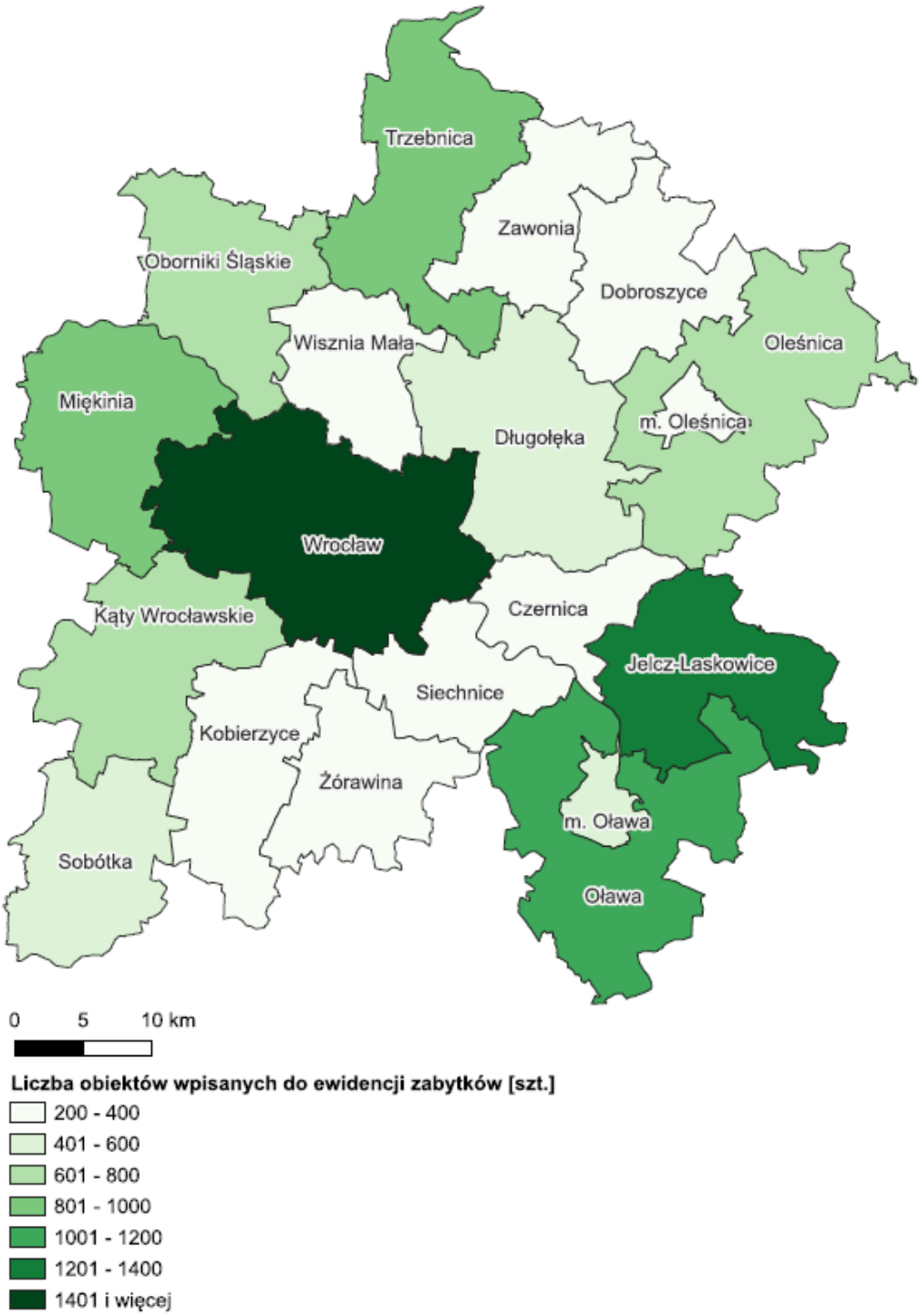
[469] Program opieki nad zabytkami Województwa Dolnośląskiego na lata 2021-2024, s. 8-11

Tabela 218. Liczba obiektów, obszarów, stanowisk archeologicznych wpisanych do ewidencji zabytków we WrOF

Jednostka terytorialna	Liczba obiektów wpisanych do ewidencji zabytków	Liczba obiektów wpisanych do ewidencji zabytków, które posiadają numer rejestru	Obszary zabytkowe	Liczba stanowisk archeologicznych
Czernica	217	11	12	92
Długołęka	422	37	38	309
Dobroszyce	200	21	14	147
Jelcz-Laskowice	1319	19	20	420
Kąty Wrocławskie	792	68	39	296
Kobierzyce	309	46	35	656
Miękinia	835	44	32	251
Oborniki Śląskie	737	43	25	357
Oleśnica gmina	754	35	28	290
Oleśnica miasto	295	33	3	59
Oława gmina	1091	30	38	422
Oława miasto	406	45	5	57
Siechnice	289	14	17	192
Sobótka	477	61	23	457
Trzebnica	936	30	39	570
Wisznia Mała	262	23	20	142
Wrocław	9399	1054	90	812
Zawonia	380	12	28	207
Żórawina	214	22	35	377
WrOF (suma)	19 341	1648	543	6037

Źródło: Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków we Wrocławiu, https://wosoz.ibip.wroc.pl/ (dostęp: 14.01.2025)

Mapa 32. Liczba obiektów wpisanych do ewidencji zabytków na obszarze WrOF

Źródło: opracowanie własne

Analizie poddano liczbę obiektów oraz obszarów wpisanych do ewidencji zabytków we Wrocławiu. Dwie dzielnice, które cechują się największym nagromadzeniem obiektów wpisanych do rejestru, to: Śródmieście (2 923 obiekty) oraz Fabryczna (2 488). Z kolei najwięcej obszarów zabytkowych mieści się w dzielnicy Fabryczna (29 obszarów).

Tabela 219. Liczba obiektów oraz obszarów wpisanych do ewidencji zabytków we Wrocławiu

Dzielnice/osiedla Wrocławia	Liczba obiektów wpisanych do ewidencji zabytków	Liczba obiektów wpisanych do ewidencji zabytków, które posiadają numer rejestru	Obszary zabytkowe
Fabryczna	2430	58	29
Fabryczna-Krzyki	3	-	-
Krzyki	1802	139	19
Krzyki-Śródmieście	247	21	-
Psie Pole	1565	88	19
Sępolno (osiedle)	6	-	-
Stare Miasto	733	438	12
Śródmieście	2613	310	11
Suma	9399	1054	90

Źródło: Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków we Wrocławiu, https://wosoz.ibip.wroc.pl/ (dostęp: 14.01.2025)

Na terenie WrOF zlokalizowane są obiekty i zespoły zabytkowe o wysokich wartościach artystycznych i historycznych, objęte ochroną. Należą do nich zespoły zabytkowe uznane za pomniki historii (zespół historycznego centrum Wrocławia, Hala Stulecia we Wrocławiu, zespół dawnego opactwa cysterek w Trzebnicy), a także Park kulturowy „Stare Miasto" utworzony Uchwałą Nr LVI/1465/14 Rady Miejskiej Wrocławia z dnia 10 kwietnia 2014 roku. Park utworzono w celu ochrony krajobrazu kulturowego oraz zachowania wyróżniających się krajobrazowo terenów z zabytkami nieruchomymi charakterystycznymi dla miejscowej tradycji budowlanej i osadniczej. Warto także pokreślić, że Hala Stulecia znajduje się na liście dziedzictwa światowego UNESCO.

W poniższej tabeli zestawiono informacje na temat liczby zabytków wpisanych do gminnych ewidencji zabytków poszczególnych jednostek WrOF. W przypadku gmin: Dobroszyce, Jelcz-Laskowice, Miękinia, Oborniki Śląskie oraz Żórawina, tego typu informacje nie są udostępniane, gminy te nie posiadają także gminnych programów ochrony zabytków. Z całego obszaru WrOF jedynie gminy: Kąty Wrocławskie, Kobierzyce oraz Wisznia Mała, posiadają aktualny gminny program ochrony zabytków.

Tabela 220. Liczba zabytków wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków jednostek WrOF

Jednostka terytorialna	Zabytki	Status gminnego programu ochrony zabytków
Czernica	226	Nieaktualny
Długołęka	335	Nieaktualny
Dobroszyce	213	Brak
Jelcz-Laskowice	-	Brak
Kąty Wrocławskie	793	Aktualny
Kobierzyce	309	Aktualny
Miękinia	-	Brak
Oborniki Śląskie	-	Brak
Oleśnica gmina	573	Brak

Jednostka terytorialna	Zabytki	Status gminnego programu ochrony zabytków
Oleśnica miasto	226	Nieaktualny
Oława gmina	350	Brak
Oława miasto	446	Brak
Siechnice	287	Brak
Sobótka	322	Brak
Trzebnica	484	Brak
Wisznia Mała	258	Aktualny
Wrocław	10 629	Nieaktualny
Zawonia	153	Nieaktualny
Żórawina	-	Brak
WrOF (suma)	15 730	-

Źródło: opracowane na podstawie danych udostępnianych w gminnych ewidencjach zabytków na stronach internetowych jednostek WrOF oraz w biuletynach informacji publicznej

Znaczna liczba zabytków ruchomych zachowanych we WrOF to dzieła sztuk plastycznych i rzemiosła artystycznego. Według danych Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków we Wrocławiu liczba zabytków ruchomych we WrOF w 2022 roku wynosiła 8 160, z czego 52,9% zlokalizowanych było we Wrocławiu.

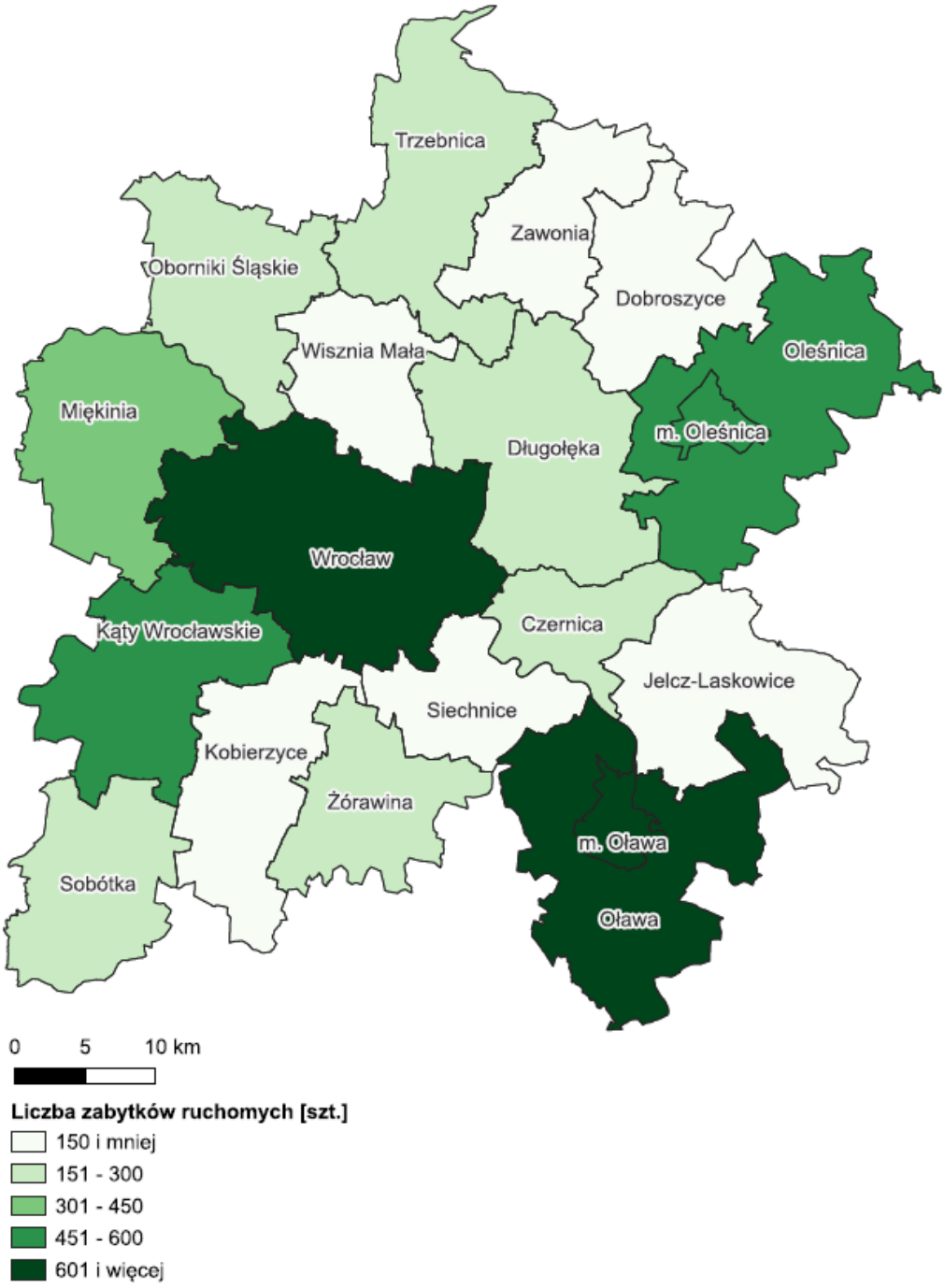
Tabela 221. Liczba zabytków ruchomych we WrOF

Jednostka terytorialna	Liczba zabytków ruchomych
Czernica	152
Długołęka	161
Dobroszyce	44
Jelcz-Laskowice	94
Kąty Wrocławskie	577
Kobierzyce	114
Miękinia	397
Oborniki Śląskie	287
Oleśnica (gmina)	455
Oleśnica (miasto)	
Oława (gmina)	614
Oława (miasto)	
Siechnice	51
Sobótka	228
Trzebnica	281
Wisznia Mała	100
Wrocław	4 320
Zawonia	23
Żórawina	262

Jednostka terytorialna	Liczba zabytków ruchomych
WrOF (suma)	8 160

Źródło: Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2021-2027. Część diagnostyczna, s. 203-204

Mapa 33. Zabytki ruchome na obszarze WrOF

Źródło: opracowane na podstawie

WrOF cechuje się bogatym dziedzictwem kulturowym, obejmującym występowanie zabytków w różnym stanie zachowania. Szczegółowe oszacowanie stanu zabytków w poszczególnych

jednostkach WrOF jest niezwykle trudne, gdyż wiele z nich nie posiada gminnych programów ochrony zabytków, co uniemożliwia głębszą analizę. Według danych zawartych w Programie opieki nad zabytkami Województwa Dolnośląskiego na lata 2021-2024 stan zachowania zabytków wpisanych do rejestru zabytków w województwie dolnośląskim jest bardzo zróżnicowany. Z dostępnych danych wynika, że w ogólnej liczbie zabytków architektury i budownictwa, parków i cmentarzy wpisanych do rejestru zabytków, około 17% nie wymaga interwencji (są one kompleksowo wyremontowane), około 5% obiektów jest w trakcie prac remontowych, restauratorskich i konserwatorskich, ok. 45% jest w stanie dobrym, 26% w stanie średnim, w stanie zagrożenia jest 5%, a 2% stanowią obiekty w stanie ruiny. Największe problemy w prowadzeniu działań ochronnych i rewitalizacyjnych stwarzają obiekty zagrożone i znajdujące się w stanie ruiny, a ich największy odsetek odnotowuje się w grupie obejmującej pałace, dwory i zamki oraz w grupie obiektów towarzyszących zespołom rezydencjonalnym. Największy odsetek zabytków w takim stanie dotyczy obiektów gospodarczych – wynosi ok. 45%, przy stosunkowo niewielkiej ich liczbie. W odniesieniu do obiektów przemysłowych odsetek ten sięga około 40%. Za zabytki zagrożone uznaje się obiekty w złym stanie technicznym, przeważnie nieużytkowane, które w okresie powojennym nie były poddawane remontom lub zostały wtórnie zdegradowane przez brak odpowiedniego zabezpieczenia. Największą grupę zabytków w tej kategorii stanowią prywatne pałace i obiekty im towarzyszące, budynki mieszkalne, w przewadze na terenach wiejskich oraz obiekty przemysłowe. Mniejsza, lecz znacząca, jest grupa zabytków zagrożonych i zrujnowanych będących własnością państwową – pałace i obiekty w zespołach pałacowo-parkowych (zarządzane przez Agencję Nieruchomości Rolnych) oraz dworce kolejowe. Kolejna grupa to pałace, dwory i obiekty im towarzyszące, opuszczone dawne kościoły ewangelickie i mauzolea, stanowiące własność jednostek samorządowych.

Wśród obiektów wpisanych do ewidencji zabytków znajdują się te, które mieszczą się w wykazie zabytków zagrożonych. Należą do nich zabytki architektury, budownictwa, parki oraz cmentarze. Poniższa tabela zawiera szczegółowe informacje na temat ich liczby w poszczególnych jednostkach WrOF. Największa liczba zabytków zagrożonych, wpisanych do rejestru zabytków, mieści się w gminach Oleśnica oraz Kąty Wrocławskie.

Tabela 222. Wykaz zagrożonych zabytków architektury, budownictwa, parków i cmentarzy wpisanych do rejestru zabytków opracowany przez dolnośląskiego wojewódzkiego konserwatora zabytków

Jednostka terytorialna	Liczba obiektów zagrożonych
Czernica	-
Długołęka	4
Dobroszyce	2
Jelcz-Laskowice	1
Kąty Wrocławskie	5
Kobierzyce	2

Jednostka terytorialna	Liczba obiektów zagrożonych
Miękinia	2
Oborniki Śląskie	3
Oleśnica gmina	4
Oleśnica miasto	3
Oława gmina	4
Oława miasto	-
Siechnice	-
Sobótka	1
Trzebnica	2
Wisznia Mała	2
Wrocław	4
Zawonia	-
Żórawina	-
WrOF (suma)	-

Źródło: Program opieki nad zabytkami Województwa Dolnośląskiego na lata 2021-2024, s. 66-84

Program opieki nad zabytkami Województwa Dolnośląskiego na lata 2021-2024 wskazuje na główne problemy i wyzwania związane z ochroną zabytków.

- Cechy strukturalne obiektów zabytkowych powodujące znaczne komplikacje w dostosowaniu ich do współczesnych wymagań użytkowych, w tym zwłaszcza:
  - parametry związane z fizyką obiektów, m.in. niskie parametry przenikalności cieplnej przegród oraz stolarki, brak izolacji przeciwwilgociowych,
  - parametry funkcjonalne, utrudniające adaptację, szczególne dla użytkowania przez osoby z niepełnosprawnościami, w tym m.in. nieodpowiednie parametry wysokości pomieszczeń, przejść, schodów drzwi, naświetlenia itp.,
  - stan infrastruktury technicznej, w tym zwłaszcza przestarzałe systemy grzewcze budowli powodujące zanieczyszczenie powietrza.
- Wysokie koszty inwestycji i skomplikowany proces ich przygotowania oraz uzyskiwania zezwoleń administracyjnych.
- Utrata oryginalnych funkcji użytkowych obiektów zabytkowych (wynikająca także z przyczyn administracyjnych, jak np. zmiana przepisów) skutkująca brakiem ich dalszej eksploatacji i ostatecznie degradacją. Dotyczy to w szczególności obiektów przemysłowych, budynków mieszkalnych oraz zabudowań gospodarczych na terenach wiejskich, ale także czynnych obiektów – na przykład dworców kolejowych.
- Zmiana technologii lub przepisów powodująca utratę funkcji obiektów inżynierskich i technicznych, przy jednoczesnym zagrożeniu dla ich zabytkowego charakteru poprzez współczesne modernizacje. Dotyczy to w szczególności remontów/wymiany zabytkowych

mostów i wiaduktów oraz modernizacji linii kolejowych niszczących zabytkowe elementy wyposażenia technicznego.

- Brak zagospodarowania dużej części obiektów i zespołów zabytkowych będących we własności instytucji państwowych.
- Problemy zintegrowanej ochrony i zagospodarowania wielkoobszarowych form krajobrazu przyrodniczo-kulturowego.

Znaczące zasoby dziedzictwa kulturowego kształtują atrakcyjność turystyczną WrOF. Głównym ośrodkiem stanowiącym o potencjale turystycznym WrOF jest miasto Wrocław. Posiada liczne zabytki (np. Hala Stulecia, Rynek) oraz wiele innych atrakcji. We Wrocławiu zlokalizowane są obiekty o znaczeniu międzynarodowym, ponadlokalnym. Raport pt. „Frekwencja w atrakcjach turystycznych w 2022 roku" Polskiej Organizacji Turystycznej potwierdza korzystną pozycję Wrocławia na mapie atrakcji turystycznych w Polsce. W rankingu 15 najbardziej popularnych atrakcji w Polsce[470], Rynek we Wrocławiu uplasował się na 10 miejscu.

3.12.1. Podsumowanie

- Na obszarze WrOF występują bogate i różnorodne zasoby dziedzictwa kulturowego, które stanowią jego wyróżnik oraz potencjał dla funkcji turystycznej. Wrocław stanowi centralny ośrodek turystyczny WrOF. Tu zlokalizowana jest też największa liczba zabytków będących atrakcjami turystycznymi, w tym o znaczeniu ponadregionalnym oraz międzynarodowym (np. Hala Stulecia).
- Na obszarze WrOF diagnozuje się niezadowalający stan wielu zabytków nieruchomych. Poprawa stanu zabytków wymaga poniesienia przez jednostki samorządowe oraz właścicieli prywatnych znaczących nakładów inwestycyjnych. Konieczne jest w tym celu pozyskiwane środków finansowych ze źródeł zewnętrznych.
- Diagnozuje się niski poziom aktywności jednostek samorządowych WrOF w obszarze opracowywania zarówno gminnych ewidencji zabytków, jak i programów ochrony zabytków.

[470] Według portalu TripAdvisor (stan na dzień 26.11.2023)

3.13. Infrastruktura drogowa, rzeczna, lotnicza i transportu indywidualnego

Dotychczasowe podejście do transportu ewoluowało na przestrzeni lat. Obecnie, odchodzi się od sformułowania „transport" na rzecz szerszego pojęcia jakim jest „mobilność". System mobilności danego obszaru to złożony organizm, który składa się z różnych podsystemów tworzących spójną całość. Infrastruktura transportu, pojazdy publiczne i prywatne oraz połączenia publicznego transportu zbiorowego, tworzą razem możliwość swobodnego przemieszczania się, co w bezpośredni sposób wpływa na rozwój obszaru funkcjonalnego i jego poszczególnych samorządów.

3.13.1. Infrastruktura drogowa

Infrastruktura drogowa stanowi jeden z elementów systemu mobilności, która jest niezwykle istotna z uwagi na swoją użyteczność zarówno dla prywatnych pojazdów, transportu towarowego, jak i publicznego transportu zbiorowego. Istotne jest zauważenie, że dostosowanie infrastruktury powinno odbywać się zgodnie z założeniami przyjętych dokumentów i założeń z nich płynących. Mowa tu m.in. o wytycznych „Planu Zrównoważonej Mobilności dla Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Wrocławia", który wprost wskazuje na konieczność realizacji idei zrównoważonej mobilności mówiącej o tworzeniu możliwości podróży różnymi środkami transportu z uwzględnieniem priorytetu dla tych najbardziej ekologicznych (transport zbiorowy, rowerowy i pieszy).

Przez terytorium WrOF przebiegają cztery trasy będące elementami ciągów włączonych w europejską sieć dróg: autostrady A4 i A8 (ta druga stanowi Autostradową Obwodnicę Wrocławia, która została otwarta w 2010 roku) oraz drogi ekspresowe S8 (Magnice – Białystok, odcinki na obszarze WrOF zostały otwarte w latach 2012-2013) i S5 (Ostróda – Wrocław, odcinki na obszarze WrOF został otwarty w 2017 roku). Ich uzupełnieniem są drogi krajowe, wojewódzkie, powiatowe i gminne. Analizując kwestie związane z siecią dróg można zauważyć, że 11 gmin współtworzących obszar funkcjonalny ma połączenie z autostradą lub drogą ekspresową (Dobroszyce, Długołęka, Kąty Wrocławskie, Kobierzyce, Oleśnica, miasto Oleśnica, miasto Oława, Trzebnica, Wisznia Mała, Wrocław, Żórawina). Jedynie przez cztery gminy (Czernica, Jelcz-Laskowice, Oborniki Śląskie i Zawonia) nie przebiegają drogi krajowe, ekspresowe lub autostrady. Dodatkowo gmina Sobótka jest jedyną we WrOF, na terenie której nie przebiega żadna droga wojewódzka. Przedstawione dane świadczą o stosunkowo wysokim poziomie dostępności i rozwiniętej infrastrukturze drogowej obszaru. Zauważalnym problemem jest natomiast miejscowo niezadowalający stan dróg na terenach miejskich i wiejskich. Niektóre drogi charakteryzują się degradacją techniczną i często pozbawione są szerokiego

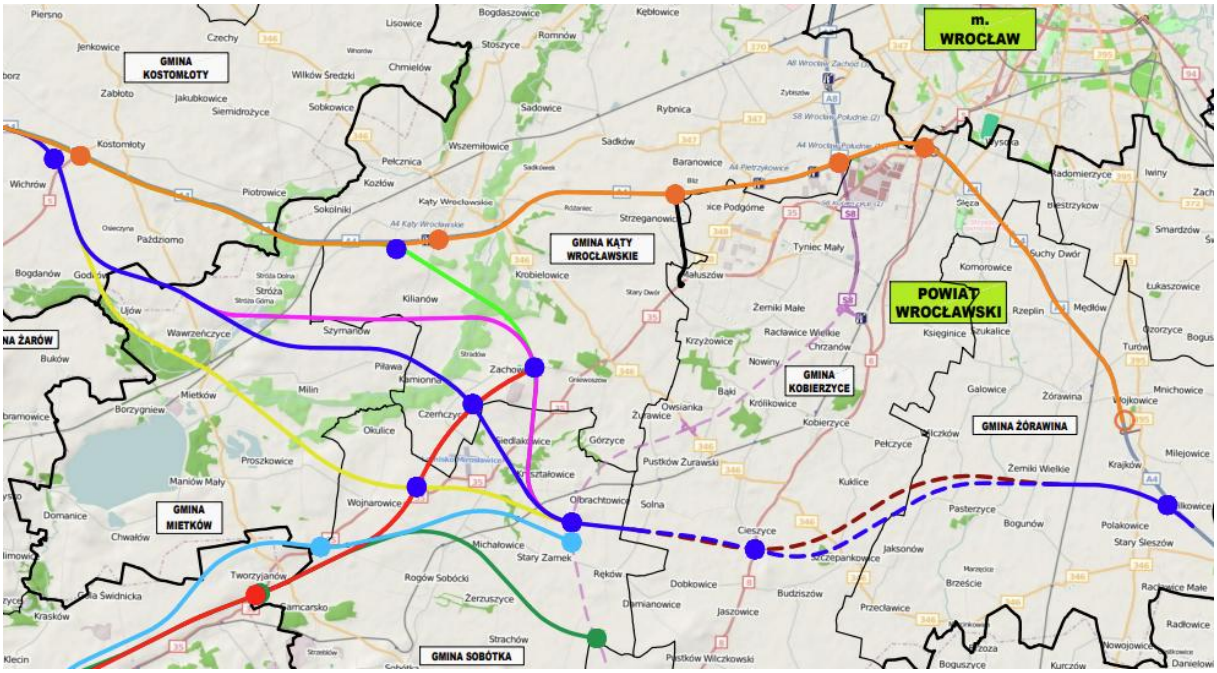
pobocza. W związku z czym we Wrocławiu przystąpiono w 2024 roku do realizacji programu „Wrocław na dobrej drodze". Przedsięwzięcie miało na celu poprawę infrastruktury drogowej poprzez m.in. poprawę stanu technicznego i ułożenie nawierzchni bitumicznej na drogach gruntowych. Innym przykładem działań zmierzającym do poprawy stanu dróg WrOF jest liczba zadań dofinansowanych w ramach „Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg na rok 2025 (RFRD)". W przypadku województwa dolnośląskiego 4 z 41 zadań gminnych[471] i 4 z 22 powiatowych,[472] dotyczyły infrastruktury na terenie samorządów WrOF.

Kolejnym problematycznym aspektem jest brak odpowiedniej sieci dróg dojazdowych do stacji kolejowych na terenach wiejskich. Jest to szczególnie uciążliwe dla gmin charakteryzujących się mocno rozproszoną strukturą osadniczą. Skutkuje, to brakiem możliwości odbywania podróży łączonych (multimodalnych) z wykorzystaniem transportu kolejowego i zbiorowego.

Obecny i zakładany kształt infrastruktury drogowej został zobrazowany na Mapa 34. Największa planowana ingerencja w układ drogowy dotyczy zmiany przebiegu autostrady A4. Obecna droga w osi wschód-zachód odgina się na południowy wschód tuż przy granicy Wrocławia. Planowane przez GDDKiA zmiany mają przynieść odsunięcie A4 od stolicy Dolnego Śląska, jednakże nie wybrano dotychczas wariantu do realizacji. Inwestycja ta będzie największą zmianą w podstawowym układzie drogowym WrOF w najbliższych latach. Ponadto, Gmina Żórawina widzi potrzebę realizacji węzłów drogowych łączących teren gminy z nowoprojektowaną autostradą.

[471] Zadania: A/2023/G-75 (gmina Trzebnica), A/2024/G-115 (gmina Miasto Oława), A/2025/G-15 (gmina Miasto Oleśnica), A/2025/G-14 (gmina Kąty Wrocławskie)
[472] Zadania: A/2024/P-31, A/2025/P-40 (powiat wrocławski), A/2025/P-23 (powiat oleśnicki) i A/2025/P-29 (powiat oławski)

Rysunek 5. Opcje przebiegu drogi A4 w nowym śladzie na południe od Wrocławia

Źródło: https://www.wroclaw.pl/komunikacja/rozbudowa-a4-ktory-wariant-przebiegu-autostrady-wygra (dostęp: 21.02.2025)

Dodatkowo, w ramach rządowego „Programu 100 Obwodnic" planowane jest przystąpienie do budowy obwodnicy miasta Oławy. Wyprowadzenie ruchu tranzytowego z tego miasta przyczyni się do wzrostu bezpieczeństwa, a także powinno pozytywnie oddziaływać na płynność warunków ruchu. GDDKiA zakłada, iż przetarg na realizację inwestycji miałby ruszyć w bieżącym (2025) roku. Kolejną inwestycją z zakresu budowy układu obwodnicowego jest planowana na lata 2027-2029 realizacja tzw. małej obwodnicy Trzebnicy w ciągu drogi krajowej nr 15. Wśród pozostałych inwestycji GDDKiA wymienić należy także:

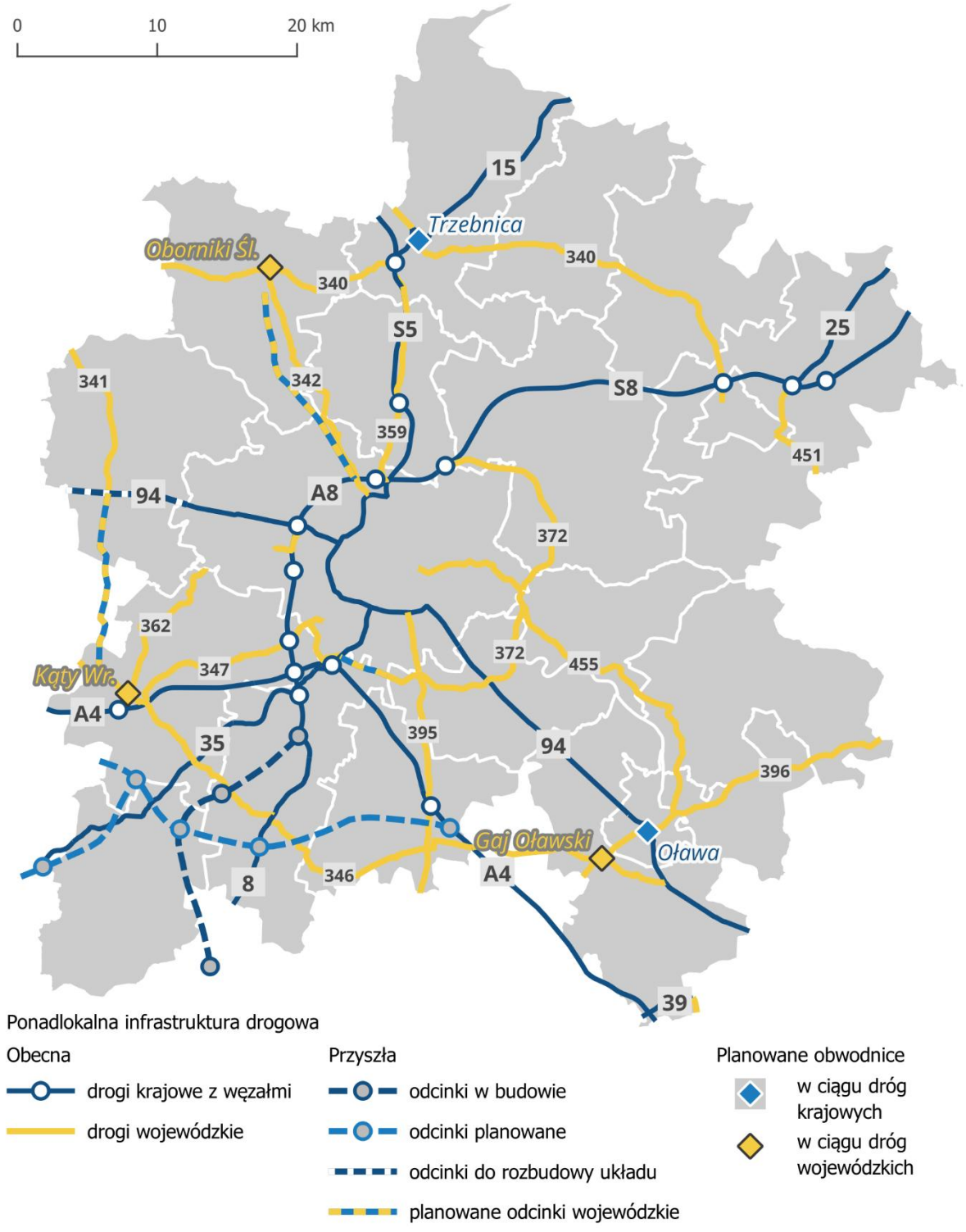
- S8 na odcinku Wrocław (Magnice) – Kłodzko o długość około 86,8 km, planowaną na lata realizacji 2025-2031);
- S5 na odcinku Sobótka (S8) – Bolków (S3) o długość około 50 km w latach 2026-2030.

Ponadto, „Plan rozwoju infrastruktury transportowej w województwie dolnośląskim z perspektywą do 2030 roku" zakłada następujące inwestycje:

- prace na drodze wojewódzkiej nr 340 na odcinku Ścinawa – Oleśnica,
- budowę łącznika droga krajowa nr 94 – węzeł Kąty Wrocławskie (etap projektowania),
- budowę łącznika droga krajowa nr 94 – węzeł Kostomłoty,
- budowę łącznika pomiędzy drogą wojewódzką nr 341 w kierunku Brzezinki Średzkiej a dawną drogą wojewódzką nr 336 w relacji Brzezinka Średzka – Wilkszyn,
- budowę obwodnicy Obornik Śląskich na drodze wojewódzkiej nr 340 (etap projektowania),

- prace na drodze wojewódzkiej nr 346 na odcinku Wierzbice – Stary Śleszów wraz z budową dróg dla pieszych w miejscowościach,
- prace na drodze wojewódzkiej nr 346 na odcinku Stary Śleszów – Godzikowice wraz z budową dróg dla pieszych w miejscowościach,
- prace na drodze wojewódzkiej nr 346 na odcinku Kąty Wrocławskie – Wierzbice (wydana decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach),
- prace na drodze wojewódzkiej nr 346 na odcinku Środa Śląska – Kąty Wrocławskie,
- obwodnicę Kątów Wrocławskich na drodze wojewódzkiej nr 346 (etap projektowania),
- budowę drogi wojewódzkiej nr 372 na odcinku autostradą A4 – droga wojewódzka nr 395,
- rozbudowę drogi wojewódzkiej nr 395 na odcinku od ul. Buforowej do węzła Wrocław Wschód wraz z rozbudową, przebudową i remontem nawierzchni na terenie gminy Żórawina z budową dróg dla pieszych/pieszych i rowerów,
- obwodnicę Gaju Oławskiego na drodze wojewódzkiej nr 396,
- północną obwodnicę Oławy na drogach wojewódzkich nr 396 i 455,
- Trasę Obornicką,
- budowę Al. Północnej na odcinku od ul. Poświęckiej do ul. B. Krzywoustego (etap projektowania)
- łącznik autostrady A4 z drogą ekspresową S5.

Mapa 34. Infrastruktura drogowa w obszarze WrOF

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GDDKiA i DSDiK

Sieć dróg WrOF można zatem uznać za dobrze rozwiniętą. Szkielet infrastruktury drogowej, na którą składają się drogi najwyższych kategorii o znaczeniu krajowym (np. A4, S8) i wojewódzkim, jak i uzupełniające je drogi powiatowe i gminne należy ocenić jako pełny. Planowane inwestycje drogowe

będą stanowiły uzupełnienie rozwiniętego szkieletu komunikacyjnego WrOF oraz całego województwa dolnośląskiego. Pozostałe działania zarządców dróg powinny więc skupić się na stałej poprawie bezpieczeństwa ruchu drogowego (BRD) wszystkich jego uczestników. Realizacja tych zadań może nastąpić poprzez stałą modernizację dróg oraz implementacje rozwiązań z zakresu uspokojenia ruchu w miejscach, gdzie możliwe będzie ich wprowadzenie. Szczególna uwaga powinna być także zwrócona na niechronionych uczestników ruchu jak piesi, rowerzyści i osoby z ograniczoną mobilnością.

Powyższe wnioski są tożsame z informacjami pozyskanymi w ramach badań prowadzonych na potrzeby Strategii. Warsztaty z mieszkańcami wskazują, iż dobra dostępność do rozwiniętej sieci dróg wpływa na siłę gospodarki lokalnej oraz wyróżnia obszar na tle regionu i kraju.[473]

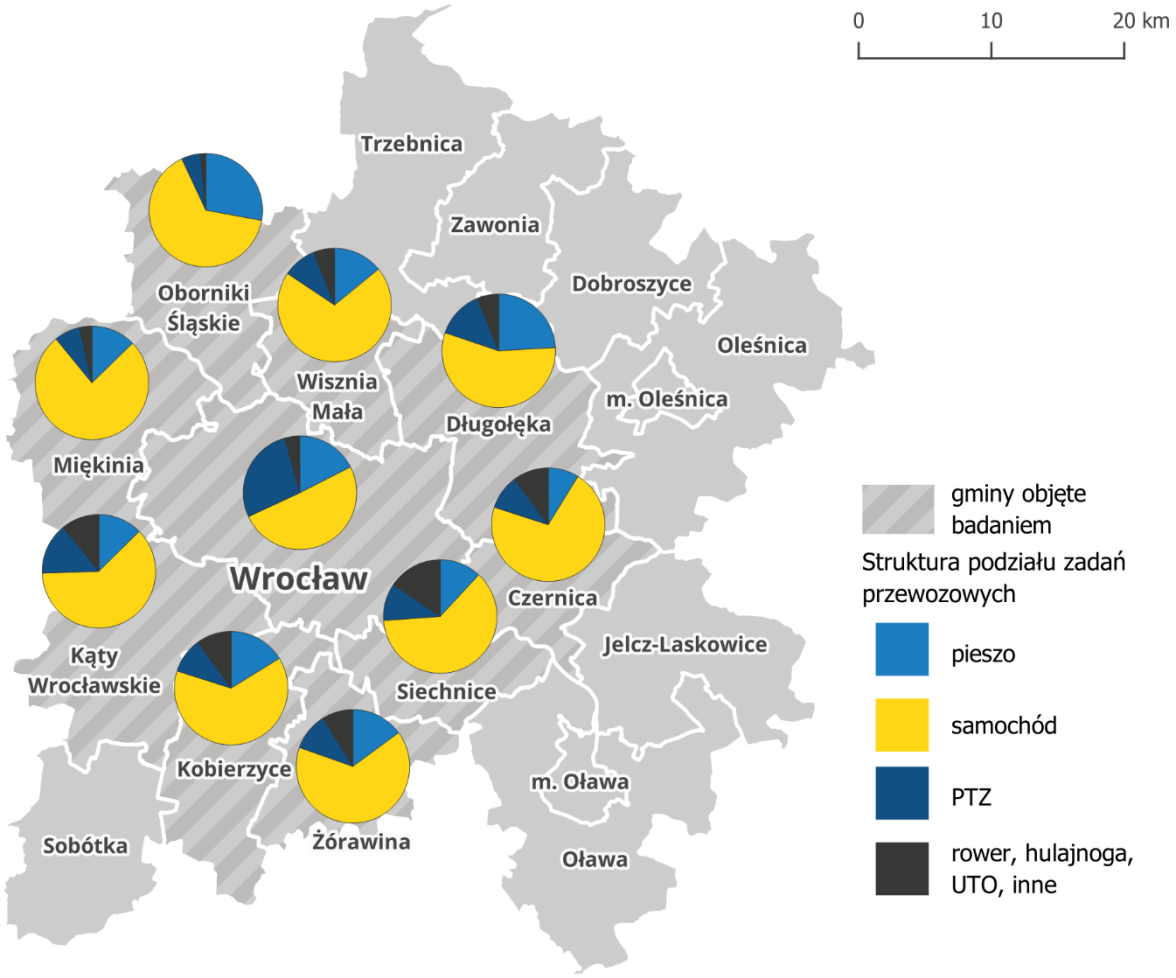
Elementem istotnym w podejmowaniu działań w odniesieniu do rozwoju i modernizacji infrastruktury powinny być skrupulatnie przeprowadzone działania analityczne. Tego typu przedsięwzięcia są realizowane od lat w formie „Kompleksowych Badań Ruchu". Dotychczas przeprowadzono kilka takowych badań w roku 2010, 2018 i 2024. Ich wyniki wskazują na zmiany w kierunkach przemieszczeń ludności, ale także pokazują natężenia na wybranych odcinkach dróg, co pozwala lepiej planować działania z zakresu ingerencji w układ transportowy. Integralną częścią procesu analizy podróży w obszarze są pomiary wykorzystania publicznego transportu zbiorowego. Należy zwrócić uwagę, że podróże mieszkańców nie są realizowane wyłącznie w granicach administracyjnych danej gminy. KBR z 2010 roku, dotyczyły wyłącznie miasta Wrocław, a dopiero kolejne edycje badań zostały rozszerzone o gminy ościenne – w 2018 roku objęły także 21 sąsiednich gmin, a w 2024 roku włączono w nie 9 gmin. Dzięki zrealizowanym pomiarom na przestrzeni kilkunastu lat możliwe jest zauważenie tendencji zmian i preferencji w podróżach mieszkańców obszaru, co zostało zaprezentowane na poniższych mapach.

W związku z rosnącym natężeniem ruchu samochodowego na drodze wojewódzkiej nr 455 (badanie KBR 2024) z kierunku Jelcza-Laskowic i Oławy przez gminę Czernica oraz dużą kongestią aut wjeżdżających z tego kierunku, gmina Czernica wskazuje na podjęcie (intensyfikację) rozmów w sprawie:

- wyznaczenia i budowy nowego korytarza drogowego dla transportu kołowego, tzw. trasa swojczycka;
- dalszej rozbudowy Wschodniej Obwodnicy Wrocławia o dodatkowy pas jezdni (północny) wraz z przebudową skrzyżowania (na skrzyżowanie o ruchu okrężnym) w kierunku Blizanowic.

[473] Raport z badań jakościowych przeprowadzonych w ramach diagnozy WrOF, IB IPC 2025

Mapa 35.Sposób realizacji podróży mieszkańców Wrocławia i Otoczenia w 2024 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych KBR we Wrocławiu i Otoczeniu 2024

Zauważalne wzmożone natężenie ruchu dostrzec można przede wszystkim w centrach miast i gmin oraz w sąsiedztwie obiektów użyteczności publicznej, co często powoduje obniżenie płynności ruchu na drogach. Największe problemy komunikacyjne występują w czasie porannego i popołudniowego szczytu komunikacyjnego we Wrocławiu (zjawisko kongestii).

Inwestycje z zakresu rozwoju infrastruktury komunikacyjnej, zostały także wpisane w plany organów wojewódzkich. Jak można zauważyć duża część planowanych przedsięwzięć transportowych istotnych dla regionu zlokalizowana jest w granicach WrOF. Wskazuje to na istotność obszaru funkcjonalnego dla całego województwa. Warto nadmienić, iż część z postulowanych inwestycji w „Planie zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego inwestycji została już zakończona.

Z kolei wśród inwestycji celu publicznego, dotyczących sieci transportowej we WrOF, zgodnie z „Planem zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego" na etapie postępowania przetargowego znajdują się: budowa drogi wojewódzkiej od węzła A4 Bielany Wrocławskie (ul. Karkonoska) do drogi wojewódzkiej nr 395 (rondo Żerniki Wrocławskie) i do granicy Wrocławia (ul. Buforowa), od skrzyżowania z ul. Grota-Roweckiego do węzła A4 Bielany Wrocławskie (ul. Karkonoska) (gminy: Kobierzyce, Siechnice i Wrocław).

3.13.2. Infrastruktura transportu wodnego

Istotnym elementem sieci transportowej we WrOF jest rzeka Odra wraz z jej infrastrukturą, którą przebiega Odrzańska Droga Wodna, będąca śródlądowym szlakiem żeglugowym. Odra w założeniu ma stanowić element bazowej sieci TEN-T w korytarzach: Morze Bałtyckie – Morze Północne oraz Morze Bałtyckie – Morze Adriatyckie, jednak obecnie na większości odcinków nie spełnia ona odpowiednich warunków – posiada zbyt niskie klasy żeglowności. Obecnie odcinkiem Odry włączonym w śródlądową sieć TEN-T jest jedynie fragment łączący Kostrzyn nad Odrą ze Szczecinem i dalej Świnoujściem[474]. Plan włączenia Odry w korytarz Morze Bałtyckie – Morze Adriatyckie został wpisany w krajową „Strategię zrównoważonego rozwoju transportu do 2030 roku"[475] (SZRT), co docelowo powinno istotnie wpłynąć na rozwój tego szlaku na obszarze WrOF oraz w powiązaniu z obszarami ościennymi. Analogiczna sytuacja dotyczy objęcia Odry systemem RIS[476], który funkcjonuje jedynie w dolnym jej biegu. Rozbudowa Odrzańskiej Drogi Wodnej zgodnie z założeniami SZRT, stanowiłaby istotny potencjał rozwojowy Obszaru, w odniesieniu do żeglugi śródlądowej.

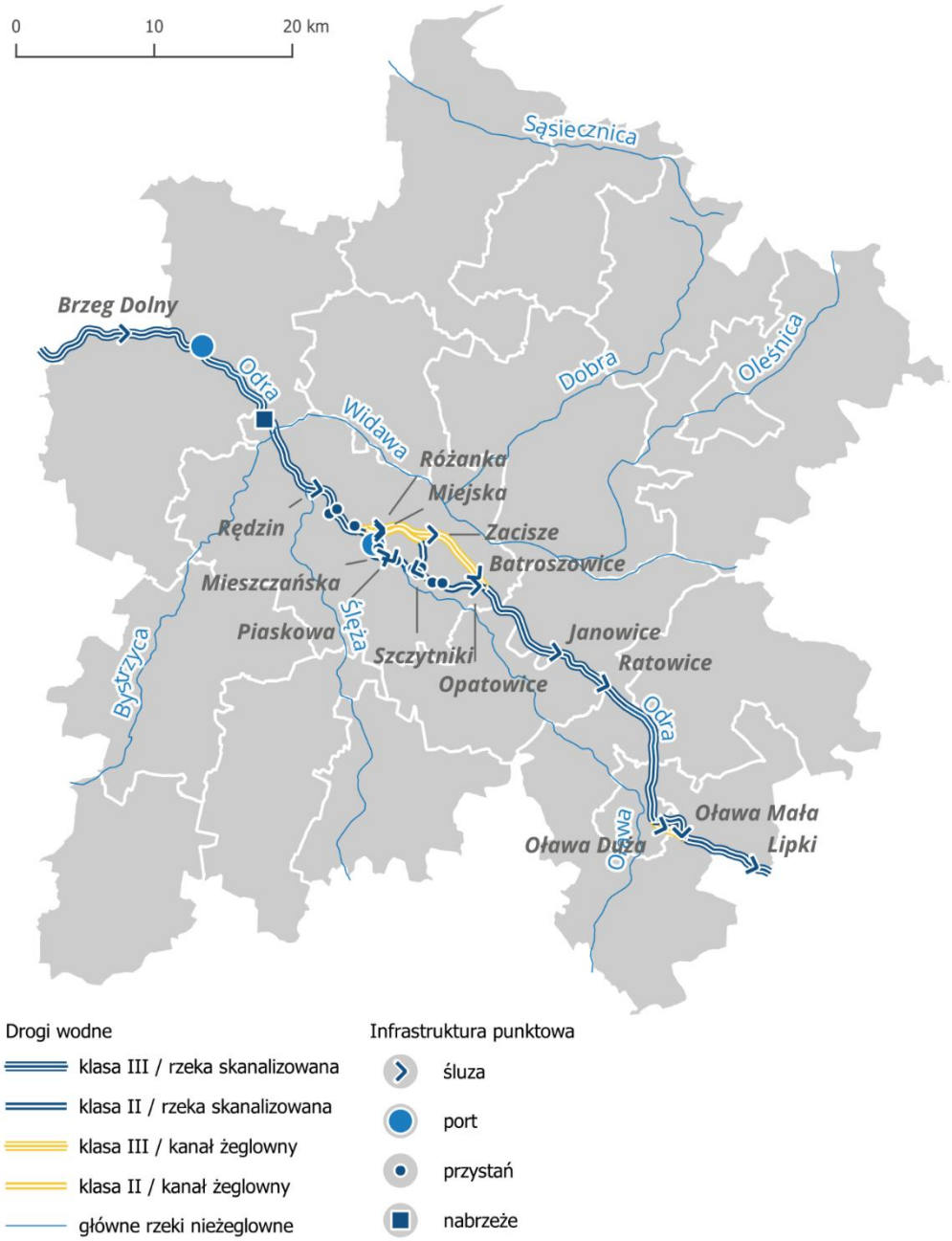
Drogi wodne na terenie WrOF wchodzą w skład Europejskiej Drogi Wodnej E–30 łączącej Morze Bałtyckie w Świnoujściu z Dunajem w Bratysławie. Cały odcinek Odry przebiegający przez WrOF (**Błąd! Nieprawidłowy odsyłacz do zakładki: wskazuje na nią samą.**), poza samym Wrocławiem, jest rzeką skanalizowaną klasy III. Tej klasy odcinek rozpoczyna się na połączeniu z Kanałem Gliwickim i kończy w Malczycach. Na terenie miasta rdzenia znajduje się Wrocławski Węzeł Wodny (WWW), na który składają się trzy główne drogi wodne: Północna Droga Wodna (kanał żeglugowy III klasy), Wrocławski Szlak Miejski (kanał żeglugowy/rzeka skanalizowana II klasy) i Śródmiejski Węzeł Wodny (rzeka skanalizowana klasy II i III). Łącznie WWW jest systemem dróg wodnych, który tworzą sztuczne kanały, dopływy Odry oraz budowle i urządzenia hydrotechniczne. Jest największym w Polsce i jednym z

[474] Korytarz TEN-T Morze Północne – Morze Bałtyckie
[475] Załącznik do uchwały nr 105 Rady Ministrów z dnia 24 września 2019 r. (poz. 1054) „Strategia zrównoważonego rozwoju transportu do 2030 roku"
[476] River Information Services (ang. System Informacji Rzecznej)

największych w Europie systemem dróg wodnych. Na terenie WrOF w obrębie Odry i jej odnóg znajdują się:

- 2 porty,
- 11 przystani,
- 16 śluz,
- 1 nabrzeże.

Mapa 36. Infrastruktura transportu wodnego we WrOF

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Infrastruktury

Wrocławski Węzeł Wodny, w połączeniu z całym odcinkiem Odry przebiegającym przez WrOF, stanowi istotny szlak wodny, którego potencjał transportowy warto wykorzystać w ramach rozwoju Obszaru. Rzeka Odra we Wrocławiu pełni różne funkcje – transportową, rekreacyjną i związaną z bezpieczeństwem. Przeznaczana jest do celów przemysłowych oraz żeglugowych. Niestety, w roku 2023 wielkość towarowych przewozów wodnych śródlądowych w obrębie całego województwa dolnośląskiego wyniosła jedynie 70,1 tys. ton (1181,6 tys. km), co stanowi zaledwie 33% masy (72,8% pracy przewozowej) w stosunku do roku 2022[477]. Podobnie jak w skali całego kraju widoczna jest tu więc tendencja spadkowa rodzaju przewozów co świadczy o niewykorzystywaniu potencjału tej gałęzi transportu oraz braku realizowania założeń zawartych w SZRT.

Odcinek Odry przebiegający przez analizowany obszar nie jest notowany przez GUS w ramach analiz pasażerskich przewozów żeglugą śródlądową[478]. W 2023 roku w ramach opracowania pod nazwą „Koncepcja inwestycyjna wraz z elementami analizy kosztów i korzyści wprowadzenia systemu tramwaju wodnego na obszarze Aglomeracji Wrocławskiej" stwierdzono, że tramwaj wodny nie stanowiłby dobrej alternatywy dla funkcjonujących środków transportu ze względu na wysokie koszty, długi czas przemieszczeń wynikający z ograniczeń prędkości oraz długości cumowania, a także najprawdopodobniej małe zainteresowanie ze strony pasażerów. Niemniej w opracowaniu zaproponowano alternatywne możliwości wykorzystania potencjału Odry poprzez zintensyfikowanie żeglugi dla celów turystycznych lub wodne taksówki – transport na życzenie dla kilku do kilkunastu osób, z określonego miejsca bezpośrednio do punktu docelowego.

3.13.3. Infrastruktura lotnicza

Główny port lotniczy dla WrOF, ale jednocześnie regionu mieści się we Wrocławiu. Port lotniczy Wrocław im. Mikołaja Kopernika jest jedynym międzynarodowym portem lotniczym w województwie. Zlokalizowany jest w południowo-zachodniej części Wrocławia, tuż obok Autostradowej Obwodnicy Wrocławia, co pozwala na bezproblemowy dojazd od Poznania (drogą S5), Warszawy i Łodzi (S8) czy Katowic i Krakowa (A4). Na oddalony o około 10 km od centrum terminal, docierają także autobusy komunikacji miejskiej linii 106, która łączy lotnisko z dworcem kolejowym oraz linii 129 kursującej z północnej części miasta. Port lotniczy jest także skomunikowany siecią połączeń autobusów krajowych i międzynarodowych firmy FlixBus.

Otwarty w 2012 roku, nowy terminal pasażerski, wybudowany został w ramach rozwoju lotniczej sieci TEN-T oraz poprawy dostępności komunikacyjnej i jakości połączeń międzyregionalnych w Unii

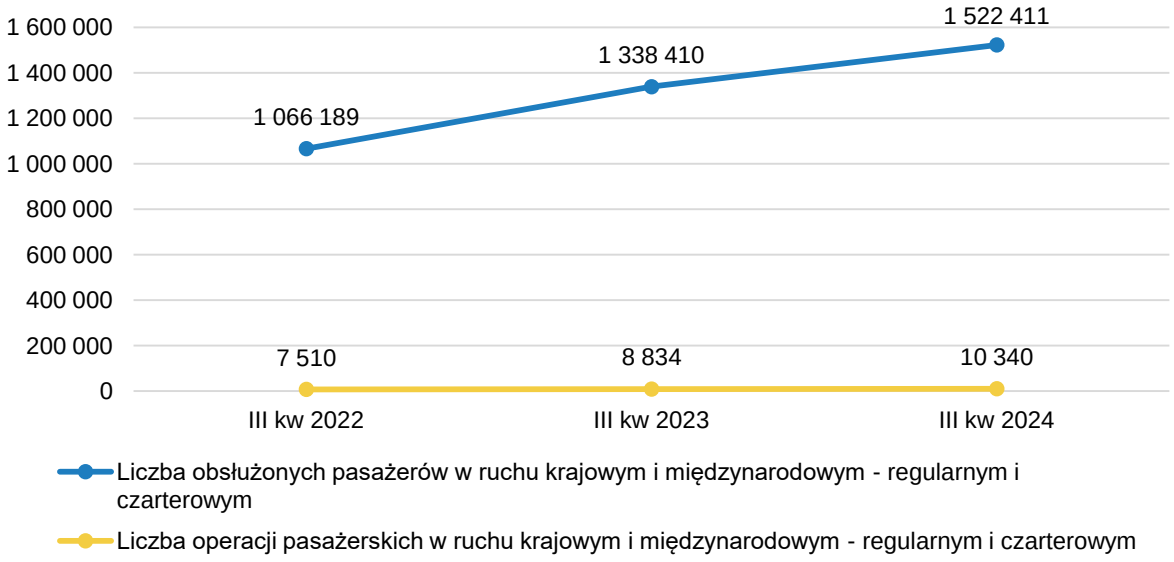
[477] Żegluga śródlądowa w Polsce w latach 2022 i 2023, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa-Szczecin, 2024
[478] Transport pasażerów żeglugą śródlądową w 2022 roku, Główny Urząd Statystyczny (stan na dzień 29.11.2024)

Europejskiej. W ujęciu krajowym, Port Lotniczy we Wrocławiu zajmuje znaczącą pozycję już od 1993 roku, kiedy utworzono pierwsze połączenie międzynarodowe z Frankfurtem nad Menem. Kolejnym kamieniem milowym, było otwarcie pierwszego niskokosztowego połączenia z Londynem przez linię lotniczą Ryanair. Efektem tych działań jest dynamiczny rozwój wrocławskiego lotniska, który został zauważony przez inwestorów. Dlatego też w 2010 roku, linie lotnicze WizzAir otworzyły tu swoją bazę operacyjną, a dwa lata później taką samą decyzję podjął zarząd linii lotniczych Ryanair. W 2015 roku, spółka ta otworzyła we Wrocławiu również bazę techniczną pod nazwą „Wrocław Aircraft Maintenance Services", która została następnie rozbudowana w 2024 roku. W maju 2016 roku, Port Lotniczy im. Mikołaja Kopernika, uzyskał certyfikację dla systemu lądowania ILS CAT II (Instrument Landing System Category II), który pozwala na lądowanie samolotów w trudniejszych warunkach pogodowych, czego konsekwencją jest mniejsza liczba odwołanych lub przekierowanych lotów.

Port Lotniczy im. Mikołaja Kopernika w rozkładzie letnim oferuje podróż w ponad 70 różnych kierunkach, do 22 krajów Europy. Duża część lotów oferowanych z Wrocławia, to połączenia z licznymi europejskimi stolicami: Warszawą, Amsterdamem, Atenami, Brukselą, Dublinem, Helsinkami, Kopenhagą, Londynem, Maltą, Paryżem, Podgoricą, Rzymem, Sofią, Sztokholmem, Tiraną, Zurychem. Flagowym połączeniem dla wrocławskiego portu lotniczego jest połączenie ze stolicą Korei Południowej – Seulem. W ofercie dostępne są także połączenia o charakterze hubowym z lotniskami we Frankfurcie nad Menem i Monachium, które umożliwiają przesiadki na loty interkontynentalne. W ofercie dostępne są również liczne połączenia czarterowe i turystyczne, zarówno w sezonie letnim, jaki poza nim, do tak egzotycznych kierunków jak Kenia, Madagaskar, Oman oraz Zjednoczone Emiraty Arabskie.

Dane Urzędu Lotnictwa Cywilnego dotyczące liczby obsłużonych pasażerów oraz liczby operacji pasażerskich ukazują, że Port Lotniczy we Wrocławiu każdego roku obsługuje coraz więcej pasażerów i pod tym względem plasuje się na piątym miejscu w skali kraju, wyprzedzają go: Lotnisko Chopina w Warszawie, porty lotnicze: Kraków – Balice, Katowice – Pyrzowice, Gdańsk im. Lecha Wałęsy.

Wykres 40. Dane dotyczące portu lotniczego we Wrocławiu

Źródło: dane Urzędu Lotnictwa Cywilnego (stan na dzień 27.01.2025)

Ze względu na rosnącą liczbę operacji pasażerskich oraz obsłużonych pasażerów rozpoczęła się już rozbudowa wrocławskiego lotniska. W pierwszym etapie przebudowana zostanie strefa operacyjna lotniska poprzez budowę nowej płyty postojowej dla 12 samochodów pasażerskich (co umożliwi stacjonowanie 28 samolotów równocześnie), nowej płyty do odladzania, budowy drogi kołowania o długości 2,5 km, nowej drogi zjazdowej z pasa startowego oraz remont dróg kołowania. Realizacja pierwszego etapu powinna zakończyć się w grudniu 2026 roku, a część inwestycji jest realizowana z funduszy unijnych. W trakcie przygotowania opracowania, drugi etap prac był w trakcie postępowania przetargowego na opracowanie koncepcji i dokumentacji przebudowy i rozbudowy terminala pasażerskiego razem z budową parkingu wielopoziomowego, budynkiem do ładowania pojazdów obsługi naziemnej oraz przebudową bramy wjazdowej. Realizacja drugiego etapu pozwoli obsłużyć od 8 do 10 mln pasażerów rocznie.

Przy porcie lotniczym funkcjonuje terminal cargo, gdzie świadczone są usługi Bezpośredniego Frachtu Lotniczego – będącego usługą transportową działającą w systemie lotnisko-lotnisko, gdzie przesyłki są nadawane i odbierane bezpośrednio w konkretnym terminalu oraz Frachtu RFS (Road Feeder Service) polegającego na transporcie zastępczym (najczęściej drogowym) z lotniska nadania do większego - hubowego portu lotniczego, gdzie ładunki przesyłane są dalej przy pomocy transportu lotniczego. Oczywiście system RFS działa dwustronnie, co oznacza, iż towary odebrane w hubowym porcie lotniczym, są przekazywane dalej za pomocą transportu kołowego do lotniska docelowego.

Lotniczy dworzec towarowy, dysponuje 5,5 tys. m^2 powierzchni magazynowej oraz 1,75 tys. m^2 powierzchni biurowej. W skład infrastruktury cargo wchodzą: magazyn krajowy i celny, skład celny,

chłodnia oraz pomieszczenie do składowania materiałów radioaktywnych. Poza obsługą towarową Portu Lotniczego Wrocław, spółka Lotniczy Dworzec Towarowy zajmuje się również kompleksową obsługą transportu drogowego, lotniczego i wodnego[479].

Na terenie WrOF funkcjonują, również lotniska o charakterze innym niż pasażerski – w Sobótce znajduje się lotnisko niepubliczne, które zarządzane jest przez Aeroklub Dolnośląski Mirosławice, na terenie Wiszni Małej (w Szymanowie) znajduje się lotnisko niepubliczne zarządzane przez Aeroklub Wrocławski[480]. Na terenie Wrocławia mieście się również baza HEMS Lotniczego Pogotowia Ratunkowego (Filia we Wrocławiu, ul. Skarżyńskiego 1954-530 Wrocław),[481] a także 8. Baza Lotnictwa Transportowego im. płk pil. Stanisława Jakuba Skarżyńskiego. Obecnie Baza mieści się w dwóch garnizonach – w Krakowie oraz we Wrocławiu, gdzie stacjonuje wchodząc w skład bazy Komenda Obsługi Lotniska[482]. Warto dodać, że stary terminal Portu Lotniczego im. Mikołaja Kopernika został przeznaczony na terminal dla lotnictwa ogólnego, czyli obsługi samolotów prywatnych.

Według danych Urzędu Lotnictwa Cywilnego infrastruktura lotnicza na terenie WrOF obejmuje także 11 lądowisk, z czego aż 7 zlokalizowanych jest na terenie Wrocławia.

Tabela 223. Wykaz lądowisk zlokalizowanych na terenie WrOF wpisanych do ewidencji lądowisk (stan na dzień 10.01.2025)

nazwa	Przeznaczenie	Zgłaszający
Wrocław – Szpital	śmigłowcowe (przyszpitalne)	IV Wojskowy Szpital Kliniczny z Poliklinika SP ZOZ we Wrocławiu
Wrocław – Szpital Kliniczny	śmigłowcowe (przyszpitalne)	Uniwersytecki Szpital Kliniczny im. Jana Mikulicza - Radeckiego we Wrocławiu
Wrocław – Nowy Szpital	śmigłowcowe (przyszpitalne)	Nowy Szpital Wojewódzki Sp. z o.o.
Wrocław – Szpital Wojewódzki	śmigłowcowe (przyszpitalne)	Wojewódzki Szpital Specjalistyczny we Wrocławiu
Wrocław Medico – Investment	śmigłowcowe (przyszpitalne)	MEDICO - INVESTMENT Sp. z o.o.
Biomedycyna Polska	śmigłowcowe	Biomedycyna Polska S.A.(Wrocław)
Wrocław Chemeko – System	śmigłowcowe	CHEMEKO - SYSTEM Sp. z o.o. Zakład Zagospodarowania Odpadów
Oława – Szpital	śmigłowcowe (przyszpitalne)	Zespół Opieki Zdrowotnej w Oławie
Golędzinów	samolotowe	Obornicki Klub Sportów Lotniczych w Golędzinowie
Święta Katarzyna	śmigłowcowe	Osoba prywatna
Szymanów	samolotowe	Aeroklub Polski

[479] Analiza gospodarcza Dolnego Śląska. Diagnoza nr 3: Oferta połączeń lotniczych jako czynnik stymulujący proces rozwoju gospodarczego, Dolnośląska Agencja Współpracy gospodarczej, s. 6
[480] Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2021-2027, Część diagnostyczna, s. 45
[481] https://www.lpr.com.pl/pl/baza-hems-wroclaw/ (dostęp: 27.01.2025)
[482] https://www.jednostki-wojskowe.pl (dostęp: 27.01.2025)

Źródło: dane Urzędu Lotnictwa Cywilnego (stan na dzień 27.01.2025)

3.13.4. Transport indywidualny

Indywidualne formy transportu są jednym z podstawowych elementów mobilności w każdym obszarze. Jednocześnie, w ramach szeroko pojętego transportu indywidualnego, wyróżnić można podróże realizowane pojazdami (samochodami, motocyklami, rowerami, czy UTO), jak i pieszo. Są one jedną z popularniejszych metod przemieszczania się, co spowodowane jest ich dostępnością – zarówno w kwestii infrastruktury, jak i pojazdów. W myśl idei zrównoważonej mobilności, udział podróży realizowanych samochodami w ogólnej liczbie przemieszczeń (modal split), powinien ograniczać się do obligatoryjnych podróży, np. w transporcie intermodalnym (dojazd do węzła przesiadkowego i kontynuowanie trasy innym środkiem transportu) lub z miejsc wykluczonych komunikacyjnie, gdzie nie istnieje możliwość wprowadzenia transportu zbiorowego. Rosnące statystyki dotyczące zmotoryzowanego transportu indywidualnego pokazują jednak, iż konieczne jest podjęcie działań w celu rozwoju mobilności w sposób zrównoważony. Działanie na rzecz wzrostu udziału form transportu określanych, jako te najbardziej przyjazne środowisku to m.in. zwiększenie udziału transportu rowerowego, co wymaga stworzenia warunków dających przewagę nad transportem samochodowym, co można osiągnąć poprzez:

- tworzenie wygodnej i bezpiecznej infrastruktury rowerowej,
- prowadzenie szybkich i bezkolizyjnych tras rowerowych wzdłuż linii kolejowych, rzek, przez ogródki działkowe,
- skorelowanie transportu rowerowego z efektywną komunikacją zbiorową (transport multimodalny) poprzez budowę infrastruktury rowerowej przy stacjach i węzłach przesiadkowych (parkingi typu B&R) oraz infrastruktury umożliwiającej wygodny dojazd do tych miejsc,
- tworzenie skrótów rowerowych, w tym: rzeczne kładki rowerowe, przejazdy rowerowe przez tory.

Dane wskaźnikowe dotyczące pojazdów na terenie powiatów WrOF, wskazują na wzrost ich liczby w 2023 roku względem roku 2018. Największy wzrost dotyczy liczby samochodów osobowych na 1000 ludności (Tabela nr 224). Jak wskazują zmiany między 2018 a 2023 rokiem w każdym powiecie zaobserwowano znaczny wzrost, z czego największy w powiecie oleśnickim (+111,1). W przypadku samochodów ciężarowych, wskaźnik był dodatni dla prawie wszystkich powiatów, poza wrocławskim, który zaliczył jego spadek. Także liczba motocykli na 1000 osób w powiatach WrOF wzrosła względem 2018 roku. Jednoznacznie należy więc stwierdzić, iż popularność używania samochodów w codziennych podróżach mieszkańców WrOF jest rosnąca.

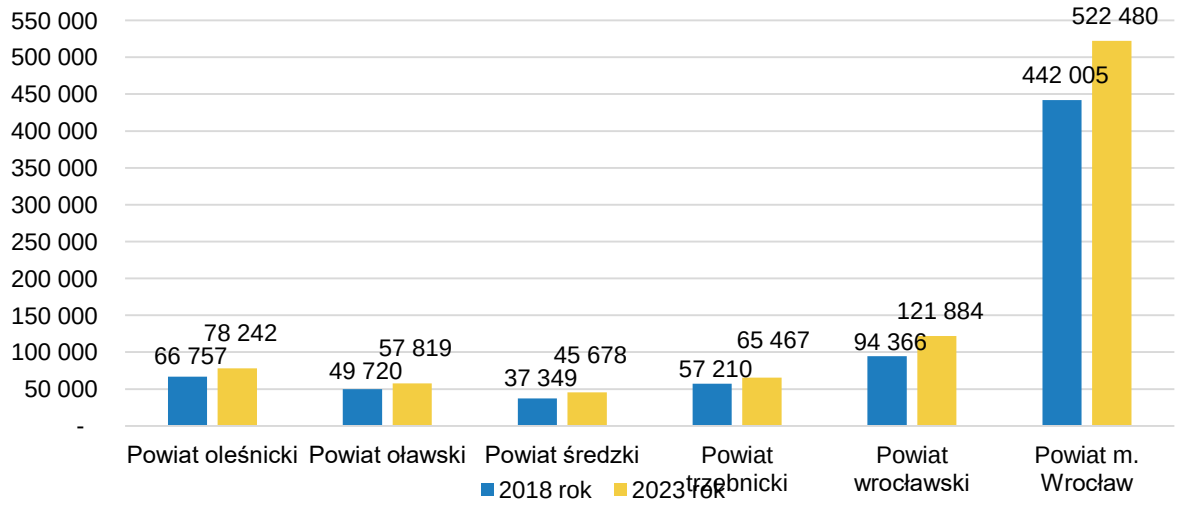
Tabela 224. Wskaźniki dotyczące pojazdów na terenie powiatów WrOF

Jednostka terytorialna	samochody osobowe na 1000 ludności			samochody ciężarowe na 1000 ludności			motocykle na 1000 ludności		
	2018	2023	zmiana 2018/ 2023	2018	2023	zmiana 2018/ 2023	2018	2023	zmiana 2018/ 2023
Powiat oleśnicki	623,5	734,6	+111,1	103,5	125,1	+21,6	36,5	49,0	+12,5
Powiat oławski	649,1	746,7	+97,6	90,4	101,7	+11,3	35,4	44,1	+8,7
Powiat średzki	688,2	773,2	+85,0	118,4	132,6	+14,2	42,7	52,3	+9,6
Powiat trzebnicki	674,0	747,0	+73,0	120,8	132,1	+11,3	51,8	61,7	+9,9
Powiat wrocławski	646,1	651,3	+5,2	116,3	114,0	-2,3	37,7	44,0	+6,3
Powiat m. Wrocław	689,9	775,5	+85,6	113,7	120,8	+7,1	28,0	36,6	+8,6
woj. dolnośląskie	628,7	741,1	+112,4	91,6	107,0	+15,4	31,4	41,6	+10,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 27.01.2025)

Przedstawione powyżej dane potwierdzają także liczby zarejestrowanych pojazdów na terenie powiatów WrOF. We wszystkich powiatach obszaru zaobserwować można wzrost liczby samochodów osobowych w stosunku do roku 2018. Ich suma w całym WrOF w 2023 roku wyniosła 891 570 szt. w porównaniu do 747 407 w 2018 roku, co oznacza wzrost o około 16%. Dodatkowo, liczba pojazdów z 2023 roku, stanowiła prawie 42% wszystkich pojazdów zarejestrowanych w tym roku w całym województwie dolnośląskim (2 133 891 szt.).

Wykres 41. Liczba zarejestrowanych samochodów osobowych w powiatach WrOF, lata 2018 i 2023

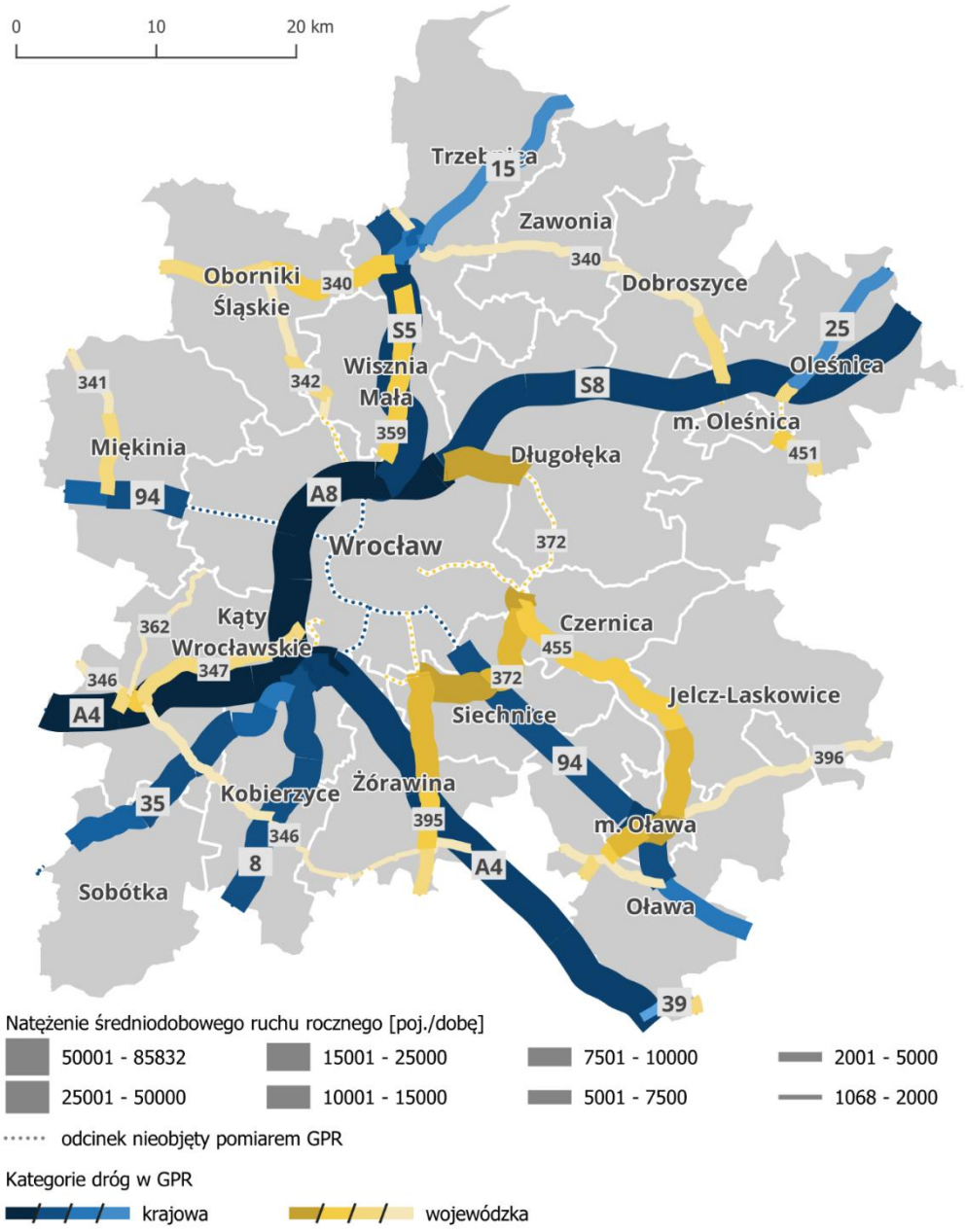
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp 27.01.2025)

Przeprowadzone w 2024 roku „Kompleksowe Badania Ruchu we Wrocławiu i Otoczeniu" wskazały preferencje transportowe mieszkańców oraz czynniki, które biorą pod uwagę wybierając sposób przemieszczania się. Wykazano, że na badanym obszarze najpopularniejszym środkiem transportu jest samochód osobowy – Wrocławianie realizują w ten sposób 39,8% podróży, a mieszkańcy gmin ościennych aż 64,6% podróży. Podróże piesze deklarowane były przez 33,1% mieszkańców Wrocławia i

17,5% pozostałych ankietowanych, a jazda rowerem przez 4,7% zamieszkałych w stolicy Dolnego Śląska i 6,7% respondentów z pozostałych gmin.

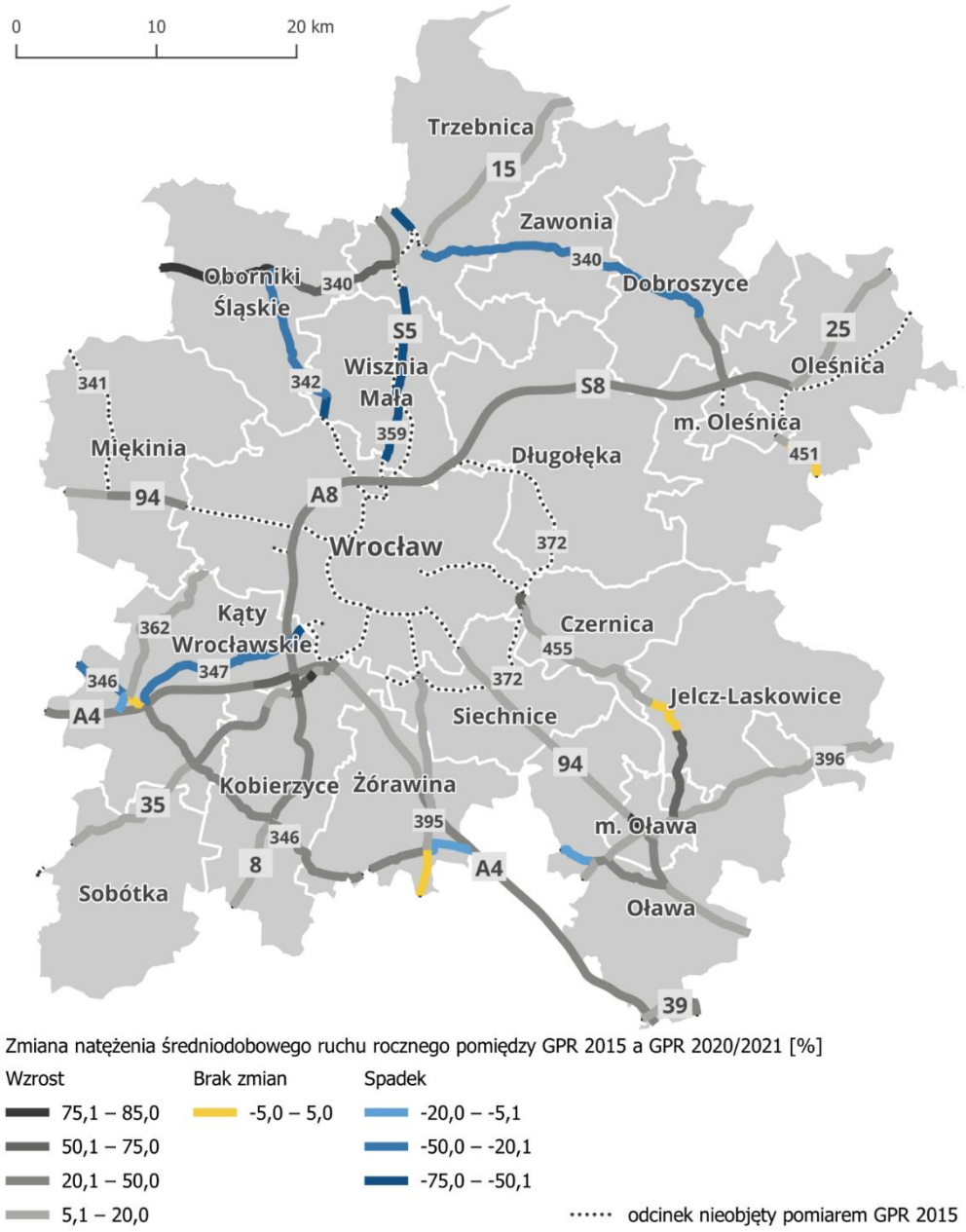
Uzupełnieniem analiz są wyniki „Generalnych Pomiarów Ruchu z lat 2015 i 2020/2021", które pozwalają na ocenę intensywności wykorzystania sieci drogowej i identyfikację kluczowych krajowych i wojewódzkich korytarzy komunikacyjnych. Za najbardziej obciążone drogi WrOF uznać można te, których przebieg jest istotny nie tylko z perspektywy obszaru, ale także w szerszej – ponadregionalnej – skali. Wśród nich wymienić należy: autostrady A4 i A8, drogi ekspresowe S5 i S8, krajowe 35 i 94, a także wojewódzkie 340, 372, 395 i 455. Względem poprzedniego GPR z 2015 roku, największe zmiany w natężeniu pojazdów widoczne są na wybranych odcinkach dróg wojewódzkich 455 (na północ od miasta Oława) i 340 (na zachód od miasta Oborniki Śląskie) oraz na fragmentach A4, A8 i S8. Co ciekawe, we WrOF istnieje kilka odcinków dróg, gdzie zmiana natężenia pojazdów między 2015 a 2020/2021 rokiem jest marginalna. Zauważyć można także dane, które wskazują na spadek ruchu pojazdów po drodze S5 i odcinkach dróg wojewódzkich 340, 342, 346, czy 347.

Mapa 37. Natężenie ruchu na drogach według Generalnego Pomiaru Ruchu 2020/2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GDDKiA

Mapa 38. Zmiany natężenia ruchu na drogach między GPR 2015, a GPR 2020/2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GDDKiA

Transport indywidualny to jeden ze sposobów podróży z gmin ościennych do rdzenia WrOF. Wzrost natężeń ruchu na drogach jest pochodną m.in. zjawiska suburbanizacji. Szczegółowe analizy dotyczące rozwoju strefy podmiejskiej pod kątem mieszkalnictwa znajdują się we wcześniejszych rozdziałach dokumentu.

3.13.5. Podsumowanie

- WrOF cechuje gęsta sieć drogowa z wysoką dostępnością komunikacyjną. Przez obszar przebiegają drogi o znaczeniu międzynarodowym, krajowym, regionalnym. Układ szkieletowy

dróg, uznać należy za kompletny, choć planowane są dalsze prace nad infrastrukturą drogową, np. zmiana przebiegu A4, czy budowa obwodnic miast.

- Działania dotyczące infrastruktury drogowej powinny skupić się na poprawie bezpieczeństwa ruchu drogowego i modernizacji istniejącego układu.
- Kluczowe problemy dotyczące sieci drogowej, to przede wszystkim niezadowalający stan infrastruktury, która wymaga modernizacji.
- Potencjał rozwojowy WrOF, stanowi Odrzańska Droga Wodna, będąca śródlądowym szlakiem żeglugowym.
- Główne lotnisko regionu – Port Lotniczy we Wrocławiu – jest dobrze skomunikowany z siecią drogową i transportem publicznym. Jego dynamiczny rozwój w ostatnich dekadach wpłynął na bieżącą ofertę, na którą składają się loty do ponad 20 krajów w Europie.
- Wykonywany w ostatnich latach badania ruchu pozwalają na dokładną analizę sytuacji mobilności w obszarze, choć niekiedy dotyczą one odmiennych obszarów analizy. Przeprowadzone w 2024 roku „Wrocławskie Badania Ruchu" pokazały stały wzrost natężenia ruchu w centrach miast, w szczególności w godzinach szczytu. Dodatkowo, badania pokazują preferencje mieszkańców w stosunku do wyboru środka transportu w swoich codziennych podróżach.
- Pogłębione dane dotyczące transportu indywidualnego w skali ponadlokalnej zostały pozyskane w ramach „Generalnego Pomiaru Ruchu 2020/2021". Analiza porównawcza wyników z poprzedniego pomiaru z 2015 roku, wskazała odcinku dróg o zwiększonym i zmniejszonym natężeniu pojazdów oraz fragmenty, gdzie zmiana nie byłą znacząca.

3.14. Infrastruktura kolejowa

3.14.1. Linie kolejowe

Na obszarze WrOF większość linii kolejowych jest zarządzanych przez narodowego zarządcę PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. (PKP PLK). Linią Wrocław – Trzebnica zarządza Dolnośląska Służba Dróg i Kolei (DSDiK), podlegająca pod Marszałka Województwa Dolnośląskiego. Pod względem przestrzennym największa liczba linii kolejowych przebiega przez Wrocław. Jedynie w gminie Zawonia nie znajduje się żadna infrastruktura kolejowa.

Od 2010 roku układ linii kolejowych we WrOF nie ulegał fizycznej zmianie poprzez budowę nowych linii kolejowych. Przez 15 lat realizowano liczne procesy modernizacyjne na liniach wychodzących z Wrocławia w kierunku Żmigrodu, Kątów Wrocławskich, Żórawiny, Siechnic, Trzebnicy mające przywrócić i podwyższyć parametry techniczne linii kolejowych m.in. pod względem dopuszczalnej prędkości. Zrewitalizowano i przywrócono do ruchu także linie kolejowe nr 285 w kierunku Kobierzyc i Sobótki, a także linię kolejową nr 292 przez wrocławskie osiedle Wojnów do Jelcza Miłoszyc.

- 4 linie kolejowe w kierunku Opola, Poznania, Zielonej Góry oraz Legnicy są zaliczane do kategorii linii magistralnych,
- 18 linii kolejowych mieści się w kategorii linii pierwszorzędnych, 2 linie do kategorii drugorzędnych (linia kolejowa nr 285 w kierunku Sobótki, linia kolejowa nr 292 w kierunku Jelcza Miłoszyc) oraz jedna znaczenia miejscowego (linia kolejowa nr 326 w kierunku Trzebnicy),
- 16 linii kolejowych ma charakter dwutorowy,
- 2 linie kolejowe posiadają odcinki dwutorowe, a częściowo jednotorowe,
- 7 linii kolejowych jest jednotorowych, co wpływa na ich ograniczoną przepustowość 3 z 25 linii kolejowych nie posiada sieci trakcyjnej, co umożliwia użytkowanie jedynie pojazdów z trakcją spalinową.

W przypadku linii kolejowej nr 292 sieci trakcyjnej, nie ma jedynie na odcinku użytkowanym w ruchu towarowym na odcinku Wrocław Sołtysowice – Wrocław Osobowice. Brak elektryfikacji części odcinków jest dostrzegany zarówno przez władze regionalne, jak i krajowe. Elektryfikacja linii Wrocław – Trzebnica, została zawarta w „Planie rozwoju infrastruktury transportowej w województwie dolnośląskim z perspektywą do 2030 roku". W przypadku linii kolejowej nr 181 na odcinku Oleśnica – Kępno toczą się prace nad przebudową linii w celu podniesienia jej przepustowości i zwiększenia dopuszczalnej prędkości oraz budowy sieci trakcyjnej. Inwestycja jest

realizowana z wykorzystaniem środków z „Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności i ma zostać zakończona w 2026 roku”.

Intensywny rozwój połączeń kolejowych na Dolnym Śląsku oraz w ramach Wrocławskiego Węzła Kolejowego, a także niskie parametry eksploatacyjne kolejowej Towarowej Obwodnicy Wrocławia doprowadziły do wyczerpania przepustowości linii kolejowych w godzinach szczytu na odcinku Wrocław Główny – Wrocław Grabiszyn, które są poprowadzone po estakadzie kolejowej. Poprawa warunków ma nastąpić w wyniku realizacji założeń „Studium wykonalności modernizacji Wrocławskiego Węzła Kolejowego”, które miało zostać opracowane do końca 2023 roku, jednak w dalszym ciągu nie zostało opublikowane. Pewnym odciążeniem odcinka Wrocław Główny – Wrocław Grabiszyn ma być reaktywacja do 2029 roku stacji Wrocław Świebodzki, gdzie będą mogły kończyć bieg pociągi z kierunku gminy Miękinia oraz Kąty Wrocławskie. Modernizacja jest prowadzona w ramach rządowego „Programu Uzupełniania Lokalnej i Regionalnej Infrastruktury Kolejowej - Kolej + do 2029 roku”. Inwestycja jest także zawarta w „Planie rozwoju infrastruktury transportowej w województwie dolnośląskim z perspektywą do 2030 roku”. Brak modernizacji węzła kolejowego ogranicza możliwość rozwoju transportu aglomeracyjnego. Świadczą o tym także zapowiedzi Kolei Dolnośląskich, które zapowiadają, że w 2026 roku wybrane kursy z kierunku Kępna i Oleśnicy będą musiały kończyć bieg na stacji Wrocław Nadodrze, a nie na stacji Wrocław Główny.

Oprócz wspomnianych powyżej inwestycji w dokumentach planistycznych zawarto następujące inwestycje:

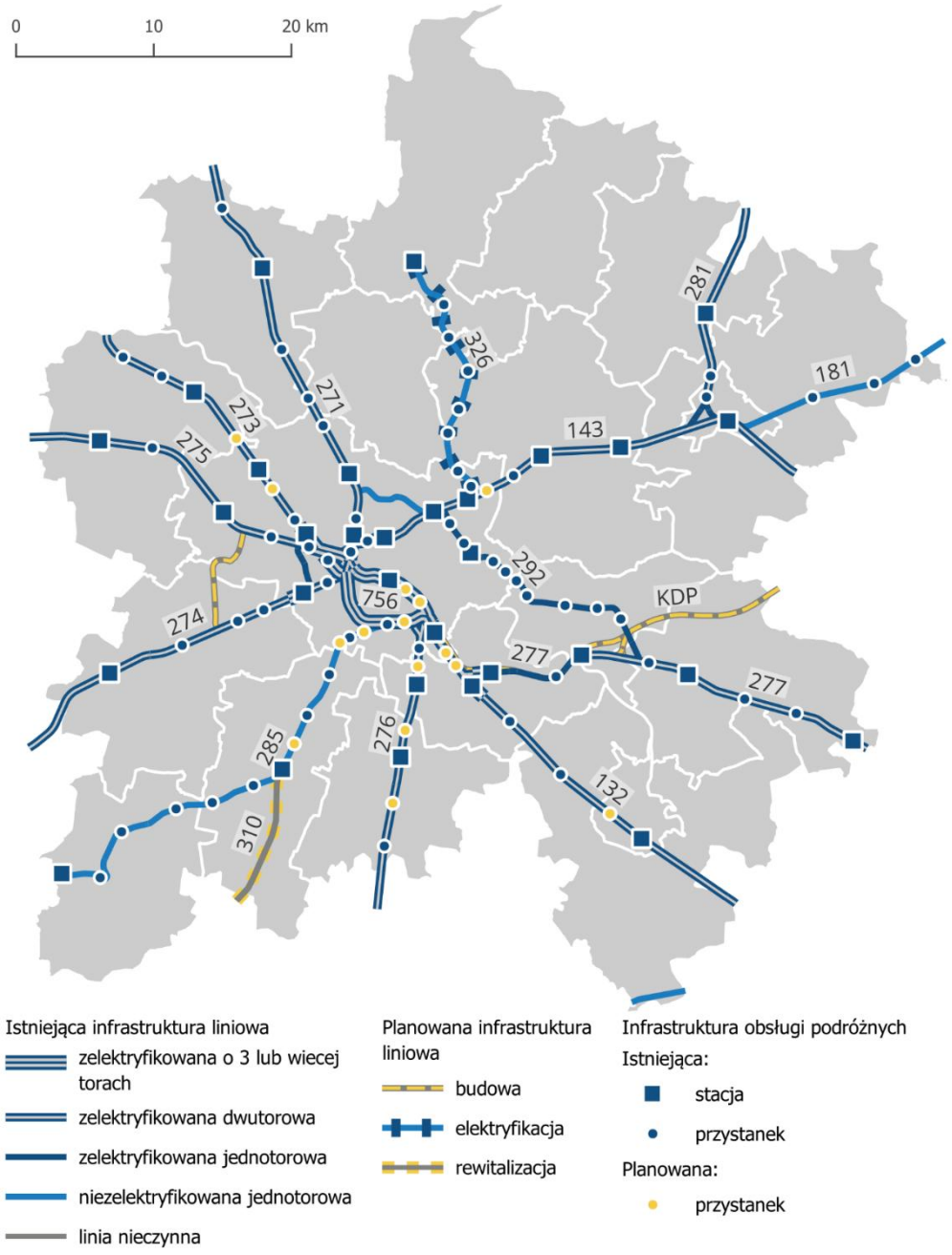
- „Krajowy Program Kolejowy do 2030 roku (z perspektywą do roku 2032)”:
    - Lista rezerwowa projektów CEF2 i FEnIKS 2021-2027:
        - Prace na linii kolejowej nr 143 na odcinku Kluczbork – Oleśnica – Wrocław Mikołajów, etap I: odcinek Oleśnica -Wrocław Główny,
        - Prace na linii kolejowej nr 143 na odcinku Kluczbork – Oleśnica – Wrocław Mikołajów, etap II: odcinek Kluczbork – Oleśnica,
        - Prace na linii kolejowej C–E 30 na odcinku Opole Groszowice – Jelcz – Wrocław Brochów (inwestycja towarzysząca CPK),
        - Dostosowanie wrocławskiego węzła kolejowego do parametrów sieci bazowej TEN-T, etap I: prace na odcinku Święta Katarzyna - Wrocław Brochów - Wrocław Kuźniki - prace projektowe,
        - Dostosowanie wrocławskiego węzła kolejowego do parametrów sieci bazowej TEN-T, etap II: pozostałe prace (inwestycja towarzysząca CPK),

        - Dostosowanie wrocławskiego węzła kolejowego do parametrów sieci bazowej TEN-T, etap I: prace na odcinku Święta Katarzyna - Wrocław Brochów - Wrocław Kuźniki - roboty budowlane,
        - Prace na linii kolejowej nr 276 Wrocław Główny – Międzylesie (inwestycja częściowo towarzysząca CPK),
        - Poprawa przepustowości linii 274 na odcinku Wrocław - Jaworzyna Śląska (inwestycja częściowo towarzysząca CPK)
        - Prace na linii 281 na odcinku Oleśnica – Września.
- „Plan rozwoju infrastruktury transportowej w województwie dolnośląskim z perspektywą do 2030 roku”:
    - Inwestycje ustalone do realizacji celów szczegółowych
        - Rewitalizacja linii kolejowej nr 310 na odcinku Kobierzyce – Łagiewniki Dzierżoniowskie – Piława Górna
    - Inwestycje ustalone do realizacji celów szczegółowych - inwestycje komercyjne:
        - Budowa linii kolejowych 269 i 270 do portu lotniczego Wrocław,
        - Budowa przedłużenia linii kolejowych 269 i 270 do linii kolejowej 274.

Ponadto, w ramach inwestycji towarzyszących Centralnemu Portowi Komunikacyjnemu, realizowana będzie linia kolejowa dużych prędkości: Łódź– Sieradz Północny – Kępno – Czernica Wrocławska – Wrocław Główny. Na terenie WrOF inwestycja będzie realizowana w gminach Czernica, Jelcz-Laskowice, Oleśnica (gmina i miasto), Siechnice, Wrocław. Przez wskazane gminy ma przebiegać 51 wariant linii kolejowej wyłoniony jako wariant inwestorski. Inwestycja przyczyni się do zwiększenia dostępności zewnętrznej WrOF, a także większych powiązań z Łódzkim Obszarem Metropolitalnym oraz Metropolią Warszawską.

W poniższej tabeli, zawarto szczegółowe informacje na temat rangi funkcjonujących linii kolejowych oraz możliwych kierunków przemieszczania.

Mapa 39. Infrastruktura kolejowa w obszarze WrOF

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDOT, CPK oraz DSDiK

Tabela 225. Linie kolejowe we WrOF

Nazwa linii	Numer linii	Kategoria	Liczba torów	Elektryfikacja	Zarządca	Gminy WrOF
Bytom - Wrocław Główny	132	magistrala	dwutorowa	zelektryfikowana	PKP PLK	Wrocław, Siechnice, Oława (gmina wiejska), Oława (miasto)
Kalety - Wrocław Popowice WP2	143	pierwszorzędna	dwutorowa	zelektryfikowana	PKP PLK	Wrocław, Długołęka, Oleśnica (gmina wiejska), Oleśnica (miasto)
Herby Nowe – Oleśnica	181	pierwszorzędna	jednotorowa	niezelektryfikowana	PKP PLK	Oleśnica (gmina wiejska), Oleśnica (miasto)
Wrocław Główny - Poznań Główny	271	magistrala	dwutorowa	zelektryfikowana	PKP PLK	Wrocław, Wisznia Mała, Oborniki Śląskie
Wrocław Główny - Szczecin Główny	273	magistrala	dwutorowa	zelektryfikowana	PKP PLK	Wrocław, Miękinia
Wrocław Świebodzki - Zgorzelec	274	pierwszorzędna	dwutorowa	zelektryfikowana	PKP PLK	Wrocław, Kąty Wrocławskie
Wrocław Muchobór - Gubinek	275	magistrala	dwutorowa	zelektryfikowana	PKP PLK	Wrocław, Miękinia
Wrocław Główny - Międzylesie	276	pierwszorzędna	dwutorowa	zelektryfikowana	PKP PLK	Wrocław, Siechnice, Żórawina
Opole Groszowice - Wrocław Brochów	277	pierwszorzędna	jednotorowa / dwutorowa	zelektryfikowana	PKP PLK	Wrocław, Siechnice, Czernica, Jelcz-Laskowice, Oława (gmina wiejska)
Oleśnica - Chojnice	281	pierwszorzędna	jednotorowa / dwutorowa	zelektryfikowana	PKP PLK	Oleśnica (miasto), Oleśnica (gmina wiejska), Dobroszyce
Wrocław Główny – Świdnica Kraszowice	285	drugorzędna	jednotorowa	niezelektryfikowana	PKP PLK	Wrocław, Kobierzyce, Sobótka
Jelcz Miłoszyce - Wrocław Osobowice	292	drugorzędna	jednotorowa	zelektryfikowana / niezelektryfikowana	PKP PLK	Wrocław, Czernica, Jelcz-Laskowice
Wrocław Psie Pole - Trzebnica	326	znaczenia miejscowego	jednotorowa	niezelektryfikowana	DSDiK	Wrocław, Długołęka, Wisznia Mała, Trzebnica
Święta Katarzyna - Wrocław Kuźniki	349	pierwszorzędna	dwutorowa	zelektryfikowana	PKP PLK	Wrocław, Siechnice
Wrocław Brochów WBA – Stadion	750	pierwszorzędna	dwutorowa	zelektryfikowana	PKP PLK	Wrocław
Wrocław Gądów – Wrocław Popowice WP3	752	pierwszorzędna	dwutorowa	zelektryfikowana	PKP PLK	Wrocław
Wrocław Popowice WP1 – Wrocław Popowice WP4	754	pierwszorzędna	dwutorowa	zelektryfikowana	PKP PLK	Wrocław
Wrocław Popowice WP4 – Wrocław Popowice WP3	755	pierwszorzędna	jednotorowa	zelektryfikowana	PKP PLK	Wrocław

Nazwa linii	Numer linii	Kategoria	Liczba torów	Elektryfikacja	Zarządca	Gminy WrOF
Stadion – Wrocław Popowice WP2	756	pierwszorzędna	dwutorowa	zelektryfikowana	PKP PLK	Wrocław
Wrocław Świebodzki – Wrocław Muchobór	757	pierwszorzędna	jednotorowa	zelektryfikowana	PKP PLK	Wrocław
Wrocław Gądów – Wrocław Nowy Dwór	759	pierwszorzędna	dwutorowa	zelektryfikowana	PKP PLK	Wrocław
Wrocław Brochów WBB - Wrocław Główny WGA	763	pierwszorzędna	dwutorowa	zelektryfikowana	PKP PLK	Wrocław
Siechnice – Wrocław – Brochów WBB	764	pierwszorzędna	dwutorowa	zelektryfikowana	PKP PLK	Wrocław, Siechnice
Wrocław Brochów WBB – Lamowice	765	pierwszorzędna	dwutorowa	zelektryfikowana	PKP PLK	Wrocław
Łukanów – Dąbrowa Oleśnicka	766	pierwszorzędna	jednotorowa	zelektryfikowana	PKP PLK	Oleśnica

Źródło: mapa.plk-sa.pl (stan na dzień 28.01.2025)

3.14.2. Stacje/przystanki oraz dworce kolejowe

W Tabeli zawarto informacje na temat wykorzystania punktowej infrastruktury kolejowej w poszczególnych gminach WrOF – przystanków i stacji kolejowych. Przystanek, to miejsce na sieci kolejowej przystosowane do obsługi pasażerów – ich wsiadania i wysiadania. Podobnie jest ze stacją kolejową, ale w jej przypadku dodatkowo możliwe jest mijanie (krzyżowanie) i wyprzedzanie się pociągów, dzięki dodatkowej infrastrukturze torowej (tor szlakowy i co najmniej jeden tor dodatkowy).

Poniższa tabela przedstawia, jak kształtuje się wymiana pasażerska na poszczególnych stacjach i przystankach kolejowych w WrOF oraz jakie linie kolejowe przez nie przechodzą. Wskazano także średnią dobową liczbę zatrzymań pociągów pasażerskich dla danej lokalizacji oraz zawarto informacje na temat funkcjonowania dworca lub jego braku. Dane obejmują wszystkie gminy opisywanego obszaru, poza Zawonią, która nie posiada dostępu do infrastruktury kolejowej.

Tabela 226. Wykaz stacji i przystanków kolejowych w gminach WrOF wraz z ich wykorzystaniem

gmina	nazwa stacji / przystanku	linie kolejowe	wymiana pasażerska [liczba osób]	średnia dobowa liczba zatrzymań	Budynek dworcowy	Funkcjonalność budynku dworcowego
Czernica	Chrząstawa Mała	292	200 - 299	26	✗	-
Czernica	Czernica Wrocławska	277	500 - 699	37	✓	Zamknięty dla pasażerów, w złym stanie technicznym
Czernica	Dobrzykowice Wrocławskie	292	200 - 299	26	✓	Zamknięty dla pasażerów, wykorzystywany w innych celach
Czernica	Nadolice Małe	292	100 - 149	26	✗	-
Czernica	Nadolice Wielkie	292	200 - 299	26	✓	Zamknięty dla pasażerów, wykorzystywany w innych celach
Długołęka	Borowa Oleśnicka	143	300 - 499	39	✓	Czynny dla pasażerów
Długołęka	Długołęka	143	700 - 999	48	✓	Zamknięty dla pasażerów, w dobrym stanie technicznym
Długołęka	Mirków	143	0 - 9	2	✗	-
Długołęka	Pasikurowice	326	100 - 149	27	✓	Zamknięty dla pasażerów, w dobrym stanie technicznym
Długołęka	Ramiszów	326	20 - 49	27	✗	-
Długołęka	Siedlec Trzebnicki	326	200 - 299	27	✓	Zamknięty dla pasażerów, wykorzystywany w innych celach
Dobroszyce	Dobroszyce	281	150 - 199	25	✓	Czynny dla pasażerów

gmina	nazwa stacji / przystanku	linie kolejowe	wymiana pasażerska [liczba osób]	średnia dobowa liczba zatrzymań	Budynek dworcowy	Funkcjonalność budynku dworcowego
Jelcz-Laskowice	Biskupice Oławskie	277	0 - 9	3	✓	Zamknięty dla pasażerów, wykorzystywany w innych celach
Jelcz-Laskowice	Jelcz Miłoszyce	277, 292	300 - 499	63	✓	Zamknięty dla pasażerów, w średnim stanie technicznym
Jelcz-Laskowice	Jelcz-Laskowice	277	2100	63	✓	Czynny dla pasażerów
Jelcz-Laskowice	Kopalina	277	0 - 9	3	✗	-
Jelcz-Laskowice	Minkowice Oławskie	277	20 - 49	3	✓	Zamknięty dla pasażerów, w złym stanie technicznym, wykorzystywany w innych celach
Kąty Wrocławskie	Kąty Wrocławskie	274	2200	52	✓	Czynny dla pasażerów
Kąty Wrocławskie	Mokronos Górny	274	700 - 999	38	✗	-
Kąty Wrocławskie	Sadowice Wrocławskie	274	200 - 299	38	✗	-
Kąty Wrocławskie	Smolec	274	700 - 999	44	✓	Czynny dla pasażerów
Kobierzyce	Bielany Wrocławskie	285	200 - 299	27	✓	Zamknięty dla pasażerów, wykorzystywany w innych celach
Kobierzyce	Domasław	285	50 - 99	21	✓	Zamknięty dla pasażerów, wykorzystywany w innych celach
Kobierzyce	Kobierzyce	285	150 - 199	27	✓	Zamknięty dla pasażerów, wykorzystywany w innych celach
Kobierzyce	Pustków Żurowski	-	20 - 49	17	✓	Zamknięty dla pasażerów, wykorzystywany w innych celach
Kobierzyce	Wierzbice Wrocławskie	285	20 - 49	17	✗	-
Miękinia	Brzezinka Średzka	273	300 - 499	38	✓	Zamknięty dla pasażerów, w średnim stanie technicznym
Miękinia	Czerna Mała	273	150 - 199	38	✗	-
Miękinia	Księginice	273	200 - 299	38	✓	Czynny dla pasażerów
Miękinia	Miękinia	275	700 - 999	45	✓	Zamknięty dla pasażerów, w średnim stanie tetchnicznym
Miękinia	Mrozów	275	300 - 499	36	✓	Zamknięty dla pasażerów, wykorzystywany w innych celach

gmina	nazwa stacji / przystanku	linie kolejowe	wymiana pasażerska [liczba osób]	średnia dobowa liczba zatrzymań	Budynek dworcowy	Funkcjonalność budynku dworcowego
Oborniki Śląskie	Oborniki Śląskie	271	3000	69	✓	Czynny dla pasażerów
Oborniki Śląskie	Osola	271	500 - 699	37	✗	-
Oborniki Śląskie	Pęgów	271	1000	37	✓	Zamknięty dla pasażerów, w złym stanie tetchnicznym
Oleśnica	Cieśle	181	0 - 9	0	✓	Zamknięty dla pasażerów, wykorzystywany w innych celach
Oleśnica	Dąbrowa Oleśnicka	281, 766	20 - 49	10	✓	Zamknięty dla pasażerów, w złym stanie tetchnicznym
Oleśnica	Oleśnica	143, 181, 281	3500	39	✓	Czynny dla pasażerów, w trakcie modernizacji (dworzec zastępczy)
Oleśnica	Oleśnica Rataje	281, 766	300 - 499	37	✓	Zamknięty dla pasażerów, wykorzystywany w innych celach
Oleśnica	Poniatowice	181	0 - 9	0	✗	-
Oława	Lizawice	132	500 - 699	41	✓	Zamknięty dla pasażerów, wykorzystywany w innych celach
Oława	Oława	132	3400	79	✓	Czynny dla pasażerów
Siechnice	Iwiny	276	150 - 199	32	✗	-
Siechnice	Siechnice	277, 764	700 - 999	37	✓	Czynny dla pasażerów
Siechnice	Smardzów Wrocławski	276	200 - 299	32	✓	Czynny dla pasażerów
Siechnice	Święta Katarzyna	132, 349	1100	42	✓	Czynny dla pasażerów
Siechnice	Zakrzów Kotowice	277	100 - 149	37	✗	-
Siechnice	Zębice Wrocławskie	132	300 - 499	41	✗	-
Sobótka	Rogów Sobócki	285	50 - 99	17	✗	-
Sobótka	Sobótka	285	500 - 699	23	✓	Zamknięty dla pasażerów, w złym stanie technicznym
Sobótka	Sobótka Zachodnia	285	100 - 149	18	✗	-
Trzebnica	Brochocin Trzebnicki	326	100 - 149	27	✓	Zamknięty dla pasażerów, wykorzystywany w innych celach
Trzebnica	Trzebnica	326	1500	27	✓	Czynny dla pasażerów
Wisznia Mała	Pierwoszów Miłocin	326	50 - 99	27	✗	-
Wisznia Mała	Szewce	271	300 - 499	37	✓	Zamknięty dla pasażerów, wykorzystywany w

gmina	nazwa stacji / przystanku	linie kolejowe	wymiana pasażerska [liczba osób]	średnia dobowa liczba zatrzymań	Budynek dworcowy	Funkcjonalność budynku dworcowego
						innych celach
Wrocław	Wrocław Brochów	132, 277, 349, 750, 763, 764, 765	700 - 999	79	✓	Czynny dla pasażerów
Wrocław	Wrocław Główny	132, 271, 273, 276, 285, 763	80500	485	✓	Czynny dla pasażerów
Wrocław	Wrocław Grabiszyn	274	500 - 699	52	✗	-
Wrocław	Wrocław Kowale	292	20 - 49	26	✓	Zamknięty dla pasażerów, wykorzystywany w innych celach
Wrocław	Wrocław Kuźniki	273, 349	300 - 499	38	✓	Czynny dla pasażerów
Wrocław	Wrocław Leśnica	275	1200	49	✓	Czynny dla pasażerów
Wrocław	Wrocław Mikołajów	143, 271, 756	4900	165	✓	Czynny dla pasażerów
Wrocław	Wrocław Muchobór	273, 757	1100	99	✗	-
Wrocław	Wrocław Nadodrze	143	1700	113	✓	Czynny dla pasażerów
Wrocław	Wrocław Nowy Dwór	759	500 - 699	61	✗	-
Wrocław	Wrocław Osobowice	271, 292	300 - 499	37	✓	Czynny dla pasażerów
Wrocław	Wrocław Partynice	285	100 - 149	24	✗	-
Wrocław	Wrocław Pawłowice	326	50 - 99	27	✗	-
Wrocław	Wrocław Popiele	292	50 - 99	26	✗	-
Wrocław	Wrocław Popowice	143, 271, 752, 754, 755, 756	150 - 199	37	✗	-
Wrocław	Wrocław Pracze	273	700 - 999	38	✓	Czynny dla pasażerów
Wrocław	Wrocław Psie Pole	143, 326	1400	76	✓	Czynny dla pasażerów
Wrocław	Wrocław Różanka	271	200 - 299	37	✗	-
Wrocław	Wrocław Sołtysowice	143, 292	700 - 999	101	✓	Zamknięty dla pasażerów, w przeciętnym stanie technicznym
Wrocław	Wrocław Stadion	273	500 - 699	38	✗	-
Wrocław	Wrocław Strachocin	292	50 - 99	26	✗	-
Wrocław	Wrocław Swojczyce	292	100 - 149	26	✓	Zamknięty dla pasażerów, wykorzystywany w innych celach
Wrocław	Wrocław Szczepin	143	200 - 299	93	✗	-
Wrocław	Wrocław Świniary	271	100 - 149	37	✗	-
Wrocław	Wrocław Wojnów	292	100 - 149	26	✓	Zamknięty dla pasażerów, wykorzystywany w

gmina	nazwa stacji / przystanku	linie kolejowe	wymiana pasażerska [liczba osób]	średnia dobowa liczba zatrzymań	Budynek dworcowy	Funkcjonalność budynku dworcowego
						innych celach
Wrocław	Wrocław Wojnów Wschodni	292	20 - 49	26	✗	-
Wrocław	Wrocław Wojszyce	285	50 - 99	22	✗	-
Wrocław	Wrocław Zachodni	274, 751	150 - 199	38	✓	Czynny dla pasażerów
Wrocław	Wrocław Zakrzów	326	100 - 149	27	✗	-
Wrocław	Wrocław Żerniki	275	150 - 199	36	✓	Zamknięty dla pasażerów, wykorzystywany w innych celach
Żórawina	Węgry	276	150 - 199	32	✓	Zamknięty dla pasażerów, wykorzystywany w innych celach
Żórawina	Żórawina	276	700 - 999	35	✓	Czynny dla pasażerów

Źródło: Wymiana pasażerska na stacjach w 2023 roku, dane.utk.gov.pl (dostęp: 28.01.2025)

Stacja kolejowa o największej wymianie pasażerskiej we WrOF, to Wrocław Główny, stanowiąca centralny punkt wrocławskiego węzła kolejowego. Według danych Urzędu Transportu Kolejowego, stanowi ona element kolejowej infrastruktury punktowej najczęściej wykorzystywany przez podróżnych w Polsce – w 2023 roku wysiadło tam lub wsiadło do pociągu łącznie 29,4 mln pasażerów (około 3,9% całkowitej wymiany pasażerskiej w naszym kraju). Średnia dobowa liczba zatrzymań we wspomnianym okresie wynosiła tam 485. Oznacza, iż o każdej godzinie na stacji Wrocław Główny zatrzymywało się ponad 20 pociągów, a na każdy z nich przypadało ponad 166 wsiadających lub wysiadających osób. Każdej doby z tej stacji kolejowej w 2023 roku korzystało około 80,5 tys. osób. Wrocław Główny zajął pierwsze miejsce, również w zestawieniu w 2022 roku. Wtedy obsłużono tam 26,4 mln pasażerów[483].

Drugą pod względem wielkości wymiany pasażerskiej lokalizacją kolejową we WrOF jest Wrocław Mikołajów – przystanek istotny dla ruchu miejskiego i podmiejskiego, podstawowy dla obsługi zachodnich dzielnic Wrocławia. W 2023 roku każdej doby korzystało z niego średnio 4,9 tys. pasażerów. Pozostałe istotne lokalizacje w obszarze, pod względem liczby osób wsiadających i wysiadających z pociągów, to przystanki i stacje znajdujące się w: Oleśnicy (3500 pasażerów w dobie), Oławie (3400), Obornikach Śląskich (3000), Kątach Wrocławskich (2200) oraz Jelczu-Laskowicach (2100).

[483] https://utk.gov.pl (dostęp: 30.01.2025)

Wielkość wymiany pasażerskiej na mniejszych stacjach i przystankach kolejowych, określana jest przez Urząd Transportu Kolejowego (UTK) w ramach określonych przedziałów (np. 150–199 lub 50–99 pasażerów). Te najmniej uczęszczane to: Mirków, Cieśle, Biskupice Oławskie, Kopalina oraz Poniatowice. Zgodnie z danymi UTK, w każdej z tych lokalizacji w 2023 roku z pociągów korzystało w ciągu doby od 0 do 9 pasażerów[484].

Przy części przystanków i stacji kolejowych we WrOF znajdują się dworce kolejowe. To obiekty, w których znajdują się pomieszczenia przeznaczone do obsługi podróżnych korzystających z transportu kolejowego, położone przy linii kolejowej. Na terenie obszaru funkcjonalnego czynne są 24 dworce kolejowe. Większość z nich należy do PKP SA. Dworzec w Trzebnicy jest własnością lokalnych władz samorządowych. Dworzec Wrocław Nadodrze został przejęty przez Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego, a następnie przekazany dolnośląskiemu oddziałowi ówczesnej spółki Przewozy Regionalne (obecnie Polregio). W 2022 roku budynek został zakupiony przez prywatną firmę.

Poniższa tabela prezentuje zakres dostępnych usług dla pasażera w poszczególnych czynnych budynkach dworcowych. We wszystkich z nich korzystać można z parkingu, informacji pasażerskiej oraz poczekalni/przestrzeni udostępnionej dla oczekujących na pociąg. Zdecydowana większość udostępnia także WC oraz umożliwia zakup biletu w kasie lub biletomacie. Jedynie w niektórych dostępne są punkty gastronomiczne, kioski lub Wi-Fi. Najszerszy zakres usług dla pasażera dostępny jest na stacji Wrocław Główny. W Oleśnicy, na czas przebudowy budynku dworcowego, działa dworzec tymczasowy. Prace modernizacyjne w tej lokalizacji mają zakończyć się w sierpniu 2026 roku. Dodatkowo, w trakcie realizacji jest nowy przystanek kolejowy Oława Zachodnia wraz z centrum przesiadkowym.

Tabela 227. Czynne dworce kolejowe na przystankach i stacjach kolejowych w gminach WrOF, wraz z zakresem dostępnych dla pasażerów usług

gmina	nazwa stacji / przystanku kolejowego przy której znajduje się dworzec	sprzedaż biletów	przechowalnia / skrytki bagażowe	WC	Wi-Fi	Kiosk	Gastronomia	Parking	Informacja pas.	Poczekalnia
Długołęka	Borowa Oleśnicka	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✓	✓	✓
Dobroszyce	Dobroszyce	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✓	✓	✓
Jelcz-Laskowice	Jelcz-Laskowice	✗	✗	✓	✗	✗	✗	✓	✓	✓
Kąty Wrocławskie	Kąty Wrocławskie	✓	✗	✓	✗	✗	✗	✓	✓	✓
Kąty Wrocławskie	Smolec	✓	✗	✓	✗	✗	✗	✓	✓	✓

[484] Tamże

gmina	nazwa stacji / przystanku kolejowego przy której znajduje się dworzec	sprzedaż biletów	przechowalnia / skrytki bagażowe	WC	Wi-Fi	Kiosk	Gastronomia	Parking	Informacja pas.	Poczekalnia
Miękinia	Księginice	✗	✗	✓	✗	✗	✗	✓	✓	✓
Oborniki Śląskie	Oborniki Śląskie	✓	✗	✓	✗	✓	✗	✓	✓	✓
Oleśnica	Oleśnica	Dworzec tymczasowy								
Oława	Oława	✓	✗	✓	✓	✗	✗	✓	✓	✓
Siechnice	Siechnice	✓	✗	✓	✗	✗	✗	✓	✓	✓
Siechnice	Smardzów Wrocławski	✗	✗	✓	✗	✗	✗	✓	✓	✓
Siechnice	Święta Katarzyna	✗	✗	✓	✗	✗	✗	✓	✓	✓
Trzebnica	Trzebnica	✓	✗	✓	✗	✗	✗	✓	✓	✓
Wrocław	Wrocław Brochów	✗	✗	✓	✗	✗	✗	✓	✓	✓
Wrocław	Wrocław Główny	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Wrocław	Wrocław Kuźniki	✗	✗	✓	✗	✗	✗	✓	✓	✓
Wrocław	Wrocław Leśnica	✗	✗	✓	✓	✗	✗	✓	✓	✓
Wrocław	Wrocław Mikołajów	✓	✗	✓	✓	✗	✗	✓	✓	✓
Wrocław	Wrocław Nadodrze	✗	✗	✓	✗	✓	✗	✓	✓	✓
Wrocław	Wrocław Osobowice	✗	✗	✓	✗	✗	✗	✓	✓	✓
Wrocław	Wrocław Pracze	✗	✗	✓	✗	✗	✗	✓	✓	✓
Wrocław	Wrocław Psie Pole	✓	✗	✓	✗	✗	✗	✓	✓	✓
Wrocław	Wrocław Zachodni	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✓	✓	✓
Żórawina	Żórawina	✗	✗	✓	✗	✗	✗	✓	✓	✓

Źródło: Informacje dotyczące zakresu świadczonych usług na rzecz pasażera oraz warunki techniczne peronów na stacjach pasażerskich, PKP S.A. (dostęp: 24.02.2025)

W większości przypadków stacje i przystanki kolejowe we WrOF są elementami integrującymi motoryzację indywidualną oraz gminny transport publiczny z koleją. W okolicy wszystkich dworców kolejowych funkcjonują przestrzenie parkingowe, umożliwiające wykonywanie podróży łączonych. We Wrocławiu działa system parkingów „Park & Ride", definiowanych jako pełniących funkcje przesiadkowe dla kierowców, część z nich zintegrowana jest z transportem miejskim (możliwość korzystania z nich dla kierowców z biletami okresowymi lub Kartą Parkingową zarejestrowaną przez ZDiUM). Liczy on łącznie 36 parkingów w 29 lokalizacjach, w obrębie których korzystać można z 2751 miejsc parkingowych. W bezpośrednim sąsiedztwie stacji i przystanków kolejowych funkcjonuje:

- Wrocław Psie Pole – 5 parkingów (30, 35, 46, 38 miejsc parkingowych);
- Wrocław Kuźniki – 50 miejsc parkingowych;
- Wrocław Grabiszyn – 120 miejsc parkingowych;

- Wrocław Leśnica – 10 miejsc parkingowych;
- Wrocław Żerniki – 80 miejsc parkingowych;
- Wrocław Brochów – 10 miejsc parkingowych;
- Wrocław Pracze – 9 miejsc parkingowych;
- Wrocław Zakrzów – 65 miejsc parkingowych;
- Wrocław Pawłowice – 20 miejsc parkingowych;
- Wrocław Różanka – 369 miejsc parkingowych;
- Wrocław Wojnów – 20 miejsc parkingowych;
- Wrocław Wojnów Wschodni – 38 miejsc parkingowych;
- Wrocław Osobowice – 28 miejsc parkingowych.

Parkingi określane jako P&R, funkcjonują także przy stacjach i przystankach kolejowych na terenie gmin Czernica, Jelcz-Laskowice, Kąty Wrocławskie, Kobierzyce, Miękinia, Oborniki Śląskie, Oława, Siechnice, Wisznia Mała.

Wskazanie, które z dworców kolejowych (czynnych i nieczynnych) można zaadaptować do celów innych niż obsługa pasażerów kolei, wymaga osobnych, kompleksowych analiz. Należy w nich uwzględnić następujące czynniki:

- stan techniczny budynku – analiza konstrukcji, dachu, instalacji oraz ogólnego zużycia obiektu,
- lokalizacja i otoczenie – położenie względem centrów miast i innych miejscowości, dostępność komunikacyjna, sąsiedztwo innych obiektów (np. handlowych, mieszkalnych, usługowych),
- powierzchnia i układ przestrzenny – możliwość dostosowania wnętrz do nowych funkcji, np. biurowych, handlowych, kulturalnych czy rekreacyjnych,
- status prawny i własnościowy – identyfikacja właściciela budynku, ewentualne obciążenia hipoteczne, plany zagospodarowania przestrzennego,
- walory architektoniczne i historyczne – ochrona konserwatorska, wartość zabytkowa budynku, konieczność uzyskania zgód konserwatorskich na ewentualne zmiany,
- potrzeby społeczności lokalnej – analiza popytu na określone funkcje (np. centra kulturalne, przestrzenie coworkingowe, lokale gastronomiczne),
- możliwości finansowania i rentowność inwestycji – koszty adaptacji, potencjalne źródła finansowania (dotacje, inwestorzy prywatni), prognozy opłacalności nowej funkcji budynku, wysokość czynszów nakładanych przez właściciela dworca,
- dostępność infrastruktury technicznej – przyłącza wodno-kanalizacyjne, energetyczne, telekomunikacyjne oraz możliwości ich modernizacji,

- aspekty formalno-prawne – wymogi budowlane, konieczność uzyskania pozwoleń na zmianę sposobu użytkowania budynku,
- możliwości integracji z innymi projektami gminnymi – powiązanie z gminnymi planami rewitalizacji[485], inwestycjami samorządowymi, strategią rozwoju danego obszaru.

Realizacja dokładnej analizy wymaga zatem dodatkowych badań. W ramach prac nad diagnozą do dokumentu strategicznego wskazać można podstawowe dane na temat poszczególnych budynków dworcowych, przedstawionych w poniższej tabeli.

[485] Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz.U. 2015 nr 1777 z późn. zm.), art. 14

Tabela 228. Wstępna analiza możliwości dostosowania dworców kolejowych we WrOF do nowych funkcji

gmina	dworzec	stan techniczny budynku	lokalizacja	walory architekto-niczne	dostępność infrastru-ktury technicznej	powierz-chnia / układ przestrzen-ny	użytkowa-ny na inne cele
Czernica	Czernica Wrocław-ska	−	−	−	−	−	+
Czernica	Dobrzyko-wice Wrocław-skie	−	−	−	−	−	+
Czernica	Nadolice Wielkie	−	−	−	−	−	+
Długołęka	Borowa Oleśnicka	−	+	−	+	−	−
Długołęka	Długołęka	−	−	+	+	+	+
Długołęka	Pasikuro-wice	−	−	−	+	−	+
Długołęka	Siedlec Trzebnicki	+	−	−	+	−	+
Dobroszyce	Dobroszyce	+	−	+	+	−	−
Jelcz-Laskowice	Biskupice Oławskie	−	−	+	−	+	+
Jelcz-Laskowice	Jelcz Miłoszyce	−	−	−	−	−	+
Jelcz-Laskowice	Jelcz-Laskowice	+	+	+	+	−	−

gmina	dworzec	stan techniczny budynku	lokalizacja	walory architekto-niczne	dostępność infrastru-ktury technicznej	powierz-chnia / układ przestrzen-ny	użytkowa-ny na inne cele
Jelcz-Laskowice	Minkowice Oławskie	−	−	+	+	−	+
Kąty Wrocławskie	Kąty Wrocław-skie	+	+	+	+	+	+
Kąty Wrocławskie	Smolec	+	+	+	+	+	+
Kobierzyce	Bielany Wrocław-skie	−	−	+	+	+	+
Kobierzyce	Domasław	−	+	+	+	+	+
Kobierzyce	Kobierzyce	−	+	+	+	−	+
Kobierzyce	Pustków Żurowski	−	−	−	−	−	+
Miękinia	Księginice	−	+	+	−	+	+
Miękinia	Miękinia	−	−	+	+	+	+
Miękinia	Mrozów	+	−	−	+	−	+
Oborniki Śląskie	Oborniki Śląskie	+	+	+	+	+	+
Oborniki Śląskie	Pęgów	−	+	−	−	−	+

gmina	dworzec	stan techniczny budynku	lokalizacja	walory architekto-niczne	dostępność infrastru-ktury technicznej	powierz-chnia / układ przestrzen-ny	użytkowa-ny na inne cele
Oława	Lizawice	+	+	+	+	+	+
Oława	Oława	+	+	+	+	+	−
Oleśnica	Cieśle	−	−	−	−	−	+
Oleśnica	Dąbrowa Oleśnicka	−	−	+	+	+	+
Oleśnica	Oleśnica	−	+	+	+	+	−
Oleśnica	Oleśnica Rataje	−	+	−	+	+	+
Siechnice	Siechnice	+	+	+	+	+	+
Siechnice	Smardzów Wrocławski	+	−	+	+	−	−
Siechnice	Święta Katarzyna	+	+	+	+	+	+
Sobótka	Sobótka	−	−	+	+	+	+
Trzebnica	Brochocin Trzebnicki	−	−	−	−	−	+
Trzebnica	Trzebnica	+	+	+	+	+	+

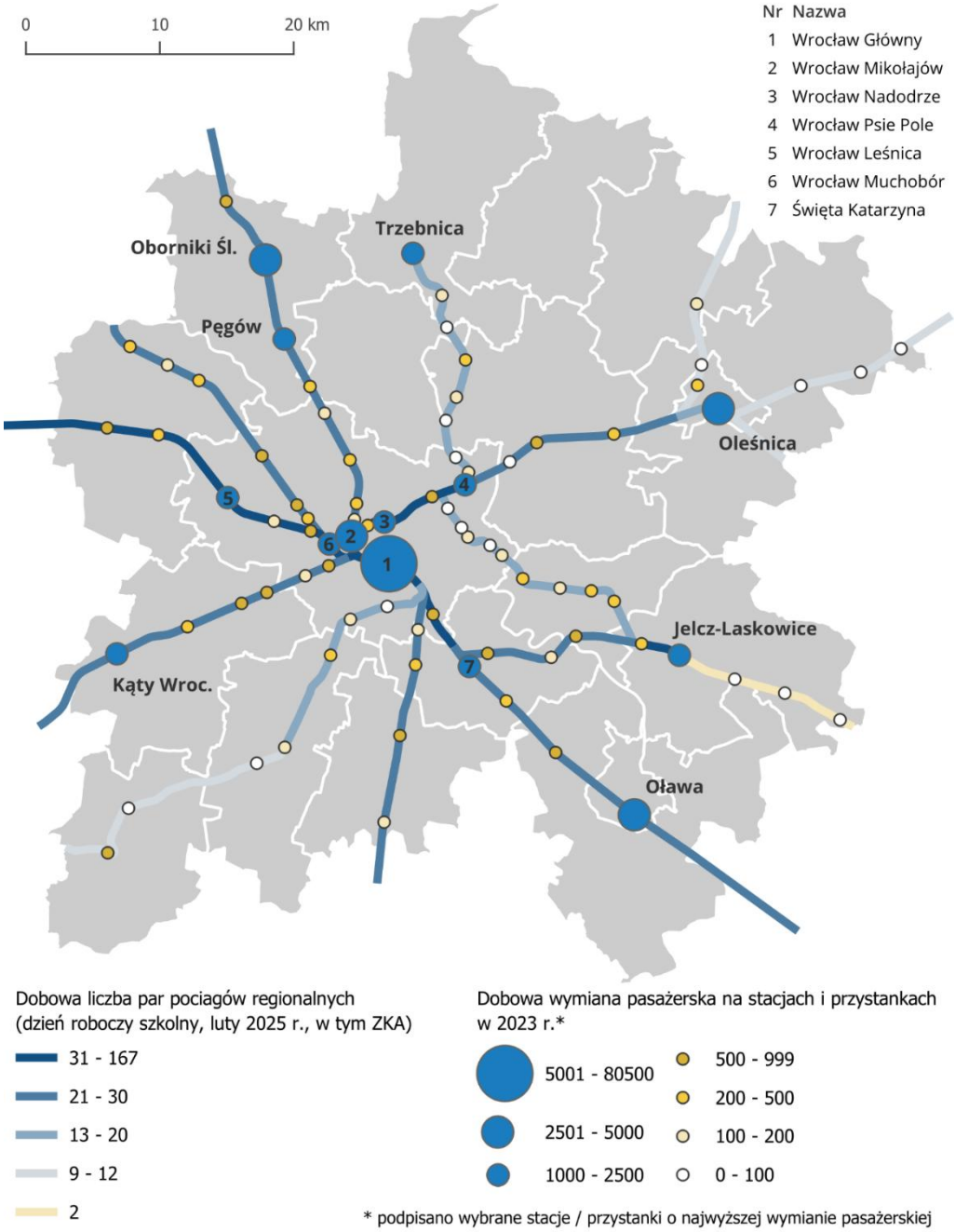
gmina	dworzec	stan techniczny budynku	lokalizacja	walory architekto-niczne	dostępność infrastru-ktury technicznej	powierz-chnia / układ przestrzen-ny	użytkowa-ny na inne cele
Wisznia Mała	Szewce	+	−	+	+	+	+
Wrocław	Wrocław Brochów	+	+	+	+	+	−
Wrocław	Wrocław Główny	+	+	+	+	+	+
Wrocław	Wrocław Kowale	−	−	+	−	−	+
Wrocław	Wrocław Kuźniki	+	+	+	+	+	+
Wrocław	Wrocław Leśnica	+	+	+	+	+	−
Wrocław	Wrocław Mikołajów	+	+	+	+	+	+
Wrocław	Wrocław Nadodrze	−	+	+	−	+	−
Wrocław	Wrocław Osobowice	+	+	−	+	−	−
Wrocław	Wrocław Pracze	+	−	+	+	+	−
Wrocław	Wrocław Psie Pole	+	−	+	+	+	+
Wrocław	Wrocław Sołtysowi-ce	−	−	−	−	−	+

gmina	dworzec	stan techniczny budynku	lokalizacja	walory architekto-niczne	dostępność infrastru-ktury technicznej	powierz-chnia / układ przestrzen-ny	użytkowa-ny na inne cele
Wrocław	Wrocław Swojczyce	−	−	−	−	−	+
Wrocław	Wrocław Wojnów	−	−	−	−	−	+
Wrocław	Wrocław Zachodni	−	−	+	+	+	−
Wrocław	Wrocław Żerniki	+	+	+	+	+	+
Żórawina	Węgry	+	−	−	+	−	+
Żórawina	Żórawina	+	+	+	+	+	−

Źródło: Opracowanie własne

W gminach WrOF znajdują się lokalizacje uwzględnione w „Rządowym programie budowy lub modernizacji przystanków kolejowych na lata 2021–2025”. Nowy przystanek powstał w gminie Długołęka w miejscowości Mirków (dodatkowo w okolicy przystanku planuje się w Studium przeznaczenie dużych powierzchni terenów na aktywność gospodarczą oraz obszary usługowe). Natomiast na terenie miasta Oława obecnie realizowany jest nowy przystanek kolejowy Oława Zachodnia, który zwiększy dostępność do kolei dla dynamicznie rozbudowujących się w ostatnich latach zachodnich osiedli miasta, zlokalizowanych po obu stronach linii kolejowej. Czas dojazdu z nowego przystanku do stacji Wrocław Główny szacowany jest na zaledwie 25 min. Na liście rezerwowej programu znalazła się budowa trzech nowych przystanków: Wrocław Stabłowice, Wrocław Zakrzów Wschód oraz Wrocław Tarnogaj.

Mapa 40. Charakterystyka kolejowego ruchu pasażerskiego w obszarze WrOF

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PKP

W ramach „Programu Inwestycji Dworcowych 2016–2023” zmodernizowano dworce kolejowe w Kątach Wrocławskich, Siechnicach, Smolcu oraz w Świętej Katarzynie. Z wykorzystaniem środków unijnych, zmodernizowano także dworzec w Żernikach Wrocławskich/Smardzowie Wrocławskim. W trakcie modernizacji jest budynek dworcowy w Oleśnicy, a w planach jest modernizacja dworca w Oławie.

W ramach „Programu Inwestycji Dworcowych 2024–2030” planowana jest modernizacja budynków dworcowych w Borowej Oleśnickiej, Brzezince Średzkiej, Czernicy Wrocławskiej, Jelczu-Laskowicach,

Kobierzycach, Miękini, Sobótce oraz na stacjach Wrocław Świebodzki i Wrocław Zachodni. Wszystkie budynki znalazły się na liście podstawowej programu.

Dyskusje prowadzone na etapie organizacji badań jakościowych wskazują, iż kolej jest jednym z kluczowym elementów publicznego transportu zbiorowego we WrOF. Uczestnicy badań jednoznacznie uznają połączenia kolejowe, jako najszybszy sposób dotarcia do Wrocławia, a co za tym idzie powiązanie atrakcyjności gminy z dostępem do stacji/przystanku kolejowego. Niestety, mieszkańcy biorący udział w badaniach dostrzegają negatywne aspekty popularności tej formy przemieszczania się. Pociągi są niekiedy przepełnione, co przekłada się na brak miejsc siedzących, a w godzinach szczytu dochodzi do sytuacji, gdzie podróżny nie ma możliwości wejścia do składu. Powyższe wnioski, przekładają się na konieczność dalszego rozwoju siatki połączeń oraz modernizację taboru przewoźników o pojazdy oferujące większą liczbę miejsc.

3.14.3. Podsumowanie

- Infrastruktura kolejowa na obszarze WrOF dynamicznie się rozwija, jednakże nadal wymaga dalszych inwestycji oraz integracji z innymi formami transportu. Istnieją na obszarze WrOF gminy mające mniej korzystny dostęp do komunikacji kolejowej, z kolei gmina Zawonia nie posiada infrastruktury kolejowej.
- Szczególnie dobrą dostępnością kolejową cechuje się Wrocław. Stacja kolejowa Wrocław Główny obsługuje w ciągu roku największą liczbę pasażerów w skali kraju. Duże znaczenie dla zwiększenia dostępności komunikacji kolejowej oraz rozwoju infrastruktury w gminach WrOF będzie miała budowa CPK.
- Ze względu na monocentryczny charakter sieci kolejowej i znaczną jej gęstość, na terenie WrOF istnieje potencjał do rozwoju kolei aglomeracyjnej. Występują na niej jednak problemy z przepustowością infrastruktury, zwłaszcza w obszarze Wrocławskiego Węzła Kolejowego.

3.15. Publiczny transport zbiorowy

W sytuacji zjawiska suburbanizacji i jego negatywnych konsekwencji, niezwykle istotne jest odpowiednie planowanie sieci transportu do gmin ościennych rdzenia obszaru. Wyludnianie się miast na rzecz rozwoju strefy podmiejskiej jest tendencją charakterystyczną dla największych aglomeracji w kraju, ale także w Europie. Zmiany demograficzne w poszczególnych gminach WrOF, o których mowa w poprzednich rozdziałach dokumentu, jednoznacznie wskazują na obecność problemu, również w analizowanym obszarze. Główna uwaga samorządów powinna skupić się zatem na planowaniu odpowiedniej siatki połączeń publicznego transportu zbiorowego, który cechuje się nie tylko wysoką wydajnością w realizacji podróży mieszkańców, ale pozytywnym oddziaływaniem na środowisko. Brak

zdecydowanych działań w omawianym obszarze będzie wiązał się z dalszym wzrostem pojazdów indywidualnych na już obecnie przeciążonej infrastrukturze drogowej, przyczyniając się do wydłużenia czasu podróży oraz degradacji stanu środowiska.

Transport był jednym z wielu elementów tematów poruszanych podczas działań partycypacyjnych prowadzonych w ramach realizacji niniejszego opracowania. Uczestnicy warsztatów wskazywali m.in. na problemy wynikające z obecnej struktury organizacji publicznego transportu zbiorowego, nieodpowiedniej częstotliwości odjazdów, czy długiego czadu podróży do Wrocławia z gmin peryferyjnych WrOF. Obszar transportu był również wskazywany jako jeden z sektorów pokazujących nierówność wobec dostępu do usług społecznych poszczególnych JST.[486] Jak wynika z badania ankietowego, pomimo wysokiej średniej oceny dostępności do PTZ (3,60), widoczna jest dysproporcja względem Wrocławia (4,01) a np. gmin wiejskich (2,75). Powyższe informacje przełożyły się na wnioski, które jasno wskazują na konieczność podejmowania jasnych działań zmierzający do poprawy dostępności i oferty publicznego transportu zbiorowego w całym WrOF.[487]

3.15.1. Autobusy

Transport autobusowy stanowi podstawowy element sieci publicznego transportu zbiorowego. Istniejące połączenia autobusowe w gminach WrOF, to sieć linii publicznych (organizowanych przez samorządy) oraz prywatnych (komercyjnych). Autobusy kursujące na liniach, gminnych (miejskich), międzygminnych czy ponadlokalnych pozwalają nie tylko na swobodne przemieszczanie się między obranymi destynacjami, ale także pełnią ważną rolę w podróżach łączonych (np. charakter dowozowy w dojazdach do stacji i przystanków kolejowych).

Największym organizatorem transportu autobusowego we WrOF jest Miasto Wrocław, które zarządza autobusami zarówno w mieście, jak i gminach ościennych na podstawie stosownych porozumień. Sieć składa się z przeszło 100 regularnych linii autobusowych, które podzielone są na typy według następującej numeracji:

- 1xx – linie dzienne miejskie kursujące w granicach strefy „Wrocław”,
- 2xx – linie nocne miejskie,
- 3xx – linie dzienne kursujące w szczycie komunikacyjnym,
- 5xx – komercyjne linie prywatnych przewoźników funkcjonujące według odrębnych taryf i ulg,
- 6xx – linie podmiejskie,

[486] Raport z warsztatów diagnostycznych WrOF, IB IPC 2025
[487] Raport z badań ilościowych przeprowadzonych w ramach diagnozy WrOF, IB IPC 2025

- 8xx i 8x – gminne linie dzienne organizowane przez odpowiednie lokalizacyjnie urzędy gminne,
- 9xx – strefowe/aglomeracyjne linie łączące Wrocław z innymi ośrodkami,
- oznaczone literą (A, D, K, N) – linie pospieszne,
- Nx – gminne linie nocne organizowane przez właściwe według lokalizacji urzędy miast lub gmin.
- Linie zarządzane przez Urząd Miejski Wrocławia obsługiwane są przez kilku operatorów, w tym własny podmiot (Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne sp. z o.o. we Wrocławiu) i prywatnych operatorów wyłanianych w drodze przetargów (np. BUS MARCO POLO WRATISLAVIA 1992, Dolnośląskie Linie Autobusowe Sp. z o.o., Michalczewski sp. z o.o., Mobilis Sp. z o.o. i Kłosok sp. z o.o.).
- Strefowe linie autobusowe Miasta Wrocław kursują na podstawie porozumień międzygminnych w gminach: Czernica, Kąty Wrocławskie, Kobierzyce, Żórawina, Wisznia Mała, Miękinia i Długołęka. Dzięki rozszerzeniu siatki wrocławskich połączeń o gminy ościenne, mieszkańcy obszaru funkcjonalnego mają dostęp m.in. do spójnej taryfy biletowej w ramach połączeń jednego organizatora.
- Pozostałe gminy WrOF, również tworzą linie autobusowe samodzielnie lub poprzez współpracę (np. w formie związku powiatowo-gminnego). Po Wrocławiu jako największego (pod względem powierzchni objętych gmin) organizatora uznać należy Związek Powiatowo Gminny „Oławskie Przewozy Gminno-Powiatowe", który organizuje połączenia autobusowe na terenie miasta i gminy Oława oraz gmin: Jelcz-Laskowice, Siechnice, Żórawina i Domaniów (poza WrOF). Priorytetem tego organizatora jest uruchamianie połączeń pozwalających zaspokoić potrzeby transportowe różnych potoków pasażerskich. Pozwala to z jednej strony wpisać się w oczekiwania mieszkańców różnych JST wchodzących w skład związku, z drugiej zaś maksymalnie zintensyfikować efektywność wykorzystania zasobów ludzkich oraz środków transportu, niezbędnych do obsługi połączeń. Ponadto, Starostwo Powiatowe w Środzie Śląskiej organizuje 9 linii na terenie powiatu średzkiego (w tym w gminie Miękinia znajdującej się we WrOF).

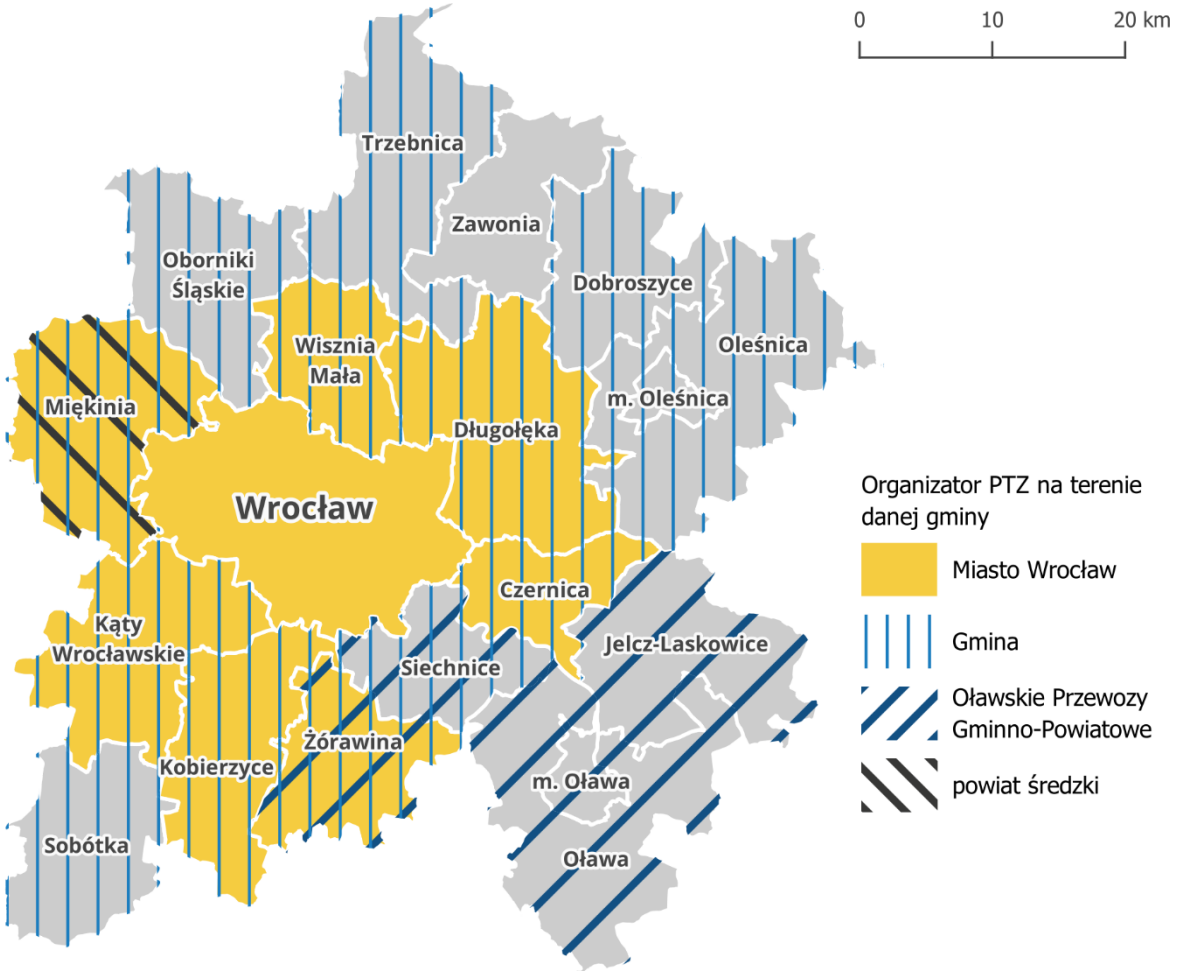
Samorządami, które podjęły się stworzenia gminnych linii autobusowych w swoich granicach są:

- Czernica (operator: Dolnośląskie Linie Autobusowe Sp. z o.o.),
- Długołęka (operator: Firma Marek Wierzbicki Trako Sp. z o.o., od 2024 roku Dolnośląskie Linie Autobusowe Sp. z o.o.),
- Dobroszyce (operator: POLBUS-PKS Sp. z o.o.),
- gmina Oleśnica (Komunikacja Autobusowa Gminy Oleśnica; operator: POLBUS-PKS Sp. z o.o.),

- Kąty Wrocławskie (Gminna Komunikacja Autobusowa Kąty Wrocławskie; operator: AUTO SERWIS KRZYSZTOF KOWAL),
- Kobierzyce (operatorzy: BUS MARCO POLO WRATISLAVIA 1992 Sp. z o.o. oraz Sevibus Sp. z o.o.),
- miasto Oleśnica (Oleśnicka Komunikacja Miejska; operator: Dolnośląskie Linie Autobusowe Spółka z o.o.),
- Miękinia (operator: Usługi Transportowo-Osobowe „KRUK" Szymon Kruk),
- Oborniki Śląskie (OLKA; operator: Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej w Wołowie Sp. z o.o.),
- Siechnice (Siechnicka Komunikacja Publiczna, która dociera także do gminy Żórawina; operator: Marek Wierzbicki Trako Sp. z o.o.),
- Sobótka (operator: P.W.H.D. Przedsiębiorstwo Wielobranżowe Bartosz Dyrda),
- Trzebnica (Komunikacja Miejska i Komunikacja Gminna; operator: Przewozy Osobowe "Kubiak-Transport" Sławomir Kubiak),
- Wisznia Mała (operator: M.T. Bus Mariusz Wieczorek),
- Żórawina (operator: Marek Wierzbicki Trako Sp. z o.o.).

Tak jak zostało zaznaczone na wstępie, część linii gminnych włączona jest w numerację aglomeracji wrocławskiej (8x i 8xx) choć nie jest to zasada.

Mapa 41. Organizatorzy połączeń autobusowych w gminach WrOF

Źródło: opracowanie własne

Uzupełnieniem sieci publicznego transportu zbiorowego realizowanego przez samorządy jest sieć połączeń przewoźników komercyjnych. Niekiedy, w wybranych gminach lub sołectwach są one jedyną formą przemieszczania się inaczej niż prywatnym środkiem transportu. Jedynym samorządem WrOF, który opiera system transportu zbiorowego wyłącznie na połączeniach komercyjnych jest gmina Zawonia. Wśród przewoźników, którzy realizują swoje przewozy na terenie większości samorządów WrOF są: Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej w Oławie S.A. (jednocześnie operator ZPG Oławskie Przewozy Gminno-Powiatowe), POLBUS-PKS Sp. z o.o. (także operator Komunikacji Autobusowej Gminy Oleśnica), Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej w Wołowie Sp. z o.o., Dolnośląskie Linie Autobusowe Sp. z o.o. (operująca na liniach organizatorów z Wrocławia, Oleśnicy, Długołęki i Kobierzyc).

W wielu gminach liczba kursów jest niewielka, przez co oferta przewozowa staje się nieatrakcyjna. Mała liczba linii komunikacyjnych kursujących w obrębie gminy połączona z niską częstotliwością kursowania i niedostosowanymi godzinami odjazdów uniemożliwia dojazd do miejsc pracy, nauki,

urzędów, ośrodków zdrowia, placówek handlowych i punktów przesiadkowych (np. stacji kolejowych). Transport zbiorowy często nie nadąża także za rozwojem zabudowy – przebiegi linii komunikacyjnych nie uwzględniają nowych osiedli mieszkaniowych czy nowopowstających zakładów pracy (np. w Bielanach Wrocławskich)[488]. W połączeniu ze zjawiskiem suburbanizacji wzmożony jest problem wykluczenia komunikacyjnego wybranych osiedli, czy sołectw, które uzależnione są transportowo od indywidualnych form przemieszczania się. Dodatkowo, wybrane linie autobusowe na terenach podmiejskich posiadają niezadowalające częstotliwości lub też kursują wyłącznie w dni nauki szkolnej, co znacznie ogranicza ich użyteczność.

Rysunek 6. Przykładowy rozkład jazdy linii autobusowej z WrOF o niskiej częstotliwości kursowania

Linia D w gminie Trzebnica

LINIA D Trzebnica – Kałowice –Trzebnica – Marcinowo – Trzebnica			
P.T	Przystanki	Kurs 1	Kurs 2
Obowiązuje od poniedziałku do piątku oprócz dni ustawowo wolnych od pracy			
1	Trzebnica nr 23	12:05	16:15
2	Księginice 1	12:08	16:17
3	Księginice 2	12:10	16:19
4	Ligota	12:13	16:20
5	Masłów 1	12:15	16:22
6	Masłów 2	12:17	16:24
7	Kałowice	12:19	16:26
8	Masłów 2	12:21	-
9	Masłów 1	12:23	-
10	Ligota	12:25	-
11	Księginice 2	12:27	-
12	Księginice 1	12:29	-
13	Trzebnica nr 18 (Urzad Miejski)	12:32	16:37
14	Marcinowo	12:41 (wt+pt)	16:44
15	Trzebnica ul . Żołnierzy Wrz – Intermarche	12:47 (wt+pt)	16:50
ważny od 01.03.2022 r.			

Źródło: https://trzebnica.pl/1874/komunikacja-zbiorowa.html (dostęp: 24.02.2025)

Na realizację sprawnego systemu transportu publicznego wpływ ma wiele czynników, do których zaliczyć można m.in. tabor. W przypadku gmin WrOF jest on zróżnicowany zarówno pod względem marki, ale także źródła zasilania i klasy pojazdów. Największa flota autobusowa obsługiwana jest przez MPK Wrocław, które w swoim parku taborowym posiada pojazdy różnej klasy, głównie o napędzie konwencjonalnym, których średnia wieku wynosi około 8 lat. We flocie miejskiego operatora (MPK

[488] Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2021-2027. Część diagnostyczna, s. 44

Wrocław) znajduje się także 13 pojazdów elektrycznych, a w najbliższym czasie dołączyć ma do nich kolejnych 21 „elektryków". W „Analizie kosztów i korzyści związanych z wykorzystaniem autobusów zeroemisyjnych przy świadczeniu usług komunikacji miejskiej (AKK) dla Gminy Wrocław" wykonanej w 2024 roku, wskazano linie autobusowe mające być poddane elektryfikacji. Co ciekawe, mają to być połączenia nie tylko miejskiej, ale także podmiejskie, w ramach umów z operatorami świadczącymi usługi przewozowe na terenie gmin ościennych miasta Wrocławia. WrOF posiada zatem sprecyzowane analizy dotyczące rozwoju elektromobilności transportu zbiorowego w rdzeniu obszaru i jego okolicy.

Tematyka połączeń komunikacyjnych była częścią badań prowadzonych na potrzeby niniejszego dokumentu. Ankietowani mieszkańcy WrOF pozytywnie oceniają dostępność komunikacyjną obszaru, siatkę połączeń oraz możliwość szybkiego dostępu do Wrocławia.[489] Kwestią, na którą zwrócili uwagę mieszkańcy gmin innych niż Wrocław jest natomiast brak lub niewystarczająca liczba połączeń autobusowych w godzinach nocnych[490]. Jest to istotny problem, który dotyczy skali całego kraju, gdyż połączenia w godzinach późnowieczornych i nocnych oraz w weekendy są widocznych problemem.

3.15.2. Tramwaje

Transport tramwajowy w miastach jest często określany, jako najbardziej ekologiczna form przemieszczania się z uwagi na elektryfikację taboru realizującego przewozy oraz wyższe prędkości przejazdu. Cechy te są oczywiście odmienne względem różnych systemów tramwajowych i uwarunkowań w jakich funkcjonują linie. W gminach WrOF komunikacja tramwajowa dostępna jest jedynie na terenie miasta Wrocławia. Przewozy tramwajowe realizowane są przez miejskiego operatora, który zajmuje się także przewozami autobusowymi – Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne sp. z o.o. we Wrocławiu. Wrocławska sieć istnieje od 1877 roku i jest obecnie jedyną funkcjonującą na terenie województwa dolnośląskiego. W przeszłości tramwaje kursowały także po ulicach Jeleniej Góry (do 1969 roku), Legnicy (do 1968 roku), Wałbrzycha (do 1966 roku) i Zgorzelca (do 1945 roku).

Na przestrzeni lat infrastruktura tramwajowa poddawana byłą licznym zmianom. Charakterystycznym elementem wrocławskiej sieci jest miejscowe prowadzenie torowisk na jezdni wspólnie z samochodami – jest to konsekwencja wąskich pasów drogowych w historycznej zabudowie miasta. Ponadto, torowiska we Wrocławiu przystosowane są do obsługi taboru jednokierunkowego poza trasą zakończoną terminalem krańcowym Tarczyński Arena (Królewiecka) oraz Świeradowska, z którego

[489] Raport z badań ilościowych przeprowadzonych w ramach diagnozy WrOF, IB IPC 2025
[490] Raport z badań jakościowych przeprowadzonych w ramach diagnozy WrOF, IB IPC 2025

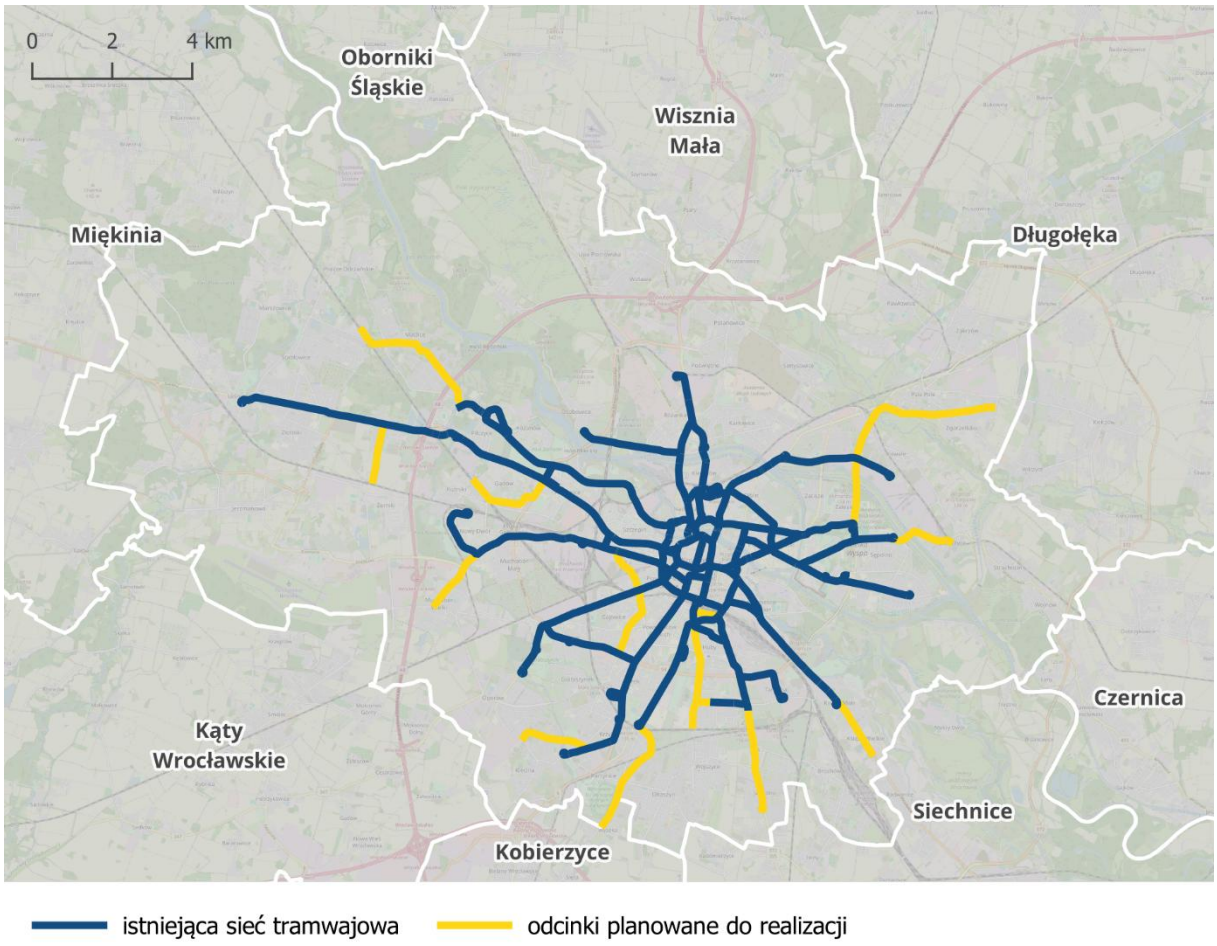
korzystają wyłącznie tramwaje dwukierunkowe. W ciągu ostatnich 15 lat sieć rozbudowano o nowe odcinki tras tramwajowych – w 2012 roku otwarto torowiska do osiedli Gaj i Kozanów, w 2019 roku na ul. Hubskiej, a w 2023 roku do osiedla Nowy Dwór oraz ul. Popowicką i Długą przez osiedle Popowice. Niezwykle istotną kwestią w kontekście infrastruktury tramwajowej jest jej stała modernizacja i utrzymanie. Miasto miało przejściowe problemy ze stanem torowisk, co skutkowało licznymi wykolejeniami tramwajów. Sytuacja znacznie się poprawiła wskutek zintensyfikowanych działań naprawczych prowadzonych od 2020 roku pod hasłem #TORYwolucja. W ramach programu, tylko w pierwszym roku działań zmodernizowano ponad 11 km torowisk (około 5% całej sieci). W trakcie prac naprawczych remontom poddawane jest torowisko, przystanki, sieć trakcyjna, ale także układy rozjazdów w obrębie skrzyżowań. Efektem działań jest spadek 5-krotny wykolejeni wrocławskich tramwajów i nowa infrastruktura, w tym „zielone torowiska".

Prace utrzymaniowe istniejącej sieci, to nie jedyne działania infrastrukturalne we Wrocławiu. Miasto posiada dalsze plany w zakresie rozwoju sieci tramwajowej. Wrocławski „Program Tramwajowo-Autobusowy na lata 2024-2032", zakłada realizację nowych tras tramwajowych i autobusowo-tramwajowych (TAT) zwiększając dostęp do publicznego transportu zbiorowego dla kolejnych grup mieszkańców wrocławskich osiedli, w tym m.in.:

- Swojczyce (trasa autobusowo-tramwajowa),
- Jagodno (trasa autobusowo-tramwajowa),
- Borowska Szpital (trasa tramwajowa),
- Maślice (trasa tramwajowa),
- Klecina (trasa tramwajowa),
- Nowe Żerniki (trasa tramwajowa i nowa zajezdnia),
- Ołtaszyn-Wysoka (trasa tramwajowa),
- Gądów Południowy (trasa tramwajowa),
- Muchobór Wielki (trasa autobusowa/ trasa autobusowo-tramwajowa),
- Księże Wielkie (trasa autobusowo-tramwajowa),
- Gajowice (trasa autobusowa / trasa autobusowo-tramwajowa),
- Borowska Centrum (trasa tramwajowa),
- Psie Pole (trasa tramwajowa)
- Sucha (węzeł przesiadkowy i trasa tramwajowa),
- Dubois-Drobnera (węzeł przesiadkowy),
- Kwiska (węzeł przesiadkowy).

Wymienione powyżej inwestycje są na różnym etapie ich realizacji, począwszy od przygotowania do projektowania (np. Klecina), przez ogłoszenie przetargu na budowę (np. Swojczyce) i planowanie inwestycji (np. Księże Wielkie), na budowie kończąc (np. Jagodno). Niektóre z inwestycji tramwajowych są uzależnione od wcześniejszych rozstrzygnięć drogowych lub kolejowych.

Mapa 42. Istniejąca i planowana infrastruktura tramwajowa we Wrocławiu

Źródło: Opracowanie własne na podstawie AKK Wrocław 2024 i Wrocławskiego Programu Tramwajowo-Autobusowy na lata 2024-2032

Niepomijalną kwestią dotyczącą systemu tramwajowego jest tabor. Spółka MPK Wrocław posiada zróżnicowany tabor zarówno jedno- i dwukierunkowy, jak i wysoko- i niskopodłogowy. Miasto stale inwestuje w nowoczesne pojazdy modernizując i rozwijając park taborowy niezbędny do obsługi istniejących i nowych tras. W ostatnich latach w ramach zakupów nowego taboru, wrocławskie MPK pozyskało od polskich producentów w pełni niskopodłogowe: 46 tramwajów Moderus Gamma LF 07 AC produkcji Modertrans Poznań i 40 pojazdów PESA Twist 146N, których produkcja trwa obecnie w Bydgoszczy. Po realizacji trwających dostaw (w 2025 roku), flota MPK będzie liczyła ponad 300 pojazdów, z udziałem około 75% tramwajów niskopodłogowych, choć liczby te mogą być zmienne w zależności od decyzji o wycofaniu z eksploatacji pojazdów wysokopodłogowych.

Zdjęcie 1. Nowoczesne tramwaj MPK Wrocław: PESA Twist 146N (po lewej) i Moderus Gamma LF 07 AC (po prawej)

Źródło: https://www.wroclaw.pl/komunikacja/nowa-pesa-juz-w-zajezdni-mpk-zdjecia-i-film-z-prezentacji-tramwaju, https://www.wroclaw.pl/komunikacja/moderus-gamma-za-unijne-pieniadze-mpk-dostanie-76-mln-zl (dostęp: 26.02.2025)

3.15.3. Kolej

Organizatorami przewozów na obszarze WrOF jest Marszałek Województwa Dolnośląskiego oraz minister właściwy ds. transportu. Usługi przewozowe środkami transportu kolejowego na obszarze WrOF realizowane są przez: Koleje Dolnośląskie S.A., POLREGIO S.A. (organizowane w ramach wojewódzkich przewozów pasażerskich) i PKP Intercity S.A (międzywojewódzkie przewozy pasażerskie). Gminy WrOF nie są organizatorami kolejowych przewozów pasażerskich. Pomimo tego, wybrane gminy WrOF na podstawie porozumień współfinansują wojewódzkie przewozy pasażerskie. Przykładem są połączenia uruchamiane pod marką Dolnośląskiej Kolei Aglomeracyjnej na trasie Wrocław Główny – Czernica Wrocławska – Jelcz-Laskowice. Podobne dofinansowanie udzieliła gmina Kąty Wrocławskie na połączenia obsługiwane przez Koleje Dolnośląskie. Dofinansowanie połączeń pozwala na zwiększenie liczby połączeń pomiędzy wskazanymi gminami WrOF.

Dostępność oferty transportu kolejowego w poszczególnych gminach WrOF jest zróżnicowana. Transport kolejowy na obszarze WrOF charakteryzuje zróżnicowanie ze względu atrakcyjność oferty przewozowej. W gminach, w których połączeń kolejowych jest dużo (Wrocław, Miękinia, Kąty Wrocławskie, Oława, Siechnice), a godziny odjazdów są dostosowane do potrzeb społeczeństwa, transport kolejowy jest chętnie wybierany przez pasażerów. Istotnym czynnikiem jest czas przejazdu, który niejednokrotnie powoduje, że podróż jest krótsza niż w przypadku przejazdu samochodem osobowym. Wraz ze spadkiem liczby połączeń preferencje mieszkańców w stosunku do transportu

kolejowego maleją[491]. Sieć połączeń kolejowych jest oceniania przez mieszkańców WrOF pozytywnie, problem stanowią opóźnienia pociągów[492].

Warto dodać, że Wrocław posiada podpisaną umowę na honorowanie wzajemne biletów pomiędzy różnymi środkami transportu organizowanymi przez gminę Wrocław oraz Marszałka Województwa. Dzięki temu na biletach czasowych powyżej 24 godzin oraz biletach okresowych ważnych na komunikację miejską we Wrocławiu pasażerowie mogą, również bezpłatnie korzystać z przejazdów pociągami organizowanymi przez Marszałka Województwa na obszarze ograniczonych wszystkimi stacjami i przystankami kolejowymi z nazwą Wrocław. Ponadto, pasażerowie mają możliwość nabycia oferty Wrocławski bilet zintegrowany PTA (pociąg, tramwaj, autobus), który jest biletem miesięcznym. Obowiązuje on w pociągach POLREGIO, a także Kolei Dolnośląskich od i do stacji znajdujących się na obszarze ograniczonym stacjami: Strzelin, Jaworzyna Śląska, Wołów, Żmigród, Oleśnica, Oleśnica Rataje, Jelcz Laskowice, Oława, Malczyce, Trzebnica, Sobótka Zachodnia oraz w pojazdach komunikacji miejskiej na terenie Wrocławia, czyli na obszarze pokrywającym cały WrOF i dalsze gminy. Na terenie WrOF obowiązują też bilety zintegrowane pomiędzy wojewódzkimi przewozami pasażerskimi, a lokalnymi systemami transportu publicznego w gminach Kąty Wrocławskie i Siechnice.

Szczegółowe informacje na temat dostępności komunikacyjnej gmin tworzących WrOF zawarto w podpunkcie „3.14. Infrastruktura kolejowa”. Wynika z nich, że największą dostępnością i gęstością sieci połączeń kolejowych charakteryzuje się Wrocław. Z kolei jedyną gminą, która nie ma bezpośredniego dostępu w swoich granicach do infrastruktury kolejowej jest Zawonia.

3.15.4. Węzły przesiadkowe

Bardzo ważnym aspektem funkcjonowania transportu zbiorowego jest umożliwienie realizacji dogodnych przesiadek pomiędzy różnymi formami przemieszczania się. Węzły przesiadkowe, bo o nich mowa, mogą różnić się w zależności od dostępnych środków transportu i potrzeb pasażerów. Zgodnie z ustawą o PTZ[493] zintegrowany węzeł przesiadkowy, to miejsce umożliwiające dogodną zmianę środka transportu wyposażone w niezbędną dla obsługi podróżnych infrastrukturę. W gminach WrOF funkcjonują liczne punkty węzłowe, które posiadają zróżnicowane wyposażenie, a także integrują różne środki transportu. W „Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Wrocławia” podzielono je ze względu na pełniącą funkcję w kontekście znaczenia węzła:

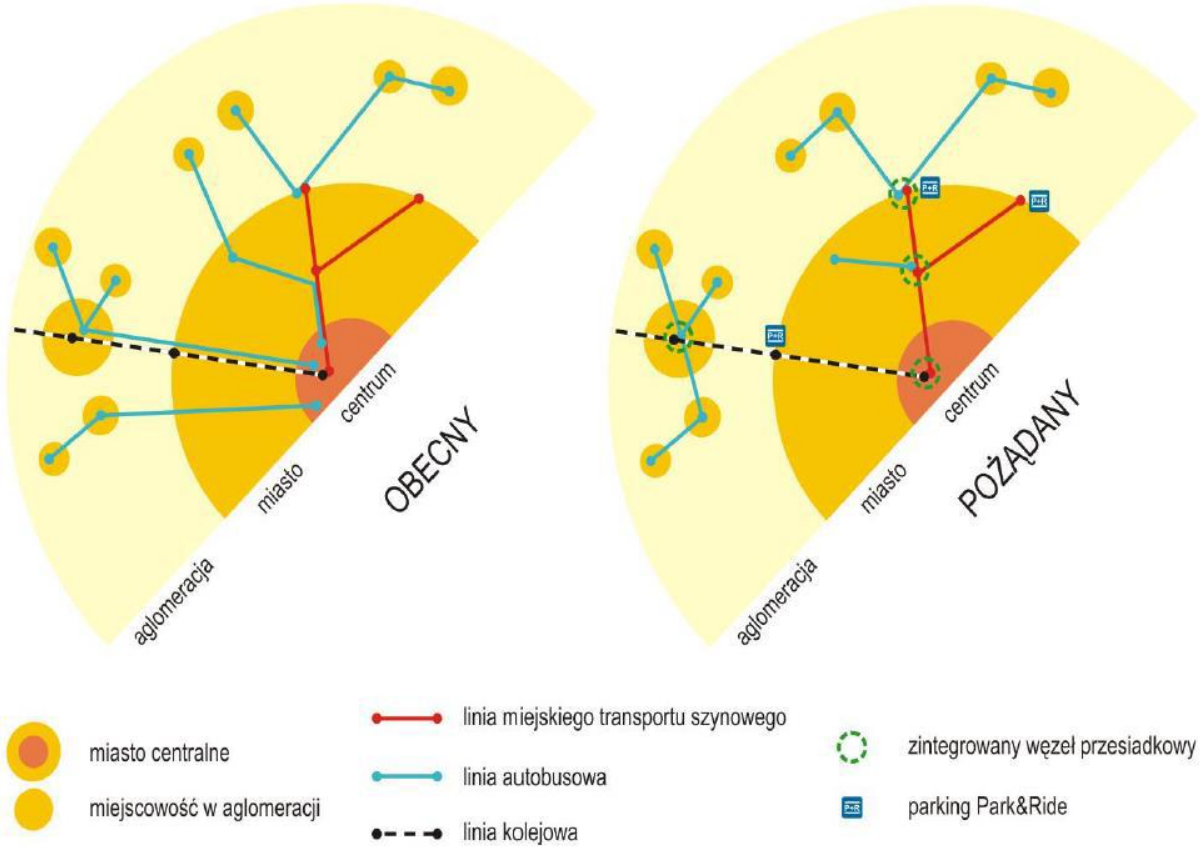
[491] Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2021-2027, Część diagnostyczna, s. 42
[492] Raport z badań jakościowych przeprowadzonych w ramach diagnozy WrOF, IB IPC 2025
[493] Ustawa z dnia 16 grudnia 2010 r. o publicznym transporcie zbiorowym (Dz. U. 2011 Nr 5 poz. 13 ze zm.)

- Węzeł miejsko-aglomeracyjny (np. Wrocław Psie Pole, Wrocław Stadion) – węzeł o znaczeniu strategicznym, który ma na celu zachęcenie jak największej liczby mieszkańców do korzystania z połączeń kolejowych, ponieważ integralną częścią takiego węzła jest stacja/przystanek kolejowy oraz parking P&R i B&R.
- Węzeł pośredni (np. Kozanów (Dokerska), Park Południowy) – węzeł, który najczęściej zlokalizowany jest przy pętli tramwajowej, w pobliżu, którego zlokalizowane są przystanki autobusowe oraz stojaki rowerowe/stacje roweru miejskiego.
- Węzeł kierunkowy (np. FAT, Hallera) – węzeł, który występuje w okolicach obwodnicy śródmiejskiej i zapewnia możliwość przesiadki na inne linie PTZ, aby zapewnić połączenia międzydzielnicowe z pominięciem centrum miasta.
- Węzeł śródmiejski (np. Wrocław Główny, Dworzec Nadodrze) – węzeł zlokalizowany w śródmiejskiej części miasta, zapewniający przesiadki pomiędzy wieloma liniami z wysoką częstotliwością, w różnych kierunkach.
- Węzeł centralny (np. Galeria Dominikańska, Renoma) – węzeł znajdujący się w ścisłym centrum miasta, pozwalający na przesiadki pomiędzy liniami z dużą częstotliwością oraz bezpośredni dostęp do celów podróży[494].

Ponadto, hierarchizacja węzłów przesiadkowych została także uwzględniona w „Planie Zrównoważonej Mobilności dla Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Wrocławia” (PZM MOFW) i zakłada podział zobrazowany na poniższym rysunku.

[494] Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego Wrocławia na lata 2023-2027, s. 55

Rysunek 7. Organizacja systemu transportu zbiorowego w regionach miejskich – ujęcie modelowe

Źródło: Plan Zrównoważonej Mobilności dla Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Wrocławia (PZM MOFW) za Chaberko T., Kretowicz P., 2011, Transport zbiorowy w erze metropolii, Wspólnota 43/2021

Węzły przesiadkowe mogą zatem przyjmować różne formy i pełnić różnorakie funkcje. Z tego względu konieczne jest uwzględnienie w ramach ich projektowania, jak najlepszych praktyk umożliwiających szybkie i bezpieczne przesiadki pomiędzy różnymi środkami transportu. Niezbędnymi elementami każdego węzła powinna być infrastruktura parkingowa dla jednośladów, która może przyjąć formę stojaków (najlepiej U-kształtnych) czy zadaszonych, wielopoziomowych wiat dla rowerów. Punktowa architektura dla rowerzystów powinna działać w ramach tzw. parkingów B+R (z ang. *Bike and Ride*). W obrębie punktów przesiadkowych powinny znaleźć się także inne elementy ułatwiające zmianę środka transportu, wśród których wymienić można np.: parkingi dla samochodów (typu P+R i K+R), infrastrukturę ładowania pojazdów elektrycznych, chodniki, elementy małej architektury (np. ławki, kosze), czy nasadzenia zieleni. Nadrzędną zasadą przy projektowaniu i późniejszej realizacji węzłów powinno być jednak zapewnienie odpowiedniej i nieprzeskalowanej infrastruktury odpowiadającej na potrzeby obecnych i przyszłych użytkowników o wysokim bezpieczeństwie i użyteczności.

Dobrze funkcjonujące punkty przesiadkowe, powinny być obowiązkowo przystosowane są do potrzeb osób z ograniczoną mobilnością (w myśl zasady projektowania uniwersalnego). Ponadto, powinny

zapewniać szybkie, sprawne i bezpieczne możliwości przesiadania się pomiędzy różnymi środkami transportu. W dobie zmian klimatu niezwykle ważne są także elementy infrastruktury OZE, które powinny być implementowane w ramach realizacji inwestycji węzłowych.

3.15.5. Podsumowanie

- W toku badań na potrzeby Strategii, mieszkańcy Wrocławia i okolic wyrazili aprobatę wobec stałego rozwoju infrastruktury, jednak zauważają istotne wyzwania wobec poprawy oferty publicznego transportu zbiorowego. Działania samorządów WrOF powinny skupić się na rozbudowie sieci komunikacji miejskiej i regionalnej.
- Komunikacja autobusowa jest kluczowym elementem publicznego transportu zbiorowego w gminach WrOF, obejmując zarówno linie organizowane przez samorządy, jak i połączenia prywatnych przewoźników.
- Największym organizatorem transportu autobusowego we WrOF jest Miasto Wrocław, zarządzające ponad 100 liniami. Organizacją transportu zajmują się także właściwe lokalizacyjnie urzędy miast i gmin.
- Linie autobusowe we WrOF są zróżnicowane pod względem pełnionej funkcji i stosownie oznaczone numeracją według ich charakteru, np. gminne, miejskie, nocne czy aglomeracyjne.
- Połączenia międzygminne są realizowane na podstawie porozumień z gminami ościennymi, co zapewnia m.in. spójną taryfę biletową i lepszą dostępność transportową.
- Główne problemy transportu zbiorowego we WrOF dotyczą niewystarczającej liczby kursów w wybranych fragmentach JST, niską częstotliwość połączeń oraz brak dostosowania oferty PTZ do nowej zabudowy.
- Prowadzone działania infrastrukturalne na sieci tramwajowej we Wrocławiu pozwoliły na zmniejszenie jej awaryjności, a stałą modernizacja floty pojazdów pozwala na sukcesywne wyłączanie z eksploatacji pojazdów wysokopodłogowych.
- Miasto Wrocław rozwija system tramwajowy modernizując torowiska i planując nowe trasy tramwajowe w ramach Wrocławskiego „Programu Tramwajowo-Autobusowego na lata 2024-2032”.
- Transport kolejowy w WrOF organizowany jest przez Marszałka Województwa Dolnośląskiego (przewozy wojewódzkie, regionalne) i ministra ds. transportu (przewozy dalekobieżne, międzywojewódzkie). Przewozy realizują Koleje Dolnośląskie S.A., POLREGIO S.A. (przewozy wojewódzkie) i PKP Intercity S.A. (przewozy międzywojewódzkie). Gminy WrOF nie są zatem organizatorami przewozów, ale niektóre z nich współfinansują określone połączenia.

Gmina Wrocław ma umowę z marszałkiem województwa na wzajemne honorowanie biletów. Bilety czasowe powyżej 24 h i okresowe na komunikację miejską we Wrocławiu, umożliwiają bezpłatne przejazdy pociągami regionalnymi na stacjach w granicach miasta (stacje i przystanki z nazwą „Wrocław"). Funkcjonuje też Wrocławski Bilet Zintegrowany PTA (pociąg, tramwaj, autobus) – miesięczny, obejmujący transport kolejowy i miejski na terenie WrOF oraz gmin Strzelin, Jaworzyna Śląska, Wołów, Żmigród i in. Bilety zintegrowane dostępne są także dla kolejowych przewozów wojewódzkich i lokalnego transportu w gminach Kąty Wrocławskie i Siechnice.

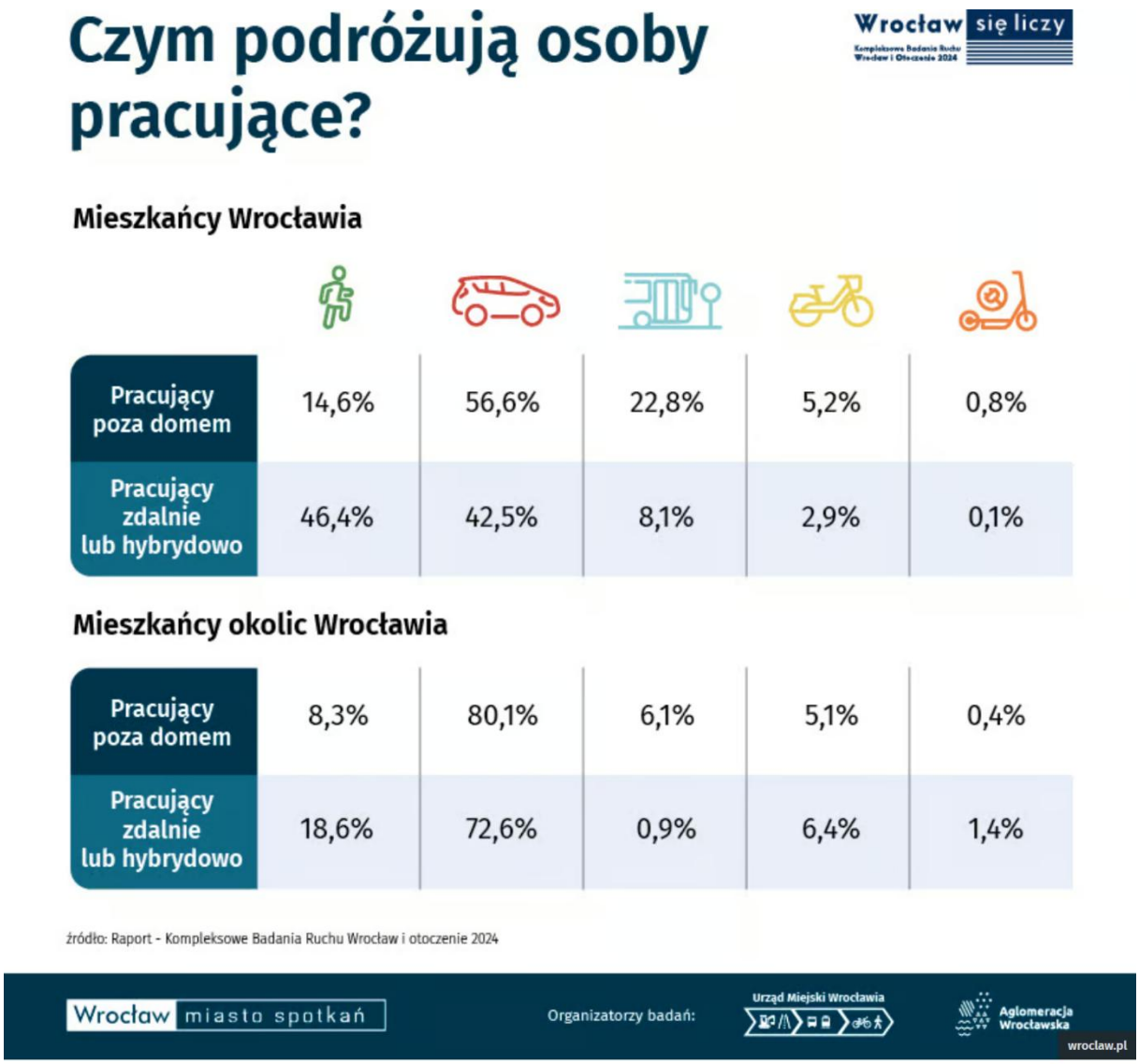
3.16. System dróg rowerowych

3.16.1. Istniejąca sieć tras rowerowych

Transport rowerowy, tuż obok przemieszczania się pieszo, stanowi podstawę podróżowania w myśl idei zrównoważonej mobilności. Jako forma mobilności aktywnej wpływa pozytywnie na zdrowie mieszkańców oraz w zdecydowanie mniejszym stopniu wpływa na środowisko naturalnie niż inne formy przemieszcza się. Sieć rowerowa powinna stanowić dla mieszkańców możliwość swobodnego poruszania się po całym obszarze, jednakże oznacza to konieczność zapewnienia dla użytkowników bezpiecznej, funkcjonalnej i wygodnej w użytkowaniu infrastruktury liniowej, jak również punktowej.

W 2024 roku zostało przeprowadzone Kompleksowe Badanie Ruchu, mające na celu zebranie informacji o podróżach mieszkańców Wrocławia i 9 gmin sąsiednich. Według badania przemieszczanie się rowerem stanowi 4,7% wszystkich podróży po badanym obszarze. Poprzednie badanie zostało przeprowadzone w 2018 roku i wówczas podróże rowerem stanowiły 6,3% wszystkich podroży. Wyniki badania pokazują również, jakim środkiem transportu podróżują osoby pracujące, w podziale na mieszkańców Wrocławia oraz mieszkańców okolic Wrocławia. Otrzymane wyniki różnią się w zależności od charakteru wykonywanej pracy. W przypadku osób pracujących poza domem, do pracy rowerem dojeżdża odpowiednio 5,1% mieszkańców Wrocławia oraz 5,2% mieszkańców okolic Wrocławia. Zdecydowanie bardziej zróżnicowana sytuacja jest w przypadku osób pracujących zdalnie lub hybrydowo – tutaj 2,9% mieszkańców Wrocławia dojeżdża rowerem, natomiast w przypadku mieszkańców okolic Wrocławia odsetek ten wynosi 6,4%.

Rysunek 8. Sposób przemieszczania się osób pracujących

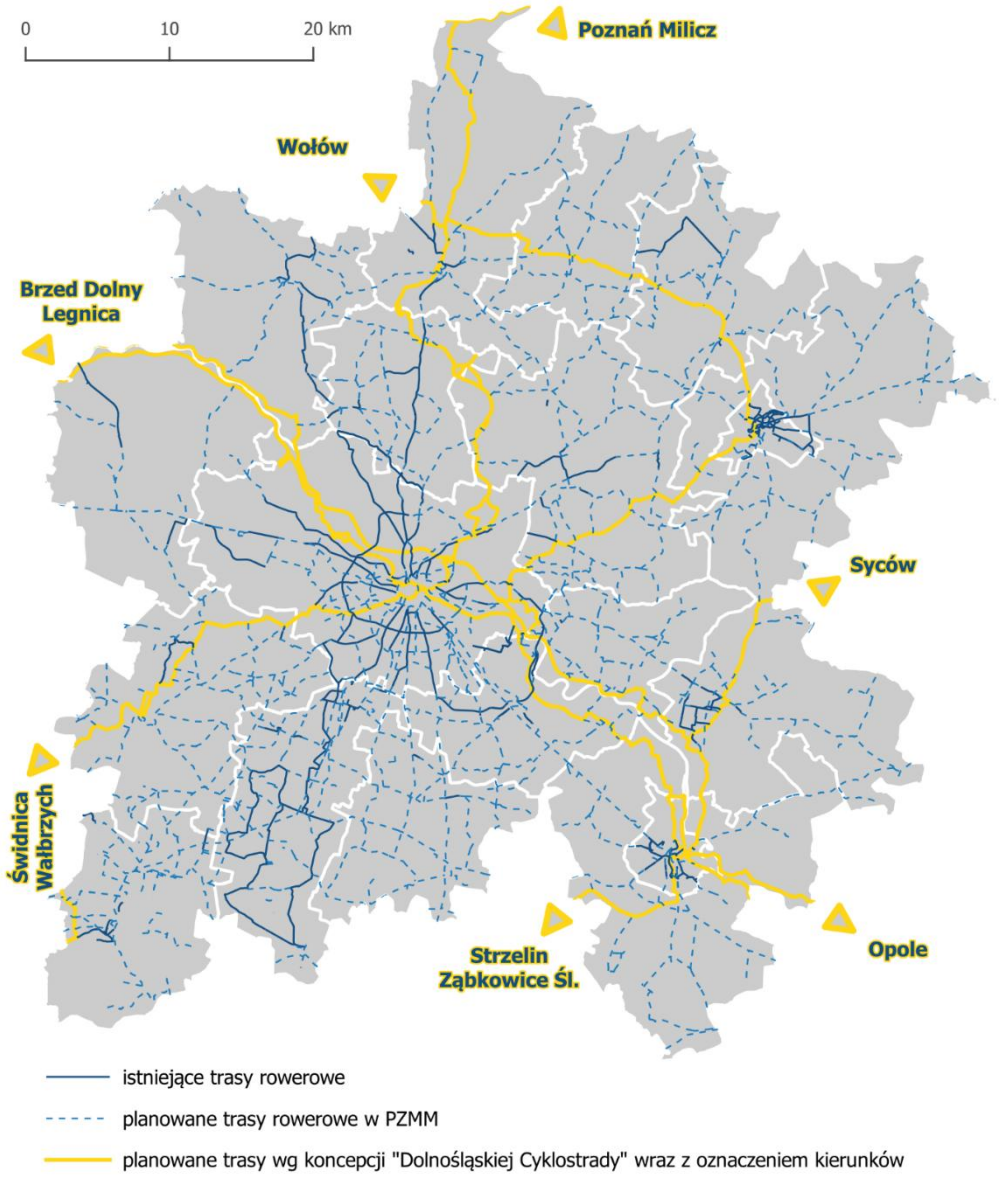
Źródło: https://www.wroclaw.pl/komunikacja/kompleksowe-badanie-ruchu-2024-we-wroclawiu-i-gminach-sasiednich-wyniki

Miasto Wrocław regularnie od 2006 roku w odstępach dwuletnich przeprowadzało badanie ruchu rowerowego. Ostatnie badanie zostało przeprowadzone w 2022 roku i wynika z niego, że ruch rowerowy systematycznie wzrasta. Największa liczba użytkowników ruchu została zliczona na skrzyżowaniu ul. Powstańców Śląskich z ul. Swobodną, z rekordową liczbą 1 076 osób w godzinach 16:00-17:00.

Sieć rowerowa na obszarze WrOF jest sukcesywnie rozbudowana, jednakże charakteryzuje się dużym zróżnicowaniem w zależności od obszaru. Gęstość dróg rowerowych we Wrocławiu wynosi 125,8 km na 100 km^2, co czyni wrocławską sieć rowerową jedną z najgęstszych wśród największych miast w Polsce. Na terenie WrOF sieć rowerowa rozwija się głównie w obrębie Wrocławia, w większości wzdłuż głównych ciągów drogowych. Widoczna jest rozbudowa dróg rowerowych na terenie WrOF,

jednakże z punktu widzenia dalszego rozwoju oraz konieczności wzmocnienia powiązań funkcjonalnych i integracji przestrzennej obszaru, istotne jest pozyskiwanie funduszy oraz kontynuowanie działań w tym zakresie. Kolejnym aspektem jest konieczność rozwoju ciągów pieszo-rowerowych, które są nadal jednymi z najpopularniejszych rodzajów odcinków rowerowych stosowanym w Polsce. Ze względu na uwarunkowania techniczno-przestrzenne na ciągu pieszo-rowerowym prowadzi się segregację ruchu na całej szerokości. Rozwój tego rodzaju infrastruktury jest konieczny z uwagi na występowanie we WrOF wielu odcinków dróg o jednoczesnym wzmożonym ruchu pieszych i rowerzystów, a warunki przestrzenne uniemożliwiają wybudowanie wydzielonej drogi rowerowej (uwarunkowanie występuje przede wszystkim w miastach).

Mapa 43. Ponadlokalne trasy rowerowe w granicach WrOF

Źródło: opracowanie własne na podstawie PZMM dla Wrocławia oraz IRT

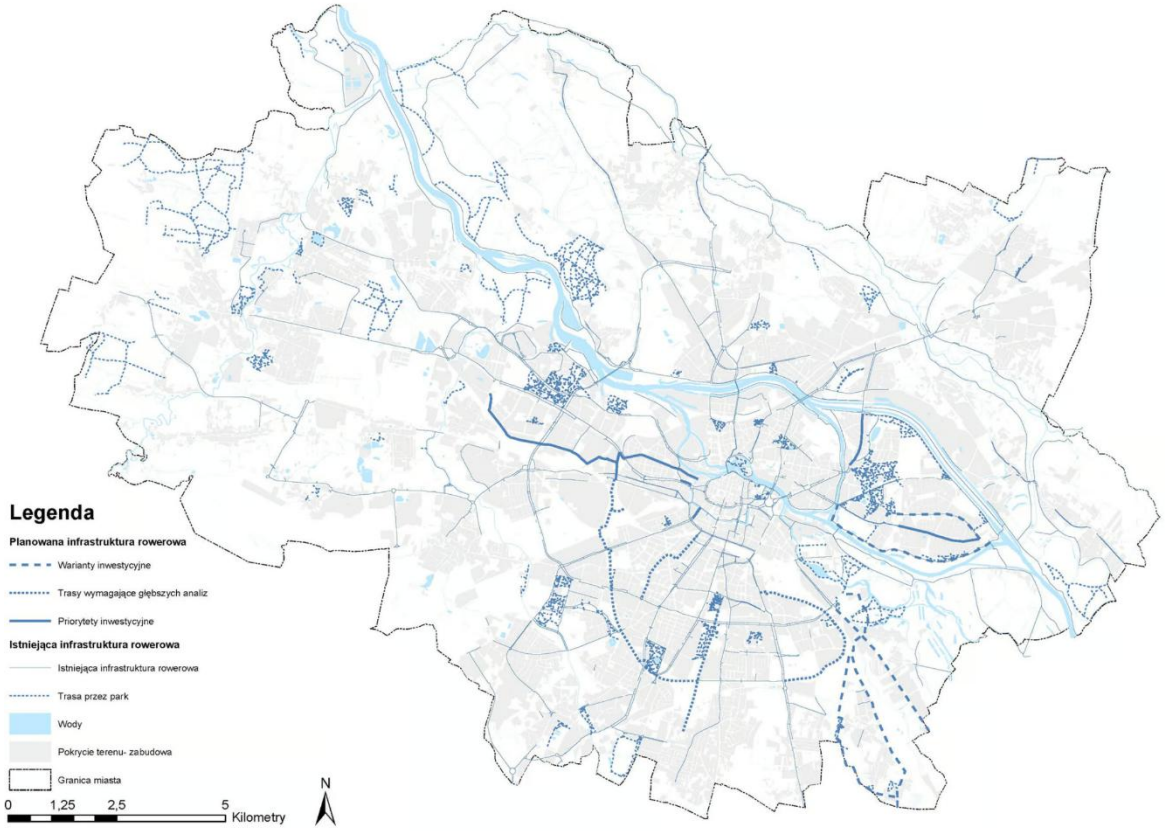
Istotną rolę w rozwoju transportu rowerowego, w tym również infrastruktury rowerowej, pełni „Plan działań rowerowych do 2030 roku". Jest to dokument, w którym zostały zebrane rekomendowane kierunki rozwoju infrastruktury rowerowej oraz działania edukacyjno-promocyjne. Plan powstał przede wszystkim z konieczności wyznaczenia priorytetów poszczególnych inwestycji oraz usystematyzowania innych działań na rzecz ruchu rowerowego. W dokumencie wskazano cele operacyjne, które pozwolą monitorować wdrożenie Planu działań rowerowych oraz realizację celu głównego polityki rowerowej Wrocławia, tj. osiągnięcie 15% udziału ruchu rowerowego w modal split. W dokumencie przedstawiono priorytety realizacyjne w zakresie tras głównych i alternatywnych, takie jak:

- Korytarz ul. Bystrzyckiej (od ul. Metalowców do ul. Dąbrówki) – wraz z połączeniem z ul. Strzegomską, ul. Legnicką i Trasą Autobusowo-Tramwajową na Nowy Dwór (inwestycja zrealizowana);
- Korytarz ulic Zachodnia-Sikorskiego-kładka przez Fosę Miejską;
- ul. Legnicka od Rybackiej do Placu Jana Pawła II (inwestycja zrealizowana);
- ul. Sądowa (inwestycja zrealizowana);
- ul. Kochanowskiego lub korytarz alternatywny;
- ul. Olszewskiego lub korytarz alternatywny w postaci ul. Dembowskiego lub trasy po południowej stronie ZOO przy Odrze;
- Promenada Krzycka – trasa wzdłuż towarowej obwodnicy kolejowej – Grabiszyńska - Racławicka-Waligórskiego-Ślężna-Spiska-Borowska-Bardzka-Gazowa (w realizacji);
- Korytarz Orawska-Spiska-centrum miasta Wrocław (w realizacji).

Plany rozwoju sieci pieszo-rowerowej na terenie Wrocławia zakładają utworzenie systemu tras dla pieszych i rowerzystów, które będą przebiegać terenami zielonymi i połączą wrocławskie osiedla i parki (tzw. Zielona Sieć Rowerowo-Piesza Wrocławia). W skład koncepcji wchodzi Zielona Rowerowo-Piesza Obwodnica Wrocławia, Promenada Krzycka, Promenada Oławska, trasa wzdłuż Ślęzy, trasa po nadodrzańskich wałach oraz trasa po wałach nad Widawą. Obecnie realizowane są fragmenty Promenady Krzyckiej, jak również trasa Orawska-Spiska-centrum miasta, która połączy Partynice, Ołtaszyn, Wojszyce, Gaj i Huby z centrum Wrocławia.

Prowadzone działania z zakresu rozwoju i modernizacji tras rowerowych przekładają się na perspektywę mieszkańców wobec tego środka transportu. W ramach badań jakościowych realizowanych na potrzeby Strategii WrOF uczestnicy wskazywali na zalety wynikające z rozbudowywanej sieci dróg rowerowych. Jednocześnie, zauważalne są dalsze potrzeby integracji gmin WrOF poprzez spójną sieć rowerową oferującą jakościowe i bezpieczne podróżowanie.

Mapa 44. Inwestycje w infrastrukturę liniową na terenie Wrocławia

Źródło: www.wroclaw.pl/komunikacja/plan-dzialan-rowerowych-do-2030 (dostęp: 21.04.2025)

Na terenie WrOF działa Wrocławski Rower Miejski, który został uruchomiony w 2013 roku. W ramach systemu w 2023 roku działało 230 stacji i udostępnionych było 2 300 rowerów zwykłych, 100 rowerów elektrycznych, 20 rowerów dziecięcych, 6 rowerów towarowych, 6 tandemów oraz 2 rowery typu handbike. W ramach zawartej umowy pomiędzy Spółką Nextbike, Stowarzyszeniem Aglomeracji Wrocławskiej oraz gminami Kąty Wrocławskie, Kobierzyce i Wisznia Mała, system rowerowy od 1 czerwca 2023 roku został rozszerzony o ww. gminy, w których pojawiło się 5 nowych stacji (Bielany Wrocławskie, ul. Kolejowa P&R; Wysoka, ul. Nastrojowa; Mokronos Górny, stacja PKP przy ul. Granitowej; Smolec, ul. Wiśniowa; Psary, ul. Główna). Z początkiem grudnia 2024 roku wygasła umowa między miastem a dotychczasowym operatorem. Po przeprowadzeniu procesu przetargowego wyłoniono operatora, którym ponownie jest firma Nextbike. Nowa umowa, obowiązująca do 2029 roku, przewiduje obsługę roweru miejskiego nie tylko we Wrocławiu, ale także na terenach podwrocławskich gmin: Czernica, Kobierzyce, Kąty Wrocławskie, Siechnice i Wisznia Mała. Łącznie w wymienionych gminach powstaną 22 stacje obsługujące 220 rowerów. Docelowo, do 2027 roku przewiduje się zwiększenie liczy stacji i rowerów na całym terenie obowiązywania umowy z operatorem.

Oprócz Wrocławskiego Roweru Miejskiego w granicach WrOF działa Oleśnicki Rower Miejski. Na terenie miasta zlokalizowanych jest 10 stacji, a mieszkańcy mogą korzystać z 58 rowerów.

Transport rowerowy pełni również ważną rolę w dojazdach mieszkańców, w szczególności miejscowości podmiejskich do stacji i przystanków kolejowych. Brak możliwości dotarcia komunikacją publiczną lub indywidualnym samochodem wymusza konieczność dojechania do najbliżej stacji lub przystanku kolejowego jednośladem. Część stacji i przystanków kolejowych posiada zadaszone parkingi rowerowe, które umożliwiają pozostawienie roweru w bezpiecznym miejscu, jak np. na stacji Smolec czy Kąty Wrocławskie, i kontynuowanie podróży pociągiem.

Zdjęcie 2. Parkingi B&R zlokalizowane przy stacjach kolejowych w Smolcu oraz w Siechnicach

Źródło: https://www.transport-publiczny.pl/wiadomosci/pkp-sa-otwieraja-dworce-w-katach-wroclawskich-i-smolcu-zdjecia-67421.html oraz Google Maps (dostęp: 21.04.2025)

Niestety nie wszystkie stacje i przystanki posiadają rozwiniętą infrastrukturę punktową dla rowerów, o czym świadczą m.in. pozostawione jednoślady przy barierkach, płotach czy ławka znajdujących się w obrębie stacji i przystanków kolejowych. Taka sytuacja jest zauważalna m.in. na stacji Oława, na której z racji na niewystarczającą infrastrukturę punktową w postaci zbyt małej liczby stojaków rowerowych, mieszkańcy pozostawiają swoje rowery przypięte przy płotach lub barierkach.

Zdjęcie 3. Nieprawidłowo pozostawione rowery na stacji Oława

Źródło: Google Maps (dostęp: 21.04.2025)

Nie należy zapominać o transporcie rowerowym jako ruchu turystycznym i rekreacyjnym. W granicach miasta przebiegają trasy rowerowe o charakterze typowo turystycznym, takie jak:

- EuroVelo 9 – na terenie Wrocławia trasa przebiega od Pawłowic, przez Psie Pole, Zacisze, pl. Grunwaldzki, pl. Dominikański, pl. Tadeusza Kościuszki, pl. Powstańców Śląskich, al. gen. Józefa Hallera do Muchoboru Wielkiego i dalej w stronę Smolca;
- Trasa rowerowa Twierdzy Wrocław – to pętla rowerowa wokół Wrocławia, licząca 54 km, wzdłuż której znajduje się 30 obiektów, wpisanych w przewodniku trasy rowerowej;
- Szlak Odry – trasa rowerowa położona wzdłuż Odry, która rozgałęzia się na wysokości Wyspy Opatowieckiej, natomiast z drugiej strony na skrzyżowaniu ulic Milenijnej i Legnickiej.

Poza Wrocławiem przebiegają również trasy rowerowe, tj.: Szlak im. Turonia oraz Korona Kocich Gór. Bogatą ofertę tras rowerowych posiada miasto Oleśnica. W granicach miasta, jak również w jego najbliższej okolicy przebiegają liczne trasy m.in. Trasa Rynek-Zamek Oleśnickich, Trasa przez Zalew Stradomia, Trasa Zamek Oleśnickich-Kościół w Boguszycach.

Turystyczny ruch rowerowy wspierany jest również poprzez możliwość przewożenia rowerów specjalnymi wagonami Kolei Dolnośląskich. Każdy z wagonów może pomieścić 36 rowerów. Załadunek i rozładunek rowerów możliwy jest na stacjach: Wrocław Główny, Wrocław Partynice, Sobótka,

Sobótka Zachodnia, Świdnica Miasto oraz Jaworzyna Śląska. Wagony uruchamiane są w sezonie letnim, jednakże na dzień obecny nie ma informacji, czy usługa będzie dostępna w nadchodzącym sezonie letnim.

Zdjęcie 4. Wagon rowerowy Kolei Dolnośląskich

Źródło: https://kolejedolnoslaskie.pl/wagony-rowerowe/ (dostęp: 21.04.2025)

Główną przeszkodą w budowie dróg dla rowerów w gminach WrOF jest brak funduszy. Wiele gmin sporządziło projekty dróg rowerowych na swoim terenie, ale brak środków finansowych uniemożliwia ich realizację[495].

3.16.2. Podsumowanie

- Wrocław posiada jedną z najgęstszych sieci rowerowych spośród największych miast Polski.
- Podróże rowerowe stanowią 4,7% wszystkich podróży realizowanych na terenie Wrocławia i 9 gmin sąsiednich.

[495]Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2021-2027 – część diagnostyczna, s. 47-48

- Sieć rowerowa jest sukcesywnie rozbudowywana, jednakże w dalszym ciągu istnieją braki w infrastrukturze rowerowej na terenie WrOF. Niezwykle ważne jest zapewnienie bezpiecznych dojazdów rowerowych do placówek oświatowych, bo dzięki temu możliwe jest kształtowanie właściwych zachowań mobilnościowych już od wczesnych lat szkolnych.
- Założenia infrastrukturalne zapisane w „Planie działań rowerowych do 2030 roku" są sukcesywnie realizowane.
- Potrzebna jest większa integracja pomiędzy transportem rowerowym a transportem kolejowym – konieczne jest tworzenie funkcjonalnych i bezpiecznych parkingów rowerowych typu B&R w pobliżu przystanków i stacji kolejowych, w celu zwiększenia wykorzystania zrównoważonych form przemieszczania się. Integracja kolejowo-rowerowa powinna oznaczać także stworzenie wygodnej i bezpiecznej sieci rowerowej umożliwiającej dotarcie z terenów zabudowanych do miejsc przystankowych.
- Wrocław i okoliczne gminy posiadają duży potencjał dalszego rozwoju turystyki rowerowej i tworzenia nowych tras rowerowych.

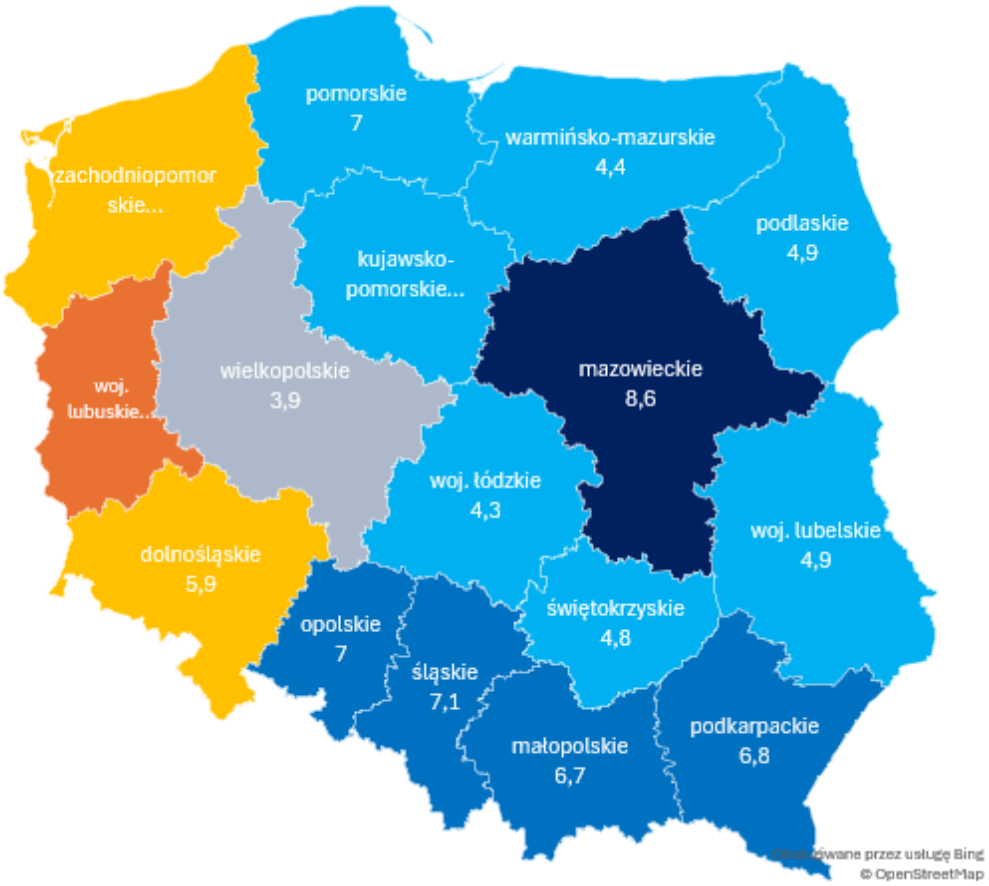
3.17. Telekomunikacja

3.17.1. Telefonia stacjonarna

Według danych zawartych w „Raporcie o stanie rynku telekomunikacyjnego w 2023 roku" penetracja usługami telefonii stacjonarnej, liczona liczbą łączy w odniesieniu do liczby gospodarstw domowych, w 2023 roku wyniosła w Polsce 6,7% i była niższa w stosunku do roku 2022 o 0,1 p. proc. Największą wartość odnotowano w województwie mazowieckim (8,6%), zaś najniższą w wielkopolskim (3,9%). Na tle innych regionów, województwo dolnośląskie uplasowało się na stosunkowo wysokim 6. miejscu i odnotowało wartość na poziomie 5,9% (a więc o 2,7 p. proc. mniej od lidera zestawienia).[496]

[496] Urząd Komunikacji Elektronicznej, *Raport o stanie rynku teleinformatycznego w 2023 roku*, Warszawa, 2024, s. 36

Mapa 45. Penetracja (w %) łączami telefonii stacjonarnej z podziałem na województwa

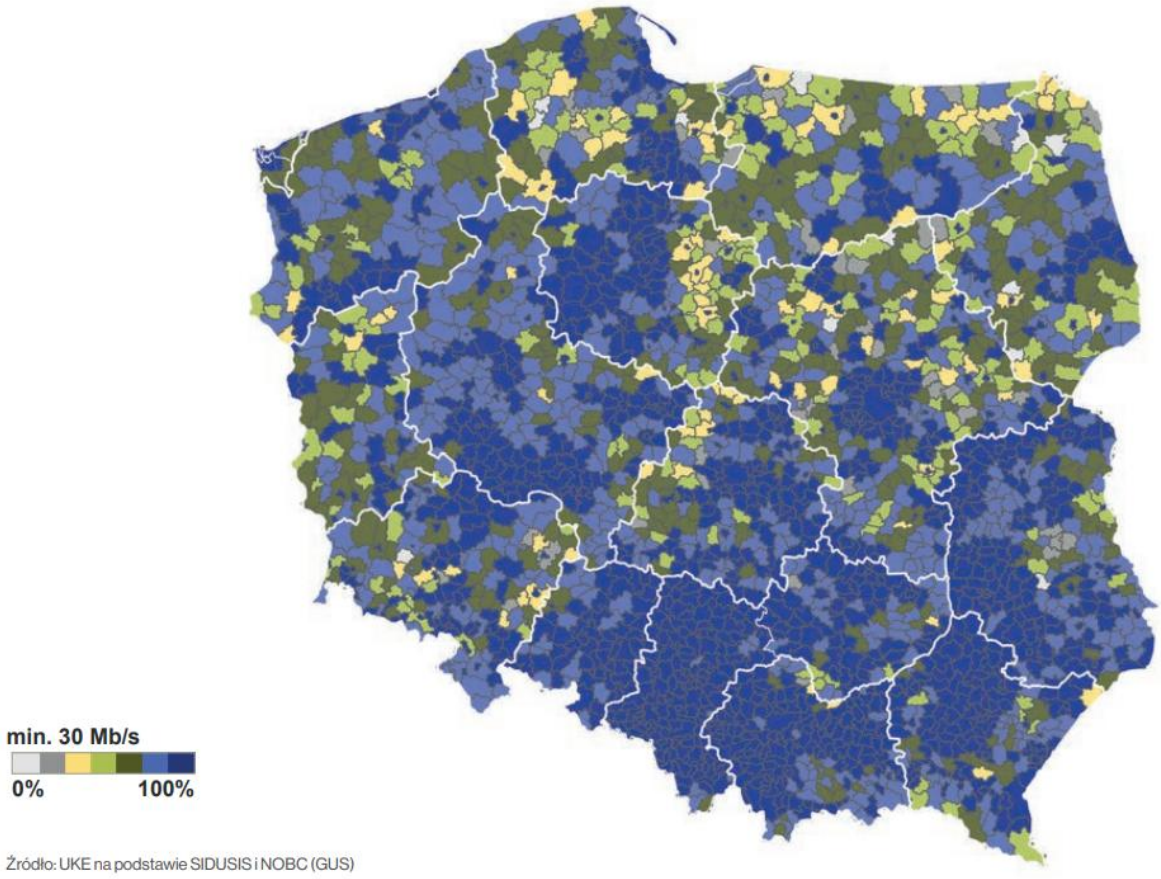
Źródło: Urząd Komunikacji Elektronicznej „Raport o stanie rynku teleinformatycznego w 2023 roku”

3.17.2. Internet stacjonarny

Na poniższych mapach zaprezentowano penetrację gospodarstw domowych zasięgami internetu stacjonarnego o różnej przepustowości. Należy zauważyć istnienie tzw. białych plam, czyli obszarów, które mogą doświadczać problemów w dostępie do sieci.

Według danych ww. raportu odsetek gospodarstw domowych będących w zasięgu internetu stacjonarnego o przepustowości co najmniej 30 Mb/s wyniósł w województwie dolnośląskim 88%. Największą wartość (powyżej 90%) odnotowano w dwóch województwach: śląskim i małopolskim. Dla porównania najniższy odsetek obserwowano w województwie warmińsko-mazurskich – 83%.

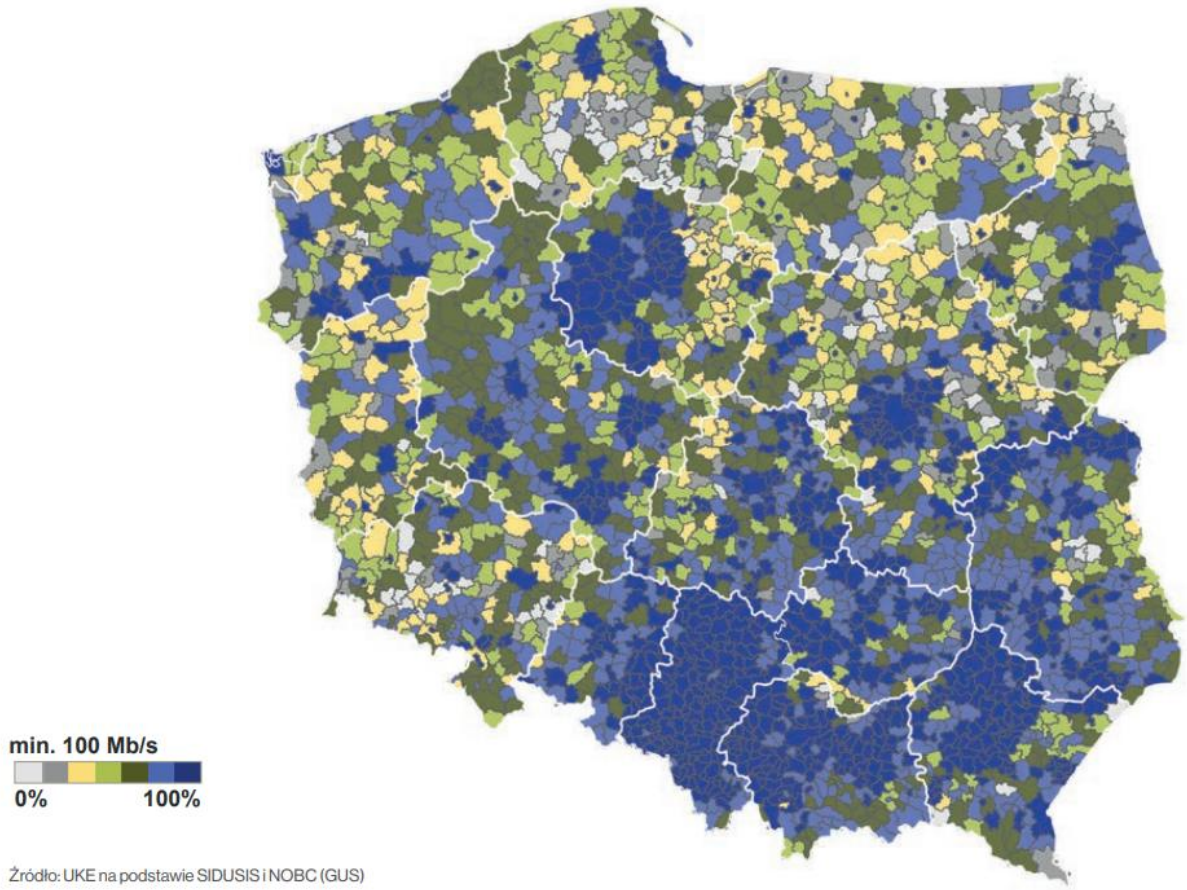
Mapa 46. Penetracja gospodarstw domowych zasięgami Internetu stacjonarnego o przepustowości co najmniej 30 Mb/s

Źródło: Urząd Komunikacji Elektronicznej „Raport o stanie rynku teleinformatycznego w 2023 roku”

Odsetek gospodarstw domowych będących w zasięgu internetu stacjonarnego o przepustowości 100 Mb/s wyniósł w województwie dolnośląskim 78%. Największą wartość (powyżej 90%) odnotowano w dwóch województwach: śląskim i małopolskim; zaś najniższą w województwie lubuskim (72%).

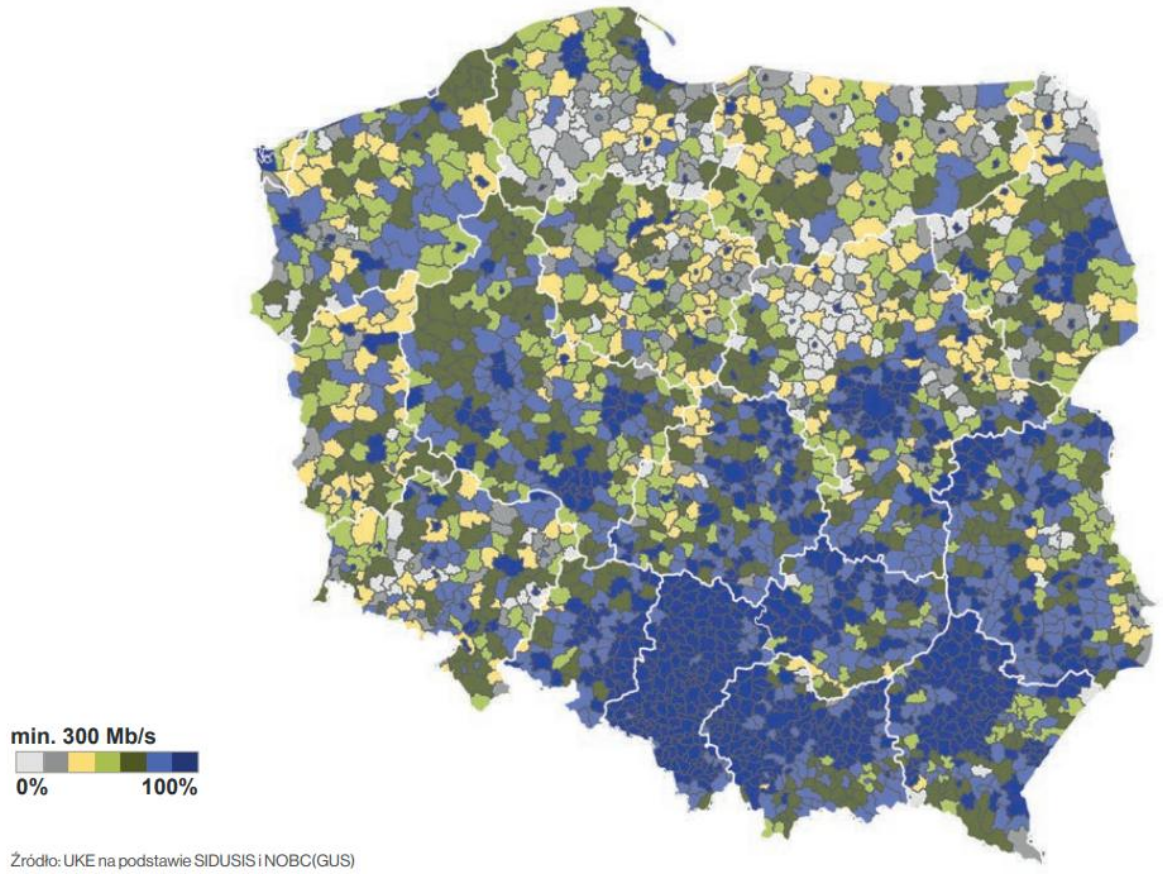
Mapa 47. Penetracja gospodarstw domowych zasięgami Internetu stacjonarnego o przepustowości co najmniej 100 Mb/s

Źródło: Urząd Komunikacji Elektronicznej „Raport o stanie rynku teleinformatycznego w 2023 roku”

Odsetek gospodarstw domowych będących w zasięgu internetu stacjonarnego o przepustowości co najmniej 300 Mb/s wyniósł w województwie dolnośląskim 76%. Największą wartość (95%) odnotowano w województwie śląskim; najniższą w województwie lubuskim – 71%.

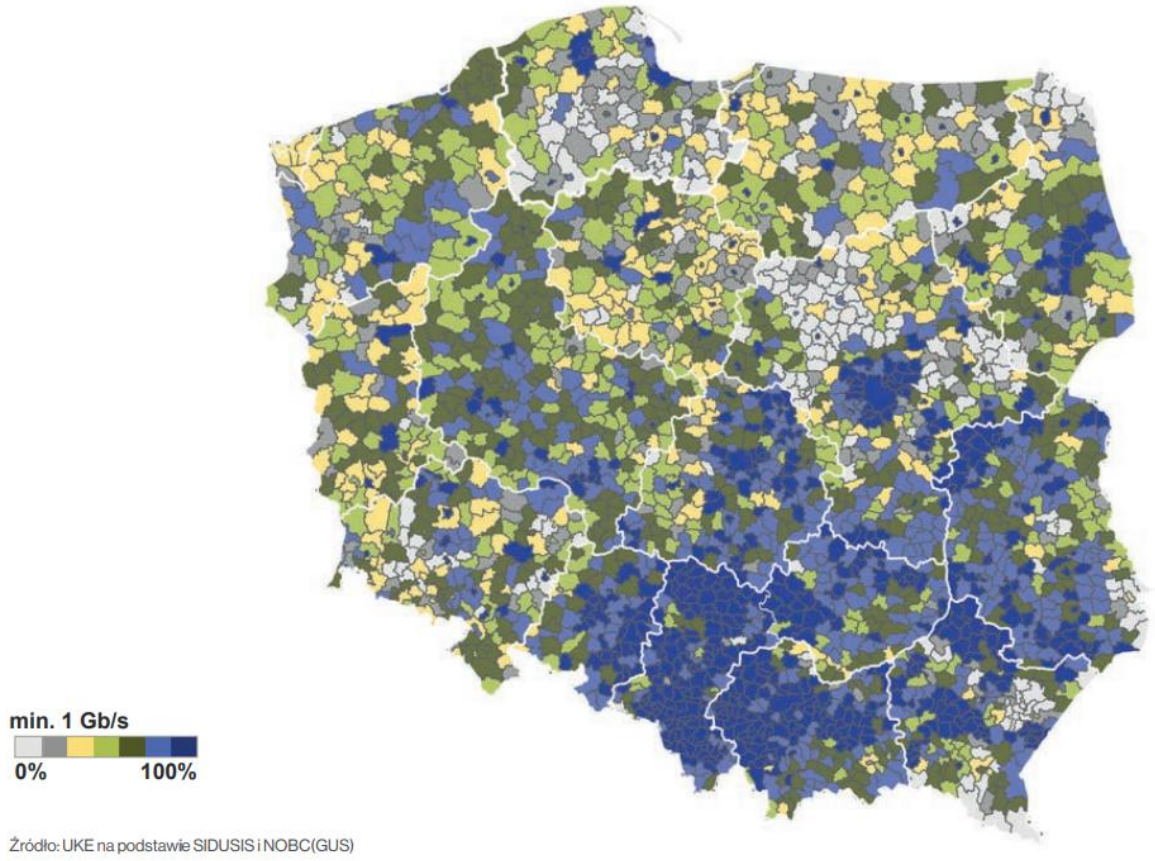
Mapa 48. Penetracja gospodarstw domowych zasięgami Internetu stacjonarnego o przepustowości co najmniej 300 Mb/s

Źródło: Urząd Komunikacji Elektronicznej „Raport o stanie rynku teleinformatycznego w 2023 roku”

Odsetek gospodarstw domowych będących w zasięgu internetu stacjonarnego o przepustowości 1 Gb/s wyniósł w województwie dolnośląskim 73%. Największą wartość (90%) odnotowano w województwie śląskim, a najniższą w województwie lubuskim (63%).

Mapa 49. Penetracja gospodarstw domowych zasięgami Internetu stacjonarnego o przepustowości co najmniej 1 Gb/s

Źródło: Urząd Komunikacji Elektronicznej „Raport o stanie rynku teleinformatycznego w 2023 roku"

Dane pochodzące z raportu „Polska w zasięgu stacjonarnego dostępu do internetu IV kwartał 2024 roku" prezentują szczegółowy zakres dostępności internetu w obszarze WrOF. Pierwszy raport przedstawiający dostępność internetu w Polsce udostępniono w 2024 roku. Poziom dostępnych danych umożliwia zaprezentowanie najaktualniejszych danych za IV 2024 roku w celu analizy dostępności sieci w obszarze WrOF.[497]

Charakterystykę rynku telekomunikacyjnego w obszarze WrOF prezentuje poniższa tabela zawierająca dane dotyczące liczby podmiotów wraz z podziałem na świadczony rodzaj usług (hurtowe – świadczone między operatorami telekomunikacyjnymi; detaliczne – świadczone dla klientów indywidualnych). Wśród gmin z najwyższym zróżnicowaniem podmiotów telekomunikacyjnych były gminy: Wrocław (106), Kobierzyce (54), Długołęka (38) oraz Siechnice (33). W pozostałych gminach WrOF ilość obecnych podmiotów była odnotowywana poniżej 30 firm (33). W pozostałych gminach WrOF ilość obecnych podmiotów była odnotowywana poniżej 30 firm.

[497] internet.gov.pl – to system, który udostępniono 01.01.2023 r., strona zawiera System Informacyjny o Dostępie do Usług Stacjonarnego Internetu Szerokopasmowego (SIDUSIS) przeznaczonej głównie na potrzeby samorządowców. Dane, które prezentują zasięg usług szerokopasmowych raportowane są od II kwartału 2024

W każdym obszarze gmin WrOF w IV kwartale 2024 roku dominowały usługi detaliczne. Stanowiły większość zawieranych umów rynku – 405 z 606 (66,8%). Były to usługi świadczone bezpośrednio klientom końcowym. Zatem usługi hurtowe stanowiły jedną trzecią ogółu usług, co jest ogólnym stanem rynkowym bez względu na wymiar terytorialny.

Tabela 229. Liczba podmiotów telekomunikacyjnych świadczących usługi stacjonarnego dostępu sieci w gminach WrOF w IV kwartale 2024 r.

jednostka terytorialna	Ilość podmiotów	% z N dla WrOF (suma)	Rodzaj usług			
			detaliczne	hurtowe	detaliczno-hurtowe	ogółem
Czernica	28	5,2%	20	6	5	31
Długołęka	38	7,1%	28	6	8	42
Dobroszyce	17	3,2%	13	3	3	19
Jelcz-Laskowice	25	4,7%	19	3	5	27
Kąty Wrocławskie	27	5,0%	19	6	4	29
Kobierzyce	54	10,1%	39	11	10	60
Miękinia	21	3,9%	18	3	4	25
Oborniki Śląskie	23	4,3%	17	3	5	25
Oleśnica (miasto)	24	4,5%	17	6	4	27
Oleśnica (gmina)	17	3,2%	13	1	5	19
Oława (miasto)	21	3,9%	14	3	6	23
Oława (gmina)	14	2,6%	10	3	3	16
Siechnice	33	6,2%	25	4	7	36
Sobótka	15	2,8%	11	4	2	17
Trzebnica	22	4,1%	18	4	2	24
Wisznia Mała	18	3,4%	15	2	3	20
Wrocław	106	19,8%	87	18	25	130
Zawonia	9	1,7%	6	1	3	10
Żórawina	24	4,5%	16	6	4	26
WrOF (suma)	536	100,0%	405	93	108	606

Źródło: Opracowanie własne na podstawie raportu „Polska w zasięgu stacjonarnego dostępu do Internetu IV kwartał 2024”

Według danych z ww. raportu obszar WrOF cechował się wysoką dostępnością różnorodnych technologii transferu i wysokości zasięgów o zróżnicowanej przepustowości [MB/s]. Według wskaźnika przeciętnej przepustowości na 1 punkt zasięgowych w gminach WrOF, najwyższy poziom powyżej 1000 MB/s posiadał Wrocław - 1280,8 MB/s, oraz Wisznia Mała - 1093,4 MB/s. Poziom przeciętnej przepustowości powyżej 600 MB/s do 1000 MB/s obecny był w gminach: Czernica, Długołęka, Dobroszyce, Jelcz-Laskowice, Kąty Wrocławskie, Kobierzyce, Oborniki Śląskie, Oleśnica,

Siechnice, Trzebnica oraz Żórawina, a także wmieście Oława. Wskaźnik poniżej 600 MB/s, a powyżej 100 MB/s, dotyczył gmin: Miękinia, Oława, Sobótka oraz miasta Oleśnica. Gmina Zawonia odnotowała najniższy wskaźnik przeciętnej przepustowości na 1 punkt zasięgowy - 57,7 MB/s.

Tabela 230. Dostępność sieci według rodzaju przepustowości [MB/s] w gminach WrOF w IV kwartale 2024 r.

jednostka terytorialna		Przepustowość [MB/s]																													Przeciętna przepusto-wość na 1 punkt zasięgowy
		2	10	20	30	40	50	60	70	80	90	100	200	300	400	500	600	700	800	900	1000	2000	3000	4000	5000	6000	7000	8000	9000	10000	
Czernica	zasięgi	1	1	1	1799	424	434	320	221	60	0	22	1	79	0	0	1495	11627	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	81	603,9
	pkt. adresowe	0	0	1	485	179	139	140	97	34	0	2	0	59	0	0	0	6082	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	81	
Długołęka	zasięgi	2	14	11	2818	7429	2117	635	295	76	0	2937	0	67	0	2	3	0	0	3933	25806	82	0	0	0	0	0	0	0	549	766,8
	pkt. adresowe	0	1	2	190	1933	938	152	78	30	0	1517	0	51	0	0	0	0	0	0	7075	82	0	0	0	0	0	0	0	538	
Dobroszyce	zasięgi	0	0	2	527	139	132	98	86	5	0	11	1	0	0	0	60	0	0	274	2467	0	0	0	0	0	0	0	0	0	734,1
	pkt. adresowe	0	0	0	87	3	7	5	15	15	0	5	1	0	0	0	60	0	0	0	643	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Jelcz-Laskowice	zasięgi	809	264	6	2392	523	2141	193	60	22	0	480	0	171	0	0	166	0	1	1475	10652	0	0	0	0	0	0	0	0	19	649,9
	pkt. adresowe	16	3	3	516	34	899	21	11	12	0	162	0	7	0	0	72	0	0	0	2988	0	0	0	0	0	0	0	0	19	
Kąty Wrocławskie	zasięgi	3	5	1	2314	813	1533	416	326	75	0	185	4	3	0	2	91	0	0	1140	13171	0	0	0	0	0	0	0	0	336	875,0
	pkt. adresowe	2	0	0	224	110	492	90	71	36	0	847	0	0	0	1	0	0	0	0	4753	0	0	0	0	0	0	0	0	321	
Kobierzyce	zasięgi	22	31	21	1917	654	4175	441	210	46	9	1218	7	17	0	1	1881	1	0	935	114246	1	2	0	0	0	0	0	0	83	933,3
	pkt. adresowe	0	2	0	122	65	560	41	25	7	0	475	1	1	0	1	11	0	0	0	5444	1	2	0	0	0	0	0	0	73	
Miękinia	zasięgi	3	19	10	1382	287	811	877	145	99	0	572	2	8	0	33	0	0	0	659	4812	0	0	0	0	0	0	0	0	2	582,9
	pkt. adresowe	1	5	2	541	36	499	491	43	69	0	403	2	7	0	25	0	0	0	43	2799	0	0	0	0	0	0	0	0	2	
Oborniki Śląskie	zasięgi	0	0	2	2706	880	2739	536	369	182	0	196	0	88	0	0	0	126	0	1640	10848	2319	0	0	0	0	0	0	0	4	771,5
	pkt. adresowe	0	0	1	273	88	602	116	101	123	0	132	0	53	0	0	0	34	0	0	1856	2309	0	0	0	0	0	0	0	4	
Oleśnica (miasto)	zasięgi	1822	681	361	2261	722	642	32	40	28	69	288	304	14	419	1	1776	0	768	78	4112	0	0	1	0	0	0	0	0	3	438,1
	pkt. adresowe	232	140	59	587	224	300	13	7	10	25	126	77	3	123	1	107	0	70	0	2025	0	0	1	0	0	0	0	0	3	
Oleśnica (gmina)	zasięgi	3	10	24	252	31	51	27	42	4	0	12	0	1	0	0	250	0	0	757	3382	0	0	0	0	0	0	0	0	0	873,2
	pkt. adresowe	2	7	14	197	16	24	13	22	3	0	3	0	1	0	0	249	0	0	0	1022	0	0	0	0	0	0	0	0	0	

jednostka terytorialna		Przepustowość [MB/s]																													Przeciętna przepusto-wość na 1 punkt zasięgowy
		2	10	20	30	40	50	60	70	80	90	100	200	300	400	500	600	700	800	900	1000	2000	3000	4000	5000	6000	7000	8000	9000	10000	
Oława (miasto)	zasięgi	2043	410	66	1534	135	942	162	107	19	0	37	9	0	13	0	0	0	6	3232	16300	0	0	0	0	0	0	0	0	18	780,2
	pkt. adresowe	75	7	9	281	22	156	43	17	1	0	3	1	0	2	0	0	0	0	0	3867	0	0	0	0	0	0	0	0	18	
Oława (gmina)	zasięgi	65	2	15	1437	515	751	441	250	55	0	23	0	0	0	0	0	0	0	7	45	0	0	0	0	0	0	0	0	17	103,1
	pkt. adresowe	63	2	8	710	263	538	228	135	47	0	6	0	0	0	0	0	0	0	0	19	0	0	0	0	0	0	0	0	17	
Siechnice	zasięgi	21	10	5	1690	545	645	415	195	77	0	151	2	68	0	0	137	0	0	1916	15187	0	0	0	0	0	1	0	0	96	857,5
	pkt. adresowe	2	2	4	391	120	143	80	51	34	0	129	1	44	0	0	26	0	0	0	4439	0	0	0	0	0	1	0	0	96	
Sobótka	zasięgi	0	0	0	898	137	1107	122	60	23	0	884	0	0	0	0	2279	0	0	27	3918	0	0	0	0	0	0	0	0	0	581,6
	pkt. adresowe	0	0	0	30	3	253	8	2	0	0	630	0	0	0	0	35	0	0	0	2263	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Trzebnica	zasięgi	1325	309	0	1612	190	239	1315	98	36	0	113	2	2	0	0	1	9	0	2762	15139	1	0	1	152	0	0	0	0	4	798,5
	pkt. adresowe	114	4	0	180	29	114	510	32	6	0	16	0	1	0	0	0	0	0	0	2556	0	0	1	134	0	0	0	0	3	
Wisznia Mała	zasięgi	1	0	0	868	290	1310	144	123	11	0	11	0	13	0	0	0	0	0	1296	6948	0	0	0	0	0	0	0	0	427	1093,4
	pkt. adresowe	1	0	0	236	106	866	58	42	6	0	6	0	13	0	0	0	0	0	0	1725	0	0	0	0	0	0	0	0	427	
Wrocław	zasięgi	16688	6023	3098	29748	9989	27386	5660	3121	710	1353	4705	746	406	24	206	8876	12	2	40133	229173	37	2	12	2822	16	0	12458	14129	2131	1280,8
	pkt. adresowe	705	204	102	3506	1013	4513	689	327	111	112	330	73	37	1	18	53	0	1	112	33808	10	2	4	1092	5	0	9955	12130	1956	
Zawonia	zasięgi	1	0	2	377	175	313	104	84	34	0	4	0	0	0	0	0	0	0	3	12	0	0	0	0	0	0	0	0	0	57,7
	pkt. adresowe	0	0	2	195	90	213	56	46	31	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Żórawina	zasięgi	0	0	0	475	169	700	58	58	17	0	666	0	0	0	0	2673	0	0	507	5885	0	0	0	0	0	0	0	0	63	772,5
	pkt. adresowe	0	0	0	158	52	92	18	3	9	0	381	0	0	0	0	28	0	0	0	2561	0	0	0	0	0	0	0	0	60	
WrOF (suma)	zasięgi	22809	7779	3625	57007	24047	48168	11996	5890	1579	1431	12515	1078	937	456	245	19688	11775	777	60774	482103	2440	4	14	2974	16	1	12458	14129	3833	1050,2
	pkt. adresowe	1213	377	207	8909	4386	11348	2772	1125	584	137	5173	156	277	126	46	641	6116	71	155	79846	2402	4	6	1226	5	1	9955	12130	3618	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie raportu „Polska w zasięgu stacjonarnego dostępu do Internetu IV kwartał 2024”

Obszar gmin WrOF w IV kwartale 2024 roku, cechował w większości przypadków duży udział punktów adresowych, które były w zasięgu stacjonarnego dostępu do usług szerokopasmowych (w 11 na 19 gmin WrOF udział wynosił co najmniej 70%). Wyjątek stanowiły gminy, w których udział punktów z dostępem w ogólnej liczbie punktów adresowych wynosił poniżej 50%, były to: Oława (38,8%), Dobroszyce (31,1%), Oleśnica (25,6%) oraz Zawonia (23,6%). Gminy te stanowiły jednocześnie szczególną kategorię jednostek WrOF, stanowiących obszary z najwyższym udziałem punktów adresowych bez zasięgu.

Pomimo przeważającej dostępności usług szerokopasmowych w gminach obserwowalne są również tzw. białe plamy NGA, które oznaczają dostępność internetu o przepustowości poniżej 30MB/s. W tej kategorii dostępności najwyższy udział (powyżej 70%) przypadał gminom: Dobroszyce, Oleśnica, Oława i Zawonia.

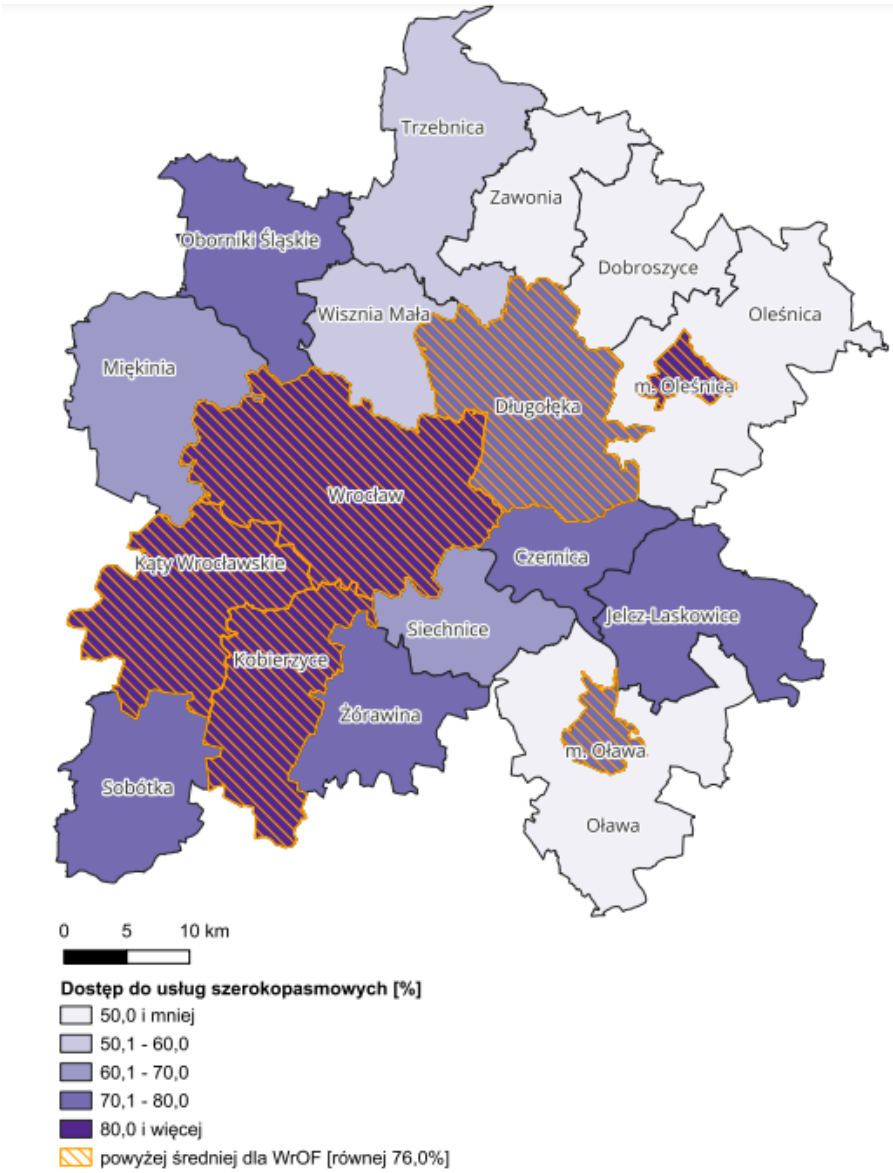
Tabela 231. Dostępność usług szerokopasmowych w podziale na gminy WrOF w IV kwartale 2024 r

jednostka terytorialna	Ogółem punkty adresowe	Punkty adresowe w zasięgu stacjonarnego dostępu do usług szerokopasmowych	Udział %	Punkty adresowe bez zasięgu - dostępu do usług szerokopasmowych *brak infrastruktury technicznej*	Udział %	Białe plamy NGA *dostęp do Internetu poniżej 30 Mb/s	Udział %	Punkty adresowe bez zasięgu przypadające na 1 punkt z zasięgiem	Punkty adresowe bez zasięgu przypadające na 1 punkt adresowy w gminie
Czernica	9769	7309	74,8	2460	25,2	3 535	36,2	0,3	0,3
Długołęka	15 921	12 588	79,1	3 333	20,9	6 657	41,8	0,3	0,2
Dobroszyce	2 659	828	31,1	1 831	68,9	1 950	73,3	2,2	0,7
Jelcz-Laskowice	6 309	4 763	75,5	1 546	24,5	3 061	48,5	0,3	0,2
Kąty Wrocławskie	8 593	6 947	80,8	1 646	19,2	2 671	31,1	0,2	0,2
Kobierzyce	7 859	6 831	86,9	1 028	13,1	1 850	23,5	0,2	0,1
Miękinia	7 926	4 968	62,7	2 958	37,3	4 645	58,6	0,6	0,4
Oborniki Śląskie	7 959	5 692	71,5	2 267	28,5	3 571	44,9	0,4	0,3
Oleśnica (miasto)	5107	4133	80,9	974	19,1	2571	50,3	0,2	0,2
Oleśnica (gmina)	6137	1573	25,6	4564	74,4	4 862	79,2	2,9	0,7
Oława (miasto)	8 519	6 496	76,3	2 023	23,7	1 448	17,0	0,3	0,2
Oława (gmina)	5 253	2 036	38,8	3 217	61,2	5 211	99,2	1,6	0,6
Siechnice	8 428	5 563	66,0	2 865	34,0	3 692	43,8	0,5	0,3
Sobótka	4 603	3 224	70,0	1 379	30,0	1 675	36,4	0,4	0,3
Trzebnica	6 486	3 700	57,0	2 786	43,0	3 775	58,2	0,8	0,4
Wisznia Mała	6 611	3 487	52,7	3 124	47,3	4 439	67,1	0,9	0,5
Wrocław	78 505	70 869	90,3	7 636	9,7	18 918	24,1	0,1	0,1
Zawonia	2 691	636	23,6	2 055	76,4	2 688	99,9	3,2	0,8
Żórawina	4 716	3 362	71,3	1 354	28,7	1 686	35,8	0,4	0,3
WrOF (suma)	204 051	155 005	76,0	49 046	24,0	78 905	38,7	0,3	0,2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie raportu „Polska w zasięgu stacjonarnego dostępu do Internetu IV kwartał 2024”

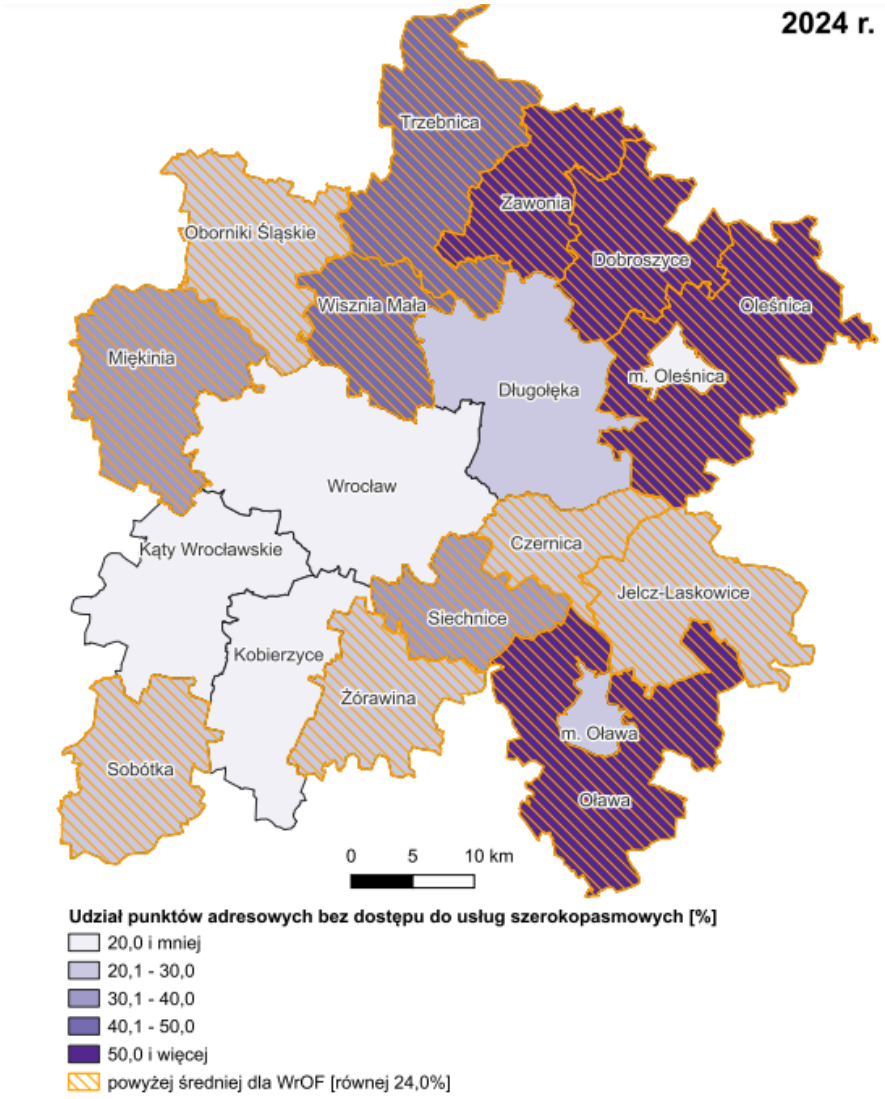
Poniższe mapy prezentują przestrzenny rozkład wskaźników dostępności. W przypadku dostępności do usług szerokopasmowych, dzieląc obszar na pół, to obserwowalny jest większy dostęp w zachodniej części WrOF, zaś część północno-wschodnią cechuje mniejszy dostęp do usług, co wynika z mniejszej siatki infrastruktury technicznej. Podobnie na mapie gmin WrOF układały się punkty białych plam NGA z dostępem do przepustowości poniżej 30 MB/s. Najkorzystniejszą sytuację w zakresie dostępności sieci w IV kwartale 2024 roku, posiadały gminy Wrocław, Kąty Wrocławskie, Kobierzyce oraz miasta Oława i Oleśnica.

Mapa 50. Wskaźnik dostępu do usług szerokopasmowych w IV kwartale 2024 r.

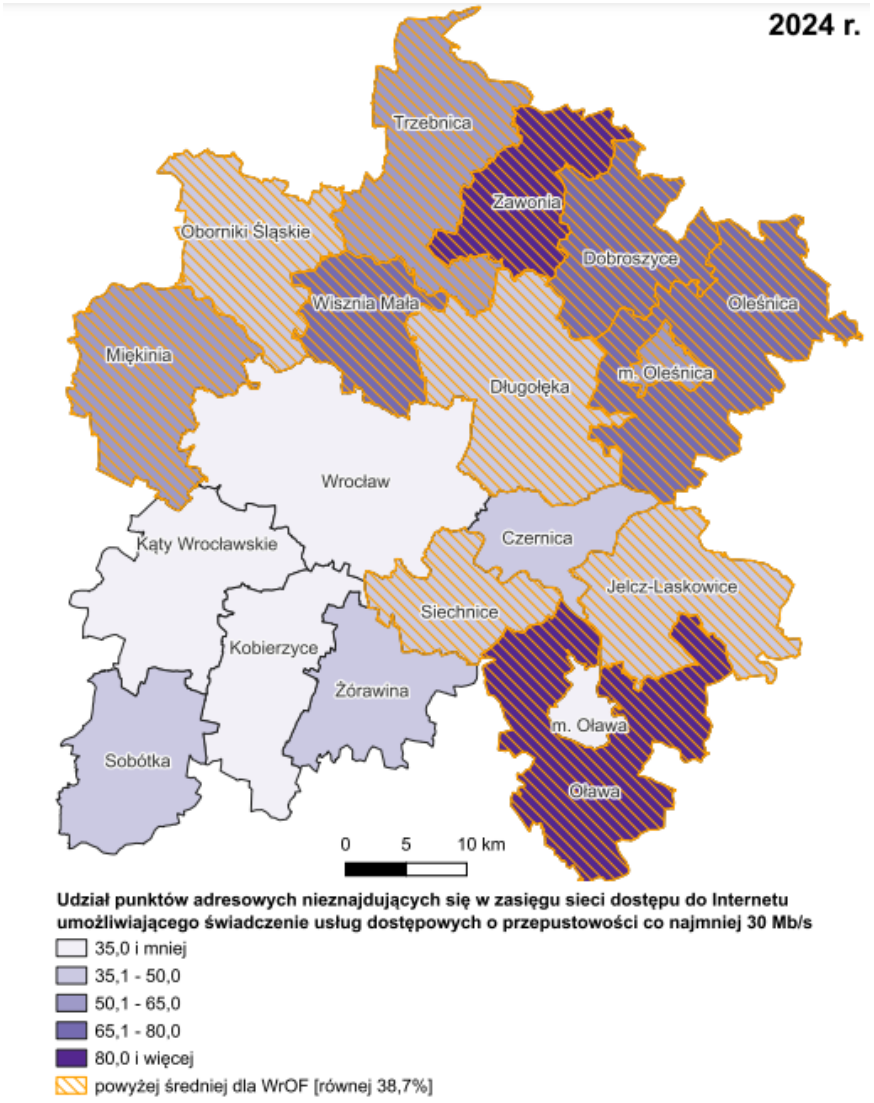
Źródło: Opracowanie własne na podstawie raportu „Polska w zasięgu stacjonarnego dostępu do Internetu IV kwartał 2024”

Mapa 51. Wskaźnik udziału punktów adresowych bez dostępu do usług szerokopasmowych w IV kwartale 2024 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie raportu „Polska w zasięgu stacjonarnego dostępu do Internetu IV kwartał 2024”

Mapa 52. Wskaźnik udziału punktów nieznajdujących się w zasięgu sieci dostępu do Internetu umożliwiającego świadczeni usług dostępowych o przepustowości co najmniej 30 MB/s w IV kwartale 2024 r.

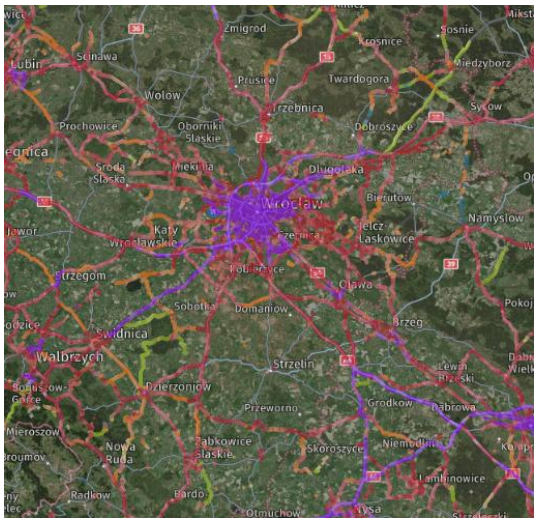

Źródło: Opracowanie własne na podstawie raportu „Polska w zasięgu stacjonarnego dostępu do Internetu IV kwartał 2024”

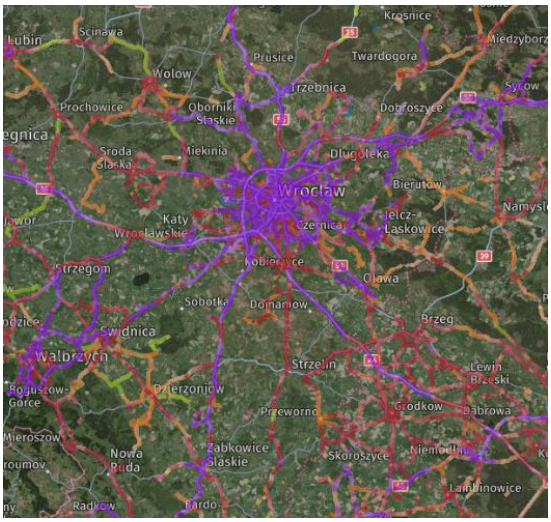
3.17.3. Sieci komórkowe

Według danych dotyczących zasięgu komórkowej sieci danych zaprezentowanej na poniższych mapach dla czterech operatorów (Orange, Play, T-mobile, Plus), uwidacznia się oddziaływanie wielkości gminy względem dostępności zasięgu. Im dalej od głównych miejscowości, tym gorszy dostęp i częstsze problemy związane z funkcjonowaniem sieci. Cały obszar WrOF cechuje dostępność zasięgu sieci. Największą siatkę dostępności poza Wrocławiem zapewniają operatorzy sieci Play i Plus. W dalszej kolejności operator sieci Orange, a najmniej korzystnie prezentuje się siatka operatora sieci T-Mobile.

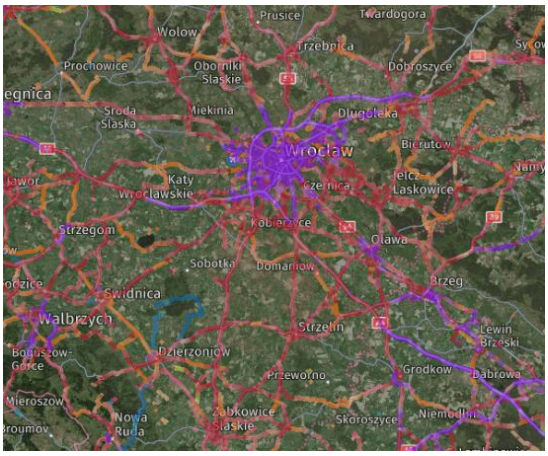
Rysunek 9. Mapy zasięgu sieci w obszarze WrOF

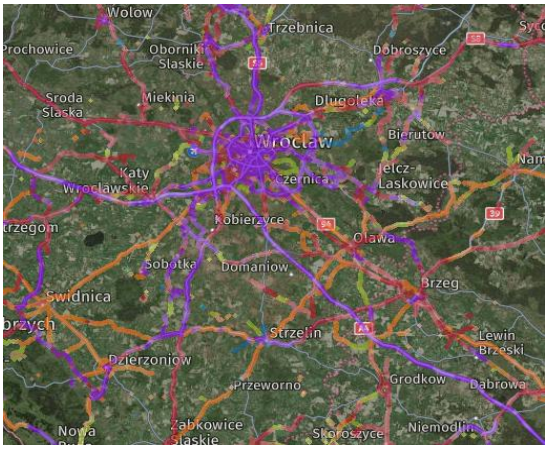
Orange

Play

T-Mobile

Plus

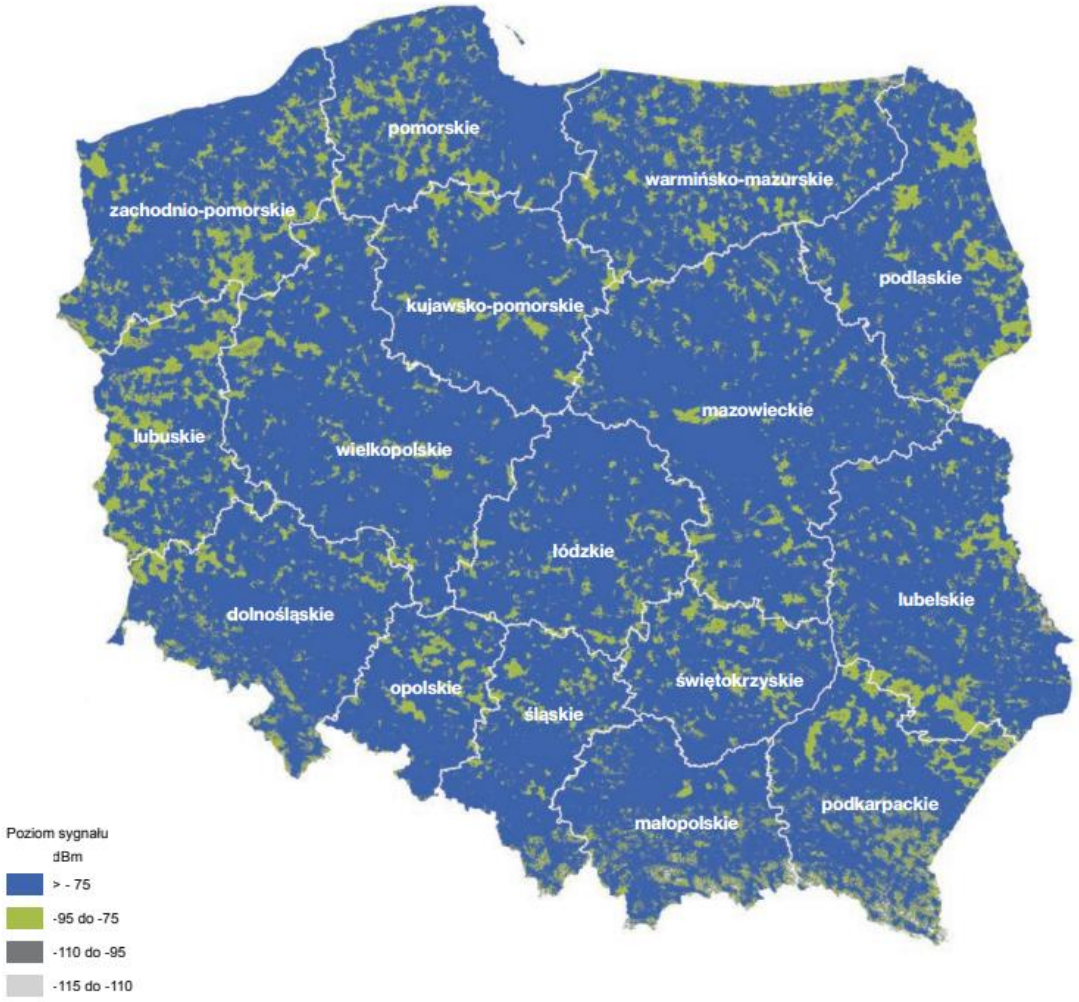
Źródło: www.nperf.com/pl (dostęp: 06.02.2025)

Ograniczone zasoby częstotliwości i postęp technologiczny, który wymaga wdrażania najnowszych technologii w telekomunikacji spowodował, że część operatorów postanowiła sukcesywnie wyłączać świadczenie usług w technologii 3G. Wyłączenie usług technologii 3G i przejście na technologie nowszej generacji nie oznacza zmniejszenia dostępności internetu mobilnego[498].

W 2023 roku zasięgi pasm radiowych zapewniających dostęp do Internetu mobilnego w technologii 4G/LTE znajdowało się na 98% terytorium Polski. Tak duże pokrycie dotyczy również województwa dolnośląskiego.

Mapa 53. Zasięg LTE (pasmo pokryciowe pasmo 800 MHz i 900 MHz)

[498] Urząd Komunikacji Elektronicznej, Raport o stanie rynku teleinformatycznego w 2023 roku

Źródło: Urząd Komunikacji Elektronicznej „Raport o stanie rynku teleinformatycznego w 2023 roku”

W technologii 4G/LTE wykorzystywane są pasma pojemnościowe (pasmo 1800 MHz, 2100 MHz i 2600 MHz), których właściwości propagacyjne służą do zwiększania pojemności sieci. Wykorzystywane są głównie w miejscach dużych skupisk ludności, gdzie zapotrzebowanie na pojemność sieci jest wyższa.

Mapa 54. Zasięg LTE (pasmo 1800 MHz, 2100 MHz i 2600 MHz)

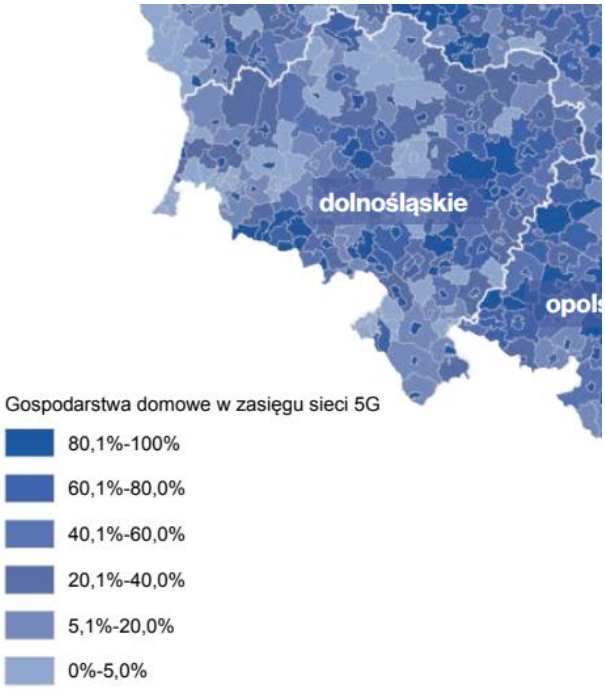

Źródło: Urząd Komunikacji Elektronicznej „Raport o stanie rynku teleinformatycznego w 2023 roku”

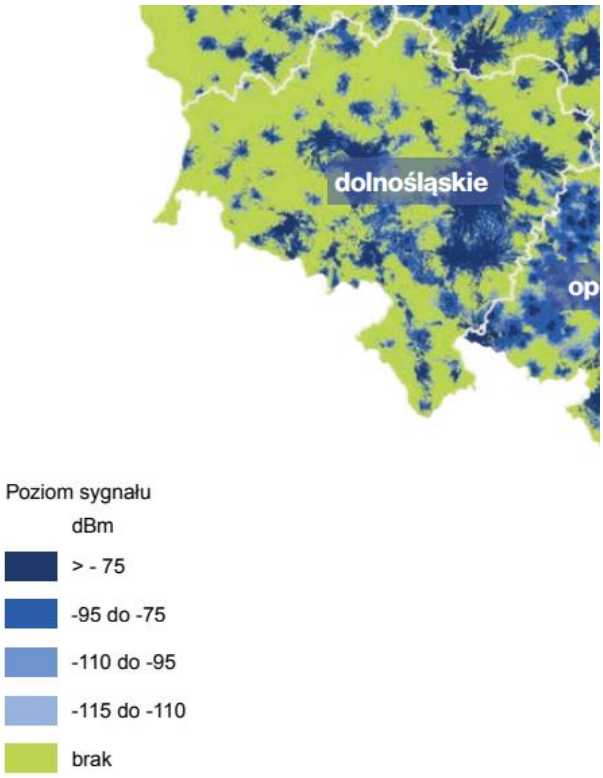
W 2023 roku zasięg sieci 5G NSA (ang. Non-Standalone) realizowany był z wykorzystaniem częstotliwości z pasm 2100 MHz i 2600 MHz. Dalszy rozwój technologii mobilnej piątej generacji będzie możliwy dzięki udostępnieniu operatorom częstotliwości z zakresu 3400-3800 MHz (co nastąpiło w grudniu 2023 roku) oraz pozostałych pasm pionierskich dla technologii 5G tj. pasma 700 MHz (zakres 703-733 MHz i 758-788 MHz) i 26 GHz (zakres 24,25-27,5 GHz), jak również wykorzystaniu technologii 5G w architekturze SA (ang. Standalone). Technologia 5G w architekturze NSA jest już powszechnie wdrożona w udostępnionych pasmach radiowych powyżej 2 GHz. Pokrywa zasięgiem 54% obszaru kraju i 82% gospodarstw domowych. Na koniec 2023 roku najwyższy odsetek gospodarstw domowych w zasięgu sieci 5G był w aglomeracjach miejskich o dużym zagęszczeniu ludności na 1 km^2. Najwyższy poziom dostępności sieci 5G został zadeklarowany przez operatorów na obszarze ośmiu największych aglomeracji miejskich, a także większych miast w Polsce.

Poza dostępem do tej technologii pozostawały mniejsze ośrodki i obszary wiejskie. W ponad połowie gmin w Polsce 80,1%-100% gospodarstw domowych znajdowało się w zasięgu sieci 5G. Najwięcej gmin, w których mniej niż 5% gospodarstw domowych znajdowało się w zasięgu sieci 5G zaobserwowano w województwach dolnośląskim, lubelskim i wielkopolskim.[499]

Mapa 55. Odsetek gospodarstw domowych pozostających w zasięgu sieci 5G niezależnie od wykorzystywanego pasma częstotliwości w poszczególnych gminach

Mapa 56. Stopień pokrycia zasięgiem sieci komórkowych w technologii 5G - wszyscy operatorzy

Źródło: Urząd Komunikacji Elektronicznej „Raport o stanie rynku teleinformatycznego w 2023 roku"

3.17.4. Podsumowanie

- Analizując zakres map prezentujących zasięg i dostępność podstawowych sieci telekomunikacyjnych, można stwierdzić, iż obecność w obszarze WrOF większych ośrodków takich jak Wrocław, Oleśnica, Oława oraz Trzebnica pozytywnie oddziałuje na zakres dostępności infrastruktury technicznej, która w ich pobliżu powstaje.

[499] Tamże

- Zasięg sieci komórkowych czterech operatorów cechuje rozległa siatka. Natomiast mogą pojawiać się częściowe wykluczenia w aspekcie możliwości korzystania z łączności. Najwyższe zasięgi sieci tj. 5G dominują w centralnych ośrodkach – we Wrocławiu.
- Dostępność internetu jest uzależniona od lokalizacji oraz dostępności infrastruktury technicznej. Przeciętna przepustowość w obszarze WrOF wyniosła 1050,2 MB/s. Spośród gmin, najwyższa przepustowość odnotowywana była we Wrocławiu oraz Wiszni Małej.
- Najniższy dostęp do usług obserwowalny jest częściej w północno-wschodniej części WrOF i gminach wiejskich. W najkorzystniejszej sytuacji znajdowały się największe ośrodki miejskiej tj. Wrocław, Oleśnica czy Oława.

4. Spis wykresów, tabel, map, rysunków, zdjęć

Wykres 1. Piramida wieku mieszkańców WrOF, 2023 r. 10
Wykres 2. Dynamika liczby ludności WrOF, lata 2013-2023 11
Wykres 3. Dynamika struktury wieku ludności WrOF, wg ekonomicznych grup wieku, lata 2013-2023 15
Wykres 4. Liczba obywateli Ukrainy, którym nadano PESEL na podstawie specustawy z 12.03.2022 r. 25
Wykres 5. Prognoza demograficzna WrOF – piramida wieku 27
Wykres 6. Prognoza demograficzna WrOF – liczebność wybranych grup wieku 28
Wykres 7. Ocena zadowolenia z życia w miejscu zamieszkania [N=1465] 29
Wykres 8. Ocena systemu edukacji w okolicy zamieszkania badanego [N=1 465] 33
Wykres 9. Odsetek dzieci w wieku do lat 3 objętych opieką w żłobkach i klubach dziecięcych na terenie WrOF w latach 2018 i 2023 [%] 36
Wykres 10. Średnie wyniki egzaminu ósmoklasisty z lat 2021-2024, gminy WrOF 48
Wykres 11. Średnie wyniki egzaminu ósmoklasisty z lat 2021-2024; WrOF, woj. dolnośląskie i Polska 49
Wykres 12. Prognoza liczby ludności WrOF w wieku szkolnym ponadpodstawowym (15-19 lat) 51
Wykres 13. Zdawalność egzaminu maturalnego w gminach WrOF, w woj. dolnośląskim i w Polsce, 2024 r. 62
Wykres 14 Liczba studentów i absolwentów wrocławskich uczelni wyższych, lata 2020-2023 72
Wykres 15. Ocena oferty kulturalnej w okolicy zamieszkania badanego [N=1465] 86
Wykres 16. Ocena oferty sportowo-rekreacyjnej w okolicy zamieszkania badanego [N=1465] 95
Wykres 17. Odsetek osób objętych pomocą społeczną 111
Wykres 18. Liczba mieszkań komunalnych na 1000 mieszkańców, 2022 r. 126
Wykres 19. Średni dochód uprawniający do uzyskania prawa najmu lokalu mieszkalnego z mieszkaniowych zasobów gmin na terenie WrOF w 2023 r., gospodarstwa jednoosobowe i wieloosobowe (zł) 131
Wykres 20. Średni dochód uprawniający do uzyskania prawa najmu lokalu socjalnego z mieszkaniowych zasobów gmin na terenie WrOF w 2023 r., gospodarstwa jednoosobowe i wieloosobowe, (zł) 132
Wykres 21. Pracujący w gospodarce narodowej w przeliczeniu na 1000 mieszkańców gminy WrOF w 2023 r. 209
Wykres 22. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym na obszarze WrOF, województwa dolnośląskiego oraz kraju w latach 2018-2023 216
Wykres 23. Liczba obiektów noclegowych na obszarze WrOF w latach 2018-2023 234

Wykres 24. Liczba miejsc w obiektach noclegowych na obszarze WrOF w latach 2018-2023 234
Wykres 25. Liczba miejsc w obiektach noclegowych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców na obszarze WrOF w 2023 r.* 235
Wykres 26. Liczba turystów zagranicznych i udzielonych im noclegów na obszarze WrOF w latach 2018-2023 236
Wykres 27. Placówki gastronomiczne w turystycznych obiektach noclegowych na obszarze WrOF w latach 2018-2023 238
Wykres 28. Obiekty na obszarze WrOF posiadające zaplecze sportowo-rekreacyjne w 2021 r. 239
Wykres 29. Obiekty na obszarze WrOF wyposażone w udogodnienia dla osób niepełnosprawnych ruchowo w 2021 r. 239
Wykres 30. Wynik budżetu gmin i miast WrOF w 2018 i 2023 r. (zł) 257
Wykres 31. Wydatki miast i gmin WrOF na obsługę długu (obsługa długu publicznego bez wypłat z tytułu gwarancji i poręczeń) w latach 2018-2023 (zł) 259
Wykres 32. Wydatki majątkowe inwestycyjne miast i gmin WrOF w latach 2018-2023 (w tys. zł) 263
Wykres 33. Struktura funkcjonalna obszaru WrOF na podstawie SUiKZP gmin 291
Wykres 34. Długość czynnej sieci gazowej na terenie WrOF w latach 2018-2023 (w km) 339
Wykres 35. Liczba gospodarstw domowych ogrzewających mieszkania gazem w latach 2018-2023. 340
Wykres 36. Liczba odbiorców i zużycie energii elektrycznej w miastach WrOF w latach 2018-2023 . 344
Wykres 37. Udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej ogółem w latach 2018-2023 351
Wykres 38. Liczba awarii sieci kanalizacyjnej na 10 km sieci kanalizacyjnej w gminach WrOF, średnia za lata 2020-2023 380
Wykres 39. Udział poszczególnych rodzajów odpadów zebranych selektywnie w ciągu roku we WrOF w latach 2017 oraz 2023 404
Wykres 40. Dane dotyczące portu lotniczego we Wrocławiu 488
Wykres 41. Liczba zarejestrowanych samochodów osobowych w powiatach WrOF, lata 2018 i 2023 491

Tabela 1. Ludność, powierzchnia i gęstość zaludnienia WrOF, lata 2013 i 2023 12
Tabela 2. Liczba ludności WrOF według ekonomicznych grup wieku, lata 2013 i 2023 15
Tabela 3. Struktura ludności WrOF w podziale na ekonomiczne grupy wieku, lata 2013 i 2023 17
Tabela 4. Zgony mieszkańców WrOF na 1000 ludności w latach 2013-2023 18
Tabela 5. Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców WrOF w latach 2013-2023 20
Tabela 6. Saldo migracji ogółem na 1000 mieszkańców na obszarze WrOF w latach 2016-2023 20

Tabela 7. Saldo migracji wewnętrznej na 1000 mieszkańców na obszarze WrOF w latach 2016-2023 21
Tabela 8. Liczba osób, które w latach 2019-2023 zameldowały się z Wrocławia do gmin WrOF..... 23
Tabela 9. Liczba mieszkańców w wieku poniżej 3 lat w gminach WrOF, lata 2018 i 2023..... 33
Tabela 10. Żłobki i kluby dziecięce na terenie WrOF, lata 2018 i 2023..... 34
Tabela 11. Dzieci uczęszczające do żłobków i klubów dziecięcych na terenie WrOF, lata 2018 i 2023 . 35
Tabela 12. Liczba mieszkańców w wieku od 3 do 6 lat w gminach WrOF, lata 2018 i 2023 37
Tabela 13. Placówki wychowania przedszkolnego ogółem i liczba dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na terenie WrOF, lata 2018 i 2023 38
Tabela 14. Oddziały w placówkach wychowania przedszkolnego ogółem i liczba dzieci przypadających na 1 oddział na terenie WrOF, lata 2018 i 2023 39
Tabela 15. Wychowanie przedszkolne na terenie WrOF w podziale na formy: przedszkola, oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych, lata 2018 i 2023..... 41
Tabela 16. Wychowanie przedszkolne na terenie WrOF w podziale na formy: zespoły wychowania przedszkolnego, punkty przedszkolne, lata 2018 i 2023 42
Tabela 17. Liczba mieszkańców w wieku od 7 do 14 lat w gminach WrOF, lata 2018 i 2023 43
Tabela 18. Szkoły podstawowe ogółem i liczba ich uczniów na terenie WrOF, lata 2018 i 2023 44
Tabela 19.Szkoły podstawowe specjalne liczba oddziałów i uczniów na terenie WrOF, lata 2018 i 2023 45
Tabela 20. Oddziały w szkołach podstawowych (bez specjalnych) i liczba uczniów przypadających na 1 oddział na terenie WrOF, lata 2018 i 2023 46
Tabela 21. Wyniki egzaminu ósmoklasisty uzyskane w 2024 r. przez uczniów szkół z terenu WrOF..... 47
Tabela 22. Liczba mieszkańców w wieku od 15 do 19 lat w gminach WrOF, lata 2018 i 2023 50
Tabela 23. Licea ogólnokształcące dla młodzieży i liczba ich uczniów na terenie WrOF, lata 2018 i 2023 51
Tabela 24. Oddziały w liceach ogólnokształcących i liczba uczniów przypadających na 1 oddział na terenie WrOF, lata 2018 i 2023..... 52
Tabela 25. Technika dla młodzieży i liczba ich uczniów na terenie WrOF, lata 2018 i 2023 53
Tabela 26.Oddziały w technikach dla młodzieży i liczba uczniów przypadających na 1 oddział na terenie WrOF, lata 2018 i 2023..... 53
Tabela 27.Branżowe szkoły I stopnia i liczba ich uczniów na terenie WrOF, lata 2018 i 2023..... 55
Tabela 28. Oddziały w branżowych szkołach I stopnia i liczba uczniów przypadających na 1 oddział na terenie WrOF, lata 2018 i 2023..... 56
Tabela 29. Ponadpodstawowe szkoły specjalne dla młodzieży na terenie WrOF, lata 2018 i 2023 61
Tabela 30. Wyniki z egzaminu maturalnego z języka polskiego, 2024 r. 62
Tabela 31. Wyniki z egzaminu maturalnego z języka angielskiego, 2024 r. 63

Tabela 32. Wyniki z egzaminu maturalnego z matematyki, 2024 r. 64
Tabela 33. Wskaźniki EWD dla liceów ogólnokształcących z terenu WrOF, na podstawie danych egzaminacyjnych z lat 2023-2024 66
Tabela 34. Wskaźniki EWD dla techników z terenu WrOF, na podstawie danych egzaminacyjnych z lat 2021-2023 67
Tabela 35. Szkoły policealne na terenie WrOF, lata 2018 i 2023 70
Tabela 36. Miejsce uczelni wrocławskich w rankingu szkół wyższych w latach 2020–2023 72
Tabela 37. Potrzeby gmin WrOF w zakresie rozbudowy i modernizacji infrastruktury edukacyjnej 74
Tabela 38. Instytucje kultury zlokalizowane na terenie WrOF, 2023 r. 79
Tabela 39. Liczba osób, które skorzystały z oferty bibliotek, centrów kultury, kin i muzeów na terenie WrOF, 2023 r. 80
Tabela 40. Obiekty działalności wystawienniczej na terenie Wrocławia, lata 2018 i 2023 81
Tabela 41. Działalność teatrów na terenie Wrocławia, lata 2018 i 2023 82
Tabela 42. Masowe imprezy artystyczno– rozrywkowe na terenie WrOF, 2023 r. 83
Tabela 43. Uczestnicy masowych imprez artystyczno-rozrywkowych na terenie WrOF, 2023 r. 84
Tabela 44. Stadiony, hale sportowe, sale gimnastyczne i pływalnie kryte na terenie WrOF, 2022 r. 87
Tabela 45. Boiska na terenie WrOF, 2022 r. 88
Tabela 46. Kluby sportowe i ćwiczący w klubach na terenie WrOF, 2022 r. 89
Tabela 47. Specjalizacje sportowe w gminach WrOF w 2024 r. 90
Tabela 48. Sportowe imprezy masowe i ich uczestnicy na terenie WrOF, lata 2018 i 2023 92
Tabela 49. Potrzeby gmin WrOF w zakresie budowy, rozbudowy i modernizacji infrastruktury sportowej i rekreacyjnej o zasięgu ponadlokalnym 94
Tabela 50. Podmioty ambulatoryjne - przychodnie ogółem oraz na 10 tys. ludności na terenie WrOF 96
Tabela 51. Infrastruktura świadczeń leczenia szpitalnego oraz ambulatoryjnej opieki specjalistycznej na terenie WrOF (dane za rok 2024) 96
Tabela 52. Szpitale i placówki opieki całodobowej w powiatach WrOF 97
Tabela 53. Liczba podmiotów gospodarczych prowadzących działalność w sekcji Q dział 86 PKD na terenie WrOF 99
Tabela 54. Porady lekarskie w zakresie ambulatoryjnej opieki zdrowotnej (podstawowej i specjalistycznej) na terenie WrOF 100
Tabela 55. Podstawowa opieka zdrowotna - porady lekarskie na terenie WrOF 100
Tabela 56. Porady lekarskie w zakresie specjalistycznej opieki zdrowotnej 101
Tabela 57. Teleporady lekarskie w zakresie ambulatoryjnej opieki zdrowotnej na terenie WrOF, 2023 r. 102
Tabela 58. Ludność na aptekę ogólnodostępną na terenie WrOF 103

Tabela 59. Zgłaszane problemy w obszarze zdrowia i opieki 104
Tabela 60. Ośrodki pomocy społecznej w gminach WrOF 106
Tabela 61. Forma wsparcia instytucjonalnego na terenie WrOF 107
Tabela 62. Liczba osób w placówkach stacjonarnej pomocy społecznej (z filiami) 107
Tabela 63. Placówki wsparcia dziennego na terenie WrOF 110
Tabela 64. Liczba osób w placówkach stacjonarnej pomocy społecznej (z filiami) 110
Tabela 65. Dane o korzystających z pomocy i wparcia, lata 2018 i 2023 111
Tabela 66. Struktura powodów przyznawania pomocy dla rodzin we WrOF 113
Tabela 67. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc według przyczyn na 1000 mieszkańców 116
Tabela 68. Zmiana wskaźnika - liczba rodzin, którym przyznano pomoc według przyczyn na 1000 mieszkańców 118
Tabela 69. Zasoby mieszkaniowe zamieszkane i niezamieszkane na terenie WrOF 122
Tabela 70. Liczba mieszkań na 1000 mieszkańców na terenie WrOF 122
Tabela 71. Mieszkania wyposażone w instalacje - w % ogółu mieszkań 124
Tabela 72. Liczba mieszkań komunalnych i lokali socjalnych na terenie WrOF 125
Tabela 73. Najem lokali mieszkalnych z mieszkaniowych zasobów gmin oraz najem tymczasowych 128
Tabela 74. Gospodarstwa domowe oczekujące na najem lokali mieszkalnych i tymczasowych pomieszczeń 129
Tabela 75. Zapotrzebowanie na najem lokali z mieszkaniowego zasobu gmin 130
Tabela 76. Zasoby mieszkaniowe gmin (komunalne) wyposażenie w urządzenia techniczno-sanitarne na terenie WrOF 132
Tabela 77. Zasoby mieszkaniowe gmin (komunalne) niespełniające standardów technicznych do zamieszkania na terenie WrOF, 2022 r. 133
Tabela 78. Stan techniczny komunalnych zasobów mieszkaniowych w gminach WrOF 134
Tabela 79. Policja na terenie WrOF 136
Tabela 80. Państwowa oraz Ochotnicza Straż Pożarna na terenie WrOF 137
Tabela 81. Organizacje pozarządowe na terenie WrOF 141
Tabela 82. Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w ciągu roku na 1 mieszkańca 155
Tabela 83. Wykaz zakładów stwarzających zagrożenie wystąpienia poważnej awarii przemysłowej na terenie WrOF 157
Tabela 84. System Zarządzania Kryzysowego w Polsce 159
Tabela 85. Zadania WCZK, PCZK oraz GCZK/MCZK 160
Tabela 86. Dokumenty dotyczące obrony cywilnej w gminach WrOF 164

Tabela 87. Schrony, ukrycia i schronienia doraźne na obszarze wybranych powiatów woj. dolnośląskiego 167
Tabela 88. Liczba producentów ekologicznych 175
Tabela 89. Przestępstwa na terenie WrOF 178
Tabela 90. Wypadki drogowe, zabici, ranni i kolizje w gminach WrOF 179
Tabela 91. Liczba podmiotów gospodarczych na obszarze WrOF w latach 2018-2023 185
Tabela 92. Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców na obszarze WrOF w latach 2018-2023 186
Tabela 93. Udział osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w liczbie osób w wieku produkcyjnym na obszarze WrOF w latach 2018-2023 187
Tabela 94. Liczba podmiotów gospodarczych według liczby pracowników na obszarze WrOF, lata 2018 i 2023 188
Tabela 95. Liczba podmiotów gospodarczych według formy prawnej na obszarze WrOF w 2023 r. 190
Tabela 96. Dominujące branże gospodarki według PKD na obszarze WrOF w latach 2018-2023 191
Tabela 97. Największe podmioty na obszarze WrOF w styczniu 2025 r. 192
Tabela 98. Pracujący w gospodarce narodowej w czerwcu 2023 i 2024 r. 208
Tabela 99. Liczba propozycji i miejsc pracy w poszczególnych gminach WrOF (stan na dzień 21.01.2025) 210
Tabela 100. Grupy zawodów deficytowych - prognoza na 2025 r. 211
Tabela 101. Liczba bezrobotnych na obszarze WrOF, lata 2018 i 2024 215
Tabela 102. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym na obszarze WrOF w latach 2018-2023 215
Tabela 103. Liczba agencji zatrudnienia oraz instytucji szkoleniowych zarejestrowanych na obszarze WrOF (stan na dzień 23.01.2025) 219
Tabela 104. Liczba centrów kształcenia i doskonalenia zawodowego oraz placówek kształcenia ustawicznego zarejestrowanych na obszarze WrOF (stan na dzień 23.01.2025) 219
Tabela 105. Liczba wyjeżdzających i przyjeżdżających do gmin WrOF do pracy w 2021 r. 220
Tabela 106. Liczba osób dojeżdżających do pracy do Wrocławia z obszaru gmin WrOF w 2021 r. 221
Tabela 107. Liczba osób dojeżdżających do pracy do Wrocławia spoza WrOF w 2021 r. – 20 pierwszych 222
Tabela 108. Liczba osób dojeżdżających z Wrocławia do pracy do innych gmin tworzących WrOF oraz do gmin spoza WrOF w 2021 r. 222
Tabela 109. Liczba osób dojeżdżających do pracy do gminy Kobierzyce z obszaru gmin WrOF w 2021 r. (pierwsze 10) 223

Tabela 110. Liczba osób dojeżdżających do pracy do gminy Kobierzyce spoza WrOF w 2021 r. (pierwsze 10)..... 223
Tabela 111. Liczba osób dojeżdżających do pracy do gminy Kąty Wrocławskie z obszaru gmin WrOF w 2021 r. (pierwsze 10) 224
Tabela 112. Liczba osób dojeżdżających do pracy do gminy Kąty Wrocławskie spoza WrOF w 2021 r. (pierwsze 10) 224
Tabela 113. Liczba osób dojeżdżających do pracy do gminy Jelcz-Laskowice z obszaru gmin WrOF w 2021 r. (pierwsze 10) 225
Tabela 114. Liczba osób dojeżdżających do pracy do gminy Jelcz-laskowice spoza WrOF w 2021 r. (pierwsze 10) 226
Tabela 115. Liczba osób dojeżdżających do pracy do miasta Oława z obszaru gmin WrOF w 2021 r. (pierwsze 10) 226
Tabela 116. Liczba osób dojeżdżających do pracy do miasta Oława spoza WrOF w 2021 r. (pierwsze 10) 227
Tabela 117. Liczba osób wyjeżdżających do pracy z gminy Długołęka do gmin z obszaru gmin WrOF w 2021 r. (pierwsze 10) 227
Tabela 118. Liczba osób wyjeżdżających do pracy z gminy Długołęka do gmin spoza WrOF w 2021 r. (pierwsze 10) 228
Tabela 119. Liczba osób wyjeżdżających do pracy z gminy Siechnice do gmin z obszaru gmin WrOF w 2021 r. (pierwsze 10) 228
Tabela 120. Liczba osób wyjeżdżających do pracy z gminy Siechnice do gmin spoza WrOF w 2021 r. (pierwsze 10) 229
Tabela 121. Liczba osób wyjeżdżających do pracy z gminy Kąty Wrocławskie do gmin z obszaru gmin WrOF w 2021 r. (pierwsze 10) 230
Tabela 122. Liczba osób wyjeżdżających do pracy z gminy Kąty Wrocławskie do gmin spoza WrOF w 2021 r. (pierwsze 10) 230
Tabela 123. Liczba osób wyjeżdżających do pracy z gminy Czernica do gmin z obszaru gmin WrOF w 2021 r. (pierwsze 10) 231
Tabela 124. Liczba osób wyjeżdżających do pracy z gminy Czernica do gmin spoza WrOF w 2021 r. (pierwsze 10) 232
Tabela 125. Turyści korzystający z obiektów noclegowych w latach 2018-2023..... 236
Tabela 126. Turyści zagraniczni korzystający z obiektów noclegowych w latach 2018-2023 237
Tabela 127. Noclegi udzielone turystom w latach 2018-2023 237
Tabela 128. Noclegi udzielone turystom zagranicznym w latach 2018-2023..... 237
Tabela 129. Wskaźniki obrazujące wielkość i wykorzystanie bazy noclegowej w 2023 r. 238

Tabela 130. Tereny zieleni na obszarze WrOF w latach 2018-2023 (ha)..... 242
Tabela 131. Udział powierzchni terenów zieleni w powierzchni ogółem w latach 2018-2023 242
Tabela 132. Powierzchnia terenów zieleni ogółem na 1 mieszkańca w latach 2018-2023 (m^2)..... 242
Tabela 133. Udział powierzchni gminnych parków spacerowo-wypoczynkowych w łącznej powierzchni terenów zieleni danej jednostki terytorialnej w latach 2018-2023..... 243
Tabela 134. Długość dróg dla rowerów na obszarze WrOF w latach 2018-2023 (km) 243
Tabela 135. Drogi dla rowerów na 100 km2 w latach 2018-2023 244
Tabela 136. Dochody ogółem miast i gmin WrOF w latach 2018-2023 (w tys. zł) 253
Tabela 137. Dochody na 1 mieszkańca w latach 2018-2023 (w zł)..... 254
Tabela 138. Wydatki ogółem miast i gmin WrOF w latach 2018-2023 (w tys. zł)..... 255
Tabela 139. Wydatki na 1 mieszkańca w latach 2018-2023 (w zł)..... 256
Tabela 140. Liczba umów / decyzji o dofinansowanie według programów operacyjnych (PO), lata 2018 i 2023..... 260
Tabela 141. Wartość skorygowanych wniosków o płatność do certyfikacji, lata 2018 i 2023 (tys. zł) 261
Tabela 142. Liczba projektów realizowanych z Funduszy Europejskich w Polsce w latach 2021-2027 oraz wartość uzyskanego dofinansowania 262
Tabela 143. Wydatki majątkowe inwestycyjne miast i gmin WrOF w latach 2018-2023 (w tys. zł) 263
Tabela 144. Wskaźnik samofinansowania w latach 2019-2023..... 264
Tabela 145. Opis i usytuowanie terenów zagrożonych hałasem 280
Tabela 146. Sieć dróg we Wrocławiu..... 281
Tabela 147. Szacunkowa powierzchnia obszarów, na których występują przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu wyrażonych wskaźnikiem LDWN i wskaźnikiem LN..... 283
Tabela 148. Szacunkowa liczba mieszkańców zamieszkujących na terenach, na których występują przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu wyrażonych wskaźnikiem LDWN i wskaźnikiem LN283
Tabela 149. Powierzchnie i udziały w powierzchniach gmin ogółem przeznaczeń terenu w kierunkach SUiKZP gmin według uproszczonej klasyfikacji..... 292
Tabela 150. Lesistość w jednostkach WrOF (%)..... 293
Tabela 151. Nasadzenia drzew w jednostkach WrOF w latach 2016-2023* [szt.]..... 295
Tabela 152. Nasadzenia krzewów w jednostkach WrOF w latach 2016-2023* [szt.] 296
Tabela 153. Udział parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej w powierzchni ogółem we WrOF w latach 2008-2023 (%)..... 299
Tabela 154. Udział powierzchni terenów zieleni w powierzchni ogółem we WrOF w latach 2008-2023 (%)..... 301
Tabela 155. Udział powierzchni gminnych parków spacerowo-wypoczynkowych w łącznej powierzchni terenów zieleni danej jednostki terytorialnej we WrOF w latach 2010-2023 (%)..... 304

Tabela 156. Sektory kierunków strategicznych w procesie adaptacji do zmian klimatu 305
Tabela 157. Dokumenty strategiczne gmin WrOF dot. adaptacji do zmian klimatu 306
Tabela 158. Potrzeby inwestycyjne dotyczące niebiesko-zielonej infrastruktury w jednostkach WrOF 314
Tabela 159. Obszary chronione na terenie WrOF 319
Tabela 160. Udział obszarów prawnie chronionych w powierzchni ogółem dla lat 2008 i 2023 (%) * 322
Tabela 161. Powierzchnia obszarów prawnie chronionych na 1 mieszkańca, lata 2010 i 2023 (m^2) .. 322
Tabela 162. Liczba gospodarstw rolnych (2020 r.)* 330
Tabela 163. Gospodarstwa indywidualne według przeznaczenia końcowej produkcji rolniczej (2020 r.) * 331
Tabela 164. Gospodarstwa rolne wg grup obszarowych użytków rolnych (2020 r.) * 332
Tabela 165. Powierzchnia użytkowanych gruntów (2020 r.) * 333
Tabela 166. Grunty ugorowane łącznie z nawozami zielonymi, lasy i grunty leśne, powierzchnia sadów (2020 r.) * 335
Tabela 167. Powierzchnia zasiewów wybranych upraw (2020 r.) * 336
Tabela 168. Pogłowie zwierząt gospodarskich (2020 r.) * 337
Tabela 169. Długość czynnej sieci gazowej na terenie WrOF, lata 2018 i 2023 (w m) 339
Tabela 170. Liczba gospodarstw domowych ogrzewających mieszkania gazem, lata 2018 i 2023 340
Tabela 171. Zużycie gazu na 1 mieszkańca, lata 2018 i 2013 (kWh) 341
Tabela 172. Korzystający z instalacji gazowej w ogóle ludności, lata 2018 i 2023 (w %) 342
Tabela 173. Zużycie energii elektrycznej na 1 mieszkańca, lata 2018 i 2023 (kWh) 344
Tabela 174. Zużycie energii elektrycznej na 1 odbiorcę, lata 2020 i 2023 345
Tabela 175. Długość sieci cieplnej przesyłowej i rozdzielczej oraz długość przyłączy do budynków, lata 2018 i 2023 (w km) 345
Tabela 176. Lokalne źródła emisji 348
Tabela 177. Instalacje odnawialnych źródeł energii na obszarze WrOF (stan na dzień 31.12.2024) * 355
Tabela 178. Potrzeby inwestycyjne w zakresie termomodernizacji obiektów użyteczności publicznej w gminach WrOF 356
Tabela 179. Korzystający z sieci wodociągowej w % ogółu ludności w latach 2008-2023 [%] 361
Tabela 180. Długość eksploatowanej sieci wodociągowej (rozdzielczej i przesyłowej) w latach 2020-2023 [w km]* 361
Tabela 181. Sieć rozdzielcza na 100 km^2 w latach 2008-2023 (km) 362
Tabela 182. Przyłącza sieci wodociągowej prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania w latach 2008-2023 [szt.] 363
Tabela 183. Liczba awarii sieci wodociągowej w latach 2015-2023* 364

Tabela 184. Potrzeby w zakresie rozwoju i modernizacji systemu sieci wodociągowych w jednostkach WrOF 365
Tabela 185. Źródła zaopatrzenia w wodę w jednostkach WrOF 370
Tabela 186. Potrzeby w zakresie modernizacji i rozbudowy stacji uzdatniania wody w jednostkach WrOF 372
Tabela 187. Potrzeby w zakresie modernizacji i rozbudowy ujęć wody w jednostkach WrOF 373
Tabela 188. Korzystający z sieci kanalizacyjnej w % ogółu ludności w latach 2008-2023 [%] 375
Tabela 189. Długość czynnej sieci kanalizacyjnej w latach 2008-2023 [w km] 376
Tabela 190. Przyłącza sieci kanalizacyjnej prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania w latach 2008-2023 [szt.] 377
Tabela 191. Liczba awarii sieci kanalizacyjnej w latach 2015-2023 379
Tabela 192. Potrzeby w zakresie rozwoju i modernizacji sieci kanalizacyjnych w jednostkach WrOF 381
Tabela 193. Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków komunalnych w latach 2008-2023 384
Tabela 194. Opis i charakterystyka oczyszczalni ścieków we WrOF 384
Tabela 195. Potrzeby jednostek WrOF w zakresie modernizacji lub budowy oczyszczalni ścieków ... 387
Tabela 196. Aglomeracje ściekowe na obszarze WrOF 389
Tabela 197. Stan i potrzeby w zakresie modernizacji i rozbudowy kanalizacji deszczowej oraz urządzeń melioracyjnych w jednostkach WrOF 392
Tabela 198. Ilość odpadów komunalnych wytworzonych w ciągu roku w latach 2017-2023 [w t] * .. 398
Tabela 199. Masa wytworzonych odpadów komunalnych przez 1 mieszkańca w latach 2019-2023 [kg]* 400
Tabela 200. Ilość odpadów zebranych selektywnie w ciągu roku w latach 2017-2023 [w t] * 401
Tabela 201. Odpady zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów w latach 2017-2023 [%]* 404
Tabela 202. Ilość zmieszanych odpadów w ciągu roku w latach 2008-2023 (t) 406
Tabela 203. Ilość zmieszanych odpadów przypadających na 1 mieszkańca w ciągu roku w latach 2008-2023 (kg) 408
Tabela 204. Przynależność jednostek WrOF do Związków Międzygminnych (stan na dzień 17.02.2025) 408
Tabela 205. Opis systemów gospodarowania odpadami w poszczególnych gminach WrOF 409
Tabela 206. Potrzeby rozwojowe i modernizacyjne dotyczące gospodarki odpadami w jednostkach WrOF (stan na dzień 31.01.2025) 417
Tabela 207. Liczba decyzji o warunkach zabudowy na 1000 mieszkańców – suma w okresie 2009-2023 422
Tabela 208. Zapotrzebowanie na nowe mieszkania i miejsca pracy w perspektywie 20-letniej (2043 r.) 428

Tabela 209. Budynki mieszkalne i zasoby mieszkaniowe w gminach WrOF, lata 2008 i 2023 433
Tabela 210. Wskaźniki gęstości zabudowy mieszkaniowej w gminach WrOF, lata 2008 i 2023 434
Tabela 211. Wybrane wskaźniki stanu mieszkalnictwa w gminach WrOF, lata 2008 i 2023 436
Tabela 212. Forma budownictwa nowych budynków mieszkalnych oddanych do użytkowania w gminach WrOF, lata 2018 i 2023 440
Tabela 213. Rodzaje nowych budynków mieszkalnych oddanych do użytkowania w gminach WrOF, lata 2008 i 2023 442
Tabela 214. Podsumowanie zakresu potrzeb inwestycyjnych dotyczących komunalnej infrastruktury mieszkaniowej w gminach WrOF 445
Tabela 215. Dominujące rodzaje budownictwa mieszkaniowego we WrOF w latach 2008-2023 450
Tabela 216. Programy i działania rewitalizacyjne we WrOF według stanu na 2023 r. 459
Tabela 217. Kluczowe przestrzenie publiczne wymagające rewaloryzacji 462
Tabela 218. Liczba obiektów, obszarów, stanowisk archeologicznych wpisanych do ewidencji zabytków we WrOF 469
Tabela 219. Liczba obiektów oraz obszarów wpisanych do ewidencji zabytków we Wrocławiu 471
Tabela 220. Liczba zabytków wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków jednostek WrOF 471
Tabela 221. Liczba zabytków ruchomych we WrOF 472
Tabela 222. Wykaz zagrożonych zabytków architektury, budownictwa, parków i cmentarzy wpisanych do rejestru zabytków opracowany przez dolnośląskiego wojewódzkiego konserwatora zabytków ... 474
Tabela 223. Wykaz lądowisk zlokalizowanych na terenie WrOF wpisanych do ewidencji lądowisk (stan na dzień 10.01.2025) 489
Tabela 224. Wskaźniki dotyczące pojazdów na terenie powiatów WrOF 491
Tabela 225. Linie kolejowe we WrOF 500
Tabela 226. Wykaz stacji i przystanków kolejowych w gminach WrOF wraz z ich wykorzystaniem 502
Tabela 227. Czynne dworce kolejowe na przystankach i stacjach kolejowych w gminach WrOF, wraz z zakresem dostępnych dla pasażerów usług 507
Tabela 228. Wstępna analiza możliwości dostosowania dworców kolejowych we WrOF do nowych funkcji 511
Tabela 229. Liczba podmiotów telekomunikacyjnych świadczących usługi stacjonarnego dostępu sieci w gminach WrOF w IV kwartale 2024 r. 546
Tabela 230. Dostępność sieci według rodzaju przepustowości [MB/s] w gminach WrOF w IV kwartale 2024 r. 548
Tabela 231. Dostępność usług szerokopasmowych w podziale na gminy WrOF w IV kwartale 2024 r. 551

Mapa 1. Gęstość zaludnienia gmin WrOF, 2023 r. [os/km^2] 13
Mapa 2. Zmiana liczby ludności na obszarze WrOF w porównaniu 2013 i 2023 14
Mapa 3. Liczba osób, które w latach 2019-2023 zameldowały się z Wrocławia do gmin WrOF 22
Mapa 4. Odsetek obywateli Ukrainy, którym na podstawie specustawy z 12.03.2022 nadano PESEL (stan na dzień 11.03.2025) 24
Mapa 5. Mapa szczególnego zagrożenia powodziowego 143
Mapa 6. Mapa zagrożenia suszą na terenie WrO 148
Mapa 7. Poziom zadłużenia na 1 mieszkańca WrOF w roku 2023 258
Mapa 8. Położenie WrOF na tle województwa dolnośląskiego 267
Mapa 9. Złoża surowców mineralnych WrOF 270
Mapa 10. Sieć hydrologiczna WrOF 271
Mapa 11. Gleby i rzeźba terenu we WrOF 273
Mapa 12. Lokalizacja punktowych źródeł emisji SO_x na obszarze województwa dolnośląskiego 277
Mapa 13. Lokalizacja punktowych źródeł emisji NO_x na obszarze województwa dolnośląskiego 277
Mapa 14. Lokalizacja punktowych źródeł emisji pyłu PM10 na obszarze województwa dolnośląskiego 278
Mapa 15. Lesistość w jednostkach WrOF (%) w 2023 roku 294
Mapa 16. Liczba nasadzeń drzew i krzewów w zadrzewieniach oraz terenach zieleni na 1 km^2 powierzchni danej jednostki terytorialnej w 2023 roku [szt.] 298
Mapa 17. Powierzchnia parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej na 1 mieszkańca we WrOF w 2023 (m^2) 300
Mapa 18. Powierzchnia terenów zieleni ogółem na 1 mieszkańca we WrOF w 2023 (m^2) 303
Mapa 19. Obszary chronione na obszarze WrOF 320
Mapa 20. Pomniki przyrody na obszarze WrOF w 2023 r. 324
Mapa 21. Korytarze ekologiczne na obszarze WrOF 325
Mapa 22. Lokalizacje głównych konfliktów funkcji na obszarze WrOF (zaznaczone na czerwono) 327
Mapa 23. Lokalizacja PSZOK na obszarze WrOF 416
Mapa 24. Odsetek powierzchni gmin WrOF z uchwalonymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego (2009, 2023) 420
Mapa 25. Liczba decyzji o warunkach zabudowy na 1000 mieszkańców – suma w okresie 2009-2023 422
Mapa 26. Zapotrzebowanie na nowe mieszkania i miejsca pracy w perspektywie 20-letniej (2043 r.) 430
Mapa 27. Wskaźnik mieszkań na 1000 mieszkańców w gminach WrOF w 2023 r. 437

Mapa 28. Wskaźnik przeciętnej powierzchni użytkowej na 1 osobę (m2) w gminach WrOF w 2023 r. 438
Mapa 29. Wskaźnik przeciętnej powierzchni użytkowej 1 mieszkania (m2) w gminach WrOF w 2023 r. 439
Mapa 30. Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 mieszkańców (2008-2023), średnia powierzchnia nowych mieszkań, 2023 r. 449
Mapa 31. Programy rewitalizacji w poszczególnych gminach WrOF 458
Mapa 32. Liczba obiektów wpisanych do ewidencji zabytków na obszarze WrOF 470
Mapa 33. Zabytki ruchome na obszarze WrOF..... 473
Mapa 34. Infrastruktura drogowa w obszarze WrOF 481
Mapa 35.Sposób realizacji podróży mieszkańców Wrocławia i Otoczenia w 2024 r. 483
Mapa 36. Infrastruktura transportu wodnego we WrOF 485
Mapa 37. Natężenie ruchu na drogach według Generalnego Pomiaru Ruchu 2020/2021 493
Mapa 38. Zmiany natężenia ruchu na drogach między GPR 2015, a GPR 2020/2021 494
Mapa 39. Infrastruktura kolejowa w obszarze WrOF 499
Mapa 40. Charakterystyka kolejowego ruchu pasażerskiego w obszarze WrOF 517
Mapa 41. Organizatorzy połączeń autobusowych w gminach WrOF 522
Mapa 42. Istniejąca i planowana infrastruktura tramwajowa we Wrocławiu 526
Mapa 43. Ponadlokalne trasy rowerowe w granicach WrOF 534
Mapa 44. Inwestycje w infrastrukturę liniową na terenie Wrocławia..... 536
Mapa 45. Penetracja (w %) łączami telefonii stacjonarnej z podziałem na województwa 541
Mapa 46. Penetracja gospodarstw domowych zasięgami Internetu stacjonarnego o przepustowości co najmniej 30 Mb/s 542
Mapa 47. Penetracja gospodarstw domowych zasięgami Internetu stacjonarnego o przepustowości co najmniej 100 Mb/s 543
Mapa 48. Penetracja gospodarstw domowych zasięgami Internetu stacjonarnego o przepustowości co najmniej 300 Mb/s 544
Mapa 49. Penetracja gospodarstw domowych zasięgami Internetu stacjonarnego o przepustowości co najmniej 1 Gb/s 545
Mapa 50. Wskaźnik dostępu do usług szerokopasmowych w IV kwartale 2024 r. 552
Mapa 51. Wskaźnik udziału punktów adresowych bez dostępu do usług szerokopasmowych w IV kwartale 2024 r. 553
Mapa 52. Wskaźnik udziału punktów nieznajdujących się w zasięgu sieci dostępu do Internetu umożliwiającego świadczeni usług dostępowych o przepustowości co najmniej 30 MB/s w IV kwartale 2024 r. 554

Mapa 53. Zasięg LTE (pasmo pokryciowe pasmo 800 MHz i 900 MHz) 556
Mapa 54. Zasięg LTE (pasmo 1800 MHz, 2100 MHz i 2600 MHz) 558
Mapa 55. Odsetek gospodarstw domowych pozostających w zasięgu sieci 5G niezależnie od wykorzystywanego pasma częstotliwości w poszczególnych gminach 559
Mapa 56. Stopień pokrycia zasięgiem sieci komórkowych w technologii 5G - wszyscy operatorzy ... 559

Rysunek 1. Schemat koncepcji zielonych pierścieni WrOF 313
Rysunek 2. Rozmieszczenie głównych centrów handlowych oraz obiektów sportowo-rekreacyjnych na terenie WrOF 454
Rysunek 3. Największe strefy produkcyjne i magazynowe na terenie WrOF 457
Rysunek 4. Reprezentacyjne przestrzenie publiczne we Wrocławskim Obszarze Funkcjonalnym 462
Rysunek 5. Opcje przebiegu drogi A4 w nowym śladzie na południe od Wrocławia 479
Rysunek 6. Przykładowy rozkład jazdy linii autobusowej z WrOF o niskiej częstotliwości kursowania 523
Rysunek 7. Organizacja systemu transportu zbiorowego w regionach miejskich – ujęcie modelowe 530
Rysunek 8. Sposób przemieszczania się osób pracujących..... 533
Rysunek 9. Mapy zasięgu sieci w obszarze WrOF..... 555

Zdjęcie 1. Nowoczesne tramwaj MPK Wrocław: PESA Twist 146N (po lewej) i Moderus Gamma LF 07 AC (po prawej)..... 527
Zdjęcie 2. Parkingi B&R zlokalizowane przy stacjach kolejowych w Smolcu oraz w Siechnicach..... 537
Zdjęcie 3. Nieprawidłowo pozostawione rowery na stacji Oława 538
Zdjęcie 4. Wagon rowerowy Kolei Dolnośląskich 539